

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 277
INKUNABUŁY

I

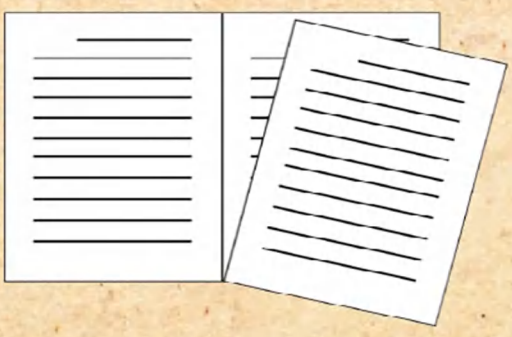

W woluminie kolejno współoprawne sygnatury:

Inc. 277

Inc. 277Fragm.a

Joannis de Gerson opera.

1488.

Pars I.

Ad quem Culmen

Inuētariū eorū que in operibus Gersonis cōtinentur

Ex Biblioth. Universitatis Frider. Guil. Berolin.

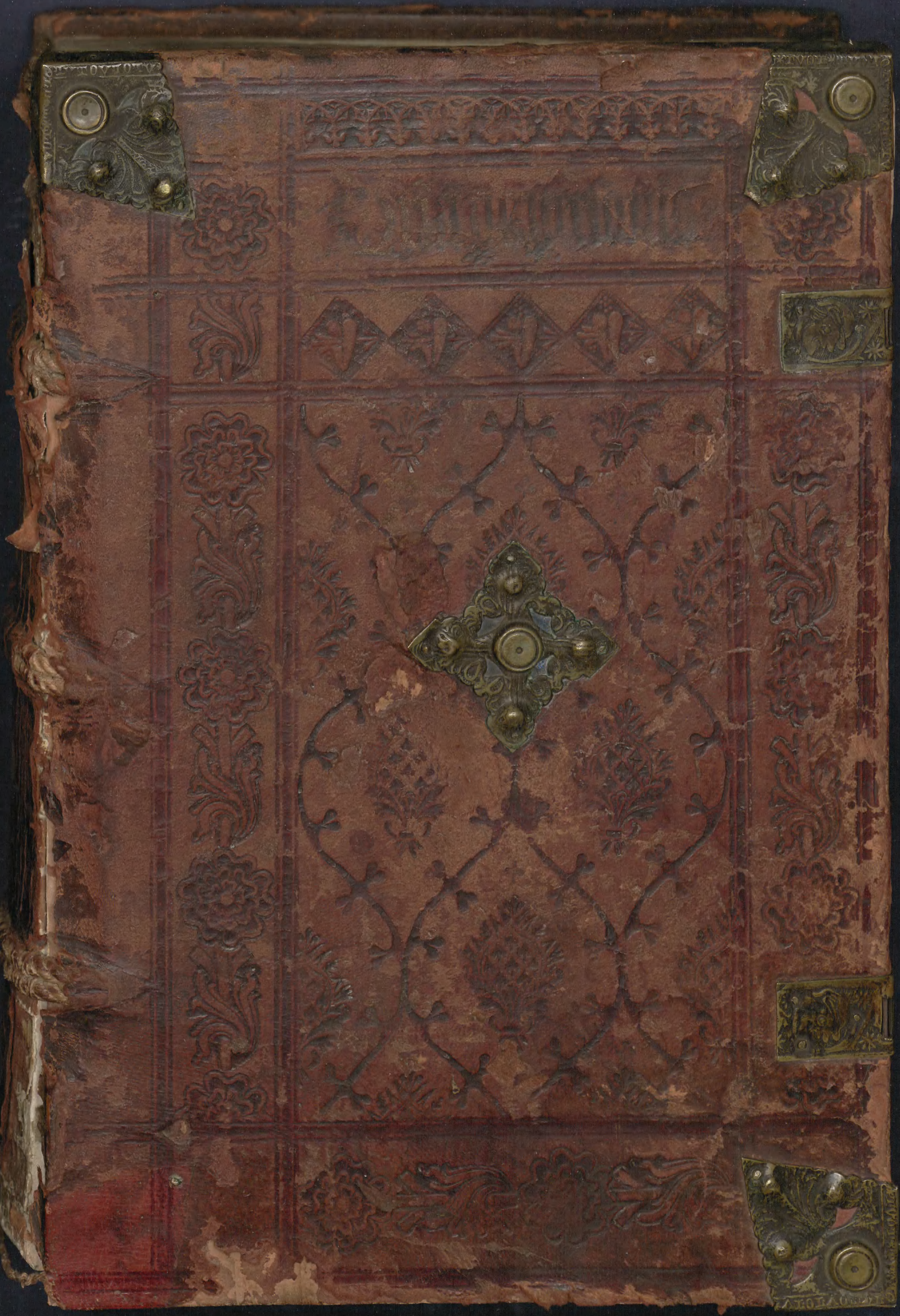

182 ma

BIBLIOTEKA
VNIWERSYTECKA
W POZNANIV

KOENIGLICHE UNIVERSITÆTS BIBLIOTHEK ZU BERLIN
SCHENKUNG
DES
OBER-CONSISTORIAL-
RATHS PROF.
DR. A. TWESTEN.
1872.

= Hain 7622.

wyłączki:
Inc. 277 fragm. a → 14118074

IBP 353, GW 1927 f. 2. CCXXX
CCXXXVII (wariant)

Joannis de Gerson opera.

1488.

Pars I.

Ad quem Culmen

Inuētariū eorū que in operibus Gersonis cōtinentur

Ex Biblioth. Universitatis Frider. Guil. Berolin.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

Inuentariũ promptum eorũ que in operibus et libris Johãnis de gerson Christiani doctoris / vel tractantur / vel tanguntur.

Abbas noster christus iesus 92 J
Abbas noster christus construxit nobis officinas i cruce ¶ Ibidem
Abbas quam ptãtem absoluendi habeat super monachos et nouicios 34 P
Abbas suam potestatem absoluẽdi delegare potest ¶ Ibidem
Ab initio et ante secula creata sum exponitur 93 H
Abissi septẽ in euãgelij iohannis principio
Abissus abissum inuocat ꝛc. mystice 93 E F 56 L
Abnegatione quatuor modis inspicitur de
Abortũ faciẽtibus in uite non grauis penitentia presertim publica danda est 97 F 33 A
Abrae ꝯiugiũ cui⁹ sit signũ 8 Y 10 Y
Abrae egressus triplex significat incipientes ꝛc 46 R Q
Abrogatio legũ positiuarũ 24 E
Abscondit deus dulcedinem timẽtibus nõ reuelat 82 R 54 J
Absentium vite detrahere / aliquãdo oppositum extẽtatiõe diabolica ꝓuenit 70 Q
Absentia dei dilecti prodest 91 T
Absolutionis forma sacramentalis De hac
Absolutionis forma hec est 32 F 33 J 34 D 25 B (plura 33 B
Absolutiõis forma sufficiẽs ꝛ secura de peccatis et ex cõmunicationibus 33 E
Absolutionis forma sup ex cõmunicationibus et irregularitatibus 33 B
Absoluitur a pena ꝛ culpa etiam in mortis articulo orans 32 B
Absolutio ab excõmunicatione etiam oblita valet ꝑm iuristas 33 R
Absoluens non habẽs potestatem absoluẽdi qualiter se hr̃e debeat 33 L 41 J
Absolutio defuncti an fieri possit ꝛ quomodo 33 M
Absolutio q̃druplex Ibidẽ
Absoluẽdi / in foro cõsciẽtie ptãtem an ꝑdat suspẽsus vel excõicatus a iure 62 Z
Absoluere simplex sacerdos ab his non potest 32 F
Absolutio an differat a dispensatione 33 R
Absolutio iuridica non requirit certam formam verborum 33 R
Absolutio iudicialis potest fieri circa absentem etiam inuitum Ibidem
Absolutio potest fieri ab irregularitatis sententia 33 S
Absolutio et dispẽsatio circa irregularitatẽ differunt ꝑm canonistas 33 R
Absoluere q̃libet sacerdos nõ religios⁹ quẽlibꝫ sac̃dotẽ an possit de cõsuetudie. 34 P
Abstinẽtia indiscreta ꝑniciosissima. 19. R
Abstinẽtia cartusiẽsiũ et aliorũ defendit̃ ꝛ laudatur 31 U 71 F 39 F
Abstinere totaliter facilius est q̃ꝫ vsum moderari in desiderabilibus 38 Q
Abstinẽtia qui de hac scribãt 39 F
Abstinentia ꝑpetua carnium licita esse probatur 39 Q
Abstinẽtia indiscreta periculosior est q̃ꝫ edacitas immoderata 39 R
Abstinentia ne sit immoderata prudens rector attẽdat 39 S
Abstinẽtia hypocritalis rep̃hẽdit̃ 71 L
Abstinẽtie singularitas sic sanabatur i quodam 71 D
Abstractiões docent̃ 58 U 66 R S 86 Q U ꝛc.
Abstrahẽtiũ nõ ẽ mẽdaciũ. 60. Q. 64. Q
Abundantia aliquando magis laboramus q̃ꝫ inopia 46 P
Abuti omnibus contingit 38 Y
Achademici dicũt hoc / scio qđ nescio. 40.
Acedia qñ pctm̃ sit. 24. O. 29. F. 32. A ꝛ
Acedia De hac ꝛ filiab⁹ ei⁹. 28. Y. 32. E
Acceptio ꝑsonarõ peccatũ 24 T
Accidentia vnius partis aliquando denominãt totũ compositum 60 J
Accõmadatio quid sit 35 J
Achor furanti religiosus peruersus compa
Acribologie in moralibus (rat̃ 23 K
vituperabiles sunt 88 K
Actionum quinq̃ꝫ genera 28 A
Actionem tria deprauant 28 A
Actiões bone sunt mala punica 51 H
Actiua vita ꝯtemplatiuam p̃cedat. 60. S
Actiua ꝛ ꝯtẽplatiua vite quot modis dicant̃ ꝛ q̃ sit elegibilior 74 S 16 T Q
Actiua vita quedã p̃cedit que dam comitatur contemplationẽ 17 A 49 L
Actiuam vitaꝫ quis relinquere potest vt intendat contemplatiue 74 M
Actiui contemnendi non sunt 71 J
Actiui ꝛ ꝯtẽplatiui sil̃ aliq̃ nũerant̃. 49. X

Inc. 277

1418042

Actualis attentio non requiritur in oratiõe
sed sufficit habitualis 37 X
Actus amoris duo 98 T
Actus idem an possit esse meritorius et pec
catum 61 C 63 D
Actus nullus intrinsice est bonus vel mal⁹
sed respectu diuine voluntatis 61 E G
Actus indifferens 85 K
Actus hierarchici tres 86 K Infra hie
Actus moralis materia et (rarchici
forma quod sit 33 U
Actus morales sunt triplices Ibidem
Actus exterior peccatum non est nisi deno-
minatione extrinseca 37 U
Actus exterior super interiorem nihil addit
malicie 38 C
Actus exteriores habent laudem vel vitu-
perium ex libertatis participatiõe 79 I
Actus liberi essentialiter et liberi participa-
tiue hi sunt 79 I
Actus virtutum sed non habitus se mutuo
impediunt 86 S
Actus quidam boni ex genere quidaz mali
ex genere quidam indifferentes 30 U
Actus exteriores possunt addere super me-
ritum interius ꝛc. 34 D
Adam habuit amorẽ dei qui tempore legis
nulli conceditur 97 Y
Adam quomodo deum viderit 97 Ɔ
Adã añ lapsuz expedite ɔtẽplabat. 65. S
Ade ɔiugiũ si non peccasset cuius fuisset si-
Adã vñ seduct⁹ fuerit 17 G (gnũ. 10. X
Adam si non peccasset nõ fuisset infern⁹ ꝑ
hominibus nec christus mortuus 20 D
Adam quomodo potuerit peccare 88 G
Adã fuit primus canonista ꝛ legista 51 Z
Ade fecit de⁹ tunicas pelliceas sic intelligi-
Adã oĩbꝫ animãtibꝫ impo- (tur 51 Z
suit noĩa qꝛ cognitiõez eoꝝ habuit. 78. M
Adeam⁹ cũ fiducia thronũ gr̃e ideo. 37. N
Adiutorium spirituale triplex 34 C
Adolescentes ecclesiastici quibꝫ insistere de
beant 65 T
Adolescentes in moribus nõ institui quid
cause sit et q̃ꝫ perniciosum 18 Z
Adolescẽtes vt cõuertantur ad deum horta
Adolescẽtes indisciplinati (tur 47 A
garriunt in sermonibus 48 S
Adolescentum corruptio per magistros et
socios 48 T
Adolescentum mos iste est 71 T
Adolescentes ad contemplationem sunt in
epti 78 M
Adoratio latrie an imagini et asino et cete-
ris debeatur 78 P
Adoram⁹ crucẽ ꝛ nõ asinũ christi 87 I
Adoratio canis mortui in vienna 87 T
Adorãs diabolũ ostẽdentẽ se vice xp̃i vl' ho
stiã nõ ɔsecratã 18 D 19 N 24 M
Adoratio imaginum per simplices quomo
do excusetur 24 M infra imaginum
Adoratio et colere quõ differunt 25 Ɔ
Aduẽtus dei ad nos quadruplex 50 R
Aduersitas incipientibus et proficientibꝫ
multum prodest 66 L
Aduersitates occurrentes patiẽter feramus
nec opus est aduocare alias 22 F
Aduersitates corporales trahunt ad lucruz
Aduersa iustis prodesse: (bonũ 45 X
obesse malis Exemplo ostẽdit 52 Z
Aduersitatẽ deuote suscipit contemplatiu⁹
tanq̃ꝫ sibi vtilem 74 S
Adulatio subdola p̃ncipes ꝛ papã seduc̃ 2
K L Ɔ. 4. A. 6. E M. 9. O. 8. S. 18. I
Adulatio ꝑstrepit corripiẽtibus 6 C
Adulatio corrumpit veritatem doctrine in
scribentibus et consulentibus 18 I
Adulterini ex fundo mariti nascũt 59. N
Adultero q̃dã mulier h̃ mõ rñdit 88 A
Adulterio filiũ dilectum ɔsecutus an odire
teneatur 88 C 70 X 41 D
Adultere illegitimos filios ad hereditatem
permittens accedere 31 Y
Aduocati nõ nulli furibꝫ sũt pares. 24 P
Aduocati quidam oẽm causam ad se delatã
iustificandam suscipiunt 36 X
Aduocati ĩiusti vix vnq̃ꝫ satisfaciũt. 41. K.
Aduocati emendentur 43 A
Aduocatio falsa peccatum est 31 Y
Affectio quasi affixio 84 N
Affectiões quatuor principales 81 F
Affectiones omnes vt laudabiles sint quo
modo fiet 66 D Ɔ
Affectiones peruerse fiunt dãnabiliter vbi
q̃ꝫ damnosius in ecclesia 40 L
Affectiones melius per experientiã q̃ꝫ ꝑ do
ctrinam noscuntur 68 M X
Affectionis amorose viã ambulare pericu-
losissimum est 73 O
Affectionibus violentis perniciosuz est nõ
resistere 69 Ɔ
Affectionum numerus varie a varijs assi-
gnabatur 78 Z
Affectiue potentie conceptiones 60 P
Affect⁹ quid sit et q̃ttuplex. 19. A. 72. S
Affect⁹ ẽ spõtanea ꝛ suauis ĩclinatio. 86. E

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

A ante R

Affectus proprietas est i vnum se colligere
Affectus et intellectus debent (88 L
correspondere 32 L
Affectus orantis multiplices viginti nu/
mero 76 S
Affectus tuus sit sicut tuba ductilis et cor/
Affectus cordis sic ostēdi (nea 78 P
vel tradi possunt alijs 89 S
Affectibꝫ diuersis et aduersis cor quō simul
tangi possit. 81.F.K.83.H H M
Affectu corrupto sequitur error intellectus
etiam in principijs moralibꝫ 2 E 4 D
6 EZ 7 O 10 T ii E 17 B J L
Afflictio triplex in rebus (55 D M
corpore et mente 50 F
Agalma formatur per abstractiones solum
58 U 86 S 69 M 66 A
Ager est homo et agricola 48 R
Agri quadruplices trahūtur ad quadrupli/
ces scientiarum facultates 8 S
Agere aliquid volens quando id secura cō/
scientia possit 56 B
Agere ex causa 24 B
Agere quod melius est non semper oportet
Agentia naturalia quomodo (86 S
etiam contingenter agant 55 B
Agibilia quedam deducunt imediate ex pri
mis principijs alia non 35 U
In agibilibus humanis sufficit certitudo
moralis 56 S
Agibiliū consideratio nō clarificat ingeniū
quātū exercitatio in speculabilibꝫ 52 S
Agnus paschalis quomodo comedi debeat
Alacritas quid sit 80 F (89 X
Albertus magnus multā operā naturalibꝫ
et astrologicis tribuit 20 O
Albigenses negant eucharistiam esse in al/
tari &c. 25 T 37 L
Alexander de halis laudatur 18 P
Allegationes quottarū nimie et coram do/
ctis et in manifestis culpantur 7 O ii
T 16 E 35 S
Aliena dicta doctor licet afferre 85 S
Aliena desiderare qñ sit peccatum 32 O
Aliena bona vel pctā considerare ex diabo/
lica plerūq; tētatione inducimur 70 P
Almaricus hereticus q̄d senserit 65 P
78 M 86 L
Aloes q̄ mellis plus habent omnia 42
Alphabeti ordine quidā (A 47 O
psalmi et alie scripture incedunt 76 O
Amandus est deus ideo 71 Y
Amamus plus q̄ nostra sunt 94 M
Amans periculum peribit in illo 35 T
Amari si vis ama 19 A 82 M
Ambicioſi vario modo aspirant ad dignita
tes 73 M
Ambrosius augustinum lenitate acquisiuit
ecclesie 35 L
Ambrosius libros quos dictabat etiam ma
nu scripsit 1 A
Ambrosij facecia ꝓtra symoniacos 44 J
Amen multipliciter exponitur 25 X
Amicus quasi amoris custos ꝙd addat su
per amorē et dilectionē 97 T 99 J
Amicus alicuius nō est inimicus qui correc
tionem eius querit 4 L 18 J
Amici sunt fures temporis 48 K
Amicus veniens de via quis sit 71 T
Amicorum vnus vult esse alter Quomodo
intelligitur 78 M
Amicus nominatur iudas a xpo 42 K
Amicitiam esse inter deum et hominem nul
lus philosophorum suspicatus est 78 O
Amicitiam ceptam deseri excusationem su/
am nonnunq̄ habet 4 L 8 D
Amo te hec vox m'ta hēt mysteria. 98. M
Amor dei triplex/liber/arbitrarius/gratui/
tus 67 R S T U 97 D
Addit quartus scilicet amor glie. 99. L
Amor naturalis ad deum quid sit 66
T U 98 E
Amor naturalis ad deum plures affectio/
nes generat 97 S
Amor gratuitus qui est caritas quid sit ꝙd
duplex 97 X
Amor dei sub multiplici triplicitate consideratur 87 Z 98 U 95 H
Amor seraphicus triplex 97 O
Amor dei an possit esse totalis in creatura
98 L
Amans deum quid amet ibidem
Amor diligendo deum an cognoscat quid
sit deus ibidem
Amor dei an possit esse nimi?. 98. S T U
Amor triplici totalitate coniungit animam
deo 23 L
Amoris dei tres gradus 48 B
Amoris dei excitatiua 48 F
Amorem dei vt quis acquirat iuuant quat/
tuor 48 K
Amor dei dicitur nedum passiue sed et acti
ue 71 X
Amor dei perfectus anteq̄ acquiratur plu/
ra requirit 74 A
Amor dei perfectus quem debet habere con

templatiuus talis est 74 E
Amor dei quantus sufficiat ad deletionem peccati 67 O
Amorem dei et proximi deus limitauit certis terminis 93 Q
Amor diui feruor ē altissia affectio. 76. L.
Amor quid sit 98 D
Amore dignꝰ sit an odio nemo nouit 66 X 97 X 34 M
Amor spōse dicitur in canticis quia ille castus zelotes et summꝰ eē debet. 8. X. 98. A.
Amor parit audentiā et fiduciā 98 B
Amor et cognitio coincidunt 66 Z 68 X 98 D 73 X
Amor an possit esse sine cognitione preuia. 66 TVXYZ 69 O 84. H. 86. L
Amor perceptiuus quis sit 98 EF
Amor fruitiuus quis sit 98 Q
Amor sanctꝰ sine genere est. 66. X. 98. Y
Amor vbi est ibi oculus/ vbi vulnus ibi digitus/vbi thesaurus ibi cor. 98. O. 82. D
Amoris ordo in quo consistat 99 LM
Amor triplex purgatiuus illuminatiuus perfectiuus 99 H
Amoris purgatiui conditiones 99 Q
Amor nouicius 99 STVX
Amor rapit vnit satisfacē. 65. M H O P
Amor est pondus. 65. H. 66. T. 84. H
Amor principium omnis affectionis 66 B P 72 Y
Amor duplex perfectus et impfectꝰ. 66. P
Amor triplex naturalis supernaturalis habitualis 66 T
Amor et ratio differunt 58 X
Amor intrat vbi cognitio foris stat/quomodo intelligitur 68 X
Amor est cecus quomodo intelligit. 68. X
Amor insanire facit dantur exēpla. 68. YZ
Amans sibi somnia fingit 19 T
Amor carnalis similat se diuinum. 19. TO
Amor personarum valde suspectus est 19 T 68 Z 70 R
Amor in affectiua tot habet oculos qt habet cognitio in apprehensiua 69 R
Amoris obiectum 82 J
Amoris voces quare non perficiant. 83. A
Amor duplex dei et sui 85 J
Amor indifferens 85 K
Amor carnalis dispergit /spiritualis vnit 86 L 92 S
Amorem tuum ne des indigno 61 T
Amores duo duas constituunt ciuitates. 92 S
Amor minor semper est in anima qꝫ esse debeat 26 O
Amor naturalis omnibus insitꝰ est 93. E
Amor sui quomodo filia luxurie et quomodo non 28 O
Amor immoderatus parentum erga filios cē. peccatum est 31 S
Amor omnia vincit 38 R
Amor duplex bonus et malus 47 T
Amor est vehementissima passio 47 T
Amoris linguagium non amans non intelligit 47 T
Amorem nostruz trahit ad se deus vehemēter 47 O
Amoris ars discī debet 48 A
Amor amorē interfecit in bernardo. 48. E
Amor extaticus quid efficiat 48 D
Amoris mali conditiones 48 J
Amor pondus est potius leuitas 49 Q
Amor noster iesus est cuius simus peccatores 71 X
Amor mundanus comperat multis. 73. Y
Amorem mundi dimittere pena magna est 73 Y 74 F
Amorem mundanum quidd expellat. 73 YZ cē.
Amor mundanus radicitus non euellitur nisi per tribulationem 73 O
Amor mundanus hoc operatur 74 D
Amor mundanus et diuinus pugnant, pro nido in homine 64 F
Amorem naturalem gloria non tollit sed auget et perficit 77 Y
Amor spiritus est 78 X
Amor creatus quid sit et plura de amore 78 Y
Amor creatus quadruplex est naturalis animalis rationalis et intellectualis Jbidem
Amor naturalis malus esse non potest sicin intelligitur Jbidem
Amoris quodlibet genus reperitur in homine Jbidem
Amor supernaturalis et nuptialis quid sint 78 T
Amor carnalis tot dolores habet quot sunt in littore conche 79 L
Annate prime beneficiorum 36 KJ i T ii O
Anne coniuges et proles enumerant 59 O 57 Y
Angeli quomodo ceciderint de ordinibus
Angeli et anima an species con (47 Z
creatas habeant 64 Y

Angelus bonus et malus dat̃ homini. 87 B 88 O X 51 A
Angeli ſm quoſdam beatitudinem quã iaz habent merent̃ miniſtrando hoĩb 87 B
Angelus noſter cur deſerat nos 87 C
Angelorum velocitas ibidem
Angeli ſinguli ſingulorũ q̃ fuerint 88 S
Angelus ꝓpri⁹ cuiuſlibet d̃r vriel 88 S
De angelorꝝ cuſtodia pl̃es q̃ſtiões. 88. T
Angel⁹ vriel hẽt ignis ꝓprietates ſeptẽ / ſm ſeptem dona ſpiritus ſancti 88 T
Angeli debent nos iuuare multis de cauſis
Angeli ſepe nos preueniunt an- (88 X
te q̃z oremus 88 X
Angeli aſſiſtunt ſacramento / ſed non om̃s
Angelorum officium eſt alios (90 B
inducere ad bonum 35 F
Angelis debemus honorem impedire ideo 73 C
Angeli ſemper vidẽt faciẽ patris 64 K
Angelum proprium ſit ora 76 M
Angeli paſſiones ſpũales ĩmittũt 73 F
Angelus bonus agit in ſpirituz noſtrũ hoc modo 73 F
Angeli omnium hierarchiarum influunt in ſpiritum noſtrum 43 F
Angelicarum hierarchiarum officia iohanni comparantur 16 F
Angelice reuelationi qñ credatur 19 U
Angelos bonos concludi in lapidibus ꝑ artes magicas ꝛc. error 21 R
Angelicum auxilium implorandum eſt / nõ de eo diſputandum 88 U
Angelica cuſtodia 87 T U 76 A
in fine 77 A
Angelicus iuuenis ſenibus ꝛc. reprehenditur 93 A 34 X
Angelica ſalutatio 94 S
Angelica ſalutatio literis aureis in lilijs re/l peritur 48 L
Angelicam cognitionem in pluribus non oportet eſſe diſcurſiuam 60 A 69 R
Angelica cognitio qualis ſit 69 R S
Angeli intellectus poſſibilis idem eſt cum intellectu agente 60 O
Angelus ſathane in angeluz lucis ſe trãſformat 73 B 6 B et quare 19 C L
Angeli boni an triſtati ſint de ruina malorum 6 U
Angeli quomodo tremant deum 54 S
Angelus libere agit 20 H K L
Angelus non attingit creationez anime aut illapſum vel libertatẽ eius 20 J L 69
Angelos bonos datos eſſe homi- (Z T
ni / magna eſt conſolatio 20 J
Angelorum bonorũ ſubſidiũ inuocare licet molorũ non 20 K A S 21 K
Angelus bonus omnia noſtra ĩ bonuz ſicut diabolus in malũ conatur vertere 70 C
Angeli dicunt̃ intelligẽtie 82 P 93. S
Anglus et francus in dialogo contendũt et ibi plura 52 X ꝛc.
Annihilare quidam dixerunt deũ nihil poſſe 86 L
Anima rationalis naturaliter agitur vt diligat deum et illa aptitudo in damnatis manet 97 E 95 C E
Anime potentie plures mens / ſpũs. 97. P
Anime libertas vno reſpectu eſt inuariabilis / alio variabilis 97 U 95 C
Anime liquefactio quomodo fiat ꝛ quomodo eius duricies 98 T 99 H
Animaz in ſui beatificatione vel amore nõ mutari in eſſe diuinum 15 Z T C 16 C 65 P 40 Q
Animam non diſtingui realiter a ſuis potẽtijs 64 Q
Aĩa in gr̃a mater eſt et filia dei 60 A B
Anima ſatiatur et quieſcit in deo per amorem 64 R 98 O
Aĩabus defunctorũ ſuccurrẽdũ eſt 72 R
Anima cur dicatur enthelechia 66 U
Anima in cãticis appellatur a deo ſoror / filia / ſponſa / et quare 10 Z
Circa animã multi errores 20 D
Anima rationalis celeſtibus influẽtijs nõ ſubiacet 20 D
Anima multiplices operationes in corpore habet 55 D
Anima rationalis / naturalis et ſpũalis vite capax eſt ꝛ quid ſit 60 T U X
Anime quadruplex vita ꝛ mors 60 X Y
Anima quomodo operetur dupliciter et ei⁹ diuiſio et quomodo in eam angelus operari poſſit 69 Z T
Anima coniuncta et ſeparata quid intelligit et quare ſit collocata in corp⁹. 69. R S
Anima mens et ſpiritus quomodo differãt et ſecentur 95 F
Anima ſeparat ſentit ſm caſſiodorum ꝛ autorem de ſpiritu et anima 81 M
Anime diffinitio 81 S 93 S
Anime nomina 82 L
Anima chriſti ꝑfectior anima iude 84 Q
Anima pluribus nominibus cur nominetur 86 B

De animabus philosophorũ opinio. 89. F
Animam esse in toto totam ꝛc̃. imaginatio non capit 89 Z
Anime sensibilis vires interiores et exterio(res 29 P
Anime continenti non est condigna ponderatio 38 T
Anime rationalis dignitas 40 Q
Anima nedum se sed et omnia alia in deum referre debet 40. Q
Anima christi exit ꝛ redit ad deũ. 40. Q R
Anima sine deo est profundissima miseriarum abyssus 42 A
Anime tres vires 42 R
Anime domus ex his cõstituitur 44 O
Anima nostra est facta velut ĩ orisonte duorum mundorum 45 S
Anima in contemplatione substãtialiter corpus non deserit 74 Q
Anima verius est vbi amat q̃ vbi animat.
Anima deuota quomodo ele(74 Q
uetur extra mundum ꝛc̃. 74 Q
Anime omnem cognitionẽ vel affectionem quidam dicunt fieri per intelligentias celestes 73 H
Animam se habere solum passiue ad omnẽ suam cognitionem vel affectionem quidam dicunt Ibidem
Anime insequuntur corpora / sic intelligitur 73 J/ 55 C/ 78 O
Aĩaliũ varioꝝ ꝓprietates canit 55 A
Animalia perfecta habent sensum cõmunẽ non autem imperfecta 60 J
Animalium irrationaliuꝫ omnes motꝰ pulchri sunt 60 K/ 69 S/ 72 Z
Aĩaliũ brutoꝝ mirabilis instinctꝰ 82 T
Animalia quedam signa habent amorꝫ concupiti 94 M
Anniuersaria ant similia ꝑagenda acceptare volẽtes hec cõsiderent 37 D
Anniuersariũ instituere volẽs q̃d ꝛ qualiter facere debeat 36 UXY
Anniuersaria plura simul peragi ĩ ecclesijs
Anniuersaria nõnunq̃ (25 C/ 36 D
augent ꝑ auariciam 37 D
Bnniuersarium Johãnis de gerson in lugduno ad sanctũ paulum 37 L
Annos non habemus 52 X
Antixp̃i aduẽtus quõ sit ꝑdicãdus 22 G
Antixp̃i miracula nunquid vera erunt 19 P U/ 44. S
Antiparistasiꝫ suã v̄tꝰ hẽt 90 X (80 K
Antiphonas ad psalmos ignatius addidit
Antiqua restaurare melius est q̃ noua eri(gere 37 K
Antonius interp̃tatur sursum tenens 9 Z (M A
Antonij laudes alique 9 D/ 10 C D ꝛc̃
Antonius cognoscebatur leticia spũali quã vultu expressit 34 L
Antonius sic fugabat cogitationes turpes
Antonius fugat ignẽ sacrũ a cor(71 Q
poribus 10 A/ 96 S
Annunciatio angelica mysticatur anagogice 91 A/ 94 K
Appellatio ad misericordiam 37 A/ 40 F/ 75 C/ 77 U/ 85 A
Appellari potest a papa ad conciliũ generale 33 T/ 14 XY/ 17 F
Apertio celorum quomodo fiat 90 A
Apes imitande 85 C
Appetitus et affectus differunt 64 T
Appetitus rationalis quid sit ꝛ quottuplex 29 R/ 64 U
Appetitus intellectiuus quid sit 29 X
Appetitus sensualis ꝛ carnalis executio est sub rationis imperio difficultate non obstã(te 38 U
Appetitus grãdis possessiõis supprimendus est ideo 41 T
Appetitus est sub ratiõis dominio hoc mo(do 73 A
Appetitũ ad virtutes non habentes consolantur 72 A
Apex mẽtis ratio suꝑior dicitur 93 J
Apolonistarum error 25 Q
Apostasia quid sit 24 M
Apostoli añ ascẽsionẽ xp̃i carnales post spi(rituales effecti 6 T
Apl'i nõ cõstitue rũt petrum in principẽ sed cõstitutũ a xp̃o de(clarauerũt 3 J
Apl'oꝝ vita originẽ dedit regularibꝫ obseruãtijs 22 A
Apostolorum primoꝝ autoritas altera fuit quo ad aliquid q̃ successorum 61 R
Apl'i duodecim ãnis in hierusalẽ 49 U
Aqua lachrymaꝝ sic est hauriẽdi 41 P
Arbitrium liberum potest in suspẽso se tenere 60 P/ 55 C/ 68 E
Arbitrij libertas 54 S/ 55 C D
infra libertas
Architriclinus est spũs rationalis 85 R UXY/ 89 Q/ 94 H
Arre dei nobis date 91 C
Argumentatio viciosa est que ad vtrũq; flecti potest 9 A
Arriani ponũt inequalitatem personarum in trinitate 25 O
Aride aĩe status talis est 77 K
Ariditas cordis post orationẽ ideo ꝯtingit.
Aridus quomodo orare debeat (75 T

deum 69 y
Aridus deuoto nonnunq̃ est tutior et deo gratior 69 y/ 70 D
Aristoteles a rebus didicit q̃ mẽtiri non no/
Aristoteles trinitatẽ facili? (rit 85 L
admisisset q̃ nõ philosophus 88 M
Aristoteles caudam metaphisice euellit+
Aristoteles a semitis rationũ na (82 L
turalium non deuiauit 38 L
Aristoteli defecit creaturaꝝ scala Jbidem
Aristoteles air: inueni te causaꝝ primam fac me tibi placentem 38 X
Aristoteles ignorauit originem repugnan/tie sensualitatis ꝛ rationis 45 S
Aristocratia quid sit 2 T
Arma spũalia et eis contraria 7 H
Arnoldus de noua villa impugnat 39 H
Arrogantia 24 J
Ars vilis excellenter cognita laudabilẽ red/dit artificem 68 D
Ars est circa difficilia ab initio post acquisi tionem circa facilia 68 AO
Ars obligationũ in quo fundetur 88 M
Ars artiũ est regimen animarum 35 S
Ars moriendi 32 H
Arte bene viuẽdi nihil difficilius 41 C
Artes singule quomodo et vnde originem habuerint 78 M/ 51 Z
Arsenius sic se locabat ad contemplandum 74 J
Arsenius dixit se alphabetum nescire cuiusdam heremite 79 X
Articulus anglicanus 83 F
Articulus parisiensis 84 86 O/ 91 A/ 18 Q/ 20 E/ 21 D P Q/ 64 y/. 66 Z/ 98 O
Articulus de eucharistia factus est+90 S
Articulus fidei quid sit ꝛ vñ dicat+ 25 M
Articuli fidei exponuntur 25 A
Articulorũ fidei duplex distinctio+ 25+y Z
Artifices nouitates iutiles inueniẽtes pec/cant 32 O
Ascensus tres aiaꝝ i trinitate 46+M R
Asscendendum in montem 46 S
Asscensus et saltus vnicus ad deũ ille est ſm augustinum 46 J P
Asscẽsio xpi multa bona ꝓtulit+ 6+U+rẽ+T
Asscendente christo an cum eo asscenderint qui cum eo resurrexerant 6 X
Astrologi sunt incerti in iudicijs 59 O
Astrologia cui revelata et qualiter deturpa ta multa 20 C+rẽ+
Astrologicorum iudiciorum difficilis veri/tas vñ aduertat 20 B A O+plene
Astrologos aliquando predicere verum vn desit 20 B
Astrologi graues erpti et naturales nõ sunt ꝓtẽnẽdi sed nec necessario inseq̃ndi+20+A
Astrologicis iudicijs quantum tribuere debent christiani 20 P
Astrologum se esse professus examinari de/beat si non sit superstitiosus 20 P
Astrologici libri qui legendi qui refutandi sint 20 Q
Contra astrologorum rẽ+curiositatẽ remp+regere existimantium 86 X
Asine more ambulet qui patitur muscas co gitationum 37 J
Asina iude ad vitem alligata pulcre mysti/catur 47 J
Asininam naturam quidam habẽt 73 O
Asina sis iesu 73 O
Astare deo ſm dionisiũ quid sit 87 Z
Attentio in horis canonicis qualis sit ne/cessaria ne quis cogatur iterare 32 A 70 B (37 M/ 78 E
Attẽtiones in oratiõe multiplex distinctio+ 73+y Z
Attrahit deꝰ hoiem varijs modis+ 73+y Z
Attritio confitenti sufficit 33 D E
Auaricia nec diuinis nec hũanis pcit+18+L
Auariciam et acediam suadet hostis ꝛ quo modo sit ei resistendum 70 R
Auaricia periculosa 87 R
Auari in spiritualibus 90 E
Auaricia et debꝛc plura 24 P/ 28 Z 32 O (28 Z
Auaro nihil est scelestius propter quattuoꝛ
Auaricia est idolorum seruitus ibidem
Auariciaquando sit peccatuꝫ mortale ꝛ quã do non 29 B/ 32 O (35 T
Auariciam expulit quidaꝫ de corde hoc mõ
Auaricia stulta est 41 T
Auariciageneraliter accipitur 42 A
Auaricia ceca egrescit medendo 42 F
Auaricia non sinit crescere lilia virtutuꝫ sed spinas 48 y
Auari typus duplex ponitur 42 L
Audacia accedendi ad deum quomodo licita esse possit 98 B L
Audaces bi sunt naturaliter 73 J
Audientes nouitates ꝛ diffamationes pec/cant 31 T
Auditores quidam predicationum similes sunt colatorio lactis 42 U
Auertere se a lege eterna et ſm habitum to/taliter quid sit 30 J

Auerrois latrat cõtra fidẽ christi propter eu charistie sacramentum 89 F
Auerrois procacissimus aduersarius noster
Augustinus lamẽtabatur circa (91 F
mortem propter duo 85 E
Augustinus loquitur cum matre sua ad fe/ nestrã 86 P 75 F 74 Z
Augustinus in laude pythagore nimius fu it 86 P
Augustinus versus in mensa scripsit contra detractores 34 B
Augustinꝰ celibatũ ambrosij horruit. 38. T
Augustinus platonis et pythagore disципli nis fuit institutus 93 J
Augustino placuit cãtꝰ eccle. 74. J. 78. H
Augustinus lugubrem etiam in senecta du xit vitam 79 E
Augustinus cantũ vocalẽ in eccl'ia nec; re/ probare nec approbare audebat 79 M
Augustini mater monica sursum agebatur
Augustinus super psalterio le (49 Q
gendus est 72 L
Augustinus profecit exemplis antonij io D 69 DE
Augustinus regularibus suis proprietate; interdicit 22 MH rẽ
Auicenam reprehendit 44 Z
Auicenna in fauorem machometi mentitus est 60 O
Aures dei sunt eius immensa virtus cogni tiua 98 H
Autoritatibus solis inherentes culpantur. 56 K
Autoritate sacre scripture non prophanorũ scripta nostra roborentur 16 E
Autor de spiritu et anima multa digna no/ tauit 85 Y
Autor de spiritu ⁊ anima richardi ver ba po nit in propria forma 79 Q

Sequitur de litterra B

Balneum contẽ/

platiuis fm chrysostomũ non est impedimentum 74 J
Baptismus Johannis non fuit sacramen/ talis 16 S
Baptismus iohannis et christi quomodo differebant 60 T
Baptismus flaminis quid sit 60 V
Baptismus flaminis potest conferri pue/ ris in vtero 59 R
In baptismo infunditur gratia 97 Y
Ad baptisma quomodo obligentur paruu/ li cum ignorent 61 K
Baptismus fluminis flaminis et sanguinis 24 D 26 A
De baptismo plura 25 A
Baptismi sacramentuz de hoc specialis tra/ ctatus 26 A
Baptizati paruuli an habeãt fidẽ. 27 S
Baptizati infantes honorandi sunt vt an/ geli 97 Y
Baptizati infantes faciũt opera grata deo sed non meritoria / peccant sed non demerẽ/ tur 97 Y
Non baptizatos infantes si moriantur isci entijs et ceteris proficere non est improba/ bile 16 M
Baptismo puer ne careat parentes pecunis am dare possunt 36 L
Baptizatꝰ sit qui potestate ecclesiastica vti/ tur i MH 3 R
Baptizatus an teneat obedire prelato pre/ cipiẽti confiteri peccata sua 16 S
Barnabe et pauli dispersio 88 H
Bartholomei vox quasi tuba 78 Q
Beatitudo 55 Y 94 Y vbi plura de beatitudine 44 Y 45 D
Beatitudo duplex obiectalis et terminati/ ua 97 A
Beatitudo creature an sit ipe deꝰ 97 P
Beatitudo an compatiatur aliquam lesio/ nem vel imperfectionem 6 TV
Beatitudo est speculatiua 82 M
Beatitudo consistit in visione et fruitione 62 Q 84 K
Beatitudo triplex 83 E
Beatitudo obiectalis et formalis 84 Q
Beatitudo est dei fruitio 88 Z 90 J
Beatitudo duplex 88 T
Beatitudo nra formalis deꝰ nõ est 91 A
Beatitudo quomodo vna sit omnium ⁊ cũ quolibet singulariter instar centri spere 91 T 86 V
Beatitudo cuiuslibet creature in quo consi stat 94 Z
Beatitudo pendet in bñplacito dei. 94. Y
Beatitudo machimetica reprobat. 44 Z
Beatitudo hominis in quo consistat quatu or philosophorum sententie 45 Q
De beatitudine opiniones varias, concor/ dat 45 R
Beatitudo in scripturis significatur sub no mine comestionis 71 Z
Beatitudo vltima omnium rerum est in lau/ de domini posita 78 P

Beatitudinē ponit philosopus in dei contē
platione sed amorē nō sequestrat 78 O
Beatitudines habitus sunt 86 L
Beatitudines octo et de his specialis tracta
Beatitudines sunt virtu (tus 28 B
tes purgati animi 28 B
Beatitudines dona et virtutes quō diffe/
Beatitudines septem sunt (rant 28 B
cubicularie sanctorum 45 A
Beatitudo principalis beatoruz non est le/
ticia 45 D
Beatitudo hoīs christiani in quo cōsistat ꝛ
ꝙ citius eā asseq̄mur q̄ꝫ phs asserit. 95. L
Btōꝝ ɔfirmatio in q̄ ɔsistat 63 Z
Beatificationis dignificatio in homine a q̄
bus causis sit 61 L
Ad beatam vitam tria preparant que tribus
libris complectitur salomon 97 T
Beatitudo luctus quid sit 45 T
Beatitudines septē sub typo septē saltuum
Beatorū sensus an delectent̄ (46 J
in proprijs obiectis 44 y 45 F
Beatorū cuiuslibet delectatio an sit infinita
Beatoꝝ leticia an augeat̄ vel (45 D
diminuatur 45 D
Beati cōpatiunt̄ malis nostris 45 D
Beati deum oculis corporalibus videbunt
hoc modo 45 F
Beati non sunt surdi aut muti 46 F
Beati habent suas grāmaticā logicā retho/
cā medicinā decreta ꝛ theologiā. 46. F B
Beati post resurrectionem habebunt musi/
cam vocalem 78 U
Beati viri officium est laudare deū. 78. T
Beatior in hac vita ē luctu plenior. 45. X
De beatitudine vide infra sub noīe Sa/
lus et felicitas
Beati vident totam gloriam dei sed non to
taliter 97 O
Beatitudo angelorum quomodo compa/
tiatur tremorem dei 54 S
Beggadorum et turelupinoꝝ error 18 M
19. T. 64. P. 78. M. 48. U. 49. F U
Bella christianoꝝ principū ꝑ cōcilij genera
lis cognitionē sopiri possunt 3 E
Bellum iniquum est quod fundatur in labi
dine dominnandi 52 X
Bene et fideliter aliquid agere discimus si
id laboriose et attēte conemur 68 L
Beneficiorum pluralitas mala est 4 B
7. E. 24. Q. 25. C. 78. B. 31. y. 40. E
Beneficia an melius esset conferri ꝑ ordina
rios an ꝑ papā Vide infra ordinarij
Beneficiorum omniuz collatio et tꝑaliū bo
noꝝ administratio q̄ iure pape cōpetat. 4.
Beneficioꝝ pluralitas qñ admittat̄. 62. O
Beneficia ecclesiastica plus oneris qꝫ hono
ris habent et quibus conferri debeāt. 70. J
Beneficiorum ecclesiasticorum expectatio/
nes quando liceant 55 S
Beneficiatorum pericula 87 A
Beneficiati ad quid obligentur et alia plu/
ra de his 24 Q
Beneficiorum collatores 24 R
Beneficium ecclesiasticum optare quomo/
do liceat 30 R
Bñficiū dat̄ ꝓpter officium 36. H. 42. T
Beneficiū trifariā sumitur 36 J
Beneficium ecclesiasticum vendi non pōt
sicut nec officium 36 J
Beneficium sibi deditum papa non potest
quomodocunqꝫ exigere 36 J
Beneficia inferiorum papa onerare non de
bet hoc modo 36 J
Beneficiati dant prelatis aut canonicis pe
cuniam de consuetudine 36 L
Beneficium si prorsus deperijt seruitio astri
ctus non remanet beneficiatus 36 Z
Beneficiatus ex tribus causis non tenetur
seruare suam fundationē in forma 36 Z
Beneficio suo temporalia addere an quis
possit/alias sufficientem habens sustenta/
tionem 36 T
Beneficiatus aliquando recipit tempora/
lia non pro se sed pro alijs pie releuandis
36 T
Beneficia sacerdotum non sufficerēt ꝑ vxo/
ribus et liberis 38 T
Beneficio suo non deseruiens an ad restitu
tionem teneatur 40 E
Beneficia elemosine sunt 40 B
Beneficij fructus facit esse suos ecclesiastic⁹
etiam in mortali existens peccato 40 J
Beneficia collata homini a deo 88 A
91 L 50 Z 76 O
Beneficijs dei abutimur 77 B
Benedictus posuit decretalem de beatitu/
dine 84 K
Benedictus papa ne cederet per amicos fu
it deceptus 51 S
Benedictionis petitio a papa benedicto.
7 A
Benedictus ꝛc. canticum zacharie/metrice
58 M
Benedictus vidit in contemplatione totuz
mundum 85 B

Beneuolentia dilectio amicicia zelus iamoratio, caritas dei ad nos 91 L
Bernardus sub quercubus didicit sed nō si Bernardi cōfessor nullo (ne libris i B signo sibi applaudebat 18 J
Bernardus caute legatur ad fratres de mōte dei libro secundo 40 O
Bernardus debilis fuit corpore 37 E
Bernardus et specialis sermo de eo. 47. T
Bernardus intrauit religionem austerā anno etatis sue vigesimosecūdo 46 B
Bernardus meditans nesciebat quid circa se agebatur 48 E
Bernardus in solitudine ꝫ agebat. 48. F
Bernardū quatuor iuuerūt ad amorē diuinum compescendum 48 K
Bernardꝰ qlē cōplexionē habuerit. 48. K
Bernardi miraculuz quod fuerit maximum Bernardus in perpetuas infir (48 K mitates inciderat ex abstinētia 39 P
Bernardus sic ab initio meditabat. 74. T
Bernardus dictum suum de conceptiōe marie submittit examini ecclie romane. 47. Z
Berengarius in die epiphanie moriens sic dixisse fertur 41 K
Bestiales boies q̄ sint 91 B 94 M
Biblie totus canon ad fidē ptinet. 13. K O 14 E
Bissinū iustificatiōes sunt sanctorū 9 Z
Blasphemia quid sit 24 M
Blasphemie spūs quō retundat 68 P 32 S 34 A 38 B 71 M rc. S
Blasphemie cogitationes ne nimis curētur
Blasphemie diaboli vincū (70 L E T tur deridendo Ibidem 88 B 38 D
Blasphemi et periuri deberēt puniri a terre
Blasphemare deū (nis principib. 31. T. et sanctos peccatum magnum 32 M
Blasphemie tentatio ideo in festat homies ad deum nouiter conuersos 71 A
Blasphema tentatio consilio cuiusdam senis repellebatur a iuuene 71 A
Bona eccl̄ie duplicia quō ꝑseuerent. 17. A
Bona si eis male vtamur pernicioſa fiunt.
Bona in se/si plura mala pari/ (ii D E ant/sunt reiecienda 22 L
Bono maiori et minori proposito quod sit acceptandum 5 F
Bonarū mentiū est ibi culpā agnoscere vbi nō est. 14. O. 56. L. 63. A. 24. L. 37. E
Bonum est aliquid quia deus id voluit nō e conuerso 54 Z
Bonis etiam in operib. fallit demon Ideo semper pauendum 55 T O
Boni est se transfundere in aliud 58 E
Bona eccl̄iastica quomodo dicantur spiritualia 16 Z 61 A
Bonis omnia in bonū cooperant 64 D
Bonis duobus incompassibilibus ꝓpositis an quod melius est debeat semper eligi. 68 D E F B 70 F 86 B
Boni generalis ratio est conueniētia ad appetitum 68 O
Bonū aliquid ꝑ essentiaz primū tale est/sed nullum malū primum ꝑ essentiam 68 T
Bona propria considerās ne superbiat sed timeat 70 E Y
Bonitas volūtatis et actuū resultat ex conformitate ad bonitatem dei 61 F
Bonū triplex vtile delectabile et honestum 92 O 94 M
Bonū honestū quid sit 92 P 94 E
In bonū honestuz sola creatura intellectua/
Bonū honestum (lis intēdit. 94. M E cōpetit appetitui rationali vt rationalis est
Bonū ex genere 28 A (94 U
Bonitas et moralis malicia vnde sumantur 24 B
Bonitas actus depēdet a volūtate 21 A
Bonum etiam quantumcunq; exiguum a deo remuneratur 32 A
Boni socij inimici dei et sui 93 O
Bona minora non semper per maiora bona recompensari possunt 79 O
Bonū qō volo opari non possum 79 R
Bona paupex sunt oia superflua clericorum
Bonauenturam mire cōmendat (42 O 18 O P R S 19 B 49 J
Bonauēture tractatus ascribitur a quibusdam beato thome 38 J
Bonis mores teneat religiosus 50 O
Brachium dei 83 O
Breuitas obscuritas 88 Z
Brutales boies qui sunt 91 B 94 M
Bruta in suis actionibus crimen non habent 38 M
In brutis nec virtus nec vicium nisi metaphorice reperitur ibidem
Bruta non omnia habent vagum concubitum 38 A
Brutorum animaliū passiones pulcre sunt omnes 72 Z Supra aialium.

Sequit de littera C

Chain desperat

alphabeto 86 O

C ante A

Calendarium sanctorum laudes carmine complectens incipit 96 M
Caligo quid sit 89 U
Caligo in qua cognoscitur deus 97 D
Caliginem relinquit (FBD 98 D
et intrat contemplatiuus 86 L
Caligine cognoscēs deū nihil erroris defectibilitatē vel insidiaꝝ diaboli patit. 97. L
Campanarum officium quid sit in metris comprehenditur 78 S
Campsio quid sit 35 I
Campsores 24 U
Campsoriam artem iudicat petrus de palude licitam Ideo 36 F
Cancellario parisien si cōmissa est cura scholarium 35 D
Canes quidaꝝ magis proni sunt ad inuidi
Canū venaticorum morem (am 29 E
habent contemplatiui 73 Z
Canis adorabatur mortuus 87 T
Canonici quomodo pecuniam recipiant a beneficium adepto licite 36 L
Canon misse non continet confessores et quare 39 A
Canonis particula Jube hec perferri tē. ponitur 90 H
Canones non sunt nisi conclusiones elicite ex principijs theologicis 51 T
Canones multiplicati sunt ideo 51 T
Canones cur contineant ea que ꝓprie sunt
Canonum super plenitudi (fidei 51 D
ne potestatis papalis concordia 2 Yy
Canonum omniuꝝ lectoꝝ traditio circa q̄ tuor versatur pcincipaliter 51 U
Canonista primus fuit Adam 51 Z
Canoniste nō fuissent necessarij in statu nature primitus instituite 51 Y
Canoniste ideo necessarij sunt ecclesie dei
Canonista theologus: am (51 TT
bideter est 52 S
Canoniste se ad propria principia eleuare nolentes reprehenduntur Jbidem
Canonista et theologꝰ si discordare videantur lex theologica erit iudex 35 R
De canonistis vide Decretorum
Canonizatio sanctorum 87 T
Canonizatio sanctorum nō est ab antiquo sed de nouo introducta ideo 39 L
Canonizatio alicuiꝰ scti q̄d reqrat. 44. L
Canonizationis sanctorum quale debeat argumentum sumi 42 J
Canonizationes sanctorum non sunt de necessitate fidei 35 X
Canonizatio persone non compellit adherere doctrine sue 17 D
Canonizationes hoim restringēde. 17 U
Canonizatus est hugo cartusien. ad instantiam regis anglie 39 L
Canonizati licet aliqui non sint tamen inse creto orari possunt 77 Y
Cantans qui distrahitur sic agat 80 L
Cantantes quomodo se consolari debeant docentur 79 D
Canticordum 81 FG
Canticordum quid sit 79 P
De canticordo speciale opusculuꝫ 79 F
Canticum quid sit 80 P
Canticorū subiectū quid sit 82 L
Canticum in sua generalitate sumptum describitur 78 T
Canticum cantat omnis creatura
Canticorum originalis ratio / De hoc speciales tractatus 78 M
Canticum nouum et vetus 79 D
Canticum cordis habet materiam vocem t figurationem 81 G
Canticum triplex sensuale rationale et intellectuale 78 M 80 PQRT
Canticum rationale intellectuale et naturale quid sit 78 Z (sto 78 T
Canticū exultationis t laudationis in christo
Cantica nutriunt amorē sanctum 94 H
Cantica non exigūt certum expositiōis ordinem q̄ nullo sunt ordine contexta 82 T
Cantica diuini amoris castissima sed nō infectis corde 8 X 58 F 60 P
Cātico glorie spūs apostate dissonare pōsum
Cāticū elizabeth zacha (pserūt 94 T
rie angeloꝝ pastoꝝ symeonis 94 P
Canticū nouū quod dā fit in corde. 79. P
Cātica vocalia apud aplos fuisse nō legun
Cāticoꝝ multiplicatio sepe (tur. 79. M
magis tediū gignit q̄ deuotionē 37 A
Cantica cāticoꝝ cur sic dicantur 98 A
Cātica cāticoꝝ vt intelligāt notāt necessario aliq̄ 98 T 99 LDH. 79. S. T.
Cātica cāticoꝝ exponūt. 81. X. 82. LDZ 83. P. 89. M H. 91. Z. 97. R. plene
Cātica cāticoꝝ exponēdo finiri nō possunt
Cātica cāticoꝝ fecit salomon in (82 L
spiratus spiritu sancto 79 A
Cantica canticorū cecinit maria 81 X
Jn cāticis cāticoꝝ sexus excludit 79 L
Cantica canticorum sic dispositus cantet. 79 A 8 X 58 F 60 P
Cantus celestis qualis sit 46 B

Cãtus marie ⁊ aliaꝝ mulieꝝ 83 G
Cãt⁹ petulãtes in eccl'ia rep̃hẽdit .64. G
Cantus ecclesie vnde ⁊ quomodo habuerit
Cãtus hoc mõ format̃ (ortũ 76 M
in corde imaginitiua ⁊ ore 79 J
Cantus an obstet vel conducat cõtẽplatiõi
Cãtum vocalẽ augustin⁹ nec re (66 S
probare nec approbare audebat 79 M
Cãt⁹ repetitio. aĩam valde grauat. 79. A
Cantũ armonicũ gratia cum natura confi-
ciunt 97 O infra carmen
Caprea q̃si capiens alta 92 T
Captiuoꝝ angustie enumerant̃ 75 R
Caput a capiendo 92 J
Caput tres habet cellulas 60 J
Capita quot sunt tot sentẽtie 37 S
Capitalia vicia septem 51 JR 88 H
Capitalia peccata omnia prohibent̃ In de-
cem preceptis legis 26 J
Capitalia vicia septem infirmitatibus cõ-
parantur et bestijs 28 Q
Capitalia vicia se palliant sub specie virtu
Capitalia peccata non sem (tũ 28 Q
per sunt mortalia 32 J
Caracter sacramẽtalis indelibilis est ⁊ fide
stante certe imprimitur 3 Q
Caractarez sacerdotalem maria non habet
Caracteres an vllã effica- (82. y. 89 S
ciã habeãt ex cã pure naturali 21 A F
Carbo est christus 89 Z
Carbones desolatorij virtutes 38 U
Cardinales v̄tutes q̃si cordiales 27 X
Cardinalium status a christo fundatus
est 4 K 8 Q
Cardinalis florẽtinus laudatur 13 X
Cardinalis cameracensis Req̃re infra Pe
trus cameraceñ.
Caritas De hac multa 27 U
Caritas q̃si cara vnitas 89 P 91 C
Caritas spẽs est dilectionis 27 U
De ordine diligendorum ex caritate satis
clara distinctio Ibidem
Caritas a se incipit 12 M
Caritas sub nomine amoris gratuiti quid
sit ⁊ quot modis consideretur 97 X
Caritas reliquis virtutibus etiam thelogi
cis nobilior 98 Q
Caritas est numisma legitimũ ꝑ qd̃ merca-
mur cum deo de regno dei 61 7
Caritas miraculũ opat̃ in nobis 61 H
Caritas est perfectuum principiũ vite chri-
stiane 67 M
Caritatis perfectio est sub p̃cepto 67 A
sed non de necessitate precepti 67 O
Caritate iesus multa operatus est 50 A
Caritatis diuine et humane locus iesus est
Caritatis feruor dicitur actus ex (50 A
caritate proueniens 63 D
Caritatez distinctam poni pro iustificatiõe
impij non est necesse 61 D
Caritas finis legis humane. dũ seruat̃ satis
esse videt̃ etiam si lex mutetur 63 A
Caritas ad multas questiones respondere
potest quia est finis legis 41 F
Caritas gratuita quomodo possit habere
oculos ad mercedem 98 R
Caritas fraternalis apparet in sanctis pau
lino et sanctulo 39 A
Caritas seu gr̃a non exigit̃ necessario vt q̃s
habeat potestatem ecclesiasticaz 1 M A
3 QR 4 M
Ex caritate agere nõ semꝑ tenemur. 24. D
Caritas post pctm̃ nõ stat licet actus in for-
mis dilectionis manere possit .19. 7. 63. 7
Caritas fructus differt a charitate virtute
De caritate vide aliqua in di (86 K
ctione Dilectio
Carmina deũ sonãtia laudant̃ 56 7 Ɔ
80 KLMAO .95 Ɔ 97 yZ
Carmẽ pulcerrimũ ex graui tenore iusticie
et molli cãtu misericordie 45 F 46 G
49 G 54 K 80 K
Carmina bucolica et cetera inde habuerũt
ortum 78 M in fine
Carmina blasphema in choreis sunt ꝑ in-
quisitorem damnanda 43 K
Carnales audiendi nõ sunt in suis iudicijs
Carnalia vitia duo sunt. 51. K (45 Ɔ
Carnalia desideria nocent 49 C
Carnalibus cogitationibus ab initio reclu
dendus est aditus. Et quid sit agendum si
semper redeant 70 ST
Carnales cogitationes vincuntur diuersi
one multiplici 38 G
Carnales nuptie 9 yZ
Carnis illecebre sic sunt respuẽde 48 C
Carnes comedere in die Sancte veneris
tenetur quis in casu 39 G
Carnibus abstinere non abbreuiat vitam
Carnes suillas machabei come- (10 M
dere noluerunt 39 H
Caro significat totam humanam naturam
Johannis primo 46 y
Cartusiensium ordinem defendit speciale
opusculum 39 A
Cartusiẽsiũ ordo ꝯfirmat⁹ ⁊ sepe 39 D

Cartusiensium ordo incepisse dicitur ꝓpter
quēdā sepeliēdum loquētem ꝛc. 68 T
Cartusiensiū ordo oībus antiq̄or exceptꝭ be
nedicti et augustini ordinibus 39 D
Cartusiensium statutū de nō esu carniū de/
fendit speciali tractatu 39 E
Cartusiensis tenetur comedere carnes in ca
Cartusiēsis quidā in siti de san (su 39 B
guine equi sui bibit 39 J
Cartusienses morereuꝛ aut egrotarēt si car/
nibus vescerentur Jdeo 39 P
Cartusienses aliquibus horis opi manuuꝫ
in cellis indulgent Jdeo 71 Q
Cartusiensiū statutū sup reseruatōe casuum
quorundā an sit rationabile 33 E
Cartusiēses suos ꝺfunctos absoluūt. 33. M
Cassianus notatur 49 O/ 16 A
Castitas quid sit diffinitiue 38 M
Castitas moralis heroica et diuinalis 38
Castitas matrimonialis vidualis (N X
et virginalis 38 O
Castitas diuinalis differt a castitate idola/
Castitas heroica pēsanda (trarū 38 X
ex duobus est 38 Q
Castitas virginalis nō in oībus laudabilis
esset quia periret successio 38 L
Castitatem seruare perpetuā facilius est q̄ꝫ
interpolatam sine vicio 38 R
Castitas non est causa abbreuiationis vite
Castitatis damna que appare/ (io M
ant enumerantur 38 Y
Castitas voto solēni annexa est ordinibus
sacris 63 R/ 67 T
Castitas ecclesiasticorum / presertim sacer/
dotum/maxime p̄latorum talis sit 38 X
Castitatē q̄ vouit/si sibi ꝓpter hoc mortꝭ pe/
riculum immineat an possit vxorem ducere
Castitas clericꝭ indicta est in cō/ (29 Q
cilio Niceno 38 P J
Castus habet multarum virtutum associa/
tionem et liber est 38 T
Si non caste tamen caute 35 F
Castrare nemo se debet autoritate propria
Castratio debilitat corpus et (38 U
alterat Jbidem
Casus quid sit 95 M
Casus reseruati De his plura notabilia
41 B Uide infra reseruationes
Cataracte 85 F
Cathene due aurea et argentea 40 Q/
52 K
Cato quō dic̄ Si deꝰ ē animꝰ ꝛc. 85. S
Causa per se et ꝑ accidēs quid sit 33 X
Causam extendit richardus ad productiōeꝫ
personarum in diuinis 91 H
Cause prime nulla ratio assignari pōt / sed
secundarum sic 95 D
Causas secūdarias sibi deꝰ vult cooperari
Causarū triū genera ꝑm exigē (75 A
tiā finis moderari oportet 89 B
A causis extrīsecꝭ res plꝰ depēdet q̄ꝫ ab intrī
Causas successuū īfeliciū fal (secꝭ. 95. P
sas et supsticiosas cōfingunt hoīes 20 U
Causidicus quidā disputabat in mortis ar/
Cautele quatuor cōtra so (ticulo 88 U
phistam diabolum 87 Q
Cecilia portabat euangelium christi in pe/
ctore suo hoc modo. 74 T
Ceci et claudi spūaliter qui sint 50 B
Cecamur cogitationibꝫ ꝛ desiderijs carnali
Cecari quis visu spirituali (tatꝭ 76. M
meretur ex eius abusu 37 T
Cecus quō se nouit cecum esse 75 K
Cedere bonis quid sit 39 Z
Cedere bonis spiritualibꝫ quidam volunt
Cedere teneꝛ (36 Q/ 37 S/ 78 A
papa papatui si tria concurrant 5 F
Celare peccatū qñ sit peccatum 24 J
Celebraturus missam et fiducialiter et cum
humili tremore accedat. 37 T/ 70 E Z
Celebrationi qualiter sordes corporales ob
sistant 37 Y/ 38 F
Celebrare quotidie bonum est/nunq̄ꝫ autē/
vituperabile 25 S C
Celebrare quotidie nec laudo nec vitupero
ait augustinus 37 T
Celebrare quidam renuerunt ꝑpetuo Jbi/
dem
De celebratiōe vide infra eucharistia ꝛ mis/
sa
Celibatus ecclesiasticorum De hoc specia/
lis tractatus 38 K
Celibatus perpetui sacerdotum rationabi/
litatem/fundant electio libertas et auaricia
38 Z
Celum in creatione sui quam potentiam in
fluendi in inferiora susceperit/plene/ 20
D E F G ꝛc. 57 U/ 58 Z
Celi actiones per omnem orbem stellarum
formant corpus humanum 73 F
Celestis hierarchia quelibet influit in spiri
tum nostrum Jbidem
Celum causat passiones spirituales in no/
bis hoc modo 73 H
Celestes influxus imprimunt miras ꝓprie/
tates in lapidibus et ceteris 73 H

Celi quõ dicantur aperiri 90 A
Celum est locus vbi mendicare debemus.
Celorum orbes an causent (75 M Q
armoniam 78 U
Celum esse animatum quidam philosophi
Extra celũ sunt aĩalia (dixerũt 79 Q
optimã vitam ducentia 93 T
Cenam facit domino Symon leprosus pe
trus matheus zacheus 91 Y
Cena domini moralizatur 91 Ɔ
Censualis contractus licitus est in multis
casibus 35 S
Censualis pensio quid sit 35 J
Censualis contractus ad vitã de se viciosus
In censuali contractu p̃/ (nõ est 35 S
ciũ et merx quid sit et plura alia Ibidem
Cẽsualistas q̃dã ĩpugnãt. 35.Ɔ/36.A L
p censualistis octo rõnes 35.Ɔ
Censualis contractus quõ det occasionem
machinãdi in mortẽ alterius. 36 C
Censualis cõtractus noĩe solũ et nõ re ipsa
emptio est ꝑm quẽdaꝫ Ibidem
Censuales contractus iustificantur pluribꝫ
autoritatibus 36 F B
Centilogia plura numerantur 81 S
Centrum et circumferentia in deo idẽ sunt
Centrum est diuinꝰ (91 E P T/92. P
spiritus omniũ per illapsum 94 R
Centrũ cordis est spũs hominis Ibidem
Cerimonialia legis non obligant 24 Ɔ
Cerimoniales institutiones quomodo ob/
ligent in anniuersarijs et similibus 36 Z
Certitudo duplex reuelatiõis ⁊ spei. 54. J
Certitudo triplex supernaturalis naturalis
moralis 56 A S/69 L/70 Z
Certitudo moralis non mathematica req̃/
ritur in equo interp̃te legum 4 H
Certitudo probabilis sufficit in moralibus
vt quis nõ cõmittat se periculo 35 T
Certitudo moralis non remouet omnẽ im
probabilitatem 35 T/ 37 S
Certitudo moralis quid sit 37 R
Certũ tene dimitte incertũ quõ sit intelligẽ/
Cibus vsualiter dicit̃ qui (dũ 35 T
transit in ventrem 27 S
Cibũ moderate copiosum necessariũ esse in
Cibo grauari plus (cipiẽtibꝫ 66 M
nocet incipiẽti q̃ꝫ exercitato 66 A
Cymbala quid sint 78 S
Cymibilis parcus et tenex differũt 28 Z
Cingulũ tradere cananeo quid sit 51 J
Cinici philosophi dicebãt publice cõmisce/
ri debere feminis ad instar canũ 38 A
Cyprianus dixit a scismaticis nihil confer/
ri in sacramentis 42 H
Circũeunt impij q2 in se recurui 89 R
Circũeunt et iusti sed circa cẽtrũ deũ. 89. R
In circũitu impij ambulant 16 K
Circũitis mare et aridam ⁊c. 38 S
Circulus egressionis et regressionis in deũ
Circũcisio moralis allegorica (49 J
abstractiua. 58 U
De circũcisione domini prosa (60 E
Circũcisi christi p̃puciũ an in terris manse/
Circũcisio moralis et (rit 6 A/ 58 X
de ea multa 5 Ɔ/ 58 U
Circa circũcisionem christi et aliorum mul/
tas questiones ponit 6 A C S
Circũcisio si continebat virtutẽ erat longe
minor q̃ꝫ in sacramẽtis noue legis 90 Y
Circũincessio in trinitate p̃sonarũ 89 R
Circũcessio dei ⁊ creaturarum 96 T
Circũincessio quedã apparet in potentijs
habitibus et actibus 86 K
Circũincessio virium motiue et discretiue
Circũspectio maxima pars pru (92 O
dẽtie quid sit 56 Q T
Circũstantiaꝝ cõsideratio q̃d q̃ et q̃t ꝑtinet
ad theologũ 31 B H J/ 41 F
Circũstantia quotiẽs an sit circũstãcia. 31. J
Circũstantie inq̃rẽde in cõfessione 33 C
Circũstantie luxurie in confessione sunt co/
gnoscende potius q̃ꝫ verbis aut scriptꝫ pub/
lice reserande 32 E
Circũstantia facit ex bono actu malũ et ecõ
Circũstãtias casuũ nõ attẽ (uerso 24 B
dentes falluntur in iudicio 36 U
Circũstãtie sex 38 M/ 17 T/ 56 Q
Circumstantie quedaꝫ concomitantes que
dam informantes actum 24 B
Cithara mystica 73 A/ 78 Q
Ciuiles videri cupiẽtes inimici dei consti/
Ciuilis cõmutatio post (tuunt̃ 93 Ɔ
peccatum inuenta est 35 H
Ciuilis dissensio 54 A
Ciuitas bonum et malum significat in scri/
pturis 98 7/ 99 H
Ciuitas est celestium habitatio 93 T
Claues ecclesie quid sint 33 P
Claues diuersis respectibꝫ petro date sunt
et ecclesie 8 Q
Clauis in oĩ negocio morali hec 38 D
Clemẽtie singularis factũ narrat̃ 7 S
Clericorum regula 4 R
Cleri pars est deus 42 A
Clericoꝝ officiũ honestissimum est. 79. Q

C ante D

Clerici beneficiati etiam possunt esse in statu perfectionis 67 D
Clericũ ledẽs ipo facto incurrit sentẽtiam ex
Clerici p antonomasiã (cõicatiõis 31 X
dicuntur ecclesiastici 41 Z
Clericorum priscorum et pauperum magn⁹ bonor inde pueniebat 40 ABDFH
Clerici mali plus nocent malo exẽplo ecclie q̃ heretici aut persecutores 4 U
Clericorum malum regimen describit 4 UX/rẽ 5 AB/ 7 Erẽ.
Clericorũ põpa et vita indecora scandalizat laicos 40 ABDFH
Clerici reprehẽdunt de auaricia 41 Y
Clerici quidaz super omnes boies sunt ceci et ob/durati Jdeo 42 K
Clericus habens sustentationem plus debito auarus est 78 D
Climachus et cassianus notantur 16 A
Climachus qui et iohãnes heremita de carcere quorundam loquitur 93 M
Cogitatio quid sit 64 TD
Cogitationes etiaz bone tẽporibus non suis a diabolo imittuntur 70 T
Cogitationes turpes quomodo debeãt cõfessori aperiri 70 L
Cogitationes hominum nec a celo causant nec per artem magicam sciri possunt.21 K
Cogitationes vage nocent 85 M
Cogitare de deo modo non possumus sine impedimento 74 P
Cogitationes turpes et importune contemnẽdo vincunt 34 H/37 B/38 B/ 71 MRS 74/ U vide supra blasphemie
Cogitationes morose 32 E
Cogitatio carnalis De hac.31 7/ 71 P
Cogitare de actu carnali contingit bene et male 38 D
Cogitationis penã nemo meretur 13 Q
Cogitare imagines sctãz virginũ viri cauCogitatiões quãtũcũ (te debẽt 71 M
q̃ turpes nõ sunt pctã nisi eis consentiatur.
Cogitatõi turpi si nimiũ resistit (71.OS
magis accenditur 71 S
Cogitationũ cognitio in xpo signũ deitatis
Cognitio quottuplex sit in (est 43 7
anima 64 3/ 66 T
Cognitio q̃dditatiua rei triplex 84 S
Cognitio quedam speculatiua quedã experimẽtalis 38 T Jnfra experimentalis.
Cognitio intellectualis supra sensuz sex habet modos 97 S
Cognitio intuitiua quid sit 84 J
Cognitio vnitiua 60 O
Cognitio omis ortũ hẽt ab aliq̃ experientia
Cognitio dei sine creaturis.81.P (86.B
Cognitionem omnez anime quidam dicũt esse ab influxu intelligentiarum 73 M
Coit⁹ est sicut cibꝰ veneno iunctus 26 E
Colere deũ signis varie contingit 24 Z
Collectio mentis 86 L
Collectoriũ septẽ sportaz q̃d obtineat.81.A
Columba 82 M/ 49 Q/ 66 PQ
Comatuli abigãt a curis platoz 43 D
Comedere volẽtes quidã orabãt prius p de
Comedit nos xps in sa (functis.72 R
cramẽto verius q̃ nos ipsum 71 Z
Comes facundus in via pro vehiculo est puerbium laberij 44 X/49 A
Comodatio quid sit 35 J
Comparatio fm eligibilitatem et meliorita tẽ penes quid fieri debeat 16 Z/ 68 B
Cõpassionem maria nõ pdidit sic intellige
Cõpassionẽ habet vera iusticia (80 B
falsa indignationem 40 Y
Cõpassiue se non habẽs ad proximũ pmittitur a deo cadere in peccatum 71 LO
Cõpendiũ theologie cõmendat 29 L
Cõplexionis male homies facile a diabolo vincunt et q̃d eis sit consulenduz 69 D
Cõplexio corporalis plurimũ iuuat vel impedit passiões spirituales 73 J
Cõplexio multum operatur 73 K
Cõplexe significantibus quõ entitas tribui
Cõprehendere triplicit dꝰ (tur 46 U
citur fm bonaventuram 97 K
Compunctio contritio 63 D
Cõpunctio est optimũ remediuz cõtra quascunq̃ tentationes 71 S
Cõpunctio maxime animũ lauat 49 R
Cõmunicatio multiplex sacramẽtalis spũalis et vtroq̃ modo 27 D/ 33 F
Cõmunicare et cõfiteri quotidie quibusdaz vtile/alijs non 32 R
Cõicantes raro stulte faciũt.37 T/90.S
Cõmunicãs etiã nõ sacerdos plus merek q̃ specie laicꝰ nõ ẽ necessaria. 17.K L/rẽ.
Cõmunio multiplex 90 D (plene.
Cõmunio sctõz quid sit 25 T/ 90 B
Cõia sunt oia iure poli ait augustinꝰ.41.Q
Cõmunia sunt oia ablutis p gr̃am.41 Q
Cõmunis error facit ius/z cõmunis inobediẽtia absoluit ab inobediẽtia 24 E vi
Cõmunis hoim indina (de infra error tio opak vt aliqua tolerari z fieri possint que

alias non licerent 5 T
Cũmunitas tota principẽ corrigere vel de-
stituere põt 3 W/ 4 W/ 5 U
Cõmutabile bonum est creatura 28 K
Cõmutationum diuerse species 35 H
Cõceptio de hac specialis sermo 47 L
Cõceptã fuisse mariã in originali octo ratõi
bus arguit & trariũ phat 47 PQR
Cõceptio marie q̃ die celebranda 47 Z
De cõceptõe marie vide infra Maria
Cõceptio xpi hoc mõ est a spũscto 25 P
Cõceptus in suo genere & conceptus entis
58 U/ 60 FL/ 68 S
Concept⁹ dei de deo & creaturaꝝ 60 B
Concept⁹ cõplexi euidentes (68 RS
medij abortiui 60 A
Conceptiones intelligentie 60 O
Conceptiones affectiue potentie 60 P
Concept⁹ cognitiu⁹ simplex q̃d sit 60 Q
Conceptus veri et ꝓprij sic gignunt. 42. B
Concipe q̃si simul capere & intelligere. 60. H
Concilij generalis diffinitio 2 HO/ 3
D/ 12 J/ 33 P
Conciliũ generale oẽm ptãtem ecclesie ha-
bet i RY &
Conciliorum obmissio pnicioſissima pestis
est in ecclesia i &/ 2 &/ 3 D
Conciliũ generale noie eccl'ie hẽt plenitudi
nẽ eccl'iastice ptãtis 2 FHY/ 3 ABL
Conciliũ generale includit auto (36 A
ritatem papalem 2 F/ 3 D
Conciliũ generale ꝓuocari põt sine papa si
ipe ptinaciter renuit et alias etiã 2 FA
et quare 3 L/ 4 A/ 5 J/ 7 A/ 8
R/ 12 K/ 15 B/ 36 B
Conciliũ generale q̃d possit mortuo vel eie
Conciliũ loquebat nõ pa (cto papa. 2. B
pa in cõstitutiõibꝫ ꝓmoꝝ concilioꝝ 2 B
Cõciliũ cõmittere põt q̃ p se exeq̃ nõ posset
Cõciliũ an posset facere q̃ (2 B/ 3 D
eccl'ia staret semp sine papa 2 H/ 3 L
Conciliũ etiã viuẽte papa execution ẽ ptãs
Cõciliũ generalis (supme hẽt. 2. H/ ii. O
ptãs an sit extẽsione maioꝝ potestate papali
In concilio aliq̃ hñt vocẽ ꝓsultiuã (2 A
aliqui diffinitiuam 2 O
Conciliũ constãtiense tria scandala ameuit
scismatũ heresum et vitioꝝ 2 TO
Conciliũ ꝓstãtiẽse alia trib⁹ excellũt. 56 Z
Concilij ꝓstãtien. decretũ ꝓtra assertionẽ q̃/
Concilij ꝓstãtien. de (libet tyrãn⁹. 56. R
cretũ de cõcilio celebrãdo/ post 5 X
Concilij constantien. varie determinatões
i R/ 2 LO/ 8 B/ 14 LX/
Conciliũ generale quadrupliciter principa
lius hẽt ptãtem ecclesiasticã q̃s papa i R
3 A/ 10 AB/ 2 Y
Conciliũ generale põt moderari vsum ptãs
papalis. 2 FY/ 3 LMO/ 5 U 10
Concilioꝝ frequẽs celebratio (B/ 12 R
vtilissima esset 3 E/ 8 B/ 12 K
Concilij generalis determinatiõi nemo nõ
consentiat 3 W/ 10 AB
Cõcilia aliq̃ sine potestate pape conuocata
A 7/ 3 5 L
Concilij cause q̃tuor 8 BH/ 17 F
Conciliũ aialis hõ impedire nitit 8 W
Concilia dupliciter põt ꝓuocari 8 R
Cõciliũ significat p rẽplũ mystice ii U
In concilio magna opa domini 12 D
Ad concilium a papa appellari an possit in
materia fidei 14 XYZ
Conciliũ debet erroribꝫ in fide & moribꝫ pro
uidere 12 KMO/ 13 DAT
Concilium generale finaliter iudicat doctri
nas fidẽ tãgẽtes 17 O/ 18 A
Concilium potest compellere papam vt ex
causa cedat 3 AT
Conciliũ dictat papa exequitur 3 D
Concilium de guerris principũ & de celebra
tione alioꝝ ꝓcilioꝝ cognoscit 3 E/ 12 K
Conciliũ statuit modũ eligendi (13 L
papam 3 H/ 10 O
Conciliũ est sapiẽs cuius iudicio mediũ in
omnibus iuribus et ceteris determinatur.
2 F/ 4 BHD
Conciliũ in q̃bus põt errare in quibus non
Conciliũ vnius obediẽ (5 L/ 60 R
tie an conuocandũ fuerat in scismate bene-
dicti & gregorij. 5. JK cẽ. O P Q. cẽ. 8. B
Concilium pro leuibus causis celebrari nõ
Concilium eo spiritu vnit (debet 33 T
quo pater et filius 49 H
Conclusiões ex pncipijs deducere facili⁹ est
Cõcubinarius tenet tpe (q̃s ecõtra. 52. B
et loco dimittere concubinam 62 T
Concubinari⁹ publicus vitãdus nõ videt
in sua missa 32 T/ 62 XY
Concubinarij non sunt pro questu annuo
Concupiscibilis et ira (consouẽdi. 43. J
scibilis appetitus 64 U
Cõcupiscibilis vis nõ ab amore sed a cõcu
piscẽtia nomẽ accepit Jdeo 72 Y
Concupiscẽtia et nõ solũ actus in q̃busdaꝫ
prohibetur ideo 26 EH
Cõcupiscẽtia carnalis De hac 31 T

Cōcupiuit aīa mea gesiderare ꝛc̄ 81 J/
Conditionales ꝛ causales dictio (85 K
nes q̄ notēt in locutiōib⁹ de exercitijs spūali
Sub conditione desideriū (bus 36 A
rei illicite non est mortale 24 B
Confessio de hac plura 25 E F G H
27 F G ꝛc̄. 32 R/ 41 F
Confessio ꝓpter recidiuū redditur inualida.
Confessiōe venialiū nimis fati/ (85 Q
gari inutile est 32 R/ 37 O/ 41 F
Confiteri breuiter bonum est Ibidem
Confessum se bñ esse nemo scit 32 L
Cōfiteri actus dubitatos quomodo debea/
mus 5 T/ 14 A/ 25 B
Confiteri ꝓprio sacerdoti qñ non oporteat.
Confiteri quando quis tenea (27 B
tur 32 B F R/ 41 F
Confessio quātū possit differri 27 H
Confessurus consciētiam tenet̄ examinare.
(In cōfessiōe mēdaciter pec/)32 B C E
catū celare pctm̄ est 31 T/ 32 C
Confitēti ꝛ satisfaciēti an caritas sit necessa
Confitēs debet celare cōpli (ria 27 H
ces in peccato hoc modo 32 B C E
Confessus penitentiam iniunctam reuela/
re non debet 32 B
In confessione cela alterius peccatum sicut
tuum celari velles 32 R Z
Cōfessio de hac notabilis d̄termīatio .33. E
Cōfitēs ficte an iterꝝ ꝯfiteri teneat̄ notabilis
Cōfitēs hñs pctm̄ qd̄ tan (decisio. 34. J
git ꝑsonā sacerdotis q̄d agere debeat Ibidē
Confessionē diuidere aliqñ licet Ibidem
Confessio ficta obtinet efficaciam cessante
fictione s̄m sanctum thomam Ibidem
Confessiōis sigillū h̄ includit. 34. P/ 41. H
Confessionis reuelatio sic fiat Ibidem
Confessionis reuelator ad supiorē remitti
Confiteri sepius (debet i terrorē. 34. Q
eadē peccata vtile est 34 R
Confiteri pctā eiusdē speciei sufficit in gene
Cōfitēs remissus ad su (re hoc mō. 34. R
periorē in solo casu ꝓpter quē remittit̄ audiri
Confessionē generalē q̄libet (pōt. 34. J
faciat ali cui prudēti Ideo 38 O
Confessionem integram facere non minus
est q̄ꝫ si muto reparetur vox Ibidem
Confitēdum est crebro q̄ꝫuis quis recidiuet
Cōfessio efficax est ad trahendum (35 A
paruulos ad christum 34 Q
Confessos ad q̄tuor instituebat Jo. de ger/
Cōfiteri tenet̄ defraudās etiā (son. 35. F
citra dimidiū iusti precij 35 S
Cōfessiōis multiplicatio nō erit inq̄etatōis
Cōfitēs an teneat̄ ire (cā hoc mō 37 O
ad aliū ꝯfessorē ne noscat̄ ꝑsona cū q̄ pecca/
Cōfitēs nō ꝯtrit⁹ an absolui (uit 41 F
Cōfiteri curato regulari/ (debeat. 41. H
ter melius est 41 J/ 40 O
Confessionē quatuor impediunt 41 J
Cōfessio tp̄ib⁹ nr̄is fit vix pure nude et inte
Confessionem refugunt qui (gre 40 Y
Cōfessio audiēda in patēti (dam. 41. P
Confessio sacramentalis (loco 43 H
de lege euangelica 51 T
Cōfiteri quidā ꝑ verba nō voluit ꝓpter vir/
Cōfessa ꝛ ꝯtrita pctā no (tutē silētij. 71. C
li recogitare continue 71 B
Cōfessus sic se quietare debet Ibidē Infra
Cōfessio cogitatiōis blasphe (eucharistia
me nō fiat cuilibet sacerdoti q̄ꝫq̄ꝫ plurimū li/
terato sed tali et taliter cōfiteatur. 71. O S
Confessione crebra quis nō liberat̄ a cogita
tionib⁹ blasphemie 71 S
Cōfessiōes audiēdi ars/specialis tractatus
Confessionē generalē exigere a 32 X
paruulis et rusticis bonum est 32 Y
Confessiōis ꝯseruat̄ vnitas etiam in remis/
sione ad superiores 33 A
Confitentur sibi inuicem sacerdotes secula
res ꝛ an se absoluāt de cōsuetudine 35 X
Cōfitēdū est pctm̄ quātūcunqꝫ turpe Ideo
In cōfessionib⁹ scrupulosi quid (45. M
agere debeāt 70 B E F
Confessus qñ habeat certitudinē moralē ꝙ
Cōfessus quō ꝑ crimīe (satis egerit. 70. Z
ꝯfesso a ꝯfessore p̄lato puniri possit. 55. S
Cōfessio an possit ꝑ hominē p̄cipi 62 B
Cōfessus in articulo mortis casus reserua/
tos quare teneat̄ si ꝯualescat iterꝝ ꝯfiteri ma
Cōfessiōis p̄ceptū diuinū est (iori. 16 T
nō sic auditionis missarū 16 T U
Cōfessus semel an possit iterato ad idē con/
Cōfessio vix ex (fitēdū obligari. 16. T U
torquetur in peccatis carnalibus 9 Y
Confessus priuilegiatus non tenet̄ eadē cu
rato rursus confiteri 4 P/ 11 P
Cōfessio sacramētalis cōdicionalis qñ suffi
Cōfitebant̄ pctā sua (ciat 5 T/ 14 A
baptizati a Johanne et quomodo 16 S
Confessores 55 T
Cōfessores neq̄q̄ꝫ laudēt ꝯfessos sibi. 18. J
Cōfessorꝝ tētatio. 87. Q (55 S
Confessor curiosus 88 D
Confessor ad superiorē qñ remittere debeat
confitentem notabilis doctrina 32 E

Confessor ꝑ occulto pctõ publicã penitenti
am non iniungat Ibidem
Confessor ⁊ confitẽs quõ se habere debeant
Cõfessor in pctis car (32. F R/ 43. H J
nalib⁹ inq̃rẽdo sic ꝓcedat 32 Y
Confessor timẽs ꝯfitẽtis fictionem sic agat
Confessor plus exercẽdo (32 Ɔ/ 34 K
et orãdo erudiet̃ q̃ꝫ legendo 32 Ɔ
Cõfessor q̃ꝫuis gerat vices dei tñ manet hõ
et scandalizari potest 34 J
Confessor moneat pueros ne se inuicem tã-
Confessor det solidã respõsio (gãt 38 B
nẽ et diffinitiuã ꝯfitẽti inquirenti 38 G
Coofessor lubricus quomodo se habere de-
beat in audiendo confessores 38 J
Confessor inquirere debet ab idiotis Ideo
Cõfessor cũ austeritate vocis ⁊ ge (41 F
stus confitentẽ non abijciat 42 M
Confessorez ad reuelationẽ ꝯfessiõis iudex
Cõfessores antiq̃t⁹ (cogere nõ põt. 25. F
nõ colebant̃ vt sancti Ideo 39 A
Confessoꝝ sanctorum differẽtia Ibidem
Confidẽtia nimia erga deũ et ꝓximũ est pas
sio pessima 70 A
Confidentes erga deuz esse possum⁹ si mul-
tum dil gimus 98 C
Confirmantur beati in amore dei sicut dã-
nati in odio et quomodo 97 U
Confirmatiõis sacramẽtũ 25 B/ 26 T
Confirmatio an sit necessitatis sacramẽtuz
i P/ 15 A
Confirmatio an possit per papam cõmitti
simplici sacerdoti i P/ 26 U
Confirmari debent pueri etiam nõ mature
Confirmatõis sacramẽtũ (etatis 26. U
sic conferatur 43 G
In confirmatiõe fit crux de oleo ⁊ balsamo
Congregatio ecclesie multiplex (87 J
8 O P Q R
Cõiugia multiplicia describũt doctores in
Cũiugati ꝑfecti esse pñt (cãticis 79 R
etiã quo ad continẽtiã 67 R
Coniugium mysticum 94 J
Coniugalis ꝯcubitus qñ fiat sine peccato.
Cõiugalib⁹ vti cõmercijs quidã (22 B
non possunt propter tria 38 P
Cõiugij onera ꝓsequit̃ copiosissime hiero-
Consciẽtia de hac (nimus 38 T
64 U/ 55 T/ 56 B C
Consciẽtias strictas nimis in populis ge-
nerare admodum nocet 63 A
Consciẽtia vbi silet de peccatis ꝑnicies ma
Consciẽtiã oẽm scrupulosaz (xima. 23. A
esse non immerito 55 T
Conscia ne sit nimis scrupulosa. 70. B Z
Consciẽtia accusat quantũlibet bonũ ⁊ quo
modo hoc vere fiat 56 C D
Consciẽtia vt secura sit in agẽdis 56 G
Contra consciam agẽs edificat (62 M
ad gehẽnam quomodo intelligit̃ 61 B
68 P/ 24 C/ 32 Q
Consciẽtia sumi ⁊ deponi debet ad consiliũ
sapientis et boni 62 M/ 68 P
Conscie vermis vñ ꝯsurgat 66 U
Consciẽtia de preteritis 56 D E
Conscientia de futuris 56 G H
Consciẽtia arta et laxa nimis a diabolo sua
detur 70 M/ 30 T
Conscientia duo importat ⁊ eius plures dif
finitiones 30 S
Conscientie sillogismus Ibidem
Conscientia erronea an obliget vel excuset.
Consciẽtia formata et (30 U/ 31 A C
scrupulus differunt 30 Z
Consciẽtia aliud est q̃ꝫ timor conscie. 30. T
Conscia dictat s̃m cõtra ⁊ ꝑter legẽ 30 Z
Consciam deponẽdi triplex modus 30 Ɔ
Conscie error ꝓuenit ex octo causis 30 Ɔ
Conscia q̃ liget s̃m bonauẽturam 30 Z
Conscie stimul⁹ vrget ad trahendũ aratrum
Conscientia propria quid tibi ꝓ (50 G
dest si s̃m alienam agis 52 Y
Consciamala nihil horridius 45 B
Conscientiã est cubile bonum. 44 Ɔ
Consecrãdi corpus xp̃i ptãs quando et quil
bus a christo collata sit i M
Cõsensus ratiõis nunq̃ꝫ est in primis moti-
bus nisi post deliberationem vere interpre-
Cõsensus facit pctm̃ nõ (tatiue 70 F
sensus 69 X/ 70 F T
Consentire malo quid sit 37 H
Consensus interpretatiuus quid sit ⁊ plu-
ra alia de consensu 24 C/ 30 B C H
33 H/ 38 D
Consensus in veniale peccatum est venia-
lis 24 C/ 32 A/ 61 B
Cõsensus in delectationẽ et delectatio non
sunt proprij actus diuersi 29 T
Cõsensus in delectationẽ quando sit pecca-
tum et quod 30 F/ 34 S T
Consensus in actum de hoc 30 G
Consensus in delectationẽ et in actum cui
attribuantur 29 T
Consensus in delectationem cogitationis
et operis differunt 30 D In fine
Consentit ratio superior etiã non cogitans

de regulis eternis 30 H
Consensus quō causet peccatum 38 E
Consensus circa pollutionem diuersimode contingit 38 H
Consequentia bona et formalis fundaturi dici de omni vel nullo 88 K
Consequentie topice seu rethorice congruunt morali negocio Ibidem
Consequentia omis in agibilibus debet reduci in vltimum finem 88 JL
Cōsiderationis fructus qui sint 48 L
Cōsideratio ē directrix ꝛ auriga vtutū ibidē
Consilia diuina nō ligāt sed p̄miū pollicent̄
Consilia euāgelica non p/ (ꝛc. 63 A
ficiunt essentialiter vitā christianā sed instrumentaliter 67 O P ꝛc. R S
Consilia ad precepta ordinātur et quomodo sint de meliori bono 67 S
Consilia trium votorum substantialiū religionis quare data sint 67 R/ 78 J
Consilioꝝ discreta obseruatio ceterꝫ paribꝫ est pfectioꝛ q̄ꝫ tm̄modo p̄ceptoꝝ 68 B
Consilium euangelicum quando sit obligatorium 24 C/ 25 T
Consilia euāgelica aggredi nō oīm est ꝓpter impedimenta 39 Y/ 67 B/ 70 H
Cōsiliū meū istificatōes tue. 73. E. 79. L
Consilij donum 28 F/ 19 R
Consilium dñi insequi possum⁹ oratiōis columbina penna 52 R
Consilium solidum pro moralibus non expedit ab omnibus querere 36 U
Consilium dissimile aliquando datur a patribus 34 M/ 36 U
Consilium salubre quis alteri plerumq̄ et non sibi dare solet 37 S
Consilio alieno niti saluberrimū 19 R/ 56 HL/ 62 M/ 67 BJ/ 68. P
Consilia aliorum quādo te/ (70 A T
neamur sequi 68 B
Cōsiliarios tales habeat p̄nceps 52 R
Cōsolēdi sūt sapiētes p̄cipue deuoti 31 Ɔ
Cōsolatio q̄d sit descriptiue 45 T Y
Cōsolationū q̄tuor loci xp̄iani 54 A ꝛc
Consolatio in aduersis 54 T/ 55 K/ 56 M A O P ꝛc. 45 T
Consolatio peregrini 54 CX 55 T
Consolatio in afflictiōe populi 56 M
Consolationes temporales relinquūt post se aculeum 87 D
Cōsolatio traxit sctōs ad mirabilia. 45. Z
Consolationem maiorem habent lugentes q̄ꝫ carnales 45 Ɔ
Consolationem sine luctu adipisci non possumus 80 Ɔ
Cōsolatio p̄ orationē acquisita 76 H
Cōsolationē vide infra solatium
Cōstātes sunt hi naturaliter 73 J
Cōstitutionū humanaurm nimiā multiplicationem deplorat 61 J
Consuetudo est altera natura 38 T
Cōsuetudo rational' ꝛ irrationabilis. 23. P
Cōsuetudo q̄ dicat̄ irrationabilis 62. P
Cōsuetudie q̄nti tp̄is lex abroget̄ 62. Q
Cōsuetudo pctā nō excusat 23 A P
Cōsuetudines malas plerumq̄ expedientius est in bonum finem conuertere q̄ꝫ conari extirpare 59 B/ 62 Ɔ
Cōsuetudo optima legū interpres 2 E 17 MO/ 62. P/ 24. E/ 34 K/ 35 X
Consuetudinem tuam laudabilem illesam
Consuetudo tunc valet quā (serua. 32. A
do prelati tolerant 34 K
Cōsuetudinis vis magna est 34 X
Cōsuetudo facit de veneno cibum 39 P
Cōsuetudini male resistēdi modus. 32 B
Cōsuetudo ecclesie multun autoritatis habet 22 C/ 36 X
Contemnere quid sit 24 L
Cōtemnēs autoritatem superioris quando peccet mortaliter 24 L/ 32 L
Cōtemnēs temporalia copiosius cōtētatur q̄ꝫ ex nuda possessiōe ciuili 40 U
Ne cōtemnamus alios vel alijs nos cōparemus ratio 70 XY
Cōtemptus quot modis dicat̄ ꝛ qñ inducat mortale 63 FQ
Ex cōtemptu agere vel cū ɔtēptu differunt et quid sint 63 F/ 33 Z/ 34 M
Cōtemptus clauiū de hoc notabilis tracta/
Cōtemptus directe implici (tus 33 Z
te ꝛ interpretatiue Ibidem
Cōtemptus ɔtemnēdus est 93 Q
Cōtemplationis diffinitio 55 F/ 68 O/ 98 Y/ 64 T/ 81 Q/ 85 B/ 88 O/ 49 Q/ 77 Z
Cōtemplatio tres processus habet ad instar ignis grani ꝛ plante 98 C/ 74 A
Cōtemplatio licet fructuosior sit ceterꝫ occupationibus tamen non omnibus semper est fructuosa 67 ZT/ 98 R
Cōtēplatio differt a meditatiōe 68 A
Cōtemplatiōis due species 16 A
Cōtemplationi licet plus prosit vnctio tamē ꝛ lectio conducit 16 X/ 66 O
Cōtēplatia vita ɔparat̄ actīe 65 Ɔ 74 O

Cõtemplatiua vita ⁊ actiua q̃t modis dican
Contemplatio facilita (tur i6 Z7
tem habet omnia perspiciendi 64 ⁊
Contemplatiue vite qui debeant operã da/
re ⁊ quales sint apti vel inepti 65 D/48
Z/ 73 R/ 74 LKLH/ 75 K
Contemplationi apti aliquando eidem va
eare nõ pmittunt 74 B
Contẽplationi aptus et se ei nõ tradens mi
nus bene agit 74 H
Contemplatio absq; meditatione nisi p mi/
raculũ hñi nõ potest 68 D/ 40 R
Cõtẽplatio donũ ẽ gr̃e gratis date. 66. LX
A cõtemplatiuis q̃nq; ad tẽpus declinat de
us sed nõ in ira Et quare 66 LD
Ad contemplationis laborem exhortatio.
Cõtemplatiõis gratiã adept⁹ (66 FS
a quibus cauere debeat 66 F
Cõtemplatiui quidã etiã et lasciuijs materi
am capiũt se in deũ eleuandi 66 J
Contemplationi aptus locus tps ⁊ habitu
do corpis 66 JK/ 74 JK
Contemplatio aliquando a theologia mysti
ca differt 66 ⁊
Contemplatione exercitati in medijs ppls
tranquilli sunt io D
Contemplatiua vita apud religiosos qua/
re dicatur cum plura agant 67 D
Contẽplatiui in religionib⁹ honorãdi sunt
sed si astringant ad actionẽ non conqueran
tur 67 E
Cõtemplatiue vite signa multa in naturali/
bus et vtraq; lege 96 F/ 74 B
Cõtẽplatiu⁹ laudat q; sit amic⁹ dei 95 L
Contemplatio non acquiritur nisi edomitis
passionibus 84 B/ 39 P
Contra contemplatiuos murmurãtes rep/
hendunt 93 Q/74 L
Cõtẽplatiua vita simpliciter optimũ bonũ
hominis est 93 R
Cõtemplatiuorum impedimenta 93 D
73 X/ 74 UXY
Cõtẽplatiuos doctores recenset Jbidem
Cõtẽplatio noria ẽ obediẽtia spreta 94. E
Contẽplatiõis raritas vnde proueniat. 39
Contẽplatim simul rapiunt (P/ 51 S
ad diuia et rebellionẽ i sensu patiũt. 45. U
Contẽplatiue vite acq̃rẽdi modus 48 B
7D/ 49 E/ 73 Q/ 74 B/ 77 Z
Contemplatiõis cognitio differt (in fine
a cognitione cõmuni hoc modo 48 Z
Cõtemplantes nõ oportet pl̃a scire q̃s alios
sed pluribus modis ⁊ alijs 48 Z
Cõtẽplatiuus crescat more lilij 48 D
Cõtẽplatiuus ducat ruth in vxorẽ 48 D
Contemplatiui et actiui simul quidaz sunt
vt angeli 49 L
Cõtẽplationis pconia 49 T/ 74 O
Cõtemplatiui corpus lucescit 49 U
Contemplationẽ sequentia scilicet deuotio
illuminatio delectatio ⁊c. 49 R
Cõtemplationi vt vacarẽt plaruris cesserũt
gregorius nazansenus et petrus celestinus
Contẽplationi quidã iuuenes (si S
aptiores sunt senibus 71 O
Contemplatiue vite doctrina tradenda est
etiam simplicibus 73 O
Contemplationem quidam docti non acq̃
runt Jdeo 73 O (scia 73 OTU
Contemplatiuus non est necessaria magna
Contemplatiõis duo modi vnus in scien/
tia alius in affectu 73 S
Contẽplatiue vite initium et finis sit amor
dei 73 X/ 74 ED
Cõtemplatiui simplices perfectius cogno/
scunt deum q̃s alij 73 U
Contemplatiua et actiua vita debẽt esse mi
Cõtẽplatiu⁹ ⁊ vagabũdus (xte 74. L
mẽte nõ sunt solitarij licet differẽter. 64. D
A contemplatiua contingit quẽ descendere
ad actiuã duplici de causa 74 K
Contemplatiuus sibi et alijs prodest h̃ mo/
Cõtẽplatiui sũt oratores (do. 74. L D
⁊ directores sine ocul' corpis mistici. 74. D
Contemplatiui actiuos non contemnant.
Contẽplatiui quidam ek (si J/ 64 A
ficiuntur melancolici propter indiscretionẽ
74 O
Contemplatiui iudicantur a mundanis fa/
tui Jdeo 74 O
Contemplatiuo nihil nocere põt 74 S
Contemplatiuus non semper manet in eo/
dem statu 74 S
Contemplatiui aliquando grauiores tẽta/
tiones proferunt q̃s alibi Jbidem
Contemplatiuus non perseuerans compa/
ratur bis rebus 74 T
Contemplatiuorum superbia 74 X
Contemplatõnis finis sit vt melius q̃s pla
ceat deo ⁊c. 74 X/ 66 A
Contemplatiõis mille sunt modi 75 B
Contemplatiue vite tres scalas posuit etiaz
beatus bernardus 75 K
Cõtẽplatiui facilit̃ se ad deũ conuertũt. 37. Z
Cõtẽplatiu⁹ caueat colloq̃a. 77. H/ 18. X
Contẽplatiuus põt inter orandũ ad alia ra/

pi q̃ orationis verba sonent 78 B
Contemplatiui non sunt grauãdi cãtu con-
tinuo 79 D/ 66 B/ 67 E
Contemplatiui dispositio in amore ⁊ luctu
talis est 79 B C D
Cõtemplatiui mens versatur quasi assidue
in aperto lumine 78 T
Cõtẽplatiui audiãt ⁊ noctent hoc 48 H
Cõtentiones rixosas dãnat. 8. Z D/ 9. B
Continens esse nemo potest nisi deus de-
derat 38 R
Continendi difficultas causatur ex imagi-
natiua virtute 38 S
Cõtingens effectus oĩs est ad quã cõcurrit
aliqua causa ɔtingenter agens 55 B
Cõtract⁹ De his tractat⁹ notabilis. 55. B
Cõtractus humani pre supposito pctõ sunt
naturales et necessarij 35 D
Contractus tales non debent leuiter repro-
bari Ibidem
Contractus cẽsuales esse licitos in concilio
cõstantieñ. a doctoribꝫ ostẽsum est 36 B
In contractibus intentio multum conside-
randa est 35 U
Contractus quando sint liciti vel non/regu
le quatuor 35 Z
In contractuũ materia ɔsiliũ habendũ est a
theologis et canonistis 35 R
Contradictio vera q̃d req̃rat. 81 J M
Contradictoria quasi videntur dici de deo
Cõtradictoria theologie mysti (89 A
ce soluuntur 86 X S
Cõtradictoria an verificẽt simul 88 J
Cõtrarijs ɔtraria cura vide exẽpla 70 C
Contritio quid sit De hac plura 27 E/
Contritio ꝓ pctõ an req̃ (41 E/ 65 D
rat dolorẽ corpalem 70 Y
Contrit⁹ si resurgeret a mortuis ɔfiteri tene
Contritio an vera sit ita co (ret 26 L
gnoscitur 27 E
Cõtritionis primũ actũ quidã dixerũt seq̃n
tibꝫ magꝫ meritoriũ sed false 34 A
Cõtritio sit ɔtinua hoc modo 41 E
Cõtritionis aq̃ sic hauriẽda est 41 P
Cõtritio fortꝫ necessaria ẽ volẽti se a sensibi-
libus ad spũalia conuertere 45 S
Contritio dolor sensibilis nõ debet esse ma
ximus hoc modo 79 K
Cõtumelia qñ sit peccatum 24 A
Cõtumelia ⁊ ɔuiciũ quid sint 34 T
Conuerti ad dominum ne tardes 91 D
46 D/ 77 F
Cõuerti sine inspiratõe nemo põt 50 J
Conuersi nouiter ad deum sentiunt dolorẽ
multo plus q̃ antea 73 Y
Cunuicia pati vtile est 76 J Supra
contumelia
Conuiuium foliorum Job 89 D
Cordis proprij impulsus non semper secu-
re sequendus est 63 Y
Cordis totalitas in dilectione dei triplex in
telligitur 67 Z
Cor simplificat 68 Q ⁊c. plene
Cor stabilitur et mundificatur 68 D
Cor dirigit ⁊ rectificat. 69 A. ⁊c. plene
Cor dei 83 R
Cor durũ 85 H/ 86 E/ 74 K/ 33 T
Corda quomodo demones habeãt. 85. S
Cor hominis suum centrum ponit pietas.
Cordis mẽtalis motu bernar- (91 M
dus p̃sentiã verbi experiebatur 91 A
Cordis mot⁹ in cõtemplatiuis q̃d sit Ibidẽ
Cor hoĩs est instar molẽdini 71 Q
Cordis varia habitudo in passiõibꝫ. 73. B
Cor impij tanq̃ mare feruẽs 73 M
Cor simplex quid sit 74 P
Cordis duricia emollitur hoc mõ 75 D
Cor sublime et ĩclitũ vt habeat orat. 77. Q
Cordis directio in oratione necessaria est ⁊
hoc modo 78 T
Cordis instabilitas ostẽdit ꝑ exemplũ cogi
tantis de sella ꝓmissa equo 78 E
Cordis stabilitas acq̃rit nõ deambulando
sed quiescendo 78 F
Corde cessante a motu animal cõtinuo mo-
ritur 78 R
Cordis abũdãtia est act⁹ ⁊c. 79 J
Cor in medio corpis sicut sol ĩ celo. 79 F
Cor significat liberꝫ arbitriũ hoĩs 76 H
Cordis carnalis motus non est signum vir
tuosioris hominis 79 L
Cor non durũ sed molle habet quicũq̃ stre-
nue penite 79 K
Contra cor tumidum versus notabiles. 40
D/ 96 A
Cordati et consideratiui viri despiciuntur
a prelatis 48 A
Corrigere proximũ nõnunq̃ diabolus sua
det nonnunq̃ oppositum 70 K Q
Corrigere libẽter vtilissimũ est 18 J K
Corrigere volẽs sit lenis 35 C
Correptio ꝓximi est in p̃cepto sex conditio-
nibꝫ concurrẽtibus 34 T
Correptio qñ debeat p̃cedere denũciationẽ
Correct⁹ secrete nihilomin⁹ (qñ nõ ibidẽ.
prelato detegi debet hoc modo Ibidem

Correctio fraternalis cuilibet iusto compe-
tit Ideo 41 U /42 X
Correctio subditorum sic fiat 43 B
Correctio fraterna qñ obliget et qualis esse
debeat 55 ST 32 Q
Correctionis fraterne preceptum papā cō-
plectitur 14 Z/ 15 BCE/ 18 A
Corrigere volētes alios attendāt passionuz
Cornua se quidā habe (origines 73 K
re imaginabatur 73 L
Corpus nostruz quantas molestias anime
sibi coniuncte afferat 37 Q
Corpis pulcritudo ⁊ robur plerūqꝫ occasio
Corpus in pfectis est si- (est ruine 38 Ɔ
mulacrū quoddā interioris hoīs 18 S
Corporis christi veri ad mysticum vtilis cō
paratio 12 H/ 8 O/ 19 C/23 T
Corpus christi mysticum quomodo sit vnū
et viuum 8 OPQ/ 12 HJK
Corp⁹ xp̄i mysticū varias habet cōnexiōes
Corpus quod corrumpitur ag- 3 R
grauat animam 72 T
Corp⁹ xp̄i videre quō dicamur 89 K
Corpus christi non contaminatur a fetulen
to stomacho 37 Ɔ
Corpus nostrum bos est 44 R
Corpus nutriri cum aliquali excessu minus
periculosuz est q̄ꝫ nimia abstinentia 71 F
Corporis christi mēbra nō eundē actum ha
Corpus sustentandū ⁊ alēdum (71 HƆ
est sed minori diligētia q̄ꝫ solemus 75 R
Corpis satellites insaciabiles sunt 75. S
Corporali labore et dolore premantur sub-
diti religiosi a prelatis 37 E
Chorus instrumentū musicū q̄d sit. 78. R
Chorū non intrent laici 43 Q
Crapula ⁊ ebrietas rep̄hēdit̄. 39 A ⁊c̄.
Creatura quo perfectior eo plus deo nitit̄ ⁊
in illo influxu pax eius consistit 63 X
In creaturis nō reperitur talis idētitas ⁊ di
stinctio sicut in diuinis et quare 69 A
Creatio an sit cōmunicabil' creature. 83. Q
Creare an deus posset si nō esset trinus in p
Creaturarū egressus cōpat̄ (sonis 83. R
circulis spere apti⁹ q̄ꝫ numeris 91 T
Creatura nulla compatur ad deum sicut ad
obiectū cognoscibile amabile ⁊ memorabile
preter intellectualem 94 M
Creatura sola ītellectualis dei capax ē ibidē
Creature inaīate tendūt in solū vtile non in
delectabile Sensitiue in delectabile Intel
lectuales etiā in honestum 94 MX
Creare proprie attribuitur patri 25 A
Creaturarum quatuor gradus 52 E
Creature ɔtra nos clamat de abusu earum.
Credendorum vel non/triplex (77 B
Credere pniores sunt (distinctio. 69. E
hoīes supstitiōes q̄ꝫ vere credenda 21 J
Credendum esse expertis 64 O
Credulitas generalis 55 Ɔ
Credere oportet pri⁹ q̄ꝫ intelligere 89 D
Credēs volēs ⁊ fantasias inuolūtarie in cō
trariū patiēs infidelis non est 24 M
Credere deo/deū ⁊ in deū differunt 25 A
Credēda sunt q̄dā vltra articulos 25 X
Credere quid teneat̄ simplex 27 S
Credere q̄d quilibet teneatur 32 S
Credere in agendis plus aliis q̄ꝫ nobis de-
bemus 30 Ɔ
Christus solus semper habuit in se obediēti
am sensualitatis ad rationem 72 Ɔ
Christ⁹ rex iudeoꝝ spūalis 59 P
Christ⁹ an mēdicus fuerit. 59. Q/68. C
Christi humanitas deo innititur 54 S
Christi quadruplex voluntas 55 B/57
T/ Duplex 69 X
Christi triplex natiuitas. 59 ZT. 60 A
Christus potentia ordinata nō est auferibi
lis a matrimonio eccl'e sec⁹ de absoluta. 3. F
Christus signū est cui ɔtradicitur a multis
Christus cū frueret̄ gau (4 U/ 58 Ɔ
dio beatitudinis quomodo dolebat 6 C
Christus quomodo legem veterem non sol
uit sed impleuit 6 D
Christ⁹ quare breuē legem dedit 6 F
Christū colēs ꝓpter bona tpalia errat sic iu-
de⁹ messiā expectās tpalem regē 96 M
Christi iugum quomodo dici possit suaue
cum aduersetur carni 95 Y/ 96 A
Christ⁹ defectib⁹ nr̄is oīb⁹ opez fert oratus
Christ⁹ aliqñ vtebat̄ priuilegiis (55 J
status innocētie/aliquando non 57 M
Christus didicit p experientiā more hūano
licet s̄m deitatem oīa sciret 57 SX
Christus amissus p peccata q̄rēdus est sicut
eū parētes q̄sierūt 59 D/ 96 Q
Christū egredi ⁊ regredi ad deū q̄d sit. 40
Christi anim⁹ duplicē habuit por (PQ
In xp̄o fuit r̄bellio q̄lis. 83. Z (tionē. 81. L
Christ⁹ tradidit nobis maxime a sensib⁹ elō
Christ⁹ sufficiētē p̄buit (gata ido. 89. Z
doctrinā p regulāda ecclesia 83 U
Christi anima qualis fuerit ab instanti cōce
Christū nihil habuisse (ptōis ⁊c̄. 76 D
etiā ī cōi q̄dam dizerūt. 42 L (41 L
Christ⁹ est monarcha vniuersal' triplici iure

Christus in passione sua consolationem nõ
habuit ⁊ hoc miraculose 45 7/ 49 X
Christ⁹ trigita ãnos cũ ioseph mãsit. 59. D
Christi tẽtatio describitur 59 B
Christus etiam si adam non peccasset an in
carnatus fuisset 99 A
Christi cognitio beatitudo dolor experiẽtia
q̃ ꝓfecerit ⁊ multa succincte. 15 P Q R S
Christus puer minimus 16 L
Christ⁹ ter ⁊ i triplici deſto clamauit. 16. B
Christus ascẽdẽs quid restaurauerit 6
Christus natus misericor (T U X Y Z
diã fecit supexaltare iudicium ii T U
Christianus omnis potest esse in statu ꝑfe/
Christian⁹ ꝑuersus (ctionis 68 A H
est q̃ adiutoriũ diaboli vel suꝑsticiosa ĩ ceptꝫ
suis ꝯtẽti sunt recipe 20 S/ 21 K
Christiana lex. lex amoris paucꝫ sacramẽtꝫ
cõtenta nihil crudelitatis in se hẽt 22 A
Christiane legis libertas nõ tã (62 O
malis ꝯtẽptus q̃ꝫ bonis sedulitatis occasio/
nem prebet 62 O
Christianitatꝫ limites artati plorãt. 7 A
Christianus quilibet tenetur pro pace pub
lica ꝑ viribus operam dare 7 O
Christiani vita magis pẽdet a miraculis q̃ꝫ
Christiane religiõis (a natura 86 X
fundamentale principium 89 F
Christiani veri tria signa 40 Y
Christianus q̃libet potest esse instar christi
oim monarcha triplici iure 41 M
Christian⁹ est oĩpotẽtissim⁹ h̃ ꝓbat. 41. M
Christianoꝝ q̃tuor genera 45 A O
Christianum esse re et nomine est dignis/
sima nobilitas 52 H
Crucis meditatio fruct⁹ ⁊ laus. 96 K L
Crux põtissimũ subsidiũ cõtra tẽtatiões dia
Crucẽ ferũt quidã in insi (boli 87 B
gnijs militaribꝫ sacrilega dominandi tyran/
nide 87 H
Crucꝫ exaltatio plena mysterijs 87 K
Crux fit de oleo ⁊ balsamo in confirmatio/
ne 87 J
Crux cõtra septẽ vicia capitalia 87 H
Crucis lignũ vt lignum nõ est adorandum
Crux habet longitudinẽ latitu (87 H
dinem ⁊c. 89 Y
Crucifigitur rursus filius dei a clericis hoc
modo 41 O
Crux christi de hac 79 Y 7
Crux ẽ vita xp̃iani Et pl'a de cruce. 72. O
Cubile duplex bonum et malum 44 O
Cubile sanctorum et peccatorũ quale sit cuꝫ
suis cubicularijs 44 O/ 45 B
Cubilia tria ꝑ tribꝫ generibꝫ hoĩm. 45. C
Cultus ver⁹ q̃lis sit ꝑ reuelationẽ acceptus
est supra/non contra naturam 38 X
Culpa grauis quid sit 33 E
Cupido seu cupiditas quid sit 65 D
Cupiditas causat inuidiam et impatientiã
Cupiditas quomodo sit insatia (31 O
bilis ostenditur late 42 B
Cupiditas obuoluit caligine vt turpitudi/
nẽ suã quis latere putet 42 E
Cupiditas ad dura impellit 47 F
Cupiditas sic eijcitur 49 Y
Cura pro humano auxilio habendo quãdo
Cure sunt canes mor (sit suꝑflua 96 A
dentes ceruum 76 B
Cure pastorali cedunt quidam 93 O
Curati ordĩarij sũt nõ delegati ep̃oꝝ. 67. Y
Curatorum statuꝫ papa ñ tollere nõ posset/
sic nec subiectionẽ ppl'i ad eos 67 Y
Curati an habeant statum et an siut obliga
ti suis ecclesijs non cedere 68 C
Curati quõ possint effici monachi 68 C
Curatorum obligatio ad suos est ꝓportiona
bilis obligatiõi ep̃i ad suos 68 C
Curã animarũ an q̃s aliqñ possit appetere
⁊ an liceat hr̃e respectũ cõmodi tpal'. 69. L
Curati sunt hierarche 2 A/ 4 A/ 1 O
Curati non pñt alios hierachas (67 C
instituere 1 O/ 67 C
Curatis prudentibus et potentibus iniu/
ste dantur tutores 1 P/ 4 O
Curatus etiã nõ sacerdos cõmittit simplici
sacerdoti vt in eccl'ia sua hierarchizet 2 B
Curati prima institutiõe xp̃i hñt q̃ mẽdican
tes habẽt ex priuilegio 2 O/ 4 L
Curatorum status quõ sit institutus ad q̃d
obligetur ⁊ q̃ est stat⁹ ꝑfectiõis ⁊c 4 A
67 C X Y/ 68 C
Curatorũ status supior est statu religiosorũ
Curato mĩstrã (4 A/ 67 C/ 68 C
ri sacramẽta decet mundiciẽ sui subditi esse
Curato ꝯfiteri securi⁹ (ostẽsam 4 A P
⁊ iustius ẽ ceterꝫ paribꝫ q̃ꝫ ꝑuilegiatꝫ. 4. O
Curati non magnã litteraturã hr̃e tenẽtur
sed ea scire q̃ ad officiũ suũ ꝑtinẽt 4 O
Curati obuentiones ordinatas exigere pñt
dũmodo caute ⁊c. fiat Ibidem
Curati priuilegiatos cũ bona gr̃a admittãt
nisi sit causa repellendi eos 4 O
A curatis licentia videtur petenda pro con
fessione et auditione missarum tempore suo
alibi faciendis 4 O

Curam animarum prelatos suscipere quibusdam videtur indignum 35 B
Curatus sit sic spiritualis Ibidem
Curati hec scire tenent alias non sunt in statu salutis 40 J/ 42 T
Curatoꝝ medicitati occurrēdū est ne despi
Curati quō ecclesias cu (ciantur 42 D
rare debeant 43 H O
Curialium miserie 87 H
Curiositas q̄d sit 66 L/ 37.B/40.X
Curiosus plenus curis 97 D
Curiositas multa parturīt mala 17 X
18 K/ 19 J/ 20 B/ 70 S/
Curiositatem fuge 87 L
Curiositatē circa eucharistiā repelle fidelium
Curiositas in doctrina aut (plici. 92.L
studio qñ sit 24 B/ 18 T rē.
Curiositas religiosorum reprehendit 51 F
Curiositas famelica vix satiari pōt 71 R
Curꝰ dei decē milibꝫ multiplex rē. 83.D
Curui sumꝰ i terrena 40 R (92 D

Damnādū forte

d se cogitās q̄d agere debeat 54
L/ 69 B/ 70 X
Dānati aptitudine deiformitatem seruant
In dānatis manifestat gloria dei (97.E
Dānati etiā habēt car (63 X/ 97 O
mē armoniacū et pulcrum 98 H
Damnati non videtur ligari aliqua lege divina preceptiua 61 L
Dānatos frustra defleri 37 O
Damnati sic punientur 45 F
Dānati fm aliquos i iudicio videbūt deum ad eorū ampliorem penam 95 V
Daniel in lacu leonū esurīt 92 B
Dās formā dat ꝺ seq̄ntia formam 84 H
Datio ad firmam quid sit 35 J
Dare in vita melꝰ est q̄s relinq̄re post morDauid virilis i tū lachrymis (tē 34 L
orat vt muliercula 85 J
Debitores plures q̄bꝫ obligamur 92 E/
Debitū reddere i exigere. 25.J (78 A
Debitor nō hīs in ere luat in corpe. 39.Y
Debitoribꝫ dimittere quō debeamꝰ 85 O
Deceptus alium decipere non (27 D
Decipere se licet in contra (debet 31 Y
ctu rē 35 S/ 36 A
Decimarum solutio 24 V
Decimata fuit maria in lūbis abrae. 47.Y
Decreta continent ea que proprie sunt fidei Ideo 51 D
Decretorum doctores necessarij sunt in ecclesia 51 T
Decretorū i theologie facultates in hoc disDecretoꝝ doctores nō (tinguūt 51 D
sufficiunt sine theologis 51 D
Decretiste theologos vituperare nō debent nec econtra 52 A
De dedicatione sermo 43 V H
Defectio quid est 60 F
Defectio in cōtēplatōe sive extasis. 49.S
Defectus proprios occultos cautius est tegere q̄s prodere 37 Z
Defectus fratris sunt tolerandi 72 J
Defectꝰ ꝓprios quidā nō cognoscūt. 72.L
Defēdēdo se alīū occidere an liceat. 26.D
Defraudans vltra medium iusti precij restituere tenetur 35 S
Defraudatio directe ꝺ straria iusticie. 36.T
Defraudatio ad deum proximum et seipm Ibidem
Defunctorum coniuncti mouentur ad officia pietatis hoc modo 36 Y
Defunctorum memoria nobis multum vtilis est 72 R
Degradatus episcopus vel sacerdos an cōferat sacramenta i H 3 M
Degradationem an annihilatio potestatis ordinis consequatur 3 P
Delectatio vnde dicatur 66 Z 98 D
Delectatio quid sit 81.O/ 83 Z/ 66.Z
Delectationes spirituales cōmēdabiles sūt pro voluptate carnis extinguem 99 D
Delectatio sed et contristatio tenet operantem in opere 90 X
Delectationem natura quare animalibꝫ ingeniauit 92 O
Delectationem querens sine vtilitate facit preter intentionem nature 92 O
Delectatio quomodo causetur 92 O
Delectatio quedam carnalis quedam spiritualis 29 XY
Delectatio appetitus intellectiui quid sit 29 X
Delectatio non est in infantibus quia eam non cognoscunt 29 X/ 30 E
Delectatio proprie dicta tria requirit 29 X/ 30 E
Delectatio spiritualis quedam in deo quedam propter deum 29 Y
Delectatio carnalis quedam naturalis quedam voluntaria Ibidem
Delectatio regulata alia irregulata 29 Z
Sine delectatiōe corporali impossibile est quem viuere 29 Z

D ante E

Delectatio quando sit peccatum et quale. 29 Z/ 30 K
Delectatio morosa mora (29 Z/ 30 K
temporis vel consensus 29 Z
Delectationis morose pctm rationi attribuit 29 Z
Delectatio t consensus in eā (Jdeo 29. Z
solū rationi inferiori ꝓprie attribuit 29 T
Delectatio fortis vt mors 49 S
Delectari in dño se putant quidam in occu/
pationi delectari 51 D
Delectationē ratio ser modis respicere pōt/
et quando sit peccatum 29 D/ 30 A
Delectatio circa peccatum mortale in tripli
ci differentia reperitur 29 Z
Delectatio bēt multiplex obiectum 30 E
Delectatio habet triplex obiectum 30 F
Delectatio i diuino officio an queri debeat
Delectatio libidinosa in pudēdis (34 L
prouenit frequenter absq; fluxu 38 B
Delectatio quelibet prohibita est cui⁹ actus
Delectari in cogitatiōe (phibit⁹ē 38. D
carnali nō vroratis prohibitum est 38 D
Delectatio cōtinue stimulat q̄ nisi sedeā ali/
Delectatio du (quādo mortificat. 38. R
plex fm philosophū bona t mala 44 D
Delectatio sanctorū plura de hac 45 D
Delectatiōis cā an liceat obseruare dei man
Delectatōes carnales ꝓpo (data. 45. D
nunc nōnunq; spūalibus Jdeo 45 D
Delectatio maxima sequitur luctū 45 Z
Delectatio quasi delactatio 80 F
Delectatio de hac plura sub nomine solacij
Deliberans non omnis agit ex (80 U
deliberatione 24 B
Delicie mee eē cū filijs hoim quō intelligit.
Democratia q̄d sit 27 U (99 D
Democritus semper flebat 45 D/ 42
L/ 85 L
Demones credunt et contremiscūt sed i ma
Demoniū meridianū q̄d (lū suū 97 P
sit 55 D/ 64 F/ 71 D
Demones in artibus magicis cum effectu
operantur 20 LS/ 21 LR
Demones placare ne noceant est idolatria
Demones esse et vnde sit (20 U/21. Q
q̄ id aliqui negant 21 B
Cum demonibus pactum implicitū vel ex/
plicitum quid sit 21 DQ
Demon inimic⁹ noster cur ꝑmittatur a deo
Demones cogi pos (nocere nob. 21. DR
se licite nō nisi per miraculum 21 A
Demones aliquos nec dānatos nec salua/
tos t reges esse terrarum error 21 R
Demones ejcientes quidam peiores sunt
demoniacis 39 B
Demoniorū potestas magna 73 B
Demones ideo volūt fieri thurificatiōes tē
Demones habent corpora fm (73 B
platonicos 79 L
De demonibus Vide diabolos
Denūciationē debet p̄cedere correptio secre
ta 34 T
Deridere quando sit peccatum 32 D
Derisores deuotorum peccant 31 S
Desiderare quid debeam⁹ nescim⁹ 52 X
Desiderio ꝓficiscimur ad deō 75 D
Desiderium nr̄m semp exaudit nisi propter
aliquam trium causarum 75 D
Desiderium tuum sit sicut equus alatus et
currus helie 75 E
Desiderij erectio i deū difficilis est 75 O
Desidia iners noxios hōres affert. 89. L
Desperatio bona 76 L
Desperatio sic fugatur 50 LE/71 R
76 TU
Desperare nemo debet de eo q̄ō crebro reci/
Desperādū nō est si in bñ (diuat 71 O
ceptis semel non successit 70 P
Detractio et diffamatio qñ t quale peccatū
24 A/ 29 E/ 32 D/34 E
Detractor vno ictu tres alias itficit. 26. D
Detractiōis remedia hec sunt 34 B
Detractorū auditores peccant 34 B
Detractiōis detestatio t compatio Jbidem
Detractionem audiens alicui fieri q̄d agere
debeat instruitur 20 K (34 D
Detrahere volēs hoc cogitet (S/23. L
Deuotōis diffinitio. 86. L/65. D/72.
Deuotor⁹ periculū sine logica 81 T
Deuotiōis q̄tuor cause 86 L/ in fine
Deuotio simplex sufficit ad salutē 86 E
Ad deuotionē apti sunt hi 86 E
Deuotissima mens bēt mirabilia 86 B
Deuotis indoctis non licet suo loquēdi mō
tractatus scribere 16 AL/99 LD
Deuoto nōnunq; acceptior est deo aridus
et tutior 69 Y/ 70 AA
Deuotionis dulcedo a diabolo nonnunq;
immittitur 69 T/ 70 DA
Deuotio qñ in se habeat venenū 96 B
Deuoti potissime consulendi sunt 31 D
vide consilium
Deuotorum simplicium pericula hec sunt.
Deuotioni deditis prodest cogno (71 F
scere passiones animi/precipue spirituales
72 S/ 73 L (3 T
Deuoti q̄uis simplices tamen deo placent

Deuotione carẽs sic disponitur 77 K
Deuota anima hec sentit 77 L
Deuotus est femineus sexus 79 L
Deuotoꝝ obseruatiões licet videant̃ supsti
ciose non a q̃libet passim culpent̃ 69 E
Deuotionis velamẽ plerumq; magis q̃ de
uotio muliebres occupat 68 Z
Deuotionẽ sepe acq̃rim⁹ lectõe vite alicui⁹
scti magꝫ q̃ si cogitaremus de eo ⁊ hoc ideo
Deus sortit̃ plura nomina (73 ⁊
60 M/ 68 S/ Sꝫ speciale nomẽ ab eẽ
sumit̃. 58 U/ 66 S/ 68. S/. 69 M
A deo oĩs punitio ⁊ quõ 56 M A O
In deo tres cause coincidunt efficiens for
malis finalis 60 B
Dei cognitio nõ ẽ discursiua 60. A/ 69. R
Dei noticia habita per ignorantiam vel ab
negationem ꝑm vnionez supra montẽ 65
M /66 R Z/ 69 U/ 95 A F
Deus q̃drupliciter cognoscit̃ ab intellectua
De⁹ ꝓprie dicit̃ for (li creatura 95 P
ma ꝑm tres conditiones forme 95 P
De⁹ etiã clare visus odiri potest 95 U
Deus se habet triplici habitudine ad creatu
ram rationalem vltra ceteras 96 F
Deus an possit totus diligi et totaliter a di
ligente amor eius haberi 96 L
Deus quomodo cognoscatur vel videatur
a viatoribꝫ 69 O T/ 96 L/ 86 K
De deo quãtũ q̃sq; nouit q̃ est tm̃ nouit q̃d
Dei ad creaturã ꝓportio. 96. T (ẽ. 96. L
Deus cui⁹ vult miseret̃ et quẽ vult indurat.
Deus vnico amore amat oĩa sed (97. H
diuersimode ꝑ capacitate cuiuslibet. 97. P
Deum non esse cognitionẽ ip̃i⁹ aĩe rationa
lis formaliter nec ei⁹ amorẽ 64 X Y 65
P/ 69 T
A deo omne donũ est/ tñ ⁊ industria hoĩs iu
Deus sub ratione pa (uat. 65. U. 66. E
tris cõsultissima obseruatiõe colit̃ 65 Y
Deus dupliciter diligitur 96 U
Deus tripliciter cognoscitur et multe opini
ones de ei⁹ visiõe quomodo fiat 69 T
Deus in maximis ⁊ dubijs periculis inuo
cãdus est 5 A/ 6 L/ 21 O/ 69 B
Dei sapientia iusticia et potẽtia et gratia cir
ca peccatorem 5 Z/ 11 T/ 58 R
Deus cognoscitur in creaturis 5 Z ⁊
Deus vbiq; est 12 E
Deus tentatur duobus modis 69 B
Dei dilectio etiam a deceptione nõ est tuta
Deus ad extra nõ natura (19 D/ 68 Z
liter sed libere agit 20 E A/ 54 Y Z
58 X/ 69 O/ 98 A vide infra libere
Dei noticia ꝑ experientiã varijs noĩbus di
De⁹ imediata cã est oĩm reꝝ (cit̃. 64. M
et ita imediate põt ei ꝯiũgi creatura. 98. O
Deus causa oĩm propinquissima 20 E
Deũ inuocãdũ eẽ oĩs scripture declarãt/ nõ
celũ vel demones 20 K A S/ 21. K O
Dei inuisibilia per visibilia cognosci neces
sarium non est christianis 20 A
Dei omnia opa bona sunt 21 E
Deũ orãtes ne ꝯq̃rant̃ se nõ exaudiri. 21. O
Deus nõ placat̃ sed inhonorat̃ ꝑ inuocatio
De⁹ tripli (nes i magicꝫ. 20. L/ 21. L Q
cẽ thronũ habet gr̃e misericordie et iusticie
Dei dilectio ꝓbat̃ i aduers̃. 55. X (54. B
Dei auxilium sine alia cura potest sperare q̃
facit quod in se est 69 H
Deus scandalorũ causa nõ est licet submini
stret materiam 56 A
Deus cõuertit egyptiorum cor vt odirẽt po
In deo viuim⁹ moue (pulũ suũ 56 A
mur et sumus 60 S T
De⁹ iustissimos affligere posset nõ autẽ pu
Deo gr̃am debem⁹ q̃ pctã (nire 61 A
venialia ⁊ iusticias nr̃as nõ imputat ad mor
Deus an puniat peccatum (tem 61 B
ad condignum 61 C D
Deus quõ possit sine sui mutatiõe peccatuꝫ
nunc imputare et postea non 61 D
Deus an possit creaturã sine aliquo ei⁹ actu
dignificare vel indignificare 61 E
Ex dei bonitate veritate pulcritudine potẽ
tia/ talia resultãt i creaturis ⁊ nõ aliter. 61. F
In deo quõ diuersa ꝯcipim⁹ sine sui diuersi
Dei vnitas qualẽ in se distin (tate 61. F
ctionẽ cõpatiat̃ et exemplũ ponit̃ de cẽtro li
neas infinitas terminante 69 A R
Deus non obligat creaturam nisi per noti
ficationem sue voluntatis 61 K
Deus quẽlibet facientẽ quod in se est de ne
cessarijs ad salutẽ illustrat 61 L/ 62 J
Dei volũtas ⁊ recta ratio/ neutrũ altero pri
De⁹ donat se creaturꝫ (us. 61. T/ 95. D
q̃tuor modis 61 Y Z/ 83 A
De⁹ quintuplici volũtate p̃cipit ⁊ ꝓhibet ꝑ
mittit ꝯsulit ĩplet/ ⁊ descriptões illoꝝ. 93. A
Deus et diabolus tripliciter hominem im
pellunt et diuersimode 63 Z
Deus illapsu suo q̃d agat in anima 63 Z
Ex dei attributis tribus oratio et meditatio
omnis cõsurgere põt 5 ⁊/ 61. B/ 66. B
De dei clara visione in patria concordia in
ter grecos et latinos 95 S

Deus potest ez puris naturalibus diligi su/
per omnia 63 T
Deum ex toto corde ꝛc. diligi/quid sit 67
Z/ 68. H K/ 70 Y/ 69 O/ 24 Z/
51 B/ 31 S
Dei precepta cognoscere ē finalis reductio
in via dei 68 H
De deo potest haberi ꝑ cōceptus noticia ab
soluta sed non intuitiua 68 R S
Deus quō diligi possit sine fantasmate aliq̄
rū accidētiū loci tpis ꝛc. dant exēpla. 68. U
Deum non esse cogitās quid sibi ꝑpi respōde
re debeat 68 X
Deus videtur faciali speculari ꝛ nubilari vi
sione ꝛc. 69 T U
Dei visio viatoribus nō sufficit ad salutem
sed impletio mandatoꝝ eius 69 U
Deū nō videbit viuēs exponitur 48 J
Deus sicut vult sic oīa fiūt tñ nō ideo cessan
dū est ab opibꝫ bonis 95 E/ 96 M
Deꝰ nō vult malū quō intelligitur 95 E
Deus solus immēse se nouit amat et fruitur
95 H/96 H
Deꝰ nobis factus ē pater frater sociꝰ mīster
spōsus filius sapiētia iusticia ꝛc 95 R
Deꝰ puniat vel cōsolet̄ possumꝰ abuti/petē/
dū est igit̄ vt ꝑm bñplacitū suū agat. 96. F
Deus vnus et multiplex 82 A
Deus est spera intelligibilis 82 M
De deo quedā sunt affirmatiue quedā nega
Deū esse anshelmꝰ de (tiue dicta 86. A
mōstrare voluit sꝫ sophisticabat̄ 86 O
Dei cognitio triplex symbolica ꝓpria mysti/
Dei dile (ca 86 S J infra theologia
ctioni plus ē insistēdū q̄ꝫ speculatiōi. 88. L
Deus non ideo facit aliqua quia decētia sūt
sed ideo decētia sunt qꝛ facit 88 Q/ 61
E B/ 54 Z/15 R S
Deus est ens/est ꝑ se nota 88 H
Deus est omnia in omnibus 89 Z
Deus est in rebus tripliciter 91 B H J
Deus immutabilis cognoscit mutabilia fu
tura p̄sentialiter ꝛc. 91 Q
Deꝰ obijcit se et illabitur anime 92 P
Deus fuit dñs ab eterno 94 L
Deꝰ pōt diligi ꝓpt̄ mercedē. 24 F infru
Deos pl'es esse reꝓbat̄ 25 A (spūalia.
Dei dilectio an sit primū mandatū 25 J
Dei dilectio facit clariꝰ intellige (in fine.
re scripturas 48 Z
Deū diligere debes ꝓpter h. 50. Z 71 Y
Dei dilectio erga nos ꝓbat̄ ex his 77 A
Dei dilectionē nō oportet eē semꝑ maximā
in sensu sed in mente hoc modo 79 M
Dei dilectionis varij gradus 48 S
Deū dilige qꝛ illud vult et iubet 48 F
Deus tenet̄ ꝑ moysen ꝛ alios sctōs 41 R
Deū fastidiātes sic cruciant̄ 42 D
Deꝰ venit apparet recedit ꝛ euanescit. 50. L
Deꝰ q̄si dolet cū hoīem dānare debꝫ. 71 O
Deꝰ originat passiōes in nobis 73 E
Deus ꝙ sit hic videri non pōt 75 F
Deum talem tibi inuenies qualis tu fueris
in desiderijs 75 A
Deum postq̄ꝫ mūdum fabricauit exultauit
Deus in adiutoriū meū (gaudio. 79 L
intēde/versiculus est ad quē oēs affectus re
ducunt̄ in collationibus patrum 80 H
Dei sumus triplici iure 37 O
Deum ꝓpter deum deserere 49 U
Dextera tua nesciat quid faciat sinistra ex/
ponitur 40 L
Diabolus quasi deorsum fluens 86 Y
Diaboli machinamēta multa quis euadat
Diabolus nō cogit̄ ꝑ artē magicā (6 H
sed fingit se cogi 20 H/ 21 J A R
Diabolus cur fallat hoīes visionibꝫ et reue
lationibus falsis 20 B/ 21 J
Diabolice pactiōis inite cū hoībꝫ in actioni
bus aliquibus signū 20 B P/ 21 A H
Diabolus quō nos fallat 21 J/ 64 B
L/ꝛc. plene/70 B H ꝛc
Diabolus q̄re ꝑ obseruatōes q̄sdā ꝛ institu
ta supsticiosa hoībꝫ opari suadeat 21 J
Diaboli adiutoriū in nullis nobis inuoca/
re conuenit 20 K S/ 21 K A Q
Diabolus sicut deus tripliciter hoīem im/
pellit sed diuersimode 63 Z
Diabolus fraudat oēs/p̄cipue eos q̄ de viri
bus suis cōtra eum confidunt 64 B
Dicta sctōꝝ asserta et opinata 47 Z
Dicere volens curet vt sit acceptꝰ auditoribꝫ
Dici de oī ꝛ nullo. 88. J K. (35 Z
Dici ꝑ se ꝛ ꝑ accidēs ꝑ se primo ꝛc. 60 R
Dicere turpia aufert pudorem 48 U
Difficultas in ope virtutis an diminuit me
Digestionē impediunt vi (ritū 24 O
gilie solitudo ꝛc. 39 P
Digito stultꝰ loquit̄ sic intelligit̄ 79 J
Digiti quinq̄ꝫ De his 79 J
Dignitas nihil habet virtutis 53 A
Dilatio executionis testamentorū nocet de
functis 37 A
Dilectio fundamētū est officij pastoralis et
legū 3 L/4 B/ 6 M/8 L/ 18 S
Diligere deum Uide deus

Diligere proximũ quid sit 24 E
Dilectionem proximi non habet qui in eo vicia nutrit 10 E
Dilectio tres comites habeat 8 C
Dilectio extatica ⁊ anagogica q̃d sit. 75. D
Diligentibus deum omnia cooperantur in bonum 50 B/64 H
Diligi ꝓximũ sicut seip̃m quid sit 70 Y
Dilect⁹ me⁹ mihi ⁊ ego illi exponit̃ 83 A
Diluculũ hẽt aliquid mysterij 94 Q
Dimittere an teneantur ꝑfecti iniurias sine satisfactione 27 Ɔ
Dimitte nobis debita nr̃a ⁊c̃. exponit̃ 76 J/ 78 D J/ 37 A in fine
Dimitte nobis debita nr̃a ⁊c̃. an possit dicere q̃ ira tangit̃ sed displicet ei 70 T
Cui plus dimittitur plus diligit quomodo
Diocesis et prouincie (intelligit̃ 73 X
cur distincte 7 D
Dionisius tres libros ꝑm triplicẽ theologiam conscripsit 64 A
Dionisij liber de symbolica theologia ad latinos nos peruenit 82 A
Dionisij libros trãstulit iohs scot⁹. 97 H
Dionisius de hierarchia multiplici tradit q̃ summatim recensentur 99 L M
Dionisij verba mirabilia de deo exponun-
Dionisij de mystica theolo- (tur 86 A
gia multe interp̃tationes 97 A B H
Dionisij regula 82 X T
Dionisiũ iesus cõicauit in carcere 89 E
Directio cordis in oratione necessaria ẽ et hoc modo 78 E Supra Cor
Dirupisti domine vincula mea ⁊c̃. dictum in morte quid valeat 33 L
Discessio q̃ veniet añ antichristũ 4 U
Dischola exactio 93 B
Discretio est maxime necessaria 92 T
Discretio obseruãda est quo ad corpus et q̃
Discretio est auriga (ad aiam 71 F S
virtutum 10 F/ 19 K/ 68 A
Discretio has seruat industrias 73 O
Discretio seruanda in meditationibus ⁊ sermonibus 73 A O
Discretio necessaria est in rectoribꝫ 39 S
Discretio optima ⁊ ex humilitate generatur 10 F/ 19 R S/ 67 B/68 P
Discretio generatur ex diuina gratia et ꝑ sedulũ alteri⁹ exp̃ti nos diligẽtis ⁊ sapiẽtis cõsilium 68 A P/ 70 M
Discrete ãmouẽde sũt cause ⁊ occasiões pec
Discretionis speciem dissi (cãdi 38 H
mulatio mentitur 11 J
Discretõe op⁹ ẽ ɔtẽplatiuo ⁊ actiuo. 74. A
Discrimini se subijciens tũc peccat 37 S
Infra dubio
Dissimulatio speciẽ discretõis mẽtit̃. 11 J
Dispẽsatio ⁊ absolutio an differãt 33 F
Dispẽsatio legũ q̃d sit ⁊ qñ releuet in cõsciẽ-
Dispensatio pertinet ad pre (tia 2 D
latos 36 E
Dispẽsatio p̃latoꝝ vbi habeat locũ 24 E
Dispensationez superioris tutius est semper assumer 36 E
Dispensatio ĩ mãifestis malis nõ excuasat a peccato 33 Q (2. E/7. L/67. K
Dispẽsatiões faciles quãta mala intulerint
Dispersio felix 85 T
Dispersio mẽtis cãm hẽt duplicẽ 86 A
Dispergit̃ mens virtuose 86 B
Dispositonẽ nr̃am ad gr̃am deus preuenit
Disputauit quidã causidicus in (49 O
mortis articulo 88 U
Disputatores scolastici nõ gustãt 93 E
Disputationi hoĩm deus mundum dedit ⁊ quare 18 O
Disputatio vtilis qualis esse debeat. 18. X
Distinctionis septẽ modi ꝑm scotistas tres ꝑm occanistas et que sit distinctio ratõis seu
Distinctio absoluta in (formalis. 60 R
diuinis fingitur 94 R
Distinctio qualis sit in vnitate diuina. 69 A R/ 18 R
Distinctiones ideo 51 Ɔ/ 52 A
Distractus in horis canonicis quando teneatur iterare 70 B
Distrahunt̃ in oratõe philocapti ⁊c̃. 78. B
Distributionẽ bonoꝝ tuorũ nulli magis q̃ tibe confide ideo 37 K
Distributiones in ecclesijs clerici quidã furtiue rapiunt 80 K
Diuersitas capitalis inter fidem et philoso
Diuersiõe multiplici vin (phiã 89 F
cuntur cogitationes carnales 38 B
Diuicie superbiam generant 22 R
Diues fieri si vis diuitijs non adijce sed cupiditatibus detrahe 38 Ɔ
Diuitum regula 4 S
Diuitie q̃ suffocãt verbũ dei cadũt etiam in mendicitatem 10 B/ 7 E
Diuites fructũ nõ capiũt de diuitijs sed iu-
Diues et pauꝑ qualiter sit (sti 41 T
idem homo 41 U
Diuites habent diuicias sicut molam asinariam 46 J Q
Diuitie stant cum perfectione 67 P

D ante D

Diuina essentia simplicissima et perfectissima est 18 R
Diuinorum causas propiquas non frustra inuestigamus quia primam non possumus
Diuini instinct⁹ z reue (intueri 68 E
lationes q̄ regula sint sequēdi 68 B
Diuina officia impediētes peccāt 32 E
Diuino officio tres scrupuli sese ingerunt.
Diuinitatis in christo argumen (37 E
ta tria 43 y
Diuina lex non recipit exceptionē p buma/
Diuina lex recipit inter/ (nā 15 BE
pretationē 17 TD/ 18 A plene
Diuina lex vna est apō oēs natiōes non sic
humana 5 J/ 62 P
Diuini iuris principia et regule multe enu/
merantur 4 B 7 D
Diuisio anime et spūs quomodo fiat 81
LM/ Et plura ibi declarat 82 QS
83 F/ 86 H/95 F/ 78 T
Diuisionē aīe z spūs habuit maria mō pfe/
cto sed differēter a xpo q̄dupliciter 81 L
Diuisionē spūs et aīe est impossibile fieri p
Diuisio spūs et aīe est mi (naturā. 81. H
rabilior q̄ corpis et anime 48 D
Diuisio nimia z pauca culpāda est 36 F
Docendi modus 88 T
Docere nemo p̄sumat nisi vocatus 55 R
Docti necessaria nesciūt q2 facilia legere de/
Docti indeuoti sunt deo (spexerūt. 41. E
odibiles ostendit p exemplū 73 T
Docti etiam/ pter malicia sepe errāt 2 E
17 L Supra affectu
Doctissimi quidā optāt se nunq̄ peruenisse
ad tantam scientiam 73 Q
Doctor theologie tenet explicite cognosce/
re mandata zc. 14 K P
Doctores nouissimi curr relicto ornatu p q̄/
stiones theologiam tradant 16 B
Doctores intellectu et affectu prestantes hi
sunt 64 P
Doctores hieronimum/ambrosiū/augusti
num/thomam/gregorium/bernarduz com
parat 65 Z
Doctoralis interp̄tatio quō releuet 2 E
Doctor theologie quid possit z debeat i do/
ctrinis examinandis 18 B/ 55 R
Doctor scribēnium tentatio 87 P
Doctores scī cur tot q̄stiones iduxerit. 88. B
Doctor profundus 88 D
Doctores p̄templatiui nō officiabāt circa tpa
lia aut spiritualia 93 D
Doctorē creādi forma 18 B
Doctor theologorū q̄s p intellect⁹ aut affe
ctus pfectu idone⁹ magī videat. 18 O P
Doctores viuētes nō minorē hūt (19 F
autoritatem q̄ mortui zc. 36 B
Doctor viuētiū p̄siliū nō est contemnendū
Doctor q̄rūdā nimia hūilitas vl' (36. B
vanitas solū dicta alior allegantiū 36 B
Doctores magni pauca miracula fecerunt
Doctorum parisiensium decisio (39 A
sup quodam casu ponitur 63 D
Doctor stat⁹ est p̄cipu⁹ in ecclesia 40 X
Doctorē facit silere supbia 40 X
Doctoris humilitas triplex scilicet 40 X
Doctores theologie z decretor dūs voluit
Doctores veteres negligi et (esse. 51. XY
noua excerpere pniciosum 18 TS
Doctores recentiores magis resoluti sunt
Doctoribꝫ cōtemplatiuis nō cre (78 H
dere insanire est 79 T
Doctores theologi qui alīs sunt vtiliores
18 U/ 19 FB
Doctores pfecti in theologia z iure simul si
cut veteres fuerūt cur taz pauci reperiantur
Doctores sanctos plerūq̄z in (56 KL
experientia temporum fallit 62 y
Doctores scī plerūq̄z reuerēter glosandi nō
ampliandi sunt 61 F
Doctores dū dissentiūt in materia fidei ve
morum sic agendum est 35 T/ 37 B
Doctores diuersa opinant fideo 35 T
Doctores vix sciunt euoluere nodos cupi/
ditatis 35 T
Doctoralis licētia ideo dat 52 D
Doctor creatus p hoc idoneus mōstrat. sed
nō ideo dat potestas regitiua 55 R
Doctores i interp̄tāda sacra scriptura qui
sint alīs preferendi 17 L/ 18 B
Doctrinax inuētores quō pcesserit. 60. Q
Doctrine quō z a q̄bꝫ examinānde sunt 17
Doctrinas q̄s recipe q̄s su. (TD 18 A zc
spectas habere debent simplices 18 FL
M/ 19 K/ 20 P
Doctrinax varietas plurimū nocet. 48. X
Doctrine moralis modus optimus iste est.
Doctrinas edere q̄ z quō sine (si X
superbia debeamus 18 K
Doctrine audaces z extreme p̄tra cōmunez
obfuātiā pniciose solēt ee. 62. D/69. EF
Dolor sensibilis in cōtritione pōt esse nimi
Doluit xp̄s ab instnti p̄ceptio (us. 41. D
nis fm quosdam 45 X
Dolor duplex ratōis z sensualitatis. 79. K
Domiari rebus est eis vti posse iuste vt pla

cierit 40 V
Dñatio mẽtis sup carnẽ fragilis est io D
Dñatio oĩs hẽt annexã obligationẽ ad seruitutẽ pter dñationẽ diuinam 62 D
Dñicis diebꝫ clerici ꝛ laici ℞ obſuẽt. 78. H
Dñicis diebꝫ ad q̃d obligek homo 31 T
Dñico die licꝫ ludũ honeſtũ aſſumere ibidẽ
Dñiũ q̃d ſit ꝛ q̃tuplex ꝛ deſcriptões 2 S
Dñim nõ oñe (61 Y/ 25. H/41. R S
vt ſit iuſtũ ꝓſupponit caritatẽ 3 Q/ 5 J
38 Q/ 61 Z/ plene 62 B
Dñim ciuile q̃bꝫ titulis a deo donek/q̃bꝫ ab
Dñim naturale nõ fundak (dicek 61 Z
in caritate 61 Y
Dominiũ euãgelicũ q̃d ſit et q̃s nobile ꝛ eiꝰ
Dominiũ euãgelicũ et ci (tiulꝰ 61 Z D
uile differunt 62 A B E
Dominiũ quomodo abdicetur 62 F
Dominꝫ oĩs abdicatio re et aio fieri põt et
que ſit expedientior 62 F
Dominiũ in q̃buſdã rebꝫ nõ eſt ſeparatũ ab
Dominiũ rex duplex diuinũ (vſu. 25. J
et humanũ tã naturale q̃s ciuile 39 T
Dominꝫ caparẽ ſola creatꝰ rationalꝭ. 41. R
Dominiũ gratuitũ digniꝰ eſt ciuili ꝓpter
Dominiũ ciuile multas ſe (tria 41 S
cũ affert anxietates 41 S V
Dominiũ ecclẽſius hñt iuſti poſt paſſionem
chriſti q̃s ante peccatum fuiſſet 41 Y
Dominiũ euãgelicũ facit gratia 49 Y
De dominio ſupbiendũ non eſt 77 B
Dñs deꝰ nr̃ Cur toties hec tria ꝓiungãtur
Dñor ad ſeruos regula 4 T (98 F
Dñs a domo dicitur 94 H
Dñe ieſu ſuſcipe ſpm̃ meũ optauit iobãnes
gerſon eſſe vltimũ ſuũ verbum 92 H
Domus eſt homo 94 H
Domus eſt beata virgo 43 V
Domus quadruplex 43 X
Domus multiplices in quas ſe mali recipi
Domum ſuã ſcilicet eccle (unt 44 L
ſiam clerici ingredi debent 44 M
Domus aĩe noſtre quõ fabricãda et regen/
da pulcre deducitur 44 A
Domꝰ ꝫm ariſtotelẽ ĩ politicꝫ ex his conſtat
Domꝰ ꝓſcie ſic corneꝫ 44 S (44 O
Domus celeſtis p̃conia 44 T
Donat ſe deus 83 A/ 61 Y Z
Dona ſpũſſancti an ſint ℣tutes triplex opi/
nio et ſpecialis tractatus 28 L
Donorum ſufficiẽtia Jbidem
Donum quid ſit 35 J
Dormiendo tempus male occupantes pec
cant 32 E
Dormientes exercent opera vigilantiũ iõo
Dormiens orat 75 Q (73. L
Dormire contẽplatiuorum 90 Z
Dorotbea mittit theophilo mala ex paradi
Dotes aĩe ꝛ corpis 25 X (ſo 89 T
Dotes aĩe quid ſint 82 Q/ 84 Q
Dotes ſpũs et aĩe quatuor 83 F H
Dos eccleſie quadruplex a chriſto data io
Drama neutriꝰ vel femini (A B S T
generis 79 B
Dramatica cãtica hec dicuntur 80 B
Dubium ꝓbabile quid ſit 3 Y/ 5 T
Dubium leue quid ſit 70 Z
In dubio aliter agens an peccet mortaliter
Dubitãs an actꝰ ſit mor (35 T/ 37 S
talis et faciẽs an peccet mortaliter. 5 H T
22 B/ 55 Q/ 56 B/ 62 M
Dubia ꝓfitẽda ſunt ſub cõditiõe ꝛ ſequit ve
nia abſoluta. 5. T/14. A/25. B/41. F
Dulcedo diuina magna eſt 46 A
Dulcedo abſcõdit timẽtibꝫ deũ 54 J
Duo ſunt in carne vna ad opus (42 R
cõmune filiorum 38 O
Durandus doctor exercitatiſſimus in caſi/
bus reſeruatis dicit ꝛc̃ 41 B
Duris corde ℞ ſufficit 85 K ſupra Cor
Duri et indeuoti ſic ſe emolliãt 37 B
Duriciã cordis ſic vincat ꝓtẽplatiuꝰ. 75. H
Duricia cordis emollik verberibꝫ 75 Q
Dux noſter deus ſit 44 V

Ebetes ſpeculis

dei abutuntur 84 S
Ebionitarũ bereſis 22 P
Ebrietas 24 X
Ebrietas q̃ñ pctm̃ 29 H/ 32 P
Inebriare alium peccatum eſt 32 P
Ebrioꝝ varietas inde prouenit 73 K
Ebrietas prima aut ſecunda aut centeſima
nõ eſt pctm̃ mortale niſi tunc 34 M
Ebrietas q̃dã ſuffocat ratõez q̃dã nõ. 26. R
Ecce notat certitudinẽ nouitatẽ ammiratio
Eccl'ia ꝓ quo capik dũ de re (nẽ ꝛc̃ 37 A
genda eccleſia fit ſermo 2 V
Eccleſie caput eſt x̃ps et an fuerit eccleſia añ
Eccleſia quã cõnexionẽ vel (chriſtũ 3 F
habitudinẽ ad chriſtum/ ꝛ quã ad papã ba/
beat 3 F/ 8 L O P/ 10 V/12 J
Eccleſia iuriſdictionẽ hẽt in oẽs etiã in pa/
pã i Q R/ 3 H/ 10 A V/ 14 X ꝛc̃
15 B L/ 17 Q/ 18 A
Eccleſiarum dotatio vbi fundetur i. V/

4 KM/ io BT
Ecclesia integrat ex ptāte papatus cardina/
latus patriarchatus archiepatus epat⁹ r sa/
cerdotij rē. i y/. 2 F/ 8 PO
Ecclesia q̄ maculā nō hēt introducit vt pec/
Ecclesia quō viuificat influ (catrix 2 D
ru spūs xpi p qualitatiuas dispositōes 3 H
Eccl'ia gradus et dignita (8 O/ i2 J
tes suas a xpo ostitutas fuat 3 D/ 8 P
Eccl'ia hēt q̄si semē viuificū q̄ pōt sese conti
nuare 3.D/8.DO P/io.A/i2.J/i5.A
Ecclesia in solis mulieribꝫ vel laicis mane/
Ecclesia necessa (re nō posset.3 J/ 8 P
rio regit vno capite nō sic pollicie seculares
3 J/ 2 A/ 5 R/ i5 A
Eccl'ia q̄ iure et quibꝫ casibꝫ possit suū spon
sum vicariū repudiare 3 LS/ io U
Ecclesie quō possit pesse q̄ p pctm̄ separatus
est ab ecclesia 3 R
Ecclesia in veteri et nouo testamento mltas
psecutiones r scismata passa est 3 7O
Eccl'ia tanq̄ corp⁹ aliud seipam pōt vnire
et congregare p vnione et conseruatiōe sua 4
Ecclesia quō decora fuerit (B/ 2 DJ
in adolescētia et nunc deturbata videat 4
UX/ 6 D/ 7 LDEFH
Ecclesia ī pluribꝫ eget reformatiōe q̄ enume
Ecclesia ab initio si/ (rank 5 A/7.EF
ne tpaliū administratiōe/post eam hr̄e cepit
non iniuste 5 Q
Ecclesia si nō ad statū tpis apl'oꝝ/saltem ad
cōditionē tpis siluestri reformāda eēt.5 Q
Ecclesia in his q̄ facti sunt nō q̄ fidei errare
pōt 5 L/ 6 OQ/ i7 O/ i8 L/
Ecclesia quadrupli (6i QR/ 62 A
cē dotē a xpo spōso recepit io AST
Ecclesia materialis spiritualē significat ido
in reuerentia est habenda io y
Ecclesia duplex triūphās r militās 6 T
Ecclesia militās quō triūphanti similis esse
Ecclesia statū suū mo (debeat 7 LO
dernū deplorat 7 DE rē. K/ 8 A
Ecclesia ordies suos si a xpo nō essent insti/
tuti sic instituere non posset 8 P
Eccl'ia duplices ptes hēt integrātes eā pma
Eccl'ia scta catholi (nētes r fluētes.8.Q
ca r aplica.i2.D/i5.B/67.B.25.TU
Ecclesia pro quo capiatur ibi Si peccaue/
rit ī te frater tu⁹ rē.dic eccl'ie i Q/ i5 L
Ecclesia finaliē resolutiue declarare hēt sen/
sus sacre scripture. i7 DEH/plene 7O
Ecclesie determinatiōi vel cōsuetu (i8 A
dini q̄ contranitit cōpescēdus potius q̄ re/
darguendus est i7 MHP
Eccl'ia p̄mitiua euangelia quatuor recepit
Ecclesie rectores speculatores mu (i8 L
ti rē.culpantur i8 L
Ecclesie reformatio quō possit p concilium
Ecclesie primitiue autori/ (fieri 56 Z
tas maior q̄z moderne 6i R
Eccl'ie r eccl'iasticoꝝ nomē cui antonomati
Eccl'ie nomē ad cleꝝ (ce pueniat.44.E
solet restringi sicut religiōis ad religatos psi
Eccl'e dotatio p cōstātinū (lijs xpi.67.B
fuit forte vtilis i7 A/ 35 P
Eccl'ie determinatio ad fidē ptinet i4 E
Ecclesias visitant angeli vbi eu (6i Q
charistia seruat 90 B
Ecclesie reparatio esset a paruulis incipi/
Ecclesie vsui cōmuni si quis (enda.34.X
detrahit se decipit 36 X
Ecclesia materialis cū imaginibꝫ r ceteꝛ in
citat ecclesiasticos ad penitētiam 40 K
Eccl'ia regit directōe spūssci put oia tēpus
Ecclesia hēt exploratores Ja (hñt 38 O
nitores r pastores portētuosos 44 F
Ecclesiam quid sustineat notabilia dicta cō
tra canonicos notabiles 44 D
Eccl'ia est velut q̄dā dom⁹ grandis 5i T
Eccl'ia canones nō habuit tpe xpi neq̄ post
Eccl'ia iure cano (modū lōgo tpe 5i U
nico nō regulat imobiliter sic euāgelico.52.L
Ecclesie regimē ē monarchicū.52.L/4.J
Ecclesie vnde pueniant tpalia 52 L
Ecclesia locus apt⁹ est oratiōi 75 y
Ecclesia est corpus mysticū rē 79 M
Ecclesia vniuersalis ideo dicit 25 T
In eccl'ia quersē affectiōes dānosi⁹ fiunt q̄z
Ecclesie irreuerētia fit p lu (extra.40 L
dos et garrulitates rē 43 HQ
Ecclesiastica ptās quid sit in questionē de/
duci pōt/et de h̄ tractat⁹ i LM/ 6 B
Ecclesiastica ptās nō fundat in caritate sed
i caractare baptismali.i M H/3.Q.62.B
Eccl'iastici p diuersitate etatū diuersa agāt
Eccl'iastica ptās p̄siderat triplici (65 T
ter formaliter materialiter r q̄ ad exercitium
Eccl'iastice ptātis q̄druplex vl⁹.i.X (i X
Eccl'astica pollicia necessario ē nūc aliter re
gēda q̄z in initio nascēt eccl'e i Z/ 5 Q
Eccl'iastica ptās an sit ūmediate a deo vl' ab
Ecclesiastice ptāti (hoie.i.O/8.P.15.B
aliq̄ nimis detrabūt 2 J/ Aliqui nimis
adulantur 2 K
Ecclesiastica policia dicit diuina 2 T
Ecclesiasticoꝝ ordinū discretio/meli⁹ nunc

q̃z i primitiua ecclesia notari põt.3.D/8.P
Ecclesiasticũ regimẽ monarchicũ est aristo/
craticũ et timocraticũ 4 J
Ecclesiastici possunt p̃scribere de certo mo/
do subuẽtiõis a subditis 4 KO
Ecclesiastici naturali ꝛ theologica prudẽtia
debẽt hr̃e vñ honesti⁹ viuãt q̃z secl'ares.4.Z
Ecclesiasticũ corp⁹ an possit viuere sine ca/
Eccl'iasticas libtates reꝛtue (pite 15 B
ri debet 15 O
Ecclesiastica consuetudo plus auctoritaꝛ ha
bet q̃z aliq̃s doctoꝛ sctõꝛ 22 L/ 36 X
Ecclesiastica p̃cepta vt ieiunioꝛ/horarũ ca
nonicaꝛ/festoꝛ ꝛc.trãsgrediẽtes qñ peccẽt.
Ecclesiastici ne tedio afficiantur (63 Q
in cantu 80 L
Ecclesiastice dotationi detrahentes dãnati
sunt in cõcilio constãtien. 35 P
Ecclesiasticis quid tutũ sit in redditib⁹ reci/
Ecclesiastici intẽtionẽ suã (piẽdis 35 T
erponant suis benefactoꝛibus Jbidem
Ecclesiastici peccatores an fruci⁹ bñficioꝛũ
Eccl'astici pctõ (faciũt suos.37.L/40.J
res dicunt a q̃busdam fures ꝛc. Jbidem
Ecclesiastici grauare se nõ debẽt suffragioꝛ
Ecclesiasticoꝛ mores p (põdere 37 D
uersi in crapula et pompis 40 A
Ecclesiastici sunt elemosynarij et dispẽsato/
res nõ dñi bonoꝛ ecclesiasticoꝛ 40 E
Ecclesiastic⁹ dispẽsans pdige bona eccleſia
stica an ad restitutionẽ teneatur 40 T
Ecclesiastico cuilibet turius est declinare ad
frugalitatẽ et parcitatem 40 E
Eccl'iastica bona cleric̃ cõmissa sũt duplicia
Ecclesiasticoꝛ status est liber spe (40 E
culũ et imago penitentie 40 B
Ecclesiastici mali/pessimi sunt Jõ.40.L
Ecclesiastici quadrupliciter reprehendunt
secut et phariseí a domino 40 A
Ecclesiasticoꝛ vestes mẽtiunt aliq̃n.40.A
Eccl'iastic⁹ monarchat⁹ qualis pfectioꝛ esset
Ecciastic̃ cur auferunt iurisdictio (41.T
Ecclesiasticis reges et princi (nes.42.D
pes nihil tribuunt Jdeo 44 J
Ecclesiasticum regimen exigit vltra regulas
euãgelicas leges positiuas 51 T
Ecclesiastici ornatus sunt libri 52 Q
Ecclesiasticus zelus feruet in tuẽdis posses/
Edificia sumptuosa antiq̃ (sionib⁹.53.A
non habuerunt 44 P
Effectuũ varietates q̃dã reducũt in q̃tuor
Ego sum ait (primaꝛ cõbinatões.73.D
dñs plura q̃ est dñs enumerantur 50 Y
Egra corpora quo plus nutries eo magis le
Electio quid sit 64 V (des 92 L
Electõis platoꝛ modus q̃nta varietate mu
tatus sit sepe 2 O/ 8 Q
Elõ vos me elegist̃ ꝛc. 86 B
Elemosynã dare q̃n sit in p̃cepto vel nõ 32
Elemosyna cũ p aliũ fieri (O/ 24 V
mãdatur quõ prosit 75 Z
Elemosynã recipiẽs obligat vicissitudinem
Elemosynas dare i pub (reddere.77.O
licо teneꝛ eccl'iasticus aliq̃n/p̃sertim curatus
Elemosinas ecclesiastici,vocãt (40 B
bñficia dignitates vel officia 40 B
Elemosinã spiritualem in quali necessitate
Eleuatio mẽt̃.8.6.L (obligemur.68.K
Emphatica locutio que sit 94 J
Emphiteosis quid sit 35 V/ 36 E
Emptio quid sit 35 J
Emptio cũ pacto redẽptiõis licita ẽ. 35 P
Emptio redditũ supra fũdũ aliquẽ.24.V
Emptio et vẽditio inde nõ reddit illegitima
vnde quidam putant 35 K
In emptione et venditõe quid lege iusta in
stitui possit 35 O
Entis conceptus in generali 15 O
Entis conceptus in speciali 60 L
Ens q̃d p̃ncipaliter significat ꝛ quõ sit vni/
uocũ deo ꝛ creaturis /substantie ꝛ accidenti
Ens qua ratione sit subiectum (69 M
metaphisice logice et grãmatice 69 M
Entis puri cognitio p̃stituit duplicẽ theolo
giam 69 H
Ens vnũ verꝫ ꝛ bonũ conuertunt 82 O
Ens multiplex 82 O
Ens quodlibet habet inclinationẽ in finez
Ens et amoꝛ conuertũtur (vltimũ.72.T
sicut ens et verum 78 Y
Ens vniuersale pfectũ quid est 89 M
Epicur⁹ q̃dam a seneca recõmedat.45 Q
Epicurus dixit se cum scateret vermibus in
maxima voluptate esse 45 T
Epicurus solacij media quesiuit 80 O
Epikeia est bona equitas 36 V
Eps teneꝫ cognoscere explicite p̃cepta deca/
Eps oĩbus par est prãs in (logi 14 K
collatione ordinũ ꝛ p̃firmatiõis et consecra
tionis virginum ꝛc. i O/ 2 B
Epi a sacerdotib⁹ differunt sicut vir a puero
q: h̃ sibi simile generare nõ põt/ille põt. i.O
Epatus an sit ordo/concordia i P
Epos singl'os i suis diocesib⁹ papas esse er/
Epalis stat⁹ a q̃ ꝛ qñ istitut⁹ (roꝛ est. 3 J
sit ꝛ quõ subsit pape ꝛc. 4 LM/ 12 L

Eps esse pōt sine plebe q̄uis hoc fieri non
Epoꝝ regula 4 R (cōueniat 4 M
Epi quō possint dānare iudicialiter errores
in fide ⁊ moribꝫ 12 L/ 13 YZ/ 18 A
Epi parisienses acta circa assertiōes magri
Epi tenent (Johis parui. 14. AB/ CD
credere ⁊ scire plura q̄ alij 14 P
Epi pñt declarare sensuꝫ sacre scripture 17
Episcopi quas doctrinas ex/ (F/ 18 A
aminare possint 18 A
Episcopum bonum alicui ecclesie pfici mi/
raculose a deo peti potest 69 H
Epoꝝ status pfectissimꝰ ⁊ sublimissimꝰ est
Eps mihi pcipe nō pōt vt ingre (67 U
Eps dū ꝯsecrat (diar religionē 32 L
respōdet se vtrūq̄ testamētuꝫ scire 42 U
Epithalamiū sic diffinitur 79 A
Epithalamia dicunt cātica cāticoꝝ 78 T
Epithalamiū salomonis ꝯuenit marie pri/
Eq̄litas iusticie (uilegio singlari 81 Y
cōmutatiue hēt multā latitudinē 35 B
Equi equarū vsu debilitantur 38 A
Equi sunt separatim ab eq̄bꝫ alēdi 38 S
Eq̄ hinnitu q̄dā apd athenas regnū adeptꝰ
Equitas quid sit 24 B (38 S
Equitas q̄ in interptādis legibꝫ vtimur mlta
noia hēt 2 D/ 3 L/ 67 F
Error cōmunis facit ius/quō intelligit 7
Q/ 9 P Supra cōmunis
Errores resecātur falce doctrine et securi pa
storalis sententie 12 M
Errores necessario corrigi ⁊ id impediētes
Error circa pcepta (peccāt. 12. O/ 14. O
inexcusabilior q̄ circa fidē 12 O/ 56. H
De errore diffamatꝰ etiaꝫ nemine accusante
tenetur se purgare 12 O
Error dānari pōt etiam si non appareat eiꝰ
assertor 12 ST/ 13 BZ
Errans si protestetur nihil intendere cōtra
fidem catholicam 14 M/ AO
Erroꝝ reuocatio q̄ sufficiat que non 14
Errans scienter et nesci (MAP ⁊c. R
enter differūt 14 S
Erroris omnis radix et origo 17 GHJ
Errores deus cur per/ (18 K/ 49 F
mittat oriri 13 M 17 M
Errores quō debeāt impugnari 17 A
Erronee aliq̄ assertōes. 18. QR/ 19 K
Error in moralibꝫ iudicijs ideo (55 M
accidit 36 U Supra affectu
Error ꝯdēnatꝰ parisiꝰ de diuitū spoliatione
Errores plures 88 J (39 Z
Esaias ꝓpheta euangelicus 89 Y
Esse triplex hēt q̄libet creatura 84 O
Esse extra se ⁊ supra se quid sit 65 F
Estimatiua plures ꝯceptꝰ hēt q̄ sensus cō/
Estimatiua vis ī q̄busdā (munis 60 J
ita viget vt pticipes eē libtatꝫ videāt. 79. J
Esuries quid sit in genere 88 Y
Esuriei impedimēta et cause 89 L
Eternitas q̄si extra termīos entitas. 95. M
Ethiops ꝯcipit ab ethiope hoc mō 73 L
Eua referēs diuinuꝫ pceptū bis mentita est
18 H/ 64 L
Eua quō errauit 17 G/ 64 E
Euā decepit diabolus fingēs se theologum
Euagatio mentis 24 O (64 L
Euagatur peccator 44 A
Euagatio ī horis canonicꝫ q̄ liceat ⁊ que nō
Euagrius non nisi semel in an/ (78 G
no cōmunicādum esse cēsebat 37 T
Euanescere quid sit 50 L
Euāgeliū latissimū est ⁊ breuissimū. 68. S
Euāgelio ne an ecclie plꝰ credēdū sit. 18 L
Euāgelio nō crederē nisi me autoritas eccle
sie cōpulsisset/quomodo intelligit 61 R
Euāgeliū suū paulꝰ cū ecclia ꝯtulit 18 E
Euāgelium explicat mo (Infra Paulus
dos necessarios ad salutē ⁊ ī eo nō tā pscrutā
do q̄ credēdo q̄s nō scandalizatur 96 P
Euāgeliū speculo cōparat q̄tuor facies rep/
Euangeliste ordinē rei (sentanti 9 U
geste non semp seruauerunt 93 B
Eucharistia/de illa late. 89. B/25. BL
Eucharistia a xpiano (⁊c. 26. X/ 34. O
deuoto quō cōsiderari debeat 86 P
Eucharistiā acceperūt maria magdalena et
Eucharistie figuras (egyptiaca. 82 A
nouit beata virgo 89 A
Eucharistiā xps sūpsit apli ⁊ iudas. 89. B
Sub eucharistia xps oculo sensuali nō pōt
videri etiā in patria 89 G
Eucharistie sacramētū non hēt emulā acrio
In eucharistia (rē mathematica 89. J
quō sit corpꝰ xpi q̄ntū nō q̄ntitatiue. 89. K
In eucharistia panē dicētes remanere here
tici sunt 89 K
Eucharistie institutionis causa 89 L
In eucharistia corpꝰ xpi quō dicamur vide
Eucharistie esuriē q̄d ipediat (re 89 K
Eucharistiā sumere quotidie sa/ (89 L
tagit gerson 89 T
Eucharistie effectꝰ pcipuus 89 Z
Eucharistie fructꝰ psertim q̄ ad misticā theo
logiam aperiēdam 15 T/ 66. Y/ 97 D
Eucharistie sumptio q̄ gratificet ⁊ que indu

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

cat nouum peccatum 19 T U
Eucharistie plures similitudines ⁊ figuras
Eucharistia ram⁹ oliue (ponit. 89. T ꝯ
est quē in ore aīa ferre debet in vespe mortis
Eucharistie effectus est salus et (89 ꝯ
augmentum fidelium 90 A
In eucharistie sacramēto q̄d res sit et sacra/
Eucharistie sacrificiū tene (mētū 90 L
tur quilibet offerre q̄druplici titulo 90 E
Eucharistia solis mundis debet tradi ⁊ ꝯse
Eucharistiā vt quis digne (crari 90 F
suscipiat qualis p̄paratio requirat̄ 90 F
Eucharistiā vt q̄s sine pctō suscipiat q̄nta cer
titudo q̄ nō sit ī pctō sufficiat 69. L/70. Z
Eucharistia nemini debet de facili denega/
Eucharistie plures effect⁹ 90 (ri. 90. F
Eucharistiā melius est sepe (B/ 71 T
sumere q̄ꝫ abstinere 90 F B
Eucharistiā recipiētes aut mīstrātes pctōres
A scrupulis circa eu (nō sūt vitādi. 90 H
charistiā liberat̄ quidā oratione 89 E
In eucharistia nō ē corp⁹ xp̄i localit̄ 90 K
In eucharistia p cōcomitationē sūt aīa san/
In eucharistia si pu (guis ⁊ deitas. 90. K
er appareat quid faciendum 90. L
Eucharistia corpus nutrit 90 O
Eucharistiā sumere quidam dissuadēt seue
rius 90 Q
Eucharistie duodecim effect⁹ 90 Q
Eucharistia virtutē hēt p̄uilegiatā. 90. S
Eucharistia famē sedat ī digne suscipiente
Eucharistiam quidam olfactu (90 T
percipiebat 90 U
Eucharistiā sumentes quidam extasim pati
Eucharistia fomitē quomo (unt̄ 90. U
do extinguat 90 T
In eucharistia leuādū est cor a speciebꝫ ma/
Eucharistiā accipe si (terialibꝫ ⁊c̄. 91 U
trepidas notabil̄ exhortatio. 91. ꝯ/92. A B
Eucharistia dignū nemo se iudicet quantū/
Eucharistiā sumēs (cūqꝫ sit feruēs. 92. L
non sit anxius sed deserat se et proijciat se in
manus dei 92 L
Eucharistie susceptio digna sup̄at oīa spūa/
lis exercitij documenta 92 T
Eucharistie sacr̄m Plura de h̄ 25 B L
Eucharistiā dare subdito q̄n curat⁹ teneat̄.
Eucharistie materia f̄m quosdā (25 H
nō pōt esse vinum sine aqua 26 Y
Eucharistia in fermētato nō cōficit̄ f̄m hu/
Eucharistie materiā ace (golinū 26 Z
tū esse posse dicūt quidam 26 Z
Eucharistia in secessum nō emittit̄ 26 ꝯ
Eucharistia ppl̄o sub vtraq̄ꝫ specie nō datur
Ideo 27 A Supra cōmunicari
Eucharistie sumptionē impediūt medicina
Eucharistia si euomit̄ (lia Ido 27 B
sumenda est aliquādo 34 O
Eucharistia in missa plura de hoc Ibidem
Eucharistie sumptio delet peccatū mortale
f̄m durandum hoc modo 37 R
Eucharistiā suscipiēs sic se humiliet 37 T
Eucharistie adoratio tacitā hēt conditionez
Eucharistie sacramentū mute (3. Y/18. D
tur de mēse in mēsem vel crebrius 43 O
Eucharistiam sic disce adorare 71 L
Eucharistia tripliciter offertur 71 U
Eucharistia suscipiēda est in memoriā chri/
Eucharistie sacramentū q̄ ad (sti 71 X
satisfactionē est valoris finiti 77 ꝯ
Eunuchorum triplex genus 38 K
Eunuchi p̄ferunt̄ coniugatis 93 Z
Euxenia prima die anni sunt ī bonū finē or
dināda 25 D Supra consuetudo
Ex actiōes p̄ncipū q̄n licite sunt 26 F
Exaltatiōes aīe q̄druplices adeo 63 X
Exceptiua siue exclusiua simpliciter ⁊ acco/
Excōmunicationum et in (moda 47. Y
terdictorum fundamentum ex euāgelio i
Q/ 33 T ꝯ
Ezcōmunicatio est vltima pena quā pōt in/
fligere eccl̄iastic⁹ vt eccl̄iastic⁹. i. S/ 62. P
Excōicatio q̄ p bonis tp̄alibꝫ fert̄ videt̄ mul/
tā vilipensionē ⁊ laqueos animarum indu/
xisse S/5 B/ 6 F/ 62 M T
Excōicatiōis finis est emēdatio ⁊ non nocet
nisi pertinacibus 3 Y
Excōicatio iniusta an sit timenda ⁊ tenenda
Excōicatiōes ī canonibꝫ ab/ (3 Y/ 33 Z
rogatis cōtente hodie nō ligant 62 S
In excōicationū materia aliq̄s p̄positiones
examinandas ponit 62 S T U ⁊c̄.
Quarum alique proxime sequuntur
Excōicationē nō videri ferēdā esse nisi cōtra
eos q̄ ecclesiā audiri nō sunt parati 62 S
Excōicatū a iure nō videri vitandū nisi post
Excōicatiōes oēs (denūciationē. 62. T
abolitas vl̄ nociuas reuocādas videri. 62. X
Excōicatū a iure añ denūciationem nō ꝯtra
here irregularitatē īmiscēdo se diuinis/statu
endum videri 62 Z
Excōicatiōes late sententie ⁊ ip̄o facto quid
operentur 62 T/ 3 R/ 33 R
Excōicatiōes generaliter p̄mulgate vt cōtra
omnes sortilegos ⁊c̄. non cogūt aliquem vi
tari 62 U

Excõicatiões q̃ verisimiliter ɔtẽnunt̃ nõ sũt
promulgande sed reuocande (62 X
Excõicare ꝑ sua libidine p̃lat⁹ i merẽtem nõ
Excõicati ab oratione mẽta; (põt 63 K
li excludẽdi non sunt 90 D
Excõicatio q̃ꝫ timide ferenda et sustinenda
Excõicatiõis sn̄ia quõ ferri debe (90 D
Excõmunicati sunt condẽ (ret 25 D
tes legẽ ɔtra ecclesiã et deum 31 Y
Excõicanti sunt verberantes clerici 31 X
Excõicare se ꝑmittẽs peccat mortal'r. 32. T
Excõicatũ nõ tenent̃ oẽs vitare Ibidem
Excõicatus penitẽs non ꝑuat⁹ est bonis ec
Excõicat⁹ etiã curat⁹ nõ debꝫ (clesie. 32. T
vitari nisi denũciat⁹ Ibidem 43 S
Excõicationũ tot sunt genera q̃t cõicationũ
Excõicatio multiplex Ibidẽ (33 F
Excõicatus est ip̃o iure omnis symoniacus
Excõicationes qui multiplicant (36 M
Excoicationes ni (culpãt̃. 40. A/48. Q
mis faciliter fulminantur 43 A
Ab excoicatiõe duplici põt quis absolui di;
uersis temporibus 41 B
Excusatio turpis ẽ dicere nõ putaui 48. M
Exẽpla sunt dicẽda scholarib⁹ 48 X
Exẽptiões a p̃lat⁹ noxie sunt exẽpt⁹ 39 Z
Exẽptũ de iure ⁊ exẽptũ de ꝑuilegio. 47. X
Exẽptiões nimie ep̃is iustã tribuũt ɔq̃rẽdi
Exit de⁹ a deo nõ loca/ (occasionẽ. 4. M
liter ⁊c. sed ꝑsonali tm̃ distinctõe 40 P
Exeunt oĩa a deo hoc modo 40 Q
Exitus moralis a deo quidã pessim⁹ ꝑ sup;
biam Quidã optim⁹ ꝑ humilitatẽ. 40 S
Exi cito in plateas ⁊c. exponit̃ 50 F B
Experientia 84 J
Experientia quid sit 86 B
Experimẽtalis dei ꝑceptio non habetur hic
facialis in via 86 K
De experimẽtali cognitione plura notabi;
Experimẽtalis co (lia 86 L M ⁊c
gnitio ꝑfecta est sapiẽtia diuina 86 L
Experiẽtia oĩm philosophãtiũ via 89 F
Exptoꝝ iudicia hñda sũt ꝑ ꝑncipijs. 36. B
Expta extra nos credere experiri non possu
Experimẽtalis cognitio (mus 92 A
differt a speculatiua 66 S T/ 98. B
Et an sit etiam intellectualis 64 M
Experimẽtalis noticia q̃ sit dat̃ exemplum
19 X/ 20 O/ 54 J K
Experientia iudex et testis optim⁹ inter pro
prietatẽ ⁊ mendicitatẽ 70 E/ 10 D
Experientia vel ꝓpria vel p̃supposita ẽ prin
cipiũ oĩm scientiarum 64 A
Experimẽtũ ẽ fallax s̃m hypocratẽ. 86. B
Expositori⁹ syllogismus i diuinis 88 J
Exprobratio quando peccatum 24 A
Extasis anime fit hoc modo 74 Q
Extasis quid sit 65 M
Extasim facit amor 98 T
Exterioris possessiõis dispositio multuꝫ va
let ad hoc vt spũs liber redeat ad dominum
Extrema famis necessitate vnic⁹ (77 K
panis cuius iustoꝝ sit 41 X
Ezechielis visio exponitur 81 M

Fabule quid sint

Fabule adducuntur (4 7
15 Y/ 16 J K/ 65 A/ 68
Fabula de vulpe ⁊ catto. 88 (P/ 95 T
Fabula de palũbis vulpe ⁊ pas (A/68. Z
Ad fabl'as ɔuertẽt̃. 4. 7 (sere 88 A
Fabricãdo fabri fim⁹ 76 D/ 80 D
Facecia de q̃dã inclusa. 8. L/ Alia. 18 M
Facere qd̃ in se est q̃d sit. 21. O (19. Q
Uide infra in se 96 B H
Faciẽti qd̃ in se est de⁹ nõ deest 24 M
Fecisse qd̃ i se qñ q̃s certiora possit 69 H
Facere noli alteri qd̃ tibi nõ vis fieri quõ in
Facies hoĩs triplex. 92. M (telligit̃. 70. Y
Facto ip̃o incidere in sn̄iam aliquã quõ in;
Facultas a facilitate. 94. A (telligit̃. 3. R
Uel a fas 61 T
Facultas absoluẽdi quẽ ab oĩb⁹ sentẽtijs q̃d
Facultas ligãdi dat̃ ali (importet 33 Q
quãddo et nõ absoluẽdi 33 Q
Facultas decretoꝝ necessaria est 51 U
Facultates theologie ⁊ decretoꝝ in h̃ distin
Facultatũ q̃tuor in vniuersitatib⁹ q̃ merces
sit 46 E
Facultates q̃tuor cõparã (guunt̃ 51 A
tur quadruplici agro 8 B
Fallacia s̃m plures interrogationes vt vnã
quomodo caueri debeat 88 C D
Fallacie q̃tuor extra dictionem 88 C
Fallacia s̃m q̃d ad simpliciter ⁊ accidẽt⁹ q̃d
Fallaciaꝝ ad capitalia vi (sit 88 B H
cia moralis applicatio 88 H
Fallit se volũtas hoc modo 87 Z
Fama est vita quedam ciuilis ⁊ pecunia mẽ
surari non potest 39 U (Ibidem
Fame ablatio furtuꝫ non est sed excedit ip̃m
Fama ambiciose nõ est querẽda sed nec cru;
deliter negligenda 8 F (ceat 70 U
Famam propriam qñ negligere qñ tueri de
Fames misera mundanorum 90 T
Famis necessitate extrema vnicus panis cu

ius iustorum sit 41 X
Familiaritates in cubilibꝫ etiã parẽtũ vitan
Familie regula 4 T (de sũt. 43. E P
Fantasia nunq̃ quiescere põt sicut nec aer.
Fantasie mirabiles quibusdã (78 F R
Fantasmata ꝑ affectũ nũ (apparẽt. 73. L
per intellectum fugantur 19 D
Fantasmata clara et ordinata ꝯducũt cogni
Fãtasmata oportꝫ spe (tioni spũali. 81. O
culari intelligẽtẽ ꝑmitꝰ sꝫ nõ assidue. 81 Q
Fantasmata debet fugere ani (82 S
mus quantum potest 71 M/ 73 M
Fantasmata serena hẽt contẽplatiuꝰ. 78. T
A fantasmate spm̃ auertere. 66. R S/ 68
Fantastice suꝑstitiones vnde ꝓ (Q R S
Fantastici pleriq̃ fiunt (ueniant. 20. X Y
ex meditatione 65. C/ 64. M/ 68. P Y
Fas est vnicuiq̃ vti re sua 35 P
Fasciculꝰ mirre dilectꝰ meꝰ mihi ꝛc. 98 P
Fastidiũ spũale vñ ꝓueniat 88 Z
Fatum non esse quo ad deũ 55 B
Fatui ratiõis iudicio carẽt quare 54 C
Fatui pctm̃ habent sed nõ culpã 72 Ꝯ
Fatuoꝝ more currũt ad mortẽ omnes mali
Fatuorum ludus reprehendi (42 B
tur 43 B P/ 64 E
Fel dederunt in escam meam 89 T
Felicitatem promittunt philosophi sed diffi
culter acquiritur 90 Ꝯ/ 95 C
Felicitatẽ hoĩs ponit phs in hoc 93 S
Felicitas ꝟm stoicos xp̃m et theologos 93
Felicitatem hominis constituit ari (S
stoteles in cõtẽplatõe prime cause. 38. L Q
Folicitas politica et iconomica in hoc cõsi
stit ꝟm aristotelem 38 Q
Felicitas politica et iconomica ad monasti
cam seu speculatiuã ordinatur 38 Q
Felix culpa eue dupliciter exponit̃ 41 Y
Felicitas mundanorum quid sit 64 E
Feminarum auiditas 68 J T
Femineus sexus hẽt cor molle 85 J
Feminã visitauit Johs de gerson ĩ infirmi
Femina vidẽdo vrit et vires (tate. 86 R
Femineꝰ sexus (carpit paulatim. 38. S
quare deuotus dicat̃ 48 K/ 65 Z
Femine caute se habeãt ĩ recogitatiõe nudi
Femĩe ĩ lege veteri cũ (crucifixi 71 M
nõ circũciderent̃ quõ saluabant̃ 6 B
Femĩe inualidũ hñt iudiciũ ratiõis ꝛ quare
Feĩa an regni sit capax. 53. C (55. C D E
Ferculoꝝ varietas infert dãna 43 C
Feruor degenerat aliqñ in teporẽ 51 B
Feruor indiscretꝰ dãna plurima affert. 51
Festa dei ꝓfanari ꝯtin (E vide infra zelꝰ
git ex malicia vt in festo stultoꝝ 64 E
Festorum fiat moderatio 43 P
Festiuis diebus frequentia dona gratiaruꝫ
mitti creduntur 75 Y
Festorũ multiplicationẽ nõ laudat 60 C
Festi cuiuslibet occurrentia mysteria contẽ
plari solebat Johãnes de gerson 98 F
Fictio in confessiõe quadruplex 34 J
Fides q̃d sit ꝛ quot modis capiat̃ 13 E F
B J O/ 14 L/ 54 A O 7/ 27 Q
Fides multipliciter describit̃ 13 E J
Fides nõ est necessariũ fundamẽtũ ptãtꝫ ec
Fides xp̃i ꝑmanet vsq̃ (clesiastice. 3 R
ad cõsummationẽ seculi 10 T/ 11 E
Fides mala meretur illudi ꝛ infortunia pati
Fides firmata tollit omnẽ (21 E L R
rationem ad oppositum 21 E
Fides ꝯtradictores hẽt sic̃ ꝛ scie oẽs. 21. M
Fides certa esse quomodo possit 54 A
Fides an possit inclinare ad falsuꝫ 62 J
Fides de futuris ꝯtingẽtibꝫ nõ excludit po
tentiam dei in oppositum 62. J
Fides differt a scientia ꝛc̃ 13 B
Fides miraculũ ĩ nob opat̃. 61 H/ 37 P
Fides vñ sumat certitudinẽ suã 13 B
Fides ꝛ scia de eodẽ hr̃i possunt 13 H K
Fides in patria manere põt ꝛ ĩ raptu 3 H
Fides in via semꝑ est nõ euidẽtium 3 H
Fides infusa necessaria est 13 K
Fides generalis implicita nõ sufficit semꝑ.
Fides põt esse de notis lu (14 O P U
mine naturali et experientia 14 H
Fidei questiones examiari multi impediũt
quod perniciosum est 11 E F B H 7
Fidei q̃stiones quõ debeãt examiari. 11 H
Fidei q̃stiones ꝑ quod iudicari possint 12
C/ 17 7 Ꝯ/ 18 A B ꝛc̃. L
Fidei q̃stiões multipliciter possunt tractari
Fidei questiones ad philosophos (13 A
deduci possunt 14 F
In fidei causis q̃s sit supremus iudex 14
Fidei articulum face (7/ 17 Ꝯ/ 18 A
re quid sit 14 7 J/ 17 A
Fidei cause q̃ dicãt̃ maiores q̃ miores. 14
Fidei si ꝯtradicat̃ an q̃libet obli (Ꝯ/ 18. A
getur ꝑ fide contẽdere 55 T Ꝯ/ 56. A B
Fidei ṽitas in plꝰ se hẽt quã lex pure diuina
Que solũ sũt ad fidei pietatẽ ĩ no (61 Q
uis. restrĩgẽda plꝰ a p̃latꝫ q̃ augẽda 69. J
Fidei nõ repugnat hr̃i cognitõeꝫ exp̃imẽta
lẽ certã de deo hic in via 69 O
Fidei pietas 88 D E

De fidei pietate q̄ assertiões cēseant̄ 14 G
15 S/ 17 Ɔ/ 69 I/
Ad fidē ꝑtinētes veritates 13 X/ 12 C/
13 D I K/ 14 E/60 A
Fidei articuli quot sint 14 H
Que cause fidei ad conciliū vel papā referē
de sint 13 Z/ 14 F G/ 17 Ɔ
Fidei principiū est credere ꝙ tota sacra scri-
ptura reuelata sit a deo 13 G H/ 14 H
Fidei iudiciū ad p̄latos et doctores sed deli-
beratio ad alios quoq; spectat 12 C X/
Veritas sapiēs fidē. 14. L (y Z/ 14. I
In fide dubius/infidelis est 14 I P/
Fidē cōfiteri in quatuor (55 Ɔ/ 56 A
casibus obligamur 13 M/ 14 P
In fide determinatiões noue fieri nō debēt
nisi cōcurrāt multe cause 13 Z/ 17 Ɔ
Fidē alter altero magis explicitā habere te-
netur 13 Ɔ/ 14 I K M O P/ 61. O
Circa fidē errare ɔtingit q̄druplicit. 14. S
Fidei certitudinē maximā eē. 56. A/ 86. F
Ad fidē ꝑtinētes veritates q̄ ⁊ q̄t sūt 61. O
Fide nutātes docet salubriter con (51 T
tra curiosos 86 Z
Fidei articulis ɔducit doctrina q̄dā genera-
Fide credita intel (lis ⁊ notabilis. 89. D
ligere querimus ideo 89 D
Fides stabilit̄ i loco ab autoritate 92 A
Fidel' firmi⁹ fide adheret q̄ꝫ ph̄s scia. 90.
Fides q̄d sit ꝑm apl'm ⁊ pl'a alia d̄ ea. 27. Q
Fidei articul⁹ nō ē hoīem s3 deū esse passum
Fidei catholice tenor ponit̄. 31. R (27. Q
Fidei errores vñ ꝓueniāt. 31 R in fine
Fidei articulis credere debēt simplices hūi-
Fidē iocose impugnātes de (liter 32. S
nūciari deberēt episcopo 43 T
Fidē nō oportet de cetero scrupulose discu-
tere Ideo 44 B
Fides iocū nō patit̄ 44 F/ 53 T
Fides innitit̄ sp̄ ꝑme v̄itati nō ratōi. 46. A
Fides dudū probata est 46 C
Fides spes caritas tres pali sunt viriū anīe
Fides dicitur concupiscētia di- (47 F
scipline Ideo 50 O
Fidem quedam concernunt de' necessitate.
Quedam de pietate 53 T
Fides bona quid sit ꝑm tulliū 78 B
Fideles an fuerint philosophi 45 T
Fidei articuli credēdi sunt Ideo 52 T
Fidei v̄itates q̄te reperiant̄ i decret̄ 51 Ɔ
Filiū habēs ꝑ fornicationē dolore debet de
pctō s3 nō de h̄ ꝙ hēt filiū 70 X/88 C
Filia ⁊ spēs pctī nō idem sunt 28 Ɔ
Filius dei venit in mundum taliter et ideo
Filij matris mee pugnaue (50 A/86 Z
runt contra me 98 I
Fili⁹ mag̃ diligit̄ q̄ꝫ pr̄ ꝑm vnā cōicationez
Filioꝝ erga parētes regula. 4. S (99 I
Filius egreditur a patre vt imago v̄buz ars
exemplar et idea 40 P
Fili⁹ ꝓdigus dixit se peccasse i celū. 41 U
Filij ꝓdigi parabola exponit̄ 42 A B
Filij ꝓ patrib⁹ puniunt̄ tēporaliter 25 Ɔ
Finis alicui⁹ a deo ɔstituit̄ in q̄lib3 actu pctī
Finis vniuerse ratio (mortalis 30 I
nalis creature 87 Y/ 92 P
Finis in agibilib⁹ ⁊ i speculabilib⁹ similit̄ se
habent 88 I/ 38 Q
Finis p̄cepti dilectio dei 88 L
Finis nr̄ est magnificare dñm 93 D
Finis generalis cuilibet homini ɔtemplati
uo est specialis ⁊ proximus 93 Z
Finis q̄druplex ɔtēplatiui gersonis. 93 T
Finis ciuil' officij ⁊ eccl'astici differūt. 36. H
Finis sub fine vnus finis est 36 A
Fine ignorato cuiuslibet rei nihil solidū de
ea fieri potest 38 L
Finis homīs est cognitio intuitiua ⁊ fruitio
summi boni in vita perpetua 38 L
Finē nō aspiciētes circa humanū genus in-
tolerabiliter errant 38 L
Finis ē p̄ncipiū primū in practicis 38 Q
Finis imponit necessitatē his q̄ ad finē sunt
4 G/ 6 M/ 11 D/ 67 C pulcre
Finis intētus se ruminari debet ne aliud se
Finis intētus req̄rit me (imisceat 18 K
dia sua et circūstantias 67 C
Quicquid fit/fit ꝓpter finem 89 G
Finitū ⁊ infinitū dupliciter dicunt̄. 95 A
Fistulatiōez oīm vilissmā esse tradit aristote
Fistule organorū non illibera (les. 68. A
les appellande sunt 78 S
Flagellat deus 84 T
Flagellantur maxime sanctissimi viri Ideo
Flagellatio suij p̄ius publica ⁊c̄. (34 B
reprobatur 22 A B C ⁊c̄.
Flagellatio suij p̄ius quibus circūstantijs fi
at rationabilis 22 B C F
Flet⁹ 84 T/ vsq; Ɔ T/ 85 A B ⁊c̄.
Fleamus dū flere nō possum⁹ ⁊c̄. 85 H
Flere an liceat seculi damna et cetera similia
Flere cum flentibus ⁊c̄. quomo- (85 I
do impleatur 85 K
Flere q̄dā nō pñt Alij semp̄ 85 K
Flebat democrit⁹ sp̄. 85. L/42. C/45. Ɔ
Fletus/notabilis sermo de hoc 45 A

Flebat quidã puer ꝛ clare risit simul. 45. U
Fletꝰ materia est nõ posse flere 46 B
Fletus hoc modo in te excitetur 46 B
Fluxum viri quidã patiunt qualẽ femine in
Fomes carnis nõ extin/ (mẽstruis. 37 X
guit ꝓpter viginti ratiões 90 T
Fomes mitigat nõ aũt penitꝰ tollit. 44. T
Forma tractãdi nr̃a est nõ materia 85 C
Formalizãtes laudant 64 Q Uitupe/
Formido incauta. 51 D F (rant. 65. C
Fornicationem negans esse peccatum mor
tale est hereticus 25 X
Fornicatio quõ sit actus naturalis ꝛ tñ mor
Fornicatio et mere (tale peccatũ 26 E
triciũ differũt ſm quosdam 29 B
Fornicatio/de hac 31 Z
Fornicationẽ q̃dã pctm̃ nõ eẽ dixerũt. 38. A
Fornicatio eccl'ie quõ intelligitur 4 X
Fornicarius tpe et loco cõcubinã dimittere
Fornicatio sacerdotũ nõ tã (tenet. 62. T
ex cõmunicatiõibꝫ q̃ alijs remedijs esset co/
ercenda 62 XY Ibi de vitatione eorum
Fortitudinis dictum 28 E
Fortuna moderate aduersa securior est q̃ ꝓ
Fortuitũ nihil esse apud (spera 45 X
deũ sed apd̃ hoies. 55. G/57. A/95. M
Fortuna cur dicat oĩpotẽs. 55. G/95 M
Forum cõtentiosum ꝛ cõsciẽtie distinctũ in/
Forũ dei triplex. 34. B (de accipit. 33. U
Frãcie ciuilia bella deflent 54 A
Frãcꝰ et anglꝰ ꝯtẽdũt. 52. X. (96. E ꝛc
Frãcoꝝ rex docet q̃dã spẽali tractatu. 52. T
Francoꝝ rex p̃clarissimũ hẽt titulũ ꝙ christi
anissimus dicitur 52. H
Francorũ et anglorũ inimicitie inde ortum
Francia et hispania (hñt 53 C/59. P
an sint subdite imperio 53 J
Fratres sumꝰ ĩ adã xp̃o et ecclesia 53 A
De fraterna correctõe vide in dictõe corrige
In fraudẽ vsurarum vtrum quis con/ (re
trahat ex his conijcitur 36 C
Fraudamus deũ cũ proximis fraudamꝰ aut
Fraudis multa genera (nosip̃os 37 C
ad q̃ nos similit diabolꝰ circũuenit. 64. B
Frenesis spũalis q̃lis sit 55 A/ 95 A
Freno orat et chamo constringi 76 B
Frigidus vtinã esses exponit 51 B
Frigidi et maleficiati se macl'are possunt ne
quissimis illecebris 38 F
Fructus spũs duodecim 86 K
Fructus duodecim ligni vite 89 E
Fructos primos de bñficijs papa an recipe
possit 36 HK J/ i 7/ ii D
Frugalitas liberalis prelatorum que sit sic
iudicandum est 43 C
Fruitio quid sit 88 Z
Fruitio est amoris liberi scd̃s actꝰ 97 T
Fruitiõis actualis q̃druplex impedimẽtum
Fruitionis dei precipuum nutri (88 7
mentum eucharistia 88 7
Frui deo ꝑ amorem quid sit et q̃ vtile 98
Fulgebũt iusti et tanq̃ scintile ꝛc (Q R
Exponitur de quatuor dotibꝫ corpis. 25. X
Fundatiõibꝫ antiq̃s subuenire sanctiꝰ est q̃
nouas erigere 42 J
Furori cedendum est 54 C
Furtũ De hoc plura 26 F/ 31 Y
Furtum simplex an puniri possit pena mor/
tis 39 H/ 63 K
In furto concupiscentia prohibetur et non
in homicidio 25 D
Fur condemnatus ad mortem an possit si/
ne peccato effugere varie sunt opiniones
Furti diffinitio 39 T (39 M
Furtum aliquomodo cõmittitur ĩ abusu cu/
iuscunq̃ rei 39 T
Furtum non cõmiserõt filij israel ꝛc. Ibidẽ
Furtum non cõmiserunt apostoli in vellica
catione spicarũ 39 U
Fures hi censendi non sunt 39 U
Futura contingentia vtrum de necessitate
eueniant 88 E
Futura predicere profitẽti quomodo respõ/
debitur 20 S
Futura si quis bonus et religiosus dicat an
ideo necessaria videant esse credẽda. 69. J

Gallina est diui/

na sapientia 92 S
Galline se xp̃s cõparat ido. 34. T
Gallum se quidã estimabat 73 L
Gama mysticum 78 Z
Gama nouũ et mysticũ de h̃ plura 79 X
Game mystica infigũt q̃nq̃ vocales. 79. T
Gama neutri generꝫ sicut et iota 79 J
Gama manuale inutile non est 80 A
Gaudiũ post tristiciã maius est 6 X
Gaudiũ p̃ñs est sicut p̃ũctus a quo linea mi
serie trahit in infinitum 46 B
Gaudẽtes sunt hi naturaliter 73 J
Gaudium in quolibet beatorum est infini/
tum ſm anshelmum 80 E
Generatio ĩ diuinis, an sit vniuoca vel eq̃uo
Generatio duplex iustoꝝ et (ca 93 U
Generalis locutio non est (nequã 3 H
eiusdem efficacie cum speciali 62 U

Genus duplex in nobis 88 X
Gētiliū supstitiōes q̄ ad hoc extirpari nō pos
sunt ꝯuertant̄ in aliū finē 59 B/ 62 C
Gētilium scriptis cōmodare nos ip̄os possu
Geometer quidā ar (mus nō dare 18 U
chimedes fortissime in sua meditatiōe deti-
nebat̄ adeo vt ciuitatꝫ expugnatiōez nō pci-
Gerson filiꝰ leui 49 A (peret 74 Q
Gloria q̄d sit 97 A/ et in sequētibus
Gloria quasi claria id est clara 97 M
A gloria opprimit̄ oīs pscrutator maiestatꝫ
Gloria dei fit vel augetur in se (97 A
dum manifestatur 97 M
Gloria patri et filio et spūisancto 97 M
Gloria in excelsis deo si detur se (94 T
quitur in terra pax hominibus 8 S
Gloria est gratia ꝯsummata 84 Q
Glorie visio requirit q̄druplex lumē 84 Q
Gl̄ia p. ⁊ fi. ⁊c. i fine psalmoꝝ iūgit̄ 94 C
Gloria soli deo debetur 53 B
Gloria deo debetur de suis donis/nobis ve
Gloriam quo magis (ro fructus 76 C
fugis magis te sequetur 83 D
Lumen glorie quid sit 97 P
Gloria inanis quando admixta sit opibꝫ no
Contra gloriaꝫ (stris signū 18 K 70 R
inanem exhortatio 64 KL/ 66 C
Gloria vana sic repellat̄ 88 U/ 92 T
Gloriā vanā generat amor proprie excellen-
Gloria inanis de hac plura (tie 92 Z
24 J/ 28 T/ Ibi q̄d sit ⁊ de filiabus eiꝰ
Gloria vana quando sit peccatum mortale
aut non 29 D/ 32 K pulcre
Gloriandū non est de dominio 77 B
Glorificatio dei finis est conuocationis cō-
ciliorum 12 FL
Glosare textus 87 T
Glosis super glosis dimissis/in textibꝫ iuris
aptior patet intellectus 35 C
Glose innocētij verba aliter sonare q̄dam fe
Glosa innocētij ponit̄ 36 A (cit 36 E
Glosas recipit sacra scriptura Infra scriptu
Gnomice actꝰ q̄s sit 36 U (ra sacra
Gnoti se auton 44 A
Gratia describitur 58 P
Gratia dupliciter capitur 60 T
In gratia se esse nemo scire pōt sine reuela-
tione ⁊ ratio huiꝰ 63 T/ 15 T/ 32 L
Gratia dei cōiter nō (37 R/77 Z/97 X
dat̄ in exercitatis vel ingratis 98 T
Gratia dei dat immeritis magna. tamen co-
adiutores nos esse oportet 4 A/ 6 L
Gratia et misericordia a deo petēda 5 Y
Gr̄a moderatrix est ⁊ victrix nature 57 O/
Ex gr̄a agere nō sp̄tenemur 60 T (58 P
Gratia necessaria est ad om̄e bonū 61 B
In gratia existens potest mereri eterna ⁊ trā
sitoria. alius solū transitoria 63 D
Gratia nostra opera p̄cedit 63 T
In gratia existēs oīs est in statu pfectiōis es
Gratia est amor gratui (sentialiter 6L T
tus supadditus amori dei naturali 95 J
Gr̄a ex improuiso sepe nos visitat 96 F
Gratia cor serenum a passionum turbatio-
nibus illustrat et delectat 96 H
Gr̄e vita q̄escit in vita glorie 97 F
Gr̄e diuerse dant̄ ab vno eodēq̄ spū 65 X
Gr̄e dei signū est p̄cipuū humilitas 6 H
Gr̄e dei plures p̄uatiue q̄ positiue 10 K
Gratie dei multiplicate/hominez ad multa
Gratia dicit̄ vita eterna (obligāt 14 P
qꝛ pignus eius est siue arra 54 O
Gratia an sit in essentia aīe 85 T
Gratie influxus formales sunt purgare illu-
Gr̄a est vna in tri (minare ⁊ pficere 85 C
nitate ⁊ trina in vnitate 86 K
Gratie gratis date sunt oēs gratie preter ca-
Gratiā quidā hn̄t habitu (ritatē 86 T
actu et sentimento 91 L
Gratia continet virtualiter habitus sicut es
sentia anime vires suas 92 Q
Gratia reddit dei formē essentiā creature ra-
Extra gratiā q̄s pōt bn̄ (tionalis 93 X
moraliter operari 24 D
Extra gratiā opa facta prosunt 24 D
Gratiam dei negligens in prima etate plerū
q̄ postmodū nequaq̄ habebit 34 X
Gratie dei augmētum habebant exercentes
Gr̄a nemo spoliari pote (se ad eā 34 X
rit nisi prius consenserit 41 R
Gr̄am dat dn̄s libere nō naturali necessita-
Gr̄am sic acq̄re 49 A (te 49 M
Gr̄a facit hoīem dn̄m oīm 49 Y
Gr̄e diuine pulcra recōmēdatio 50 B
Gr̄am p gratia dat dn̄s 50 D
Gr̄a sola pōt eleuare animū i altū ⁊c. 74 P
Gr̄am directricē sequat̄ ꝯtēplatiuꝰ 74 X
Gr̄as agat deo deuotꝰ p deuotiōe 75 S
Gr̄a dei tribꝫ modis dat̄ hoībus 75 B
Gr̄a dei plurimū egēt virtutibꝫ abundātes
Gratia dei presenti sic est ani- (75 X
ma disposita 77 K
Gratiarum actio existētis in prosperitate tē-
porali et spirituali 77 C
Gradus positiuus cōparatiuꝰ suplatiuus i
cognitione dei 97 AB ⁊c. M

Gradus q̃nq̃ q̃bꝫ veniem⁹ ad deũ 50 A
Grãmatice subiectũ sub qua ratione sit ens.
Grãmatice et logice modorũ (69 M
significandi necessitas 86 G
Granũ caritatis raro producitur sine palea
vanitatis 35 T/ 36 X
Granum frumenti habet infinitas partes ꝓ
portionales 82 U
Gratulandũ est bñ incipiẽtibꝫ 8 G S
Gratum existere deo quid sit 50 B
Gratuita dona non sunt fundamentum ec-
clesiastice dignitatis 3 Q
Grauis culpa quid sit 33 E
Grecorum sacerdotum coniugium fuit cau
sa priuatiõis peritie legis 38 Z
Greci vnde sumpserint occasionẽ discedẽdi
a latinis 3 J/ 5 R/ 17 Ɔ
Gueerr 24 S
Gula quãdo sit peccatum 32 P
Gula qñ sit pctm̃ mortale qñ nõ 29 H
Gula de hac plura 32 E/ 24 X
De gula et filiabus et speciebus ei⁹. 28 T
Gulosi hoc mõ se defendere conant̃ 39 E
Gustãdo mel plus afficit q̃ꝫ vidẽdo 48
Gustato spũ desipit oĩs (G Z/ 73 S
caro Exponit̃ 38 F T/ 44 Y/. 46. A
Gutta in calice remanẽs inter labiũ calicis ⁊
fundum an consecretur 34 O

Habere se dicen
tes vel in ꝓprio vel in cõmuni/in
de turbantur 35 J
Habituatus in vicijs flere semꝑ demeretur
Hebrei futurũ indicatiuũ opta (24 G
tiui loco ponunt 69 A
Heliam pauit coruus ⁊ quid significet. 38
Helizeus impetrat oleum (Ɔ/ 90 H
vidue 92 E
Heremite habẽt ꝓ sanctitatꝫ testimonio ver
Heremitica solitudo an (bũ xp̃i 39 A
conueniat nouicijs 9 Ɔ
Heremite nr̃i tp̃is rep̃hendunt̃ 74 C
Heremite quidã exterminãdi sunt 93 A
Hereses inde causantur 44 F
Heresis q̃d sit 13 K O/ 15 G
Heresis noua an inueniri possit 14 R T
Hereses cur de⁹ ꝑmittat nasci. 13. M/ 17. M
De heresi suspicio vñ sumat̃ 14 T/ 15
Hereticales act⁹ q̃ sint et fa (K/ 17 F
ciũt presumi heresim 3 S
Heresim sapiẽs ꝓpositio 3 X/ 14 F L
Heresis q̃bus vijs efficaciter supprimãtur
Heresum reprobatio ad (3 A B/ 18 L
theologũ an iuristã pertineat 18 L
Hereses et errores varie destruuntur. 25
Heresis p̃stilianistaꝝ. 27 S (A O
Heresis est dicere a papa ad conciliũ appel-
lari non posse 33 T
Heresis nõ est sine deprauatiõe intellectus
Heresis albigẽsiũ ⁊ valdẽsiũ (⁊c̃ 36 M
⁊ vicleffistarũ et hussitarum 37 C
Hereticus q̃s sit 13 Ɔ/ 15 H/ 18 K
Hereticus proprie dictus 15 K
Hereticus pertinax est qui non acq̃escit do-
ctoribus vel prelatis inferioribus 14 R
Heretic⁹ in pũcto sentẽtie ꝓferẽde ꝑtinaciaꝫ
Heretic⁹ ep̃s vel (suã reuocare põt. 5. L
sacerdos an ɔferat sacramẽta 1 A/ 3 A
Heretici nesciẽter 14 A S
Heretici hñtes zelũ nõ f̃m scientiã 14 Q
Hereticoꝝ sermo vt cancer serpit 11 J
Heretice propositiones multe enumerãtur
11 J K L/ 13 K
Tanq̃ꝫ hereticus q̃s punit̃ p̃sumptiõe iuris
qui veraciter est catholicus 36 M
Heretici cũ gaudio aliqñ mortez patiuntur
Hereticos et hereses iudicare ꝑ (49 Ɔ
tinet ad theologiã 52 A Supra error
Hereticorũ penas determĩat facultas decre
Herodes ꝓprios quoq̃ libe (toꝝ 52 A
ros cum innocẽtibus interemit 59 A
Heroica castitas q̃re supra castitas
Heroicos esse idest diuinos non omniũ est
Heroicã virtutem quasi supra ho (38 R
minẽ posuerũt etiã philosophi 38 R
Hester regĩa accedit ad regẽ exponit̃. 50. A
Hierarchici tres actus in ecclesia militanti
Hierarchicos act⁹ nul (1. T/ 2. A/ 67. U
lus exerceat sine autoritate primi hierarche
Hierarchici status in ecclesia sunt (2 B
proprie tantum duo 2 A
Hierarchicus status debet in ecclesia eẽ cõ-
stãs et certus 3 Q/ 4 M/ 22 C
Hierachiã q̃dam ponũt in diuinis 78 T
Hierarchia est in trinitate ad bonũ intelle-
Hilaritas q̃d sit 80 F (ctũ 52 E
Hymnus est laus dei cũ cantico 97 M
Hypocrita duabus vijs ingredit̃ 88 A
Hypocrisis crimẽ pessimum 92 T
Hypocrisis 24 J
Hypocrita cũ quidã cõtumeliose ab alio vo
caretur mordacẽ dedit responsionẽ 40 O
Hypocrisis quomodo cognoscat̃ 4 H
Historie biblie ceterꝫ sũt fecũdiores. 55. H
Historia de quadã que se finxit facere mira
cula propter cupiditatem 18 M

Historia de quadā que se quadriduanis ie/
Historie sctōꝝ (iunijs macerabat. 19. Q
nihilipēdende nō sunt. 40 X vide legēde
Hystriones nullibi rarius q̄ꝫ in domo pro/
Hoc quid demōstret in ver (pria 44. A
bis consecrationis 90 S
Holocaustū quid sit 50 C
Homerus fuit melancolicus 93 M
Hominis esse pl⁹ est ex gratia dei q̄ꝫ esse bru
torum 60 T
Hoīs prima institutio q̄lis fuerit 83 Y
Hominum tres gradus 83 U
Hō est coadiutor dei. 4. A/ 6 L/ 66. E
Homo propter deū factus est et omnia pro
pter hominem ꝑm aristotelem et platonem.
40 Q/ 9 T/20 Q
Homines hi solum appellādi sunt qui boni
Homines more porcorum (sunt 40 Q
vertuntur ad infima 40 R
Hominem non viuunt quidam sed porcuꝫ
aut canem ꝛc. 48 A
Homines orbis terrarū dicunt minor mun
dus oīs creatura ido. 49. J/52. F/60. H
Hominis misera conditio 52 C
Hominis finis ille est 72 T supra finis
Hominis veteris et noui differentia scdm
apostolum 79 B
Homo quō inferior est angelo 64 R
In homine nouem officia seu ordines ange
lorum reperiri 99 M
Homo rectus a deo factus incuruauit se tri
bus precipue 98 M
Hominum varij mores 8 Z
Homo non sapientiā iusticiā potētiam dei
sed ei⁹ gratiā et misericordiā desiderat 5 Z
Hō spūalis rationalis aīalis. 19. A (ii. T
Hominis potētia sciētia et iusticia tanq̄ꝫ ni
Hō si nō peccasset (hilū añ deū 20 A
aliter q̄ꝫ nunc rectus fuisset 20 D
Homini nō reuelauit deus oēm celi virtutē
qꝛ ordinat⁹ est ad visuꝫ btitudinis 20 F
Homo astris dominatur 20 M
Homo exterior et interior quid sit 85 Y
Homo psalterij cordulas rupit 94 T
Homicidiū multꝫ modis fieri dicit. 26. D
Honestum dicitur tripliciter 45 T
Honestum ꝑm tullium 92 P
Honestas dicit honoris status 94 U
Honestatꝫ capax est hūana natura. 94. U
Honor quomodo imaginibus sit exhiben/
dus 31 S infra imago
Honor summ⁹ summū onus. 7 L/ 8 A
Honor quid sit 97 A
Honor nimius malo fine dominis exhibi/
tus peccatum est 31 S
Hore canonice 24 R
Horas vt deuote exoluamus modum docet
Horas cano. reiterās iubetur nō (66 B
nunq̄ꝫ non iterare 37 X
Horas canonicas distracte dicēs male agit
sed satisfacere videt eccl'ie. 62 H 70 B
Horas cano. trāsgrediēs q̄ reatu cōstringat
Horas canonicas lucratiuas vi (63 Q
sitans canonicus alias nō iturus an ꝓ h̄ con
uincat symoniacus 69 L/ 36 O
Horas canonicas reiterare quomodo quis
teneatur notabilis decisio 78 F
Horarū aliq̄ si neglecta fuerit nō oprtet talē
ꝓ satisfactione penitentiā iniūgere 78 F
Horologiū amoris cadēs excitat 46 C
Horologiū sapientie allegatur 74 Z
Hospiciū aīe tue sic prepara deo 44 S
Hospicium regula 4 T
Hospes pauper sic se consoletur 45 S
Hospitalia sic sunt reformāda in temporali
bus et spiritualibus 42 C
Hospitale parisiēse sic est institutū 42 C
Hospitale magnū est mūdus iste 75 T
Hospitalis magni miserie he sunt 76 X
Hostia eucharistie q̄d significet 90 A
Hostia añ ꝯsecratiōeꝫ caute abscōdit. 16. D
Hubertini libros caute legēdos notat. 19 K
Hugo ꝛ magister non sic sentiūt sicut eis im
Hugo ꝑcepit hostiā nō esse (ponit. 91. A
consecratam 90 S
Hugonis tractat⁹ de oratōe cōmēdat. 85. C
Hugo lincomēsium ep̄us fuit ꝓcurator car/
tusie magne et professus 39 C
Hugolin⁹ fec̄ apparatū sup decretales 26
Huguitio fecit apparatū 27. S (P R
Humana industria adhiberi debet sed in ea
fidendum est nemint 20 E
Humani corpis triplices partes 6 A
Humanñ gen⁹ ratiōe regi debet 38 K
Hūana iura si īter se dissonāt ad ius diuinū
Hūane leges fudāt (rerurrēdū est. 36 B
in philosophia morali et hoc docēt 51 U
Humana determinatio seu cōstitutio quid
Hūanitas xp̄i ex gr̄a ē ꝛ cōpat (opet. 62 A
Hūanitati xp̄i (mulieri amicte sole. 5. T
collata ē omī scīa sꝫ nō omīpotētia 25 O
Hūanitas xp̄i ꝯcurrit causalit ad miracula
Hūilitas. 74. T (ꝯtra Durādū. 43 Y
Hōilitatꝫ signa 6 H/ 77 H/ 40. X Y
Humilitas laq̄os ꝛ retia euadit ꝛ q̄re 8 F
16 J/ 19 Y/ 40 M/ 70 C

Humilitas vix seruatur in solitudine et predicatione 16 R
Humilitas ois pie affectiois radix 66 H
Humilitas parēs discretiois 10 F/ 19. R
Humilitas laudat et instruit. 6 H/ 10 J 19 O P Y Z 7/ 54 Q/ 61 B/ 36 T
Humilitas falsa 10 L/ 19 T
Humilitas bonis actibus iuncta signū dat q̄ sit a deo 19 Z
Humilitas non p̄pio studio sed a deo venit
Humilitatē non tam in verbis (19 Z q̄ in corde habeamus 20 A
Hūilitas t magnificētia stāt simul 83 D
Humilitas in q̄ potissime ꝺsistat 86 T
Humiliandi se modus 87 A B
Humilitas disponit ad theologiā misticam 92 U
Humiliorē deus respicit 94 A y
Humilitas est omnis iusticia 94 E
Humilitas trahit christum et tamen nō aliunde q̄ a se 94 Y
Humilitatis gradus duodecim 28 S
Humilitas iohānis gerson a q̄busdā reprehēdebat p̄pter q̄uoꝺ ꝫ irrationabilit. 35. B
Humilitas exit a deo sed sub deuꝫ et rursus ad deum 40 S
Humiliatur sic anima 40 S
Humiliat se petrus 40 S
Humilitatē iohānis gerson dum laudat intelligit supbie surreptionem 40 S
Humilitas cōmendat specialiquodā sermo
Humilitatis tria miracu (ne. 40. S
la supra modum mirabilia 40 T
Humilem suscipiet gloria 40 T
Hūilis oibus dñatur rebus 40 U
Humilitatis signū triplex in prelatis doctoribus et religiosis 40 x y
Humilis rationē naturalez non contemnit omnino sed sic se habet 40 Z
Humilitas/carmina de hac 40 7
Hūilitas semp leta sed cū seueritate. 40. ꝺ
Humilitatem causat meditatio passiois xpi et alia 40 y/ 54 Q/ 56 D
Humilitas que reddit animam capacē gratie hec est 49 H
Humilitatem christi imitemur 51 B
Hūilitas sit depssa reflexa t recluſa 51 K
Humiles simus 72 O in fine
Hūilis vere nō est sibūpi placens 75 B
Humiliter nos hec 77 B
Humilitas cum magna difficultate acquiri potest 78 L
Humilitas maxime in oratōe pficit. 78. L
Hūor q̄ntuplex fluit a corpe hūano. 38 A

Iacob lumen affere non debuit vt lyam a rachel discerneret 33 x
Iactantia peccatum 24 J
Iactantia p laudem p̄priam quando admit
Iactantia quomodo acci (tat 19 O P
piat in tertia specie superbie 28 R
Ianitrix eccl'ie est timida ignauia 44 H
Ideas quō posuerit plato 93 F
Idealis amor creaturax quis sit 78 y
In ideali esse quod habuit eternaliter ideo anima non mutatur 40 Q
In ideale esse redire animam dixit almaricus 86 L U
Idearum distinctōes in deo/fundant supra busa dextra p operationē intellect⁹ 69 R
Idee platonis ad sensum augustini saluantur 60 Q
Idolatria q̄ sit et quādo pctm̄ 24 H
Idolatrie species plures 24 H
Idolatre crudeles ritus habent non sic christiani 22 A
Ieiunium 24 x
Ieiuniū ecclesie frangere volēti bonū est petere licentiam a curato 29 H/32 P
Ieiunia ab ecclesia indicta soluentes peccant 31 U
Ieiunare qui non teneantur 32 P
Ieiuniū nuditas vigilie pauptas ꝛc. nō sūt perfectōes nec vtutes ſ penalitates. 67. Q
Iericho 86 A
Iesu nominis laudes 6 J
Iesus nomē duo supma cōplectit 60 H
Iesu nois interpratio ii T/ 58 T
Iesus puer minimus corpore fuit omnium puerorum 16 L
Iesus in cruce cythara et tympanū ē. 87. Z
Iesus parentibus subdebatur etiā fortassis in fabrili opere 89 L
Iesus perditus p peccatum vel indevotiōnē quō inuenit 59 D/96 Q
Iesus christus nomina hec frequenter coniungunt ideo 25 O
Nemo potest dicere dominus iesus nisi i spiritusancto 6 K
Ignaci⁹ ait amor me⁹ crucifi⁹ est 90 H
Ignacio maria scribit 90 U
Ignatius antiphonas ad psalmos addidit
Ignaci⁹ audit voces āgelicas. 80. L (80 K
Ignacius scribit marie vt veniat 93 7
Ignis instar ardet ꝺ templarius 74 S.

J ante L

Ignis diuinus 18 P
Ignis tria hēt q̄b trinitatē signat 59 B
Ignis materialis accendendus docet quo/
modo accēdat ignis meditatiōis 68 D
Ignis exardescit in meditatiōe (98 L
hoc mō 46 L/ 48 BE/ 74 A
Ignobilitas multiplex 52 J
Ignobiles naturaliter sunt bi 52 J
Ignorantia Plura de hac 24 B
Ignorantia quid dicat 15 S
Ignorantia quedā causat inuolūtariū, que/
dam non causat 31 A
Ignorātia ad actū volūtatis hēt se añceden
ter cōcomitāter et consequenter 31 B
Ignorātia affectata male electiōis 7 iuſ q̄d
Ignorantia an sit peccatum (sit 31 B
31 D/ 32 Q
Ignorantia triplex Impertinētiuz vtilium
et necessariorum ad salutem 31 D
Ignorātia an excuset peccatum 31 E
Ignorantia est affectata non per se sed p ac/
Ignorātia iuris et facti vin (cidēs 31 F
cibilis et inuincibilis 31 F
Ignorātia de se non est peccatum sed/ negli/
Ignorare nō licet (gentia sciēdi 32 Q
que statū alicuius respiciunt 14 P
Ignorās aliter excusatur a p̄cepto legis diui
ne q̄z humane 61 K
Ignorātia inuincibilis an sit apud facientē
quod in se est et excuset 61 K/ 62 J
Ignorantia inuincibilis tunc est 33 X
Illabi in spm̄ nr̄m soli⁹ dei, p̄riū est 73 F
Illabi quid sit 73 F/ 63 Z
Illapſ⁹ itimior nō ē i corpalib⁹ q̄z ibi. 91. B
Illecebra idest carnalis et voluptuosa deli/
Illuminari mentem a deo (catio 30 A
exemplum 20 A
Illuminationes p̄o statu vie non fiunt si/
ne fantasmatibus 20 J
Illuminat miro modo boni mores 51 Y
Imago trinitatiſ est aia 82 BK/ 85 Z
Imago pulcerrima ē filiⁱ⁹ i diuinis 82. D
Imaginum veneratio 87 H
Imago trinitatiſ in triclinio cordis 94. D
Imagines non prohibentur 25 Q
Imaginē suā misit x̄ps ab agaro 25 Q
Imago dei in homine considerat 97 E
Imaginib⁹ cultū latrie p̄beri a supſticiosis q̄
Imaginū astrologica x̄ fa (causa 17 X
brica tio suspecta est 21 A
Imaginū certa x̄ singulariſ cultⁱ⁹ 7 similia ex
intētiōe iustificari possunt 21 D/ 69. D
Imagines incātatorias in p̄niciē alicuiⁱ⁹ ex/
tructas destruēdas eē sine timore 21 O
Imago rei hēt vim alterādi sic res ipa. 73. L
Imagines sctō x̄ contēnende nō sunt sed sic
tractande 71 D in fine
Imaginis a vestigio p̄pria distinctio. 85
Ad imaginez dei dicitur ho (7/ 69 H
mo factus ideo 51 X
Imaginum in ecclesia vsus nō ꝓhibet me/
ditanti sed in hēsic 68 Z
Imaginatiua vis quid sit 29 P
Imaginatio rapitur 65 H
Imaginatio facit casum 20 Y/ 21 EK
Imaginatio fortificata (69 D/ 73 L
mlt̄ū facit ad sanitatē. 20. L/ 21. K/ 69. D
Imaginatiua virt⁹ mirabilē vim hēt. 73. L
Imaginatio cuiusdam fecit cadere cameluz
Imaginationes fu (m̄ma uicēnam Ibidē
gere, vtile est 71 D/ 73 H
Imaginatio quelibet profundata hēt suam
insaniam 73 D P
Imaginatōes hoc mō discere relinq̄re 71 L
Imaginatiōes de opere nr̄e redēptionis nō
sunt reprobande 71 L
Imaginatio actuatur ex obiecto et ex semi/
nali humore 38 S
Immundicia carnalis multiplex 37 Y
Impatientia mortalis est 24 O
Impassibilitas primi status 83 O
Impassibilitas aie an possit haberi. 84. A
Impassibilitates dicebant stoici esse virtu/
Imperium superioris potē/ (tes 72 O
tie in inferiores 55 BL
Imperare est actus rationis 29 O
Imperat ratio dupliciter 29 O
Imperator pape dixit nō tibi sz petro. 2. D
Imperū romanū discessionē passⁱ⁹ est. 4. X
Imperitos appellat dionisius infideles vel
philosophia tumentes 65 D
Impignoratio quid sit 35 J
Impulsus quid sit 63 U Et plene dein
Impulsus du/ (ceps in p̄prio tractatu
plex, deorsum malⁱ⁹ Sursum bonⁱ⁹ 86 Y
Impulsus boni et mali distinctio 87 E
Impulsuum septem species 87 F
Incarnatiōis x̄pi cā nō est p̄fectio vniuersi
Incarnatio x̄pi ad summā būani (46 Y
generiſ p̄fectionē p̄tinēs an si adam non pec
casset facta fuisset 99 A
Incipiētes, pficiētes 7 pfectos memorat ari
Incipiētiū institutā a p̄ (stoteles 52 B
fectis differunt 17 7/ 66 LD
Incipiētes, pficiētes 7 pfecti q̄b cōparātur
Incipiētiū panis. 50. L (41. H. infra vita

Incipientes audiant hec 48 D
Inciuiles et ingrati nõ sim⁹ deo 91 Z
Inclinationes bone naturales ꝑ singulari
dei gratia sunt habende 65 Z
Inclinaui cor meuz ꝛc. ꝓpter retributionem
In constantia quomodo filia lu (36 A
xurie et quomodo non 28 ꝯ
Incontinentie cause ꝑcipue sunt obiectũ al
liciens et humor seminalis 38 T
Incõtinẽs quõ vincat̃ 88 B/ 33 C
Incorruptio vie et patrie 50 O
Indifferẽs null⁹ act⁹ ẽ. 34. D. Supra act⁹
Indiscretio que dãna afferat 51 C
Indiscretio ẽ demoniũ meridianũ 71 D
Indulgentie de his tractatus specialis 33
Indulgentias dandi forma (ꝯ/ 25 B
Indulgẽtia in articulo (est varia 33 K
mortis data quantum valeat 33 K
Indulgentia de peccatis oblitis non datur
Indulgentie date propter cau (Ibidem
sam nõ debitã nõ valent Ibidem
Indulgẽtie q̃les sint dũ mille ani ꝓmittunt̃
orãti pr̃ nr̃ añ imaginẽ ꝛc. 33 K/ 69 J
Indulgẽtie existẽtib⁹ in purgatorio prosunt
Indulgẽtias cõsequi volẽs sit de (33 M
facto vel proposito confessus 33 ꝯ
Indulgẽtiarum cõcessio nõ est ꝑuipẽdenda
Indulgentias plenarias solum (34 A
christus potest dare Ibidem
Indulgẽtias ꝯcedẽs suã ꝯcessionẽ sic mode
Indulgẽtijs oꝑatio inni/ (ret̃ 34 A D
tẽs acceptabilior est deo 34 A
Indulgẽtie pctõꝝ ꝓueniunt multis modis
Indulgentias cur papa nõ det (34 D
oĩbus in purgatorio existẽtib⁹ de hoc carmẽ
Indulgẽtias infinitas largit̃ de⁹ (34 D
in cuiuslibet peccati dimissione 33 ꝯ
Indulgẽtias q̃s possit concedere 2 B
Indulgentie dari et recipi debẽt discrete ali
as decipiuntur vterq̃ 78 C
Indulgẽtias ĩpetrãt nob̃ sci. 77. T. 78. B
Induratio cordis vnde sit 33 T
Indurati ꝯtra ꝓximos aliquãdo non audi/
Industria nostra baculus (unt̃ 75 U
arundineus est 37 T (65 U ꝛc
Industrie ad theologiam mysticam q̃t sint
Industriaꝝ illaꝝ difficillima est spm̃ a fan/
tasmatibus auertere 97 J
Industria in theologia mystica sepe est om/
nem industriã deserere 19 O
Inesse octo mo dis dicitur 1 X
Inessendi mo di sexdecim 91 B
Inexptoꝝ adolescentũ mos iste est 71 T
Infantes licet vnius diei et fatui pctm̃ hũt
sed nõ culpã 72 ꝯ/ 38 C/ 72 ꝯ
Infantes iudicio ratõis q̃re carẽt. 55. C D
Infernũ formidare cautũ ꝛ licitũ ẽ. 65 X
Infernus ꝑuus esset q̃busdã/manere fixe in
vno loco aut sine societate 74 K
Infideliũ vita peccatum est 24 D
Infinit⁹ est actus terminatiue q̃ creatura vi
det et amat deum 97 B/ 98 T
Infinitũ nõ oportet esse ꝓrsus eq̃le alteri in
finito 61 B
Infirmari omnes cum ceperint tũc sancti es
se vel fuisse velint 50 F
Infirmitas corꝑis facit redire ad cor. 50 F
Infirmi se deo cõmittãt nõ sortilegꝫ. 31 S
Infirmitatũ oĩm fugibilior ẽ ĩsania. 67. F
Infirmitatem quilibet habet licet ꝑm plus
Ingeniũ clarũ/exercitiũ (et min⁹ 75 T
electum/ocium sanctum/proficit ad conce/
ptuum fecunditatem 60 A
Ingratitudo carpit̃ hoĩs suꝑbi 6. A/ 58. R
Inhonestum triplex 45 T
Inimicos diligere quõ obligemur 24 T
Iniurias nr̃as indulgere dei aũt vindicare
Iniuriã remittẽs ad (debem⁹ 12 P Q
animũ reuocare nõ debet 7 T
Iniuriã passus ad q̃d teneat̃ inferẽti. 28. X
Innocẽs eque obligat⁹ est sicut nocẽs Ido
Innocẽs plus gr̃e penitẽs plus mi (35 F
sericordie dei debet 56 P/ 63 X
In innocẽtie statu sensibile nõ egisset in sen
sum nisi imperãte ratione 73 A
In innocẽtie statu anĩa sine impedimento
eleuasset in se deum 74 P
Innocentie status habuisset monocordum
Innocentum puerorum marti (79 F
rizatio describitur 59 A
Innocẽtũ diẽ ꝑ circulũ anni infaustũ crede/
re suꝑsticiosuz est. 20 T U X Y/ 21. D E
In innocẽtie statu fuissent oĩa cõia 35 H
Innocentior quanto fueris tanto sis in ser/
uitio dei ardentior 51 B
Innocentij glosa adducitur 36 A
Inobediens quidam monachus reprehen
Inobediens arguitur de apo (dit̃ 71 A
stasia et heresi 71 B
Insani rapt⁹ q̃les in sybillis ꝛ vatib⁹ gẽtiliũ
fuerũt nihil ad theologiã mysticã 97 J
Insignia nr̃a libẽter inspicimus 48 O
Insidie reprobantur 13 R
Insolubile quoddã ponitur 35 T
In somnijs torq̃ri ineptissimũ reddit ad oĩa
Instrumẽtoꝝ varietas affert faci (71 ꝯ

J ante M

litatē vel difficultatē in opando 73 J
Instinct⁹ diuini quō sint seq̄ndi ⁊ regulādi
Inspiratio fit multꝫ modis. 50. J (68. B
Intellect⁹ q̄lis vis sit in nobis 55 F
Intellectus agēs q̄d sit 81 A/ 82 P
Intellectus practic⁹ ⁊ speculatiuus 82 L
Intelligens intus legēs 84 S
Intelligimus intuitiue sola accidentia quo
Intelligēdi modus per fan (modo. 84. L
Intellectus agēs et possi (tasmata. 81. O
bilis non differunt a mente 86 A
Intellectus discernit coniuncta et coniūgit
Intellectus methaphisi/ (separata 88 L
cādo circa deū min⁹ edificatur 88 L
Intelligere conamur credita triplici de cau
Intellectualis creatura sola (sa 89 D
scit ⁊ pōt si vult magnificare deuꝫ vt salutare
Intellectus donuꝫ 28 F (suū. 94. M
Intellect⁹ noster ꝓ statu vie (77 S B
non cognoscit panē non esse in hostia conse
crata 60 K
Intelligere pl'a simul nō possum⁹ 80. C E
Intelligētie conceptiones 60 O
Intelligētia simplex quid sit 64 R
Intelligētia simplex capit̄ triplicit̄. 64. T
Intelligētia celū nō animat sꝫ regit 20 H
Ab intelligentia nō errante dirigitur omnis
Intelligētia celi motrix non (res. 72. T
influit in animam rationalem 21 R
Intellectualis nr̄ ocul⁹ q̄lis vis sit et quō ꝑ
pctm̄ ade extinct⁹/ per xp̄m illuminatus fuit
Intelligentia non exit in actum (69 R
suū absq̄ multis abstractiōib⁹ 86 Q
Intentio 55 M
Intentio quid sit 30 L
Intētio imponit nomen operi 93 A
Intentionez obligatus ad subsidia spūalia
sic dirigat 25 E
Intētio recta et ꝑuersa quid sit 30 L
Intētio quō faciat actū bonū vel malū Re/
gule notabiles ponuntur 30 M
Intentio quedā actū p̄cedens q̄dam conco/
mitās quedam subsequens 30 P
Intētio actū subsequēs actū nō informat ni
Intētio quō act⁹ ex/ (si act⁹ iteret̄ 30 P
teriores informare possit 30 Q
Intentiōis mutatio in opibus Ibidem
Intentio q̄ faciat actū bonū vel malū verū
est in actib⁹ indifferentib⁹ 30 M
Intētio mlta licita facit. 59. B/ 62. Q/ 69
Intētōe pl'a bona opa ꝑueniūt̄ 70 B Q E F
Intētionē qualē hr̄e possint ꝯferētes eccl'ia
Intētio generalis oīb (stic⁹ tꝑalia. 36. X
ligato bñfactorib⁹ non sufficit 36 Q
Intētionez nos ad ꝑticularia dirigere deus
Intētio ꝑticularis dire/ (vult Jō 0. 37. A
cta deo ꝓ illis aut istis est plerūq̄ efficacior
Intentio cordis quomo (Jdeo 37 B
do dirigēda sit plene 69 A ⁊c̄
Intentiones prime et secunde 60 Q
Interiectio quid est 82 T
Interiectōes affectū maxime mouēt. 99. R
Interrogatiōes curiose 88 L/ 87 S
Interrogatōes ꝑplexe. 88. F/ infra q̄stio
Interrogatiōib⁹ periculosis siue multiplici
bus vnica respōsiōe nō respōdeat̄ 38 D
Interrogatiōib⁹ aliq̄b⁹ diabol⁹ hoīem ten/
tat ⁊ quō sit respōdendum 70 X
Interp̄tatio legū quō fiat ⁊ q̄ttuplex sit. 2
Interp̄tatio legis ⁊ p̄ce/ (D/ 4. B/ 13. T
ptoriū nō cōpetit cuilibet 13 T/ 17 L
Intuitiua cognitio 84 J
Intuitiua cognitio dei quare negetur hic in
Inuidia 85 L Quid (via. 86. M U
sit et de filiab⁹ eius 28 U/ 32 D
Inuidia describitur 8 E
Inuidiā sancti nō habent in celo 88 U
Inuidia ⁊ ira in errores ducunt 17 B
Inuidia quando sit peccatum mortale. 29
E/ 32 M/ 24 A
Inuidia quibusdā naturalis est 29 E
Inuidiā tolle et oīa tua erunt 41 T
Joachim abbas ex lr̄is alphabeti ⁊ in sacrꝫ
lr̄is ꝓphetare visus est 79 Q/ 98 M
Joachim trip̄ licē legem posuit s̄m tres ꝑso/
nas in diuinis 15 X/ 19 K/ 90 C
Job patientiā nos docet 55 Z/ 63 Q
Job et filioꝝ ei⁹ ꝯuiuiū pulcre misticat̄. 89
Q Et de his tropologice. 63. Q/ 64. D H
Job sapiēs/ Amici dolosi/ ⁊ maledictio ei⁹.
Jocose loquēs de fide pōt euoca (64. D
ri ad iudiciū fidei tanq̄ de errore suspectus
Joculatores non sunt in statu dā (53 T
nandorum 29 B/ 32 O
Jocunditas est 80 F
Johannes gratia dei 93 J
Johānes baptista ē p̄m⁹ p⁹ mariā in ordine
seraphim loco luciferi 83 O
Johānes fuit plus q̄ꝫ ꝓpheta In h̄ nō tollit̄
prophetia ab eo sed augetur 97 F
Joh̄s baptista laudat̄ 16 F B K L M
Johānes an fuerit propheta 16 M
Joh̄is bap. vita an fuerit ꝑfectissia. 16. Z T
Joh̄is baptiste nomē cur ab angelo predi/
Joh̄s baptista singularꝫ in (ctū. 19. L S
multis nō est ab oīb⁹ imitādus. 19 S

Johānes baptista habuit vsuz ratiōis i vte-
ro matris existēs 83 Z
Ibi exultauit quare 79 J
Johi baptiste tribuunt q̄dā magna. 86. A
Johannē contēplatur maria 93 H
Johānis baptista ꝯceptio exponit̄ anagogi
Johs baptista q̄ (ce ⁊ allegorice. 93. K L
re exiuit desertū ad p̄dicationem 94 E
Johannis baptiste virtutes 94 E
Johannē baptistā visitauerūt iesus maria ⁊
ioseph in deserto 94 E
Johs baptista a diabolo fuit tētat⁹ 94 E
Johannes baptista i se nō habuit plenā obe
diētiā sensualitatis ad rationem 72 J
Johs apl's inebriat⁹ sup pectore dñi hausit
sermonē illū longū q̄ videt̄ indoctꝭ nugatori
Johānis euangeliū in prin (us 98 S
cipio erat verbū ⁊c. exponitur 93 J
Johānes de gerson festi occurrētis misteria
contemplari solitus fuit 98 F
Johs de gerson studiose curauit theologiaz
misticā cum scolastica concordare 18 L/
Johānes de gerson vellet (66 y/ 98. S
sibi fieri rep̄hensionē caritatis 15 X
Jo. de gerson ꝯtēplatiōis māna saltem sero
gustauit 16 A/ 95 AB
Jo. de gerson legat⁹ romā missus est p nego
cio pacis ecclesiastice 65 U
Jo. de gerson multos ānos versat⁹ i theolo-
gia mistica tandē clari⁹ intellexit 17 P
Jo. de gerson offert se corā ꝯcilio impugna-
turū assertiōes mgr̄i iohis pui. 12. Z/ 56 U
Johannes de gerson impugnat assertiones
magistri iohis pui 13 D A O P
Jo. de gerson maluit scriptis q̄ꝫ verb ꝯsulen
Jo. de gerson cur asser (tibꝫ rñdere. 19. H
tiones illas iohis pui pl⁹ ceteris impugna-
Jo. de gerson ꝯtinu⁹ affu (uerit 56 S
it concilio constantiensi 56 Z
Jo. de gerson a duce austrie refugiuz habuit
Jo. de gerson peregrinū se esse et (57 B
scutū suum canendo describit 57 J
Jo. de gerson mgr̄m et ꝓmotorē habuit pe-
trum cameracensem cardinalē 60 S
Johannes de gerson nihil ex se determinati
ue sed inquisitiue loquitur 61 J
Jo. de gerson inculpat⁹ q̄ p̄dicauerat pctō-
res nō statim obligari ad cōfitēdū q̄d respō-
Johem de gerson vt credo. (derit. 63. A
parētes docuerūt oīa recognoscere a deo mis
sis ab alto pomis ⁊c 68 X
Johis de gerson oratio metrica p bona mor
Johis de gerson pater in die (te 37 P
exaltationis crucis mortuus est 88 P
Johannis de gerson parētes fratres ⁊ soro-
res metro numerantur 37 Q
Johannes de gerson quando natus ⁊ quan
do obierit 37 P/ 37 L
Johannes de gerson cancellarie officiū ido
dimittere voluit. 51. P/ Et impedit̄. 75. H
Johs de gerson decanatum habuit 51 Q
Jo. de gerson satis habuit de bonis ecclesie
Johannis de gerson natura et cō (42. Z
suetudo talis erat 51 R
Jo. de ger. habuit duos fratres ordis celesti
Jo. de ger. sic institu (noꝝ. 37. L/ 71 J
it vitā suā 92 H/ 93 Z
Jo. de ger. q̄si mēdicare cogebat̄ 51 P
Jo. de ger. habuit lites sup bñficio 51 Q
Johs de gerson habuit brugis bñficiū nota
bile cū p̄latura curata solenni 51 R S
Johannes de gerson respōdet impugnātibꝫ
eū sup inuētiōe noui cantici 79 X
Jo. de ger. vigilare nō potuit sic̄ mlti. 71. J
Jo. de gerson zelosus fuit ab initio 71 E
Johs de gerson q̄ꝫ tenere dilexerit fratrē su-
Johānes de gerson mr̄ lacri (um 72 A
mata est sicut anna p samuele 72 L
Jo. de ger. iacēs supinus ⁊ imobilis infirma
Jo. de ger. sic cognoscere (tur. 75. H J
se dicit mysticā theologiā aliq̄d esse 75 K
Jo. de ger. frater pfess⁹ est i festo scti martini
Jo. de ger. sorores suas ad celiba (72. B
tū induxit 35 E/ Et de mēdicitate spūa
Jo. de ger. sūme ꝯfes (li eis scripsit. 37. L
soꝝ cōplator fuit theolog⁹ ⁊ magn⁹ inuesti-
gator iurium positiuorum 36 F
Johannes andree arguēs ꝓcessionē spirit⁹
sancti ab vtroq̄ꝫ fallitur 49 H
Joseph vñ laudari possit. 59. O U X Y J
Joseph sanctificatus in vtero 59 R
Joseph virgo 59 S T U
Joseph iuuenis. 59. T U/ Quare senex
Joseph añ passionē xp̄i (dicatur 58 H
Joseph aliquo modo (mortu⁹ 59 U
pater christi 58 D H/ 59 T/
Joseph cū xp̄o surrexisse et ascendisse verisi-
militer putatur 59 J Y
Joseph iacob ⁊ leui fili⁹. 57. T/ 59 T
Ad ioseph pulcra oratio 56 H/ 60 D
Joseph festū colit̄ trans mare. ix. februarij
Josphinā carmine heroico Jo (96 T
hannes gerson promit 94 T
Josephinam Incipit 57 H
Josephinū carmen in probabilibꝫ ꝑsuasio-
nibus non i temerarijs assertionibus versa

tur 57 J/ 59 A
Josephinā suā laudat et ea delectatur 96
Joseph verisimile est fuisse similē (T U
in facie christo 59 J
Joseph q̄re traducere timuit mariā 58 L
Jo. cecinit cū puero iesu. 83. M (56. U
Joseph d̄siderat a maria cātari sibi magnifi
Joseph ꝯseruabat ī memoria (cat. 64. T
cātica marie et symeonis ꝛc. 94 T
Joseph ab āgelo triste iussū accepit. 94. T
Joseph moriēti assunt ies⁹ ꝛ maria 94 T
Joseph multi cōpant̄ ioseph spōso virginis
Joseph prim⁹/ ꝓnepos abrae q̄tu (59 J
or virtutes cardinales habuit 57 U
Jouiniani error quis fuerit 68 B
Ira De hac 32 D/ 28 X
Ira q̄d ꝛ qñ sit pctm̄. 24. A/ 26. F/ 32. M
Ira et odiū homines vincunt 9 O
Ira cōtrariū non habet 72 X
Ira talib⁹ hoībus accidit naturaliter. 73. J
Irascibil' est ꝓpugnatrix ꝯcupiscibil'. 72. U
Irascibilis q̄re ab ira nomē accepit 72 y
Irregularitas de hac 33 F
Irregularitas quid sit 33 S
Irregularitas quādo incurratur 43 S
Irregularitas an remittat̄ sub forma absolu
tionis an solum dispēsationis 33 R
Irregularitas quō iudicari debeat 33 y
Irregularitas qñ ꝯtrahat̄ ex homicidio vel
De irregularitate in (mutilatiōe 33 y
quodā casu notabilis decisio 33 U
Irremissibile dicit̄ tripliciter 29 M
Israel puer q̄d sit ꝑm q̄tuor sensus 92 K
Iter spūale quid sit 2 7 Z
Iteratio peccatoꝝ mala est 54 M
Jubilus quid sit 85 P
Judas desperat 86 Ɔ
Judas solū sacramētaliter comedit alij vtro
Judas desperās peiori (q̄ mō 89 B
laqueo q̄ conabis se suspendit 93 F
Judas etiā ī cena ordinat⁹ fuit in sacerdotē
Jidas tradidit iesum De (i A/ 3 Q
Judas finxit se beni/ (hoc sermo 41 Z
uolum tribus modis 41 7
Judas erat cleric⁹ canonicus regularis ꝛ p̄/
Jude similes sunt in pec (dicator 41 7
Judam alloquit̄ in (cato quidā 41 Ɔ
hunc modum maria 42 E
Judas fuit sacerdos ꝛ fecit miracula. 42. J
Judas refert. xxx. argēteos. 42 M (39. B
Jude⁹ hostiā bulliuit et trāsuerberauit pari/
Judei signis distinctiuis ca (sius 89 F
rere non debent 43 Q
Judei ꝯuerti volētes reb⁹ suis oīno spoliari
Judei vñ potissimū de/ (nō debēt. 43. Q
cepti xp̄m nō susceperint 17 G/ 59 P
Judeis an ꝑmittebat̄ vsura 35 y
Judeis connersis vite nc̄itas misericorditer
Judei etiā hñt interp̄/ (dari deberet. 5. B
Judex ꝯfessorē ad (tes leg⁹ sue 17 M
reuelationē ꝯfessiōis cogere nō pōt. 25. F
Judex in causa propria nemo sit 13 Q
Judex qñ possit accusatū interrogare de se/
Judices nō pñt ad arbitriū (cretis. 62. G
suū ꝓ quolibet pctō mortē infligere 39 H
Judicat nos de⁹ ꝑm ratiōis arbitriū nō ꝑm
sensualitatē nostram 37. S
Judicātiū ꝛ iudicādoꝝ differētia 25 S
Judicare aliū qñ sit pctm̄ 32 L/ 77 J
Judicandū est ex causis ꝑ se/ nō ex causis ꝑ
Judicat aliter iurista et (accidēs 33 X
Judicādū nō est (theologus Jdo 33 U
temere de indifferentibus 36 y
Judicāt differēter carnalis ꝛ spūalis. 38. H
Judicātes ī moralib⁹ q̄dā solis generalibus
regulis intendunt ꝛc̄ 36 U
Judicialia nō obligāt nisi de nouo instituā
Judicialia tp̄e leg⁹ euāgeli/ (tur. 35. K L
ce remissa sunt p̄latis 35 L/ 61 M Q
Judiciū circa agibilia certū q̄dā dare nesci/
Judiciū q̄libet q̄tidie se (unt Jdo. 42. X
cū habeat in nocte hoc modo 44 Q
Judicij extremi meditatio 77 D
Judicij extremi approximatio quō sit p̄dicā
Judicia dei horribilia (da. 22. G/ 96. A
sup angelos et homines 77 F
Judicia in q̄b⁹ nō admittūt̄ ꝑmones passio/
nales laudat aristoteles in sua rethorica 73
Judiciū verum ꝑuertit̄ ꝓpter passio/ (O
nes 73 M P/ 19 y/ 55 D A
Judiciū dei siue forus dei triplex 38 M
Judicia dei tria sunt meditanda 75 E
Judicia dei abyssus 77 y
Judicio ꝯcilij vel eccl'ie nō est necesse se ꝓte/
stādo submittere ī cert⁹ tanq̄ sint dubia. 13. X
Judiciū dei et hominum diuer/ (14 M
In iudicio extremo inter (sum est. 14. Q
rogabimur nō de acumine intellect⁹ s̄ de de
uotione affectus 19 D
Judicio hoīm posset aliq̄s iuste puniri qui
apud deū esset innocens 62 H J
Judiciū dei triplex gratie misericordie iusti/
Judicioꝝ dei ꝯsideratio di (cie. 54 G
Judiciū ꝯscie (uersa opat̄ 54 H J 7
accusantis se corā deo 56 B E
Jugum multiplex 51 A

Jugum et onus differunt 51 L
Jugũ imponẽtibus xp̃ianis restitit paulus
Jugũ xp̃i caritas est 50 Z (90 A
Jugũ xp̃i leue. 47. A/95. Y/96. A/51. M
Jugũ xp̃i tollere quid sit 50 T
Jugũ xp̃s dixit tollendũ nõ chamum aut fre
Julianus apostata abuteba/ (nũ 50 Ɔ
tur loco ab autoritate 87 Z
Juramẽtũ seruãdũ est etiã si patiat̃ ali⁹ p̃iu/
In iuramẽtis tres ɔdi (diciũ aĩe 12 U
tiones subintelligunt̃ 62 Q/ 63 A
Juramenta et vota ciuiles interpretationes
suscipiunt 63 A O P/ 67 Ɔ
Jurans oĩa statuta seruare/quoꝝ multa sũt
per cõtrariã ɔsuetudinẽ abrogata 62 Q
Jurare quando sit peccatum 32 Q
Juramẽta exigere a crimĩosis nõ licet h̃ mõ
Jurare ꝑ deũ plura de hoc. 24. Z (43. B
Juramẽtũ extorq̃re ab alio qñ nõ licz. 24. Z
In iuramẽto de futur⁹ tũc q̃s peierat. 32. Q
Jurisdictio vnde dicatur Quid sit ⁊ quottu
plex 2 R/ 3 M/ 61 X
Jurisdictiõis ptãs q̃d sit. 1. Q R S T U
Jurisdictio ecclesiastica duplex coercitiua ⁊
nõ coercitiua 1 Q T/ 2 R X
Jurisdictio eccl̃iastica vbi fundet̃ 1 U
Jurisdictio eccl̃iastica q̃re ⁊ qñ fuerit limita
ta q̃ ad vsuz ĩ inferioribꝫ p̃ s byteris 2 A
Jurisdictõ oĩs an possit a papa tolli. 3. P S
Jus diuinũ ⁊ euãgelicũ idẽ sunt 51 T
Ad ius diuinũ quatuor pertinent 51 T
Jus pure positiuũ (61. Q R infra Lex
hoc est et ideo institutũ 51 T in fine Ɔ
Jus generaliter ⁊ ɔtracte dicitur 61 U
Jus quid sit 2 P/ 61 T Ɔ
Juris ordo plerũq̃ exigit vt ordo nõ serue/
Jura scripta sunt ꝑ/ (tur 4 F/ 6 M
pter caritatẽ Ideo ɔtra eã militare nõ debẽt
4 B F G/ 6 D M
Jura scripta interp̃tãda sunt ꝑm intẽtionez
legislatorũ fundatã in lege diuina ⁊ naturali
Jura hũana multiplica (4 G/ 6 D
ri et coli/ Diuina aũt negligi maximum ma/
lum 6 D/ 10 S/ 61 L
Ad iurisperitos etiã ꝑtinet in materia prece
ptorum diuinorũ iudicare 12 X
Jura cõciliaria ⁊ papalia aliq̃d diuini aliq̃d
Juriste instruunt̃ quo (hũani hñt 17 E
modo vtiliter discant 56 K L
Juris ordine seruato põt q̃s repetere sua in
Jurista arguit ꝑ has ɔiectu (iudicio 31. X
ras intẽtionẽ fuisse ꝑuersaz 33 X (35. S
Juriste mlt̃ũ notãt ĩcertitudinẽ lucri vl̃ dãni
Jus recipiendi redditũ est merx in cõtractu
Jure canonico peri (cẽsuali. 35. S/36. B
tis plus credendũ est q̃ ciuili 36 B
Jus recipiẽdi tꝑalia est pure spũale 36 J
Juriũ penaliũ ɔstitutiões restringẽde non
multiplicãde 36 P
Juristas puros tangit 44 X
Juristaꝝ officiũ hoc est 51 U (52 B
Juriste necessarij sunt in eccl̃a dei 51 T Ɔ
Juristis opus nõ esset si regulari vellemus
virtutibus theologicis 51 T
Juriste ⁊ theologi ad inuicẽ cõpant̃. 52. A
Juribꝫ positiuis quidã nimiã vim obligãdi
tribuũt 52 L/ 62 G K L P/ 63 A
Jus idẽ sit vbi ẽ eadẽ ratio Exponit̃. 35. U
Justicia de hac 27 X (36 D
Justicia quid est 36 T
Justicie esuries 46 L
Justicia vera cõpassionẽ habet/ falsa indi/
gnationẽ exponitur 49 L
Justicia originalis talis erat 51 Y
Justicia rigorosa repellit rationẽ 77 A
Justicie diffinitio est ɔstãs ⁊c̃ cõpetit p̃nci/
paliter iusticie diuine. 2. P 61. Ɔ/69. A
Justicia quõ sit generalis ad alias virtutes
tes 69 A
Justicia cõmutatiua et distributiua habent
Justicia ꝑticipata (duo ɔtraria 69 A
est habitus/ Jus eius vsus 61 Ɔ
Justicia ꝑticipata q̃d est et q̃ttuplex 2 P
Justicia originalis vi/ (61 Ɔ/ 69 A
det̃ esse de integritate nature hũane 61 Y
Justis oĩa sunt cõmunia ꝑm senecã 41 Q
Justus quõ oĩbꝫ dominat̃ 41 T
Justis quõ iniuria fieri possit 41 X
Justi lugubrem vitam trahere videntur/re/
probi gaudiosam 97 E
Justificare maius est q̃ creare 92 R
Jussa facalioq̃n nihil valẽt cetera. 88. M
Juuenes ɔtingit aliqñ magꝫ idoneos eẽ cõ
Juuenes carna (tẽplatõi q̃ senes. 71. Q
les nõ subito se tradãt ɔtemplatiõi 74 B
In inuenta seruiendũ est deo 50 E
Juuenile ɔsiliũ minus salubre est 53 J

Labia dei. 82. B

Laborare manualiter expedit eti
Laborare (am deuotꝫ. 71 Q
corꝑaliter hoc mõ laudabile est 74 O
Labores alioꝝ mãducãs ꝑ eis orare debet
Laborant omnes 50 Q (77 C
Laborãs ⁊ oneratus differũt 50 P
Lachrymas q̃dã haurire sũt inertes. 85. J

Ad lachrimas diuersi se hñt diuersimode.
Lachrime cordis q̃d sint. 85. T (85. J
Ad lacrimas exteriores oculi nemo obligat̃
Lachrimarũ aqua sic est hauri/ (85 L
enda 40 O P/ 46 K Q
Lachrimas ꝓducẽdi q̃tuor ĩdustrie. 41. E
Lachrimandum est hic 49 M
Lachrime sunt vtiles nisi sint nimie. 67 K
Lachrime valẽt ꝯtra tentatiões ⁊ malas co/
Laicis cõmitti põt ali (gitatões 71 S
qñ iurisdictiõis eccl̃iastice executio 1 Q
Laicis q̃ libri sint admittẽdi 1 J/ 17 M
Laicos nõ esse cõicandos sub vtraq̃ specie
Lamẽtũ duplex. 84. Y Z (17. K ⁊c. plene
Lamẽtatiões hieremie 85 H Moralizã
Lamẽtatio stat cũ ex/ (tur pulcre 85 Q
ultatione in contemplatiuis 79 C
Languor hoĩs contẽplatiui 74 F
Lapides q̃dam portati hñt miras virtutes
Laqueos vndiq̃ abscõsos eua/ (73 H
dit cui⁹ oculi sunt semꝑ ad dñm 67 K su
pra humilitas
Largitas diuina ⁊ hũana differũt 75 X
Latria soli deo debet̃ ⁊ nõ creature etiã vt si/
Latrones diaboli spoliãt (gnũ ẽ. 78. P
nos ⁊ relinquũt semiuiuos circa crucem xp̃i
Lauari debem⁹ h̃ mõ. 40. O P (71. M
Si nõ lauero te nõ habebis partẽ mecũ ex/
Laus sanctorũ ꝑ cõiectu (exponit̃ 41. A
ras plerunq̃ sumitur 59 A
Laudate dñm in sctis ei⁹ exponit̃ 78 P
Laus dei est beatitudo omniũ 78 P
Laudãs deũ nõ nihil agit 78 P
Laudes ꝓprias refutat Jo. de gersõ. 48. A
Laudat⁹ ab hoĩbꝫ vituꝑante deo/ nõ saluat̃
ab eo damnante deo 10 M
Laudis vel vituperij ratio fundat̃ in liberta
Laxatiua ꝓhibent̃ ali/ (te arbitrij. 72. Z
qñ ne natura reddat̃ segnis 39 P
Lectio vel collocutio nõ sufficit ad contẽpla
tionem 66 O
Lectio est ancilla sapiẽtie 52 P S
Lectio cũ ꝓfũda meditatõe vtil̃ ẽ rei. 52. P
Lectiõis soror est ꝓfunda meditatio. 52. P
Lctõ nimia aliqñ ꝯtẽplatõez ĩpedit. 74. Y
Legẽde sctõꝝ in probabili nõ in necessario
versant̃ nec facile reijciant̃ 14 B/ 69 J
Legitimũ dicit̃ q̃ est legi cõforme. 35. H J
Lenitas efficacissima ẽ ad correctõez. 35. C
Leges spũales eedẽ sunt apd oẽs/ nõ aũt ci/
Leges interp̃tationẽ ⁊ (uiles 2. A/ 3 J
exceptionem et dispensationẽ recipiunt s̃m
sex regulas 2 D E/ 3 L/ 4 B
Leges noue et penales non sunt facile pro/
mulgande 2 E/ 62 P
Lex multiplex et vnde dicat̃ et descriptiões
partium 2 Q/ 61 K L ⁊c.
Lex scripta non sufficit nisi sit lex viua actu
Leges ip̃e cupiunt vt iu/ (ans eã 3 E
re regantur 4 F/ 67 F
Legem ꝑ equitatẽ ordinare nõ est eã soluere
sed implere 6 D/ 67 F
Leges humanas multiplicari nimis perni/
ciosuz est 6 F/ 10 S/ 61 J/ 62. O P
Lege ꝓuata se duci dicẽtes 18 D/ 93 O
Leges positiue q̃bꝫ abrogẽt̃. 62. P R. 35. X
Lex diuina quid sit/ quos ⁊ quomodo obli
get 61 K L M ⁊c. plene
Lex quid sit 2 P
Leges iudiciales veteris testamẽti q̃re non
sunt proprie leges diuine 61 M Q
Leges humane quibus principijs diuinis
innitantur 61 A
Lex naturalis et humana q̃d sint et quomo
do differant a diuina 61 O
Lex pure diuina quadruplex ⁊ ꝑtinẽs et im
pertinẽs ad diuinã Plene 61 Q R
Lex naturalis vel humana vt tales nõ obli
gant ad mortale 62 G K L
Legibꝫ positiuis multũ robur põt dare vel
tollere ppl̃s p̃sertim ab initio 62 P
Lex diuia nõ obligatoria q̃ttuplex sit. 63. A
Lex euangelica sicut nec lex vet⁹ nõ semꝑ ob
ligant ad mortale 63 B E L
Legem humanam non obseruãs in casu ca/
ritatis necessitatis vel consuetudinis lauda
bilis/ videtur excusari 63 A
Lex deitatis cõiungit sup̃mum infimi/ infi/
mo superioris 82 T/ 38 X
Lex vetus cessauit 89 T U
Legalia currebãt añ et post passionẽ differẽ
Legẽ suã xp̃s noluit per cala (ter 90 B
mum scribere 93 T
Lex positiua tunc obligat. 24. E/ 35 X
Leges humane/ interp̃tatiões aspernari nõ
Leges superioꝝ nõ om (debẽt 24 K
nes obligãt ad pctm̃ mortale 24 K
Legum differentia 35 H
Leges ciuiles nõ artant in foro ecclesiastico
Legislatoris potestas qua (nisi 35 K
lis sit in contractibus 35 L
Legũ multiplicatio inuoluit ppl̃os Jbidẽ
Legislatoris potestas ad forũ penitentie et
conscientie se extendit 35 L
Legislatoris interest ne quilibet passim ab/
utatur re sua 35 O

Legislatore nullus sapientior debet cense/
Lex inualidat contractus pro (ri Ibidez
pter speciem mali vel sequelam 35 R
Lex ciuilis tolerãs vsuras nõ cõtrariat̃ legi
diuine 35 Y
Legislator ciuilis hũc finẽ intẽdit Ibidem
Lex tolerat minora mala ad vitandũ maio/
Leges positiue ꝯtra vsura/ (ra 35. M Y
rios late non sufficiunt 36 D
Legibꝫ diuina ⁊ naturali loq̃ nõ ẽ sine lege
Leges hũane de malefactoribꝫ (loq̃. 36. F
puniẽdis nõ pure hũane sunt 39 H
A lege diuina nulla lex pure hũana põt ab/
Leges positiue hũt semꝑ (soluere 39. G
subintellectã exceptionẽ illã scilicet 39 H
Legibꝫ exceptiões addere neqꝫ oportuit ne
Lex positiua quã (qꝫ cõgruũ fuit 39 I
tum possit in contractibus 35 O
Leges hũane fundant̃ in philosophia mo/
Leges hũane nõ (rali ⁊ h̃ docẽt 51 U
sufficiũt ad ꝑspiciẽdũ viã et̃ne vite. 44. X
Legũ multitudo rep̃hendit̃ similitudine q̃/
Legꝫ vel canonis cuiuslibet (dã. 48. Q
fundamentum est dei velle 51 X
Legẽ hẽt q̃libet res sicut ⁊ entitatẽ et boni/
Lex hoĩs ratio eiꝰ est. 51. X (tatẽ 51 X
Legistis nõ fuisset opus in statu nature pri
mitus institute sed destitute 81 Y
Lex vetus ideo instituta 51 Z
Lex euangelica Ideo instituta 51 Z
Lepra a celelebratione non impedit in pri/
Leprosi abstinent a coniu/ (uato 37 Y
gio propter prolem 38 P
Letari aliqñ nobis licet 45 D
Leticia quasi laticia 80 F
Leticia q̃lis esse debeat 85 P/ 75 Ɔ
Leticia duplex bona et mala 44 Ɔ
Leticia sctõꝝ plura de hac 45 D
Leuia pctã contẽnenda non sunt 72 L
Libellus repudij ꝑmissus nunq̃ fuit licitꝰ
Libalitas ꝯtrariat̃ auaricie. 28. Z (M
Libertas q̃d est 94 Z/ 64 U/ 52. E
Libertas arbitrij. 85. Ɔ/ 54. S/ 55. C D
Libere agit deus ad extra 49 M/ 89
F J/ 91 E Supra deus
Libertas ecclesie ꝯcessa est nõ tã intuitu mi
nistrorum q̃ bonoris diuini 31 U
Libertas bona et mala 49 E
Libertas arbitrij ꝯcursu generali dei nõ im
pedit̃ sꝫ fortificat̃ 54 S/ 60 P/ 65
E Ibi quid sit et in quo consistat
Libertas spũs erronee ab aliquibus intelli
gitur 19 K 7/ 63 Z
Libertas arbitrij ĩdicat nos nõ cogi ꝑ astra
22 M A/ 55 G/ 58 Z Ibi
Liberũ arbi. nec ꝑ magicã cogi põt 21 R
Liberũ arbitriũ coagit deo. 29. S. s̃. hõ
Libertas arbitrij quid sit ⁊ quõ sit hoĩ nõ in
malum sed in priuilegium 68 D
Libertas arbitrij nõ tollit ꝓuidentiã dei nec
Libertas arbitrij in q̃ (ecõuerso. 54 S
radicetur 55 C D F/ 68 D
Liberttias dominiũ quid sit 61 Y
Libertas dei et hoĩs duplex 98 C
Liberũ arbitriũ q̃d sit 93 S/ 94 H/
29 Q 38 M/ 68 D
Libeꝝ ar. p̃supponit duas potẽtias. 92. O
Libeꝝ arbi. est neutri generis 94 H
Libeꝝ arbi. plura cõplectit̃ sic̃ ⁊ tractio na/
In libertate arbitrij fundat̃ (uis. 94. A
ratio laudis vel vituperij 72 Z/ 79 G
Libertatẽ experiri volẽtes possumus elige/
re minꝰ bonũ maiore deserto. 5 F/ 68 E
Liber actꝰ ille solus est formaliter ⁊ intrinse
Libera fit q̃cunqꝫ opatio (ce ⁊c̃. 79 I
quantũcunqꝫ naturalis hoc mõ 79 I
Libri nr̃i siut cogitatiões solide 34 M
Libros suos Johãnes gerson legat celesti/
nis in auinione 37 L
Liber cordis nr̃i obscuratus est 51 Y
Librorum vtilitas 52 P
Librorum multa genera 52 Q
Libri q̃s rex hr̃e debet enumerant̃ 52 S
Libri reprobi cõburant̃/ boni multiplicent̃
Libros nouos scribe (et honorent̃ 1 H
re an sit vtile 1 F J/ 18 T S
Librorum aliquos in transitu / alios ꝑ vi/
ces/ tertios assidue legamus 18 S
Liber hic potissime legatur qui plus carita
tem edificat 18 S/ 19 F
Libri aliqui caute legendi 19 K
Libri qui religioso plus sunt frequentandi
19 F G H ⁊c̃.
Libri per ecclesiam approbati qualem au/
toritatem habeant 63 T
Libido quid sit 65. D/ 28 Q/ 72 X
Libido carnaliũ cõmertioꝝ dãnat̃ 9 Y Z
Libido nõ satiat̃ ꝑ vsum eius nisi ad tẽpus
postea fortius resurgit 70 T
Libidinosam commotionem respicit volũ
tas tripliciter 38 C
Libido est amor sui 79 H
Libido est amor/ dei amori aduersꝰ. 90. R
Licentiã q̃rerein sciẽtia licet 24 R
Licentie rimula parua dũ operit̃ efficiunt̃ q̃
dam deteriores 39 J
Licentia magistralis in theologia non obli
gat ad predicandum 42 Z

Licentiam querere audiendi cõfessiones li
Licẽtia doctoralis (cuit Jo. ger. 35 D
propter has rationes datur 52 D
Ligare ⁊ soluere iudicialiter q̃d sit 33 P
Liliorũ cõsideratio nutrit fidẽ spem et cari
Lilia in scuto regis frãcie (tatẽ 48 O
ad mores retorquet 48 P
Lilia exigũt rorẽ hũorẽ ⁊ clausurã 48 P
Lilia francie crescere poscit 48 O
Limbꝰ dicit̃ inferior infernus 25 R
In limbo patres a iohanne de redemptore
Linguarũ donũ qua (sciscitant̃ 16 M
le fuerit in apostolis 49 Z
In litꝫ denario nõ ẽ vnꝰ obulꝰ amorꝫ 31 X
Lr̃alis sensꝰ. 9. Y/ 11. K/ 14 H/ 17. D/ 18. D
Litteraꝝ formatio p̃supponit oculũ et ma
Lixiuiũ ꝑ lauãda aĩa. 36. Z (nũ. 92. O
Locis dialeticꝫ q̃tuor vtit̃ diabolus 87 Z
In locꝫ sacris negocia fieri nõ debẽt. 40. L
Locus ecclesie materialis incitat nos ad pe
Loco secreto tũc quis se (nitẽtiã 40 K
cure se tradere potest 74 B
Loca secreta ad cõtemplãdum apta hec sunt
Locꝰ ꝯtẽplatiõi aptꝰ 66 JK (74 J
Locatio quid sit 35 J
Locustaꝝ more saltẽ/ te orãdo excutias 37
Locutionibus multis multa vicia cõ (F
misceri solent 19 J
Locutiões supflue contemplationi ⁊ studio
multum nocent 18 X/ 51 P/ 77 A
Locutio ⁊ silẽtium substãtiaꝝ separatarum
In locutione omni misceas vtile (16 L
Logica multos sermones (dulci. 93. B
excusaret/ q̃ tñ nõ sũt admittẽdi. 3 B/ 17 E
Logica duplex est 16 O/ 17 D infra
Logicã cõmendat 81 T (theologia
Logica beatorum 46 F
Loquimur de deo balbutiendo ad solaciuꝫ
Loquitur deus nobiscũ (nostrũ 82 C
Loqui de absentibꝫ (instar nutricꝫ. 82. A
mala/ ꝯtingit ꝓpter sex fines 34 E
Loqui mala de absentibꝫ q̃ñ sit pctm̃ /et q̃ñ
non Ibidem 34 T
Loquẽtes mala bono fine hec sunt 34 F
Loqui malũ de alio aliq̃ñ bonũ est 34 T
Loquẽs iocose cõtra fidẽ et sacramẽta denũ
ciari deberet episcopo 43 T
Loquẽs linguã sub ratiõis regula ponat in
principio medio et fine 70 S
Luciferi sedẽ iohi baptiste tributã 16 F
Luciferi ruina quõ pulcre ꝑ xp̃m restaurata
Lucri ratio haberi potest sub (sit 6 U
ordinata ad finẽ vltimum 1 K
Lucta iacob cũ angelo exponit̃ 92 X
Luctꝰ de h̃ notabilis s̃mo. 44 A/ 46. K
Luctus quid sit diffinitiue 45 T
Luctus dicitur beatitudo nõ formaliter sed
ideo 45 T
Luctus est causa solacij 80 O
Luctus aliq̃ñ intermittendus est 75 O
Luctus sanat sensus minores 45 Z
Luctus laudatur 46 A
Luctũ hec ꝓuocãt 46 BK/ 75 T
Ludus taxillorum 24 Q
Ludi in eccl̃ia prohibiti sunt 31 T
Ludũ nõ patit̃ fama. fides. oculus 31 T
Ludi fatuoruꝫ in eccl̃ia ne fiãt ꝓhibẽdi sunt
Ludi fatuorũm diabolici in eccle (40 L
sia 43 P T
Ludouicꝰ rex frãcie Sermo de h̃ 48 L
Lullus quare repudiatus 18 E/ 16 D
Lumen est quicq̃d manifestat̃ 69 Q S
Lunatica est anima 86 A
Lupus ex pa. et ter. ꝯiũxit agnel 42 U
Lupi sunt p̃lati rapaces fallaces et veraces
Lux solaris manuducit ad cogno (42 T
scendas potentias anime 64 X
Luxit christus pro peccatis nr̃is tp̃e sue cõ
ceptionis s̃m quosdam 45 X
Luxerunt sancti etiã post pctõꝝ suoꝝ dimis
sionem/ Ideo 45 X
Luxuria de hac plura 24 Y/ 31. Z/ 32. E
Luxuria oĩs pcti initiũ s̃m cassianũ. 28. Q
Luxuria cum suis filiabus 28 O
Luxuria q̃ñ sit pctm̃ mortale. 29. J/ 32. P
Luxurie remedia 48 D
Luxuria sup omĩa mala malum 78 L
Luxus carnalis et spũalis 18 M

Sequitur littera M

Machometi sec
tam reprobat de paradiso porci
Machometꝰ di (no 44 Z
cit mariã ꝯceptã sine originali 47 U
Magici etiã si semel verũ dixerunt tamẽ eo
rum testimonio non est vtendum 18 F/
17 U
Magici cur vultu horrido et plerunq̃ insa
nire videantur 19 R
Magice artes christianis vetite sunt 20
HL/ 21 FLMAP
Magici libri custodiri d̃berẽt clausi. 20. S
Magica naturalis per se fidei contraria nõ
est 21 B/ 73 H
Magice artis origo ⁊ finis vnde sit 21 J
Magicas artes implectunt̃ homines ꝓpter
varia vicia 41 P
Magicarũ artiũ mirabiles effectꝰ. 78. Q

Circa magicas obseruatiões articuli theologice facultatis parisieñ. 21 P Q R
Magice artes q̃lẽ vim habeant 44 B
Magice artes ꝓhibite sunt ideo 44 C
Magicã naturalẽ q̃dã sic saluant 73 H
Magica naturalis ꝑm auicẽnam sic fundat
Magister sententiarum sic erra (49 Y
Magistri mali cur disci (uit. 17. B/ 65. P
pulos in moribꝫ nõ instituunt 18 Z
Magistri scholariũ nõ timeãt discessum di-
Magister ⁊ dñs vo (scolorꝫ ab eis 35 A
cari põt q̃s sine culpa hoc mõ 48 A
Magistri regãt discipulos hoc mõ. 40 S
Magistri parcũt discipulis ne ad alios mi-
grent 48 T
Magistri puerorꝫ hoc notent 73 O
Magnes allio linitũ ferrũ nõ attrahit 91
Magnes sicut articũ respicit polũ (M
sic aĩa deũ respiciat 49 X/ 50 F
Magnificat aĩa mea deũ cur nõ spũs. 18. R
Magnificat metrice 58 J
Magnificat ĩ multa cõgerie carminũ depro
Magnificatio q̃d est. 84. F (mit. 95. A
Magnificat diuidit ĩ duos thomos. 94. F
Magnificari q̃ ratõe dicat deꝰ cũ penitꝰ nec
augeri valeat nec minui 81 E
Magnificare deũ q̃d sit doctrinalit. 82 E
Magnificatio dei in terior ⁊ exterior. 82. E
Magnificentia 83 D 84 D
Magnificẽtia ĩ spelũca 85 L/ 93 X
Magnificentia ad pedes iesu instar niuis
liquefacta est 89 Y
Magnificẽtia in domo symonis 91 Y
Magnificẽtie ꝓprietas fortis consummatio
Maiestatis p/ (inchoatorꝫ. 93. A/ 94. L
scrutator oĩs opprimet a gloria 97 A
Maioris partis iudiciũ firmũ esse iustũ est
Maiores motus expellũt minores 45 T
Mali oĩa trahũt ad suũ interitum 84 T
Malũ aspiciẽs nemo opatur 88 D
Malis etiã bona in malũ cedũt 54 O P
Malum quadruplex originale (63 T
actuale ⁊c. 28 A
Ex malicia propria peccare q̃d est 29 K
Malum nihil nisi quia prohibi (64 E
tum 35 A/ 71 E
Mala tolerant ne punita ruãt ĩ deteriꝰ. 2. E
Ex malis deus scit elicere bona non sic bõ
8 S/ 63 A/ 13 M/ 17 M/ 54 P
Mala nõ sunt faciẽda vt inde veniãt bona
Malicia pura an possit. (8 S/ 21 O Q
esse intẽtus terminꝰ alicuiꝰ opatiõis. 64. E
Ex malicia plura peccata ꝓueniẽtia enume
Malum primuꝫ per essen (rant 64 E
tiam nullum est 68 T
Per malos etiã q̃nq̃ bñplacitũ suũ opat deꝰ
Mali nõ pñt hr̃e pacẽ pro/ (9. E. 44. A
pter amorẽ dei natalẽ q̃ eos remordet. 95 E
Ad malum procliuiores sumus q̃ ad bonũ
propter octo rationes 29 U
Mala multa q̃bꝫ subiecti sumus 76 L
Mala sub bonorum specie sese crebro occul
tant 38 H Infra virtꝰ.
Malum an velit deus 95 E
Malignus male ignitus 64 B
Mãna abscõditũ q̃d est ⁊ q̃bꝫ detur 72 E
Mãdata seruant adiutorio dei 54 S
Mãdatoruꝫ obseruatio cũ bona simplicita-
te ⁊ grossa fide sufficit ad salutẽ 22 D
Mandatorum dei seruatio in caritate prin-
cipium est vite christiane 67 M A
Mandata quis doceat 56 B
Mandata sunt certa 56 H
Manducatio sacramenti triplex spũalis sa-
cramentalis et vtroq̃ modo 69 A
Nõ mãducãt angeli spũaliter 89 A
Mãducare carnẽ quid sit 91 B
Manducans eucharistiam quomodo ma-
neat in deo ⁊c. 91 B
Manichei duo principia 82 O
Manicheorum error 25 A
Manichei error circa prophetas 16 E
Manichei dicunt animam esse partẽ a deo
Mãsio duo dicit. 91. B (decisaꝫ 40 Q
Mansiõis in deo varia noĩa 91 K
Mansiones tres in corde 94 H
Manẽt res in deo ⁊ deus in rebꝫ 91 K
Mãsueti erigũt sup incõmoda hoĩm. 46
Mãsueti cordis indicia. 72. H (J Q
Mãsuetudo sit caritatiua iocũda ⁊ tranq̃lla
Mare galilee anagogice. 65. L (51 K
Mare feruẽs est cor impij 73 M
Mare tumultuosum intra nos est fantasia-
Margarita vna preciosa (ũ ⁊c. 74. P
anagogice 69 M A ⁊c.
Maria origiale pctm̃ nõ habuit 47. R S
81. L/ 83. K Z. 90. H/ 8. K. 15. Q/ 58. P
59 R/ Infra originale
Maria corpe formosissima 59 O
Maria viatrix an pfectior fuit angel. 96. T
Marie lauduꝫ principia. 59 M (F T
Maria clarissie videt deũ pꝰ filiũ suũ. 95 F
Maria gauisa fuit ⁊ doluit ⁊ passa fuit pena
litates nature viatricis 6 C/ 15 Q
Maria quantas et quot gratias fuerit con-
secuta 15 K R S
Maria mater domini fuit statim post conce
Ex marie aspectu ne/ (ptionẽ eiꝰ 16 L

mo vrebat sed refrigerabat poti⁹. 59. T U
Marie ⁊ ioseph ꝯcors silitudo. 59. U X Y
Marie et ioseph nuptie quō celebrate. 7. X
Maria inuenta est in vtero habens non tu/
Maria post mortē io (more vteri 7 X
seph gratia duce vsa est 96 Q
Maria quō sibijpi vilis fuit ꝑ humilitatem
Maria preposuit sibijpi in hono (io K
re ioseph io U
Marie et ioseph coniugium cuius fuerit sa
Marie purificatio dat oc (cramētū. io. X
casionē multarū questionū ii Y
Marie cū ioseph ꝯiugij fieri debere festiui/
Maria iterptat. 12. D (tatē. ii. Y. 58. F H
Maria quare turbata fuerit in salutatōe an
Marie virginitas quō (gelica 58 B
cōpatiebatur ꝯiugiū cū ioseph 58 D
Maria quare nupta fuit ioseph 58 D
Marie et ioseph cōuentio fuit (59 U
matrimonij solēnizatio 58 E
Maria in visitatiōe elyzabeth comitatā fuis
se a ioseph vel alio verisile ē. 58. J/94. L
Marie et elyzabeth concept⁹ q̄d anagogice
Pro marie et ioseph (significēt 58 O
cōiugij festiuitate prose due 59 L
Marie et ioseph in multis similib⁹ laudib⁹
extolluntur 59 A O. P ⁊c.
Maria aliter immunis fuit a peccato origi/
nali aliter christus 60 E
Marie organū corporeū celeste ido. 79. R
Marie spūs q̄lis fuerit 79 Q R
Marie cor quales cogitationes formauerit
Marie gaudium et tristicia eo(79 S
dem tempore 79 U
Maria cantat vocaliter audiēte ioseph 80
Maria hilariter tradidit filium ad (A D
passionem 80 B
Marie cāticordū ꝑ q̄nq̄ vocales 80 B
Marie vicissitudinē reddere debem⁹. 80. B
Maria perdidit passionem sed nō compas/
sionem sic intelligitur 80 B
Maria iuuare nos pōt tripliciter 37 O
Maria potuit se nominare primā peccatri/
cē ex humilitate hoc modo 40 7
Maria domus est 43 U
Maria contēplatione plena cū ꝑtrāsiret eaꝫ
gladius doloris 45 7
Marie ꝯceptio de hac spēalis ꝑmo. 47. L
Maria est domus dei 47 L
Maria fuit a casu ꝑseruata non eleuata. 47
Maria fuit tabernaculum quadru (M
plex 47 L
Mariā recōmēdāt ouidius albumazar et si
billa 47 A
Marie laus edici nō pōt 48 A O
Maria ꝯcepta est sine originali Plures ra/
tiones ⁊ autoritates ad hoc Silr ⁊ respōsio
nes ad cōtraria argumēta. 47. R X. supra
Maria penalitates ꝯtraxit ex cā nō ex culpa
Maria adest presentialiter pre/ (47 Y
dicationi verbi dei hoc modo 49 B
Maria collum est 49 K
Marie sensualitas non semꝑ obediebat ra/
Maria mater dei conclu/ (tioni 72 ꝯ
ditur in cāticis cāticoꝝ in fine 98 ꝯ
Maria docta fuit in lege 81 X
Mariā xp̄us ꝑmisit diutius viuere in exilio
Marie humilitatē respexit domi (82 B
nus non pulcritudinē 82 A
Maria pulcerrima 82 A
Maria cōtinuo cōtemplabat 82 Q
Marie etiā oīs deformitas aliena cedit ad
Maria hēt quālibet pul (ornatū 82 X
critudinē in creatura reperibilē 82 Y
Marie deuoti beati sunt 82 Y
Maria respiciat nos 82 7
Maria tenuit humilitatez cum magnificen
tia 83 D
Maria doluit tā aīa q̄ꝫ spū 83 K
Maria cur fuerit passa cū caruerit peccato.
Maria vocale canticum aliquan (83 L
do addidit 83 M A
Maria tentabatur 83 O ꝯ
Marie assumptio p̄conizatur 83 Q
Maria an passionaliter mouebat. 83. T ꝯ
Maria mater pietatis 84 D
Maria est mr̄ pulcre dilectōis ⁊c. 84 D
Mariā quō btām dicūt oēs generatōes. 84
Mariā oīb⁹ affinis ē oī genere affi (D F
Marie attribuunt p̄conia (nitatꝫ. 84. F
Marie affect⁹ in (sapie ab eccl'a. 84. H
oēs affectionū voces se variabat. 84. T/
Maria voluit xp̄m pati. 84. ꝯ (85 B
Maria quicq̄d petit obtinet 85 B
Maria tripliciter adiuuat viatores. 85 B
Maria pōt adesse in exitu cuiusuis 85 B
Maria mater misericordie 85 E
Maria in cātico magnificat lamentabatur
Maria orabat 85 B (85 E F
Maria ī q̄libet notula et v̄bo verba potuit
Mariā xp̄s iohi cō/ (multiplicare. 85. B
Marie mēs cessabat ali (mēdauit. 85. M
Maria ex se digna (qñ ab actu suo. 86. A
nō erat accedere ad eucharistiā 90 H
Maria virgo nullum legitur in hac vita fe/
cisse miraculum 39 E

Maria beata tripliciter 83 f
Maria tentata a demone 86 d
Maria cui dederit affectū diligēdi se beat⁹ ē
Maria an in cenaculo (88 q/ 82 y
vsa fuerit sacramentali cibo 85 d
Marie potuit deus conferre hanc gratiā ergo cōtulit est fallax ratiocinatio 88 d
Maria xp̄m seq̄bat pede post pedē 88 d
Marie mlta p̄uilegia q̄dā attribuūt. 89. a
Marie multa attribuit Jo. gerson de sacramento eucharistie 89 b/ 90 a
Maria caracterē sacerdotalem non habuit
Maria nō iniuncta fuit (82 y/ 89 b
in regale sacerdotium 89 b
Mariā virtuosius affecit fruitio iesu q̄ eius carnalis contrectatio 89 e
Maria sacramētaliter sumpsit p̄sertim post aduentū spūssancti 89 e
Marie sacramētū q̄ mīstrauerint 89 e
Mariā iesus cōicauit priusq̄ obiret. 89. c
Maria cūctas hereses interemit in vniuer/
Maria sumēs xp̄m an vi (so mūdo. 89. f
derit eū sub eodē sacramento 89 b
Maria cūct⁹ phis⁹ scis doctior fuit 90. d
Maria est collū ecclesie 90 p/ 49 k
Maria q̄d p̄fuerit cōmunicatio 90 s
Maria ō futur⁹ cognouit q̄ntū filio placuit
Maria nō vane gl'iabat. 90. t (94. c
Maria sub cruce nō cadebat in terrā sed sta
Maria fomite caruit. 90. t (bat. 90. x
Maria dicit⁹ gr̄ue regina celox 91 t
Marie non ascribēda sunt q̄ nec ei ecclesia tribuit 92 d
Maria nō fuit p̄ceps in respōdēdo 92 x
Maria gr̄a plena q⁹ ceter⁹ p gr̄es r̄c. 93 a
Maria frequentius solitaria 93 c
Maria xp̄m seq̄bat quocūq; ierat 93 c
Maria canticum suum crux inceperit a magnificētia 93 d/ 94 d
Maria felicius concepit deum per fidem q̄ per carnem 93 k
Maria triclinium est 93 k
Maria docuit ap̄los et euāgelistas 93 t
Maria scripta sapiētie sue poster⁹ relinquere noluit Jdeo 93 t d
Maria plus q̄ mulier vir aut angel⁹. 93. t
Maria iohānem visitauit i deserto. 94. e
Maria interp̄tatur domina illuminata illuminatrix stella maris 94 b
Marie bñficia specialiter et generaliter sūt collata 94 f
Maria q̄re dicit magnificat in tertia p̄sona et non magnifico in prima 94 d
Maria salutātes se salutat 94 s
Maria post ascensionem mansit cum apostolis in hierusalem 94 u
Maria mater iesu est vltimum de ea scriptū in canone 94 u
Maria incepit potius a magnificatione q̄ a glorificatione 94 d
Maria egiptiaca r sinceritice 39 x
Mariti et vxoris regula 4 s
Marta est necessaria cum maria etiam in eadem persona 74 l
Martirium maximum est quod pro vnione ecclesie vel preceptis dei tuendis sustinetur 6 h/ 56 p
Martyres q̄tidie habent 56 d/ 57 l
Martirū mens mālit inuincibilis et si coraliter occiderentur 90 d
Martirio licet et non licet se sponte offerre
Martires quidā nulla vi repule (39 d
runt p̄secutores q̄uis potuissent 39 d
Massilienses sentiebant hominem posse se ip̄m licite occidere 35 d
Materia prima prope nihil est sed non pure nihil 78 y/ 82 d
Materia sacramenti p̄fessionis 25 d
Materia dicitur esse in forma 91 k
Matrimoniū De hoc 25 j
Matrimoniū sacr̄m r pl'a alia de eo. 27. d
Matrimonialis act⁹ q̄n sit pctm̄ Jbidem
Matrimoniū p̄trahi posset cū pacto illō nō cōsummādi nisi lex eccl'ie vetaret 58 d
Matrimoniū inter xp̄m et ecclesiā 3 f/. 9
Matrimoniū spūale et (y 7/ io vz
carnale differunt 3 k/ 9 y
Matrimonium multiplex 9 yz
Matrimonium carnale quare sit matrimoniū spūalis signum io x
Matrimoniū triplex dei cū bū anitate ecclesia et anima/quō figurat io yz/ 58 b
Matrimoniū dei r aie 81 x/ 83 f
Matrimonialis actus vir modeste exerceri
Matrimonium ade et eue (pōt 24 y
multa significauit 78 d
Matrimoniū tres modi dispēsatōis, Jbidē
Matrimonioz celebratio debonorat p vlu latus impudicos r̄c. 43 b q
Matrimoniale p̄tractū fugiūt plures Jdeo
Matrimonialis p̄iunctio fiat in (38 p
ecclesia et cum bannis r̄c. 43 jq
Matrimonialis status miser 87 a
Matrimonialis p̄tract⁹ subiacet arbitrio le/
Maturitas r gra (gislatoris. 35. z/ 63. k
uitas cū ira est signum superbie 77 d

R ante E

Matutina comestio aduersatur ꝓsideratio/ni 48 D
Mechia ꝓprie dicit adulteriū 26 E
Mechia de hac plura 26 E
Medicinas emens vt sanetur vt meli⁹ deo seruiat meretur 30 H
Medicinis nō semp intēdere oportet. 39. K
Medicinā nō liceat oīno spernere 39 L
Medicos hortatur et docet dare consilium non contra salutem anime 39 K
Medicina beatorum 46 D (73 B
Medici sex passiones ponūt dūtaxat Jdeo
Medicine emperice qua ratiōe tolerari pos/sint vel non 20 L/ 21 K
Meditatio quid sit 60 B/ 64 7 68 LM/ 48 E/77 Z/ 78 H
Meditationis abusus multa mala inducit 68 MO P
Meditatio differt a cōtēplatiōe 68 H
Meditatio ab initio difficilis postea faci/
Meditatio quō possit esse (lis. 64 O
simplificata p abstractionē a cōnotatiōe ac/cidentium 68 QRST
Meditatio de deo simpliciter docet p exem pla. 68. TUXZ
Meditās ne in corpalibꝫ pedē figat propter frenesis 7 turpitudis piculū. 68. YZ/95 H
Meditans subito e corpalibus leuet in de/
Meditās quō ad timorē (um 68 Z7
et misericordiā se excitet 68 7
Meditabor vt columba 66 P
Meditabor vt symea vt canis vt sus. 68 O
Meditari p exemplū docemur 66 PQ
Meditatio cur difficil. 64. 7 O/68 LM
Meditatio circa eucharistiā 86 R
Meditādi quidā modus p quinq; vocales 81 B/ 85 L/ 78 Z/ 79 Z
Meditādi modus p duo verba 85 L
Meditetur is cui non datum est contēpla/
Meditationis dente mastica (ri 91 X
fauum scripture 93 7
Meditationi potius q̄ lectioni vacandum est 34 M
Meditandi ars pro simplicibus 81 MJ
Jn meditatōe exardescit ignis h̄ mō. 46 L
Meditationē abigunt illa 48 B
Meditatio est soror lectiōis 52 P
Meditantes caueant sibi a lesione cerebri
Meditari volens sine lesio (71 F
ne capitis sic agat 71 K
Meditatio vite alicuius sancti aliq̄n effica tior est ad deuotionem acquirendam q̄ me/ditatio de deo 73 7
Meditandi modus non vnus et idem tene
Meditādi modi varij richar (tur. 74. Z
di antiqui ꝛc. 74 Z7
Meditandi modus quem tenuit Johānes de gerson 74 O
Meditandi modus iuxta similitudinē mō/
Meditandi mille sunt mo/ (tis 75 E
di 75 B/ 77 T
Meditandi modus per singulos septem di es hebdomade ꝛc. 77 R
In meditationis studio queratur iuuamen tum pro memoria 89 O
Meditū cognitiōis q̄druplex 84 J
Medium accipi debet vt sapiens iudicabit 35 D/ 40 JX
Meditū virtutis sic est inquirendū 36 B
Meditū virtutis ē in certa latitudine 39 L
Mediocritas aurea tutissima est 51 P
Mediatores se offerentes pro pace plerūq; ipsi perimuntur 8 X
Melius facere nō semper tenet hō 85 L 68 B/ 68 DEFB 70 F7
Melodie quatuor species 78 H
Membri pudendi erectionē quidā mentiū tur se passos nunq; fuisse 32 Z
Memento in missa institutum 90 L
Memēto in missa q̄liter fieri debeat. 34. H
Memoratiua vis qualis sit 60 K
Memorādi modi varij 99 T
Memorādi artis origo 7 ars. i. B/ 99 T
Melancolici timēt etiā i loc; lucidis. 73 L
Melācolice passiōes aliq̄ enumerāt. 19. R
Melancolice passiōes vñ veniāt 20 XY
Melania offert. ccc. solidos heremite et nō aspicitur 78 A/ 37 K/ 36 O
Mendacium multiplex 26 B
Mendacium peccatum est 31 7
Mentiri non licet ne destruatur fiducia so/cietatis humane 32 Q
Mendacium fieri bene nō pōt 34 M
Mendacium officiosum admittunt quidaz greci Jbidem
Jn mendacijs delectari quia fallunt est ma/licia diabolica 64 E
Mendicitas spiritualis 88 X/ dehac
Mendicitas spiritua (tractatus 75 L
lis fiat die festo 31 T/ 75 P
Mendicitas vera quid sit 37 B
Mendicantes ociosos mordet 74 M
Mendici personaz assumpsit Jo. gerson in sua oratione 74 O
Mēdicare spūaliter nō erubescas 91 X
Mendicitas spiritualis sic fiat 84 O/

Mendicabant spiritualiter (75 A O
omnes sancti 75 P
Mendicos inspicere vtile est ad compassio
nem ꝛc. 75 P
Mēdicoꝝ multe miserie enumerāt. 75. P
Mendicandi modi varij 75 O
Mēdicitas De hac 59 O/ 68 C D
Mendicitas et ꝓprietas contendunt io O
Mēdicare eū qui de la (ii A B C D P
bore sibi ꝓuidere pōt licet cū circumstantijs
Mēdicās dicit q̄ solo titulo nat̄a (62. F
lis necessitat̄ accipit aliq̄d ab alio 68 C
Mendicātes quomodo possunt effici prela
ti salua mendicitate 68 C
Mens dicit virgo mater et filia 83 B
Mens quid sit 75 R/Z
Mente vti quid sit 85 R
Mens a mene dicitur 86 A
Mens i sup̄mo vertice totius aīe 77 P
Mentis raptus quid sit et quot modis no
minetur 65 O/95 K
Mentalis etiā lex esse pōt 2 O
Mens ꝛ spūs differūt. 95. B C D ꝛc
Mens vñ dicat̄ et quid sit 95 F
Mens nr̄a est dei capax ꝛ ꝑticeps 92 U
Mens humana vinea est 46 T
Mentē seip̄am deserere quid sit 86 L
Mēsa regū habeat canētes historias. 52 O
Mēse due īter q̄s sedet aīa famelica. 76. H
Mercatorum regula 4 T
Mercatores ꝯspirātes dānādi sunt. 24. U
Mercatorū notabilis doctrina 32 S
Mercator assuescat ad vnū verbum vende
Merx quid sit. 35. J (re 32 S
Merces magna nobis ꝓmissa est 46 D
Mereri nemo potest salutem sine vita gra
tie 60 Z
Meritum vite eterne et boni temporalis ex
quibus actibus fiat 63 D supra gratia
Mereri et peccare venialiter an stent simul
88 B Infra peccatum
Meritis duobus speremus saluari 50 E
Meretrix ad restitutionem nō tenet̄. 35. M
Meretrices tolerantur 35 M y
Merx quid sit 35 J
Messyam futurum expectant iudei. 32 O
Messyam expectant iudei temporaliter re
gnaturum 94 K
Methaphisicales conceptus via nature sūt
priores conceptibus grāmatice et logice nō
aūtem via discipline 60 O
Methaphisica resoluit terminos omniū sci
entiarum 33 S
Methaphisci acutissimi nominum primi
impositores 94 H
Methaphoris ido vtunt̄ p̄dicātes. 44. A
Methodica vel emperica sine ratiōe i medi
cinis admitti non debent 21 K
Metroꝝ vtilitas p̄sertim castoꝝ. 80 M
Metro apud veteres nihil seriosius. 87. T
Meum vel tuum vt aliquid dicatur depen
det ex lege positiua 35 R
Michael quis vt deus 94 T
Microcosmus est homo 89 Z/ 84 H
Microcosmi mutatio inducit mutationem
macrocosmi Notabile dictum 49 y
Microcosmus homo habet rationem pro re
gina 51 X
Militum regula 4 R
Miles hoc agat 52 y
Miles timet perdere famam 53 B
Minima q̄ negligit paulatī decidit. 50. B
Minimus vocabitur in regno celorū. i. nul
Minorennes ordinati formi (lus. 14. J
dabilem incidunt laqueum 43 S
Mirabilia deus per malos operatur Ideo
Mirabilia non sunt imitanda (44 A
sed admiranda 93 O
Miracula de his plura pulcra 44 A
Miracula iudeoꝝ christianoꝝ et paganoꝝ
Miraculoꝝ opator solus (plura 43 O
deus est ait aristoteles 43 K
Miracula fiebāt in p̄mitiua eccl̄ia. 53 P
Miracula ideo dicunt̄ aliq̄ opatōes. 38 K
Miracula fiunt ad probādā sanctitatē faci
entes ea ꝛc. 39 A non tamen est signum
sufficiēs 6 R/ 19 P
Miracula raro fecerūt martyres in vita sed
confessores Ideo 39 A
Miracula fiūt ꝛ facta sunt ob mltas causas
Miracula q̄dā fieri sinit de⁹ circa (39 B
reliq̄as sctōꝝ ꝓpter eoꝝ gloriā 39 B
Miracula multa facta tp̄e legis et prophe
tarum enumerantur 36 C
Miracula antiqua quotidie spūaliter reno
uantur in ecclesia 39 C
Miracula ꝑ mariā ido q̄tidie fiunt 39 E
Miracula humilitati iuncta sunt signa san
ctitatis 42 J
Miracula facere donuz est q̄d distribuit spi
ritussanctus ꝓut expediēs iudicat i U
Miracula faciunt reprobi 6 R/ 19. P
Miraculū pōt expectari vbi humana auxi
lia deficiūt. 6 O/ 21 O/69 H
Miracula videndi curiositas plures fefel
lit 17 X/ 18 R/ 21 P/ 44 C

R ante J

Miracula faciẽdo deus ordinẽ rerũ non tur
Miraculis faciẽdis quõ se (bat. 49 P
sci ingesserint sine tentatiõe dei 19 X
Miraculũ si pia vtilitate aut necessitate ca/
Miracula ostẽdunt (reat reiciat 19 Z
hoiem esse oim naturaliũ finem 20 E
Miracula hui⁹ tpis sunt suspecta tanꝯ mũ
Miracula facere reue (di senescẽt. 22. B
lationes habere/ne ꝗs cupiat 70 H
Miraculũ de paralitico narratur 43 Y
Miracula sigillũ dei sunt 44 A
Miracula faciẽti antixpo adherẽs iude⁹ dã
Miracula nr̃o tpe sunt (nabit 44 B
incredulitatis et dãnationis signa 44 B
Miracla etiã h̃ tpe fieri nõ est cõtra dei ordi
Misse celebratio plura (nationẽ. 53. P
de hoc 25 BL/ 37 R
Missam celebrare tenet sacerdos 90 E
Missaz celebrãs quõ intẽdere debeat. 90 E
Missam celebraturus deuotionẽ si non ha
beat non ideo abstineat 84 B
Missa quõ valeat p plũb aut vno 90 E
Missã celebrare i patẽti loco bonũ ẽ. 90 O
In missa sunt offerẽtes 90 O
Missam celebrãs si pctĩ recordat ꝗd agere
Missam audire dñicis (debeat 25 E
diebus obligatur quis 32 H
Missam celebrare in angulis nõ bñdicꝫ rẽ
Missam celebrãs nõ sit (an liceat. 34. K
curiosus de valore eius inqrendo 34 H
In missa cogitatiões supueniẽtes sic abigi
Misse defectibus quõ oc (debẽt 34 H
curri debeat De h̃ plã notabilia. 34 HO
Missam celebrans excõmunicatũ qualiter
vitare teneatur 14 R
Missam de tẽpore aliquãdo melius esset di
cere pro defuncto ꝯ requiem 36 Z
Missam dicere debens p vno si pro alio di/
xerit non satisfacit 36 T
Missam pro aliquo celebrans põt alios ad
iungere in suis orationib⁹ Ibidem
Missa pro vno specialiter dicta ꝗd valeat r
quantum deo notum est 36 T
Missam celebrare nemo scit an dignus sit.
37 R Supra eucharistiã
Misse celebrationem continuantes pecca/
torum occultissimo r rememorantur. 37. R
Missam celebrare crebri⁹ melius est ꝯ ab/
stinere a celebratiõe Ideo 37 T
Misse cantationẽ vetus fluxus minus im/
pedit ꝯ nouus 38 I
Missam ieiunos audire conuenit 4 R
Misse totalis auditio est de obseruatõe sab
Missam ante primã nõ cele (bati 43. B
bratur nisi in die natalis domini 43 H
Missam vnã dicendo nõ absoluit obligat⁹
De missa vide su (ad plures nisi rẽ. 78 B
pra in verbis celebrare et eucharistia
Misericordie opera 52 U
Misericordiã dei ecce quasi stultã et ludum
Misericordiã cosẽ vo (puerilẽ. 77 I
les faciat misericordiam 85 H
Misericordia laudat in prelato 7 ST
Circa misericordiam dei alique (8 LD
questiones ii Z
Misericordie opus est corripere peccatorez
Misericordia seu cõmiseratio cõ/ (12 A
mouetur 12 T/ 18 T
De misericordia melius est redargui ꝯ de
seueritate 67 B
Miseriarum ineuitabilium summa medici
na est obliuio 81 D
Miserie multiplices seculorum 51 M
Miserie humane 75 I
Missũ se dicẽs de sua doceat missiõe. 18. D
Mititatẽ christi sequamur 51 B
Mitis fuit ihesus in dictis et factis 51 B
Mystice theologie cõpetentes consideratio
nes ex dionisio 97 L
Mysticum absconditum dicitur 64 M
Mystica theologia in qua parte anime re/
ponitur 65 D
Mystica theologia describitur 65 LS
Vide infra theologia et supra ptemplatio.
Mixtio elementorum 83 B
Modestia quid sit 94 K
Modi dicẽdi p se r p accidẽs p se primo p se
secundo p se ſm quod ipm in quo fundẽtur
Moises triplici policia ppl'm rexit (60. R
aristocratica democratica et regali .i. T
Molliciei peccatum contingit sine pollutio
ne aliquando 32 Z/ 33 A
Molliciei peccatum contingit etiam ante
pubertatis annos 32 Z
Molliciei peccatum quidam non confiten
tur varijs de causis 33 A
Molliciei pctm̃ q̃liter elici possit a pueris
specialis tractatus 33 A
Mollicies nõ ẽ q̃cũꝯ polluto diurna. 38 E
Monachus qũ cellam exire debeat io B
Monachi quib⁹ studijs r cui doctori vaca/
Monachi quale debeat (re debeãt. 18 O
esse principale exercitiũ 19 E
Monastice vite laus 55 P
Monastice vite pericula 55 Q
Monachus nõ tenetur obedire plato i plu/

ribus q̃ in regula professus est 62 R
Monach⁹ quõ dicat̃ eẽ sine volũtate. 81 S
Monachus desinit esse monachus facta di
spensatiõe suo voto castitatis 37 Q
Monachi officium est orare 77 X
Monarcham supremam ponit aristoteles
deum esse 93 T
Monarchia vna esse debet in spũalib⁹ non
sic necesse est in ciuilib⁹ 2 A/ 52 C
Monas genuit monadem ⁊c. 76 Y
Monasterium ingrediens an possit habere
oculũ ad sustentationẽ corporalẽ 69 L
Monasteriũ artũ quid sit 34 4
Moneta aurea in quinq; ꝓbatur sic et reue
Monetarum mutatio pec/ (latio 61 A
catum est aliquando 24 T
Monitio videt̃ esse inter preceptum et con/
Monocordum super ra (silium 63 A
tionem dominicam cõposuit 80 H
Mons contemplationis quomodo scandi
Mons in quem quili (possit 46 P J
bet sanctorum ascendit 46 P
Montes nobis fabricamus fantasticos vi/
De monte contemplatio (tioꝝ 46 S
nis specialis tractatus 73 Q
Montẽ ascẽdit ꝯtẽplatiu⁹ ver⁹ 74 U
Montẽ imaginet̃ sibi ꝯtẽplatiu⁹ 75 E
Montanus hereticus 75 E
Mora duplex ꝯsensus ⁊ tꝑis 22 T
Morbũ incuratuz relinquere licet ſm quos/
dã pro euitatione doloris nimij 39 P
Morales sciẽtie quare minus hñt certitudi
nis et mathematice plurimũ 60 A
Moꝝ correctio ad epos ⁊ ꝯciliũ ꝑtinet 12
Mores malos radicatos nõ tã ver/ (E L
bis q̃ factis extirpandos esse 6 L
Moralia p̃cepta vtile fuit in literis sacr̃ re/
peti 13 K/ 55 Q Vide infra p̃cepta
Moralis certitudo qualis sit et quando suf
ficiat 4 H/ 56 B D G H
Morales sciẽtie sunt difficiles admodũ pro
pter circũstantias varias 56 L/ 78 H
Mores mali q̃ tolli nõ pñt mutent̃ in aliũ fi
nẽ ꝑ directionẽ intẽtõis. 59. B/62. Q/69
Moraliter bene agere potest non (E F
existens in gratia 60 7
Mores boni miro modo illumināt 51 Y
Mores geras ita vt hoies sunt 37 A
Mores disce ab exterioribꝫ rebꝫ ⁊ opatiõibꝫ
Moralis actio suam habet vni (52 Q
tatem ⁊ continuationẽ 78 E
Morales materie magis resolute sunt ꝑ no
uos doctores q̃ ꝑ veteres 78 H
In moralib⁹ sufficit ꝓbabil̃ ꝯiectura. 88. K
Moris gen⁹ ibi incipit vbi p̃mo dominiuz
Moralis scie quõ (volũtat̃ iuenit̃. 29. S
inepti auditores sint iuuenes 34 X
Moralis certitudo sumẽda est grosse. 35 T
In moralib⁹ nimia subtilitas nõ sꝑ expedit
Mors de hac plura 37 M A (37 Y
Mors fratris regis francie coram cõcilio di
scuti petitur 12 P Q R
Post mortẽ aĩa mereri nõ põt sed noua quo
tidie cognitione perfici 16 M
Mors nature et ciuilis 12 7
Mortui aĩa si dicatur apparere petẽs suffra
Sup̃ morte fra (giũ q̃d agendũ 69 J
tris ꝯsolatoriũ carmẽ ad fratrem 37 Q
Mors recogitãda est. 80. J/74. B/77. D
Mors bona contẽplatiuorum 49 S
In mortis articulo disputat quidam causi/
dicus 88 U
Mortẽ meditabat̃ Jo. de gerson 92 H
Moriendi ars 32 B
Moriẽti amici carnales ad memoriã nõ re/
ducant̃ neq; nimia spes salutis corꝑalis de/
Morientes ignominiose te/ (tur 32 H
mere iudicandi non sint 34 B
In mortis articulo ponit̃ hõ triplicit̃. 37. A
Mort̃ mẽoria supra modũ vtil̃ ido. 37. M
Moriẽs quilibet audit vocẽ xp̃i 37 A
In morte remissio plena ex trib⁹ dari potest
Mort̃ ⁊ vite periculo licẽter nos (37 O
exponimus etiã pro tꝑalibus 39 K
Mortale pctm̃ est ſm augustinũ 34 T
Mortale peccatum aliquid esse non est leui
ter asserendum 35 T Infra peccatum
Mortale pctm̃ qñ sit actus aliq̃s 24 F
Motus triplex in corꝑib⁹ et intelligẽtijs cir
cularis obliqnus et rect⁹ 79 Q/ 95 T
Motus primo primi non sunt in ptãte no/
Motus primo primi nõ (stra 83 T X Y
sunt peccata 29 E S T
Motus primo primus ⁊ secũdo primus q̃d
sit 29 R/33 H
Motus primo primus q̃uis sit i sensualita
te tñ ei non attribuitur Jdeo 22 R
Motus secũdo primus est veniale pctm̃ nõ
Mot⁹ sensualitat̃ (mortale Jdo. 29. T
sunt in ptãte nr̃a et non sunt 29 R
Sine motu sensualitatis vix põt aliq̃d pec/
catum mortale cõmitti 29 U
Mot⁹ aĩe nihil ẽ nisi inclinatio aĩe 29 R
Motus anime dicunt̃ act⁹ viriũ appetitiua
rum non app̃hensiuarum 29 R
Motus anime triplex naturalis sensitiuus

etrationalis 29 R
Mulier cur nõ sit susceptibilis ordis. 51. P
Mulierum regula 4 S
Mulier amicta sole mysticat 5 T/ 10 D
12 D/ 94 Y
Mulierũ cũ viris familiaritas perniciosissi
ma 17 Z/ 19 T/ 58 H/ 70 R
Mulieribꝫ docẽdi officiũ interdictũ 18 H
Mulierẽ ꝯcupiscere qꝛ virgo qꝛ (42 X
honesta etiã si sit deformis / malicia est dia/
Mulier rixosa fumus (bolica. 64. S
et stillicidium quid sint 44 Q
Mulier quedã mortua ẽ deuotiõe. 49. S
Mulieri regulariter docere non permittitur
sed priuilegio 49 Z
Mulierum cohabitatio discipulis concede
batur non autem nobis 49 T
Mulier dicens letatus sum non incongrue
loquitur 25 A
Mulier de ornatu suo sciens alios scãdali/
zari qñ peccet et quando non 32 K
Mulierez inspicere de perse peccatum non
Mulieruz vsus debet esse cõ (est 38 D
munis ꝑm aliquos 38 A
Mulierum garrulitas 93 T
Multiloquia nocent cõtemplatiuo 18 X
Multitudinẽ quando (51 P/ 77 A
oporteat sequi quando non 9 E
Multitudo facit hoc ergo est licitum argu/
mentatio pessima 36 L
Mũdi ꝑpetuitas quare posita 54 Z
Mũdus totꝰ deriuatꝰ a deo reducit in eum
Mũdi vanitas ⁊ istabilitas. 7. X (66 R
Mũdanis delectatiõibꝫ interesse suadet dia
bolus et mala q̃ inde sequuntur 70 R
Mũdanoꝝ et spũaliũ diuersitas 90 Z
Mundani vnde exultent 93 Y
Mundum fuisse deo coeternum dixit plato
et aristoteles 25 A
Mundũ relinq̃re magna gratia est 72 P
Mũdus ꝯtẽnendus ẽ ⁊ fugiẽdus 72 Q
Mundani irrident deuotos ideo 73 Q
Munitur christianus sub iugo dñi ad oẽm
differentiam positionis 51 K
Murilegũ quidã se existimabat 73 L
Murmur 24 M
Musca de calice sic extrahenda est 34 A
Muscas cogitationum quidam sequuntur
sicut pueri papiliones 74 U
Muse tres postea dicte sũt nouẽ 78 A/
Musica laudatur 80 K (80 Q
Musica sic habuit ortum 78 M A
Musica congruit pueris 78 A
Musice multiplex distinctio Ibidem
Musica cordis 78 U
Musice subiectũ numerꝰ sonorus 78 X
Musica hẽt frasi thesim ⁊ ꝯbinatõez. 79 T
Musicã seculi deuoti nõ addiscãt 79 U
Musice spũalis/ars nõ est ficticiũ 79. S
Musica sensibilis habet agens passum me
dium sonus obiectum 80 A
Musicorum vasoruz multiplicitas propter
tres causas orta est 78 Q
Musicoꝝ instrumẽtoꝝ noĩa varia. 78. S
Musica beatoꝝ hec est 46 B
Musica petulãs in eccl'ia rep̃hẽdit. 46. B
Muta peccata diff.cillime a quibusdam de
Mutantur regna et oĩa (tegũtur 40 Y
que in terris sunt 56 A
Mutuationis diffinitio 35 J
Mutuũ dãtes nihil inde sperãtes/dicunt q̃
dam cõsilium non p̃ceptum 35 M
Mutuũ date nihil inde sperãtes quõ intelli
In mutuo nullũ ꝓbabile du (git 35 A
bium põt vsuram excusare 36 C

Nabuchodono/

sor bouẽ se esse fantasiabat. 73 L
Nabuchodonosor figura exponi
Nardus dedit odorẽ 92 F (tur. 41. A
Nasci filiuz dei spũaliter in cordibꝫ nr̃is q̃d
Nascũt de bonis boni. 52. H (sit. 46. Z
Natales hoĩm dies quõ liceat celebrare 8
E/ 60 C/ 62 Q/ 69 F
Natiuitas christi triplex 59 X
Natiuitas ĩ vtero ⁊ ex vtero 25 O P
Natꝰ puer nutriat spũaliter septẽ nutricibus
Natura describit. 58. Z/ 95. D (46. Z
Naturã totã rectã esse qꝛ recta regula dei di/
Natura aut miraculo diui/ (rigit. 69. B
no causant oĩa/alias de diabolica pactione
opatio suspecta est 20 L/ 21 A H Q
Naturalia vt sanguis vpupe ꝑgamenũ vir
gineũ ⁊c. efficaciã nõ hñt ĩ magicis 21 R
Ex naturalibꝫ q̃s põt se disponere ad gratiã
et moraliter bñ agere 60 U Z T
Naturalis iurꝫ p̃ncipia sũt de lege diuina ꝓ/
Naturali impulsu in de (prie dicta. 61. P
um fert hõ ⁊ eum sup omĩa diligere posse vi/
detur 63 T
Naturalis iurꝫ p̃ncipia enumerant 4 B
Naturalibꝫ vtimur ꝓ fidei et caritatis supna
turalis inductiõe sed nõ p̃ncipaliter. 20. D
Naturalis inclinatio multũ iuuat ad contẽ/
Naturalis dei amor (plationẽ 65 Z
quomodo dici possit liber 97 S

Naturali ardore aliq̃ anhelãt ad celestia desi
deria Alij nec coacti Exemplũ de catellis ve
natoribus 98 H
Natura naturans et naturata 93 X
Nature et essentie supaddit̃ gratia 91 K
Natura est vis insita rebus ꝛc. 38 K
Nature ordo gr̃e subditus est 49 P Y
Naturales res modo doctrinali duabꝫ vijs
concipiuntur 60 R
Nauis est corpus nostrum 73 D
Necesse est rẽ dũ est esse 63 Z/ 95 E
Necessitas vrgẽs qñ sit vt quis ꝓpter hoc te/
neat̃ facere elemosynã spũalem 68 K
Necessitas duplex p̃cepti et sacramenti .i.
Necessitas legem non ha/ (N X/ 17 N
bet 3 L/ 4 G/ 6 M/ 9 S
Necessitas absoluta et cõdicionata 26 T
Necessitas vrgens tunc est 74 L
Necessitas facit anum currere 75 P
Negligẽtia est pctm̃ mortale tũc 24 L O
Negociat̃ iustus mirabiliter h̃ mõ 41 T
Ne q̃d nimis ꝛ similia 36 X/ 39 L
Nescientia et ignorãtia differunt 15 F
Neumata quid sint 79 O/ 80 C
Neuma significat spm̃ sanctum 80 C
Neutrales in scismate ab ordinarijs suis ex
pectãt absolutionẽ ĩ casibꝫ reseruatis 3 Z
Nicticorax solitario cõparatur 98 T
Nigra sum sed formosa 98 H
Nihil dicit̃ factũ sine verbo 93 F
Nimis mãdauit deus mandata sua quomo
do intelligitur 67 N
Ninus assyrioꝝ rex crudelis 53 K
Niuis species siue imago habet vim infrigi
dandi 73 L
Nobilitas quid est 94 Z/ 59 N
Nobilior creatura rationalis labilior et pro
nior est ad casum 40 T
Nobilitas de hac tractatꝰ specialis 52 E
Nobilitatꝭ in hoĩe sex sunt spẽs 52 H
Nobiles de iure sepe fiũt ꝑui de facto. 52 H
Nobilitas maxima est esse re ꝛ noĩe xp̃ianũ
Nobilitas est in dãnatꝭ. 52. K (52 H
Nobilitatꝭ vilipẽsio maxime aduersa est pa
Nobilitas microcosmi eius sal (ci 52 K
uat sanitatem 52 K
Nobilius est dare q̃ꝫ accipe 52 K
Nobilitas ꝑm theologos ꝛ philosophos cir
ca hoc attenditur 52 G
Nobilitas ꝑm opionẽ vulgi hec est. 52 G
Nobiles potẽtes quõ se hr̃e debeãt 4 R
Nocitura relinque 51 S
Nomen domini iesu gloriosum et propiti/
um 6 J/ 69 F
Nomen dñi oĩs qui inuocauerit saluus erit
Nomen alicuius ab angelo pre (6 K
dici quid significet 19 L
Noĩa dei triplici via sumunt̃ ꝑm dionisium
Noĩs dei cognitio triplex. 64. H (84. G
Nomen dei sanctum 84 R
De noĩe stultũ est cõtendere dũ de re querit̃.
Nomina vtendi multiplicitas (85 R
parit confusionem 85 Y
Pomẽ p̃mũ dei ẽ Qui ẽ. 94. L. supra deꝰ.
Nomen patris filius est in diuinis 26 A
Nomẽ dei primũ est bonũ. 49. H/ 72. T
Nomĩare deũ noĩe viliũ creaturaꝝ minꝰ ha
bet scandali ꝑm dionisium 87 J
Nomina plurima anime 86 B
Nomẽ dei inuanũ sumere quid sit 26 A
Nominum p̃mi impositores methaphisici
acutissimi 41 H
Nõ licet hoĩem esse sepe vt vult 94 B
Non est inuentus similis illi ꝛc. de quolibet
canitur hoc respectu 77 Y
Noticia amoris diuini q̃druplex Meridia/
na de se/ Meridiana secũda/ Matutina/ ve
spertina 69 T U/ 98 J
Noticia dei est nomẽ suum 84 H R
Noticia intuitiua generaliter ꝓprie et ꝓprijs/
Notificationis modus (sime 84 M
vnꝰ doctrinalis Aliꝰ experimẽtalis. 86. G
Notorium iuris et facti 14 B
Nouicius amor instruitur 99 Q R S
Nouicius defectuosus receptꝰ (T U X
an postea repelli possit 34 S
Nouicius feruor degenerat in teporem hoc
Nouicij magis onerant̃ la/ (mõ 51 B
boribus q̃ꝫ alij 72 C/ 78 H
Nouitas nouitatum 94 S
Nouus rex noua lex 89 X
Nouũ ꝛ solũ tale eternum est 89 X
Nouitas nisi arripetur male iret respublica
Nouos librorum compositores (35 D
necessariũ est ꝛ vtile q̃tidie assurgere 1 B
Noua et insolita referẽtibus non facile cre/
Noua volumina confici (datur 18 N
veteribus neglectis culpatur 18 T
Nox mysticatiões plerasq̃ꝫ habet 98 T
Nudũ crucifixũ caute meditare 71 M
Numerande non videntur sed ponderãde
sententie 12 X
Nũc dimitiꝭ cãticũ symeonis metrice 58 T
Nuptarum regula 4 S
Nuptiarum in chana galilee mysticatio. 9
T U ꝛc. 10 Z

Circa nuptias illas q̃stiões multe 6 X
Nuptie allegorice morales ⁊ anagogice 9
Nuptiarũ spiritualium plura gene (y Z T
ra 78 O/ 79 Q/ 80 T
Nuptijs carnalibus hymeneuz preesse fabu
latur gentilitas 79 A
O Affectum signi
ficat 99 R
Obdurationis cause 33 T
Obedientia sit constans hilaris vera et affe
ctuosa 50 O
Obediẽtia quare p̃cipiatur 56 B
Obediẽtialis motus 2 P/ 55 J
Obedit deus voci hominis 41 R
Obediẽdũ est pape dũ certus est Dũ scisma
est dubiũ põt fieri neutralitas. 3. Z/ 4. D E
Obediẽtia ĩ casu pape subtrahi po/ (9. C
test. 3. O R/ 4. D/ 6. H/ 9. A C D
Obediẽtialis potẽtie foramen 91 Z
Obedire quomodo teneamur prelatis. 24
K T/ 32 L/ 34 S
Obediẽtie voto tũc cõmittit mortale 34
Obedire iunior debet seniori ĩ om/ (M
nib9 que nõ contra deũ sunt 34 M
Obediendum est etiã simplici et indocto p̃/
lato 37 S
Obedire debemus xp̃o ꝓpter tria 40 F
Obediẽdũ nõ ẽ p̃ncipi ɔtra deuz 52 y Z
Obediẽtia humilis decet eos etiã q̃ se pri/
uata lege moueri existimãt 17 X/ 18 D
Obediẽtia cõmendat. 19. B H/ 22. E 67
Obiectũ intellect9 84 L (B J
Obijcit se de9 intellectui creato libere. 91 E
Oblationes gallorum vel panis et similiuz
an sint sup̃sticiose 20 L/ 69 D F
Obligatoria et insolubilia in quo fundẽtur
Obligatio preceptorum et iura (88 M
mentorum qualis sit 24 K
Obligatio vel ꝓmissio in beneficijs põt nõ
impleri ex legitimis causis 36 Z
Obligatus alteri non põt rationabiliter se
reddere impotentẽ ad soluẽdũ 39 X
Obligatus alteri an religionem possit vo/
uere notabilis decisio 39 T
Obligatio mutua est inter curatum et paro
chianũ nõ auferibilis p papam 67 y
Obligari nos ad peccatum p statum nostꝝ
quatuor vijs intelligere possumus 70 T
Oblit9 penitẽtie pctm̃ iteꝝ ɔfiteri nõ tenet
Obliuio pctõꝝ q̃ꝫ noxia sit. 33. E (34 R
Obliuiscentes preteritorum in anteriora
nos extendamus 7 P/ 10 J
Obseruatio cuius effectus aliter q̃ꝫ natura
liter vel diuino miraculo expectat de diabo/
lico pacto suspecta ẽ 20 L/ 21 A H Q
Obtrectatorib9 an semp oporteat resistere.
Obumbratio quid sit 94 y
Occasiões pctõꝝ quedã ꝓpĩque (70. U
quedã remote 27 J
Occasiões pctõꝝ vitare nõ volẽs ĩ statu sa/
lutis nõ est 32 A K O/ 39 T/ 40 O
Occasiões luxurie nõ fugiẽs peccat 32 E
Occasionem qui dedit alijs ad peccandum
non absoluatur nisi ⁊c. 32 O
Nõ oẽs occasiões vitare oportet 32 K
Occasiõe peccãdi data difficile est nõ pecca
Occasionẽ luxurie quidã ne (re 34 H
daret se in facie lacerabat 39 P
Occasiones manifestas peccati nõ declinã
tes non censentur contriti 41 D
Occisio fratris regis francie p ducẽ burgũ/
die narratur et discutitur 13 C ⁊c
Occidere nõ licet et qñ liceat. 24. T/ 26. D
Occisionis actus et non voluntas cur non
prohibeatur in lege 26 E
Occidere seipsum homĩ licet ꝑm stoicos et
Occidere se nemo lici/ (massiliẽsis. 35. O
te põt nisi ex dei dispẽsatiõe 39 H
Ocium malum est 59 O/ 48 D
Ocio bñ ⁊ inerter vti ɔtingit 19 J
Ocium sanctum appetendum 24 O
Ociosorum defensio 93 O
Ocij vitatio p̃cipuũ remediũ luxurie. 38. U
Ociositas sic vitãda est 71 Q
Ociũ specialiter iuuenib9 p̃iculosũ est ibidẽ
Oculus quid sit et q̃tuplex et de opatiõibus
eius plene et succincte 96 Q R ⁊c
Oculi cordis nostri tres turbati sunt p pec/
catum ade 68 L
Oculi aĩe rationalis duo 66 X Z
Oculi ratõis quõ obtenebrẽt. 6. Q/ 9. M
Oculus tu9 si fuerit simplex exponit. 94. y
Oculũ diabolus conatur eruere. 89. T/ 84
Oculus amoris 82 H (X
Occupatiões impediũt ɔtẽplationẽ. 66. A
Occupatio indebita 51 D F
Occupatio ɔ̃ ociũ fiat cũ delectatiõe. 511 Q
Occupatio temperata aliquando est neces/
saria contemplatiuo 73 X
Occupantur mundani ⁊ contmplatiui sed
differenter valde 74 Q
Odium perfectum quid sit 12 J
Odium naturaliter inueteratur in istis ho/
minibus 74 J
Offendẽ in vno oĩm reus est 41 U

Officium iniunctum quomodo quis renue
re possit 34 S
Officiũ eccl'iasticũ q̃d sit. 24. B x6 H
Officia exteriora a religiosis cum diligẽtia
exerceri debẽt 71 J
Officiales monasteriorũ puritatẽ cordis ha
re non possunt ꝛc. 71 H J
Officiales fideliter agẽtes sp orant 71 J
Officiũ eccl'iasticũ trifarie sumitur 36 H
Oloris instar stephanus parata morte can/
tat domine ꝛc. 94 R
Omissio repressiõis illecebre 24 D
Omissio est pctm̃ et qñ non. 24. L/29. O
Omnes peccauerũt/et similes vniuersales
sic intelligaant̃ 47 X
Omnia cooperantur in bonum iustis hoc
declaratur 41 R Supra bonis
Omĩpotẽtissim⁹ ẽ xp̃ianus ꝓbat̃ h̃. 41. M
Onus dñi quõ sit leue declarat̃. 51. M su
Onus ꝛ iugũ differũt. 51. L (pra xp̃s
Onera vndecim q̃b⁹ hoĩes grauant̃ 50. R
Oneramur multipliciter 85 A
Opatio q̃libet laudabilis est 79 J
O peratio bona/est regratiatoria p̃teritorũ
et meritoria futuroꝝ 50 D
Opatiões informes quõ disponũt ad grati/
Operis peccatum grauius (am 60 U
q̃ oris 22 M
Opera sequunt̃ mortuos in dño nõ p̃cedũt.
Opa magna diabolus aliquan (64 A
do suadet/aliqñ dissuadet 70 H R
Opera nostra que debeam⁹ velle esse occul/
ta que manifesta 70 U
Opera nostra bona impedire vel peruerte/
re conatur diabolus 70 B
Opa trinitatis sunt indiuisa 83 R
Operis operati vis merito ꝓprio opis et vo
luntatis aliquid supaddit 90 S
Operib⁹ quibus vacare sit melius 34 D
Operã dare rei illicite quid sit 33 X
Opinio cõis vt sp poti⁹ est sequẽda. 97. U
Opinionũ diuersitas et nouitas tãta nocet
ecclesie 4 7/ 18 Y
Opinionũ ramos ꝑcurrere fine caret/36. H
Optatiui loco apud hebreos futurum indi
catiui poni solet 2 Z
Oratio de h̃ ꝑmo. 49. A. Tractat⁹. 77. X
Oratio q̃d sit 49 B/ 65 D/ 76 B
Or̃o mẽtalis acceptior ẽ deo q̃ vocal'. 37 A
In oratione ꝑticularis recogitatio nocet ali
quando Exemplũ de hoc 37 A
Oratio vocalis ꝑm bernardũ talis esse debz
in psallendo 37 E/ 78 B
Oratiõis vocalis materia forma et finis q̃d
sint 37 F/ 78 B
Orationem vocalez quãdo q̃s repetere aut
non teneatur 37 J/ 78 F
Orandum est in hac vita 37 A
Oratonis domum faciunt domum negocia
tionis clerici hoc modo 40 K
Orare in tẽplis melius ẽ regulariter. 40. L
Orant sancti ꝓ damnandis 45 E
Oratiões nr̃as sancti cognoscunt 45. E
Oramus sanctos minores ideo 45 E
Oratiões sctõꝝ an sp exaudiant̃ 45 E
Oratio nũci⁹ ẽ. 49. B. 76. U. 77. M R
Oratio auis est cũ alis aĩa ꝛ plumis. 49 B
Orationis sex proprietates 49 C
Oratio multitudinis ꝓcessionaliter et loca/
liter adunate efficacior est 49 D
Oratio pueroꝝ baptizatoꝝ efficaax est. 49
Oratio ꝓ seip̃o ad satisfaciendũ acce (D
ptabilior q̃ ꝛc. 49 E
De oratiõe plurimi errores 49 F
Oratio efficacissimum remedium est aduer
sus omnes insultus 49 F
Orãdũ ẽ ꝯtra sniam philosophoꝝ. 49. M
Oratione quasi cathena nos ad deum tra/
himus 49 A
Orat ꝓ nobis fili⁹ ꝛ spũssanctus 50 E
Oratio ꝓ recognitiõe ꝓprie ꝯditõis. 52. L
Oratio complectens breuissime puncta no
stre religionis christiane 52 T
Oratio quomodo semper quis possit 65
T / 71 J/ 75 ꝯ/ 77 ꝯ
O ratio perfecta idem est cum mystica theo
logia 65 S
Orabo spũ orabo ꝛ mẽte 65 S
Orationis laus et vtilitas 65 T
Orãdũ est sine fantasia h̃ modo. 71. K L
Oratio hñs q̃tuor comites exaudit̃ 6 K
Orans deum non debet ad hoc tps ꝑ cõstel
lationes obseruare 20 K
Orans deum ne sit impatiens si non cito ex
auditur 21 O
O rationem deo q̃uis immutabili non fru
stra fundi 55 J/ 82 E
Oratio vocalis q̃ articulata et alta esse de/
beat et cũ q̃ deuotiõe 67 J L/78 E F
Orationem verbalẽ vtilẽ esse 67 L 7
Orationes aliquas credere efficaces contra
infirmitatem periculum vel pro p̃sentia ali/
cuius sancti in morte friuolũ est 69 B
Orans non sentimenta sequatur sed spem si
bi p̃figat in promissis dei 69 Y
Orationum immensa multitudo a diabolo

D ante R

nonnunq̄ suadetur 70 H
Orantem confidētius de deo q̄ bonum sit sperare nōnunq̄ facit diabolus 70 L
Orandus deus vel sancti non passim p tem poralib⁹ sed p salute et medijs ad eā. 69. B
Orationē dominicam dicere pōt qui ire vin dicte motus p̄cipit et ei hoc displicet. 70. T
Ora ~o dominica de hac specialis tractat⁹ 27 Z 94 U
Oratio dominica non dirigitur ad psonam patris tantum sed ad totā trinitatē. 27 Z
Oratio dominica sub similitudine cithare p ponitur 73 D
Oratio dominica precipua est 75 D
Orationes dominice petitiones late dedu cuntur in oratione. 76. E F H tē. 77. S
Orans sine attentione absoluit se a precep pto ecclesie 24 E/ 37 F
Orationis tempore conuerti cor ad deū ꝑm verba et sensum orationis non est necessari um 24 O
Orans vt statim moriens euolet ad celum. exauditur 34 B/ 32 B
Orare tenemur pro mortuis. 31. U/ 34. L
Oratio generaliter accipitur pro omni adiu torio spūali quod triplex est 34 L
Orare pro viuis vel mortuis quid meli⁹ sit 34 E
Orans plus afficitur dum ad particularia respicit 36 y
Oratio aliquando feruentior est quādo nō fit in particulari pro his aut illis personis. 37 A
Orationis vocalis attētio plura de hac. 37
Orando affectionē exercere iuxta li (F X teram que profertur expedit propter quatu or causas 37 B
Orare p defunctis vtile est 72 R
Oratio contemplatiuorum multuz prodest alijs 74 D (75 O
Orandum est sicut mendicus orat 74 D
Orans vtatur orationib⁹ anshelmi et retho rica diuina 75 A
Orans et deuotienem nō sentiēs nihilomi Oratio semp exaudit (nus merē. 75. D nisi ꝓpter alterā triū causarum 75 D
Orādus est deus alio fine q̄ hō 75 H
Orari vult deus p sctōs suos Jbidem
Orandi difficultas ostenditur 75 O
Orare disce a captiuis hoc modo 75 R
Oratio impedit a curis corpis 75 R S
Orantē deus aliquādo nō exaudit sed frigi dum et aridum dimittit Jdeo 75 T U
Oratio fiat studiose fructuose et sine fictio ne 75 X
Orationi importunitas non obest sed sup bia 75 X
Orādus q̄s sit/ q̄ hora/ quo loco 75 U
Orationē p nobis fieri ab alijs etiaz pueris disponere debemus 75 Z
Orāti p alio nihil deperit 75 Z
Orans pro alio auditur qui pro se orās nō exaudiretur 75 X (67 X
Orans peccator pro iusto exauditur 75. Z
Orare pro inuicem vtile est valde 75 Z 76 X 77 X
Oratio pro existentibus in purgatorio sem per proficit 75 Z/ 76 X
Oratio in cōmuni cetu etiam peccatorum fa cta efficacior est q̄ facta in priuato. 72 T
Oratio nomine ecclesie facta semper valet. 75 Z
Orare pro his debes 75 T
Orandi modi varij 75 D/ 76 A
Orat assidue qui bonū opus bñ feci. 75. D
Oratio nihil aliud est q̄ humilis et deuota affectio 76 B
In oratione cur psalmi assumuntur ad rem nihil ptinentes 76 A
Orans viginti modis in suis affectibus dis ponitur 76 B
Orandi modus in speciali ostendit. 76. D
Oratio ad ꝓrium angelum 76 D
Orātes ominus fixe cū imaginatiōibus in currunt plura damna 71 D
Oratio ad singulos choros āgelo⁹. 76. H
Oratio ad omnes sanctos 76 O
Oratio ad beatam virginem 76 P
Orare sanctos sine speciali instinctu nō pos semus 76 P/ 77 T
Orationem tuam esse exauditam ex hoc ac cipe signo 76 T
Oratio pro alijs viuis et mortuis 76 X
Oratio ad dominum iesum z mariā. 76. y
Orare debemus p illis quorum labores mā ducamus in ocio 77 L
Oratio sponse ad iesum sponsum 77 P
Orandi modus quolibet die per septima nam 77 R S
Orationis materia ampla sic inuenit 76 S Z
Oraturus prius profunde cogitet peccata sua 77 T
Orare qui debeant 77 X Z
Orare pro quibus tenemur 77 X Z
Orare possumus tales sanctos 77 y

Oratio addiscitur vsu continuo et exercitio
Oratio quid et quan (76 D/ 77 Z
tum valeat pro se aut p alijs 77 T
Oratio premiū essentiale semp equale merē
tur pro quibuscunq fiat 77 T
Orationis vocē habet tribulatio 77 D
Orationis continuatio fit actualiter virtua
liter aut solū habitualiter. 77.D/78.E F
Orationes suas scrupulose quis nō nume/
ret sed deo relinquat 78 A (78 L
Prātis būlitas maxime pficit in oratione
In oratiōibꝫ alienis fiduciā habe 78 D
Pratio sit pura 78 D
Oratiōis octo motiua debēt esse 78 D
Oratiōis directio necessaria ido et ꝑ modo
Oratio recta tūc est. 78. E (78 E
Oratiōis vocalis attētio q̄ req̄rat notabilis
Orans cogitat de (decisio 78 E F H
sella securus de asino 78 E
Orationū vocaliū multiplicatio impedit mi
rabiliter pteplatiōi intēdere volētes. 78. D
Oras an alienā bonā meditationē admitte/
Oratio vocalis lauda (re debeat 78 H
biliter interdū intermittitur 78 H
Oratio quedā p pctis dimittēdis 78 K
De orādo deū p cōsiderationes ꝑm decem di
ctiones versus ponunt 78 D
Orationē quidā ascribūt volūtati alij ratiōi
et sic concordantur 79 H
Oras q̄ distrahit sic agat 80 L
Orādi modus puocatiꝰ ad lamētū. 85. B
Oratio Quere Mendicitas (40 L
Oratoria pticularia vetabāt antiq̄ pres ido
Ordo quid est 89 P/ 55 V/ 2 T/
Ordinis sacramētū de ꝑ. 25. L/ 27 D
13 P/ 63 X/ 67 B/69 A
Ordo caritatis est ordinē nō fuare. 89. O
Ordinauit in me caritatē 89 P
Ordines sacros recipe volētes examinētur
Ordinati minorennes in (de his 43 I
horribilē laqueū se injiciunt 47 S
Ordinis z iurisdictōis ptās est in eccla. i. H
Ordines pferunt ab oib z solis epis. i. O/
Ordinibus sacris votum solēne ca/ (3 F
stitatis adiunctū est 63 R/ 67 T
Nihil est qō terit ordine longum 12 F
Absq ordine nihil alicubi pulcr ē. 99 L 83
Ordinē rer de nō turbat opando miracu/
Ordinarios an papā salubri (la 49 P
us sit instituere ministros ecclesiar tē. i. T
20 Y/ 3 L/ 5 L B O R/ 6 F
Ordinator si quo casu possit pecuniam rec
pere ab ordinato 62 Di
Organa quid sint 78 S
Organa et carmina a multis nō intelligunt
Organi et turbarum (in ecclesijs 79. I
cantica intelligere non oportet 37 F
Origenes castrauit se zelo castitatis non ꝑm
Originale peccatum (scientiam 38 T
83 Z/ 28 L/ specialis tractatus
Originali iusticie supeminet gra 83 L
Originalis peccati plura nomia 28 L
Originalis iusticia talis erat 51 Y
Originalis iusticia quid sit duplex opinio.
Originale peccatum animam fe (79 F
dauit 64 T
Oris custodia religiosis et sacerdotibus ma
xime oportuna 34 B
Ornatus in libris et paramentis ecclesiasti
cis nō improbat i B/ 10 Y ii B
Orphei fabula mysticatur 65 A
Orphens mitigat furias 87 K
Orturrigui anime sancte 91 T
Os dei quid sit 82 A
Osculum oris dei quid sit. 97. T/ 98. B L
Osculum iesu triplex 81 T
Osculum anime multiplex 81 Z
Osculuz sacramentale dignius cē presentia
corporalis christi 81 D
Oscular crucem et reliquias 82 A
Oscular mulierem ex libidine peccatum est
29 L/ 31 T
Osus plenitudinē vicios am notat 95 D
Ostētare opa sua p monēdis ad imitationē
alijs incautum est 70 U
Ouis ex figura lupi elicit inimiciciam Un/
de hoc sit 60 I
Oues spirituales plures patiuntur miseri/
Ouum semifotū si frigescat (as 42 T
mox putrescit/sic q̄ a spūali cepto deficiūt ce
teris abominabiliores fiunt 98 Z
Ouum plenū rore a sole sursum trahit 94
Qui vitellus restaurat humi (D/ 49. O
dum radicale tē. 39 B

Pabuluz anime

Patiētia facit (triplex 42 R
vt tibi nemo nocere possit. 72. D
Patiētia pfectum opus habet 55 X
Patiētia signū bonū nisi sit simulata 19
Patiētiā aliter phia ali (T/22. F/55. X
ter theologia suadet 55 X y Z
Patiētia multū cōmendat 57 D
Patiēter ferre rer sua p dānū cū iob maior
meriti est cē si erogass et pau pib 63 D
patientia asinina 87 L

P ante A

Patientie inductiua 46 D
Patiētiā habe in tribulatōibꝫ iōo 76 Z
Patiētia sit tribulationis soꝛoꝛ 76 Z
Patiēter ferēde sunt aduersitates seculi non vltro nobis infligende 22 F
Pactū implicitū vel explicitū cū demonibus
Pales dea pastoꝝ.42.Q (q̄d sit.21.D
Panis est omne quod reficit 89 Q
Jnpanata est sapia incarnata.88.R/89.T
Panē oꝛam⁹ nob dari etiā repleti 27 D
Panis nr̄ cur dicat supsubstātialis. 27 D
Panis triplex;incipiētiū,pficiētiū z pfectoꝝ
Panē q̄tidianū da nob⁹ 71.T (50.TUX
Panis triplex 71 T
Panis in mēsa adorādus nō est etiā cuꝫ hac conditione si sit consecratus 18 D
Panē q̄tidianū sibi dari petit ꝑ mō.76.D
Papa nō solū pr̄ sꝫ z frater nr̄ est ideo frater ne pōt coꝛripi 14 X/ 15 BLB
A papa i causis fidei an liceat appellare.14
Papa q̄ iure z coꝛā q̄ (X y rē.plene.17.F accusari et deponi possit 15 ABLD
Pape autoꝛitatē iura sup oēm aliā extollētia quō intelligāt.2.D y/14.D/15.H.62 D
Papa q̄l⁹ doctriaꝝ fidei examiatoꝛ sit.18.A
Papa varia dominia varijs iuribꝫ bēt z quō
Papa quō viuere de (differūt 62.DE beat instruitur 7 JLX/ 8 A
Papa honoꝛād⁹ ē ab eccl'a vniuersali.10.U
Papa seruus seruoꝝ dei vere 6 E/7 B
A papa scismatico facta an subsi (62 D stant postea eo cedente 4 D/5 T
Papa claues ecclesie bēt sed pncipali⁹ eas
Papa maioꝛ sit an (bēt eccl'a.1.R/8.Q eccl'ia ē q̄rere an ps maioꝛ sit an totū. 1. y
Ubi papa ibi rhoma .1. y
Papa repudiū potest dare ecclesie z ecclesia pape 1 Z/ 3 AKL/ 12 J/ 15 D
Ad papā maioꝛes cause deduci debere;videtur 17/ 14 D/ 18 A
Papa aliquā ptātem bēt a ꝓpo.alicꝫ legibꝫ humanis 2 B/ 3 D/ 62 DE
Papa certꝫ casibꝫ a concilio iudicari pōt rē. 2 EFDMD/ 3 LM/ 4 J/ 14 XYZTD/ 62 E
Papa eligi pōt multꝫ modis.2.B/4.JM
Papa an habeat aliquam ptātem ad quam nulla alia ptās possit attingere 2 B
Papam esse est pceptum affirmatiuum. 2 D/ 3 L/ 6 P/ 15 A
Papa pōt adoꝛari cultu dulie z dici sanctissimus etiā si sit nequissimus 2 D
Papa quā iurisdictionē bēt i tpalibꝫ 2 J
KLM/ 5 QR/ 4 M/ 5 U
Jn papa quāta sit plenitudo ptātis 2 M
Papa imediatā iurisdi/ (3.M/10.AB ctionē bēt in oēs i casu necessitatis et euidentis vtilitatis 2 y/ 3 L
Papa symoniā cōmittere pōt in collatōe bñ
Papa nō solū p here/ (ficioꝝ.3. L/2.L si sed p quolibet notoꝛio crimine rē. deponi pōt.3.LL/8.Q/10.U/14.Z/15.B
Papa nō ipo facto desinit eē papa sꝫ p sniaz 3.Q R/4.M/5.J/10.U.14.Z/62.B
Papa psumptus heretic⁹ pōt iuste deponi
Papa sine culpa nō tñ si/ (3 S/ 14 Z ne cā deponi posset. 3.T/1.Z/8.Q/15.D
Papā vnū solum esse oꝛtet.3.JU/15.A
Papa creditus in scismate dubio ligat et absoluit sibi adherētes 3 Z/ 5 T
Papa debet malle cedere Jmmo vitā suam ponere quā scādalizare ecclesiam 4 B/ 5 U/ 6 E/ 6 A/ 58 F
Papa legibꝫ diuinis et naturalibꝫ subijcit. conciliaribus et positiuis in vtilitatem ecclesie etiam deferre debet 4 J
Papa cedere teneꝫ si tria ꝓcurāt 5 FU
Papa bñdict⁹ an accusandus erat an nō.5
Papalis stat⁹ q̄lis sit.4.J. (M rē.
Papat⁹ nō est oꝛdo sup sacerdotiū vel epatū
Papalē z sacerdotalē autoꝛitatē si (3 P nō esset/tota ecclesia instituere nō posset .1. D/ 2 B/ 3 J/ 4 L/8 P/ 62 E
Papalis autoꝛitas quō intelligāt excepta in cōstitutionibꝫ cōciliarijs 2 E
Papalis autoꝛitat⁹ vsum neq; restrigi nimiū neq; laxari decet 3 L/ 6 Z
Pape determinatio nō ꝓpōderat determiationi ꝓcilij generalis 3 M/ 12 J
Pape obediendū esse p̄ceptū est affirmatiuū obligās semp sed non pro semper 3 D
Pape bñdicti epl'a ad regē frācie ꝓficta.9 J
Pape in certꝫ casibꝫ vi rē pōt resisti.3.L/4
Pape obediētia subtrahi (D/6.M/9.L pōt ꝓpter vnionē 5 P/ 9 L
Papā in casu occidere licet 24 T
Pape sunt oia bñficia hoc modo 24 T
Pape ptās q̄l⁹ sit 25 L (ptēptu dauiū.33.T
Pape mādato nō obedire aliqñ ꝓtingit sine
Papā eē quēdē deum q̄dā stulti putāt. 33.T
Papa censeꝫ br̄e iura in scriniopectoꝛis sui 33 L
Papa non est dominus immediatus bonoꝝ tēpoꝛalium p̄sertim laicoꝝ 33 y
Papa nō debet passim irritare leges ciuiles
Papa legibus suis positiuis vt ta/ (33 y

les sunt non est subiectus 36 M
Paradisuz quidã hñt hic ⁊ ĩ futuro. 73 O
Paralisis varie cause 43 Y
Paralitici sum⁹ pulcra similitudo 44 T
Parate viam domini rectas facite semitas eius 16 H J K
Parentum ad filios regula 4 S
Parentes vt succurrãt liberis eos nũq̃ liberos esse volunt 72 L
De parentũ honoratiõe 24 T/ 26 L/
Perentes suos mendicare qui per (31 U
mittunt peccant 31 O
Parisienses articuli Uide supra Articulus
Parisiensiensis vniuersitas suos ad certam regulã loqui iubet 3 B/ 18 F
Parisiensiũ vniuersitas cõmẽdatur 8 B D E/ 12 B E L/ 18 Y/ 57 H
Parisieñ. vniuersitas corripitur 18 Y
Parisieñ. vniuersitas quomodo tractat q̃stiones fidei 13 B/ 17 O
Parisieñ. vniuersitas vt recipiat iacobitas a se exclusos hortatur 18 T
Parisieñ. vniuersitatꝭ d̃solatio deflet. 57 A
Parisius fertur esse anulus ⁊ zona beate virgini a ioseph donata 58 F
Parochianus sacerdos fornicarius qñ vitãdus videat a subditis 62 T U X Y
Parochiani sic examinẽt a visitatore. 43 Q
Pars nostra deus est 46 D
Pars bonoꝝ et maloꝝ que sit 41 A P
Participatio meritorum 55 U
Particularia magis mouent 37 B
Particulares hominũ defectus in doctrinis non semp expedit notificari 18 H
Particulares casus in peccatis nõ oẽs declarari possunt 63 E/ 69 L
Paruuli quõ sint ad xp̃m trahẽdi specialis
Paruulorum obsequia (tractat⁹ 34 U
gratiora sunt q̃ senum 34 X
Paruuli capatiores sunt doctrinarum salu-
Paruulos ne ꝯuertunt ad (briũ Ibidem
christũ quidã ideo impediunt 34 Z
Paruuli quare et quibꝫ modis ⁊ a quibꝫ ad christum trahendi sunt 34 T O/ 35 A
Paruulo cuilibet necesse est semel totũ vite sue decursuz ꝯfessori prudẽti recẽsere. 34 O
Paruulos docere et exhortari in cõfessione oportet 35 L E/ 32 O/ 33 A
Paruuli mentiunt in confessione 35 A
Paruuloꝝ ꝯditio ẽ nihil facile celare. 35 D
Paruuli baptizati mens est vera imago trinitatis ⁊ deo copulat et fruitur 85 O
Paruuli infideliũ an sint baptizãdi. 25 A
Passibilitas vtilis est bellantibus et vxora-
Passibilitas impedit anime (tis 84 B
contemplationem 84 B
De passiõibꝫ aĩe tractãdũ ẽ necessrio. 83 T
Passiões aĩe de his notabil' tractat⁹ 72. S
Passio diffinitiue q̃d sit. 72. S T/ 83 X
Passiões nõ solũ in sensibꝫ sed etiã in intellectu in angelis ⁊ suo modo ĩ deo ponũt theologi 98 B/ 73 B/ 79 L
Passiones quinq̃ gaudium dolor spes timor pietas/armoniã constituunt 97 H
Passiões aĩe multe ad tria ꝯcludunt. 69 B
Passiões vel affectões vñ orant. 66. B H
Passionibus non dum liberi non in canticꝭ canticoꝝ sed in alijs exerceant 10 X
Passiões iudiciũ ratõis ĩpediũt. 55. D H/
Passiões vehemẽtes quicq̃d sua (56 L
dent non preuio iudicio rationis habeatur suspectũ 70 D/ 95 H/ 79 L
Passiões variãt ꝑm sãguis variã dispositio
Passio profundata est insa- (nem 73 I
nia 73 M P/ 42 F
Passionum numerus ꝑm varios varie assi-
Passionibꝫ cõtra (gnat. 78. Z/ 87. K S
rijs tangebat mens augustini 79 E
Passionũ noĩa trãsferunt rationabiliter ad affectiões volũtatis significandas 79 L
Passiões ĩ sapiẽtẽ cadere negãt stoici ⁊ q̃daz anachorite. 79. L/ 83. T/ 72. O/ 73. B
Passionũ ablatio nõ est argumentũ religiosi profectus 84 H
Passionũ edomatio affert. xij. fruct⁹. 84. L
Passiões ꝑm se nec laudabiles nec vitupe-
Passiões q̃tuor signi (rabiles sũt. 84 O
ficant p erucam locustam ⁊c. 90 R
Passiones nisi fuerint edomite/homo pacẽ non habebit 72 B
Passiõibꝫ in p̃ncipio resistendũ est 72 L
Passionẽ relinq̃t de⁹ in q̃libet re 72 T
Passio pfectiua et defectiua 72 T
Passio quelibet insequitur cognitionem cõiunctam vel separataz 72 T
Passionũ oĩm numer⁹ ⁊ sufficiẽtia 72 X
Passiões oẽs in aĩalibꝫ brutis sunt bone et pulcre 72 Z Supra affecus
Passiões ĩ viatoribꝫ sũt vt pl'imũ vitupabi-
Passiões p statu nat̃e ĩstitute (les. 72. T
Passiões/illusori (fuerũt oẽs pulcre. 72. O
as visiones inducunt 17 T/ 55 H
Passionibus agitatus et demoniacus nihil differunt 34 Y
Passiões oẽs esse bonas dicebãt epicurei sz aliter stoici et aristoteles 72 O

Passiones quando sint bone vel male mo/
raliter regula generalis 72 D
Passiones proueniunt aliquãdo a superio/
ri aliquando ab inferiori 73 A
Passionum primi motus tangunt rationez
in nõ in virtuosis 73 A
Passiões sex ponũt medici Ideo 73 B
Passionũ sensualiũ effect⁹ hi sunt 73 B
De passiõibus loquẽtes diuersimode cõcor
Passiones spirituales vnde (dat 73 B
cim numerantur 73 E
Passiones aĩales et spũales in hoc differunt
Passionũ spiritualium origines (73 E
duodecim 63 D E F rc.
Passio naturalis qñ sit peccatũ 24 L
Passionati homines quomodo euadãt la/
Passionẽ acerbis (queos diaboli. 69. D
simã sustinuit christus 25 Q
Passus est de⁹ pro salute nr̃a qđ ꝓ nob ip̃is
horresceremus pati 77 A
Passio christi q̃ acerba fuerit 15 R
Passionis xp̃i dies fuit dies tristicie et leti/
Pastor bonus aĩam suã tene (cie 98 D
tur ponere pro qualibet oue 6 E
Pastor cũ consecratur queritur ab eo an sci
at vtrunq; testamentum 42 U
Pastores aĩaꝝ ideo dicunt̃ p̃lati 42 S
Pastores q̃les sint in ecclesia 44 J
Pastor debet aĩam totã dare ꝓ ouib. 42. R
Pascẽde sũt oues a p̃lat; tripliciter 43 L
Pastoꝝ typo multa in cãticis canunt̃ ꝛ qua/
Pater dicit̃ de⁹ quorũdã cõ/ (re 98 J
muniter ꝓprie proprijssime 27 Z
Pater cuidã infanti effigiauit se i modo cru
Pater noster metrice decla (cifixi. 88 P
ratur 95 R S T U X
Pater noster exponitur 88 Q/ 92 T
In pater noster due vltime petitiões ad q̃d
Pater amorẽ cũ dilectiõe (referant̃. 64. A
ne dicit 65 y/ 66 B
Patres conscripti 12 D
Patris nostri dei/filij sumus. 76. E/37. A
Pr̃ ẽ fontal' plenitudo dinie essentie. 94 Q
Patibuli et cruc; differẽtia que sit 25 Q
Patriã suaz nomiari omnes audire delectat
Patrie afflictionem videre pe/ (46 E
na magna est 54 X
Patriarcharum duodecim genealogia my/
Patriarchaꝝ triũ nuptie (sticat 92 y
triplicis matrimonij xp̃i typũ gerũt 10 y Z
Patrimonialia bona hñtes pñt (58 B
Patrini q̃ possint (bonis eccl'e vti 4 K
esse et ad quid teneantur 26 S
Pauciores quare saluentur 54 K
Pauli raptus extasis fuit 65 M
Paulus peccatorum primus 8 J/ 54
Q/ 61 H/ 56 D/ 40 T
Paul⁹ euãgeliũ ꝯtulit cũ eccĩa. 14. E P/22
Paul⁹ petro restitit ꝛ q̃re 6 B (K
Pauli dicta et psalmos nemo intelligit nisi
tẽtatus ꝑ insidias diaboli 64 B
Paul⁹ ꝓpter scãdalũ vitãdũ corp⁹ castigauit
Pauperꝝ regula 4 S (39 O
Pauperũ miseri⁹s intueri vtile est 75 P
Pauꝑes grauant̃ miserabilit̃ a p̃lat;. 42. D
Pauperes non habentes vnde educarẽt ꝓ/
lem abstineant a coniugio 38 P
Pauperes iconomi verecundant̃ aliquãdo
ex superbia detestabili 75 X
Pauperes et debiles qui sint 50 F
Paupertas cõmendatur 23 E
Paupertas voluntaria defenditur ab impu
gnatoribus 23 X y Z
Paupertas est introrsus in animo 41 U
Pauꝑtas facit redire ad deum 50 F
Paupertatis votum in religioso indispensa
bile 23 G A Q
Pauꝑtas ficta quorũdã religiosoꝝ 36 S
Paupertas amara tutissima nõ est/sed me/
diocritas aurea 51 P
Paupertas omnimoda non perfectio sz ad
perfectionẽ via 67 P
Paupertatis omnimode stat⁹/ ꝑfectissimis
est similior sed an expedientior 62 F
Pax 55 T/ 56. L/ 94. Z/ 72. L M
Pax salutifera est finis policie ecclesiastice.
6 M A/ 8 A
Pax est ordinis tranquillitas 2 T/ 55
B 63 X/ 69 A
Pax in veritate consistit 4 J
Pax est bonum quod omnia appetunt 6
M A/ 7 O/ 9 M
Pax vera que sit 7 L (33 L
Pax quomodo querat̃ efficaciter 7 P Q
Pax per virtutes theologicas et quomodo
conquiratur 56 L
Pro pace propria aliquando expedit cedere
proprio iuri 31 X
Pax in mundo nõ est sed in deo 49 T
Pax cum vicijs et erroribus haberi non po/
test 45 M (bus 46 M
Pax vite contemplatiue comparatur pluri/
Pacez postula sicut pueri in scolis 76 Z
Pax conscientie tale bonum est q̃ ei aliđ cõ
parari nequit 74 O
Peccatũ originale est mors naturalis aĩe et
multa nomina habet 60 y/ 68 L
Peccatum originale de hoc plura 28 L

Peccatū actuale De hoc 28 M
Peccatum actuale ꝓtinet offensam reatum
Peccata capitalia septē (maculā 61 L
de his tractatus 28 P
Peccati mortalis diffinitio 28 M 92 H
in fine noīa plura et effectus plures
Pctm̄ mortale ex sola trāsgressiōe legꝭ diuīe
Pctā mortalia ne (ꝓsurgit 62. B K L
qs facile asserat actꝰ aliqs esse 62 O
Pctm̄ mortale et veniale quō differāt p cō⁹
parationē ad morbū ⁊c. oñdit. 63. L M ⁊c.
Pctī mortalis et venialis distinctio a priori
Peccati mor. et ve. distinctio ex (63 F K
parte obiecti 29 H
De peccati morta. ⁊ veni. differentia spālis
Peccati venialis et mor. (tractatꝰ. 32. J
differētia sub typo regine 32 U
Pctm̄ mortale nō ꝓtrabit q̄ntūcūqꝫ sit eius
sensatio nisi sitꝰ ꝓsensus. 99 X/70. F T
De pctō suo an sit mortale dubitās quō se⁹
pe certus esse possit 70 E Z
Pctm̄ mortale semp tollit caritatē 19 T
Pctī mortal' ignominiā nulla creatura inteli
git sicut nec actus meritorū gloriā 97 O
Pctī mortalis diuisiōes plures 28 O
Pctm̄ mortale an sine primo motu sensuali
tatis possit cōmitti 29 U
De pctō mortali Vide etiā supra capitalia
Pctm̄ veniale diffinit 29 H in fine
Pctm̄ veniale de hoc plura 29 H
Peccatum veniale de se esset mortiferū nisi
dei misericordia aliter decreuisset. 6. B E
Peccatū veniale a mortali nō intrinsece sed
respectu diuine imputatiōis distinguit 61
Peccatū veniale si deliberate ⁊ (B/63. K
ex cōsensu pficit an fiat mortale 61 B
Pctm̄ nullū est adeo veniale q̄n fiat mor⁹
tale dū placet quō intelligitur 61 B
Pctm̄ veniale quō puniat cū mortali in in⁹
Peccatū veniale an sit cōtra (ferno. 61. E
vel p̄ter p̄ceptū. 63. B L D B J. 69. L/
Pctā venialia mille. nunc̄ fiunt (70 F
vnum mortale 63 M
Pctm̄ veniale triplex enumerat 63 B
Pctm̄ veniale cōfiteri nō oportet et quid sit
Peccatū veniale fit mortale q̄ (70 E F
tuor modis 28 P/29 O
Pctm̄ veniale est pctm̄ sicut accidens ens.
Peccatum veniale ex euētu ex (29 H
causa ex genere 29 H
Pctm̄ veniale q̄re infra in veniali plura
Pctm̄ in spm̄ sanctū De h tractatꝰ 29 K
Pctī in spm̄ sanctū ser species 29 L M
Peccatū in spiritū sanctum quō dicatur irre
Pctī ꝓtra naturā q̄tuor (missibile Ibidē
species 29 B De hoc plura 31 Z
Pctā cōtra naturā ex malicia sunt 64 E
Pctm̄ ꝓtra naturā inter ꝓiuges grauius est
Peccata aliena considerare quomo (31 Z
do liceat et quomodo non 70 P
Peccatum diffinit' et diuiditur 28 K
Peccatū pōt esse in nō babētibꝫ ratiōis vsuꝫ
sed non demeritū 97 Y
Pctā spem plenū c̄ solidāt 54 M
Peccata coopantur electis in bonū. 54 P
Peccatū vniꝰ nocet vniuersitati. 55. U/
Peccatū deletū per contritionē (56 H
punitur aliquando 56 H
Pctā cōmunitatū aut principū cōsultiꝰ ples⁹
rūc̄ tolerant' q̄ punīri querant 5 T/ 9
F/ 56 A/ 62 X O
Peccatoꝝ dimissio duplex 10 K
Pctā viuaciter sentire effectꝰ est vini sapie.
Pctā quō deleāt' seī 10 O (10 L
Post peccatū bois gaudiū nouū oritū est qō
Pctm̄ iustificans (alias nō fuisset 6 X
alio iudicio punit' q̄ peccans 12 Y
Pctā purgant' p patientē tolerātiā quotidia
narū tribulationū occurrentiū 22 F
Sub pctō deus oīa conclusit 54 P
Pctā vincere nequiēs docetur 57 F
P ctm̄ oīe ꝓtra deū de sui conditiōe indu⁹
cit mortē eternā ⁊ ratiōes 61 A L
Pctm̄ quō sit finitū vel infinitum 61 L
Peccatū quō remittit' nō imputādo. 61. M
Pctī bitꝰ stat cū actu vtutꝫ opposite. 63. D
Pctā p̄terita fiūt btis ad gl'am quō. 64 A
Ex pctis vel tētatiōibꝫ resurgēs exaltat'. vū
donis spūssctī ⁊ vtutibꝫ ⁊c. 64 M J
Per pctm̄ semel volēs desiderio satisfacere
vt id postea cesset errat 70 T
Pctī deletio an req̄rat dolorē corpalē. 70. Y
Peccati an eternā dānationē pati q̄s malit
interrogatus quō respōdebit 70 E
Peccati causa an deus sit 88 O
Pctoꝝ ad inicē cōparatio fm grauitatē. 24 F
Pctī actꝰ habitꝰ ⁊ reatꝰ differūt 28 M
Pctm̄ remanet aliqñ reatu trāsit actu ibidē
Peccati subiectū et origo 28 H
Pctī añcedentia subseq̄ntia ⁊ concomitātia
Pctm̄ vnū dicit' maiꝰ altero decē (28 H
Pctm̄ vnū ex alio nc̄sci't h (modis Ibidē
Pctā sūt nō culpe ꝑmi motꝰ (mō 28. O
Pctā q̄ñ sint delectatiōes primi (29 K
motus ⁊c. Epilogus 30 O
Pctī radix superbia lubido ⁊c. 28 Q
Peccata cordis oris et operis et omissionis
numerantur 31 O P

P ante E

Peccata quanto tpe deflere oporteat. 34. A
Peccata sibi esse remissa nemo scit sed conj
cere potest hoc modo 34 D
Impeccabilis per naturaz nulla esse potest
creatura rationabilis 61 H
Peccata preterita recordari est tutum cuili
Peccatorum recordatio est (bet 34 D
cõtra elationem Ibidem
Peccata sua aliqñ quis videre nõ pmittit ex
demeritis precedentibus 37 R
Peccata preterita obliuioni debẽt tradi hoc
Peccatis consuetis resi (modo 71 H
stendi modus 32 B
Peccatum est adeo voluotarium tc. intelli
gitur de actuali 37 U
Peccator in peccato manẽs nihilomin9 de
bet opari bona Ideo 32 A
Cũ peccantibus aliqñ fauorabilius agitur
Peccator vtrum se publicare te (36 S
neat De hoc plura notabilia 34 Q
Peccator sic clamet ad deum 52 D
Peccator desperare nõ debet ob hoc qz cre
bzius cadit sed faciat instar pueri cadentis.
Peccator rigorẽ vite suscipe põt (71 O
q̃uis preuideat se ideo multo minus victu
rum 39 D
Peccatores se primos christus et maria an
ex humilitate nominauerint 40 T
Peccator est alter ismael 41 X
Peccator q̃ male habeat pulcre deducitur.
Peccans omnis cuilibet iusto (42 A
iniuriatur hoc modo 41 U
Peccans in omnia peccat/quomodo B pul
cre declaratur Ibidem
Peccator an possit aliquid moraliter bñ age
re 24 D/ 60 ZV/ 63 D
Peccator quomodo possit aliquod tpale bo
Peccator dicẽs sym (num mereri 63 D
bolũ non mentitur 25 H
Peccator est monstrum horrendum ingens
Peccatores fugiendi non sunt in (93 X
orationibus 75 T
Peccare potentia non est 78 K
Peculiũ habere quid sit 23 B R
Pecunie obediunt omnia 53 I
Pro peccunia locata ad ostentationẽ põt ali
quid recipi vltra sortem 36 F
In pecunia dominium et vsus rationabili
ter distingui non possunt 35 H
Pelliceas tunicas fecit deus ade sic intelli
Pena. i. 6 55 y (gif 51 Z
Pena p veniali in inferno purgatorio z hoc
seculo alia est 31 D
Penarum ad mensuram vini pulcra com
paratio 31 D
Penã soluere nõ excusat semp 24 D
Pene sũt restringẽde quõ intelligẽdũ. 24 E
Penaz institutio ẽ de iure positiuo. 51 O
Pena omis nõ exterminatiua medicinalis
Pena pecuniaria ex (est 62 P|X
ponak publice ad pios vsus 43 B
Pena maloz triplex tractata inflicta pmissa
Penã accipe a nõ soluẽte pecuniã (55. X
mutuatã licet hoc mõ 35 R/ 36 F
Penna mysticak 66 PQ
Penne columbe sunt cõtẽplando 49 Q
Penitẽtia de hac tractat9 27 L De hac
Penitentia qualiter iniun (sermo. 41. D
genda 25 B/ 32 O/ 33 A
Penitentia est celanda 33 O
Penitentia leuis fructuosius iniungitur q̃s
Penitentie iniunctio (grauis 33 O H
quãdo fieri debeat 33 B
Penitẽtie sacrm hẽt efficaciã inficte accedẽ
tibus pm sanctam thomam 77 O
Penitẽtie iniũcte oblit9 an denuo teneak pfi
Penitẽtiã iniũctã nõ cõplẽs (teri 34 R
an teneak implere vel sufficiat cõfiteri. 34. R
Penitentiam explens in peccato mortali ite
rare non tenetur 35 F
Penitẽtiã, puocãt eccl'ia materiak z imagies
Pnie tabula ẽ extẽdẽda. 43. I (tc. 40. K
Penitẽtia est lotrix sagacissima 41 B
Penitẽtiã publicã p occultis fatuũ est iniũ
Penitendũ est crebro q̃ (gere 43 O
uis recidiues 45 D
Penitẽtia initiũ est theologie mystice 65
Penitẽtie sacramentũ nõ (E/ 74 B
potest conferri nisi subdito .i. T/ 5 T
Penitens nõ debet asserere se nun q̃ pecca
turum sed propositum habere et diligentiaz
habere et nõ velle peccare 20 T
Penitẽtes recipi debere 18 T
Penitẽtiã quotidianã iniũxit Jo. de gerson
Penitẽtiã puã iniũxit (sibi confessis. 35. F
gerson exemplo guillermi parisien. 35 E
Per ppositio quid dicat 65 P
Peregrini sumus hic 49 A
Perigrinoz more q̃ sursum sunt q̃rere debe
Peregrini sumus omnes (mus 42 P
et deum offendimus 52 X
Perfectio xpiana ẽ dei dilectio. 42. L/ 75
Perfectiores carẽtes tẽtatiõe dolẽt (H
Perfectum opponitur vano 99 K
Perfectionis euangelice culmen 10 I/
67 D H O tc. U plene

Perfectū est qđ suo fini ꝓiungit 23 L
Perfectiōis status describitur et diuidit in acquirēde ꝛ exercēde statū ꝛc. 67. UZ 68 B
Perfectio simplicter et ſm quid 67 Z
Perfectū nolle fieri pctm̄ est 68 D
Perfecti non semp implēt cōsilia xpi actu ſz
Perfectum fieri in quatu (animo. 67. P
oꝛ consistit 68 D
Perfectū opus segniter impletū minus est q̄ imperfectioꝛa strenue 68 D
Perfectio vera rationalis creature quid sit
Perfectionis summa cōsistit in (35 B
mansuetudine et humilitate 51 D
Periculum amans peribit in illo 35 T/ 24 B/ 51 P
Periculo pctī moꝛtalis se exponere. 24 L
Pericula semp deuitare tutissimū est. 70. R
Peritis in arte credendum est 20 Ty/
Peritus in arte etiam non gra (21 L P
duatus quid possit 18 LB
Peritus in vna arte ne p̄sumat ideo in alijs sibi peritiam arrogare 18 BL
Periurium multipliciter dicitur et quando peccatum 28 A/ 31 T
Periurium nullo casu licet 13 U
Permissio quadruplex 63 A
Perplexus in sumptione eucharistie habet egressum amplum 92 L
Perplexus nullus est simpliciter sed ſm q̄d ad tempus 24 L/ 30 T
Perplexitas sic contingit 30 y
Perplexitas sic vitanda est 32 Q
Perseuerantiam in bonis operibus p̄stat
Perseuerantia foꝛtis con (deus 77 O
tēplatiuo necessaria est 74 TD
Persecutionē patiunt oēs scti 46 L
Persone in diuinis necessario sese communicant 54 Z
Persuadēdo tūc pdimus verba 41 OI
Pertinax in erroꝛe quis censeatur 13 D/ 14 SU Plura 15 D
Petitiōes p̄lati sint tibi iussiōes 49 K
Petrus in carcere moꝛalizatur 87 UX
Petrus arroganter dixit (88 WO R
non te negabo 88 L
Petrus irreꝛehensibilis erat de veniali nō
Petri exemplum dicen (moꝛtali 49 T
tis ex i a me non appꝛobatur 92 A
Petrus de palude fuit magn⁹ iurista ꝛ theologus 36 E/ 38 F
Petrus celestinus vidit i somnijs asinū solꝛuentem tributum ventris 37 D
Petri cameracēsis tꝛia notabilia dicta. 35 D
Petri cameracen. cū reuerētia meminit. 46
Petrus de luna per articu (7/ 46 K
los cōuincit 15 AB/ ꝛc. plura
Petrus de luna vipera nuncupat 47 D
Petrus de luna quo die et anno depositus a papatu 57 F
Phariseus publicanū contempsit 86 F
Phariseoꝛum tripleꝛ scelus 4 y
Philosophi ponunt spiritum pꝛocedentem ad cognitionē dei deficere et cadere in occa/sum quod repꝛobatum est per articulos pa/risien. 97 BJ
Philosophia quō tractet de deo 14 F/ 54 F7/ 55 DE/ 64 O/ 95 D
Philosophie partes 60 D
Philosophia vera 64 H
Philosophis nō cōmunicat sapientia xpia/
Philosophi vbi contradicūt (na 66 y
fidei non tenentur 20 R
Philosophi aliqui certitudinem posuerunt alij nullam 56 B
Philosophie omnis oꝛigo quo ad subiectuz 69 W
Phi biberunt vinū sine lacte 82 D
Philosophi duo vnus semper ridens alter semper plozans 85 L
Philosophie et theologie vtilitas 86 F
Philosophia non concedit reuelatiōes a patre luminum 86 X
Philosophie tres partes 89 B
Philosophie et theologie diuersitas capita/
Philosophia theologie nō est (lis. 89. F
aduersa sed non ascendit ad eius altissima.
Philosophoꝛum hominum groſ/ (89 Z
si sensus/et magnoꝛum doctoꝛum lapsus circa dei vnitatem 91 Q
Phi nō nihil veritat̄ speculati sūt. 92. W
Phus quidā deo regratiat̄ de q̄tuoꝛ 50 Z
Philosophi in diuersas sectas de vsu mulierum partiti sunt 38 H
Philosophi amabāt veritatem magis vt lucentem q̄z vt coꝛrigentem 38 T
Philosophi an fuerint fideles 45 T
Philocapti taliter sunt dispositi 74 D
Phisonomus socratem iudicat coꝛruptoꝛez puerozum 38 U
Picture amoꝛi nouicio conducunt. 99. S
Pictoꝛes ꝛ rethoꝛes Jo. ger. imitat. 93. B
Pietas quid sit 84 D/ 98 DH
Pietas fidei quid sit. 88. D. Vide. s. fides
Pietas cum sufficientia magnus questus est 91 W

P ante O

Pietas multis modis accipitur 28 D
Pietatis donum Ibidem
Pietas fidei tria requirit 53 U
Pie opinabilia valet ad exercitiū speculatio
Pignus quid sit. 35. I (nis 93 B
Pigricia est exantienda 72 B K
Pigrum et somnolētum de lecto surgere no
lentem pulcre describit 46 D
Pilatus pontius genere 25 O
Pinguis vēter nō gignit sensuz tenuem. 51
Pisum paruum habet omnes nume/ (I
ros figuras et habitudines 90 L
Pithagaras cōponebat motus suos ad cy/
Placens sibi ipi vere hu (tharaz 87 K
milis non est 75 B
Placere hominib⁹ an q̄s aliqñ velle possit.
Planete quidaz maliuoli quidā (62 D
beniuoli dicuntur Ideo 73 D
Plenitudo ptātis eccl'astice q̄d sit. 2. B F y
Plenitudo ptātis ecclesiastice formaliter et
subiectiue est in papa 2 B F y
Plenitudo ptātis ecclesiastice finaliter et q̄
ad applicationem eius z vsus ei⁹ est in eccle
sia vel concilio 2 F y/ 3 W/ 5 U
Plenitudo potestatis ecclesiastice quāta sit
in papa 2 W/ 3 O3/ 10 A B
Pluribus intētus minor est ad singula sen/
Poete ꝓphete habebank z (sus 74 Z
poesis p veritate sub methaphoris recipie/
batur 16 Q
Poli iure sunt oīa cōia ait augustin⁹. 41. O
Policia quid sit et q̄ttuplex z descriptiones
2 L/ 3 D/ 61 K/ 93 y
Policia male recta q̄ttuplex z q̄re 2 U
Policia que sit optima 3 D/ 4 Z
Pollutio nocturna 31 Z
Pollutione etiā non existēte pctm̄ molliciei
De pollutiōe nocturna (cōtingit 32 Z
specialis tractatus 37 R
Pollutio nulla inchoata et perfecta in som/
no est peccatum 37 U
Pollutionis fluxus violēter coerceri non de
bet dū sentitur 37 U/ 38 I
Pollutio si placet peccatur Ibidem
Pollutio pōt ꝯtingere ex merito aliquando
Pollutionem quidam nunc̄z/qui (37 K
dam semper patiebatur Ibidem
Pollutus nō tenetur abstinere a celebratio/
ne vigīti quatuor horis sed pōt celebrare tali
ter qualificatus 37 Z/ 25 B (38. A
Pollutio diurna de hac specialis tractatus
Pollutionum origo moralis potius q̄ na/
turalis attendi debet 38 L
Pollutio diurna sic est vel non est peccatum
Pollutione etiam nulla sequente (38 L
quis grauius peccare pōt q̄ si adulteraretur
Pollutio sine consensu a celebra (38 F
tione de se non impedit 38 F
Pollutus debet de consilio non de precepto
abstinere a celebratione Ibidem
Pollutiones sunt confitende et non nihili
pendende 38 B
Pollutio extorqueri non debet etiā p sanita
te consequenda z̄c. 38 D
Pollutio si placeat quia exoneratiua est nō
peccatur ibidem
Polluunt nos plura 41 A O
Pompe prelatorū in seruis equis z̄c. restrin
gantur 43 D
Populis hec tria necessaria sunt 48 P
Portionis superioris actus 86 A
Porphirius 25 T
Porphirius platonicus dicit demones ani
malia rationalia 93 S
Positiui canones bi sunt et ideo instituti.
51 z In fine
Posse obedientiale vel logicū 2 P
Potētie aīe nō distinguunk ab aīa 82 P
Scōm tres anime potentias sumik omnis
orandi materia 65 Z/ 66 B
Potestas quid sit 1 W
Potestas facti et iuris 1 X
Potestate publica fungentes q̄les esse debe
ant 56 L/ 55 O O
Potestas ordinis an possit annihilari p de/
gradationem 3 P
Potestatis vsus inferiorum platorum pōt p
superiores ex causa limitari 4 L W
Ptās ois a deo est sed nō equali iurisdictōe
In potestate nostra non est qui/ (63 T
bus visis tangamur 83 T X
Potestas vnde dicatur 33 P
Potestas ordinis z iurisdictionis 33 Q
Ptās clauiū vbi fundek et alia plura de hac
Potestas autoritatis excellentie z (33 O
ministerialis 43 Z
Ptās platiōis manere pōt sine gr̄a 42 I
Practicus in arte prefertur solum speculati
Praxis quomodo attendak (uo 65 K
in intellectu speculatiuo 93 E
Preceptum quid sit 25 T
Preceptorum apud varios varia distinctio
Precepta decalogi quilibet tene/ (25 T
tur scire et intelligere 31 S
Precepta dei duplicia 32 I
Precepta superiorum transgredi q̄ñ sit pec/

catum mortale 32 L
Precepta non obligãt vt fiant ad intẽtionẽ obligantis 36 O
Preceptoꝝ christi aliqñ forma verborũ ali/ quãdo finis solus attendi debet 34 T
Precepta dñi multa sunt et vnum 16 K
Precepta publica ꝓferat vnusquisq; volun tati ꝓprie quãtũcũq; bona videat. 65.71
Precepta decalogi sunt iurꝭ (66 JM naturalis et diuina lege repetita .ii.FJK i2 LOy / i3 DEJ/ i5 J 55 P 56 M/ 61 O
Preceptũ dñi lucidũ, pacificum ꝛ dulce, i2. Circa p̃ceptũ nõ occides .ix. asser/ (DL tiones magistri iohãnis parui i4 A Et alie ii KLMNQR
Preceptis diuinis ꝗre nõ tã cupide obediãt hoĩes sic̃ adinuẽtiõibꝫ ꝓprijs .22.D/70.P
Precepta ꝛ ꝑsilia differũt. 23 M/ 67.S
Precepta an implere possimus non existen tes in gratia 90 T/ 63 J
Precepta dei magna diligentia pscrutanda sunt 61 J/ 68 MK
Preceptum hominis sup intrinsecis actiꝫ imponi non potest 62 B/ 24 E
Preceptis ecclesie an satisfaciat qui non ser uat intentionem ecclesie 62 M
Precepta diuina affirmatiua limitãtur p ec clesiã ad certũ tempus ꝛc̃. et quomodo hoc liget 62 L/ 24 E
Preceptis paucis ꝓtẽtus deus licet potue/ rit plura exigere 62 P/ 70 Y
Preceptũ quodlibet quadruplicez latitudi/ nẽ hẽt ꝑm quas assignant pctã mortalia ꝛ ve nialia 63 BMꝛc̃. 69 E
Preceptoꝝ diuinoꝝ obligatio maior est q̃z Jn p̃ceptoꝝz impletiõe (votoꝝ. 67.S consilia plerũq; implentur 68 M
Precepta legis diuine sola sufficiũt ad vitaz Precepta affirmatiua obligãt ad (68 J semper 24 E
Precepta decalogi exponuntur 24 Z 25 J et deinceps p decem p̃cepta omne peccatum mortale phibetur 26 J
Sub p̃cepto cadit aliq̃d dupliciter. 27.F
Precepta decalogi enumerãt .xi. S.52.T
Precepta decalogi ad quẽ articulũ fidei per tineant i3 J
Circa p̃cepta varia erronee aliq̃ assertiones
Circa p̃ceptum non occides erro (i3 T nee assertiões .14.A/ii.KLMNQR ꝛc̃
Impugnatio iustificationis earum i2 S
TUXY
Impugnatio illarũ assertionũ i3 AB
Cõclusio q̃drimẽbris ꝓtra eas. i3 DA
Preceptores puerorum teneant .i3. regulas has 48 U
Precia rerum venaliũ iusta lege possunt in/ stitui p legislatorem 35 O
Precia omnibus rebus esse imposita salu/ berrimũ foret q̃uis difficile 35 O
Precium statutum p denario annuo quin/ decim licitum est 35 PQ
Predestinatus an sis noli q̃rere si nõ vis errare 88 T
Predestinauit hos deus alios prescinit et quare 54 KS/99 P
Utrum p̃destinatos nunc existentes in cul pa plus amet deus q̃ prescitos nunc in gra/ tia actuali existentes 99 P
Prescitꝫ ꝓpter electos sunt formati. 54 S
Prescientiam dei cogitans et timẽs se forte damnandum quid aget 20 J
Predestinationis signa 76 S
Predicatorum ordinis fratres olim sub pe/ na carceris carnes comedere non audebant 39 J
Predicator prius semitas suas rectas faci/ at quã aliorꝫ viã paret 16 K
Predicator humilitatẽ difficile fuat. i 6.R
Predicator superbus nõ aperit os nisi mul tis auditoribus 35 O
Predicatores vocem clamosam habere de/ bent 16 B
Predicat is etiã qui libros scribit i B
Predicare tenentur curati tenorẽ legis eũ/ gelice maiores prelati de his reddere ratio/ nem 4 A/ 6 B
Predicationis officium magne dignitatis est sed onerosissimum. 6.S/68.J/42.U
Predicare euangeliuz omni creature an ad hucligentur prelati 7 B/ i2 B
Predicandis prelatis auferendas diuicias
Predicandi necessitas incumbit (io J alicui multis plerũq; vrgẽtibus i2 B
Predicatio qualis esse debeat summarie di citur 18 X
Predicatio efficacissima est que simplex est et humilis 22 E
Predicare propter vite sustentationem an aliquando liceat 62 J Contrarium di/ citur in tractatu qui non videtur su?. 30.K
Predicator attendere debet passionum ori genes 73 K
Predicator vti debet sermonibus passiona libus hoc modo 73 O

P ante R

Predicat contẽplatiuus opere deum esse su per omnia diligendum 74 D
Predicatores quidam similes sunt fabrica/ toribus arche noe 77 F
Predicantiũ tẽtatio qualis sit 87 R
Predicationũ multiplicatio fit in laqueum Predicatori addit pondus auto/ (87 R ritatis operatio 93 D
Predicare nõ licet sp oẽm veritatem.24.D
Predicare ꝓpter tpalia ℞ mõ pctm̃ ẽ.32 K
Predicatio generalis cõtra carnalia quedã
Predicatio nõ (vitia nõ sufficit 32 T est dimittenda propter subsannãtes 34 T
Predicatores hortari debẽt matres ꝑ puer
Predicator voluit esse (educãdis.48.K bernardus instar conche nõ canne 49 X
Predicationis verbuꝫ multis datur/ vel sub trahitur ideo 50 D
Predicator subtrahat verbũ dei nolẽtibus et odientibus audire 50 D/ 51 R
Predicator fugere debet sermones curiosos
Predicatores religiosi/ alios reli/ (51 P giosos nõ p̃dicãtes/ ꝺtẽnere nõ debẽt.71.J
Predicator castigare carnẽ debet q̃uis edo mitam ꝓpter euitãdum scandalum 39 O
Predicatorum temperantia qualis esse de/ beat specialis tractatus 40 A
Predicare alta suadet superbia. caritas au/ tem cõmunia et vtilia 41 BL
Predicator somnolentus sic excitare debet.
Predicator dicens et non faciẽs (41.BJ cui comparetur 42 B
Predicatoribus dicentibus et nõ faciẽtib quidam laici similes sunt 42 B
Predicatores pulcra mordẽt facecia.42.R
Predicationis officium pretulit paulus et apli omnibus alijs 42 S
Predicationis officium annexum est cure pastorali 42 S
Predicatiõis officium nemo exercere debet nisi missus bis modis 42 X
Predicatiõis officiũ hec exigit 42 U
Predicare mulieri nõ ꝑmittit 42 X
Predicare ꝓtra ꝓlatos i eoꝝ absentia nemo
Predicator nõ in vniuersa (debet.42.y li resideat sed singularia enumeret 46 D
Predicatorẽ aliquando inopem facit mate/ riarum copia 46 P
Predicator q̃ oĩa dicit nihil dicit 46 P
Predicatoribꝫ fiat sufficiẽs prouisio. 42.Z
Predicationuꝫ auditores multiplices sunt
Predones animarum incauta (42 U tum bi sunt 48 L
Preiudicium quid sit 12 U
Prelati debẽt eẽ ꝓtẽplatiui et actiui.74.K
Prelati ecclie infamari nõ debent 31 U
Prelatoꝝ tẽperantia q̃lis esse debeat specia
Prelatꝰ errãs in fide (lis tractatꝰ.40 A nõ eoipo est depositus.42.J supra papa
Prelati hoc scire tenentur 42 T
Prelati tpalia ꝑ se et spũalia ꝑ alios curant
Prelati sunt lupi rapaces fal/ (42 LT laces et voraces 42 T
Prelati fragilitatem seruẽt liberalẽ in fercu lis et ceteris 43 L
Prelati sint speculatores pastores et ianito/ res 44 E
Prelatos acriter reprehẽdit theologiam de spicientes 44 F Infra theologia
Prelati ad interiores actus nõ possunt sub/ ditos obligare 24 E/ 62 B
Prelato resistere in faciẽ aliqñ meritorium
Prelatoꝝ status est ꝑfectissimꝰ (est.33.Z et q̃re.16.D/21.T V/67.L V
Prelati quibꝫ casibꝫ cedere possint ꝛ debeãt statui suo.3.K/4.B/5.F/6.D P/9 P
Prelati humiles esse debẽt quia sunt obliga ti 4 D/ 6 E
Prelatoꝝ statꝰ et regula 4 LDR
Prelatoꝝ fastus 4 Z 6 E
Prelatos timẽtes deũ ꝛc. ꝓfici optimum est sicut malos ꝓfici pessimũ 6 F
Prelatus nõ sit austerꝰ peccãtibꝫ sed semper pauidus 6 B/ 7 ST/ 8 D
Prelati ardua tractẽt facilia alijs cõmittant
Prelati explicitũ magis fidẽ tenẽ/ (7 O tur habere q̃ alij 14 P
Prelatos duces sequi nõ nobilissimis ritꝰ con/ fingere iubet lex xpi 22 L
Prelatoꝝ autoritatẽ euangelica ꝛ alia dicta cõfirmãtia quõ intelligant.62.PV63.ST
Prelati nõ plus iurisdictiõis bñt in subdi/ tos q̃ abbas in monachos 62 R
Prelati ad multa tenent ꝓpter incorrigibili/ tatem ppli ad quoꝝ oppositа alias teneren tur 62 RX
Prelatꝫ multa insidiant ne bñ regãt.55.D/
Prelati plus circa necessariã actio (9 F nẽ quã volũtariã ꝺtẽplationẽ versent.56.7
Prelati pollere debẽt cõsideratiõe 48 A
Prelatorum pericula 52 O
Prelati quidã curã gerũt de tpalibus solum
Prelati sic poterant motam auari (55 A cie euitare 40 B
Prelatus nõ solũ põt sed aliqñ tenet in pub lico dare elemosynas 40 B

Prelati in virtutibus non solidati magnis perplexitatibus se inuoluunt 40 C
Prelatorꝝ pōpa non facit ad eorꝝ autoritatē et honorē maiorē vt quidā dicūt 40 D
Prelatis p̄dicatoribꝫ et curatis necessaria ē amplior vite austeritas 39 O
Prelati quidā neqꝫ dicūt neqꝫ faciūt. 40. A
In p̄lato triplex signū hūilitatis 40 X
Prelati ecclesiastici respectu p̄ceptorū diuinorū sunt quidā expositores 24 E
Prelatus in inq̄sitiōe pure secretorum grauiter peccat 34 Q
Prelatus quomodo p̄cipere possit vt se vel alium quis accuset 34 Q
Prelato precipienti contra conscientiā subditi an sit obediendum 30 T
Prelaturā in proximum nemo assumat nisi vocatus 55 QRS/ 68 J
Prelaturam posse quidem licite desiderari sed hodie suspectum esse hoc desideriū 55 R/ 68 J/ 69 L/ 24 R
Ad p̄laturā assumēdā q̄s cogit̄ q̄tuor causis
Prelationis materia suffici- (68 JK
ens est homo viator ⁊c. 42 J
Prelaturā q̄rens stulte facit 42 J
Prepositi subditis corporalia mīstrēt. subditi deuotioni vacent 22 R
Prescriptio legittima tenet etiam apud deum 24 U/ 2 E/ 36 F
Presentia essentialis ⁊ intētionalis. 84. O
Presentia corp̄alis nō semp̄ vtilis. 18 S
Presumptio 87 Z
Presumptio peccatum 24 J
Presumptionem sic fuga 50 E
Presumptio cōnata cōsueuit esse inuentuti
Premium duplex essentiale et ac- (71 Q
cidentale 94 D/ 77 T
Premiū accidētale substātiale et cōsubstan-
Peruaricantes reputaui (tiale 46 P
omnes peccatores terre 97 T
Prima principia dicunt̄ cōmunes animi cōceptiones ebdomades et prime impressiones 60 A
Prima principia varie noīant̄ 64 R
Primi motus nō sūt in ptāte nr̄a. 83. T X/
Primi motus sunt peccata eti- (88 B
am in fatuis 24 D
Primorꝝ motuū sensualitas ⁊ p̄ncipiū ⁊ sub
Principē esse bonū virꝝ (iectū est. 29. R
difficile est Ideo cōpassione dignus est si erret 10 F M
Princeps pati debet legē quā tulit 6 D
Principes q̄uis mali. iuste sibi dominium vendicant 58 O
Principis quō sint omnia 24 T
Principibꝫ maledictionez imprecantes valde culpabiles sunt 49 F
Princeps puer sic instituatur 52 L
Principalia vitia octo significant̄ p̄ octo gē
Principiū bonū laudat̄ licet (tes 51 J
q̄nq̄ successu frustret̄ 6 D/ 7 U
Principijs morborꝝ obstādū. ii. J/ 13. E/ 72
Priuatio sub q̄ cognoscit̄ deꝰ. 97. H (L
Priuilegiatū opꝰ ē misse celebratio. 37. S
Priuilegiatū opus quid sit 43 F
Priuilegiata op̄a hec sunt. 77 X T D
Priuilegiati in penitētialibꝫ nō dentur sine
Priuilegiatis faciliꝰ tollit̄ p̄uile (cā. i. P
giū q̄ ius illorꝝ quibus illud essentiali ordine competit 4 L
Priuilegiati ad q̄d sint instituti Quid facere debeant 4 P
Probabile 14 F B
Probrū nō apte probro diuiditur 38 Z
Processio in purificatōe btē v̄ginis habita
Processiōes cōmunes (mysticat̄. ii. S X
p̄sunt etiā facte p̄ quosdā p̄scitos 49 D
Procuratores causarum coerceantur ⁊ castigentur 43 A S
Proditio et p̄ditor quid sit 41 T
Proficiendi regula 97 QRS
Proficientes audiant 48 B
Profectus sp̄ualis talis debet esse 72 F
Profitēdi modus in religione 71 A
Professio tunc nulla est q̄n ⁊c. 39 Z
Promissio stulta et infidelis deo displicet.
Propaginis obstacula (21 T/ 63 A
sunt detestanda propter tria 38 T
Prophete ita ꝯcordāt vt quod vnus dixit alter dixisse existimari possit 16 E B
Prophetas nō diuino sp̄ū locutos fuisse di
Prophete demonū (xerūt heretici. 25. T
possunt futura predicere 53 R
Prophete falsi ⁊ vere difficulter discernunt̄
Prophetia non fallit sed interpre (53 R
tationem a spiritusancto recipit 19 U
Prophete nō habebāt sp̄ sp̄m p̄phetie. 19 D
Prophetas magicis artibꝫ p̄phetias vel mi-
Prophetātes fu (racl'a egisse error. 21. R
tura nō excludūt potētiā dei ī oppositū. 62
Propositiōes ꝯtrariantes expositio- (J
nibus doctorum et vsui ecclesie damnantur 3 B/ 12 X/ 17 M
Propositio si ad vnū sensum sit vera ad plures falsa damnatur 12 X/ 14 D
Propositiones indefinite plerūqꝫ. eq̄pollēt

vniuersalibus 12 U/ 17 E
Propositum quid sit 64 U
Proprietas et mendicitas ꝯtēdūt. ii. A B
Proprietarios regule sancte augu (C D
stini reprobat 22 M N ꝛc. plene
Proprietas scismata facit ꝛ vnanimitati ad
uersatur 22 P U/ 23 A L U
Preprietari⁹ ꝓcurator monasterij quō fiat.
Propriū sacerdotē quando nō (34 S
adiri oporteat 27 B
Propria inutiliter ꝯsumere pctm̄ est. 32. D
Proprijs iudicijs inniti ex supbia est. 31. U
Prosper improbat stoicos dicētes in virtuo
sum passionem non cadere 73 B
Protestatio generalis aut ꝯditionalis circa
fidē vt si erro submitto ꝛc. q̄d opetur 12 O
13 Ꝯ/ 14 M ꝛc. plura 15 D
Prouide tibijp̄i 72 L
Proximum diligi sicut seip̄m q̄d sit. 70. y
Prudētia de hac. 27 X (Supra diligere
Prudētibus credendum est etiā si nesciuerit
rationes incalūniabiles adducere 4 H
Prudētie nihil tā nocz sic̄ p̄cipitatio. 88. E
Prudētie semita rara et arta 90 Ꝯ
Pruritus in corpe scalpēdo auget̄ sic in libi
Pruritus i pudēdis ex (dinis vsu. 38. S
citat̄ ex causa intrinseca ꝛ extrinseca. 38 B
Pruritus nō oīs est libidinosus Ibidem
Prurit⁹ cuiusdā matrone romane sedari nō
Psalteriū q̄d sit. 78. Q (potuit Ibidem
Psalmos q̄re dauid ꝛ alij ꝯposuerit. 64. B
Psalteriū decacordū mysticum 73 A
Psalmodiaꝝ multiplicatio in eccl̄ijs fit pro
Psalmos aliqñ (pter. xij. causas. 79 A
imptinētes vt vidr̄ i oratiōez assumim⁹ 79
Illud psalmi Quāuis magna multi/ (B
tudo dulcedinis ꝛc. exponit 82 R
Psalteriū cū cythara reparauit xp̄s 94 T
Ptholome⁹ rex egypti biblyothecā quinq̄gi
ta miliū libroꝝ habuit in de laude scriptorū
Pudor in cōfessiōe nō tot⁹ abijci pōt/nec vti
Pudēdi mēbri erectio cū (le est 35 E
renisu volūtatis pctm̄ nō est 38 E
Pugna cōtra vitia hoc modo 72 A
Puero maxima d̄bet̄ reuerētia. 34. Y/ 97. y
Pueroꝝ efficax est oratio. 49. D/ 75 Z
Puer etiā vni⁹ diei hēt pctm̄ veniale 83. Z
38 E
Puer ad verba sugēda quō trahat̄ 83 X
Pueri i statu iusticie originalis quales fuis/
Puerorū respōsio. 88. F (sent 83 Z
Pueri bene instituantur ab ineunte etate.
88 P/ 45 J/ 48 U
Puer noster iesus est 92 Q R
Puer iesus nat⁹ in nob̄ sp̄ualiter sic nutriat̄
46 Z Supra iesus et christus
Puer duplex 95 U
Puerorū septem conditiones 92 U
Pueri apti ad susceptōez eucharistie. 25 C
Pueri triennes sentiūt pruritum 33 B
Pueri cū ācillis iacētes plerūq̄z peccāt. 32. T
Pueros solitarios iacere bonū est 33 B
Pueroꝝ cet⁹ nō ē vilis portio eccl̄ie. 34. U
Puer momordit nasum patrꝫ sui 45 K
Pueri sunt confestim scholis aut artificijs
tradendi Ideo 47 A
Pueri nō debent cedi verberib⁹ ꝛ an sigilla
tim vel in scholis erudiendi sint 48 U
Pueris nō fiāt picture turpes 78 U
Pueroꝝ exēplis vtit̄ sepe xp̄s Ideo. 71. M
Pueris ꝑmittēde sunt aliq̄ passiōes vitiose
Pueros innocētes nostri (ideo 73 O
generꝫ orare possum⁹. 77. y .s. baptizati
Pueros q̄ scādalizat rep̄hendit̄ 79 J
Pueri ad ecclesiastica cātica mācipant̄ ꝓpter
Pueri gratissima vi (has ratiōes. 79. J
det̄ portio chori canentium 79 J
Pueri a parētib⁹ ꝓhibēdi sunt a tactu libidi
Pueroꝝ multitudo debet es/ (noso. 38. B
se moderata s̄m aristotelem 38 T
Pueros superfluos esse necandos quidā di
Pueri aliqñ deterioreo mo/ (xerūt. 38 T
res trahunt in domicilijs parentum q̄z i pro
stibulis lenonum 43 E
Pueri nobiliū ꝓmouent̄ ad beneficia eccle/
Pueri sunt vt specula (siastica 44 H
Et docendi 45 H
Puellam nō decet equitare 53 S
Puella quidam equitauit in francia ducēs
exercitum 53 O
Pulcritudo quid sit 82 J/ 94 Z
Pulchritudo reꝝ allicit ad amorē 47 Ꝯ
Pulchritudo multiplex 82 O
Pulchritudo corpis nociua aliqñ 38 Ꝯ
Pulchritudo anime 82 K
Pulcritudo reꝝ ꝯsiderāda ē ꝓpter tres fines
Pulcritudinē tuā cognosce. 91. T (82 U
Pulsat xp̄s tripliciter 91 X
Puniunt̄ errores efficacit̄ dū nemini parcit̄
Puniri pl⁹ trāsgressores legꝫ hūane (3 A
q̄z diuīe ꝑuersuz videt̄. 10. S/ 69. J/ 40 O
Pro puniēdis erroribꝫ ꝯsiderādus est locus
tp̄s ꝑsona ꝛc. 10 T T/ ii D
Punitiones quas hic a deo sustinem⁹ vti/
les nob̄ esse. 55. y Z/ 56. A/ 57. A O
Punitiones populoruz a deo multis ex cau

sis proueniunt 56 M A O
Punire seip̄m per mortem aut inediam ad
iussum iudicis an liceat 39 M
Purgatio ab īmūdicia ⁊ purgatio a priuata
Purgant̄ inequaliter (potētia 47 X
alij alijs a carnali tate ⁊c. 37 Y
Purificari solēniter nō permittantur haben
tes pueros ex cōcubinatu 43 O
Purgatorium habet solacium 80 S
Purgatorium christus in descensu ad infe/
ros forsan euacuauit 83 F
Pusillanimitas docetur supari 69 X. ⁊c.
Pusillanimitas quedā (70 A B C D
ad inobdientiā superbam imputat̄. 24 Q

Quadrige ami/
nadab 83 S/ 85 P
Questio per debet soluit̄ per non
Questiones q̄s diabolus hoī (facit. 6. C
plerumq̄ facit quō dissoluāt̄. 70. X/ 87. S
Questiōes ille infinite reijciende (88 C
Questiuncule notabiles (sunt 92 J
valde de diuersis 34 L ⁊c
Qui in verbis domini nō discretiue sed cau
saliter accipitur 50 P
Quies nō est in hoīe quantū ad oēs vires p̄
ter solā voluntatē quo ad amorē 98 O
Quies non ita haberi pōt ab his q̄ in admi
nistratiōe sunt sicut a priuatis 70 T
Quietem hr̄e esset quibusdā infern⁹. 74. K
Quietem sponse placere sponso decē signis
declaratur 98 Y

Radio recto per
reflectionē in se fortificato nature
directio comparatur 69 B
Radix omnis peccati dicit̄ supbia libido cu
Raptus quid (piditas et luxuria 28 P
sit. 48 E/ 58 A B/ 65 M/ 82 R S
Raptus supmentales in theologia mystica
Raptus supmen (nō sunt insani 97 J
tales nō sunt cū defectu corpis aut miraculo
aut clara intelligētia sed fiunt p defectū oīm
actuū intellectualiū affectualiū obiectalium
Raptus et absorptio spiritus dis (97 K
ferunt 81 M
Raptus vel extasio ideo dicitur 73 H
Rapit aliquando ratio imaginatiuam ⁊ spi
ritus rationem 73 M
Rapit̄ aīa hoc modo extra munndū. 74. Q
Raptum quendā sentiunt studentes picto/
res philosophi ⁊c. 74 Q
Ratio q̄d sit et eius duplex portio et nomi/
na 61 T/ 64 S/ 68 S/ 29 Q
Ratio rapitur 65 A
Ratiōis entia nō inutiliter ponunt̄ 18 R
Ratio hoīs nō debet captiuari sub melanco
lic⁊ ⁊ supsticiosis psuasiōibus 20 M
Ratiōis iudiciū nullū impfectū ⁊ inualidū ī
nō nullis est ⁊ decipit̄ ⁊ q̄re. 55. C D E A
Rationis dictamen non obligat (38 A
nisi in prima lege stabiliatur 61 P
Ratio recta principaliter in deo participati
ue in creaturis ⁊ quottuplex sit 61 T
Ratio q̄nq̄ synderesis q̄nq̄ diuīa noīat̄. 61
Rationis oculi quibus obcecentur (T
6 M/ 55 C A/ 61 O/ 62 M
Ratiōis supioris actus quis sit 68 A
Ratio portat voluntati lucernam vt videat
Ratio appetitui dominatur prin (88 B
cipatu despotico 90 J
Ratio ē regina ī microcosmo. 51. X/ 52. A
Rationē purā ⁊ integraz indiderat dn̄s hoī
Ratiōi oīa ꝯsonāt ī virtuoso ē diui (51. Y
nū verbū aristotelis. 49. Y/ 72. J/ 79. F
Ratio hēt suos quinq̄ sensus 45 Y
Ratiōis vsum pfectū pueri nō hn̄t ante. xiij
Ratio lesa ex indiscre (annū. 43. H/ 35. O
tione quid mali afferat 39 S
Ratio si nō rebellasset deo/ inferiora sibi nō
Ratiōis lesionē in subdi (rebellarēt. 38. S
tis cauere debent prelati 37 E
Ratio inferior vix pōt ad aliq̄d cōcurrere si/
Ratiōi supiori attribuit̄ (ne supiori. 29 T
ꝯsensus in actū. inferiori ī delectatōez. 29 T
Ratio inferior app̄hēdit aliq̄n absolute. ali/
aliquando inquisitiue 29 T
Rationē superiorē/ nunq̄ sequit̄ mot⁹ respe
ctu inferioꝝ/ nisi deliberatus 29 T
Ratio cū diuidit̄ in superiorē ⁊ inferiorē nō
distinguitur cōtra volūtatē. 29. J/ 30 H
Ratiōis actus ⁊ volūtatis sup se inuicem fe/
runtur 29 J
Ratiōis supioris est vltima sentētia 30 B
Ratio superior dicit̄ ꝯsentire in actū aliquā
do solū ideo q̄z non dissentit 30 H
Ratiōis iudicio volūtas sit ꝯformis. 32. L
Rationabilis existimatio que sit 34 S
Rationalis creatura q̄libet labilior est ad ca
sum ⁊ defectum quanto in naturalibus aut
etiā gratuitis fuerit ornatior 40 T
Rationalis et sensualis portiones ad inui/
cem colligantur hoc modo 73 A
Rationalis aliq̄n dicit̄ deus 93 S
Rationalis anime vires que sint 29 Q
Ratio recta/ luxuriā ⁊ gulaz iudicat turpiora

Ubi est eadē ratio debet esse eadē iuris deci
sio Exponitur 35 U/ 36 D
Rebelliōis carnis ꝯtra spm̄ cām phi nescie/
Reclusus q̄ vouit nō (rūt. 72. T/ 79 F
egredi tenet egredi existēti in extrema neces/
sitate 39 G
Recreatōis hūane nccitas inde sumit. 72 T
Recidiuum pctōꝝ sic vitandū 33 B C
Recōciliatio loci sacri nō est necessaria pro/
pter concubitū matrimonialem 27 P
Rectores policiarum multas insidias pati/
untur qui minus bñ regant 55 O R
Recreatōis hūane nccitas inde sumit. 72 T
Redemptionē opatus est deꝰ non in quātū
potēs et sapiēs sed inquantū bonꝰ 25 P
Redēptio ꝓprie vexatiōis tūc locū hēt. 36 L
Redēptio eleuās ⁊ redēptio p̄seuerās 47
Redēptio hoīs a seculis abscō (X/47. S
dita nō ē ꝓducta a celestib⁹ influētijs. 20. E
Redditus ad vitā ⁊ similes ꝯtractꝰ de se non
sunt illiciti 24 U/ 35 S/ 36 F
Redditꝰ cēsuales De his casꝰ spālis. 35. Q
Redūdātia fit aliqñ viriū supioꝝ ī inferiores
Reficit nos xp̄s triplici pane 50 T (73 M
Reflexiuā potentiā hēt homo 92 O
Reflexū ad se amorē hō nō habeat 78 D
Reformatio quō fieri debeat specialis ꝑmo
Reformatiōis ecclesiastice cardo (42. Q
consistit in frequēti visitatione 43 K
Reformatio eccl'ie debz a puerꝫ inchoari. 43
Reformatio ecclesie ꝑ concilium fie/ (P
ri quomodo possit 56 Z
Reformatiōe plurima indigētia numerant
Regere alios q̄ꝫ difficile (5 A B C D
sit soli experti nouerunt 55 R
Regnum quid sit 2 T
Regnū dei q̄t modis accipiat 27 T
Regnum francie cōmendat 48 P
Regnoꝝ pene oīm subuersiones ex inconsi
deratione ꝓcesserunt 48 M
Regnuz quadruplex Supra te circa te In/
tra te Sub te 52 M
Regnū celoꝝ appellat eccl'ia militans 52
Regnū aīe habet regē consiliarios (M
Regnū frācie tri/ (et ꝑuos. 52. A/76. F
plicē statū hēt ꝑ tria lilia significatū. 52. A
Regni frācie an femina sit capax disputatur
Regnū frācoꝝ sic ꝯq̄situ ē. 53. D (53. C
Regnū aīe inuadūt septē capitalia vitia. 76
Regredi in deum non nisi creature ra (F
tionali proprie datum est 40 Q
Regula hūane volūtatis est duplex. 29. A
Regule patiuntur exceptionem 3 L
Regule viuēdi oīm fideliū 4 R S T
Regula etiaz si indefinite ponatur equipol/
let vniuersali 12 U
Regularib⁹ astricti disciplinis cum licentia
possunt vacare sancto ocio 93 Z
Relatio inter deum ⁊ creaturam 60 F
Relatiōes non distingui realiter a suis fun/
damētis 60 Q
Religiosorum regula summatim 4 R
Religiosus instruit in pace obedire ⁊ facere
q̄ sibi incumbūt 19 A B C D E H
Religiosi sic ī mulieres oculos figere nō de
bēt/sic nec manu ꝓpriū contrectare 27 Q
Religiosi reliq̄re debēt ⁊ possessiōes ⁊ volū/
Religiosi nō obꝑuā/ (tatē habēdi. 22. A
tes regulā/nō merēt de bonis fundatoꝝ nu/
Religiosoꝝ statum esse ꝑfe (triri. 23. B
ctū dicit ī tractatu q̄ nō vid'r cācellarij. 23. C
Religiosos ꝓpriū hr̄e nō debere. ꝓbat ꝑ ius
diuinū ⁊ canonicū 23 D E F G H
Religiosus ꝓprietariꝰ plꝰ peccat q̄ꝫ abijciēs
Religiosuz an a vitio pro/ (habitū. 23. L
prietatꝫ excuset traditio clauiū singulis ānis
Religiosos affectare nō debz (plato. 23. R
freq̄ntē amicoꝝ carnaliū visitatiōem. 23 U
Religiosis exercitia actiua q̄re imponantur
Religiosi quō possint p̄laturas (67. D
assumere sine violatiōe voti pauptatꝫ ⁊ obe
Religiosi magnā cām hñt (diētie. 68. C
recurrēdi ad deū pro auxilio 69 H
Religiosi virtutes suas ita tenent p̄lato in/
terroganti reuelare sicut vitia 69 K
Religiosoꝝ ꝯstitutiōes ⁊ regula nō semper
obligant ad mortale 63 M N O P
Religiosoruz status quid addat super statuz
aliorum christianorum 63 Q
Religiosoꝝ status q̄lis sit 65 T Ꝯ
Religiosi teneant vniformitatē quantū pos
Religiosi ⁊ rurales (sibile fuerit 37 D
diutius viuunt Ideo 39 P
Religiosi in terra hollādie gelrie ⁊ brabātie
succedūt parētibus 39 Ꝯ
Religiosi quidā abutuntur officio predica
tionis hoc modo 42 Y
Religiosi in his essent reformādi 42 Ꝯ
Religiosorū abusiones quatuor 51 B
Religiosus simul colit deū et idola 51 D
Religiosorū ꝓcuratores in tēporalib⁹. quō
se habere debeant docent 71 G
Religiosus aperiat superiori omnes necessi
tates suas 72 D
Religiosorum tentatio 72 P
Religiosi grauant nouicios rationabiliter
ideo 78 H
Religio anthonomatice religio xp̄iana ad

q̃d obliget 2i SUy/ 67 B/ 71 D
Religiões facticie nec necessarie. nec sũt sta/ tus pfectionis nisi acquirende 2i TU/ 67 UX/ 68 AL
Religiões facticie quare dicantur 68 B
Religionũ instituẽdaꝝ ꝓncipalis cã. 56. D
Religio pfecta q̃d sit t quõ ꝓtrahak et vsu lo
Religionũ facticiaꝝ q̃ de (quẽtiũ. 67. B
beat dici scola maioris pfectiõis 67 L
Religionũ ꝓsidẽtes q̃ discretiõe caritate t cu ra esse debeãt in suos 67 FHD
In religionũ vot̃ papa dispẽsare pt. 67. L
In religiõibus pueri adolescẽtes imperfecti assumi possunt vt pficiantur 67 X
Religionuz votis vt quis se subꝫciat potest bene et male suaderi 67 B
Religio bñ instituta nõ omnes ad paria ob/ ligat 66 B/ 67 E
Religionis onera t preconia ponũtur 87
Religionẽ ingredi ad primã (OJHD
spirationem stultum est dicere 24 K
Religionis votum triplex assumitur contra triplicem solicitudinem 36 S
Religiones penit⁹ lapsas deplorat. 36 S
Religionibus ẽxempt̃ necessaria est lata dis pensandi autoritas a papa 36 Z
Religiões antiq̃ nõ reperiunt hr̃e exp̃ssam approbationẽ sedis apostolice 39 D
Religiões institute sunt p̃cipue ad satiffaciẽ dũ p pctis fundatoꝝ et aliorum 39 H
Religio semel lapsa nũq̃ aut vix reparari po
Religiõis rector sic moderet (test. 39 Q
abstinentiam subditorum 39 S
Religionẽ intrare an ei liceat qui grauatus est debitis de hoc notabilis decisio 39 T
Religionã pfiteri nõ põt ratiocinijs public̃
Religionẽ posse intrare (obligat⁹. 39. U
obligatum alteri dicit Sanctus thomas cõ tra sententiam aliorum 39 Y
Religiosus adhuc obligatus alteri tenet la borare manibus vt soluat 39 Y
Religio admittens obligatum alteri ratione pecunie mutuate vel furti tenetur ad soluen dum ꝓ eo 39 Z
Religionẽ ficte vouens vt defraudet credito
Religiõis scola ad inflã (res sic agat. 39 Z
mationẽ affectus instituta est 48 B
Religionẽ hoc intẽdere debet . 48 B
Religionem disce a boue 50 D
Religiõis onus difficilimũ est ꝯtinuati can tus repetitio 79 H (plere velit 79. O
Religionẽ nullus intret nisi ei⁹ instituta cõ/
Religio que sit aptior ꝓplationi 49 E
Reliquiaꝝ veneratio de hac 53 U
Remediũ generale p ecclesiasticis q̃ ad obli gatiões spũaliũ ꝓ tãporalibus 37 D
Remedia cõtra luxuriam 38 U
Reo fouẽdũ ẽ cũ iura fuerit obscura. 47 T
Repetit de⁹ scripturã sacrã his modis. 73. E
Repletio spũs dñi triplex scilicet sufficientie abundantie et redundantie 49 K
Requies animoꝝ t aiaꝝ quid sit 51 L
Requies secũda animarum talis erit. 51. O
Res tm̃ valet q̃ntũ vẽdi põt. 35. S/36. D
Res oẽs amorẽ naturalẽ hñt non aũt cogni tionem aut delectationem 66 U
Res ois tm̃ amabilis est quantum deo pla
Res duplicẽ ordinem hñt (cuit 99 P
vnũ ad deum alterum ad se 95 D
Respublica nõ regit̃ p si 2 E/ 9 D
Reseruatiões tot casuuz t bñficioꝝ 2 H
Reseruatio casuũ de (3. L/4. HD/6. F
hac specialis tractatus 33 HO/ 41 B
Reseruatio casuũ non fiat p paruulis et mu lieribus 32 TD 43 JR
Reseruabant olim sola pcã publica. 33 O
Reseruatio casuũ nõ fiat nisi in grauib⁹ cul
Reseruare casum de pollutiõe (pis. 33. E
diurna stultũ est aliquomodo 38 E
Reseruatio casuũ i synodalib⁹ epi cameracẽ.
Respicit hoiez de⁹ trib⁹ modis. 94. Y (43 R
Respõdẽdi modus xp̃iano cautissim⁹. 88 B
Restitutio 24 T/ 39 U
Restitutionẽ fieri spoliatis non est iuris na turalis aut diuini Jdeo sepe nõ fit 4 L
Restituere an teneat vsurarius 35 H
Restituere an teneat defraudãs citra mediũ
Restituere debẽs decẽ ali (iusti pcã. 35 S
q̃n citi⁹ daret centũ titulo fundatiõis. 37. D
Restitutiões certas qui debẽt nõ se absoluũt per fundatiões secus de incertis 37 D
Restituere an teneat eccl̃iastic⁹ male dispen sans bona eccl̃iastica aut suo bñficio nõ des
Restituere tenet̃ dãni (seruiẽs 40 EJ
ficans alium hoc modo 31 Y
Restitutionẽ nõ statim faciẽs nihilominus
Resuscitari iusti tpe (absoluit̃ mõ. 39 U
passiõis xp̃i q̃lia corpa habuerũt 83 F
Resurrectõez nr̃am negare est xp̃i quodãmo do negare resurrectionem 25 R
Resurrectio mortuoꝝ h̃ mõ fit. 25. U (H
Resurrectõis xp̃i ẽtitudo vigor t valor. 42
Resurrectiõis misteriũ erigit aios nr̃os. 42
Resurgere p se a pctõ nemo põt. 71. O (O
Rethorice tres partes 85 LE
Rethorica diuina guilbelmi parisien. 85
Rethorica ars sine vsu et in (B/ 46 B
genij viuacitate non sufficit 80 A

Absq; rethorica q̄dā aptissie loquūt. 80. A
Rethorica logica est necessaria ad scientias
morales 18 B/ 16 O/ 17 D
Retinere aliena qñ sit pctm̄. 31 O/ 32 O
Retractare maledicta nō ē oꝓbriū. 22. E
Reuelatio obligat ad credendū 14 E
Reuelationi contra precepta dei non credit
nisi de ea doceatur 12 T/ 19 U
Reuelatio q̄ p̄sumat vera aut falsa 17 R
S T ꝛc. plene/ 19 L M plene 20 B
Reuelatio comites habeat moysen et helyaz
In reuelatiōibus appa/ (17 U/ 18 E
rentibus due cautele 17 Y/ 19 O
Reuelatiōes aliq̄ fatue narrāt. 19. M N Z
Reuelationē propheticam si quis sibi dicat
fieri quid agendum 19 M U
Reuelatio probari debet sicut moneta 19
N O P Q R S T U/ 20 B
Reuelationes sibi factas qñ q̄s debeat ma/
Reuelatiōes eidē nūc (nifestare 19 O
vere nūc false obueniunt 19 O
In reuelatiōibus discernendis non est pre/
cipitanda sententia 20 B
Reuelatio ī somnis quō vera veniat. 58. C
Reuela secretum alterius in confessione si/
cut tibi velles fieri 34 P
Reuocatio erroꝝ q̄lis eē debeat. 14. M N/
Rex legere debet ꝛ libros hr̄e. 52. P (ꝛc. R
Rex francorum solo tactu curat quandaz in
firmitatem Ideo 53 D
De regib⁹ frācie et anglie 43 H L ꝛc.
Reges dominantur populis etiam alterius
Reges in magno constitu/ (lingue. 53. D
untur periculo 52 O
Regi francorum clodoueo missum est liliuz
cum ampulla 53 D
Rex debz esse ꝯsideratiu⁹ qđ ꝓbat. 48. M
Rex romanorum contemplatiuus fuit. 49
X Infra Sigismundus
Reges iuste possunt regna possidere licz sint
peccatores 3 R
Reges quare fuerint instituti 2 B
Regis francie epistole pars ad concilium su
per occisiōe fratris sui 12 R
Richardus laudatur 84 T
Richardi liber de. xij. patriarchis ꝛ de cōtē/
platione subtilis est 74 R/ 92 K
Richardus semp quidā ph̄s. 85. L/ 42. C
Rigor disciplīe ſuād⁹ ē. 2. E/ 4. H/ 67. H
Rixas damnat 8 Z
Romana ecclesia quid sit .i. Y
Romana curia q̄lis eē đberet ꝛ q̄lis sit. 6. F
Romana ecclesia peculiari consortio iuncta
est ecclesie vniuersali 10 U
Rotam facit 84 E (52 K
Rumores fugiat precipue contemplatiuus
Rumores suspiciosos (87 D/ 51 P
vir magnus non curat 9 O (52 K
Rusticitas nō a rure sz a ruditate dicta videt

Sabbati obser/

uātia De hac pl'a. 24. Z/ 26. B
Sabbati obseruatio req̄rit misse
integre auditionem 25 C
Sabbatū nostrū versuz est in cōtumeliā dei
Sabellianorū heresis. 25. O (43 H
Sacerdotalis ordo habet duas formas et
duplicem caracterem 42 H
Sacerdos voto solēni obligat ad castitatez
63 R/ 67 T/ 24 Y/ 38 O
Sacerdotes quō potuerīt inabilitari ad nō
contrahendum matrimonium 63 R
Sacerdos etiam excōmunicatus hereticus
vel degradatus si tenet consecrare consecrat
i N/ 3 N Y
Sacerdotes ordinauit xp̄s in vltima cena
Sacerdos simplex si tentat ꝯfirma (.i. N
re vel ordinare nihil facit i O P
Sacerdos sacerdotē in cōmunibus casibus
absoluere pōt de consuetudine 34 P
Sacerdotes promittētes suffragia sic se de/
fraudant 36 O
Sacerdos felix et infelix 81 O
Sacerdos cōmunicando plus meretur q̄z
consecrando 90 S
Sacerdos hostiaz non leuet anteq̄z ꝯsecret
90 S/ 43 N/ Supra hostia
Sacerdotes veteris legis ad castitatē arta/
bantur hoc modo 38 Z
Sacerdotes nostri ideo debēt pollere conti
nua castitate 24 Y/ 38 Z T
Sacerdotes incōtinētes tolerare min⁹ ma/
lū est q̄z nullos continētes habere 38 O
Sacerdotes quidā obdurati super omnes
homines ideo 42 K
Sacerdotes mali peiores sūt iuda. 42. H
Sacerdos digne celebrās felix est 71 Z
Sacerdotes ꝯstituti sunt vt pro alijs orent
Sacerdotium fugit marcus et (77 X
quidam heremite 90 F
Sacerdotiū corruptū cā est corruptiōis po
Satietas 88 Y (puli 5 B
Satietas in nulla re citra deum reperiri pōt
Sacramēta septē 52 U (42 B
Sacramenta sunt vasa gr̄e ideo repellit q̄c/
quid ab eis suscipiendis auertit 22 B

Sacramēta aliqua requirūt materiaz suam esse subditā cōferēti sacramētū aliq̄ nō .i. T
Sacramenta collata ab hereticis vel degradatis an prosint 3 A/ 5 T
Sacramentū altaris adorat̄ sub cōditiōe tacita si oīa rite facta sunt 3 Y/ 18 D
Sacramentū non est sed execramentū in cōiugio carnalis concupiscētie 9 Z
Sacramenta et gratie p̄o dote data sunt ecclesie a christo. 10 L
Sacramenta duplicē necessitatē bñt/ sacramēti et p̄cepti i AX/ 17 A
Circa sacramēta aliqua variari possūt aliq̄ Sacramenta sumuntur dupli (nō .17. A
citer spūaliter et sacramētaliter 17 P
Sacramentū altaris De hoc speciale docu
Sacramentū ministrās in (mētū. 7i. T
peccato peccat fm quosdam 43 F
De sacramētis ecclesiasticis 24 J
Sacramēti diffinitio ponit̄ et exponit̄. 26
Sacramēta instituta sunt p̄pter tria et (K
in q̄bꝫ p̄sistūt et q̄t modis iterent̄ 26 KL
Sacramentoz̄ septē numer⁹ fm septē virtutes et vitia 26 M
Sacramenta veteris et noue legis quomodo differunt 26 L/ 90 Y
Sacramēti vsus est aliud a sacro i eucharistia Sacramētoz̄ negligētie (stia. 90 O
quare tanta seueritate puniantur 63 R
Sacra scriptura glosat seip̄az .i4. D/ i7. K
Sacra scriptura glosas re (58. E/ 98. L
cipit et prius credenda post intelligenda est non econuerso 96 A
Sacra scriptura sufficeret p̄o regimine ecclesie 6 D/ 18 E/ 56 B
Sacras lr̄as qui corruptis moribꝫ tractant multa mala incurrūt ii E
Sacre lr̄e suā habēt logicam .i 6. D/ i7. D
Sacre scripture sensus literalis quomodo inuestigandus sit i7 DEF
Sacre scripture sensus lr̄alis q̄s sit. 18. D
Sacre scripture lectio viuaz̄ est 56 O
Ut sacre scripture cum fructu legant̄ modi traduntur .i. B/ 97 T
Sacre scripture sensus quadruplex 9 U
T io P infra sensus
Sacra scriptura quā autoritatē et quō et a q̄ interp̄tāda et exponēda sit. i7 KL Mtē
Sacre scripture p̄formis esse debet omis relatioz̄ doctria .i7. U/ 18. E/ 19. U. 20. B
Sacra scriptura p̄tinet diuersitatem p̄pter equiuocatōez nominum hebreoz̄ 82 L
Sacra scriptura et lata lauta mēsa ē ai eanō est positū iota sine cā 83. A/ 85. R (92. B
Sacra scriptura p̄iūgit plures sensus lr̄ales
Sacra scriptura vacillaret si in ea admitteret officiosum mendacium 35 M
Sacra scriptura est velut speculū cōcauū q̄ tuoz̄ facierum 43 U/ 48 O
Sacre scripture officium hoc est 44 B
Sacras scripturas null⁹ intelliget plene q̄ nō affectus scribētium induerit 48 B
Sacram scripturā clarius intelligāt deū diligentes p̄batur notabiliter 48 B
Sacre scripture mēsa valet p̄tra omēs moz̄
Sacram scripturam repe (bos 77 A
tit deus his 73 E
Sacra scriptura est omīs veritas 49 T
Sacre scripture p̄funditas q̄ ad varios sen
Sacra scriptura tot hēt sen (sus 48 O
sus q̄t ex ea elici poterunt 43 U
Sacrū tps et loca p̄secrata p̄ducūt ad oratio
In sacris scripturis tanq̄ ce (nē 66 K
terarū scientiaz̄ fonte limpidius verum speculamur 56 B/ 57 BD
Sacre scripture verba nō omēs qui legunt aut loquunt intelligunt 43 B
Sacrificiū q̄ sit diffinitiue 89 U 90 J
Sacrilegiū an sit species luxurie 29 B
Saducei et epicurus in homie p̄ter corpus
Sagitte instar dirigit (attēdunt 79 L
deus creaturas 93 E
Salīualis humoz̄ siue sputalis q̄s sit. 38. A
Salomō in canticis cāticoz̄ et in capitulo vltimo p̄uerbioz̄ duo epithalamia confecit 95 Z Et tertium 97 T
Salomon an vt magus vel vt dei cultoz̄ demonem coegerit dubium 21 A
Saltus septē ad celū 46 IP
Saltus tres aiaz̄ in trinitate 46 MR
Saluari nos vult de⁹ auxilio sctōz̄. 75. A
Salue regina exponitur 93 B
Salutatio angelica 94 S
Salutetur frequenter maria ideo ibidem
Salus eccl̄ie an stet in papa 6 MP
Salutem exhibet deus per fragilem etatem et sexum ideo. 53. O (nobilitatis. 52. K
Salus hominis saluatur in tranquillitate
Salus perfecta consistit in actu non aptitudine sola vel habitu 94 X
Salutis aut salutaris descriptio 94 U
Salus creature cuiuslibet in q̄ stet. 94. X
In salutis statu est tres veritates ex corde dicere potens 32 A
Samson se interemit dei instu 39 HOI
Sanctum quid sit 27 T

Sancti De his plura 45 D E
In sanctoꝝ cultu multe obseruationes quā do liceant 69 E
Sanctorū aliquoꝝ laus carmine decātata 96 M A P Q ꝛc.
Sancti apparēt plerūq; viuētib; ex multis
Sāctos doctores plerūq; (causis. 59. K
in experiētia tēpoꝝ fallit 62 Y
Sanctos doctores dū sibi aduersari viden tur concordandos potius q̄ alterum dam nandum videri 63 L
Sāctos patres admirādos nobis plerumq; potius q̄ imitandos 66 M
Sancti nos alloquunt hoc mō 46 O
Sanctos orat 46 T
Sanctorum nomē ꝛ gloriam deus magnifi cat hoc modo 39 B
Sanctitatis probatio ꝑ miracula plurimū est suspecta 39 B supra miracula
Sācti plures sunt q̄ q̄ canonizant 39 L
Sanctoꝝ legēde miracula et historie contē
Sanctoruz omniū (nēde nō sunt. 40. X
celebritas ideo est instituta 44 Ɔ
Sanctos cum honoramus eos de eis p̄di cando ꝛc. letificamus eos 45 D
Sācti ꝑ amicis feruētius orāt 49 E
Sancti de pena damnatorū letant hoc mo
Sancti quidam facie serena (do 45. F
in continuo luctu erant 45 U
Sctis viuis ꝛ mortuis te cōmēda 50 L
Scōꝝ vitas legere vtile ē ɔtēplatiuis. 73 T
Sctōs orare debem⁹ ido. 75. A Y/ 76. P/
Sancti nō turbant q̄si inuidi si (77 A
q̄s aliū ex eis orauerit 75 Y/ 88 U
Sancti quicquid petunt pro nobis impe
Sanctorum magna ad (trāt. 76 Q
nos largitas ex hoc arguit 79 R S
Sanctū aliquem deprecari sine speciali dei instinctu nō possemus 76 P/ 77 T
Sanctos illos orare debemus 77 Y
Sancti parati sunt nos adiuuare. 85. A B
Ad sanctum aliquē si quis afficitur speciali ter est magnū dei donum 88 U
Sancti domini qui dicantur 78 P
Sanctitas quid est diffinitiue 94 Z
Sanctitas nominis dei q̄d sit 94 Z
Sanctitas duobus signis cognoscit. 19. P
Sāctificat in nob sctm̄ nomē dei 94 S
Sanctulus et paulinus tradunt se in mortē pro fratribus 39 A
Sanguis xp̄i in circūcisione ꝛ alibi effusus an reassumptus sit 6 A/ 58 X
Sanguinez proprium violenter eijcere nisi causa medicine nō videt licitum 22 F
Sanguis varietas varias inducit passiōes nes 73 J
Sapie diffinitio. 84. S/ 86. S
Sapiētia q̄si sapida sciētia 65 S/ 66
Sapiētia a sapore (O/ 48 Z/ 73 S
nō a sapere dicta est 28 L/ 38 T
Sapia attingit a fine ad finē fortit. 69. B
Sapientia facit lugere 10 Q
Sapiētia euāgelica miscetur aliqñ sapiētia terrena animali diabolica 10 R
Sapiētia christianoꝝ quid sit 86 J
Sapientie donum 28 F
Sapia terrena diabolica carnalis 45 O
Sapieutia vinea est 47 B
Sapia hos mittit receptat ꝛ curat 47 K
Sapiētia ꝛ scia valde differunt 73 S
Sapiētia humilitate acquiritur 40 Z
Sapientia si deficit fidelibus sufficit fides spes et caritas 94 R
Sapiēs vitam suā nō populari rumore sed consciētie veritate metitur 9 P
Sapiēs ad cui⁹ determinationē sumit me diū virtutis est ɔciliū 2 F/ 4 B H A/
Et docti et spirituales 8 A
Sapiens dominat astris 20 M
Sapiēti nō afferēti rationē poti⁹ credendū est q̄ allegatiōib; alioꝝ 4 H/ 62 M
Sapiēs nemo dicēdus ē nisi bon⁹ 73 T
Sapiētior non fuit fili⁹ in noua q̄ pater in veteri lege 38 Z
Sapiētior est qui et humilior 40 X
Sapor est gustatio spūs affectualis. 38. T
Sapor est quedā cognitio 40 X
Sarraceni sūt masculoꝝ ɔcubitores. 38. U
Satisfactio De hac plura. 27. J/ 77. Ɔ
Satisfactiōis tres partes 1 L D
Satisfactio vidr posse solui ab existēte i pctō mortali ꝛ etiā in inferno finiri 61 L
Satisfactionis opera que sint 25 H
Satisfaciēti ꝑ alijs licet ꝑ se nō tātundē satis faciat. fit tñ alia recōpēsatio. 37. B/ 75. Z/
Satisfactio quō iniūgēda. 41. K (77 Ɔ
Satisfactio vix pōt fieri de ill' q̄tuor. 41. K
Satisfactio linteū est de trib; filis 41 P
Satisfactoriū opus non tantū valet ꝑ mul tis quantum pro vno 78 B
Satyri sunt 9 Ɔ
Scala trium graduū qua ascendit ad mon tem contemplationis 74 A
Scala mystica septem interscalariū 46. J
Scandalum de hoc plura no tabilia. 39. Q
Scandali diffinitio 34 Y

Scãdala nõ semp' viãtda 56 A/ 34 K
Scandalum si ex alicuius opatiõe sequit/
non agit ille ergo culpabiliter 56 A
Scandali periculum ad multa aliquẽ obli/
gat a quo alioquin liber esset 73 R
Scandalum vtilius nasci permittitur q̃ ve
ritas relinquatur 14 D
Scandalum quando sit peccatũ 24 H
Scandalizans alios ad quid tenet 25 F
Scandalizantes alios vix aut nũ (32 F
q̃ condignã pniam agũt 32 S/ 41 K
Scandalũ aliorũ snmmope vitandum est
Scandalizare directe et indirecte (32 B
quid sit 34 Y
Scãdalizãtib' indignabat xp̃s bidem
Scandalizãtes dicunt vulpes 34 Z
Scandalizantur cupidi de recte dictis aut
factis bonorum 35 T
Scandalum vitandũ est in receptõe tpaliũ
cum spiritualia exercentur 36 M
Scandalũ vt vitet aliqñ innocens discipli/
nã sustinet Etiã mors subeũda est. 39. J O
Scandalũ vt euitaret pusillorum paul⁹ cor
pus suum castigauit 39 O
Scientia multipliciter accipitur 13 F
Scientiã q̃ conat nõ industria cõsueta sed
p oratões ⁊ ieiunia acq̃rere tẽtat deũ. 60 B
Sciẽtia grãmatice logice rethorice vñ sum
Sciẽtiaꝝ primi in (pserũt initiũ. 60. Q
uẽtores quomodo processerint 60 Q
Sciẽtia oĩs ad dei dilectionẽ debet ordina
ri. ⁊ de sciẽtijs subalternis 60 R
Sciẽtia nõ multa opus est ad mysticã theo
Sciẽtia inflat que ẽ ter (logiã. 65. B H
rena animalis ⁊ diabolica 18 P/ 65 J
Sciẽtia a primo fonte poti⁹ quã a riuis po
Sciẽtiaꝝ q̃tuor facultates q̃ (tetur 1 E
druplici agro cõparantur 8 B
Scientia inflans 10 R/ 56 J
Sciẽtia quali disputatione cõmodi⁹ acq̃ra
Scientiã verã nimis cõtẽtioso (tur 18 X
sa opinionũ diuersitas interrũpit 18 Y
Sciẽdi nimius ardor culpatur 19 E J
Scire nos nihil dicens socrates quomodo
Scire tenetur vn⁹ plusq̃ (senserit. 61. P
alter 13 D/ 14 J K
Scientes plures qui tñ nõ sapientes decla/
rãtur per exemplum 73 S
Scientie donum 28 E
Scientia triplex quedã imptinentiũ quedã
vtiliũ quedã necessarioꝝ ad salutẽ 31 D
Sciẽtia q̃libet suos terminos bẽt 33 S.
Scientia q̃libet ex appetitu vni (52 L
tatis et amicicie manauit 78 M
Scientia non ideo dignior quia magis ne
cessaria 52 A
Scientia sacra absq̃ penitentia pfecte nec
cognosci nec tradi põt 40 H
Sciẽs aliq̃d ꝯfidẽter de eo loquit. 13 M
Sciẽtiaꝝ rationaliũ necessitas 86 B
Scire nihil se dicũt achademici. 87. Z/ 61
Scintilla quid si et multa de ea mysti (P
ce 69 P
Scipio affricanus somniauit 52 M
Scisma defletur 9 B/ 48 J/ 44 K
Scismata quot fuerit in ecclesia veteris te/
stamẽti et noui 3 T D
In scismate ordinantur epi et sacerdotes in
vtraq̃ partium 3 A X Y
In scismate qũo agẽdũ sit ꝯclusiões octo 3
X Y Z/ 5 E F B/ 8 B H J A
Scisma nõ solũ est in separatiõe mẽbroꝝ a
capite sed etiã mẽbroꝝ ab inuicem 3 Z
Scismata ꝓpter pctã veniũt. 4. A B/ 19. R
In scismate plus q̃renda est liberatio q̃ in/
uestigãdũ quõ ĩ id deuẽtũ sit. 4. B D/ 5. T
In scismate angeli de corario et petri de lu/
na multa notat ꝓ pace 5 E F ⁊c. 6 M
Scismata ꝺtestari maximope debẽt. 8 A J
Scismatis tempore penitendum foret pro
eius extirpatione 40 M
Scisma cur tã diu labefactauit ecclesiã. 42
Schola religiõis vel amoris differt (F
a schola sciẽ vel cognitiõis. 19. D/ 65. B
Scola amor' sic regit studẽtes suos. 48. B
Scole docẽt amare sed differẽter 48 A
Scola contritionis meditationis et contẽ/
plationis 84 B
Scholarium rectores ꝓuideant ne mala so
cietate inficiantur paruuli 35 A
Scribẽtes de cõtẽplatiua vita 16 X
Scripta multiplicari nemo culpet 1 F H
Scripta verb' vtiliora sunt. 1. F (18 T
Scribere libros salubres gratis in die festo
licet 1 A R
Scriptor et scriba differunt 1 A
Scriptoris librorum plurime laudes. 1 A
Scriptura libroꝝ põt in foro pe (B L ⁊c
nitẽtiali ꝓ satisfactiõe imponi 1 D
Scripture sacras historias ꝯtinẽt in quib'
plura p̃clara elucescunt 55 H
Scriptura sacra Vide supra sacra
Quod ex scripturis autoritatẽ nõ bẽt eadẽ
facilitate ꝯtemnit qua ꝓbatur 15 S
Scrupulus q̃d sit 56 L/ 30. T/ 41 F
Scrupuli aliqui numerant ex pusillanimi/

tate generati et remedia 70 B
Scrupulosam esse conscientiam' omnē nō immerito 55 T
Scrupulus aliter de ꝑteritis aliter de futuris fiat 55 D/ 56 LB
Scrupuli sunt nōnunq̄ vtiles 56 E
In scrupulis sapiētes expti audiēdi sūt. 62 H/ 68. P/ 70. B L/ 37. S/ 38. B/ 35. T
Scrupuli a diabolo nonnunq̄ imittuntur aliquando auferuntur 70 BI
Scrupuli pungunt timoratos 36 T
Scrupuli nōnunq̄ sunt ꝓtēnendi 37 X
Scrupulosuz fratrē beatus bernardus prudenter liberat 37 S
Contra scrupulum facere non semp est peccatum 30 T/ 35 T/ 24 L
Scrupuli tres ingerunt se in ope diuini ser
Scrupulosi in moralibus (uicij 37 L
reprehenduntur 88 K
Scurrilitas 28 T
Secretū ꝓfessiōis tale debet esse 41 H
Secreta non sunt reuelanda 31 T
Secretū celare est de iure naturali 25 F
Secte multe reprobate sunt qz inde malū sequebat et sine ordine erant 22 L
Secularis ptās seorsuz est ab eccl'ia. 2. M
Secularibus qui seruos dei reprehendūt sic respondendum est 72 O
Seculum contemnēdum est Jbidem
Secularium miserie 51 H/ 87 A
Secūda secūde sancti Thome laudat 29 L/ in prologo monotesseron. 18 U rē.
Sedēdo z quiescēdo aīa fit prudēs. 64. K
Semel locutus est deus et ip̄m non repetit exponitur 73 E
Semen spūssctī in ecclesia quo viuificatur
Semina virtutum crescen (3 H/ 8 H
resinantur 48 S
Semen paternum transit in carnem prolis
Semen est superfluum alimē (25 P
ti 51 A/ 38 R
Semen vt stimulet ideo natura ingeniauit
Semen arescit vt lac mulieris (38 S
non lactantis 38 T
Semen in celibe per sudores effluit aut alias 38 T
Seminalis humor quid sit 38 A
Senes sapiētia fulgent ꝓpter virtutem negatiuam sedatam 95 B
Senum regula 4 T
Senect' quē occupat studeat cōtēplationi
Seniori non statim (92 L/ 48 ZT
obediens qñ peccet mortaliter 34 H
Senes citi' franges q̄z flectas 34 X
Senes a pruritu nō sanantur 48 D
Senes z melācolici sūt sp turbulēti 29. F
Sens' exteriores z interiores De his. 29 P
Sensus interiores purificari docēt. 66. D
Sensus nō facit pctm̄ sed cōsensus 69 X
Sensibus solis inherere veritatis impedit cognitionem 21 B
Sensus exteriores quomodo se habeāt ad interiores 60 H/ 97 U
Sensualis cognitiōis et omnium sensuum diffinitiones 64 S
Sensus nunq̄ est falsus sed fantasia 60
Sensus exterior iudicatur (H/ 69 Q
falsus ex tribus 60 H
Sensus cōis q̄t ꝓceptiōes habeat 60 J
Sensus nature ad bonū z malū 64 U
Sensus exteriores duo ad intelligentiam. tres ad affectiuā vim appropriant 66 Z
Sensus spūales scz tact' visus rē. 41 S
Sensus quinq̄z hēt ratio 45 Y/ 73 E
Sensus interiores ratiōis corruptos esse signum manifestum 45 D
Sensus male dispositi decipiuntur de faci
Sensus beatorum an obiectis (li. 45. Y
suis mulceantur 45 F
Sensus cōmunis quid sit 29 P
Sensus obiectum est verū simplex. 72. U
De sensu scripture doctor rē. 47 Z
Sensus sacre scripture q̄druplex. 9. UT
Sensus tot habet scriptura quot (io P
ex ea elici poterunt 43 U
Sensus plures literales idem text' scriptu
re coniungit 92 K
Sensualitas differt a concupiscibili et ira
scibili 29 P
Sensualitas improba z ceca est 72 A
Sensualitas in solo xp̄o semp obediebat ra
Sensualitas ꝓsiderat ali (tioni. 72 O
qñ simpliciter aliqñ respectiue 29 R
Sensibilis vis quedam apprehensiua quedam motiua 29 P
Sensualitatis opatiōes fede contemnende
Sensualitatis turbatiōes (sunt 37 O
faciunt crescere meritum 37 O
Sensuales nuptie quales sint 9 YZ
Sentētia q̄d sit. 33. P. De hac pl'a notabi
Sentētie nō dicant aduersē q̄ p (lia. 33. T
distinctionem concordari possunt 6 R
Sentētia pastoris iniusta tenēda ne sit 15
Ex snia dicere q̄d sit. 90. H (LMA
Sententie nomine comprehenditur irregularitas 90 D

Sententia differt a consilio et qualiter fieri debeat 33 P
Sentētiaꝝ liber quare dicatur 33 P
Sententie feruntur aliqñ sine culpa non si
Sentētia lata a iure et lata (ne cā 33 R
ab hoīe quid sit 33 R/ 62 T 3 R
Sentētia iudicialis eccl'iastica fundat̄ i ver
bo christi .i. Q/ 33 T
Sententia prelati iniusta est timēda: nō est
vniuersaliter vera 33 Z/ 15 L M ꝛc.
Sentimēta deuotiōis non ꝓbāt caritatem
56. F/74. F G/69. Y/70. A/24. M
Sentimenta multū affectantes culpantur
15 U/ 56 F/69 Y 7 Q
Sentimenta in cōtemplatiōe q̄d sint nemo
intelligit nisi expertus 18 O
Sētimēta quosdā decipiūt. 91. M/92. Q
Septene plures virtutū donoꝝ beatitudi-
nū. ꝛc. 52. U/ 90. P/ 76. D/ 77 R
Septene septem metrice 95 X
Septem vitia septem virtutib⁹ et donis ex-
pelluntur 27 Y/ 28 F
Septē petitiōes oratiōis dñice exponunt̄.
Septem petitionib⁹ septē vitia (27 Z
cohiberi petuntur 28 B
Septē beatitudines adaptant̄ donis et vi-
Septem vitia nature cōtra (tijs 28. H
riantur septem virtutibus ꝛc. 28 J
Sepulture electio/ Insigniorum appensio
ꝛc. licite fieri possunt 36 Y
Sequi non teneor eum qui me vult precipi
tare in mente 27 B
Seraphin nomē ardoris hñt sed oēs ange
Sermones accipien (li ardent 98 B
di sunt s̄m materi ā subiectam 3 B
Sermones dānant̄ nō solū textib⁹ sacr̄ sed
et glosis et vsui eccl'ie cōtrariantur 3 B
Sermones passionales assumi pñt hoc mo
do 73 O
Sermo diuinus sat̄ venustat̄ hēt. 49. L
Seruoꝝ erga dominos regula 4 T
Seruitutes populorum possunt rationabi
liter introduci 24 S
Seruire debemus deo Ideo 31 S
Serui empticij nubere ꝓhibent̄ a dñis suis
Seruus quō obliget̄ seruare vo- (38 P
tum religionis 39 7
Seruire dño in timore et exultare ꝛc. h mō
Seruiendū est deo saltē si- (fit 45 Q
cut alij mundo 47 F
Seruitus dei libertas est 51 T
Serui naturaliter hi sunt 52 J (Q
Seruo dei nocet memoria secular̄ vite. 72
Seruiūt q̄dā deo sine aduersitatib⁹ 73. Q
Seruiūt quidā crudelib⁹ tyrrannis 51 T
Serui q̄dā reperiūt̄ magni ingenij. 79 A.
Sexus excludit̄ in cāticis cāticoꝝ 79 L
Sexus virorum et mulierum ne contendāt
inuicem de precellentia 95 P Q
Sigismundus romanoꝝ rex laudat̄. 3. E. su
Significare quid sit 82 E (pra Rex
Signum magnuz in celo intelligibili appa-
rens est humilitas 40 U
Signa mō non fiunt sicut olim 49 Z
Signa ī deo fantasiari pñt nō pnni. 99. B
Signa ruine ecclesie 4 X Y Z 7 Q
Silentium 88 A
Silere oportet anserem raucum inter olo-
res 40 P
Silentiū duplex interius ꝛ exteri⁹ 74 H
Silentium vtile est 18 X/ 16 H
Silētio parat̄ contēplatio. 18 X/ 66. O
Silentiū etiā ex diabolica tētatiōe plerūq;
Silentiū vbi in religioi (venit 70 S
bus seruatur ibi ꝑfectior religio 34 G
Symbolum apostolorum 90 O
Symbolum conditum est consulta maria.
94 U/ 80 E
Symbolū q̄d sit ꝛ vnde dicatur 25 M
Symbolū diuiditur in articulos duodecim
et quatuordecim 25 A
Symbolum quid oēs hoīes credere debēt
et quod christiani 14 O P U
Symbolū debēt addiscere pueri 14 O
Symea cur turpior alijs aīalib⁹. 60. A/82
Similitudo dei mens est 85 7 (K
Similitudines in canticis sunt improprie
ne q̄s in eis herens nesciat se aliud intellige
re debere 99 L
De symonia tractatus 36 H
Symonia q̄d sit ꝛ pl'a de hac. 24. Q/ 31. Y
Symoniā vitamus sub titulo sustētationis
ministri 36 A/ 90 E
Symonia. qñ sit vel nō reducit̄ ad distinctio
nem quadruplicem 36 P/ 96 K
Symonia de hac notabilis resolutio ꝑ plu-
res ꝓpositiones 36 O P/ 40 J
Simonia quedā mala qꝛ ꝓhibita: quedā ꝓ-
hibita quia mala 35 A/ 36 M
Simoniā de non simonia papa facere non
Simoniacus fit vnus et ali (pōt 35 A
us non/ in eodem lucro 35 U
Simonia nulla est nisi quia prohibita iure
Simonie suspicio ve- (diuino 36 M
hemens est in his 78 B (T/ 36 U
Simoniam vitare facit intētio. 35. Q/36

B ante J

Simonia si deberet damnari. hoc prius fieri deberet 35 D
Simoniam quomodo pōt papa cōmittere 36 J/ 36 M/ 2 L/ 3 L
Simonia annatarum dānata est in cōcilio
Simoniace promotos (pstātien. 36 L
hoc excusare forsitan potest 36 L
Simonia nō de se heresis 36 M
Simoniā licitā eē credēs ē heretic⁹. 69. K
Simonia periculosior est in promotis p̄/
latos inferiores q̄ p papam 63 OJ
Simonia quo ad preterita et futura sic pōt
accipere medelam 36 A
Simonie extirpatio h̄ mō fiat. 36. P/ 43 B
Simoniacus q̄libet excōicatus est ipo iure
Simoniac⁹ nō est/ frequētās ho (36 M
ras intētiōe mercedis etiā alias non iturus
Simonie spēs sic vitat 43 S (36 O
Simonia nō semp cōmittit si intēdat non
principaliter sustētatio corpalis ex spūalib⁹
JJ S/ 62 D/ 69 K/ 96 R
Simoniaci iudicādi nō sūt ido ecclīastici si
cōsuetas oblatiōes decimas vel annatas q̄/
Simplicitas laudat r q̄s p (rūt. 4. K O
cipue deceat in meditatiōibus 68 Y
Simplices et illiterati rapiūt celū quia in/
cedūt viā regiā 68 X/ 69 B
Simplices et illiterati q̄re plerūq̄ min⁹ er/
rant q̄ literati 69 D
Simplicium regula 4 R (16 F
Simpliciter ambulās ambulat confidēter
Simplices alijs regulas nō tradāt 86 F
Simplicitatē optāt frāti aliqui 86 F
Simplicib⁹ idiotis credēdū est aliqñ de cō
solatiōe et beatitudine nostra 45 D
Simplices tradētes se deuotioni sine dire/
ctore periculo se agunt 71 S
Simplicitas quibusdā placet vni⁹ vel pau
cor affectuū sicut rusticis tympanū. 80. D
Simplicib⁹ non sunt ostendende scripture
varie doctorum in moralib⁹ 35 T
Simplices frātis sunt plerūq̄ deuotiores
36 J/ 66 YZ/ 73 SU
Simplificatio cordis docet. 68. QRq. rc̄
Symphonia q̄d sit realit̄ r moralit̄. 78. R
Simulatio pngit tripliciter 41 T
Simulata eq̄tas duplex iniq̄tas 36 S
Synagoga ab initio electa cur repudiata
Sinderesis. 60. A/ 64. T (fuerit. 99 P
Sinderesis q̄d ē/ r q̄ infra mētē est. 86. A/
Sinderesis ē os aie. 45. D/ 48. L (29 Q
Sinderisis in demonibus violari non po/
tuit 48 D
Sinderesis nominat varie 73 D
Singularitatē aliqui fugere volētes in cibo
et amictu excedunt 70 S
Singulari numero loquēs ad aliquē nō in
Singularitate plures (epte loquit. 7. M
seducti sunt que est fugiēda 71 L K
Singularitas religiosi reprehendit 51 E
Singularis gratia aliquib⁹ collata/ non est
ab oīb⁹ imitanda 74 L
Singulariū enumeratione animus noster
Sinodus fit propter (capit 46 D
hec 42 D Supra concilium
Societas sanctor̄ inflāmat 33 D
Societas duplex Jconomica politica 93
Societas bona necessaria est pueris (y
et adolescentibus 45 J/ 48 D
Socios pdere diabolicū est 45 K
Soci bonī sunt inimici dei 93 Q
Socialis ne quis ideo fiat vt ora detraben
tium obstruat 96 B
Sine societate quidam esse non possunt et
ideo inepti ad contēplationē 74 K
Socrates equitauit in arundine cum pue/
Sodoma quare interpreta (ris 35 L
tur mutа 9 Y
Sodomite exēplo horribili terrent. 45 L
Sodomiam tangit 48 T
Solaciū de hoc plura 80 U
Solaciū est gaudiū nō q̄lecunq̄ 80 U
Solatiū carnis aie r spūs in hoie 80 Y
Solatiū deceptoriū vbi r quō fiat 80 Z
Solatiuz an sit operatio vel quid distinctū
ab operatione 80 X
Solatiū in nob⁹ causat a multis 80 T
Solatij finis quis esse debeat 80 D
Solatium quodlibet suspectum sit quod nō
est luctui iunctum 80 D
Solatij cā est aliqñ fuga solatij 80 T
Solitarie vite diffinitio 93 S
Solitaria vita est bonis vbiq̄/ malis nusq̄
Solitarij ne putēt se in/ (69 D/ 93 X
utiles esse q̄ errantē mundū non corrigant
JJ QRSTU/ 96 DE
Solitari⁹ ad instar nicticoracis est q̄ si in lu/
cē pdit r se et alias aues perdit 98 T
Solitarij r monachi q̄b⁹ studijs r cui docto
ri potissimū intēti esse debeāt. 18. O/ 19. F
Solitarij maioribus tentatiōibus q̄ (B rc̄.
alij insultant et quō 19 S/ 87 S
Solitari⁹ est de⁹ vel bestia. 93. M/ 38 R
Solitarior̄ multiplex finis 93 A
Solitarie vite bi sunt idonei. 93. R/ 74. B
Solitarios vnctio docet de oīb⁹ 34 L

Solitarij prelatorum regimen iniuste ple/
rum mordent 62 y
Solitarior corpe nō aio mos hic ē.74.H
Solitarius est contemplatiuus et tamē nō
solitarius 74 H
Solitarie prosunt reipublice 55 U
Quere infra vita solitaria
Solitudo laudatur et instruitur 96 D
EFH/ 8 F/ 16 R/ 54 L
Solitudo indiscreta inducit mala plurima
Solitudo triplex deserti domici 87 D
lij tecti 87 S
Solitudo triplex pellicani nicticoraciꝫ passeris 93 OZ
Solitudinis finis triplex 93 OP
Solitudinē ḡre iohes baptista ḡrebat 93
Solitudinē homeri posuit aristote/ (M
les signū fuisse melancolie 93 M
Solitudinis amor inde surgit 48 E
Solitudo nō ē sp grua amori nouicio 48 B
Solitudo deserti cōmendat 49 E
Solitudinem fugiendaz suadet seneca hac
ratione 74 B
Solitudo nō soluz est i nemoribꝫ 74 L
Solitudo duplex interior ꝛ exterior.74.H
Solitudinē a natura amantes apti sunt ad
contemplationem 74 K
Solicitudo de solicitudine ecclesiasticorum
specialis tractatus 36 Q
Solicitudo duplex dei et mundi 36 R
Solicitum reddit timor Ibidem
Sol iusticie xps orit occidit ꝛ reuertit.40.P
Sol hēt lucē vigorē fulgorē ꝛ feruorē Cui9
lux trinitati comparat 94 Q
Solus nunq̄ min9 q̄ cū sol9 sum 93 O
Somniare se an vigilare nemo aliter cogno
scit nisi per experientiam 19 X
Somniū ex passionibꝫ 55 A
Somnijs si aliqñ credi possit 17 y
Somnians ratiocinatiōibus et reflexioni/
bus vtitur 87 T
Somniū est vita presens 73 P
Somnus naturalis quomodo generetur ꝛ
spūalis amoris somno cōparetur 99 F
Somni defectus reddit bebetē 71 O
Somnus spūalis in peccatis 19 y
In sonoris numeris solū sunt tres propositiones delectabiles 78 A
Sophista diabolus 87 O
Sophistice arguētibꝫ q̄dā nō rndit.88.E
Sophistā cato de ciuitate expulit 47 H
Sophismata aranee sūt in vinea dñi Ibidē
Sortes mitti in casu dimittitur 6 Q
Ultra sortē recipe licet q̄tuor modis.35.S
Sortilegia eo sunt execrabiliora q̄ pl'es sctē
observationes intromiscent.20.L/21.IL
Spado dicit deflorare virginē 38 FU
Spadones sūt amatores mulierum p̄m co
Spasmus spiritualis excan (micū.38.U
tu prouenit 46 H
Spēs multe pñt esse eque pfecte 91 T
Speciē suā oia p̄seruare conant 52 T
Species coloris q̄uis insensibiles sint ta/
men faciunt sensibiles impssiōes 73 L
Speculum triplex 92 A
Speculū concauū causat ignē 92 S
Speculū vite decē p̄cepta sunt 31 O
Speculum liber et imago penitentie est ec/
clesiasticorum status 40 H
Speculis cōpant potētie aie 64 YZ
Speculū veritatis est cor nr̄m 51 y
Spera diuine actiuitatis est īmensitas sua.
Speram intellectualē imaginari (97.P
possum9 in deo et creaturis 91 E
Spera intellectualis est de9 p̄m phos.91.P
Spes de hac plura.27.T. (78 y
Spes nostra certificari quō possit inter tot
rerum varietates 54 AR
Spes in pscitis an sit erronea 54 OS
Spes nostra quomodo sit in nobis erigen
da et firmanda 54 OR
Spes miraculū in nobis opat 61 H
Ad spem generandā meditatio 66 Q
Spes sequitur timorem 54 B
Spes certa nō in alijs q̄z in deo' 54 M
Spes falsa multiplex.54.U (AOR
Spes nostra certificatur a deo nō industria
nostra 20 A/ 54 IR
Sperandū est hic ꝓpter plura 36 A/ 50
LE/ 53 A/ 76 TU/ 85 B
Spicas discipuli vellētes an furtū cōmise/
Spine auaricie he sūt.48.Y (rint.39.T
Spiritus domini carnis mundi et demo/
nis 49 K
Spūs multiplex. 17 Z/ 81 R/ 78 X
Spūs esse idq̄ aliquos negasse 21 B
Spiritus et mens differunt et de diuisione
anime et spiritus 95 FHA
Spūs p̄m tres vires tres hēt spōsas.95.Q
Spiritus creatus illabi pōt corpori sed non
alteri spiritui 69 Z
Spiritu dei qui agunt legi subiecti nō sunt
quomodo intelligitur 63 Z
Spiritus aialis est proximū instrumentuz
Spirituum discretio quid (aie 60 K
sit 18 D/ 19 X/ 69 I

Spūs pbari debēt si ex deo sint 17 RS plene 19 L plene U
Spūs naturaľ vitaľ z aialis q̄d sint. 41. O
In spū. supra sine z extra esse q̄d sit 81 S
Spūs et aia quomodo differāt 82 ST
Spūs differēter afficiunt 83 K
Spūs et ratio eadē res sunt et tñ vsus vni⁹ sit sine vsu alterius 83 U
Spūs prompt⁹ caro infirma 83 Z
Spūs triplex naturalis vitalis/z animalis 52. F/78. T/Jdē sunt i substantia. 29. P in fine
Spūs nr̄ hēt passiōes suas 73 BL
Spūs nr̄ sit sicut nauta in naui 73 D
Spirituū materialiū serenitas donuz dei est et inde prouenit 78 T
Spirituum materialium varietas inducit varias operationes anime 78 T
Spiritus noster in hac vita semper manet paruulus 41 H
Spiritus noster lux est 94 K
Spiritussanctus De hoc specialis sermo. 49 B et questiones 49 Z
Spirit⁹ sancti impulsus ꝓgnosci vix potest et quomodo 63 y
Spūs sanctus viuificat 12 H
Spūs dona varia q̄ numerat apl's 10 D
Spūs vbi vult spirat exponitur 50 K
Spūs sanctus sic dicitur dari z hr̄i. 41. K
Spiritum rectum sanctum et principalem orat dauid sibi dari 94 X
Spūalis q̄s sit z ꝙ pauci sint 35 B
Spūalia aliq̄ si q̄s non ageret nisi tpale co/modū sequeret an propter hoc arguatur sy/moniacus 96 KL supra symonia
Spūalia bona dupliciter dicunt 16 Z
Spiritualia sine temporalibus (61 H diu stare non possunt 17 B
Spiritualis iurisdictio est etiam circa bona temporalia ecclesiastica 41. S
Spūalis hō oia diiudicat. 4. B D/ 8 H
Spiritualis actio an possit meritorie ad fi/nem temporalē referri 30 R
Spūales z abstracti hñt voluntatē celerem
Spiritualia a quibusdā platis tē (35 R poralibus postponuntur 42 L
Spūalia sine tēporali. di. pers. cōmune pro uerbiū z tritū apud platos malos 42 L
Spiritualia vitia ser sunt 51 K
Spirituales contemnere non debēt admi/nistratores temporalium 71 J
Spūaliū passionū origies duodeci. 73. D
Ad spiritualia sine luctu conuerti a sensibili bus non possumus 45 S
Spōsus verecūdus est christus 74 P
Sponse ad sponsum suū iesum lachrymabi lis oratio 77 P
Sponsus ab eccl'ia auferri xp̄s neq̄t/papa
Spōse ad spōsum amor dicit (pōt 3 F in canticis/quare 8 X/ 98 A
Stabilit animā contēplatio 49 y
Stabilitio cordis supra Cor
Stat⁹ decētia estimabit vt sapiēs nō vt am bitio aut auaricia iudicabit 40 EJ
Status sufficiētie mēsuratio nō potest sub arte tradi 36 T
Statu suo q̄libet ꝓtētus vt sit 55 T
Statuū ecclesiasticoꝝ singulorū ptās enu/
Stat⁹ q̄libet enitat esse (merat. 41. KL talis qualē se vult estimari 11 D
Status mutatio a diabolo plerūq̄ suadet et qñ fieri debeat. 19. L/68. D/70. O/87
Satus incipientiū, pficientium et p (Z fectorum sic se habet 46 LH
Jn statu salutis est tres veritates dicere po/
Status plangentiū (tēs et corde. 32. A sicut z actiuoꝝ reputur in ecclesia 39 H
Status ecclesiasticoꝝ est stat⁹ penitentiuz
Stat⁹ triplex ꝓtēplatiui cōpat (40 B hiemi veri et estati 74 S
Statum ꝓpriū mutare cogitātes quatuor as/sumant industrias 87 Z
Stephanus ait dñe suscipe spm̄ meuz 92
Ex stephani altario flores (T/ 94 R sumpti supponunt cuidā z conuertit 92 H
Stimulos carnis sic vicere possum⁹. 38. H
Stimulus amoris/liber allegatur 74 T
Stoici cor aliq̄ virtutis cogitatiōe stabilie/bāt z q̄d differebāt a christianis 68 T
Stoici sentiebant homini licitū esse seipm occidere 35 O
Stoici reges se olim appellabāt 41 H
Stoici dicebant virtutes esse impassibilita/tes 72 J
Stoici admirati fuissent mariā 79 J
Studēdi modus 19 D/ 65 B
Studētes raptū aliquē sepe experiunt. 74
Studentes beneficiati ad vigilias (M mortuorum non obligantur 24 R
Studentium labor ingens 46 E
Studio diuine sapiētie intendere pñt reli/
Studium literaꝝ suscipe (giosi 93 Z potest platus 24 R
Studia religiosorum in affectum transire debent 16 AD H
Stulticia xp̄iane p̄dicatiōis q̄ sit 89 F

Stulticie diuine stupēda miracula. 40. Z
Stulti sūt oēs hoīes ī aliq̄ ſm horatiū. 73 L
Stultoꝝ infinitus est numer⁹ Jdeo. 73. L
Stulto semp ꝯtigit p̄ter id qd̄ credit 77 F
Substantijs primis destructis impossibile est alioꝝ aliq̄d remanere declarat̄ 68 R
Subtiles in theologia plerasq̄ positiones suspectas ponunt 18 Q/ 19 K
Subtilia inutilia refutāda sunt 47 H
Subtilissimus quidam scriptor ⁊ fabricatores memorantur 47 H
Subtilitas nimia reprobat̄ in iure 88 K
Subtilitates logice sūt cynifes in moralib⁹
Sufficientia stat⁹. supra stat⁹ (88 K
Suffragia requirēs in generalitate non minus meret̄ q̄ꝫ in particulari 36 X
Suffragia sibi requirere fieri in ꝑticulari ⁊ cū quadam limitatione expedit propter tria
Suffragia non tantū valent ꝑ (36 XY
mille quantū si ꝑ vno fiant 36 Y
Suffragioꝝ accelerationē sibi inuita fieri a carthusieñ. rogat cācellari⁹ Jdeo 37 L
Suffragijs ꝑ alijs se onerare plerūq̄ꝫ stultū
Summa virtutum et vitiorū (est. 78. B
cōmendat̄ 29 C/ 33 D/ 36 F/ 45. X
18 K/ 19 H/ 61 H/ 66 Q
Superbia de hac 24 J/ 32 C
Superbia hominis non est tam admiranda sicut fuit luciferi 64 G Econuerso alio respectu 40 J/ 96 B
Superbia est/cupidius obseruatiōes proprias sequi q̄ꝫ p̄cepta dei 22 D
Superbiam que cogitatio radicitus magꝫ euellat 54 Q
Supbia oīs male affectiōis radix 66 H
Superbia quando sit peccatum 32 L
Superbie occulte signa 77 H
Superbie signa: et q̄ꝫ occulta et vix corrigibilis sit 6 H/ 17 T
Superbia rep̄henditur. 8. J/6. T U/17 X/19. Z/96. A/40. J/77. G H
Supbia subtile malū duplex est 17 T
Supbia errare facit 17 G J X/ 19 Q
Supbie tentatio q̄re difficile cognoscibilis
Supbia plerūq̄ꝫ in cōtumeliaꝝ et (18. K
duroꝝ stimuloꝝ ꝑpessiōe gl̄iari facit. 19. T
Superbi mente cordis sui 83 R
Supbia inducit zelū indiscretū 86 B
Superbie palma 87 B
Supbia ⁊ inanis gloria differūt 28 R
Superbie quatuor species ibidem
Supbia est regina ⁊ initiū vitioꝝ 28 R
Superbie gradus duodecim 28 S
Supbia semp timipa Jdeo 40 9
Supbia opat̄ cōtraria hūilitati 40 U
Supbia facit doctorem silere 40 X
Supbiam ⁊ curiositatē ⁊ hortationē ad alta loquētes introducit 41 B
Supbus exit a deo sed sup deū 40 S
Supbia inter virtutes discerni nō pōt nisi monstrante spūsancto 77 H
Supbia oīm virtutū gerit habituꝫ et etiā ex humilitate oritur 77 H G
Supbia interior talis est 78 K
Superbiā sequunt̄ hec vicia 78 L
Propter superbiam deus permittit hominem cadere in peccata 71 O
Supbiā sic vince ⁊ supp̄me. 87. A/ 78. C
Supbia sctā ⁊ bona. 85. T/ 91. 7/. 47. J
Superiores si errent venia potius q̄ꝫ criminatione dignos esse 9 F/ 55 O
Superiori sarcinā imponēti non est ꝑtinaciter sine lege priuata spūssci renitēdū. 62 F
Supioꝝ autoritas plus valet q̄ꝫ ratiocinatio. 67. G
Superiorū iudicio ī dubijs (tio. 67. G
subditi vitā suam moderentur 67 G L
Superioꝝ contēptus qñ sit pctm̄ 32 L
Supiores securitati subditoꝝ ita prouideant 35 T
Supstitio est vana religio 69 D
Superstitiose aliqua vidētur a christianis fieri que tamen tolerantur. 20. L/21. M/
Superstitiose obseruatiōes (69 D E
dierum et aliarum rerū damnātur 20 U/
Supsticiosiarum (21 F G ⁊c. K/ 70. L
fantasiarū cause ⁊ remedia. 20. X Y/ 17. X
Superstitiōes in q̄nq̄ꝫ noxie sunt 20 Y
Cōtra supsticiosos ꝓcedēdi practica. 21. C
Supersticiosas obseruationes cur suadeat demon 21 J/ 70 L
Supersticiosos ritus rationes q̄ conant̄ approbare soluuntur 21 L M
Supersticiosa an possint supersticiosis repelli 21 O Q
Superstitiones obumbrate 87 L
De supstitionibus 24 M
Superstitiones fieri vult diabolus ministerio puerorū innocentū ⁊c. Jdeo 73 G
Suppositio quid est ⁊ suppositio naturalis 86 P Q
Supra se ⁊ extra se esse q̄d sit 65 F
Sursum corda habemus ad dominum Jd est in patinis ⁊c. 10 H
Sursum agebant̄ plures scꝫ ⁊c. 49 J
Surrexit xp̄s in crepusculo diei 92 R
Susceptio israel pueri sui quid sit et quo-

modo 92 P (tis 94 R
Susceptio sursum acceptio instar magne/
De susceptione humanitatis christi mysti/
ca 15 P Q ꝛc.
Suspicio ꝙ et qñ sit pctm̄ 31 7/ 32 L
Suspitiones de aliorum p̄sertim amicoruz
factis a diabolo immitti 70 Q
Suspicio id agit in republica quod zeloty/
pia in domestica 9 O
Suspitiões nimias vitet supior 38 H
Suspitiões mirabiles et false inde proueni
Sustētatio corpalis potest (untt. 73 L
intēdi secūdario in beneficioꝝ vel monaste/
riorū appetitu. 55. S/69. K. s̄. symonia
Sustētatio qualis ꝛ quāta recipi possit pro
spūaliū administratione. 62 Ɔ (78. D
Sustentatiōez plus debito hr̄e est auaricie

Tabernaculum
est maria 87 L
Tabernariorū regula 4 T
Tacere ad iniuriā q̄ꝫ vtile sit 72 H
Tact⁹ qñ pctm̄ sit et de tactu luxurioso. 31. 7
Talētū ɔtēplatiu⁹ ī terrā nō fodit. 93. P R
Talentuz cōmissum quō ꝛ an semper distri/
bui oporteat 68 J K
Tallie qñ iuste exigantur 26 F
Tecta plana apta deambulatiōi 93 P
Tediū boni an augeat meritū 24 O
Tēperātia p̄latoꝝ talis esse debet 40 A
Tēpla dei nō inhonorāda esse 10 Y
Tp̄is ꝑditio dānosa 85. M/87. D/46 Ɔ
Tempore nihil p̄ciosius Ideo inutilib⁹ nō
impendatur. 7. O/17. Z/19. O/46. D
Tēpus ɔtēplatiōi aptū. 76. K L/74. J
Tēporis fures sunt amici 48 K
Temporalia bona quid mali intulerint in
ecclesijs .8. Ɔ/ 17. B
Tēporalia bona an subsint pape. 2. J K M
Tēporalis sustētatio a subditis pōt p̄scribi
per clericos 4 K
Tēporaliū bonoꝝ ecclesiasticoꝝ etiā/supre
mam monarchā esse papā nō videt̄ esse ex in
stitutione christi. 4 M/ 5 Q R U
Tēporalis sustētatio curatorum a subditis
est iuris naturalis et diuini/licet determina
tio quote sit iuris positiui 4 A
Tēporalibus bonis quare fuerit dotata ec/
clesia 7 B/ 10 T Ɔ/ 52 L/ 40. H
Tēporale bonū cum dispendio anime que
rendum non est. 23 U
Tēporalis cōmodi intuitus in collatōe spi/
rituali contingit quadruplex 69 K
Temporalia aliquādo ecclesiastic⁹ tenet nō
pro se sed pro alijs 36 7
Temporaliū cura apud prelatos nō est ma
gnipendenda 42 L
Tēporalia amittunt̄ si spūalib⁹ nō intendit̄
Tēporalia spūalibus p̄ferentes (44 B
sic se defendant 44 X
Temporalia quedam mere quedam dedica
ta diuinis vsibus 52 B
Tēporaliū regl'atio spectat ad iuristā. 52 B
Tēporalibus implicati nō tenent̄ hr̄e tātaz
puritatē cordis ꝛc. 71 B
Tēporalia cōferēs ecclesiasticis pōt limita/
tiones certas apponere ꝓpter tres cās. 36. X
Tenax vigor quid sit 78 Y
Tenebra triplex 97 A/ 95 S
Tenebre mystice 12 D A
In tenebris quidā timent ideo 73 L
Tene certum ꝛ dimitte incertū quō intelligē
Tenor infernalis ꝛ discātus (dū 35 T
paradisi. 45. F/46. B/49. B .s̄. carmen
Tentatio describitur 57 A
Tentatiōes vincunt̄. 55. L/ 83. Ɔ/ 33. L
Tentationuz vtilitas precipua. 64. B H
Tētatio quelibet ꝑ cōtrariū repellit̄. 69. X
Tentationes operiunt caritatez sicut cinis
scintillam sed nō extinguunt 69 X
Tentatus nō peccat donec cōsenserit. dant̄
exempla ne consentiat 69 X
Tētatus acriter si resistat multuz meretur ꝛ
deletur pena venialibus tūc cōmissis debita
69 Y/ 70 L D
Tentatus dicat orationē breuē ꝛ magne ef/
ficacie ꝛ ne nos inducas intētationē. 70. D
Tentationes diaboli innumere enumeran
tur 70 B H/ plene ꝛc.
Tentare cessat/insidiose nonnunq̄ꝫ diabol⁹
Tentare cessat plerumq̄ꝫ ne quis (70 H
resistendo mereatur 70 Ɔ
Tentationes vincendi generale et vnicum
remedium 70 Ɔ/ Alia 87 T
Tētatiōis modus. 83. 7/84. Ɔ/87. L
Tētati ꝛ inquieti nō timeant 83 Ɔ
Tentari deus non sinit vltra quod possum⁹
exponit̄ pulcra similitudine 86 Ɔ
Tentationes de dilectione dei sup̄ omnia.
Tentatio suggestionis et proba/ (24 Z
tionis 28 A
In tentationem deus ducit sed non inducit
Tentationis ordo ꝑ sugge (28 A
stionē delectationē ꝛ cōsensum 26 A
Tentatio primoꝝ parentum 30 K
Tentationi si resistim⁹ nō peccam⁹ 31 Ɔ

Tentationi presumens resistere posse stulte agit 30 L
Tentatio blasphemie quō sit vincenda 32 S
Supra blasphemus 71 A
Tentatio continua in hac vita 32 L
Tentatio carnalis fit tribus modis. 34 T
Tētatōes hō mō volūtas vitare conet. 44. R
Tentationū carnaliū remedia pla. 45. M
Tētatio sex vtilitates generat 51 A
Tentationem semper sequitur cōsolatio eq̄lis vel maior 51 A
Tentatus tristis est 50 S
Tētatōe carētes pfecti dolent 51 A
Tentatiōes graues quō pfitēde sint. 71. O
Tētatos psolat̄ p epistolam 72 A
Tentationes grauiores perferunt aliquando contemplatiui Jdeo 74 S
Tentatiōes sic euadere possumus 76 K
Tentatiōes cōpantur vulpeculis 98 Z
Theologia symbolica propria mistica 64
Theologiam quadruplicē (M/ 79. D
dionisius tradit 97 L
Theologia quadruplex notat̄ in verbis scī pauli vnus dñs vna fides tc. 98 F
Theologia suam habet logicam .3. B/16
Theologia quō dicatur sci/ (O P/17. D
entia cum versetur in bistoriis et parabolis. 69 A/ 99 T
Theologia in regenda ecclesia preponi debet alijs sciētijs 2 U/ 4 B/ 6 DM
Theologia despecta (10. AS/18. L
multorum errorum et malorum causam prebet 6 M/ 14 Y/ 18. L/19. U/62. K
Theologia cur despiciatur a prelatis talijs 10 ST/ 11 E/ 18 E
Theologia philosophiam superat et eam p supponit 54 E7/ 55 Y
Theologia consolatur 94 DQU7Y/
Theologia sapientia dicitur et pre (55. F
est omnibus scientijs 20 L
Theologia symbolica et mistica conuersos modos habent 68 S/ 97 L
Theologia scientia vna est et in qua veritate consistat 69 A
Theologia quottuplex resultet ex ente simpliciter. et p alijs sciētijs sit nobilior. 69. A
Theologia scolastica et que mores instruit quibus medijs acquirantur 18 X
Theologia suprema sciētia 82 L
Theologia vtrū sit speculatiua vel practica
Theologia fm quosdaz (82. M/ 93. E
est magis affectiua 86 D
Theologia ibi incipit vbi metbaphisica desinit 82 M/ 78 T
Theologia resoluit terminos oim sciētiarū
Theologia deducit ab (q2 supior 33 S
arce felicitatis aristotelice ad principiū felicitatis eterne 38 L
Theologia os et venter est in corpore christi mistico 44 B
Theologia ad chymerinam mathematicaz deducta est 44 B
Theologiā quidā ideo fastidiunt 45 P
Theologiā ecclesiastici discere tenēt. 44. X
Theologia sophismatibus obuolui nō debet 47 H
Theologia pferēda est iuri canonico. 52. A
Theologie triplex vsus/p scholis/p moribus pro pdicatib⁹. 2 fm doctores vtiliores. 18 U
Theologie doctor quis possit in doctrinis examinandis 18 BL/ 19 U
Theologie studēs pprios 2 intimos conceptus habeat doctorum 65 B
Theologie studiū alicubi velut in fonte resi
Theologie doctor (dere deberet 18 L
illuminet et inflammet 88 M
Theologie et decretorum facultates in hoc distinguuntur 51 O
Theologie studio insudare vel religionē intrare an sit equalis meriti 44 B
Theologie studium contemnentes discipuli erunt antichristi (44 L
Theologia mistica quid sit 65 E
Theologie mistice depurata et expolita de
Theologia mistica quō (scriptio. 88. J
differat a speculatiua 17 T/ 65. F Hrē
Theologia mistica cū miraculo ē. 2 ē appro priate xpianoz solū 66 XY/ 19 B
Theologia mistica est a spūsancto reuelata
Ad theologiā mistica cōsequē (19 DB
dā quid sit cōpendiosissimū 66 Y
Exēpla p intelligēda theologia mistica. 66
Theologie mystice magisteriū nō homini sed spūisancto relinquat 18 O
Theologia mistica q̄re dicat̄ stultra. 96 B
Theologie mistice epytheton 82 M
Theologie mistice noīa. 82. O/92. AT/
Theologia mistica dicit̄ mens ir/ (91 K
rationalis et stulta 85 O/ 86 S
Theologia mistica ē amor gustatiu⁹. 86 L
Theologie mistice ascribit dionisi⁹ q̄si ppria
Theologia mistica po (dictoria 86 B
test alijs tradi hoc modo 79 S
Theologia mistica nō pōt trāffundi i alios p doctrinā 2 tñ doctrina nō ē frustra. 86. D
Theologiā mistica tractātes ad tria (92 A

inducũt q̃ req̃runt̃ et sufficiũt 86 H
Theologia mistica in q̃ ꝯsistat varie senten
Theologiã misticã tradere p̃t (tie. 86. J
theologus etiã inexpertus in ea 86 J
Theologia mistica a scolastica non est exclu
Theologiã misticã plene ⁊ pla (sa. 86. J
ne tangit 86 G H J K
Theologia mistica facilius qñq; obtinetur
a simplicibus q̃ a litteratis 86 Q
Theologia mistica cõis est xp̃ianoꝝ. 86 Q
Theologia mistica solis xp̃anis dat̃ nõ aliis
quantũcunq; illuminat̃. 86. T/ 89. Z/ 32
Theologie mistice ti/ (F/ 92. Q/ 76. P
tulus est s̃m lactantiũ Stulticia 89 E
Theologiam misticã tractat diffuse sub no/
minis susceptionis 92 P Q ⁊c.
Theologiã misticã late tradit sub noĩe man
Theologia mistica nõ (sionis. 91. G H ⁊c
dat̃ sine exercitio faciendo qd̃ in se est licz de
tur aliqñ nihil agentibus 92 Q T
Theologia mistica nõ est generatio trãssub
stantiatio aut alteratie 92 P
Theologia mistica clarior qñq; nonnunq̃
obscurior reperit̃ Ideo ⁊c. 92 R
Theologia mistica ẽ altissima sapia. 73. S
Theologiã misticã tradit btũs bernard⁹ sub
tribꝫ gradibus sicut et cancellarius 75 K
Theologia mistica traditur sub metaphora
Theologia misti (cãticordi. 79. P Q R
ca his cognoscitur 79 T
Theologiã misticã q̃ discere vult vt discipl's
fiat nccẽ est instar plurimoꝝ sctõꝝ 79 X
Theologus quid sit 56 J
Theologus et iurista differunt 59 K L
Theologi garrulosi qui sint 19 A
Theologi corruptoꝝ moꝝ nocẽt plus q̃ p/
Theologos spe (ficiãt. 11. E/ 19. A/ 56. J
culatiuos vtiliter versari ĩ mistica 64 P
Theologi iuniores cur appellent̃ sophiste
verbosi ⁊c. 16 Q/ 18 U
Theologos aridos nihil ad affectũ traĩciẽ/
Theologi aridi si (tes rep̃hẽdit 86 D
ne pietate qui sint 88 L/ 48 A
Theologoꝝ vinũ vñ in prouerbiũ tractũ sit
Theolog⁹ habeat̃ (40. D/ 10. C E F ⁊c
in ecclesiis cathedralibus 42 Y
Theologi p̃latis sibi ociũ improperãtibꝫ sic
Theologos ꝯtẽnentes (respõdeãt. 42. Z
acriter rep̃hendit 44 F X/ 47 G
Theologoꝝ inopũ ⁊ abiectoꝝ solaciũ. 44
Theologi curiosi rep̃hẽdũt̃. 45. Z (X
Theologi ideo a q̃busdã despiciunt̃. 47 G
Theologoꝝ oratio efficacior est 49 D
Theologi inde ortum habent 51 Z
Theologoꝝ ⁊ canonistaꝝ nõ erat distinctio
in eccl'ia p̃mitiua p q̃dringẽtos ãnos ⁊ vltra
Theologoꝝ officiũ h̃ est. 51. T (51 T
Theologi ꝓprio noĩe qui dicant̃ 51 T
Theologi ꝓprie dicti nequaq̃ sufficiũt etiã ĩ
Theologi decreti/ (regimĩe spũali. 51. T
stas vitupare nõ debẽt nec ecõuerso. 52. A
Theologus põt canones salubriter inuesti
Theologi nr̃i tp̃is de mora (gare. 52 B
libus parum curant 78 H
Theologis duobus quidaꝫ noluit suadere
vt religionẽ ingrederentur 79 O
Theologice facultatis parisi⁹ articuli circa
Theologice exer (artẽ magicã. 21 P Q
citatões ad theologiã misticã p̃tinẽt. 97. H
Theologica ꝯsideratio nõ extẽdit se ad tem
poralia p̃ticulariter cognoscẽda 52 B
Theologice v̄tutes differũt a moralibꝫ per
Theologice v̄tu (obiecta. 97. G/ 98. Q
tes. 85. T. Quare sic dicantur 61 O3
Theorgie thelete respuuntur 85 Q/ 86
P/ 88 M/ 60 R/ 97 J
Tepidi vituperantur 10 L/ 51 B
Tepor nulli reddit ex integro quod suuꝫ est
51 E
Tepidis accidit sicut filiis israel 72 F
Terministas defendit 81 T
Inter terministas et formalizantes sepe lis
est ꝓpter equiuocationem quid nomis
Termini transcendẽtes significãt quiddita
tes simplicissimas 86 Q
Thesaurisare quando et quibus liceat 28
Z/ 24 U
Testamentum in tribus cõsistit 37 K
Testari quomodo quis debeat de hoc duo/
decim considerationes 37 K
Testamentum quotidianũ peregrini mul/
tum notabile 37 M
Testari volẽtibus hec obstant 37 A
Testator aliquis fraudatur si intẽtio sua nõ
impletur 36 U
Testatoris non quelibet intentio adimplẽ/
da est Ibidem
Testamentum vtrunq; pastor consecratus
dicit se scire 42 U
Testamentũ nobile hoc fuit 76 R
Testimonium falsum De hoc 26 G
Testimoniũ duoꝝ successiue idẽ factũ vidẽ
tiũ ⁊ nõ simul nõ valet 34 R
Timocratia quid sit 2 T
Timor dñi De hoc plura 28 D
Timoris sex species Ibidem

Timor ne gelidus aut aridus sit habet pie-
tatem adiunctam 28 E
Timor triplex 91 M
Timor nimi⁹ a salutaribus impedit. 92. T
Timorati solicitantur contra symoniã vsu-
ram et fraudulentiam 36 T
Timendũ semp̄ et sperandum 32 S
Time et spera frater 86 D
Timor facit casuz Declarat̄ p̄ exẽpla. 71. P
Timor nimius sic expellatur 71 R
Timorẽ excita in te his modis 77 D
Timor vanus in verum periculum plerum
q̄ conijcit 17 R/ 9 O/ 71 P
Timor hominum neminem a tuenda veri-
tate repellat 12 CA/ 14 D
Timor dñi laudat̄ ⁊ vñ ꝯcipiat̄ 54 F
Timor inducit spem 54 B/ 56 D
Timor vtilis est duris sed natura timoratꝫ
nociuis 69 X
Timor dñi generat̄. 54. F/ 66. Q/ 79. E
Timor et spes socianda sunt 66 P
Timoris efficacia et eius triplex acceptio.
Timoris lima omnis perfectio (66 P
nis initium 18 B/ 66 S
Timori dei aliquid relinqui debet non om-
nia statutis humanis plectenda 63 P
Timor amori iũct⁹ eẽ debz ⁊ ecõuerso. 95 Y
Timor seruilis plerumq̄ filialis origo. quã
doq̄ ex eius radice oritur 63 S
Timendum est semper. sed ne quid nimis.
Timenda sunt homini iudi- (70 FE
cia dei 19 D/ 55 TD
Time deũ ⁊ minãtẽ mũdũ ridebis 12 A
Tympanũ quid sit moraliter 78 R
Tympanũ plus placet rusticis 80 H
Tyrãnus quis sit. 2. U/ 4 Z/ 11. M
Tyrannũ nõ licet sine iu (Q/ 13 RU
dicis autoritate vnicuiq̄ subditoruz occide-
re 3 P/ 11 KLM/ 13 PQRS ⁊c̄
14 AB/ 56 R
Tytonius notauit regulas pro expositione
sacre scripture 98 Y
Thobiã piscis conat̄ deuorare 41 J
Tolerãtia vitioꝝ a p̄latis tũc fiat 24 E/
Tolerãtia pape ⁊c̄. locũ hẽt in cõ (38 Y
stitutionib⁹ positiuis ⁊c̄. 35 X
Tolerant̄ multa p̄ patientiã q̄ si deducta ⁊c̄.
Tolerant̄ ꝯsultius errores cõmu (39. C
nitatem aut grãdis stat⁹ hoies tangentes q̄
puniri querantur 5 T/ 6 XD
Tolerant̄ multa facta quoꝝ initijs ꝯtradicẽ
Tholosane vniuersitati (dũ fuisset. 9. E
scribit in materia subtractionis obedientie.
⁊c̄. 8. TD/ 9 AB
Thomas de aquino tot miracula fecit quot
questiones determinauit 39 A
Thomas et bonauentu. ⁊c̄. cãtabãt voce ⁊c̄
Thomas contemplatione leuaba (93 D
tur a terra 49 Q
Thomas de aquino qñ obierit 18 Q
Toni octo quibus ecclesia vtitur varias ex-
citant affectiones 78 A
Torneamenta propter vanam gloriaz sunt
peccata mortalia 29 D
Totũ simpliciter est de⁹/ s̄m quid vel cõtra-
cte de alijs dicitur 67 Z
Trahit aĩam deus post se his modis 76
Trahunt ad se omnia contemplati- (B Y
ui hoc modo 78 P
Nemo venit ad me nisi pater traxerit illum.
Transfiguratio domini in mon (89 R
te exponitur 81 P
Transformari mentem in deuz quid sit 91
B/ 49 R Supra amor
Translatões p̄ vulgarib⁹ detestant̄ 87 T
Tres digiti dei pondus numerus mensu-
ra ⁊c̄. 57 S
Tribulatio describitur 57 A
Tribulatio necessaria est ad expellẽdũ amo-
rem mundanũ 73 D
Tribulatio nostra in solum deum christia
nissime retorquetur 85 D
Tribulatiõis vtilitates. 90. X/ 76. Z T
Tribulatiõibus liberabimur per processio
nes ieiunia ⁊c̄. 44. K (doctores 45. X
Tribulationum laus queratur apud illos
Tribulatioes letificant sanctos 45 T
Tribulatorum etiam in spiritu magna con
solatio 72 A
Tribulatio hẽt vocẽ orationis 77 D
Tributa retinere peccatum est 24 T
Tricliniũ cordis 19 A/ 94 H
Tricliniũ est spũs rationalis 85 RU
Tricliniũ multiplex 85 X
Triclinij plures autores noĩat 85 Y
Tricordiũ respiciẽs patrẽ ⁊ filiũ ⁊ spm̄ sctm̄
Trinitas in diuinis. 82. M (79 E
Trinitatis mysterium exprimit̄ verbis istis
domino deo salutari meo 94 M
Trinitas p̄sonaꝝ latuit aristotelẽ 93 T
Prinitatẽ p̄sonaꝝ phisica ratõe theologi de
Trinitati assimilat̄ lux solis (ducũt. 93. U
Ex trinitatꝫ attributꝫ trib⁹ oro ⁊ (94. Q
meditatio oĩs ꝯsurgere p̄t. 5. T/ 61. B/ 66 B
Trinitatꝫ opa idiuisa. 25. P. Nõ ad (S
ad intra sed ad extra 49 H

Triplicitates multe 5 C/ 10 T/ 11 X
12 B/ 60 S/ 61 B/ 93 Z/ 95 H
Tristari et gaudere simul ꝛ ꝑm idē cōtingit.
Tristari de exaltatione (45.U/79.M
tyranni malum non est 32 M
Tristari de bono proximi qñ sit pctm̄ vel nō
Tristari vel gaudere qđ sit lauda (29.E
bilius exercitium! 85 A
Tristicia de hac plura 45 T
Tristicia quadruplex 28 U
Tristicia duplex 84 Z
Tristicie ꝑm deū valor 84 T
Tristicie et gaudij simultas 84 C
Ttrsticia ꝑm seculum 84 C
Tristicia ꝑm deum non est 85 M
Tristicia sensualis auget rationalē 84 C
Tristes sunt hi naturaliter 73 J
Tristicia seculi mala sed xp̄ian⁹ luctus bon⁹
Tristiciā tēporalē in spūalez (est 57.E
salubriter ꝯuertit quedā mulier 68 T
Tristicia Quere.s.in lamētum/et reperies
Triticum virtutis non germinat (plura
in nobis sine palea vanitatis 73 O
Trutanni docuerūt orare guillelmum pari/
Tuba cornea et ductilis ꝛc. (sieñ.74.C
moraliter quid sint 78 Q
Tuba nouissima sonans in auribus hiero/
nimi quid effecerit 78 C
Turbatiōes sensualitatꝭ succrescētes faciūt
Turbamur plerūq; ꝑ dia (meritū.37 C
bolum ad malū finē 7 R
Turbas illas relinque hoc modo 46 Q
Turrelupini heretici 18 M
Tutū nihil est homini in hac vita 34 L

Vadendū est ad
celum 44 T 7
Vagari id est vane agi 89 S
Valētinianorum error 25 P
Vanitas vanitatum ꝛc.sententia notāda p̄
latis 7 X
Vanitas mala et bona 10 F
Vanitatis paleā an q̄s a se excusserit/signū
Varietas in amicicia dese/ (18.K/70.K
renda excusari aliquādo pōt 4 L/ 8 D
Vbera dei 82 L
Ve octo in euāgelio contenta aptantur ec/
desiasticis modernis 40 O
Vectigalia sunt nerui reipublice 35 Q
Vehemētia periculosissima comes virtutuꝫ
Vehemēs annisus volūtatis ad (19 T
aliq̄d sit tibi semꝑ suspect⁹. 20.D/95.A
Velamen triplex 92 M
Velle credere et dolere! aliqñ magis merito/
rium q̄ credere et dolere 37 S
Venditio plura de hac 24 U
Venditio diffinitur 35 J
Venditionē et emptionē nō inficiūt. Neq;
q̄ vni parti vtilior est q̄ alteri Neq; cōditio
redimēdi Neq; p̄cij diminutio propter liber
tatem redimendi 35 K
Vendere ad credentiā p̄cio pluri iusto ꝓhi/
Vendere carius ad credenti/ (bet 31 Y
am sic licet 32 S/ 35 R
Venditiones ad terminum 24 S
Venereus furor plus reprimitur cedēdo q̄
vtendo 38 U
Venus anxia Inguinis ꝛ capitis que sit di
stantia nescit 38 U
Venie prestande bullas habet qui dimittit
debitoribus suis 56 L
Ven alis peccati noīa plura 31 K
Veniale pctm̄ est p̄ter p̄ceptū 34 D/ 63
B L D B J/ 69 L/ 70 F
Venialis peccati nocumenta 24 D
Veniale peccatum fit mortale dum placet.
24 L/ 34 T/ 61 B
Veniali nemo caret ꝑm quosdā 26 C
In veniali peccato non statuit alius finis a
Venialia significant ꝑ lignuꝫ (deo.30.J
fenum et stipulam 31 L
Veniale grauissime punitur in inferno 31
Venialis peccati effectus (M/ 61 L
multiplex 31 M A
Veniale peccatum quodlibet delet in p̄sen/
ti vita a finali gratia 31 A
Veniale peccatum ad remissionem suaꝫ q̄d
requirat 21 A
Veniale pctm̄ multa mala affert 32 T
Venialiū ꝯfessio nō est in precepto 33 E
Venialium confessio fit et obmittitur aliqñ
fructuose Ibidem
Veniale peccatum duplex 34 T
Veniale peccatum est omnis cōmotio ratio
nem preueniens 38 L
Venialiter peccat large loquēdo etiā infans
vnius diei 38 L/ 83 T
Veniale peccatū Quere in pctō veniali
Venisse deū in nos tūc dicim⁹ qñ ꝛc.50 K
Venite ad me omnes qui laborabitꝭ ꝛc.spe
cialis tractatus de hoc 50 A
Venti duodecim passionum spiritualium.
73 D
Verbū qđ erat in principio 82 OJ
Verbum Caro factum est De hoc specialis
sermo 46 U

Verbum in diuinis verbum aliud non producit ne nugatio fiat 46 U
Verbũ abbreuiatum super terram quomodo fecit dominus 46 X
Verbum carnem factuz esse artes liberales non docent 46 X
Verbum ideo caro factũ est 46 Y
Verba iesu multa sententiarum maiestate plena sunt 43 U
Verbum dei audiendum est cum summa disciplina 48 X
Verbũ dei nõ incõgrue dicit cibꝰ 73 T
Verbo domini celi firmantur 77 O
Verbuz cuiuslibet entis rep̃sentat ipsum cõceptui simplici 60 Q
Verbis ꝓprijs non aũt ꝑ arbitrio cuiuslibet circa attingẽtia fidẽ loquendũ est 16 B
Verbis liberis vtuntur phi non sic theologi 3 B/ 17 F/ 18 E F Q
Verba maliciã nõ hñt nisi qꝛ mali alicuius
Verbum dei viuũ et effi (signa 22 M
cax est ad diuisionẽ spũs et aĩe 68 T
Verbigena est spõsa christi 99 J (R
Verbigenã mentẽ effici 48 H/ 58 A 59. B/ 91. A/ 92. R/ 93. K/ 94. J. 95. F.
Verberant se deuoti Jdeo 75 Ɔ
Verecundiores nunq̃ esse q̃ cuz deo loquimur ait aristoteles 48 X
Verecundia nõ sit nimia 93 A
Verecũdia humili nihil gratiosiꝰ 92 Z
Verecũdia aliqñ ex supbia nascit 67 H
Veritas catholica quid sit 14 L
Veritas sincera quõ hr̃i possit a viatore. 60
Veritas lucẽ suã hẽt 13 Ɔ (L
Varitas agnita quõ possit ĩpugnari. 17. C
Veritatis testimoniũ a diabolo vel magicis ꝛc. nõ est recipiendũ. 17. U/ 18. F/ 20. B/ 21
Veritas odium parit p̃sertim (A/ 64. C
apud eos q̃ sibi sapiẽtes vident 18 Z
Veritas nulla cognoscit infallibiliter ꝛ ɔstãter nisi ad exẽplũ p̃me ꝟitatꝫ. 69. U/ 61. F
Veritates tres vere dicẽs ẽ i statu salutꝫ 32
Veritas nunq̃ meliꝰ inspicicit q̃ dũ (A
nuda breuitate monstratur 39 E
Veritatis inq̃rẽde impedimẽtũ h̃ ẽ. 41. Q
Veritates q̃ ꝑtineãt ad theologiã 51 T
Veritates que proprie sunt fidei reperiũtur in decretis Jdeo 51 Ɔ
Veritates fidei Req̃re supra fides
Vesica turgida pisis sonãs supbis cõpat q̃ adulãtibus credunt 40 Ɔ/ 96 A
Vespertilionis oculus et mentis non omnino sunt similes 86 SI
Vestigiũ trinitatis in qualibet re 85 T
Vestigiũ vide supra imago
Vetule sunt sortilege 81 T
Vexationẽ redimere sic licet 36 L
Vexantes alios per iudicia et placitatiões peccant 31 X/ 32 D
Via ad celum hec est 44 U
Via domini comparatur ad viam mũdi carnis et demonis 16 H
Via spi. ritualis habet pedem dextrum affectionẽ sinistrũ cognitionẽ 2 T
Viam plura impediunt 8 Z (35 U
Dum aliq̃d vna via ꝓhibet ꝛ altera exponit
Vitia quibꝰ plus tentamur p̃cipue ꝑ cõtraria remedia conemur declĩare. 69. X/ 70. C
Vitia somnijs sunt similia 19 A
Vitioꝝ palma est honesta polluere. 64. E
Vitia nature sunt septem 28 J
Contra vitia pugnamus non vt vincamus sed ne vincant 35 A
Vitia principalia octo 51 J
Vitiorũ cognitio prodest 72 L
Vitia sic sunt expugnanda 72 M
Vitia aliqñ discrete ꝑmittũt q̃busdã. 73. O
Vitia nr̃a vltimi cognoscimus 84 S
Victoria deo nõ diei ascribẽda est 21 E
Victoria vera passiões supare 7 T
Videre et intueri ad omnes sensus pertinẽt 66 Z/ 69 S/ 97 O
Videre se quidam credunt extrinsecus cum nihil videant Jdeo 73 L
Viduarum regula 4 S
Vidue ꝓpt liberos abstinẽt a cõiugio. 38. P
Vigilia et somnus habent medium in passionatis hominibus 95 A
Vigilia et somnia simillima sunt 19 B/ 55 A/ 73 P
Vigilie ĩmoderate nocẽt 71 Ɔ
Vilioꝝ ꝛ mediocriũ sp̃ maioꝛ numerꝰ. 38. R
Vim vi repellere licet etiã ɔtra papã 3 L 4 D/ 6 A/ 9 C/ 62 C D/ 24. T
Vim vi repellere quo iure/ quomodo/ et contra quem liceat vel non 62 E
Vincẽtio viro sancto scribit laudãs eũ ꝛ rogãs vt ɔciliũ ɔstãtiẽse accedat 22 H K
Vincere velle ꝛ pugnare licet nõ vincat sufficit plerumq̃ militi christi 70 D
Vincẽti dabo mãna abscõ. exponit 72 E
Vinea mystica duplex 46 T (77 E
Vinea aĩe quõ sit excolẽda pulcre describit.
Vinea ẽ sapia. 47. B (F ꝛc. M P Q R
Vinũ theologicũ spũale ꝛ optimũ 10. C E
Vinum theologorũ et torte iacobitarum a

cultoribus denominantur 40 D
Vinū ex aqua fit moraliter 10 O
Vinū materiale sapiētiā impedit. 10. P Q
Vinum sapientie terrene 10 Q
Vinū duplex dulce et salsum 47 E
Vinū letificat deum et homines exponitur notabiliter 47 B
Vinū grossū ⁊ diabolice vites q̄ sint. 47. B
Vinū quidam monachus bibere noluit et reprehenditur 71 C
Vinū confert ad cognitionem 81 O
Violentiā nature inferre non audem⁹. Qd valde nos impedit 72 Q
Vipera pauli exponit̄ mystice 47 H
Vires varie aīe disponūt̄ oñdit̄ h̄ exēplarit̄
Virginū regula 4 S (78 U
Virgines pauce 38 B
Virginitas implet celū fecunditas carnalis
Virgines consecrate ve (mundū 38 7
sti palladi et telluri 38 X
Virginitatis quedā p̄conia tangunt̄ 38 Y
Virginitas tenet mediū quo ad nos 38 7
Virginitas ꝑm id quod addit vltra continē tiam non est virtus 67 R
Virginitas et coniugiuz in maria et ioseph quō sese cōpasse sint 58 D
Virginitas an p̄ molliciē sine pollutione p̄
Virilis et muliebris sex⁹ ne (dat̄ 33 A
contēdāt de p̄cellētia ad inuicē 95 P Q
Virilis etas querit opes et amicitias et ho nores 48 Y
Virtutis diffinitio 27 Q/ 38 M
Virt⁹ est affectio moderata ⁊ ordinata. 92 Z/ 72 S
Virtutes politice purgatorie ⁊c. 83 E
Virtutes si maneāt ī patria. 83. J/ 45 F
Virtutes non sunt insensibilitates contra stoicos 83 J/ 72 C
Virtutes vere nō sunt sine caritate. 87 A
Virtutes purgati animi q̄d possit ꝑm ph̄os
Virtutes septē ⁊ q̄re dicant̄ cardi (91 F
nales ciuiles et politice 27 Q X
Virtutes septē adaptant̄ ad sacr̄a septē ⁊ vi tia septem 26 M/ 27 Y
Virtutes septē cum septē dotibus correspō dentibus in patria 52 U
Virtus in pulcro corpe gratior sed non tuti
Virt⁹ nō recte ꝯstituit sibi p̄miū (or 19. 7
aliquod tp̄ale vel seip̄am 55 H
Virtutes theologice ꝓpriū motū hn̄t ad im petrandū miracula ⁊ salutē 55 J
Virtutes tres q̄re theologice dicāt̄. 61. M
Virtutes omnes et perfectio earum sunt in precepto et quomodo 67 A
Virtutes eiusdē meriti pn̄t esse in eis q̄ ꝑm eas nō opant̄ et qui operantur 67 R
Virtutes q̄tuor cardiales describūt̄. 69. A
Virtutib⁹ laquei vitioꝝ similiū apparenti um insidiātur 16 J/ 19 J/ 70 B H K/ 6 B/ 67/ K
Virtutū granis viciorū palee miscentur in omni statu humano 11 D/ 73 O
Virtus tendit ad ardua 38 R
Virtus certius q̄ ars opat̄ 39 L
Virtutis mediū sic accipiendū est 39 L
Virtutes acquiruntur et vitia exterminan tur per abstinentiam 39 P
Virtutes sunt connexe sicut sorores germa ne in chorea 48 L
Virtutes lilia sunt ⁊ sic crescunt 48 R
Virtus quedā ꝯsistit ī actu quedā in affectu
Virtutib⁹ moralibus et gratia re (51 H
format̄ ordo nature institute 72 C
Virtus quelibet quēlibet actū imperare po test sed non elicere 79 B
Virtutes a tota specie que dicant̄ 73 H
Virtuoso merces accrescit ꝯtinuo 24 B
Virtuosus est tot⁹ teres ⁊ rotūdus 49 J
In virtuoso oīa ꝯsonāt ratōi. 49. Y/ 72. C/
Virtuosiores nō semp̄ sunt hi q̄ (79 F
deuotiores iudicant̄ in lachrimis 79 L
Virtute nihil amabiliu 35 A
Vis ꝯcupiscibilis ⁊ irascibil' q̄d sint. 72. U
Vis. quere supra vim
Visio est tota merces sic intelligit̄ 45 Y
Visio quō fiat tā īterior q̄ exterior 69 Q T
Visio intuitiua ⁊ abstractiua et si sit media.
Visiōes q̄b⁹ apparet xp̄s vel scti (69 T
sunt suspecte 17 X/ 18 D H J
Visitatio synodalis ideo fit 42 Q
Visitatio synodalis est reformatiōis eccl̄ia
Visitatio est quedā ap (stice cardo. 43. K
plicatio legū ad opationē et sua viuificatio.
Visitādi modus quis sit De hoc (43 K
specialis tractatus 43 M
Visitatio marie 94 L supra maria
Visitationē dei aīa semp̄ expectet 77 A
Vita quid sit 83 E
Vita sp̄ualis aīe q̄d sit ⁊ q̄les dispositiones
Vita quadruplex anīe (ad eā 60 T U
et descriptiones earum 60 X
Vita aīe sp̄ualis prima et secūda vñ ꝓueni
Vita naturalis ⁊ sp̄ualis aīe (ant 63 Z
in quo stet et p̄ficiat̄ 67 M plene
Vita seu statu quadruplici viuitur in eccle sia 16 Z 7

Vita hoim triplex.19.A/ 56.B/ 65.C
Vita incipientiũ ꝓficientiũ ⁊ ꝑfectoꝝ circa
contẽplationẽ dei. 65 XY. supra status
Vita prima et secũda 81 S/ 93 S
Vita anime 83 A
Vita aĩe xp̃iane amor est 90 R
Vita corꝑalis ⁊ spũalis consistũt in calido ⁊
Vita spũalis compati (humido 90 R
tur secum languores 92 C
Vita in deo quelibet res est.83.E hoc mõ
Vitã habet q̃libet res.93.E (40 Q
Vita actiua et contẽplatiua et mixta.81 S
93 T Supra actiua et contemplatiua
Vita actiua ⁊ ꝯtẽplatiua cõpanť ad inuicez
Vita actiua ⁊ contẽpla (73 X/ 94 A
tiua debent esse mixte 74 C
Vite illius nomẽ q̃s sibi vsurpat in q̃ freq̃n
tius occupať 74 E
Vita aĩe consistit in laude dei 78 P
Vita contẽplatiua talis est 46 M
Vita hoĩs vnius diei est 46 J
Vita terrena et spiritualis proprijssime de/
scribitur a seneca 47 J
Vita iusti liber est exẽplaris 52 Q
Vita p̃sens q̃ꝫ misera sit 72 AB
Vita p̃sens somnium est 73 P
Vita duplex bona et mala 93 T
Vita duplex socialis et solitaria 93 T
Vita sociali viuũt angeli et sancti 93 T
Vita dei in se nec socialis nec solitaria sicut
Vita hoĩs tãto ꝑfectior quã (nr̃a 93.U
to de vtraq̃ꝫ magis participat 93 X
Vita marie fuit excellẽtissime socialis ⁊ soli
Vita peccatorũ neq̃ꝫ solita (taria 93 X
ria neq̃ꝫ socialis 93 X
Vita solitaria q̃druplex celibalis monacha
lis heremiticalis ⁊ sapiẽtialis 93 Y
Vitam solitariam laudat 94 C
Vita solitaria est plus essentialiter merens.
Vita corꝑalis vt cõseruet̃ nõ (94 DE
debet lex dei transgredi 39 H
Vitã abbreuiare ꝓpter tꝑalia et spiritualia
licet in his casibus 39 KA
Vitã abbreuiare si diceret̃ esse illicitũ multa
absurda sequerentur 39 K
Vitas scõꝝ legere vtile est ꝯtẽplatiuo.73.T
Vita solitaria q̃re supra solitaria ⁊c̃.
Vitellus oui restaurat humidum radicale
Vitis anime no/ (sufficienter ⁊c̃. 39 B
stre habet tres propagines ⁊c̃. 47 C
Vituperatio suij p̃ius quãdo ex humilitate
procedere videatur 70 P/ 10 L
Viua vox nõnullos alios studiuz plus edo
cuit .i. B
Viuam⁹ sobrie iuste pie in h̃ seculo 5 J
Viuunt proprie solũ contẽplatiui homĩes.
Viuere non possumum⁹ ꝑm id (74 O
ad quod dispositi essemus 79 A
Viuens deũ non videt exponit̃ 48 J
Umbra quid sit 93 E
Una tunica ĩ cõsilio euãgelico q̃d sit.22.T
Unctio spũssancti est nob̃ nc̃cia 87 J
Unctio docz d̃ oĩb̃.34.L (cutores.39 M
Unctio spũssctĩ docet fugere ⁊ nõ fugere ꝑse
Unctio extrema de hac. 25.K/27.K L
Unctio extrema quõ iterať ⁊ nõ iterať.26 L
Unctio extrema ꝯferať mẽtꝫ cõpotib̃.43 Z
Unguentum triplex 85 A
Unio spũalis fit multis modis 65 O
Circa vnionẽ amorosam mentis cũ deo mlꝫ
ti errarunt 65 P
Unio cũ deo est finis totius mũdi 91 D
Unio mẽtis cũ deo.86.J. Quõ fiat.91.R
Unio volũtatũ.88.H (insinuatio.91 D
Uniõis cũ deo ĩ patria mlꝫ tiplex ꝑ velamĩa
Unio dei nõ p̃t ꝑcipi nisi ab accipiẽte.91 S
Unũ nos effici cũ deo quõ intelligať.15 J
Unũ si relinq̃m⁹ ĩ infinita incidem⁹.92.L
Ubi vnũ ꝓpter aliđ ibi vtrobiq̃ꝫ vnũ.36.A
Unitas dei 91 P
Unitas mẽbroꝝ eccl̃ie triplex 3 R
Unitati date sunt claues eccl̃ie 3 OI
Unitas eccl̃ie ꝓcurãda est etiam si oporteat
trãsgredi aliq̃ in iurib̃ positiuis conscripta.
Unitatẽ sui oĩa nõ min⁹ (4.AB/6.M
appetunt q̃ꝫ entitatem 8 J
Uniuersalia realia eterna dãnat .i. Y/ 18
Q/ 61 F/ 60 BQ/ 64 Q/ 68.R
Uniuersalitas quõ sit ex opatiõe intellectus
Uniuersales ⁊ extreme as (i.Y/68.Q R
sertiones ꝑniciose esse solent 62 Q
Uniuersale nomẽ vt hũanitas ꝓ duob̃ sup/
Uniuersales ꝓpositiões. (ponit. 68 R
oẽs peccauerũt ⁊ silꝫs quõ intelligãť.47.X
Uniuersalia studia ne petant scholares non
dum grãmatici 48 T
Uniuersale simpliciter ⁊ vniuersale accomo
Uniuersitas celestis hẽt q̃/ (dũ 47 X
tuor facultates 46 E
Uniuersitatibus iacturã p̃stitit inemendata
excriptio librorum .i. E
Uniuersum totum est monocordum diuine
sapientie 78 X
Vocati sunt omnes 50 P
Vocamur ad dominum afflictione cõmoni
tione et inspiratione 50 F

W ante O

Vocatiõe sua qua vocatus est quilibet am/
bulet 79 A
Volare ad alta consiliorum montana non
est omnium 39 Y
Voluntas quid sit 29 Q
Voluntas triplex in homine 54 C/ 55
B C/ 69 B X/ 79 C
Voluntas mouetur a potentia cognitiua sz
post imperat ei vna cum ceteris 98 D
Volũtatis determinatio vnde fiat 60 P
Voluntas potest se tenere in suspenso 55
Voluntas sibijp̃i (C/ 68 E/ 60 P
est ratio sufficiens actus sui 68 E
Voluntas ad quecũqꝫ impetu quodã et cuꝫ
vehementia inclinatur illa habeantur suspe
cta 70 D/ 95 A
Voluntas dei sufficiẽs cã oim que fiunt ꝙ
sint bona ꝛc. 95 L
Volũtas nr̃a ꝑ deũ nõ cogit̃ sed de aia non
volũtaria facit spontaneam 63 Z
Voluntatẽ ꝓpriã religiosus ne sibi vsurpet.
Voluntati diuine resisti non pos (19 B
se consolatio in omnibus 54 Y
Volũtati diuine an humana semper se de/
beat ꝯformare. 54. C/ 61. L/ 69. B. 95
Voluntas mala causa omniuꝫ ma (T 7
lorum 6 L/ 12 L/ 17 G
Voluntatem videtur sentire nobiliorem in
Voluntas de (tellectũ 98 R/ 65 E
cipitur hoc modo a carne 88 G
Voluntas an possit ferri in obiectũ nõ pre/
uio rationis iudicio 88 G
Voluntates ꝑ caritatẽ in deo vnite inter se
A volũtate antiq̃ nouꝰ (sũt vnite. 88 H
effectꝰ nõ ꝓuenit sine mutatiõe volũtatꝫ. 91
Voluntas est vis motiua regina et (Q
domina in domo cordis 94 H
Volũtas quõ possit cogi id ẽ trahi. 25. M
Volũtas dei vt fiat rogamꝰ 27. 7/ 76. G Z
Volũtas naturalis ꝛ deliberatiua 29 Q
Voluntatis vitia 28 K
Volũtas sup actꝰ hẽt dominiũ nullũ incom
pletum et completum 29 S
In volũtate om̃e pctm̃ est sicut in causa nõ
Volũtas nõ deli (sicut i subiecto. 29. S
berata et deliberata quid sit 29 7
Volũtatꝫ bonitas attẽdit̃ a bonitate obiecti
nõ i sui nat̃a sz ꝓpter app̃hẽsiõeꝫ ratõis. 30. X
Volũtas bona nõ sp̃ reputat̃ ꝑ facto. 79 O
Volũtas mala ꝑ facto reputat̃ 31 7 C
Voluntas se habet tripliciter ad cõmotiõeꝫ
libidinosam 38 C
Voluntas se habere potest septẽ modis cir/
ca aliquod obiectum culpabile 38 D
Volũtas multipliciter se hr̃e põt circa actuꝫ
Voluntatẽ ꝓpriã frãge (carnalẽ 38 D
re crux est qua vix est maior 72 D
Voluntatẽ celerẽ hñt spũales ꝛ abstracti. 35
Voluntas acceptat aliquando priua/ (R
tiue aliquando positiue 77 C
Voluptas quasi volubilitas 80 F
Voluptas nõ est finis vltimus 45 C
Voluptas venerea maxime impedit ꝯtẽpla
Voluptuosũ vel diui (tionẽ ꝟitatꝫ. 38 Q
tẽ fieri nõ extra sed intra nos sitũ est 38 C
Vota tria substãtialia q̃d respiciũt 23 Y
Vota tria substãtialia posse emitti etiã a nõ
introeũtibus religionẽ facticiã 21 X
Votũ solẽne quõ indispẽsabile 23 H L
Vota ꝑticularis ꝑsone aliter interp̃tant̃ q̃ꝫ
ea que in cõmunitate fiunt 63 P
Vota tria substãtialia pñt eẽ i statu sacerdo
Votꝫ superogatiõis (tũ seculariũ. 67. C
ne q̃s se subijciat põt bñ ꝛ male suaderi 67
In votis religionum papa (B/ 70 H
dispensare potest 67 T
Ex voto agens plus meret̃ q̃ꝫ sine voto. tñ
ꝑ votũ substãtia opis nõ mutat̃ 67 T
Sine voto opus factũ põt esse meliꝰ q̃ꝫ aliõ
Votorũ obligatio nõ est (cũ voto 7 T
tanta sicut preceptorum 97 S
Votũ quale dirimat matrimoniũ 25 J
Votũ de capite nõ edẽdo ꝛc. 24 X
Votũ nõ est nisi de his q̃ alias licerẽt. 33. D
Voti fractor nõ est sacerdos fornicãs. 21. J
In voto supponit̃ ptãs supioris nõ exclusa.
Voto solenni tenetur ad castita (33 A
tem qui suscepit ordies sacros. 63. R/ 67. 7
Votũ ꝯtinẽtie nõ ẽ annexũ sacerdotio essen.
Votũ in monachis ꝛ sa/ (tialiter 38 C
cerdotibꝫ equaliter dispẽsabile est 38 C
Votũ q̃ fecit nõ egrediẽdi: egredi tenetur ad
succurrẽdũ existẽti in necessitate 39 G
Votũ q̃dlibet hẽt implicitã exceptõeꝫ 39
Votũ quõ obseruari debe (H/ 63. M P
Vutũ vt obli (at aliq̃ñ et aliq̃ñ uõ. 39 7
get p̃supponit triplices cõditiones 24 K
Vouentiũ castitatem facinora 38 Y
Vouẽtiũ adolescentiũ nimia multiplicatio
Vouere castitatẽ cõiunx nõ põt (38 7
sine consu alterius 25 J
Vouere est ꝯsilij reddere aũt p̃cepti 25 7
Vouẽs seruare regulam ad quid teneat̃ sub
uoti obligatiõe 63 M A O P
Vox ad verbũ compatur 16 G
Vox est in omni re 80 P

Vox mollis et ductilis potest multiplicare minutias notularum 80 E
Voces sunt earum q̄ sunt in aīo passionum
Vrbanus papa dicit gra/ (note. 79. S
tulatus q̄ nullis cēsuris obnoxi⁹ eēt. 62. U
Vrtice spīales zvepres q̄d sint. 46. T/48
Vsura q̄si vsus eris 35 A (R
Vsura quid sit et plura alia de hac 24 S
Vsura ex genere suo mala est (35 &3 D
et ideo 35 D
Vsura si licita diceret plura inconuenientia reipublice inde prouenirent 35 D
Vsura posset tolerari hoc modo Ibidem
Vsura habet fieri pr̄incipaliter ī mutuo pe/cunie 35 A
Vsura nō nisi in mutuo inuenit 35 R
Ad vsuram accipere licet in necessitate 35 R/ 36 L
Vsura an p̄mittebatur iudeis 35 y
De vsuris capitulū in ciuitate ponit in for/
Vsura aliquando accipit (ma. 36 D
pro superabundantia 36 E
Vsurarum fraude an quis aliquid faciat ex his conīcitur 36 F
Vsure penis aliquando non vsurarij plectuntur 35 A
Vsurarius contractus q̄d sit 35 y
Vsurarius similis est furi quia p̄trectat rem alienā inuito domino 35 D
Vsurarijs vix aditus ad vsuram claudi po/
Vsurarius lucrum an faciat (test 36 F
esse suum 38 D
Vsurariorum seruitores 24 T
Vsus ingeniū z artē clariora facit 95 B
Vsum ratiōis quid impediat 83 y
Ut in scripturis dicit p cōsequētiā nō p cau
Uterū virginis nō horruit (sam. 92. B
deus q̄ pri⁹ ī mēte q̄s ī carne p̄cepit. 94. K
Vulgus fallacissime causas infortunioꝝ as-
Vulgus errās plura blas (signat 20. U
phema prouerbia adinuenit 34 X
Vulgarē p̄suetudinē curare nō oportet 35
Vulpecularū typo intelligunt tērātio (E
nes que cum vise essent mortue ex impro/uiso incantos arripiunt 98 Z
Vult appellat rationem 95 E
Uxores debere esse communes error socra/tis 41 Q
Uxor si quomodocunq̄s a marito cognosci possit 27 B
Uxorum multitudo non extinguit libidinis ignem sed auget 38 U
Uxoratus difficulter sine vitio vitur con/iuge Ideo 38 S
Uxoratorū int̄ erantie z̄c. Ibidem
Uxorati quidā erant eleuatissimi et doctissi
Uxoratis cognitio experimēt̄alis (38. T
nō dat dū vacant amplexibus 38 T

Zacheus ascen/
in arborem sicomorum 89 E
Zacheus facit p̄po cenā 91 y
Zebedei duo filij a mari galilee vocant ana/gogice 65 L
Zelotypia q̄d sit et q̄n peccatū 24 D
Zelotypi peccant 31 T
Zelosi p̄tra vitia alioꝝ hoc notent 72 I
Zelus quid sit 79 A
Zelus multa significat Quid sit et q̄lis esse debeat plene 55 KL z̄c.
Zelus rectus 12 Q
Zelus verus q̄lis sit et q̄les insidias patiat.
Zelus discretionem Discretio hu 55 O
militatem requirit 16 R
Zelus beniuolentiā et discretionem soroes
Zelus et sobrietas circa re (habet 8 U
prehendēdos mores 10 T7
Zelus beniuolētiam discretionem et constā/tiam requirit 55 L
Zelus q̄n bonus et malus 24 H
Zelus differt ab inuidia 28 U
Zelus dū exercet offendit 92 Z
Zelus animarum acceptissimum sacrificiuꝫ 85 A/ 34 T
Zelus indiscretus reprehendit 73 O
Zel⁹ nouici⁹ moderādus est. 67. B/99. U
Zelus et feruor nouicius qualis sit 71 E
Zelus scientiā et cōpassio (99 O Rz̄.
nem requirit 10 T
Zelus habeat sed fm scientiam 93 P
Zelum habentes nō fm scientiaꝫ oculū sim/plicem non habent 62 I
Zelus nō fm scientiam multos etrare facit.
16 A/ 8 T/ 22 E/ 55 H Finit.

Prima pars operũ
Johannis Gerson

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

Epistola Jo. gerson ad frem

Johānes cācellarius parisien. Germano

suo carissimo Johāni ordinis celestinorum Inclinauit cor meū vel curiositas/ vel vanitas vel vt pie cōfido caritas illi⁹ cui dixit cor meū. de⁹ cordis mei ⁊ pars mea deus in eternū/ vt mihi describerem arma/ scutū cordis ⁊ fidei/ quale militiā mihi necessariā et accōmodam figuraret p presenti vita. que teste iob. est militia homis sup terrā/ Meditatus sum cū corde meo plurima. Tādē ascēdit mens in hūc affectū cordis/ vt sibiipi cor alatū ⁊ ignitū signatū signo thau aureo/ poneret i etheris saphirini medio/ radiātibus illic aureo colore/ sole/ luna et stellis/ quatinus ego peregrinus ⁊ aduena (sic enī Gerson interptatum significat) assidua meditatiōe recordarer verbi celestis peregrini pauli/ Nostra cōuersatio in celis est. Nec me prorsus fefellit hec meditatio cordis/ dū illud tu dñe dilatasti. dum libero sibi volatu/ p amplissimos sacre scripture celestes cāpos spaciari donatū est/ vbi ⁊ otiens de corde fit sermo viuus ⁊ efficax. que ad sensus/ nūc allegoricos/ nunc morales/ nūc anagogicos fructuosissima iocunditate trahi pōt/ vt iugiter insonet illud eccl'ie: Sursum corda. Hoc tibi germane significare volui/ q̄ cōsors es peregrinatiōis mee/ tibi mecū et mihi tecū debet esse cor vnū/ et anima vna/ quatinus edificatiōis hui⁹ nō ingrate/ particeps esse velis/ qr scies ⁊ poter⁹/ co operante illo q̄ cor regis ⁊ hoīm inclinat quocūq; voluerit/ qr finxit sigillatim corda eorum In quo bñ vale feliciter ⁊ euola. Scriptum cōstantie prima Januarij. 1416.

Dic precor/ iste quis est qui carmina condit ista
Gratia nomen ei/ cognomen et aduena fecit
Esse perigrinus signis agnoscitur aptis
Lassidolum dextro/ fartum dependet ab armo
Ad latus oppositū. celsum caput orbicularis
Pilleus obnubit. soles quo pellat et imbres
A vultu infestos. baculusq; teres regit artus
Ferrea cui cuspis. munitur sura coturno
Scutum leua gerit. saphiro celo ve sereno
Concolor. hic auro septē radiare planetas
Inspiceres. medio cor pennatum velut ignis
Emicat. et thau rutilo sibi signat in auro
Egide protectus hac hostica tela retundit
Nec caret angelico duce. sed caro visibus obstat
Sedulus hunc catulus vt thobiam comitatur
Gerson orīgo fuit. dat cancellarius almo
Lustris quinq; gradus studio tibi parisiorum

Cōpendiosa laus

Jobēnis de gerson Cancellarij parisiēsis.

Johannem de Gerson parisiensis quondam studij cancellarium. si quis doctorem christianissimum vocet. is certe videbitur eius merito ac dignitati non impertinēs nomen. indecentem ve titulum attribuisse. Si enim autor christiani nominis Christus. finē et consummationē legis sue dilectionē constituit. si leue et sacramētis paucis astrictū iugū posteris suis imposuit. si pharisaicū illud paterna⁊ traditionū on⁹ a suorū humeris excussit. quis obsecro inter doctores legis hui⁹ christiani agnominationē iustius sortiet Johāne de gerson. qui operosa et pia industria p oēm etatē in litteris sacris versatus. omne studium in id cōtulit. ei soli operā impēdit. vt christianis qui succedētib⁹ sub inde. multiplicatisq; p ceptis hominū. ac innumera viuēdi varietate ꝓposita. inextricabili ferme cōsciētie labyrinto circūerrare viderent. et egrediendi ex hoc callē nutū faceret. ⁊ planā securaz ac regiā dilectiōis christiane viā quenam esset luculentissime demonstraret. Plane si q̄s forte dubitatior de hoc fuerit. huic nul

la pbatio certius psuadebit vt que ꝑmissa
sunt credãt: ꝙꝫ si sepe ꝛ attẽte leget: q̃ plima
post se reliq̃t cãcellari⁹ ingenij ac doctrine
sue monimẽta. Inuenit eteni nõ herẽtẽ in
curiosis ãbagibꝫ. nõ i vana subtiliũ ostẽta
tione solicitũ. necꝫ affectatõe exq̃site noui
tat⁹ turgẽtẽ. sed is insistẽtẽ tñmõ: q̃ cogni
tu necessaria. ꝛ ope salubria i prisc̃is docto
ribꝫ depꝫhẽdebat. q̃ pfecto ad vsuz nr̃oꝝ tẽ
porũ. ꝛ ad mores in q̃bꝫ xp̃iana versaꝝ res
publica. tã scite applicuit et accõmodauit:
vt nihil clari⁹. nihil certi⁹ hoies nr̃i legere
possint. ꝑ qõ ab hac misera pplexitate: tũ i
multis alijs: tum ꝑsertim i varietate leguz
hũanaꝝ: q̃ nũc obligãtes: nũc abolite asse
runt. nõnunꝙꝫ vertũt i dubiũ. sese tuto do
ceant euoluere. Tñ factũ ẽ vt q̃ soli vtilita
ti primi scribẽdo studeret nulla affectiõe ꝓ
uata alicui⁹ e doctoribꝫ q̃ eũ ꝑcesserant sin
gularit⁹ duceret. Quãuis eni ex his q̃ cele
bres erant neminẽ ignorauerit. eoꝝ tñ q̃s
nõ respuit ecclia. nec aliquẽ vsqueq̃ꝙꝫ refu
tauit. nec cuiꝙꝫ sese vbilibet obnoxiũ cõsti
tuit imitatorẽ. ꝛ velut apis argumẽtosa sin
guloꝝ ꝓpast⁹ dulcorẽ. quẽ ex eo potissime
sapiebat. si q̃d naturalẽ aut diuinã legẽ sin
ceri⁹ redoleret. fauũ ꝑspicuũ ordiatissimuz
suauissimũq̃ ꝙtexebat. Lõge pfecto alien⁹
ab eoꝝ sensu. q̃ doctorẽ fauore pbãt. ꝛ qui
bus nõ tã ꝑspecta vitas ꝙꝫ eius dẽ pfessiõis
ꝙiũctio sectãdi alicui⁹ nccitatẽ iponit. Hec
quidẽ i scholastica theologia. In mystica
vo q̃ ita ẽ xp̃ianoꝝ vt auctore dionysio: sol
sit xp̃ianis ꝙcessa: ꝙnt⁹ fuerit iohes de ger
son. ꝙꝫ clar⁹. ꝙꝫ copios⁹. ꝙꝫ iuste xp̃iani ag
nomẽ pmeruerit. ex scpt⁹ suis aduerti ma
nifestissie pt. Studiose q̃dẽ curauit: quẽ
admodũ de seipo plibꝫ i loc⁹ testaꝝ. theolo
gia mystica cũ scolastica ꝙcordare. Vel qõ
oñderet scolastic⁹ doctrinis illã nõ esse ad
uersaz. Vel qõ oẽs qui crudis solũmõ spe
culatõibꝫ deũ iuestigãt ad exprimẽtalẽ eius
gustũ inuitaret. ad quẽ scz tãꝙꝫ ad margari
tã ꝑciosã ꝛ future btitudis plibatiõez: omis
xp̃iane pfectõis auidos anhelare docebat
eo certe efficaci⁹ q̃ ꝛ ipe nõ mõ doct⁹ verbo
sz ꝛ vsu pit⁹ i ea re fuerat. Nisi eni gustasset
ꝙꝫ suauis ẽ dñs. nũꝙꝫ tale aliq̃d. qõ meliuſ
pcipi ꝙꝫ dici põt. tã dilucide tã signate tãꝙꝫ
copiose declarare potuisset. Hec mixꝫ sane
Tã vt de vita q̃z sua nõ nihil afferat. ab in
eunte etate ꝑ parẽtes ad dei amorẽ allect⁹
extitit. q̃s ipos pietate in deũ nõ mediocri
arsisse: indicio sũt liberi fere oẽs deo dicati
Hor tradit⁹ bonis artibꝫ in parisiẽsi gym
nasio ita se exercuit vt pficiente cũ tpe peri
tia ꝛ integritate: oim illic theologiã pfitẽtiũ
tpe suo lõge eminẽtissim⁹ hr̃ek ꝛ eẽt. Sin
gularꝫ pfecto gl̃ia vicisse parisiẽses i eo i q̃
ipi ceterꝫ studijs oibꝫ semp ꝑstitissent. Ue
rũ multo laus ãplioꝝ ꝛ imensuz fere ꝑconiũ
ei⁹ ab his ꝙsurgit: q̃ꝫ adhuc ne meminim⁹
quidẽ. Que q̃ illustriorẽ dicẽdi ornatũ de
poscũt alijs. ꝛ alij loco duximus refuanda.
Quis eni breuibꝫ cõplecti posset: accura
tissimã prudẽtiã: laborẽ fortissimũ. mode
stissima ꝙsilia. feruẽtissimũ zelũ. quẽ inde
fessus adhibuit ꝑ sedãdo ꝛ vniẽdo illo tur
bulẽtissimo scismate q̃ etas illa q̃tiebatur:
Quis legatiões suas mira grauitate ꝛ pe
ritia obitas: satis digne cõmemorare pos
set: q̃s ꝑ frãcoꝝ rege: eccl̃a gallicana. ꝛ vni
uersitate parisiẽsi. tum plexꝫ alias tum ꝑ
cipue apd̃ celiberrimũ illd̃ xp̃iani ppli ge
nerale ꝙciliũ ꝙstãtiense gnauiter admĩstra
uit. Illic eteni diligẽtia incredibili. sanissi
ma doctria ꝛ vehemẽtissima vi dicẽdi. q̃bꝫ
pres monuit. ꝙfirmauit ꝛ q̃d facto op⁹ eẽt
aptissime mõstrauit. tñ effecit ꝑ cõi pacis
q̃ a tota xp̃iana rep. extulabat recõciliatiõe
vt nõ min⁹ necessari⁹ fuisse videaꝝ illi sue
calamitose tẽpestati. q̃ꝫ olim glorioſissim⁹
doctor Augustin⁹ etati sue pelagianoꝝ he
reseꝙtaminate. Extãt ꝛ tractat⁹ ꝛ oratões
ei⁹ i eaz rẽ plime q̃ min⁹ ncce sit adducere
multa ad hec cõprobãda. Quare silẽtio ꝓ
tereant reliq̃. si vno vbo psuasuz fuerit Jo
hãnẽ de gerson euidẽtissimo intuitu vita
tẽ pspexisse ꝛ nõ miori ꝙstãtia ac fortitudi
ne pspectã tutatũ fuisse. Ad eã siq̃dẽ sensũ
puritatẽ ꝛ simplificationẽ cordis deuene
rat vt velut e sereno pacatoq̃ aere despice
re ꝙtueri valeret oia q̃ sub se turbida pal
sionibꝫ: ꝛ ignorãtie nube obducta i ceteris
agebãt. Ita q̃ expeditissim⁹ ꝛ resolutissim⁹
erat i vero cognoscẽdo. In defendẽdo aũt
ꝙꝫ firm⁹ ꝙꝫ impterrit⁹ fuerit: vt h̃ vnũ argu
mẽto nob sit. qõ post grauissimas altercã
tiones q̃bꝫ cõtra ipugnatores vitatũ fidei
et ꝓceptoꝝ dei coꝛã sacroſctõ cõcilio certa
uerat. ꝓncipis etiã potẽtissimi odiũ nõ ve
rit⁹. velut alter Chrysostom⁹ aut Athana
sius ipm tãdẽ exiliũ molestissimũ ppeti nõ
detrectauit. O virũ vere christianũ. O tẽ
poꝝ nr̃oꝝ pditissimoꝝ singl̃are sidus Tu
eã quã a se pellũt ceteri vitatẽ etiã i exilio ꝑ

quiris. Tu teip̃m iniuria ⁊ ꝯtẽptu mauis affici q̃ꝫ veritatẽ. Tu vere ſm nomẽ tuum laudẽ tibi paras. Gerson enĩ aduenã signi ficat. Tu ip̃i⁹ christi q̃ vt ṽitati testimoni um daret nullũ tormẽtorũ gen⁹ expauit. cũ re et facto fueris imitator. cur non merito tuo maximo ei⁹ cognominationẽ adipisca ris? Quãobrẽ honorent̃ doctores alij q̃sq̃ epitheto suo. Dicat̃ h̃ scc⁹ ille seraphic⁹ ma gnus iste. irrefragabilis alter Subtilis. so lẽnis. illuminat⁹. vel q̃cquid tale ꝑ merito suo q̃sq̃ vocitet̃ Juste quidẽ ⁊ bñ. Sũt et enĩ. Liceat obsecro Johãnẽ q̃ꝫ de Gerson nõ fraudari laude sua. Liceat christianus doctor appellet̃. Is cui⁹ p̃mo doctrina ad christi meras traditões oẽm nr̃am assertio nẽ ꝯtẽdit metiri. Cui⁹ deinde studiũ p̃ma rie xp̃i opatiõi ꝓpter quã ĩ mundũ venerat testimonio scꝫ ṽitatis intẽtissime fuit addi ctũ. Cui⁹ postremo vite ꝯclusio tanta ana gogice ⁊ vere xp̃iane contẽplationis dulce dine ⁊ amore flagrauit. vt velut cign⁹ mo dulato cãticorũ carmĩe mortẽ suscipiẽs ĩ fe licẽ familiã christi quẽ docuerat. ꝑ q̃ certa uerat. et quẽ totis visceribꝫ desiderauerat. nõ ĩmerito ĩ etna btitudĩe recept⁹ eẽ credat̃

Plura possent alia in laudẽ hui⁹ xp̃iani doctorꝫ ãnecti quoꝝ aliq̃ ex epl̃is archiep̃i lugdunẽsis ⁊ fratris sui p̃oris celestinoruꝫ cõcipi pñt q̃ ad finẽ hui⁹ opis habẽt̃. Ue rũ passim pl̃ima sese obijciũt laude ⁊ hono re digna studiosis scriptorũ ei⁹. e q̃bꝫ ⁊ hec pauca q̃ p̃missa sũt clari⁹ intelligi possunt. Huius itaq̃ vtilissimi doctoris tractat⁹ ⁊ opera quotquot colligi potuerũt etiã nõ si ne singulari labore. in h̃ volumĩe castigate admodũ imp̃ssa fuerũt Qd̃ tribꝫ sane ꝑtibꝫ si cui libuerit. poterit secerni Earũ p̃ma cõ tinet ea q̃ ⁊ fidẽ ⁊ eccl̃ie regimẽ ⁊ circa ea er rores cõcernũt. Secũda cõplectit̃ eaq̃ ad morales traditiões ꝑtinẽt. Tertia mystice theologie accõmodata subiũgit. hunc aũt partiũ ordinẽ nõ esse incõgruũ ſꝫ scripture sacre ꝓrsus ꝯueniẽtez. apte intelliget. si q̃s bonauẽturã ĩ libello de reductiõe artiuꝫ ad theologiam in quarto lumine leget. Inter hec aũt opa licet nonnulla sint q̃ Johis de gerson nõ esse verisimili⁹ sit vt ẽ tractat⁹ cõ tra ꝓprietarios. S. augustini Cõpẽdium theologie. sermo de cõceptõe. ⁊ si q̃ pl̃es re periant̃ tñ qꝛ auctor ali⁹ nõ patebat ido lo co suo ꝑstiterũt. Alij aũt tractat⁹ q̃ sibi nõ nunq̃ꝫ tribuunt̃. ſꝫ tñ auctorẽ certũ hñt̃ Ut est libellus de cõtẽptu mũdi. quẽ cõstat a q̃ dã thoma canonico reguluri editũ. et pl̃es alij nõ sũt opibꝫ suis inserti. Uerũ nõnulli ad finem opis ꝓpter conformitatẽ materia rum subiuncti.

Annotatio titulo rũ operũ doctoris christianissimi Johannes de gerson cãcellarij parisiẽsis. eo ordĩe quo in h̃ volumine sese cõsequunt̃. qd̃ tribꝫ ꝑtibꝫ distingui põt. ponunt̃. Primo titu li prime ꝑtis. q̃ tractat⁹ ꝑtãtem eccl̃iasticaꝫ et fidẽ potissime cõcernẽtes complectitur.

De laude scriptorum .i. A
Unũ ex quatuor siue mono tesseron. post i K
De ꝑtãte eccl̃iastica. i. L O I
Sermo pro viagio regis ro manorum 2 Z
De auferibilitate pape ab ecclesia 3 F
De modo se habẽdi tpe scismatis 3 X
Scismata quot fuerunt 3 7
Declaratio defectũ viuoꝝ eccĩacoꝝ. 5. A
De vnitate ecclesiastica 4 A
De statibus ecclesiasticis 4 J
De modo viuẽdi oĩm fidelium 4 R
Sermo de signis ruine ecclesie 4 U
De scismate quidam tractatus 5 E
De scismate alius tractatus 5 H
De cõcilio generali vni⁹ obediẽtie in scis mate 5 O
Concilij constantiensis decretum Frequẽs. post 5 X
Sermo in die circũcisiõis corã papa Ap paruit 5 Y
Epistole ad ducẽ aurelia nẽsem ⁊ cardinalẽ cameracẽsem. 6. R S
Sermo factus corã alexandro papa ĩ die ascensionis 6 T
Sermo corã papa bñdicto Massilie 7
Propositio facta coram anglicis euntibus ad conciliũ pisis 8 B
Trilogus in materia ecclesie 8 T
Sermo eiusdem in festo sancti Anthonij Nuptie facte sunt 9 T
Tractatus de nuptijs ecclesie ⁊c. 18 T
Errores circa p̃ceptũ nõ occides ii J
Sermo in die purificatiõis marie. ii. S
Sermo corã ꝯcilio Ambulate dũ lucẽ. 12
Propositio ĩ cõcilio ex ꝑte regꝫ frãcie D
Sermo corã cõmissarijs fidei de erroribꝫ cõtra fidẽ ⁊ mores. 13. A
Cõtra assertio nes mgr̃i Jo. parui sermo eiusdẽ 13 M
Que veritates sint de necessitate salutis credẽde. 14. E
Determinationes due

per conciliū cōstantiense/post i4 L
De protestatiōe circa materiā fidei contra hereses diuersas i4 M
De ptinacia cōsideratiōes z signa.i4.U
Quō.z an liceat in causis fidei a papa ap/ pellari ad cōcilium. i4 X
Contra petrū de luna i5 A
De assertione illa sententia pastoris in iu sta timenda et tenenda est i5 L
De susceptiōe humanitatis christi.i5.P
Cōtra tertiā ptē Ruisbroich de ornatu spi
Libell⁹ fris Jo (ritualiū nuptiaz.i5.Z
hannis de sconhauia qui nititr ruisbroich tueri post i6 A
Cōtra illam defensionem i6 B
Lectiones super marcum i6 E
Propositiōes desensu lr̄ali sacre scripture
De cōmunione laicorum sub (rē.i7.L
vtraq; specie i7 K
De probatione spirituum i7 R
De examinatiōe doctrinarum i7 T
Epl'a ad patrē osualdū cartusiēsem.i8.S
Epl'a ad studētes collegie nauarre/ q̄d z q̄ liter studere debeat nouus theologie audi tor z ptra curiositatē studentium i8 T
Epistola ad eosdem i8 Y
An monachus pro studio lectionis possit se subtrahere a diuinis i9 A
Epistola de studio religiosorū i9 M
De libris quorundā caute legēdis i9.K
De distictiōe veraz visionū a falsis.i9.L
Trigilogiū astrologie theologizate 20.C
Cōtra superstitiosam obseruationem dierū presertim innocentum 20 T
Contra superstitionē cuiusdā medici sculpē tis imaginē leonis 2i A
Cōtra obseruationē diez q̄ ad opa.2i.D
De erroribꝫ circa artē magicā z articulis re
Propositiōes ptra asser (probat⁹.2i.F
tiones fratris mathei grabon 2i S
Cardinalis camerace⁹is respōsio super eo
Conclusiones fratris ma/ (dem.2i.Y
thei grabon post 2i Y
Cōtra sectā se flagellantiū 22 A
Epl'a missa mgr̄o vicētio ordis p̄dicatoz
Contra proprietari/ (sup hoc 22 M
os regule sancti augustini 22 M
Titulī librorum secūde partis in qua lo cata sunt p̄cipue opuscula ad mores accō modata
Regule morales 24 A
Compendium theologie25 M
Tripartitum. 3i Q
De cognitione venialium peccatorum et mortalium 32 I
De arte audiendi confessiones 32 X
De confessione molliciei 33 A
De remedio cōtra recidiuum 33 C
De statuto cartusiensium q̄ in mortali cer to confessus remittatur 33 E
Auisamentum pro modo confessiōis in re ligionibꝫ non lapsis audiendi. 33 E
De modis excōmunicationū et irregulari tatum et absolutionis ab eis 33 F
Notabile de p̄mis motibꝫ z sensu 33 H
De absolutiōe professiōis sacramēta⁹.33.I
De absolutōe defuncti cartusiēsis .33.M
De moderata casuū reseruatione 33 N
Epistola super eodem 33 O
De ptāte ligādi atq; soluendi 33 P
Resolutio super casu quodam de irregula ritate 33 U
De contemptu dauium et materia excom municationū et irregularitatum 33 Z
De cordis indurationē 33 7
De indulgentijs 33 9
Multaz breuiū z vtiliū q̄stionū resolutio
De correptōe p̄mi.34.T (nes.34.E
De paruulis ad cp̄m trahendis 34 U
De contractibus 35 B
De symonia 36 H
De solicitudine ecclesiasticoz 36 O
De testamento condendo 37 K
Epl'a sup testamēto librorꝫ suorꝫ. 37 L
Epistola ad cartusien. super acceleratiōe suffragiorū post obitū oblatorꝫ 37 L
De anniuersario quod sibi procurauit in ecclesia sancti pauli in lugduno 37 L
Testamēti quotidianū peregrini.37.M
Testamētum peregrini metricum.37.P
Epl'a cōsolatoria sup morte fratris ad fra/
De preparatione ad missam (trē.37.Q
et pollutione nocturna 37 R
De pollutione diurna 38 A
Dialogus de celibatu eccl'iastico z.38.K
Carmē ptra pulcritudinē corpis 38 9
Cōtra ug nāt es ordinē cartusien. ꝓpter paucitatē miracl'oz z ñ p̄firmatiōz.39 A
De nō esu carniū cartusiensium 39 E
De temperantia in cibo et potu et vestib⁹ prelatorum 40 A
Sermo de vita clericorum 40 F
Sermo i cena dñi p humilitate 40 P
Carmen contra tumidū cor 40 A
Sermo de penitentia 4i L
Sermo de dominio euangelico 4i

Tituli operũ gersonis

Carmen de volũtaria pauptate 41 y
Sermo ad ecciasticoꝝ cautelã ⁊ eruditõez
Sermo d̃ resurrectõe xp̃i. 42. A (41. Z
Sermo in concilio remẽsi Bonus pastor
De visitatione prelatorum vel (42 Q
cura curatorum 43 M
Sermo de quatuor domibus 43 U
Sermo de omnibus sanctis. Exultabũt
sancti in gloria 44 ꝯ
Sermo de oĩbꝫ sctis. Bti q̃ lugẽt 45 A
Sermo de oĩbꝫ sctis Exultate qm̃ merces
Sermo de oĩbus sanctis (vr̃a. 46 ꝯ
Uidens iesus turbas 46 P
Sermo in die natiuitatis dñi 46 U
Sermo ĩ dñica in septuagesima 46 ⁊
Sermo de cõceptõe btẽ virginis. 47. L
Sermo de beato bernardo 47 ⁊
Sermo in die sancti ludouici francorum
Carmen optatiuum vt (regis 48 L
lilia crescant 48 ꝯ
Sermo de oratiõe in cõcilio ꝯstãtiẽsi. 49
Sermo de spũsctõ. 49. B. (A
De verb̃ dñi Uenite ad me oẽs 50 A
Cause ꝓpter q̃s voluit dimittere cãcellari/
Recõmendatio licencian (am 51 P
dorum in decretis 51 T
Tractatus de nobilitate 52 E
Epistola ad papã martinum nomĩe regis
francie reperta lugduni 52 K
De considerationibus quas debet habe/
re princeps 52 L
Dialogus franci et angli 52 X
De puella olim in frãcia eq̃tante in armis
De mirabili victoria puelle de (53 O
post setãtes recepte in ducẽ belli 53 T

Tituli tertie partis

que contemplatiue vite precepta traden/
tes tractatus continet.

De cõsolatiõe theologie 54 A
Dialogus apologeticus 56 Q
Carmina nonnulla 56 ⁊ ⁊c̃
Josephina 57 H
Sermo ĩ natiuitate btẽ virgis 59 M
Carmen de differenti ĩmunitate a peccato
christi et matris sue 60 E
Centilogiũ de cõceptibus 60 F
De vita spũali aĩe siue sex lectiões. 60. S
Centilogiũ de impulsibus 63 U
De mystica theologia speculatiua. 64. K
De mystica theologia practica 65 U
De elucidatõe scolastica mistice theologie
Carmina de purificatione sen (66 T
suum interiorum 66 ꝯ
De religionis perfectione et moderamine
De consilijs euangelicis et (67 A
statu perfectionis 67 M
De perfectione cordis 67 Z
De meditatione 68 L
De simplificatione stabilitione seu mun/
dificatione cordis 68 Q
Carmẽ de simplificatiõe cordis 68 ꝯ
De directione cordis 69 A
De illuminatione cordis siue vna precio/
sa margarita 69 M
De oculo 69 Q
De remedijs ꝯtra pusillanimitatẽ. 69. X
De tẽtationibꝫ diaboli diuersis 70 B
Cõtra ꝓfessum inobedientem 71 A
De zelo et feruore nouiciatus 71 E
De exercitijs discretis deuotorũ simpliciũ
Documentum notabile de sa (71 F
cramento altaris 71 T
Epistole quedam 71 ⁊
De passionibus anime 72 S
Carmen de somnio huius vite 73 P
De monte contẽplationis 73 Q
Epistole quedam 75 H
De mẽdicitate spũali 75 L
Appellatio cuiusdam peccatoris a diuina
iusticia ad misericordiã 77 U
De oratiõe et suo valore 77 X
Decẽ ꝯsideratiõe in orãdo deum 78 H
Expositio sup̃ Dimitte nobis debita no/
Oratio cũ peccator de pctis (stra. 78. J
suis multũ est anxius 78 K
De cãticoꝝ originali ratione 78 M
De canticordo 79 F
Cẽtilogiũ decãticis ⁊ solatio 80 P
Collectoriũ sup̃ magnificat 81 A
Carmina sup̃ magnificat 95 A
Cẽtilogiũ de meditatiõe crucis. 96. p⁹. ⁊
Carminum suorum honesta defensio Ui
dit liuor 96 ꝯ
Anagogicũ de hymno glorie 97 A
Epithalamium mysticuz theologi ⁊ theo/
logie 97 Q
Super cantica canticorum 97 R

Epitaphium Johãnis de Gerson.
Epistola fratris Johãnis de Gerson ordi
nis celestinorum super opusculis magistri
Johãnis de gerson germani sui cancella/
rij parisieñ. Circa finem.

Incipiunt opera ⁊ tractatus magistri Johānis de Gerson/sacrarum litterarū doctoris resolutissimi et christianissimi/ac cancellarij parisiensis. Qui in tres partes distincti sunt. Quarū prima cōplectit tractatus/fidē et potestatē ecclesiasticā cōcernētes. Quibꝰ omibꝰ premissus est tractatus de laude scriptorū. qz is ad cōmendatiōez omniū q̄ libris multiplicandis studēt accōmodari potest.

A

Scrutari scripturas ecce/ tabat olim iudeos christꝰ. Johis. v. Scripturas videlicet in q̄bꝰ putabāt se vitā etnaz hre. De q̄libꝰ loq̄t apl's scōa ad thimoth. iij. q̄ oīs scīptura diuinitꝰ ispirata. vtil' ē ad docēdū. ad arguēdū. ad corripiēdū. ad eruditiē dū i iusticia. vt pfectꝰ sit hō dei ad oīne opꝰ bonū instructꝰ. Et ad romanos. xiiij. Quecūq̄z scīpta sunt ad nr̄am doctrinā scīpta sūt vt p patientiā ⁊ cōsolationē scīpturaz spem habeamꝰ. ¶ Uez quō scrutabūt scīpture si nō habeāt? Qualiter habebūt si nō scribātur? Qua ratōe scribēt sine scīptoribꝰ? Sūt igit necc'ij scīptores. Et h̄ est qō h̄ ⁊ nūc intēdim⁹ suadere copellēte nos ad h̄ mltiplici circa scīptores librorꝫ vtiliū defectu quē patit etas nr̄a. Et i primis cōclusionē certā statuam⁹ dicētes ¶ Scriptor idoneꝰ ⁊ frequēs librorꝫ doctrie salubrꝫ agit opꝰ bonū de genere. Et opꝰ h̄ si pueniat ex caritate. est meritoriū vite etne/nec fuile dicēdū est Uñ ptinꝰ habet decisio dubij cuiꝰ occasione cudit pñs opusc'm qō q̄siuit q̄dā de monachis domꝰ cartusie. Si liceat diebꝰ festiuis scribere deuotōis libros gratꝫ ¶ Sed aduertēdū i primis q̄ nomē scīptorꝫ notat peritiā scribēdi. cū vsu assiduo vl' frequēti. Scriba vo dic̄ mgr̄m i eis q̄ sūt diuie legꝫ eruditū. q̄ ⁊ scrutatoꝛ vl' q̄sitoꝛ dici pt/aut etiā dictatoꝛ. Quales erāt scribe iudeorꝫ/q̄lis esdras scriba velox ⁊ igeniosꝰ i lege/q̄les apō xpianos theologi doctores seu theologie pfessores de q̄bꝰ nō erit pncipaliter sermo pñs/sz de scriptoribꝰ q̄si mechanicis ⁊ manualibꝰ librorꝫ. ¶ Et hi sūt i multiplici differētia penes eruditiōez maiorē vel minorē circa scripturā/quā trāfferūt ex inspecto exēplari libro/vl' quā de pnūciātis ore suscipiūt/sic baruch de ore hieremie scīpsit oēs p̄mones eiꝰ. Sūt q̄ fil' sūt dictatores ⁊ scribe et scriptores. tal' laudat fuisse diuus Ambro. libros scribēs q̄s dictabat. Dūt alij gradꝰ infimi nullū penit⁹ hñtes itellectū eoꝝ q̄ trāsscribūt. q̄s q̄ pictores appellam⁹ Sūt nōnulli tāq̄z medij gradꝰ q̄bꝰ aptꝰ est satꝫ sensus eoꝝ q̄ scribūt/saltē grāmatical' seu lr̄aliter. q̄les oli fuer't ⁊ adhuc ecclesiē ferunt in religiōibꝰ a pbatꝫ atq̄z i vniuersitatibꝰ ⁊ studijs rationabilit' istitutꝫ. Et de talibꝰ loq̄ pcipua nūc ē intētio neq̄z alios secludēdo. q̄ vl' sūt magꝫ aliq̄d q̄z scīptores vt p̄mi vl' vt scōi/q̄ paꝝ sūt ad fructū spūalem sue scripture capessendū idonei ¶ Quibꝰ p̄notatꝫ. vt lucidioꝛ ⁊ breuioꝛ cēt ordo dicēdoꝝ patet statī hec nr̄a cōclusio. sciētibꝰ q̄d ē opꝰ bonū ō genere q̄d opꝰ meritoriū vite etne q̄ō opꝰ fuile Uerūtñ placz eā p opatōes aliqs i subseq̄ntibꝰ duodecī cōsideratōibꝰ āplīando mōstrare/q̄s metꝝ triplex cōphēdit. ¶sus. Predicat atq̄z studet scīptor. largit' ⁊ orat. Afligit. sal dat. fōtē. lucē q̄z futurꝫ Ecclesiā ditat. armat. custodit. honorat.

Cōsideratio prima B

Q̄ scriptor predicat.

Scriptor idoneꝰ ⁊ frequens librorꝫ doctrine salubrꝫ (sic eni sp ifra locꝗ volumꝰ ⁊ itelligi) p̄dicare dici pt Certe si lingua siletsmanꝰ p̄dicat ⁊ fructuosiꝰ aliq̄n/q̄nto scīptura venit ad plēs vberioꝛ q̄z trāsiēs p̄mo. Nec obuiam⁹ dicto hieronimi q̄ hēt nescio q̄d latēt energie viue vocꝫ act⁹ ⁊ inaure discipli ex doctoris oze trāsfusa fortiꝰ sonat. Ez iuenies aliq̄s eruditissimos fatētes se pl'a didicisse scīpta studēdo ruminādoq̄z secū q̄z p doctoꝝ audit̄ū. Qualē se fuisse vidit bernardꝰ gl'ari dicēs mgr̄os suos fuisse querc⁹ ⁊ fagos. Proculdubio nō sine p̄uia vl' comite lectura librorꝫ/Adde q̄ int̄ p̄dicatores sūt mlti tāq̄z nudi pnūciatores eoꝝ q̄ sumūt formalit i scīptꝫ. q̄ si mereri possit aureolā p̄dicatoribꝰ debitā/cur nō sil'r scīptoꝛ nr̄ cui p't adesset adest. supponitur. non impar animarum saluificans zelus scribendo sicut alteri loquendo.

Cōsideratio secūda

q̄ scriptor studet/legēti et dictāti similis

Scriptor hmōi scrutāti studiose vl' legēti doctrialit vel etiā dictāti nō ē vsq̄q̄z dissilis. Colligit ex p̄cedēti/deductio pñtꝫ ⁊ sideratōis q̄ ad legere vl' dictare. qz nedū p mozula tpis exigua ſz in ānos decē. cētū mille. scīptā durare ꝓtīget i sev'l' p mltiplicatōz exēplariū ab ea scri

ptoꝝ.legẽtib⁹ aũt atq; dictãtib⁹ si defuerit
auxilia scriptoꝝ/cũ mẽoria sit labilis/obre
pat ptin⁹ oblꝛatio dictatis/aut delectꝫ ob/
liuio. Adde q; salubꝛioꝛa sũt plerũq; scpta
vetꝝ qlia scriptoꝛ nr̃ eligit q̃ dictamia no
uelloꝝ. Nõ q; iꝓbem⁹ nouos dictatoꝛes
qles assidue cogũt assurgere tũ ꝓpter altera
tionẽ variã gust⁹ spũalis/cupiẽtis nũc bãc
nũc illã escã vbi celestis.nũc oẽm penitus
abominãtis. Tũ vo ꝓpter dubitatiões no
uiter emergẽtes iuxta qlitates psonaꝝ tem
poꝝ aliaꝝ q̃ circũstãtiaꝝ.q̃ nũq; plene to/
tas sẽbebũt cũ sint absq; nũero variabiles
Exẽplũ de medicis ꝛ morbis. Nõ enĩ suffi
ciũt eis libꝛi q̃ntũlibet ex arte cõpositi. Sz
oportet variare receptas/qles velle sil̃ oẽs
tradere eẽt.put auicẽna notat inexplebile.
¶ Prodest nihilomin⁹ apõ rẽpublicaz nõ
mediocriter refuatio taliũ ptic̃larit̃ dicta
toꝝ.sic̃ ꝺtra morbos coꝛpoꝝ sic aduersus
pestes aiaꝝ/qõ vtiq; facit scriptoꝛ. ¶ Poꝛ
ro scrutatõez studiosaz nõ oi scribẽti trade/
re possum⁹/sed sciẽtifico cui⁹ memoria fir/
mi⁹ retinet ea q̃ scribit q̃ alia si vult intẽde
re.tũ ꝓpter ĩmoratiõnẽ.tũ qꝛ segni⁹ irritant
aios demissa p aures q̃ q̃ sunt oc̃lis subie/
cta fidelib⁹.ait Flacc⁹. ¶ Accipit ex hac ra
dice sue traditõis oꝛiginẽ ars memoꝛie cu
ius meminꝫ Licero. ¶ Reddit insuper ra
tio cur expediat studiosis abbꝛeuiatiões si
bi cõscribere certisq; notulis insignire pũ/
cta memoꝛatu digniꝛa.

L

Tertia cõsideratio

q; scriptoꝛ nr̃ largit̃ miseretur et cõmodat.

Scriptoꝛ nr̃ largit̃ miseret.ꝛ cõmo/
dat Ires eẽ ptes satisfactõis theo
logi tradũt. Una est elemosyna de
q̃ pñs ẽ ꝺsideratio.alta ẽ oꝛo.tertia ieiuni
um.de q̃b⁹ erit ꝺsideratio seq̃ns Quis oꝛo
dubitauerit q̃m scptoꝛ q̃lẽ loq̃mur sit largi
toꝛ elemosyne multiplicꝫ nedũ tpalis ad su
stẽtationẽ sui suoꝝ q; fratrũ seu domestico
rũ. Est enĩ lucrosa nõ paꝝ ista ars. Tene/
bit insup locũ elemosyne spũalis ad opitu
latõez aiaꝝ.nũc aduersꝰ errores ꝛ scrupu/
los p eruditõez doctrinalẽ atq; ꝺsilꝫ.nunc
ad cõsolatõez salutarẽ Fallor sĩ nõ ita mise
ricordiã receperũt. Jonathas cũ ceterꝫ iu/
deis ꝓmo Machabeo.rꝫ. Dicẽtes se hr̃e
solatio sctõs libꝛos ido nullo indigere Nõ
sonat apls vbi supra ad Rho. ¶ Sunt ad
hnc vt accepi nõnulli pfessoꝛes regle btissi
mi Augu.q̃s canonicos regulares appel
lam⁹ apõ Qllãdiam.q̃ꝝ laboꝛ scribẽdi pa
scit eos tpalib⁹ subsidijs de pcio libꝛoꝝ.re
manẽtib⁹ apõ se plimis ad spũale solatiũ.
Tales iure diꝛerim⁹ btificatos a prophe/
ta. Laboꝛes inq̃t manuũ tuaꝝ qꝛ mãduca
bis.btus es h̃ ispe.ꝛ bñ tibi tãdẽ erit in re
Uxoꝛ tua mystice diuina sapia.vel religio
tua.vl̃ celestis gr̃a.sic̃ vitis abũdãs i lateri
bus dom⁹ tue/q̃ ẽ eccl̃ia vl̃ ꝓscia. Filij tui
lr̃aliter pfessoꝛes ꝛ scptura.moraliter opa
tua.sic̃ nouelle oliuaꝝ i circũitu mẽse dñi
q̃ parat aduersꝰ eos.demones ꝛ hoies q̃ tri
bulãt nos. Lõpara nunc si potes aliꝝ q̃
rundã eccl̃iasticoꝝ multiplicata sup nũeꝝ
institutа sint i oratõib⁹ vocalib⁹.sint in ele
mosynis coꝛpalib⁹.istoꝝ paupi.necĩa pau
peri ꝛ diuiti simplicitati. ¶ Fuerũt an ad/
huc sint nescio sctmoniales in h̃. op⁹ dedi
cate/sic̃ olĩ Origeni.p trãscribẽdis opibus
suis nedũ notarios p diuites secl̃ares.sed
puellas sexi scribẽdo peritas datas eẽ Uñ
q̃so tot genera bibliaꝝ.tot doctoꝝ volumi
na q̃ mõ supsũt i eccl̃ia/si nõ ex scptoꝛib⁹ in
religiõe degẽtib⁹ quoꝝ ad pñs viꝝ vllum
supereꝛt vestigium.

Quarta cõsidera/ D

tio q; scriptoꝛ oꝛat.

Scriptoꝛ nr̃ oꝛat.hẽt ocul⁹ nũcius
coꝛdis oꝛãdi materiã sibi mistrare
Quãuis nihil obsit q̃n vocal̃ q̃nq; possit i
seri oro vl̃ cãticũ suaue dũ scribit At ꝺo satꝭ
est iplere scptoꝛẽ nr̃m monitiõez aplicã.q;
psallam⁹ ꝛ cãtem⁹ i coꝛdib⁹ nr̃is dño. Nõ
freq̃nter eo liber⁹ iplere valet q̃ solitudie q̃
dã vber⁹ fruit. ¶ Puto palã mihi fieri/q;
scptio vl̃ scptura/ẽ op⁹ dei op⁹ religiosum
nõ min⁹ sepe q̃ voc̃ exaltatio i cãtic̃ eccl̃ie
Põt subinde vnũ cõpẽsari p altꝝ q̃nq; sa
lubꝛi⁹ q̃ tpal̃ admistratio ab eccl̃iasticoꝝ
officioꝝ freq̃ntatõe saluat ꝛ absoluit. Lre
diderit ꝓinde scptoꝛ nr̃ ꝛ pietate iugi reco
gitauerit totiẽs deũ sctõsq; ãgelos secũ eẽ.
totiẽs scptoꝛes sacros ipz alloq̃.totiẽs xp̃m
sibi blãda q̃dã oscl̃a ꝺsolatiõis dare.q̃tiẽs
eoꝝ dicta salubꝛia cõscribit q̃ mediate vl̃i/
mediate dispẽsarunt. Cui dignitati q̃ põt
merces alia tpal̃ eq̃ri? Quis phibz talẽ ali
quẽ ꝺtẽplatiuũ ꝛ eẽ sil̃ ꝛ dici? Cõtẽplatõez
ita q; lectio q̃ scribẽdo fit nõ ipedit sz pascit

Quinta considera.

Q̄ scriptor affligitur.

Scriptor nr̄ affligit̄ q̄ ieiunij vicē tenet. Jeiuniū put ē tertia ps satisfactiōis extēso nomine dr̄ a doctoribz oīs afflictio corpal' assūpta volūtarie p̄ domatiōe carnis vl' vice satisfactiōis q̄ fit p̄ dolorem Quēadmodū ps alt'a q̄ dr̄ oro ꝯcludit oēz mēt̄z eleuatōez i deū cū hūili subiectōe r obediētia. Elemosynā vo p̄tēdūt ad oīme sb sidiū p̄rio mīt̄ icordit ipēsuz. Cōsonat votū pauptat̄z elemosyne. votū obediētie orationi. votū castitat̄z ieiunio seu corpis edomatiōi. Que talit̄ elucidata mor̄ pspicuaz faciūt hāc ꝯsideratōez cū duplici p̄cedēte. Nullus itaq̄ negauerit laboriosū eē scribē bēt̄z exercitiū. acceptet igit̄ illō i pniam seu satisfactionē p̄ suis alienisq̄ delict̄z. sic enī directio spūalis ocl'i reddet laborē suū nedum vno h̄ mō laudabilē r meritoriuz. sed tot modis quot intētiones bonas adducet ad decoratōez act⁹ sui. noiatim iuxta cōsideratōes duodecī q̄s sub scpture p̄conijs apim⁹. Jūge q̄ī foro pnie pōt ist̄e labor ad satisfactōez sacramētalē iponi. quē laborē si null⁹ iponit hoim/iposuit sane de⁹ abūitio cū dixit Ade r posteri. In sudore vultui vescis pa.i. Porro q̄ i labore hoim nō sūt nec cū hoibz flagellāt̄ nō itumescāt t̄z timeāt ne cū demonib⁹ afflīgātur. Scripsit egregiū volumē Aug⁹. de ope monachoz q̄ totū potuerat ad rē q̄ nūc agit̄ traduci. Nīm si monachos oportz opari. q̄le dabit̄ op⁹ rūō sue p̄fessiōi nedū min⁹ aduersū. t̄z ampli⁹ p̄motiuū/attēto q̄ nō oīs idonei sūt ad difficiliora q̄lia sūt p̄dicatio vl' lectio doctrial'. Ez neq̄ missaz obstat celebratō quā finit hora breuis Neq̄ p̄terea valet excusatio desidie nōnulloz dicentiū. imo q̄si gloriātiū nescio scribere. Discāt discāt. neq̄ verecūdēt vl' desperēt/q̄m labor ip̄rob⁹ omia vicit. r durz veniēs i reb⁹ egestas. ait virgili⁹. Gallice besoeng fait vieille troter/id ē latīe. Acitas facē vetulas currere. Qui se dīc̄ egere cū sibi possit faciēdo q̄ō i se ē p̄uidere/sit mēdax. si sic⁹ ē. lector diiudicet.

Sexta consideratio

Q̄ scriptor sal sapiētie tribuit.

Scriptor nr̄ posterz sal sapie administrat. Jubet aplūs eē nr̄m rationabile obsequiū ꝯformit ad figurā legis p̄cipiēt̄z in oi sacrificio sal apponi. Videat ātē scriptor ne suū sal īfatuet vl' sibi si ei nō sapuerit vl' alīj si corruptū p̄ ineptias scribēdi reddiderit. Quales vere protulit etas nr̄a plīmos q̄z mēdosa fuerīt adeo volumīa vt ꝯsulti⁹ fuisset. nulla⁹q̄z talia mīstrari cū lr̄is incōdit̄z sine lege sine sensu vl' ordie. adeo q̄dē vt auctori p̄rio seu dictatori nō ītelligibilia redderēt quantūlibet introspecta. Hāc existimāt aliq̄ nō minimā tribuisse iacturaz studijs ac vniuersitatibz nr̄e tēpestatis dū q̄libet admittebat̄ ad scribēdū. nō pbat⁹ nō cognit⁹. Exēplaria q̄z dabāt̄ incorrecta Quid ni multiplicior corruptio seq̄retur. iūcta trāscribētiū vl' inertia vl' ignorātia. Ez dant̄ visitatores i artib⁹ mechanicis ne fraus cōmittat̄ i opatiōib⁹ vt i pānis vl'i pane vl' cultellis r ceteris. Quis digne tulerit op⁹ p̄ciosissimū expers eē visitationis. ne corruptio sua serpat iugit i deteri⁹. Sic olī apūd scōs p̄res hēbat̄ electio sup scriptoribz nec passim admittebat̄ indoct⁹ vt doct⁹. t̄z vsq̄ ad pūctoz formatiōem. q̄ lucē dāt magnā legētib⁹ examē hēbat̄. Prisci doctores nomiatim hierene⁹ si nō fallit memoria subiūgebāt i opusculoz suoz finē tribilē dīni nois obtestatōez. vt scripta sua correcte trāscriberēt̄ r p posteros ita fieri suaderēt. Illioq̄n iuxta bieronimū quis vel scripsisse vel emēdasse fructus esset.

Septima cōsideratio

Q̄ scriptor fontem mīnistrat.

Scriptor nr̄ posterz aqit fontē aq̄ vitue saliētis i vitā eternā. Intelligat h̄ nō vt auctor p̄ncipal'. q̄ sol⁹ de⁹ ē t̄z vt mīnistrator. Nā fons vite v̄bū dei i excelsis. Nō ne libri salubres q̄les intēdim⁹ sunt/nō cisterne q̄dē veteres r dissipate. t̄z fons ortū pute⁹ aq̄z viuētiū q̄ fluūt ip̄etu de libano. q̄ cādidatio nuncupat̄. Qui sapie fontinq̄nto primiores sūt riuuli sciaz tāto puriores salubrioresq̄ crediderz illos Quo ꝯtra dū p̄tras i lōgiquū riui sciaz dilabūt̄ nō retinētes v̄tutē r gustū fōtz origial' scito q̄ de facili limū viscūq̄ ꝯtrahūt. vñ v̄mes pestilētes/vt rane bufones colubri geniti repūt et potātes inficiūt aut p̄mūt. Bibe igit̄ o scriptor de aq̄s tuis viuētib⁹ veniētib⁹ de libano ꝑ. Et ne dixeris. cū hereticz. a q̄ furtiue dulciores sūt t̄z oia palā r in luce clare scāt p̄ro quo sit sequēs cōsideratio.

Octaua cōsideratio q̄ scriptor lucē dat.

Scriptor noster lucē sequit̄ et eā posteris admīstrat. Lex dei lux ē r lucerna. Lucerna pedib⁹ meis v̄bum

F

tuũ/ait psalmista dño/et lumẽ semitꝫ meis
Sit oportꝫ ipi gaudiũ.q̃ delectabile lumẽ
oculis ispicit q̃tidie. Neqꝫ hẽt vt tobias ꝯq̃
ri.q̃le mihi gaudiũ erit.q̃ i tenebris sedeo.
et lumẽ celi nõ video Videt plane lumẽ ce
li scriptor nr̃ qõ ẽ vbũ dei descẽdens a pre
luminũ.dũ alꝫ accumulãt sup se terrã istar
talpaꝫ defossi tenebris seculariũ vel lr̃aꝫ
vel opationũ. Gaudeãt pueri tales habuis
se parẽtes vel mgr̃os q̃ talibꝫ eos artibꝫ sa
lubria scribẽdi voluerũt instruere. Gaude
ant q̃ talẽtũ artꝫ hmõi susceptũ nõ ignauit
infodere sꝫ vt lucernã z lucẽ strẽnuitate dili
gẽti/ conãt pñtibꝫ z futuris oñdere. Vide
Hõ hoi z ars arti q̃ntũ pstat z pferẽ/ Dedi
tus scꝫ ad salutaria spũaliaqꝫ / p̃ derelictis
aut ipulsis ad noxia.q̃ vl̃ auariciã nutriãt
vel ad flagicia ptrahãt nõ distrahãt a pctis

Demũ collige tecũ scriptor nr̃ q̃le sit ti
bi donũ dei.posse freg̃nter emergere de te
nebris mũdanoꝫ hoim/cũ actibꝫ suis teter
rimis.i seditiõibꝫ/i bellis/i cõtradictiõibꝫ.
Emergere dixerim p obligatiõez animi dũ
lucidis z trãq̃llis actiõibꝫ mẽs occupat se.
Nã vbi locꝰ eẽt i corde tuo tenebris.q̃ lux
scripturaꝫ attẽtiõe sua cõplet. Qua i re nõ
paruũ accipit fructũ scriptor q̃uis ill̃atꝰ.
nõ minꝰ crebro q̃ hõ nõ intelligẽs eccl'e cã
ticis occupatꝰ/ Sẽsit hãc lucẽ. Augusti
nus dũ obediens celesti oraculo.tolle lege
tolle lege.cõiectꝫ i scriptura apli oclis.mox
depulse sũt ab eo dubitatiõis tenebre/luce
securitatis infusa. Itaqꝫ dici nõ pt q̃ mul
tiplex olim z q̃tidie lucis splẽdide fulgor ir
radiet legẽtes i scripturis/q̃s bñ nõ posse
sine scriptoribꝫ q̃s nesciat. Presto sũt vbi
libet scripta tibi si volueris.verba nõ eque
Vides i illis defectꝰ tuos tanqꝫ i speculo si
ne verecũdia vl̃ pudore cuiꝰ q̃ inspiciẽtis
vel culpãtis. Potes p variatiõe palati spi
ritualis nũc istis nũc illis scriptoꝝ refici sa
poribꝫ. Propterea supuacuaꝫ ipoꝝ multi
plicatiõez q̃s eẽ culpauerit. Hõne lautissi
mã eẽ ꝓuenit sapiẽ mẽsam multaqꝫ ferculo
rũ varietate refertã / Sumat vnusq̃sqꝫ q̃d
et q̃ntũ satis erit vel vsqꝫ ad sobriã ebrieta
tẽ spũs.ad quã sponsus inuitat carissimos.
Comedite inq̃t amici z bibite z inebriami
ni carissimi Qualis ebrietas nõ tenebrosi
tatẽ obtusitatẽqꝫ sꝫ luminositatẽ affert inso
litam z vere diuinam.

Nona consideratio

Qꝫ scriptor ecclesiam ditat.

Liptor nr̃ eccl'iam ditat Refertur
Augustinꝰ moriẽs fribꝰ inculcasse
qꝫ eccl'iasticã bibliotecaz magno studio qꝫ
magnũ sciebat eẽ thesauꝝ custodirẽt Quo
cõtra nõ hñt tyrãni depopulatores regio
nũ seu religionũ efficaciꝰ machinamẽtũ q̃z
si libris ipas in ꝓmis spoliauerit atqꝫ ꝓua
uerit. Patuit i regibꝰ assyrioꝝ respectu hie
rusalẽ z iudeoꝝ. Hoc ꝑdẽ aiaduersũ ẽ incõ
modũ cepisse circa regnũ francie xp̃ianissi
mũ a q̃ libri distracti sunt assidue.etsi non
apta tñ occulta z palliata depdatiõe/ꝓpter
lucrũ ad exteras natiões colligẽdũ.q̃z q̃z ne
q̃z defuerit aptissimi violẽtissimiq̃z direpto
res. Dicit i prouerbio vulgari. Les bons
liueres faut les bons cleres.i.boni libri fa
ciũt bonos clericos. Hoc puerbiũ verꝫ est
Mutatꝫ q̃z librꝫ.vt policia mutet vno mõ
vel altero nẽe ẽ. Nec ad laudẽ scriptoꝝ spe
ctãt.q̃ꝫ studiũ ẽ ad oppositũ liborꝝ ꝓpau
perationẽ ꝓtrariũ.ditare sꝫ z popularе li
bris sctis. Admirabil'e fuit ardor hñdi li
bros sacros apꝰ ptolomeũ regẽ.q̃ ꝑcio im
gẽti cõpauit sibi p septuagita iterptes trãs
lationẽ eoꝝ. Quo vtinã puocarẽt ifidelis
regꝫ exẽplo fideles põtifices z ꝓncipes xp̃i
ani. Fert hui regis libraria q̃nq̃ginta mi
lia libros habuisse. Tetꝫ diuitias hic
nõ accipimꝰ solũ i decore liborꝝ.q̃ tñ addi
tus si fuerit valori spũali/p̃cium duplex ac
crescit.sic i ornamẽtis eccl'iasticis ista lau
damꝰ. Sit scptura laudabil'e p thesauro q̃
lis nõ ẽ i papiris ilico pereũtibꝰ.vbi dicũt
fil'labor recte papire deperire cũ opa z im
pẽsa. Pergamenũ durabiliꝰ ẽ.q̃ ꝓditio ca
ristiã eiꝰ supra papirũ compẽsat abũdanť.
Ꝯz neqꝫ q̃spiã excusauerit suã i scriben
do segniciẽ si nesciuerit lr̃as artificiose ml'
tũ formare.lr̃a sit legibilis.sit pũctuata.sit
purgata.q̃lis ẽ lõbardoꝝ.nõ iuoluẽs se tra
ctibꝰ supfluis. Sit demum sine mẽdis fal
sitatis.cũ ortho grauia vera. Illa sufficit i
eccl'ie thesauro reponi q̃z cuis paꝫ fucati de
corꝫ obtineat.nec tãtũdem precũ tẽporalis

Non autem oportet ad extremum vnũ
quẽqꝫ similes ad scribẽdũ libros assumere
quẽadmodũ nõ est par in legẽtibꝰ studium
Captat hic amplioꝝ deuotiõez vel gignere
vel nutrire/cui parua satisfaciũt opuscula.
Vult alioꝝ i altum eruditiõis intellectualis
ascẽdere/tali grãdia doctoꝝ hñda sunt vo
lumia.q̃ꝫ traditiões ordie doctrinali seru

tet. Alioq̄n rectū i addiscēdo deserēs ordi-
nē letos iuxta boetiū exit⁹ nō hr̄et. Primū
simplicitati claustraliū religiosoꝝ. Alterū
magꝭ appropriatū ē studiositati sapiam cū
p̄dicatiōis officio ꝓfiteri q̄rētiū. Tu deni
q̄ si nō potuerꝭ āplos libroꝝ manipl'os ad
aream eccl'ie reportare vl' ꝑuulos ⁊ paucos
imo si gregorio credis vl' vnū afferre stude
vt in tab'naculo dñi nō vacu⁹ appareas. si
sol⁹ et capraꝝ pilos babuerꝭ vl' miuta duo

Decima considera-

tio q̄ scriptor ecclesiam armat

Scriptor nr̄ ecclesiā armat. Cōpa
rat salomō i cāticis ecclesiā turri da
uid q̄ edificata est cū ꝓpugnaculis et mille
clypei pēdēt ex ea/ oīs armatura fortiū. Et
apl's noiat verbū dei nūc clypeū ignitum.
nūc gladiū ancipitē ⁊ penetrātē. nūc gladi
um spūs. Et psalmista sagittas potētꝭ acu
tas. Quisquis igit' hēt zelū legis (⁊ hr̄e de-
bet sūmus pōtifex p̄cipue cū p̄latꝭ ⁊ clero)
vigilet oportet hāc armaturā libris mīstra
tā augere aduersus oēm sciam extollētē se-
se ꝯtra xp̄ianaꝫ religionē. Sꝫ heu q̄d dicit
apl's. Oēs q̄ sua sunt q̄rūt nō q̄ iesu christi
Qui nec opponūt se murū nec armis spūa
libꝫ induunt' nec scripta q̄bꝫ alij se fidēq̄ di
latēt. abūdare ꝓcurāt. Vide si nō carior est
hodie ꝯscriptor citationū q̄ euāgeliorum
Mētior si nō plurꝭ emunt'. si non sedulius
apud quosdā xp̄ianos cōpant' scripture fa
bulose q̄ religiose. ⁊ ꝓphane q̄ sacre. et lu-
brice q̄ caste. I nūc ⁊ ecclesiā iter has ma
nus ꝓsperari cōfide. Si nō erat anim⁹ ad
scrutādū iuxta xp̄i iussionē scripturas illas
tamen multiplicare reseruare q̄ ꝓ necessi-
tatibus et oportunitatibus equum erat.
Non q̄ ipsi etiam theologi memoriter om
nes incorporēt. Hoc enim nequaq̄ facti-
bile ē vel tēptādū cū sit ꝯsulti⁹ paucis rite
digerēdis imorari. Verꝝ expedit reponere
repositasq̄ cogitare scp̄turas velut i sūma
quadā q̄tin⁹ ꝓ loco ⁊ tp̄e possint hr̄i confe
stim vt ita loq̄mur ad manū ꝓ infidelibus
vel ꝯuertēdis vel reuincēdis. Ad erudien
dū etiā nūc h̄ mō nūc illo fideles. Talis sit
oportet oīs scribadoct⁹ i regno celoꝝ simi
lis hoī p̄rifamilias q̄ ꝓfert de thesauro suo
noua ⁊ vetera. Cui ꝑabolice sil'itudini nō
ne videt' alludere spōsa blādiēs spōso. oīa
poma noua ⁊ vetera dilecte mi ꝓuaui tibi.
Offert h̄ loco se ꝯsiliuꝫ q̄d ꝑ cōpationē
ad armaturā dei quā eē dicim⁹ libros legꝭ.
sit de armis diaboli libris reprobis facien
dū. Legat q̄ nescit illud de actibꝫ capi. xix.
multi ex eis q̄ fuerāt curiosa sectati ꝯtulerūt
libros/ ⁊ cōbusserūt corā oībꝫ. Et cōputatꝭ
p̄cijs eoꝝ iuenerūt pecuniā denarioꝝ q̄n-
quagīta miliū. ita fortit' crescebat v̄bū dei
et ꝯfirmabat'. Sil'e factū nup accepimus
de libro magico estimatiōis mille aureoꝝ
q̄ vt palmes iutilis aruit ⁊ arsit. Sic olim
parisi⁹ i grauia ⁊ nup i atrio maioris eccl'e
Vtrū v̄o sit expediēs apud p̄latos ⁊ inq̄si
tores tales aliq̄s reꝓuari ꝓpter exēplar ꝯdē
natiōis similiū. ipi cōsiderēt. De bonis q̄
dē nulla fit dubitatio. qñ videm⁹ precepto
dñi tabulas legis in arca custoditas fuisse
repositas. q̄ custodia cuꝫ honore signata ē
in exēplari vita xp̄i q̄ librū legꝭ postq̄ acce
perat ⁊ legerat arma ꝓ se contra ꝑfidos ex
esaia ꝓferēs. plicuit libruꝫ referēter mīstro
reddēs illū vt habet' luce. uij. ca. Morē
rursus esse iudeis scribit Nicolaus de lyra
nō ita sedere alte q̄ alte positi sūt libri legꝭ
Scitur insup de xp̄ianis aliq̄bꝫ q̄ ipis
par est deuotio ad librū aliquē sctm̄ sic ad
sctōꝝ reliq̄as. quē vt signaculuꝫ supra cor
vel pect⁹ suū ponūt osculāt' ⁊ stringūt. Nec
parū credūt opitulari. dū i se versant' q̄d de
euāgelio mathei super egros imposito tra
dunt historie cum ceteris

Vndecima cōside-

ratio q̄ scriptor custodit ecclesiam

Scriptor nr̄ ecclesiā custodit. Opi-
tulatio scripturaꝝ duplex ē aduer
sus hereticos. Una vt vicant' ⁊ sic armat.
Altera ne vicāt ⁊ sic custodit. Sꝫ nob ta
lia disserētibꝫ mox occurrere' vid'r aīalis hō
⁊ opponere p̄mo illd̄ eccl'astes i fine. q̄ scri
bēdi pl'es libros null⁹ est finis. Deinde q̄
desūt scrutatores scripturaꝝ p̄sertī deuota
rū. Ampli⁹ q̄ ex lectura libroꝝ multi susce
pert' occasiōem errandi imo ⁊ insaniendi.
Sic opposuit paulo q̄ dicebat Multe lr̄e
faciūt te isanire paule Rurs⁹ opteret libros
ipis etiā laicis ⁊ mulierculis ꝓpinare vt do
cerent' ꝑ se/ legēdo eos/ facta translatōe ad
vulgare suū si nō aliter ꝯciperēt Atuero
primū nō impedit. vel oblitterat laudē scri
ptoris nostri. Nō eni ꝓgredit' in imensum
sine fine sed finē constituit cū ecclesiaste ti-
morē dei. cū suoꝝ obseruatiōe mādatoruꝫ
Quo fine retēto nihil nimis. Nec iam erit

pluralitas librorꝝ sed vnitas. ¶ Fatemur et plāgim⁹ raritatē esse nimiā in scrutatoribꝫ scripturarꝝ deuotarꝝ. Sed maior adhuc inueniret/occasiōe sublata librorꝝ qs ingere re p scriptores expedit. ¶ Potēs est de⁹ affectibus flāmam inurere cum intellect⁹ allectione vt pfectionē suā i veri cognitiōe posita aliqñ scrutet. ¶ Ceterū nihil est tam sanctum z salubre vel piū q̄ nō ꝓtingat abuti. sic de libris euenit quoꝝ nō est culpa. neqꝫ scribētiuꝫ sed scelus est i abusu. ¶ Postremū magꝫ vrgere videt. si nō habeat zel⁹ instructionis sctām scienti ā. si contēpserit obseruare nō violandā ecclesie hierarchiaꝫ que habet vt inferiores laici per supiores clericos in lege dei peritos instructionē accipiant. ¶ Nec docere hēt publice nisi miss⁹. ¶ Nō enim esse dicim⁹ oim vel hr̄e vel scrutari libros sctōs illos maxime. q̄ suā difficultatē petūt explanari p alios passus z glosas doctorum. Qualiter agere nec facultas est ingenū/nec eruditiōis cōmoditas apud vulgus/qs ab ore sacerdotū oportet legē exq̄rere. ¶ Necꝫ tñ arcēdi vident ab opuscul⁹ moralibꝫ z deotꝫ nullā i se difficultatē nec ābiguitatē nec absurditatē i trāslatiōe gerentibus. cuiusmodi sunt hīstorie vel vite vel legēde sctōꝝ. necnō meditatiōes sctē. ¶ Trāslatiōes i reliqs iure culpant⁹ pl⁹ erroris arrogātis. qs deotōis humilis. aut eruditionis salubris materiam propinantes.

K Duodecima consideratio /scriptor honorat ecclesiam

¶ Scriptor noster honorat ecclesiam

I Deducūt hāc honorificētiaꝫ p̄mis se ꝓsideratiōes q̄ simul ostēdūt nō mediocrē latrie veneratoꝝ scribēdo librosq̄ cōstitui. ¶ Ūñ ꝓsurgit ratio meriti ad deū q̄ honorificat honorātes se. ¶ Qui legē quoq̄ matꝫ ecclie spōse sue nō dimittūt sed augere sed dilatare sꝫ elucidare ꝓtēdūt. ¶ Qō si forte dixerit emul⁹ aduers⁹ laudē scriptoris nr̄i. ¶ Cur laudet ille q̄ mercēnari⁹ ē. cui⁹ ad lucrū respicit ocul⁹. ¶ Accipiat lucrū qō suuꝫ est. z vadat. ¶ Respōdebim⁹ p euāgelicā z aplicā sniam q̄ dign⁹ ē operari⁹ cibo suo et mercede sua. ¶ Ūmmō ꝓncipalis z finalis ei⁹ intētio i honore dei z ecclie i caritate nō ficta. i sua demū alioꝝq̄ ꝑpetua salute figat vt sit finis lucri sub fine celesti. q̄tin⁹ nō iā duo fines aduersi/sed vn⁹ vtrobiq̄ cēseat. ¶ Nōne scriptor nr̄ ꝓterea venit honorandus ab oīb⁹ q̄ diligūt ecclīam p̄cipue. q̄ regimini suo pfūt. ¶ Sit honor ipe i bñficio. sit honor i aliq̄ insigni titulo. sit i largitiōe indulgētiaꝝ nō min⁹ q̄ꝫ p peregrinatione vel ecclie materialis ꝓstructiōe sit in ꝓuilegijs aliqbꝫ. ¶ Ūm si duplici honore dignos dic apl⁹ q̄ laborāt i verbo/nūq̄d descriptores libri⁹ z. ¶ Nūq̄d euāgeliste nūq̄d ꝑphe. nūq̄d paul⁹ ipe pfuerūt nihil scripto. ¶ Nonne plurimi q̄tidie scriptꝫ edificāt q̄ ꝛba nō audiūt. ¶ Hoc vnū inūgēdū p̄mis im⁹. vt scriptor oīs idoneū se ꝑbeat. Quatin⁹ ab istitutꝫ vl istituēdis ꝓncipalibꝫ scrib exēplaria q̄ z q̄lia sint irrephensibilia suscipiat. Sic eni iubet dñs deut. xvij. vt rex sibi describ⁹ deuteronomiū legꝫ exēplar a sacerdotibꝫ accipiat. z moysi ōr. fac oīa fm exēplar qō vidisti i mōte. qō z angeli mīstrātes obseruāt. ¶ Ecce q̄nta sterilitas p eccl'asticos p̄sertim plebanos rectores eccl'iaꝝ z alios ociosos de eccl'ia. pchdolor inuenit. ¶ Apō qs nec breuissim⁹ tenor vn⁹ habet diuinorū p̄ceptoꝝ. nec sacramentoꝝ noiatio. nec numer⁹ articuloꝝ. Cōpellūt hr̄e sinodalia q̄dā instituta. bñ q̄dē. sꝫ illud oportuit facere/nō tñ aliud omittere. ¶ Deniq̄ nihil impedit(vt ad ꝓncipiū finis se referat)libros seu tractatulos. vel codicillos deuotionis scribere diebꝫ festiuis. hīto moderamīe q̄le sapiēs iudicabit in hꝭ ope. qō vtiq̄ nō fuit leue cēsendū ē. sꝫ i honorē eccl'ie pl⁹ aliqñ vergens qs mltiplicatio vocalis oratiōis. imo qs insolēs i aliqbꝫ missaꝝ iculcatio. ¶ Si q̄d ad extremū vob ē vel fidei vl ꝓsilij ꝓuideāt supiores i vniuersitatibꝫ studioꝝ. i cenobijs seu monasterijs religionū. i collegijs eccl'iaꝝ maxīe cathedraliū ne dū libraꝛias hr̄e/sꝫ scriptores de suppositꝫ suis instituere. cū relatiōibꝫ oneꝝ ceteroꝝ ꝓgruis aut cū stipēdijs opportunis Que vbi deesse nt agat nihilomin⁹ scriptor nr̄ viriliter p cā nō infima. q̄tin⁹ ociū vitet. qō vicia docet oīa. qō eaꝝ sentina est aboīabilis z horrēda. Speret p̄miū. speret. q̄m merces sua magna nimis erit deus iubēs scrutari scripturas. ac p inde scribi. q̄bꝫ hēt etna vita. Cui⁹ eē ꝑticipes tanq̄ꝫ i libro suo scriptos largiat ipe nob dñs nr̄ iesus xp̄s liber vite speciosissim⁹ de⁹ bñdict⁹ in secula. Amen.

¶ Finit tract⁹ de laude scriptoris edit⁹ a christianissimo doctore Johāne de Ger son cancellario parisien. Lugduni. Anno domini. M. cccc. xxiij. In aprili.

Prohemium

Circa lecturā istarū concordantiarū cōsiderandum est ꝙ lr̄a. M. posita inter duo puncta significat ꝙ mathe⁹ illā dictionē ponat. M. sequentē Similiter qñ. R. ponit̄/intelligēdū est de Marco. Ubi. L. lucā significam⁹. Eodē mō. vbi. J. ponit̄/ intelligendū est de Johāne. Unde si aliqñ de literis p̄dictis duo vel tres vel quatuor ꝯueniūt cōsiderandū est ꝙ lr̄e illoꝝ euāgelistaꝝ in scriptis cōcordāt. Ex quo eliciunt̄ duo. primū ꝙ lr̄e adiūcte dictiōib⁹ inter duo pūcta cōputantur ad dictionē p̄cedentez ⁊ ad illud qđ tali dictioni adiūgit̄. Scđm ꝙ lector ꝯtinue debet istas ꝯcordātias legere. ⁊ in legēdo nihil attēdere dictiōes positas inter puncta. Et sic habebit vnū ꝯtinuū euangeliū oīm euāgelistaꝝ. ¶ Augustinus ¶ Inter oēs diuinas autoritates q̄ sacris lr̄is ꝯtinent̄/ merito euāgeliū p̄cellit. ¶ Hieronimus ¶ Euāgelia legis impletio sunt. ⁊ in his p̄cepta et exēpla viuendi/ plenissime sunt distesta. ¶ Chrysostomus Sicut enim in domū vbicunq; fuerit positū euangeliū nō audebat accedere diabolus. multomagis animā intelligētias habentē tales ⁊ circūferentē non tanget vnq̄ neq; supueniet ei demon neq; peccati natura. Attēdam⁹ igitur dilecti scripturꝫ. etsi nullū aliud euāgelica saltē nobis circūstudiosa fiāt ⁊ hec p̄manib⁹ habeamus. Confestim enī expandens librū si p̄manseris vsq; ad finē. omīa respues mūdana. omnia deridebis q̄ hic sunt. Et si diues fueris/nihil reputabis diuitias. si inops/nō ꝯfunderis inopia. Nō rapies. non auarus eris. sed ꝯcupitor eris magis inopie et despicies diuitias. Si vero hoc fiet/oīa exterminabis mala. ¶ Et iteꝝ Quid vnq; euāgeliis eq̄le fiet? Utiq; de⁹ ꝯuersat̄ in terra hō ascēdit in celū. et facta est oīm vna p̄mixtio. Angeli cuz hoīb⁹ chorū faciebant. hoīes angelis cōmunicabāt. et aliis celestib⁹ sup̄nisq; virtutib⁹. Et erat videre antiquū repēte p̄liū dissolutuz deū hoīb⁹ recōciliatū. diabolū ꝯfusum demones fugiētes. mortē p̄emptā. paradisuz apertū. maledictionē remotā. pctm̄ de medio sublatū. errorē lapsum. veritatē reuersam. pietatis sermonē vbiq; seminatum ⁊ vegetatū. celestem ꝯuersationē in terre regione plantatā. sup̄nas virtutes familiariter nobiscū loquētes. ⁊ ad terras sepe angelos ventitātes. exq; his oībus spem firmari certissimā futurorum. hec ille

Prohemiū seu prologus in concordātias euangelistaꝝ collectas p̄ venerabilē magistruz Johānem de Gerson cancellariū parisiēsem q̄s intitulauit monotesserō aut vnum ex quatuor.

Euangeliū latū esse et magnū. ⁊ rursus cōcisuz. diuin⁹ Bartholomeus dixit/dyonisio in de mystica theologia teste. Cui⁹ ratio mlt̄iplex/nr̄e ꝯgruēs intētioni. pōt elici/dū aliq̄d p̄loqui volum⁹ super vnū ex q̄tuor nup̄ edita cōpilatōe Verbū quidē qđ in principio erat apđ deū /est vnū ⁊ multiplex. p̄ut de spū sapie tradit sapiēs vnū ī essentia. multiplex ī effectu Est vnū rurs⁹ apđ nos/p̄grediēdo p̄ viā negationis resolutorie. omnimodū vero/p̄ viā attributorie positiōis. Est p̄terea vnū ⁊ efficax/cuiuslibet accōmode se coaptās ⁊ loquēs verbū euāgelicū ⁊ penetrabili⁹ omni gladio ancipiti. p̄tingēs vsq; ad diuisionē spūs ⁊ aīe. vt spūs a q̄dā aīalitatꝫ ꝯcretiōe solut⁹/libet ⁊ expedit⁹. fas habeat circūq̄q; in circūitu leuare ocl̄os suos. vbi videt ⁊ affluet/et mirat̄ ⁊ dilatat̄ cor suū. Ubi rursus est iuxta philosophicū dictū intellectus adeptus q̄dā Insup̄ habet̄ inocētie stat⁹. vbi vis⁹ fuissz de⁹ ī libro creature toti⁹/claro cōtēplatiōis intuitu. Deniq; verbū qđ erat ī p̄ncipio īmensuz. fecit de⁹ abbreuiatū. dū verbū caro factū ē. Imo si p̄funde speculamur v̄buz istud vnū qđ erat ī p̄ncipio apđ deū. dici pōt. tā ī creatiōe reꝝ q̄ ī incarnatione quodāmodo multiplicatū /iuxta methaphisicalē de creatꝫ intellectib⁹ ꝯsiderationē. Qui q̄nto sunt imp̄fectiores ⁊ a p̄ma verbi luce distātiores. tāto magꝫ plurificātur pluribus egentes speciebus et actibus q̄ perfecti. Et certe sic experimur in humanis intellectib⁹ ꝙ prestantiores tā ingenio naturali q̄ exercitio doctrīali. sub paucioribꝫ ꝯcept⁹/pl̄a maioraq;/sub vniuersalitate cognoscūt. Sūt q̄ ad paucula v̄ba puta

ad orationem dominicā. considerationes velut innumerabiles per mlta septenaria petitionū. donorum virtutū. beatitudinū sacramentorum. dotum et similiū/sub omni facilitate resoluūt. Et tanq̄ in libro legētes et in serena mēte constituti. collectaz rerū magnitudinē quasi sub vno solis radio contēplantur. Cur ista dicim⁹? Nimirum quia si dignū est et salubre christianos p̄sertim studiosos in theologia q̄ multa est s̄m p̄fatum Bartholomeum et minima vt ponāt sibi resolutionē et ordinez ad pauca. quoniā hēt omīs varietas ad vnuz vel pauca reduci. Quid erit illud vnū vel paucum conueniētius accipiendū q̄ euāgelium. Ita enī narratū est de theologizāte cecilia q̄ semper euangeliū christi gerebat in pectore suo. Cuius exemplo nūq̄d quid non est vtile sapiētie sectatoribꝫ. vt suum omne studiū referāt ad euangelicā vnitatem. Prorsus erit hoc ad memoriā vtile et ad pietatē p̄ficiēs cū in eo reconditus sit cultus dei p̄cipuus. Cū sit p̄terea in auctoritatis arce locatum. Pro inde talis reductio habebitur faciliter si verbis singulis. si p̄positionibus. si sentētijs/pondus suuz detur/cum inquisitionibꝫ et solutionibus dubioꝝ. sicut edocent theologici tractatores. Et hoc siue fuerit doctrinis practicis siue speculatiuis intēdendū. Uide totam materiā de trinitate/locū inuenire congruum vbi dicitur. In principio erat verbuz et verbū erat apud deū et deus erat verbū Materiā de creatiōe rerū ibi omnia p ip̄m facta sunt. Materiā de incarnatōe ibi verbum caro factū est. Materiā de gr̄a ⁊ habitauit in nobis. Postremo de gratia sacramēti ibi. vidimus eū plenū gratie ⁊ veritatis. Quisquis igit̄ voluerit vel legere vl̄ studere/quasi saluberrimū et solidissimuz diuine legis fundamētū/ostēsa est sibi via latissima qua p̄grediat̄. Et omīa que alibi vel audierit vel studuerit/velut in vnū p̄ncipiuz reducat colligat et reponat. Ita enī theologiaz egregius doctor Bonauētura in suo breuiloquio totā inchoauit mediauit et finiuit a primo principio. quod sine dubio est illud q̄d in principio erat apud deū. Ego inquit iesus principiū qui et loquor vobis. Et in apoc̄. Ego sum alpha ⁊ o. principiū et finis Quis digne laudabit aureolū. qui totā sub paucis ꝯclusionibus bibliā p̄cipue quatuor euāgelia/ mira subtilitate cōpegit. Nonne sanct⁹ Thomas. totā pene theologie practicam (prolixioribꝫ licet verbis) in secūda secūde conclusit. Quā summā si tanto q̄reret impendio theologicoꝝ sobria studiositas/quāto conterit̄ in sup̄uacuis multoruz heu vana curiositas haberent p̄fecto theologi/vnde quorundā sapientiū in oculis suis insultatio/fantasticos appellās theologos/retusa cessaret. Conatus est nr̄m vn⁹ ex theologie p̄fessoribꝫ/notare semitam per quam nouus theologie discipulus haberet p̄gere. Sed dū etiā atq̄ etiā recogitauit/tot īuenit ingenioꝝ varietates. tot p̄terea p diuersitate finiū multiplicitates mediorū. p loco. pro tp̄e. et societate. deniq̄ p occurrētibus exercitijs. nūc in istis doctoribꝫ. nūc in illis. vt vix aut nusq̄ valeat vniformis regula constitui. Ueniebat rursus in animum/cudere quedā noua opuscula super vnū ex quatuor. sed repressit modestior cōsideratio/et pauculis annotatiōibꝫ voluit esse contēta. Prospice quot et quāta pateant a summis ingenijs elaborata super euāgelia/p glosas ordinarias. interlineares. p marginares. p omelias. p postillas. per determinatiōes. p concordantias magistrales. p sermones et themata. per cōpilationes. nūc summatim. nūnc cū ingenti coaceruatiōe ex aliorum dictis. quis cūcta dinumeret? Cōsultius idcirco visum est/relinquere propriū cuilibet studiū/laborem ordinēq̄ querēdi. q̄ glosas iteꝝ super glosas addere. q̄ nec sufficerēt curiosis. et negligētes vel onerarēt vel non satis instruerēt. Uescēdus est panis sed nedū materialis sed doctrine/ in sudore vultus nostri. Nos iste nō viroꝝ est. sed infantiū. non posse vel nolle cibū recipe nisi aut p̄masticatū aut minutatim discissum. Uanitas q̄ q̄ nōnullorū ex scriptoribꝫ/mystice notat̄ ab eccl̄aste. q̄m diebꝫ ac noctibꝫ nō cessant et sua summo labore q̄sita dimittūt hoī extraneo et ocioso. q̄ vel nō vtit̄. vel in superbiā abutitur derelictꝫ. Quid p̄derit oro cecis vel auersis oculis/si digito (vt aiūt) lux ip̄a mōstret̄. Ceterū si nō inspicit̄ Augustinus in suo de doctrina xp̄iana. si hugo īdidascalicō. si documēta summatim notata ab auctore de virtutibꝫ et vitijs/sup modo docilitatis tā in doctore q̄ in discipulo Quid hēt exiguitas p̄sentiū sperare scriptorum/vt legi mō digna putet̄/ue dixerimus

Prologus

imitari(q̄ q̄ min⁹ inutile sit noua q̄ nulla sectari) duz optima queq̄ vetera p negligē tiam intereunt? Nūquid non hec est causa nō infima cur opiniones totiēs z fm aristz infinities reperiunt et voluunt, qz nimis est fastidiosum coz humanū/quodam insatiabili pruritu noua semp appetēs/z vetera seu que ab alijs dicta scriptaq̄ cognouerit etiā meliora/fastidiens. Cur aliunde si nō ex hoc/tot lecturaz sup sentētias z alibi pegrūdes sarcine? Nōne ideo/qz quod in in vna pte alter tractauit/idē mox in alterā ab illo retorquet. dū tritā alteri⁹ semitā pudet sequi. et placet contētionib⁹ intendere? Nihilominus quisquis exercitationis gratia/voluerit in hac cōpilatōe noua que dicit vnū ex q̄tuor/nouā expositōis semitā inuenire vel progredi vel ostēdere non cunctamur. Neq̄ enī paucior est spūaliū q̄ coz poralium gustuū varietas. Et su⁹ cuiq̄ mos est nec voto viuit vno? Alternis postremo natura gaudet. donec venerim⁹ ad illō vnicū verbū qō erat in principio apud deum.

Prologus

Euangelicos canones cōposuit Eusebius Cesarien⁹ in greco. quos hieronim⁹/Damasi rogatu/latinis tradidit. referens de Amonio alexandrino/q̄ ediderit vnū ex q̄tuor. Et ipm se dicit Eusebius imitatum Sed vitio scriptoz/et ꝓpter varias trāslationes euāgelioz/cōtextus illius amonij (Jero. teste) false fedeq̄ lacerat⁹ inuenieb̄atur. Ut igit maneret euāgelioz integritas nihilomin⁹ notū fieret studiosis in quib⁹z in q̄bus nō/euāgeliste ꝓueniebāt/inuenta est canonū ꝑdicta cōpositio. q̄ iam pene recessit ab vsu? Forte ꝓpter nouā in euāgelijs (prout z in alijs secre scripture libris) p capitula quotationē. Ut aūt laboz vetez tātus /nō ex toto periret/placuit tradere modum. quo posset quilibet studiosus vti pfatis canonibus in libris etiā nō habētib⁹ eos. vel ipos nouiter inscribere fas haberet. Prozedūt aūt canones euāgelioz per concordātias nedū reales vel historicas. sed q̄q̄ p vocales. vbi cōstat nō esse eādē doctrine vel historie narrationē. sicut ō pascha sicut de filio reguli. et de seruo cēturionis. sicut de ceco sanato i ingresso iericho. et de cecis. in egressu sanatis. z aptissime i piscatiōe petri q̄n fuit vocat⁹ ad sequelam et de piscatiōe quā exercuit post resurrectionē q̄n manifestauit se itez ihesus. Joh. 21. Cōstat enī nō eandē sed diuersam piscationē fuisse. et ita de plurimis qō expedit cognoscere. ne dissonātia difficilis et possibilis ad cōcordandū textualiter oriri videat. Utrū vero liber amonij. vnū ex q̄tuor/reperiat⁹ vsq̄ apud latinos. ignoro. Egregius aūt doctoz Augu. librū edidit pclarissimū de cōsensu euāgelistaz. in q̄ moduz ex ordine est cōponēdi vnum ex quatuor. Cui nuper exordio/datū esse credim⁹ in reliq̄s auctore dño cōplementū. qō op⁹ eo facili⁹ poterit incorruptū seruari q̄ in principio nascētis eccl̄ie/quo suscepta multiplicata q̄z est vnica euāgelioz Jeronimi trāslatio Dz heu nr̄a hac etate misera. q̄s leget hec quis studebit? q̄s trāscribet? Cernis z sentis frater carissime/quātus mō belloz plus q̄z ciuiliū horroz circūtonat. quāta succrescit heresum infelix pullulatio. quantū insuper p̄ualēte iniquitate refriguit caritas. quēadmodū rursus sacre legis studium intermissum ne dicamus irrisum. Uerū ꝺsolatur nos pollicitatio xp̄i dicētis. In mundo pressurā/in me pacē habebitis. de q̄lo/quit ad dñm ꝓpheta dicēs par multa diligētibus legē tuā. Et iterū btūs homo quē tu erudieris dñe z de lege tua docueris eū. Ut quid ita? vt mitiges ei a diebz malis z hinc de sapiētia gl̄iat ali⁹/q̄ erit allocutio tedij sui. qz nō hēt amaritudinē ꝓuersatio illi⁹ nec tediū ꝓuictus illi⁹ sed leticiā z gaudiū. Hāc amplectamur frater carissime vt tanq̄ altera suna mitis/suo calore viuido castoq̄/nr̄am refoueat in misericordia vberi senectutē. Deniq̄ iuxta verbū Jeroni. se cōsolātis. et inducētis hismeneum canamus nob̄ et musis. imo deo z angelis si aures surde fuerit ceteroz. Siue vt epicurus amico loquit. duo nos/magnuz satis theatrū sum⁹. Aut certe sedebit solitari⁹ et tacebit. qz leuauit se supra se. Nunq̄ min⁹ solus/q̄ cū sol⁹. nec magz actuosus q̄ cum ocios⁹. Siquidē regnū dei intra nos est. qō prorsus esse q̄s dubitet amplissimū. cōpelles ibi ratiōes z canones oīm seculoz. Ubi de⁹ oīa in oīb⁹. in quo hic et nunc z iugiter deambulem⁹ animo. Vale frater.

Prohemiuz su per

vnuz de quatuor. cuius titulus esse potest tetramonum vel monotesseron.

Vnum ex quatuor euangelijs cõponere/diuinꝰ aperuit Augꝰ. q̃ libro suo de cõsensu euãgelistaꝝ/subtilissimo quidẽ z operiosissimo/ cõpingit sub vna serie narratiõis/euãgelioꝝ verba/vsq; ad tẽpus q̃ pdicare z baptizare iohãnes exorsus est. q̃tinꝰ ꝑ exẽplo/siue vt a me factũ est inq̃t/siue alio mõ cõmodosius fieri possit/videat vnusquisq; z in ceteris talibꝫ locis fieri posse qõ hic factũ esse fieri pspexerit. ¶ Tentemus ergo ꝓsequi/ut inchoauerat. Visus ẽ ꝓbꝫ labor vtiq; exemplabilis. maxime ꝓpter ordis reꝝ gestaꝝ incertitudinẽ. Marcus enĩ (teste Jero) nõ ordinẽ rerũ gestaꝝ sed ordinẽ leuitice electiõis cõplexꝰ ẽ. Lucas silr in multis Johes ꝙ seorsum plura posuit/ab alijs pretermissa. pauca iterãs q̃ tradiderunt. ¶ Cũ igit triplex sit ordo narratiõis lr̃alis. Vnꝰ rei geste. alter ãticipatiõis tertiꝰ. rememoratiõis put spũsscũs voluit nũc ad hũc. nũc ad illũ ordinẽ mouere scriptores (Non enĩ refert iuxta traditionẽ Augustini/ q̃bus verbis vel ordine/eadez sñia vel vitas/nota fiat) Sufficiat pbabilis collatio facta/sine prejudicio aliter vel sentientiũ vel scribẽtiuz ¶ Nõ etiã tali ausu temerario/q̃n inteme ratũ velimꝰ manere q̃druplicis euãgeliste narratiõis sacramẽtũ. Quis enim nesciat spñm xpi/potuisse sub vno eodẽq; penitus verboꝝ sñiaꝝq; ꝓtextu/tradidisse gestorũ suoꝝ verboꝝq; salutarẽ hystoriã? Sed cũ magno sacramẽti misterio sibi placuit sub quadã ꝓcordissima (si ita dici possit (dissonãtia/mẽtes fideliũ cõmonere ad humiliorẽ vigilatiorẽq;/necnõ multipliciorẽ inuestigationẽ veritatiz. palãq; fieret q̃tuor euãgelistas. nõ mutua cõspiratiõe/sed diuina inspiratiõe fuisse locutos. ¶ Nec offendat (petimꝰ) aliquẽ/si ꝓtextꝰ q̃tuor euãgeliorũ in vnũ cõpactꝰ/nõ potuit sonoritatẽ suam custodire/ab oĩ prsus specie nugatõis z cuiusdã apparẽtis dissonãtie alienaz. q̃ sola textꝰ verba ponere misicẽdoq; custodire/cura fuit. ¶ Deniq; dabũt illustrationẽ/glose doctoꝝ ꝑsertim Aug̃i. lib. ꝓtracto. q̃uis pauculas annotare q̃si marginales glosulas studiũ fuit. obtestatiõe ꝑmissa. ne scptores eas textui misceãt. neq; quotatiões capituloꝝ z euãgelioꝝ annotatiões/omittãt vel cõfundãt. Sit ipa merces increata dei sapiẽtia/pollicẽs z dicẽs. Qui me elucidãt vitã eternã habebũt. ¶ Diuidit aũt ꝑsens opuã in tres partitiones. z q̃libet i suas rubricas et hystorias iuxta variã materie q̃litatẽ. Partitio ꝓma ꝓtinet originẽ z ingressum xpi vsq; ad progressum sue ꝑdicatõis ibi. Anno. xv. tẽ Vbi est secunda partitio vsq; ad egressum sue passiõis z resurrectionis ibi ꝓma aũt die azimoꝝ vbi ponit tertia z finalis partitio. Sequit tabula ꝓtinẽs. i. 5 o. rubricas q̃ tabula etiã p se vtilis erit ad cognoscẽdũ in q̃bꝫ ꝙueniãt z in q̃bꝫ euãgeliste nõ ꝙueniãt. Deniq; supaddunt rubricelle sub q̃tuor ꝓncipalibꝫ rubricis. ne lectoris memoriã/sua magnitudo ꝙfunderet. Qui lector aduertat plures q̃z hic ꝙcordãtias in canonibꝫ euãgelioꝝ reperiri. q̃z plurime sunt tantũmodo vocales. videat si cor habeat ad illa.

Tabula continens

d. rubricas. Rubrice partiõis prime

1 De eterna xpi generatiõe Joh. i
2 De annunciatõe iohannis baptiste z ꝙceptiõe eiusdem L. i
4 De annũciatiõe christi ad mariam per gabrielez Lu. i
4 De visitatiõe elisabeth p mariã et hym
5 De ortu ioh (nus magnificat. Lu. i z circũcisione ipi. Et benedictus domin deus israel Lu i
6 De genealogia christi z apparitiõe angeli ipi ioseph Ma. i
7 De edicto augusti. natiuitate christi. annũciatiõe p angelũ ad pastores. Lu. 2
8 De circumcisiõe christi. L. 2. z de magorum aduentu M 2
9 De oblatiõe xpi in tẽplo L 2
10 De fuga iesu in egyptũ z occisiõe innocentũ ac regressu ioseph de egypto. M 2
11 De inuẽtione xpi pueri in tẽplo a parẽtibꝫ ei. L. 2. Et habitatõe iohãnis in deserto Lu. i

Rubrice partitiõis

secũde principalis de predicatione iohannis seu progressu preconis

12 De predicatione z baptismo iohãnis i deserto. M. 3. R. 3. L. 3
13 De genealogia christi fm lucã
14 De ieiunio christi (L. 3. M. 4 sti et tentatione. M. 4. R. 1. Lu. 4
15 De testimonio iohãnis de xpo. Joh. i
16 De prima vocatione andree petri philippi et nathanael Johis. i.

Tabula

17 De mutatione aque in vinum. Jo. 2
18 De primo aduentu ad pascha et solui uite templum hoc Joh 2
19 De Nicodemo Johã. 3
20 De ꝗrela q iohes baptizabat. Joh. 3
21 De icarnatõe iohis. M. 14. R. 9. L. 3
22 De iudea relicta a christo et de samaritana M 4. R 1 L 4 J 4
23 De filio reguli J 4
24 De libri traditione ipi iesu et eiectõe eius extra ciuitatẽ r q relicta nazareth venit ad capharnaũ M. 4. O. i. L. 4
25 De secunda vocatione ꝗtuor (J. 4 apostolorum ad familiaritatem christi L 5 M 4 R 1
26 De tertia vocatiõe ad seqlã. M. 4.
27 De expulsione imundi demo (R. 1 nũ r sanatõe ois lãguoris. M. 4. R. 1
28 De socru simonis. M. 8. R. 1. L. 4
29 De vocatiõe mathei q fm aug. ẽ facta añ fmonẽ dñi i mõte. M. 9. R. 2.
30 De lectiõe. 12. apl'oꝝ et ser/ (L 5 mone dñi in mõte thaboꝝ q ptinet mlt tas rubricellas p multitudinez doctri/ naꝝ. M. 5 6. 7. ca. p totũ. R. 3. L. 6. ii. et. 12.
31 De lepꝛosa nato M 8 R 1 L 5
32 De seruo cẽturionis M 8 L 7
33 De filio vidue suscitato L 7
34 De duobꝫ volẽtibꝫ seq̃ xp̃z. M. 8. L. 9
35 De q̃tatiõe maris ad iussum christi. M 8 R 4 L 8
36 De duobus demoniacis curatis. M 8 R 5 L 8
37 De palitico sanato. M. 9. R. 2. L. 5.
38 De cõuiuio in domo mathei M 9 R 4 L 5
39 De suscitatiõe filij archisinagogi r de emoꝛroissa M 9 R 5 L 8
40 De duobus cecis illumiatis. M 9
41 De admiratiõe turbarũ sup doctrina xp̃i M 13 R 6 cõsonat L 8
42 De iussiõe facta discipulis rogate dominũ messis mittere opꝛarios. M. 9. R. 6
43 De missione. xij. apl'oꝝ (L. 10 M 10 et ii R 6 L 9
44 De interrogatiõe iohãnis. Tu es q̃ venturus es M ii L 7
45 De pharisco qui rogauit xp̃m mãducare cũ eo r de maria magdalena. L. 7
46 De occisiõe iohis baptiste. M. 14. et
47 De pbatica piscina. J. 5 (R. 9
48 De herode dicẽte iohannẽ surrexisse et miracula facere M 14 R 6 L 9
49 De reditu apl'oꝝ ad xp̃z. R. 6. L. 9
50 De quinq̃ panibus et duobus pisci/ bus M 14 R 6 L 9 J 6
51 De ambulatione christi sup mare. M 14 R 6 L 9 Johã. 10
57 De predicatiõe eucharistie Jo 6
53 De missiõe. 72. discipuloꝝ L 10
54 De maledictõibꝫ ciuitatũ in quibus xp̃s p̃dicauerat M ii L 10 R 3
55 De demonio muto. M. 12. R. 3. L. ii.
56 De matre iesu et fratribus q̃rentibus loqui ei M 17 R 3 L 8
57 De petẽtibꝫ signũ ꝺ celo. M. 12. L. ii
58 De discipulis quibꝫ demonia subꝫcie bantur M ii L 10
59 De samaritano curante vulneratum
60 De misterio marthe. L. 10. (L. 10
61 De doctrina oratõis M 6 L ii
62 De traditionibus phariseoꝝ repꝛe/ hensis a christo. M 15 L ii
63 De confricatione granoꝝ sabbato M 12 R 2 L 6
64 De sanatione manus aride M 12 R 3 L 4
65 De quatuoꝛ parabolis in mari M 13 R 4 L 8 et 13
66 De tribꝫ parabolis in domo M 13
67 De repꝫhensiõe traditiõis iudeoꝝ M. 15. R. 7 consonat. L. supꝛa. c. ii
68 De chananea M 15 R 7
69 De surdo et muto sanato et multis alijs M 15 et R. 7
77 De secũda refectiõe turbe ex septẽ panibꝫ r paucis piscibꝫ. M 15 R 8
71 De iudeis itez petẽtibꝫ signũ de celo et de fermẽto r phariseoꝝ cauendo
72 De ceco sanato q̃ vi/ (M. 16. R. 8 debat hoies velut arboꝛes ambulantes R 8
73 De interrogatiõe xp̃i quem me dicũt homines esse M 16 R 8 L 9
74 De cruce baiulãda post xp̃m. M. 16 R 8 L 9 et cõsonat infra. L. xiiij.
75 De trãsfiguratiõe dñi. M. 7. R. 9.
76 De spũ mutu quẽ nõ pote/ (L. 9 rãt curare discipuli xp̃i. M. 17. R. 9.
77 De scenophegia r p̃dicatõe (L. 9 passiõe xp̃i. M. 17. R. 9. L. 9. ioh. 7
78 De muliere dep̃hẽsa i adulterio. J. 8
79 De verbo xp̃i in gazophilatio. Joh. 8.
80 De alio sermone xp̃i, ꝓpter quẽ volue rũt eum iudei lapidare Jo 8

81 De ceco nato Jo 9
82 De sermone xp̄i Ego sum pastor bonus Joh. 10
83 De solutiōe didragmatꝫ. M. 17. R. 9
84 De cōntētōe discipulorꝫ q̄s eorꝫ videret eē maior ⁊ doctrīa xp̄i M. 18. R. 9. L 9
85 De correptiōe fraterna. M. 18. L. 17
86 De seruo nequā cui omne debituꝫ dimissum fuerat M 18
87 De illo qui eijciebat demonia ⁊ non sequebatur christum M 9 L 9
88 De aduentu xp̄i in fines iudee ⁊ q̄ discipuli xp̄i nō timeāt eos q̄ occidūt corpus nec vul: xp̄s post diuidere hereditatem. M. 18. ⁊ supra. 10. R. 10. L. 12
89 De diuite habēte fructuū abūdantiā et ne discipul soliciti sint L 12
90 De galileis occisis ⁊ ficulnea L 13
91 De muliere incuruata L 13
92 De interrogatione iudeorꝫ an liceat vxorē dimittere. M. 14. R. 10. L. 16.
93 De puulis oblatꝫ. M. 19. R. 10. L. 18
94 De filio prodigo L 15
95 De adolescēte q̄rente q̄d faciēdo vitā et nā possideret. M. 19. R. 10. L. 18
96 De interrogatiōe petri ecce nos reliquim⁹ omīa M 19 R 10 L 18
97 De oparijs ī vineā missis M. 20. L
98 De interrogatione facta xp̄o si (13 pauci salui fiāt ⁊ q̄ herodes querebat eum occidere L 13
99 De ydropico sanato ⁊ exhortatōe xp̄i ad humilitatem L 14
100 De vocādis pauperibus ad cōuiuiū et parabola de cena magna L 14
101 De odiēdis parētibꝫ ꝓpt̄ xp̄m L 14
102 De villico iniquitatis L 16
103 De diuite epulone L 16
104 De petitiōe discipulorꝫ vt augeat̄ in
105 De encenijs qñ (eis fides. L. 17. voluerūt lapidare iesum iudei J 10

Hic incipiunt preambula passionis domini

106 De suscitatiōe lazari Jo 11
107 De conspiratione facta contra iesum et eius egressum in effrem J 11
108 De ascensu iesu in hierl'm M 20 R 10 L 18
109 De leprosis sanatꝫ ī via. L. 17 (9
110 De nō receptōe xp̄i p samaritanos. L
111. De petitōe filiorꝫ zebedei. M. 20. R. 10
112 De illuminatione ceci de zacheo ⁊ de decem mnis L 18 et 19 R 10
113 De duobus cecis in egressu hiericho sanatis M 20 R 10
114 De alabastro vnguenti. M. 26. R
115 De sessione aselli M (14. J. 12 21 R 11 L 19 J 12
116 De fletu iesu sup ciuitatē et eiectione vendentium M 21 R 11 L 19
117 De gētilibꝫ que ētibꝫ videre iesum ⁊ predicatione iesu et regressu eius ī bethaniam M 21 R 11 J 10
118 De ficulnea arefacta M 21 R 11
119 De questione baptismi iohānis. M.
120 De duobꝫ filijs (21. R. 11. L. 20 quorꝫ vn⁹ fecit volūtatē patris. M. 21
121 De parabola vinee locate agricolis M 21 R 12 L 20
122 De iudice iniquitatis ⁊ de phariseo et publicano L 18
123 De veste nuptiali. M. 23. et consonat L 14 cum glosa
124 De tributo reddēdo cesari. M. 22
125 De muliere se (R 12 L 20 ptēuira M 22 R 12 L 20
126 De dilectione dei ex toto corde M 22 R 12 de quo et L 10
127 De quadā interrogatione phariseorum et alia interrogatiōe xp̄i cui⁹ xp̄s filius sit M 22 R 12 L 20
128 De doctrinis phariseorum audiendis M 23 R 12 L 20
129 De ve multiplici. M 23 L. 11. ⁊. 13
130 De vidua duo minuta offerēte. R. 12
131 De edificio tēpli ⁊ cōmina (L 21 tione euersiōis hierl'm. M. 24. R. 13
132 De signis iudicij. M. (et. L. 21 24 R 13 L 17 et 21 et 22
133 De vigilia et oratōe. M. 24. R. 13. L
134 De decē virginibꝫ ⁊ de. x. talē (12 tis et de modo iudicij M 25
135 De mō xp̄i in docēdo L 21
De obstinatiōe iudeorum J 12
136 De festo diei azimorum appropinquāte M 26 R 14 L. 22. J. 13

Sequūtur rubrice

tertie partis de egressu passionis et resurrectionis christi.
137 De missione petri et iohannis prima die azimorum quā iohānes vocat añ diez festū pasche M 24 R 14. L. 22. J. 13
138 De ablutione pedum J 13
139 De sacramenti eucharistie institutiōe

Tabula rubricarū

M 26 R 14 L 22
140 De predicatione negationis z q̄stione discipulorum M 26 R 14
141 De sermone dñi post cenā. Et continet multas rubricellas p multitudine doctrinarum vbi per totum de misterio trinitatis J 14 14 16 et 17
142 De oratione ihesu in sua captōe. M 26 R 14 L 22 J 18
143 De missione ihesu ad annam et prima negatione petri M. 26. R. 14. L.
144 De missione ihesu ad (22 J 18 cayphā. M. 26 R 14. L. 22. J. 18
145 De secūda et tertia negatiōibus petri M. 26. R. 14. L. 22. Jo. 18
146 De tertia conuētione iudeoz et traditione ihesu pilato M 27 R 14 et 15 L 22 et 23 J 18 et 19
147 De ductiōe ihesu ad crucē et eius crucifixione. M. 27. R. 15. L. 23. J. 19
148 De irrisiōe ihesu in cruce et de verbis et signis post mortem. M 27 R 15 L 23 Jo 19
149 De sepultura domini M 27 R 15 L 23 Jo 19
150 De resurrectiōe dñi p totū et cōtinet multas rubricellas p multitudine apparitionū z gestorū M 28 R 16. L 24 Jo 20 et 21

Sequuntur.xx. Rubricelle sub magna rubrica.xxx. de sermone domini in monte supra annotata

1 Beatitudinum enumeratio. M. 5. L 6. et hec post apostoloz nominatiōez
2 Apl'oz cōmēdatio z legis ipletio. M. 5
3 Consilioz sup legē veterē additio. Et primo ad illud nō occides M 5
4 Sup additio ad illō nō mechaberis.
5 Superadditio ad illud nō (M. 5 periurabis M 5
6 Judicialium euacuatio vel moderatio M. 6. L. 6
7 Inimicoz dilectio. M. 6. L. 6
8 Ypocrisis detestatio et cōmēdatio elimosyne M 6
9 Qualiter orādū. Mathei. 6. Luce. ii
10 Qualiter indulgendum. Math. 6
11 Qualiter ieunandum. Mathei. 6
12 Qualiter thesaurizandū. Mathei. 6
13 Qualiter intētio dirigenda M. 6
14 Qualiter nimia solicitudo vitāda z p uidētia dei spes ponēda. M. 9. L. 12.
15 Qualiter miserendū nec iudicandum nec improbe arguendū nec porcis nec canibus sanctum dandū. M. 7. L. ii
16 Qualiter instāter z fiducialiter agen
17 Preceptū vniuer (dū. M. 7. L. ii sale legis z porte salutis angustia. M. 7
18 Qualit habēda falsoz ꝓphetaz a fructibus eorum sit noticia. M. 7. L. 6
19 Qualiter colēdus deus nō ore solū sed operū efficacia M. 7. L. 6
20 Qualiter oratio miraculoz non saluat sz stabilit in xpo pmanētia. M. 7. L. 6

Rubricelle.xi. sub magna rubrica.cclvi. de passione dñi.

1 Fit tertia q̄uētio z datur ihesus pylato
2 Judas se suspendit.
3 Jesus accusat et pilatus interrogat.
4 Herodes Jesum spernit
5 Barrabas requiritur.
9 Jesus flagellatur.
7 Jesus iterum interrogat nō rndet.
8 Uxor pilati monet pilatum.
9 Barrabas iterū requiritur et datur.
10 Preses lauat manus.

li Jesus illuditur in pretorio.

Rubricelle.xu.sub rubrica ma

gna.c.de resurrectiõe dñi sumpte iuxta diuisionẽ euangeliorũ q̃ leguntur in ecclesia paucis immutatis.

i Maria magdalena et maria Jacobi ꝛ salome.R.i 6 finis a sicut dixi vobis.

2 Una sabbati maria magdalena venit.Jo.20 finis a mortuis resurgere.

3 Maria stabat ad monumentum foris.Jo.20. finis.bo dixit mihi.

4 Et mlieres exierũt.M.28.R.i6.L.24.J.20. finis fctm

5 Duo ex discipulis iesu ibãt.L.24. finis. fractiõe panis.

6 Stetit iesus in medio discipulorꝫ.L.24.finis ĩ oẽs gẽtes.

7 Cũ esset sero die illa.J.2i. finis.habeatis in nomine.

8 Manifestauit se iesus discipulis suis ad mare.J.2i. finis a mortuis.

9 Dixit simoni petro iesus.J.2i. finis. testimonium eius:

10 Undecim discipuli abierunt in galileam.M.28 finis. ad consummationem seculi.

ii Recũbẽtibꝫ.xi.discipulis.R.i 6. finis.sequẽtibus signis.

i2 Eduxit aũt eos foras.L.24.R.i6.J.2i.finis.sũt libros.

J.i.	L.i.	L.i.	L.i.	M.i.	M.i	L.2
J	ij	iij	iiij	v	vi	vij
Erbũ	mutus	aue	mõtanus	puer	liber	ortus
M2	L2	M2	L.2.7.L.i.			
viij	ix	x	xi			
Reges	purificat	it in egyptum	reperitur			
M.3:	M.4.					
R.i:	R.i.					
L.iij.	L.3:	L.4:	J.i:	J.i.	L.2.	J.2.
xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij
Uox	fuit	esurijt	tu quis	dolus	ydria	pascha
			M.i4.	M.4.		M.4
			R.8.	R.i.		R.i.
			L.3.	L.4.		L.4.
J.3.		J.3.		J.4.	J.4.	J.4
19		20	2i	22	23	24
Spirat		baptisat	capitur	fons	regulus	ibat
	M.4	M.4	M.8	M.9.	M.5.6.7	
	R.i	R.i.	R.i.	R.i.		R.3.
L.5.		L.4.	L.4.	L.5.	L.6.ii.7.i2	
25	26	27	28	29	30	
Rete	secuti	demon	socrus	leuicꝫ	sermo	
M.8.	M.8.		M.8	M.8	M.8	M.9
R.i.				R.4	R.5	R.2
L.5	L.7	L.7	L.9	L.8	L.8	L.5
3i	32	33	34	35	36	37
Si vis	dic	surge	sequitur	mare	legio	tolle

D.9. D.9 D.9 D.13 D.9
R.2 R.5 R.6 R.6
L.5. L.8
38 39 40 41 42
Conuiuiũ tibicen ceci doctrina rogate
D.10.11. D3.11 D.14. D14
R. 6 R.6 R.6 R.6
L.9 L.9 L.7 J.5 L.9 L.9
43 44 45 46 47 48 49
Misit arundo flet Doꝛs piscina fama seoꝛsũ
D.14 D.14 D.11 D.12. D.12
R.6. R.6 R.3 R.3 R.3
L.9. J.9. J.6 L.10 L.10 L.11 L.8
Jo.6 J.6
50. 51 52 53 54 55 56
Quinq; sup manna binos ve ve belzebub bi sunt
D.12 D.11
L.11 L.10 L.10 L.10 L.11 L.11.
57 58 59 60 61 62
Signa sathan stabulo pars optima nos doce stulti
D.12 D.12 D.13 D3 D.15 D.15
R.2. R.3 R4 R.7 R.7
L.9 L.4 L.8.et.13
63. 64 65 66 67 68
Bꝛana manus para bis bine tres irrita clamat
D.15 D.17 D.16 R.8 D.16
R.7 R.8 R.8 R.8
L 9
69 70 71 72 73
Surdus pisciculis a fermento spuit abiit
D16 D17 D17 D17
R.8 R.9 R.9 R.9
L.9 L.9 L.9 L.9 J.8 J.8
74 75 76 77 78 79
Erup vt sol nequeũt ascẽdite nemo locutus
D.7 D.18 D.18
R.9 R.9
J.9 J.9 J.9 L.9 L.17
80 81 82 83 84 85
Abscondit siloe pastoꝛ soluit minoꝛ inte
D.18 D.18.et supra.10
R.9 R.10
L.12 L.12 L.13
86 87 88 89 90
Hequã pꝛo nobis qui me dines galilei
D.19 D.19 D.19
R.10 R.10 R10
L.13 L.16 L.18 L.15 L.18
91 92 93 94 95
Incuruata libellus parui prodigus Imple
b 4

M.19 M.20
R.10
L.18 L.13 L.14 L.14
96 97 98 99 100
Quid nob vineã pauci poltremus egenos
L.14 L.16 L.16 L.17
J.10
101 102 103 104 105
Odit nõ poteris epulo serui sumus vnũ
M.20 M.20 M.20
R.10. R.10 R.10
L.18. L.7 L.9. R.10
J.11 J.11 L.18.19
106 107 108 109 110 111 112 113
Peter abit scandit lepra vis dic ad me duo ceci
M.26 M.21. M.21. M.21. M.21. M.21. M.21. M.21
R.14 R.11 R.11 R.11 R.11 R.11 R.12
L.19 L.19. L.19 L.19 L.20 L.18 L.20
J.12 J.12 J.12
114 115 116 117 118 119 120 121 122
Ut quid rex flet gens ficus vnde duo mihi vitis
M.22 M.22. M.22 M.22. M.22. M.23. M.21
R.12 R.12 R.12 R.12 R.12 R.12
L.14 L.20 L.20 L.10 L.17 L.20 L.20
J.20
123 124 125 126 127 128 129
Vestem deo septem toto danidis cathedrã ve
M.24 M.24 M.24 M.25 M.26
R.12 R.13 R.13 R.13 R.14
L.21 L.21 L.17 L.12 L.21 L.22
21.22 J.12 J.13
130 131 132 133 134 135 136
Plus quãdo signa vigiles rex credere pascha
M.26 M.26 M.26 J.13 M.26 M.28
R.14 R.14 R.14 14.15 R.14 R.14
L.22 L.22 L.22 16.17. L.22 L.22
J.13 J.13 J.13 J.18 J.18
137 138 139 140 141 142 143
Lena lauat sacrat ter me docet orat ad annam
M.26 M.26 M.27
R.14 R.14 R.14.et.15
L.22. L.22 L.22.et.23
J.18 J.18 J.18.et.19
144 145 146
Ad caypbam fleuit vinctus damnatur inique
M.27 M.27 M.28 M.28
R.15 R.15 R.15 R16
L.23 L.23 L.23 L.24
J.19 J.19 J.19 J.20.et.21
147 148 149 150
In cruce ridetur sepelitur et inde resurgit

Sequuntur rubri

celle in magna rubrica.30.

1 2 3 4 5
Octo beant lux lex archa q̄ viderit est nō.
6 7 8
Lede malo benefac ingratis da sine teste.
9 10 11 12 13
Ora condona ieiuna cor sit tibi vbi lux
14 15 16
Ne sis solicit⁹ damnās sanctū, canib⁹ dans
17 18 19 20
Dat pr̄ arta bonos fruct⁹ opare petre pax

Sequunt rubricelle in rubrica.141.

1 2 3 4 5 6
Sum via cū pr̄e do vitis quia te sed odit
7 8 9 10 11 12
Obsequiū mundū modicū siquid pr̄ vnū

Sequunt rubricelle in rubrica.146.

1 2 3 4 5
Pontio dā t victum iudas alb̄ homicida.
6 7 8 9 10 11
Ecce homo nil vltor latro lauit ludit̄ intus

Sequuntur rubricelle in rubrica.150.

1 2 3 4 5 6
Tres duo stabāt auete fregit stat medio
7 8 9 10 11 12 (pax
Octo nauī petre vobiscū tingite signis

Prima pars princi

palis de origine et ingressu christi. Et primo de eterna christi generatioe. Johis .i.

In principio erat verbum. et verbum erat apud deū. et deus erat verbū. hoc erat in principio apud deū. Omnia per ipm facta sunt et sine ipso factum est nihil. quod factū est in ipo vita erat. et vita erat lux hominū. et lux in tenebris lucet. et tenebre eā non cōprehenderunt

Glosa Fit hic occupatio de missione iohānis que postmodū latius explicatur.

Fuit homo missus a deo cui nomē erat iohānes. Hic venit in testimoniū vt testimonium perhiberet de lumine. vt omnes crederent per illum Non erat ille lux. sed vt testimonium perhiberet de lumie. Era lux vera que illuminat omnē hominem venientem in hunc mundū. In mundo erat et mūdus per ipm factus est et mūdus eum non cognouit. In propria venit. et sui eum nō receperunt. Quotquot aūt receperunt eū. dedit eis potestatē filios dei fieri. his qui credunt in nomine eius. qui nō ex sanguinibus. neq̄ ex voluntate carnis. neq̄ ex voluntate viri sed ex deo nati sūt

Hic occupatio fit de incarnatioe verbi. q̄ postmodum latius explicatur.

Et verbū caro factum est. et habitauit in nobis. Et vidimus gloriā eius. gloriā quasi vnigeniti a patre. plenum gratie et veritatis.

Prohemiū Luce

Quoniam quidē multi conati sunt ordinare rerū narrationē que in nobis cōplete sunt. sicut tradiderunt nobis q̄ ab initio ipi viderunt. et ministri fuerūt sermonis. Visum est et mihi assecuto omnia a principio diligēter tibi ex ordine cōscribere optime theophile vt cognoscas eox verbox de q̄bus erudit⁹ es veritatē

Secūdo de annun

ciatione iohannis baptiste. Et conceptōe eiusdē. Luce primo. La.ij.

Fuit in diebus herodis regis iudee sacerdos quidā nomīe zacharias de vice abia. et vxor illi de filiab⁹ aaron et nomē eius elizabeth. Erant aūtē ambo iusti ante deū incedētes in omnibus mādatis et

Tres fuerūt herodes. vñ versus. Asco lonita necat pueros. ātipa iohānē. Percutit agrippa iacobum. dat carceri petrū

iustificationibus domini sine querela. Et non erat illis filius eo q̄ esset elizabeth sterilis. et ambo pcessissent in diebus suis. Factum est autem cum sacerdotio fungeretur zacharias in ordine vicis sue. ante deū fm consuetudinē sacerdotij sorte exijt. vt incēsum poneret ingressus in templum domini. Et erat omnis multitudo populi foris orans hora incensi. Apparuit aūtē illi angelus domini stans a dextris altaris incensi. Et zacharias turbat⁹ ē videns. Et timor irruit sup eū. ait aūt ad illū angelus. Ne timeas zacharia. quoniam exaudita est deprecatio tua. et vxor tua elizabeth pariet tibi filium. et vocabis nomen eius iohānē. Et erit gaudiū tibi et exultatio. et multi in natiuitate eius gaudebūt. Erit enī magnus corā domino. et vinū et sicerā non bibet. et spūsctō replebit adhuc ex vtero mris sue.

Et multos filiorũ israel conuertet ad dñm deum ipoꝝ. Et ipe pcedet ante illũ in spiritu et virtute helye. vt cõuertat corda patrũ in filios. et incredulos ad prudentiã iustorum. parare dño plebẽ pfectaꝫ. Et dixit zacharias ad angelũ. Et vnde hoc sciã? Ego enim sum senex ⁊ vxor mea pcessit in diebꝫ suis. Et respõdẽs angelꝰ dixit ei. Ego suꝫ gabriel qui asto ante deũ. ⁊ missus sum loq̃ ad te. et hec tibi euãgelizare. Et ecce eris tacẽs et nõ poteris loqui vsqꝫ in diẽ quo hec fient p eo q̃ nõ credidisti verbis meis. que implebunt̃ in tẽpore suo. Et erat plebs expectãs zachariã. et mirabãt̃ q̃ tardaret ipe in tẽplo. Egresus aũt nõ poterat loqui ad illos ⁊ cognouerũt q̃ visionẽ vidisset in tẽplo. Et ipe erat innuẽs illis et pmansit mutus. Et factũ est vt impleti sunt dies officij eius. abijt in domũ suam. Post hos aũt dies cõcepit elisabeth vxor eiꝰ. et occultabat se mẽsibus quinqꝫ dicẽs Quia sic fecit mihi dñs in diebꝫ quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines.

De anunciatione christi ad mariã p gabrielẽ. Lu. i. Ca. iij.

In mẽse aũt sexto missus est angelꝰ gabriel a deo in ciuitatẽ galilee cui nomẽ nazareth ad virginẽ desponsatã viro cui nomẽ erat ioseph de domo dauid. et nomẽ virginis maria. Et ingressus angelus ad eã dixit. Ave gr̃a plena. dñs tecũ. bñdicta tu in mulieribꝫ. Que cuꝫ audisset turbata est in sermone eius. et cogitbat qualis esset ista salutatio. Et ait angelꝰ ei. Ne timeas maria. inuenisti enĩ gratiã apd dñm. Ecce cõcipies in vtero. et paries filium ⁊ vocabis nomẽ eius iesum. Hic erit magnus ⁊ filius altissimi vocabit̃. Et dabit illi dñs sedẽ dauid patrꝫ eius. et regnabit in domo iacob in eternũ. ⁊ regni eiꝰ nõ erit finis. Dixit aũt maria ad ãgelũ. Quo mõ fiet istd qm̃ viꝝ nõ cognosco? Et respõdens angelus dixit ei. Spũs sanctus supueniet in te. et virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoqꝫ ⁊ qd nascet̃ ex te sanctũ. vocabit̃ filius dei Et ecce elisabeth cognata tua. et ipa cõcepit filiũ in senectute sua. Et hic mẽsis est sextꝰ illi q̃ vocat̃ sterilis. qꝛ nõ erit impossibile apud deũ om̃e ꝟbũ Dixit ãt maria Ecce ãcilla dñi fiat mihi. fm verbũ tuũ. Et discessit angelꝰ ab illa

Hic patet q̃ maria fuit de genere sacerdotali ⁊ regali vide q̃liter in postilla.

De visitatione elisabeth p mariam et canticum magnificat Luce primo. Capitulũ. iiij.

Exurgens aũt maria abijt in mõtana cuꝫ festinatiõe in ciuitatẽ iude ⁊ intrauit in domũ zacharie ⁊ salutauit elizabeth. Et factũ est vt audiuit salutationem marie elizabeth. exultauit ĩfans in vtero eius. Et repleta ẽ spũsancto elizabeth. Et exclamauit voce magna et dixit. Bñdicta tu ĩter mulieres ⁊ bñdictꝰ fructus vẽtris tui. Et vñ hoc mihi vt veniat mater domini mei ad me Ecce enĩ vt facta est vox salutatiõis tue in auribꝫ meis exultauit in gaudio infans in vtero meo. Et btã q̃ credidisti qm̃ pficient̃ ĩ te q̃ dicta sũt tibi a dño. Et ait maria. Magnificat aĩa mea dõm. Et exultauit ⁊c. vsqꝫ abraã et semini eius in secula. Mãsit aũt maria cũ illa quasi mẽsibꝫ tribꝫ et reuersa ẽ ĩ domũ suã

Probabile est q̃ priꝰ maria et ioseph ꝯuenerũt celebri cultu nuptiarum. ⁊ q̃ de licentia ioseph vel forte ipso ducẽte maria iuerit ad mõtana. reuelato priꝰ ipi ioseph incarnationis mysterio. q̃uis origi. et eius sequaces secus dicant.

De ortu iohãnis et circũcisione ipius et canticũ zacharie. Bedictus dñs de. isrl. Lu. i. Capi. v.

Elisabeth aũt impletũ est tps pariendi et peperit filiũ. Et audierunt vicini et cognati qꝛ magnificauit dñs misericordiã suã cũ illa ⁊ ꝯgratulabant̃ ei. Et factũ est in die octauo venerũt circũcidere puerũ ⁊ vocabãt eũ noĩe patris sui zachariã. Et rñdens mater eiꝰ dixit Neq̃q̃ꝫ sꝫ vocabit̃ iohãnes. Et dixerunt ad illã. Quia nemo est in cognatiõe tua q̃ vocet̃ hoc nomine. Innuebãt autem patri eius quẽ vellet vocari euꝫ Et postulãs pugillarem scripsit dicens. Johannes est nomẽ eius. Et mirati sunt vniuersi. Apertum est autem illico os eius et lingua eius. et loq̃bat̃ bñdicens deũ. Et factus est timor sup oẽs vicinos eorum et super omnia montana iudeoꝝ diuulgabant̃ oĩa ꝟba hec. Et posuerũt oẽs q̃ audierant in corde suo dicentes.

Hic fit p occupatio iuxta cõmuniorẽ opinionẽ que ponit mariã fuisse in circũcisione iohannis in die octauo.

Quisputas puer iste erit? Etenim manus domini erat cum illo. Et zacharias pater eius impletus est spūsctō ⁊ ꝓphauit dicens Bñdict⁹ dñs de⁹ isrl ⁊c. vsq; ad ī viā pacis.

De genealogia christi et apparitione angeli ipi ioseph. Mathei primo. Capi. vi.

Liber generatiōis iesu christi filij dauid filij abraā. Abraam genuit ysaac. Isaac aūt genuit iacob. Iacob autē genuit iudā et fratres ei⁹. Iudas genuit phares et zarā de thamar. Phares gennit esrom. Esrom genuit aram. Aram ge. aminadab Aminadab. ge. naason Naason ge. salmon. Salmon ge. booz de raab. Booz ge. obeth ex ruth. Obeth ge. iesse. Iesse ge. dauid regē. Dauid rex ge. salomonē ex ea q̄ fuit vrie. Salomō genuit roboam Roboā ge. abiā. Abia ge. aza. Aza genuit iosaphat. Iosaphat ge. iorā. Iorā ge. ozyā. Ozyas ge. ioathan Ioathan ge. achaz. Achas ge. ezechiam. Ezechias ge. manassen. Manasses genuit amon. Amon ge. iosiam. Iosias ge. ieconiā et fratres eius in transmigratione babilonis. Et post transmigrationē babilonis ieconias ge. salathiel. Salathiel ge. zorobabel. Sorobabel ge. abiud. Abiud aūt ge. elyachim. Elyachim ge. azor. Azor genuit sadoch. Sadoch ge. achym. Achym ge. eliud. Eliud ge. eleazar Eleazar aūt ge. mathā. Mathan aūt ge. iacob. Iacob aūt ge. ioseph virū marie de q̄ natus est iesus q̄ vocat̄ xp̄s. Omnes ergo generatiōes ab abraā vsq; ad dauid. xiiij. Et a dauid vsq; ad transmigrationē babilonis. xiiij Et a transmigratiōe babilonis vsq; ad xp̄m generationes. xiiij. Christi autē generatio sic erat. Cū esset desponsata mater ei⁹ maria ioseph ante q̄ ꝯuenirēt inuenta est hñs in vtero de spūsctō. Ioseph aūt vir eius cū esset vir iust⁹ et nollet traducere eā voluit occulte dimittere eā Hec autem cogitante eo Ecce angelus dñi ī somnis apparuit ei dicēs. Ioseph fili dauid noli timere. Accipe mariā coniugē tuā q̄d enī in ea natum est de spūsancto est. Pariet aūt filiū ⁊ vocabis nomē ei⁹ iesum. Ipse enī saluū faciet populū suū a peccatis eorū. Hoc aūt totū factū est vt adimpleret̄ quod dictū est a dño ꝑ prophetā dicentem. Ecce virgo in vtero habebit et pariet filiū et vocabit̄ nomen eius emanuel q̄d est interp̄tatū nobiscū de⁹. Exurgēs aūt ioseph a somno fecit sicut p̄cepit ei angelus dñi Et accepit cōiugē suā et nō cognoscebat eā donec peperit filium suum primogenitum et vocauit nomen eius iesum.

Glosa Tres hic omittuntur reges.

Glosa. Cōuētio hec recipit̄ ꝓ celebri cultu nuptiarū qui factus est postq̄ ioseph inuenit Mariam concepisse de spūsctō et per angeli preceptum accepit eam coniugē priusq̄ appareret p̄gnans ⁊ vtero tumescēte post reditū de mōtanis q: tūc nō fuisset honorabiliter fetā celebritas cōiugij.

De edicto augusti. natiuitate christi. annunciatione per angelum ad pastores. Lu. 2. Cap. vij.

Factum est autem in diebus illis. Exijt edictum a cesare augusto vt describeretur vniuersus orbis. Hec descriptio p̄ma facta est a preside Sirie Cirino et ibant omnes vt profiterentur singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem et ioseph a galilea de ciuitate nazareth in iudeam ciuitatem dauid que vocatur bethleez eo q̄ esset de domo et familia dauid. vt ꝓfiteretur cum maria desponsata sibi vxore pregnante. Factum est autem cum essent ibi. Impleti sunt dies vt pareret et peperit filium suum primogenitum et pannis eum inuoluit et reclinauit euz in presepio. quia nō erat locus ei in diuersorio. Et pastores erāt in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis supra gregez suum. Et ecce angelus domini stetit iuxta illos et claritas dei circumfulsit illos et timuerunt timore magno. Et dixit angelus illis. Nolite timere. Ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo quia natus est nobis hodie saluator qui est christus domin⁹ in ciuitate dauid et hoc vobis signum. Inuenietis infantem pannis inuolutum et positum in presepio. Et subito facta est cum angelo multitudo militie celestis laudantium deum et dicentium. ¶ Gloria in altissimis deo Et in terra pax hominibus bone voluntatis. ¶ Et factum est vt discesserunt ab eis angeli in celuz. pastores loquebantur ad inuicem. Transeamus vsq; bethleem et videamus hoc verbū quod factum

Glosa Hic fuit p̄occupatio que postmodū explicabitur loco suo cuz de circūcisiōe dicetur.

est qđ dñs ostēdit nobis. Et venerūt festi/nantes et inuenerunt mariam et ioseph et infantem posituz in presepio. Uidētes au tem cognouerūt de verbo quod dictū erat illis de puero hoc. Et oēs qui audierunt mirati sunt et de his que dicta erāt a pasto ribus ad ipos. Maria autez conseruabat omnia verba hec conferēs in corde suo Et reuersi sunt pastores glorificātes et laudā/tes deum que audierant et viderant sicut dictum est ad illos.

De circūcisiōe chri

sti. Lu. ij. et aduentu magoz. Mathei. ij. Capi. viij.

Et postq̄z consummati sunt dies octo vt circūcideret puer vocatum est nomen eius ihesus quod vocatuz est ab angelo priusq̄z in vtero conciperet. Cum natus esset ihesus in bethleē iude in diebus herodis regis Ecce magi ab oriente vene runt hierosolimā dicentes. Ubi est qui na tus est rex iudeoz? Uidimus enim stellaz eius in oriente et venimus adorare eū Au diens autē herodes rex turbatus est et om nis hierosolima cum illo. Et congregans omnes principes sacerdotum z scribas po puli sciscitabatur ab eis vbi christus nasce retur. Ät illi dixerūt ei. In bethleem iude. Sic enim scriptū est per prophetaz. Et tu bethleē terra iuda nequaq̄z es minima in principibus iuda. Ex te enim exiet dux q̄ regat populuz meum israel. Tūc herodes clam vocatis magis diligenter didicit ab eis tēpus stelle que apparuit eis z mittens illos in bethleē dixit. Ite z interrogate di/ligēter de puero z cum inueneritis renun/ciate mihi vt z ego veniēs adorē eū. Qui cum audissent regē abierunt. Et ecce stella quā viderāt in oriente añcedebat eos vsq̄z dū veniēs supra vbi erat puer. Uidentes aūt stellā gauisi sunt gaudio magno valde Et intrātes domū inuenerūt puerū cū ma/ria matre ei9 z pcidētes adorauerūt eū. Et apt̄z thesauz suis obtulerūt ei munera au/rū thus z mirrā. Et respōso accepto in som nis ne redirent ad herodem per aliam vi/am reuersi sunt in regionem suam.

De oblatione chri/

sti in templo. Lu. ij. Capi. ix.

Et postq̄z impleti sunt dies purga tionis marie sm legē moysi tulerūt ihesuz in hierlm vt sisterēt eū dño si/cut scriptū est i lege dñi Quia omne masculinū adaperiēs vuluā sctm dño vocabitur Et vt darēt hostias dño sm qđ dictū ē i le/ge dñi par turturū aut duos pullos colūba rū. Et ecce hō erat i hierlm cui nomē symeō et hō iste iust9 z timorat9 expectās psolatio nē israel z spūssctūs erat i eo. Et rēsuz accepe rat a spūsctō nō visurū se morte nisi pri9 vi/deret xpm dñi. Et venit i spū in templū. Et cū inducerēt puerū ihesū parēres ei9 vt face/rēt sm psuetudinē legis p eo tūpe accepit eū in vlnas suas z bñdixit deū z dixit. Nūc di mittis seruū tuū dñe sm vbū tuū i pace tē. vi/dq̄z pleb tue israel. Et erāt pr̄ ei9 z mr̄ mirātes sup his q̄ dicebāt de illo z bñdixit illis syme on z dixit ad mariā mr̄em ei9. Ecce posit9 est hic in ruinā z in resurrectiōez multoz in israel et in signū cui ctradicet. Et tuā ipi9 aiam p trāsibit gladi9 vt reuelēt ex multis cordiū co gitatiōes. Et erat ānа pphetissa filia pha/nuel de tribu azer. Hec pcesserat i diebus mul tis z vixerat cū viro suo ānis septē a vgini tate sua. Et hec vidua erat vsq̄z ad annos. lxxxiiij. q̄ nō discedebat de templo. ieiuniis et obsecratiōibus seruiēs deo nocte ac die. Et hec ipa hora supueniēs pfitebat dño z loq̄/bat de eo oibus q̄ expectabāt redēptiōez israel Et perfecerunt oia sm legē dñi reuersi sūt in galileā in ciuitatē suam nazareth. Puer autem crescebat et confortabatur plen9 sa/pientia et gratia dei erat in illo.

De fuga in egiptuz

occisione innocentū et er regressu ex egypto. Mathei. ij. Capi. x.

Cum magi recessissent. Ecce an gelus domini. Apparuit in somnis io seph dicens. Surge et accipe puerum z matrē eius et fuge in egyptuz et esto ibi vsq̄z duz dicā tibi. Futurum est enim vt herodes querat puerum ad perdendum illū Qui consurgens accepit puerum z matrē eius nocte z secessit in egyptum et erat ibi vsq̄z ad obitum hero/dis vt adimpleretur quod dictum est a do/mino p prophetā dicentē. Ex egypto voca ui filium meū. Tunc herodes videns qm

Gloſa

Probabile e q̄ angel9 iste fuerit ga/briel. et q̄ in oīb⁹ ministeriū in/carnatiōis concer nētibus quotiens introducē angel9 apparuisse ipe fue rit. sicut fuit apud danielē. et ad pa/stores. z ad magos et q̄rer ad ioseph et in agonia chri/sti. et resurrectiōe et in ascensione.

illusus esset a magis iratus est valde. & mittens occidit omnes pueros. qui erant in in bethleem et in omnibus finibus eius a bimatu et infra sm tempus quod exquisierat a magis. Tunc adimpletum est qđ dictum est p hieremiam prophetaz dicentem. Uox in rama audita est ploratꝰ et vlulatus rachel plorãs filios suos & noluit cõsolari qz non sunt. Defuncto aũt herode. Ecce apparuit angelus in somnis ioseph in egypto dicẽs. Surge et accipe puerum et matrẽ eiꝰ et vade in terrã israel. Defuncti sunt enĩ qui querebãt aiam pueri. Qui consurgẽs accepit puerũ et matrẽ eiꝰ et venit in terrã israel. Audiẽs aũt qꝺ Archelaꝰ regnaret i iudea pro herode pr̃e suo timuit illo ire. Et admonitus in somnis secessit in partes galilee. Et veniẽs habitauit ĩ ciuitate q̃ vocat nazareth vt adimpleret qđ dictũ est p pphãm qm̃ nazarenus vocabit.

De inuetiõe christi

pueri in tẽplo a parẽtibꝫ eiꝰ. Luc. ij. Et de babitatiõe iohãnis i deserto. Lu. i. La. ri

Ibãt parẽtes eius p oẽs annos in hierusalẽ in die solenni pasche. Et cũ factus esset iesus annorum duodecim. Ascẽdentibꝫ illis hierosolimazm consuetudinẽ diei festi. Cõsummatisq; diebus cũ rediret remãsit puer iesus in hierusalẽ & nõ cognouerũt parẽtes eiꝰ. Existimãtes aũt illũ esse ĩ comitatu. venerũt iter diei et requirebãt eũ inter cognatos et notos. et inuenientes regressi sunt in hierm̃ rq̃rentes eũ. Et factũ est post triduũ inuenerũt illũ in tẽplo sedentẽ in medio doctorũ audientẽ illos & interrogantẽ. Stupebãt aũt oẽs q̃ eũ audiebãt sup prudẽtia et respõsiõe eiꝰ. Et vidẽtes admirati sũt. Et dixit mater eiꝰ ad illũ. Fili qđ fecisti nobis sic: pater tuꝰ et ego dolẽtes q̃rebamꝰ te. Et ait ad illos. Quid est qđ me q̃rebatis: An nesciebatis qz in bis q̃ patr̃s mei sunt oportet me esse: Et ipi nõ intellexerũt verbũ qđ locutꝰ est ad illos Et descẽdit cũ eis & venit nazareth. & erat subditꝰ illis. Et mater eiꝰ cõseruabat omia verba cõferẽs in corde suo. Et iesus pficiebat sapiẽtia et etate et gr̃a apud deũ et boies. Puer aũt iohãnes crescebat & confortabatur spũ et gr̃a. Et erat ĩ deserto vsq; in diem ostensiõis sue ad israel.

Prius postũ est hoc a luca sed hic repetit p cõtinuatiõe sequentium.

Incipit secunda

pars principalis huius libri de progressu predicationis christi. Rubrica. tij. de predicatione et babtismo iohannis in deserto. M. iij. R. i. L. iij. La. tij

Hic fuit homo missus a deo cui nomen erat iohannes.

Anno autẽ quintodecimo Imperij Tiberij cesaris. p curante pontio pylato iudeã. Tetrarcha aũt galilee herode. philippo aũt fratre eiꝰ tetrarcha ituree et traconitidis regiõis & lisania abilene tetrarcha sub principibꝫ sacerdotũ Anna et caypha. Factum est verbum dñi super iohãnem filium zacharie in deserto. Et venit in omnẽ regionẽ iordanis predicans. L. R. baptismum penitẽtie in remissionem peccatorũ sicut. L. scriptũ. R. M est in libro sermonũ ysaie pphete. Initium R. euãgelij iesu xpi filij dei. sicut scriptum est in ysaia propheta. Ecce mitto angelum meum ante faciẽ tuã. qui preparabit viam tuã ante te. Uox. M R. clamãtis. L. R. i deserto parate viam dñi. rectas facite semitas eius. Omnis. L. M. vallis implebit et omnis mons et collis humiliabitur. Et erunt prava in directa. et aspera i vias planas. Et. L. videbit omnis caro salutare dei. Jn. M. diebus aũt illis. venit iohannes baptista predicãs in deserto iudee & dicens. Penitentiam agite. Appropinq̃bit enim regnum celorum. Jpe. M. R. autez iohãnes babebat vestimentuz de pilis camelorũ. et zonam pelliceam circa lumbos suos Esca aũt eius erat locuste et mel silvestre Tunc exibant ad eũ. R. hierosolymite vniuersi et. OJ. omnis. R. iudea. et. M. omnis regio circa iordanem. et baptizabãtur ab eo in iordane flumine. R. confitentes. M. R. peccata sua. Uidens. M. autem multos pbariseorum et saduceorum. venientes ad baptismum suum. et turbas que exibant vt baptizarentur ab ipo. dixit M. eis. Progenies genima. L. viperarũ M. L. quis ostendit. L. vobis fugere a ventura ira: Facite ergo fructꝰ dignos penitẽtie. Et ne ceperitꝭ. L. velitꝭ. M. dicere intra vos. Patrẽ babemꝰ abraã. Dico enĩ vobis. quoniam potẽs est deus de lapidibus istꝭ suscitare filios abrae. Jã enĩ securꝭ

ad radicē arboris posita est. Oīs ergo ar/
bor que nō facit fructū bonuz/excidet̄ et in
ignē mittet̄. Et. L. interrogabāt euz turbe
dicētes Quid ergo faciemus? Respōdens
aūt dicebat illis. Qui habet duas tunicas
det vnā nō habēti Et q̄ hēt escas/similiter
faciat. Uenerūt aūt et publicani vt bapti/
zarent̄. Et dixerūt ad illū/ Magister quid
faciem⁹. At ille dixit ad eos. Nihil ampli⁹
q̄ quod constitutū est vobis faciatis. In/
terrogabāt aūt eū et milites dicētes: Quid
faciemus ⁊ nos? Et ait illis. Neminē ꝯcu
tiatis/neq̄ calumniā faciat̄. et cōtenti esto
te stipēdijs vestris Existimāte aūt populo
et cogitātibus oīb⁹ in cordib⁹ suis de iohā
ne/ne forte ip̄e esset xp̄s. Rn̄dit iohānes di
cēs omnib⁹. Ego. M. quidē. L. R. aq̄ ba
ptiso vos in penitentiā. M. Qui aūt post
me vētur⁹ est/fortior me est/cuius nō sum
dignus calciamēta portare. et. R. procum
bēs soluere. R. L. corrigiā calciamētoruz
eius. Ip̄e. M. vos. R. L. baptizabit ī spi
ritusctōet. R. igne. L. Cuius. M. L. vē
tilabrū in manu eius et ꝑmundabit ⁊ pur
gabit. L. areā suā. et congregabit triticum
in horreū suū. paleas aūt cōburet igni in/
extinguibili. Multa. L. quidē et alia ex/
hortās euāgelizabat populo. Et factuz. R
est in dieb⁹ illis Uenit iesus a nazareth ga
lilee in iordanē. M. ad iohānem/vt bapti
zaretur ab eo Johānes aūt ꝓhibebat eum
dicēs. Ego a te debeo baptizari ⁊ tu venis
ad me? Respōdēs autem iesus dixit ei. L.
Sine modo. Sic enī decet nos adimple
re omnē iusticiā. tunc dimisit eū. Factū. L
est aūt dum baptizaret̄ omnis populus/et
iesu baptizato a iohāne in iordane. R. cō/
festim. M. ascēdit de aqua. Et. L. eo orā
te. Ecce. M. aperti sunt celi. Et vidit. R.
celos apertos et sp̄m̄sanctū dei. M. corpo
rali. L. specie descendentē. M. sicut colū
bam/et venientē sup̄ se et manentez. R. in
ip̄o. Et. M. ecce vox de celis facta. R. L.
est dicens. M. Hic est filius meus dilect⁹
in quo mihi complacui. Tu. R. L. es fili⁹
meus dilectus/in te. L. complacuit mihi.

De genealogia chri

Esti s̄m Lu. L. iij. Capi. xiij.
Et ip̄e iesus erat incipiens quasi
annorum. xxx. vt putabatur filius
ioseph. Qui fuit hely. Qui fuit mathat.
Qui fuit leui. Qui fuit melchi. Qui fuit
Janne. q̄ fuit ioseph. qui
fuit mathathie. qui fuit
amos. qui fuit naū. qui fu
it hesli. qui fuit nagge. q̄
fuit maath. q̄ fuit matha
thie. qui fuit semei. qui fu
it ioseph. qui fuit iuda. q̄
fuit iohāna. qui fuit resa.
qui fuit zorobabel. qui fuit salathiel. q̄ fuit
neri. qui fuit melchi. qui fuit addi. qui fuit
thosan. qui fuit elmadan. qui fuit her. qui
fuit iesu. qui fuit heliezer. qui fuit iorim. q̄
fuit mathat. qui fuit leui. qui fuit simeon.
qui fuit iuda. qui fuit ioseph. qui fuit iona
qui fuit elyachim. qui fuit melcha. qui fu/
it menna. qui fuit mathatha. qui fuit na/
than. qui fuit dauid. qui fuit iesse. qui fuit
obeth. qui fuit booz. qui fuit salmon. qui
fuit naason. qui fuit aminadab. q̄ fuit arā
qui fuit esrom. qui fuit phares. qui fuit iu/
de. qui fuit iacob. qui fuit ysaac. qui fuit
abrae. qui fuit thare. qui fuit nachor. qui
fuit saruch. qui fuit ragau. q̄ fuit phalech.
qui fuit heber. qui fuit sale. qui fuit caynā.
qui fuit arphaxat qui fuit sem. qui fuit noe
qui fuit lamech. qui fuit matusalem. q̄ fuit
enoch. qui fuit iareth. qui fuit malalehel.
qui fuit caynan. qui fuit enos. qui fuit seth
qui fuit adam. qui fuit dei.

Glo
Quomō Jo
seph duos h⁹
patres. s. he
li legalē ⁊ ia
cob carnalez
quere in po
stillis.

De ieiunio christi ⁊

tentatione. M. iiij. R. i. Lu. iiij. Ca. xiiij
Iesus aūt plenus spiritusancto re/
gressus est a iordane et statim. R.
spiritus expulit eum in desertū du
ctus. M. a sp̄ū in desertum vt tentaretur a
diabolo Et agebatur. L. in sp̄ū in desertū
Et erat. R. in deserto. xl. diebus ⁊. xl. nocti
bus et tentabat̄ a sathana et. L. nihil man
ducauit in illis diebus.
Eratq̄. R. cuz bestijs. Et
M. cum ieiunasset. xl. die
bus et. xl. noctibus cōsum
matis illis postea. M. esu
rijt. L. Et accedens. M.
tentator diabolus. L. dixit
M. L. illi. Si fili⁹ dei es
dic. M. vt lapides isti panes
fiāt. Dic. L. Lapidi huic vt panis fiat Et
M. rn̄dit ad illū iesus. Scriptū est enim
q̄ nō ī solo pane viuit hō s̄z ī oī v̄bo dei. L
q̄d p̄cedit. M. de ore dei. Tūc assūpsit illū
diabol⁹ ī scāz cītatē ⁊ duxit. L. illū ī hierl̄m

Scd̄m nar
rationē luce
mathe⁹ hic
p̄occupat et
incertum est
q̄s fuerit or
do rei geste
uide in po
stillis.

et. M. statuit. L. illū supra pinaculū templi et dixit illi. Si filius dei es mitte te deorsum. Scriptū est enī qz angelis suis mandauit de te vt cōseruent. L. te z qz in manibus. M. toliēt te ne forte offendas ad lapidē pedē tuū. Ait illi iesus rursuz scriptū est Nō tētabis dñm deū tuū z reduxit. L. euz diabolus. Et. M. iterū assumpsit eū in mōtem excelsuz valde et ondit ei oia regna mūdi orbis. L. terre in momēto tpis z gloriā M. eoz et ait. L. M. ei Tibi. L. ptātem dabo hāc vniuersam z gloriā. M. eorū qz mihi tradita sūt z cui volo do illā Dec. M oia tibi dabo z erūt tua oia si. M. cadēs. L. adorauer is me. Tūc dixit illi iesus. Vade M. sathana. Scriptū. M. L. est enī dominū deū tuū adorabis z illi soli fules. Et cōsummata. L. oi tentatōe diabolus recessit ab eo vsqz ad tēpus et reliqt. M. eū Et ecce angeli accesserūt z mīstrabāt. M. R. illi z regress⁹ ē iesus i virtute spūs i galileā.

De testimonio iohānis de christo Joh. i.

Lapi. xv.

Pluries sibi venit

Iohānes testimoniū perhibet de ipo z clamat dicens. Hic erat quē dixi. Qui post me vēturus ē. añ me factus est. q̄ prior me erat. Et de plenitudie eius nos oēs accepim⁹ gr̄am p gr̄a qz lex per moysen data est. gratia z veritas p iesum christū facta ē. Deū nemo vidit vnqz Unigenit⁹ dei filius q̄ est in sinu patris. ipe enarrauit. et hoc est testimoniū iohānis qñ miserūt iudei ab hierosolymis sacerdotes z leuitas ad eū vt introgarēt eū Tu q̄s es? Et cōfessus est. z nō negauit. Et ꝓfessus est. qz nō sum ego xps. et interrogauerūt eum q̄d ergo? Helias es tu? Et dixit. Nō suz. pro pheta es tu? Et rñdit nō. Et interrogauerūt eū q̄s es vt respōsum dem⁹ his q̄ miserūt nos. Quid dicis de te ipo? ait. Ego vox clamātis in deserto dirigite viā dñi sicut dixit esaias ꝓpheta. Et q̄ missi fuerāt erāt ex phariseis. Et interrogauerūt z dixerunt ei Quid ergo baptisas si tu nō es xpus neqz helyas neqz ꝓpheta? Rñdit iohānes dicēs eis. Ego baptizo in aq̄. medi⁹ aūt vr̄m stetit quē vos nescitis. ipe ē q̄ post me vēturus ē cui⁹ nō suz dign⁹ vt soluā ei⁹ corrigiā calciamēti. Hec i bethania facta sūt trās iordanē vbi erat iohes baptizās Altera die vidit iohānes iesuz ad se venientem et ait. Ecce agn⁹ dei ecce q̄ tollit pcta mūdi. Hic ē de q̄ dixi. Post me venit vir q̄ añ me factus est. q̄ prior me erat z ego nesciebā eū. sz vt manifestaret i isrl. ꝓterea veni ego in aq̄ baptizās. Et testimoniū phibuit iohānes dicēs. Quia vidi spm̄ descendentez quasi colūbā de celo z mansit sup eū et ego nesciebā eū. sed q̄ misit me in aq̄ baptizare ille mihi dixit. Sup quez videris spm̄ descēdentē z manentē sup eū hic est q̄ baptizat in spūsctō. Et ego vidi et testimonium perhibui quia hic est filius dei.

De vocatione andree petri philippi z nathanael. Jo. i.

Altera aūt die stabat ite (pi. xvi. a rū iohānes et ex discipulis ei⁹ duo et respiciēs iesum ambulātē dixit. Ecce agn⁹ dei. Et audierūt eū duo discipuli loquentē z secuti sūt iesū. Conuersus aūt iesus vidēs eos seqntes se dixit eis. quē q̄ritis? q̄ dixerūt ei Rabbi qō dicit interpta tū magister vbi habitas? Dicit eis. Uenite et videte. Uenerūt z viderūt vbi maneret. z apud eū mānserūt illo die. Hora autez erat q̄si decima. Erat aūt Andreas frater simonis petri vn⁹ ex duob⁹ q̄ audierāt a iohāne z secuti fuerāt eū. Inuenit h̄ primum fratrē suū simonē et dixit ei Inuenim⁹ messiam quod est interptatū xps z adduxit eū ad iesum. Intuit⁹ aūt eū iesus dixit tu es simon filius iohāna tu vocaberis cephas qō interptat petr⁹. In crastinū voluit exire in galileā z inuenit philippū. Et dicit ei ies⁹ seqre me. Erat aūt philippus a bethsaida ciuitate andree et petri. Inuenit philipp⁹ Nathanael et dicit. Quē scpsit moyses i lege z ꝓphete. Inuenim⁹ iesuz filiū ioseph a nazareth z dicit Nathanael. A nazareth pōt aliq̄d boni eē? Dicit ei philipp⁹. Veni et vide. Vidit iesus nathanael veniētez ad se z dicit de eo. Ecce vera israelita i quo dolus nō ē. Dicit ei Nathanael vñ me nosti? Rñdit iesus z dixit ei. priusqz te philippus vocaret cū eēs sub ficu vidi te. Rñdit ei nathanael z dixit. Rabbi tu es filius dei tu es rex isrl. Rñdit iesus z dixit ei. Quia dixi tibi vidi te sub ficu credis mai⁹ his videbis. Et dicit eis. Amen amen dico vobis. Videbitis celum apertum et angelos dei ascendentes et descendentes super filium hominis.

De mutatiõe aque

Et in vinum Johãnis.ij.Capi.xvij. Et tertia die. Nuptie facte sunt in chana galilee et erat mater ihesu ibi vocatus est aũt ihesus et discipuli ei⁹ ad nuptias. Et deficiente vino dixit mater ihesu ad eũ. vinũ nõ hñt. Et dixit ei ihesus Quid mihi et tibi est mulier? Nondũ venit hora mea. dicit mater ei⁹ mĩstris qcunq; dixerit vobis facite. Erãt aũt ibi lapidee ydrie sex posite ſm purificationẽ iudeoꝝ capiẽtes singule metretas binas vel trinas. Dicit eis ihesus Implete ydrias aq̃. z impleuerũt eas vsq; ad summuz. Et dicit eis ihesus haurite nũc. et ferte. Archytriclino z tulerũt Ut aũt gustauit archytriclinus aquã vinũ factã et nõ sciebat vñ eẽt. mĩstri aũt sciebãt qui hauserãt aquã. vocat sponsum archytriclinus z dicit ei. Omis hõ primũ bonũ vinũ ponit et cũ inebriati fuerint tũc id qđ deterius est. tu aũt seruasti vinũ bonũ vsq; ad huc. Hoc fecit initiũ signoꝝ ihesus in chana galilee z manifestauit gloriã suã et crediderũt in eum discipuli eius.

De primo aduẽtu

eius ad pascha. Et soluite templũ hoc Johannis.ij. Capi.xviij.

Post hoc descẽdit in capharnaum ipe et mater eius et fratres ei⁹ z discipuli ei⁹ z ibi mãserũt nõ multis diebus. Et ppe erat pasca iudeoꝝ. Et ascẽdit ihesus hierosolimã et inuenit in tẽplo vẽdentes boues z oues z colũbas et numularios sedẽtes. Et cũ fecisset q̃si flagellũ de funiculis oẽs eiecit de tẽplo. Oues quoq; et boues et numulariozuz effudit es. et mensas subuertit. At his q̃ colũbas vẽdebãt dixit Auferte ista hinc z nolite facere domũ patris mei domũ negociatiõis. Recordati vero sunt discipuli ei⁹ qz scriptũ est zelus domus tue comedit me. Respõderũt ergo iudei et dixerũt ei. Qđ signuz ostẽdis nob quia hec facis? Respõdit ihesus z dixit eis soluite tẽplũ hoc z in triby dieby excitabo illud Dixerũt ergo ei iudei. q̃draginta z sex annis edificatũ est tẽplũ hoc z tu triby dieby excitabis illud. Ille aũt dicebat de tẽplo corpis sui. Cũ ergo surrexisset a mortuis recordati sunt discipuli ei⁹ qz hoc dicebat. Et crediderũt scpture et ſmoni quẽ dixerat ihesus. Cũ esset hierosolymis in pascha in die festo multi crediderũt in nomine ei⁹ Uidẽtes signa q̃ faciebat. Ipe aũt ihesus non credebat semetipm eis eo qđ ipe nosset oẽs Et qz opus ei nõ erat. vt q̃s testimoniũ phiberet de homine. Ipe enim sciebat qđ eẽt in homine

Colligit ex euãgelio io. qđ xps fuit ad min⁹ ad tripler paschalicet alij euãgeliste de vnico solum faciũt mentionem. et inde venit apud alĩquos naturaliter rationis cõfusio ponentes hoc pascha.cuz vltimo

De Nicodemo.

Johannis.iij. Capi.xix.

Erat autẽ hõ ex phariseis Nicodemus nomine pnceps iudeoꝝ. hic venit ad ihesum nocte z dixit ei. Rabi scim⁹ qz a deo venisti magister. Nemo enim põt hec signa facere q̃ tu facis nisi fuerit de⁹ cũ eo. Rñdit ihesus z dixit ei. Amẽ amẽ dico tibi. Nisi q̃s renat⁹ fuerit denuo nõ põt videre regnũ dei. Dicit ad eũ Nicodem⁹. quõ pt hõ nasci cũ sit senex? Nunq̃d põt in vẽtrez matrꝭ sue iterato introire z renasci? Respõdit ihesus Amẽ amẽ dico tibi nisi q̃s renat⁹ fuerit ex aq̃ z spũ nõ põt introire in regnuz dei. qđ natũ ẽ ex carne caro est z quod natũ est ex spũ spũs est. Nõ mireris qz dixi tibi. oportet vos nasci denuo. spũs vbi vult spirat z vocẽ eius audis et nescis vnde veniat aut quo vadat. Sic est oĩs q̃ nat⁹ est ex spũ. Rñdit nicodem⁹ et dixit ei. Quõ pñt hec fieri. Rñdit ei ies⁹ z dixit ei. Tu es magister in ysrael z hec ignoras? Amẽ amẽ dico tibi qz qđ scimus loq̃mur z qđ vidimus testamur z testimoniũ nr̃m non accipitis. Si terrena dixi vobis et nõ creditis quomodo si dixero vobis celestia credetis. Et nemo ascẽdit in celũ nisi q̃ descẽdit de celo filius hois q̃ ẽ in celo. Et sicut moyses exaltauit serpẽtẽ in deserto ita exaltari oportet filium hois vt oĩs q̃ credit in illo nõ pereat sed habeat vitã eternã? Nõ enim misit de⁹ filiũ suũ in mõm vt iudicet mõm sz vt saluet mũdus p ipz. Qui credit in eũ nõ iudicat. Qui aũt nõ credit iaz iudicat⁹ ẽ qz nõ credit in nomine vnigeniti filij dei. hec aũt iudiciũ qz venit lux in mõm z dilexerũt hoĩes magꝭ tenebras q̃m lucẽ. Erãt enim eoꝝ mala opa. Omis enim q̃ male agit odit lucẽ z nõ venit ad lucẽ vt nõ arguãt opa ei⁹. q̃ aũt facit veritatẽ venit ad lucẽ vt manifestentur opa ei⁹ qz in deo sunt facta.

De q̃rela qđ ihesus baptizat. Jo.iij. Ca.xx.

Post hoc venit Jesus in iudeā terrā ⁊ discipuli eius ⁊ illic demorabatur cū eis ⁊ baptisabat. Erat autē ⁊ iohānes baptisans in ennon iuxta salim quia aque multe erāt illic ⁊ veniebāt ⁊ baptisabantur. Nondū enī fuerat missus Johānes in carcerem. Facta est ergo questio ex discipulis Johānis cū iudeis de purificatōne. ⁊ venierunt ad Johannē ⁊ dixerūt ei Rabbi q̄ erat tecum trās iordanē cui tu testimonium phibuisti. Ecce hic baptisat ⁊ omnes veniunt ad eum. Respōdit iohes ⁊ dixit. Non pt homo accipe quicq̄ nisi fuerit ei datū de celo. ipsi vos mihi testimoniū phibetis q̄ dixerim. ego nō sum xps/sed q̄ missus sum añ illum. Qui habet spōsam spōsus est. Amicus autē spōsi q̄ stat ⁊ audit eum. gaudio gaudet ꝓpter vocē sponsi. Hoc ergo gaudiū meū impletū est. Illuz oportet crescere me autē minui. qui desursuz est sup oīes est. q̄ est de terra de terra est/ ⁊ de terra loq̄tur. qui de celo venit sup oīes est ⁊ qđ vidit ⁊ audiuit hoc testat̄ et testimoniū eius nemo accipit. Qui autez accipit eius testimoniū signauit. q̄ deus verax est. quē enīz misit deus verba dei loquit̄. Non enī ad mensurā dat deus spīm. Pater diligit filiū ⁊ oīa dedit in manu eius. Qui credit in filiū habet vitā eternā qui autē incredul⁹ est filio/ nō videbit vitam sed ira dei manet sup eum.

Non per se sed per discipulos suos. vt dicitur infra.

De incarnatiōe iohannis. M. xiiij. R. vi. L. iij. La. xxi.

Herodes. L. autē tetrarcha cū coripereret a Johanne de herodiade vroze philippi R. fratris sui quia duxerat eaz. ⁊ L. de oīmbus malis q̄ fecit herodes. Dicebat. M. enī illi iohannes. Non licet tibi habere. R. vrozē fratris tui: Addiecit. L. ⁊ hec herodes sup oīa tenuit. M. iohannē ⁊ alligauit eum et posuit M. L. eum in carcerē ꝓpter. M. herodiadem vrozē fratris sui Herodias M. autē insidiabat̄ ei ⁊ volebat occidere eum nec poterat. Herodes autē metuebat Johannē. sciens eū virū sanctū ⁊ iustū. ⁊ M. volens eum occidere timuit populū q̄ sicut ꝓphetā eum habebāt ⁊ custodiebat R. eum ⁊ audito eo multa faciebat ⁊ libenter eum audiebat.

De iudea relicta a christo ⁊ de samaritana. M. iiij. R. i. L. iiij. J. iij. La. xxij.

Cum. M. autē audisset Jesus q̄ iohānes traditus eēt. et vt. J. cognouit q̄ audierūt pharisei q̄ Jesus plures discipulos facit et baptisat q̄z iohānes q̄z q̄z iesus nō baptisaret sed discipuli eius. secessit. M. reliq̄t. J. iudeam et abijt et L. regressus est in virtute spiritus et. L. R. venit in galileā. M. R. L. J. Oportebat J. eum autē trāsire p samariā Uenit ergo iesus in ciuitatē samarie que dicit̄ sichar iuxta pdiū qđ dedit iacob ioseph filio suo. Erat autē ibi fons iacob iesus quoq̄z fatigatus ex itinere sedebat sic sup fontez. Hora autē erat quasi sexta Uenit mulier de samaria haurire aquā Dicit ei iesus. Da mihi bibere. Discipuli autez eius abierāt in ciuitatē vt cibos emerent. Dicit ergo mulier illa samaritana. Quomodo tu iudeus cum sis /a me bibere poscis que sum mulier samaritana? Nō enīz coutūtur iudei samaritanis Rndit Jesus et dicit ei. Si scires donū dei ⁊ quis est q̄ dicit tibi da mihi bibere tu forsitan petisses ab eo ⁊ dedisset tibi aquā viuaz. Dicit ei mulier. Dñe neq̄z in quo haurias hēs puteus altus est. Unde ergo habes aquā viuam? Nunq̄d tu maior es patre nostro iacob qui dedit nobis puteū istū. et ipse ex eo bibit ⁊ filij eius ⁊ pecora eius. Rndit iesus ⁊ dixit ei. Omnis qui bibit ex aq̄ hac sitiet itez. qui autē biberit ex aqua quam ego ei dabo nō sitiet in eternū. sed aq̄ quā ego dabo fiet in eo fons aque salientis in vitam eternā. Dicit ad eū mulier. Domine da mihi hanc aquā vt nō sitiam neq̄z veniam huc haurire Dicit ei iesus Uade voca virū tuum ⁊ veni huc. Rndit mulier ⁊ dixit. Non habeo virū. Dicit ei iesus. Bene dixisti quia nō habeo virū. quinq̄z enī viros habuisti ⁊ nūc quē habes nō est tuus vir. hoc vere dixisti. Dicit ei mulier. Dñe vt video quia ꝓpheta es tu. Patres nostri adorauerūt in mōte hoc. ⁊ vos dicitis q̄z ierosolimis est locus vbi oportet adorare Dicit ei Jesus Mulier crede mihi q̄z veniet hora quādo nec in mōte hoc neq̄z in ierosolimis adorabitis patrē Vos adoratis q̄ nescitis. nos adoram⁹ q̄ scim⁹ q̄z salus ex iudeis est. Sed venit hora ⁊ nūc

est quãdo veri adoratores adorabunt pa
trem in spiritu ⁊ veritate. Nam ⁊ pater ta/
les querit q̃ adorent eũ. Spũs est deus ⁊
eos q̃ adorãt eũ. in spiritu ⁊ veritate opor
tet adorare. Dicit ei mulier. Scio q̃ mes
sias venit qui dicit̃ xp̃s. Cuz ergo venerit
ille nobis annũciabit om̃ia. Dicit ei Je/
sus Ego sum qui loquor tecũ Et cõtinuo
venerũt discipl̃i eius ⁊ mirabant̃ quia lo/
quebat̃ mulier. Nemo tamẽ dixit q̃d que
ris aut q̃d loq̃ris cũ ea Reliquit ergo ydri
am suam mulier ⁊ abijt in ciuitatẽ ⁊ dicit
illis hominib̃. Uenite ⁊ videte hoĩem q̃
dixit mihi om̃ia quecũq̃ feci. Nunq̃d ip/
se est xp̃s? Exibant de ciuitate ⁊ veniebãt
ad eũ Interea rogabãt eum discipuli dicẽ
tes. Rabbi manduca Ille autem dixit eis
Ego cibũ habeo manducare quẽ vos ne
scitis Dicebãt ergo discipuli eius adinui
cem. Nunq̃d aliq̃s attulit ei manducare?
Dicit eis iesus Meꝰ cibus est vt faciã vo/
luntatẽ patris mei q̃ misit me vt ꝑficiam
opus eiꝰ. Nonne vos dicitis q̃ adhuc q̃
tuor mẽses sunt ⁊ messis venit? Ecce ego
dico vobis leuate oculos vestros ⁊ videte
regiões q̃ albe sunt iam ad messem. ⁊ q̃
metit: mercedẽ accipit ⁊ congregat fructũ
in vitam eternã vt ⁊ qui semĩat simul gau
det ⁊ qui metit. In hoc enĩ verbũ est verũ
quia aliꝰ est qui semĩat alius est qui metit.
Ego misi vos metere qd̃ vos nõ laborastꝫ
Alij laborauerũt ⁊ vos in labores eoꝝ in
troistis. Ex ciuitate autẽ illa multi credi/
derũt in eũ samaritanorũ ꝓpter verbũ mu
lieris testimoniũ ꝑhibẽtis quia dixit oĩa
quecũq̃ feci. Cum venissent ergo ad illũ
samaritani rogauerũt eũ vt ibi maneret ⁊
mãsit ibi duos dies. Et multo plures cre
diderũt ꝓpter sermonẽ eius. Et mulieri di
cebãt quia iã nõ propter tuã loquelã cre/
dimus. ipsi enĩ vidimꝰ ⁊ scimus q̃ hic est
vere saluator mundi Post duos autem
dies exijt inde ⁊ abijt in galileã Ipse enim
iesus testimoniũ ꝑhibuit quia ꝓpheta in
sua patria honorẽ nõ habet. Cũ ergo ve/
nissꝫ in galileã exceperũt eũ galilei cũ om
nia vidissent que fecerat ierosolimis ĩ die
festo. Etenĩ ipsi venerãt ad diem festum.

De filio reguli. Jo. iiij. Ca. xxiij.

Venerat ergo iterũ in chana gali/
lee vbi fecerat de aqua vinum. Et
erat quidã regulus cuiꝰ filius in/
firmabat̃ capharnaũ. Hic cuz audisset q̃
iesus adueniret a iudea in galileam. abijt
ad eum. ⁊ rogabat eũ vt descenderet et sa/
naret filiũ eius Incipiebat enĩ mori. Di/
xit ergo iesus ad eũ Nisi signa ⁊ prodigia
videritis non creditis. Dicit ad eũ regu/
lus. Domine descende priusq̃ moriatur
filiꝰ meus. Dicit ei Jesus. Uade filius tu
us viuit. Credidit homo sermoni quẽ di/
xit ei Jesus ⁊ ibat. Jam autẽ eo descendẽ/
te serui occurrerũt ei ⁊ nũciauerunt dicen/
tes q̃ filius eius viueret. Interrogabat au
tem horã ab eis in qua meliꝰ habuerat Et
dixerũt ei. quia heri hora septima reliquit
eum febris. Cognouit ergo pater q̃ illa
hora erat in qua dixit ei Jesus filius tuus
viuit/et credidit ipse et domus eius tota.
Hoc iterũ scd̃m signũ fecit iesus cum ve/
nisset a iudea in galileam.

De libri traditiõe ipsi Jesu et eiectõne
eius extra ciuitatẽ. Et relicta nazareth ve
nit capharnaũ. M. iiij. R. i. L. iiij. J. iiij

Capitulum. xxiiij.

Et fama. L. exijt per vniuersam re
gionẽ de illo. Et ipse docebat in
synagogis eorũ ⁊ magnificabat̃ ab omni/
bus ⁊ venit nazareth vbi erat nutritus Et
intrauit ꝑm cõsuetudinez suã die sabbati
in synagogã Et traditus est illi liber ysaie
prophete. Et vt reuoluit librũ inuenit lo
cum vbi scriptũ erat. Spũs domini sup
me propter qd̃ vnxit me. euãgelisare pau/
perib̃ misit me: sanare cõtritos corde. ⁊ p̃
dicare captiuis remissionẽ ⁊ cecis visum/
dimittere cõfractos in remissionẽ/ predi/
care annũ domini acceptũ ⁊ diẽ retributõ
nis. Et cum plicuisset librũ dedit mini/
stro ⁊ sedit. Et omniũ in synagoga oculi
erant intẽdentes in eũ. Cepit autẽ dicere
ad illos quia hodie impleta est hec scp̃tu/
ra in auribus vestris. Et omnes testimo/
niũ illi dabãt ⁊ mirabãtur ĩ verbis gratie
que ꝓcedebãt de ore illius ⁊ dicebãt. Non
ne hic est filiꝰ ioseph? Et ait illis vtiq̃ di/
cetis mihi hanc similitudinẽ. Medice cu
ra teipsum. Quanta audiuimꝰ facta in ca
pharnaũ. fac ⁊ hic in patria tua. Ait autẽ
Amen dico vobis q̃ ne
mo ꝓpheta acceptus est
in patria sua. In veri/
tate dico vobis multe vi
due erant in diebꝫ helye
in israel/quãdo clausuz
est celũ annis tribus et

Colligit̃ ex hoc
iã xp̃m antea mlt̃
ta fecisse signa. q̃
lucasse nõ narras
se sciebat. fecit eĩ
multa q̃ non sunt
scripta.

mensibꝫ sex quãdo facta est fames magna in oĩ terra ꝛ ad nullã illaꝝ missus est helias nisi in sareptã sydonie ad mulierẽ viduã. Et multi leprosi erãt in israel sub helyseo prophꝫ ꝛ nemo eorũ mũdatus est nisi naamã syrus Et repleti sunt oĩes in synagoga ira hec audiẽtes. Et surrexerũt et eiecerũt illũ extra ciuitatẽ ꝛ duxerũt illum vsqꝫ ad supcilium mõtis sup quẽ ciuitas eorũ erat edificata vt ꝓcipitarẽt eum. Ipe autẽ transiẽs ꝑ mediũ illorũ ibat. Et relicta. M. ciuitate nazareth descẽdit. L. venit. M. ꝛ habitauit in capharnaũ ciuitatem. L. galilee maritimã. M. in finibus zabulon ꝛ neptalim. vt adimpleret qđ dictũ est ꝑ ysaiã ꝓphetam. Terra zabulon et terra neptalim via maris trãs iordanẽ galilee gentiuꝫ populus q̃ ambulabat in tenebris vidit lucẽ magnã. Et sedentibꝫ in regione vmbre mortis lux orta est eis Et inde cepit ihesus predicare euangeliũ R. regni dicens Quoniã impletũ est tps penitentiã. M. agite ꝛ credite. R. euãgelio. approp̃inquabit. M. R. enĩ regnũ celorum

De vocatõne scõa apl'orũ ad familiaritatem. L. v. Ca. xxv.

Factum est autẽ cũ turbe irruerent in ihesum vt audirẽt verbũ dei ꝛ ipse stabat secus stagnũ genezareth et vidit duas naues stantes secus stagnũ. Piscatores autem descenderãt ꝛ lauabãt retia. Ascendẽs autẽ in vnã nauĩ que erat simonis rogauit eũ a terra reducere pusillum. Et sedẽs docebat de nauicula turbas Ut cessauit autẽ loqui dixit symoni. Duc in altũ ꝛ laxate retia vestra in capturã. Et respondẽs symon dixit illi. Preceptor ꝓ totam noctẽ laborãtes nihil cepim⁹ In verbo autẽ tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent cõcluserũt piscium multitudinẽ copiosam. Rumpebaꝫ autẽ rete eorũ Et annuerunt socijs suis qui erãt in alia nauĩ vt venirẽt et adiuuarẽt eos ꝛ venerũt ꝛ impleuerunt ambas nauiculas ita vt pene mergerẽtur. Quod cũ videret symon petr⁹ procidit ad genua ihesu dicens. Exi a me dñe q̃ homo pctor ego sum. Stupor enĩ circũdederat eum ꝛ oĩes qui cũ illo erãt in captura piscium quã ceperãt. Similr autẽ et iacobũ et iohannẽ filios zebedei qui erãt socij symonis Et ait ad symonẽ ihesus Noli timere, ex hoc iã eris hoies capiẽs ꝛ subductis ad terrã nauibꝫ relictis oĩbus secuti sunt illum.

De tertia vocatõne ad sequelã. M. iiij. R. i. Capitulum. xxvi.

Ambulans. M. autẽ ihesus ꝛ. R. ꝑteriens iuxta. M. mare R. galilee vidit duos. M. fratres simonẽ. M. R. q̃ vocaꝫ petrus ꝛ andreã fratrẽ ei⁹ mittentes rete in mare. Erant enĩ piscatores. Et. R. ait. M. illis Ihesus Venite post me faciam vos fieri piscatores hominũ. At. M. illi R. ꝓtinuo relictis retibꝫ ꝛ nauĩ secuti sunt eũ Et. R. ꝓgressus. M. inde pusillũ. vidit. M. R. alios duos fratres Jacobũ zebedei ꝛ iohãnem fratrẽ ei⁹ in nauĩ cũ zebedeo patre eorũ reficiẽtes cõponẽtes. R. retia M. eos. Et. M. statĩ R. vocauit eos Illi. M. autẽ. R. statĩ relictis retibꝫ ꝛ ꝑe M. R. suo zebedeo in nauĩ cum mercenarijs suis secuti. M. R. sunt eum.

Non est ipsorum babile dicere vocatiõz istã esse eandẽ cũ precedẽti licz scdo modo fiat narratio. nõ tamen cõtrario. quãꝫ sileaꝫ hic de capꝫa piscium.

De expulsiõe immũdi demonij ꝛ sanatione oĩs languorũ. M. iiij. R. i. L. iiij. Capitulum. xxvij.

Et ingrediebaꝫ capharnaũ Et statim sabbatis ingressus in synagogã docebat eos. Et stupebãt sup doctrina eius. Erat enĩ docens eos q̃si ptãtem habẽs ꝛ nõ sicut scribe. qz. L. in potestate erat ꝛmo ipsius. Et in synagoga. R. eorũ erat hõ. L. R. demoniũ habẽs immũdũ. Et exclamauit voce magna dicẽs. Sine. q̃d nobis et tibi ihesu nazarene Venisti. L. añ tempus ꝑdere L. R. nos. Scio q̃ enĩ sis sanctus dei. Et cõminatus. R. est eũ ihesus ꝛ increpauit eum dicens Obmutesce. L. R. et exi ab illo Et discerpẽs illũ spiritus immũdus ꝛ exclamãs voce mgna exiuit ab eo. Et L. cũ ꝓiecisset illũ demonium in mediũ exijt ab illo nihilq̃ illi nocuit. Et factꝫ est pauor in oĩbus ꝛ. R. mirati sunt oĩes ita vt q̃quirerẽt inter se ꝛ colloq̃bantur. L. adinuicẽ dicẽtes. Quidnã R. est hoc ꝛ quenã doctrina hec noua ꝛ qđ est hoc verbum quia in ptãte ꝛ virtute imperat immũdis spiritibus ꝛ exeũt ꝛ obediũt ei. Et ꝓcessit rumor eius statĩ Et. L. diuulgabaꝫ fama de eo in omnẽ locũ et. R. regionẽ galilee. Et circũibat M. ihesus totã galileã docẽs

Aug. dicit libro vltimo. q̃ nõ nocuit discerpẽs. id ẽ mẽbra nõ debilitauit sicut aliq̃ndo solet

in synagogis eorũ et predicãs euangeliũ regni ⁊ sanans omnẽ languorẽ ⁊ omnem infirmitatẽ in populo Et abijt opinio ei⁹ in totam syriã Et obtulerũt ei omnes male habẽtes varijs languoribꝫ ⁊ tormentis comp̃hensos ⁊ qui demonia habebãt ⁊ lunaticos ⁊ paraliticos ⁊ curauit eos. Et secute sunt eũ turbe multe de galilea ⁊ decapoli et de ierosolimis ⁊ de iudea ⁊ de trãs iordanem.

De socru simonis

M. viij. R. i. L. iiij. Capitu. xxviij

Surgens autẽ Jesus de synagoga et ꝓtinus egredientes de synagoga venerũt in domũ symonis petri. M. ⁊ andree. R. cum iacobo ⁊ iohanne. Decũbebat autẽ et socrus symonis et tenebat̃. L. magnis febribus. Et. M. vidit socrum eius iacentẽ. ⁊ R. febricitantẽ. Et statim dicũt ⁊ rogauerũt. L. eum ꝓ illa. Et stans sup̃ illam Jmp̃auit febri et R. accedens eleuauit eã apprehẽsa manu ei⁹ et cõtinuo dimisit eam febris ⁊ M. surrexit ⁊ ministrabat. L. M. R. eis. Vespere R. autẽ facto cũ occidisset sol L. omnes q̃ habebãt infirmos varijs languorib⁹ ducebant illos ad eũ. Afferebãt ad eum omnes male habẽtes ⁊ multos M. R. demonia habentes Et erat om̃is ciuitas cõgregata ad ianuã. Et ille singulis man⁹ imponẽs curabat eos. multos. R. qui vexabant̃ varijs languorib⁹ ⁊ demonia multa eijciebat et spiritus. M. immũdos verbo Et om̃es male habentes curauit vt adimpleret̃ quod dictũ est ꝑ isaiam ꝓphetã dicẽtem. Jpse infirmitates nostras accepit et egrotatões nostras ipse portauit Exibãt. L. autẽ demonia a multis clamãtia ⁊ dicentia. Quia tu es xp̃s filius dei Et increpãs. nõ. L. R. sinebat ea loq̃ quia sciebãt eum esse xp̃m Et. R. diluculo valde facto die surgẽs egressus abijt in desertũ locum ibiq̃ orabat Et. L. turbe req̃rebãt eũ Et R. ꝓsecutus est eum symon et qui cũ illo erãt Et cũ inuenissent eũ dixerũt ei Quia omnes querũt te. Et dixit illis. Eamus in ꝓximos vicos ⁊ ciuitates vt ⁊ ibi p̃dicem. ad hoc enĩ veni Et. L. venerũt turbe ad xp̃m ⁊ detinebãt eum ne discederet ab eis Quibꝫ ille ait. Quia et alijs ciuitatibus oportet me euangelisare regnũ dei quia ideo missus sum. Et. R. erat. L. predicãs in sinagogis eorum et in om̃i galilea ⁊ demonia eijciẽs

Fuit inter p̃dicatõs istas sermo domini in mon: et

De vocatiõe mathei que s̃m august. facta est ante sermonẽ dñi in monte. M. ix R. ij. L. v. Capitulũ. xxix

Et. L. post hoc exijt Et. M. dum trãsiret inde Egressus. R. rursus ad mare omnisq̃ turba veniebat ad eũ ⁊ docebat eos Et cum p̃teriret vidit L. M. ihs R. publicanuz nomĩe leui alphei. R. Matheum. M. sedentem. R. L. in teloneo Et ait illi. Sequere me. Et. L. relictis oĩbus surgens. L. M. R. secutus est eum.

Repetit̃ postmodũ vocatõ mathei vt cõmẽoret̃ prandiũ quod fecit ei.

De electiõe. xij. apostolorũ et sermone domini in monte thabor qui cõtinet mltas rubricellas pro multitudĩe doctrinarum. M. v. vi. vij. capitulis. per totuz. R iij. L. vi. xi. et. xij. Capi. xxx.

Factũ. L. est autẽ in diebus illis exiens ascendit. R. in montẽ orare. Et erat. L. ꝑnoctans in oratõne dei. Et cũ dies fact⁹ fuisse vocauit discipulos quos voluit ipse ⁊ venerũt ad eum. Et fecit vt essent duodecĩ cum illo. Et vt mitteret illos predicare ⁊ dedit illis ptãtem curandi infirmitates ⁊ eijciendi demonia quos. L. et apostolos nominauit Symonez quẽ cognominauit Petrũ/ et Andream fratrẽ eius. Et iacobũ zebedei. R. ⁊ iohannem fratrẽ iacobi Et imposuit eis nomina boanerges quod est filij tonitrui. Philippum. L. R. ⁊ bartholomeũ Matheũ ⁊ Thomã Jacobum alphei et Symonẽ qui vocabat̃ zelotes chananeum R. iudam. L. Jacobi thadeũ. R. et iudam. L. qui fuit proditor qui. R. tradidit eum Et. L. descendens iesus de monte cum illis stetit in loco campestri ⁊ turba discipulorũ eius ⁊ multitudo copiosa plebis ab omni iudea ⁊ hierusalem ⁊ maritima ⁊ tyri ⁊ sidonis qui venerant vt audirent eũ ⁊ sanarent̃ a lãguoribꝫ

Glo.

Probabile ẽ q̃ fuerit idẽ sermo quem Matheus et lucas narrãt sicut hic connectit̃. Nihilominus probabilis est altera pars q̃ fuerint disiuncti pro diuersis tempibus locis et ꝑsonis. non enĩ mirabile est si xp̃s pluries similia fecit. dixit ⁊ docuit. Et hoc per totũ huius narrationis contextũ vbi silia coniungũtur habeat̃ ãnotatũ

suis. Et q̄ vexabant̄ a spiritib⁹ immūdis curabant̄ Et oīs turba querebat illū tangere quia virtus de illo exibat et sanabat omnes. Uidens M. autē Jesus turbas ascendit in montē. Et cū sedisset accesserūt ad eum discipuli eius. ⁊ L. ipse eleuatis oculis in discipulos suos. ⁊ M. apiens os suū docebat eos dicens Beati. M L. pauperes spiritu quoniam ipsorū est regnū celorū.

Uel vnde prius descenderat. vt dicit Lu. vel imaginande sunt due ptes mōtis vna bassior altera.

Beati mites M. quoniā ipsi possidebūt terrā. Beati qui lugent quoniā ipsi consolabūtur. Beati qui esuriūt ⁊ sitiunt iusticiam quoniā ipsi saturabūtur. Btī misericordes quoniā ipsi misericordiā consequētur Beati mundo corde quoniā ipsi deū videbunt. Beati pacifici quoniā filij dei vocabūtur. Beati qui p̄secutionē patiūtur propter iusticiā quoniā ipsorū est regnū celorum

Si quis voluerit profūditatē et ordinē totius sermōis illi⁹ ꝯgnoscere recurrat ad postillas.

Beati eritis cum vos oderint homines ⁊ cum sepauerīt vos ⁊ exprobrauerint ⁊ eiecerint nomē vestrū tanq̄ malū: propter filiū hominis. Beati estis cum maledixerīt vobis homines ⁊ p̄secuti vos fuerint ⁊ dixerint om̄e malū aduersum vos mentientes propter me. Gaudete in. L. illa die et exultate. M. quoniā merces vestra copiosa est in celis. Sic M. enī L. p̄secuti sunt et prophetas qui fuerūt ante vos patres. L. eorum. Uerūtamen ve vobis diuitib⁹ qui habetis consolatōem vestrā. Beati q̄ nunc esuritis quoniā saturabimī. Beati qui nūc fletis quia ridebitis Ue vobis q̄ saturati estis/ q̄ esurietis. Ue vobis qui nunc ridetis/ q̄ lugebitis et flebitis. Ue vobis cum bn̄dixerint vos omnes homines. Secundū enī hoc faciebant pseudo prophete patres eorum. Uos estis sal terre Qd̄ si sal euanuerit in quo salietur. Ad nihilū valet vltra nisi vt mittat̄ foras ⁊ conculcet̄ ab hoībus Uos estis lux mūdi. Non potest ciuitas abscōdi supra mōtem posita neq̄ accendūt lucernam ⁊ ponunt eam sub modio sed sup candelabrū vt luceat om̄ibus qui in domo sunt Sic luceat lux vestra corā hominib⁹ vt videāt opera vestra bona ⁊ glorificēt patrē vestr̄

.1. Apostolorū cōmendatio.

qui in celis est Nolite putare quoniā veni soluere legem aut prophetas. nō veni soluere sed adimplere. Amē quippe dico vobis donec trāseat celum ⁊ terra. iota vnū aut vnus apex nō preteribit de lege donec om̄ia fiant. Qui ergo soluerit vnū de mandatis istis minimis ⁊ docuerit sic homines minim⁹ vocabit̄ in regno celorum. Qui autē fecerit et docuerit hic magnus vocabit̄ in regno celor̄. Dico enim vobis quia nisi abūdauerit iusticia vestra plus q̄ scribarū ⁊ phariseorū non intrabitis in regnum celorū Audistis q̄ dictū est antiquis. Non occides qui autē occiderit/ reus erit iudicio. Ego autē dico vob̄ quia omnis / qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Qui autē dixerit fratri suo racha reus erit concilio qui autem dixerit fratri suo fatue re⁹ erit gehenne ignis. Si ergo offers mun⁹ tuū ad altare. et recordatus ibi fueris quia frater tuus habet aliq̄d aduersuz te. relinque ibi mun⁹ tuū ante altare et vade prius recōciliari fratri tuo. et tūc veniens offeres munus tuū. Esto consentiēs aduersario tuo cito dum es in via cū eo ne forte aduersarius tradat te iudici et iudex tradat te ministro ⁊ in carcerem mittaris. Amen dico tibi. Non exibis inde donec reddas nouissimū quadrantē. ¶ Audistis quia dictū est antiquis Non mechaberis. Ego autem dico vobis quoniā omnis q̄ viderit mulierē ad cōcupiscendū eam iam mechatus est eaz in corde suo. Ex si oculus tuus dexter scādalisat te. erue eum ⁊ proijce abs te. Expedit enī tibi vt pereat vnū membrorū tuorum q̄ totum corpus tuū mittat̄ in gehennā. Et si dextera manus tua scandalisat te abscide eā ⁊ proijce abs te. Expedit enī tibi vt pereat vnū membrorū tuorum q̄ totū corp⁹ tuū eat in gehennā. ¶ Dictū est aūt Quicūq̄ dimiserit vxorem suam excepta causa fornicationis facit eam mechari et qui dimissam duxerit adulterat. Iterum audistis quia dictū est antiquis nō p̄iurabis. Reddes autē domino iuramenta tua. Ego autē dico vobis non

.2. Legis impletio.

.3. Consiliorum sup legē additio veterē et prīo ad illud non occides.

.4. Additio sup illud. Nō mechaberis.

.5. Supadditio sup illud. Nō iurabis.

iurare omnino. Nec̄ per celum quia thronus dei est. nec̄ p terram quia scabellum pedum eius est. Nec̄ p ierosolimaz quia ciuitas est magni regis nec̄ per caput tuum iurabis quia nō potes vnū capillum album facere aut nigrum. Sit autem sermo vester ē: est. nō nō. qđ autē his abundantius a malo est. ¶ Audistis qz dictū est oculuz pro oculo dentē pro dēte. Ego autem dico vobis non resistere malo. Sed. M. siquis. L. te percusserit in dexterā maxillam prebe illi et alteram. Et qui vult tecum iudicio cōtendere z tunicam tuā tollere dimitte ei z pallium. Et. M. quicūc̄ te angariauerit mille passus. vade cum eo et alia duo. Qui. M. petit. L. a te da ei. Et volenti M. mutuari a te ne auertaris. Et qui aufert L. que tua sunt ne repetas. Et prout vultis vt faciant vobis homines z vos facite illis simil'. ¶ Audistis. M. quia dictū est: diliges proximū tuum z odio habebis inimicum tuū. Ego autem dico vobis. Diligite. M. L. inimicos vestros benefacite his qui oderūt vos benedicite male dicētibus vobis Et M. orate. L. pro p̄sequētibus z calūniantibus vos vt. M. sitis filij patris vestri qui in celis est qui solem suum facit oriri super bonos z malos z pluit super iustos et iniustos. Si enim. M. diligitis. L. eos qui vos diligunt quā. M. mercedem habebitis? que vobis. L. est gratia. Naz et peccatores se diligētes diligunt. Nonne. M. et publicani hoc faciūt? Et si saluaueritis fratres vestros tantū quid amplius faciatis. Nonne z ethnici hoc faciunt. Si L. benefeceritis qui vobis bene faciūt que est vobis gratia? Siquidē et peccatores hoc faciunt. Et. L. si mutuū dederitis his a quib⁹ speratis accipere q̄ gratia est vobis. Nam z peccatores peccatoribus fenerāntur vt recipiāt equalia. Verumtamē diligite inimicos vestros et benefacite. et mutuū date nihil inde sperantes z erit merces vestra multa. et eritis filij altissimi quia ipe benignus est sup ingratos z malos. Estote. M. ergo p̄fecti sicut z pater vester celestis perfectus est. 6. Judicialium euacuatio et moderatio.

¶ Attendite ne iusticiam vestrā faciatis coram hoīb⁹ vt videamini ab eis Alioquin mercedē non habebitis apud patrē vestrū qui in celis est. Cum ergo facis elemosinā noli ante te tuba canere sicut ypocrite faciunt in synagogis: et in vicis vt honorificent ab hominib⁹. Amen dico vobis receperunt mercedē suam. Te autē faciente elemosinā nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua vt elemosina tua sit in abscondito: z pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. ¶ Et. M. cum oratis nō eritis sicut ypocrite tristes qui amāt in synagogis et angulis platearū stantes orare vt videāntur ab hominibus. Amen dico vobis quia receperunt mercedē suam. Tu autem cum oraueris intra in cubiculū tuum z clauso hostio ora patrem tuū in abscondito et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Orātes āt nolite multū loq̄ sicut ethnici faciūt. putant enim q̄ in multiloquio suo exaudiātur. Nolite ergo assimilari eis scit enim pater vester quid opus sit vobis anteq̄ petatis eum Sic enim orabitis. Pater noster qui es in celis. Sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnū tuum. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Panem nostrum supsubstantialem. M. quotidianū. L. da. M. nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra Sicut z nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentatōnem. Sed libera nos a malo. Amen. Si enim dimiseritis hominib⁹ peccata eorum dimittet et vobis pater vester celestis peccata vestra. Si autē non dimiseritis hominibus nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Cum autem ieiunatis nolite fieri sicut ypocrite tristes Exterminat enim facies suas vt appareāt hominibus ieiunātes. Ypocrisis detestatio. 8. Cōmendatō elemosine. 9. Quomō sit orandum. Ilo. lucas hāc oratōnem ponit sub quinq̄petitionibus 10. Quomō sit indulgendū. 11. Qualiter ieiunandum.

Amen dico vobis receperunt mercedē su/
am. Tu autē cum ieiunas vnge caput tu
um et faciē tuam laua/ne videaris homi
nibus ieiunās sed patri tuo qui est in ab
scōso. Et pater tuus q̄ videt in abscon/
so reddet tibi. ¶ Nolite 12.
thesaurisare vobis the/ qualiter the
sauros in terra vbi erugo saurisandum
t tinea demolit et vbi fu/
res effodiunt t furātur. Thesaurisate au
tem vobis thesauros in celo vbi nec eru/
go nec tinea demolit et vbi fures non effo
diunt nec furant. Vbi enī est thesaurus
tuus ibi est t cor tuum Lucerna corpo
ris tui est oculus tu⁹ Si 13.
oculus tuus fuerit sim/ Qualiter in
plex t totum corpus tuū tentio virgē
lucidū erit. Si autē ocu da.
lus tuus fuerit neqū totū corpus tuum te
nebrosum erit. Si ergo lumē quod in te
est tenebre sunt. ipse tenebre quāte erunt.
¶ Nemo D. potest duobus dñis seruire
aut enim vnū odio habe 14.
bit t alterum diliget: aut Qualiter so
vnū sustinebit t alterū cō licitudo ni
temnet. Nō potestis deo mia tollēdat
seruire et māmone Ideo spes in dei
dico vobis ne. D. L. so pronidētia di
liciti sitis aīme vestre q̄d rigenda.
manducetis aut corpori vestro q̄d indua
mini. Nonne anīa vestra est plus q̄ esca t
corpus plus q̄ vestimentū Respicite D.
volatilia celi quia nō serunt neq̄ metunt
neq̄ cōgregant in horrea t pater vester ce
lestis pascit illa. Considerate corvos qui
bus nō est cellariū neq̄ horreū t deus pa
scit illos quāto magis vos pluris estis il
lis? Quis autē vestr̄ cogitans p̄t adīcere
ad staturā suam cubitū vnum? Si. L. er
go neq̄ quod minimū est potestis. q̄d de
vestimentis t de ceteris soliciti estis? Cō
siderate. D. lilia. R. agri quomodo cre/
scunt nō laborant neq̄ nent. Dico autē
vobis quoniā nec Salomon in oīi glo
ria sua vestiebatur. cooptus D. est sicut
vnum ex istis. Si autē fenum agri quod
hodie est t cras in clibanū mittitur deus
sic vestit/quātomagis vos minime fidei?
Nolite ergo soliciti esse dicentes q̄d man
ducabim⁹ aut quid bibem⁹ aut quo ope/
riemur Et. L. nolite in sublime tolli Hec
D. L. autem gentes mundi. L. querūt.
Scit enim pater vester quia his omnib⁹
indigetis. Querite ergo primū regnum
dei et iusticiam. D. eius et. D. hec. L.
omnia adīciētur vobis. Nolite. D. ergo
soliciti esse in crastinum. Crastinus enī
dies solicitus erit sibiipsi. Sufficit enī
diei malicia sua. Estote. L. ergo misericordes 15.
sicut et pater vester mise Qualiter mi
ricors est. Nolite iudica seri dum nec
re et non iudicabimini. iudicandum.
In quo enim iudicio iudicaueritis. iudi
cabimini Nolite cōdemnare et nō condē
nabimini dimittite et dimittemini. Date
et dabitur vobis. mensurā bonam et con
fertam t coagitatā t superefluentē dabūt
in sinum vestrū. Eadem D. quidem. L.
mensura qua mensi fueritis remetiet vo/
bis. Dicebat. L. autem et illis similitudi
nem. Nūquid potest cecus cecum ducere
Nonne ambo in foueā cadunt? Non est
discipulus super magistrū. Perfectus au
tem erit omnis si sit sicut magister eius.
Quid. D. L. autem vides festucam in
oculo fratris tui et trabem in oculo tuo nō
vides? Aut quomodo dic̄ fratri tuo. Fra
ter. Sine. eiciam festu/
cam de oculo tuo /et ecce Non impro
trabes est in oculo tuo? be arguēdū.
Ypocrita eīce primū tra
bem de oculo tuo et tunc Non porcis t
videbis eīcere festucam canibus san
de oculo fratris tui. No ctum vandū.
lite. D. sanctū dare cani
bus neq̄ mittatis mar/
garitas vestras ante por
cos ne forte conculcent
eas pedibus suis /et ca/
nes conuersi dirumpant
vos. Petite t dabitur vo 16
bis querite et inuenietis Qualiter in
pulsate et aperiet vobis. stanter et fi
Omnis enim q̄ petit ac ducialr oran
cipit / et qui querit inue dum.
nit et pulsanti aperietur
Aut quis est ex vobis

homo quē si petierit filiꝰ suus panem. nū quid lapidem porrigit ei. Aut si petierit piscem nūquid serpentē porriget ei? Aut si petierit ouū nūqd scorpiōz porrigz illi Si ergo vos cum sitis mali noscitis bona data dare filijs vestris. quanto magis pater vester qui in celis est dabit spiritum bonum petentibus se?

17. Preceptū vniuersale legis & angusta porte salutis.

Omnia. M. ergo quecunqꝫ vultis/ vt faciant vobis homines ita & vos facite illis. Hec est enim lex et ꝓphe

Luce. xiij Cōtendite intrare per angustam portam vide infra capitu. xcviij.

¶ Intrate p angustā portam qz lata porta & spaciosa via est que ducit ad perditōnē & multi sunt qui intrāt p eam. Quā angusta porta et arta via que ducit ad vitam & pauci sunt qui inueniūt eam Attendite a falsis prophetis qui veniūt ad vos in vestimētis ouiū. intrinsecus autē sunt lupi rapaces. ¶ A fructibꝰ eorū cognoscetis eos Nunquid colligūt de spinis vuas aut de tribulis ficus? Non. L. est enī arbor bona que facit

18. Falsorū prophetarū notitia scilicet a fructibus.

fructus malos. Necꝫ arbor mala faciens fructū bonuz. Unaquecꝫ enī arbor de fructu suo cognoscit. Necꝫ enī de spinis colligunt ficus necꝫ de rubo vindemiāt vuā Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonū. Et malus homo de malo thesauro cordis sui profert malum Ex abundantia enim cordis os loqtur. Sic M. oīs arbor bona fructus bonos facit. mala autē arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona fructus malos facere. necꝫ arbor mala fructus bonos facere. Oīs arbor que nō facit fructū bonū excidetur & in ignē mittet. Igit ex fructibꝰ eorum cognoscetis eos. ¶ Quid. L. aūt

19. Qualiter deus sit colendus non ore tantū sz operū efficacia.

vocatis me dñe dñe & nō facitis que dico. Nō. M. omnis qui dicit mihi/ domine dñe intrabit in regnuz celorum sed qui facit voluntatē patris mei/ qui in celis est. ipse intrabit in regnū celorū Multi dicēt mihi in illo die domine domine. Nonne in nomīe tuo prophetauimꝰ & in nomine tuo demonia eiecimꝰ. et in nomīe tuo virtutes multas fecimꝰ. Et tūc confitebor illis quia nunqꝫ noui vos. Discedite a me oīes qui opamini iniqtatem. Oīs L. M. qui venit ad me & audit sermones meos & facit eos ostendā vobis cui sit similis. Similis est

20 Qualr operatio miraculorū non saluat sed stabilis in petra xpō pmanentia.

homini edificāti domū qui L. fodit in altū & posuit fundamentū supra petram Et M. descendit pluuia et venerūt flumina & flauerūt vēti et irruerūt in domū illam & non cecidit fundata enī erat supra firmā. L. petram. Et M. omnis. L. qui audit verba mea hec. & non facit ea. similis est viro stulto q̄ edificauit domū suam sup arenaz sine L. fundamento & M. descendit pluuia et venerūt flumina & flauerūt venti et irruerūt in domū illam in quā. L. illius est fluuius & cōtinuo cecidit & L. facta. M. est ruina domus illius magna. Et M. factum est cum ꝓsummasset Jesus verba hec admirabāt turbe super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatē habens et nō sicut scribe eorū & pharisei. M.

De leproso sanato

M. viij. R. i. L. v.

Capitulum. xxxi.

¶ Cum M. autē descēdisset iesus de monte secute sunt cū turbe multe Et. L. factū est cum esset in vna ciuitatum. Et ecce. M. leprosus plenus lepra videns Jesum veniens. M. adorabat eum dicens. R. & genu flexo procidēs. L. in faciē rogabat eum dicēs. Domine L. M. R. si vis potes me mundare Jesus. R. autē miserius eius extendens. M. R. L. manum tetigit eum dicens. Volo. mundare. et cōfestim mundata est lepra eius. Et. R. cōminatus est

Glo. Colligit ex hoc loco et aliis pluribꝰ q̄ euāgeliste non sp secuti sunt ordinez rei geste. sed vsi sunt regula de ꝓoccupatōne et rememoratōne Videt autez Mathe⁹ sepius sequi ordinē rei geste

ei. statimqꝫ eiecit illum & dixit illi. Et precepit. L. ei. Vide. L. R. M. nemini dixeris/ sed vade ostende te principibus sacerdotū & offer pro emundatōne tua munꝰ M. quod precepit moyses in testimoniū illis Et. R. egressus cepit predicare & diffamare sermonē. Perābulabat. L. autē magis sermo de illo & cō

ueniebant turbe multe vt audirēt illum ⁊ curarētur ab infirmitatibus suis. ita. R. vt iam nō posset manifeste introire in ciuitatē sed foris in desertis locis esse. Ipse L. autē secedebat in desertū ⁊ orabat ⁊. R conueniebāt ad eum vndiq;.

De seruo centurionis. M. viij. L. vij.

Capitulum. xxij.

Cum. L. autē implesset oīa verba sua ad aures plebis ingressus est L. M. capharnaū Centurionis. L. autē cuiusdam seruus male habēs erat moriturus qui erat illi pciosus. Et cum audisset de iesu misit ad eum seniores iudeoꝝ rogans eum vt veniret ⁊ saluaret seruū eius. At illi cū venissent ad iesum rogabāt eum solicite dicētes ei. Quia dignus est vt hec illi prestes. diligit enim gentem nostrā ⁊ synagogā ipse edificauit nobis. Jesus autē ibat cū illis. Et cū iam non longe esset a domo misit ad eum centurio amicos. Accessit. M. autem ad eum centurio ⁊ rogans eū ⁊ dixit. Domine puer meus iacet in domo paraliticus ⁊ male torq̄tur. Et ait illi Jesus Ego veniā ⁊ curabo eum. Et respondēs centurio ait illi. Dñe noli vexari. Non. M. L. eni sum dignus vt sub tectū meū intres propter. L. quod ⁊ meipm nō sum dignū arbitratus vt venirē ad te. sed M. L. tm M. dic. M. L. verbo ⁊ sanabit puer meus. Nam et ego sum homo sub ptāte constitutus habēs sub me milites et dico huic vade ⁊ vadit. ⁊ alio veni ⁊ venit. ⁊ seruo meo fac hoc ⁊ facit. Audiēs. M. autē iesus mirat⁹ est. Et cōuersus. L. sequētibus. M. L. se dixit. Amen. M. dico vobis non inueni tantā fidem in israel. Dico autē vobis q̄ multi ab oriēte ⁊ occidēte venient ⁊ recūbent cū Abraam ⁊ isaac ⁊ iacob in regno celorum Filij autē regni eiicient in tenebras exteriores. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū Et dixit Jesus centurioni. Vade ⁊ sicut credidisti fiat tibi. Et sanat⁹ est puer in illa hora. Et reuersi q̄ missi fuerant domū inuenerūt seruū qui languerat sanū.

Consideranduz est hic q̄ centurio fecit vtrunq;. misit iudeos et amicos et q̄ ipse secut⁹ est

De filio vidue suscitato. L. vij.

Capitulum. xxiij.

Et factū est deinceps Jbat Jesus in ciuitatem que vocat naym. Et ibāt cū illo discipuli eius ⁊ turba copiosa Cum autē appropinq̄rent porte ciuitatis. Ecce defunct⁹ efferebat fili⁹ vnicus matris sue. Et hec vidua erat ⁊ turba ciuitatis multa cū illa. Quā cū vidisset dominus misericordia mot⁹ sup eam dixit illi. Noli flere ⁊ accessit ⁊ tetigit loculū Hi aūt qui portabāt steterūt Et ait Adolescens tibi dico surge. Et resedit q̄ erat mortu⁹ et cepit loqui ⁊ dedit illū matri sue. Accepit autē oēs timor ⁊ magnificabāt deū dicētes. Quia prophā magn⁹ surrexit in nob et q̄ deus visitauit plebē suā. ⁊ exiit hic sermo in vniuersam iudeā de eo ⁊ omnē circa regionē.

De duobus volētibꝫ seq̄ xpm. M. viij L. ix. Capitulum. xxiiij.

Videns autē Jesus turbas multas circū se iussit discipulos ire trans fretū Factū. L. est autē ambulātibus illis in via accedens M. vnus scriba ait illi. Magister M. L. seq̄r te quocūq; ieris. Et dixit ei iesus Vulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos. filius autē homis nō hz vbi caput suū reclinet. Ait. L. autē ad alterū Seq̄re me Ille aūt ait⁹ M. de discipul⁹ ei⁹ ait illi. Dñe. M. L. pmitte me pmū ire ⁊ sepelire patrē meū Jhs M. ait ait illi Seq̄re me ⁊ dimitte M. L. mortuos sepelire mortuos suos Tu ā vade ⁊ annūcia regnū dei Et alt⁹ ait Seq̄r te dñe sz primū pmitte mihi renūciare bis q̄ domi sunt. Ait ā ad illū ihs. Nemo mittēs manū ad aratrū ⁊ respiciēs retro apt⁹ est regno dei.

De quietatōne maris ad iussum xpi. M. viij. R. iiij. L. viij. Capi. xxxv.

In. R. illo die cū sero factū eēt ait discipul⁹ suis Trāseam⁹ ⁊ dimittētes turbā assumūt eū ita vt erat ī naui Et ipse L. ascēdit in nauiculā ⁊ R. alie naues erāt cū illo Et M. ascendēte eo ī nauiculā secuti sunt eū discipli ei⁹ Et L. ait ad illos Trāseā⁹ trās stagnū ⁊ ascēderūt Nauigātibꝫ ā ill⁹ obdormiuit Et M. ecce mot⁹ mgn⁹ fact⁹ ē ī mari Et L. ascēdit R. procella vēti mgni. R. ī stagnū L. ⁊. R. fluct⁹ mittebat ī nauī ita M. R. vt nauicla operiret fluctibꝫ Et L. ppellebant fluctibꝫ ⁊ periclitabāt. ipe M. vo dormiebat ⁊. R. erat ī puppi sup ceruical dormiens Et M. accesserunt ad eum discipuli eius ⁊ suscitauerūt eum dicentes magister R. nō ad te pīnet q̄ perim⁹ dñe R. preceptor M. L. salua M. nos pim⁹. Tunc

surgens impauit ventis z mari z R. com/minatus est vento Increpauit. L. ventũ z tempestatẽ aquez dixit. R. mari Tace ob mutesce z cessauit vẽtus z M. facta R. ẽ. L tranquillitas magna. Dixit. L. autẽ eis. Ubi est fides vestra? Quid. M. R. timi/di estis modice. M. fidei? nec. R. dũ habe tis fidẽ? Porro. M. homies mirati sunt z timuerũt. R. timore magno. Et dicebant ad alterutrũ. Quis putas est iste? Qualis. M. est hic? q; L. ventis M. R. z mari im perat z obediunt ei.

De duobus demoniacis curatis. M. viij. R. v. L. viij. Capitulũ. xxxvi.

Nauigauerunt. L. autẽ et. R. vene runt trãsfretũ maris in. M. regio nem. R. L. gerazenorũ que est cõ tra galileã Et. M. tũc cũ venisset z cũ. L. egressus ad terrã occurrer t. M. ei duo ha bentes demonia de monumẽtis exeũtes/ seui nimis ita vt nemo trã/sire posset p viã illam. Stati. R. occurrit ei de monumẽ tis homo in spũ immũdo q̃ habebat demoniũ iam tpi/bus multis z vestimẽto non induebaẽ/ neq; in domib9 manebat. Qui. R. domiciliũ habebat in monumẽtis. Et neq; catenis illuz quisq; potuit ligare quin sepe catenis z cõpedib9 vinctus dirupisset catenas/ z compedes cõminuisset z nemo poterat eũ domare Et semp die ac nocte in monumẽtis erat z in mõti bus clamans z cõcidens se lapidib9 Uidens autẽ iesum alõge cucurrit z ado/rauit eũ. Et. L. procidit ante illũ Et. M ecce ambo clamauerũt voce L. magna di centes M. Quid nobis z ti bi. L. Jesu R. M. fili dei al tissimi? Cur. M. veĩsti huc ante temp9 torq̃re nos? Adiuro. R. te per deũ Obsecro. L. te ne me torq̃as Precipi ebat enĩ spiritui immũdo vt exiret ab ho/mine. multis enĩ temp9 arripiebat illuz z vinciebaẽ catenis z cõpedibus custodi/tus. Et ruptis vinculis agebaẽ a demo/nio isto in desertũ. Dicebat. R. enĩ illi Jesus Exi spũs immũde ab hoĩe Interrogauit L. R. autẽ illũ iesus dicẽs. Quod tibi no mẽ est? At ille dixit Legio. R. L. mihi no men. R. est q; multi sumus. q;. L. demo/nia multa intrauerũt in eum Et. R. depre cabatur eũ multũ ne se expelleret extra re/gionem Et. R. rogabãt illum ne imperet illis vt in abyssum irent Erat M. autem nõ longe ab eis grex porcorũ multorũ cir ca R. montẽ pascẽs in agris in monte L. Demones. M. autẽ rogabãt illum dicen tes. Si eĩcis nos hinc/ mitte nos in gre gem porcorũ vt in eos introeam9 vt L. p/mitteret eis in illos ingredi. z pmisit illis At cõcessit M. eis statĩ iesus Et ait M. il lis iesus Jte. At illi exeũtes abierunt. z R. introierũt in porcos Et. M. ecce magno impetu abijt totus grex p̃ceps. L. in stagnũ Et R. p̃cipitat9 est in mare ad duo milia z suffo/cati L. sunt in mari Et. M mortui sunt in aquis. Quod. L. vt vide/runt factũ pastores M. q̃. R. pascebãt L. eos fugerũt M. R. L. z venientes nũcia/uerunt M. L. in ciuitatẽ R. z in agros et in villas. L. hec omnia M. et de his q̃ de/monia habuerãt Et ecce tota ciuitas exijt obuiam iesu Exierũt L. autẽ videre qõ fa ctum est z cõuenerunt ad iesum z R. vidẽt illũ qui a demonio vexabaẽ a quo. L. de/monia exierũt sedentẽ R. L. ad pedes L. eius vestitũ. R. z sane mẽtis z timuerunt. Nunciauerũt. L. autẽ illis z hi qui vide/rant quõ sanus fact9 esset a legiõe z de porcis. R. Et viso. M. eo rogauerũt. L. M. R. eum omnis multitudo regionis geraze norũ. vt M. trãsiret. R. a finibus eorum z L. descenderet ab ipis quia magno timo re tenebãtur. Jpse autẽ ascendẽs in nauĩ reuersus est Cumq; L. R. ascenderet na/uim cepit illuz depcari qui a demonio ve/xatus fuerat vt esset cum illo Jesus autez non admisit eum sed ait illi. Uade z redi in domũ tuam ad tuos z nũcia illis quan ta tibi domin9 fecerit z misertus. R. sit tui Et. L. abijt per vniuersam ciuitatem. Et R. cepit. L. predicare in decapoli. R. quã ta sibi fecisset Jesus Et. R. omes mirabã/tur. Et cum ascẽdisset Jesus in nauim et rursum trans fretum cõuenit turba mul/ta ad eum z erat circa mare Factum L. est autem cum redisset iesus trans fretum ex/cepit illũ turba. Erant enim omnes ex/pectantes eum.

Ad̃dat urãbo. q; sit reditus ad rõz matb.

De paralitico sanato M. ix. R. ij. L. v Capitulum. xxxvij.

Et. M. ascendẽs in naviculã trãs fretauit z venit in ciuitatẽ suam z iterũ. R. intrauit in caphar naum

post dies octo Factū. L. est autē vna die/
rū z ipse sedebat docens z. R. auditū est q̄
in domo esset z ꝓuenerūt multi ita vt non
caperēt neq̄ ad ianuā z loquebat eis ver/
bum. Et erant pharisei sedentes z legis do
ctores qui venerāt ex oīi castello galilee
et iudee z hierlm. Et virt⁹ domini erat ad
sanandū eos. Et. M. ecce offerebāt para
liticum iacentē in lecto qui R. a quatuor
portabāt Et. L. querebāt eū inferre z po/
nere ante eū z nō inuenientes qua parte eū
inferrēt pre turba Ascenderūt sup tectum
z. R. nudauerūt tectū vbi erat z patefacien
tes submiserūt. L. R. eum in lecto in me/
diū ante Jesum Videns. M. R. autē Je/
sus fidem illorū dixit palitico. Fili homo
L. M. cōfide remittūtur. L. M. R. tibi
peccata tua Et L. ceperūt cogitare scribe
et pharisei dicētes intra se. M. Quis. L.
est hic q̄ loqtur blasphemias. M. R. q̄s
pōt dimittere peccata nisi sol⁹ deus. Ut
autē cognouit Jesus in spū. R. sctō cogi/
tatōes. L. M. eorū Rndens. L. dixit ad
illos. Ut. L. M. R. quid cogitatis mala
M. in cordib⁹ vestris. Quid est facilius
dicere palitico. R. dimittūtur tibi peccata
tua. An dicere surge tolle grabatū. R. tuū
z ambula. Ut autē sciatis quoniā filius ho
minis habet ptātez in terra dimittēdi pec
cata. Ait palitico. Tibi. L. R. dico surge
tolle lectū tuum et vade in domū tuā. Et
L. cōfestim coram illis surgēs tulit lectum
suū in quo iacebat z abijt in domū suam.
Et stupor apprehēdit oīes z magnifica/
bāt deū z glorificauerūt. M. q̄ dedit pote
statē talez hoibus et. L. repleti sunt timo
re magno dicentes q̄ vidimus mirabilia. z
R. nunq̄ sic vidimus.

De cōuiuio in domo mathei M. ix. R. ij
L. v. Capitulum. xxxij.

Fecit L. autē ei conuiuiū magnū
leui i domo sua. M. Et factū. R
est discūbente eo in domo sua ecce multi
publicani z peccatores veniētes discūbe/
bant cū Jesu z discipulis ei⁹. Erāt. R. enī
multi qui seqbant eum Et. M. videntes
pharisei. R. z scribe q̄ māducaret cū pu/
blicanis z peccatorib⁹ murmurabant. L.
dicētes ad discipl'os eius. Quare. R. M.
cū publicanis z peccatorib⁹ manducat et
bibit. R. magister vester. z. L. vos mādu
catis z bibitis. Et rndens ihesus ait illis.
Non. L. egent. R. M. qui sani sunt me
dico sed q̄ male habēt Eūtes. M. autē di/
scite quid est q̄ misericordiā volo z nō sa
crificiū. Non. M. enī. R. veni vocare iu/
stos sed pctōres ad penitentiā. L. Et. R.
erāt discipuli iohānis z pharisei ieiunan
tes Tunc. M. accesserūt ad eū dicentes.
Quare nos z pharisei ieiunā⁹ freq̄nter Et
L. obsecratōem faciūt discipuli iohis si/
mil'r z pharisei eorū/tui autē edūt z bibūt
z nō. M. ieiunāt. R. Et. M. ait illis Je/
sus. Nunq̄d pñt filij sponsi z nuptiarum
R. q̄diu cū illis est spōsus ieiunare z luge
re. M. R. Quāto. L. M. R. tpe habent
secū sponsum nō pñt ieiunare. Veniet āt
dies quādo auferet ab eis spōsus z tūc ie/
iunabūt in diebꝫ illis. Dicebat. L. autē z
similitudinē ad illos. Quia nemo ꝓmis/
surā a vestimēto nouo mittit in vestimētū
vetus Nemo. R. enī assumentū panni ru
dis assuit vestimēto veteri. Alioq̄n affert
supplemētū nouū a veteri Tollit. M. enī
plenitudinē ei⁹ a vestimēto nouū. L. rūpit
z peior. M. z maior. R. scissura fit z. L. ve
teri nō q̄uenit ꝓmissura a nouo. neq̄ M.
mittūt vinū nouū in vtres veteres. Alio/
quin rūpunt vtres z vinū effundet z vtres
pereūt Sz vinū nouū i vtres nouos mit
tunt. z. R. mitti dz mittēdū. L. est vtr a
q̄ cōseruētur. M Et L. nemo bibēs vet⁹
statim vult nouū. dicit enī vet⁹ meli⁹ est

De suscitatōe filie

Archisynagogi z de emorroyssa M. ix. R
v. L. viij. Capitulum. xxxix.

Ecce. M. eo loquēte Ecce ꝓceps
vn⁹ de archisynagogis. R. noīe ya
rus cui. L. nomē yair⁹. z ipe ꝓceps sina
goge erat Et cecidit ad pedes ihu rogans
eū Videns R. eū accessit. M. pcidit R. ad
pedes e⁹ z deꝓcabat eū m'ltū Et adorabat
M. rogās L. vt ītrarz domū suā q̄ vnica
filia erat illi fere ānoꝝ. xij. z hec moriebat
adorabat M. eū dicēs Dñe filia mea mō
defuncta ē. i extremis R. ē. sz M. veni. R.
ipone manū tuā sup eā vt R. salua sit z vi/
uat Et M. surgēs ihs seqbāt eū z discipli
ei⁹ z R. turba m'lta Et ꝓtigit L. dum iret a
turbis ꝓmebat Et M. ecce mulier q̄ flu/
xum sanguinis patiebatur duodecim an
nis que R. fuerat multū ꝑpessa cū medicis
pluribꝫ z erogauerat. L. oēm substan suā.
oīa. R. sua. nec quicq̄ ꝓfecerat. nec. L.

ab vllo potuit curari sed magis. R. deteri
us habebat. Cuz audisset de iesu venit in
turba retro ⁊ tetigit. M. R. L. fimbriã ve
stimenti ei⁹ Dicebat. M. R. autẽ intra se
Si tetigero tantũ vestimentũ eius salua
ero Et. L. cõfestim stetit fluxus ⁊. R. sicca
tus est fons sanguinis eius Et sensit cor/
pore quia sanata esset a plaga Et iesus sta
tim agnoscẽs in semetipso virtutẽ que exi
erat de illo. cõuersus ad turbam ait Quis
L. me ⁊. R. vestimenta mea tetigit? Negã
tibus. L. autẽ om̃ibus petr⁹ et qui cũ illo
erãt dixerũt. Preceptor turbe. L. R. te cõ
primũt ⁊ affligũt. ⁊ tu dicis quis me teti
git? Et. L. dixit iesus. Aliquis me tetigit
Nam ⁊ ego noui virtutẽ de me exisse. Et.
R. circũspiciebat videre eã que hec fecissz
Videns L. autẽ mulier quia nõ latuit eũ
timens. R. ⁊ tremẽs sciẽs qd factũ essz in
se. Venit ⁊ procidit ante eũ ⁊ pedes. L. ei⁹
⁊ ob quã causaz tetigerat eũ indicauit co/
ram om̃i populo ⁊ quẽadmodũ confesti
sanata sit. At. M. iesus cõuersus ⁊ vidẽs
eam dixit. Cõfide filia fides tua te saluuz
fecit. Vade. L. R. in pace ⁊ esto. R. sana a
plaga tua. Et salua M. facta est mulier ex
illa hora. Adhuc. R. eo loquẽte venerunt
nũcij ad archisynagogã dicẽtes. Quia fi/
lia tua mortua est q̃d vltra vexas magistꝝ
Noli. L. vexare illum Jesus audito hoc
verbo rñdit patri puelle. Noli timere. tan
tũmodo. R. crede et salua. L. erit. Et. M
cum venisset iesus in domũ principis nõ
M. admisit quenq̃z se sequi nisi petrũ ⁊ ia
cobũ ⁊ iohannẽ fratrẽ iacobi. Et vidit tu/
multũ et flentes ⁊ eiulãtes multũ. ⁊ tibici/
nes. M. Flebãt L. autẽ om̃es ⁊ plãgebãt
illam. At ille dixit. Nolite flere. q̃d. R. tur
bamini ⁊ ploratis? recedite M. nõ est mor
tua puella sed dormit ⁊ deridebãt eum. L
scientes q̃ mortua est Jpse. R. vero eiectꝫ
turbis assumit patrẽ. R. L. ⁊ matrẽ puel
le que. R. secũ erãt ⁊ ingrediũtur vbi puel
la erat iacens. ⁊ manũ puelle tenẽs clama
uit et L. ait. R. illi Thabitacumi qd est in
terpretatũ. Puella tibi dico surge. Et. L.
reuersus est spũs eius ⁊ surrexit cõtinuo ⁊
R. ambulabat et. L. iussit illi dare mãdu
care ⁊. R. obstupuerũt stupore magno. L
parẽtes eius. Quib⁹ p̃cepit vehemẽter R
ne. L. cui dicerẽt. q̃ factũ nemo. R. illud
sciret. Et M. exijt fama hec in vniuersaz
terrã et. R. egressus inde abijt in patriam
suam. Et sequebant̃ eũ discipuli eius.

De duobus cecis

illuminatis ⁊ de muto demoniaco M. ix
Capitulum. xl.

Et trãseunte inde iesu? secuti sunt
eum duo ceci claman
tes ⁊ dicentes? miserere nostri
fili dauid. Cum autez venis/
sent domũ accesserũt ad eũ ce
ci. Et dixit eis iesus Creditis qꝛ hoc pos
sum facere vobis? Dicũt ei Utiq̃z domĩe.
Tunc tetigit oculos eoꝝ dicens. ꝟm fidẽ
vestrã fiat vobis. Et aperti sunt oculi eo/
rum. Et cõminatus est eis iesus dicens.
Videte ne q̃s sciat. Jlli autẽ exeũtes dif/
famauerũt illũ per totã terrã illam Egres/
sis autẽ illis? ecce obtulerũt illi hoĩem mu
tum habentẽ demoniũ ⁊ eiecto demonio
locut⁹ est mutus. Et mirate sunt turbe di/
centes. Nunq̃z apparuit sic in israel Pha
risei autẽ dicebãt. Jn principe demonio/
rum eijcit demonia.

Solus ma
the⁹ hec nar
rat de cecis
scdm Aug.

De admiratõe tur/

barũ super doctrina xp̃i. M. xiij. Conso
nat. L. iiij. R. vi. Ca. xli.

Et facto sabbato cepit in synago/
ga docere. Et multi videntes ad/
mirabant̃ in doctrina ei⁹ dicẽtes?
Vnde huic hec om̃ia. que est sapĩa q̃ da/
ta est illi. ⁊ virtutes que ꝑ manũ eius effi/
ciunt̃? Nonne iste est fabri M. filius? Nõ
ne. M. R. mat̃ ei⁹ dicit̃ maria? ⁊ fratres ei⁹
iacob⁹ ⁊ ioseph symon ⁊ iudas et sorores
eius nonne om̃es apud nos sunt? et scan
dalisabant̃ ex eo Jesus autẽ dixit illis Nõ
est propha sine honore nisi in patria sua
et in domo sua et in cognatõe R. sua. ⁊ nõ
poterat vllã virtutem ibi facere nisi pau/
cos infirmos impositis manib⁹ curauit.
et mirabat̃ propter incredulitatẽ eorum.

De iussione facta

discipulis rogare dominũ messis mittere
oparios M. ix. R. vi Ca. xlij

Et. M. circuibat. R. iesus oẽs ci/
uitates ⁊ castella in circuitu R. do
cẽs. M. in synagogis eorũ ⁊ pre/
dicans euangeliũ regni. ⁊ curãs oẽm lan/
guorẽ ⁊ omnẽ infirmitatẽ. Vidẽs autem
turbas misertus est eis quia erãt vexati et
iacẽtes sicut oues nõ habentes pastorem

Tunc dixit discipulis suis. Messis qdē multa oparij autē pauci. Rogate ergo dominū messis vt mittat operarios in messem suam.

De missione XII

apostolorū. M. x. et xi. R. vi. L. iij.

Capitulum xliij.

Conuocatis. L. autē Jesus duodecī aplis cepit. R. eos binos mittere. dedit L. illis virtutē z ptātem sup omnia demonia vt. M. eijcerēt z curarēt omnē languorē z omnē infirmitatē. Quodecim autē apostolorū hec sunt nomia Primus Symon qui dicit Petr⁹ z Andreas frater ei⁹. Philipp⁹ z Bartholome⁹. Jacobus zebedei. z Johānes frater eius Thomas z Mathe⁹ publican⁹. Jacob⁹ alphei z Thadeus Symon canane⁹ z Judas scariothis qui tradidit eū. Hos duodecī misit Jesus pdicare regnū dei z sanare infirmos. pcipiens eis z dicēs. In viā gētium ne abieritis et in ciuitates samaritanorū ne intraueritis sed potiꝰ ite ad oues q̄ pierunt dom⁹ israel. Eūtes autē predicate dicentes qz appropinq̄bit regnū celorū. infirmos curate mortuos suscitate. leprosos mūdate demones eijcite gratis accepistis gratis date. Nolite possidere aurū neq; argentū Et precepit. R. eis ne qd tollerēt in via nisi virgā tantum Et L. ait ad illos. Nihil tuleritis in via neq; virgaz neq; perā neq; panē neq; pecuniā/ neq; in zona es neq; L. duas tunicas habeatis neq; M. calciamēta sed R. calciatos sandaliis. Dignus. M. est enī operari⁹ cibo suo. In quācunq; aūt ciuitatē aut castellum aut domū. L. intrauerit; Introgate M. quis in ea dign⁹ sit et ibi manete z inde. L. ne exeatis Intrātes M. autē domū. salutate eā dicētes. Pax huic domui. Et siqdem fuerit dom⁹ illa digna veniet sup eam pax vestra. Si autē nō fuerit digna. pax vestra ad vos reuertet. Et quicunq; nō receperit vos neq; audierit sermones vestros. z exeuntes foras de domo vl ciuitate excutite puluerē de pedib⁹ vestris in testimoniū. L. sup illos Amen M. dico vobis. Tolerabilius erit terre Sodomorū z gomorreorū in die iudicij q̄ illi ciuitati. ecce ego mitto vos sic̄ oues in medio luporū. Estote prudētes sic̄ serpentes z simplices sicut colūbe Cauete aūt ab hominib⁹. tradēt enī vos in concilijs z in synagogis suis flagellabūt vos. z ad p̄sides z reges ducemī propter me in testimoniū illis z gētibus. Cum autē tradēt vos. nolite cogitare quomō aut quid loq̄mini Dabitur enī vobis in illa hora qd loq̄mini. Non enī vos estis q̄ loq̄mini sed spūs patris vestri q̄ loquit in vobis. Tradet aūt frater fratrē in mortē et pater filiū. Et insurgent filij in pentes z morte eos afficiēt Et eritis odio oīb⁹ homib⁹ propter nomē meū. Qui autē pseuerauerit vsq; in finē hic saluus erit. Cū autē pseqūtur vos in ciuitate ista. fugite in aliā Amē dico vobis Non cōsummabitis ciuitates isr̄l donec veniat filius hoīs. Nō est discipulus sup magistrū nec ser⁹ sup dñm suū. sufficit discipulo vt sit sicut magister su⁹. z suo sicut dñs e⁹ Si p̄mfamilias beelzebub vocauerūt q̄nto magis domesticos eius. Ne ergo timueritis eos Nihil enī est opertū qđ nō reuelabit. z occultū qđ nō sciat. Qđ dico vobis in tenebris dicite in luce et qđ in aure auditis pdicate sup tecta Et nolite timere eos q̄ occidūt corpus. aiam autē nō p̄nt occidere sed potiꝰ eū timere q̄ pt z corp⁹ z aiam pdere in gehennā Nōne duo passeres asse veneūt z vn⁹ ex illis non cadit sup terrā sine patre vestro. Vestri aūt z capilli capitis oēs nūerati sunt. Nolite ergo timere. multis passeribꝰ meliores estis vos. Omnis ergo q̄ confitebit me coram hominibꝰ confitebor z ego eū coram patre meo q̄ est in celis. Nolite arbitrari qz veneri mittere pacē in terrā. Nō veni pacē mittere sz gladiū. Veni enī hoiem separare aduersus p̄rez suū z filiā aduersus matrē suā z nurū aduersus socrū suā z inimici hoīs domesti ei⁹. Qui amat patrē suū aut matrē plꝰ q̄ me nō est me dign⁹. Et q̄ amat filiū aut filiā sup me nō est me dign⁹ Et q̄ nō accipit crucē suā z seq̄tur me nō est me dign⁹. Qui inuenit aiam suā. pdet illā Et qui pdiderit aiam suā propt̄ me inueniet illā. Qui recipit vos/ me recipit. z q̄ me recipit. recipit eū qui me misit. Qui recipit pphetā in noīe pphete. mercedē pphete recipiet. Et q̄ accipit iustū noīe iusti mercedē

Virgā sumit hic a Marco z Luca diuersimode. Marcus put significat mystice potestatē accipiēdi necessaria. Mathe⁹ aūt et Lucas ad literā vl mystice ne innitāt rei cuiubet vel potestati aut auctoritati temporali.

iusti accipiet. Et quicũq; dederit potum vni ex istis minimis calicẽ aq̃ frigide tantum in nomĩe discipuli. Amẽ dico vobis nõ ꝑdet mercedẽ suaꝫ. Et. M. factũ est cũ ꝯsummasset iesus verba hec: ꝑcipiẽs duodecim discipulis suis egressi L. circũibãt ꝑ castella euangelisantes: ⁊ curãtes vbiq; predicabãt. R. vt penitentiã agerẽt. ⁊ demonia multa eijciebãt ⁊ vngebãt oleo mlt̃os egros ⁊ sanabãtur Trãsijt M. autem Jesus inde vt doceret ⁊ ꝑdicaret in ciuitatibus eorum.

De interrogatõne Johannis. Tu es qui venturꝰ es? Mat. xi. Lu. xij. Capitulum. xliiij.

Anunciauerũt. L. autẽ Johãni discipuli eius de oĩbꝫ his Johannes. M. vero cũ audisset in vinculis opa xp̃i mittẽs duos de discipul' suis ad iesuꝫ. L. dixit. Tu es q̃ venturꝰ es. An aliũ expectamꝰ? In ipsa autẽ hora curauit multos a languoribꝫ suis ⁊ plagis ⁊ spiritibꝫ mal'. ⁊ cecis multis donauit visum Et. M. rñdens Jesus ait illis. Eũtes renũciate Johanni q̃ vidistis ⁊ audistis. ceci vidẽt. claudi ambulant. leprosi mũdant̃. surdi audiunt. mortui resurgũt. paupes euangelizãtur. Et btũs qui nõ fuerit scandalisatꝰ in me. Illis autẽ abeuntibꝫ cepit iesus dicere ad turbas de Johãne Quid existis ĩ desertũ videre? arundinẽ vento agitatã? Sꝫ q̃d existis videre? hominẽ mollibꝫ vestitũ? Ecce q̃ mollibꝫ vestiunt̃. ⁊ qui. L. in ꝑciosa veste sunt ⁊ in delitijs in domibꝫ regum sunt. Sꝫ. M. q̃d existis videre? ꝓphetam Etiã dico vobis ⁊ plusq̃ ꝓphetã. Hic est enĩ de quo scriptũ est. Ecce ego mitto angelũ meũ ante faciẽ tuã qui ꝑparabit viã tuã ante te? Amen dico vobis. Nõ surrexit inter natos mulierꝫ maior Johãne baptista. Qui autem minor est in regno dei maior est illo. A diebus autẽ iohãnis baptiste vsq; nũc regnũ celorꝫ vim patitur et violẽti rapiũt illd̃. Oẽs enĩ ꝓphe ⁊ lex vsq; ad iohem baptistã ꝓphetauerũt Et si vultꝫ recipe ipse est helyas q̃ venturꝰ est Qui hꝫ aures audiẽdi audiat ⁊. L. oĩs ppl's audiens ⁊ publicani iustificauerũt deũ baptisati baptismo iohis. Pharisei ãt ⁊ legispiti cõsiliũ dei spreuerũt in semetip̃is nõ baptisati ab eo. Ait aũt dñs. Cui ergo sil'es dicã hoĩes generatõnis huiꝰ ⁊ cui similes sunt? sil'es sunt pueris sedẽtibꝫ in foro ⁊ loquẽtibꝫ adinuicẽ ⁊ dicentibꝫ. Cãtauimꝰ vobis tibijs ⁊ nõ saltastis. lamẽtauimus ⁊ nõ plorastis Venit enĩ iohãnes baptista neq; manducans panẽ neq; bibẽs vinũ ⁊ dicitis demonẽ habet. Venit filiꝰ homĩs manducãs ⁊ bibẽs ⁊ dicitis. Ecce hõ vorax. M. ⁊ potator vini/publicanorꝫ ⁊ peccatorũ amicus. ⁊ iustificata. L. est sapientia ab om̃ibus filijs suis.

De phariseo qui rogauit xp̃m manducare cũ eo ⁊ de Maria magdalena. L. vij. Capi. xlv.

Rogauit autẽ illũ quidã de phariseis vt mãducaret cũ illo Et ĩgressus domũ pharisei discubuit. Et ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix/ vt agnouit q̃ accubuit in domo pharisei attulit alabastrũ vnguẽti ⁊ stans retro secus pedes eꝰ lachrimis cepit rigare pedes eius. ⁊ capillis capitis sui tergebat ⁊ osculabat̃ pedes eius. ⁊ vngento vngebat Videns autẽ phariseꝰ qui vocauerunt eũ. ait intra se dicẽs Hic si eẽt ꝓpheta sciret vtiq; que ⁊ q̃lis eẽt mulier que tãgit cũ qꝛ peccatrix est. Et rñdens iesus dixit ad illũ Symõ habeo tibi aliq̃d dicere At ille ait Magister Dic Duo debitores erãt cuidã feneratori. vnꝰ debebat denarios q̃ngẽtos et alius q̃nquaginta. Non hñtibꝫ ill' vñ redderẽt donauit vtrisq;. Quis ergo eũ plus diligit? Rñdens symõ dixit. Estimo qꝛ is cui plus donauit. At ille dixit ei Recte iudicasti. Et cõuersus ad mulierẽ dixit Symoni Vides hãc mulierẽ? Intraui in domũ tuã aquã pedibꝫ meis nõ dedisti Hec aũt lachrimis rigauit pedes meos ⁊ capillis suis tersit Osculũ mihi nõ dedisti Hec ãt ex q̃ intrauit nõ cessat osc'lari pedes meos. Oleo caput meũ nõ vnxisti. hec ãt vngẽto vnxit pedes meos. ꝓpter qd̃ dico tibi Remittũt̃ ei pctã multa q̃m dilexit multũ Cui ãt minꝰ dimittit̃ minꝰ diligit. Dixit ãt ad illã. Remittũt̃ tibi pctã tua. Et ceperũt q̃ siml' accũbebãt dicere intra se Quis est hic q̃ ec̃ pctã dimittit? Dixi ãt ad mulierẽ fides tua te saluã fecit. Vade in pace

De occisiõe iohis Mat. xiiij. R. vi. Ca. xlvi.

Cum. L. autẽ dies oportunꝰ accidisset herodes natalis sui cenã fecit p̃ricipibꝫ ⁊ tribunis ⁊ primis galilee. Cunq; intrasset filia

ipsi⁹ herodiadis ⁊ saltasset in medio. M. et placuisset R. herodi simlꝫ recũbentib⁹ Rex ait puelle. Pete a me q̃d vis ⁊ dabo tibi Et iurauit illi qꝛ quicq̃d petieris dabo tibi licꝫ dimidiũ regni mei. Que cũ exissꝫ dixit mr̃i sue. Quid petã. At illa dixit Caput iohis baptiste Cũq̃ introisset statim cũ festinatõe ad regẽ petiuit p̃monita M a matre sua Volo R. ꝓtinus inq̃t. M. da mihi hic in disco caput iohis baptiste Et ꝯtristat⁹ ẽ rex. ⁊ ꝓpter iusiurãdũ ⁊ ꝓpter sil̃ discũbentes noluit eam ꝯtristare sꝫ misso spiculatore p̃cepit afferri caput iohis ĩ disco. ⁊ dedit illd̃ puelle ⁊ puella dedit matri sue. quo audito discipli ei⁹ venerẽt ⁊ tulerẽt corp⁹ ei⁹ ⁊ posuerũt illd̃ ac M. sepelierũt ĩ monumẽto. R. Et. M. veniẽtes nũciauerunt Jesu. quod cũ audisset iesus secessit in nauiculã in locum desertũ seorsum.

De probatica piscina. Joh. v. Capitulum. xlvij.

Post hoc erat dies festus iudeorũ ⁊ ascẽdit iesus hierosolimam Est autẽ hierl̃imis ꝓbatica piscina q̃ cognoĩat̃ hebraice bethsaida q̃nq̃ porticus hñs In his iacebat mlt̃itudo magna languentiũ cecoꝝ claudoꝝ aridoꝝ expectantiũ aque motũ. Angel⁹ autẽ dñi ꝑm tp̃s descendebat in piscinã ⁊ mouebat̃ aq̃ Et qui prior descendisset in piscinã post aque motionẽ. san⁹ fiebat a quacũq̃ detinebat̃ infirmitate. Erat autẽ ibi q̃daꝫ hõ xxxviij. ãnos hñs in infirmitate sua. Hũc cũ vidisset iesus iacentẽ ⁊ cognouisset. qꝛ multũ iam tp̃s hr̃et. dixit ei Vis san⁹ fieri Rñdit ei languid⁹ Dñe Hoĩeꝫ nõ habeo vt cũ turbata fuerit aqua mittat me in piscinã. dũ venio enĩ ali⁹ añ me descẽdit. Dicit ei Jesus. Surge tolle grabatũ tuum ⁊ ambula. Et statim san⁹ factus est hõ ⁊ sustulit grabatũ suũ ⁊ ambulabat. Erat aũt sabbatũ in illa die Dicebãt ergo iudei illi q̃ sanus fuerat Sabbatũ est. Nõ licꝫ tibi tollere grabatũ tuũ. Rñdit eis Qui me sanũ fecit ille mihi dixit Tolle grabatũ tuũ ⁊ ambula Interrogauerũt autẽ eũ. Quis est ille homo q̃ dixit tolle grabatũ tuũ ⁊ ãbula Is autẽ qui san⁹ fuerat affect⁹ nesciebat q̃s esset Jesus autẽ declinauit a turba constituta in loco. Postea inuenit eũ Jesus in tẽplo ⁊ dixit ei. Ecce iã san⁹ fact⁹ es iã noli peccare ne deteri⁹ tibi aliq̃d ꝯtĩgat Abijt ille homo ⁊ nũciauit iudeis qꝛ Jesus eẽt q̃ fecit eũ sanũ ꝓpterea ꝑseq̃bant̃ iudei iesum qꝛ hoc faciebat in sabbato Jhs autẽ rñdit eis. Pater meus vsq̃ mõ opatur ⁊ ego opor. Propterea ergo magis q̃rebant eum iudei int̃ficere. qꝛ nõ solũ soluebat sabbatũ. sꝫ ⁊ patrẽ suũ dicebat deũ. eq̃lem se faciẽs deo. Rñt itaq̃ iesus ⁊ dixit eis. Amẽ amen dico vobis. Non p̃t fili⁹ a se quicq̃ facere nisi q̃d viderit patrẽ faciẽtez Quecũq̃ enĩ ille fecerit hec ⁊ fili⁹ sil̃r facit Pater enĩ diligit filiũ ⁊ oĩa demõstrat ei q̃ ipse fac̃ ⁊ maiora his demõstrabit ei opera vt vos miremĩ. Sic̃ eniꝫ pater suscitat mortuos ⁊ viuificat sic ⁊ fili⁹ quos vult viuificat Neq̃ enĩ pat̃ iudicat quẽq̃. sꝫ iudiciũ om̃e dedit filio vt oẽs honorificẽt filiũ sicut honorificãt patrẽ. qui nõ honorificat filiũ. nõ honorificat patrẽ q̃ misit illũ. Amen amẽ dico vobis qꝛ q̃ verbũ meũ audit ⁊ credit ei q̃ misit / me hꝫ vitã et̃nã ⁊ in iudiciũ non venit sꝫ trãsit a morte in vitã Amẽ amen dico vobis qꝛ venit hora ⁊ nũc est qñ mortui audiẽt vocẽ filij dei ⁊ q̃ audierint viuẽt. sicut enĩ pat̃ hꝫ vitã in semetipso sic dedit ⁊ filio vitã hr̃e in semetip̃o. Et ꝑtãtem dedit ei iudicium facere qꝛ fili⁹ hoĩs ẽ. Nolite mirari hoc qꝛ veniet hora in q̃ oẽs q̃ in monumẽtꝫ sunt audient vocẽ ei⁹. Et ꝓcedẽt q̃ bona fecerẽt in resurrectõeꝫ vite. q̃ vero mala egerũt in resurrectõeꝫ iudicij. Nõ possum ego ipse a meipso facere q̃cq̃. sꝫ sicut audio iudico ⁊ iudiciũ meũ iustũ est. qꝛ nõ q̃ro voluntatẽ meã sꝫ ei⁹ q̃ misit me. Si ego testĩoniuꝫ ꝑhibeo de me. testĩoniũ meũ nõ est veruꝫ. Ali⁹ est q̃ testĩoniũ ꝑhibet de me. ⁊ scio qꝛ verũ ẽ testĩoniũ ei⁹ q̃d ꝑhibet de me Vos misistis ad iohãnẽ ⁊ testĩoniũ ꝑhibuit veritati. Ego ãt ñ ab hoĩe testĩoniũ accipio sꝫ hoc dico vt vos salui sitis Ille erat lucerna ardẽs ⁊ lucẽs Vos ãt voluistis ad horã exultare ĩ luce ei⁹ Ego ãt hẽo testĩoniũ

Hic primo cepit dominus iudeis manifestare diuinitatẽ suam. qꝛ patrez videlicet haberet deum.

Maĩfeste loquit̃ hic dñs de patre ⁊ filio. vnde iudeorũ ĩdignatio ⁊ odiũ generat̃ contra ipsũ. Et hic ĩ verbis xp̃i ꝯfundit̃ error Arrij qui dixit xp̃m nõ esse filiũ naturalez patris. neq̃ patri cõsubstãtialem neq̃ coeternũ. sed minorez patre dicẽtis. Est qñ nõ fuit filius quasi qui ceperit ex tp̃e.

maius iohāne. Opa enī q̄ dedit mihi pa/ ter vt pficiā ea. ipsa opa que ego facio testi monium phibēt de me q̄ pat̄ me misit. Et qui misit me pater ipe testionium phibz de me. Neqz vocē ei⁹ vnq̄ audistis/neqz spēz ei⁹ vidistis. z verbum ei⁹ nō habetis in vo bis manēs q̄ quē misit ille huic vos ñ cre ditis. Scrutamī scpturas q̄ vos putat in ipis vitā eternā habere. z ille sunt que te stimoniuz phiberet de me. z nō vultis ve/ nire ad me. vt vitā hēat. Claritatē ab ho/ minib⁹ nō accipio sz cognoui vos q̄ dile ctōem dei nō habetis in vob. Ego veni in noīe patris mei z nō accepistis me Si ali us venerit in noīe suo illū accipiet. Quō potestis vos credere q̄ gloriā ab inuicē ac cipitis. z gloriā que a solo deo est nō que/ ritis? Nolite putare q̄ ego accusatur⁹ sim vos apō patrē. Est q̄ accusat vos moises in quo spatis. Si ei crederetis moisi /cre deretis forsitan z mihi. de me enī ille scri/ psit. Si enī illius litteris nō creditis. quō verbis meis credetis?

De Herode dicēte Johānē surrexisse z miracula facere Mat. xiiij. R. viij. L. ix

Capitulum. xlviij.

Audiuit. L. āt herodes tetrarcha. famā. M. de iesu z oia L. q̄ fiebāt ab eo. manifestū R. enī factū est nomē ei⁹. z hesitabat L. eo q̄ dicerēt a q̄busdā q̄ io hānes surrexit a mortuis. A q̄busdā vero q̄ helyas apparuit. Ab alijs āt q̄ pheta vn⁹ de antiq̄s surrexerit. z. M. ait hero/ des Johannē ego decollaui. q̄s est iste de quo ego talia audio? Et q̄rebat videre eū et M. ait pueris suis Hic est ioh. bap. ipe surrexit a mortuis z virtutes opant in eo quē. R. ego decollaui ioh. hic a mortuis surrexit.

De reditu apl'oz ad xp̄m. R. vi. L. ix.

Capitulum. xlix.

Et L. reuersi apli cōuenientes. R. ad Jesum renunciauerūt ei oia q̄ egerāt z docuerāt. Et ait illis Venite seoz sum in desertū locū z requiescite pusillū. Et assumptis L. illis secessit seorsum in locū desertū q̄ est bethsaida Erāt R. enī quive/ niebant z redibant multi z nec spaciū mā ducandi habebant.

De q̄nq̄ panib⁹ z duob⁹ piscib⁹ M. xiiij. R. vi. L. ix. J. vi. Ca. l.

Ascendētes. R. in nauī abierūt trās mare J. galilee q̄ est tyberia dis in desertū. R. locū. q̄ M. cum. L. au dissent turbe secute sunt eū Et R. viderūt eos abeuntes z cognouerūt multi z pede/ stres de oīb⁹ ciuitatib⁹ cōcurrerūt illuc z puenerūt eos. Et exiēs vidit turbā mul tā Jesus z miserī⁹ est sup eos q̄ erāt sicut oues nō hñtes pastorē z cepit L. illos z loq̄bat illis de regno dei. Et R. cepit illos docere multa z curauit M. lāguidos eoz. Sequebat L. autē illū mlt̄ Glo. titudo magna q̄ videbāt si/ gna q̄ faciebat sup his q̄ in/ firmabant. Abijt āt in mon tem iesus z ibi sedebat cū di scipulis suis Erat āt primū pascha dies festus iudeoz. Vespe M. aūt facto accesserūt ad eum di/ scipuli ei⁹ dicentes. Desertus est locus et hora iā preterijt dimitte turbas vt eūtes in castella. L. villas q̄q̄ q̄ circa sunt diuer/ tant vt inueniāt escas vt emant. R. cibos quos māducēt q̄ in loco L. deserto sum⁹ Jesus M. aūt dixit eis. Non hñt necesse ire date illis vos māducare. Cū. L. suble uasset ergo oculos iesus z vidisset q̄ mul titudo maxima venisset ad eū dixit ad phi lippū. Unde emem⁹ panes vt māducent hi Hoc autē dicebat tentās eū Ipse enī scie/ bat q̄d esset factur⁹ Rñt ei philipp⁹ Ducē toz denarioz panes nō sufficiūt vt vnus quisq̄ modicū q̄d accipiat Et R. dixit eis Quot panes hētis? Ite z videte. Dixit ei vn⁹ ex duodecī. Andreas frat̄ symonis pe tri. Est puer vn⁹ hic hñs q̄nq̄ panes oz/ deaceos z duos pisces. Sz z hec q̄d sunt inter tātos? nisi. L. forte nos eam⁹ z ema/ m⁹ in oēm hanc turbā escas. Dicit J. ergo iesus. facite hoies discūbere p quinia. L. quingētos. Erat aūt fenū multū in loco. Discubuerūt ergo viri q̄si numero q̄nq̄ milia in pres. R. p centenos. z q̄nquage/ nos. Accepit. J. ergo iesus panes z intu/ ens. R. in celū benedixit z fregit. Et cum gratias J. egisset dedit R. discipulis suis vt ponerēt ante eos. Discipuli. M. autez dederunt turbis. Similr autē z de pisci/ b⁹ distribuit discūbentib⁹ q̄ntū volebant Ut autē impleti sunt L. oēs z saturati di xit discipulis suis. Colligite que supaue/ runt fragmenta ne pereāt. Collegerūt er/ go z impleuerūt duodecim. R. cophinos fragmentoz ex quinq̄ panib⁹ oz deaceis z duobus piscibus que supfuerāt his qui

manducauerãt. Manducã tium. M. autẽ fuit nũerus quinq; milia virorũ exceptis mulieribꝫ z puulis Et R. statim coegit discipulos suos ascẽdere in nauim vt pcederent eum trans fretũ a bethsaida dũ ipse dimitteret populuz. Illi ergo hoies cũ vidissent q̃ fecerat signum dicebant. Quia hic ẽ vere ꝓpheta q̃ vẽturus est in mũdũ Jesus autem cũ cognouisset q̃ venturi essent z rapent eũz facerẽt eũ regẽ. fugit in montẽ itez ipse solus orare Vespe autẽ facto solus erat ibi.

Sicut augu. hic notat Si nõ fierz per eũdez euangelistã mentio õ scõa refectõe septẽ panũ videretur eẽ inter euãgelistas contradictõ quasi narrarent ꝓtrarie vnã z eandẽ refectionem z hoc videlicet ꝓ ꝓcordãtia taliuz vt dicãtur pluries facta q̃ nõ nisi sp videt esse narrata.

De ambulatõe xpi supra mare. M. xiij. R. vi. J. vi.

Capitulum. li.

VT J. autẽ sero factũ est descẽderũt discipuli ei⁹ ad mare z cũ ascendissent nauẽ venerũt trans mare in capharnaũ z tenebre iã facte erãt z nõ venerat ad eos ihesus Mare autẽ vento magno flãte exurgebat. Naucla M. autẽ in medio mari iactabãt fluctibꝫ. Erat autẽ vent⁹ ꝓtrarius eis. z vidit eos laborãtes in remigãdo. Cũ. L. ergo remigassent stadia q̃si vigintiq; aut triginta circa R. quartã vigiliã noctis venit ad eos ambulãs supra mare z volebat ꝓterire eos. At illi vt viderũt eũ ambulantẽ supra mare putauerũt fantasma esse z exclamauerũt pre timore. M. Oẽs. R. eniz viderũt eum z ꝓturbati sunt. Statiz M. q; ihesus locut⁹ est eis dicẽs. Habete fiduciã. Cõfidite. R. ego sum. Nolite timere. Rñdens M. autẽ petr⁹ dixit. Dñe si tu es iube me venire ad te sup aquas At ipse dixit Veni. Et descendẽs petr⁹ de naucula ambulabat sup aquas vt veniret ad ihesuz Videẽs autẽ ventũ validũ timuit Et cũ cepisset mergi clamauit dicẽs. Dñe saluum me fac. Et cõtinuo ihesus extendẽs manũ appẽdit eũz ait illi M. o dice fidei q̃re dubitasti. Voluerũt J. ergo eũ recipe in nauim Et M. cũ ascẽdisset in nauiculã cessauit vẽtus z R. multo magis intra se stupebãt. Nõ enĩ intellexerãt de panibꝫ Erat eĩ cor eoz excecatũ Qui M. autẽ in nauicula erãt. venerũt z adorauerũt eũ dicẽtes Vere filius dei es Et J. statim nauis fuit ad terrã ad quã ibãt Et M. cũ trãsfretassent venerũt in terrã genezareth z. R. applicuerunt. Cũq; egressi fuissent de naui. ꝓtinuo cognouerũt eũ z pcurrentes p vniuersam regionẽ illã ceperũt in grabatis eos q̃ male habebãt trãsferre vbi eũ audiebãt esse. Et quocunq; introibat in vicos vel in villas aut ciuitates in plateis ponebãt infirmos z deprecabant eũ vt vel fimbriã vestimẽti ei⁹ tangerẽt. Et q̃q̃t tangebãt eũ salui fiebãt

De ꝓdicatõe eucharistie J. vi La. liij

ALtera aũt die turba q̃ stabat trãs mare vidit q; nauicula alia nõ erat ibi nisi vna. Et q; nõ introisset Jesus cũ discipulis suis in nauẽ sz soli discipuli ei⁹ abijssent. Alie vero supuenerũt naues a tiberiade iuxta locũ vbi mãducauerant panẽ grãs agẽtes deo Cũ ergo vidissent turbe q; ihesus nõ erat ibi neq; discipuli eius ascenderũt nauiculas z venerũt capharnaũ querẽtes ihesuz. Et cũ inuenissent eũ trãs mare dixerũt ei. Rabbi q̃n huc venisti. Rñt ihesus z dixit Amẽ amẽ dico vobis q̃ritis me nõ q; vidistis signa sed q; manducastis ex panibꝫ z saturati estis. Operamini nõ cibũ q̃ perit sed qui pmanz in vitã eternã quẽ filius hois vobis dabit. hũc enĩ pr̃ signauit de⁹ Dixerũt ergo ad eũ. Quid faciem⁹ vt operemur opa dei. Rñt ihesus z dixit eis Hoc est op⁹ dei vt credatis in eũ q̃ẽ misit ille. Dixerũt ei Nõ ergo tu facis signũ vt videam⁹ z credam⁹ tibi. Quid opar̃. Pres nostri mãducauerũt mãna in deserto sicut scriptũ ẽ Panẽ de celo dedit eis mãducare Dixit ergo eis Jesus Amẽ amẽ dico vobis. Nõ moises dedit vob panẽ de celo. sz pr̃ me⁹ dat vob panẽ de celo verũ. Panis enĩ dei est q̃ descẽdit de celo z dat vitã mũdo Dixerũt ergo ei Domine sp da nobis hũc panẽ Dixit aũt eis ihesus. Ego sum panis vite. q̃ venit ad me nõ esuriet. z qui credit in me nõ sitiet vnq;. Sz dixi vobis q. z vidistis me. z nõ credidistis Omne q̃ dat mihi pr̃. ad me veniet. z eũ qui venit ad me nõ ejiciã foras. q. descẽdi de celo. nõ vt faciã voluntatẽ meã sed volũtatẽ ei⁹ q̃ misit me Hec est aũt volũtas ei⁹ q̃ misit me pr̃is. vt omne q̃ dedit mihi nõ pdam ex eo sed resuscitẽ illũ in nouissimo die. Hec est enĩ volũtas pr̃is mei q̃ misit me vt oĩs q̃ videt filiũ z credit in eum

Augn. dicit q; capharnaum est iuxta stagnũ genesar q̃ dicit mare.

habeat vitam eternã z ego resuscitabo eũ in nouissimo die. Murmurabãt ergo iudei de illo q̃ dixisset Ego sum panis q̃ de celo descẽdi. Et dicebãt Nõne hic est iesus filius ioseph cuius nos nouimus patrem z matrem Quõ ergo dicit hic q̃ de celo descẽdi: rñdit ergo iesus z dixit eis Nolite murmurare inuicẽ. Nemo pt venire ad me nisi pater me q̃ misit me traxerit illũ. Et ego resuscitabo eũ in nouissimo die. Est scriptũ in pphetis. Et erũt hoĩes docibiles dei. Omis q̃ audiuit a patre z didicit vẽit ad me. ñ q̃ patrem vidit quisq̃ nisi is q̃ est a deo hic vidit patrem. Amẽ amẽ dico vobis q̃ credit in me. hz vitam eternã. Ego sum panis vite. Patres vestri mãducauerũt mãna in deserto z mortui sunt. Hic est panis de celo descendẽs vt si q̃s ex ipso mãducauerit non moriat. Ego sum panis viuus q̃ de celo descẽdi. si q̃s mãducauerit ex hoc pane viuet in eternũ Et panis quem ego dabo. caro mea est pro mũdi vita. Litigabãt ergo iudei ad inuicẽ dicẽtes. Quõ pt hic nobis dare carnẽ suã ad manducandũ Dixit ergo eis Jesus Amẽ amen dico vobis Nisi mãducaueritis carnẽ filii hoĩs z biberitis eius sanguinẽ non hẽbitis vitã in vobis Qui mãducat meã carnẽ z bibit meũ sanguinẽ hz vitã eternã Et ego resuscitabo eũ in nouissimo die. Caro enim mea est vere cibus et sanguis mei vere est potus Qui mãducat meã carnẽ z bibit meũ sanguinẽ ĩ me manet z ego in illo. Sicut misit me viuẽs pr z ego viuo ꝓpter patrem. Et q̃ mãducat me. z ipse viuet ꝓpter me Hic est panis q̃ de celo descẽdit. Non sic mãducauerũt patres vestri mãna z mortui sunt. Qui mãducat hunc panẽ viuet in eternũ Hec dixit in synagoga docẽs in caphar naũ Multi ergo ex discipulis audiẽtes dixerũt. Dur9 est hic sermo z q̃s pt eũ audire: Sciẽs ãt Jesus apud semetipm q̃ murmurarẽt de hoc discipuli ei9 dixit eis Hoc vos scãdalisat: Si ergo videritis filiũ hoĩs ascẽdẽtẽ vbi erat prius. Spũs est q̃ viuificat. caro nõ prodest q̃cq̃ Verba q̃ ego locutus sum vob. spiritus z vita sunt. Sz sunt q̃dã ex vobis q̃ ñ credũt Sciebat enim ab initio iesus q̃ erãt credẽtes z q̃s traditurus eẽt eũ z dicebat ꝓpterea dixi vobis q̃ nemo pt venire ad me nisi ei datũ fuerit a patre meo Ex hoc multi discipulorum ei9 abierũt retro z iã nõ cũ illo ãbulabãt. Dixit ergo iesus ad duodecim Numq̃d z vos vultis abire: Rñdit ergo ei Symõ petr9 Dñe ad quẽ ibimus: Verba vite eterne hẽs z nos credimus z cognouimus q̃ tu es xp̃s filius dei. Rñdit eis Jesus Nõne ego vos duodecim elegi z vnus ex vobis diabolus ẽst: Dicebat ãt de iuda symonis scariothis. hic enim erat traditurus eũ cũ esset vnus ex duodecim

De missiõe septuagintaduorũ discipulorũ. L. x. Capitulũ. liiij.

Post hoc autẽ designauit dñs z alios. lxxij. z misit illos binos añ faciẽ suã in oẽm ciuitatẽ z locũ quo erat ipe venturus Et dicebat illis Messis q̃dẽ multa. operarii autẽ pauci Rogate ergo dñm messis vt mittat operarios in messem suã Jte ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculũ neq̃ perã neq̃ calciamẽta z neminẽ p viã salutaueritis. In quãcunq̃ domũ intraueritis primũ dicite pax huic domui. Et si ibi fuerit filius pacis requiescet sup illã pax vestra Sin ãt ad vos reuertet Jn eadẽ ãt domo manete edẽtes z bibẽtes q̃ apud illos sunt Dignus ẽ enim operarius mercede sua Nolite trãsire de domo in domũ Et in q̃ncunq̃ ciuitatẽ intraueritis z susceperint vos mãducate q̃ apponũt vobis z curate infirmos q̃ in illa sunt z dicite illis Appropinq̃bit in vos regnũ dei Jn q̃ncunq̃ ãt ciuitatẽ intraueritis. z nõ receperint vos exeũtes de plateis eius dicite Etiã pulueres qui adhesit pedibus nostris de ciuitate vestra extergimus in vos. Tñ hoc scitote q̃ appropinq̃bit regnũ dei Dico vob q̃ sodomis in die illa remissius erit q̃ illi ciuitati

De maledictõibus ciuitatũ in q̃bus pdicauerat xp̃s. M. xi. Lu. x. R. iij. Ca. liiij.

Tunc. M. cepit exprobare ciuitatibus in q̃bus facte sunt plime virtutes eius q̃ nõ egissent penitẽtiã Ue L. tibi. M. corrosaym ve tibi bethsaida q̃ si in tyro z sydone facte fuissent virtutes q̃ in vobis facte fuerũt. olim in cilicio z cinere sedẽtes penituissent Verũtñ dico M. vobis tyro z sydoni remissius erit in die iudicii q̃ vobis Et tu Caphar naũ. Numq̃d vsq̃ ad celũ exaltaberis. vsq̃ ad infernũ descẽdes q̃ si in sodomis facte fuissent virtutes q̃ in te facte sunt forte mãsissent vsq̃ in hũc diem Verũtñ dico vobis q̃ terre sodomoꝝ remissius erit in die iudicii q̃ tibi Qui vos. L. audit me audit. z q̃ vos spernit me sp̃nit Qui ãt me sp̃nit. spernit eũ qui me misit. Et R. venerũt ad domũ. z q̃uenit iterũ

turba ita vt nõ possent neq̃ panẽ mãdu-
care. Et cũ audissent sui discipuli exierũt
tenere eũ. Dicebãt enĩ quoniã in furorez
versus est.

De demonio muto. M. xij. R. iij. L. xi
Capitulum. lv.

Oblatus. M. est iesu demoniũ ha
bens cec⁹ ⁊ mut⁹. ⁊. L. erat eijciẽs
demoniũ ⁊ illud erat mutũ. Et cũ eiecissz
demoniũ locut⁹ est mut⁹ Curauit M. aũt
eũ ita vt loqueret̃ ⁊ videret ⁊ admirate L.
sunt turbe ⁊ dicebãt. M. Nũquid hic ẽ fi
lius dauid Pharisei ãt ⁊ scribe R. q̃ ab hie
rosolimis descenderãt audiẽtes M. dixe
rũt qm̃. R. beelzebub hz. Et. L. in beelze-
bub principe demonioꝝ eijcit demonia.
Alij tentãtes. signũ de celo q̃rebant ab eo
Et R. cõuocatis eis ipse. L. vt vidit cogi-
tatões eoꝝ in ꝑabolis R. dicebat ill' Quõ
p̃t sathanas sathanam eijcere Om̃e L. re-
gnũ in seip̃m diuisum desolabit̃ ⁊ domus
supra domũ cadet ⁊. R. nõ p̃t stare regnũ
illud. Et oĩs. M. ciuitas vel dom⁹ diuisa
cõtra se nõ stabit Si L. ãt sathanas in se-
ip̃m diuisus est. quõ stabit regnũ ipsius?
Si R. sathanas cõsurrexerit in seip̃m di-
spertit⁹ est ⁊ nõ poterit stare sz finẽ habet.
Quia dicitꝫ in beelzebub eijcere me demo
nia. Si ãt ego in beelzebub eijcio demo-
nia. filij vestri in q̃ eijciũt? Ideo ipsi iudi-
ces vestri erunt Porro si in digito dei. spũ
M. dei eijcio L. demonia ꝓfecto ꝑuenit ĩ
vos regnũ dei. Cũ fortis armat⁹ custodit
atriũ suũ in pace sunt oĩa q̃ possidet. Ne-
mo R. p̃t vasa fortis ingressus in domũ di
ripere nisi p̃us fortẽ alliget. Si. L. ãt for
tior eo supueniẽs vicerit eũ. vniuersa vasa
eius aufert in q̃bus cõfidebat ⁊ spolia ei⁹
distribuet ⁊ R. tũc domũ ei⁹ diripiet. Qui
nõ est mecũ aduersum me est. ⁊ q̃ nõ colli-
git mecũ dispget. Amẽ R. dico vobis qm̃
oĩa dimittent̃ filijs hoĩm pctã ⁊ blasfemie
q̃bꝫ blasfemauerũt. Qui aũt blasfemaue-
rit in spm̃sctm̃ nõ hẽbit remissionẽ in et̃-
nũ sed re⁹ erit et̃ni delicti qm̃ dicebãt spi-
ritũ immũdũ hz Quicũq̃ M. dixerit ver
bũ cõtra filiũ hoĩs remittet̃ ei. Qui ãt di-
xerit cõtra spm̃sctm̃ verbũ nõ remittet̃ ei
neq̃ in hoc seculo neq̃ in futuro Aut faci
te arborẽ bonã ⁊ fructũ ei⁹ bonũ. Aut faci-
te arborẽ malã ⁊ fructũ ei⁹ malũ Siquidẽ
ex fructu arbore cognoscit̃. Progenies vi
perarũ quomõ potestis bona loq̃ cũ sitis
mali? Ex abundãtia enĩ cordis os loq̃tur
Bonus hõ de thesauro bono ꝓfert bona.
⁊ mal⁹ homo de thesauro malo ꝓfert ma-
la. Dico autẽ vobis quoniã de om̃i verbo
ocioso quod locuti fuerint hoĩes reddẽt
rationẽ de eo in die iudicij. Ex verbis enĩ
tuis iustificaberis ⁊ ex verbis tuis condẽ-
naberis. Cũ M. ãt. L. immũd⁹ spũs exie
rit ab hoĩe ambulat ꝑ loca arida q̃rens re
quiẽ ⁊ nõ inuenit Tũc dicit Reuertar ĩ do
mũ meã vñ exiui. ⁊ veniẽs inuenit eã vacã
tem. scopis mundatã ⁊ ornatã. Tũc vadit
⁊ assumit septẽ alios spũs secũ neq̃ores se
⁊ intrãtes hĩtãt ibi Et fiũt nouissima ho-
minis illi⁹ peiora p̃oribꝫ. Sic erit ⁊ gene-
ratõni huic pessime. Factũ. L. est cũ hoc
diceret. Extollẽs vocem quedã mulier de
turba dixit illi. Btũs venter q̃ te portauit
et vbera q̃ suxisti. At ille dixit. Quinimo
Beati q̃ audiũt verbũ dei ⁊ custodiũt illd̃

De matre Jesu ⁊ fratribꝫ querẽtibꝫ loq̃
ei Mat. xij. R. iij. Lu. viij. Ca. lvi.

Adhuc. M. eo loquẽte ad turbas:
Ecce mater ei⁹ ⁊ fratres eius foris
stabãt querẽtes loq̃ ei. Nõ enĩ po
terãt adire pre turba Et R. miserũt ad eũ
vocãtes eũ ⁊ sedebat circa eũ turba. Dixit
M. autẽ ei quidaz. Ecce mater tua ⁊ frẽs
tui foris stant q̃rentes te L. videre At M.
ipse rñdens dicẽti sibi ait. Que est mater
mea? ⁊ q̃ sunt frẽs mei? Et R. circũspiciẽs
eos q̃ in circũitu ei⁹ sedebãt Et. M. exten
dens man⁹ suas in discipulos suos dixit.
Ecce mater mea ⁊ fratres mei. Quicunq̃
enĩ fecerit voluntatẽ patris mei q̃ in celis
est ipse me⁹ frater. soror ⁊ mater est. mat̃ L:
mea ⁊ fratres mei sunt hi qui verbũ dei au
diunt ⁊ faciunt.

De petentibꝫ signũ de celo. M. xij. L.
xi. Capitulum. lvij.

Tunc M. rñderũt ei quidã de scri-
bis ⁊ phariseis dicẽtes Magister
volum⁹ a te signũ videre. Concurrẽtibus
L. autẽ turbis cepit dicere Generatio hec
generatio neq̃ est. Generatio. M. mala ⁊
adultera signũ querit. et signũ non dabit̃
ei nisi signũ ione prophete. Nam L. sicut
Jonas fuit signũ niniuitis ita erit filius
homĩs generatõni isti. Sicut M. enĩ Jo
nas fuit in vẽtre ceti tribꝫ diebꝫ ⁊ tribꝫ no-
ctibus sic erit filius hoĩs in corde terre tri
bus diebꝫ ⁊ tribꝫ noctibꝫ Viri niniuite sur
gent in iudicio cũ generatõe ista ⁊ condẽ-

nabunt eã qꝛ penitentiã egerũt in p̃dica
tionẽ ione Et ecce plusq̃ ionas hic Regi
na austri et surget in die iudicij cũ genera
tõne ista ꝛ condẽnabit eã quia venit a fini
bus terre audire sapientiã salomonis. Et
ecce plusq̃ salomon hic. Nemo. L. lucer
nã accendit ꝛ in abscõdito ponit neq̃ sub
modio sed sup candelabrũ. vt q̃ ingrediã
tur lumẽ videãt. Lucerna corpis tui ocu
lus tuus Si oculꝰ tuus fuerit simplex to
tum corpꝰ tuũ lucidũ erit. Si aũt nequã
fuerit etiã corpus tuũ tenebrosum erit vi
de ergo ne lumen qd̃ in te est tenebre sint.
Si ergo corpꝰ tuũ totũ lucidũ fuerit non
hñs aliquã ptem tenebraꝝ erit lucidũ to
tũ ꝛ sicut lucerna fulgoris illumĩabit te.

De discipulis q̃bus demonia subijcie
bant̃ Mat. xi. Lu. x. Capi. lviij.

Reuersi L. sunt aũt oẽs. lxxij. disci
puli cũ gaudio dicẽtes. Dñe etiaꝫ
demonia subijciunt̃ nobis in no
mine tuo. Et ait illis. Videbã sathanã si
cut fulgur de celo cadentẽ. Et ecce dedi vo
bis ptãtem calcãdi sup serpẽtes ꝛ sup scor
piones ꝛ sup oẽm ptãtem inimici, ꝛ nihil
vos nocebit Verũtñ in hoc nolite gaude
re qꝛ spũs vobis subijciunt̃. Gaudete aũt
qꝛ noĩa vestra scripta sunt in celis In ipsa
ãt hora exultauit iesus in spũsctõ. Et M.
rñdens. L. dixit. Cõfiteor tibi pater dñe
celi ꝛ terre qꝛ abscõdisti hec a sapiẽtibus ꝛ
prudẽtibꝫ ꝛ reuelasti ea puulis. Ita pr̃ qꝛ
sic placuit añ te. Oĩa mihi tradita sunt a
patre meo. Et. L. nemo. M. scit q̃ sit filiꝰ
nisi pater neq̃ q̃ sit pater nisi filiꝰ ꝛ cui vo
luerit filius reuelare Et cõuersus ad disci
pulos ait Beati oculi q̃ vident que vos vi
detis. Dico enĩ vobis qꝛ multi reges ꝛ p
phete voluerũt videre que vos videtis ꝛ ñ
viderũt ꝛ audire que auditis ꝛ nõ audierũt
Venite ad me oms q̃ laboratis ꝛ onerati
estis ꝛ ego reficiã vos. Tollite iugũ meuꝫ
super vos ꝛ discite a me qꝛ mitis sum ꝛ hu
milis corde. Et inuenietis requiẽ anima
bus vestris. Jugũ enim meũ suaue est et
onus meũ leue.

De samaritano curãte vulneratũ L. x.
Capitulum. lix.

Et ecce q̃dã legispitus surrexit tẽ
tans illũ ꝛ dicens Magister q̃d fa
ciendo vitã eternã possidebo? At ille dixit
ad eũ. In lege quid scriptũ est? Quõ legis
At ille rñdens dixit. Diliges dñm deũ tu
um ex toto corde tuo / ꝛ tota anima tua et
ex omĩbꝫ viribus tuis ꝛ ex omĩ mente tua
ꝛ proximũ tuum sicut teip̃m. Dixitq̃ illi.
Recte rñdisti. Hoc fac ꝛ viues Ille aũt vo
lens iustificare seip̃m dixit ad Jesum. Et
quis est meus pximꝰ? Suspiciẽs autẽ ie
sus dixit Homo quidã descẽdebat ab hie
rusalẽ in iericho ꝛ incidit in latrones qui
etiã despoliauerũt eũꝫ ꝛ plagis impositis
abierũt semiuiuo relicto. Accidit autẽ vt
sacerdos quidã descenderet eadẽ via ꝛ vi
so illo p̃teriuit. simil'r ꝛ leuita. cũ esset secꝰ
locũ ꝛ videret eũ ptransijt Samaritanꝰ au
tem q̃dam iter faciẽs venit secꝰ eũ ꝛ vidẽs
eum misericordia motꝰ est Et appropiãs
alligauit vulnera eius infundẽs oleũ ꝛ vi
nũ ꝛ imponẽs illũ in iumentũ suum. du
xit in stabulũ ꝛ curam eius egit. Et altera
die ptulit duos denarios ꝛ dedit stabula
rio ꝛ ait. Curã illius habe ꝛ qd̃cũq̃ supe
rogaueris ego cũ rediero reddã tibi Quis
horũ triũ videt̃ tibi pximꝰ fuisse illi q̃ inci
dit in latrones? At ille dixit. Qui fecit mi
sericordiã in illũ Et ait illi Jesus Vade ꝛ
fac tu similiter.

De ministerio marthe. L. x. Ca. lx.

Factũ est autẽ dum irent / ꝛ ipse in
trauit in quoddã casteliũ Et mu
lier quedã martha noĩe excepit il
lum in domũ suã. Et huic erat soror noĩe
Maria / que etiã sedẽs secꝰ
pedes dñi audiebat verbũ il
lius Martha aũt satagebat
circa freq̃ns ministeriũ que
stetit ꝛ ait Dñe nõ est tibi cu
re q̃ soror mea reliq̃t me so
lam ministrare? Dic ergo il
li vt me adiuuet. Et rñdens
dixit illi dñs Martha mar
tha solicita es ꝛ turbaris er
ga plurima Porro vnũ est necessariũ Ma
ria optimã ptem elegit q̃ nõ auferet̃ ab ea.

Electa iam erant septeꝫ d̃moĩa a ma ria vel p̃oc cupata histo ria et ita de remissione peccatorum in domo sy monis leprosi

De doctrina orõis. L. xi. Capi. lxi.

Et factũ est cũ esset in loco quodã
orans. vt cessauit dixit vnus ex di
scipulis eiꝰ ad eum Dñe doce nos
orare sicut ꝛ iohes docuit discipl'os suos.
Et ait illis. Cũ oratis dicite
Pater? sanctificet̃ nomẽ tu
um Adueniat regnũ tuum.
Panem nostrũ quotidianũ
da nobis q̃tidie. Et dimitte
nobis debita nostra? siq̃deꝫ

Probabile est q̃ hoc fu erit repeti tũ ꝛ due pe titõnes pre termisse.

et ipsi dimittim⁹ debitoribꝫ nostris Et ne nos inducas in tentatōem Et ait ad illos Quis vestrū hēbit amicū ⁊ ibit ad illū me dia nocte/⁊ dicet illi. Amice accommoda mihi tres panes/qm̄ amic⁹ meus venit de via ad me.⁊ nō habeo qđ ponā añ illum. Et ille deintus rñdeat dicens. Noli mihi molestus esse Jā eni hostiū clausum est et pueri mei mecū sunt in cubili. nō possum surgere et dare tibi. Et ille si pseuerauerit pulsans dico vobis etsi nō dabit illi surgens eo q amic⁹ eius sit ꝓter improbitatem ām ei⁹ surget ⁊ dabit illi quotqt hꝫ necessarios. Et ego dico vobis petite ⁊ dabitur vobis.

De traditiōibꝫ phariseorū reprehensis a xp̄o. Luce. xi. Capitulū. lxij.

Et cū loq̄retur/rogauit illū q̄dam phariseus vt prandere apud se/⁊ ingressus recubuit. Pharisēus ām cepit intra se reputās dicere Quare nō baptisatus esset añ prandiū. Et ait dñs ad illum. Nūc vos pharisei qđ deforis est calicis ⁊ catini mūdatis. qđ autē intus est vestrū/plenū est rapina ⁊ iniq̄tate. Stulti. Nonne q̄ fecit quod deforis est: etiā id qđ intus est fecit. Ueruntm̄ qđ superest/date elemosinā Et ecce oīa mūda sunt vobis

De cōfricatōne granorū sabbatis. M. xij. R. ij. L. vi.

Capitulum. lxiij.

Factū. L. est autē in alio sabbato ecundo: ꝓio cum trāsiret Jesus p sata discipuli. M. ei⁹ esurientes ceperūt progredi/⁊ euellere spicas/⁊ māducabāt. R. ꝓfricātes manibus. Quidā antē phariseorū dicebāt illis Quid facitis/qđ nō licet in sabbatis? Et M videntes dicebant iesu Ecce discipuli tui faciūt qđ nō licet eis facere sabbatis. Et. R. ait illis. Nūq̄m legistis q̄d fecerit dauid quādo necessitatē habuit ⁊ esurijt ipse ⁊ qui cū eo erant/quomō intrauit in domum dñi sub abiathar principe sacerdotū/⁊ panes ꝓpositionis sumpsit. L. R. M. ⁊ māducauit ⁊ dedit eis qui cū ipso erāt. quos M. L. nō licebat ei comedere. neq̄ bis q̄ cū ipso erāt. nisi solis sacerdotibus. ⁊ R. dedit ei ⁊ bis qui cū ipso erāt. Aut M. nō legistis/q̄ in sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant/⁊ sine crimīe sunt? Dico autē vobis. q̄ templo maior est hic. Si autē scirētis quid est: misericordiā volo ⁊ nō sacrificiū/nunq̄m condēnassetis innocētes. Et dicebat. R. eis. Sabbatū ꝓpter hominē factū est/⁊ non homo ꝓpter sabbatū Itaq̄ R. L. M. dñs est filius hois etiā sabbati

Patet ī hac rubrica variam esse tam ꝓoccupatio q̄z remēoratione et hoc exquotatiōe capitulorum nec hēē rei geste cerus ordo ,put refert ad noticiam veritatis vel salutem.

De sanatōne manus aride. M. xij. R. iij L. vij. Capitulum. lxiiij.

Et M. cum inde trāsisset factum est ⁊ in alio sabbato: vt intraret in sinagogā ⁊ doceret. Et erat ibi hō ⁊ manus ei⁹ dextera erat arida. Obseruabant autē scribe ⁊ pharisei/si ī sabbato curaret/vt inuenirēt cām vñ accusarēt eum. Ipe eni sciebat cogitatōes eoꝝ Et M. interrogabāt eū dicētes Si licz in sabbatis curare vt accusarēt eū: Et. R. ait hoi hñti manū aridā. Surge ⁊ sta. L. in mediū Et surgēs stetit. Et ait ad illos iesus Interrogo vos/si licet in sabbatis bñ agere an male ⁊ aīam saluare an ꝑdere Ät. R. illi tacebāt. Ipe M. ām dixit eis Quis erit ex vob homo q̄ habeat vnā ouē/etsi ceciderit hec in sabbatis in foueā. Nōne tenebit ⁊ leuabit eā? Quanto magis est hō melior oue? Itaq̄ licet sabbatis bñ facere. Et circūspiciēs R. eos cū ira ꝓtristat⁹ sup cecitatē eoꝝ dixit hoi. Extēde manū tuā. ⁊ extēdit ⁊ restituta ē man⁹ illi ⁊ saīati M. sic alta Ipsi L. ām repleti sunt īsipiētia. ⁊ colloq̄bāt ad inuicē: q̄d nā facerēt de iesu. Exeūtes M. ām pharisei ꝓciliū faciebāt stati R. cū herodiais aduersus eū: quō eū ꝑderēt Jhs M. ām sciēs recessit iñ ⁊ secuti sunt eū mlti ⁊ curauit eos oēs. ⁊ ꝓcepit eis de maīfestū eum facerēt. vt adīpleret qđ dictū ē p ysaiā prophetā dicētē. Ecce puer me⁹ electus quē elegi dilect⁹ me⁹/i q̄ bñ ꝓplacuit aīe mee Ponā spm̄ meū sup eū ⁊ iudiciū gētibꝫ nūciabit. Nō ꝓtēdet/neq̄ clamabit/neq̄ aliq̄s in plateis audiet vocē ei⁹. Arūdinē q̄ssatā nō ꝓfriget. Et lumē fumigās nō extīguet donec eīciat ad victoriā iudiciū ⁊ in noīe ei⁹ gētes spabūt Jesus R. ām cū discipul' suis recessit ad mare. ⁊ turba mlta a galilea ⁊ iudea secuta ē/⁊ ab ierosolimis ⁊ ydumea ⁊ trās iordanē/⁊ q̄ circa tyr ⁊ sidonē multitudo magna. Audiētes q̄ faciebat ⁊ venerunt ad eū. Et dixit iesus discipul' suis vt nauicula sibi deseruiret ꝓter turbam ne cōprimerēt eū. Mltos ei sanabat ita vt

irruerẽt in eũ: vt eũ tãgerẽt. Quotq̃t ãt hẽ
bãt plagas. ⁊ spũs ĩmũdi cũ illũ videbãt
procidebãt ei ⁊ clamabãt dicẽtes Tu es fi
lius dei. Et vehemẽter cõminabat̃ eis/ne
manifestarent eum.

De quatuor ꝑabolis in mari. M. xiij.
R. iiij. L. viij. ⁊. xiij Capitulũ. lxv

Et factũ. L. est deinceps. Et ipse
iter faciebat ꝑ ciuitates ⁊ castella.
ꝑdicãs ⁊ euãgelisans regnũ dei et
duodecim cũ illo. Et mulie
res alique q̃ erãt curate a spi
ritib⁹ malignis ⁊ infirmita/
tibus Mari a q̃ vocabat̃ ma
gdalene/de q̃ septez demoĩa
exibant ⁊ Johãna vxor chu
se ꝓcuratoris herodis ⁊ su/
sanna: ⁊ alie multe q̃ mĩstra/
bant ei de facultatibus suis
In M. illa die exiẽs Jesus
de domo/sedebat secus ma/
re. Et. R. cepit iterũ docere
ad mare Et M. congregate
sunt ad eũ turbe multe. ita
vt in nauiculã ascendens: sederet in mari
R. ⁊ oĩs turba in litore M. circa. R. mare
sup terrã erant. Cũ. L. autẽ plurima tur/
ba cõueniret ⁊ de ciuitatib⁹ ꝓperarẽt ad eũ
locutus L. est ⁊ docebat. R. eos ĩ ꝑabolis
multa. ⁊ decebat illis in doctrina sua ꝑ si/
militudinẽ Audite. R. Ecc M. exijt L. q̃
seminat seminare semẽ suũ seminãs R. ad
seminandũ Et L. dũ seminat aliđ cecidit
secus viã ⁊ cõculcatũ est. ⁊ venerũt R. volu
cres celi ⁊ comederũt illud. Et aliud L. ce
cidit supra petrã. vbi R. non habuit terrã
multã. ⁊ statim exortũ est/ qm̃ non habe/
bat altitudinẽ terre. Et qñ exort⁹ ẽ sol exe/
stuauit ⁊. L. natũ aruit. qꝛ nõ hẽbat hũo/
rem. ⁊. M. eo ꝙ R. nõ habebat radicẽ. Et
L. aliud cecidit inter spinas. ⁊ siml̃ exor/
te spine ascenderũt. R. ⁊ creuerũt. M. ⁊ suf
focauerũt L. illud. ⁊ fructũ R. nõ dedit Et
L. aliud cecidit in terrã bonã/ ⁊ ortum fe
cit fructũ ascendẽtem. R. ⁊ crescentẽ Aliđ
M. centesimũ R. aliud sexagesimũ aliud
tricesimũ. Hec L. dicens clamabat. Qui
habet aures audiendi audiat Et R. cũ eẽt
singularis accedẽtes. M. discipuli inter/
rogauerũt eum hi qui cũ illo erant duode
cim ꝑabolam exponere/que. L. esset hec
ꝑabola. Et M. dixerũt ei. Quare in ꝑabo
lis loq̃ris eis: Quib⁹. L. ipse dixit. Quia

Quãuis cõ/
nectãtur di/
cta triũ euã
gelistaꝝ. ni/
hiloĩn⁹ pos/
sunt ĩtelligi
varijs tem/
poribus fuis
se repetita.
sicut supra đ
sermone do
mini in mõ/
te notatũ ẽ.

M. vobis datum est nosse misteriũ regni
dei L. celorũ. M. Ceteris L. autẽ qui R.
foris sunt/omĩa in ꝑabolis fiunt. ⁊ M. il
lis nõ est datũ Jdeo in parabolis loquor
eis. vt R. videntes videãt ⁊ non videant/
et audientes audiant ⁊ nõ intelligant. qꝛ
M. videntes nõ vident ⁊ audientes non
audiũt neq̃ intelligunt. vt adimpleat̃ in
eis ꝓphetia ysaie dicentis. Auditu audie/
tis ⁊ nõ intelligetis/ ⁊ videntes videbitis
⁊ nõ videbitis. Jncrassatũ enĩ est cor po/
puli hui⁹/ et auribus grauiter audierunt
et oculos suos clauserũt/ nequãdo vide/
ant oculis ⁊ auribꝫ audiant ⁊ corde intelli
gant/et cõuertant̃ et sanem eos ⁊ dimittã
tur. R. eis peccata. Vestri M. autẽ beati
oculi qui vidẽt/ et aures vestre que audi/
unt. Amen quippe dico vobis/quia mul
ti prophete ⁊ iusti cupierũt videre que vi/
detis et nõ viderunt/ ⁊ audire que auditis
⁊ nõ audierũt. Et R. ait illis. Nescitis pa
rabolã hanc. Et quomõ omnes ꝑabolas
cognoscetis. Vos. M. autẽ audite ꝑabo
lam seminãtis. Est. L. autẽ hec parabola
Semen est verbũ dei. qui R. seminat ver/
bũ seminat. Qui L. autẽ secus viã vbi R.
seminat̃ verbũ hi. L. sunt q̃ audiunt. Et
R. cum audierint ꝯfestim venit sathanas
⁊ tollit. L. verbũ de corde eorũ ne creden/
tes salui fiãt. Om̃is M. eũ qui audit ver
bũ regni dei ⁊ nõ intelligit venit mal⁹ ⁊ ra
pit quod seminatũ est in corde. Nam. L.
qui supra petrã hi sunt qui cũ audierint
statim. R. cum gaudio suscipiũt illud. Et
L. hi radices nõ habent in. R. se quia tẽ/
porales sunt qꝛ ad tempus credũt. deĩde
orta tribulatõne ⁊ ꝑsecutõne propter ver
bum cõfestim scandalizant̃ ⁊. L. in tempe
tentatõnis recedũt. Quod autẽ in spinis
cecidit hi sunt qui audierunt et a solicitu
dinib⁹ seculi. M. istius et fallacia diuitia
rum ⁊ voluptatib⁹. L. vite euntes ⁊ circa
R. reliqua concupiscẽtie introeũtes suffo
cantur. L. ⁊ nõ referunt fructũ. Qui autẽ
in terrã bonaꝫ hi sunt qui in corde bono
et optimo audientes verbũ suscipiũt. R.
L. et retinent. L. et fructũ afferunt in pa
tientia. Et. M. facit. R. aliud quidẽ cen
tesimũ. Aliud autẽ sexagesimũ porro ali/
ud tricesimũ. Et dicebat R. illis. Nunq̃d
vẽit lucerna vt sub modio ponat̃ aut sub
lecto Nemo autẽ accendit lucernam ⁊ ope
rit eam vase aut subt⁹ lectũ ponit sꝫ supra

candelabrum & intrantes videant lumen Non enī est occultuz qō nō manifestetur nec absconditum qō non cognoscat & in palam veniat. Si. R. q̄s habet aures audiendi audiat. et dicebat illis. Secūda parabola. Uidete ergo L. quomodo et quid. R. audiatis. In qua mēsura mēsi fueritis remetietur vobis & adijcietur vobis. Qui M. L. R. enī habz dabitur ei & abūdabit. Qui āt nō habz & qō habz et putat. L. se habere auferet ab eo Aliam M. parabolā M. ꝓposuit eis dicēs Sīle factū est regnū celoz hoī q̄ semiauit semen bonū in agro suo. Cū āt dormirēt hoīes venit inimic⁹ ei⁹ & superseminauit zizania in medio triticī & abijt Cū āt creuisset herba & fructū fecisset tūc apparuerūt & zizania Accedētes āt serui patrisfamilias dixerūt ei. Dñe Nōne bonū semē seminasti in agro tuo vñ ergo habz zizania? Et ait illī. Inimic⁹ hō fecit hoc Serui āt dixerūt ei. Uis imus & colligim⁹ ea? Et ait Nō Ne forte colligentes zizania eradicetis simul & triticū cū eis. Sinite vtraq; crescere vsq; ad messem Et in tpe messis dicā messoribus. Colligite primū zizania & alligate ea in fasciculos ad cōburendū. triticū āt cōgregate in horreum meū Et dicebat. R. eis. Sic est regnū dei quēadmodū si iaciat hō sementē in terrā & dormiat & exurgat nocte & die & semē germinet & increscat dū nescit ille. Ultro enī terra fructificat primū herbā. deīde spicā. deīde plenū fructū in spica. Et cū exposuerit fructū statī mittit falcē qm̄ adest messis Aliā M. parabolā ꝓposuit eis & R. dicebat. Cui assimilabim⁹ regnū dei? Aut cui parabole ꝓparabim⁹ illō? & cui L. sīle eē estimabo? Sīle est M. regnū celoz grano sinapis qō accipiēs hō seminauerit in agro suo. L. mīsit in hortū suū. Qō. R. cū seminatū est in terra minimū. M. q̄dē est in oīb⁹ semīb⁹ q̄. R. sunt in terra & cū natū fuerit & M. creuerit maius est oīb⁹ oleribus Ascendit. R. in arborē magnā L. & fit M. arbor & R. facit ramos magnos ita. M. vt volucres celi veniāt & habitēt in ramis ei⁹ & R. possint sub vmbra ei⁹ hītare & volucres celi requieuerūt in ramis ei⁹ Aliā M. parabolā locutus est eis Et. L. iterū dixit. Cui sīle regnū dei estimabo? Sīle M. L. est regnū celoz fermēto qō acceptū mulier abscondit in farine satis tribus donec fermentatū est totū. Hec. M. oīa locut⁹ est Jesus in parabolis ad turbas. Et talib⁹ R. multis parabolis loq̄batur eis verbū put poterāt audire. Sine parabola āt nō loq̄batur eis vt M. impleret qō dictū est p̄ ꝓphetā dicētē Aperiā in parabolis os meū & eructuabo abscōdita a cōstitutōe mūdi Seorsum R. āt discipulis suis disserebat oīa Tūc. M. dimissis turbis venit in domū & accesserūt discipuli ei⁹ ad eū dicētes. Edisside nobis parabolā zizaniorum agri Qui rñs ait. q̄ semīat bonū semē est filius hois. Ager āt est mūd⁹ bonū vero semen sunt filij regni zizania āt sunt filij neq; Inimic⁹ āt q̄ seminat ea est diabolus. messis vero ꝓsummatio seculi ē Messores āt sunt angeli Sic ergo zizania colligunt & igni ꝓburunt. Sic erit in ꝓsummatōe seculi. Mittet filius hois ang̃elos suos & colligēt de regno ei⁹ oīa scādala id est eos q̄ faciūt iniq̄tatē & mittē eos in caminū ignis Ibi erit fletus & stridor dentiū Tūc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum Qui habet aures audiendi audiat.

De tribus parabolis in domo M. xiij.

Capitulum. lxvi.

Similē est regnum celoz thesauro abscōdito in agro quez q̄ inuenit hō abscōdit & p̄ gaudio illius vadit & vēdit vniuersa q̄ habz emit agz illū. Iterū sīle est regnum celoz hoī negociatori q̄renti bonas margaritas. Inuēta autē vna p̄ciosa margarita abijt & vendidit oīa q̄ habuit & emit eam. Iterum simile est regnum celorum sagene misse in mare & ex oīni genere piscium cōgreganti Quā cum impleta esset educētes et secus lit⁹ sedētes elegerunt bonos in vasa sua malos autē foras miserunt. Sic erit in ꝓsummatōe seculi. Exibunt angeli & separabunt malos de medio iustoz & mittēt eos in caminū ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium Intellexistis hec oīa? Dicunt ei etiam. Ait illis Jdo oīnis scriba doctus in regno celorum simi lis est homi patrifamilias q̄ pfert de thesauro suo noua & vetera. Et factum est cuz cōsummasset iesus parabolas istas. transit inde & veniens in patriam suam docebat eos in synagogis eorum ita vt mirarētur & dicerēt Unde huic sapiētia hec & virtutes.

De reprehensione

traditōis iudeoz. M. xv. R. vij. & L. cōsonat supra ca. xi. Capitulū. lxvij.

Tunc. ℳ. accesserũt. ℟ cõuenerũt ad eũ ab hierl̃imis. ℳ. scribe. et pharisei. Et ℟. cũ vidissent q̃sdã de discipulis eiꝰ cõibꝫ manibus. et nõ lotis mãducare panẽ. vituperauerũt. Pharisei ãt. et oẽs nisi crebro lauẽt manꝰ nõ mãducãt tenẽtes traditões seniorꝫ. Et a foro redeũtes nisi baptisarentᵘ nõ comedũt. Et alia mlta q̃ tradita sunt illis seruare baptismata calicũ. et urceorꝫ. et eramẽtorꝫ. et lectorꝫ. Et interrogabãt eũ pharisei. et scribe dicẽtes. q̃re ℳ. discipuli tui trãsgrediũt. et ℟. nõ ãbulant iuxta traditões seniorꝫ. Non ℳ. enĩ lauãt manꝰ suas cũ panẽ mãducãt. ꝫ ℟. cõmunibꝫ manibꝫ mãducãt panẽ. Ipse ℳ. aũt rñs ait illis. Quare vos mãdatũ dei trãsgredimĩ. ꝓpter traditõez vestrã. Relinquẽtes ℟. enĩ mãdatũ dei. tenetis traditões hoĩm. et baptismata urceorꝫ. et calicũ. et alia siliꝫ his facitis multa. Et dicebat eis. Bñ irritũ fecistᵘ mãdatũ dei vt seruetᵘ traditõz vestrã. Mã ℳ. de. dixit. et. ℟. moises. Honora patrẽ tuũ. et matrẽ. Et q̃ maledixerit patri vel matri morte moriat. Vos aũt dicitis. Si dixerit hõ patri aut matri corban hoc ẽ donũ q̃cũq̃ ex me tibi pderit. ℳ. et nõ honorificabit patrẽ suũ aut matrẽ suã. et ℟. vltra nõ dimittitis eũ q̃cq̃ facere patri suo aut matri rescindentes verbũ dei p traditõez vestrã quã tradidistis. et mlta siliꝫ hmõi facitis. Ypocrita ℳ. bñ prophetauit de vobis isaias dicẽs. Scriptũ ẽ ppl's hic labijs me honorat. corde ãt ipsorũ lõge est a me. Invanũ ãt. et sine ℳ. cã colũt me docẽtes doctrinas. et mãdata hoĩm. Et ꝙuocatᵘ ad eũ. ℟. ad ℳ. se turbis dixit. Audite me oẽs. ℟. et intelligite. Nõ ℳ. q̃ intrat in os coiq̃nat hoĩem. Nihil ℟. est extra hoĩem introiẽs in eũ q̃ possit eũ inq̃nare. sed q̃ de hoĩe pcedũt illa sunt q̃ coiq̃nant hoĩem. Si q̃s hz aures audiẽdi audiat. Et cũ introisset ĩ domũ a turba accedẽtes. ℳ. discipli eius interrogabãt. ℟. eũ pabolã. Et ℳ. dixerũt ei. Scis q̃ pharisei audito hoc verbo scãdalisati sunt. At ille rñdẽs ait. Oĩs plãtatio quã nõ plantauit pater meꝰ celestis eradicabit. Sinite illos. ceci sunt. et duces cecorꝫ. Cecus ãt si ceco ducatũ pstet ambo in foueã cadũt. Respondẽs aũt petrᵘ dixit ei. Edissere nobis pabolã hãc. At ille dixit. Adhuc vos sine intellectu. sic. ℟. et imprudẽtes estis. Nõ intelligitis. q̃ oẽ extrinsecꝰ introiẽs in hoĩez. Oñe ℳ. q̃ in os intrat nõ. ℟. ꝓ eũ coiq̃nare q̃ nõ introit in corꝺ eiꝰ. sed in ventrẽ vadit. et in secessum emittit purgãs oñes escas. Dicebat aut eẽ q̃m que de hoĩe exeũt illa coiquinãt hoĩez que. ℳ. ãt pcedũt de ore de corde exeũt. et ea coiq̃nant hoĩez. Abintᵘ ℟. enĩ de corde hoĩm male cogitatões pcedũt homicidia. ℳ. adulteria fornicatões furta falsa testimonia blasphemie. Auaricie. ℟. neq̃cie dolus impudicicia oculꝰ malus supbia stulticia. Oĩa hec mala abintᵘ pcedũt. et hec ℳ. sunt q̃ coiq̃nãt hoĩem. Nõ lotis ãt manibꝫ mãducare nõ coiq̃nat hoĩem.

cella quidecima.

De chananea. ℟.

Exv. ℟. vij. Capitulũ. lxviij. Et ℳ. egressus inde surgẽs ℟. secessit. ℳ. et abijt ℟. in ptes ℳ. in fines ℟. tyri. et sydonis. et ingressus ℳ. domũ neminẽ voluit scire. et nõ potuit latere. Et ℳ. ecce mulier chananea stati. ℟. vt audiuit de eo cuiꝰ filia hẽbat spm̃ imm̃ũ duz egressa ℳ. a finibꝫ illis ĩtrauit. et clamauit. ℳ. dicẽs ei. Miserere mei dñe fili dauid filia mea male a demonio vexatur. Qui nõ rñdit ei verbũ. Et accedẽtes eũ discipli eiꝰ rogabãt eũ dicẽtes. Dimitte eã q̃ clamat pꝰ nos. Ipse ãt rñs ait. Nõ sum missus nisi ad oues q̃ pierũt domꝰ isrl̃. At illa veniens adorauit eũ. et pcidit ℟. ad pedes eiꝰ. Erat enĩ mlier gẽtil̃ sirofenissa genere. et rogauit eũ vt demoniũm eijceret de filia eiꝰ dicẽs ℳ. Dñe adiua me. q̃ rñs ait. Sine. ℟. ℳ. prius saturari filios. Nõ est bonũ sumere panẽ filiorꝫ. et mittere canibꝫ. At illa rñdẽs dixit illi. Etiã ℳ. dñe nãq̃ catelli edũt de micis q̃ cadũt de mẽsa dñorꝫ suorꝫ. et comedũt. ℟. de micis sub menia puerorꝫ. Tũc. ℳ. rñs iesus ait illi. O mlier mgna ẽ fides tua. fiat tibi sicvis ꝓpt. ℟. hũc ẽmonẽ vade. exijt demoniũ de filia tua. et sanata ℳ. est filia eiꝰ ex illa hora. Et ℟. cũ abijsset domũ suã. inuẽit puellã sedentẽ sup lectũ. et demoniũ exisse.

Videt marcus dicere q̃ ihs̃ sanauerit in domo filiã sed contextus iste ꝙ cordat eũ cũ matheo.

Et De surdo. et muto sanato. et multis alijs ℳ. pv. ℟. vij. Ca. lxix. Et ℟. iterꝫ exiẽs de finibꝫ tiri vẽit ꝑ sidonẽ sec' ℳ. mare q̃dẽ i. et ℟. medios fines

Vide in. sexto supra trigesimo rubri

decapoleos et adducũt ei surdũ ⁊ mutũ et deprecabãtur eũ vt imponat illi manũ et imponẽs illi manũ ⁊ apprehendẽs eũ de turba seorsum misit digitos suos in auriculas eius ⁊ expuẽs tetigit linguã eius Et suspiciẽs in celũ ingemuit ⁊ ait Effeta qđ est adapire. ⁊ statim loq̃bat recte. Et pcepit eis ne cui dicerẽt q̃nto autẽ eis pcipiebat tãto magis plus pdicabãt ⁊ de eo amplꝰ admirabãt dicẽtes. Bñ oĩa fecit ⁊ surdos fecit audire ⁊ mutos loq̃. Et M. ascendẽs in montẽ sedebat ibi. Et accesserũt ad eũ turbe multe hñtes secũ mutos ⁊ claudos debiles cecos ⁊ alios multos ⁊ piecerunt eos ad pedes eiꝰ ⁊ curauit eos ita vt turbe admirarẽt videtes mutos loq̃ntes ⁊ claudos ambulãtes. cecos videtes ⁊ magnificabant deum israel.

De scđa refectõe turbe ex septẽ panibꝰ ⁊ paucis piscib. M. xv. R. viij La. lxx.

In diebꝰ illis. Cũ turba multa eẽt cũ iesu nec haberẽt qđ mãducarent. Conuocatis discipul suis ait illꝭ. Misereor sup turbã q̃ ecce iã triduo sustinent ⁊ pseverant. M. mecũ. nec hñt qđ manducẽt. ⁊ dimittere eos ieiunos nolo ne deficiãt in via. Et R. si dimisero eos ieiunos in domũ suã deficient in via. q̃daz eni ex eis delõge venerũt. Et rñderũt ei discipuli Ũñ illos poterit q̃s saturare panibus in solitudine? Ũñ M. nobis panes in deserto tantos vt saturem⁹ turbã tãtã? Et R. interrogabat eos. q̃t panes habetꝭ? Qui dixerũt septẽ ⁊ paucos M. pisciculos Et pcepit turbe vt discũberẽt sup terram. et. R. accipiẽs M. septẽ panes grãs agẽs fregit ⁊ dabat discipul suis vt apponerẽt ⁊ apposuerũt turbe ⁊ dederunt. M. ppło Et hẽbant pisciculos paucos ⁊ ipos bñdixit ⁊ iussit apponi. Et manducauerũt oẽs. M. ⁊ saturati sunt. Et sustulerũt. R. quod supauerat de fragmẽtis septẽ sportas plenas. Erãt autẽ qui mãducauerãt. R. q̃si q̃tuor milia hoĩm extra M. paruulos ⁊ mlieres ⁊ dimisit. R. eos. Et dimissa M. turba ascẽdit in nauiculã. R. cũ discipulis suis ⁊ venit. M. in fines magedon ptes. R. dalmanutba.

De iudeis itez petẽtibꝰ signũ de celo ⁊ de fermẽto phariseorum cauẽdo M. xvi. R. viij. Capitulum. lxxi.

Exierunt. R. ⁊ accesserũt M. ad eũ phariseι ⁊ saducei tẽtãtes vt rogarẽt eũ Et R. ceperũt cõquirere cũ eo q̃rẽtes ab eo vt M. signũ de celo oñderet. Ãt ille rñdẽs ait illis. Facto vespe dicitꝭ. Serenũ erit. rubicũdũ est eĩ celũ Et mane. hodie tẽpestas. rutilat eĩ triste celũ. Faciẽ ergo celi dĩudicare nostis. Signa ãt tẽporũ nõ potestis. Et ingemiscẽs. R. spũ ait. Quid generatio ista signũ q̃rit Generatõ M. mala ⁊ adultera signũ q̃rit Ãmẽ R. dico vob. Nõ dabit generatõi huic nisi M. signũ ione pphe Et relictis illis ascẽdit in nauim ⁊ abyt trãs fretũ Et cũ venissent discipuli eiꝰ trãs fretũ oblιti sunt panes recipe. Et R. nisi vnũ panẽ nõ habebãt secũ in naui. Et pcipiebat eis dicẽs Intuemini. M. R. ⁊ cauete a fermẽto phariseorum ⁊ saduceorum. ⁊ fermẽto. R. herodis Et M. illi cogitabãt intra se dicẽtes q̃ panes nõ accepimꝰ Quo R. cognito. ait illis iesus. qđ M. cogitatis intra vos modice fidei q̃ panes nõ hẽtis? nondũ. R. cognoscitꝭ nec intelligitꝭ. Adhuc cecatũ hẽtꝭ cor vestrum? oculos hñtes ⁊ nõ videtꝭ? ⁊ aures hñtes nõ auditis? Nec recordamini q̃n q̃nq̃ panes fregi in q̃nq̃ milia hoĩm. M. Et q̃t cophinos fragmentorum R. plenos tulistis? Dicũt ei duodeci. Q̃n ⁊ septẽ panes in q̃tuor milia hoĩm. M. Et q̃t. R. sportas fragmẽtorũ tulistis? Dicũt ei. vij. Et dicebat eis. quõ nõdũ intelligitꝭ q̃? M. nõ de pane dixi vobis. Cauete a fermẽto phariseorum ⁊ saduceorum. Tũc intellexerũt q̃ nõ dixerit cauẽdũ a fermẽto panum sed a doctrina phariseorum ⁊ saduceorum.

De ceco sanato q̃ videbat hoĩes velut arbores ambulãtes. R. viij. La. lxxij.

Et veniũt bethsaidã ⁊ adducũt ei cecũ ⁊ rogabãt eũ vt illũ tãgerꝭ Et apphensa manu ceci. educit eũ ex tra vicũ expuẽs ĩ oc̃los eiꝰ. ipositis manibꝰ suis interrogauit eũ siq̃d videret Et aspiciens ait Video hoĩes velut arbores ãbulãtes. Deiñ itez iposuit manꝰ sup oc̃los eiꝰ ⁊ cepit videre ⁊ restitutꝰ ẽ ita vt clare videret oĩa Et misit illũ ĩ domũ suã dicẽs. Vade ĩ domũ tuã Et si i vicũ introieꝭ nemini

De interrogatõe xpi quẽ me dicũt (dixerꝭ. hoĩes eẽ M. xvi R. viij. L. ix La. lxxij

Et ingressus. R. est Jesus ⁊ discipuli eius in castella. Venit autez in ptes cesaree philippi Et factũ L. est cum solus orans. et discipuli eius cum eo et. R. in via. M. Interrogabat

discipulos suos dicēs. Quē. R. dicūt homines esse filiū hois. quē L. me esse dicūt turbe. Qui rñderūt illi dicētes Alij. M. Johem baptistā Alij heliā Alij vero hieremiā. Alij. R. q̄sī vnū de pphetis Alij L. q̄ pphet vn⁹ de priorib⁹ surrexit Tūc. R. dixit illis iesus Vos. M. autē quē me eē dicitis. Rñs Symon petr⁹ dixit Tu es xp̄s filius dei viui. Rñs autē iesus dixit ei Beatus es Simō bariona q̄ caro z sanguis non revelauit tibi sed p̄r me q̄ est in celis Et ego dico tibi/q̄ tu es petr⁹ z sup hanc petrā edificabo eccl'iam meā z porte infer̄i nō p̄revalebūt aduersus eā. Et tibi dabo claues regni celorū. Et q̄cunq̄ ligaueris sup terrā erit ligatū z in celis. Et q̄cunq̄ solueris sup terrā erit solutū z in celis. At L. ille increpans eos cōminat⁹. R. est eis. z p̄cepit. M. discipulis vt nemini dicerēt de R. illo q̄ ipse eēt xp̄s. Extinde cepit iesus docere. R. eos z oīdere. M. discipulis suis q̄ oporteret eū ire hierl'imā et multa pati z. R. reprobari. L. a. R. summis senioribus a scribis. M. z p̄cipib⁹ sacerdotū z occidi z tertia die resurgere z. R. palā verbū loq̄bat. Et assumēs M. eū petr⁹ cepit illū increpare dicēs Absit a te Nō erit tibi hoc. q̄. R. q̄uersus vidēs discipulos cōminat⁹ est petro dicēs Vade retro p⁹ M. me sathana / scandalū es mihi q̄ nō sapis ea q̄ dei sunt sed ea q̄ hoīm.

De cruce baiulāda post xp̄z M. vi. R. viij. Et p̄sonat. L. infra. xiij. z Luce. ix.

Capitulum. lxxiij.

Et vocata. R. turba cū discipul' suis dicebat ad oēs. Si q̄s vult p⁹ me venire z. R. me seq̄/abneget M. L. semetip̄m z tollat crucē suā z seq̄tur me Qui M. eni voluerit. L. aiam suā salua facere p̄det eā. Qui āt p̄diderit aiaz suā p̄pter me z euangeliū. salua faciet eāz inueniet M. eam. Quid enī p̄dest hoi si vniuersū mū dū lucret. aie vero sue detrimētū patiat semetip̄m. L. p̄datz detrimentū sui faciat. Aut M. R. quā dabit hō p̄mutatōez pro aia sua. fili⁹ M. eni hois vēturꝰ est in gl'ia patr̄ sui cū angel'is suis z tūc reddet vnicuiq̄ ꝑm opa sua Qui. R. enī me p̄fessus fuerit z verba mea in generatōe ista adultera z peccatrice fili⁹ hois p̄fitebit eū cū venerit i gl'ia patris sui cū angel'is suis Nā. L. q̄ erubuerit me z ꝑmones meos hūc fili⁹ homis erubescet eū cum venerit in maiestate sua z patr̄ z sctōz angelōz Et. R. dicebat L. illis. Amē. vere. L. dico vobis. Sunt M. q̄dā. R. L. de hic stātib⁹ q̄ nō gustabūt mortē donec videāt regnū R. dei venientis in virtute filiū M. hois venientē in regno patris sui.

De trāsfiguratōe dñi M. xvij. R. ix. L. ix

Capitulum. lxxv.

Actū L. est autē post hec verba fere dies octo post M. dies. R. sex. Assumpsit iesus ite pet̄z Jacobū z Johānē fratrē ei⁹ z duxit illos in montē excelsum seorsuz solos. R. vt oraret. L. Et trāsfigurat⁹ est M. ante illos Et. L. facta est dū oraret spēs vultus e⁹ altera z resplenduit. M. facies eius sic̄ sol. vestimēta āt ei⁹ facta sunt albaz candida. splendida R. nimis velut nix. z q̄lia fullo nō p̄t cādida facere sup terrā. Et. M. ecce duo L. viri apparuerūt M. eis moises z helias cū eo loq̄ntes visi. L. in maiestate z dicebāt excessum ei⁹ quē p̄pletur⁹ erat in hierl'im Petr⁹ vero z q̄ cū illo erāt grauati erāt somno Et euigilātes viderūt maiestatē eius z duos viros q̄ stabāt cū illo. Et factū est dū discederet ab illo. Rñs. M. petrus dixit ad Jesum Dñe p̄ceptor L. Rabbi. R. bonū M. est. R. nos L. hic eē. si vis M. faciam⁹ hic tria tabnacula tibi vnū moisi vnū z helie vnū Nō R. ei sciebat q̄d diceret. Et āt ei tīore exterriti Adhuc. L. ātillo loq̄nte. Ecce M. nubes lucida obūbrauit eos z timuerūt. L. illis in nubē intrātibus Et. M. ecce venit vox. R. de nube dicēs Hic est fili⁹ meus dilectus. M. charissim⁹ R. in quo. M. mihi bñ placui ipm audite Et audiētes discipuli ei⁹ ceciderūt in faciē suā z timuerūt valde. Et accessit ih̄s z tetigit eos. dixitq̄ eis. Surgite nolite timere Et. L. dū fieret vox leuātes. M. oc'los z circūspicientes. R. neminē M. viderūt ampli⁹ R. nisi iesum tm̄ secū. z inuētus L. est ih̄s solus. Et. M. descēdentib⁹ L. illis de mōte p̄cepit illis iesus dicēs Nemini dixeritz visionē donec fili⁹ hois a mortuis resurgat. Et. R. verbū cōtinuerūt apud se q̄rentes q̄d esset cum a mortuis resurrexerit Et tacuerunt. L. ipsi z nemi dixerunt in ill'is diebus quicq̄ ex illis que viderāt Et interrogauerūt M. eum discipl'i ei⁹ z dicebāt. q̄d

Regula tyconij ꝺ tpibus hic habet locuz. Marcus enī nō noiat primū z vltimū diē q̄ fuerūt ipfecti.

dicunt scribe et pharisei. R. quia helyam oportet venire primũ. Qui rñdẽs ait illis Helyas M. q̃dẽ venturꝰ ẽ. Dũ venerit R. prĩo restituet oĩa. ⁊ quõ scriptũ est in filiũ hoĩs vt multa patiat̃ ⁊ ꝯtẽnat̃. Dico. M. autẽ vobis qꝛ helias iã venit ⁊ nõ cognorunt eũ sed fecerũt in eo quecũqꝫ voluerũt sicut. R. scriptũ est de eo. sic M. ⁊ filiꝰ hominis passurꝰ est ab eis. Tũc intellexer̃t discipuli qꝛ de iohe baptista dixisset eis.

De spiritu muto

quẽ nõ potuerũt curare discipuli xp̃i M. xvij. R. ix. L. ix. Capi. lxxvi.

Factũ. L. est autẽ in seq̃nti die descendẽtibꝫ ill' de mõte ⁊ veniẽs. R ad discipl'os suos occurrit ill' turba multa. ⁊. R. vidit turbã magnam circa eos ⁊ scribas conq̃rentes cũ illis Et cõfestim oĩs ppl's vidẽs iesum stupefactꝰ est ⁊ expauerũt Et M. cũ venisset ad turbã occurrẽtes. R. salutabant eũ. ⁊ interrogauit eos. q̃d inter vos conq̃ritis? Et L. ecce rñdens R. vir L. vnꝰ R. de turba accessit M ad eũ genibꝫ ꝓuolutꝰ añ eũ clamauit. L. dicẽs Magister. R. attuli ad te filiũ meuꝫ huc hñtẽ spm̃ mutũ q̃ vbicũqꝫ apprehenderit eũ illidit eũ ⁊ spumat ⁊ stridet dẽtibꝫ ⁊ arescit. Dñe M. miserere filio meo quia lunaticꝰ est ⁊ male patit̃. Nã sepe cadit in ignẽ ⁊ crebro in aquã Magister. L. obsecro respice filiũ meũ qꝛ vnicꝰ mihi est. Et ecce spũs app̃hendit illũ ⁊ subito clamat ⁊ elidit ⁊ dissipat eũ cũ spumat. Et vix discedit dilaniãs eũ. ⁊ obtuli. M. eũ discipulis tuis rogaui. L. ⁊ dixi. R. vt eijcerẽt eũ ⁊ nõ potuerũt curare. M. eũ. Rñdens iesus ait. O generatõ incredula infidelis L. et ꝑuersa/ vsqꝫ quo ero apud vos et vobiscum M. q̃ꝫdiu. R. vos patiar. Afferte. M. huc illam ad me. Adduc L. huc filiũ tuũ. Et. R. attulerũt eũ ⁊. L. cũ accederꝫ et vidisset. R. illũ statim spũs turbauit illuꝫ ⁊ elisit. L. eũ demoniũ ⁊ dissipauit Et. R. elisus in terrã volutabat̃ spumãs Et interrogauit patrẽ quãtũ tp̃is est exq̃ ei hoc accidit. Ei ille dixit. Ab infantia ⁊ freq̃nter eũ in ignẽ ⁊ in aquã misit vt eũ ꝑderet. sꝫ ⁊ siq̃d potes adiuua nos misertꝰ nostri. Jesus autẽ ait illi. Si potes credere. omnia possibilia sunt credenti. Et ꝯtinuo exclamãs pater pueri cũ lachrymis aiebat Credo dñe. adiuua incredulitatẽ meã. Et cuꝫ vidisset Jesus cõcurrentẽ turbã. cõminatus est spiritui immũdo ⁊ increpauit. M L. eũ iesus dicẽs. R. Surde ⁊ mute spiritus Ego p̃cipio tibi exi ab eo ⁊ amplius ne introeas in eũ ⁊ exclamans ⁊ multũ discerpẽs eũ exijt ab eo demoniũ. M. Et factus. R. est sicut mortuꝰ ⁊ multi dicerẽt qꝛ mortuꝰ esset Jesus autẽ tenẽs manũ eius eleuauit eũ ⁊ surrexit ⁊ curatus M. est puer/ in illa hora sanauit L. puerũ ⁊ reddidit illũ patri suo. Stupebãt autẽ omnes in magnitudine dei. oĩbusqꝫ mirãtibꝫ in om̃ibus q̃ faciebat dixit ad discipulos suos: ponite ĩ cordibꝫ vestris s̃mones istos Filius eni hoĩs futurũ est vt tradat̃ in manus hoĩm. Et. R. cũ introissent domũ discipuli eius accesserũt. M. ad eũ secreto ⁊ dixerũt ei. Quare nos nõ potuimꝰ curare eum? Dixit illis iesus ꝓpter incredulitatẽ vestrã. Amen dico vobis. Si habueritis fidẽ sicut granũ sinapis/ dicetꝫ mõti huic transi hinc et trãsibit. ⁊ nihil impossibile erit vobis Hoc. R. ãt genus in nullo põt exire nisi in oratõne ⁊ ieiunio.

De scenopheia et

predicatõe passionis xp̃i. Math. xvij. R. ix. Luce. ix. Joh. vij. Capi. lxxvij

Et R. inde ꝓfecti p̃tergrediebant̃ ⁊ J. ãbulabat pꝰ hoc ihs ĩ galileã nec R. volebat quẽq̃ꝫ scire Nõ. J. eĩ volebat ãbulare in iudeã qꝛ q̃rebant eũ iudei int̃ficere Erat eĩ in ꝓxĩo dies festꝰ iudeoꝝ scenopheia. Dixer̃t ãt ad eũ frẽs eiꝰ Trãsi hinc ⁊ vade ĩ iudeã vt ⁊ discipuli tui videãt opa q̃ tu facis. Nemo q̃ppe ĩ occulto aliq̃d facit ⁊ q̃rit ip̃e in palã eẽ si h̃ facis maĩfesta teip̃ꝫ mũdo. Nec eĩ frẽs eiꝰ credebãt in eũ Dixit ergo eis ihs. tp̃s meũ nondũ aduenit. tp̃s ãt vestꝝ sp̃ est ꝑatũ Nõ p̃t mũdꝰ odisse vos. me ãt odit. qꝛ testĩoniuꝫ ꝑhibeo de illo qꝛ opa eiꝰ mala sunt. Vos ascẽdite ad diẽ festũ hũc. ego ãt nõ ascẽdã ad diẽ festũ istũ. qꝛ tp̃s meũ nõdũ ĩpletũ ẽ Hec cũ dixisset ip̃e mãsit ĩ galilea. Cõuersantibꝫ M. ãt eis in galilea docebat. R. discipulos suos ⁊ M. dixit. R. illis iesus Filius hoĩs tradẽdus est in manꝰ hoĩm ⁊ occidẽt eũ ⁊ occisus R. tertia die resurget. At L. illi ignorabãt verbũ istd̃. ⁊ erat velatuꝫ añ eos vt nõ sentirẽt illd̃. ⁊ L. timebãt. R. eũ interrogare de hoc verbo ⁊ ꝯtristati M sunt vehem̃ter Vt. J. ãt ascender̃t frẽs eiꝰ tunc ⁊ ipse ascendit ad diem festum. non

manifeste. sed quasi in occulto. Judei ergo querebãt eum in die festo. & dicebant. Vbi est ille? Et murmur multũ erat de illo in turba. Quidã enim dicebãt quia bonus est. Alij autẽ dicebant nõ. sed seducit turbas. Nemo tamẽ palam loquebat de eo ꝓpter metũ iudeorũ. Jam autẽ die festo mediante ascẽdit Jesus in templũ & docebat et mirabant iudei dicentes. Quomõ hic litteras scit cũ non didicerit? Respondit eis Jesus & dixit. Mea doctrina nõ est mea sed eius q̃ misit me. Si q̃s voluerit volũtatẽ eius facere/cognoscet de doctrina vtrũ ex deo sit an ego a meipso loquar. Qui a semetipso loq̃tur gloriã ꝓpriam querit. Qui autẽ querit gloriã eius q̃ misit illũ. hic verax est & iniusticia in illo non est. Nõne Moyses dedit vobis legẽ. & nemo ex vobis facit legẽ? Quid me queritis interficere? Respõdit ei turba & dixit. Demoniũ habes. Quis te q̃rit interficere? Rñdit ei Jesus & dixit eis. Vnũ opus feci et oẽs miramini. ꝓpterea moises dedit vobis circũcisionẽ. nõ quia ex moyse est sed ex patrib. Et in sabbato circũcidetis hominẽ. Si circuncisionẽ accipit homo in sabbato vt nõ soluat lex moysi. mihi indignamini. q̃ totũ hominẽ sanũ feci in sabbato? Nolite iudicare fm faciẽ sed iustum iudiciũ iudicate. Dicebant ergo quidã ex hierosolimis. Nõne hic est quẽ querũt interficere? Ecce palam loq̃tur & nihil ei dicunt. Nunq̃d vere cognouerũt principes quia hic est xps. Sed hũc scim⁹ vnde sit. xps autẽ cum venerit nemo scit vnde sit. Clamabat ergo docens in templo Jesus & dicens. Et me scitis & vnde sim scitis & a meipso nõ veni sed est ver⁹ q̃ misit me quẽ vos nescitis. Ego autẽ scio eũ. Et si dixero q̃ nescio eũ ero similis vobis mendax sed scio eũ quia ab ipso sum & ipse me misit. Querebãt ergo eũ apprehendere et nemo misit in illũ manus/ q̃ nõdum venerat hora eius. De turba autẽ multi crediderũt in eum Et dicebãt. xps cum venerit nũquid plura signa faciet q̃s que hic facit Audierũt pharisei turbã murmurãtẽ de illo hic. Et miserũt pharisei & principes ministros vt apprehẽderẽt eũ. Dixit ergo ie sus. Adhuc modicũ temp⁹ vobiscũ sum et vado ad eũ qui misit me. q̃ritis me & nõ inuenietis. Et vbi sum ego vos nõ potestis venire. Dixerũt ergo iudei ad seipsos Quo hic iturus est q̃ nõ inueniem⁹ eum? Nunq̃d in dispsionẽ gentiũ itur⁹ est & docturus gẽtes? Quis est hic sermo quẽ dixit. Queritis me & nõ inuenietis & vbi sum ego vos nõ potestis vẽire? In nouissimo autẽ die magno festiuitatis stabat Jesus & clamabat dicẽs. Si q̃s sitit vẽiat ad me et bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura flumia de vẽtre eius fluẽt aque viue Hoc autẽ dixit de spũ quẽ accepturi erãt credẽtes in eum. Nõdum enĩ erat spiritus datus q̃ Jesus nondũ fuerat glificatus. Ex illa ergo turba cũ audissent hos fmones eius dicebãt. Hic est vere propheta. Alij dicebãt hic est xps. Quidã autẽ dicebant Nunq̃d a galilea xps venit Nonne scriptura dicit q̃ ex semĩe dauid & de bethleem castello vbi erat dauid. venit christ⁹? Dissensio itaq̃ facta est in turba propter eum. Quidã autẽ ex ipsis volebãt apphẽdere eũ sed nemo misit sup illũ man⁹. Venerũt ergo ministri ad pontifices & pharisẽos & dixerunt eis illi. Quare nõ adduxistis eũ? Rñderũt isti. Nunq̃ sic locut⁹ est homo sicut hic hõ loq̃tur. Rñderũt ergo eis pharisei. Nunq̃d et vos seducti estis? Nũquid aliq̃s ex principib⁹ et phariseis credit in eũ sed turba hec que non nouit legẽ male dicti sunt. Dixit nicodem⁹ ad eos Ille q̃ venit ad eũ nocte q̃ vnus erat ex ipsis Nunq̃d lex nostra iudicat hominẽ nisi audierit ab ipso prius & cognouerit q̃d faciat. Respondẽrũt & dixerũt ei. Nunq̃d & tu galileus es. scrutare scripturas et vide quia ꝓpheta a galilea nõ surgit Et reuersi sunt vnusquisq̃ in domũ suam.

Nota q̃ nicodemus tã venerat.

De muliere depphensa in adulterio Jo. viij. Capitulum. lxxviij.

Jesus autẽ ꝓcessit in montẽ oliueti & diluculo iterũ venit in templũ et omnis popul⁹ venit ad eũ & sedẽs docebat eos. Adducunt autẽ scribe & pharisei mulierẽ in adulterio depphensam & statuerunt eã in medio & dixerũt ei. Magister hec mulier mõ depphensa est in adulterio. In lege autẽ mandauit nobis dñs hmõi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hec autẽ dicebant tentãtes eũ vt possent accusare eum Jesus autẽ inclinãs se deorsum digito scribebat in terra. Cum autẽ pseuerarẽt interrogantes eũ erexit se & dixit eis. Qui sine peccato vestrũ est. primus in illã lapidem

mittat. Et iterū se inclinans scribebat in terra. Audiētes autē vnus post vnū exibāt incipiētes a senioribꝫ z remāsit sol⁹ z mulier in medio stās. Erigens aūt se Jesus dixit ei. Mulier vbi sunt q̄ te accusabāt? Nemo te condēnauit? Que dixit. Nemo domine. Dixit autē ei Jesus. Nec ego te condemnabo. vade z amplius noli peccare.

De verbis christi in gazophilatio. J. viij. Capi. lxxix.

Iterū ergo locut⁹ est eis iesus dicēs. Ego suꝫ lux mūdi. qui seq̄tur me nō ambulat in tenebris sed hēbit lumē vite. Dixerunt ergo ei pharisei. Tu de teipso testimoniū phibes testimoniuꝫ tuū nō est verū. Rñdit iesus z dixit eis Et si ego testimoniū phibeo de meipo. veruꝫ est testimoniū meū/ qz scio vnde veni z quo vado. vos aūt nescitis vñ venio aut quo vado. Vos fm carnē iudicatis. ego autē nō iudico quēq̄. Et si iudico ego. iudicium meū vez est. quia solus nō sum. sꝫ ego z qui misit me pater. Et in lege vestra scriptū est qz duoꝝ hominū testimoniū vez est. Ego sum q̄ testimoniū phibeo de memetipso. z testimoniū phibet de me q̄ me misit pater. Dicebāt ergo ei. vbi est pater tuus? Respōdit Jesus. Nec me scitis neq̄ patrē meū. Si me sciretis forsitan z patrē meū sciretis. Hec verba locut⁹ est in gazophilatio docēs in templo z nemo appbendit eū qz nondū venerat hora eius.

De alio sermone christi ꝓpter quē voluerūt iudei eū lapidare. Jo. viij. Capitulum. lxxx.

Dixit ergo iterū eis. Ego vado z q̄retis me. z in pctō vestro moriemini. quo ego vado vos nō potestis venire. Dicebāt ergo iudei. Nunq̄d interficiet se metipm. qz dicit quo ego vado. vos nō potestis venire? Et dicebat eis Vos deorsuꝫ estis ego de supius sum. Vos de mundo hoc estis ego nō sum de mūdo hoc. Dixi ergo vobis qz moriemini in pctis vestris. Si enī nō crediderit⁹. qz ego sum moriemini in peccato vestro. Dixerūt ergo ei. Tu quis es? Dixit eis Jesus. Principiū qui z loquor vobis. multa habeo de vobis loqui z iudicare sed q̄ me misit verax est z ego que audiui ab eo hec loquor in mundo. z nō cognouerūt/ quia patrē eis dicebat deū. Dixit ergo eis Jesus. Cū exaltaueritis filiū homis tūc cognoscetis. quia ego ipse sum z a memetipso facio nihil Et sicut docuit me pater hec loquor z q̄ misit me mecū est. et nō reliquit me solū quia q̄ placita sunt ei facio semp hec illo loquēte multi crediderūt in eum. Dicebat ergo iesus ad eos q̄ crediderūt ei iudeos Si vos mānseritis in sermone meo. vere discipuli mei eritis z cognoscetis veritatē z veritas liberabit vos. Responderūt ei. Semen abrae sumus z nemini seruiuim⁹ vnq̄. q̄ modo tu dicis liberi eritis? Respōdit eis Jesus. Amen amē dico vobis/ qz oīs q̄ facit peccatū. seru⁹ est peccati. seru⁹ autem nō manet in domo in eternuꝫ. filiꝰ manet in eternū Si ergo filius vos liberabit. vere liberi eritis. scio quia filij abrae estis. sꝫ queritis me interficere. quia sm⁹ me⁹ non capit in vobis. Ego quod vidi apud patrē loquor. z vos que vidistis apud patrē vestrū faciatis. Respōderūt et dixerunt ei. Pater noster abraā est. Dicit eis Jesus. Si filij abrae estis. opa abrae facite. Nūc autē queritis me interficere hominē qui veritatē vobis locutus sum quā audiui a deo. hoc abraā nō fecit. Vos facitis opa patris vestri. Dixerūt ergo ei. Nos ex fornicatiōe nō sumus nati. vnū patrē habemus deū. Dixit ergo eis Jesus. Si deus pater vester esset diligeretis vtiq̄ me Ego enim ex deo pcessi z veni. neq̄ enī a meipso veni sed ille me misit. quare loquelā meam nō cognoscitis? Quia nō potestis audire sermonē meū. Vos ex patre diabolo estis z desideria patris vestri vultis facere Ille homicida erat ab initio et in veritate nō stetit/ quia nō est veritas in eo. cū loq̄tur mendaciū ex ꝓpriis loq̄tur qz mendax est z pater eius. Ego autē quia veritatem dico nō creditis mihi Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatē dico q̄ re non creditis mihi? Qui est ex deo verba dei audit. ꝓterea vos nō auditis/ quia ex deo nō estis. Responderūt ergo iudei z dixerunt ei. Nonne benedicim⁹ nos quia samaritanus es tu z demoniū habes? Respondit Jesus. Ego demoniū nō habeo sed honorifico patrē meū z vos inhonorastis me. Ego autē nō quero gloriā meam. est qui querat z iudicet. Amen amen dico vobis. Si quis sermonē meū seruauerit. mortē nō videbit in eternū. Dixer⁊

ergo iudei. Hunc cognouim⁹ quia demoniū habes. Abraā mortu⁹ est et prophete, z tu dicis si quis sermonē meū seruauerit mortē non gustabit in eternū. Hūquid tu maior es patre nostro Abraā qui mortu⁹ est: z prophete mortui sunt. quē tu teipm facis: Respōdit Jesus. Si ego glorifico meipm gloria mea nihil est. Est pater meus qui glorificat me quē vos dicitis q̄ deus noster est. z nō cognouistis eū. ego autem noui eū. Et si dixero nescio eū. ero similis vobis mendax sed scio eū z sermonē eius seruo Abraā pater vester exultauit vt videret diē meū vidit z gauisus est. Dixerunt ergo iudei ad eū Quinq̄ginta ānos nondū habes z abraam vidisti: Dixit ergo eis Amen amē dico vobis anteqū abraam fieret ego sum. Tulerūt ergo lapides: vt iacerēt in eum Jesus autem abscondit se et exiuit de templo.

De ceco nato J.ir.

Capitulum.lxxxi.

Et preteriēs vidit hoīem cecum a natiuitate. Et interrogauerūt eū discipli sui Rabbi. Quis peccauit hic an parētes eius vt cec⁹ nasceret: Rñdit Jhs. Neq; hic peccauit neq; pntes ei⁹ sz vt manifestent opa dei in illo. Me oportet opari opa eius qui misit me donec dies ē. Venit nox quando nemo potest opari. q̄diu sum in mūdo lux sum mūdi. Hoc cū dixisset expuit in terrā z fecit lutū ex sputo z liniuit lutū sup oculos eius et dixit ei. Vade z laua in natatoria syloe quod interpretat missus. Abiit ergo z lauit z venit videns Itaq; vicini z qui viderant eum prius q̄ mēdicus erat dicebāt. Hōne hic est qui sedebat z mendicabat: Alii dicebant q̄ hic est. Alii aut̄ /nequaq̄ sed similis eius est Ille vero dicebat. q̄ ego sum. Dicebāt ergo ei. Quomō aperti sunt tibi oculi: Rñdit. Ille homo qui dicit Jesus lutū fecit z vnxit oculos meos z dixit mihi. Vade ad natatoria syloe z laua z abiit z laui z video. Dixerūt ei. Vbi est ille: Ait nescio Adducunt eū ad phariseos qui cec⁹ fuerat. Erat aut̄ sabbatū quādo lutū fecit Jesus z aperuit oculos eius Iterū ergo interrogabāt eū pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis. Lutū posuit mihi sup oculos z lauit z video. Dicebāt ergo ex phariseis q̄dam. Non est hic homo a deo qui sabbatum nō custodit Alii dicebāt. Quomodo pōt homo pctōr hec signa facere: Et scisma erat inter eos. Dicūt ergo ceco iterū. Tu q̄d dicis de eo qui aperuit tibi oculos tuos: Ille aut̄ dixit quia prophēta est. Nō crediderūt ergo iudei de illo q̄ cecus fuisset z vidisset donec vocauerūt pentes eius qui viderat. Et interrogauerūt eos dicētes. Hic filius vester est quē vos dicitis. q̄ cecus natus est: quomō ergo nunc videt: Rñderunt ergo eis pentes ei⁹ z dixerunt. Scimus q̄ hic est fili⁹ noster z q̄ cec⁹ natus est. quomō aut̄ nunc videat nescim⁹ aut quis aperuit oculos ei⁹ nos nescim⁹ ipsum interrogate. etatē habet ipe de se loquat. Hec dixerūt pentes eius q̄ timebāt iudeos. Jam enī cōspirauerāt iudei vt si quis confiteret eū esse christū extra synagogā fieret. propterea pntes ei⁹ dixerūt etatem habet ipm interrogate. Vocauerunt ergo rursum hoīem qui cec⁹ fuerat z dixerūt ei. Da gloriā deo. Nos scim⁹ quia hic homo pctōr est Dixit ergo ille. si peccator est. nescio. Unū scio. q̄ cum cecus essem modo video Dixerūt ergo illi. Quid fecit tibi: quomodo aperuit tibi oculos: Rñdit eis. Dixi vobis iam z audistis. Quid iterum vultis audire: Nunq̄d z vos vultis discipuli eius fieri: Maledixerūt ei z dixerūt Tu discipulus illius sis. nos aut̄ moysi discipuli sumus Nos scim⁹ quia moysi locutus est de⁹. Hunc aut̄ nescimus vñ sit Rñdit ille homo z dixit eis. In hoc mirabile est. quia vos nescitis vnde sit z aperuit oculos meos: Scim⁹ aut̄ q̄ peccatores deus nō audit. sed siq̄s dei cultor est z voluntatē eius facit. hūc deus exaudit. A seculo nō est auditū quia q̄s aperuit oculos ceci nati. nisi esset hic a deo/nō poterat facere quicq̄. Respondērūt z dixerūt ei. In peccatis nat⁹ es totus z tu doces nos: Et eiecerūt eum foras. Audiuit Jesus quia eiecerūt eum foras z cū inuenisset eū dixit ei. Tu credis in filiū dei: Respondit ei et dixit. Quis est dñe vt credā in eū Dixit ei Jesus. Et vidisti eū et qui loq̄tur tecum ipse est. At ille ait. Credo domine. Et procidens adorauit eū. Et dixit ei Jesus. Ju in iudicium ego veni in hūc mundū vt qui nō vident videāt. z qui vident ceci fiant. Et audierūt ex phariseis qui cū ipso erant. et dixerūt ei. Nunq̄d z nos ceci sumus: Dixit eis Jesus si ceci essetis nō haberetis pctm

Nunc vero quia dicitis quia videm⁹ pec
catũ vestrũ manet.

De sermone chri-
sti. Ego sum pastor bonus. Johan. x.

Capitulum. lxxxij.

Amen amẽ dico vobis qui nõ in-
trat ꝑ ostiũ in ouile ouiũ: ꝫ ascen-
dit aliunde ille fur est ⁊ latro. Qui autẽ in
trat ꝑ ostium hic pastor est ouiũ huic osti
arius aꝑit ⁊ oues vocẽ eius audiunt ⁊ ꝓpri
as oues vocat noĩnatim ⁊ educit eas. Et
cum ꝓprias oues emiserit vadit ante eas.
⁊ oues illũ sequũtur quia sciũt vocẽ eius.
Alienũ autẽ non sequũtur / sed fugiũt ab
eo quia nõ nouerũt vocẽ alienorũ Hoc ꝓ
uerbiũ dixit eis Jesus Illi autẽ nõ cogno
uerũt quid loq̃retur eis. Dixit ergo eis ite
rũ Jesus. Amẽ amen dico vobis quia ego
sum ostiũ ouiũ. Om̃es quotq̃t venerunt
fures sunt ⁊ latrones sed nõ audierũt eos
oues. Ego sum ostiũ. per me siq̃s introie
rit / saluabit̃ ⁊ ingredietur ⁊ egredietur ⁊ pa-
scua inueniet. Fur autẽ nõ venit nisi vt fu
ret̃ ⁊ mactet ⁊ ꝑdat Ego veni vt vitã habe
ant ⁊ abũdantius habeant. Ego sum pa-
stor bonus. bon⁹ pastor dat animã suam
pro ouib⁹ suis. Mercenarius autẽ ⁊ qui
nõ est pastor cui⁹ nõ sunt oues ꝓprie. vidꝫ
lupũ venientẽ ⁊ dimittit oues ⁊ fugit ⁊ lu
pus rapit ⁊ disꝑgit oues Mercenari⁹ aũt
fugit quia mercenari⁹ est ⁊ nõ ꝑtinet ad eũ
de ouib⁹ Ego sum pastor bon⁹ ⁊ ꝯgnosco
oues meas ⁊ ꝯgnoscũt me mee. Sic̃ no
uit me pater ⁊ ego agnosco patrẽ et aĩam
meã pono pro ouib⁹ meis. Et alias oues
habeo que nõ sunt ⁊ hoc ouili ⁊ illas opor
tet me adducere ⁊ vocẽ meam audiẽt et fi-
et vnũ ouile ⁊ vnus pastor ꝓpterea me pa-
ter diligit q̃ ego pono animã meã ⁊ iterũ
sumã eam Nemo tollit eã a me sed ego po
no eã a meip̃o. ꝑtãtem habeo ponẽdi ani
mã meã ⁊ potestatẽ habeo iterum sumẽdi
eã. Hoc mandatũ accepi a patre meo Dis
sensio iterũ facta est inter iudeos ꝓpter ser
mones hos. Dicebant autẽ multi ex his.
Demoniũ habet ⁊ insanit. quid eũ audi-
tis? Alij dicebãt hec verba nõ sunt demo-
niũ habentis. Nunq̃d demoniũ potest ce
coꝝ oculos aꝑire?

De solutiõe didra
gmatis. M. xvij. R. ix.

Capitulum. lxxxiij.

Et. R. venerũt capharnaũ et cum
venissent. M. capharnaũ accesse-
runt qui didragma accipiebãt ad
Petrũ et dixerunt ei Magister vester non
soluit didragma. Et ait Etiam. Et cũ in-
trasset in domũ. preuenit eũ Jesus dicẽs.
Quid tibi videtur Symon? Reges terre
a quib⁹ accipiunt tributũ vel censum. a fi-
lijs suis an ab alienis? Et ille dixit Ab ali
enis Et dixit ei Jesus. Ergo liberi sunt fi
lij. Vt autẽ non scandalizemus Vade ad
mare ⁊ mitte hamũ. et eũꝫ piscẽ qui prim⁹
ascenderit tolle ⁊ aperto ore eius. inueni-
es staterẽ. illum sumẽs da eis pro me ⁊ te.

De contentione di
scipulorum quis eorũ videret̃ esse maior
⁊ de doctrina christi M. xviij. R. ix. L. ix

Capitulum. lxxxiiij.

In illa M. hora ĩtrauit. L. in eos
cogitatio quis eorum videret̃ esse
maior. At Jesus videns cogitatõ
nes cordis eorũ cum. R. domi esset inter-
rogabat eos Quid in via tractabatis? At
illi tacebant. Siquidẽ in via inter se di-
sputauerãt. quis esset illorũ maior. Acces
serunt. M. discipuli ad Jesum dicentes.
Quisputas maior est in regno celoꝝ? Et
R. residens vocauit duodecĩ. et ait illis.
Siquis vult prim⁹ esse. erit omniũ nouis
simus et omniũ minister. Et. M. aduo-
cans Jesus paruulũ accipiens. R. appre-
hendit. L. et statuit. M. eũ secus se in me
dio. M. eorum. Quem. R. cum cõplexus
esset: ait illis. Amen. M. dico vobis. Ni-
si cõuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut ꝑuu-
li nõ intrabitis in regnũ celorum. Quicũ
q̃ ergo humiliauerit se sicut ꝑuulus iste /
hic maior est in regno celorũ. Et qui su-
sceperit. vnũ paruulũ talem in noĩe meo.
me suscipit. Et. R. quicũq̃ me susceperit
nõ solum me suscipit / sed eũ qui misit me.
Nam q̃ minor. L. est inter vos om̃es. hic
maior est. Qui. M. autẽ scandalizauerit
vnũ de pusillis istis minimis q̃ in me cre
dunt expedit bonũ. R. est ei magis vt M.
suspendatur mola asinaria in collo eius ⁊
dimergat̃ in profundũ maris. Ve mũdo
a scandalis. Necesse est enĩ vt veniãt scan
dala. verũtamẽ ve homini illi ꝑ quẽ scan-
dalum venit. Si M. autẽ. R. manus tua
scandalisat te abscide eã et proijce abs te.

BIBLIOTECA UNIWERSYTECKA POZNAN

Bonum. R. est tibi debilem vel claudum M. introire in vitam q̄z duas manus vel duos. M. pedes habentē mitti in gehennā ignem. M. eternū inextinguibilē R. vbi vermis eorū non morit̄ z ignis nō extinguit̄. Et si pes tuus scādalisat te. amputa illum. bonuz est tibi claudū intrare in vitam eternaz q̄z duos pedes habentē mitti in gehennā ignis inextinguibil' vbi vermis eorū non morit̄ z ignis nō extinguitur. Et M. si oculus tu⁹ scandalisat te erue eum z proīce abs te. Bonū. R. est tibi luscō cū M. vno oculo vitam intrare regnum R. dei q̄z duos oculos habentē mitti in gehennā ignis vbi vermis eorū non morit̄ z ignis nō extinguit̄. Oīs enī victima igne salietur z oīs victima sale salietur. Bonum est sal q̄ si sal insulsum fuerit in quo illō condiens? Habete in vobis salem. et pacem habete inter vos. Videte. M. ne cōtemnatis vnū ex his pusillis. Dico enī vobis quia angeli eorū in celis semp̄ vident faciē patris mei q̄ in celis est. venit enī filius hois saluare quod ꝑierat. Quid vobis videt̄? Si fuerint alicui centū oues. errauerit vna ex eis. Nonne relinquit nonagintanouē in montez vadit querere eam q̄ errauerat. Et si cōtigerit vt inueniat eā. Amen dico vobis. q̄ gaudet sup eam magis q̄z super nonagintanouē que nō errauerūt Sic nō est voluntas ante patrē vestrū qui in celis est vt peat vnus de pusillis istis.

De correptione fraterna. M. xviij. L. xvij.

Capitulum. lxxxv.

Attendite vobis si. M. autē peccauerit in te frater tuus. Vade et corripe. increpa. L. illū inter M. te z ipm solum. Si audierit te z penitentiam. L. egerit. dimitte illi. lucratus. M. es fratrē tuum. Et. L. si septies in die peccauerit in te z septies in die ad te cōuersus fuerit dicens penitet me dimitte illi. Si M. autē non te audierit adhibe tecuz adhuc vnum vl' duos vt in ore duoꝝ testiū vel trium stet oīe verbum. q̄ si nō audierit eos dic ecclesie. Si autē z ecclesiam nō audierit sit tibi sicut ethnicus z publicanus. Amen dico vobis quecūq̄z alligaueritis sup terram. erunt ligata et in celis et quecūq̄z solueritis super terrā erunt soluta z in celis. Iterū dico vobis quia si duo ex vobis cōsenserint super terrā de oīi re quamcūq̄z petierint /fiet illis a patre meo qui in celis est. vbi enim sunt duo vel tres cōgregati in nomine meo ibi sum in medio eorū. Tunc accedēs Petrus ad eum dixit Domine quotiēs peccabit in me frater meus z dimittā illi. Vsq̄z septies? Dixit illi Jesus. Nō dico tibi vsq̄z septies sz vsq̄z septuagies septies.

De seruo nequam cui oē debitū dimissum fuerat. M. xviij.

Capitulum. lxxxvi.

Ideo assimilatū est regnum celoꝝ homini regi qui voluit ratōnem ponere cum seruis suis. Et cum cepisset ratōem ponere oblatus est ei vn⁹ qui debebat decē milia talenta. Cum autem nō haberet vnde redderet. iussit eum dominꝰ venūdari z vxorē eius et filios et oīa que habebat z reddi. Procidēs autem seruꝰ ille rogabat cum dicēs. Patientiam habe in me z oīa reddā tibi. Misertus autē dominꝰ serui illi⁹. dimisit euz. et debitum dimisit ei. Egressus autē seruus ille inuenit vnū de cōseruis suis qui debebat centū denarios z tenens suffocabat eum dicēs. Redde quod debes. Et procidens cōseruus eius rogabat eū dicens. Patientiā habe in me z oīa reddā tibi. Ille autē noluit sed abijt z misit eū in carcerē donec redderet debitū. Videntes autem cōserui eius que fiebāt ꝑtristati sunt valde. et venerunt et narrauerūt domino suo oīa que facta fuerāt. Tunc vocauit illum dominꝰ suus z ait illi. Serue ne quā oīe debitū dimisi tibi quoniā rogasti me. Nonne ergo oportuit z te misereri conserui tui sicut z ego tui misertus sum? Et iratus dominꝰ eius tradidit eū tortoribus quoad vsq̄z redderet vniuersum debitum. Sic et pater meus celestis faciet vobis si nō remiseritis vnusquisq̄z fratri suo de cordibus vestris.

De illo qui eiciebat demonia z nō sequebat̄ christū. R. ix. L. ix.

Capitulum. lxxxvij.

Respondens. L. autē illi. R. Johannes dixit. Preceptor. L. magister. R. vidimus quendā in nomine tuo eiciētē demonia et ꝓhibuim⁹

eum quia nõ sequit̃ te nobiscũ. Et ait ad illos Jesus. Nolite prohibere. Nemo est qui faciat virtutẽ in nomine meo & possit cito male loqui de me. Qui. R. L. enī nõ est aduersum vos p nob est. Quisqs. R. vobis potũ dederit calicẽ aque frigide in nomine meo quia christi estis. Amẽ dico vobis nõ perdet mercedẽ suam.

De aduentu christi

in fines iudee & q discipuli nõ timeãt eos qui occidũt corpus nec vult christus diuidere hereditatem. M. xviij. & supra. c. R. & L. xij. Capitulum. lxxxviij.

Et. M. factũ. L. est cũ consumasset sermones istos Jesus inde exurgens & migrauit. M. a galilea & venit in fines iudee trans iordanẽ & secute sunt eum turbe multe. Et cõuenerunt R. iteruz turbe ad eum & curauit. M. eos ibi et. L. sicut consueuerat iterũ docebat eos. Multis autẽ turbis circunstãtib9 ita vt se inuicẽ conculcarẽt cepit dicere ad discipulos suos Attẽdite a fermento phariseorũ quod est ypocrisis. Nihil autem opertũ est quod nõ reueletur neq; absconditum quod nõ sciatur quoniã que in tenebris dixistis. in lumine dicẽtur & quod in aure locuti estis in cubilib9 predicabitur in tectis. Dico autẽ vobis amicis meis ne terreamini ab his qui occidũt corp9 et post hoc nõ habent amplius quid faciant. Ostẽdam autem vobis quẽ timeatis timete eum qui postq; occiderit habet potestatẽ mittere in gehennã. Jta vobis dico hunc timete. Nonne quinq; passeres veneũt asse. M. dipondio. L. et vnus in illis nõ est in obliuione coram deo non. M. cadit. R. in terrã sine patris vestri voluntate. Sz & capilli capitis vestri omes numerati sunt. Nolite ergo timere multis passeribus meliores M. pluris. L. estis vos dico. J. autẽ. M. vobis quicũq; me confessus fuerit coram hominib9 & filius hominis confitebit̃ eum coram angelis dei. Qui autẽ negauerit me coram hominibus denegabit̃ coram angelis dei. Et omnis qui dicit verbũ in filiũ hominis remittetur illi. Si autẽ in spiritũ sanctũ blasfemauerit nõ remittetur ei. Cum autẽ inducent vos in synagogas et ad magistratus et potestates nolite soliciti esse qualit̃ aut quid respondeatis aut quid dicatis. spiritus enīz sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere. Ait autẽ illi quidã de turba. Magister dic fratri meo vt diuidat mecũ hereditatẽ. Et dixit ei homo quis me constituit iudicẽ & diuisorem sup vos. Dixitq; ad illos. Videte & cauete ab omni auaricia quia nõ in abundantia cuiusq; vita ei9 est ex his que possidet.

De diuite habente fructũ abundantiã & ne discipuli soliciti sint. Luce. xij.

Capitulum. lxxxix.

Dixit autem similitudinẽ ad illos dicens hominis cuiusdã diuitis vberes fructus ager attulit & cogitabat intra se dicens q̃d faciam q̃ nõ habeo quo cõgregem fructus meos. Et dixit hoc faciam destruam horrea mea & maiora faciam & illuc cõgregabo omnia que nata sunt mihi et bona mea & dicaz anime mee. Anima mea habes multa bona posita in annos plurimos. requiesce comede bibe epulare. Dixit autem illi deus/ stulte hac nocte repetent animã tuam a te. que autez parasti cuius erũt. Sic est qui sibi thesaurizat et nõ est in deũ diues. dixitq; ad discipulos suos. Jdeo dico vobis Nolite soliciti esse anime vestre quid manducetis neq; corpori vestro quid vestiamini Anima enim plus est q̃ esca & corp9 plus q̃ vestimẽtum. Considerate coruos quia nõ seminãt neq; metunt. q̃bus non est cellariũ neq; horreũ & deus pascit illos. quãtomagis vos estis pluris illis. Quis autem vestrũ cogitãs potest ad staturam suam adijcere cubitũ vnum. Si ergo neq; quod minimũ est potestis quid de ceteris soliciti estis. Considerate lilia agri quomodo crescunt/ non laborant. neq; nent. Dico autẽ vobis quia nec Salomon in omĩ gloria sua vestiebat̃ sicut vnũ ex istis. Si autẽ fenum quod hodie in agro est et cras in clibanũ mittit̃ deus sic vestit. quãtomagis vos pusille fidei. Et vos nolite querere quid manducetis aut quid bibatis & nolite in sublime tolli. Hec enī om-

Multa que hic ponunt̃ posita sunt supra sentẽtialit̃ vel ẽt in verbis in sermone in monte.

nia gentes mūdi querūt. pater autē vester
scit quoniā his indigetis. Verumtamen
primū querite regnū dei z hec oīa adīcient vobis. Nolite timere pusillus grex qz
complacuit patri vestro vobis dare regnū
Vendite que possidetis / et date elemosynam. Facite vobis sacculos / qui nō vetustascunt. thesaurū non deficientē in celis /
quo fur nō appropiat. neqz tinea corrumpit. Ubi enim thesaurus vester est ibi z cor
vestrū erit. Dicebat autē ad turbas. Cum
videritis nubem orientē ab occasu statim
dicitis nimbus venit z ita fit. Et cum austrum flātez / dicitis quia estas erit z ita fit
Ypocrite faciem celi et terre nostis probare. hoc autē tempus quomodo nō probatis? Quid autē et a vobisipsis non iudicatis quod iustū est? Cum autē vadis cū
aduersario ad principē in via da operam
liberari ab illo ne forte trahat te apud iudicem. z iudex tradat te exactori z exactor
mittat te in carcerem. Dico tibi quia non
exies inde donec etiam nouissimū minutum reddas.

De galileis occisis

et de ficulnea. Luce. xiij.

Capitulum. xc.

Herant autē quidā illo tēpore nūciantes illi de galileis quorū sanguinē Pilatus miscuit cum sacrificijs eorum. Et respondēs dixit illis. Putatis q hi galilei pre oīnibus galileis peccatores fuerūt quia talia passi sunt? Non Dico vobis. sed nisi penitētiā egeritis similiter oīes pibitis. Sicut z illi. xviij. super quos cecidit turris in syloe et occidit eos. Putatis quia z ipsi debitores fuerunt pter oīes homīes habitātes in hierusalem? Non. Dico vobis / sed si non penitētiam egeritis oīes similiter pibitis.
Dicebat autē hanc similitudinē. Arborē
ficī habebat quidā plantatā in vinea sua
z venit querēs fructuz in illa z nō inuenit
Dixit autem ad cultorē vinee. Ecce anni
tres sunt exquoveni querens fructū in ficulnea hac. z nō inuenio. Succide ergo
illam / vt quid etiā terrā occupat? At ille
respondēs dixit illi. Domine dimitte illā
et hoc anno vsqz dum fodiā circa illam et
mittam stercora. z siquidem fecerit fructū
bene. Sin autē in futurū succides eam.

De muliere incurvata. L. xiij.

Capitulū. xci.

Erat autē in synagoga eorum docens sabbatis Et ecce mulier que
habebat spiritū infirmitatis annis decem z octo z erat inclinata nec oīmino poterat sursum respicere. Quā cum vidēret Jesus vocauit ad se z ait illi Mulier
dimissa es ab infirmitate tua. z imposuit
illi manus z cōfestim erecta est z glorificabat deum. Respōdens autē archisynagogus indignās / quia sabbato curasset Jesus / dicebat turbe sex dies sunt in quibus
oportet operari. in his ergo venite z curamini z nō in die sabbati. Respondit autē ad
illum dominꝰ z dixit Ypocrite vnusquisqz
vestrū sabbato nō soluit bouē suū aut asinum a psepio z ducit adaquare? Hanc autem filiā abrae quā alligauit sathanas ecce decez z octo annis nō oportuit solui a
vinculo isto in die sabbati? Et cū hec diceret. erubescebāt oīes aduersarij eius. et
oīnis populus gaudebat in vniuersis que
gloriose fiebant ab eo.

De interrogatōne

iudeorū an liceat vxorē dimittere. M. xix
R. x. L. xvi. Capitulum. xcij

Et. M. accesserūt pharisei tentantes eum atqz dicentes Si licz hoī
dimittere vxorē quacunqz ex causa? At. R. ille respondēs ait. Quid vobis
precepit Moyses? Qui dixerūt Moyses
pmisit libellū repudij scribere z dimittere
Qui. M. respōdens ait illis. Nō legistis
quia qui fecit hominē ab initio creature.
R. masculū. M. R. z feminā fecit eos deus. Et dixit propter hoc relinquet homo
patrē z matrē z adherebit vxori sue z erūt
duo in carne vna. Itaqz iam nō sunt duo
sed vna caro. Quod ergo deus coniunxit
homo nō seperet. Dicūt. R. illi. Quid. M.
ergo moyses mādauit dari libellū repudij
z dimittere? Ait ill. Quoniā. M. R. moyses ad duriciā cordis vestri pmisit vobis
dimittere vxores vestras. z scripsit vobis
preceptū istud. Ab initio. M. autē nō fuit sic. Et. R. in domo iterū discipuli eius
interrogauerūt eū. Et ait illis. Dico. M.
autē vobis quia. M. R. quicūqz dimiserit vxorē suam nisi ob fornicatōem. z aliā

duxerit mechatur. et. R. adulteriū cōmittit super eā. et. R. qui. L. dimissam a. L. viro duxerit mechat. Et si uxor dimiserit virū suum z alij nupserit mechat. Dicūt. D. ei discipuli eius. Si ita est causa hominis cum uxore non expedit nubere. Qui dixit. Non oēs capiunt verbū istud sed quibus datū est. Sunt enī eunuchi qui de matris utero sic nati sunt. Et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominib. Et facti sunt eunuchi qui seipos castrauerūt vel eunuchi sauerūt propter regnū celorū. Qui potest capere capiat.

De parulis oblatis. M. xix. R. x. Luc. xviij. La. xciij.

Tunc M. oblati. R. sunt ei puuli infantes. L. ut. L. tāgeret. R. eos z manus. M. imponeret z oraret Quod L. cum viderent discipuli increpabant L. M. illos z cōminabātur. R. offerētib. Quos cū vidisset indigne tulit Jesus. L. autē cōuocans illos dixit. M. eis R. Sinite. M. R. L. paulos venire ad me/et nolite prohibere eos taliū est enī regnum celorū Et dixit. R. Amen. R. dico L. vobis quicūq; nō acceperit regnū ut puer nō intrabit in illud. Et complexās illos et imponēs manus sup eos benedicebat illos. Et. M. cū imposuit eis manus abiit inde.

De filio prodigo

L. xv. Capitulum. xciiij.

Erant autē appropinquantes ei publicani et peccatores ut audirent illum. Et murmurabant scribe et pharisei dicētes/ quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam dicēs. Quis ex vobis homo qui hz centū oues etsi perdiderit unā ex illis. Nonne dimittit nonagintanouē in deserto z vadit ad illā que perierat donec inueniat illaz? Et cū inuenerit illā imponit in humeros suos gaudēs z veniēs domū conuocat amicos et vicinos dicēs illis Congratulamī mihi. quia inueni ouē meam que perierat. Dico vobis q; ita erit gaudiū in celo sup uno peccatore penitētiam agente q; sup nonagintanouē iustis qui nō indigent penitentia. Aut que mulier habens dragmas decē etsi perdiderit dragmā unam. Nonne accendit lucernā. et euertit domū z querit diligenter donec inueniat? Et cū inuenerit conuocat amicos z vicinos dicens. Congratulamī mihi/quia inueni dragmā quam pdideram Ita dico vobis gaudiū erit āgelis dei super uno peccatore penitētiam agente. Ait autē. Homo quidā habuit duos filios. z dixit adolescentior ex illis patri. Pater da mihi portionē substantie que me cōtingit Et diuisit illis substātiam Et nō post multos dies cōgregatis oīb; adolescentior filius pegre profectus est in regionem longinquā et ibi dissipauit substantiā suam viuendo luxuriose. Et postq; oīa cōsumpsisz facta est fames valida in regiōe illa z ipe cepit egere/ z abiit z adhesit uni ciuium regiōis illius z misit illum in villā suam ut pasceret porcos. Et cupiebat vētrem suū implere de siliquis/ quas porci manducabant z nemo illi dabat. In se autez reuersus dixit Quāti mercenarij in domo patris mei abūdant panibus. et ego hic fame pereo. z Surgam z ibo ad patrē meū z dicam illi. Pater peccaui in celū et corā te. z iam nō sum dignus vocari filius tuus. fac me sicut unū de mercenarijs tuis Et surgens venit ad patrē suum. Cuz autem adhuc longe esset. vidit illū pater suus z misericordia motus est. Et occurrēs cecidit sup collum eius z osculatus est eū. Dixitq; ei filius. Pater peccaui in celum et corā te/iam nō sum dignus vocari filius tuus. Dixit autē pater ad seruos suos Cito pferte stolam primā z induite illū z date annulū in manu ei9 z calciamēta in pedes ei9 z adducite vitulū saginatū z occidite z manducem9 z epulemur q; hic filius meus mortuus erat z reuixit pierat z inuētus ē Et ceperūt epulari. Erat autē filius eius senior in agro. Et cum veniret z approp̄inquaret domui: audiuit symphoniā z chorum. z vocauit unū de seruis. z interrogauit que hec essent Jsq; dixit illi Frater tuus venit z occidit pater tuus vitulū saginatum q; saluū illū recepit. Indignatus est autē z nolebat introire. Pater ergo illius egressus cepit rogare illū At ille rñdēs patri suo dixit. Ecce tot ānis seruio tibi z nūq; mādatū tuū pterui z nūq; dedisti mihi edū ut cū amicis meis epularer. sz p9 q; hic filius tuus q; deuorauit substaz suā cū meretrici

bus venit. occidisti illi vitulū saginatum. At ipse dixit illi. Fili tu semper mecū es et omnia mea tua sunt epulari autē ꝛ gaudere oportebat quia frater tuus hic mortuꝰ erat ꝛ revixit. perierat ꝛ inuentus est.

De adolescēte que

rente quid faciēdo vitā possideret. M. xix R. x. Lu. xviij.

Capitulum. xcv.

Abijt M. inde Jesus et. R. cum ingressus esset in via. Et ecce. M. vnus princeps. L. ꝑcurrens. R. et accedens. M. genu. R. flexo ante eum interrogabat. L. et rogabat. R. illum dicens Magister. M. bone. R. quid. L. boni. M. faciendo. L. vitam eternā possidebo. Dixit ei Jesus. Quid M. me interrogas de bono? Unus est bonꝰ deus Nemo R. L. bonus nisi solus deus. Si. M. autem vis ad vitam ingredi serua mandata Precepta R. L. nosti? Dixit M. illi Que Jesus autē dixit illi. Non M. homicidiū R. L. facies. Non adulteraberis. Non facies furtum. Non falsum testimoniū dices. Ne. R. fraudē feceris. Honora. M. R. L. patrē tuum ꝛ matrē tuam. Diliges M. proximū tuum sicut teipm. Dixit illi adolescens. Hec. M. omnia. R. custodiui. L. a iuuentute mea. Quid. M. adhuc mihi deest Jesus. R. autē intuitus est eum dilexit eum. Quo. L. audito Jesus ait. Adhuc vnū tibi deest. Si vis. M. perfectus esse vade et. M. vende. R. L. omnia que habes ꝛ da paupibus ꝛ habebis thesaurū in celo ꝛ veni et sequere me. Cū M. autē audisset adolescens verbū. contristatus in verbo abijt M. R. tristis. M. ꝛ merens R. Erat. M. R. enī habens multas possessiones. et dives. L. valde. Videns autē Jesus tristē factū ait discipulis. M. suis. R. Quam. R. L. difficile qui pecuniam habēt in regnū dei intrabūt. Amen M. dico vobis quia dives difficile intrabit in regnū celorū. Discipuli. R. autē obstupescebāt in verbis eius. At Jesus rursus respondēs ait illis. Filioli cꝫ difficile est cōfidētes in pecunijs in regnū dei introire. Et iterū. M. Dico vobis facilius M. R. L. est camelū per foramē acus trāsire cꝫ divitē intrare in regnū celorū. in regnum. R. L. dei. Auditis. M. autē bis discipuli mirabant valde. Quidā. R. qui L. hoc audiebant magis admirabant dicentes. M. R. L. ad seipsos. R. et. L. ās M. potest saluus fieri? Et intuēs. R. M illos Jesus ait illis. Apud. M. homines hoc impossibile est/ sed apud deū omnia possibilia sunt. que. L. impossibilia sunt apud hoīes. possibilia sunt apud deum.

De interrogatōne

Petri Ecce nos reliq̄mus omnia quid ergo erit nobis M. xix. R. x. L. xviij.

Capitulum. xcvi.

Tunc. M. respondēs Petrus ceꝫpit. R. ei dicere. Ecce. M. nos. R reliq̄mus. M. omnia ꝛ secuti sumus te. quid. M. ergo erit nobis. Respōdens. R. Jesus ait eis. L. Amen. M. dico vobis q̄ vos qui secuti estis me in regeneratiōe cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue. sedebitis et vos sup sedes duodecim iudicantes duodecim tribꝰ isrāel. Et oīs qui reliquerit domū. R. L. vl fratres aut sorores aut patrē aut matrem aut vxorē aut filios aut. M. agros. R. L propter. M. nomen meū. propter. R. me et propter euangeliū et. L. propter regnū dei. centuplū. M. accipiet multo. L. plura nunc. R. in hoc. L. tempe domos fratres ꝛ sorores ꝛ se et matrē et filios ꝛ agros cum ꝑsecutōnibus et. R. in seculo futuro vitam eternā possidebit. M. Multi. R. M. autem primi erūt nouissimi ꝛ nouissimi primi.

De operarijs in vi

neam missis. M. Capitulum. xcvij

Simile est regnum celorū homini patrifamilias qui exijt primo mane conducere operarios in vineaꝫ suam. Conuentiōe autē facta cum operarijs ex denario diurno misit eos in vineaꝫ suam. Et egressus circa horaꝫ tertiā vidit alios stantes in foro ociosos ꝛ dixit illis. Jte ꝛ vos in vineam meā et quod iustum fuerit dabo vobis/ illi autē abierunt. Jte rum autē exijt circa horam sextā ꝛ nonaꝫ ꝛ fecit similiter. Circa vndecimā vero exijt et inuenit alios stantes ꝛ dicit illis Quid hic statis tota die ociosi? Dicunt ei q̄ nemo nos conduxit Dicit illis Jte et vos in vineā meam. Cum sero factum esset dicit

dominus vinee ꝓcuratori suo. Voca operarios ⁊ redde illis mercedē incipiēs a nouissimis vsq̄ ad primos. Cū venissent ergo qui circa vndecimā horam venerāt acceperūt singulos denarios Veniētes aūt et primi arbitrati sunt ꝙ plus essent accepturi. Acceperunt autē ⁊ ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabāt aduersus patrēfamilias dicētes. Hi nouissimi vna hora fecerūt ⁊ pares illos nobis fecisti qui portauim⁹ pōdus diei ⁊ estus? At illi respondens vni eorū dixit. Amice non facio tibi iniuriā. Nonne ex denario conuenisti mecū. tolle quod tuū est et vade. Volo aūt et huic nouissimo dare sicut et tibi Aut nō licz mihi facere quod volo? An oculus tuus nequā est q̄ ego bonus sum. Sic erūt nouissimi primi ⁊ p̄mi nouissimi. Multi sunt enī vocati pauci vero electi.

De interrogatōne

facta christo si pauci fiant salui et ꝙ herodes querebat eū occidere. L. xiij.

Capitulum. xcviij.

Et ibat per ciuitates ⁊ castella docens ⁊ iter faciens in hierusalem. Ait autē illi quidam. Domine si pauci sunt q̄ saluantur? Iterū autez dixit ad illos. Cōtendite intrare per angustaz portā quia multi dico vobis querēt intrare ⁊ non poterūt. Cum autē intrauerit paterfamilias ⁊ clauserit ostiū incipietis foris stare et pulsare ostiū dicētes. Domine aperi nobis. ⁊ respōdens dicet vobis. Nescio vos vnde sitis. Tūc incipietis dicere māducauimus corā te ⁊ bibimus ⁊ in plateis nostris docuisti ⁊ dicet vobis. Nescio vos vnde sitis. Discedite a me om̄es opa rij iniq̄tatis. ibi erit fletus et stridor dentium. Cū videritis abraā ⁊ ysaac ⁊ iacob et om̄es ꝓphetas in regno dei. vos aūt expelli foras. Et venient ab oriente ⁊ occidente ⁊ aquilone ⁊ austro ⁊ accūbent in regno dei. Et ecce sunt nouissimi qui erāt p̄mi. et sunt primi q̄ erant nouissimi. In ipsa autē die accesserunt quidā phariseorū dicentes illi. Exi ⁊ vade hinc herodes vult te occidere. Et ait illis. Ite ⁊ dicite vulpi illi. Ecce eijcio demonia ⁊ sanitates perficio hodie ⁊ cras ⁊ tertia die cōsumor. Veruntamē oportet me hodie ⁊ cras ⁊ sequēti die ambulare quia nō capit ꝓphetam pire extra hierusalem.

De idropico sanato

et de exhortatōne christi ad humilitatem. L. xiiij.

Capitulum. xcix.

Et factū est cum intraret in domū cuiusdā principis phariseoꝝ sabbato manducare panem. ⁊ ip̄i obseruabāt eū Et ecce hō quidaz ydropicus erat ante illum. Et respōdens Jesus dixit ad legisperitos ⁊ phariseos dicens. Si licet sabbato curare? At illi tacuerunt. Ip̄e vero apprehensum sanauit eum ac dimisit. Et respōdens ad illos dixit. Cui⁹ vestrum asinus aut bos in puteū cadet ⁊ nō cōtinuo extrahet illuz die sabbati? Et nō poterant ad hoc respondere illi. Dicebat autē et ad inuitatos parabolā intendens quomodo p̄mos accubit⁹ eligerēt dicens ad illos. Cum inuitat⁹ fueris ad nuptias non discumbas in p̄mo loco ne forte honoratior te sit inuitatus ab illo. et veniēs qui te et illū vocauit dicat tibi. Da huic locum ⁊ tūc incipias cum rubore nouissimū locum tenere. Sed cum vocatus fueris vade et recumbe in nouissimo loco vt cum venit qui te inuitauit dicat tibi Amice ascende superius/ tūc erit tibi gloria coram simul discumbētibus. quia om̄is q̄ se exaltat humiliabitur/ et qui se humiliat exaltabitur.

De vocandis pauperibus

ad conuiuiū et parabola de cena magna. Lu. xiij. Capitulū. c.

Dicebat autē et ei qui se inuitauerat. Cum facis prandiū aut cenā noli vocare amicos tuos neq̄ fratres tuos/ neq̄ cognatos neq̄ vicinos diuites ne forte et ipsi te reinuitent et fiat tibi retributio. Sed cū facis conuiuiū voca paupes debiles claudos cecos et beat⁹ eris quia nō habent retribuere tibi. retribuetur enī tibi in resurrectōne iustorum. Hec cum audisset quidam de simul discumbentibus dixit illi. Beatus qui manducat panē in reg̊ dei At ip̄e dixit Hō quidā fecit cenā magnā ⁊ vocauit multos Et misit

Si fuerit hec eadē parabola cuz ista q̄ ponit̄ infra Mathei vicesio scdo capitulo gregorius relinquit sub dubio dices ꝙ

seruũ suum hora cene dicere inuitatis vt venirent quia iã parata sunt oĩa Et ceperũt simul omnes se excusare Primus dixit illi. Villam emi & necesse habeo exire & videre illã/ rogo te habe me excusatũ Et alter dixit. Juga boũ emi quinq; et eo probare illa. rogo te habe me excusatum. Et alius dixit. Uxorẽ duxi et ideo nõ possum venire. Et reuersus seruꝰ nũciauit hec domĩo suo. Tunc iratus paterfamilias dixit seruo suo. Exi cito in plateas & vicos ciuitatis et paupes & debiles cecos & claudos introduc huc. Et ait seruus. Dñe factuz est vt imperasti. & adhuc locus est. Et ait dominꝰ seruo. Exi in vias et sepes & cõpelle intrare vt impleat domus mea. Dico autem vobis q; nemo virorũ illorũ qui vocati sunt gustabit cenam meã.

mauult alieno itellectui vel sensui cedere q̃z contentõi deseruire. et dat modum cõcordãdi si dicatur eadem vide.

De odiendis parẽtibus propter christũ. L. xiiij.

Capitulum. ci.

Erant autẽ turbe multe cũ eo & cõuersus dixit ad illos. Si quis venit ad me et nõ odit patrẽ suum & matrẽ et vxorẽ & filios & fratres et sorores adhuc autẽ & animã suã non potest meus esse discipulus. Et qui nõ baiulat crucez suam & venit post me/ nõ potest meus esse discipulus. Quis enĩ ex vobis volẽs turrim edificare. Nonne prius sedens cõputat sumptus qui necessarij sunt si habeat ad perficiẽdũ/ ne postea q̃z posuerint fundamentũ/ & non potuit pficere oĩes qui vident incipiãt illudere ei dicentes/ quia hic homo cepit edificare & nõ potuit consummare. Aut quis rex iturus cõmittere bellum aduersus aliũ regem. Nõne sedẽs prius cogitat si possit cum decẽ milibus occurrere ei qui cũ viginti milibus venit ad se. Alioquin adhuc illo longe agẽte legatõnem mittẽs rogat ea que pacis sunt. Sic ergo oĩs ex vobis qui nõ renunciat oĩbus que possidet nõ potest meus esse discipulus. Bonũ est sal. Si autẽ sal euanuerit in quo condiet. neq; in terram neq; in sterquilinĩũ vtile est sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi audiat.

De villico iniquitatis. L. xvi.

Capitulum. cij.

Dicebat autẽ & ad discipulos suos Homo quidã erat diues qui habebat villicũ & hic diffamatus est apud illũ quasi dissipasset bona ipsius. & vocauit illum & ait illi. quid hoc audio de te. Redde rationem villicatõnis tue. Jam enĩ non poteris vltra villicare. Ait autez villicus intra se. q̃d faciã quia dominꝰ meus aufert a me villicatõem. Fodere nõ valeo mendicare erubesco. Scio quid faciam. vt cũ amotus fuero a villicatõne recipiant me in domos suas. Conuocatis autem singulis debitoribꝰ domini sui dicebat primo. quantũ debes domino meo. At ille dixit. centũ cados olei. Dixitq; illi. Accipe cautõnem tuã et sede cito scribe quinq̃ginta. Deinde alio dixit. Tu vero quatũ debes. Qui ait. Centũ choros tritici. Ait illi. Accipe literas tuas/ et scribe octoginta. Et laudauit dominꝰ villicum iniquitatis/ quia prudẽter fecisset. quia filij huius seculi prudẽtiores filijs lucis in generatõne sua sunt. Et ego vobis dico. Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis. vt cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo & in maiori fidelis est. & qui in modico iniquꝰ est /et in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mãmona fideles non fuistis quod vestrũ est quis credet vobis. Et si in alieno fideles nõ fuistis quod vestruz est. quis dabit vobis. Nemo seruus potest duobus dominis fuire/ aut enim vnũ odiet & alterũ diliget. aut vni adherebit & alterum cõtemnet. Nõ potestis deo seruire & mãmone. Audiebãt autem omnia hec phariseí qui erant auari et deridebãt illum. Et ait illis. Vos estis qui iustificatis vos corã hominib⁹. Deus autem nouit corda vestra. quia quod hominib⁹ altũ est abominatõ est apud deum. Lex & prophete vsq; ad Johannẽ. Ex eo regnũ dei euangelizat et oĩs in illud vim facit Facilius est enĩ celum & terrã pretereire q̃z de lege vnũ apicem cadere. Omnis qui dimittit vxorem suam & ducit alteraz mechatur/ et qui dimissam a viro ducit mechatur.

Sequitur. ciij. capitulũ.

De diuite epulone. L. xvi

Capitulum. ciij

Homo q̃dã erat diues ⁊ induebat purpura ⁊ bisso et epulabatur q̃tidie splẽdide Et erat q̃dã mendic⁹ nomine lazarus q̃ iacebat ad ianuã eius vlceribus plenus cupiens saturari de micis que cadebãt de mensa diuitis ⁊ nemo illi dabat. sed ⁊ canes veniebãt ⁊ lingebãt vlcera eius. Factũ est autẽ vt moreret mẽdicus ⁊ portaret ab angelis in sinũ Abrae Mortuus est autẽ ⁊ diues ⁊ sepultus est in inferno Eleuãs autẽ oculos cũ esset in tormẽtis vidit abraam a longe. ⁊ lazarũ in sinu ei⁹ Et ipse clamans dixit Pater abraam miserere mei. ⁊ mitte lazarũ vt intingat extremũ digiti sui in aquã vt refrigerẽt linguam meã q̃ crucior in hac flãma. Et dixit illi abraam. Fili recordare q̃ recepisti bona in vita tua. et Lazarus similr mala. Nunc autẽ hic consolat. tu vero cruciaris. Et in his oĩbus inter nos ⁊ vos chaos magnũ firmatũ est vt hi qui volũt hinc trãsire ad vos nõ possint neq̃ inde huc trãsmeare. Et ait rogo te ergo pater vt mittas eum in domũ patris mei. habeo enĩ q̃nq̃ fratres vt testet illis ne ⁊ ipsi veniãt in locum hũc tormentorũ. Et ait illi Abraam. Habent Moysen ⁊ pphetas. audiãt illos At ille dixit. Non pat abraã sed siquis ex mortuis ierit ad eos. penitentiã agẽt Ait autẽ illi. Si moisen ⁊ pphetas nõ audiũt neq̃ si q̃s ex mortuis resurrexerit credent.

De petitione discipulorũ vt augeat eis fides. L. xvij.

Capitulum. ciij.

Et dixerũt apli domino. Adauge nobis fidẽ. Dixit autẽ dominus. Si haberetis fidẽ sicut granũ sinapis. dicetis huic arbori more. eradicare ⁊ explãtare in mare. ⁊ obediret vobis. Quis autẽ vestrũ habens seruũ arantẽ aut oues pascentẽ qui regresso de agro dicit illi statim transi recũbe. et dicat ei Para q̃ cenem et precinge te. ⁊ ministra mihi donec manducem ⁊ bibã ⁊ post tu manducabis ⁊ bibes? Nunq̃d gratiã habet seruo illi/ quia fecit que sibi imperauerat? Non puto. Sic ⁊ vos cũ feceritis oĩa que precepta sunt vobis. dicite serui inutiles sum⁹ quod debuimus facere fecimus.

De encenijs quando voluerunt Jesum lapidare iudei. J. x.

Capitulum. cv.

Facta sunt autẽ encenia in hierosolimis ⁊ hyems erat. Et ambulabat Jesus in templo in porticu salomonis. Circundederũt ergo eum iudei. ⁊ dixerunt ei. Quousq̃ animã nostrã tollis? Si tu es christus dic nobis palam? Respondit eis Jesus Loquor vobis ⁊ nõ creditis. Opera que ego facio in nomĩe patris mei hec testimoniũ perhibent de me. sed vos non creditis/ quia nõ estis ex ouibus meis. Oues mee vocem meã audiũt et ego agnosco eas ⁊ sequũtur me ⁊ ego vitam eternã do eis ⁊ nõ peribũt in eternũ/ et nõ rapiet eas quis q̃ de manu mea. Pater me⁹ quod dedit mihi maius oĩbus est et nemo potest eas rape de manu patris mei. Ego et pater vnũ sumus. Sustulerũt ergo lapides iudei vt lapidarẽt eum. Respõdit eis Jesus Multa bona opa oñ di vobis ex patre meo. propter quod horũ opus me lapidatis? Respõderũt ei iudei propter bonũ opus nõ lapidamus te sed de blasphemia/ ⁊ quia tu homo cum sis. facis teipm deum. Respondit eis Jesus. Nonne scriptũ est in lege vestra. Ego dixi dij estis. Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est. ⁊ nõ potest solui scriptura quẽ pat sanctificauit ⁊ misit in mũdum vos dicitis quia blasphemat. q̃ dixi filius dei sum. Si nõ facio opa patris mei nolite credere mihi. Si autẽ facio et si mihi nõ vultis credere. opibus credite. vt cognoscatis ⁊ credatis/ quia in me est pater ⁊ ego in patre. Querebãt ergo eum apphenderẽ ⁊ exiuit de manib⁹ eorum Et abijt iterum trãs iordanẽ in eum locũ vbi erat Johãnes primũ. ⁊ mansit illic. Et mlti venerũt ad eum ⁊ dicebant/ quia Johãnes quidem signũ fecit nullum Oĩa autem quecunq̃ dixit Johãnes de hoc. vera erant et multi crediderunt in eum.

Incipiunt preambula passionis domini de suscitatõne Lazari. Johan. xi.

Capitulum. cvi.

Potuisset hic fieri vna ptio principalis quoniam incboat occasio proxima dñice passionis.

ERat autē quidā languēs lazarus
a bethaīa de castello marie ⁊ mar/
the sororū eius Maria autē erat
que vnxit dñm vnguento ⁊ extersit pedes
eius capillis suis cui⁹ frater lazarus infir
mabat. Miserūt ergo sorores eius ad eū
dicentes. Dñe ecce quē amas infirmatur
Audiēs autē Jesus dixit eis. Infirmitas
hec nō est ad mortē ſz pro glīa domini vt
glorificet filius dei p eam. Diligebat aūt
martham ⁊ sororē eius Mariā ⁊ lazarū. Ut
ergo audiuit quia infirmabat tūc quidez
mansit in eodē loco duobus dieb⁹. dein/
de post hec dicit discipulis suis. Eam⁹ in
iudeā iterum. Dicunt ei discipuli Rabbi
nūc querebāt te iudei lapidare ⁊ iterū va/
dis illuc. Rndit Jesus. Nonne. xij. hore
sunt diei. Si qs ambulauerit in die non
offendit q⁹ lucē huius mūdi videt Si au
tem ambulauerit in nocte. offendit q⁹ lux
nō est in eo. Hoc ait Et post hoc dicit eis
Lazarus amicus noster dormit sed vado
vt a somno excitē illū. Dixerūt ergo di/
scipuli eius. Dñe si dormit salu⁹ erit. Di/
xerat autē Jesus de morte eius Illi autem
putauerūt q⁹ de dormitōne somni dicer
Tūc ergo dixit Jesus manifeste. lazarus
mortu⁹ est/sed gaudeo propter vos vt cre
datis quia nō eram ibi sed eam⁹ ad eum.
Dixit ergo thomas qui dicit didimus ad
condiscipulos. Eam⁹ et nos ⁊ moriamur
cum eo Venit igit Jesus ⁊ inuenit eū qtu
or dies in monumēto iam habentē. Erat
autē bethania iuxta hierosolimā q̄si sta/
dijs. xv. Multi autē ex iudeis venerāt ad
martham ⁊ Mariā vt consolarent eas de fra
tre suo Martha autē vt audiuit quia Je/
sus venit. occurrit ei Maria autē domi se/
debat. Dixit autē Martha ad Jesum Do
mine si fuisses hic. frater me⁹ nō fuisset mor
tuus. sed ⁊ nūc scio. q⁹ quecūq; poposcer
a deo dabit tibi deus. Dicit illi Jesus. Re
surget frater tu⁹. Dicit ei Martha. Scio
quia resurget in resurrectōe in nouissimo
die. Dicit ei Jesus. Ego sum resurrectō ⁊
vita. qui credit in me etiāsi mortu⁹ fuerit
viuet Et oīs qui viuit ⁊ credit in me. nō
morietur in eternū. Credis hoc Ait illi.
Utiq; domine Ego credidi q⁹ tu es chri
stus filius dei viui qui in hūc mundū veni/
sti. Et cū hec dixisset. abijt ⁊ vocauit Ma
riam sororē suā silentio dicens Magister
adest. ⁊ vocat te. Illa autē vt audiuit. sur/
rexit cito ⁊ venit ad eum. Nondū enī vene
rat Jesus in castellū. sed erat adhuc in illo
loco vbi occurrerat ei Martha. Judei igi
tur qui erāt cum ea in domo ⁊ p̄solabātur
eam cū vidissent Mariā quia cito surrexit
⁊ exijt. secuti sunt eā dicentes q⁹ vadit ad
monumentū vt ploret ibi Maria ergo cū
venisset vbi erat Jesus. Uidēs eum ceci/
dit ad pedes eius ⁊ dixit ei. Dñe si fuisses
hic frater me⁹ nō fuisset mortu⁹ Jesus au
tem vt vidit eam plorantē ⁊ iudeos qui ve
nerāt cum ea plorātes. fremuit spū et tur/
bauit semetipm ⁊ dicit vbi posuistis eu
Dicūt ei. Dñe veni et vide ⁊ lachrymatus
est Jesus. Dixerūt ergo iudei. Ecce quo
modo amabat eū. Quidā autē ex ipſ dixe
runt. Non poterat hic qui oculos ceci nati
aperuit facere vt et hic nō moreret Jesus
ergo rursum fremēs in semetipso venit ad
monumentū. Erat autē spelūca ⁊ lapis su
p̄positus erat ei. Ait Jesus. Tollite lapi
dem. Dicit ei Martha soror eius q̄ fuerat
mortu⁹ Dñe iam fetet. quatriduan⁹ enim
est. Dicit ei Jesus. Nonne dixi tibi si cre/
deris videbis glorīā dei. Tulerūt ergo
lapidē Jesus autē eleuatis sursum oculis
dixit Gratias tibi ago pater quoniā audi
sti me. ego aūt sciebā quia semp me audis
sed propter populū qui circunstat dixi vt
credāt quia tu me misisti. Hec cū dixisset
voce magna clamabat Lazare veni foras
⁊ statim pdijt qui fuerat mortu⁹ ligat⁹ ma
nus ⁊ pedes institis Et facies illius suda
rio erat ligata. Dicit ei Jesus. soluite eū ⁊
sinite abire. Multi ergo ex iudeis qui ve/
nerant ad mariā ⁊ viderāt que fecit credi.
derūt in eū Quidā autē ex ipsis abierunt
ad phariseos ⁊ dixerūt eis que fecit Iesus.

De conspiratōe fa/

cta cōtra Jesum ⁊ eius egressu in effrem.

J. xi. Capitulum. vij.

COllegerūt ergo pōtifices ⁊ phari
sei concilīū. ⁊ dicebāt. Quid faci/
m⁹ quia hic homo multa signa facit. si di/
mittim⁹ eum. sic oīes credent in eū. ⁊ ve/
niēt Romani ⁊ tollent nostrū locū ⁊ gen
tē. Unus autē ex ipsis cayphas noīe cu
esset pōtifex anni illius dixit eis. Vos ne
scitis quicq; nec cogitatis q⁹ expedit vo/
bis vt vnus moriat homo pro ppl'o. ⁊ nō
tota gens peat. Hoc autē a semetipso nō
dixit. sed cū esset pōtifex anni illi⁹ pphauit

quia Jesus moritur⁹ erat pro gente ⁊ non tm̄ pro gente sed vt filios dei qui erāt dispersi cōgregaret in vnū. Ab illo ergo die cogitauerūt vt interficerēt eum Jesus autem iā non in palā ambulabat apud iudeos sed abijt in regionē iuxta desertū in ciuitatē que dicit̄ Effrem ⁊ ibi morabat̄ cū discipulis suis. Et abierūt multi ierosolimā de regiōe ante pascha vt sanctificarēt seip̄os. Querebāt ergo Jesum ⁊ colloquebant̄ adinuicē in templo stātes Quid putatis quia nō venit ad diē festū? Dederāt autē pontifices ⁊ pharisei mandatū vt si quis cognouerit vbi sit indicet vt apprehendant eum.

De ascensu Jesu in hierusalē. M.xx. R.x. L.xviij.

Capitulum.cviij

Erant. R. autē in via ascendētes in hierosolimā. et p̄cedebat illos Jesus. ⁊ stupebāt/et sequētes timebāt Et. M ascendēs M. iesus hierosolimā assumpsit iterꝫ R. duodeci. M. R. discipulos. L. suos secreto cepit R. eis dicere que essent ei ventura Et. M. ait. R. illis. L. Ecce nos ascendim⁹ hierosolimā ⁊ cōsummabūtur omnia que scripta sunt p ꝓphas de filio homis. Tradet̄. M. R. enī principib⁹ sacerdotū ⁊ scribis ⁊ senioribꝫ. R. ⁊ condemnabūt. M. R. eum morte ⁊ tradēt. M. R. illū gentib⁹ ad illudendū ⁊ flagellandū et crucifigendū. ⁊. L. conspuet̄ R. Et postq̄ flagellauerint occidēt eū. ⁊. M. tertia. R. L. die resurget. Et ipsi nihil horū intellexerūt. ⁊ erat verbū istud abscōditū ab eis: ⁊ nō intelligebant que dicebātur.

Quāuis sub vno cōtextu ponant̄ seq̄ntia q̄i fuerit vnicus ascēsus christi in hierusalē tn̄ ꝓbabilius ē fuisse diuersos cursus ⁊ recursus xp̄i in quibus facta sequūtur vt magister Nyco. de ly. notat.

De.x. leprosis sanatis in via. L.xvij. Capitulum.cix.

Et factū est dū iret in hierusalē trāsibat p mediā samariā ⁊ galileam. ⁊ cū ingrederet̄ quoddā castellum occurrerūt ei decē viri leprosi. qui steterūt alonge ⁊ leuauerūt vocē dicentes. Jesu p̄ceptor miserere nostri. Quos vt vidit dixit. Ite ostendite vos sacerdotib⁹. Et factum est dū irent mūdati sunt. Vn⁹ autē ex illis vt vidit quia mūdat⁹ est regressus est cū magna voce magnificās deū. ⁊ cecidit in faciē ante pedes ei⁹ gratias agēs. et hic erat samaritan⁹ Respondēs autē Jesus dixit. Nonne decē mūdati sunt. ⁊ nouem vbi sunt? Non est inuētus qui rediret ⁊ daret gloriā deo nisi hic alienigena. ⁊ ait illi. Surge. vade quia fides tua saluū te fecit.

De non receptiōe christi p samaritanos. Luce.ix. Ca.cx.

Factū est autē dum cōplerent̄ dies assumptōis eius ⁊ ipse faciē suaꝫ firmauit vt iret in hierusalē ⁊ misit nūcios ante conspectū suū. Et euntes intrauer̄t in ciuitates samaritanoꝝ vt pararēt illi: ⁊ nō receperūt eum qꝛ facies ei⁹ erat eūtis in hierusalē Cuꝫ autē vidissent discipuli eius Jacob⁹ ⁊ iohannes dixerūt Dn̄e si vis dicim⁹ vt ignis descendat de celo ⁊ cōsumat eos sicut ⁊ helias fecit. Et cōuersus increpauit eos dicēs. Nescitis cuius spūs estis. filius homis nō venit aīas pdere sed saluare ⁊ abierūt in aliđ castellū

De petitione filiorum zebedei. M.xx. R.x. Capitu.cxi.

Tunc M. accessit ad eū mater filiorū zebedei cū filijs adorās ⁊ petens aliq̄d ab eo. q̄ dixit ei. Quid vis. Et R. accedūt ad eū filij zebedei Jaco. ⁊ Johan. dicentes Magister volum⁹ vt quodcūq̄ petierim⁹ facias nobis. At ille dixit eis q̄d vultis vt faciā vobis. ⁊ dixerūt da nobis vt vn⁹ ad dexterā ⁊ alius ad sinistrā tuam sedeam⁹ in gloria tua. Ait. M. illi mater. Dic vt sedeant hi duo filij mei vnus ad dexterā tuam ⁊ vn⁹ ad sinistram tuā in regno tuo. Respondēs. M. R. autē Jesus dixit eis. Nescitis quid petatis. Potestis. M. R. bibere calicē quem ego bibo. R. bibiturus. M. sum? aut baptismo. R. quo ego baptisor baptisari. At M illi. R. dixerūt ei Possum⁹ Ait illis Jesus R. M. calicē quidē meū bibetis et. R. baptismo quo baptisor baptisabimī. sedere M. R. autē ad dexterā vel sinistrā meam

Potuit vtrūq̄ fieri q̄ et mater peteret ⁊ filij. vl dicūtur petiisse qꝛ matrē mouerāt ad petenduꝫ iō dominus respondit eis.

non est meū dare vobis sed quib⁹ paratuz est a patre. M. meo. Et audiētes. M. R. decem indignati sunt de duob⁹ fratrib⁹ iacobo R. ⁊ Johāne Jesus. M. autē. R. vocauit eos ad se ⁊ ait illis. Scitis. M. R. quia. M. principes gentiū hi. R. qui videntur pricipari gētibus dominātʳ eis. et M. qui maiores sunt potestatē exercent in eos. Non ita. M. R. erit inter vos. sed M. quicunqz. R. inter. M. vos voluerit maior. R. fieri sit. M. vester minister. R. Et R. quicūqz voluerit inter vos primus esse. erit. M. R. vestrū. M. omniū. R. seruus. M. R. sicut. M. filius. R. hominis nō venit ministrari sed ministrare ⁊ aīam suam dare redemptōem pro multis.

De illuminatione

ceci ⁊ de zacheo ⁊ de decē mnis L. xviij. ⁊ xix. R. x. Capitulum. cxij.

Factū. L. de. c. xviij. est autē cū appropinquaret Jesus iericho. Cecus quidā sedebat secus viā mendicans ⁊ cū audiret turbā pretereuntē interrogabat q̄d hoc esset. Dixerunt autē ei q̄ Jesus nazaren⁹ trāsiret. Et clamauit iesu fili dauid misereri mei. Et q̄ preibāt increpabāt eū vt taceret. Ipe vero multomagis clamabat fili dauid miserere mei. stās autē Jesus iussit illū adduci ad se. Et cuz appropinquasset interrogauit illū dicēs. quid vis vt faciā tibi? At ille dixit. Domine vt videā. Et Jesus dixit illi. Respice. fides tua saluū te fecit Et confestim vidit. ⁊ sequebatʳ illū magnificās deum. Et om̄is plebs vt vidit dedit laudē deo ⁊ veniunt. R. iericho. Et. L. de. c. xix. ingressus pambulabat iericho. Et ecce vir nomīe zacheus ⁊ hic erat princeps publicanorū ⁊ ipse diues. ⁊ querebat videre Jesum q̄s esset et nō poterat pre turba q̄ statura pusillus erat. ⁊ p̄currens ascēdit in arborē sicomorū vt videret illū. quia inde erat trāsiturus Et cū venisset ad locū suspiciēs Jesus vidit illū ⁊ dixit ad illū. zachee festinans descende q̄ hodie in domo tua oportet me manere ⁊ festinās descendit ⁊ suscepit illū gaudēs in domū suā. Et cum viderēt omnes murmurabāt dicentes q̄ ad hominē peccatorē diuertisset. Stans autē zacheus dixit ad dominū. Ecce dimidiū bonorū meoꝝ dñe do paupib⁹ ⁊ siquid aliquē defraudaui reddo quadruplū. Ait Jesus ad eū. quia hodie domui huic salus facta est eo q̄ et ipse sit filius abrae. Venit eniz filius homīs querere ⁊ saluū facere q̄d perierat. Hec illis audiētibus adijciens parabolā dixit eo q̄ ꝓpe hierusalē essz Et q̄ estimarēt q̄ confestim regnū manifestaretʳ dixit ergo. Homo quidā nobilis abijt in regionē longinquā accipe regnū ⁊ reuerti. Vocatis autē decem seruis suis dedit illis decē mnas ⁊ ait illis. Negotiamini dū venio. Ciues autē eius oderant illū ⁊ miserūt legationē post illū dicentes. Nolum⁹ hunc regnare sup nos. Et factū est cū rediret accepto regno iussit vocari ꝑuos quib⁹ dederat pecuniā vt sciret quantū quisq̄z negociatus esset. Venit autē prim⁹ dicens. Dñe mna tua decē mnas acq̄siuit. Et ait illi. Euge serue bone q̄ī modico fidelis fuisti. eris potestatē habens supra decē ciuitates Et alter venit dicēs. Dñe mna tua fecit q̄nqz mnas. Et huic ait ⁊ tu esto sup quinqz ciuitates Et alter venit dicēs dñe ecce mna tua quā habui repositā in sudario. timui enī te quia homo austerus es tollis quod nō posuisti ⁊ metis quod nō semīasti. Dicit ei de ore tuo te iudico ꝑue nequā Sciebas q̄ ego homo austerus sum tollēs q̄d non posui ⁊ metēs quod nō seminaui Et quare nō dedisti pecuniā meā ad mensaz ⁊ ego veniens cū vsuris vtiqz exegissem illam? Et astantibus dixit. Auferte ab illo mnā ⁊ date ei qui decē mnas habet. Et dixerūt illi. Dñe decē mnas habet. Dico autē vobis quia om̄i habēti dabitʳ ⁊ abūdabit. Ab eo autē qui nō habet ⁊ q̄d hz aufertʳ ab eo. Veruntamē inimicos meos illos qui noluerūt me regnare sup se adducite huc ⁊ interficite añ me. Et his dictis precedebat ascendēs hierosolimā.

Consonat illa parabola cū illa de talentis infra Mathei vicesimoq̄nto.

De duobus cecis

in egressu iericho sanatis. M. xx. R. x. Capitulum. cxiij.

Et egrediētibus. M. illis ab iericho ⁊ proficiscente R. eo et discipulis eius secuta. M. est eum turba multa. Et ecce duo ceci sedētes secus viā audierūt q̄ Jesus transiret ⁊ clama

Marcus nominat hunc solum q̄ formosior erat vl̄ non esset improbabile

uerũt dicentes Dñe mise/
rere nostri fili dauid Fili/
us. R. autem thymei bar
thyme⁹ cecus sedebat sec⁹
viam mendicãs. Qui cũ
audisset qꝛ Jesus nazare
nus est cepit clamare ⁊ di
cere. Jesu fili dauid mise/
rere mei. Turba. M. aũt
increpabat eos vt tacerẽt
⁊ cõminabant̃. R. multi.
At. M. illi magis clama/
bant dicẽtes. Dñe misere
re nostri fili dauid. et. R.
stans. M. Jesus vocauit
M. eos ⁊ vocabãt R. cecũ
dicentes ei. Animeq̃or esto Surge vocat
te. Qui ꝓiecto vestimẽto suo exiliẽs venit
ad eum. Et ait. M. Jesus. R. Quid. M
vultis vt faciã vobis. Dicũt dñe Raboni
R. vt. M. apiant̃ oculi nostri. Misertus
autẽ eorũ Jesus tetigit oculos eorum Je/
sus autẽ dixit. Vade fides tua te saluũ fe/
cit. ⁊ cõfestim M. viderũt ⁊ secuti sunt eũ

dicere q̃ ali
a sit historia
Marci alia
Mathei. si/
cut diuersis
vicibus po/
tuit Jhesus
egredi de ie/
richo ⁊ sana
re nũc duos
nunc vnũ ce/
cũ Ideo sup
pleat hic in/
telligẽtia le
ctoris modũ
loquẽdi nũc
ad vnũ nunc
ad duos.

De alabastro vnguẽti. M. xxvi. R. xiiij. J. xij. Ca. cxiiij

Jesus J. ergo añ sex
dies pasce vẽit betha
niã vbi fuerat lazar⁹
mortu⁹ quẽ suscitauit Je/
sus. Fecerũt autẽ ei cenaz
ibi in. R. domo symonis
leprosi ⁊ Martha. J. mi/
nistrabat lazar⁹ vero erat
vnus ex discũbentib⁹. Et
R. cũ discumberet veniẽs
R. Mar. mulier Maria
J. accepit librã vnguenti nardi pistici p̃/
ciosi ⁊ vnxit pedes Jesu ⁊ extersit capillis
eius pedes Jesu Et. R. fracto alabastro ef
fudit super caput ip̃ius recũbentis. M. ⁊
domus. J. repleta est ex odore vnguenti.
Erant. R. autẽ quidã indigne ferẽtes in/
tra semetip̃os discipuli M. ⁊ dicentes R.
Vt quid ꝑditio hec vnguẽti facta est? Di
xit. J. ergo vnus ex disci/
pulis suis Judas scario/
this qui eũ erat traditur⁹
Quare hoc vnguẽtũ nõ
venit trecentis denarijs ⁊
datũ est egenis? Poterat
R. eni vnguentũ istud ve

Non est hec
hystoria d̃ q̃
Lucas supra
c. vij. et tres
euangeliste
loquuntur ꝑ
rememorati
onẽ duz hoc
referũt prĩo
die azimoꝝ.

Potest salua
ri hoc q̃ sol⁹
iudas mur=
murabat ꝑ
modum quo
dicũt̃ plures
aliquid face

nundari multo. M. R.
plusq̃z trecẽtis denarijs ⁊
dari paupibus. Dixit. J.
autẽ hoc nõ. quia de ege/
nis ꝑtinebat ad eũ sed qꝛ
fur erat ⁊ loculos habens
ea que mittebãtur portabat. ⁊ fremebant
R. in eam Sciẽs. M. autẽ Jesus ait illis
Sinite. L. illaz vt in diem sepulture mee
seruet illud. Quid molesti estis. M. huic
mulieri? opus eni bonum opata est in me
Semꝑ eni pauꝑes habetis vobiscũ ⁊ cũ
voluerit⁹. R. poteritis eis benefacere. me
M. R. autez. J. non semꝑ habebitis/ qd̃
habuit. R. hoc fecit preuenit vngere cor/
pus meũ in sepulturã. mittens M. enim
hec vnguentũ hoc in corpus meũ ad sepe
liendũ me fecit. Amen M. dico. R. vobis
vbicũq̃z predicatũ fuerit euãgeliũ hoc in
toto mũdo et q̃ hoc fecerit narrabitur in
memoriam eius.

re qñ vn⁹ ex
eis male fa/
cit vel qꝛ so/
lus male mo
uebatur. alij
pie.

De sessione aselli M. xxi. R. xi. J. xij Capi. cxv

Cognouit. J. ergo turba multa ex
iudeis qꝛ illic esset ⁊ venerũt non
propter Jesum tm̃ sed vt lazarum
viderẽt quẽ suscitauit a mortuis. Cogita
uerunt autẽ principes sacerdotũ vt ⁊ La
zarũ interficerẽt quia multi ꝓpter illũ abi/
bant ex iudeis ⁊ credebãt in Jesuz. In cra
stinũ autẽ turba multa que cõuenerat ad
diem festũ cum audisset quia Jesus venit
hierosolimã. acceperũt ramos palmarũ ⁊
processerũt obuiã ei. Et factũ. L. est cũ ap
propinquasset Jesus ad bethfage ⁊ betha
niã ad mõtem qui vocat̃ oliueti misit. M
R. duos discipulos dicẽs illis. Jte in ca/
stellum qd̃ contra vos est In quod. L. in
troeũtes statim inuenietis asinã alligatã
⁊ pullum. L. R. asine alligatũ cum ea cui
nemo vnq̃z hoĩm sedit. Soluite ⁊ addu/
cite illũ Et. L. siquis vos
interrogauerit quare sol/
uitis. sic dicet⁹ ei quia do
min⁹ operã ei⁹ desiderat ⁊
necessari⁹. R. est. et domi
nus M. his opus hz ⁊ cõ
festim dimittere eos Hoc
autẽ factũ est vt adimple
retur qd̃ dictũ est per pro
phetã. R. dicentẽ. Dicite
filie syon. Ecce rex tuus

Glosa.

Sequuntur
hic euãgeli/
ste diuersas
trãslatõnes
illius q̃ ha/
bet̃ zacharie
ix. ꝓut eĩ vo
luit spũsscũs
trãslatõnem

venit tibi mansuetus sedens sup asinā ⁊ pullum filiū subiugalis. Noli. J. timere filia syon Ecce rex tuus venit sedēs sup pullum asine Hec nō cognouerūt discipuli eius p̄mū sed quando glorificat⁹ est Jesus. tūc recordati sunt quia hec scp̄ta erāt de eo ⁊ hec fecerūt ei. Euntes. M. autē discipuli fecerūt sicut precepit eis iesus. Et. R. inuenerunt pullū alligatū ante ianuā foris in biuio ⁊ soluerunt eū. Soluētibus. L. autē illis pullū dixerūt dñi eius ad illos/ quid soluit⁹ pullū. At illi dixerūt sicut. R precepit eis Jesus. qr. L. dñs eū necessariū habet. R. et dimiserūt eis ⁊ adduxerūt M. asinam ⁊ pullū ⁊ imposuerūt sup eos vestimenta sua et eū desup sedere fecerūt. Eunte L. autē illo plurima. M. turba strauerunt vestimēta sua in via autē ramos de arborib⁹ cedebāt ⁊ sternebāt ī via. Turbe autē aque p̄cedebāt ⁊ q̄ sequebant̄ clamabāt dicētes. Osanna filio dauid. Benedictus q̄ venit in noīe dñi. ⁊. R. bñdictū quod venit regnū patris nr̄i dauid osanna in excelsis Et cū appropinq̄ret iā ad descensum mōtis oliueti ceperūt omnes turbe descendiū gaudētes laudare deum voce magna sup om̄ibus quas viderant virtutib⁹ dicētes. Benedict⁹. J. qui venit in noīe domini. pax in celo ⁊ gloria in excelsis. Benedictus q̄ venit in nomīe dñi rex israel. Testimoniū ergo ꝑhibebat turba q̄ erat cum eo quādo lazaꝝ vocauit de monumēto ⁊ suscitauit eū a mortuis ꝓpterea ⁊ obuiā venit ei turba quia audierunt eū fecisse hoc signū Pharisei ergo dixerūt ad semetip̄os Videtis quia nihil ꝓficim⁹. Ecce mūdus totus post eum abijt Et quidā. L. phariseorū de turbis dixerunt ad illū. Magister increpa discipl̄os tuos. Quib⁹ ipse ait. Et si hi tacuerint lapides clamabūt.

septuaginta venire ad gētes ita voluit vt trāsferret et hoc videlicet ꝓ satisfactione oīm ī quibus septuaginta defecerunt ab hebraica veritate.

Glosa Accipiendū est q̄ successiue sederit dñs sup asinam ⁊ pullū

De fletu Jesu super ciuitatē et eiectōe vendentiū. M. xxi. R. xi. Lu. xix.

Capitulum. cxvi.

Et. L. vt appropinquaret vidēs ciuitatē fleuit sup illā dicēs Quia si cognouisses ⁊ tu. Et quidem in hac die tua que ad pacē tibi. Nūc autē abscondita sunt ab oculis tuis. qr venient dies in te. ⁊ circundabūt te inimici tui vallo ⁊ circundabūt te ⁊ coangustabūt te vndiq̄ ⁊ ad terrā prosternēt te ⁊ filios tuos/ qui in te sunt. ⁊ nō relinquēt in te lapidez sup lapidē eo q̄ nō cognoueris temp⁹ visitatōnis tue. Et R. introiuit hierosolimā Et cum. M. intrasset cōmota est vniuersa ciuitas dicēs. Quis est hic? Populi āt dicebāt. Hic est Jesus ꝓpheta a nazareth galilee Et intrauit Jesus in templū dei et eijciebat om̄es vendētes ⁊ emētes in illo. L. de templo. M et mēsas numulariorū et cathedras vendentiū columbas euertit ⁊ nō. R. sinebat vt quisq̄ trāsferret vas ꝑ templū Et docebat eos dicēs. Nōne. R. M. scriptū est. domus mea dom⁹ orōnis vocabitur cūctis. R. gētibus? Vos. M. autez R. fecistis eam speluncā latronū Et accesserūt. M. ad eum ceci ⁊ claudi in templo et sanauit eos Vidētes autē principes sacerdotū mirabilia que fecit ⁊ pueros clamātes in templo/ ⁊ dicētes. Osanna filio dauid indignati sunt ⁊ dixerūt ei: Audis quid isti dicūt? Jesus aūt dixit eis Vtiq̄ Nunq̄ legistis. Ex ore infantiū deus ⁊ lactentiū ꝑfecisti laudē. Et. L. erat quotidie docēs in templo. Principes autē sacerdotū ⁊ scribe ⁊ principes plebis querebant illū ꝑdere ⁊ nō inueniebāt quid facerent ei. Om̄is enim populus suspensus erat audiens illum.

Hec fuit eiectio secunda licz hystoria scolastica videat̄ cū hac miscere primā. d̄ qua supra Jo. scd̄o ⁊ miscet hystoriā de Nicodemo.

De gentibus querentib⁹ videre Jesum ⁊ de predicatiōe ei⁹ J. xij. Et regressu eius in bethaniam. M xxi. R. xi.

Capitulum. cxvij

Erant J. autem gentiles quidā ex his qui ascēderat vt adorarēt in die festo. Hi ergo accesserunt ad philippū qui erat in bethsaida galilee: et rogabāt eum dicētes. Dñe volum⁹ Jesuz videre. Venit Philippus ⁊ dixit andree Andreas rursum ⁊ philippus dixerūt Jesu. Jesus autē rn̄t eis dicēs. Venit hora

vt clarificet filius homis. Amen amen dico vobis. Nisi granū frumenti cadēs in terrā mortū fuerit ipm solum manet. Si autē mortuū fuerit multū fructum affert. Qui amat animā suā perdet eā z qui odit animā suā in hoc mūdo invitā eternā custodit eam. Si ꝙs mihi ministrat me seq̄tur. z vbi ego sum illic z minister meꝰ erit. Si quis mihi ministrauerit honorificabit eum pater meꝰ qui est in celis. Nūc anima mea turbata est. z quid dicā? Pat sal uifica me ex hac hora sz propterea veni in hanc horā. pater clarifica nomē tuum alias filiū tuū. Venit ergo vox de celo z clarificaui z iterū clarificabo Turba ergo que stabat z audierat dicebat tonitruū factuz esse. Alij dicebant. Angelꝰ ei locutus est. Respōdit Jesus z dixit Non ꝓpter me vox hec venit sed propter vos. Nūc iudiciū est mūdi. nūc princeps huiꝰ mundi ei̅cietur foras. z ego si exaltatus fuero a terra omnia trahā ad meipm. Hoc autē dicebat significās qua morte erat moriturꝰ. Respōdit ei turba. Nos audiuimꝰ ex lege/ quia xp̄s manet in eternū. z quomodo tu dicis oportet exaltari filiū homis? Quis est filius homis? Dixit ergo eis Jesus. Adhuc modicū lumen in vobis est Ambulate dū lucem habetis vt nō tenebre vos cōprehēdant. Et qui ambulat in tenebris nescit quo vadit. Dum lucē habetꝭ credite in lucem vt filij lucis sitis. Hec locutus est Jesus z abijt z abscondit se ab eis Et relictis .M. illis z circūspectis. R. oīmbus cū iaz vespa esset hora exijt in bethaniā cum. xij foras. .M. extra ciuitatē ibiq̄ māsit z docebat eos de regno dei.

De ficulnea arefacta. .M. xxi. R. xi. Capitulum. cxviij

Talia. .M. die. R. cum exiret de bethania mane. .M. reuertens in ciuitatē esurijt. Cumq̄ R. vidisset alonge ficū secus. .M. viā habentē. R. folia venit ad eū. .M. si quid. R. forte in ea inueniret Et cū venisset nihil inuenit preter folia. Non enī erat tempus ficoruū. Et respondēs dixit illi. Nunq̄. .M. ex te fructus nascat in eternū. Statimq̄ R. aridam factā a radicibus mirati. .M. sunt dicentes. Quomodo cōtinuo aruit. Et recordatus Petrꝰ dixit ei Rabbi Ecce ficus cui maledixisti aruit. Respōdēs autē Jesus ait. Habete fidem dei. Amen. .M. dico. R. vobis si habueritis fidē z nō hesitaueritis nō solum de ficulnea facietis sed z si mōti huic dixeritis. tolle te et iacta te in mare ita fiet. Propterea. R. dico vobis. Oīa quecūq̄ orātes petitis credite quia accipietis z veniēt vobis. Et cū stabitis ad orandū dimittite si quid habetis aduersus aliquē vt z pater vester qui in celis est dimittat vob pecca vestra.

Dicit Aug. q tertia die mirati sunt ita q secūda die scilicz in discipuli ficū. R. aridam factā a radicibus mirati. .M. sunt dicentes. Quomodo cōtinuo aruit. Et recordatus Petrꝰ dixit ei Rabbi Ecce ficus cui maledixisti aruit. Respōdēs autē Jesus ait. Habete fidem dei. Amen. .M. dico. R. vobis si habueritis fidē z nō hesitaueritis nō solum de ficulnea facietis sed z si mōti huic dixeritis. tolle te et iacta te in mare ita fiet. Propterea. R. dico vobis. Oīa quecūq̄ orātes petitis credite quia accipietis z veniēt vobis. Et cū stabitis ad orandū dimittite si quid habetis aduersus aliquē vt z pater vester qui in celis est dimittat vob pecca vestra.

ne ficulnea fuit arefacta et non dīca ſtē aliqui dicūt Et ly. cōtinuo refert ad diē p̄cedētem.

De questione baptismi Johānis. .M. xxi. R. xi. L. xx. Capitulum. cxix.

Et .M. cū venisset i templū factū est vna dierū docente illo populū in templo z euangelisante cōuenerūt z accesserūt .M. ad eū docentē p̄cipes sacerdotū z scribe. L. cū senioribꝫ populi. .M. dicētes. In qua potestate hec facis? et ꝙs dedit tibi hanc potestatē vt ita R. facias? Dic. L. nobis? Respōdēs .M. Jesus. R. dixit. L. Interrogo vos z ego vnū sermonem quē si dixeritis mihi z ego vobis dicam in q̄ potestate hec facio. Baptismus Johānis vnde erat? De celo an ex hominibꝰ. Respōdete. R. mihi. At .M. illi. R. cogitabāt. L. intra se dicētes. Si dixerimꝰ de celo. dicet nobis quare ergo nō credidistis illi? Si autē dixerimꝰ ex hominibꝰ. timemꝰ turbam. Oīes enī habent iohannē sicut prophetā. Et respōdentes ieſu dixerūt. Nescimus. Ait illis z ipse Neq̄ ego dico vobis in qua potestate hec facio.

De duobus filiis quoꝝ vnus facit volūtatē patris .M. xxi. Capitulum. cxx.

Quid autē vobis videtur. Homo quidā habebat duos filios z accedēs ad primū dixit. Fili vade hodie operare in vineā meā. Ille autē respondēs Nolo. postea āt penitētia motꝰ abijt. Accedēs āt ad alterū dixit silr At ille rndēs ait. Eo domine et nō iuit. Quis ex duobꝰ istis fecit

voluntatē patris? Dicūt prim⁹ Dicit eis iesus. Amē dico vobis qꝛ publicani ⁊ meretrices p̄cedēt vos in regnū dei Venit āt ad vos Johānes in via iusticie ⁊ nō credidistis ei. publicani autē ⁊ meretrices credi derūt ei. Vos autē videntes nec penitentiā habuistis postea vt crederetis ei.

De iudice iniquitatis ⁊ de phariseo ⁊ publicano. L. xviij.

Capitulum. cxxi.

Dicebat autē ⁊ parabolā ad illos quoniā oportet semp̄ orare ⁊ non deficere dicēs. Iudex quidā erat in ciuitate quadā qui deū nō timebat ⁊ iudicē nō reuerebat. Vidua autē quedā erat in ciuitate illa ⁊ veniebat ad eū dicēs. Vindica me de aduersario meo ⁊ nolebat p̄ multuz temp⁹ Post hec autē dixit intra se. Etsi deum nō timeo nec hoīem. reuereor tñ quia molesta est mihi hec vidua. vindicabo eā ne in nouissimo veniēs suggillet me. Ait autē domin⁹. Audite quid iudex iniquitatis dixit. Deus autē nō faciet vindictaz electorū suorū clamantiū ad se die ac nocte ⁊ patientiā habebit in illis? Dico vob̄ qꝛ cito faciet vindictā illoꝝ Veruntñ filius homīs veniēs putas inueniet fidē sup̄ terrā? Dixit aūt ⁊ ad q̄sdam q̄ in se confidebāt tanq̄z iusti ⁊ aspernabant̄ cet̄os parabolā istam dicēs. Duo hoīes ascenderūt in templū vt orarēt. vnus pharise⁹ ⁊ alter publican⁹. Phariseus stās hec apd̄ se orabat. Deus gratias tibi ago qꝛ nō sum sic̄ ceteri hoīm. raptores iniusti. publicani. adulteri velut etiā hic publican⁹. Ieiuno bis in sabbato decimas do oīm que possideo Et publican⁹ alōge stans nolebat nec oculos ad celū leuare sed p̄cutiebat pect⁹ suū dicēs. Deus p̄picius esto mihi pctōri Dico vobis. descēdit hic iustificat⁹ in domū suam ab illo. qꝛ om̄is q̄ se exaltat humiliabit̄. et qui se humiliat exaltabitur

De parabola locate vinee agricolis. M. xxi. R. xij. L. xx.

Capitulum. cxxij

Aliam. M. p̄abolā audite. Cepit R. autē ad plebē dicere p̄abolam hanc Hō. M. q̄dā. R. L. erat M. paterfamilias q̄ plātauit vineā ⁊. R. sepē circūdedit ei ⁊ fodit in ea torcular. lacū R. fodit ⁊ edificauit. M. turri. ⁊ locauit eam agricolis colonis L. Et p̄fectus est p̄egre M. R. multis L. tp̄ibus. Cum. M. aūt tp̄s fructuū appropinq̄sset in. L. tp̄e vindemie misit. M. R. L. s̄uos suos ad agricolas cultores L. vt de fructu vinee darēt illi. Et. M. accip̄ent ab agricol'. R. fruct⁹ M. eius. Et agricole app̄hensis s̄uis ei⁹ aliū ceciderūt ⁊ dimiserūt. R. L. vacuū et inanē. L. aliū. M. occiderūt. aliū vero lapidauerūt. Iteꝝ misit alios s̄uos plures prioribꝫ ⁊ fecerūt eis silr̄. in capite R. cedētes L. vulnerauerūt. R. ⁊ cōtumeliis affecerūt. ⁊ addidit alteꝝ mittere q̄ ⁊ illū vulnerātes eiecerūt Nouissime. M. autē adhuc. R. hñs vnū filiū charissimū dixit. L. dñs vinee. Quid faciā? Mittā filiū meuz dilectū. ⁊ illū. M. R. misit ad eos nouissime. dicēs qꝛ forte verebunt̄. L. filiū meuz cū hūc viderit. Quē. L. cū. M. vidissent coloni cogitauerūt intra se ⁊ dixerūt R. ad inuicē Hic. M. est L. heres. R. venite occidam⁹ eū ⁊ habebim⁹ hereditatē vt L. nostra sit hereditas Et M. apprehensum R. L. eū. eiecerūt eum extra vineā ⁊ occiderūt Cuz ergo venerit dñs vinee q̄d faciet agricolis illis? Veniet. R. L. ⁊ p̄det colonos Malos M. male p̄det. et vineā suam locabit aliis agricolis. q̄ reddēt ei fructū temp̄ibꝫ suis Quo L. audito dixerūt illi. Absit Ille autē respiciens eos dixit. Quid ergo est hoc qd̄ scriptū est. R. nec M. scripturā hāc legistis Lapidē quē reprobauerunt edificantes hic factus est in caput anguli A dño factū est istud ⁊ est mirabile in oculis nostris. Ideo M. dico vobis qꝛ auferet̄ a vobis regnū dei ⁊ dabit̄ gēti facienti fruct⁹ L. ei⁹ Om̄is M. q̄ ceciderit sup̄ lapidē istū cōquassabit̄. sup̄ quē aūt ceciderit cōminuet ⁊ ꝯteret eū. Et cū audissent principes sacerdotū ⁊ pharisei parabolas ei⁹ cognouerūt q̄ de ipsis dicerz Et querētes eū tenere ⁊. L. mittere in illū manus in illa hora timuerūt populū qꝛ M. sicut p̄phaz illū habebāt ⁊ relicto eo abierūt

Hoc est ītelligendū dixisse christū vel aliquos de iudeis. illud autē qd̄ sequit̄ absit dixerūt alij. vel ipsi oēs ītellecta parabola xp̄i.

De veste nuptiali.

M. xxij. Cōsonat L. supra. xiiij. cū Gl. iij

Capitulum. cxxiij.

Et respondēs Jesus dixit iterū in parabolis eis dicēs. Simile factū est regnū celorū homi regi q̄ fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias z nolebāt venire. Iterū misit alios seruos dicēs dicite inuitatis ecce prādiū meū parauī. thauri mei z altilia occisa z oīa parata venite ad nuptias Illi autē neglexerūt z abierūt alius in villā suam alius ad negociatiōem suā. reliqui vero tenuerūt seruos ei⁹ z cōtumelia affectos occiderūt. Rex autē cū audisset iratus est z missis exercitib⁹ suis perdidit homicidas illos z ciuitatē illorū succendit. Tūc ait seruis. Nuptie quidē parate sunt sed q̄ inuitati erāt nō fuerūt digni. Ite ergo ad exitus viarū z quoscūq; inueneritis vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias cōgregauerūt oēs quos inuenerūt malos z bonos z implete sunt nuptie discumbētiū. Intrauit autē rex vt videret discūbentes z vidit ibi hoiem nō vestitū veste nuptiali. z ait illi Amice quomodo huc intrasti nō habēs vestē nuptialem. At ille obmutuit Tūc dixit rex ministris. ligatis pedib⁹ manib⁹ mittite eū in tenebras exteriores Ibi erit fletꝰ z stridor dentiū. Multi enī sunt vocati pauci vero electi.

De tributo reddendo cesari

M. cxij. R. cij. L. xx. La. cxliij

Tunc. M. abeūtes pharisei consiliū inierūt vt capent eū in sermone. z L. obseruātes miserūt insidiatores qui sdā. R. ex phariseis discipulos M. suos cū herodianis. L. q̄ se iustos simularēt vt eū capent in verbo z traderēt principatui z ptāti psidis. Qui R. venientes interrogauerūt. L. illū dicētes Magister. M. R. scimꝰ q̄ verax es z recte. L. dicis z doces z nō. M. est tibi cure de aliq̄ z R. nō curas quenq;. Non. M. enī. L. respicis alias recipis psonā hoīs neq;. R vides in faciē sed. L. in veritate. M. viaz dei doces Licet. L. M. nobis R. dare tributū cesari an ñ dabimꝰ z R. Cōsiderās L. autē dolum illorū sciens versutiā eorz z cognita. M. Jesus neqcia eorum. Ait. Quid. R. me tentatis ypocrite. Ostendite mihi nūmisma census Afferto R. mihi denariū. L. vt videā. At. M. illi. R. obtulerūt ei denariū. Et ait illis Jesus Cuꝰ M. est imago hec z supscriptio eius. Cuius. L. habet imaginē z supscriptōez. Et respōdētes. L. dixerūt ei. Cesaris. M. R Tunc. M. R. ait. L. illis reddite ergo q̄ sunt cesaris cesari z que sunt dei deo. z. L nō potuerūt reprehendere verbū eiꝰ coram plebe. Et. M. audiētes mirati sunt omnes. R. sup eo z mirati. L. sunt in rñso eiꝰ et tacuerūt. z relicto eo. R. abierunt.

De muliere septē/ uira.

M. cxij. R. cij. L. xx. Lapi. cxxv.

Illo. M. die. Accesserunt ad eū saducei q̄ dicunt nō esse resurrectōez z interrogauerūt eum dicētes Magister moyses dixit z. R. scripsit. L. nobis. Ut. R. si. L. cuiꝰ M. frater mortuꝰ fuerit z dimiserit vxorē z filios nō reliquerit. vt M. frater. R. eius. L. ducat vxorē illius z suscitet semē fratri suo. Et erāt ergo apud nos septē fratres Et primꝰ vxore ducta defunctꝰ est sine. L. filijs nō. R. relicto semine z nō. M. hūs semen reliq; vxorē fratri suo. Similr scōs accepit. R. eā z mortuꝰ est sine. L. filio z nec. R. iste reliq; semē et R. tertiꝰ L. similr. M. accepit. L. eāvsq; M. ad septimū. z. R. acceperūt eā septem z nō L. reliquerūt semē z L. mortui sunt. Nouissima. M. R. oīm mortua est z mulier. In resurrectōne ergo eorū cuius erit vxor. siquidē septē habuerūt eā vxorē. Et respondēs Jesus ait illis. Nōne ideo erratis nescientes scripturas neq; virtutē dei Filij. L. huiꝰ seculi nubēt z tradunt ad nuptias. Illi vero qui digni habebunt seculo illo z resurrectiōe ex mortuis nō nubēt neq; M. nubent. R. neq; L. ducūt vxores neq; enī vltra mori poterūt. Equales M. R. enī angelis sunt. z M. sunt ageli dei in celo. z L. filij sunt dei cū sint filij resurrectōnis. Quia vero resurgēt mortui. De. R. mortuis. M. q̄ resurgāt z moises L. ostendit sec⁹ rubū sicut dixit dñm deū abraam deū ysaac z deū iacob Nunq̄d. R legistis in libro moisi quod. M. dictū est a deo dicente vobis Ego sum deꝰ abraam deꝰ ysaac z deꝰ iacob. Deus. L. M. āt. R. nō est mortuorū sed viuentiū. Oēs enim viuūt ei. Vos. R. ergo multū erratis. Et M. audientes turbe mirabant in doctrina eius. Rndentes R. autē quidā scribaꝝ dixerūt Magister bene dixisti z L. amplius nō audebāt eum quicq; interrogare.

De dilectōne christi ex toto corde. M.xxij. R.xij. de quo et Lu.x. Capitulum. cxxvi.

Pharisei. M. autē audientes q̄ silentiū imposuit saduceis cōuenerunt in vnū Et accessit R. vnus de scribis legis M. doctor qui R. audierat illos conquerētes et vidēs q̄ bene illis rn̄derit interrogauit tentās M. cū Magister quod est mādatū magnū R. primū M. in lege M. omniū. R. Rn̄dit. R. ei Jesus. M. q̄ primū omniū mandatū est. Audi israel dn̄s deus tuus deus vnus est. Et diliges dn̄m deū tuum ex toto corde tuo et ex tota aīa tua et ex tota mēte tua et ex tota v̄tute tua hoc. M. est R. primū et maximū mandatum. Scd̄m simile est huic. Diliges proximū tuum sicut teip̄m. maius R. hoꝝ aliud mandatū nō est. In his. M. duobus mādatis tota lex pendet et ꝓphete. Et. R. ait illi scriba Magister bene in veritate dixisti qꝛ vnus est deus et nō est alius p̄ter ip̄z et vt diligat̄ ex toto corde et ex tota mente et ex toto intellectu et ex tota aīa et ex tota fortitudine et diligere proximū tanq̄ seipsum maius est om̄ibus holocaustomatibus et sacrificijs Jesus aūt videns q̄ sapienter respondisset ait illi Non longe es a regno dei.

De quadā interrogatōne phariseorū. L.xvij. Et alia interrogatōne cuius est xp̄s filius M.xxij. R.xij Lu.xx. Capitulum. cxxvij.

Interrogatus L. autē a phariseis q̄ndo venit regnū dei ⁊ respondit eis ⁊ dixit. Non venit regnū cū obseruatōne neq̄ dicēt. Ecce hic aut ecce illic. Ecce enī regnū dei intra vos ē. Cōgregatꝰ M. autē phariseis Interrogauit eos Jesus dicens. q̄d vobis videt̄ de xp̄o? cuius filius est Dicūt ei dauid. Et. R. rn̄dens iesus dicebat docens in tēplo. Quō ergo dicunt scribe xp̄m filiū dauid cui ipse dauid dicebat in spūscō. Dixit dn̄s dn̄o meo sede a dextris meis Donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuorū? Quō ergo dauid in spū in L. libro psalmoꝝ Vocat M. eum dn̄m et. R. vn̄ Quō. L. est filius eius Et nemo. M. poterat rn̄dere ei verbū Et R. mlta turba libēter eū audiebat. neq̄ M. ausus fuit quisq̄ eum amplius ex illa die interrogare.

De doctrinis phariseorū audiendis. M.xxiij. R.xij. L.xx. Capitulum. cxxviij.

Tunc. M. Jesus locutus est ad turbas ⁊ ad discipl̄os suos ⁊ dicebat eis in doctrina sua. Sup̄ M. cathedram Moysi sederūt scribe ⁊ pharisei Oīa ergo quecunq̄ dixerint vobis seruate ⁊ facite. s̄m vero opa eoꝝ nolite facere. Dicūt enī ⁊ nō faciūt. Alligant autē onera grauia et importabilia ⁊ īponūt in humeros hoīm digito autē suo nolūt ea mouere. Oīa vero opa sua faciūt vt videātur ab homīb⁹. Attendite. L. et cauete. R. a scribis. Dilatant. M. enī philacteria sua ⁊ magnificāt fimbrias. Volunt. L. R. in scolis ambulare amāt. M. R. L. autē primos recubitus in cenis ⁊. L. cōuiuijs. prīas M. L. cathedras in synagogis ⁊ in primis cathedris sedere in synagogis ⁊ M. salutatōes R. L. ī foro qui. R. L. deuorāt domos viduarū sub obtētu R. prolixe orōnis simulātes. L. longā orōem. hi accipiūt dānationē maiorē et. R. ꝓlixius iudiciū Amāt M. vocari rabbi. vos autē nolite vocari rabbi. Vnus est enī magister vester. Om̄es aūt vos fratres estis. ⁊ patrē nolite vobis vocare sup̄ terrā. L. vnus est enī pater vester q̄ in celis est. Non vocemini magistri qꝛ magister vester vnus est xp̄s. Qui maior est vestrū erit minister vester. Qui autē se exaltauerit humiliabit̄. et qui se humiliat exaltabitur.

De ve multiplici. M.xxiij. L.xi. et.xiij. Capitulū. cxxix

Ve. M. vob̄ scribe ⁊ pharisei ypocrite qui clauditis regnū celorū ⁊ añ homīes. vos enī nō intratꝰ nec introeūtes sinitis intrare Ve vobis scribe ⁊ pharisei ypocrite qui comeditꝰ domos viduaꝝ lōga orōe orātes. ꝓpter hec amplius accipietꝰ iudiciū. Ve vobis scribe ⁊ pharisei ypocrite q̄ circuitꝰ mare ⁊ aridam vt faciatis vnū ꝓselitū ⁊ cū fuerit factus. facitꝰ eū filiū gehenne duplo q̄ vos. Ve vobis duces ceci qui dicitis quicūq̄ iurauerit ꝑ

Quāuis ista reponantur sub eo cōtextu dicta per euāgelistas potest tamē dici q̄ diuersis temporibus fuerunt predicta.

templū nihil est Qui autē iurauerit in auro tēpli debet. stulti ⁊ ceci. q̄d enī maior est aurū an templū qđ sanctificat aurū? Et q̄ cunq; iurauerit in altari nihil est. qui aūt iurauerit in dono qđ est sup illud dz Ceci Quid enī maius est donū an altare quod sanctificat donū? qui ergo iurat ī altari iurat in eo ⁊ in oībus que sup illō sunt Et q̄ iurat in templo iurat in illo ⁊ in eo q̄ habitat in ipso. Et q̄ iurat in celo iurat in throno dei ⁊ in eo q̄ sedet sup eū. Ue. M. vobis scribe. L. ⁊ pharisei ypocrite q̄ decimatis mentā ⁊ anetū rutā. L. ⁊ ciminū. M. ⁊ oē L. olus ⁊ relinquitis. M. L. q̄ grauiora sunt legis. iudiciū ⁊ mīam. ⁊ fidē ⁊ charitatē dei. Hec autē oportuit facere ⁊ illa non omittere. Duces M. ceci excolātes culicē camelū autē glutiētes. Ue. L. vobis pharisei q̄ diligitis p̄mas cathedras in synagogis ⁊ salutatōes in foro. Ue vobis qui estis vt monumēta que nō apparēt ⁊ homines ambulātes nesciūt Rndēs aūt quidā ex legispitis ait illi. Magister. Hec dicens etiā nobis cōtumeliā facis Et ille ait Et vobis legispitis ve qui oneratis hoīes oneribus q̄ portare nō p̄n̄t ⁊ ipsi vno digito nō tangitis sarcinas. Ue M. vobis scribe ⁊ pharisei ypocrite qui mūdatis qđ deforis est calicis ⁊ parabsidis. intus āt pleni estis rapina ⁊ immūdicia. pharisee cece munda p̄rius qđ intus est calicis ⁊ parabsidis vt fiat illud qđ deforis est mūdū Ue vobis scribe ⁊ pharisei ypocrite qui similes estis sepulcris dealbatis q̄ foris apparēt hoīb⁹ speciosa intus aūt sunt plena ossib⁹ mortuo⁹ ⁊ oī spurcicia. Sic ⁊ vos qđē a foris appare⁊ hoīb⁹ iusti. intus āt pleni estis ypocrisi ⁊ iniq̄tate Ue M. vobis L. scribe ⁊ pharisei ypocrite q̄ edificatis sepulcra pphe⁊. patres. L. ūt vestri occiderūt illos ⁊ ornatis M. monumēta iusto⁹. Et dicitis si fuissem⁹ in diebus patrū nostro⁹ nō essem⁹ socij eo⁹ in sanguine pphe⁊ Itaq; testimonio estis vobismetipsis. ⁊ L. pfecto testificami q̄ p̄sentiti⁊ op̄ib⁹ patr⁊ vestro⁹ qr M. filij eorū estis qui pphas occiderūt. qm̄quidē L. ipsi eos occiderūt Vos autē edificatis eorū sepulcra. ⁊ M. vos iplete mēsurā p̄rm vestro⁹ Serpētes genimia vipera⁹ quō fugietis a iudicio gehēne? pterea L. ⁊ sapiētia dei dixit. Ecce M. ego L. mitto ad vos pphas ⁊ ap̄los L. ⁊ sapientes M. ⁊ scribas ⁊ M. ex illis L. occidetis ⁊ crucifigetis ⁊ ex eis flagellabitis in synagogis vr̄is ⁊ psequmini de ciuitate in ciuitatē vt veniat sup vos ⁊ inq̄rat L. oīm. M. sanguis iustus sanguis L. oīm pphar⁊ q̄ effusus ē sup M. terrā a cōstitutōe L. mūdi a generatōne ista a sanguīe abel iusti vsq; ad sanguinē zacharie filij M. barachie quē occidistis et L. perijt inter templū ⁊ edē. R. ⁊ altare Ita dico vobis req̄ret ab hac generatōe Amē. M. dico vobis veniēt hec oīa sup generatōem istā. Ue vobis legispitis q̄ tulistis clauē scie et ipsi nō introistis et eos qui introibāt prohibuistis. Cū hec ad illos diceret ceperunt pharisei ⁊ legispiti grauiter insistere ⁊ os ei⁹ opp̄imere de multis. insidiātes ei. ⁊ q̄rentes aliq̄d capere ex ore ei⁹ vt accusarēt eū Hier'm. M. hier'm L. xiij. que occidis pphas et lapidas eos q̄ ad te missi sunt. Quoties volui congregare filios tuos quēadmodū gallina congregat pullos suos sub alas suas ⁊ avis L. nidū suū sub pennis ⁊ M. noluisti L. Ecce relinquet⁊ vobis dom⁹ v̄ra deserta Dico enī vobis nō me videbitis amodo donec veniat. L. M. hora cū dicetis. Benedictus qui venit in nomīe domini.

De vidua duo minuta offerente. R. xij. L. xi. Lapi. cxxx.

Et R. sedens Jesus contra gazophilaciū aspiciebat eos qui mittebāt munera sua in gazophilaciū quō. R. turba iactabat es ⁊ multi diuites iactabāt multa. Cum venisset aūt vna vidua paup. misit duo minuta qđ est quadrans. Vidit. L. autē Jesus paupculam illā viduam mittentē era duo minuta. Et cōuocatis. R. discipulis suis ait ill'. Amē vere. L. dico vobis quoniā. R. L. vidua hec paup plus oīb⁹ misit q̄ miserūt in gazophilaciū. Oēs enī ex eo qđ abundabat illis miserūt in munera dei. Hec aūt ex eo qđ illi deest ⁊. R. de penuria sua oīa q̄ habuit misit totū victū suum.

De edificio templi et comminatōne euersionis hier'm. M. xxiiij. R. xiij L. xxi. La. cxxxi

Et egressus M. ihs de tēplo ibat. ⁊. R. cū egrederet Accesserūt M. discipuli ei⁹ vt ondērēt ei edificatōz tēpli Et qđ⁹ dā L. dicētib⁹ d̄ tēplo q̄ bonis lapidib⁹

et donis ornatũ esset. Ait. R. illi vnus ex discipulis suis. Magister aspice q̃les lapides ⁊ quales structure Ipse M. autẽ respondẽs ait eis. Videtis hec oĩa ⁊. R. magnas edificatões. Amen M. dico. R. L. vobis veniẽt. L. dies in q̃bus nõ. M. relinquet̃ R. L. hic lapis sup lapidẽ q̃ non destruat̃. Sedente. M. R. autẽ eo super montẽ oliueti contra templũ. Accesserũt M. ad eũ discipuli ei⁹ secreto. ⁊ R. interrogabant eũ sepatim Petrus ⁊ Jacob⁹ ⁊ Andreas ⁊ Johãnes dicẽtes. M. Dic nobis p̃ceptor. L. qñ hec erũt ⁊ R. hec fient M. quod R. L. signũ aduẽtus tui ⁊ cõsummatõis seculi? et. R. qd̃ signũ. L. cũ hec fieri incipiẽt ⁊ cõsummari R. Et. M. Rñdẽs R. L. Jesus dixit Videte ne q̃s vos seducat. mlti veniẽt in noĩe meo dicẽtes. Ego sum xp̃s ⁊ multos seducẽt. ⁊ L. temp⁹ appropinquabit. Nolite ergo ire post illos. Audituri. M. eni estis prelia ⁊ opiniões preliorũ. Cum autẽ. R. L. audieritis prelia ⁊ seditiões nolite t̃reri. Videte. M. ne turbemini oportet. M. R. eni primũ hec fieri sed nondũ stati finis Tũc dicebat illis. Surget gens cõtra gentẽ ⁊ regnũ aduersus regnũ ⁊ terremot⁹ magni erũt p loca ⁊ pestilentie ⁊ fames terroresq̃ de celo ⁊ signa magna erũt. Hec M. autẽ. R. oĩa initia sunt dolor̃. Videte R. autẽ vosmet ipsos Sed L. añ hec om̃ia inijciẽt vobis man⁹ suas p̃sequent̃ tunc. M. tradẽt vos in tribulatõem ⁊ occidẽt vos Tradent R. L. eni vos in cõcilijs ⁊ in sinagogis suis vapulabitis. ⁊ añ reges ⁊ presides stabit̃ propter me. ꝓpter L. nomẽ meũ. Contingit autẽ vobis in testimoniũ illis R. ⁊ eritis. M. odio om̃ibus gentib⁹ propter nomen meũ. Et tunc scãdalisabunt̃ multi ⁊ inuicẽ tradent ⁊ odio habebũt inuicem. Et multi pseudo ꝓphete surgent et seducẽt multos. Et quoniã abũdabit iniq̃tas refrigescet charitas multorũ. Qui autẽ p̃seuerauerit vsq̃ in finẽ hic saluus erit. Et predicabit̃ hoc euangeliũ regni in vniuerso mũdo. et in oẽs gentes primũ oportet predicari euãgeliũ in M. testimoniũ om̃ibus gentib⁹. Et tũc veni et cõsummatio Et. R. cũ duxerint vos tradentes ponite. L. in cordib⁹ vestris no p̃meditari quẽadmodũ rñdeat̃. Nolite R. precogitare q̃d loq̃mini. Nõ eni vos estis loquẽtes sed spũssanctus. Ego. L. enim dabo vobis os ⁊ sapientiã cui nõ poterũt resistere ⁊ cõtradicere om̃es aduersarij vestri. Tradet. R. autẽ frater fratrẽ in mortẽ ⁊ pater filiũ ⁊ cõsurgent filij in parẽtes. et morte eos afficient. Trademi. L. enim a parẽtib⁹ ⁊ fratrib⁹ ⁊ amicis ⁊ cognatis et eritis. L. R. odio om̃ib⁹ hoĩbus propter nomẽ meũ et. L. capillus de capite vestro nõ peribit. Qui. R. autẽ sustinuerit vsq̃ in finẽ hic saluus erit. In patiẽtia. L. vestra possidebitis aĩas vestras. Cũ M. ergo. R. videritis abominatõem desolationis que dicta est a daniele ꝓpheta stantem in loco sancto vbi R. nõ debet qui. M. R legit intelligat. Cum. L. autẽ videritꝫ circũdari ab exercitu hirl'm tũc scitote / quia appropinquabit desolatio ei⁹ Tunc M. R. qui. L. in iudea sunt fugiãt ad mõtes / et M. qui. R. in tecto nõ descendãt aliq̃d tollere de domo sua / ⁊ q̃ in agro nõ reuertat̃ tollere tunicam suã ⁊ L. qui in medio eius sunt discedãt / ⁊ qui in regionib⁹ nõ intrent in eã / quia dies vltiõis hi sunt vt impleant̃ om̃ia que scripta sunt. Ve autẽ M. R. L. pregnãtib⁹ ⁊ nutriẽtib⁹ in illis dieb⁹. Orate M. R. ne fiat fuga vestra hyeme vel sabbato. Erit. L. eni pressura magna sup terram et ira populo huic. Et cadent in ore gladij ⁊ captiui ducent̃ in omnes gentes ⁊ hierusalem calcabit̃ a gentibus donec impleant̃ tempa nationũ.

Hoc videtur tangere penas pctõrũ nouissimorũ temporum.

De signis iudicii.

M. xxiiij. R. xiij. L. xvij. et. xxi. ac. xij.

Capitulum. cxxxij.

Et. L. ait ad discipulos suos veni et tp̃s qñ desiderabit̃ videre vnũ diẽ filij hoĩs et nõ videbitis. Erit M. eni tunc tribulatio magna Erũt R. autẽ dies illi tribulatõis et tales quales nõ fuerunt ab initõ creature quam cõdidit deus vsq̃ nũc neq̃ fient. Et nisi abbreuiasset dominus dies illos nõ fuisset salua omnis caro sed propter electos quos elegit dominus abbreuiabit dies. Et L. dicẽt vobis. Ecce hic ecce illic. Tũc M. si. R. quis vobis dixerit. Ecce hic est christus aut illic / nolite credere nolite. R. ire neq̃ sectemini Surgẽt M. R. eni pseudo xp̃i et pseudo ꝓphete et dabunt signa magna et ꝓdigia ⁊ portenta. R. ad seducendos si fieri potest

etiã electos Ita M. vt in errorẽ ducant̃ si fieri põt etiã electi Ego predixi vobis oĩa. vos ergo videte. Si ergo M. dixerint vo vobis. Ecce in deserto est nolite exire. Ecce in penetrabilib⁹ nolite credere. Nã. L. sicut fulgur exit. M. ab oriẽte coruscans L. de sub celo in ea que sub celo sunt fulget ⁊ apparet M. vsq; in occidentẽ. ita L. erit filius homĩs ⁊ aduẽtus M. in die L. sua. Vbicũq;. M. fuerit corp⁹ illuc cõgregabunt̃ ⁊ aquile. Primũ L. autẽ oportet illum multa pati ⁊ reprobari a generatõe hac. Stati M. R. aũt post tribulatõ; dierum illoꝝ sol obscurabit̃. ⁊ luna nõ dabit lumẽ suũ ⁊ stelle cadent de celo Et. L. erũt xxi. signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis ⁊ in terris pressura gentiũ pre ꝯfusione sonit⁹ mar; ⁊ fluctuũ arescẽtib⁹ hoĩb⁹ pre timore ⁊ expectatõe q̃ supueniẽt vniuerso orbi. Et M. virtutes. L. celoꝝ et. R. que sub celo sunt mouebunt̃. M. R. L. Et tũc. M. apparebit signũ filij hoĩs in celo ⁊. M. tũc. R. L. plangẽt se oẽs trib⁹ terre. Et tũc videbunt filiũ hoĩs venientẽ in nube cũ ptãte magna. R. L. ⁊ gloria. R. et maiestate L. M. Et mittet. M. R. angelos. cũ tuba ⁊ voce magna ⁊ cõgregabũt electos a q̃tuor vẽtis a summis celoꝝ vsq; ad termĩos eorũ. a. R. summo terre vsq; ad summũ celi. Ab. M. arbore. R. fici discite ꝑabolã. Cũ iam ram⁹ ei⁹ tener fuerit ⁊ folia nata. ꝯgnoscitis. R. qꝛ in proxĩo sit estas. His. L. ãt fieri incipiẽtibus respicite ⁊ leuate capita vestra qm̃ appropinq̃t redẽptio vestra Et dixit ill' sil'itudinẽ. Videte ficulneã ⁊ oẽs arbores cũ producũt iã ex se fructũ scitote qꝛ ꝓpe est estas. Ita. M. ⁊. L. vos. R. cũ videritis hec fieri scitote qꝛ prope. M. est et in ianuis ⁊ hostijs. R. regnum. L. dei. Amen L. M. R. dico vobis qm̃ nõ trãsibit generatio hec. donec oĩa fiant. Celũ ⁊ terrã trãsibũt. verba autẽ mea nõ trãsibũt Attẽdite L. ãt vobis ne forte grauent̃ corda vestra crapula ⁊ ebrietate ⁊ curis h⁹ vite ⁊ supueniat sup vos repẽtina dies illa. Tanq̃ eĩ laq̃us supueniẽt in oẽs q̃ sedẽt sup faciẽ oĩs terre. De. M. die R. ãt ⁊ hora illa nemo scit neq; angeli celoꝝ neq; R. fili⁹ nisi sol⁹ pat̃. Sicut ãt. L. fuit. xvij. in dieb⁹ noe ita erit in dieb⁹ aduent⁹ M. filij hoĩs Sicut enĩ erãt ante diluuiũ ꝯmedẽtes ⁊ bibẽtes. nubẽtes ⁊ nuptui tradentes edebãt. L. ⁊ bibebãt ⁊ vxores ducebãt/ et dabant ad nuptias vsq; ad eũ diẽ in quo intrauit in arcã noe ⁊ nõ cognouerũt donec venit diluuiũ ⁊ tulit ⁊ ꝑdidit L. oĩes M. Ita erit aduẽtus filij hoĩs. Sil'r. L. sicut factũ est in dieb⁹ loth edebãt ⁊ bibebãt emebãt ⁊ vendebãt plantabãt ⁊ edificabãt Qua die aũt exiuit loth a zodomis pluit dñs ignẽ ⁊ sulphur de celo ⁊ oẽs perdidit ſm hoc erit qua die filius hoĩs reuelabit̃. in die illa qui fuerit in tecto/ et vasa eius in domo ne descẽdat tollere illa Et q̃ in agro simil'r nõ redeat retro. Memores estote vxoris loth. Quicũq; quesierit animã suam saluã facere ꝑdet illam. Et quicunq; ꝑdiderit eam viuificabit illã. Dico L. vobis M. In illa nocte erũt duo in lecto. vnus assumet̃ ⁊ alter relinquet̃. Duo erũt molẽtes in vnũ in. L. mola vna assumetur ⁊ altera relinquet̃. Duo in agro vn⁹ assumet̃ ⁊ alter relinq̃tur Rñdẽtes dicunt illi. Vbi dñe? Qui dixit illis Vbicũq; fuerit corp⁹ illic cõgregabunt̃ ⁊ aq̃le. Vigilate. L. xxi. itaq; oĩ tpe orãtes vt digni habeamini fugere oĩa ista q̃ futura sunt ⁊ stare ante filium hominis.

Possunt hec intelligi dicta diuersis vicib⁹ licet sonent.

De vigilia et oratione M. xxiiij. R. xiij L. xij. Ca. cxxxiij

Videte. R. vigilate ⁊ orate nescitis enĩ qñ tp̃s sit. Sicut enĩ hõ q̃ pegre ꝓfect⁹ reliq̃t domũ suã ⁊ dedit ſuis suis ptãtẽ cuiusq; opis ⁊ ianitori p̃cepit vt vigilaret Vigilate ergo nescitis eĩ qñ dñs dom⁹ veniat sero an media nocte an gallicãtu an mane. Ne cũ venerit repẽte inueniat vos dormiẽtes. Qd̃ ãt vobis dico. oĩb⁹ dico. vigilate. Sint. L. lũbi vestri p̃cincti ⁊ lucerne ardẽtes in manib⁹ vestris. Et vos sil'es hoĩb⁹ expectãtib⁹ dñm suũ qñ reuertat̃ a nuptijs vt cũ venerit/ et pulsauerit cõfestim aperiant ei. Beati sunt ſui illi quos cũ venerit dñs ĩuenerit vigilãtes Amẽ dico vobis q̃ p̃cinget se ⁊ faciet illos discũbere ⁊ trãsiens mĩstrabit illis Et si venerit in scd̃a vigilia ⁊ si in tertia vigilia venerit ⁊ ita inuenerit Btĩ sunt ſui illi. Vigilate M. g̃ qꝛ nescit; q̃ hora dñs vester vẽtur⁹ sit. Hoc. M. ãt L. scitote qm̃ si scirz pr̃familias q̃ hora fur vẽiret vigilarz

Possunt hec intelligi posita per rememoratiõ;

vtiq; ⁊ nõ sineret ꝑfodi domũ suã Et vos estote parati quia q̃ hora nõ putatis filiꝰ homis veniet. Ait. L. aũt ei petrꝰ. Dñe ad nos dicis hãc ꝑabolam an ⁊ ad oẽs? Dixit autẽ dñs. Quis putas est fidelis dispensator ⁊ prudẽs quẽ constituit dñs super familiã suam vt det illis cibũ in tempore. in tpe. L. tritici mẽsuram? Beatꝰ L. M. ille seruus quẽ cũ venerit dñs inuenerit sic facientẽ Amen M. L. dico. M. vobis sup oẽia bona que possidet ꝯstituet eum. Si. M. autẽ L. dixerit male ille seruus in corde suo. morã facit dñs meus venire ⁊ ceperit ꝑcutere cõseruos suos. pueros. L. ⁊ ancillas ⁊ edere ⁊ inebriari. manducet autẽ ⁊ bibat cũ ebriosis. Veniet. L. M. dñs serui illius in die qua nõ sperat? ⁊ hora qua nescit. ⁊ diuidet eũ. partẽq; eiꝰ cum infidelibꝫ ypocritis. M. ponet. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentiũ. Ille. L. aũt seruus q̃ cognouit voluntatẽ dñi sui ⁊ nõ se preꝑauit ⁊ nõ fecit ꝟm voluntatẽ eius plagis vapulabit multis. Qui autẽ nõ ꝯgnouit ⁊ fecit digna/plagis vapulabit paucis Omni autẽ cui multũ datũ est multũ q̃retur ab eo. ⁊ cui cõmendauerũt multũ plꝰ petẽt ab eo. Ignẽ veni mittere in terrã Et quid volo nisi vt accendat. Baptismo habeo baptisari ⁊ quõ coartor vsq; dũ ꝑficiatur Putatis qꝛ pacẽ veni dare in terrã. nõ dico vobis sed seꝑationẽ. Erũt ex hoc q̃nq; in vna domo diuisi. tres in duos ⁊ duo in tres. Diuidet pater in filiũ ⁊ filius ĩ patrem suũ. Et mater in filiã ⁊ filia in matrẽ Socrus in nurũ suã ⁊ nurꝰ in socrũ suaz.

De decem virginibus ⁊ de decem talentis ⁊ de modo iudicij M. xxv. Capitulum. cxxxiiij.

Tunc simile est regnũ celorũ decẽ virginibꝰ que accipiẽtes lampades suas exierũt obuiã sponso et sponse. Quinq; autẽ ex eis erant fatue et quinq; prudẽtes. sed quĩq; fatue acceptis lampadibꝫ nõ sumpserũt oleũ secuz. Prudentes vero acceperũt oleũ in vasis suis cum lãpadibꝫ. Morã autẽ faciẽte sponso dormitauerũt oẽs ⁊ dormierũt. Media autẽ nocte clamor factꝰ est. Ecce sponsus venit exite obuiã ei. Tũc surrexerũt oẽs virgines ille ⁊ ornauerũt lãpades suas Fatue autẽ sapiẽtibꝫ dixerũt. Date nobis de oleo vestro qꝛ lãpades nostre extinguunt̃ Rñderũt prudẽtes dicẽtes. Ne forte non sufficiat nobis ⁊ vobis ite potiꝰ ad vendẽtes ⁊ emite vobis. Dũ autẽ irent emere venit spõsus ⁊ q̃ parate erãt intrauerũt cum eo ad nuptias. ⁊ clausa est ianua Nouissime vero veniũt ⁊ reliq̃ virgines dicentes. Dñe dñe aperi nobis. At ille rñdens ait. Amẽ dico vobis Nescio vos Vigilate itaq; qꝛ nescitis diẽ neq; horã Sicut enĩ hõ ꝑegre proficiscẽs vocauit ꝟuos suos ⁊ tradidit illis bona sua ⁊ vni dedit q̃nq; talẽta. alij duo. alij vero vnñ. vnicuiq; ꝟm propriã virtutẽ ⁊ ꝓfectus est statĩ Abijt ãt qui q̃nq; talenta acceꝑat ⁊ oꝑatus est in eis et lucratꝰ est alia q̃nq;. Silr ⁊ qui duo acceꝑat lucratꝰ est alia duo. Qui autẽ vnũ acceperat abijt ⁊ fodit in terrã pecuniã domini sui. Post multũ vero tꝑis venit dñs seruorũ illorũ ⁊ posuit ratõem cũ illis. Et accedens qui q̃nq; talenta acceꝑat obtulit/alia quinq; talenta dicẽs. Dñe quinq; talenta tradidisti mihi ecce alia quinq; talẽta suꝑlucratꝰ sum Ait illi dñs eiꝰ Euge serue bone ⁊ fidelis qꝛ sup pauca fuisti fidel̃ sup multa te cõstituam. Intra in gaudiũ dñi tui. Accessit ãt ⁊ qui duo talẽta acceperat ⁊ ait. Dñe duo talẽta tradidisti mihi. ecce alia duo suꝑlucratꝰ suz Ait illi dñs eiꝰ Euge serue bone ⁊ fidelis qꝛ super pauca fuisti fidelis sup multa te ꝯstituã intra in gaudiũ dñi tui. Accedẽs aũt ⁊ q̃ vnũ talẽtum acceꝑat. Ait. Dñe scio qꝛ durꝰ es. metis vbi nõ semĩasti. ⁊ ꝯgregas vbi nõ sparsisti ⁊ timẽs. Abij ⁊ abscõdi tolentũ tuũ in terrã. Ecce habes qd̃ tuũ est. Rñdẽs autẽ dñs eius dixit ei. Serue male ⁊ piger sciebas qꝛ meto vbi nõ semĩo ⁊ ꝯgrego vbi ñ sparsi. oportuit ergo te pecuniã meã committere numularijs ⁊ veniẽs ego accepissem vtiq; qd̃ meũ est cũ vsura. Tollite igit̃ ab eo talẽtũ ⁊ date ei q̃ hz decẽ talẽta. oẽi enĩ hñti dabit̃ ⁊ abũdabit. ei ãt q̃ nõ hz et qd̃ videt̃ hr̃e auferet̃ ab eo. ⁊ ĩutilẽ ꝟuũ eijcite ĩ tenebras exteriores Illic erit fletꝰ ⁊ stridor dẽtiũ ¶ Cũ ãt venerit filiꝰ hoĩs ĩ maiestate sua ⁊ oẽs angeli eius cũ eo. tũc sedebit sup sedẽ maiestatꝫ sue ⁊ cõgregabũt̃ añ eũ oẽs gẽtes ⁊ seꝑabit eos abinuicẽ sic̃ pastor segregat oues ab edis. et statuet oues q̃dẽ a dextrꝫ. edos ãt a sinistris. Tũc dicet rex his q̃ a dextris eiꝰ erũt Venite bñdicti patris mei? possidete ꝑatũ vobis regnũ a constitutõe mundi Esuriui enĩ ⁊ dedistis

mihi manducare. sitiui ⁊ dedistis mihi bibere. hospes eram ⁊ collegistis me. Nudus eram ⁊ cooperuistis me. infirm⁹ et visitastis me. In carcere eram ⁊ venistis ad me. Tunc respondebũt ei iusti dicẽtes. Dñe quãdo te vidimus esurientẽ ⁊ pauimus. sitientẽ ⁊ dedimus tibi potũ? Quando autẽ te vidimus hospitẽ ⁊ collegim⁹. Aut nudũ ⁊ cooperuimus te? Aut quãdo te vidim⁹ infirmũ aut in carcere ⁊ venim⁹ ad te? Et respõdens rex dicet illis. Amẽ dico vobis q̃diu fecistis vni de his fratrib⁹ meis minimis mihi fecistis. Tũc dicet et his q̃ a sinistris eius erũt. Discedite a me maledicti in ignem eternũ qui parat⁹ est diabolo ⁊ angelis ei⁹. Esurini enĩ ⁊ nõ dedistis mihi mãducare. sitiui ⁊ nõ dedistis mihi potũ. hospes eram ⁊ nõ collegistis me. Nud⁹ ⁊ nõ operuistis me. Infirmus ⁊ in carcere ⁊ nõ visitastis me. Tunc respondebũt ei ⁊ ipsi dicẽtes. Dñe quando vidim⁹ te esurientẽ aut sitientẽ aut hospitẽ aut nudũ aut infirmũ aut in carcere ⁊ nõ ministrauim⁹ tibi? Tũc respõdebit illis dicens. Amen dico vobis. q̃diu nõ fecistis vni de minorib⁹ his. nec mihi fecistis. ⁊ ibunt hi in supplicũ eternũ. Justi autẽ in vitã eternam.

De modo Christi

in docendo. L. xxi. ⁊ de obstinatiõe iudeorum. Jo. xij. Capitulũ. cxxv.

ERat. L. autẽ in dieb⁹ docens in tẽplo. noctibus vero exiẽs morabat in monte q̃ vocat⁹ oliueti. Et om̃is popul⁹ manicabat ad eũ venire in tẽplo audire illũ. Cum. J. aũt tanta signa fecisset corã illis nõ credebant in eũ vt sermo ysaie ꝓpheteret quẽ dixit. Dñe quis credidit auditui nostro ⁊ brachiũ dñi cui reuelatũ est? Propterea nõ poterãt credere quia iterũ dixit ysaias Excecauit oculos eorũ ⁊ indurauit cor eorũ vt nõ videant oculis ⁊ intelligãt corde ⁊ cõuertãtur ⁊ sanem eos. Hoc dixit ysaias quãdo vidit gloriã eius ⁊ locut⁹ est de eo. Uerumtamẽ ex principib⁹ multi crediderunt in eũ sed propter pharisẽos nõ cõfitebãtur vt de synagoga nõ ejcerẽtur. Dilexerũt enim gloriã hominũ. magis q̃ gloriã dei. Jesus autẽ clamauit ⁊ dixit. Qui credit in me nõ credit in me sed in eũ q̃ misit me. Ego lux in mundũ veni vt oĩs q̃ credit in me. in tenebris nõ maneat ⁊ si quis audierit verba mea ⁊ custodierit ego nõ iudico. Non enĩ veni vt iudicẽ mundũ / sed vt saluũ faciã mundũ. Qui spernit me / et nõ accipit verba mea. habet q̃ iudicet eũ. Sermo quẽ locutus sum ille iudicabit eũ in nouissimo die. quia ego ex meipso nõ sum locutus sed q̃ misit me pater. ipe mihi mãdatũ dedit quid dicã ⁊ quid loquar. Ego scio quia mãdatũ eius vita eterna est. Que ergo ego loquor sicut dixit mihi pater sic loquor.

De festo azimorũ

appropinquãte. M. xxvi. R. xiiij. L. xxij. J. xiij. Capitulum. cxxvi.

APpropinq̃bat. L. autẽ dies festus azimorũ qui dicitur pascha. Erat R. autẽ pascha ⁊ azima post biduũ. Et. M. factũ est cum cõsummasset Jesus sermones hos om̃es dixit discipulis suis. Scitis quia post biduu pascha fiet et filius homis tradetur vt crucifigatur? Tunc cõgregati sunt principes sacerdotum ⁊ seniores in atriũ principis sacerdotũ qui dicit⁹ cayphas ⁊ cõsilium fecerunt. Et. R. querebãt. L. summi sacerdotes et scribe quomodo eũ dolo tenerẽt et occiderent. timebãt. L. vero plebẽ. Dicebãt. M. R. autẽ non in die festo ne forte tumult⁹ fieret in populo. Intrauit. L. autẽ satbanas in iudã qui ꝰgnominat⁹ scariothy vnũ de duodecim. Tũc. M. abijt R. L. vnus de duodecĩ ad principes sacerdotũ ⁊ summos R. sacerdotes vt proderet eũ illis Et L. locutus est cum principib⁹ sacerdotuz et magistratib⁹ quẽadmodũ illum traderet eis. et ait. M. illis. Quid vultis mihi dare ⁊ ego vobis eũ tradã? Qui. R. L. audientes gauisi sunt ⁊ promiserũt. et pacti L. sunt pecuniã illi dare At illi constituerunt ei triginta argenteos et spopondit. Et. M. exinde. R. L. querebat opportunitatem vt eum oportune. R. traderet sine L. turbis. Ante. J. diem festum pasche sciens Jesus / quia venit hora eius vt trãseat ex hoc mundo ad patrem. cum dilexisset suos qui erant in mũdo in finem dilexit eos.

Hec est dies mercurij añ diez veneris sanctam.

Et põt hoc intelligi posita hic p̃ memorationem quãdo sequit ad ea q̃ xp̃us dixit ante sex dies pasche.

Tertia pars

principalis huius ꝓtextus de egressu passionis ⁊ resurrectõis christi.

Hec est dies Jouis in cuius vespere fiebat esus agni. et hec vocat prima dies azimoꝝ

De missione

Petri ⁊ Johãnis prima die azimarũ quã Johannes vocat ante festuꝫ paſche. M. xxvi. R. xiiij. L. xxij. J. xiij.

Capitulum.cxxxvij.

PRima M. R. autẽ die azimoꝝ quando. R. pascha immolabatur. in qua. L. necesse erat pascha occidi. Accesserũt. M. discipuli ad iesum ⁊ dicũt. M. R. ei. Quo vis eamus et paremus tibi vt mãduces pascha? Et mittit ex discipulis suis Petrũ. L. ⁊ Johannem dicẽs. Euntes parate nobis pascha vt manducem⁹. At illi dixerunt. Vbi vis paremus? Et dixit ad eos. Ite M. in ciuitatem.. R. ad quendã. M. Ecce. L. intro eũtibus vobis in ciuitatẽ occurret vobis homo amphoꝛã aque portãs. seqmini eũ in domũ in quã intrat ⁊ dicetis patrifamilias domus. Dicit tibi Magister. Tem⁹. M. meũ ꝓpe ẽ apũd te facio pascha. vbi R. est refectio mea? Vbi. L. est diuersoꝛium vbi. L. R. pascha cũ discipulis meis manducẽ? Et ipse ostendet cenaculũ magnũ stratũ ⁊ ibi parate. Et. R. abierũt discipuli eius ⁊ venerũt in ciuitatẽ. Euntes L. R. aũt inuenerũt sicut dixit illis iesus et parauerũt pascha. Vespere. R. autẽ facto venit cũ duodeci. ⁊ L. cuꝫ facta esset hoꝛa discubuit ⁊ duodecĩ apli cũ eo:

Hic fuit esus agni

De ablutioe pedũ

Johan. xiij.

Capitulum.cxxxviij

CEna facta cũ diabolus iã misisset in coꝛ vt traderet eũ iudas simonis scarioth sciens quia oĩa dedit ei pater in manus. et qꝛ a deo exiuit et ad deũ vadit. Surgit a cena ⁊ ponit vestimenta sua. et cũ accepisset linteũ ꝓcinxit se. Deinde misit aquã in peluĩ et cepit lauare pedes discipulorũ suoꝝ ⁊ extergere linteo quo erat ꝓcinctus. Venit ergo ad symonẽ Petrũ ⁊ dicit ei petrus. Domine tu mihi lauas pedes? Non lauabis mihi pedes in eternũ. Respõdit ei Jesus Si nõ lauauero te nõ habebis partẽ mecum. Dicit ei Symon petr⁹. Non tm̃ pedes. sed ⁊ manus ⁊ caput. Dicit ei Jesus. Qui lot⁹ est nõ indiget nisi vt pedes lauet. sꝫ est mũdus totus ⁊ vos mũdi estis sed nõ oẽs Sciebat nãqꝫ quisnã esset qui traderet eũ ꝓpterea dixit nõ estis mũdi oĩes. Postq̃ ergo lauit pedes eoꝝ accepit vestimẽta sua. ⁊ cuꝫ recubuisset iterũ dixit eis. Scitis quid feceri vobis? Vos vocatis me magister ⁊ domine ⁊ bñ dicitis. Sum eteni. Si ergo ego laui pedes vestros domin⁹ ⁊ magister. ⁊ vos debetis alter alteri⁹ lauare pedes. Exemplũ enĩ dedi vobis vt quẽadmodum ego feci vobis ita ⁊ vos faciatis. Amen dico vobis nõ est seruus maioꝛ domino suo. Nec apl'us maioꝛ eo q̃ misit illum. si hoc scitis beati eritis si feceritis ea

De sacramenti institutõne

M. xxvi. R. xiiij. Luce. xxij.

Capitulum.cxxxix.

ET. M. discũbentibus. R. eis et manducãtibus ait Jesus. Desiderio L. desideraui hoc pascha manducare vobiscũ anteq̃ patiar. Dico enĩ vobis qꝛ ex hoc nõ manducabo illõ donec impleat in regno dei. Cenantibus. M. autẽ illis. Accepit iesus panẽ gratias L. egit ⁊ benedixit. M. ⁊ fregit. M. L. deditq; discipulis suis ⁊ ait. Accipite M. ⁊ comedite. hoc. M est L. corpus. R. meũ qõ pro vobis tradet hoc facite in meã cõmemoratõez Similiter ⁊ calicẽ postq̃ cenauit accipiens M. gratias egit ⁊ dedit illis dicens. Accipite. L. et diuidite inter vos ⁊ bibite. M. ex hoc oĩes Hic est sanguis meus noui testamẽti. Hic. L. est calix nouũ testamentũ in meo sanguine. L qui pro vobis et. M. pro multis effundetur in remissionẽ peccatorũ. Dico autem vobis quia nõ bibã amodo de hoc genimine vitis vsq̃ in diẽ illũ cum illud bibã nouũ vobiscũ in regno patris mei dei. R. Et biberunt ex eo omnes.

Videt intelligendum qꝛ cena agni fuerit alia cẽa vel eadẽ discõtinuata ꝓ pedum lotionem vt intelligẽ ꝓ dictũ Johannis.

De predictione negationis Petri et questione discipulorũ

M. xxvi. R. xiiij. L. xxij. J. xiij

Capitulum.cxl.

Tunc. M. L. dixit illis Jesus. Omnes vos scandalū patiemini in me ī ista nocte quia scriptū est. Percutiā pastorē z dispergent oues gregis. sed postq̄ resurrexero precedā vos in galileam. Respondēs autem Petr⁹ ait illi Et si omnes scādalisati fuerint in te. ego nunq̄ scandalisabor. Et. M. ait illi Jesus Priusq̄. R. gallus bis vocem dederit ter me es negaturus. Amē. M. dico tibi. q2 in hac nocte antequā gallus cantet ter me es negatur⁹. At R. ille amplius loq̄batur Et. M. si R. oportuerit me mori tecum te nō negabo. Similr z oēs discipuli dixerūt Non. J. de omnibus vobis dico. Ego scio quos elegerim. sed vt adimpleatur scriptura. Qui mādu cat panē meū leuabit cōtra me calcaneū suū Amē amen dico vobis priusq̄ fiat vt cuz fuerit factū credatis q2 ego sum. Amen amē dico vobis qui accipit si quē misero /me accipit. qui autē me accipit. accipit eū q̄ me misit. Cū hoc dixisset Jesus turbatus est spiritu z protestatus est z dixit. Amen J. R. dico vobis quia vnus ex vobis me tradet qui. R. mādducat mecū. Aspicientes. J. ergo adinuicem discipuli hesitātes de quo diceret. Et M. contristati. R. valde ceperūt singuli dicere. Nūquid ego sum domine? At ille respōdens ait. Unus. R. ex duodecī qui M. intingit R. mecū manū in parabside M. in catino. R. hic me tradet. Filius q̄dem homis vadit sicut scriptū est de illo. Ue autē homini illi p quē filius homis tradetur. Bonū erat ei si natus nō fuisset homo ille Respōdēs. M. aūt iudas qui tradidit eū dixit. Nunquid ego sum Rabbi? ait illi Tu dixisti Erat J. ergo recūbēs vn⁹ ex discipulis eius in sinu iesu quē diligebat Jesus Innuit ergo huic simon Petrus z dixit ei. Quis ē de quo dicit? Itaq̄ cuz recubuisset ille sup pect⁹ Jesu dicit ei. Domine q̄s est? Respōdit Jesus. Ille est cui ego intinctū panem porrexero. Et cum intinxisset panē dedit iude symoni scariothis. Et post buccellam tūc introiuit in eum sathanas. Et dicit ei Jesus. Quod facis fac citius Hoc autē nemo sciuit discumbentiū ad quid dixerit ei Quidā enim putabant q2 loculos habebat Judas q2 dicit ei Jesus. Eme ea que op⁹ sunt nobis ad diē festum. Aut egenis vt aliquid daret. Cum ergo accepisset ille. exiuit continuo. Erat autē nox. Cum ergo exisset dicit Jesus. Nūc clarificatus est fili⁹ hominis z deus clarificatus est in eo. si deus clarificatus est in eo z deus clarificabit eū in semetipso z cōtinuo clarificabit eū. Filioli adhuc modicū vobiscū sum. queritis me et sicut dixi iudeis quo ego vado vos nō potestis venire. Et vobis dico modo. Mandatū nouum do vobis vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. vt z vos diligatis inuicē. In hoc cognoscēt oēs quia mei estis discipuli. si dilectiōem habueritis ad inuicē. Dicit ei Symō petrus. Domine quo vadis. Respōdit Jesus quo ego vado non potes me sequi modo. sequeris autez postea. Dicit ei Petrus. Quare non possum te sequi modo? Aiam meā p me ponēs Rñt ihs/ aiaz tuā p me ponēs Amen amē dico tibi. Nō cātabit gallus donec ter me neges. Et ipsi cepēr querere inter se quis esset qui eum traditurus esset Facta est autē z contentiō inter eos. quis eorū videretur esse maior Dixit autē eis. Reges gentium dominātur eorum. et qui potestatē habent super eos benefici vocātur. Vos autē non sic. sz qui maior est in vobis fiat sicut minor/ et qui precessor est sicut ministrator. Nam quis maior est. qui recūbit/ an qui ministrat? Nonne qui recūbit? Ego autem in medio vestrū sum sicut qui ministrat. Vos autē estis qui pmānsistis mecū in tentatiōi b⁹meis Et ego dispono vob sicē disposuit mihi pat⁹ meus regnū vt edatis z bibat⁹ sup

Intelligēda ē trina negatio petri velut vna negatio ptinuataq̄ incepit añq̄ gallus cāraret et sic intelligūt euāgeliste trinam negationem factaz añq̄ gallus cantaret sed cōsumata est añq̄ secūdū galli cantuz vt posit Marc⁹ nec repugnat q ihs vtrūq̄ dixerit nēve marcus ponit ō bis. nūc vt alij ad maiorem exaggerationem.

Intelligēdū ē q iohānes ppiquus ie su inclinauit faciē suaz ad faciez ihesu tpm familiaritert silēter interrogans cui xp̄us submisse rñdit.

Dixit hoc p mittendo nō iubendo nec scelus aperiendo.

Hoc potest ītelligi eleuate vel depsse

mēsam meā in regno meo. et sedeatis sup thronos iudicātes duodecī tribus israel. Ait autē dominꝰ Simoni. Simon ecce sathan expetiuit vos vt cribraret sicut triticum. Ego autē rogaui pro te vt nō deficiat fides tua Et tu aliquādo cōuersus cōfirma fratres tuos. Qui dixit. Domine tecum sum paratus ꝛ in carcerē ꝛ in mortez ire. Et ille dixit. Dico tibi Petre. Non cātabit hodie gallus donec ter abneges nosse mez dixit eis Quando misi vos sine sacculo ꝛ pera ꝛ calciamētis. Nūquid aliqd defuit vobis? At illi dixerūt. Nihil. Dixit ergo eis sed nūc qui habet sacculū tollat/ similr ꝛ peram/ sed q̄ non habet vendat tunicā sum et emat gladiū. Dico enī vobis quoniā adhuc hoc quod scriptū est oportet impleri in me. Et cū iniustis deputatꝰ est. Etenī ea que sunt de me. finē habent. At illi dixerūt. Ecce duo gladij hic. At ille dixit eis. satis est.

De sermone domini post cenā ꝛ cōtinet multas rubricellas pro multitudine doctrinarū vbi p totū de mysterio trinitatis Jo. xiiij. xv. xvi. xvij.

Capitulum. cxli

Et Dixit discipulis suis. Non turbetur cor vestrū. Creditis in deum ꝛ in me credite. In domo patris mei mansiones multe sunt. Si quo minꝰ dixissez vobis q̄ vado parare vobis locū ꝛ si abiero et preparauero vobis locum. iterū venio ad vos ꝛ accipio vos ad meipsum vt vbi ego sum ꝛ vos sitis. et quo ego vado scitis. et viā scitis Dicit ei Thomas. Dñe nescimꝰ quo vadis ꝛ quomō possumꝰ viam scire? Dicit ei Jesus. Ego sum via veritas ꝛ vita Nemo venit ad patrē nisi p me Si cognouissetis me ꝛ patrē meū vtiq̄ cognouissetis. et amodo cognoscetis eū ꝛ vidistis eū Dicit ei philippus. Dñe ostende nobis patrē ꝛ sufficit nobis? Dicit ei Jesus. Tanto tempe vobiscū sum ꝛ nō cognouistī me Philippe qui videt me. videt ꝛ patrē meum. Quomō tu dicis ostende nobis patrem? Non credis q̄ ego in patre ꝛ pater in me ē? Verba q̄ ego loquor vobis a me ipso nō loquor. Pater autē in me manēs ipse facit opa. Nō creditis quia ego in patre ꝛ pater in me est. Alioquin ꝓpter opera ipsa credite. Amē amen dico vobis q̄ credit in me. opera que ego facio ipe faciet et maiora horū faciet quia ego ad patrē vado Et quodcūq̄ petieritis in noīe meo hoc faciam vt glorificet pater in filio. si q̄d petieritis in noīe meo hoc faciā. Si diligitis me mādata mea seruate. ꝛ ego rogabo patrē ꝛ alium paraclitū dabo vobis vt maneat vobiscū in eternū spiritū veritatis quē mūdus nō potest accipere. q̄z nō videt eum nec scit eū. Vos autē cognoscetis eū. quia apud vos manebit ꝛ in vobis erit. Non relinquā vos orphanos. veniam ad vos Adhuc modicū ꝛ mūdus me iam nō videt. Vos autē videtis me. quia ego viuo ꝛ vos viuetis. In illo die vos cognoscetis. q̄z ego in patre meo ꝛ vos in me et ego in vobis. Qui habet mādata mea ꝛ seruat ea ille est q̄ diligit me. qui autē diligit me diliget a patre meo ꝛ ego diligā eū et manifestabo ei meipm. Dicit ei Judas non ille scariothis. Dñe quid factū est q̄z manifestaturus es teipm nobis: ꝛ nō mundo? Respondit ei Jesus ꝛ dixit ei. Si quis diligit me sermonē meū seruabit ꝛ pater meꝰ diliget eū/ et ad eum veniemus ꝛ mansionē apud eū faciemus. Qui nō diligit me sermones meos nō seruat. Et sermonem quē audistis nō est meus sed eiꝰ qui misit me patris. Hec locutꝰ sum vobis apō vos manens. Paraclitus autē spūssanctus quē mittet pater in noīe meo ille vos docebit oīa ꝛ suggeret vobis oīa quecūq̄ dixero vob Pacem relinquo vobis pacē meā do vob nō quomō mūdus dat ego do vobis. Nō turbet cor vestrū neq̄ formidet. Audistis quia dixi vobis vado ꝛ venio ad vos. si diligeretis me. gauderetis vtiq̄. quia ad patrē vado q̄z pater maior est Et nūc dixi vobis priusq̄z fiat vt cū factū fuerit credatis Jā nō multa loquar vobiscū. Venit enī princeps mūdi huiꝰ ꝛ in me non hz quicq̄. sed vt cognoscat mūdus q̄z diligo patrē ꝛ sicut mandatū dedit mihi pater sic facio Surgite eamus hinc. Ego sum vitis vera ꝛ pr̄ meus agricola est.

Scda rubricella.

Questio inde Apostoli

Tertia rubricella.

Jmplendus sermo xpi.

Prīa rubricella.

Quarta rubricella Secundum aliquos hic incipit capitulū. xv. Jo. nō explicat cuāgelista quo uerit dñs ꝛ

Omnē palmitē in me nō ferentē fructū tollet eū. et omnē qui fert fructū purgabit eū vt fructū plꝰ afferat. Jā vos mūdi estis ꝓpter ſmonē quē locutus sum vobis. manete in me ⁊ ego in vobis Sicut palmes nō ꝑt ferre fructū a semetipso nisi māserit in vite. sic nec vos nisi ī me māseritis. Ego. J. xv. sum. vitis ⁊ vos palmites. qui manet ī me ⁊ ego in eo hic fert fructū multū quia sine me nihil potestis facere Si quis in me nō māserit mittet̄ foras sicut palmes. ⁊ arescet ⁊ colligēt eū ⁊ in ignem mittēt ⁊ ardet. Si māseritis in me et verba mea in vobis māserint. qd̄cunq; voluerit̄is petetis ⁊ fiet vobis. Jn hoc clarificatus est pater meꝰ vt fructū plurimū afferatis ⁊ efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater ⁊ ego dilexi vos. Manete in dilectōe mea. si ꝑcepta mea seruaueritis manebit̄ in dilectōe mea sicut ⁊ ego precepta patris mei seruaui/ et maneo in eius dilectōe. Hec locutus sum vobis vt gaudiū meū in vobis sit ⁊ gaudiū vestrū impleat̄ ¶ Hoc est preceptū meū vt diligatis īuicem sicut dilexi vos Maiorē hac dilectōem nemo habet vt aīam suā ponat quis ꝓ amicis suis. Vos amici mei estis si feceritis que ego ꝑcipio vobis. Jam nō dicā vos ſuos/ quia seruꝰ nescit q̄d faciat dn̄s eius. Vos autē dixi amicos qꝛ om̄ia quecūq; audiui a patre meo nota feci vobis. Nō vos me elegistis sed ego elegi vos ⁊ posui vos vt etatis ⁊ fructū afferat̄ ⁊ fructus vester maneat vt qd̄cunq; petieritis patrē in noīe meo det vobis Hec mando vobis vt diligatis īuicem Si mūdus vos odit scitote qꝛ me priorē vob̄ odio habuit. Si de mūdo fuissetis mundus qd̄ suū erat diligeret. qꝛ vero de mundo nō estis sꝫ ego elegi vos de mūdo. propterea odit vos mūdus. Memētote ſmonis mei quē ego dixi vobis Nō est seruus maior dn̄o suo. si me ꝑsecuti sunt ⁊ vos ꝑsequētur. si sermonē meū seruauerint ⁊ vestrū seruabūt. Sed hec om̄ia facient vob̄ ꝓpter nomē meū qꝛ nesciūt eū q̄ misit me.

dixerit seq̄n. qꝛ nōdū trāsierat torentem cedron. nec erat ymnus dictus. Nisi velimus vti regula vl̄ anticipationis vel rememorationis

Preceptū dilectionis.

Quinta rubricella.

Sexta rubricella.

Si nō venissez ⁊ locutꝰ eis fuissem peccat non haberēt. Nūc autē excusatōem nō hn̄t de pctō suo Qui odit me ⁊ patrē meū odit. Si opa non fecissem in eis q̄ nemo alius fecit. peccatū nō haberēt. Nūc aūt ⁊ viderunt ⁊ oderūt ⁊ me ⁊ patrē meū sed vt impleat̄ sermo q̄ in lege eoꝝ scriptꝰ est qꝛ odio habuerūt me grat̄.

¶ Cū autē venerit paclitus quē ego mittā vobis a patre spm̄ veritatis q̄ a patre ꝓcedit ille testimoniū ꝑhibebit de me ⁊ vos testimoniū ꝑhibebitis quia ab initio mecū estis. Hec locutus sum vobis vt nō scādalisemini. Absq; synagogis faciēt vos. sed venit hora vt om̄is qui interficit vos arbitretur obseq̄um se ꝑstare deo Et hec faciēt vobis quia nō nouerūt patrē neq; me. sꝫ hec locutꝰ sum vobis vt cū venerit hora eorum reminiscamini qꝛ ego dixi vobis Hec aūt vobis ab initio nō dixi qꝛ vobiscū eram.

Septima rubricella.

¶ Et nūc vado ad eū qui me misit ⁊ nemo ex vobis interrogat me quo vadis Sed quia hec locutꝰ sum vobis tristicia impleuit cor vestrū sed ego veritatem dico vobis. Expedit vobis vt ego vadā Si eī nō abiero paclitus nō veniet ad vos. si āt abiero mittā eū ad vos. Et cū venerit ille/ arguet mundū de peccato. ⁊ de iusticia. et de iudicio. De peccato quidē qꝛ nō crediderūt in me. de iusticia vero qꝛ ad patrem vado ⁊ iā non videbitis me De iudicio āt quia princeps huiꝰ mūdi iam iudicatꝰ est Adhuc multa habeo vobis dicere/ sed nō potestis portare modo Cū autē venerit ille spūs veritatis docebit vos oēm veritatem. Non enī loquet̄ a semetipo sed q̄cūq; audiet loq̄tur ⁊ que vētura sunt annunciabit vob̄. Jlle me clarificabit qꝛ de meo accipiet ⁊ annūciabit vobis ¶ Modicū ⁊ iā non videbitis me. ⁊ iteꝝ modicū ⁊ videbitis me qꝛ vado ad patrē Dixerūt ergo ex discipulis eiꝰ adinuicē. Quid est hoc qd̄ dicit nobis modicū ⁊ nō videbitis me ⁊ iterum modicū ⁊ videbitis me? qꝛ vado ad patrē? Dicebāt ergo q̄d ē hoc q̄ dicit nobis modicū? Nescimꝰ q̄d loq̄t̄. Cognouit autē Jesus qꝛ volebāt eñ interrogare ⁊ dixit eis. De hoc q̄ritis inter vos qꝛ dixi modicū ⁊ no videbit̄ me ⁊ iteꝝ modicū ⁊ videbitis me. Amē amē dico vob̄.

Octaua rubricella.

Nona rubricella.

quia plorabitis ꝛ flebitis vos. mũdus autem gaudebit. vos autẽ cõtristabimĩ. sed tristicia vestra vertet in gaudiu. Mulier cum parit tristiciã habet qꝛ venit hora eiꝰ Cum aũt peperit puerũ. iã non meminit pressure ꝓpter gaudiũ qꝛ natus est homo in mundũ Et vos igit nũc quidẽ tristiciã habetis. Iterꝫ autẽ videbo vos ꝛ gaudebit coꝛ vestrũ ꝛ gaudiũ vestrũ nemo tollet a vobis. Et in illo die nõ rogabitis quicquã. Amen amẽ dico vobis si ꝙd petieritis patrẽ in nomine meo dabit vobis. Usqꝫ mõ nõ petistis quicꝫ in nomine meo. Petite ꝛ accipietis vt gaudiũ vestrũ sit plenũ. Hec in puerbijs locutus sum vobis. Venit eni hora cuꝫ iã nõ in puerbijs loq̃r vobis sed palã de patre meo annũciabs vobis. Illo die in nomĩe meo petetis. Et nõ dico vobis qꝛ ego rogabo patrẽ de vobis. Ipse enĩ pater amat vos. qꝛ vos me amastis ꝛ credidistis qꝛ a deo exiui. Exiui a patre ꝛ veni in mundũ Iterꝫ relinquo mundũ ꝛ vado ad patrẽ. Dicũt ei discipuli eiꝰ Ecce nũc palã loqueris ꝛ puerbiũ nullũ dicis. Nunc scimꝰ quia scis oĩa ꝛ non est opus tibi vt ꝙs te interroget. In hoc cognouimꝰ qꝛ a deo existi Rñdit eis Jesus. Modo creditis. Ecce venit hora ꝛ iã venit vt dispergamĩ vnusꝙsqꝫ in ꝓpria ꝛ me solũ relinq̃tis. ꝛ nõ sum solꝰ qꝛ pater mecũ est Hec locutꝰ sum vobis vt in me pacẽ habeatis. In mũdo ꝓssurã habebitis sed confidite ego vici mũdũ Hec locutus est Jesus ꝛ subleuatis ĩ celũ oculis dixit Pater venit hora clarifica filium tuũ vt filiꝰ tuꝰ clarificet te sicut dedisti ei ptãtẽ oĩs carnis vt oĩe qꝺ dedisti ei det eis vitã eternã Hec est vita eternavt cognoscãt te solũ verꝫ deũ ꝛ quẽ misisti iesuꝫ xpm Ego te clarificaui sup terrã. opus cõsummaui qꝺ dedisti mihi vt faciã. ꝛ nunc clarifica me tu pr̃apud temetipm claritate quã habui prius cũꝫ mũdus eẽt apud te Manifestaui nomẽ tuũ hoĩbꝫ quos dedisti mihi de mũdo. Tui erãt ꝛ mihi eos dedisti ꝛ sermonẽ tuũ seruauerũt ꝛ nũc ꝓgnouerũt qꝛ oĩa q̃ dedisti mihi abs te sunt qꝛ verba q̃ dedisti mihi dedi eis. ꝛ ipi acceperũt ꝛ cognouerũt vere qꝛ a te exiui ꝛ crediderũt qꝛ tu me misisti. Ego ꝓ eis rogo nõ ꝓ mũdo rogo sꝫ ꝓ bis quos dedisti mihi qꝛ tui sunt. Et mea oĩa tua sunt ꝛ tua mea sunt ꝛ clarificatꝰ sum in eis. Et iã nõ sum in mũdo ꝛ hi in mũdo sunt ꝛ ego ad te venio ꝓr sancte serua eos in noĩe tuo q̃s dedisti mihi vt sint vnũ sicut ꝛ nos. Cũ essez cũ eis ego seruabã eos in noĩe tuo. q̃s dedisti mihi custodiui ꝛ nemo ex eis perijt nisi filius pditõis vt scptura impleat Nũc aũt ad te venio ꝛ hec loq̃r in mũdo vt habeãt gaudiũ meũ impletũ in semetipsis. Ego dedi eis ꝛmonẽ tuũ ꝛ mũdus eos odio habuit qꝛ nõ sunt de mũdo sicẽ ꝛ ego nõ sum de mundo. Nõ rogo vt tollas eos de mũdo sed vt ꝛues eos a malo. De mundo nõ sunt sicut ꝛ ego nõ sum de mũdo. Sctifica eos in veritate. ꝛmo tuꝰ veritas est. sicut tu me misisti in mũdũ. et ego misi eos ĩ mũdũ ꝛ ego ꝓ ipꝛ sanctifico meipm vt sint ꝛ ipsi sctificati in veritate Non ꝓ bis aũt rogo tantũ. sed ꝛ ꝓ eis qui credituri sunt ꝓ verbum eoꝝ in me. vt oẽs vnũ sint. sicut ꝛ ego pater in te ꝛ tu in me. vt et ipsi in nobis vnum sint. vt mundꝰ credat qꝛ tu me misisti Et ego claritatẽ quã dedisti mihi. dedi eis. vt sint vnuz sicut ꝛ nos vnum sumꝰ. Ego in eis ꝛ tu in me vt sint cõsummati in vnuz et cognoscat mũdus qꝛ tu me misisti. ꝛ dilexisti eos sicut et me dilexisti Pater q̃s dedisti mihi volo vt vbi ego sum et illi sint mecũ vt videãt claritatẽ meã quaz dedisti mihi. qꝛ dilexisti me añ cõstitutiõem mũdi. Pater iuste mundꝰ te nõ cognouit. ego aũt cognoui et hi cognouerũt qꝛ tu me misisti et notuz feci eis nomen tuũ vt dilectio. qua dilexisti me. in ipsis sit et ego in ipsis.

Decima rubricella.

Undecia rubricella.

Duodecima rubricella.

De oratione Jesu

et sua captione. M. xxvi. R. xviij. L. xxij. J. xviij. Capitulum. clij.

Hec. J. cum dixisset Jesus et. M. hymno. R. dicto exierunt in mõtem oliueti et. L. egressus ibat ꝛm consuetudinẽ in montẽ oliuaꝝ trãs torrentẽ. J. cedron in villaz. M. in prediũ. R. cui nomen getbsemani. Secuti. L. sunt autem eum et discipuli eiꝰ Sciebat J. et iudas q̃ tradebat eum locuz. qꝛ freq̃nter ꝓuenerat iesus illuc cum discipulꝭ suis et. M. dixit R. Sedete hic donec M. vadã illuc. M. et orẽ. R. Et coassumpto. M. R. petro et duobꝰ filijs zebedei cepit. M. ꝓtristari et

mestus esse pauere. R. et tedere Tunc M
ait. R. ill'. Tristis est aīa mea vsq; ad mor
tem. Sustinete hic; vigilate mecuz; L.
ipse auulsus est ab eis q̄ntum est iact⁹ la/
pidis Et pgressus M. R. pusillum proci
dit. M. in faciē suā sup. R. terrā et orabat
vt si fieri possz trāsiret ab
eo hora Et dixit Abba pr̄ Potest intel
ligi q; xp̄us
omnia possibilia sunt tibi his ita dixit
transfer hunc calicē a me.
sz nō qd̄ ego volo sz qd̄ tu
Vi. M. pat si possibile est trāseat a me
calix iste. Uerumtamē nō sicut ego volo sz
sicut tu. Et venit ad discip'los suos; M.
inuenit. R. eos dormientes. z dixit petro
sic. Symō. R. dormis. Nō. M. potuisti
R. vna hora vigilare mecum? Uigilate z
orate vt nō intretis in tentatōem. Spūs
quidē promptus est caro autez infirma.
Iterū scdo abiit z orauit eundē sermonez
dicēs. Pater M. mi si nō pōt hic calix trā
sire nisi bibā illū fiat volūtas tua Et venit
M. R. iterū; inuenit eos dormiētes Erāt
enī oculi eoz grauati z ignorabāt. R. q̄d
rīderēt ei. Et relictis. M. illis itez abiit
z orauit eundē sermonē. z positis L. geni
bus orabat dicēs. Pater si vis trāsfer cali
cem istū a me. Uerūtn nō Probabile ē
q; fuit gabri
el.
mea sed tua voluntas fiat
Apparuit autē illi angel⁹
de celo cōfortans eū. Et factus in agonia
prolixi⁹ orabat. z factus est sudor ei⁹ sicut
gutte sanguis decurrētis in terrā. Et cuz
surrexisset ab oratōe z venisset ad discip'los
suos inuenit eos dormiētes p̄ tristicia. et
ait illis Quid dormitis? Dormite iā M.
R. z requiescite. Sufficit. R. surgite. L. et
orate ne intretis in tentatōem. Ecce. M.
appropinq̄bit. R. hora z filius hois tradet
in manus pctoz. surgite eamus Ecce q̄ me
tradet ipse est. Judas J. ergo cū accepisset
cohortē a pontificib; z phariseis mīstros
venit illuc cū laternis z facib; z armis. Et
M. adhuc R. iesu loquēte Ecce iudas sca
riothis vn⁹ ex. xp̄i. z cū eo turba multa cuz
gladiis z fustib; missi M. a principib; sa/
cerdotū z scribis R. z senioribus M. R. po
puli. Dederat aūt traditor eis signū dicēs.
Quēcunq; osculat⁹ fuero ipe est tenete eū
z ducite. R. caute z L. antecedebat eos z
appropinquit iesu vt osculare⁹ eū Et M.
cū venisset R. statī accessit ad eū z ait Rab/
bi. R. Aue M. rabbi. z M. osculat⁹ R. est
eum. Dixit M. ei Jesus Amice. Ad q̄d ve
nisti? Juda oscl'o filiū hois tradis Jesus
J. itaq; sciēs oīa que vētura erāt sup eum
pcessit z dixit eis. quē queritis? Rnderūt
ei Jesum nazarenū dixit eis iesus ego sum.
Stabat aūt z iudas qui tradidit eū cū ipīs
Ut ergo dixit eis Jesus
ego sum abierūt retrorsum Intelligendū est postq̄
iūdas osculatus est ihesū
q; pcesserat regressus ad
turbas ad q̄s iesus pcessit
z ceciderūt in terrā. Iterū
ergo eos interrogauit Quē
queritis? Illi autē dixerūt
Jesum nazarenū. Rndit ie/
sus Dixi vobis quia ego
sum. si ergo me q̄ritis si/
nite hos abire Ut ipleret
sermo quē dixit q; q̄s dedisti mihi nō per
didi ex eis quēq; Tūc M. accesserūt z ma
nus M. R. iniecerūt in iesum z tenuerūt eū
Videtes. L. aūt hi qui cū ipso erāt. quod
futurum erat dixerūt ei. Dñe si pcutim⁹ i gla
dio. Rndit aūt iesus ait. sinite vsq; huc Sy/
mon M. R. ergo petr⁹ hūs gladiū eduxit
eum z pcussit pōtificis summi. R. sacerdo
tis seruū z abscidit auriculā ei⁹ dexterā J.
Erat autem nomē seruo
malchus. Dixit ergo Je/ Intelligendū est q; non
expectata re
sponsōe xp̄i
petrus pcus
sit.
sus petro Mitte gladiuz
in vaginā. Calicē quē de
dit mihi pater non vis vt
bibā illū? Oēs M. enī q̄
acceperīt gladium gladio peribūt An pu
tas q; nō possum rogare patrē meū z exhi
bebit mihi mō plusq; duodecī legiōes an
gelorum? Quō ergo ipleb̄unt scripture? q;
sic oportet fieri. Et L. cū tetigisset auricu
lam ei⁹ sanauit eum. Dixit autē Jesus ad
eos q̄ venerāt ad se p̄cipes sacerdotum z
magistrat⁹ tēpli z seniores Tanq; M. L.
ad. R. latronē existis cū gladiis z fustibus
cōprehēdere me. cū q̄tidie. L. fuerī vobis/
cum in tēplo z sedebā M
docēs z nō M. me. R. te Superuenerāt forte aliqui cum turba. vel post. vel iō dicunt principes venisse q; miseruut suos.
nuisti. sed hec est hora ve
stra z ptās tenebras? Hoc
M. autē. R. totum factū
est vt ad implerētur scri/
pture xp̄i hetas? Tunc M
discipuli R. relicto eo om
nes fugierunt. Adolescēs R. autē qui da;
sequebat eum amict⁹ sindone sup nudo z
tenuerunt eum Et ille relicta sindone nu
dus pfugit ab eis. Cohors. J. autē et tri
bunus et mīstri iudeorum cōprehēderūt

Jesum ⁊ tenētes. M. L. ligauerūt eum ⁊ adduxerūt eū ad Annā primū. Erat enim socer Cayphe qui erat pōtifex anni illius Erat autē Cayphas qui cōsiliū dederat iudeis quia expedit vnū hoīem mori pro populo Et cōuenerūt R. in vnū oēs sacerdotes scribe ⁊ pharisei ⁊ seniores.

De missione Jesu

ad Annā. Et prima negatōne petri. M. xxvi. R. xiiij. L. xxij. J. xviij. Ca. cxliij

Sequebat. J. autē Jesum Simō Petr⁹ ⁊ alius discipul⁹. discipul⁹ autē ille erat notus pōtifici ⁊ introiuit in atriū principis cū Jesu Petrus aūt stabat ad hostiū foris. Exiuit ergo alius discipul⁹ qui erat notus pōtifici ⁊ dixit hostiarie ⁊ introduxit petrū. dixit ergo petro ancilla hostiaria summi R. sacerdotis cū vidisset Petrū calefaciētē se L. sedentē ad lumē. Et M. tu cū iesu nazareno R. galileo eras. Nūq̄d. J. ⁊ tu ex discipulis es hoīs istius? Et hic. L. cū illo erat At M. ille R. negauit. L illum coram omnib⁹ dicens. Mulier. L. nō noui illū Nō J. sum neq̄. R scio. neq̄ noui q̄d dicas. Stabāt J. aūt serui ⁊ ministri ad prunas q̄ frig⁹ erat ⁊ calefaciebāt se Erat autē cum eis ⁊ Petr⁹ stās ⁊ calefaciēs se. Et. R. exiuit foras ante atriū ⁊ gallus cātauit. Pontifex. J. ergo interrogauit Jesum de discipulis ⁊ de doctrina ei⁹ Rn̄dit ei Jesus. Ego palā locutus sum mundo ego semp̄ docui in synagoga ⁊ in templo quo om̄es iudei cōueniūt ⁊ in occulto locut⁹ sum nihil. Quid me interrogas Interroga eos q̄ audierūt que locut⁹ sum ipsis. Ecce hi sciunt q̄d dixeri ego Hec cū dixisset vnus assistens ministrorū dedit alapā Jesu dicēs. Sic respōdes pōtifici? Respōdit ei Jesus Si male locut⁹ sum testimoniū p̄hibe de malo. si aūt bene quid me cedis? Et misit eū annas ligatum ad Caypham pontificē.

Quāuis diuersi diuersi modo videāt̄ loq̄ de mō cōcordandi triplicē negationē petri ita vt Aug. sentire videatur totā fuisse ī domo Anne Jp̄e nihilominus vel alij non intēdūt p̄iudicare p̄babiliori mō dicendum si ex textu possit elici sicut eē videt̄ modus hic contentus iudicet lector.

De missione Jesu

ad cayphā M. xxvi R. xiiij. L. xxij J. xviij

Capitulum. cxliiij.

At. M. illi tenētes Jesum duxerūt illū ad Cayphā principē sacerdotū vbi scribe seniores ⁊ pharisei cōuenerāt Petrus M. R. autē sequebat̄ eum alonge vsq̄ in atriū principis sacerdotū. Et ingressus intro sedebat cū ministris vt M. videret finē. Accenso. L. autē igne in medio atrio ⁊ circūsidentib⁹ illis. erat petrus in medio eoꝝ ⁊ calefaciebat se ad ignem. Principes autē sacerdotum ⁊ om̄e cōsiliū querebāt falsum cōtra Jesuz testimoniū vt eū morti traderēt ⁊ nō inueniebāt cuz multi falsi testes accessissent ⁊ R. cōuenientia testimonia nō erant Nouissime. M. autē venerūt duo falsi testes ⁊ R. falsum testimoniū ferebāt aduersus eū dicentes. Om̄ nos audiuim⁹ eū dicētē. Ego dissoluā tēplū hoc manufactū ⁊ post triduū aliud nō manufactū edificabo Hic. M. dixit possum destruere tēplū dei ⁊ post triduū reedificare illd̄ Et R. nō erat ꝯueniēs testimoniū illoꝝ Et exurgens summ⁹ sacerdos in mediū interrogauit Jesum dicēs Nō rn̄des quicq̄ ad ea q̄ tibi obijciūtur ab his? Ille autē tacebat ⁊ nihil respōdit Rursus summ⁹ sacerdos interrogauit eū ⁊ dixit ei Adiuro M. te p̄ deum viuū vt dicas nobis si es xp̄s fili⁹ dei benedicti. R. Dixit illi Jesus. Tu dixisti. Ego. R. sum. Verūtamē M. dico vobis amodo videbitis M. R. filiū homis sedētem a dextris virtutꝫ dei ⁊ venientē in nubib⁹ celi Tūc princeps sacerdotū scidit vestimēta sua dicēs. Blasphemauit. q̄d adhuc egemus testib⁹ ⁊ desideram⁹ R. testes Ecce. M. nunc. R. audistis blasphemiā. quid vobis videt̄? Qui. R. om̄es. M. condemnauerūt eum reū esse mortis. Et. L. viri qui tenebāt eū illudebāt ei. Tūc M. expuerūt. R. L. in faciē eius ⁊ velauerūt L. eum cedētes. L. eū colaphis. R. et. L. interrogauerūt. M. eū dicentes p̄phetisa nobis Christe quis est qui te p̄cussit? Et R. ministri eum alapis cedebant / et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

Difficultas p̄uenit ī hoc passu q̄ tres euāgeliste n̄ loquūtur de Anna iō videnť ꝯ p̄hendere factum Anne cū facto caiphe vt ī p̄ma negatiōe petri q̄ hic ponit cū duab⁹ alijs.

De secunda ⁊ ter//

tia negatione petri. M. xxvi. R. xiiij L. xxij. J. xviij.

Capitulum. cclv.

Exeunte. M. autē petro ianuā rursus R. cū vidisset illū alia. M. ancilla R. cepit dicere circūstantib⁹ Quia hic ex illis est. Hic. M. erat cū Jesu nazareno. Et. L. post pusillū alius vidēs eū dixit. Et tu de illis es. Erat J. autē Simon petr⁹ stās ⁊ calefaciēs se. Dixerunt ergo ei. Nunq̄d ⁊ tu ex discipulis ei⁹ es? Et iterum negauit cū iuramento q⁊ nō noui hoīem. Et. M. post. R. pusillū interualo L. q̄si hore vni⁹ rursus M. R. qui astabant dicebant petro. Vere ex illis es. Nā ⁊ galileus es ⁊ loquela. M. tua manifestū te facit. Dixit J. vn⁹ ex seruis pontificis cognatus eius cui⁹ petr⁹ abscidit auriculā. Nonne ego te vidi in horto cū illo? ille. R. ātcepit anathematisare detestari M. ⁊ iurare M. R q⁊. R. nescio hoīem istu⁹ quē dicit⁹. Et ꝓtinuo L. adhuc eo loquēte iterꝙ R. gallus M. R. cātauit. L J. Et. L. cōuersus dominꝰ respexit petrū. Et M. recordatus. L. R. est petrus verbi dñi sicut dixerat q⁊ ꝑ priusq̄ gallus cantet bis R. ter me negabis Et egressus foras fleuit amare.

Glosa

Intelligendū q⁊ in qualibet negatione petri mīte ꝓpositione locute sunt sīē fuit ī ttumultu. ⁊ q⁊ petr⁹ nūc exijt nūc rediit vt turbat⁹. nō ꝓsiderās q̄d diceret aut ageret ꝓ timore et nūc stabat nūc sedebat Possūt etiā itelligi tres esse in nocte gallicāt⁹ circa mediā nocte. circa tertiā. circa auroꝛā. nō aūt videt q⁊ Jhesus ⁊ petrus manserūt in domo Anne vel ad scōm aut tertium gallicantum Et forte etiam ꝓpetrus ī prima negatione ter negauit anteq̄ gallus cātaret. q⁊ nō negat euāgeliu⁹ plures q̄ tres fuisse negationes.

De tertia cōuentō

ne seniorū ⁊ traditōe iesu pilato. M. xxvij R. xiiij. et. xv L. xxij. et. xxiij. J. xviij. ⁊. xix

Capitulū xl vi.

In Ane. M. autē facto vt factus. L. est dies conciliū M. inierunt oēs principes sacerdotū ⁊ seniores populi aduersus iesum vt eum morti traderēt. Et adduxerūt L. eū in consiliū suum dicētes Si tu es xp̄s dic nobis. Et ait ill'. Si dixero vobis nō creditis mihi. si aut ēt interrogauero nō rndebitis mihi neq̄ dimittetis. Ex hoc autē erit filius hois sedens a dextris virtutis dei. Dixerūt aut ē oēs Tu ergo es filius dei? Qui ait Vos dicitis quia ego sum. At illi dixerūt. Quid adhuc desideram⁹ testimoniū. ipsi ei audiuimus de ore ei⁹. Et surgens oīs mltitudo eorū ⁊. R. vinciētes. M. iesum duxerunt illū ad pilatum a caypha in ꝓtoriū. Erat autē mane ⁊ ipsi nō introierūt in prętoriū vt non contaminarētur sed manducarēt pascha. Exiuit ergo ad eos Pylatus foras ⁊ vinctum M. adduxerūt et tradiderunt Pontio Pilato prefidi.

Tunc videns q̄ eum tradidit q⁊ dānatus esset penitētia ductus retulit xxx. argenteos principibus sacerdotū ⁊ senioribꝫ populi dicens. Peccaui tradēs sanguinē iustum. At illi dixerūt. Quid ad nos? Tu videris. Et ꝓiectis in templo argēteis recessit ⁊ abiens laqueo se suspendit Principes aut ē sacerdotum acceptis argēteis dixerūt. Non licet mittere eos ī carbonā quia pretiū sanguinis est. Consilio aut ē inito emerūt ex illis agrum figuli in sepultrā peregrinorum ꝓpter hoc vocatus est ager ille achelidemach. hoc est ager sanguinis vsq̄in hodiernū diem. Tunc adimpletū est quod dictum est ꝑ Jeremiam ꝓphetam dicentē. Et acceperūt. xxx. argenteos preciū appreciati quod appciauerūt a filijs israel ⁊ dederūt eos in agrū figuli sicut constituit mihi dominus Jesus aut ē stetit ante presidem. Et J. dixit p̄ses. Quā accusatiōem affertis aduersus hominez hunc? Respōderunt ⁊ dixerunt ei. Si nō esset malefactor non tradidissemus eum tibi. Ait ergo illis pylatus. Accipite eum vos et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei iudei. Nobis non licet interficere quemquam. vt sermo ihesu impleretur quem dixit significans qua morte esset moriturus. Introiit ergo iterum pylatus in prętorium et vocauit jesum et dixit ei. Tu es rex iudeorum? Respondit jesus. A temetipso hoc dicis an alii dixerunt tibi de me? Respondit pylatus. Numquid ego iudeus sum? Gens tua et pontifices tui tradiderunt te mihi. Quid fecisti? Respondit jesus. Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum ministri mei utique decertarent ut non tradar iudeis. Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit ergo pylatus ei. Ergo rex es tu? Respondit jesus. Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est ex veritate audit vocem meam. Dicit ei pylatus. Quid est veritas? Et cum hoc dixisset iterum exiit ad judeos et dicit eis. Ego nullam invenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in pascha. Vultis ergo dimittam vobis regem judeorum? Clamauerunt rursum omnes dicentes. Non hunc sed barabbam. Erat autem barabbas latro. Tunc ergo apprehendit pylatus jesum et flagellauit. Et milites plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti ejus et veste purpurea circumdederunt eum et venientes ad eum dicebant. Ave rex judeorum et dabant ei alapas. Exiit iterum pylatus foras et dicit eis. Ecce adduco vobis eum foras ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. Exiit ergo jesus portans coronam spineam et purpureum vestimentum et dicit eis pylatus. Ecce homo. Cum ergo vidissent eum pontifices et ministri clamabant dicentes. Crucifige crucifige eum. Dicit eis pylatus. Accipite eum vos et crucifigite. Ego enim non invenio in eo causam. Responderunt ei judei. Nos legem habemus et secundum legem debet mori quia filium dei se fecit. Cum audisset pylatus hunc sermonem magis timuit. Et intravit iterum in prętorium et dicit ad jesum. Unde es tu? Jesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei pylatus. Mihi non loqueris? Nescis quia potestatem habeo crucifigere te et potestatem habeo dimittere te? Respondit jesus. Non haberes potestatem adversum me ullam nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui tradidit me tibi maius peccatum habet. Et exinde quærebat pylatus dimittere eum. Judei autem clamabant dicentes. Si hunc dimittis non es amicus cesaris. Omnis enim qui se regem facit contradicit cesari. Pylatus autem hec verba audiens adduxit foras jesum et sedit pro tribunali in loco qui dicitur lithostrotos hebraice autem gabbatha. Erat autem parasceue pascha hora quasi sexta. Et dicit judeis. Ecce rex vester. Illi autem clamabant. Tolle tolle crucifige eum. Dicit pylatus. Regem vestrum crucifigam? Respondit pontifices. Non habemus regem nisi cesarem. Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur. Suscepit autem jesum et eduxit et bajulans sibi crucem exiit in eum qui dicitur calvarie locum hebraice autem dicitur golgotha. Ubi crucifixerunt eum et cum eo alios duos hinc et inde medium autem jesum. Scripsit autem et titulum pylatus et posuit super crucem. Erat autem scriptum. Jesus nazarenus rex judeorum. Hunc ergo titulum multi legerunt judeorum. Et erat scriptum hebraice grece et latine. Dicebant ergo pylato principes sacerdotum judeorum. Noli scribere rex judeorum sed quia ipse dixit rex sum judeorum. Respondit pylatus. Quod scripsi scripsi. Milites ergo cum crucifixissent jesum acceperunt vestimenta ejus et fecerunt quatuor partes unicuique militi partem et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem. Non scindamus eam sed sortem mittamus de illa cujus sit. Ut scriptura impleretur dicens. Partiti sunt vestimenta mea sibi et super vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hec fecerunt. Stabant autem juxta crucem jesu mater ejus et soror matris ejus maria cleophe et maria magdalene. Cum vidisset ergo jesus matrem et discipulum stantem quem diligebat dicit matri sue. Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. Postea sciens jesus quia omnia consummata sunt dicit ut consummaretur scriptura. Sitio. Vas ergo positum erat aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto et hysopo circumdantes obtulerunt ori ejus. Cum ergo accepisset jesus acetum dixit. Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Judei ergo ut non remanerent in cruce corpora sabbato erat enim parasceue magna enim erat dies illa sabbati rogauerunt pylatum ut frangerentur eorum crura et tollerentur. Venerunt ergo milites et primi quidem fregerunt crura et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad jesum autem cum venissent ut viderunt eum jam mortuum non fregerunt ejus crura sed unus militum lancea latus ejus aperuit et continuo exiit sanguis et aqua. Et qui vidit testimonium perhibuit et verum est testimonium ejus. Et ille scit quia vera dicit ut et vos credatis. Facta sunt enim hec ut scriptura impleretur. Os non comminuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit. Videbunt in quem transfixerunt. Postea rogauit pylatum joseph ab arimathia qui erat discipulus jesu occulte autem propter metum judeorum ut tolleret corpus jesu. Et permisit pylatus. Venit ergo et tulit corpus jesu. Venit autem et nicodemus qui venerat ad jesum nocte primum ferens mixturam myrre et aloes quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus jesu et ligauerunt illud cum aromatibus sicut mos est judeis sepelire. Erat autem in loco ubi crucifixus est hortus et in horto monumentum novum in quo nondum quisquam positus fuerat. Ibi ergo propter parasceuen judeorum quia juxta erat monumentum posuerunt jesum.

Pbe reseruato ibidē et a seruis custodito nō sine ꝓtumelijs ⁊ flagellis.

Litera aug. habz ad cayphā. sed hec est clarior lz saluet suam vide.

Attendēda est mltiplex acceptio passe vide ī postillis. Scōa rubricella.

Tertia rubricella.

Quamuis hec prophetia sit magis in zacharia. nihilominus venit in mētē hieremie ꝓpter aliquā similitudinē quorundam⁹ verborū hic positorum cum

lefactor nõ tibi tradidisse
mus euz. Dixit ergo eis
pilatus. Accipite eũ vos
z ſm legez vestrã iudica-
te eũ. Dixerũt ergo iudei
Nobis nõ licet interfice-
re quẽq; vt sermo iesu im
pleret quem dixit signifi-
cãs qua morte esset mori
turus. Ceperũt L. xxij. ãt
illum accusare dicentes.
Hunc inuenim⁹ subuer-
tentẽ gentẽ nostrã. z ꝓhi
bẽtẽ tributa dari cesari z
dicentẽ se xp̃m regẽ eẽ. Pi
lat⁹ ergo interrogauit eũ dicẽs. Tu es rex
iudeoꝝ? At ille respondẽs ait. Tu dixisti
Ait autẽ pilatus ad principes sacerdotũ
z turbas. Nihil inuenio cause in hoc ho-
mine. At illi inualescebãt dicẽtes. Cõmo
uit populũ docens ꝑ vniuersam iudeam
incipiẽs a galilea vsq; huc Pilatus autez
audiẽs galileã. Interrogauit si homo ga
lileus esset. Et vt cognouit q̃ de herodis
potestate esset remisit eũ ad hierodẽ qui z
ipse hierosolimis erat illis diebꝫ Hero
des autẽ viso iesu gauisus est valde. Erat
enĩ ex multo tempe cupi-
ens videre eũ eo q̃ audie-
rat multa de illo. Et spe-
rabat signũ aliquod ab eo videre fieri In
terrogabat ergo illũ multis sermonibus.
At ipse nihil illi rñdebat. Stabãt etiã prĩ
cipes sacerdotũ z scribe constãter accusan
tes eũ. Spreuit autẽ illũ herodes cũ exer
citu suo z illusit indutũ veste alba z remi-
sit ad pilatũ. Et facti sunt amici herodes
z pilatus in ipsa die. Nam antea inimici
erãt ad inuicẽ Pilatus autẽ cõuocatis p̃n
cipibꝫ sacerdotũ z magistratibꝫ z plebe di
xit ad illos Obtulistis mihi hominẽ hũc
q̃si auertentẽ ppl'm. Et ecce ego corã vob̃
interrogãs nullã cãm inuenio in homĩe
isto ex his in quibꝫ eũ accusatis sed nec he
rodes? Naz remisi vos ad illũ z ecce nihil
dignũ morte actũ est ei Intrauit ergo ite-
rũ in pretoriũ Pilatus. z vocauit iesum z
dixit ei. Tu es rex iudeorũ? Respõdit Je-
sus. A temetipso hoc dicis An alij tibi di
xerũt de me. Rñdit Pilatus Nunq̃d iude
us ego sum? Gens tua z pontifices tradi-
derũt te mihi. quid fecisti? Respondit Je-
sus Regnũ meũ non est de hoc mũdo Si

verbis suis z non curauit mutare. quoniã oẽs prophtee vno spiritu locuti sunt tanq̃ si vnus scritor diuersis calamis conscriberet cadẽ scriptura videret. vide ĩ postillis

Quarta rubricella.

ex hoc mundo essz regnũ meũ mĩstri mei
vtiq; decertarẽt vt nõ traderer iudeis Nũc
autẽ regnũ meũ non est hinc. Dixit itaq;
pilatus. Ergo rex es tu? Respõdit Jesus.
Tu dicis. qz rex sum ego. Ego in hoc na-
tus sum z ad hoc veni in mundũ vt testĩo-
niũ ꝑhibeã veritati Om̃is qui ex veritate
est audit vocẽ meã. Dixit ei pilat⁹. Quid
est veritas? Et cuz hoc dixisset ad iudeos
iteꝝ exiuit z dixit eis Ego nullã cãm inue
nio in eo. Est autem cõsuetudo vobis vt
vnũ dimittã vobis in pa
scha. vultis ergo dimittã
vobis regẽ iudeoꝝ. Cla-
mauerũt rursum oẽs dicẽtes. Non hunc
sed barrabam. Erat autẽ barrabas latro
qui. L. xxiij. erat propter seditõem quan-
dam factã in ciuitate z homicidiũ missus
in carcerẽ Iterũ ergo pilatus locut⁹ est ad
illos volens dimittere Jesum. At illi suc-
clamabãt dicẽtes. Crucifige crucifige illũ
Ille autẽ tertio dixit ad illos. Quid eniz
mali fecit ille? Nullã causam mortis inue
nio in eo. Corripiã ergo
illũ z dimittã Tunc. J
xix. ergo pilat⁹ apprehẽ-
dit iesuz z flagellauit z mi
lites plectẽtes coronã de
spinis imposuerũt capiti
eius z purpura circũdede
runt eũ z veniebãt ad eũ
z dicebãt. Aue rex iudeo-
rum et dabant ei alapas.
Exijt iterũ pilatus foras
z dixit eis. Ecce adduco
euz vobis foras vt cogno
scatis quia in eo nullam
causam inuenio. Exijt er
go Jesus portãs coronã
spineã z purpureũ vestim̃
tum z dicit eis. Ecce hõ.
Cum ergo vidissent eum
põtifices z ministri clama
bant dicẽtes. Crucifige crucifige eũ. Di-
cit eis pilatus. Accipite eũ vos z crucifigi
te. Ego enĩ nõ inuenio in eo causam. Re-
sponderũt ei iudei. Nos legem habem⁹ et
ſm legẽ debet mori qz filium dei se fecit.
Cum ergo audisset pilatus hũc sermonẽ
magis timuit. ¶ Et ingressus est iterũ in
pretoriũ z dicit ad Jesum Unde es tu? Je
sus autẽ respõsum nõ dedit ei. Dicit ei pi
latus. mihi nõ loqueris. Nescis quia po-

Quĩta rubricella.

Sexta rubricella.

Glosa. Uident etiã plures fuisse flagellatões xp̃i vt ista q̃ facta ẽ ad satisfaciendũ iudeis. veluti quedã punitio. altera vero iuxta legẽ romanoꝝ ſzm q̃ prius flagellabat̃ occidend⁹

Septĩa rubricella.

testatē habeo crucifigere te ⁊ potestatē habeo dimittere te? Respōdit Jesus Non haberes potestatē aduersus me vllā nisi tibi essz datū desuper. ꝓpterea qui me tradidit tibi maius peccatū habz Et exinde querebit pal atus dimittere eū. Judei autē clamabāt dicentes. Si hūc dimittis nō es amicus cesaris. Omīs enī qui se regem facit ꝯtradicit cesari Pilatus ergo cū audisset hos sermōes adduxit foras iesum ⁊ sedit ꝑ tribunali in loco qui dicit̄ licostratus hebraice autē gabatha vel golgatha. Erat aūt pasceue pasce hora q̄si sexta Et dicit iudeis Ecce rex vester. Illi autē clamabāt Tolle tolle crucifige eū. Dicit ei pilat⁹. Regem vestrū crucifigā? Responderūt pōtifices. Nō habem⁹ regem nisi cesarē Et. R. xv. accusabāt eum summi sacerdotes in mlt̄is ⁊ seniores M. populi ⁊ nihil respondit. Pilat⁹ R. autē rursus interrogauit eū dicēs Non respōdes quicq̄. vides in quātis te accusant? Jesus autē amplius nihil respōdit. Ita vt miraret̄ Pilatus preses. M. vehemēter. Per. R. xv. diē autem festum solebat dimittere illis vnū ex vinctis quēcunq̄ petissent. Erat autez q̄ dicebat̄ barrabas qui cū sedicios vinctus erat qui in seditōne fecerat homicidiū Et cum ascēdisset turba cepit rogare sic̄ semꝑ faciebat illis. Congregatis. M. ergo illis dixit pilatus. Quē vultis dimittā vobis barrabā. an Jesum qui dicit̄ christus. Sciebat enī q̄ ꝑ inuidiā tradidissent eū summi. R. sacerdotes Sedente M. autem eo pro tribunali. misit ad euz vxor eius dicēs Nihil tibi et iusto illi. mlt̄a enim passa sum hodie per visum, propter eum. Principes autē sacerdotū et seniores persuaserūt popul̄ et concitauerunt. R. turbam vt. M. peterēt barrabaz Jesum vero perderēt. Respōdens autem preses ait illis. Quē vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerūt Barrabam.

Probabile est iesuz crucifixuz inter tertiā et sextam horā. et q̄ mediū ꝑticipat extrema Marcus ponit tertiā Alij sextam vl̄ q̄i sextam Intelligendū est multa fuisse facta ⁊ dicta ⁊ ꝑ pilatū et iudeos quoꝝ aliqua narrat euāgelista alter alia ⁊ aliquādo talia que videtur eē similima sicut possepotuerunt.

Octaua rubricella.

Nona rubricella.

Dicit illis Pilatus Quid ergo faciam de Jesu qui dicit̄ christus? Dicūt om̄es crucifigatur. Ait illis preses. Quid enī mali fecit? At illi magis clamabāt dicētes crucifigatur. Videns autem pilatus q̄ nihil proficeret/sed magis tumult⁹ fieret accepta aqua lauit manus coram populo dicēs. Innocens ego sum a sanguine iusti huius vos videritis. Et respondens vniuersus populus dicens. Sanguis eius super nos ⁊ super filios nostros. Adiudicauit. L. xxiij. fieri petitōem eorum. Tunc. M. dimisit illis barrabam Jesum autē flagellatū tradidit eis vt crucifigeret̄. Tūc milites presidis suscipiētes Jesum in pretorio cōgregauerunt ad eum vniuersam cohortē ⁊ exuētes euz clamidē coccineā circundederūt ei Et plectentes coronaz de spinis posuerunt sup caput eius et arundine in dextera eius ⁊ genuflexo ante eum illudebāt dicentes. Aue rex iudeorum. Et expuentes in eum acceperūt arūdinem ⁊ ꝑcutiebant caput eius. Et postq̄ illuserunt et exuerunt clamidē ⁊ induerunt vestimētis eius ⁊ duxerūt eum vt crucifigeret̄. Pilatus. R. autē volens populo satisfacere dimisit ill̄ barrabā/ ⁊ tradidit eis Jesum flagellis cesum vt crucifigeret̄. Milites autem duxerunt Jesum intro in atriū pretorij ⁊ conuocāt totā cohortem et induūt purpura et imponūt ei plectentes coronam spineā/ ⁊ ceperunt salutare eum dicētes. Aue rex iudeorum Et percutiebant caput eius arūdine ⁊ conspuebāt eum/ ⁊ ponentes genua adorabant eum Et postq̄ illuserūt ei exuerūt illuz purpura/ ⁊ induerunt illum vestimentis suis.

Decima rubricella.

Undecīa rubricella.

Hec flagellatio videtur eadē cū p̄cedenti.

De deductione iesu ad crucem ⁊ eius crucifixiōe. M. xxviij R. xv. L. xiij. J. xix.

Capitulum. clxvij.

Susceperūt J. āt iesum ⁊ eduxerūt eū ⁊ baiulās sibi crucē exiuit ī euz q̄ d̄r caluarie locū hebraice golgatha. Et cū ducerēt eū Apprehēderūt Symonē quendā cyrenēsem venientē de vil/

la. patrē. R. alexādri ⁊ rufi. Hūc M. anga
riauerūt vt tolleret crucē eius. Et. L. im/
posuerūt illi crucē portare post iesuꝫ Se/
quebat autē illū turba mlta populi ⁊ mu
lierū que plangebāt ⁊ lamentabant eum.
Cōuersus autē ad illas iesus dixit. Filie
hierusalē nolite flere sup me sed super vos
ipsas flete ⁊ sup filios vestros Quoniā ec
ce veniēt dies in quibꝫ dicent. Beate steri
les ⁊ ventres que nō genuerūt ⁊ vbera que
nō lactauerūt. Tūc incipiēt dicere monti
bus cadite sup nos ⁊ collibꝫ coopite nos.
quia si in viridi ligno hoc faciūt in arido
quid fiet? Ducebant autē et alij duo neq̄
cum eo vt interficerent. Et. M. venerunt
in locum qui dicit golgata qd est caluarie
locus. Et dederūt ei vinū
mirratum M. R. bibere
M. cū felle mixtū ⁊ cum
gustasset noluit bibere: et
nō R. accepit. Ibi. L. cru
cifixerūt eū ⁊ latrones vnū a dextris ⁊ alte
rū a sinistris hinc. J. ⁊ hinc mediū autem
Jesum. Et. R. impleta est scriptura q̄ dic.
Et cū impijs deputat⁹ est Jesus L. aūt di
cebat. Pater dimitte illis Non enī sciunt
q̄d faciūt. Scripsit. J. autē ⁊ pilat⁹. L. ti/
tulū cause. R. eius ⁊ posuit sup crucē sup
caput. M. eius. Erat. L. autē supscp̄tio
scripta sup illū literis grecis latinis ⁊ he/
braicis Hic M. est Jesus nazaren⁹ L. rex
M. R. iudeoꝝ. L. J. Hūc. L. ergo titu/
lum multi legerūt iudeoꝝ quia ꝓpe ciuita
tem erat locus vbi crucifix⁹ est Jesus ⁊ erat
hebraice grece ⁊ latine scriptū. Dicebant
ergo pilato pontifices iudeorū. Noli scri
bere rex iudeoꝝ sed qꝛ ipse dixit rex suꝫ iu
deorum. Rñdit pilatus qd scripsi scripsi
Milites ergo cū crucifixissent eū accepe/
runt vestimenta eius ⁊ fecerunt quatuor
partes vnicuiq̄ militi partem ⁊ tunicam
Erat autem tunica incōsutilis desuper
cōtexta p totū. Dixerūt ergo adiuicē. Nō
scindam⁹ eā sed sortiamur de ea cuius sit.
Vt scriptura impleret dicēs Partiti sunt
vestimēta mea sibi ⁊ in vestē meā miserūt
sortem. Et milites q̄dē hec fecerūt. Erat
autē hora tertia ⁊ crucifixerūt eum.

Dis datū est vel hic est p̄ occupatio p. M. R. et. L.

De irrisione Jesu

in cruce ⁊ de verbis eius ⁊ signis p⁹ mortē
Mat. xxvij. R. xv Lxxiij
⁊ J. xix E. cxlviij

Ultra glo. p̄ dictā videatur Aug. qu

Retereūtes autez
blasphemabant eum mo
uentes capita sua / et di/
centes Vach qui destru
is templum dei et in tri/
duo illd reedificas. salua
teip̄z si filius dei es descē/
de de cruce. Silr ⁊ principes sacerdotū
illudētes ad alterutrū cū scribis ⁊ seniori/
bus dicebāt. Alios saluos fecit seip̄m nō
potest saluū facere. Si rex israel est / descē
dat nūc de cruce ⁊ credim⁹ ei. Confidit in
deo liberet eū si vult. dixit enī qꝛ filius dei
sum. Idipsum āt ⁊ latro/
nes q̄ crucifixi erāt cū eo
improperabāt ei ⁊ ꝯuicia
bant. R. ⁊. L. stabat ppls
expectās ⁊ deridebāt illuꝫ
principes cū eis dicētes.
Alios saluos fecit seip̄m
saluū faciat si hic est xp̄s
dei electus Illudebāt aūt
ei ⁊ milites accedētes ⁊ acetū offerētes illi
⁊ dicētes Si tu es rex iudeoꝝ saluū te fac
Vnus autē ex his qui pendebāt latroni/
bus blasphemabāt eum dicēs. Si tu es
xp̄s saluū fac teip̄m ⁊ nos. Rñdēs āt alter
increpabat eū dicēs. Neq̄ tu times deuꝫ
qꝛ in eadē dānatōne es. ⁊ nos quidē iuste
nā digna factꝫ recipim⁹ hic vero nihil ma/
li gessit. Et dicebat ad iesum. Dñe memē
to mei dū veneris in regnū tuū. Et dixit il
li Jesus. Amē dico tibi hodie mecū eris ī
paradiso. Erat aūt fere hora sexta. Stabat
J. autē iuxta crucē Jesu Maria mater ei⁹
⁊ soror matris ei⁹ maria cleophe ⁊ Maria
magdalene. Cū vidisset ergo Jesus ma/
trē ⁊ discipulū quē diligebat. dixit matri
sue Mulier ecce fili⁹ tu⁹ Deiñ dic discipu
lo. Ecce mr̄ tua. ⁊ ex illa hora accepit eam
discipul⁹ in sua. A. M. sexta. R. L. āt ho/
ra tenebre facte sunt sup vniuersaꝫ trā vsq̄
ad horā nonā ⁊ obscurat⁹ ē sol. Et M. cir
ca. R. horā nonā exclamauit ihs voce ma
gna dicēs. Heli heli lamazabathani Hoc
est de⁹ me⁹ de⁹ me⁹ vt q̄d dereliq̄sti me? qui
dā āt illic stātes ⁊ audiētes dicebāt Heliā
vocat iste. Et ꝯtinuo currēs vn⁹ ex eis ac/
ceptā spōgiā īpleuit aceto ⁊ īposuit arūdi
ni ⁊ dabat ei bibere. Ceteri vero dicebāt.
Sine. videam⁹ an veniat Helias liberās
eū Postea sciēs ihs qꝛ iā oīa ꝯsūmata sūt
vt consummaret scriptura dixit. Sitio.
Vas ergo positum erat aceto plenū. Illi
āt spōgiā aceto plenā isopo circūponētes

refert hoc dictū R. ad crucifixionē linguaꝝ ⁊ ita ponit hic p remē oratiōem

Potuit sic fuisse in principio sꝫ vnus cōuersus est Vel ē mod⁹ loq̄ndi quo factuꝫ vnius refertur ad plures.

obtulerũt oꝛi eius. Cum ergo accepiſſz ie
ſus acetum dixit cõſummatuz eſt. Et. L.
clamãs voce magna ieſus ait pater in ma
nus tuas cõmendo ſpm̃ meuz. z hec dicẽs
expirauit. R. L. et inclinato J. capite tra
didit et emiſit. M. ſpm̃ Et M. ecce. R. ve
lum templi ſciſſum eſt in duas ptes a ſum
mo vſq; deoꝛſum. Et M. terra mota eſt et
petre ſciſſe et monumẽta apta ſunt Et mlt̃a coꝛpa ſctoꝝ q̃ doꝛmierãt reſurrexerunt
Et exeũtes de monumẽ
tis poſt reſurrectiõem eiꝰ
venerũt in ciuitatẽ ſctãm
et apparuerũt multis Cẽ
turio. M. R. L. autẽ z q̃
cũ eo erant cuſtodientes
Jeſum. viſo terremotu z
bis q̃ fiebant. z qꝛ ſic cla
mans expiraſſet timuerũt valde. Dicẽtes
Vere filiꝰ dei erat iſte. Et glorificauit. L.
deũ centurio dicẽs. Vere hic homo iuſtꝰ
erat z oẽs turba eoꝝ qui ſimlꝫ aderãt ad
ſpectaculũ iſtud z videbãt q̃ fiebãt pcutiẽ
tes pectoꝛa ſua reuertebant. Stabãt aũt
oẽs noti eiꝰ alõge Erant M. ãt. R. z ibi
mulieres delõge aſpiciẽtes. Inter q̃s erat
Maria magdalene z Maria Jacobi mi
noꝛis z Joſeph mater z ſalome z mat filio
rũ zebedei. Et cum eſſent in galilea ſeque
bant eum z miniſtrabãt ei z alie multe que
ſimul aſcenderãt cũ eo hierl̃imam.

Dubiũ ẽ an modo vel die reſurrexiõis reſurrexerit etſi rurſus o bederũt vide doc̃.

De ſepultura do/

mini. M. xxvij. R. xv. L. xxiij. J. xix.

Capitulum. cxlix.

Judei. L. ergo qm̃ paraſceue erat vt
nõ remanerẽt in cruce coꝛpa ſabba
to. Erat enĩ magnꝰ dies ille ſabbati.
rogauerũt pilatũ vt frãgerent crura eoꝝ z
tollerent. Venerunt ergo milites z primi
quidẽ fregerãt crura z alteriꝰ qui crucifixꝰ
eſt cũ eo. Ad ieſum autẽ cũ veniſſent vide
rũt eum iã mortuũ nõ fregerũt eiꝰ crura. ſz
vnꝰ militũ lancea latꝰ eius aperuit z cõti
nuo exiuit ſanguis z aq̃. Et q̃ vidit teſtio
niũ phibuit z verꝫ eſt teſtioniũ eiꝰ. Et ille
ſcit qꝛ vera dꝛt z vos credatis. Facta ſunt
enĩ hec vt ſcriptura impleret. Os nõ cõmi
nuetis ex eo. Et itez alia ſcꝑtura dicit Vi
debũt in quẽ trãſfixerũt. Cũ. M. ſero. R.
autẽ factũ eẽt qꝛ. R. erat paſceue q̃ eſt añ
ſabbatũ. Venit. M. quidã homo dives
ab arimathia noĩe Joſeph nobilis. R. de
curio. Vir. L. bonꝰ z iuſtus. Hic nõ con
ſenſerat cõſilio z actibꝫ eoꝝ q̃ expectabat
et ipſe regnũ dei. Et. M. diſcipulꝰ J. erat
Jeſu. occultꝰ L. autẽ ꝓpter metũ iudeoꝝ.
Et audacter introiuit ad pilatum z petiit
coꝛpꝰ Jeſu. Pilatꝰ aũt mirabat ſi iã obiiſſz
Et accerſito centurione interogauit eũ ſi
iam mortuꝰ eſſet z cũ cognouiſſz a cẽturio
ne donauit z iuſſit M. reddi coꝛpꝰ ieſu io
ſeph ãt mercatꝰ ſindonẽ z deponẽs eũ in
uoluit ſindone mũda. M. Veĩt J. ãt z ny
codemꝰ q̃ venerat ad ieſum nocte primuz
ferẽs mixturã mirre z aloes libras q̃ſi cen
tũ. Acceperũt ergo coꝛpꝰ Jeſu z ligauerũt
linteis illõ cũ aromatibꝫ ſic mos eſt iude
is ſepelire. Erat ãt in loco vbi crucifixꝰ eſt
oꝛtꝰ z in oꝛto monumentũ nouũ. Et M.
poſuit eũ ioſeph in monumẽto ſuo nouo
qõ excidit in petra in. L. J. quo nonduz
q̃ſq; poſitꝰ fuerat. Vbi g̃. R. ꝓpter paſceuẽ
iudeoꝝ qꝛ iuxta erat monumentũ poſue
rũt ieſuz. Et aduoluit M. ioſeph ſaxũ ma
gnũ ad hoſtiũ monumẽti z abiit maria R
ãt magdalene z maria ioſeph aſpiciebant
vbi poneret ſedẽtes M. õ ſepulcꝝ. Et L.
dies erat paſceues z ſabbatũ illuceſcebat.
Subſecute ãt mlieres q̃ cũ ipo venerãt de
galilea viderũt monumẽtũ z quẽadmodũ
erat poſitũ coꝛpꝰ ei. Et reuertẽtes paueꝝt
aromata z vnguẽta z ſabbato q̃dẽ ſiluerũt
ſm̃ mãdatũ. Vltra M. ãt die q̃ eſt pꝰ paſce
uẽ. Cõuenerũt principes ſacerdotũ z phari
ſei ad pilatũ dicẽtes. Dñe recoꝛdati ſumꝰ
qꝛ ſeductoꝛ ille dixit adhuc viuens pꝰ tres
dies ꝛſurgã Jube g̃ cuſtodiri ſepulcꝝ vſq;
in diẽ tertiũ. Ne forte veniãt diſcipli ei et
furent eũ z dicãt plebi ſurrexit a mortuis
Et erit nouiſſimꝰ error peioꝛ priore. Ait illꝭ
pilatꝰ. Habetis cuſtodiã ite cuſtodite ſic
ſcitis. Illi autẽ abeũtes munierunt ſepul
crum ſignãtes lapidẽ cum cuſtodibꝰ.

De reſurrectõe dñi p totũ Et ꝓtinz mlt̃as rubꝛicellas p mltitudine geſtoꝝ. M.
xxviij R. xvi L. xxiiij. z J. xx. et. xxi. L. cl

Eſpe M. ãt ſabbi q̃ luceſcit in pria
v ſabbi venit maria magdalena z al
tera maria videre ſepulcꝝ. Et ecce
terremotꝰ factꝰ ẽ mgnꝰ Angelꝰ ãt dñi deſcẽ
dit de celo. Et accedẽs reuoluit lapidẽ z ſe
debat ſup eũ Erat ãt aſpectꝰ eiꝰ ſic fulgur z
veſtimẽta eiꝰ ſic nix. Pre timoꝛe ãt ei exte
riti ſunt cuſtodes z facti ſunt velut mortui
Et. R. cũ trãſiſſet ſabbm

Pria rubricella.

Maria magdalena ⁊ maria iacobi ⁊ salo/me emerũt aromata vt venientes vngerẽt Jesum. Et valde mane vna sabbatoꝝ ve/niũt ad monumẽtũ orto iã sole. Et dice/bant adinuicẽ. Quis reuoluet nobis la/pidem ab ostio monumẽti? Et respicien/tes viderũt reuolutũ lapidẽ. Erat quip/pe magn⁹ valde. Rñdens. M. autẽ ange/lus dixit mlieribꝫ. Nolite timere vos scio enim q̃ Jesum q̃ crucifix⁹ est q̃ritis nõ est hic surrexit enĩ sicut dixit. Et introeũtes R. in monumentũ viderũt iuuenẽ sedẽ/tem in dextris coopertũ stola candida / et obstupuerũt. qui dicit illis. Nolite expa/uescere Jesum q̃ritis nazarenũ crucifixũ Non est hic Ecce loc⁹ vbi posuerũt eũ. sed ite. dicite discipulis eius ⁊ petro. q̃ prece/det vos in galileã ibi eũ videbitis sicut dixit vobis. Et. L. factũ est dũ mente essent cõsternate de isto. Ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgen/ti. Cum autẽ timerẽt ⁊ de/clinarẽt vultũ in terrã di/xerũt ad illas Quid q̃ritꝫ viuentẽ cũ mortuis? Nõ est hic sed surrexit. Recor/damini q̃liter locutus est vobis cũ adhuc ĩ galilea esset dicens q̃ oportet fi/liuꝫ hoĩs tradi in man⁹ hoĩm peccatoꝝ ⁊ crucifigi ⁊ tertia die resurgere. Et recorda/te sunt verborũ eius. Et ille exeũtes fugie/rũt de monumẽto. Inuaserat eas enĩ tre/mor ⁊ pauor ⁊ nemĩ q̃cquã dixerũt. time/mebãt enĩ. Una. J. xx autẽ sabbati maria mag/dalene venit mane cũ ad/huc tenebre essent ad mo/numentũ. Et vidit reuo/lutũ lapidẽ a monumen/to. Cucurrit ergo ⁊ venit ad Simonẽ Petrũ ⁊ ad/aliũ discipulũ quẽ dilige/bat Jesus ⁊ dixit eis. Tu/lerunt dñm meũ ⁊ nescio vbi posuerũt eũ. Exiuit ergo petrus ⁊ ille alius di/scipul⁹ quẽ diligebat Je/sus ⁊ venerunt ad monu/mentũ. Currebant ergo duo simul ⁊ ille alius di/scipul⁹ ꝑcucurrit citi⁹ pe/troꝝ venit primus ad monumẽtũ. Et cũ se inclinasset vidit linteamĩa posita nõ ta/men introiuit. Venit ergo Simõ petrus sequẽs eũ ⁊ introiuit in monumentũ ⁊ vi/dit linteamina posita ⁊ sudariũ quod fue/rat sup caput eius nõ cũ linteaminibꝫ po/sitũ sed sepatim inuolutũ in vnũ locum. Tũc ergo introiuit ⁊ ille discipul⁹ qui ve/nit prim⁹ ad monumentũ ⁊ vidit ⁊ credi/dit. Nondũ enĩ sciebãt scripturã q̃ opor/tebat eũ a mortuis resurgere. Abierũt er/go iterũ ad semetipos discipuli Maria autẽ stabat ad monumẽ/tũ foris ploras. Dũ ergo fleret inclinauit se ⁊ pspe/xit in monumentũ ⁊ vidit duos angelos in albis sedentes. vnũ ad caput ⁊ vnũ ad pedes vbi positũ fuerat corp⁹ Jesu Dicũt ei illi. Mulier q̃d ploras Dicit eis. q̃ tulerũt dñꝫ meũ ⁊ nescio vbi posuerũt eũ. Hec cũ dixisset cõuer/sa est retrorsum ⁊ vidit Je/sum stantẽ ⁊ nõ sciebat q̃ Jesus est. Dicit ei Jesus Mulier q̃d ploras? quẽ queris? illa existi/mans q̃ ortulan⁹ est dicit ei. Dñe si tu su/stulisti illũ dicito mihi vbi posuisti eum ⁊ ego eum tollã. Dicit ei Jesus Maria. Cõ/uersa illa dicit ⁊ Rabbo/ni q̃ dicit magister. Di/cit ei Jesus Noli me tãge/re. Nondũ enĩ ascẽdi ad patrẽ meũ. Va/de autẽ ad fratres meos ⁊ dic eis Ascendo ad pr̃em meũ ⁊ pr̃em vr̃m deũ meũ ⁊ deũ vr̃m Et M. mulieres exiue/rũt cito de monumẽto cũ timore ⁊ gaudio magno currẽtes nũciare discipul⁹ suis. Et ecce ie/sus occurrit illis dicens. Auete. Ille autẽ accesserunt ⁊ tenuerũt pe/des ei⁹ ⁊ adorauerũt eum Tũc ait ill⁹ ihs. Nolite ti/mere. Ite nũciate fribꝫ meis vt eant in ga/lileã ibi me videbũt. Que cũ abissent ecce q̃dã de custodi/b⁹ venerũt in ciuitatẽ ⁊ nun/ciauerũ pr̃cipibꝫ sacerdotũ oĩa q̃ facta fuerãt. Et cõgre/gati cũ senioribꝫ ꝓsilio acce/pto pecuniã copiosaꝝ dede/rũt militibꝫ dicẽtes. Dicite disc. ei⁹ nocte venerũ ⁊ furati sũt eũ nob dormiẽtibꝫ. ⁊ si h

Angeli erãt vel illi de q̃/bus prius vl̃ alijs. ⁊ haben/do est ꝓgnitio de modo sepulcri ⁊ fi/gura eius vi/de in postill⁹

Secunda ru/bricella. Videt q̃ ma/ria magdale/na esset vna ex istis. q̃ tñ dixit Petro christũ sublа/tum Sed in/telligẽdũ est q̃ nesciẽs ibi existenti q̃ꝫ q̃ꝫ dixerũt si/cut custodib⁹ Principium erat diluculi ĩ quo sunt si/mul tenebre ⁊ lux solis.

Tertia rubri/cella.

Glosa. Forte ideo ꝓuersa est quo/niam angeli assurrexe/runt ꝓsentie christi.

Prima appa/ritio.

Quarta ru/bricella.

Secũda ap/paritio.

Potest intel/ligi q̃ ille mu/lieres satis prope erant ad mariam magdalenaꝫ quã do vidit iheſum. et q̃ redeũdo ĩ/rit se cuꝫ eis ⁊ iterũ vidit xp̃m in via.

ruditū fuerit a ꝑside nos suadebim⁹ ei et
securos vos faciem⁹. At illi accepta pecu-
nia fecerūt sicut erāt edocti Et diuulgatū
est verbū istud apud iudeos vsqz in hodi-
ernū diem. Surgēs. R. autē Jesus mane
prima sabbati apparuit prio marie mag-
dalene de qua ecerat septē demonia. Et
R. illa vadēs nūciauit his qui cum eo fue
rāt lugentibꝫ z flentibꝫ. Venit. J. enī ma-
ria magdalene annūcians discipulis/ qz
vidi dñm z hec dixit mihi. Et illi audien-
tes quia viueret z visus esset ab ea nō cre-
diderūt. Erant. L. autē Maria magdale
na t Johāna z Maria Jacobi z cetere q̄ cū
eis erant q̄ dicebāt ad ap̄los hec. Que re-
gresse a monumēto nūciauerūt hec oīa
illis. xi. z ceteris oīnibus. Et visa sunt añ
illos sicut deliramentū verba ista z nō cre
debant illis Petrus autē surgēs cucurrit
ad monumentū z ꝓcumbens vidit lintea
mina sola posita z abiit secū mirās quod
factum fuerat. Et ecce
duo. ex illis ibant ipa die
in castellū qđ erat in spa-
cio stadiorū. lx. ab hierlm noīe emaus z ip
si loq̄bant ad inuicē de his oīnibus q̄ acci
derant. Et factū est dū fabularent in via et
secum quererēt z ipse Je-
sus appropinq̄uabat cū
illis. Oculi autē eoꝝ tene
bant ne eum agnoscerēt z
ait ad illos. Qui sunt hi
sermones quos cōfertis
adiuicē ambulātes z estꝫ
tristes? Et rūdens vnus
cui nomē cleophas dixit
Tu solꝰ pegrinꝰ es in hie
rusalē/ z nō cognouisti q̄
facta sunt in illa his die-
bus. Quibꝰ ille dixit. Que? Et dixerunt.
De iesu nazareno q̄ fuit vir ꝓpheta potēs
in ope z sermone coꝝ deo z oīni populo.
Et quō tradiderūt eū summi sacerdotes/
et principes nostri in damnatōez mortis
z crucifixerūt eū. Nos autē sperabam⁹ qꝫ
ipse esset redēpturus israel. Et nūc super
hec oīa tertia dies est quo hec facta sunt
Sed z mulieres quedā ex nostris terue-
rūt nos que añ lucē fuerūt ad monumen-
tū z nō inuēto coꝛpe eius venerūt dicētes
se etiaz visionē angeloꝝ vidisse. que dicūt
eū viuere. Et abierūt quidā ex nostris ad
monumentū z ita inuenerūt sicut mulie-
res dixerūt. ipsum vero nō inuenerūt. Et
ipse dixit ad eos. O stulti z tardi corde ad
credēdū in oīnibus que locuti sunt ꝓphe-
te. Nōne sic oportuit pati christū z ita in-
trare in gloriā suam? Et incipiens a moi
se et oīnibus ꝓphetis interꝑtabat illis in
oīnibus scripturis que de ipso erāt Et ap
propinquauerūt castello q̄ ibant z ipse se
finxit longiꝰ ire. Et coegerūt illū dicētes.
Mane nobiscū qm̄ aduespascit z inclina
ta est iā dies z intrauit cū illis. Et factum
est cū recūberet cū illis. Accepit panē z be
nedixit ac fregit et porrigebat ill'. Et apti
sunt oculi eoꝝ z cognouerūt eū z ipse eua-
nuit ex oculis eoꝝ. Et di
xerūt ad inuicē. Nōne coꝛ
nostrū ardens erat in no-
bis dū loquerē nobis in via z aperiꝛ no
bis scripturas? Et surgētes eadē hora re-
gressi sunt in hierlm. Et inuenerūt cōgre-
gatos. xi. et eos q̄ cū ipsis erāt dicētes. qz
surrexit dñs vere et appa-
ruit symoni. z ipsi narra-
bāt que gesta erāt in via z
quō cognouerūt eū in fra
ctōe panis. Hec. R. illis crediderūt. Dum
L. hec loquerent ihesus stetit in medio eo
rū z dicit eis pax vobis ego sum. nolite ti
mere. Conturbati vero z
cōterriti extimabāt se spi-
ritum videre. Et dixit eis
Quid turbati estis z cogi
tatōes ascendūt in coꝛda
vestra. Videte man⁹ me-
as z pedes meos/ qz ego/
ipse sum. Palpate z vide
te qz spūs carnē z ossa nō
habet sicut me videtꝫ ha-
bere Et cū hoc dixisset oī
dit eis man⁹ z pedes. Ad
huc autē illis nō credētibus z mirātibus
pre gaudio. dixit. Habetis hic aliq̄d qđ
manducet? At illi obtulerūt ei partem pi
scis assi z fauī mellis. Et cum māducassꝫ
coram eis sumēs reliq̄as dedit eis z dixit
ad eos. Hec sunt verba que locut⁹ sum ad
vos cum adhuc essem vobiscū quoniā ne
cesse est impleri oīnia que scripta sunt in
lege moysi et prophetis z psalmis de me.
Tūc aperuit illis sensum vt intelligerēt
scripturas z dixit eis quoniā sic scriptum
est z sic oportebat ꝓpm pati/ z resurgere a
mortuis tria die z ꝓdicare i noīe ei⁹ pñiaz

Quinta rubricella

Forte petr⁹ solus iuit ad monumētu sine Johanne z i ingressu vidit ꝓpm z ista fuit tertia apparitō de q̄ ītra' dr qz apparuit symoni.

Tertia apparitio.

Patet hic qđ apparuerat symoni.

Sexta rubricella.

Intelligēdū est nō de oīnibus sed de aliquibus ī ter quos thomas fuit qui egressus propterea nō vidit illo die christū cū aliis in quīta appartione

et remissionē peccatorū in oēs gētes inci
pientib⁹ ab hierosolima. Vos āt estis te
stes horū ⁊ ego mittā ꝓmissum patr⁹ mei
in vos Cum J.xxi.sero
ergo esset die illa vna sab
batoꝝ ⁊ fores essent clau
se vbi erāt discipuli cōgregati ꝓpter metū
iudeorū venit Jesus ⁊ stetit in medio ⁊ di
xit eis. Pax vobis. Et cū hoc dixisset ostē
dit eis manus ⁊ latus Gauisi sunt ergo di
scipuli viso dño. Dixit ergo eis iteꝝ Jhs
pax vobis. Sicut misit me pat⁹ ⁊ ego mit
to vos. Hoc cum dixisset. Insufflauit ⁊ di
xit eis. Accipite spm̄ sctm̄ quorū remiseri
tis peccata remittunt̄ eis ⁊ quorū retinue
ritis retenta sunt. Thomas autē vnus ex
duodecim q̄ dicit̄ didimus nō erat cū eis
quando venit Jesus. Dixerūt ergo ei alij
discipuli. Vidim⁹ dñm Ille autē dixit eis
Nisi videro in manib⁹ eius fixurā clauoꝝ
⁊ mittā digitū meū in locū clauorū ⁊ mit
tam manū meā in latus eius nō credā Et
post dies octo iterū erāt discipuli ei⁹ int⁹ ⁊
thomas cū eis Venit Jesus ianuis claus
⁊ stetit in medio ⁊ dixit. Pax vobis. Dein
de dicit thome. Infer digitū tuū huc ⁊ vi
de man⁹ meas ⁊ offer manū tuam. ⁊ mitte
in latus meū. et noli esse incredulus sed fi
delis. Rñdit Thomas ⁊ dixit ei. Domin⁹
meus ⁊ de⁹ meus. Dicit ei Jesus. qꝛ vidi
sti me credidisti. Beati qui nō viderūt et
crediderūt Multa quidē ⁊ alia signa fecit
Jesus in cōspectu discipuloꝝ suoꝝ q̄ nō
sunt scripta in libro hoc Hec autē scripta
sunt vt credatis qꝛ Jesus xp̄s est fili⁹ dei ⁊
vt credentes vitā habeatis in nomīe eius
¶ Postea manifestauit se iterū Jesus ad
mare tyberiadis manife
stauit aūt sic. Erāt simul
Symon petrus ⁊ Tho
mas qui dicit̄ dydim⁹ et nathanael q̄ erat
in chana galilee ⁊ filij zebedei ⁊ alij ex disci
pulis eius duo Dicit eis simon petr⁹ Va
do piscari. Dicūt ei. Venim⁹ ⁊ nos tecuꝫ.
Et exierūt ⁊ ascenderūt in nauim ⁊ illa no
cte nihil prendiderūt Mane autē iam fa
cto stetit Jesus in litore. non tamē cogno
uerūt discipl'i qꝛ Jesus est. Dixit ergo eis
Jesus Pueri nūquid pulmentariū habe
tis? Rñderunt ei. Non. Dixit eis Mitti
te in dexterā nauigij rete ⁊ inuenietis Mi
serūt ergo rete ⁊ iam nō valebant trahere p̄
multitudine pisciū. Dicit ergo discipul⁹
ille quē diligebat Jesus Petro. Dñs est.
Simon petr⁹ cū audisset quia dñs est. tu
nica succinxit se. Erat enī nudus ⁊ misit
se in mare. Alij autē discipuli nauigio ve
nerūt. Non enī longe erāt a terra sed qua
si cubitis ducētis trahentes rete piscium.
Vt ergo descenderūt in terrā viderūt pru
nas positas ⁊ piscē suppositum ⁊ panem.
Dicit eis Jesus. Afferte de piscib⁹ quos
prendidistis nūc. Ascendit autē Symō
Petrus ⁊ traxit rete plenū magnis pisci
bus centū quinq̄gintatribus. Et cum tā
ti essent nō est scissum rete. Dicit eis Jhs
Venite prandete. Et nemo audebat di
scumbentiū interrogare eū. Tu q̄s es. sci
entes quia dñs est. Et venit iesus ⁊ acce
pit panē ⁊ dabat eis ⁊ piscem simil'r. Hoc
iam tertio manifestat⁹ est Jesus discipul'
suis cum resurrexisset a mortuis Cū er
go prādissent dicit symo
ni Petro iesus: simon io
hānis diligis me pl⁹ his
Dicit ei etiā dñe tu scis qꝛ amo te. Dicit
ei pasce agnos meos. Dicit ei iterū simō
Johānis diligis me? At illi. Etiam dñe
tu scis quia amo te. Dicit ei pasce agnos
meos. Dicit ei tertio Si
mō Johannis amas me?
Cōtristat⁹ est Petr⁹ qꝛ di
xit tertio amas me ⁊ dicit
Dñe tu om̄ia scis tu scis
quia amo te. Dicit ei pa
sce oues meas. Amen amen dico tibi cuꝫ
esses iunior cingebas te ⁊ ambulabas vbi
volebas. cum autē senueris extendes ma
nus tuas ⁊ alius te cinget ⁊ ducet quo tu
nō vis. Hoc autē dixit significās q̄ morte
clarificatur⁹ esset deū. Et cum hoc dixisset
dixit ei. Sequere me. Cōuersus Petrus
vidit illū discipulū quē diligebat iesus se
quentē. qui ⁊ recubuit in cena sup pectus
eius ⁊ dixit. Dñe quis est q̄ tradet te. Hūc
ergo cū vidisset Petrus dixit Jesu. Dñe.
hic autē quid? Dicit ei Jesus Sic eū vo
lo manere donec veniā quid ad te? tu me
sequere ¶ Exiuit ergo ser
mo iste inter fratres qꝛ di
scipulus ille nō morit̄ Et
nō dixit Jesus qꝛ nō morit̄ sed sic eū volo
manere q̄d ad te. Hic est discipul⁹ ille q̄ te
stimoniū ꝑhibet de his ⁊
scripsit hec. ⁊ scim⁹ qꝛ veꝝ
est testimoniū ei⁹ Vndeci

Septima rubricella.

Octaua rubricella.

Nona rubricella.

Interrogatur petrus ⁊ papa ꝯstituit̄ ⁊ sua mors ei p̄dicitur.

Decima rubricella.

Probabile ē multos alios

O. autẽ discipuli abierũt in galileã in montem vbi constituerat illis Jesus Et videntes adorauerunt. quidã autẽ dubitauerũt. Et accedẽs Jesus locutus est eis dicẽs. Data est mihi oĩs potestas in celo ⁊ in terra. Euntes docete oẽs gentes baptisantes eos in nomine patris ⁊ filij et spũssancti Docentes eos seruare omĩa quecũq; mandaui vobis. Et ecce ego vobiscũ sum omĩbus diebꝫ vsq; ad cõsummatõez seculi ¶ Nouissime R. autẽ recũbentibꝫ. xi. Apparuit illis iesus ⁊ exprobrauit incredulitatẽ illoꝝ ⁊ duriciam cordis quia his q̃ viderãt eũ resurrexisse nõ crediderũt. Et dixit eis. Euntes in mũdũ vniuersum p̃dicate euangelium omĩ creature Qui crediderit ⁊ baptisatus fuerit saluus erit. Qui vero nõ crediderit cõdemnabit̃. Signa autẽ eos qui crediderint hec sequẽtur In nomĩe meo demonia eijcient. linguis loquẽtur nouis serpẽtes tollent. Et si mortiferũ quid biberint nõ eos nocebit Sup egros manus imponent ⁊ bene habebũt Eduxit L. autem eos foras in bethaniã/ et eleuatis manibꝫ suis bñdixit eis Et factũ est dum benediceret illis/ recessit ab eis ⁊ ferebat̃ in celũ Et R. dñs quidẽ iesus postq̃ locutus est eis/ assumptus est in celũ. et sedet a dextris dei Et L. ipsi adorantes regressi sunt hierusalem cũ gaudio magno. Et erant semp in templo laudãtes ⁊ bñdicẽtes deũ Illi. R. autẽ pfecti p̃dicauerũt vbiq; dño coopãte ⁊ sermonẽ cõfirmante sequẽtibus signis. Sunt J. autẽ ⁊ alia multa que fecit iesus. que si scribantur per singula. nec ip̃m arbitror munduz capere eos qui scribendi sunt libros.

ibi fuisse ab xj. sicut apl̃s loq̃t̃ q̃ appuit pl⁹ q̃ q̃n gẽtis fratribus simul in quib⁹ aliqui potuerũt dubitare vl̃ nõ credidisse illis qui videbant.

Undecĩa rubricella.

Duodecima rubricella.

Glosa Videt̃ apud Lucã hec apparitõ fuisse facta in die pasche vbi vigillãter intẽdatur aliorũ simul euãgelistaꝝ narratõ supplemẽtum eoꝝ que Luc̃. omisit nõ q̃ ex ignorantia sic̃ patet Actuum j. vbi narrat se p̃bmisse viuũ in multis argumentis p dies quadraginta.

Finit vnum ex quatuor Magistri Johannis gersonis

Sequitur tractat⁹ eiusdẽ Cancellarij Parisieñ. de potestate eccl̃iastica. Et de origine Juris ⁊ legũ. editus Constantie tempe Concilij general̃. L

Potestas eccl̃iastica debz ab eccl̃iasticis quid ⁊ qualis et quãta sit agnosci Habz hoc itaq; fieri. vt et honoret̃ cognita. cũ deus dederit talem potestatẽ hoĩbus/ ⁊ vt in suis termĩs honorata seruet̃ ne plus dubito false eã opiniones vel deprimãt vel exaltent. Qm̃ primũ est sacrilege impietatis Alteꝝ de adulatõne pestifera suspectũ est ¶ Cõstat igitur q̃ de potestate eccl̃iastica disputare vl̃ inq̃rere nedũ lz sed decet ⁊ expedit. tantũmodo sit intentõis ocul⁹ simplex ⁊ rectus Quidni sic liceat. cũ de ipsi⁹ oĩpotẽtis dei potestate crebro fiat absq; omĩ temeritate cõquisitio Hec me ꝯsideratio mouit vt de potestate eccl̃iastica sub pauculis cõsideratõnibꝫ dissererẽ/ quatin⁹ materia que quodãmodo videt̃ infinita. sicut tractari solet ab aliq̃bus p autoritates ⁊ allegatõnes. resolueret̃ ad paucos certos ⁊ claros termĩos. p descp̃tiões ⁊ diuisiones resolutiue pcedendo allegationũ cõfusione dimissa. q̃les apud doctores inuẽire. nõ est difficile. Ceterũ non vsurpo nunc in hoc opusculo vel alijs. me dicturũ aliquid qd̃ alibi nõ inueniat̃ sciẽs illud comici Nullum est iã dictũ qd̃ non dictũ sit pri⁹ Satis est si ex bene inuẽtis ⁊ doctrinis aliorũ ego meis verbis. meo ordine fauũ aliquẽ veritatis instar apũ ꝓpria quadã arte compingã. Fiet autẽ initiũ a quid noĩs terminorũ. qm̃ hoc ignorato palogisant̃ facil̃r inquisitores veritatis. Erit vero finis de origine Juris ⁊ legum.

Prima considera. M

Potestas eccl̃iastica est ptãs que a xp̃o sup naturaliter ⁊ special̃r collata est suis apl̃is ⁊ discipul̃. ac eorum successoribꝫ legitimis. vsq; in finẽ seculi ad edificatiõem eccl̃ie militantis. s̃m leges euãgelicas. pro cõsecutiõe felicitatis eterne ¶ Hec descriptio data est p causaz quadruplicẽ s̃m quã distinguit̃ potestas eccl̃iastica ab alia q̃libet potestate. ¶ Potestas ibi ponit̃ pro genere ¶ Est aũt potestas. facultas ꝓpinq̃ ad exeũdũ in actuz.

Propīqua inq̄ cor ꝑm facultatē remotā ⁊ obedientialē nō est impossibile apd̄ deum om̄e verbū. ¶ Porro notat̄ causa efficiens principalis cū dicit̄. A xp̄o supnaturaliter collata. ¶ Causa vero materialis vel subiectiua signat̄ cum subdit̄. suis apl̄is. ⁊c̄. ¶ Causa formalis insinuat̄ cū dicit̄ ꝑm leges euāgelicas dant eni formā vtendi. ¶ Deniq̄ causa finalis cōcludit̄ Ad edificatōem eccl̄ie militātis ꝑ cōsecutōne felicitatis eterne. ¶ Additū est hoc aduerbiū specialit̄. ad exclusionē donoꝝ supnaturaliū. que om̄i viatori pn̄t esse cōmunia. sicut sunt fides/spes/charitas/ꝓphetia/timor pietas ⁊ sil̄ia. ¶ Vn̄ ⁊ ecclesia cōtracte sumit̄ dum loq̄mur hic de ecclesiastica ptāte. pro illis videlicꝫ q̄ speciali quodā signaculo dedicati sunt ad diuinū seruitiū. a clericatura que infimū tenet gradū. vsq̄ ad supremū quo papa decoratur. ¶ Fallor si nō sit hec descriptio ꝓpria cōpetens omni ⁊ soli ecclesiastice potestati. q̄m om̄is alia potestas. vel est naturaliter indita/quo ad cām efficientē. vel ē ꝑm leges naturales aut humanas regulata q̄ ad causam formalē. vel est ad finē naturalem īmediate ⁊ principalit̄ ordinata Vel deniq̄ quo ad cām subiectiuā radicat̄ in habentib̄ eā ꝑm dona naturalia. etiā vbi supnaturalia nō adessent. q̄lia sunt fides spes. ⁊ charitas ¶ Vnde potestas secularis cōuenit alijs q̄ xp̄ianis baptisatꝫ. Potestas autē ecclesiastica de necessitate fundat̄ in dono supnaturali sicut est caracter baptismalis de cōmuni lege. qui caracter in viatoribus. eos de ecclesia militāte reddit. facit insup idoneos ⁊ capaces ecclesiastice ptātis Fatemur itaq̄ ꝙ charitas seu gratia gratū faciēs valde decens est in suscepturis. vel iā habētib̄ ecclesiasticā potestatē. non tamē exigit̄ pro dando titulū quasi sine ea nequeat ī aliq̄ fundari l̄ subsistere potestas huiusmodi. Hic ei fuit error vetus ⁊ valdensiū ⁊ pauperꝝ de lugduno qui ꝑ ⁊ vycleff ⁊ sequaces suos renouari quesit⁹ est. sed iuste dānat⁹. Cur ita? Ne hierarchicus ordo potestatis ecclesiastice maneat instabilis vagus ⁊ incertus cū nemo sciat an amore vel odio dignus sit. Et minus hoc de grā predestinatōnis cōstet quā ponunt radicē necessariā ꝑ titulo vel iure cuiussibet ptātis. ¶ Hac igit̄ descriptione p̄supposita ꝑ intelligētia quid sit ecclesiastica potestas in genere. descendemus ad species. Pro quarū noticia mlt̄iplex animaduertēda est distinctio. vt differentie que addite generi constituūt speciem innotescant.

Consideratio. II

Potestas ecclesiastica secernit̄ prīa sui diuisiōe in potestatē ordinis ⁊ potestatē iurisdictōis Rursus potestas ordinis. duplicē habet respectū Vn⁹ est sup corpus xp̄i mysticū verꝝ. quo ad consecratōem eius. Alter est sup corp⁹ xp̄i misticū seu membra ei⁹ Et hoc dupl̄r: vel quo ad administratōnem corpis xp̄i veri. vel quo administratōeꝫ vel exhibitōnem alteri⁹ sacramēti sicut est ordo vel cōfirmatio. vel penitētialis absolutō ¶ Potestas iurisdictōis duplex est. vna in foro exteriori. Altera in foro cōsciētie interiori ¶ Rursus potestas iurisdictōnis in foro exteriori dupliciter ꝯsiderat̄. vno modo ꝓut immediate tradita est a xp̄o ꝑm legem euangelicā. Alio mō ꝓut supaddita est ex humana cōstitutōne vel dono per principes seculares aut aliter. Subide ptās iurisdictōis in foro interiori cōsurgit ex duplici radice. Vno mō ex pte hoīs vltro se subijciētis tali potestati sicut cū spōte cōfitens subijcit se p̄sbitero. ⁊ ordinād⁹ ep̄o Alius subiectōis modus ꝯsurgit ex autoritate supioris. hūc vel illū tali vel tali subijciētis quod fieri potest nō ad arbitriū illius q̄ subijcit̄ Et sic inter duplicē hanc subiectōem differētia magna patet. ¶ Et quoniā ad pauca aspiciētes de facili enūciant. ⁊ enunciantes seipsos vel dicta sua nō resoluūt sed ꝯfundunt Eoꝝ doctrina reddit̄ vel erronea vel in intelligibilis: vl̄ difficilis ⁊ ꝑplexa. Doctrina vero sapiētū facilis teste sapiēte. quia resolute ⁊ ordinate ꝑ distinctōes tradent om̄ia separantes preciosum a vili. ⁊ p̄cauētes ne lucē veritatis tenebrosa nubes erroris inuoluat/ sed sit ignis sine fumo Declaratōeꝫ multiplicis hui⁹ distictiōis meli⁹ aliter dare nō possum⁹ q̄ si sua. cuilibet membro donet̄ descriptio vel specialis notificatio. ¶ Dicam⁹ igit̄/ ꝙ potestas ordinis primo mō cōsiderata est ptās ecc̄iastica respiciēs prīcipaliter ⁊ essentialiter cōsecratōnem corporis xp̄i veri quia. s. pōt hn̄s eaꝫ ꝯsecrare corp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i virtute verboꝝ sacra

mentaliũ. Ponit hic ptãs ecc̃iastica ꝑ genere, que potestas q̃d ⁊ qualis sit ĩmediate prediximꝰ. cuius descriptõem hic et in om̃ibus conseq̃nter dicẽdis absq̃ alia repetitõe supponimꝰ dũ vtemur hoc termino ꝑ genere potestas ecc̃iastica. Additur hec clausula respiciẽs principal'r ⁊c̃ tanq̃ ꝑ differẽtia specifica. distinguẽte eã a qualibet alia ecc̃iastica potestate. Hec ptãs de lege cõi inabdicabilis est. inauferibilis, ⁊ illimitabilis in sua essentia. quoniã q̃sq̃s est sacerdos rite consecratꝰ/si temptet cuꝫ intentõe. ⁊ cũ forma ⁊ materia debitis cõsecrare: cõsecrat vtiq̃/etiã si excõicatus/ si heretic⁹/si quõcunq̃ degradatꝰ extiterit/ peccaret nihilominꝰ i hoc casu nec ad vtilitatẽ suam sed dãnatõnem hoc ageret.

Iuxta qd̃ vtiliter distĩgui solet. ꝙ aliqua sunt de necessitate executõis hmõi ptãtis dupl'r. Una est necessitas solius precepti cuiꝰ trãsgressio graue peccatũ est. sicut ꝙ excõicatus nõ consecret. veruntamen hec trãsgressio nõ impedit cõsecratõis effcm̃ principalẽ. qui est trãssubatio. Altera est necessitas cõsecratõnis vel sacramenti. cõsistens in hoc ꝙ minister sit rite ordinatꝰ hñs intentõem cõsecrandi cũ forma ⁊ materia debitis. qd̃ si alterũ defuerit. nihil efficit̃. ⁊ peccat̃. Hanc potestatẽ tradũt doctores ꝯcorditer parẽ esse in om̃ibus qui consecrati sunt sacerdotes. q̃ ptãs collata fuisse credit̃ in cena dũ dixit xp̃s apostol'/ hoc facite in meã cõmemoratõnem. Ubi doctores cõiter sentiũt ꝙ Iudas illic fuit sacerdos cõstitutꝰ sicut p̃us electꝰ in apostolatũ ptãtem p̃dicandi ⁊ faciẽdi miracula suscepat. Et hic sumit̃ argumentũ ꝙ ptãs ecc̃iastica nõ necessario fundat̃ in fide vel gratia. sed in caractere baptismali/ quẽ de lege ꝯmuni necessario p̃supponit.

D Consideratio .III.

Potestas ecc̃iastica ordĩs alio mõ cõsecrata prout respicit ministrationẽ corpis xp̃i fidelib⁹. ⁊ mĩstrationẽ sacramẽtoꝝ ordinis ⁊ cõfirmatõis. Consecratõem insup virginũ. Abbatuꝫ ⁊ eccl'iaꝝ. ⁊ institutõem ministroꝝ eccl'ie nõ est eq̃liter in quolibet sacerdote. Quiꝰ rõ est qm̃ simplex sacerdos iuxta cõeꝫ doctoꝝ sentẽtiaꝫ nõ p̃t ordines cõferre. neq̃ sacr̃m cõfirmatõis dare neq̃ cõsecrare virgines. ⁊c. Etiã de facto sic ꝙ si tale aliq̃d temptet agere. nihil tñ efficit̃. qꝛ neq̃ ꝯfirmat neq̃ ordinat. Ep̃s autẽ si volentẽ cõfirmari. si volentẽ p̃terea ad ordines ꝓmoueri. qui sit coꝝ susceptibilis. qd̃ d̃r ꝓpter sexũ muliebrẽ temptauerit vel cõfirmare/ vel ordinare/ordinat vtiq̃ vel ꝯfirmat de facto licꝫ excõicatus. licet irregularis. licꝫ degradatus extiterit. Et in hoc par in oĩbus ep̃is/ab infimo vsq̃ ad supremũ qui papa dicit̃/ptãs ordinis. Non autẽ in sacerdotib⁹ minorib⁹ est hec ptãs vt dictũ ẽ saltẽ in tali plenitudine seu ꝑfectõe ꝙ hoc possint. Licet concedat̃ cũ maiori ꝑte doctoꝝ ꝙ supra sacerdotiũ simplex. nulla est altera ptãs ordĩs. neq̃ ĩ ep̃is. neq̃ ĩ papa. Sed aliter est in ep̃is ⁊ papa aliter in simplicib⁹ presbiteris. sicut exẽplificãt. ꝙ eadem est hũanitas in hoĩe dũ est puer. ⁊ eadẽ dũ factus est vir. vir nihilominꝰ generare p̃t sibi sil'e. puer nequaq̃. Cũ igit̃ fuerit inter apl'os ⁊ discipulos tal' distinctio. sicut int̃ ep̃os ⁊ simplices curatos sacerdotes. sicut notat ysi. ⁊ magister in. iiij. disti. xxiiij. ca. vij. allegans eũ. ꝑspicua est veritas huiꝰ consideratõis. Si vero loq̃remur de ptãte iuris. iuxta qd̃ dici solet. Illud possumꝰ qd̃ de iure possumꝰ/ certior adhuc est ista consideratio. qꝛ nullꝰ sacerdos rite ministrat aliqd̃ sacr̃m. secluso necessitatis casu nisi iurisdictiõeꝫ habeat sup illũ cui ministrat. Sed sup hac re dabitur cõsideratio sequẽs. satis sit interim aperuisse. q̃liter sit vel nõ sit eq̃lis ptãs ordinis in oĩb⁹ p̃sbiteris qꝛ q̃ ad consecratõneꝫ corpis xp̃i veri/eandẽ hñt sacerdotes oẽs ptãtẽ. Quantũ vero ad sacramentoꝝ ministratõem. dispar est in ep̃is ⁊ simplicib⁹ p̃sbiteris ptãs seu facultas. tã de iure q̃ de facto. Simil'r in ministroꝝ ecclesiasticoꝝ institutõe. que est ptãs cõpetẽs p̃mis hierarchijs. de prĩo ordine ⁊ scd̃o. nõ autẽ inferiorib⁹ quẽadmodũ sunt curati. qui licꝫ purgare illuĩare ⁊ ꝑficere possint plebẽ suam. ꝓut inferior angeloꝝ hierarchia purgat illuĩat. ⁊ ꝑficit subcelesteꝫ vel humanã hierarchiã. nihilominꝰ hec potestas curatoꝝ non extẽditur ad hierarcharũ specialẽ institutiõem. de instituto cõi.

Addamꝰ ꝙ etsi primꝰ hierarcha summus pontifex/vel alij conseq̃nter suo mõ possint ꝓ rõnabili causa vl' necessitate. dare suis inferiorib⁹ adiutores ad exercẽdũ hierarchicos actꝰ q̃ sunt purgare. illuĩare

et ꝓficere plebes sibi subditas sicut inue/
nit de penitētiarijs ⁊ ꝑuilegiatis. hoc tñ si
ne manifesta ratione vel necessitate facere
non debz vel cū eozundē deiectione. irre
uerentia ⁊ vilipēsione apō illos q̄bus ho
nozi dñt esse ⁊ a q̄bus debitā sustētationē
recipe ꝓ suo statu⁊ misterio pñt. Quis
enī tutozē dederit adulto/ ꝓudēti ꝓuidē
ti ⁊ potēti. se nolēte ⁊ Nec tandē claudica
re dz. obligatio mutua eꝑoꝝ vel curatozū
ad plebes suas. Claudicat autē dum ple
bes erimūtur ⁊ libertant (si ista libertas ñ
iniq̄tas est) duz eligere sibi pñt hierarchi
santes eos in foro conscie. vel in ꝑdicatō
ne. aut sacr̄oꝝ alioꝝ ministratōe. Prelati
vero maiozes vel miozes remanēt hac ob
ligatōe constricti/ vt nō liceat eis plebib⁹
suis negare quicq̄d in ꝑdictis q̄ siuerint/
tanq̄ nedum deo. sed eis rōem reddituri
sint. etiāsi pestilētiali si epidimiali si qua/
uis alia abominabili cōtagione mozbi la
bozauerūt. Preterea si tales vice pastozū
dati. lupoꝝ accipiāt officiū. si seducāt sub
ditos. lacerēt ⁊ deuozēt. nulla reliquit eis
obuiandi vel ꝓmouēdi ptās. nisi fozte di/
cat q̄ hi supiozes bñt ꝓ iudicib⁹ Sz aper
ta est rñsio ꝑlatoꝝ de quibusdā. Inimici
nostri sunt iudices ¶ Attendat lectoꝝ cir/
ca cōsideratōnem istā de ēpatu. si sit ozdo
vl' sacerdotiū. q̄ apō theologos ⁊ iuristas
est cōcozdia in re. bene cōcipiēdo. sz expli
catio diuersa est. Quia iurista vocāt ēpatū
esse ozdinē. quoniā pōt vltra sacerdotiuz.
Theologi vero cōcedūt scōm scz q̄ ēpat⁹
est ptās hierarchica supza sacerdotiū. sed
q⁊ nihil addit ptātis supza corp⁹ xp̄i vez.
ꝓterea nō dicūt q̄ sit nouus ozdo sed bñ
nona ptās ⁊ hoc credit in'idē. ¶ Rursus
attendat q̄ de cōfirmatōe dicit sctūs tho/
mas eā ꝓmitti posse a papa simplici sacer
dori. ꝓter bti greg. q̄ddā dictū. pluribus
tamē hoc nō placet. ⁊ dicūt illos de quib⁹
loquit greg. nō fuisse confirmatos tolera/
ti autē sunt sic manere. q⁊ cōfirmatō. non
est necessitatis sacrm. ¶ Deniq̄ datur rō
per doctozes cur mulier nō sit susceptibil'
cuiuscūq̄ ozdinis quoniā subiectiōis se/
xus est. non hierarchice dominatiōis.

Consideratio. IIII

Potestas ecclastica iurisdictōis in
foro exteriozi/ est ptās ecclastica
coercitiua. quevalet exerceri in alte
rum etiā inuitū/ ad dirigendū subditos ī
finē btitudis eterne velut in finē ꝓmū⁊
ꝓncipaliter intentū Addita est fatemur
hec vltia clausula descriptōis ad expssiōz
magis q̄z necessitatē/ q̄m hec includit in
hoc noīe posito ꝑ genere. ptās ecclastica.
sicut in descriptōe sua notatū est. ¶ Attē/
dak autē q̄ iurisdictio dicit noīe generali
quasi iuris ditio. i. ptās dicēdi ius. vel est
iurisdictio q̄si iuris dictio. i. ꝓmulgatō vl'
notificatio seu ꝓnūciatio. Proꝓie vero
dicit iurisdictio facultas seu ptās ꝓpiqua
dicēdi vel sentētiandi ius in alteꝝ etiā in
uitū. Et hec duplex est. Apalis ⁊ spūalis
Apalis exercet ſm leges ciuiles ad finem
q̄ete cōuersatōis hūane ꝓ hac vita Spi
ritualis autē exercet ſm leges canonicas
ad finē ꝓncipalē eterne btitudinis cōse/
quende ¶ Ceterū ptās hec iurisdictōnis
ecclastice. adeo vicina est iurisdictōi secu/
lari ⁊ politice/ q̄ laicis īmoꝝ mulieribꝫ ple
rūq̄z ⁊ in multis casib⁹ cōicari pt executio.
vel cōmitti ¶ Hāc ptātē cōtulit xp̄s mat.
xvi. dū dixit petro vice oīm. Si peccaue
rit in te frater tu⁹ vade ⁊ corripe eū. ⁊c. Se
quit q̄ si te nō audierit dic eccie. q̄ si eccle
siā nō audierit. sit tibi sicut ethnic⁹ ⁊ pub
lican⁹ ¶ Quo in loco fundak iuridica po
testas excōicādi vel interdicēdi ab eccliasti
cis sacramētis ⁊ cōione fideliū/ rebelles ⁊
inobediētes eccleſie. sicut vsus est apl's ⁊
idē hoꝝtat⁹ est ad titum. iij. scribēs hereti/
cū hoīem post primā ⁊ scōam cozreptōnē
deuita. Et sil'e dixit prie ad cozi. v. Si q̄s
frater noīak intervos. ⁊c. sequit. Cū hmōi
nec cibū sumere. ¶ Fundak rursus absq̄
oīni calūnia ponibili in hoc textu pleni/
tudo ptātis gladij spūalis ⁊ executio eius
in eccl'ia sup quēlibet xp̄ianū qui est frat
noster. etiāsi papa fuerit. Hec accipiendū
est hic. dic eccie. i. pape. Oīm xp̄s petro lo
quebak. qui nō dixisset sibi ꝑ ipsi Itē q⁊ sub
iūctū est pl'aliter. Quēcūq̄z ligaueritis su/
p terrā ⁊c. ¶ Deniq̄z si nō hret eccl'ia talē
ptātē ⁊ executōz frustra dixisset xp̄s. dic ec/
clesie/ quia potuissz impune nō audiri. cō
tra illō q̄ sequit. Si eccleſiā nō audierit
sit tibi ⁊c. ¶ Fundak etiā in hoc textu ne/
dū ptās exercēdi sed ptās diffiniēdi deter
minādi statuēdi decernēdi/ constituendi
precepta leges ⁊ canones. Procedēdi de/
niq̄ cōtra nō obedientes vsq̄z ad sentētiā
excōicatōis inclusiue. immo ſm canones

R

nunc instituto. vsq; ad inuocatōem bra chij secularis: quia dicitur in tertu q; si ec clesiā non audierit. tc. Audire igit debet ecclesiā quilibet frat noster q dicit ad deū Pater noster sicut explicat alibi xps Qui vos audit me audit. ¶ Cōfirmā hāc sen tentiā. statuta z practicata in b sacro Lō stañ. cōcilio psertim vi Aprilis anni M. cccc. xv. in sessione publica. Cui⁹ inter ce tera sunt hec decreta duo prīa. Et primo declarat q; ipsa in spūsancto legitīe cōgre gata. generale concilīū faciens. z ecclesiā catholicā militantē representās ptātē im mediate a xpo hz cui qlibz cuiuscūq; sta tus vel dignitatis. etiam si papalis existat obedire tenet in his que ptinent ad fidē. z extirpatōnē dicti scismatis ac generalē re formatōem eccl'ie dei in capite z in mēbris ¶ Itē declarat q; q̄cunq; cuiuscūq; stat⁹ vel dignitatis etiāsi papalis existat q̄ mā datis statutis. seu ordinatōnib⁹ aut pce ptis hui⁹ sancte Synodi/z cuiuscūq; al terius concilij generalis legitīe cōgregati sup̄ p̄missis. seu ad ea ptinētib⁹. factis vel faciendis/obedire cōtumacit̄ p̄tempserit. nisi resipuerit cōdigne penitētie subīcia tur. z debite puniat. etiā ad alia iuris sub sidia si op⁹ fuerit recurrēdo. ¶ Concludi tur autē ex p̄missis q; si ptās p̄dicta. sit ec clesie data cōciliū generale repñtans eccle siā. hz illā. immo videt q; eccl'ia vt sparsim p̄siderata nō hz illā ptātem nisi in quodā materiali seu potētiali. sed cōgregatio sua z vnitio que fit in concilio generali dat ei formā sicut in alīs cōitatib⁹ exēpluz dari p̄t. Et fundat predicta ptās ecclesiastica iurisdictōis in vnitate vel vnione tali. quē admodū notasse videt eleuat⁹ Augustin⁹ q; claues ecclesie date sunt vnitati. Ve rūtamē hoc nō impedit quin date sint pe tro tanq; monarche. legitimisq; succesto ribus suis principalius tñ ecclie. Prio rōe indeuiabilitatis. q; porte inferi nō p̄uale bunt aduersus eā nec deficiet fides ei⁹. nō sic de papa. Secūdo rōne regulabilitat;. q̄m hz regulare vsum ptātis papalis. nō sic ecōuerso. Tertio rōne multiplicitatis q̄m ecclesia cōtinet ptātem quālibet eccle siasticā. etiā papalē nō sic papa p̄sertiz in extensiōe. Quarto rōe obligabilitat;. q̄m eccl'ia p̄t cōdere leges obligātes z regulā tes etiā ipm papā tam q; ad psonā q; respe ctu vsus ptātis. Non sic ecōtra p̄t papa iu dicare totā ecclesiā vel vsum sue ptātis li mitare. imo si papa condat leges z cano nes videt obseruandū illud qō sentētiali ter dicit Augu. Leges instituūtur cū pro mulgant. firmant autē cū moribus vten tium approbant. Hoc enī dicit ad repri mendū p̄sumptōem quorundā summoz pontificum. vel eis adulantiū. qui vident voluisse debere seruari p regula imutabi li de papa respectu cuiuslibet p̄incie vel toti⁹ eccleśie. Quod placuit principi leg; habz vigorē. quasi nullū supesset examen supremū ¶ Addita est vero p inobedien tiū coertione penalis excōicatio. Et sunt qui dicūt penā hanc esse vltimā quā infli gere possit ecclesiastica ptās iurisdictiōis ex institutōe xpi sola primaria. sic q; nō ex tendit ad incarnatōem. nec vt aliqs adiu dicet mortivel flagello corpali. sed facit b ecclīasticus dū facit. ex cōcessione princi pū quē admodū multā ob eorū deuotōez iurisdictōis tempalis autoritatē cler⁹ ac cepit. q; nihilomin⁹ iurisdictō vel censura dicit spūalis sicut et eccl'iasticorū bona tē poralia. pter dedicatōem z applicatōem ad eos qui ministrāt ecclesie. sicut panes propositōnis. p̄micie. z decime. vasa īsu p templi. vestes z silia dicebant in lege ve teri sacra/vel sancta. sic z noua lex hoc re tinet. ¶ Ac proinde cōsurgit. q; eccl'iasti ca cēsura quā xps contulit z p̄mulgari vo luit vbi prius Mat. xviij. conseq̄nter qō st dotatōem ecclesie in bonis tempalib⁹ ap plicata est ad defensionē coerciuā volenti um vendicare sibi. vl' impedire tēpalitatē hmōi. p excōicatōes videlicz z interdicta/ que pena vel censura videt p̄mitt⁹ insti tuta cōtra p̄tiaces scismaticos z hereticos et alios incorrigibiles vicioſos. ¶ Cui legi tanq; diuine z naturali papa subīcit. sic z frater est. potens pelinqre. Hec autē ap plicatio. gladij spiritual'. ad defensionem tempalium. si confusionē magnā in eccle sia. sive lipensionē. vel contemptū euange lice hui⁹ censure sue que est excōmunicatō nis gladius extreme formidabilis Si de nicq; laqueos aniabus multorū magis eq; salutem spūalem induxerit vel inducat/ expientiam testem voco. Itaq; sicut tem poralitas addita est eccl'ie p̄o dote sua vi deri potest aliq̄bus/q; ad eius defensionē similit addere suffecerat aduersus imperi tores/penaz vel censurā tempalem/vt est

mulctuatio pecuniaria vel corpalis detē/
tio/vel arrestatio bonorū proprioꝝ.

Consideratio .V.

Potestas eccl'iastica iurisdictōnis
in foro interiori q̄ nō est ꝓprie co/
erciua. sz magis spōtanea quo ad
subijcientes se eisdē. est ptās ecclesiastica
sup corpꝰ xp̄i misticū illuīando et ꝑficien
do ip̄m ꝑ doctrinā ⁊ sacramentorū mini
stratōem ⁊ purgādo ꝑ baptismi ⁊ peniten
tie sacramēta. ¶ Aduertendū est itaq; ꝙ
hec ptās iurisdictōis q̄ radicaliter funda
tur in ptāte ordinis sacerdotalis ⁊ ep̄alis
dum in sua generalitate considerat̄. respi
cit multipliciter corpꝰ xp̄i misticū. qd̄ est
fideliū ecclesia. q̄s fideles oportet ſm tres
actus hierarchicos regere q̄ sunt ſm dio
nisiū. purgare illuīare. ⁊ ꝑficere. Purgare
ꝑ inflictiōem penalem excōmunicatiōis
vel interdicti. si rebelles īueniant̄/ quod
spectat ad iurisdictiōem coerciuā de qua
predictū est. q̄uis hec purgatio fiat ꝑ ba/
ptismū ⁊ ꝑ sacramētalem absolutōem. nō
tn̄ coerciue. Oportet insup illuīare. ꝑ pre
dicatōem ⁊ doctrinā. Oportet demū ꝑfice
re per alioꝝ sacramentorū ministratōem.
¶ Porro talis ministratio sacramētorū
nō habet ꝓ materia debita res solū insen/
sibiles prout est in cōsecratiōe corpis xp̄i
vbi ꝓ materia debita req̄ritur ⁊ sufficit pa
nis triticeus ⁊ vinū. Nec refert quoad cō/
secratōis necessitatē. si panis sit ip̄ius cō/
secrātis vel alterius. Secus est in mīstra/
tōne sacramentorū vbi requirit̄ ꝙ ꝑsona
cui fit ministratio sit mīstranti subdita: ꝑ
terq̄ in baptismo qd̄ est necessitatis sacra
mentū nō iterabile Sil'r in sacramēto cō
firmatōis ⁊ ordinis quib; indelibilis ca/
racter imprimit̄/inde sufficit de necessita
te sacramēti. nō tn̄ precepti subiectō volū
taria suscipiētis hec sacramēta ab illo qui
cōferre p̄t illa peccāt tn̄ dans atq; suscipi/
ens. si nō assit subiectō ꝑ supiorē ordīata
Secus āt est in penitētie sacr̄o. vbi de ne
cessitate sacramēti ⁊ p̄cepti req̄ritur predi
cta duplex subiectio. iuxta cōmuniorē do
ctorū sententiā. sic ꝙ alicui nō dat̄ absolu
tio etiāsi dari tempteť. qz materia deficit/
que est pctōr subditꝰ. Subditꝰ inq̄ nedū
volūtaria subiectōe. sed aliena supiorꝫ au
toritate. Hoc rite statuit primꝰ legislator
xp̄s. hoc eccl'ia sic elucidauit ⁊ tradidit. ne
cōfunderet̄ eccīasticū regimē. ⁊ ne hierar/
chicus ordo quē tradit dionisiꝰ talem esse
vt infima reducāt̄ ad sup̄ma ꝑ media/tur/
baret̄ ¶ Videre est igitur quēadmodum
ptās hec eccl'iastica iurisdictōem quandā
exigit cui ꝯuenit ꝙ libera sit ⁊ spontanea
vere vel interp̄tatiue circa ꝑsonā in quam
exercet̄ hec iurisdictio. aut saltē ꝙ nō fera/
tur in inuitū. Quis enī diceret ꝙ aliq̄s in
uitus vel baptisat̄. vel confirmat̄ vel absol
uitur in foro conscie. vel ordinat̄. ⁊ ita de
reliq̄s? Hinc est ꝙ papa qui nulli ꝑsone
ꝑticulari subest vt coerceri iuridice possit
in exteriori foro. subest tamē quo ad iuris
dictōnē hāc annexā ordini sacerdotali cō
fessori suo. ⁊ ordinatori suo. si antea sacer
dos nō fuerat vn̄ ⁊ ab hostien̄ ꝯsecrat̄ ep̄o
q̄ minor est ¶ Proficit autē supra modū
talis distinctio duplicis iurisdictōnis co
erciue. s. et nō coerciue. cuiꝰ ignorantia vel
inaduertētia gignit cōfusionē apd̄ aliq̄s
infinitā. Nam cū vsus doctoꝝ cōis habe
at dicere ꝙ ptās ordinis. eq̄lis est in oībꝰ
sacerdotib; ⁊ p̄latis. accipiūt consequēter
occasionē errorꝫ. ꝙ q̄libet sacerdos possit
quēlibz absoluere. possit p̄dicare n̄ missus
possit eucharistiā ministrare. ¶ Inueni/
mus autē ꝙ hec iurisdictōis ptās ꝓmissa
est apl'is an̄ passionē xp̄i Mat. xviij Amē
dico vobis quecūq; alligaueritis sup ter/
rā. erūt ligata ⁊ in celis ⁊c̄. Et ꝓmissa fuit
petro Mat. xvi. Tibi dabo claues regni
celoꝝ. Sed pꝰ resurrectōem suā collata ē
apl'is quādo insufflans in eos dixit. Acci
pite sp̄m̄sctm̄ quorū remiseritis pctā re/
mittūtur eis ⁊c̄. Jo. xxi. Et ibidē ylti. dictū
est petro Pasce oues meos. ¶ Addita est
seu potiꝰ ꝯfirmata potestas p̄dicādi. cum
ptāte ꝯferendi baptismū vel potius iā da
te ptātis executio iussa est Mat. vlt. Eun
tes in mundū vniuersum p̄dicate euange
liū om̄i creature baptisantes eos in noīe
patris ⁊ filij ⁊ sp̄ūsscti. Un̄ licet in casu ne/
cessitatis. q̄libet viator baptisare possit. h̄
tn̄ faciūt ex officio vel eccīastica ptāte soli
sacerdotes. ¶ Huic autē ptāti iurisdictō
nis que in latitudine sua considerata. ne/
dū ad sacramētū penitentie. sed ad aliorū
sacramentorū ministratōem. ⁊ ad predica
tōnē extendit̄. annexa est potestas ius seu
facultas. accipiendi vite necessaria Mat.
x. et Lu. x. qd̄ apostolꝰ cōfirmauit. i. cori.
ix. Quia dignꝰ est oparius mercede sua.

¶ Consequenter fundat̄ in hac potestate sumendi vite necessaria, rōnabilitas dotatōis eccl'iastice loco decimaꝝ ⁊ primiciarū legis antique. ¶ Deniq; potestas faciendi miracula etsi videat̄ annexa fuisse p xp̄m licentie p̄dicandi verbū dei. quando misit discipulos ad p̄dicandū / ⁊ dixit eis. Infirmos curate. demonia eijcite. ⁊c. Nihilominꝰ videt̄ hec potestas donū gratis datū. cōuenire potēs cuilibet ex fidelibus. put ad edificatiōem eccl'ie iudicabit expediēs spūssanctus q̄ distribuit singugulis prout vult.

Consideratio .VI.

x

Potestas eccl'iastica cōsiderari potest ⁊ debet tripl'r. Uno mō formaliter in se ⁊ absolute sine respectu. Alio modo material'r seu respectiue put applicat̄ ad hanc vel illā personā: iure legitimo. quod cōmuniter fit per cōsecratōnem ⁊ electōem. q2 sicut dicit apl's. Nemo sibi assumit honorē. sed q̄ vocat̄ a deo tanq̄ aaron. Ptās hec dicit̄ institutio mīstrorū tam actiue q̄ passiue. Consideraṫ tertō modo q̄ ad exercitiū vel executōem. q2 frustra est potētia s̄m ph̄m si nō habeat actū ¶ Proficit hec ꝯsideratō que distinguit ⁊ resoluit modos loquēdi varios. taz theologoꝝ q̄ canonistarū de eccl'iastica potestate cuius resolutōis ignorātia. vel inaduertētia. falli plerūq; facit ⁊ fallere. qm̄ aliter loquendū est de eccl'iastica potestate / dū in se cōsideraṫ formal'r ⁊ absolute. Aliter dum ꝯsideraṫ material'r seu respectiue. Aliter dū consideraṫ quo ad exercitij vsuz vel executiue sicut infra docebit̄ ¶ Notemus p̄terea modos essendi in / q̄s in metaphisica posuit Aristo. quorū inaduertentia facit oberrare quosdā dū inquirit̄. In quo vel in q̄bꝰ sit plenitudo eccl'iastice potestatꝫ Unꝰ modus essendi in. est sicut ps integralis in suo toto. Alius sicut totū integrale in suis ptibus. Tertius sicut species in genere. Quartꝰ sicut genus in specie. Quintus sicut forma in materia / que forma triplex est. essentialis accidētalis et mathematicalis. Sextꝰ sicut effectus in sua causa efficiētie. dirigente vel regēte vt regnū est in rege. Septimꝰ sicut ordinata in finē sunt in suo fine. quēadmodū virtꝰ in beatitudine. Octauꝰ sicut locatū in loco ¶ Ex qua ptinꝰ distinctōne manifestū est q̄ s̄m quadruplex genꝰ cause q̄druplex reperit̄ ⁊ adaptat̄ modus eēndi in / licz addant̄ ⁊ alij ¶ Subiūgamꝰ iterū distinctōnem de vsu ptātis eccl'iastice. Est enī vsus aliq̄s licitus ⁊ ratꝰ Est vsus illicitus ⁊ ratꝰ Est vsus licitus ⁊ nō ratus. Est vsus illicitus ⁊ irritus Exemplū primi dū sacerdos cōsecrat vel absoluit cum circūstantijs oībus ad hoc req̄sitꝫ de necessitate. vel sacramēti vel p̄cepti. Exemplū secūdi dū sacerdos cōsecrat in pctō mortali vel cū transgressione p̄cepti. Exemplū tertij dū sacerdos quantū in se est bona fide ⁊ intentōe credit absoluere cōfitentē sibi. vtens in h̄ bene clauibꝫ. qui cōfitens q2 mentit̄ in cōfessione sua. vel obicem secreto ponit neq̄q̄ absoluit̄. Exemplū quarti in casu priori si sacerdos sciēter q̄rit vti clauibus erga aliquē. cuiꝰ fictōem agnouerit. ⁊ q̄ neq̄q̄ sibi subiectus est. ¶ Colligit̄ conseq̄nter alia distinctio valens ad intelligentiā premissorū ⁊ sequentiū dū querit̄ an ptās ecclesiastica sit eq̄lis in oībus Quia q̄rit̄ de potestate vel facti vel iuris. Facti sic q̄ dū attentat̄ fieri. fit siue bn̄ siue male. Iurꝫ vero dū bn̄ fit iuxta allegatū. Id possumus qd̄ de iure possumꝰ. ¶ Redit autē hec distīctio ad alterā pretactā de necessitate duplici. in cōsecratōe corpis xp̄i. Qm̄ altera est sacr̄i. Altera est p̄cepti. Et hec sil'r distīctio pōt extendi ad eccl'iasticā ptātem sup corpꝰ xp̄i misticū. q̄ ad ministratōez sacramētoꝝ que caracterē imprimūt sicut sunt baptismꝰ. cōfirmatio. ⁊ ordo. qm̄ sicut in potestate ordinis sup corpus xp̄i verꝫ sufficit aliq̄d de necessitate sacr̄i. qd̄ nō sufficit de necessitate p̄cepti q2 peccat q̄ cōtra: vel p̄ter ordinatōem eccl'ie cōsecrat. Sic inuenimꝰ in potestate eccl'iastica sup corpus xp̄i misticū presertī q̄ ad ministratōz triū sacr̄oꝝ q̄ dicta sunt ¶ His distinctōibus ⁊ alijs que p̄dicta sunt attētis. posset statī inuestigari q̄d ⁊ in quo sit plenitudo eccl'iastice ptātꝫ: Nihilominꝰ antea iuxta priorē distinctōem trimēbrē. tres assignabimꝰ ꝯsideratōes septima octauā ⁊ nonā.

Consideratio .VII.

y

Potestas eccl'iastica si cōsideretur in se formal'r ⁊ absolute ip̄a est inuariabilis. ⁊ eadē a principio nascentis eccl'ie vsq; in finē p̄seuerat Ecclesia siquidē dū sic cōsideraṫ in suis ptibus

essentialibꝫ ꝓmanētibꝫ q̄ sunt papat⁹ cardinalat⁹ ꝑziarchatus archiepatus epat⁹. sacerdotiū hꝫ integrari ex his oībus. sic ꝙ ablata penitus vna tali ptāte. iam nō maneret ecclesia ꝓout a xp̄o seminaliter. ꝛ velut in quodā germine suo. ꝓfecte fuit instituta. vt si papat⁹ ꝑ imaginatōem p̄scindatur a reliq̄s ptātibus inferioribꝫ. id quod supest nō dicit ecclesia. Propterea q̄rere si papalis autoritas sit maior q̄ ecclesia vel ecōuerso. redit in idē acsi peteret. nōne totū maius est sua ꝑte. vel ꝑs minor suo toto. ¶ Proinde seq̄tur. ꝙ si generale cōcilium repūter vniuersalē ecclesiā sufficiēter ꝛ integre. necesse est vt includat autoritatez papalez. sive papa sit sive desierit esse per mortē naturalē aut ciuilē. Sic dicimus de ptāte romane ecclesie vel sacri collegij. Sic de ptāte epali sic de sacerdotio q̄ō ē ptās curatoꝝ qui sunt in ecclesia p̄lati minores ¶ Si vero vellet aliq̄s curiosus inq̄rere. q̄liter hꝫ fieri talis abstractio ptātis ecclesiastice. Etsi sit aliq̄ō vniuersale reale specificū ꝛ q̄ditatiuū. ꝑter omnē opatiōez intellect⁹. sicut inq̄rit de anialitate. ꝛ hūanitate. remittim⁹ ad metaphisicā. Concedim⁹ itaq̄ ꝙ abstrahentiū nō est mendaciū ꝯm Arist. licet negauerim⁹ hec vniuersalia realia. sicut nec mathematici mentiunt. sive p̄ncta sint realiter sive nō ¶ Vñ dicim⁹ quātū nobis hic satis est ꝙ vniuersalitas est in opatōez abstractōe quā facit intellect⁹ ex rez singulariū exteriori ꝙgnitō ne vidēdo qualr ipse res adinuicē cōueniūt vel differūt essentialiter vel accidētaliter vt ꝙ q̄libet homo cōuenit essentialr in hoc cū altero ꝙ est aial rōnale q̄ō intellect⁹ attendēs. abstrahit innata sibi virtute. silitudinē hanc. q̄ nō est extra nisi singulariter in singulis hoibꝫ. ꝛ denudat eaz a loco. a tpe. ꝛ ab oīi generaliter accidentiū ꝙfusione. ꝛ ita remanet vniuersalis/ et absolut⁹ cōceptus hois in aīa q̄ nihilomin⁹ originat ex rebꝫ ad extra singularibus. Sic de ecclastica ptāte sentire possumus dū in se formalr ꝛ absolute ꝓsideratā. Oēs eni sacerdotes ꝙueniūt in sacerdotio. oēs epi in epatu ꝛ ita de reliq̄s. ¶ Queret fortē aliq̄s quo pacto eccia romana dicat ea dē isto mō cum ab initio fuerit petr⁹ in anthiochia. Rñsio facilis est fiat abstractio talis a cōnotatiōe loci. ꝛ dicam⁹. ꝙ eccl'ia romana est illa diocesꝫ ꝓuincia vel sedes/ que peculiariter hꝫ regi per autoritatē papalē. ꝛ eā cōplectitur. Sic veritatē hꝫ vulgata vox. vbi papa ibi roma. Hec in dubium verti dꝫ q̄n isto mō romana sedes ꝛ ecclesia. sit caput. mater. ꝛ magistra ceteraꝝ quia suprēmā petri ptātem includit.

Consideratio. VIII ꝛ

Potestas eccl'iastica considerata respectiue ꝛ quodāmodo materialr prout applicat ad hoc vel illō supositū dici p̄t variabilis. ꝛ auferibilis ī casibꝫ multis. Hoc ꝑspicuū est quotidie dū fiunt īmutatōnes. nūc per nouā consecrationē nūc ꝙ nouā electōem vel institutōez ministroꝝ. Ita cōseq̄nter dicere possum⁹ de ptāte papali ꝙ mutabilis est ꝛ auferibilis ꝙ mortē naturalē sicut ꝓstat/ vel ꝙ ciuilem videlz ꝙ depositiōez. saltem q̄ ad plenitudinē sue iurisdictōis q̄ depositio qualr ꝛ ex quibꝫ cauis fieri possit lati⁹ ī alijs opusculis apertū est. ¶ Vñ sicut papa renunciare p̄t papatui. ꝛ dare libellū repudij ecclesie etiā sine culpa ipsi⁹ sponse. Licet ꝫ facere nō debeat sine causa. Sic eccia p̄t būcvicariū spōsi sui dimittere. ꝛ ei libellū repudij dare. etiā sine culpa sua licet nō sine causa. Exēplificauim⁹ alias in sex casibꝫ in q̄bus ver⁹ papa deponi p̄t ex culpa sua etiā vbi nō esset realiter heretic⁹ ad intra/ q̄uis ad extra talis iudicaret. Exēplificauim⁹ in alijs sex casibꝫ q̄bus deponi p̄t papa sine culpa sua licꝫ nō sine causa. etiā ꝑter liberā ei⁹ cessionē. Tractatul⁹ intitulari p̄t de auferibilitate pape ab eccl'ia ꝛ incipit Veniēt autē dies cū auferet ab eis sp̄ōsus. ꝓpterea brevitatis amor hic ista nō repetit. ¶ Vlex ptātem hāc eccl'iasticā que respicit institutōz ministroꝝ ecclie a summo vsq̄ deorsum. cōfundit magna caligine cupiditas ambicioſa/ q̄rens q̄ sua sunt ꝛ q̄ crescētibꝫ bñficioꝝ dotatōibꝫ impudēter excreuit. Ita vt vix discerni mō possit/ q̄d ex primaria institutōe exp̄i. vel inuariabili iure diuino tenēdū sit in hmōi ministroꝝ ordinatōe. Mira siquidē q̄ ad vsum talis ptātis varietas incessit. q̄ ex cronicis summoꝝ pontificū ꝛ ex tenore generaliū cōcilioꝝ decretaliū ꝛ decretoꝝ se oñt. Hec est opuiculi p̄ntis. ꝙ hec oīa discurrere Sed dicam⁹ hic aliter esse discernēdū in eccl'iastica policia. dū est ordinata ꝓplete

sub quadā explicatōe ꝑfecta ⁊ nūerosa mē
broꝝ suorū in ministris. ꝑ status grad⁹. ⁊
officia. Aliter dū ab initio firmata est ec-
clesia in magna tā ecc̄iasticoꝝ q̄ꝫ fidelium
paucitate. velut in quodā semīario vl' ger
mine seu botro. Potuit enī tūc rōnabilit'
suprem⁹ ille pōtifex petrus hr̄e faciliter p̄-
sentiā ꝯcilij generalis. sicut in electōe ma
thie ⁊ cessatōe legaliū. Potuit ⁊ instituere
ministros. ꝑ diuersas ꝓuintias et loca de
mādato suo. sicut ad eū facilis patebat ac
cessus. Nec vigebat auaricia qꝛ primi pri
mo petebant' ad mortē. Que oīa cessant
in hac tā copiosa fideliū multitudine p⁹
tot iura tot leges tot decreta ⁊ decretales
summoꝝ pontificū ⁊ generaliū cōcilioꝝ
editas ad regēdā feliciter ecclesiā ¶ Sup
petit hoc loco cōuenientissime conciliū.
Jetro datū moisi Exo. xviij. qđ sic habet
Stulto labore ꝯsumeris. tu ⁊ ppl's tuus
qui tecū est: vltra vires tuas est negotium
solus illđ sustinere nō poteris. Sed audi
verba mea ⁊ cōsilia mea ⁊ erit dn̄s tecum.
Esto tu populo ī his q̄ ad deū ꝑtinēt vt
referas q̄ dicunt' ad eū/ oñdasq̄ꝫ populo
cerimonias. ⁊ ritū colendi. viāq̄ꝫ ꝑ quā in
gredi debeāt ⁊ op⁹ qđ facere debeāt. ꝓuide
autē de oī plebi viros potētes ⁊ timentes
deū. in quibꝫ sit veritas. ⁊ q̄ oderint auari
ciā. ⁊ cōstitue ex eis tribunos ⁊ centurio-
nes q̄nquagenarios ⁊ decanos. q̄ iudicēt
populū in oī tpe. Quicq̄d autē mai⁹ fue-
rit referāt ad te. ⁊ ipsi faciliora tm̄mō iudi
cent. Leui⁹ q̄ꝫ tibi sit ꝑtito in alios onere
Si hec feceris implebis imꝑiū dei. ⁊ p̄ce-
pta eius potuerꝫ sustinere. ⁊ oīs hic popu
lus reuertet' cū pace ad loca sua: Quibꝫ au
ditis moyses fecit oīa q̄ ille suggesserat
¶ Edocemur ex hac scriptura calamo dei
scripta de multis. Specialiter q̄ si moy-
ses loquēs deo familiariter sicut amic⁹ ad
amicū/ obediēter audiuit cōciliū gentilis
hoīs in regimīe toti⁹ synagoge. q̄ntoma-
gis dꝫ hoc summ⁹ pontifex ad dictamē to
tius ecc̄ie vel generalis concilij suo nomi
ne ¶ Rursus si iudicia minora reproban
tur in moyse/ videam⁹ in summo pōtifice
⁊ curia sua/ q̄d de tot ꝓphanissimis ⁊ indi-
gnissimis causaꝝ ⁊ litigioꝝ cōtinuis ⁊ an
xijs occupationibꝫ? Quid de beneficiorū
quorūcūq̄ꝫ etiā minorū collatōibꝫ ⁊ signa
tiōibꝫ manu pape? Quid de annataꝝ exa
ctionibꝫ? Quid de innūeris similibꝫ dicē-
dum iudicabit'. relicta omni cura solicitu
dine vel studio de om̄i eo quod spūale ē.
quod diuinū est. qđ deniq̄ꝫ fidē cōcernit.
⁊ religionē xp̄ianā ¶ Concludim⁹ tandē
ex dato moisi cōsilio ⁊ p̄cepto legis deut'.
xviij. et ex institutōe xp̄i Mat. xviij. q̄ nul
la fuit hacten⁹. nec erit in posterū. ꝑnicio-
sior pestis in ecclesia q̄ꝫ omissio generaliū
cōciliorū ⁊ ꝓuincialiū. vel in re ipsa vel au
ctoritate. Autoritas itaq̄ꝫ nulla erit. si so-
lus summ⁹ pontifex oīa velit inferioꝝ ec-
clesiasticorū vsurpare institutōnes. iura.
status. grad⁹. ⁊ officia. Deminerit itaq̄ꝫ
summ⁹ pontifex. datā sibi a deo ptātem su
premā in ecclesia ad edificatōem ei⁹ prout
sapiēs iudicabit. Judicat autē sapiēs de
ptātis vsu variabiliter/ inuariabilis exn̄s
sicut est generale conciliū. ⁊ hoc pro tem-
porū locorū reliquaꝝq̄ꝫ circunstātiarum
diuersa qualitate. Teneat ergo suū iudici
um. ⁊ maneat ecclesiastica policia optimo
regimīe. quale fuit sub moise gubernata/
qm̄ mixta fuit ex triplici policia Regali in
moise. Aristocratica in. lxxij. senioribus. ⁊
in timocratica dum de populo ⁊ singulis
tribubꝫ sub Moise rectores sumebantur.
¶ Sed opponūt plurimi nolētes ad or-
dinarios remitti ministrorū ecclesiastico-
rū institutōes neq̄ꝫ ꝑ electōem. neq̄ꝫ ꝑ col-
latōeꝫ Expertū est inq̄unt q̄ turbarēt oīa
vēderēt dissiparēt. ꝑtim cupiditate carna
li. ꝑtim seculari ptāte tracti. de literaꝝ q̄ꝫ
studijs actū eēt. Ueꝝ in ꝓmpto est rn̄sio/
corrigeret summ⁹ pontifex abusus hmōi.
⁊ autoritatis seueritate sup̄ma vigilanter
adhibita. poneret aspera in vias planas
deponeret potentes intrusos de sede. ⁊ ex
altaret humiles. sine prece vel mūere Hoc
est enī architectoris officiū Duꝫ vero pec
cat in his summus pōtifex/ q̄s ministroꝝ
corrigere. vel presumet vel poterit? Dices
q̄ hoc poterit generale conciliū. Uide qꝛ
nec crebro. nec faciliter habet'. Uix enim
statuit libenter aliquis sibi correctōis iu-
diciū. Deniq̄ꝫ si propter abusus ordinari
orum in ministrorū institutione putent
aliqui sublatum esse ab eisdem hoc exerci
tium. similē in papa ratōnem. q̄ ab eo de-
beat vsus tolli nūc inueniri dicit' ab alijs
maxime dum recipit annatas/ quoniā ex
hac copula q̄ꝫdiu ꝑseuerauerit orie't ineui
tabiliter/ leprosa pestis symonie/ inficiēs
sua cōtagione. nedū caput. sꝫ pene singl'a

ecclesie membra. Supest vt apponatur sicut apponi querit̃ in reformatiõe ꝓuisio.

Consideratio. IX.

Potestas eccl'iastica si cõsideretur quo ad vsum vel exercitium. illa mutabilis est ⁊ multipliciter variabilis Nec consideratio cũ duabꝫ precedentibꝫ soluit protinꝰ questionẽ hãc. Si ptãs ecclesiastica sit ĩmediate a deo. vl' mediate ab hominibꝫ. Nã considerãdo ecclesiasticã potestatẽ primo mõ concedendũ est absq; vlla dubitatõe ꝙ illa fuit ⁊ est immediate a deo hoĩe xp̃o. sic ꝙ a nullo altero fuit instituta. Nec cõgregatio totiꝰ vniuersitatis hoĩm. secluso xp̃o dotuisset sibi ptãtem hmõi instituere. quẽadmodũ potuit vel possꝫ instituere sibi ptãtem ĩperialem sup oẽs. ptãtem regalẽ. ptãtem ducatuũ. comitatuũ ⁊ baroniaꝝ ⁊ ita de reliq̃s ptãtibus pure secularibꝫ Non aũt potuisset sibi instituere sacerdotiũ. nec papatũ sicut habet ecclesia. Nec similiter destituere sicut nec mutare legẽ xp̃i. que mutatio seq̃tur de necessitate ꝓut arguit Apl's. ꝙ trãslato sacerdotio necesse est vt legis trãslatõ fiat. ¶ Si vero ptãs ecclesiastica cõsideretur scd̃o mõ tunc in principio nascẽtis ecclesie collata est immediate a deo tã petro q̃ꝫ apl'is ⁊ discipulis. q̃bus ĩmediate xp̃s cõtulit sacerdotiũ super corpus suũ veꝝ ⁊ sup misticũ vñ ⁊ apl's dicit se recepisse euãgeliũ nõ per hoĩeꝫ. ⁊ sil'r misteriũ ⁊ mĩstrationẽ corpis xp̃i. Ego inq̃t accepi a dño qd̃ ⁊ tradidi vobis ⁊c̃. ¶ Et ita consequẽter ꝓbabile est ꝙ sicut xp̃s ĩmediate cõtulit hanc ptãtem primitꝰ suis apl'is ⁊ discipulis applicãdo. s. eã istis ⁊ nõ alijs. sic ⁊ immediate cõcessit vsum. actũ vel exercitium. qꝛ dans formã dat cõsequẽtia ad formã ¶ Dicimꝰ tandẽ his nõ obstãtibus vl' ita se hñtibus ꝙ successores petri et aliorũ apostoloꝝ de cõi lege. secluso miraculo vel noua reuelatõne. fuerũt ⁊ sunt instituti mediate ꝑ hoĩes. vt ꝑ consecratiõeꝫ ⁊ electõem vel aliã institutõne. Vsum similit̃ vel exercitiũ receperũt atq; recipiũt mediate ꝑ humanũ misteriũ vel concessionem.

A ¶ Et forte q̃ ad vsum vel exercitiũ ptãtis ecclesiastice. sic euenit ipſ etiã apostolis ⁊ discipulis. ꝙ post immediatã cõcessionẽꝫ vtriusq;. s. ptãtis ⁊ vsus. factã a xp̃o. pꝰ modũ crescẽte nũero fideliũ fuit ad tollendũ scisma ⁊ ad exẽplar dandũ posteris. limitatio facta talis ptãtis quo ad vsuꝫ/ ⁊ hoc ꝑ petꝝ summũ pontificẽ de cõsensu totius ecclesie primitiue vel generalis concilij. vt non quilibet posset in quẽlibet vti ptãte sua attẽta xp̃i ordinatõne primaria/ q̃ voluit ecclesiã suã regi prĩcipaliter sub vno. et ab vno monarchice. sicut est vna fides vnũ baptisma. ⁊ vna ecclesia. vnitate capitis. tam primarij q̃ꝫ vicarij. qm̃ iste est optimus prĩcipatus. p̃sertim in spũalibꝰ ad cõseruatõem vnitatis fidei ad quã obligãtur om̃es. Non sic autẽ est de legibꝫ ciuilibus ꝙ debeãt esse similes. ⁊ eedẽ apd̃ oẽs nationes propter varietatẽ morũ ⁊ conditionũ in diuersis ꝓuincijs. Quoniã insuper gladius ecclesie/ spiritualis est videlicet excõicatio/ que potest extẽdere se q̃ntũlibet in longinq̃s nationes. Aliter est de gladio materiali. Propterea nõ oportuit nec forsitan expediuit ꝙ in tꝑali potestate eẽt vna ꝑseuerãs monarchia ꝑ orbẽ vniuersum sicut de spũali ptãte p̃diximꝰ institutũ fuisse iure diuino primitꝰ ĩ ꝑsona petri Jo. vl. Pasce oues meas ꝓut sc̃i doctores ⁊ ecclesia tenẽdũ tradiderũt. ¶ Sumamus exm̃ materiale. cõforme vt tradit dioni. spũali qd̃ inuenit̃ in sole. q̃ fons luis ẽ nõ illuĩatꝰ ab alio corpe sed illuĩans. Deinde sunt aliq̃ que ab eo illuĩant̃ ⁊ cõseq̃nt̃ illuĩant. nõ nulla vero q̃ illuĩant̃ sed illuminãdi virtute carẽt. qm̃ in ipſ lux occũbit ¶ Exemplũ alid̃ est in Angelica triplici hierarchia vñ licet quo ad naturã grãꝫ ⁊ gloriã. sit quilibꝫ angelꝰ ĩmediate formatus a d̃o. nihilominꝰ q̃ ad exercitiũ actuũ hierarchicoꝝ q̃ sunt purgate illuĩare ⁊ ꝑfice tres primi ordĩes hierarchisant nõ hierarchisati ab alijs. Tres medij hierarchisant̃ ⁊ hierarchisant. Tres infimi hierarchisant̃. ⁊ nõ alios angelos hierarchisant ¶ Papalis autoritas suo mõ cũ cardĩalibꝰ imitat̃ triplicẽ primã Alterã vero mediam. imitat̃ Patriarchal' Archiep̃alis. ep̃alis ⁊ sacerdotalis autoritas ĩ hñtibꝫ subiectos sibi Qd̃ d̃r ꝓpter curatos. vel etiã ꝓpt̃ solos titulares ep̃os carentes plebe. Vltimi sunt ĩstar t̃tie hierarchie. q̃ hierarchisant̃ in ecclesia sed nõ alios autoritatiue hierarchisant quẽadmodũ sunt populi ⁊ simplices religiosi ſm dionisiũ.

Consideratio .X.

Potestas ecc̃iastica in sua plenitudine est formaliter subiective in solo romano põtifice ¶ Supponitur itaq̃ pmo q̃ licet aliq̃s possit eligi in papã nõ sacerdos, sicut eligit aliq̃s in episcopũ. Ipse nihilomin⁹ appellari nõ põt aut dz summ⁹ põtifex nisi fuerit ĩ sacerdotem & eõm cõsecrat⁹. Et q̃uis ex electõne posset aliq̃d iurisdictõis hr̃e, nõ tñ habet añ consecratõem in eõm plenitudinẽ ecclesiastice ptãtis tam ordis q̃ iurisdictionis vtriusq̃, qõ pspicuũ est ex terminis.

¶ Dic autẽ cõsurgit equiuocatio nõ modita ꝓpter dños iuristas qui loquẽtes de plenitudine ptãtis papalis solũ loq̃ videtur de ptãte iurisdictõis ex q̃ locutõe videtur hec absurditas sequi q̃ pure laic⁹ imo & femia posset eẽ papa & hr̃e plenitudinez ecclesiastice ptãtis ¶ Supponit insup exiam dictis q̃ ex institutõne xp̃i null⁹ in ecclesia dz dare vel suscipere grad⁹ hierarchicos q̃ sunt purgare illuiare & pficere. si nõ interueniat vere vel interpatiue autoritas supmi hierarche: vel monache in ecclesia sancta dei quaten⁹ in ea vitet cõfusio & optimo regimĩe gubernet ad exemplar ecclesie triũphãtis, ꝓpter qõ dicit Io: in Apoc. vidisse nouaz ciuitatẽ hierlm descẽdisse de celo. Et moisi dictũ est Vide vt oia facias iuxta exemplar qõ tibi ostensum est in mõte. ¶ Supponit rursus illõ phi q̃ actões sunt suppositoz. ¶ Tandẽ ex his precedentib⁹ possum⁹ describendo dicere Q̃ plenitudo ptãtis ecc̃iastice est ptãs ordinis & iurisdictõis que a xp̃o collata ẽ sit pnaturaliter petro sicut vicario suo & monarche primo, p̃ fez suis successorib⁹ legitimis vsq̃ in finẽ seculi. ad edificatõem ecclesie militãtis. pro consecutõe felicitatis eterne. ¶ Dicit in hac descriptõne supnaturaliter. ad differentiã ptãtũ vel iurisdictionũ. que successorib⁹ petri potuerũt cõuenire ꝑm leges humanas ciuiles & politicas. vel dictamẽ iuris naturalis. qõ vult vt supmus in aliq̃ policia gaudeat multz honorib⁹ & priuilegĩs sup alios vel ex speciali dotatõne seu donatione principũ/ & aliorũ secularĩũ/ vel tandẽ ex ipsi⁹ ecclesie seu conciliorũ generaliũ fauorabili cõcessione. sicut cõitas pfecta. suo capiti naturaliter dare põt Cui⁹ cõcessionis vna fuit rõ nõ mala q̃tin⁹ honorek in interptãdis iuribus & emergẽtib⁹ quotidie dubĩs circa regimẽ ecc̃iasticũ/ quia facilior est recursus ad papã cum curia sua. q̃s ad ip̃m generale conciliũ. Que causa mouit ab initio. reges instituere. & eis ptãtem leges cõdendi & interpretãdi tribuere. ¶ Hanc ãt distinctionẽ non attendẽtes aliq̃ putauerunt oĩa que nũc summis põtificib⁹ cõueniũt. cõpetere ex primaria xp̃i institutõne/ & imutabili iure diuino qõ falsum est/ qm̃ staret aliquẽ esse vex papã & pfectũ/ q̃ careret actualr multis talib⁹ priuilegĩs et honorib⁹ in q̃bus nõ consistit plenitudo ecc̃iastice ptãtis. qualẽ in petro fuisse descripsim⁹/ & quã null⁹ hoim ꝓter xp̃m imo nec ecclesia tota cõferre potuit/ ita nec auferre sicut in consideratõne. ix. notatũ est

¶ Contendũt nũc aliqui pollẽtes literis q̃ post institutas p generalia cõcilia regulas sup electõnib⁹ faciẽdis. & bñficijs p ordinarios cõferendis iuxta fundatoz intẽtionẽ. quẽadmodũ obseruat de iure pmonatus apõ laicos. nequaq̃ licitũ fuit pape tales cassare regulas. presertĩ ita generaliter & passiz p refuatões. & aliter sicut visum est a centũ annis vel vltra. Non licuit ꝓterea facere. tot & tales nõ obstãtias eoz que ꝓstituta sunt in generalib⁹ cõcilijs. q̃t et qualib⁹ nõ obstãtijs vti solet passim in bullis suis. adeo quidẽ. vt Alexãder q̃nt⁹ inducẽt⁹ sit in ptensis q̃busdã bullis ponere nõ obstantiã huius saluberrimi ac celebriter obseruati statuti. Oĩs vtriusq̃ sex⁹

¶ At vero rñdent alĩ. nõ ad originẽ ecclesiastice ptãtis positã a iure diuino tantũdẽ cõsiderãtes. q̃ntũ respiciũt decretales cuz glos allegatõib⁹ cõcordãtijs sine numero doctoz vni⁹ ad alterũ. vt ouiũ gregi mos est. Rñdẽt in q̃ pervnicũ verbũ. q̃ semper intellexit cõciliũ generale. antoritatẽ summi põtificis exceptã esse in oĩi cõstitutõe sua qualicũq̃. Mirũ quia posuerũt isti papalem autoritatẽ supra cõciliũ. aut saltem nõ imparẽ. Est autẽ certũ apud eos/ q̃ par in parẽ. & minor in superiorẽ nõ hz imperiũ ¶ Benedict⁹ aũt deus qui p hoc sacrosanctũ Constañ. conciliũ illustratũ diuine legis luie. dãte ad hoc ip̃m. vocatõne presentis scismatz intellectũ. liberauit ecclesiam suã. ab hac pestifera. pniciosissimaq̃ doctrina. qua semp manẽte. perseueraret semp scisma nutritũ ab ea. Declaratum nempe decretum q̃ est/ q̃ et sine papa generale concilium conuocari. Et a

concilio papa iudicari certis casibꝫ ꝑt. Ex insup habet autoritatē generale cōcilium prescribere leges seu regulas ꝫm ꝗs pleni tudo ptātis papalis nō quidē in se q̄ sem per eadē est/sed in vsu suo moderāda regu landaq̄ est. ¶ Neq̄ putandū est insup cō cilia generalia sic excepisse papalē autori tatē in cōstitutōibus suis. vt eidē ꝓmitte/ ret effrenis libtas/ea destruēdi leuissime/ que tāta granitate ꝛ digesta sapientū ma/ turitate condita sunt. Intelligit ergo pa/ palis autoritatis exceptio facta: prout oc currēs necessitas. vl euidēs vtilitas postu labat. vbi ptunc recursus ad generale cō/ ciliū non patebat. Alioquin non erat ibi vti plenitudie papalis potestatis/ꝫ abu/ ti plenissime. ¶ Utrū vero validū fuerit ꝛ ratū quicq̄d ex abusu tali processit diffini re sub vna generalitate/ nō audeo. Scio q̄ multa fiunt iniq̄ multa inexpedienter: multa in deformationē eccl'ie. que tamen facta tenent. Ceterū videt apponēda per hoc sacrosanctū generale concilium talis de claratio ꝓ quā appareat quo pacto auto/ ritas papal' ꝛ quousq̄ cognoscat excepta/ in constitutōibus vel iā factis/vel de no/ uo cōdendis. quoniā vt aiūt non est ad p̄ terita lex. Qm denicq̄ male gestorū p̄teri/ tis tempibus cessatio vel annullatō. neq̄ facilis neq̄ forte iuridica. ꝛ inexpediens
D plane videret. ¶ Attendātur regule q̄ se/ quūtur faciētes ad elucidatōem p̄cedenti um de legū vel constitutōem interp̄tatiōe ¶ Prima leges humane dātur ꝫm illa q̄ vt in pluribꝫ accidūt. Quoniā omnes ca sus ꝓticulares enumerare. ꝛ remediū spe/ cialis legis apponere neq̄ possibile est hu mano legislatori. cū sint in infinitū varia biles. sed nec expedit ꝓpter confusionē fa/ stidiosissimā immo ꝛ perplexā. que ex illa multiplicitate cōsurgeret. Erit autem lex ꝫm ysi. honesta iusta possibilis seruari/ et ꝫm consuetudinē patrie. loco tempiq̄ cō ueniens necessaria. vtilis manifestaq̄ ne aliquid ꝓ obscuritatē in captōe cōtineat. nullo priuato cōmodo. sed ꝓ cōi ciuiū vti litate conscripta. ¶ Altera regula. leges humane que ferūtur general'r/ p̄nt ꝛ debēt exceptionē recipe dum deficit rō legis. q̄ videlicet legislator si adesset. vel alius pru dens introgatus/exciperet a generali con stitutōe casum ꝓticularem. q̄ taliter aut ta liter occurreret. Hec autē exceptio multi pliciter nominat. q̄q̄ Epikeia. sicut ab Aristotele/quādoq̄ Iuris interp̄tatio. si cut a legist' quādoq̄ dispēsatio sicut a ca nonistis/quādoq̄ bona fides sicut a poli ticis. dicentibꝫ bonā fidē esse vbi nō fit' vnū ꝛ aliud agit'. q̄q̄ dicit' eq̄tas sicut ait ꝓpheta dño. Dm̄ia mandata tua equitas hoc est ꝫm equitatē implenda. ¶ Tertia regula. Triplex inuenitur iuris interp̄ta tio vel exceptio. Quedā est iudicial' ptātis. spectās ad legislatorē ꝛ iudices quēadmo dum dici solet. Cui? est cōdere ei? est inter p̄etari. Quedā est doctoralis autoritatis/ spectās ad illos quibꝫ data est autoritate summi p̄tificis licentia interp̄tandi sco/ lastice iura vel q̄ sup bis interp̄tādis. scia pollēt arte vel expientia iuxta illō Cuili/ bet experto in sua scia credendū est Et ite rū. Unusq̄sq̄ bñ iudicat de quibꝫ nouit. Quedā interp̄tatio est ineuitabil' necessi/ tatis. potēs cadere circa quēlibet. dū certi tudinalit' videt iminēs piculū suū nisi vi vi repulerit. ꝛ egerit cōtra generalia verba legis. q̄ casu est sine culpa apō deū. q̄uis dolere debeat ꝙ incidit in hāc necessitatē Et si docere p̄t legitimis testionꝫs apō iu dicē hūanū absolut? erit. alit' nō. quoniā apō illū idē est de illis q̄ nō sunt. ꝛ q̄ non apparēt. ¶ Quarta regula. Iuris interp̄ tatio. seu dispēsatō. vel exceptio q̄ est iudi cialis ptātis hoc opatur. ꝙ agēs. ꝓtra ver ba legꝭ nō punitur apō boīes in exteriori foro Sed apō deū in foro ꝓscie. peccabit vterq̄. scz dispēsans. ꝛ cū quo dispēsatur si talis nō fuerit q̄ dispēsat. qualē descꝑsit ꝓps/fidel' ꝛ prudēs. Fidel' ne ꝓmodū pro/ priū fauorē vel honorē q̄siuerit derelicto dīno vel cōi bono Prudēs vt circūspiciat vndiq̄ rō legꝭ. ꝛ legislatoris intētō ¶ Est ei dispensatio. ꝓmēsuratio seu distributō boni cōis. q̄le ē lex. ad singl'os ꝫm legꝭ in tentōz. put circūstātiaꝝ varietas occurre rit/q̄ dispēsatio si nō fidelit' ꝛ prudēt fiat. eā appellat Bern'. dissipatōem nō dispēsa tionē. intellige q̄ ad deū ꝛ conscias. si hoc cōstiterit aut cōstare debuerit Tenet vero freq̄nter apō boīes ꝫm exteriora iudican tes hec dispēsatio si nō cōtineat errorē ap tū. aut nisi fuerit supiori lege. phibita/ꝙ dicitur ꝓpter statuta fieri possibilia/cir ca papal' vsum ptātꝭ ꝓ generale cōcilium.

Quīta regl'a Iurꝭ interp̄tatō vel excepto q̄ est doctoral' autoritatꝭ releuat pl'imū. ñ E

obedientes nudo legis verbo. tã quo ad iudicia forensia. sicut est ab expẽsis releuatio. q̃ꝫ in foro conscie ⁊ diuino iudicio/ p̃sertim dũ sunt doctores famati. plures et experti in arte sua. ⁊ in morũ honestate ꝓbati. Alioquin sepe mentiť iniq̃tas sibi. dum corrupta est p̃ce vel p̃cio Excecãt eni munera. etiã oculos prudẽtiũ Etsi crediť Arestotili expientie verba loquẽti Malicia facit errare. nedũ circa cõclusiones elõgatas a primis pricipijs sꝫ in ip̃ismet pricipiorũ moraliũ ianuis. quẽadmodũ reputabať olim latrociniũ apud almanos/ licitũ teste Julio de bello gallico Ac peccatũ innaturale ⁊ sordidũ apd̃ romanos ſm apl'm ad eosdẽ. Et ita de pl'ibꝫ hoĩbꝫ datꝫ in reprobũ sensum. ꝓ varietate dãnatõis viciorꝫ ¶ Sexta regula Juris interp̃tatõ vel exceptio. dispẽsatio. sil'r exigit dũ fit altero p̃dictorꝫ modorꝫ iudicialiť vel doctrinaliter ꝙ habeať duplex intuitus. vnꝰ ad bonũ diuinũ ⁊ publicũ. Alter ad ꝑticulare cõmodũ illiꝰ ꝑ quo fit iuris interp̃tatio vel dispẽsatio Euenit itaqꝫ sepiꝰ ꝙ dũ passim laxať rigor legis ex quadã vt fingiť cõpassione. ⁊ misericordi cõdescẽsiõe ad aliquos ꝑticulares positos sub lege/ deperit ex altera ꝑte stabilitas ⁊ rigor discipline q̃ rigor est p̃cipue in oĩ lege seruãdus Docuerũt hoc romani q̃ ꝓprios etiã filios occiderunt. q̃ in seipsos rigorẽ legũ suarꝫ exercuerũt. quatinꝰ disciplina militaris. ⁊ obediẽtia legalis inuiolata maneret. Docent hoc frẽs Carthuſ. q̃ sup esu carniũ. vl' nũ q̃ꝫ vel rarissime dispensatõem recipiũt Ac ꝓinde disciplina regularis viget apd̃ eos que q̃ntũ sit collapsa apud religiões q̃sdã alias passim dispensatiõibꝫ vtẽtes/ videre stupor ⁊ dolor est. Sup qua re iã Bernardi pro tẽpe suo q̃rela nascebať. Quid mõdicendũ putabimꝰ de tã facili vt appellãt dispẽsatõne ꝑ papam ⁊ p̃latos sup iuram̃tis licitis. Sup votis rõnabilibꝫ Super ĩmensa bñficiorꝫ pl'alitate. Sup generali conciliorꝫ nõ obstãtia. Sup priuilegiorũ ⁊ exemptionũ cõe ius priuantiũ ꝯcessione? Quis oĩa dinumeraret ꝑ que nũc vigor eccĩastice. ĩmo ⁊ euangelice discipline totꝰ vere languit. emarcuit. euanuit? Prouideat sup oĩbꝫ sacrosctm̃ hoc Constãtiẽ. conciliũ. ¶ Fundať in hac radice stabilitas legũ. ꝙ consuetudo est optĩa legũ positiuarũ interpres. ita si neqꝫ iuri diuino neqꝫ naturali fuerit cõtraria. Fundať ⁊ illud Aresto. politisantis. Non esse dandũ premiũ inueniẽtibꝫ nouas leges. q̃ꝫuis in se meliores extiterint. qm̃ mutatio legum frequẽs causat instabilitatẽ. neqꝫ ꝑmittit eas in cõsuetudinis fixa radice roborari. Hoc aĩaduertãt qui ad oẽm motũ capitis ad om̃e quod bonũ agi fantasiatũ fuerit/ cõdere satagũt nouas leges/ penas penis adijcere. q̃si sup om̃i re que bona est si fieret. bonũ sit ⁊ expediẽs legem penalem addere. Non eniꝫ res publica regiť per si. ¶ Fundať in eadem radice. rõnabilitas abolitõis vel abrogatõis. quarũdam legũ positiuarũ ꝑ oppositos mores subditorꝫ qui versi sunt in naturã ¶ Fundať ⁊ rõnabilitas ꝑmissiõis quorundã malorꝫ. non vt approbenť. sed ne punita ruant in deterius ¶ Fundať ⁊ ius p̃scriptõis puniẽtis ne fiãt incerta dñia/ neglectores rerꝫ ꝓpriarũ ac iuste trãsferẽtes etiã apud deũ ⁊ consciam tale domiuiũ in bone fidei possessorẽ ⁊ prescriptorẽ legitimũ.

Consideratio. XI.

Potestas ecclesiastica in sua. plenitudine est in eccl'ia sicut in fine. ⁊ sicut in regulãte applicatõnem et vsum huiusmõi plenitudinis eccl'iastice potestatis. ꝑ seip̃am vel ꝑ generale concilium ip̃am sufficiẽter ⁊ legitime repñtans. ¶ Cõstat vtiqꝫ datã fuisse petro plenitudinẽ eccl'iastice potestatis a xp̃o ad edificationẽ ecclesie sue sicut cõformiter ad apostolũ. ponit descriptio ¶ Propterea loq̃tur August. cum alijs q̃busdam. ꝙ claues ecclesie date sunt nõ vni sed vnitati. et ꝙ date sunt ecclesie. Et hoc cõuenienter potest intelligi modis quos explicat cõsideratio. quoniã claues date sunt ꝓpter ecclesiam ⁊ vnitatẽ eius/ tanq̃ꝫ propter finem. ¶ Potest etiã dici in ecclesia vel in concilio hec plenitudo eccl'iastice ptãtis nedũ in se finaliter. sed alijs duobꝰ modis videlicet quo ad applicatõem ad hanc vel illã personam. Et quo ad vsum regulandũ/ si fortassis in abusum verti quereret. Constat his tribus modis plenitudinẽ ecclesiastice potestatis esse in eccl'ia. et in generali concilio tanq̃ꝫ in gerente vices eius. Et quidẽ de duplici modo/ prĩo ⁊ secũdo non est difficultas. Similiter nec de tertio si cõsideremus descriptiõꝫ plenitudis

ecclesiastice ptātis. vbi ponit q data ē ad
edificatōem ecclesie. Cū igit summ⁹ pon-
tifex hns eam subiectiue sit peccabilis/ et
possit hanc ptātem in destructōnem velle
cōuertere. Silr sacrū collegiū qō ei datū
est. z coassistit quasi cōitas aristocratica.
non est in grā vel fide confirmatuz. supest
vt aliq̄ sit relicta in obliquabil' z indeuia-
bilis regla ab optimo legislatore christo.
Im quā possit abusus hmōi ptātis repri-
mi dirigi atq; moderari. Hec autē regula
est vel eccl'ia. vel generale cōciliū. Ūñ cum
mediū virtutis aliter nō habeat nisi, put
sapiens iudicabit. final' resolutio. ad hāc
sapientiā fiet ad eccl'iam vbi est sapia in-
deuiabilis vel ad generale cōciliū. Dic
fundant ea multa que p hoc sacrū concili
um z ꝓstituta z practicata sunt. Ut q pa-
pa iudicari p̄t z deponi p concilium. Ex eide
in regulatōe sue ptātis q̄ad vsum subiicit
z sibi p̄t dici Cur ita facis. z ita de pluri-
bus que recollecta sunt in illo sermone. Pro-
sperū iter faciet nobis de⁹. Possum⁹ ad
hāc cōsideratiōem addere q plenitudo
eccl'iastice ptātis. si cōsideret in sua latitu-
dine. ipsa nō est in solo papa. nisi quodā
modo fontalit. ptātiuez origialit suo mō
Hec enī latitudo ptātis ꝓplectit in se ali-
as ptātes eccl'iasticas collectiue. a summo
vsq; ad deorsuz. Et est ī eis plenitudo ec
clesiastice ptātis papalis tanq̄s ps integra-
lis in suo toto. z ita nō est maior. vel supe
rior ad totam ecclesiā. sicut nec ps maior
toto. Si vero consideret hec plenitudo
in sua supmitate. tūc absq; vlla dubitatōe
plenitudo eccl'iastice ptātis papalis. supi-
orz maior est ad reliq̄s/ sed iā illō quod re
liquū est. nullo pacto p̄t constituere gene
rale concilium iuxta illō qō dictū est pri⁹ q
generale concilium in sua rōe formali inclu
dit de necessitate. papalez autoritatē siue
papa sit siue nō sit. qz si papa est z vult fa-
cere debitū suū de conuocādo ꝓcilū certe
debz autorisari p ipm. Si vero ptinacit
renuit in destructōz eccie. iā tūc agendū ē
acsi non eēt z remanet ī eccia ptās seipaz
ꝓgregādi. z sibi puidēdi ac ordinandi de
ptāte papali. scōo z tertio modis q̄ ad ap-
plicationē ad vsuz/ sicut de capitulo z de
cano. vel de vniuersitate z rectore. suo mō
B dicere. Oz occurrit difficultas princi
palis q̄d mortuo papa. vel electo. possit
ipm concilium. Potest itaq; prīo consti
tuere sibi papā vnū modo solito p electōz
dñoz cardinaliū/ vel alio modo p cōpro-
missum vel p viā spūssancti. si pbabilit ita
sperare posse fieri q oēs concordarent in
vnū Vel forte p expectationē diuini mira
culi sicut fuit in electione Mathie. Et de
hac prīa ptāte concilij non est difficultas
quin sibi possit facere caput vnū. Alia
multa sunt q̄ papa mortuo vel electo pōt
exercere concilium p seipm vel p organū ali
qō vice oim/ quē admodū sepe practicatū
est in hoc concilio de diuersis sentētijs z de
cretis respiciētibus exercitiū iurisdictōnis
coercine sicut in vocatōez depositōe pape
sicut in excōicationez interdicto. relaxatō
nez absolutione factū est in causa tridēti-
naz Argētina. in quib⁹ oīb⁹ introdu
cit scta Synod⁹ loq̄ns decernēs diffinies
Hic inuenit in primis concilijs. tpe apo
stoloz z alioz q̄ concilium loquebat z non
papa etiā dū viuebat Ūñ dixerūt apli z se
niores Act. xv. scribētes acta illi⁹ concilij.
Visum est spūisancto z nob Et simile no
tat actu. vi. de conuocatōe eccie p. xij. apo
stolos Et in concilijs generalib⁹ tales inue
niunt modi loq̄ndi. Placuit sctō cōcilio.
Vel cōciliū diffinit. vel statuit sctm cōci-
liū vel sacri autoritate cōcilij vel Synoda
lis ordiatio vigeat Et ita in similib⁹ De
nicq; tertio sunt alia q̄ nō p̄nt exerceri nisi
p suppositū determiatū iuxta iā allegatū
q actōes sunt suppositoz Circa q̄ disti
guēdū ē. qz vel illa sunt talia. q̄lia null⁹ p̄t
exercere nisi sit papa. nec p ꝓmissionē nec
alit Vel sunt talia q̄ ꝓmitti p̄nt p aliquē
vel aliq̄s p q̄s h exerceri nō possz sz ali⁹ ca
pax ē. Extm de curato nō sacerdote. q̄ p̄t cō
mittere simplici sacerdoti nō hnti plebz ali
quā. q ī cura sua celebret missaz z ꝓsecret.
Qx audiat ꝓfessiōes z absoluat. q mīstret
eucharistiā. z ita de reliq̄s spectātib⁹ ad sa
cerdotiū. Poterit igit silr ꝓcilū cōmittere
sacdotib⁹ vt agāt talia q̄ nec ꝓcilū p se nec
illi sacerdotes sine ꝓmissiōe vl'lnia ꝓcilij
possent exeq̄ salte licite Quocirca restat
ꝓscēdū de illa cōditōnali si sit aliq̄ ptās
in papa q̄ possit in aliq̄d in qō nulla alte
ra ptās ecclastica p̄t attigere neq; de facto
neq; de iure. Et videt prīa facie q nō iuxta
cōiorē doctoz sentētiā. q̄ dicūt ptātem or
dinis esse equalem in oīb⁹ sacerdoti-
bus comprehēdendo more apli epatum
sub sacerdotio. Nō enī videt q sit aliquis

actus ordinis in quē possit papalis auto
ritas. quin in illū possit de facto potestas
ep̄alis. Ceterū de potestate iurisdictōnis
quōcunq; fiat sermo videt̄ q̄ conciliū pos
sit illā cōcedere in defectu pape vt in subij
ciendo. A ep̄o. tales populos quales vo
luerit. p sacramentorū licita ⁊ rata mīstra
tione. Et ita practicauit hoc cōciliū circa
Samaytas legatos eis dando. qui licite
possent om̄ia que sunt ordinis ⁊ sp̄ualis
iurisdictōis ¶ Proinde q̄d de largitōe in
dulgentiaꝝ tenendū sit lectori interim cō
siderandū relinq̄. si solius pape cōcessiōe.
mediate vel immediate tradi possint. Pu
tant aliq̄ q̄ ptās hec respicit claues in fo
ro penitētie. Propterea cōuenit in eodez
foro cuilibet sacerdoti maxime ep̄o. si nō
fuerit hec ptās a supiore. quo ad vsum li
mitata/aut cōuenit illi qui habet curā cō
munitatis ecclesie s̄m thomā. Cōciliū ve
ro talē curā hz ¶ Porro iuxta hūe dicēdi
modū potest occurrere scandalū trahens
ad hoc incōueniēs. q̄ ecclesia possz bn̄ re
gi vsq; in finē seculi sine papa/ vt si gene
rale ꝯciliū daret licentiā om̄ib; ep̄is sacer
dotibus cuilibz supra plebē suā absq; vl
la iurisdictōis limitatōe vel restrictiōe. qz
sic ep̄s posset constituere sacerdotes. īmo
⁊ ep̄os licite ⁊ rate. ⁊ vti clauib; ⁊ ita de reli
quis oīb; hierarchicis actib;. ¶ Rn̄dem⁹
q̄ etsi ad tp̄s aliq̄d generale cōciliū possit
aliq̄d tale facere. qm̄ habere papā est pre
ceptū affirmatiuū. obligās ad sp̄. sz nō p
sp̄ sicut apparuit dū vacauit sedes p duos
aut tres ānos. sicut ⁊ nūc vacat. Nihilomi
nus generale ꝯciliū neq; deberz. neq; pos
set talē defectū capitis vsq; in finē secli to
lerare. stāte lege pōt tn̄ supplere dū necessi
tas vrget. vel suadet euidēs vtilitas. ⁊ hoc
vel p vnū ep̄m q̄si vicariū. vel p plures. si
mul aut successiue. Et hoc mō dicit̄ eē ple
nitudo ptātis ecc̄iastice in ecclesia supple
tiue ¶ Cognoscim⁹ ex his q̄ false sunt ⁊ ī
iuriose cōcilio generali. tales assertiōes q̄
negant ab eo vel ab ecc̄ia. executōz ptātis
sup̄me iurisdictōis. Negāt insup̄ decernē
di vel diffiniēdi ptātē/dū papa ē/reponē
tes in eo solo hāc autoritatē diffiniēdi. cū
ex multis cōcilijs ⁊ certa rōe cōstet opposi
tū Vn̄ ⁊ apostoli miserūt in samariā petꝝ
⁊ Johez tanq̄ subditos ecclesie Et iacob;
ptulit diffinitōez sacri cōcilij sup̄ cessatōe
legaliū. de quo Act. xv. notatū est qn̄ tn̄ pe
trus p̄sidebat. ⁊ residebat in ecc̄ia legitīe/
cū esset in grā ꝯfirmat⁹ die pētecostes.
¶ Possum⁹ tandē canones apparēter di
scordes sup̄ laude plenitudīs ptāt; papa
lis rōnabiliter ad cōcordiā reuocare si di
stinctōez trimēbrē acceptōis ecc̄iastice po
testatis acute viderim⁹ Hanc enī potesta
tē formaliter ⁊ in se consideratā prīo mō/
nemo iudicare p̄t neq; Augusti. neq; po
pulus neq; tot⁹ cler⁹ īmo nec vniuersalis
ecclesia. Sec⁹ in alio duplici mō Vn̄ sicut
ex cōsideratōne ptātis h⁹ stupende ⁊ mira
culose īpatores etiā ⁊ reges pcumbunt ad
oscula pedū pape. Et inde cōsurgit aliqn̄
ex hūana fragilitate arrogans sup̄bia in
p̄sona pape referētis ad se q̄d impēdit̄ po
testati. Non aliter existimandū est de p̄o
ribus sanctis patrib;. extollētib; papā mi
ris modis Et inde suborta est in q̄busdā
summis pōtificib;. arrogātia maior debi
to. q̄d est vsurpare id q̄d iure non poterat.
¶ Hinc cuidā gloriāti q̄ pedib; suis cō
culcaret imp̄atoris caput. retudit hāc ar
rogantiā/acriter satis Imp̄ator hoc mor
daci verbo. Nō tibi inq̄t sed petro ¶ Hic
fit p̄terea q̄ absq; mendacio vel adulatōe
papa neq̄issim⁹/p̄t appellari sanctissimus
p̄t adorari cultu dulie vsq; ad oscl̄a pedū ⁊
ita de reliq̄s honorib;. ¶ Sic ecc̄ia q̄ ma
culā non hz neq; rugā que instar Marie
virgo est ⁊ mr̄. introducit̄ qn̄q; tanq̄ pec
catrix ⁊ sordida non quidē p se. ⁊ in se. sz p
peccatis filioꝝ. sicut anima sana fert ⁊ re
git corpus egrotū

Consideratio. XII

Potestas ecc̄iastica papalis nō ita
habz dominia ⁊ iura terreni simul
et celestis imp̄ij q̄ possit ad libitū
suum de bonis clericorū. ⁊ multo minus
laycorū disponere. q̄uis concedi debeat.
q̄ habz in eis dominiū quoddā regitiuū
directiuū. regulatiuū. ⁊ ordinatiuū ¶ De
claratōem hui⁹ consideratōis quā discre
tio moderatrix atq; mediatrix ponit inter
errores oppositos/dum facere meditarer
occurrere visa est protinus in ipso medita
tiōis mee secreto. duplex improba pestis
Nomen vnius detractio liuida. Nomen
alterius adulatio subdola ¶ Prima pote
statē ecclesiasticam deprimens. subijciebat
temp̄ali. Altera sustollebat in immēsuz ve
lut ad sil̄itudinē altissimi ꝯfundens iura

cuiussibet alterius ptātis. Tolle tolle cla
mat detractō tpalitatē oēm/ius vel domi
niū ab eccl'iasticis. Quare? Quia sic insti
tuit xp̄s. cuius ista vox est. Nisi q̄s renūci
auerit oībus que possidet nō potest me⁹
esse discipul⁹. Sic improperabat Julia/
nus apostata xp̄ianis. rapiens eorū facul
tates Addit detractio ꝙ eccl'iastici nequa
q̄ capaces sunt iurisdictōis tpalis. etiāsi
principes alij cōferre voluerint. Inducit
apostolū qr nemo militans deo implicat
se negocijs secularib⁹. Addit detractō. Ni
hil habere eccl'iasticos. neq̄ decimas. neq̄
oblatōes quātomin⁹ alias dotatōnes vel
possessiōes nisi ex pura elemosina donan
tiū? Et ꝙ ab ecclesiasticis peccātib⁹ saltez
habitualiter possent ꝑ secularē potestatez
optimo iure tolli. qr data est ptās hec se/
cularis in vindictā malefactoꝝ. neq̄ sine
causa gladiuz portat. Addit q̄rto nitens
apostoli verbis. Hn̄tes alimēta. ⁊ q̄b⁹ te/
gamur his cōtenti simus/qr q̄cquid hn̄t.
ecclesiastici vltra simplicē victū ⁊ vestituz.
totū illud est pauperū. cuius retentio ne/
dum furtū vl' rapina simplex est/ sed sacri
legiū put detorquet ad hanc sentētiā tam
hieronimi verba q̄ bernardi. Vult tandē
detractio ecclesiasticos oēs ad illam apo/
stoloꝝ ⁊ discipuloꝝ primā pauptatē. sine
equis. sine thesauris sine calciam̄tis sine
possessionib⁹. de necessitate salutis redige
re. execrās in ecclesiasticis pompā omnē
vel seruientiū. vel ciboꝝ vel equorū vel in
dumentoꝝ. Cōsurgit ex aduerso blan
diens ⁊ subdola adulatō. ⁊ ad aures eccle
siasticoꝝ p̄cipue summi pōtificis insusur
rans. O quanta est. q̄ta sublimitas eccle/
siastice ptātis tue. O sacer clere. q̄ nihil ē
secularis autoritas tue cōparata. Qm̄ si/
cut xp̄o collata est omnis ptās in celo ⁊ in
terra. sic eam xp̄s oēm petro suisq̄ succes
soribꝫ dereliq̄t. Unde ⁊ nec cōstantin⁹ q̄c/
q̄ Siluestro pape cōtulit. qd̄ nō eēt p̄us
suum. sed reddidit iniuste detentū Porro
sicut nō est potestas nisi a deo. sic nec aliq̄
tempalis vel ecclesiastica imperialis vel re
galis nisi a papa in cuius femore scripsit
xp̄s. Rex regum. dn̄s dominantū. De cu
ius ptāte disputare. instar sacrilegij ē. cui
neq̄ quisq̄ dicere pōt. Cur ita facis. Si
etiā tpalia om̄ia si ecclesiastica bona. atq̄
dominia mutauerit. diripuerit distraxe/
rit. Mentior si nō inueniunt̄ hec scripta
ab illis etiā qui sapiētes sunt in oculis su
is. Si p̄terea non inueniūtur fuisse ꝑ ali/
quos summos pōtifices hec credita. No
tum est illd̄ Satirici Nihil est qd̄ credere
de se nō possit cum laudat̄ dijs equa pote
stas. Et illd̄ comici de adulatore Hic pfe
cto ex stultis insanos facit Sentiēs āt
adulatio. quādoq̄ nimis se cognosci. stu
det quasi modestiori sermone depressius
vti. vt credibilior appareat. Cōcedit secu
lari potestati possessiōes ⁊ iurisdictōes p
prias q̄s tollere neq̄t pro libito papa. Re
cognoscit Constantinū vel alios princi
pes aliquid ecclesie nouiter contulisse Ni
hilomin⁹ tradit ꝙ summus pōtifex supre
mus est monarcha nedū in spūalibus. sz
tempalib⁹ habens potestatē hanc īmedia
te a xp̄o. sed alij reges oēs ⁊ principes suā
recipiūt dn̄ationē ab eo. ⁊ solum mediate
a deo. Alioquin vt monstruosus esset hic
mundus. si haberet tot capita que nō sub
vnico regerētur. Rediretq̄ manichei deli
ramentū ponentis duo principia. Unū
bonoꝝ ⁊ spiritualiū. Aliud malorū ⁊ tem
paliū. vnde ⁊ sicut corpus est ꝓpter aīam.
⁊ ab aīa viuit ⁊ regitur. sic potestas secula
ris propter spūalem a qua recipit suū esse
legitimū. Quā autoritatē spūalē q̄ negāt
vel impugnāt sint int⁹ sint foris ecclesiaz
pn̄t gladio vel spūali excōicatōis sicut ca
tholici vel debellatōis sicut infideles feri/
ri. Et eoꝝ dn̄ia vel bona in alios trāsferri
Hāc existimatōz habuisse visus est Bo
nifaci⁹ octau⁹ in quadā decretali. Et ī hac
fundari putat̄ ab aliq̄b⁹ dn̄oꝝ prutenoꝝ
aduersus infideles debellatō. suorūq̄ bo
noꝝ ⁊ dn̄iorū cōquisitio. Putat̄ ab alijs
depositio vni⁹ Regis frācie ꝑ papam za/
chariā. hic eē fundata tāq̄ papa sit q̄ trās
ferre possit reges ⁊ regna Rursus aīad/
uertēs. adulatio. durū esse multis hūc ser
monē. ⁊ ideo min⁹ credibilē studet loq̄ re
strictius/cōcedens ꝙ sicut ante petrū fue
rūt apd̄ infideles vera dn̄ia quēadmodū
irrefragabilis autoritas sacre scripture et
euāgelice narratōis testis ē Sic nō opor
tet nūc post petrū. vt oīs ptās imperialis
Regalis vel altera secularis sit immediate
robur hn̄s a summo pōtifice sicut rex frā
corū xp̄ianissim⁹ supiorē hoc mō non hz
nec recognoscit in terris. Idcirco trāsfert
verbū suū adulatō loq̄ de dignitatib⁹ offi
cijs ⁊ bonis ecc̄iasticorū q̄ oīa sic subijcit

summo pōtifici vt quicq̄d circa ea placue
rit disponere mutādo transferēdo. appro
priando hoc possit hoc teneat ⁊ ratum sit
licet hoc sine causa. licet cū peccato suo pe
gerit/ q̄uis pctm̄ circa hoc vult adulatio
longe a papa sit facere. vt eū symoniā pos
se neget cōmittere. quoniā sua sunt om̄ia
eccl̄iastica bona. Cōcedit insup̄ q̄ sup̄ ius
est/ potens ab altero ius suum tollere ⁊ q̄
nec ab eo appellari/ neq̄ eū iudicialiter
euocari. nec obedientiā ab eo subtrahi. p̄
sertim extra casum heresis sit aliquaten⁹
possibile. Hic solus symbolū fidei cōde
re hic solus causas eiusdem fidei. ⁊ maio
res ceteras tractare potest/ solus vt iaz ta
ctū est. diffinitiōes. regulas. leges. ⁊ cano
nes condit. Alioquin quicq̄d p̄ alios dif
finitur. decernit̄. cōditur. statuit̄. irritū est
⁊ inane. Nec aliq̄d ex eis que statuerit. p̄t
nisi per ip̄m quōlibet cassari vel infringi.
Fallor si nō ante celebratiōem hui⁹ sacro
sancte Constañ. synodi sic occupauerat
mentes pl̄imoꝝ. literaliū magisq̄ litera
torū ista traditio. vt oppositoꝝ dogmati
sator. fuissz de heretica prauitate vel nota
tus. vel dānatus. Hui⁹ rei signū accipe/
quia post declaratōem ex theologie prin
cipijs luce clariorē. ⁊ quod vrgentius est
post determinatōem ⁊ practicatōem eius
dem sctē Synodi/ inueniūtur q̄ talia pa
lam asserere non paueant. tam radicatū ⁊
vt cancer serpens tā medullit⁹ imbibitū
fuit hoc prisce adulatiōis virus letiferū.
¶ Tandē miserāte deo moderatrix discre
tio. collustrata lumine legis euāgelice. me
diam ac regiā viam tenēs inter deuios er
rores extremos. detractōnis ⁊ adulatiōis
ponit dictā hanc cōsideratiōem duodeci
mā cum prioribꝫ. tanq̄ signū aliq̄d osten
siuū itineris recti. ne forte offendāt ad la
pidem erroris. pedem sue inq̄sitiōis scru
tatores veritatis. ¶ Unde dicim⁹ eccl̄ia
sticos ⁊ capaces esse bonorū temp̄aliū. et
multa eis ex debito. nō ex elemosina pura
cōpetere. ⁊ nō debere eos coerceri. vel spo
liari p̄ secularē potestatē. nisi vocata sit in
sui iuris subsidiū. quod dicit̄ propter he
reticos ⁊ rebelles. Possunt ipsi deniq̄ cū
diuitijs aliter q̄ apostoli viuere cōuersari
vel incedere pro tempoꝝ locoꝝ ⁊ aliarū
circūstantiaꝝ varia q̄litate/ prout sapiēs
iudicabit. Nec ita sunt hieronimi vel ber
nardi verba. generaliter ad om̄es ecclesia
sticos tanq̄ propriū habeāt nihil. detor
quēda. Monachis autē quib⁹ loqueban
tur alia lex est. ¶ Vitam⁹ ex aduerso stul
tas ⁊ falsas adulatōnis insanias. attribu
entes summo pōtifici plenitudīs potesta
tem. q̄lem descripsim⁹ que tāta est quantā
sapientissim⁹ legislator xp̄s preuidit suffi
cere ad edificatōnem continuam ecclesie
dilectissime sponse sue. quā propria mor
te firmauit ⁊ dotauit. Cui ptāti detrahere
esset impietas sacrilega indignissimaq̄.
Sed glorificent deū qui potestatē talem
dedit hominibꝫ. misericordissima pietate
sua. que potestas q̄to sublimior est pul
crior ⁊ dignior. tanto ne vertat̄ in abusū
vilē. turpem. et indignū. prouidere debet
summ⁹ pontifex ⁊ eam vt sapiēs iudicabit
regulare. Quid autē sapiētius in terr̄ ge
nerali cōcilio quod ⁊ spūsancto regitur. ⁊
cuius agifrenis summa libertas est. Pre
clare dixit Aresto. Non esse seruitutē obe
dire legibus. ¶ Addam⁹ summū pontifi
cem cū collegio suo ita presidere bonis ec
clesiasticis. vt de eis statū habere sufficiē
tem ⁊ decentē oporteat. Sed nō ita vt ca
put grauiduz membra reliq̄ obruat mole
sua. neq̄ velit vsurpare ꝯtra naturā singu
laris mēbri om̄ia officia mēbroꝝ/ quib⁹
singulis vt ait apostolus ꝓpriū datum est
officiū. Nam si om̄ia ocul⁹ vel caput vbi
pes? vbi man⁹? Cōcernit hoc collationē
beneficioꝝ/ mlt̄iplicitatē exēptionū odio
sissimā. plenā erroris ⁊ ꝯfusiones in eccle
siastica hierarchia ⁊ ita de reliq̄s. Reserua
tionē preterea tot casuū. tot excōicationū
in foro cōscientie. euocatōem tā facilē om
niū causaꝝ ab ordinarijs sint cause ille p̄
phane sint sacre fidei quales fidei causas
om̄es ab ordinarijs singulis p̄serti in do
ctrinis notorie scādalisantibꝫ dioceses su
as/ ⁊ vbi vigent studia literaꝝ velle p̄hibe
re quid aliud est. q̄ ianuam grandē erro
ribus ap̄ire? ¶ Postremo suis se termīs
ita potestas eccl̄iastica coerceat. vt memi
nerit potestatē secularē etiā apud infide
les. sua habere ꝓpria iura suas dignitates
suas leges sua iudicia. de quibꝫ occupare
se eccl̄iastica potestas nō p̄sumat vel vsur
pet. nisi dū redundat abusus ptātis secu
laris in impugnatōem fidei ⁊ blassemiaz
creatoris ⁊ in manifestā eccl̄iastice ptātis
iniuriā. tūc enī attendere cōuenit vltimā
hui⁹ cōsideratōnis duodecime p̄ticulā. q̄

in his eccl'iastica ptās habet dominiū qd̄
dam regitiuū. directiuū. regulatiuū. ⁊ or-
A dinatiuum ¶ Concludūt hoc ⁊ nihil fere
aliud rōnes ⁊ allegatōes oēs induci solite
q̄ plenitudo potestat' papal' superior est
ad oēm aliā eccl'iasticā ⁊ tp̄alem. Quāuis
sub hoc respectu potestas vniuersal' eccīe
vel generalis cōcilij legitime ꝯgregati. di
ci possit maior in amplitudine vel exten-
sione. maior in infallibili directōe. maior
in moꝝ reformatōe in capite ⁊ in mebris
maior in coerciua potestate. maior ī cau
sarū fidei difficiliū vltimata decisiōe. ma
ior deniq̄ q̄ copiosior. cōplectit' enī saltē
virtualiter omnē ptātem. ⁊ om̄e politicū
regimē. papale. impiale. regale. aristocra-
ticum ⁊ tymocraticū prout alias deductū
est ex descriptōne cōcilij generalis que ta-
lis est ¶ Conciliū generale est cōgregatō
legitima autoritate facta ad aliquē locuz.
ex om̄i statu hierarchico. toti⁹ ecclesie ca-
tholice. nulla fideli p̄sona que audiri req̄-
rat exclusa/ ad salubriter tractandū ⁊ ordi
nandū ea que debitū regimē eiusdē eccle-
sie in fide ⁊ morib⁹ respiciūt. ¶ Dicamus
hic aliqua circa diffinitōem hāc cōcilij ge
neralis. Et prīo q̄ cōgregatio legitīa au-
toritate facta dicit' regulariter a papa. sic
sonant decreta ⁊ decretales innūere. Exci
piūtur tamē tres casus. vbi ꝯgregatio cō-
cilij generalis fit legitime sine papa Un⁹
dū desijt esse p̄ mortē naturalē vel ciuilem
seu canonicā. que est depositio. Uel si ca-
dat in p̄petuaz maniā. Aut si ad eū capti
uatū nō pateat accessus. Alius dum suffi
cienter req̄sit⁹ de cōuocādo cōciliū. renuit
cōtumacit' in p̄niciē ecclesie p̄sertī si tāgat
ip̄m. Tertio si cōciliū postq̄ est a papa le
gitime cōgregatū statuat certū tp̄s ⁊ locuz
p̄ celebrādo generali ꝯcilio sicut infra tri
enniū vel de decennio in decēniū. etiā vbi
papa renueret. Nec refert in prīo ⁊ secūdo
casu p̄ q̄s euocet' conciliū. dūmō cōgreget'
quēadmodū fuit pis' Nihilomin⁹ expedit
decernere p̄ futuro modū ꝯuocatōis sicut
in reformatōe salubriter est auisatū. Uti-
nā ⁊ synodaliter iā esset diffinitū ¶ Dica-
m⁹ scd̄o iuxta p̄babilē valde sentētiā q̄ de
statu hierarchico eccīe nō sunt p̄prie nisi
duo status. Prelatoꝝ maioꝝ videlz q̄ suc
cedūt apl'is. ⁊ sunt ep̄i archiep̄i Et ita sur
sum. Et minoꝝ. q̄ successores sunt. lxxij.
discipuloꝝ. Et dicūtur p̄lati scd̄i ordīs di
gnitatis vel honoris. q̄les sunt curati qui
bus ex statu ⁊ ordinario iure. conueniūt
tres act⁹ hierarchici. p̄marie. eēntialiter et
īmediate a xp̄o. q̄ sunt purgare p̄ correctō
nē. Illuīare p̄ doctrinā ⁊ p̄dicatōem Per-
ficere p̄ sacramētoꝝ mīstratōem. Fundat'
hec sentētia Mat. xviij. vbi postq̄ xp̄s di-
xerat dic eccl'ie. subiūxit de q̄b⁹ loq̄bat' dū
ait Qd̄cūq̄ solueritis sup̄ terrā ⁊c. Cōstat
autē q̄ nedū apl'is sz ⁊ discipul' loq̄bat' iu-
xta glosas doctoꝝ in hoc loco. Et Mat. x
et Lu. x. vbi fit s̄mo de missione. lxxij. di-
scipuloꝝ ⁊ Mat. xvi. vbi xp̄s petro dixit p̄
oībus. Qd̄cūq̄ ligaueris. Et iterū super
hanc petrā edificabo eccl'iam meā. ⁊ porte
inferi nō p̄ua. aduersus eā ¶ Concordāt
Aug. Hiero. ysid̄. Beda. Magister vbi p̄
us. ⁊ expresse multū Damasus papa. Nō
ampli⁹ inq̄t q̄ duos ordīes inter discipu-
los dn̄i esse cognouim⁹ id est. xij. apl'oꝝ et
lxxij. discipuloꝝ Un̄ iste p̄cesserit ignora-
m⁹. ⁊ qd̄ rōe caret extirpare necesse est loq̄
tur contra coepiscopos. ¶ Dicam⁹ tertio
naturā generalis cōcilij talē esse/ vt null⁹
fidel' q̄ audire voluerit. debeat excludi ab
audientia q̄tenus vel doceat' vel doceat si
cut legitur in principio cōcilij ¶ Distin-
gui tamē solet de hn̄tib⁹ vocem in cōcilio.
Quidā hn̄t cōsultiuā. Alij diffinitiuam.
Primi sunt quib⁹ inest noticia taliū que
tractant' etiā vsq̄ ad mechanicas artes Ut
si querat' de mō reparatiōis eccl'iaꝝ mate-
rialiū/ esse poterit in lathomis vox cōsulti
ua. Sic in aurifabris ⁊ fabris. Sic dum
fit questio de philosophicis ⁊ moralibus
disciplinis vt sunt p̄cepta decalogi. p̄nt se
culares eruditi in ph̄ia legib⁹ ⁊ morib⁹ da
re conciliū. ⁊ aliq̄n salubri⁹ q̄ nō nulli pre
latoꝝ vel curatoꝝ vel etiā theologoꝝ vsq̄
adeo. q̄ in generalib⁹ cōcilijs ꝯtra Arriuz
tp̄e Athanasij fuerit interrogat⁹ gētil' phi
losoph⁹ de materia nedū pure morali. sed
q̄ tangebat btē trinitatis eandē essentiaz.
¶ Ceteꝝ de voce diffinitiua q̄les eā habe
ant nō est dubiū de ep̄is ⁊ sup̄ioribꝰ p̄lat'
sicut iuxta p̄dicta practicatū sepi⁹ inuenit'
in prioribꝰ cōcilijs Sed neq̄ videt' ambi
guitas eē de minoribꝰ p̄latis q̄ sunt cura-
ti ⁊ hierarche Neq̄ de illis q̄ ad hūc dupli
cem p̄latoꝝ ordinē reducūtur. q̄bus non
ex priuilegio solo sed ex statu ⁊ ordinario
iure competit animaꝝ cura/ quēadmodū
sunt multi Abbates decani p̄positi cum

simílib⁹ ¶ Facit ad hoc determiatio sacre facultatis theologie parisien nuper edita contra temeritatē extollentiū priuilegia/tos sup curatos in predicatōibus ⁊ cōfes/sionibus. vbisic dicit in duobus primis articulis. ¶ Dñi curati sunt in eccl'ia mi/nores prelati ⁊ hierarche ex p̄maria institutōne xp̄i. quib⁹ cōpetit ex statu ius p̄di/candi/ius cōfessiones audiēdi/ius sacra/menta eccl'iastica ſm exigentiā sui stat⁹ et parochianor̄ ministrādi/ius sepulturas dādi/ius insup decimas ⁊ alia iura paro/chialia recipiēdi. ¶ Circōs articul⁹ q⁹ ius predicandi ⁊ cōfessandi cōpetit prelatis ⁊ curatis principal'r ⁊ essential'r ⁊ mendicā tibus de p accidēs ex priuilegio. qm̄ sunt introducti. vel admissi ex cōcessione ⁊ bñ/placito dñor̄ prelator̄ ¶ Dicam⁹ postremo q⁹ licet ea que statī dicta sunt ꝓsonare videant iuri dinor̄ obſuationi prior̄ cō/cilior̄ atq; ratōi. Nihilomin⁹ cōciliū pōt certis de caus ⁊ ad tps ꝓstituere voces dif/finitiuas in pluribus vel pauciorib⁹. ⁊ in alijs q̄s dicti sint / satis sil'r ad illa q̄ facta sunt ⁊ fieri possunt vario mō circa institu/tionē prelator̄ eccl'iastic⁹ maior̄ ⁊ mi/nor̄ que quādoq; fiebāt a toto pp̄lo ⁊ cle/ro. qñq; a toto clero solū qñq; a sol' cano/nicis eccl'ie cathedralis. ⁊ nouissime cre/bri⁹ p solū papā sicut p̄limor̄ est iudiciū

Consideratio. XLII

¶ p

Potestas eccl'iastica sicut ⁊ alia q̄li/bet originat' a prima iusticia ſm quā iura oīa leges iurisdictōes atq; dominia pulcra ordis varietate fun/dant ¶ Describit itaq; iusticia q⁹ est ppe/tua ⁊ cōstans volūtas. ius suū vnicuiq; tri/buens. Hec autē descriptio cōpetit p̄ci/paliter iusticie diuine. in ordine ad suas creaturas. Deus nēpe solus est q̄ volūta/te ppetua ⁊ constāti. dat vnicuiq; rei quod suū est. suū inq; nō ex debito rigoris. ſz ex liberalissima ⁊ dignātissima donatōe crea/toris ¶ Sic in q̄libet re tantūdē est de iure. q̄ntū de entitate. Dz enī res quelibet ius seu titulū id bñdi q̄ hz ex dictamie rectis/simo p̄rie iusticie. ¶ Jus vero sic describi/tur ius est ptās seu facultas p̄opinq̄ con/ueniēs alicui ſm dictamē p̄time iusticie. ¶ Porro dictamē hoc lex dicit/ q⁹ lex est regula cōformitatez hñs ad dictamē recte rōnis. Dictamen vero recterōnis p̄time. ⁊ iusticia cōueniūt in deo synonime. Pro/inde dictū est in descriptōe iuris q⁹ est fa/cultas ꝑ inquaz̄. ꝑter illa que in poten/tia obediētiali cōuenire possunt cuilibet creature/quod posse dicere possumus vel obediētiale vel logicale ſm quale nō dicit ꝑrie res habere ius vel legē/sicut nō dici/mus. q⁹ dānati ius habeāt ad beatitudi/nē eternam. Hec q⁹ stella ius suū seu facul/tatē habeat in tanta luce quāta refulget ī sole licet in potētia obedientiali creature vel absoluta dei possint hec oīa fieri

Consequenter ab hac amplissima iuris ⁊ le/gis acceptōe. sicut vtit scriptura dū ait De/ sunt leges celi et terre z̄. ⁊ alibi pluries et apud boetiū. Legēq; pati sydera cogis/fit descensus restrictior. ad ea que creatu/ram rōnalē respiciūt vt rōnalis est. ¶ Fit subinde distinctō de iusticia q⁹ quedā est essentialis ⁊ primaria. q̄lis p̄descripta est Altera est participata seu deriuata ⁊ attri/butiue dicta que sic describit. Justicia est habitus vel tanq; habitus cōformis dine iusticie. eiusq; imitatiu⁹ p participatōez. quo habitu inclinat habens eā facere ius vel reddere. Ita q⁹ ius ēvelut act⁹ vel vsus vel effectus vel titul⁹ talis iusticie ¶ Rur/sus de iusticia sic accepta p̄ticipatiue dici/mus q⁹ quedā est iusticia originalis q̄daz regni celestis vt ibi. Primū querite regnū dei ⁊ iusticiā eius Et hec duplex est q̄dam glorie. quedā gratie. ¶ Altera item est iu/sticia legalis. alia ciuilis. Justicie vero ci/uil' alia distributiua alia cōmutatiua. Et ita de reliq̄s acceptōib⁹ iusticie specialib⁹. ¶ Justicia legalis est oīs virtus sicut ca/ritas est tota lex xp̄i. ¶ Porro iusticie di/stributiue cōtrariant p̄motōes indigne ⁊ intrusiones in officijs reipublice ⁊ benefi/cijs eccl'ie Cōmutatiue autē p̄trariant cō/tractus illiciti. vsura ⁊ fraus in tp̄alibus. Simonia ⁊ giezia in spūalib⁹ de q̄b⁹ non est hic dicendū p singula ¶ Dicam⁹ p̄tere/rea tot esse legū varietates. q̄t modis iura variāt ſm dictamē p̄ticipate iusticie. Pro/pterea sunt quedā leges p̄rie dine q̄dam p̄rie naturales. quedā positiue vel hūane Quaz̄ aliq̄ sunt canonice vel eccl'iastice alie sunt ciuiles seu politice Et q̄uis pau/ce repiant leges. quin mixte sunt ex p̄ticipatōe diuersaz̄. nihiloīn⁹ denoīant lex a p̄/dñanti seu a p̄cipaliori q̄ō in ea reperitur Quib⁹ p̄suppositis dicā⁹ vlteri⁹ descptōes

Q

huiusmodi legum. ¶ Et quoniã lex dicit a ligando id est obligãdo vel a legendo id est dictando q̃d agendũ sit. Cõformit ad hanc obligatõem seu dictamen recte ratõnis describem⁹ principal'r leges obligatorias. q; de cõsultor⁹ ⁊ p̃missiuis. etsi que sint alie. facilis habebit ex his cognitõ Lex ẽina obligatoria est signũ verũ reuelatũ creature rõnali notificatiuũ recte rõnis diuine volẽtis teneri seu ligari illam creaturã ad aliq̃d agendũ. vel nõ agendũ p̃o cõsecutõe filicitatis eterne. Dicit hic ⁊ infra Signũ notificatiuũ / q̃m p̃prie nulla lex obligat liberũ arbitriũ si notificata nõ fuerit. Hoc autẽ signũ triplex est q̃dã mentale/q̃dã vocale/quoddã scriptũ/sicut est lex scripta/plata/indita/literal'/vocalis/mẽtalis De mẽtali scribit in psalmo Signatũ est sup nos lumẽ vultus tui domine. Et ad Rhoma. ij. pulcre p̃ totũ. Et iterũ in psal. Legẽ tuam in medio cordis mei. ¶ Lex naturalis obligatoria describit q̃ est signũ natural'r habitũ. notificatiuũ recte rõis diuine. volẽtis creaturã rõnalem hũanã teneri seu ligari ad aliquid agendũ vel nõ agendũ. p̃o cõsecutiõe finis sui naturalis/qui est felicitas humana siue monastica siue iconomica siue politica. Dicit autẽ signũ pure natural'r habitũ. illud q̃ inditũ est cuilibet hoĩ. non impedito in vsu debito rõis. Impedit autem p̃ corpus. p̃ errores. p̃ vicia multa. Notificat ex hac duplici descriptõe. differẽtia ⁊ cõuenientia diuine leg; ad naturalem p̃ncipal'r ex mõ acq̃sitõis. ⁊ ex pte finis. Lex enĩ diuina de rõne sua habet primo vt acq̃rat p̃ reuelatõem. Deinde q̃ ordinet de p̃mo ⁊ p̃ se ad felicitatẽ eternaz. Lex vero naturalis etsi possit sic acq̃ri. et ordinari sicut patet in dationẽ p̃ceptorũ decalogi. in vtraq; lege veteri ⁊ noua. ℏ tamẽ nõ habet de rõne sua vt naturalis ẽ. sed trãsit in diuinã ¶ Lex canonica describitur q̃ est signũ habitũ p̃ humanã traditionẽ notificatiuũ recte rõis diuine. volẽtis creaturã rõnalẽ hũanã teneri seu ligari. ad aliquid agẽdũ vel nõ agendũ p̃ncipal'r p̃o cõsecutiõe felicitat; eterne Per hanc vltimã clausulaz cõuenit lex canonica cũ diuina. ⁊ differt a naturali. Et p̃ primã ab vtraq; sub sua rõne. q̃ est vt habeat eius cognitio ⁊ robur p̃ humanã traditõnem magis q̃; p̃ purã reuelatõem. vel naturalẽ euidentiã. ¶ Lex ciuilis describit q̃ est signũ habitũ p̃ humanã traditiõem positiuã volentẽ q̃ homo teneat seu liget aliq̃d agere. vl' nõ agere p̃ cõsecutõe finis sui naturalis qui est humana felicitas. vl' monastica vel iconomica vel politica Patet descriptio ex p̃dictis ¶ Ũ diligenter attendendũ est q̃ sicut in speculabilibus sunt p̃ncipia naturaliter nota. Sũt secundo cõclusiones euidẽter ab illis p̃ncipijs demõstrate. Sunt cõseq̃nter tertio cõclusiones tantũmodo p̃babil'r deducte ex p̃dictis veritatibz circa q̃s est solũ opinio. Tandẽ quarto sunt alie p̃positões sic elongate a primis veritatibz q̃ nõ apparz q̃ ex illis sequant' vel repugnẽt. vt si astra sint paria vel imparia. Proportionabilit suo mõ dicendũ est de veritatibz moralibz sub hac distinctõe q̃druplici Et iuxta duplicẽ primũ gradũ accipit ius pure diuinũ si veritates sint certitudinaliter reuelate. vel ex reuelatis manifeste deducte. Sz si cognoscant' p̃ euidentiã. naturalẽ. accipitur ius p̃prie naturale. Circa tertiũ gradum ⁊ quartũ p̃portionabil'r sumit' ius canonicũ ⁊ ciuile. addita legislatoris autoritate. que facit vt p̃positio moralis aliunde solũ p̃babilis vel imptinẽs legibz p̃prie diuinis vel naturalibz/robur habeat. ⁊ vi obligatõis/ad alterũ finẽ vel supnaturalem. et sic est lex canonica/vel naturalẽ. et sic lex ciuilis vel politica nomiatur. Rememorandũ est tamẽ id q̃ iam dictũ repetit. paucissimas inueniri leges que nõ se mutuo p̃ticipent. sed rõ distinguit eas ⁊ secernit. ¶ Trãseam⁹ cõseq̃nter p⁹ sermonẽ de iusticia de iure. de lege. loc̃ de iurisdictõe de dominio. ⁊ de policia. Jurisdicio describit vel interp̃tat' q̃ est iuris ditio. i. potestas seu facultas exercendi ius Vel dicitur iurisdictio quasi iuris dictio id est p̃nũciatio seu p̃mulgatio iuris. ¶ Que iurisdictio q̃druplex est iuxta q̃druplicez legem. Diuina. s. natural' canonica ciuilis. Itaq; iurisdictio diuina est ptãs exequẽdi ius. q̃d p̃petit alicui ẽm legẽ p̃prie diuinã ⁊ hoc in alterũ vel ranq; in alterũ. Nõ enĩz p̃prie dicit hr̃e q̃s iurisdictõez in semetip̃z nisi forte cõsideret' ranq; alter sit/vt vellẽt aliqui de penitẽtia dicere Proportõnabilis est descriptio triplex triplicis alteri⁹ iurisdictõnis ẽm eriplicẽ legẽ ¶ Diuidit autẽ q̃nq; iurisdictio in coerciuã que sc̃z

fertur in inuitū. Et in directiuā seu regu-
latiuā ⁊ ordinatiuā qualis fuisset etiā in
statu innocētie. ⁊ qualis est sapiētis ad in-
S sipientiores. ⁊ pfectioris ad impfectiorē/
vt in angelis etiā posuit dionisi⁹ ¶ Sub
iungam⁹ de dominio. qd ita describi pōt.
Dominiū est potestas ꝓpinqua assumēdi
res alias vel vt alias in sui facultatem vel
vsum licitū ꝑm iura vel leges rōnabil'r in
stitutas ¶ Inuenit autē hoc mō dñium
sextuplex. Beatificū. originale. gratificū.
euangelicū canonicū politicū. Beatificū
est dominiū ꝑm leges glorie. Origīale do
miniū est ꝑm leges origīalis iusticie. Gra
tificū est dominiū ꝑm leges grē gratificā-
tis. Euangelicū est dominiū ꝑm legē pro
prie euangelicā. Et ita de reliq̄s duobus
suo mō. Primū fundat in titulo glorie/
scdm in titulo originalis iusticie. ⁊ ita de
reliquis suo mō. ¶ Possum⁹ autē cōtra-
ctius loqui de triplici dñio quorū vnum
fundat in titulo charitatis. gratificantis.
Alterꝫ in titulo alicui⁹ gratie supnatural'
solū gratis date nō gratificātis Tertiū in
titulo doni alicui⁹ pure natural'. sicut est
electio vel naturalis successio ad aliquem
principatū ¶ Describit aūt dominiū qd
appellat a multis euangelicū p appropa-
tionē quod est dñiū immediate a deo īsti-
tutū. cōpatiens secū ex equo q̄tlibet dños
⁊ inabdicabile seruata charitate se exten-
dēs ad oīa. De h dt Apl's ꝙ nrā sunt oīa
qr diligētib⁹ deum oīa coopant in bonū/
qm̄ ad titulū charitatꝫ adijciūt oīa abūde
ad fruendū vel vtendū q̄ in celis sunt ⁊ in
terra in mari ⁊ in oībus abissis ¶ Descri-
beret ꝯformiter dominiū originalis iusti
cie ꝙ est donū dei quo creatura ratōnalis
ius hꝫ īmediate a deo assumere alias res
inferiores in sui vsum ⁊ cōseruatōem plu-
ribus cōpetēs ex equo. ⁊ inabdicabile ser
uata originali iusticia. seu integritate na-
turali. Hoc mō habuit adā dñium super
volucres celi ⁊ pisces maris ¶ Describere
tur ꝓportionabil'r dñium libertatis create
ꝙ est facultas ꝓpinqua resultās ex libera-
lissima cōdescēsione dei se donātis ad agē
dum vel nō agendū cum anīa rōnali in p
ductōe suorū actuū elicitorū vel in eorꝫ su
spensiōe ad finē conseq̄nde beatitudīs or
dinata ¶ Porro q̄d sit dñium aliud fun-
datū in gratia supnaturali solū gratis da
ta pōt apparere considerāti naturā grē ta
lis sicut dicit apl's. ꝙ spūs ꝓphetaꝝ subie-
cti sunt eis. ⁊ fides informis facit miracu
la ¶ Contracti⁹ tamē locuti sum⁹ in prīa
consideratōe dum potestatē eccl'iasticā de
scripsim⁹ que dñium eccl'iasticū dici pōt.
¶ Preterea ciuile dñium seu politicū est
dñium peccati occasiōe introductū. nō cō
petens plurib⁹ ex equo retinibile ⁊ abdica
bile. seruata vel nō seruata charitate. fun-
datū in legibus ciuilib⁹ ⁊ politicis ꝑm q̄s
potest abdicari. vendēdo. donādo. negli-
gendo. pmutādo. Vñ ⁊ apud eccl'iasticos
inuenit tale dñium suo mō. Nec fundat
in charitate. nec in fide/ qm̄ apud infide-
les ⁊ īiustos pctōres. iuste manet tale dñi-
um. ¶ Postremo tandē habito sermone T
de iusticia. de iure. de lege. de iurisdictōne
de dñio. loq̄mur aliq̄d de policia describē
tes eam ꝙ est cōitas ordinata ad finē ali-
quē pfectū. Est autē ordinatio vel ordo/
pariū dispariūq̄ rerū sua vnicuiq̄ tribu-
ens dispositio. Cōuenit igit prorsus or-
do cū iusticia que dat vnicuiq̄ qd suū est
Propterea diuine fuit enūciatū p ꝓphetā
ꝙ opus iusticie est pax Cur ita? Plane qr
nihil aliud est pax q̄ ordinis trāquillitas
Hanc vero tranq̄llitatē ordinis facit iu-
sticia. ius suū vnicuiq̄ tribuēs. q̄ in re di-
ctū est. Iusticia ⁊ pax osculate sunt ¶ Po
liciarū vero alia est celestis. de q̄ nihil ad p̄
sens. Alia est humana duplex viatorum.
Una que vulgato ⁊ appropato noīe dicit
eccl'iastica. Altera secularis Secularis āt
diuidit ab Aristotele politisante in tres.
Quaꝝ primā vocat regnū. scdaꝫ dicit ari
stocratiā. tertiaꝫ noīat vocabulo generali
appropate policiā. quā dicere possum⁹ ty
mocratiā. ¶ Describit regnū qd est poli-
cia sub vno bono Vel expssius ꝙ est ꝯgre
gatio cōitatis pfecte sub vno ꝑm leges su-
as bonas p re publica. Dicit autē vn⁹ ille
bon⁹. vel rex vel impator seu monarcha q̄
nō propriū prīcipal'r sed cōe bonū inten-
dit in suo principatu. ¶ Describit aristo
cratia ꝙ est policia sub paucis bonis. vel
expssi⁹ ꝙ est cōgregatō cōitatis pfecte. sub
paucis bonū reipublice p leges suas prī-
cipal'r intendētib⁹ vt Senat⁹. ¶ Descri-
bit policia appropato noīe seu tymocra-
tia ꝙ est politia sub pl'imis bonis Vel ex
pressius. ꝙ est cōgregatio cōitatis pfecte
sub pl'imis vtilitatē reipublice p leges su-
as principal'r intendētib⁹. Dicit perfecta

cõitas ad differentiã iconomice cõuersa
tõnis que sibi pfecte nõ sufficit Dicit fm
leges suas. quoniã in hoc attẽditur prin
cipatus dñantis. si fm leges suas inueni
tur vltro regere policiã. aliena lege nõ ar
tatus ¶ Omnis idcirco policia eccliastica
siue dominek vnus. siue pauci. siue plures
boni. dicit proprie diuina. qz fm leges su
pnaturales debet qlibet regulatiõem acci
pere. Et ita pspicuũ est. q tres iste policie
vniũtur in ecclia aliter q in ciuili policia
ppter dine legis vnitatẽ. ¶ Perspicuũ est
consequẽter questionẽ hanc sapere blas
phemiã z heresim pelagianã. si in eccliasti
co regimine theologia pponi debeat al
teri scientie naturali vel hũane. Non enim
sumit hic eccliа pro templo materiali qõ
edificare melius scirz lathomus q theologus
aut iurista. Nec de eccliа tãtũmodo debet
fieri sermo. p solis puentibus z redditibus
z iurisdictiõibus eccliasticis. ad tpalitatem
et vitã hanc ciuilẽ respicientibus. qm esset
hoc pure gentiliter sapere. Jta tñ aniales etiã
de eccliа plerũq cõcipiunt. put opibus z
verbis insinuãt extollentes vsq in celuz.
siquis eps aut abbas laborauerit vt stent
menia z predia cũ suis iurisdictiõibus z per
mittat ruere sub ditos p errorũ deuia in fi
de catholica z bonis moribus. Sic autem
posset secularis vnus expertus iconomus. iu
dicari frequẽter vtilior in eccliasticõ regi
mine/q theolo gus aut iurista. Cõsidera
ri igit debet eccliа put instituta est a ppo
supra firmã petrã fidei ad finẽ supnatura
le m. fm legẽ euangelicã. z sacre scripture
diuinitus reuelate/fm quã debz regulari iu
diciũ de fidez moribus subditorũ. quoniã
rectũ est iudex sui z obliqui ¶ Pro q fide
conseruãda si deberent in curia rhomana
constitui auditores causaz fidei in theo
logia pitissimi nec corrupti moribus. quas
causas oẽs dicũt aliq ad sedẽ aplicã referẽ
das esse. licet hoc nimis generaliter intel
ligant Attendat si hoc eque ratõnabiliter
fieret. sicut auditores causaz pphanarum
sunt ordinarie z collegialiter instituti ¶ Pos
sum⁹ cõformiter ad pdictã phi policiã tri
pliciter distinctã in naturali regimine. po
liciã eccliasticã diuidere q Alia est papal
Alia collegialis Alia synodalis seu cõcilij
general. papalis imitat regalẽ. Collegia
lis dñoz cardinaliũ imitat aristocratiam
Synodalis generalis imitat policiã seu
tymocratiã. Vel potius est pfecta policia
que resultat ex omnibus. ¶ Sũt ex aduerso
policie si aliter appellari merẽtur. q̃ non
libero z tanq paternali regimine ducũt. si
cut pcedentes. sed despotico z seruili iugo
trabũtur. vel ex ppio demerito pmittente
deo q regnare facit ypocritã dicente Job
ppter peccata popli. Vel aliũde iusto eius
dem dei iudicio. Vocat aũt eas Arestote.
primã Tyrannidẽ. Alterã oligarciã. Ter
tiam democratiã. In tyrãnide psidet vn⁹
proprii tantũmõ bonũ inqrens volens
subditos impotẽtes. indoctos z diuisos
ab inuicẽ esse. In oligarcia psident pauci
similis qditõis sup alios In democracia
presidet sibiipsi multitudo neq vbi que
rit vnusq q sua sunt. nõ q cõia. ¶ Co
gnoscet ex his studiosus lector. si possit i
eccliastica policia tale aliqd tripliciter z ppor
tionabiliter inueniri. ¶ Deniq de poli
tijs mixtis nihil expssim⁹ quoniã fere nul
la est q mixtionẽ excludat. sed a pdominã
ti talis vel talis nominat Pecvero latius
explicata sunt in tractatu quodaz de vita
spirituali. Et in sermone illo. Dedit ei pa
ter omnia in manus.

Epilogꝰ premissorũ

Epilogando dicim⁹ q a prima iusti
cia deriuat. Jus generaliter in om
nẽ creaturã specialiter in creaturã ra
tionalẽ et hoc fm multiplices leges. Se
cundũ ppriе diuinã. fm ppriе naturalẽ fm
canonicã. fm ciuilẽ. Fundat iñ pticipata
iusticia imitatrix diuine ¶ Debinc iuris
dictio qdruplex fm qdruplicẽ legem. p
prie diuinã. ppriе naturalẽ. canonicã z ci
uilẽ ¶ Et de qualibet harũ dupliciter ha
beri sermo pt Quoniã alia est coerciua in
inuitũ. Alia doctrinalis. directiua vel ar
bitraria seu spontanea/dici põt ¶ Porro
fm leges z iurisdictiones fundantur dñia
Unũ glorie. Alterũ iusticie originali. Ali
ud gratie gratificãtis. Aliud euangelicũ
fm leges proprie diuinas. Aliud euãgeli
cũ fm leges canonicas Aliud politicũ vel
ciuile. fm leges ciuiliter datas Amplꝰ
vero fundant fm pdicta. diuerse policie.
Una regalis seu libera. Altera seruilis et
despotica. Et ytraq diuidit in eccliasticã
z secularẽ. Secularis libera z bona diui
dit in Regnũ. in aristocratiã z tymocratiã
Seruilis z mala in tyrannidẽ. In oligar

ciam ꝛ democratiã. Eccĩastica bona diui
dit ꝓportionabilr in papatũ in cardinala
tũ ꝛ synodũ. Mala vero reipsa magꝭ huic
aduerso triplici mõ cognoscit ꝙ nomine.
¶ Tãdẽ sub eccĩastica policia cõtinet ap
propriato noie ptãs eccĩastica q̃ prio di
uidit qm̃ vna est ordis. Altera iurisdictõ
nis. Ptãs ordis duplex. vna sup corpus
xpi vex in consecratõe. Altera sup corpus
xpi misticũ in sacr̃or ministratõe. Ptãs iu
risdictõis duplex. Una in foro exteriori.
Altera in interiori. Ptãs in exteriori du
plex vna coertõnis seu correctõis ꝺm legẽ
proprie diuinã q̃ est excõicatio Altera ꝺm
leges positiuas. canõicas seu ciuiles q̃ iu
risdictõi seculari silis est Rursus potestas
iurisdictõnis in foro interiori duplex est.
Una clauiũ sciẽtie ꝛ ptãtis in absolutiõe
seu remissiõe culparũ. Altera in pene cõ
mutatõe p largitõez indulgentiaꝝ ¶ Po
stremo tripliciter hz cõsiderari ptãs eccle
siastica. Uno mõ in se formaliter vel abso
lute. Alio mõ vt in hoc vel illo supposito
materialr seu subiectiue Tertio mõ vsua
liter vel exercitatiue. Usus vero q̃druplex
est licitus ꝛ ratus. licit9 ꝛ nõ ratus Illicit9
ꝛ ratus Illicitus ꝛ irritus. Ratus vero du
pliciter. vel de iure. vel de facto.
¶ Finit tr̃actatul9 magis ad inq̃sitõez ve
ritatis ꝙ ad determiatõz edit9 ꝛ pnũciat9
Lonstañ. tpe generalis Concilij ꝑ parte
Lancellarij Parisien. Anno a natiuitate
dñi. M.cccc.xvij. die. vi. Februarij.

y

Concordia quod

plenitudo ptãtis eccĩastice sit i summo põ
tifice. ꝛ in ecclesia. ꝙuis nõ oino similiter
ꝛ hoc sub triplici ꝺclusiõe Cui9 declaratõ
pz ex tractatu cui9 titul9 est de ptãte eccleſi
astica ꝛ de origie iuris ꝛ legũ ¶ Prima ꝺclo
¶ Plenitudo ptãtis eccĩastice ꝺplectit in
se plenitudinẽ duplicis ptãtis scz ordis ꝛ iu
risdictõis tã in foro interiori ꝙ exteriori/
q̃ circa quelibz de eccĩa pt̃ imediate ꝛ abſ
q̃ limitatõe exerceri claue nõ errãte Dz si
errat pt̃ p solã eccĩaz synodaliter ꝺgrega
tã. error iudicialit corrigi. ꝛ ne fiat vlteri9
lex ponit. cui tenebit hñs hmõi ptãtez re
uerent obedire sic̃ matri. ꝛ spõse xpi. et sic̃
regule a spiritusancto directe. 2. ꝺclus.
¶ Plenitudo ptãtis eccĩastice/ sic ꝓprie
sumpta. nõ pt esse de lege ordiata. nisi in
vnico summo põtifice formaliter ꝛ subie/
ctiue Alioq̃n eccĩasticũ regimẽ nõ eẽt mo
narchicũ ꝛ hr̃e posset multiplex caput ex
eq̃. qõ apte est bereticũ Hec tñ plenitudo
ptãtis papalis. sic intelligẽda est imedia
te sup oẽs xpianos. q̃ p libito possit ime
diate iurisdictõz in oẽs p sevel alios extra
ordiarios passim exercere. sic eĩ ꝓuidicarz
ordinarijs. q̃ ius hñt imediati9. imo ime
diatissimũ sup plebes eis cõmissas actus
hierarchicos exercẽdi. Extẽdit igit̃ pleni
tudo ptãtꝭ pape sup oẽs iferiores. solũ dñ.
subest necessitas ex defectu ordiariox iſe
riox. Uel dñ appet euidẽs vtilitas/ eccĩe
quẽadmodũ dici põt de epis respectu ple
banox seu ꝓriox sacerdotũ. q̃x põt sup
plere defect9. Tertia. ꝺclusio. Plẽitudo
ptãtꝭ eccĩastice dñ ponit in eccĩa synodali
ter ꝺgregata cũ plẽitudie executõis hmõi
ptãtꝭ. fit variatio vel eq̃uocatio de ꝟ q̃ est
eẽ in. qz nõ eodẽ mõ est plenitudo ptãtis
eccĩastice ĩ papa ꝛ in eccĩa Fatẽdũ est tñ q̃
est vtrobiq̃ ꝛ ꝓncipali9 in eccĩa suo mõ et
hoc q̃druplici respectu. s. indeuiabilitatꝭ
ac indefectibilitatꝭ extẽsiõis. regulatiõis.
ꝛ generalis obligatõnis. cui subꝯcit etiã
ipe papa tã q̃ ipatrici spõse regꝭ summi/ q̃
põt ꝺdere canones ꝛ diffinire etiãsi fuerit
papa pñs. ¶ Faciũt autoritates subseq̃n
tes. p vtraq̃ pte scõde ꝺclusiõis cũ prima ꝛ ter
tia. Dicit eĩ Bonauẽtura pte. vi. ca. v. sui
breuiloq̃i ex dictꝭ Aug. Sic igit̃ baptism9
pt̃ eẽ extra eccĩam. mun9ãt btẽvite nõ nisi
intra ecclesiã repit̃. q̃ supra petrã fundata
est. q̃ ligãdi ꝛ soluẽdi claues accepit Hec ẽ
vna q̃ tenet ꝛ possidet oẽz sui sponsi ꝛ dñi
ptãtẽ p quã ꝺiugalẽ ptãtẽ. etiã de ancillis
parere filios pt̃ Ite stephã9 papa sic scri
bit Bualbto priarche Ñũc vero iterato ti
bi scꝑsim9. nolẽtes alic9 eccie ꝓuilegiũ ifri
gere. lz aplica ꝓrogatiua possum9 de q̃libz
eccĩa clericũ ordiare. Notẽt decreta cũ su
is glos. Qetsi papal ptãs extẽdat ad oẽs
imediate. supple in casu necessitatꝭ vel cui
dẽtis vtilitatꝭ. ñ tñ vult alic9 eccie priuile
giũ infringere/ supple qz necita velle dz.

Prohemiũ quod

expedit inq̃rere de eccĩastica potestate.
¶ In prima ꝺsideratõe describit̃ ptãs eccle
siastica p cãm q̃druplicẽ. ¶ In scõa di
stinguit̃ ptãs eccĩastica. mlris mõis/ ꝛ oñ
dit̃ q̃ ptãs ordis ẽ eq̃lis in oĩbꝫ sacerdoti
bus. quo ad consecratõem corpis christi.

¶ In tertia ostendit̃ ꝙ potestas ordinis non est simpliciter equalis in om̃ibus sacerdotibus et episcopis.
¶ In quarta ostẽdit̃ quid sit potestas iurisdictõnis in foro exteriori.
¶ In quinta ostendit̃ quid sit potestas iurisdictiõis in foro interiori/et de duplici subiectõne.
¶ In sexta ponit̃ quadruplex distinctio vtilis ⁊ necessaria ꝑ intellectu sequentiũ.
¶ In septima quid dicendũ sit de ecclesiastica potestate dum cõsideratur formaliter et absolute.
¶ In octaua quid dicẽdum sit de ecclesiastica potestate ꝓut cõsideratur respectiue et quodãmodo materialr̃ seu subiectiue.
¶ In nona quid dicẽdũ sit de ecclesiastica potestate. dum ꝯsideratur quo ad vsuz vel exercitiũ. et illic fundat̃ suprema plenitudo ecclesiastice potestatis.
¶ In decima ostẽditur/ꝙ in papa est plenitudo eccl̃iastice potestatis ⁊ describitur
¶ In vndecima ostendit̃ qualiter plenitudo ecclesiastice potestatis sit in ecclesia vel generali concilio.
¶ In duodecimo ostẽditur de plenitudine potestatis papalis ꝑ respectũ ad bona ecclesiasticorũ atq̃ laicorum.
¶ In tertiadecima fundatur om̃is potestas a pr̃ia iusticia varijs ⁊ mlt̃is mẽbris.

Et sit epilogus premissorũ.

Sermo factus per

eundẽ. xxi. die Julij Anno dñi M. cccc. xv super processiõibus faciẽdis pro viagio Regis Rhomanorũ ad petrũ de luna.
¶ In quo ponũtur. xij. cõclusiões seu regule practice in sacro generali Constantieñ. Concilio.

Z

Prosperꝫ iter faciet nobis deus salutariũ nostrorũ Ita loquit̃ propheta in psal. lxvij. cuius initiũ est. Exurgat deus ⁊ dissipent̃ inimici ei⁹. ⁊c̃. Fiat ita q̃sum⁹/ꝓsperũ iter. faciat nobis deus salutariũ nostrorũ. Auxiliãte te beatissima virgine. In qua est omnis gratia vie ⁊ veritatis. quã implorem⁹ ⁊ salutem⁹ dicentes. Aue Maria ¶ Prosperũ iter faciat nobis deus salutariũ nostrorũ Ita fieri credimus ⁊ speram⁹. O domine de⁹ salutariũ nostrorũ Nec mirandũ si speram⁹ ⁊ credimus qm̃ te donãte assumus. Ecce ordinatõni sanctissime nup̃ facte quaz inspirasti. fit conuẽtus iste celeberrim⁹ ⁊ deuotus ad orandũ ⁊ deprecandũ faciem tuam plenã gratiaꝝ ⁊ dicendũ. Dñe saluuz fac regẽ. Iterq̃ suũ in salutis tue ꝓsperitate dispone. ¶ Sed q̃re nobis prosperũ iter fieri petim⁹ viri patres ⁊ fratres Reuerendissimi sapiẽtes illustres atq̃ doctissimi. ⁊ in oĩm virtutũ decore p̃clari. Nobis inq̃ prosperũ iter quo pacto fieri petim⁹. etiã qui loco manem⁹/nec moueri quoq̃ extra disponimus? Sed ꝓfecto videmur iter agere. dũ facit iter nobis hoc est ad vtilitatẽ nostrã/ad obsequiũ nostrũ. ad vniuersalem eccl̃ie pacẽ. Serenissim⁹ rhomanorũ rex/ꝓtector eiusdẽ eccl̃ie fidelissim⁹. Prosperũ sit iter suũ/suppliciter ⁊ salubriter implorem⁹. quoniã in prosp̃itate sua salus nostra reponit̃. Ita eni prosperũ facies iter nobis O deus salutariũ nostroꝝ si pedes eiusdẽ regis nostri in viã pacis direxeris. si cõcesseris eum redire cũ exultatõne portantẽ vberes vnionis ꝑfecte manipulos. Sic eni fas habebit ex sentẽtia dicere cũ Abrae seruo. ꝙ prosperũ feceris iter suũ/ꝙ preterea fueris secũ in om̃ibus ad que ꝑrexit. Ambulet igit̃ ipse rex via regia/per arma iusticie. a dextris ⁊ a sinistris te duce ⁊ te comite/qui es via veritas ⁊ vita te dicente ad eum Intellectũ tibi dabo ⁊ instruam te in via hac qua gradieris. firmabo sup̃ te oculos meos. Mãdes deus angelis tuis vt custodiãt eum in omnib⁹ vijs suis portẽt eum in manibus tue protectõnis. vt non offendat ad lapidem cuiuslibet obstaculi. vel obduratõnis partis aduerse. pedem suũ zelum suum. Sic eni prosperꝫ iter facies. nedum sibi sed nobis et hoc ad vtilitatem nostrã tu deus salutarium nostrorũ. Potuerat sermo noster prolixius extendi. qui deuotas pro regis itinere prospero fundendas. oratõnes cõmonefaceret atq̃ suaderet. Sed inspicio vestrum deuotõnis ardorem/qui vt continuetur vel in maiorem desideriorũ flammam erumpat. non eget flatu verborum meorum exiguo. per se enim satis in meditatõne vestra exardescit ignis. piorum sanctorumq̃ desideriorum. vt iugiter leuatis sursum cordibus/ vt tractis ex imo

pectoꝝ suspiriꝭs atq; gemitibꝫ dicat vnus quisq; apud semetipm ꝓsperũ iter faciet nobis deus salutariũ nostroꝝ. faciet ꝓ faciat. nam et apud hebreos vt Nicolaꝰ de lyra dicit: futurũ indicatiui. pro optatiuo solet poni. ¶ Diuertat nũc paululũ et pergat ad alia nõ aliena/ sermo noster. Ecce q̃s offert in ipsa meditatõe mea iter qõdã non terrestre qõ agit pedibꝫ corpis. sz spirituale et celeste iter eternitatis qõ pagrat pedibꝰ mẽtis/ q̃ sunt cognitio pes sinister in intellectu. et volitio pes dexter i affectu Hoc iter q̃le est si q̃s interrogauerit/ rñdeat ꝓpheta id esse viã mandatorũ dei. quã nedum ambulasse sz cucurrisse gloriabat ip se cũ ait. Viam mandatoꝝ tuorũ cucurri cũ dilatasti cor meũ. Et rursus. In via testimoniorꝝ tuorꝝ delectatꝰ sum sicut in oĩbus diuitiꝭs. Et talia sunt in hanc sentẽtiam absq; nũero. Ereni tu qui pegrinaris hic a dño. si ꝑgendo vis ad vitaz ingredi/ serua mandata. Hec est enim via regia. hoc iter ꝓsperuz. hec cõpendiosa semita. q̃ ducit ad vitam. ¶ Atuero videre mihi videor conseq̃nter in ipsa meditatõe mea. collectũ esse sacrosanctũ pñs cõciliũ vt viam istã prepararet et dirigat vt ꝓsperum hoc iter nostrũ faciat. cõcedente deo salutariũ nostroꝝ. Hãve mũdo a scãdalis. ve hostilibꝰ insidiꝭs. sup quibꝫ est illa ꝓphete ꝙquestio In via hac q̃ ambu. absconderunt laqum mihi. Et rursus iuxta iter scãdalũ posuerunt mihi. Quis ãt oĩa iuxta iter mãdatorꝝ dei posita supboꝝ/ demonũ carnis. et mundi scãdala dinumeret? Quis oẽs laqoꝝ nodos. artes et modos agnoscat? Quis non cũ Anthoĩo pauescẽs exclamauerit. Hos dñe laqueos oẽs. hec scãdaloꝝ retia quis euadet? Atqui benedictꝰ deus salutariũ nostroꝝ qui ꝓspexꝝ nobis fecit iter spũale mandatorũ suorũ. dũ voluntatẽ facultatẽ q̃s cõtulit cõueniendi seniores in vnũ. cõuocãdi cetuz. congregãdi eccl̃iam. vt viderent q̃d facto opus esset. ad tollenduz tot scãdala posita in vĩs syon ita vt lugerent: eo q̃ non esset q̃ veniret ad solennitatẽ Hinc offendebat scandaluz scismatice diuisionis. Hinc scandalũ multiplex heretice prauitatis. Hinc multiplicata sup numerũ scandala/ offensiões et retia cuislibz vicio sitaz ¶ Obsidebat pcipue. hoc iter spũale/ mõstrũ horrendũ ingẽs/ mole potens/ supbia et filia eius improbissima. dira dominãdi libido. phibuerat toto malignitatis spiritu et astu/ ne celebraret generale concilĩũ/ qõ efficacissimũ erat. et pene vnicũ. aduersus hec oĩa scãdala remediũ. ¶ Exultet vero nunc oĩis fideliũ turba. Hũc magnifice grãs referat deo salutariũ nr̃oꝝ q̃ ꝓspexꝝ fecit iter mãdatorꝝ suorꝝ dũ ꝓtulit celebrari sacrosctm̃. Ꝟ gñale ꝓciliũ sufficiẽs ad scismatũ sedatoz Ad heresũ extirpatoz et ad morꝝ r̃formatoz Et Ꝟ ex paucis in hoc codẽ practicatis ꝓcilio. ñ tã declarare. q̃s summatim narrare vel annotare curabo. Non accurato quidẽ sed doctriali quotidiano q̃ sermone. Satz erit ita loqui vt intelligar. ¶ Cõsiderans itaq; mẽtalibꝫ oculis/ pñs generale concilĩũ et acta eius Inuenio q̃ ipm ab itinere spirituali remouit ꝓpio quadruplex scãdalũ obstãs scismatis sedationi. Remouit aliꝰ q̃druplex scandalũ nocẽs heresum extirpatiõi. Remouit alteꝝ quadruplex ꝓtrariãs morũ reformatõi. et ita contrariãs. vt iam nõ esset prosperũ sed infaustũ iter pacis fidei et virtutis. ¶ Cõformiter ad hanc triplicem q̃ternitatẽ scandaloꝝ numerem. xij. cõclusiões. regulas aut leges. q̃ in hoc cõcilio. vl̃ explicite vel iplicite stabilite sunt quasi totidẽ directiões salutares. ꝑ quas prosperũ iter fecit nobis deꝰ salutariũ nostrorũ. vt in hoc itinere sit vnitas rõe ꝑmisit veritas rõe scõi. sit bonitas respectu terñ. Sit insup modꝰ spẽs et ordo. Sit denicꝫ mẽsura nũerus et pondꝰ. Cõformiter ad potentiã sapiam et bonitatẽ patris et filĩ et spũssctĩ. Hoc modo ꝓsperũ iter facit nobis deꝰ. scz vt sit iter planũ iter lucidũ. iter pulcrũ. dum iusticia ponit in via gressus suos/ dũ vestigia sua relinq̃t impssa/ quasi certa totidẽ signa/ ne oberremus vel exorbitemus. nobis data.

Prima lex in via

¶ Assignet ꝓ prima pte que est (paz de via pacis. prima lex siue directio libe/rans iter nostrũ a primo scãdalo. que data est in sessione publica. v. Aprilis anni presentis ¶ Concilĩũ generale potestatẽ a christo immediate habz. cui quilibz cuiuscunq; status vel dignitatis. etiamsi papalis existat obedire tenetur/ in his que pertinẽt ad fidem/ et extirpatiõem scismatis. ac generalẽ reformatiõem ecclesie dei in capite/ et in membris. Conscribenda

prorsus esse mihi videretur in eminētio-
ribꝫ locis. vel insculpēda ꝑ oēs eccl'ias. sa-
luberrima hec determīatio. lex vel regula/
tanq̄ꝫ directio fundamētalis. ⁊ velut infal
libilis aduersus mōstruosum. horrēdūq̄ꝫ
offendiculū. qd̄ hacten⁹ positū erat ꝑ mul
tos de ecclesia in itinere mādatoꝝ dei. de
terminātes ex textibꝫ grosse. nō ad regulā
euangelicā ⁊ eternam acceptis. papā non
esse subiectū generali cōcilio. neq̄ꝫ iudica
ri posse ꝑ ip̄m. Ex preterea generale conci
liū totū ab ipso robur īmediatū sumebat
Nec poterat sine eo casu quocūq̄ꝫ vel con
uocari vel stabiliri. Ex nemo poterat ei di
cere. Cur ita facis. quoniā solut⁹ erat legi
bus ⁊ supra ius. Et ita de pl'imis ꝑ q̄ blā-
da fallax ⁊ subdola adulatio fouebat libi-
dinē dñandi/ ⁊ tyrannidē ecclesie destru-
ctricē. papatū seu eius vsuꝫ cōuertebat ita
vt nō pateret via reductōis seu pacis.
Scripsit sup̄ hoc errore vel scādalo Reue
rēdissim⁹ pr̄ dñs Cardinal' cameraceñ. p̄-
ceptor me⁹ inclit⁹ dudū ⁊ nup̄ anteq̄ꝫ fierꝫ
hec cōstitutō reputās eē ꝑniciosissimū sic
asserere. sicut ⁊ de multis dictis ꝑ q̄sdā in-
nitētes suis iuribꝫ positīs ānotauit. Nūc
ex q̄ iam lex posita est nec iā licet dubitare
probatōnes omittam⁹. Sola hec proba
tio sufficeret. Si ecclesiam nō audierit sit
tibi vt ethnicus et publicanus.

A

Secunda directio

Cōciliū generale po (siue lex salutarꝫ
test eū quē reputat summū pōtificē. nedū
cōsultiue inducere. sed autoritatiue cōpel
lere ad offerendū viā cessionis vel ad cedē
dum papatui etiā sine culpa sua licꝫ non
sine causa. Qualis causa ml'tiplex esse p̄t/
quēadmodū in publicis ſmonibꝫ tactuꝫ
fuit in hoc cōcilio. Hec lex ꝑ hoc sacrū
cōciliū. determīatiue statuta est. ⁊ in papa
Joh. xxiij. practicata. q̄ viā cessionis vrgē
te cōcilio primū obtulit. deiñ cessit Tollit̄
ex hoc scādalū dicētiū viā cessionis practi
cari nō posse inuitꝫ cōtendētibꝫ de papa-
tu Tollit̄ deniq̄ꝫ collusio seu tergiuersatō
volentiū inuito generali cōcilio vel eccl'ia
ꝑniciose papatū detinere. nūc aut quōli-
bet in futuꝝ Eteni si p̄t summ⁹ pōtifex da
re libellū repudij eccīe spōse xp̄i sicut egit
Celestin⁹ ⁊ laudat̄. cur nō viceuersa pote-
rit sponsa christi repudiare nō dicā spon-
sum suū. sed sponsi vicariū. presertim vbi
subest vel culpa vel causa?

Tertia directio.

Conciliū generale sic est supra papā q̄
ei⁹ bullas ⁊ ꝓcessus vel ordīatōes ⁊ statuta
p̄t irritare vel annullare. Pōt insup̄ trāsla
tionē curie romane a loco cōcilij īpedire.
Cōpellere rursus papā stare cū cōcilio et
ita de sil'ib⁹. Hoc determīatū est in publi-
ca sessione ⁊ ml'tipl'r practicatū. Tollit̄ ex
hoc scādalū quo ꝑ indirectū q̄reret̄ nunc
aut alias dissipari generale concilium.

Quarta directio.

Conciliū generale sic est sup̄ leges oēs
positiuas. vel a summis pōtificibꝫ. vl' a ge
neralibꝫ cōcilijs editas/ q̄ꝫ eas p̄t interp̄ta-
ri mutare vel tollere. pro q̄nto viderent̄ im
pedimentū vel scandalū esse ad iter eccīa-
stice vnionis. Hoc practicauit pñs cōcili
um tollēdo pēas oēs ⁊ inhabilitatōes. ⁊c̄.
Suspēdēdo insup̄ futurā summi pōtifi-
cis electōem. Recipiendo deniq̄ꝫ ad cau-
telā ⁊ humili q̄dā cōdescēsiōe. p̄tensam cō
firmatōꝫ cōcilij a dño papa. cū ml'tꝫ sil'ibꝫ
q̄ ⁊ q̄lia iuriū positiuoꝝ rigor ñ admittit.

Secūda pars prin

cipalis de via veritatis.
Exposuim⁹ in hac parte prīa qua-
tuor scandalorū genera quibꝫ ob-
stitit pñs ꝯciliū vt ꝓsperꝝ iter faceret nob
de⁹ salutariū nrōrū/ ad dirigendos pedes
nrōs ī viā pacꝫ. ⁊ ad sedatōeꝫ scismatice di
uisiōis. Trāseam⁹ ꝓ scd̄a ꝑte ad destructō
nē alterius q̄druplicꝫ scādali quo videbat̄
impediri declaratio veritatis. et heretice
prauitatis destructio.

Prima directio sa-

lutaris in via catholice veritatis.
Conciliū generale potest ⁊ debet circa
omnē ꝑsonā cuiuscūq̄ꝫ preeminētie vl' sta
tus existat/ absq̄ꝫ fauore vel timore. vel per
sonarū acceptōne/ iudiciū in causa heres
exercere. patet ex tenore cōmissionis date
Reuerēdissimis patribꝫ dñis q̄tuor cardi
nalibus. ⁊ alijs de q̄libet natōe. Hoc insu
ꝑ practicatū est circa inquisitiōem factam
de papa Johāne. xxiij. ⁊ circa Johannem
huss. qui q̄ꝫuis esset status parui. habuit
tamē fautores pl'imos fortes acres. et po
tentes. Hoc autem est ꝓsperum et efficax

iter ad extirpatõem errorũ dũ nullis parcitur. sed cõstanter pcedit ad emendatõem vel si corrigi noluerint ad punitionẽ ꝛ exterminatõem errantiũ. Alioquin non sanctis destruũtur errores. si pmittũtur liberi: ꝛ impuniti parentes ꝛ notorij. verbis aut factis heresum defensores. Si ꝓterea predicatoribꝫ catholice veritatis non subest plena libertas elucidãdi legẽ sanctã. Tollitur ex hoc pñti concilio dictũ pñi illi⁹. q̃ leges compabat telaraneaꝫ. eo q̃ debiliores muscas retinent trãsmittũt fortiores.

B

Secunda directio

siue sexta lex in ordine.

¶ Conciliũ generale ꝓtr debet assertões hereticas ꝛ erroneas in fidez moribꝫ q̃ fuerũt ꝛ sunt in scãdalũ publicũ diligẽter examinare reprobare ꝛ dãnare. etiaꝫ nõ facto prius vel siml' pcessu aduersus assertores. Hoc pluries practicatũ est in hoc cõcilio vt de assertõnibꝫ q̃ cõicandi erãt laici sub vtraq̃ specie Et de ista assertione quilibꝫ xpianus potest ꝛ debet. ꝛc. Deniq̃ tam rõnes q̃ similitudines manifeste. ꝛ exẽpla sanctoꝝ pbant idẽ. vt de falso numismate/ et famoso libello. Tollitur ex hoc scandaluꝫ vel tolli debet eoꝝ qui ꝑ bono accessorio quod in facto cõsistit. elucidatõem veritatis vel impediunt vel pcrastinant. hoc ãt procrastinare quid nisi impedire est?

Tertia directio.

¶ Cõciliũ generale ꝓtr dãnare ꝓões multas. cũ suis autoribꝫ. licꝫ hꝫ glosas aliq̃s vel exp̃ões vel sensus logicales veros possint. Hoc practicatuꝫ est in hoc cõcilio de multis articulis ꝛ vicleff ꝛ Joh. huss. quorũ aliqui poterãt vel de vi logice vel grammatice. defensionẽ aliquã recipe. vt in articulis q̃ sunt indefinite traditi. vel qui loquũtur. de possibilitate. put posse logicuꝫ est ꝛ nõ phicũ Vel q̃ possent ad aliquẽ sensum veꝝ trahi. si seorsum ponerẽt. ¶ Sꝫ cõciliũ hoc solerter attẽdit/ prio q̃ iuxta hilariũ Intelligẽtia dictoꝝ ex cauſ ẽ assumẽda dicẽdi. Iterũ illõ Augusti. Liberis verbis vtunt phi ꝛ in reb ad intelligendũ difficillimis offensionẽ piarũ auriũ non ꝓtimescũt. Nobis ãt sꝫ theologis. ad certã regulã loq̃ fas est Illõ deniq̃ vulgatuꝫ fundamentũ in Aristotele q̃ ꝓmones accipiẽdi sunt ꝑm materiã subiectã Uñ moralis sentẽtia sumit Ea est enĩ ꝺine forme substãtia vt q̃ nec in extrema dilabat nec in se extraneũ aliqõ ipa suscipiat. ſꝫ sic de ea pmenides ait. Uerũ orbẽ mobilẽ rotat dũ se imobilẽ ipa ꝓfuat. qõ si rões q̃ꝫ nõ extra petitas ſꝫ intra rei quã tractabimus ambitũ collocatas agitauim⁹ nihil est qõ ammirere/ cũ platone sanciẽte didiceras/ cognatos de q̃b⁹ loq̃mur reb oportere eẽ ꝑmones. iij. de cõsolatiõe vlti. psa in fine. Sil'r theologia suã hꝫ ꝓriã logicã ꝛ sensum literalẽ. al'r q̃ꝫ speculatiue scie. ¶ Hec directio vel lex ꝓfuauit hacten⁹ ꝓclarã vniuersitatẽ parisien. a pluribꝫ erroribꝫ dum scholasticos suos sp ad certã regulã fidei loq̃ iussit ꝛ cõpulit Utinã in alijs studijs hec disciplina similiter teneatur. Mala libertas est male ꝛ erronee loqui posse.

Quarta directio

siue octaua in ordine.

¶ Cõciliũ generale ꝓtr ꝛ ꝺz dãnare ꝓões m'tas vel assertões hmõi/ q̃uis nõ posset ex solo ꝛ nudo textu exp̃sso sacre scripture patẽter reprobari. seclusꝫ exp̃oibꝫ doctorũ vel vsu celebri eccie/ ꝛ ceterꝫ Hoc practicatũ est in hꝫ cilio in m'tis assertõibꝫ Johãnis ꝛ vicleff ꝛ Jo. huss. imoꝝ de ista q̃ ẽ cõicandũ ꝑ laicos sub vtraq̃ spẽ panis ꝛ vini Hec directio vel lex ꝓsperũ facit iter ad heresim ꝛ hereticorũ extermiatõꝝ. q̃m hereticis q̃s vidim⁹ defensiõez suã vt pl'imũ accipiũt qꝛ nolunt hereses absolute reuocare ſꝫ tm̃ ꝺditional'r si videlꝫ ex rigore text⁹ sacre scꝑture cõuincant errare. dicẽtes q̃ exp̃ões doctorũ. decreta decretales sint apocrife. neq̃ de ill' curãdũ ẽ Hec ãt ꝓsumptõ q̃ꝫ late pateat ad errores. nemo ñ intelligit

L

Tertia pars principalis de via morum vel virtutum

Declaratꝫ vel narratꝫ scãdal' q̃ttuoꝝ obuiãtibꝫ errorũ extirpatõni. loq̃mur ꝑ tria ꝛ vltia pte aliq̃d de remotõe totidẽ scãdaloꝝ obstãtiuũ moꝝ reformatiõi in capite ꝛ i mẽbris narrãdo q̃druplicẽ legẽ vel directõꝫ practicatã in hꝫ cilio. vt ꝑ spem iter faciat nob⁹ de⁹ salutariũ nostroꝝ

Prima directio salutaris in via morum et virtutis.

¶ Concilium generale sic est super papam ꝛ aliuꝫ quẽlibet de ecclesia. q̃ ipsum

papā potest deponere pro quocūq; crimine. de quo notorie ꝛ incorrigibiliter scandalisat ecclesia. Hoc est practicatū duduz de papa. Joh. xij. et nūc de Joh. xxiij. In cuius deiectōne nō inserit ꝙ fuerit hereticus vel a fide deuius Et si ita actū est de cedro libani. quare nō timebit humilis herba deserti? Accusatus tamē inter cetera fuit ꝛ cōuictus ꝙ fuerat notorie symoniac⁹. Ex quo cōfunditur illa quorūdā temeritas. qui papā in collatōne beneficioꝝ nō posse cōmittere symoniā vel disputabant vel diffiniebant.

Secunda directio

siue decima lex

Conciliū generale q̄uis nō possit nec debeat plenitudinē potestatis papalis cōmissam a xp̄o petro ꝛ successoribꝫ eius tollere vel minuere sꝫ de ea gratias agere deo. qui cōtulit eamq; reuereri debet ꝛ amplecti. Pōt nihilomin⁹ vsum ptātis illi⁹ certis legibꝫ ꝛ statutis limitare in edificatōez ecclesie. Hoc practicauit pn̄s conciliū. tū in multis. tum specialr in hoc ꝙ legem p̄fixit in eligendo papā futurū ꝛ suis electoribus ꝙ Reuerendissimū patrē dn̄m Angeluz corario. ob laudabilitatē sue cessionis spontanee. nullus papa futur⁹ posset eum a collatis. cardinalatu ꝛ potestate legati ꝑ hoc cōciliū/deponere. nec eū sup p̄teritis quibuscūq; factis quōlibet impetere vel punire. Jure quidē ꝛ indulgēti cōdescensiōe hoc factū est vt exemplū posteris detur vltro cedēdi/ dū illud efflagitat eccl'ie vel pia vtilitas. vel vrgēs necessitas ¶ Expedit autē nūc ante summi pontificis electōem ita fieri circa multa generalē statū ecclesie cōcernētia. In q̄bus summi pontifices vsuz plenitudinis sue potestatis passim nimis verterūt in abusum. vt qꝛ noluer̄t generalia celebrare ꝯcilia Nec inferioribꝫ p̄latis ordinaria iura relinq̄re Qd̄q; in statutis generaliū cōcilioꝝ nūc cassando ea. nūc mutādo. nūc ad libitum interp̄tando. nūc priuilegia ꝛ exceptiōes largiēdo. palā ꝛ absq; manifesta rōe vl' vtilitate deuiarūt ¶ Vn̄ sic in vsu dispēsationū. ꝯcessione priuilegioꝝ. innouatōe decretaliū nō expedit vsum potestatis papalis sic restringi. vt in om̄i casu tali. fiat ad cōciliū generale recursus. ꝓpter difficultatē ꝛ raritatē sue ꝯuocatōis. qualis nō erat in primitiua ecclesia. qn̄ cōi cōsensu dicēte hieronimo fiebāt om̄ia. Sic non expedit talē laxatōem fieri q̄ vim ꝛ robur generaliū cōcilioꝝ in suis cōstitutōibꝫ passim tollat ꝛ eneruet. ¶ Cōsiderari posset in h̄ loco Arestote. traditio de triplici policia Regali scꝫ ꝛ monarchica In q̄ vnus bene preest cui tyrann⁹ opponit. Altera est aristocratia. vbi dominātur pauci et boni. cui opponit oligartia Tertiā ponit tymocratiā in qua ppl's bene dn̄atur q̄ oppositā hꝫ democratiā ¶ Essꝫ aūt īter istas politias illa melior q̄ aliqua singl'aris. que ex Regali ꝛ aristocratia cōponeret. vt in regno frācie vbi rex instituit ꝑlamentuz a q̄ iudicari nō refugit. Esset vero oīm optīa ꝛ saluberrima policia. q̄ triplicē hanc bonā complecteret: regalē/aristocratiā/ ꝛ tymocratiā ¶ Est autē generale cōciliū policia talis cōposita hn̄s suā directōez. magis ex assistētia speciali spūssctī. ꝛ ꝓmissione Jesu xp̄i. q̄ ex natura vel ex humana sola industria. ¶ Hinc est illd̄ qd̄ p̄diximꝰ/ ꝙ ip̄z est saluberrima ꝛ efficacissima regl'a ad regimē toti⁹ eccl'ie trāquillū. vel ꝯseruādū vel reformādū vel inueniēdū. tanq̄ suprem⁹ ꝛ sufficiēs legislator vniuersalis et potēs epiekes. Preterea legitim⁹ ꝛ secur⁹ nec suspect⁹ rōnabiliter ab aliq̄bꝫ xp̄ianis cū ꝓcedat oīm vel q̄si oīm cōi cōsensu vel assensu. ¶ Quid āt est generale cōciliū alias descp̄tū est ꝛ repeto? Cōciliū generale est cōgregatio legitīa autoritate facta/ ad aliquē locū. ex om̄i statu hierarchico. totius eccl'ie catholice. nulla fideli ꝑsona que audiri req̄rat exclusa/ad salubriter tractādum ꝛ ordinandū. ea q̄ debitū regimē ei⁹dem eccl'ie in fide ꝛ moribꝫ respiciūt. Deduci posset ex hac descriptōne cū p̄cedētibus qualiter plenitudo potestatis papal' collata est a xp̄o. in his que supra naturā sunt In alijs etiā q̄ leges natural'. canonica ꝛ ciuil' sibi tribuūt vt monarche sup̄mo stat ꝛ cōcordat cū ptāte cōcilij q̄ dicta ē/ q̄niā in cōcilio papalis ptās īcludit. q̄uis aliter sit hec ptās in papa aliter in cōcilio Sic aliter claues petro tradite sunt. alit' eccl'ie. Vn̄ ꝯciliū in multis q̄ papā respiciūt. hꝫ autoritatē cōsiliatiuā ꝛ dictatiuā/ papa exercitatiuā ꝛ executiuā Nō enī posset cōciliū ꝑ seip̄z. vel absoluere in foro cōsciētie vel p̄sbiteros ordīare. vel corp⁹ xp̄i ꝯficere. vl' d̄bellare manu armata īfideles

ꝛ ita de multis. sed ad ip̄z spectat circa hec huiusmodi cõsulere vel dictare/ cui⁹ dictamini q̄ repugnat cõtumaciter/ repugnat spiritui sancto/ cuius est ip̄m cõciliũ in dictando vel cõsulendo dirigere. Exemplũ in homine. vbi rõ potestatẽ habz dictatiuã ꝛ ꝯsiliatiuã volũtas exercitiũ ꝛ executõz

E

Tertia directio.

¶ Conciliũ generale p̄t de dissensiõibus ꝛ guerris inter p̄ncipes xp̄ianos seuiẽtes in p̄niciẽ totius xp̄ianitatis ꝛ p̄ditõis hominũ in ania ꝛ corpe. autoritate legitima cognoscere. prohibẽdo eis vias facti ꝛ ad suscipiendũ vias iuris ꝛ rõis p̄ cẽsuras ecclesiasticas cõpellendo ¶ Hoc practicare p̄posuit Serenissimus rex rhomanoꝝ sp̄ August⁹ qui p̄usq̄z recederet ab hoc cõcilio ad locũ conuẽtõis cũ rege Aragonũ. et petro de luna. orõem ad deputatos habuit. om̄i religiosa pietate. ꝛ vera xp̄iana religione plenissimã. quã his auribꝫ nõ sine pia cõpunctõe letus audiui. Narrauit illic p̄positũ suũ esse. tẽdere post sedatõz scismatis. ad pacificatõz Regũ Francie ꝛ Anglie. maxime p̄ autoritatẽ hui⁹ cõcilij Narrauit de pacificatõne Regis polonie cum prutenis. Dehinc de passagio hierosolimitano precedẽte pacificatõe regis polonie ꝛc ¶ Fundamẽtũ seu regulã p̄curauit inducẽdo quãlibꝫ p̄tiũ/ vt se generali concilio. sueq̄z diffinitiõi prorsus summitterẽt. eui⁹ autoritati ipsemet rex/ quẽadmodũ tũc ꝛ pluries antea. sub attestatõe diuini noĩs p̄testatus est debebat ꝛ volebat eẽ subiect⁹. ꝛ hoc in speculũ ꝛ exẽplar eternũ cuiuslibet principis catholici temp̄alis.

Quarta directio siue lex duodecima ꝛ vltima.

¶ Conciliũ generale p̄t ꝛ debz cõstituere crebriorẽ generaliũ cõcilioꝝ celebratõem q̄z retroactis tp̄ibꝫ fuerint celebrata. vt de decẽnio in decẽniũ. p̄fixa futuris summis põtificibꝫ ista lege. quã trãsgredi nõ liceat Fundat̄ in p̄missis hec cõsideratio ꝛ p̄ argumentũ ex oppositis. qm̄ si tot ꝛ tã enormia discrimina p̄uenerũt eccl̄ie dei dũ cessatũ est a cõcilijs generalibꝫ/ q̄nta demum erit salutaris vtilitas ex freq̄ntiori celebratione/ p̄spicuũ est Quis itaq̄z nesciat q̄ in̄ sup̄iorũ p̄ctã min⁹ vigebũt. dũ minorẽ sibi sentiẽt esse peccãdi licẽtiã. vel ĩpunitatꝫ spem/ dũ scz reddituros se rõem corã iudice suo. generali cõcilio p̄spiciẽt. Sũt q̄ppe nõ nulli. q̄ etsi deũ nõ timent/ hoĩes tamẽ reuerẽter. Deniq̄z si nõ sit assidue lex viua. dirigens regẽs ꝛ actuans leges mortuas ad effectũ. ipse nõ satis p̄ficiũt. vñ et ph̄s tradere satagẽs mediũ virtutꝫ nõ potuit illud efficaci⁹ inuenire q̄z vt diceret p̄ut sapiẽs iudicabit. ¶ Potuerãt ex p̄missis oĩbus velut ex fundamentalibꝫ q̄busdã regulis directõibꝫ ꝛ signis in via mãdatoꝝ dei leges elici p̄ticulariores. ad tollẽdũ scandala impediẽtia prospeꝝ iter pacꝫ fidei ꝛ virtutis. ad sedatõem scismatũ quo ad primũ. ad extirpatõnem erroꝝ q̄ ad secundũ. ꝛ ad reformatõz moꝝ q̄ ad tertiũ. sed neq̄z tp̄s neq̄z locus sufficiũt. Quia tetigerũt insup̄ multa ex eis prudẽtes ꝛ studiosi suis in scriptis Quia rursus debent hmõi leges ꝛ cõstitutões p̄ticulares. magꝫ p̄ mutuã collatõem oĩm de cõcilio agitari tractari ꝛ diffiniri. iuxta regionum aut patriarũ varietatẽ. Quia deniq̄z decreta ꝛ decretales viderẽtur abũdanter sufficere. si p̄ legem viuã fierz efficax executio Alioq̄n multiplicatio constitutionũ hmõi. etiam penaliuz. q̄ñq̄z plus onerat ꝛ aggrauat q̄z subleuet aut p̄ficiat. ¶ Faciam⁹ tandẽ in orõe finẽ verbis. vt ꝯ reuolet ad a. ꝛ dicamus obsecrãtes. Prospeꝝ iter faciat nobis deus salutariũ nostroꝝ Iter nedũ terrestre sed sp̄uale ꝛ celeste. iter eternitatꝫ ad deũ salutariũ nostrorũ qui est deus benedictus in secula. Amen. Finit

Libellus de auferibilitate pape ab ecclesia Johãnis de gerson Cancellarij parisieñ.

F

Veniet autẽ dies cuz auferet̄ ab eis spõsus Marci. ij Circa quẽ textũ pro materia nũc currente Querit̄. Si auferibilis sit spõsus ecclesie a filijs suis vel ab ea Et ponãt̄ hic consideratõnes. xx.

Prima cõsideratõ

Auferibilis nõ est sponsus ecclesie christ⁹ homo. ab ipsa tota ecclesia lege stãte Siquidẽ caput ecclesie xp̄s ẽ. ad eph̄. iiij. ꝛ colos̄. i. et. ij Puto aũt nemo cõcesserit q̄ absq̄z capite valeat p̄manere corp⁹ aliq̄d veꝝ vel misticũ Sz eccl̄ie corp⁹ misticũ manere sp̄ vsq̄z ad ꝯsũmatõz

k

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

seculi necesse est lege stāte Math. vltimo. ꝛ. xxiiij. Hoc ergo fiet ꝑ viuificū influxuꝫ capitis in ip̄m Pro quo facit parabola q̄ xp̄s se viti cōparat discipulos palmitib⁹. Ex si quis dixerit oppositū dicens eccl̄iaꝫ incepisse ab abel iusto ſm grego. quo tpe nondū xp̄s erat incarnat⁹. Rn̄deat Johā nes in apoc. qui dicit agnū fuisse occisuꝫ ab origine mūdi p̄uisiue scꝫ ꝛ acceptatiue a deo. licet nōdū corporaliter exhibitiue. quia nec ipsis antiq̄s erat sal⁹ nisi in fide. multū tn̄ implicita ꝛ generali mediatoris ꝛ capitis ecclesie xp̄i tūc futuri. q̄b⁹ erat necessariū credere sctm̄ illud symbolū qd̄ deus est/ ꝛ ꝙ est remunerator in se credentiū ¶ Rursus deducit̄ qd̄ dictū est ex ipsa cōditione matrimonialis vinculi inter xp̄m sponsum ꝛ ecclesiā spōsam. sicut iohes in apoc̄. eccl̄iam sub typo ciuitatis noue hierusalē vidit descendentē de celo sicut spōsam ornatā viro suo. Nā ad exēplar celestꝫ ecclesia terrena formata est Qd̄ āt de⁹ coniunxit homo nō sepat. ita vt lege stāte nō posset aut debeat dari libellus repudij inter spōsum ꝛ spōsam cōiunctos legitime. Que autē coniūctio matrimonialis magis legitima q̄ xp̄i sit ad eccl̄iam ꝯfederatio? Propterea dicit ꝑ osee. Desponsabo te mihi in eternū. ꝛ ꝑ alteꝝ ꝓphetam. Si potest obliuisci mater ꝙ nō misereat̄ filio vteri sui ego tamē tui nō obliuiscar Loq̄tur de ecclesia spōsa sua. Nā relinquet homo patrē ꝛ matrē ꝛ adherebit vxori sue. sic ꝛ xp̄s ecclesie. cū matrimoniū carnale id̄o sumat indissolubilitatē. quia sacramētuꝫ magnū est in xp̄o ꝛ ecclesia /qꝛ est illi⁹ matrimonij sacrum signū.

Consideratio. II.

Auferibilis est absolute loquēdo sponsus ecclesie xp̄s homo ab ip̄a ecclesia Neq̄ eni min⁹ hoc est possibile q̄ ꝙ xp̄s desineret esse hō sicut spontanea volūtate verbū caro factū est. aut ꝙ desineret esse nedū ecclesia ipsa. sed oīs generaliter creatura Porro sicut nō est absoluta ꝛ inauferibilis habitudo cuiuscunq̄ creature ad alterā creaturā. neq̄ tanq̄ finibilis ad suū finē. neq̄ tanq̄ effect⁹ ad suam cām. sic nō est hoc modo eēntialis vel inauferibilis habitudo ecclesie ad xp̄i humanitatē. quā vtiq̄ cōfitemur creaturam Et ita staret absolute xp̄m hominē esse et ecclesiā simil̄r esse. nec tamē ip̄am a xp̄o vt homo est. vitales influxus suscipere.

Consideratio .III.

Auferibilis est spōsus militātis ecclesie xp̄s a quolibet suorū filiorū hic in via. licet nō ab oībus collectiue q̄ diu ꝑmanebit militans eccl̄ia ꝛ lege stante. sicut deinceps loqui ꝓponim⁹. ¶ Perspicua est pr̄ia ꝑs hui⁹ disiuncti. q̄ niā nullus est homo viuēs qui nō videat mortē/ ꝛ si hoc nō sufficiat qꝛ dicit apl̄us ꝙ siue viuim⁹ siue morimur ꝛc̄. aut ꝑinde nunq̄ sepamur a xp̄o. Constat tn̄ ꝙ fit separatio ꝑ mortē talem. q̄ desinit esse q̄s viator ꝛ de eccl̄ia militāte. Constat p̄terea ꝙ q̄ diu manebit hic aliquis in via. sicut p̄t ꝓficere/ ita deficere culpabil̄r ꝛ a xp̄o vera vite vt palmes aridus/ et cōbustioni soli aptus separi. nisi tamē fuerit ꝑ cōfirmatōnem quodāmō positus extra statū. prout est viator. ¶ Altera pars disiuncti seq̄tur ex pr̄ia consideratōe ꝛ eius deductiōe. qm̄ ꝛ oīm collectio nihil alid̄ est q̄ eccl̄iastici corpis indissolubilis cōpago. quēadmodū dici solet. totū nihil aliud est q̄ sue partes simul sumpte. sed hec cōpago manet in eternū lege stante.

Consideratio .IIII

Auferibilis nō est spōsus ecclesie xp̄s ab ipsa qui influat quotidie tam ꝑ modū meriti ꝛ impetratōis vt alij scti/ ꝛ plusq̄ ipsi/ q̄ etiā ꝑ modū dignatiue cōdespiratōis ꝛ viuificatiōis. per spm̄ sctm̄ suū/ fidē/ spem/ ꝛ caritatē/ cū ceteris dotib⁹ infundēdo gratuitis. virtutū donorū ꝛ beatitudinū ꝛ maxime sacramētoꝝ Itaq̄ sicut nō ꝑmanet corpus aliqd̄ veꝝ ꝛ viuens. nisi habuerit q̄litatiuas dispositōes reddētes ꝯplexionē armoniacā ꝛ decentē. per manutenentiā forme cū corpore organico. ſm exigētiā ipsi⁹. ac forme actiuitatis. ꝛ opationū suarū. cur aliunde venit mors? nō aliter sentiendū est de corpore mistico ecclesie. Ip̄e eni spūssctūs q̄ est spūs xp̄i. est etiā suo modo forma corporis ecclesie xp̄i. p̄bens ei vitā vnitatē. ꝛ motū ꝛ hec nō ꝑmaneret cessantib⁹ q̄litatiuis dispositionib⁹ prenoīatis diffusis ꝑ totū corp⁹ ecclesie ꝛ ꝑ mēbra varia. ꝓut vnicuiq̄ mēbro donatum est. ꝛ ꝓut op⁹ hꝫ ad edificatōnez corpis vniuersi. Tradit hoc

apl's clarissime scribens ad ephesios.iiij. Soliciti inquit seruare vnitatem spūs.in vinculo pacis.vnū corpus ⁊ vnus spūs. sicut vocati estis in vna spe vocatōnis vestre Unus dñs.vna fides.vnū baptisma vnus deus ⁊ pater oīm.seq̄tur. Unicuiq̄ autē nostrū data est grā ſm mensurā donatōis xp̄i.seq̄tur.⁊ ipse dedit quosdā q̄dem apl'os ⁊c̄ Quinetiā articuli quatuor principales apostolici simboli. fundāt illam cōsideratōem. Un⁹ est. Credo iā spiritūsanctū ⁊ viuificantē. Quid viuificātē nisi sanctā ecclesiā.sicut ꝓtinus additur ⁊ vnā sanctā eccl'iam catholicā. Deinde sequit̄.sanctoꝝ hoe est sacramētoꝝ cōmunionē.ac deinde remissionē peccatoꝝ intellige conseq̄tur ⁊ vitam eternam.

Consideratio .V.

Auferibilis nō est ab ecclesia militante spōsus suus xp̄s homo qui semꝑ influat in eandē ecclesiā spōsam suā ꝑ membra varia.grad⁹ hierarchicos/officiorū/⁊ amministratōnū/⁊ dignitatū/⁊ statutum/ab ipso constitutorū dū eccl'iam fundauit primit⁹ ⁊ edificauit Si enī ꝑmanebit ecclesia vsq̄ ad cōsummatōnem seculi.ꝑmanebit vt ꝑfecta dei enī perfecta sunt opera.nō solum in inchoatiōe. sed magis in cōseruatōe.⁊ cōsummatōne Sz nemo dubitauerit quin ablatio vni⁹ membri a corpe difformitatē grandem.et imꝑfectōem inducat. Manebit ergo semꝑ ecclesia cum suoru integritate ⁊ ꝑfectiōe membroꝝ. Scribit de his apl's.i. ad corintheos.xij. Diuisiones inquit gratiaꝝ sunt.idē autē spūs.⁊ diuisiones ministrationū sunt.idē autē dñs.⁊ diuisiōes operationū sunt.idē autē de⁹ qui opat̄ om̄ia in om̄ib⁹ Unicuiq̄ autē dat̄ manifestatō spūs ad vtilitatē.alijs quidē ꝑ spiritū dat̄ sermo sapiētie/alijs autē sermo sciētie ſm eundē spiritū.alteri fides in eodē spū/alij gratia sanitatū in vno spiritu.alij opatio virtutū/alij ꝓphetia/alij discretio spiritu/um/alij genera linguarū/ alij interp̄tatio sermonū. Hec autē om̄ia opat̄ vnus atq̄ idē spūs diuidēs singulis ꝓut vult Cōcludam⁹ ex his pauli verbis.q̄ assidu⁹ erit in ecclesia vsus ministrationū ⁊ grāꝝ gratis datarū/quas enumerat ⁊ hoc quātuz expediat ei⁹ decursui ⁊ edificatōi. sic erunt sapientes sic ꝓphete sic discretores spiritu um q̄bus ex officio hierarchico cōmisso eis a xp̄o ⁊ spūsancto/cōueniūt tales act⁹. ita vt ab humana q̄uis autoritate nequeant ī pediri/suspēdi vel ꝓhiberi: sicut nec status papalis.nec apostolicus.vel pastoralis. Fuerūt enī primit⁹ velut in quodaz semīario viuifico positi in eccl'ia ꝑ christū ⁊ postmodū erescēte ecclesia discretio talium magis innotuit.velut si stipes vinee se in folia ⁊ flores ⁊ ramos explicuerit.

Consideratio. VI.

Auferibilis nō est spōsus ecclesie xp̄s ab ecclesia taliter/ quin semꝑ habeat in se viuificū semē.quo p̄t per successiōes generatōis ⁊ generatōnis sese cōtinuare in corpe toto ⁊ in membris p̄sertim officialib⁹/similiter ⁊ in filijs Traducit̄ ad hoc illud xp̄i Johan.xxiij. Amē amē dico vobis nō p̄teribit generatō hec donec om̄ia fiant loquēs de generatōe iustorū/ que cōtrariat̄ illi de qua dictum est Amen amē dico vobis q̄ req̄ritur a generatōne hac om̄is sanguis ab Abel iusto. Itaq̄ si dñs in reꝝ mutabiliū creatōe singulis indidit se mētē ſm genus suū ad ꝓpagatōnis sue generatōem. Si tam in lege nature/q̄ in lege moisi status sacerdotalis durabat/vel in primogenitis/ vel ꝑ successionē hereditariā filioꝝ ꝓ patribus suis/oportuit multo ampli⁹ legem gratie ꝑfectissimam/habere in semetipsa fecūditatē pro sui cōtinuatōne legitima. Ad q̄d inducit apostolus ad rhomanos.ix.textū prophete euangelici Isaie.i. Nisi domin⁹ exercituū reliquisset nobis semē quasi zodoma fuissemus ⁊ quasi gomorra similes essem⁹. Hoc autē quid aliud debet intelligi q̄uis insita spiritualis ⁊ ars quedā viuifica.in vniuersum corp⁹ ecclesie.ꝑ quaz hierarchicus ordo suus.pōt vsq̄ in finez subsistere. Et ex his ꝓtinus infert̄ q̄ ecclesia vel cōciliū eam representās pōt instituere vel eligere vel designare summū pontificē in sacra sede petri. Potest insuꝑ modum determīare vel limitare eum taliter: vel taliter instituendi siue designandi/ita q̄ non spectat hoc ad solū pontificē summū.alioquin ipso vel mortuo vel nolente dare legem eligēdi successorē posset ecclesia permanere iugiter sine summo pontifice quod neq̄t fieri lege stante. Ex siquis dixerit. Modos qui nūc obseruātur pro

electõne summi pontificis determinatos esse ꝑ summos pontifices. Placet. Sed ecclesia consensu suo vero vel interp̃tatiuo approbauit/aut in defectu q̃lez predi ximus. fas haberet ĩmutare. ⁊ ita fas vt in contrariũ nullius posset. cuiuscũq; põtificis autoritas legem dare.

Consideratio. VII.

Auferibilis nõ est sponsus ecclesie xp̃s ab eccl̃ia spõsa sua ⁊ filijs ei⁹. sic ꝙ remaneat ecclesia in sola muliere. ĩmo nec in solis mulierib⁹ om̃ibus. immo nec in laicis solũ. lege stante ⁊ nõ facta diuinit⁹ noua institutõne. Da oppositũ. ecclesia deficere posset in suis gradibus ⁊ officijs hierarchicis. In suis etiaz sacramẽtis vsq; in finẽ. Patet hoc p̃supponẽdo ꝙ sacerdos a nõ sacerdote ⁊ episcop⁹ a nõ ep̃o neq̃t institui. ĩmo nec a tota multitudine laicorũ aut mulier̃ simł cõgregata. si ꝑ casum mortui essent om̃es sacerdotes Additũ est nõ facta diuinit⁹ institutõne noua. qꝛ spiritusctõ dictante et operãte noua prestari posset autoritas q̃lis nondũ collata est. quẽadmodũ prius q̃z deus instituissz sacerdotiũ nouũ supremũ/⁊ alios inferiores grad⁹ hierarhicos in ecclesia. non dubiũ quin hoc potuerit. Porro nulla cõitas vel vniuersitas hominũ mortaliũ simł cõgregata talem aliquẽ gradũ nullo modo instituere potuissz. cũ potestate qualis in quolibz repitur q̃ supra naturã existens ip̃am sibi p̃supponit ⁊ substernit quodãmodo sicut forma materiã. Nec opinor ꝙ aliq̃s doctorũ theologorũ senserit in hoc ꝯtrarie. quãuis verba quedã epistole cuiusdã tractat⁹ de concilio generali videri possunt aliqualr̃ hoc sonare. nisi benigno interp̃te foueantur. Deducit̃ proinde ꝙ nec hieronim⁹ nec aliquis aliorũ dicens ecclesiã vel apl̃os sibi cõstituisse Petrũ. vt sup̃mus eẽt ⁊ pr̃iceps inter eos ad scisma tollendũ. non intelligunt hoc nisi ꝙ ecclesia vel apl̃i declarauerũt ita eẽ constitutũ a christo ⁊ hoc tenẽdum fidelibus tradiderũt. ⁊ ita saluat̃ illa que videtur sup̃ hac re inter Hieronimũ ⁊ ceteros varietas.

Cõsideratio. VIII.

Auferibilis est aut mutabilis lege stante quelibet politia ciuilis monarchica seu regalis/vt fiat aristocratica/ et nõ sic de ecclesia que in vno monarcha sup̃mo ꝑ vniuersum/fundata est a christo Posset deduci cõsideratio tam a p̃ori/ q̃z a posteriori/deducendo variatões que fuerũt in alijs politijs/quia nullã aliam politiã instituit xp̃s ĩmutabiliter monarchicã. ⁊ quodãmodo regalem. nisi ecclesiam. Et oppositũ sentiẽtes de ecclesia ꝙ. s. fas est eẽ plures papas. aut ꝙ quilibz episcopus est in sua diocesi papa. vel pastor suprem⁹ equalis pape romano. errant in fide. ⁊ vnitate eccl̃ie. contra articulũ illũ ⁊ in vnam sanctã. ⁊c̃. et si ꝑtinaces maneãt iudicandi sunt heretici Sicut martinus de padua ⁊ q̃dam aliorũ. Consonat ratio quia sicut ad vnã fidem ⁊ ad eadem sacramenta obligant̃ om̃es viatores. Sic oportet vt nõ esset scisma. reductõnem finalem fieri ad vnũ supremũ. Secus vbi cõitas regitur legib⁹ solis naturalibus et traditõnib⁹ humanis/que ꝑ varietate tẽporũ ⁊ locorũ laudabili⁹ ⁊ vtilius variant̃ q̃z vt vno tenore ligent om̃es/ quẽadmodum tradit Aristoteles exemplificãs de regula lesbie. Quocirca dicam⁹ ex incidenti consequẽter ꝙ nec summ⁹ pontifex nec aliq̃s aliorũ debz conari vt canones positi/vel alie traditõnes hũane. obseruẽtur vbiq; ꝑ totã ecclesiã ⁊ ꝑ om̃es inuariabiliter natõnes. Oppositũ satagere dedit forte occasionẽ grecis discedẽdi a latinis dat preterea q̃tidie materiã multã. litium scrupulorũ grauiũ/dum equali tenore q̃ritur obseruari lex hũana siue sit illa canonica secularis vel ciuilis. quẽadmodũ custodiri diuinã absq; vlla variatõne necesse est. Inde venit illa christi questio Mathei. xv. Irritũ fecistis mandatũ dei propter traditõnes vestras.

Consideratio. IX.

Auferibilis est vicari⁹ sponsus ecclesie ꝑ voluntariã eius cessionẽ/ aut renũciatõez a papatu. Fuerat enĩ olim dubitatio post renũciatõem. Celestini nũquid talis renũciatio iure subsisteret. Tum ꝓpter votum quo se papa obligat ad ecclesiã. Tum ꝓpter desponsatõez ⁊ matrimoniũ quoddã spirituale int̃ papam ⁊ eccl̃iam Tum p̃terea quia papa diuino iure statutus est in hoc gradu. Et si que sunt alie rationes. Occasione cuius

dubitatõnis facta est decretalis determi-
nans affirmatiuã ꝙ hoc licet. Et ita licet
ꝙ ex hac humili renũciatõne cum ceteris
patribus Celestin⁹ annumeratus est ca-
talago beatorũ. ¶ Sunt autẽ casus ali-
qui etiã per iuristas expressi quando lici-
tum est p̃lato. immo quãdoq; debitũ. ce-
dere statui suo. vnus est grãde scandalũ
subditorũ. quod non expectat̃ alio modo
probabil'r terminandũ q̃ꝫ ꝑ cessionẽ. Ali-
us casus est dum occupatio seu retẽtio p̃-
lature patenter vergit in detrimentũ salu
tis proprie. Nam q̃d prodest homini si
vniuersum mũdũ lucret̃/ anime vero sue
detrimentũ patiat̃. aut quaꝫ dabit homo
pro ania sua cõmutatiõem. Alius casus
est vbi manifeste talis retentio impediret
maius bonũ vel in prelato vel in subditꝫ.
¶ Multiplices essent casus in ꝑticulari
ſm illud triplex gen⁹. Sed breuitati no
stre satis sint ista pro nũc. Per que dissol-
uitur prima ratio que fiebat de voto/ qd̃
nõ obligat dum vergit in detrimentũ sa-
lutis/ vel exitũ deteriorẽ. Alterã rationeꝫ
soluit dissimilitudo q̃ est inter matrimo-
niũ carnale ⁊ spũale. licet cõueniãt in mul
tis Dissimilitudo est quantũ ad hoc ꝙ in
spirituali nõ est sacramentũ/ ex quo cõsur
gat indissolubilis nexus ex institutõe di-
uina. Quemadmodũ de carnali est exp̃s-
sa lex. quod de⁹ cõiunxit homo nõ seꝑet/
⁊ sacramentũ hoc magnũ est. Dico autẽꝫ
in christo. ⁊ ecclesia inq̃t apostolus. Ac ꝑ
inde soluit̃ ratio tertia/ qꝛ solus christ⁹ est
proprie sponsus ecclesie. Alij sunt tantũ-
modo vicarij quos ꝑ humanã designatõ-
nem vel electõem voluit institui. q̃uis of
ficiũ sit diuinũ. ⁊ sola autoritate diuina p̃
mitus ordinatum.

Cõsideratio .X.

Auferibilis est in casib⁹ dabilibus
vicarius spõsus ecclesie. ab ip̃a ec
clesia/ ⁊ hoc ꝑ eam/ vel ꝑ conciliũ
generale rep̃sentãs eam/ vel per aliquos
ad hoc ꝑ eam institutos/ siue cõsentiat ip
se vicarius. vel nõ cõsentiat sue cessioni
Sumit̃ in primis argumentũ ꝑ hac con
sideratõne ex veritate precedẽtis. Nam si
vicarius sponsus potest resignare sponte
ipsi ecclesie dando ei libellũ repudij. cum
spõsus et sponsa nõ debeant quo ad hoc
impari iure censeri/ poterit similiter repu
diare spõsum talem ipsa eccl'ia sponsa. dũ
par ratio vel potior adducit̃ pro ipsa cõ-
tra sponsum/ vel quia ꝓstituere querit eã
q̃tum in se est/ vel tyrannide seua tracta-
re/ laniando eam/ vel placitãdo bona sua
dissipando. vel qꝛ abuti conat̃ ea in perni
ciem filiorũ. Nullũ quippe statũ nullum
gradũ dignitatis/ nullũ ministratiõis ge
nus dedit de⁹ nisi in edificatõem suã ⁊ vti
litatẽ cõmunẽ/ patꝫ ad ephesios. iiij. ⁊ ad
corinthios. vi. Dedit vtiq; ad pacẽ eius
cui⁹ fines posuit pacẽ ſm psalmistam. Et
hanc opatur dilectio/ propter qd̃ finis le
gis ab apl'o ponit̃ dilectõ in qua etiã fun
dauit xp̃s officium pastoralis. Si diligꝫ
me/ inquit xp̃us petro/ pasce oues meas/
Johãnis. vltimo. Sed quis nõ videat
casus multos esse possibiles. quorũ aliq̃
nũc tacti sunt in quib⁹ eccl'ia nõ edificare
tur sed destrueret̃/ nõ vniret̃ sed dissiparet̃
nõ pasceret̃ sed depasceret̃. si non cederet
volũtarius vel eijceret̃ inuitus hic qui in
vicariũ sponsum eccl'ie rite ⁊ canonice fue
rat ordinatus. Nec sit cuiq̃ illd̃ ammira-
tioni qd̃ dicimus q̃si contrariãtes illi ius
sioni Nolite tangere xp̃os meos/ quomõ
etiam vni singulari persone fas essꝫ in ca
su violentie attentate ꝑ papã verũ. contra
castitatẽ suam vel vitã vim vi repellere. cũ
appositiõe inculpate tutele. ⁊ ita licite sta
bit ꝙ tangat papã violenter. vel in mare
deijciat Cur similiter in casu nõ liceat idẽ
toti ecclesie pro defensione sua. ⁊ violẽtie
attentate cauta repressione?

Consideratio .XI.

Auferibilis est in casu vicarius ec-
clesie ꝑ conciliũ generale eo non
cõsentiẽte/ vel inuito celebratuꝫ.
Fateamur prius ꝙ regulariter concili
um generale nõ est celebrandũ de iure eti
am diuino non vocãte vel approbãte pa-
pa/ si est vnicus/ nec aduersus eũ allegatõ
legitima. Sed regule generales bene su-
scipiũt exceptiões. sicut in grãmaticalib⁹
ita ⁊ in moralib⁹/ presettim vbi casus ꝑti-
culares incidũt modis variabiles infini-
tis/ ad quas exceptões ordinata est lex su
perior interpres aliarũ quam Aristoteles
vocat epikeiã. v. ethicorum. Et alia diui-
nior quam gnomi appellat in. vi. ethico-
rum. Hec autẽ lex semꝑ habet locũ in in-
terpretatõne legum aliarum ꝑticularium

vbi deficere cernit̄ ratio ⁊ finis institutio
nis ipsaꝝ. Finis autē legum oīm nedum
humanarū sed diuinarū. est dilectō. q̄ vni
tatem opatur. Sit ergo casus vbi leg⁹ ali
cui⁹ obseruatio dissiparet vnitatē. ⁊ obes
set publice saluti. Quis ratōne vtens di
ceret eam tenere oportere. Nimirū nec si
bi ipsi quisq̄ vellet hoc fieri. quanto min⁹
tota cōmunitas ratōnabiliter hoc fugiet
¶ Qd̄ si q̄s interrogaret q̄ autoritate ful
cietur vel vtetur huiusmodi conciliū ace
phalum vt videtur sine papa. Respondē
dum ꝙ autoritate xp̄i capitis sui ⁊ indefe
ctibilis sponsi/autoritate p̄terea legū sua
rū tam diuine q̄ naturalis. q̄ hanc licen
tiā/vel necessitati/ vel manifeste caritati:
vel religiose pietati concedūt. Pro quo fa
cit textus Mar. ij. De excusatōne discipu
lorū vellentiū spicas in sabbato/per legē
necessitatis/confirmatā exemplo Dauid
qui comedit panes propositōnis.

Consideratio. XII.

Auferibilis est in casu vicari⁹ spō
sus ecclesie/ꝑ ecclesiā vel conciliū
generale nedū cōciliatiue. aut di
ctatiue/vel denūciatiue. sed autoritatiue
iudicialiter: atq̄ iuridice ¶ Presuppona
mus ꝙ iurisdictō idē est ꝙ iuris ditio seu
potestas vel iurisdictio ⁊ facultas propin
qua dicēdi ius. Et solet restringi ad coa
ctiuā iurisdictōem. que fert̄ vel dicit̄ in al
terū etiam inuitū. Sequit̄ protin⁹ ex hac
descriptōne. consideratōnis veritas. quō
ecclesia seu conciliū habet in casu faculta
tem ꝓpinquā vel autoritatē seu potestatez
dicendi ius. etiā in alterū qui in papā fu
it rite susceptus ⁊ electus. Nolum⁹ tamen
impugnare quin summ⁹ pontifex habeat
potestatē regitiuā ⁊ autoritatiuā. respctū
omniū hominū. quantū christ⁹ voluit et
cognouit expediēs sibi dare pro exercen
do eam. nō pro se tantūmodo. sed magis
ad vtilitatē ecclesie. qualē autoritatē eccle
sie nō habet totū ecclesie residuū. nisi vni
tiue quodāmodo vel electiue Et ex ista di
uisione verū est ꝙ claues date sunt neduz
vni sed vnitati. Ex hoc tamē nō habetur
ꝙ ecclesia tota vel conciliū. absente papa
presertim suo demerito nō possit autorita
tiuā iurisdictiōem exercere. sicut lex q̄daz
diuina ⁊ indeuiabilis ad reducendū ip̄m
vel corrigendū vel compescendū. ne noce
at ipse nedum eccl'ie sed sibimet tan[illegible]
neticus. vel vt pessima malarū passio[illegible]
ebrietate seductus. sic enī tradit arestoti
les. v. politice. ꝙ ad cōitatem totā spectat
principis vel correctio/vel totalis destitu
tio. si inemendabilis ꝑseueret. ⁊ hec ptās
inauferibilis vel inabdicabilis est a cōita
te libera. que de reb⁹ suis facere pōt ad libi
tum. nec ꝑ appropriatiōem vel aliquā le
gem pōt suspēdi. quāto magis hoc habe
bit eccl'ia ¶ Iudaisabat olim petr⁹ ꝑ dissi
mulatōnē paulus ei restitit in faciē ad ga
lath. ij. Introducebat Petrus rem nouā
in ecclesia dei/ad cēturionē gentilē intra
uit actuū. xi. subortū est murmur in eccle
sia ita vt cōpulsus sit petrus doctrinā in
sequi quā tradidit scriptis. vt scilz ꝑatus
esset corā tota eccl'ia rationē reddere de ea
que in ipso erat fide ⁊ spe. alioq̄n nō sibi
credidisset eccl'ia. Quanto forti⁹ ⁊ rōnabi
lius. possunt duo cōtendentes. diffamati
apud bonos ⁊ graues de scismate de ꝑiu
rio. de heresis suspitōe cōpelli ratōnē red
dere si se cognouerint innocētes. Sic si
machus. sic btūs marcell⁹. sic ipse grego
rius. sic alij plures iudiciū subiere cōcilij.
nequaq̄ ex humili condescēsiōe sicut fin
gunt aliq̄. sed ex debito ⁊ obligatōne. q̄rū
multos qꝛ cōciliū nō repit ꝯuictos de cri
mine reliq̄t causam eorū examini iudicis
dei terminandā.

Cōsideratio. XIII.

Auferibilis nō est vicari⁹ sponsus
eccl'ie ꝑ eccl'iam aut conciliū gene
rale. quo ad ea q̄ sunt ordinis sa
cri cuiuscūq̄. quin semꝑ remaneat vel sa
cerdos vel ep̄s. si in talē suerit aliq̄n conse
cratus. Sil'r etiā de papatu. si diceret or
dinē a sacerdotō vel episcopatu distinctū
¶ Dudū tempe beati Cipriani martiris
in africa dū sctūs Cornelius papatū Ro
me gerebat. fuit error mlt̄oꝝ. etiā magno
rū. ꝙ scismatici ⁊ heretici excōicati ⁊ simo
niaci deijciebant̄ ab om̄i gradu ⁊ dignita
te ⁊ ordīe. ita ꝙ nō remanebāt sacerdotes
nec ep̄i retinebāt episcopalē gradū. nec di
aconi diaconatū ⁊ ita de sil'ibus. Immo
vsq̄ ad hoc deuētū est vt diceret̄ ab eis ꝙ
tales nullo modo valebāt baptisare. sz ba
ptisabant̄ hi quos baptisauerāt. Simil'r
nec consecrabāt nec ordinabāt quin totū
postea dicerēt iterandū. Introducebātur

pro seipsꝰ multos passus scꝑturaꝝ vt illō Maledicā benedictōibus vestris. ⁊c. Affirmabāt deniq; ꝙ tales spiritū sanctū dare nō poterāt quē vtiq; nō habebāt. Nota ta sunt hec in decretis causa prima ⁊ in q̄rto sententiarū distinctōe. xxv. ⁊ distinctōne. xiij. vbi magister nō tenet. licet loquat magis recitatiue q̄ determiatiue. ¶ Illustrissimus vero doctor augustinꝰ. post Ciprianū materiā hanc declarauit cōformiter ad cōcilia generalia. ante eum ⁊ post celebrata. ⁊ hūc insecuti sunt doctores theologi/ dicētes ꝙ ea q̄ sunt ordinis. stabilia sunt/ ⁊ indelebilia. propterea dicūt hi imprimi caracterē quē appellant indelebilē ⁊ nō iterabilem. ¶ Attamē pro cōcordantia diuersarū sententiaꝝ in hac ꝑte. proficit duplex distinctio. Eꝑs itaq; hereticus ⁊ degradatus ab eccl'ia aut intendit dare/ ⁊ facere cōformiter ad intentionē ecclesie. vel baptisat vel cōsecrat vel ordinat vel cōfirmat materiā insuꝑ ⁊ formā debitas obseruat. Aut deficit in aliquo istorū. Intētione scꝫ corrupta ⁊ erronea vel in materia vel in forma. Scdm hanc distinctōnem procedūt mlte autoritates sanctorū. quorum aliq̄/ dicētes ꝙ sacerdotes heretici nihil agāt. intelligūt de his qui secūdo modo deficiūt. quales erāt plurimi hereticorum vt arriani ⁊ errātes in ipsa substātia sacramentorū. Alij dicentes oppositū sicut augustinꝰ ⁊ ecclesia de prioribꝫ intelligunt. ¶ Rursus alia est distinctio de efficacia sacramentoꝝ collatorū ab indignis sacerdotibꝫ. ⁊ ab hereticis. Nā ꝙ talia sunt efficacia potest intelligi/ vel quo ad vtilitatem vel quo ad veritatē. Si prīo mō illa dicunt esse nulla. qꝛ neq; prosunt facientibus. neq; scienter recipiētibꝫ/ sed obsunt potiꝰ. Si secūdo modo. sic cōsecratōnes hereticoꝝ sacerdotiū. efficaciā habere ⁊ veritatē. fatendū est ¶ Tandē ex hac cōsideratōne cū suis probatōnibus que latiori deductōne ponūtur ab autoribus. seq̄tur ꝙ durante pñti scismate nō oportet dubitare q̄n vtrobiq; fuerint cōsecrati ⁊ sint veri epi/ ⁊ sacerdotes per mutuā successionē vsq; in pñs. ¶ Nec est difficultas in collatōne sacramentoꝝ nisi de sacramēto penitentie in quo iurisdictio quedā req̄ritur/ quā non habēt heretici ⁊ scismatici vel excōmunicati sacerdotes. Sed hec difficultas redundat similiter in illos q̄ ante scisma fuerūt ordinati. ⁊ ꝑm estimatōem illorum/ qui iudicarēt hanc vel illā partē esse scismaticā. ⁊ ex cōsequēti nō habere sacerdotes nisi excōmunicatos/ et suspensos. Et ita vanū est ⁊ forte scandalosum gloriari ꝙ presbiteralis vel episcopalis ordinatio suscepta fuerit añ scisma pñs. potiusq̄ hoc tempore Si per hoc velint hmōi gloriantes vocare se veriꝰ esse sacerdotes ⁊ episcopos q̄ posteriores. Si velint preterea dicere sicut aliqui dixerūt ⁊ scripserūt tempibus istis ꝙ vera sacramenta ⁊ veri sacerdotes ⁊ veri epi ⁊ verū corpus christi et verus baptismus cū similibꝰ non sint in hac parte obedientie vel in illa.

Cōsideratio. XIIII

Auferibilis est vicarius spōsus ecclesie. ꝑ ipsam ecclesiā. aut generale conciliū quo ad executōem licitam eorū omniū que potestatē ordinis respiciūt. id est ꝙ non licite talia aget. Data quippe est papalis potestas ipsi ecclesie. ⁊ sua est. sicut est ipsiꝰ pape. q̄uis alio ⁊ alio modo. Sua est inquā ⁊ pape. ad edificationem ecclesie. nō ad destructōnem. Potest ergo vsus talis potestatis tolli. vel suspendi ꝑ ecclesiā ab eo qui vellet vti manifeste in perditiōem eccl'ie. aut membrorū suorum tali dignitate. vnde ⁊ si potestas ordinis sit immediate a deo. sit etiā indelebilis. tamē vsus ipius multū dependet ab ecclesia ⁊ a rectoribꝰ suis qui vices eius exequūtur. ¶ Et hic fundabilis est possibilitas subtractōis vel suspēsionis obedientie ab aliquo in papā rite electo. Naꝫ ꝙ obedientia tali prestet est preceptum affirmatiuū. quod nō obligat pro semper. nec in ꝑniciem ecclesie. Si viderit ergo ecclesia ꝙ prestare nūc obedientiā pape in amministratōne ordinum. sacramentorū ⁊ similiū fieret ecclesie perniciosuꝫ/ ⁊ pape in instrumētum malicie. cur nō suspendere potest huiusmōi obedientiā. quousq; nullum in obediēdo cadat periculum? Hec autem subtractio obedientie magis adhuc fundabilis/ est in his que sunt temporalis amministratōnis. ¶ Sed vtrum hec obediētie subtractio vel suspēsio vale/ at ꝑ aliū q̄ per eccl'iam vel generale ꝯciliū Forte videretur respondendū negatiue. ꝑsertim si fiat sermo de subtratiōe generali

ꝛ autoritatiua. ꝛ que ligat om̄es de eccle-
sia in hoc stare. ¶ Secus est de subtractō
ne ꝑticulari/ quo ad hos vel illos/ que nō
ferꝛ autoritatiue. sed vel doctrinaliter ꝛ in-
sinuatiue/ vel necessitatis quadā inductō
ne. ¶ Iubebit (Exempli gratia) summus
pontifex corā theologis expertis ꝙ fide-
les credāt spiritūsctm̄ nō procedere a pa-
tre ꝛ filio/ dicimus ꝙ theologorū erit do-
ctrinaliter resistere. ꝛ dicere ꝙ sibi nō obe-
diatur. ¶ Iubebit alter summ⁹ pōtifex ꝙ
vastetur regnū francie igne ꝛ gladio. dici-
mus ꝙ regis erit resistere ꝛ iubere ꝙ ei nō
obediaꝛ sed resistatur. hoc enī fas est age-
re cuicūqꝫ in quē vim illicitā vellet inferre
etiam ver⁹ papa. ¶ Non est pax iubebit
ipse idē ꝙ vnio ad pacem eccl'ie. nō quera
tur vijs cōuenientib⁹. ꝛ cōgruis. aut etiaꝫ
ꝑ eum iuratis aut ꝙ ecclesia nequaq̄ con
gregeꝛ ne forte ip̄m eijciat. Dicim⁹ ꝙ om
niū catholicorū erit resistere et nō obedi-
re. ¶ Ex si sit aliquis q̄ totā presidentiā su
am. ꝛ papalē dignitatē/ cōuertere velit in
instrumentū nequicie. ꝛ destructōnis ali
cui⁹ partis ecclesie in tempalibus vel spūa
libus. nec pateat sufficiēs remediū aliud
nisi subducendo se ab obediētia talis po
testatis seuiētis. ꝛ seipsa abutentis. ꝛ hoc
ad temp⁹. vel quousqꝫ eccl'ia vel conciliū
ꝓuiderit. hoc fas erit. dum tamē illud age
re pia quedā impellat necessitas. nō libi-
do. seu cupiditas assumēdi improbe vela
men malicie libertatē. ¶ Fatemur enī duo
illa nullo modo debere fieri. nisi manife-
stis causis vrgētibus. ne in toto corpe ec-
clesie deterior ꝛ generalior scissura fiat: et
inducaꝛ. dum ꝑticularia membra consue
scūt non obedire. Sicut notat aristoteles
in politicis pessimū esse consuescere non
obedire principi siue regi. Quātomagis
erronea ꝛ dānanda est assertio. ꝙ licꝫ vni-
cuiqꝫ subditorū. mox vt aliq̄s est tirann⁹.
ip̄m vijs om̄ibus fraudulētis ꝛ dolosis si
ne quauis autoritate vel declaratōe iudi-
ciaria. morti tradere. p̄sertim si addat hec
assertio ꝙ tirānus ille om̄is est qui nō p̄-
est ad vtilitatē subditorū sed de hac re ali
bi. de qua viderint assertores.

Consideratio XV.

Auferibilis est vicarius spōsus ec
clesie ꝑ ecclesiā. aut generale cōci-
lium ꝑpetuo vel ad temp⁹. quoad
ea om̄ia que sunt iurisdictōnis. Satis in
directe: deductio consideratōis istius pa
tet ex p̄cedenti. Nam possunt ab aliquo ri
te in papaꝫ electo tolli tam de iure q̄ꝫ de fa
cto subditi in quos debet iurisdictōnem
exercere ꝛ ita ꝑ indirectū iurisdictō nō sub
sistet. ¶ Utrū vero directe ꝛ absolute pos
sit omnis potestas iurisdictionis a papa
rite electo remoueri. possꝫ esse duplex ima
ginatio. quo ad aliq̄s iurisdictōnes qua
lis est iurisdictio respiciēs sacramentaleꝫ
absolutōem. que alterius est rōnis q̄ꝫ alie
respicientes forū exterius. Hanc enī iuris
dictōem habet cōfessor pape sup̄ ipsum.
cui tamen non posset cōmunicari iurisdi
ctio in foro exteriori supra papā. vt ꝙ euꝫ
posset excōmunicare. Hanc insup̄ iurisdi
ctionē habet in casu necessitatis om̄is sa
cerdos apud peccatorē sibi volentē confi
teri. ¶ Dicerēt ergo aliqui de hac spiritua
li iurisdictōne sicut de potestate ordinis.
ꝙ licet inauferibilis sit in se ꝛ in sua essen
tia. tamē est su⁹ vsus impedibilis modis
tactis. Sicut etiā impediūtur scismatici
ꝛ heretici p̄scisi ab eccl'ia ne quisq̄ꝫ eis nisi
in casu necessitatis debeat confiteri.
Dicerent alij ꝙ talis iurisdictio non solū
impeditur in suo vsu sed etiaꝫ tollitur mi
nisterio eccl'ie. ꝛ prelati sup̄ioris dū degra
daꝛ hereticus aliq̄s prelat⁹. vel sacerdos ꝛ
hoc quia condescendit de⁹ tollere ab illo
sacerdote potestatē diuinitus sibi collatā
per ministeriū talis. tanq̄ꝫ per causam si
ne qua nō sicut imaginanꝛ doctores mul
ti de potentia collata sacramētis respectu
gratie quā figurāt. non enī attīgit illa vir
tus actiua sacramentorū substantiaꝫ gra
tie. sed tamen sunt causa sine qua nō talis
gratia nequaq̄ꝫ crearetur. Sicut preterea
dicimus de infusiōe anime in embrionē
dispositum. Et magis ad propositum de
recessu anime a corpore per inductōnem
discōuenientē qualitatū. presertim si ima
ginemur ꝙ anima sicut creabatur prius.
ita nunc annihilareꝛ consequēter ad has
dispositiones vel ad alias. Vel exempli-
ficemus de annihilatione gratie per pec
catum mortale. ¶ Aduertamus tamen
in hac materia ꝙ oportet nos concedere
consequenter ad premissa et ad factum ce
lestini q̄ui cessit papatui. ꝙ papatus non
dicat ordinem super sacerdotium. vel epi
scopatū. Ex insuper ñ dicat iurisdictiōeꝫ

inabdicabilem humana voluntate supra episcopatū Alioquin tūc temporis remā sissent duo habētes papalē dignitatē. aut talem que fuisset supior ad episcopalē vel archiepiscopalē. Oportet vt videt consequēter dicere q mortuo vel cedente bonifacio qui in locū celestini successit. ipse celestin⁹ potuerat assumi in papatū sine noua alicui⁹ ordinis/vel potestatis iurisdictionis essentialis z inabdicabilis collatiōe. quēadmodū dicim⁹ de episcopali dignitate/in his qui fuerūt degradati vl deiecti. qui iterū possunt restitui nulla consecratōne noua facta ¶ Hec autē considerationes pficiunt studiosis/ad cognoscendū magis z magis quid dicat vel importet/z q̄d non papalis dignitas. z qualiter pōt exercere iudiciū ecclesia circa papā. Notet Bonaventura in distinctiōe. xxv. q̄rti vbi q̄rit si episcopatus sit ordo supra sacerdotium z ponit q nec episcopat⁹ nec papatus dicit nisi plenitudinē aliquā. vel dignitatez in ordine. z ordinē nouū nullū addit.

Consideratio. xvi

¶ Alferibilis est vicari⁹ sponsus ecclesie/p ecclesiā aut generale cōcilium vt dictū est/z dum hoc euenit probabile est q magis fiat destitutiue z iuridice. q̄s solū declaratiue seu dicratiue seu cōsiliatiue. ¶ Fuerūt due opiniones vt alias tangebat de destitutōne pape Una ponit q papa dū labit in heresim. iā damnatus est. z eo facto p deum depositus. et perdidit iure diuino papalē dignitatē siue hec heresis sit secreta vt ampliāt aliqui. siue sit manifesta. vt placet alijs loq restrictius ¶ Credūt alij q nullus rite in papā electus redditur p aliqd crimen. eo facto depositus/licet bene sit deponēdus/z manet talis rite elect⁹ semp papa. vsq ad sententiā depositōis latam cōtra eum. per ecclesiā vl generale concilium. aut nisi cesserit sponte sua. quēadmodū in alijs episcopatibz dignitatibz minoribz dicunt esse certum. Ita q resolutio finalis hui⁹ opinionis. quā nunc dicim⁹ probabilem/stat in hoc q sicut null⁹ efficit papa. lege stante z nisi fieret noua reuelatō vel miraculosa institutio. nullus inquā talis rite efficit papa. nisi p legitimā electōez dominoz Cardinaliū. aut alioz quib⁹ hec potestas collata fuerit p ecclīam. aut per generale concilium. sic nullus talis rite electus desinit esse papa. nisi per destitutōnem legitimā factam ab eccl'ia. vel cōcilio. vel alijs quibus voluerit cōferre ecclesia vel cōcilium huiusmōi potestatē. qualis nondū collata esse repitur. ¶ Probabilitas hui⁹ opinionis fundata est. alias in alio opusc'o. Et nūc breuiter repetamus dicentes aliqua. ¶ Primo q status hierarchicus in ecclesia debet esse certus z constās. Da oppositū. Jam eccl'ia non fuisset sufficiēter instituta. quia subditi remanerēt semp expositi discrimini peccati mortalis. inobediendo vel nō obediendo suis superioribz. cum non possz eis cōstare sufficienter. q̄ndo superiores ius pdidissent in presidendo. vel ipsum retinerēt. ¶ Ac proinde dicimus consequēter q titulus Eccl'iastice dignitatis vel autoritatis. nō est fundat⁹ in sola sanctitate. quēadmodū dixerūt beretici qui nominabātur pauperes de lugduno. z alij similes. sicut deducit Bonaventura in distinctōne. xxv. quarti. Alioquin nihil essz certū in actibus hierarchicis Sicut nemo scit an odio vel amore dignus sit. ¶ Ex eadem radice pateat q per prescientiā vel reprobatōem eternā. nō datur vel aufert̄ prescise titulus ecclesiastice dignitatis. Nam Judas pscitus fuit apostolus/z multi predestinati carēt tali dignitate. Sequitur amplius q titulus ecclesiastice dignitatis nō est fundatus in donis gratuitis latētibus in anima. quia de illis cōstare non potest subditis. nisi forte per reuelatōnem. et presertim si sint dona que statim habita stati perdi possunt. qō dicit propter caracteres indelibiles. post q̄s semel habiti sunt. et de quibz presuppositā fide. potest haberi sufficiens certitudo. dum aliquis rite suscipit sacramenta imprimētia tales caracteres. ¶ Addam⁹ rursus q sicut iniustus homo sine charitate et in peccato mortali potest iuste dominari temporaliter. et esse rex vel princeps iusto titulo. Sic etiam potest esse episcopus/vel sacerdos. Et hoc sequit ex prioribus contra imaginatōnem aliquorū nostris tempibus in anglia. z alibi. q̄ posuerunt oīe dominiū z omnē dignitatē fundari in iustitia charitatis z q sine ea nihil potest esse iustum nec iuste fieri nec possideri. quod vtiq repugnat assertionibus

sacre scripture in locis plurimis/in quib⁹ idolatrie ꝛ pessimi homies ꝛ reprobi ap/ pellant reges. vt Saul Cyr⁹ ꝛ achaz Vñ ꝛ xps docuit ꝙ phariseis ꝛ reprobis dare tur obedientia in doctrina eorũ. dum ait. Supra cathedram moysi sederũt scribe ꝛ pharisei/ que dicũt facite ꝛc. Dicam⁹ cõ sequẽter ꝙ dignitates eccl'iastice nõ fun/ dant in fide iteriori/ neꝯ in spe sancta. ne ꝯ in caritate. patet ex eisdem fundamẽtis Ac proinde seq̃tur vlterius ꝙ deficiẽte fide in aliq̃ prelato. nõ est cõseq̃ns vt mox pdiderit pastoralem dignitatẽ quia nec fi des est necessariũ eius fundamẽtũ Pa/ tet amplius ꝙ canones sacre scripture. ac summoꝝ pontificũ dicẽtes hereticos esse vitãdos tanꝯ ethnicos ꝛ anathematisa/ tos. vꝛꝙ dicũt dum cõstat eos tales esse. ꝛ maxime p sententiã iudiciariã. aut ꝓpriaꝫ cõfessionẽ. aut facti euidẽtiã Nihilomin⁹ ꝙ tales sint eo facto depositi a dignitatib⁹ ꝛ ꝙ eas pdiderit sine destitutõe nõ habeꝯ et eisdẽ canonib⁹. Aut si aliq̃ canones vi/ deanꝯ hoc sonare de notoriis ꝛ manifestis hereticis/ q̃ sunt eo facto depositi intelli/ gi posset ꝙ ꝓtra tales nõ requirꝯ ꝓcessus iuridicus. ordinat⁹ ad degradandũ eos p sententiã diffinitiuã. sicut in occultꝫ ꝛ nõ ꝓfessatis oporteret. Dicam⁹ ergo ꝓdu dentes ꝓbabil'r. ꝙ sicut hũana electio dat ius ꝛ titulũ ad papalẽ dignitatẽ si homo sit capax hui⁹ electõis. atꝯ dignitatis. ꝛ si sit viator baptisatus/ sit p humanã desti/ tutõem pdit illam ꝓsidentiã ꝛ nõ aliter. eo inuito. siue sit hereticus siue sit scisma/ ticus Et dũ opponiꝯ ꝙ hereticus non potest esse membꝝ ecclesie/ q̃ntomin⁹ põt esse caput ei⁹. vel vicarius su⁹. aut spõsus multa in hanc sententiã Respondeꝯ ꝙ hec ratio vel similis si bene perpẽdaꝯ/ om nino fuit illa q̃ fundauit oẽs errores de q̃ bus pretactũ est. ꝙ solus iustus iuste dña tur. vel est sacerdos vel ꝓsecrat. ꝛ ita de si/ milib⁹. Notemus ergo sine pcessu lon/ giori/ ꝙ multe sunt cõnexiones mẽbrorũ in corpe mistico ecclesie sicut diuerse sunt in eodẽ corpore vnitates Una est enim vnitas caritatis. Et ita soli habẽtes cari/ tatem dicũtur vere mẽbra eccl'ie. Alĩ quã tumcũq̃ fideles. sunt vel vt presciſa velut arida. et emortua membra imo sunt pdi/ tores domini sui. nec de familia eius. hoc modo dici possunt. nec sunt digni pane/ quo vescunt. Alia est vnitas in donis nature. sicut oẽs homines/ cõnectũtur in intellectu ꝛ in ratõne Alia est vnitas in simili pticipatõne sacramẽtorũ. ꝛ pser/ tim in vnitate baptismaꝫ in quo caracter impmitur in qua vnitate cõnectũtur om/ nes qui baptisma rite susceperũt. etiã vbi fidem actualẽ. vel habitualẽ. perdidissent Et hec vnio videt absolute sufficere ad ħ/ ꝙ aliquis rite in papã electus/ maneat ca put ecclesie quousq̃ fuerit p sententiã dif/ finitiuã depositus Nolo tamẽ propter/ rea dicere ꝙ semꝑ sit obediendũ tali here/ tico/ vel nõ sibi resistendũ aut ꝙ sit appel latõe papalis dignitatis honorãd⁹. Quo niã in casu sicut iam tactũ est posset papa verus manẽs papa licite etiã ligari. vel in carcerari. vel in mare demergi quãto ma/ gis posset obediẽtia sibi. vel reuerẽtialis nominatio denegari ?

Cõsideratio. XVII

Auferibilis nõ est vicari⁹ sponsus ecclesie. rite prius elect⁹. quin pos/ set creare veros sacerdotes/ et epi/ scopos. ꝛ alia facere que ordinẽ suũ respi/ ciunt in tali plenitudine receptũ. absq̃ ħ ꝙ iterari debeant ea que fecisset/ qꝛ valida sunt iure diuino. cuius peccabit ipse cuꝫ pticipibus suis si hoc attẽptauerit Cõ similr ea q̃ iurisdictõeꝫ purã respiciũt. illa possunt dici valida que egerit talis q̃diu tolerat⁹ ab ecclesia. ꝛ hoc iure seu approba tõe totius eccl'ie. vel pcedentiũ pontificũ. ꝛ cõciliorũ generaliũ institutõe. pser/tiz ni si aliũde/ ex culpa subditorũ talia redduꝫ fuerũt inualida. qꝛ pticipant in crimine. Rñdet hec consideratio multis dubita tõnibus que potuerũt oriri/ durante hoc pestifero scismate. tam in collatõibus or/ dinum. q̃ in dependẽtibus ꝛ collatõibus beneficiorũ ꝛ similib⁹. vbi facilius se expe dit opinio quã probabl'i modo posuim⁹ in pcedẽti cõsideratõe circa obiecta Mul tum pdest insup eadẽ consideratio ad ce/ leriorẽ ꝛ expeditiorẽ terminatõem scisma tis. p viam cessionis. omissa qualibet dis cussione facienda.

Considera. XVIII.

Auferibilis est vicarius spõsus ec clesie tanꝯ hereticꝰ aut scismaticꝰ etiã vbi i casu. ipe nõ est veraciter

ꝛ mentaliter talis. ¶ Assignem⁹ summati casus aliquos circa personas alias. qui similr possunt in papā cadere. Duos inuenim⁹ in iuribꝫ expressos ¶ Un⁹ est dū aliquis sustinet excōmunicatiōem vltra annū. ꝛ citatur sup materia fidei. nec respondet. ¶ Alius dū citat⁹ corā iudice renuit prestare iuramentū. Talis a liq̄s poterit manere semp verus fidelis attñ ipse tanq̄ hereticus iurꝫ p̄sumptiōe dānabit̄ ¶ Tertius assignatur casus/si timore mortis vel alia passione mot⁹ q̄s vocalr negat ea que sunt fidei. nec possit aut velit sufficiēter se purgare. ¶ Quartus casus vbi p act⁹ hereticales. aut idolatricos. habebit̄ p̄sumptio vehemēs cōtra aliquē. ꝛ talis nec poterit aut velit sufficiēter se purgare. Dicūtur autē actus hereticales vel idolatrici. q̄ sunt cōtrarij vel oppositi actibꝫ. quibꝫ solet fieri p̄fessio fidei. ꝛ religionis xp̄iane: ꝛ cultus diuini: sicut est genuflexio corā sacramento altaris: ꝛ ingressus tēpli. ꝛ similia Et in hoc multū valet vsus hoīm. sic talia signa. vel talia accipientiū Unde si q̄s exhibet talia in honorem machometi. vel idolorū. aut si oppositis factis detestaret̄ sacramentū altaris. ꝛ templū dei. ꝛ sacras imagines: ꝛ similia faceret. haberi deberꝫ de heresi ꝛ idolatria suspectus. ꝛ hoc vl̄ vehemēter vel grauiter: vel leuiter ꝑm q̄ plures cause suspitōem aggrauātes ꝛ pauciores releuantes cōcurrerēt. Et hic esset longus sermo de modo accusatōnis taliū coram inq̄sitore. qñ scꝫ ꝛ qñ nō veniūt iudicialiter in materia fidei vel idolatrie p̄tractādi. ¶ Casus quint⁹ inuenit̄. vbi quis per falsos testes accusat̄. atq̄ cōuincit̄ fuisse relapsus in hereses iam dānatas. Ille plane dānabit̄. ꝛ iuste dānabit̄ p ecclesiaꝫ que nō iudicat de occultis. sed de allegatꝫ et probatꝫ p sentētiā ¶ Sextus casus incidens cū quarto. vbi quis etiā leui suspitōne notatus de fide. vocat⁹ fuerit ad iudiciū. ꝛ venire neglexerit. seu cōtēpserit. aut forte nō potuerit. de qua tñ impotentia fidem facere nō valebit. Cum enī summus pōtifex iuxta probata prius. possit tā doctrinalit̄. q̄ iudicialr denūciari deferri: et accusari corā cōcilio generali in materia fidei. ꝛ cultus diuini. nō repugnat casus istos ꝛ similes in ipso posse repiri. qui circundatus est infirmitate sicut dicit apl's Experientie voce loquens.

Cōsideratio. XIX. 2

Auferibilis est vicari⁹ sponsus ecclesie. p eccl'iaꝫ etiā sine culpa sua. q̄uis nō sine causa. ¶ Tangam⁹ similr casus aliq̄s. Ubi corā tota ecclesia vel concilio generali p̄poneret̄. ꝛ probaret̄ per testes q̄ papa q̄ forte est detētus inter saracenos iā obijt. ꝛ cū ecclesia iā nō possit cōmode diuti⁹ remanere sine papa. videtur oīno q̄ in hoc casu conciliū poterit creare nouū papā ꝛ cū nō possint esse duo simul. videt̄ q̄ prim⁹ erit destitut⁹ p conciliū. Posset etiā destitui. vbi cōstaret de vita. si de eo ablata esset spes oīs redeūdi Alter casus est vbi q̄s rite elect⁹ in papam efficeret̄ adeo inutilis. p̄pter indispositiōꝫ corp̄alem. ac p̄pter carentiā perpetuā vsus rōis. q̄ per cōciliū iam p eū cōgregatū dū sane mentis erat. expediret aliter p̄uideri de summo pōtifice. ¶ Alter casus est vbi post electōem canonicā alicui⁹ in papam p cardinales. ipsi cardinales oēs morirēt̄ priusq̄ possent electōꝫ suā canonicā publicare. cōstat q̄ eccl'ia nō tenet̄ hūc recipe p papa. ꝛ ita posset ad electōem alteri⁹ p̄cedere. ¶ Alter casus similis stat cū priori. vbi nullo mō cardinales etiam viuentes possent facere fidē sufficientē de electōne canonica facta circa vnū. q̄lis casus videt̄ eē ꝛ fuisse in scismate p̄ñti si bñ p̄pēdat̄ Et iō circūstātia ei⁹ multū iustificat p̄cessus habitos ꝯtra illos. ꝯtendētes ꝛ aduersus cardīales ¶ Alter casus p̄pter cōem errorē aut estimatōem subditorū. aut ipsoꝝ maliciā generalē de q̄bꝫ nō est p̄sumēdū q̄ vnq̄ debeāt obediētiā prestare tali. q̄ fuit in papā rite elect⁹. tñ alteri nouiter eligendo p̄ati sunt. vt forte si greci vellēt ad vnitatē eccīe redire. dūmō tolleret̄ papa iā existēs ꝛ nou⁹ rite canonice crearet̄. Cōfirmat h̄ imaginatio casus illi⁹ iuxta positōem innocētij ꝛ alioꝝ iuristarum. q̄ dicūt hoīem exp̄sse p̄fessum in religione. posse vxorem ducere pro saluatōe magne gentis aut ad fidem conuersiōe. Cur nō similiter p aliquo tanto bono posset rite electus. p ecclesiā aut conciliū generale destitui bono zelo: et integra charitate: ¶ Casus alter sextus esset vbi per iuramentum et votuꝫ aliquis in Papam rite electus: seipsum ad cessionem obligasset. sed differret hoc adimplere. In scandalum populorum.

putantium ex tali facto pape/ q̄ neq; iura mētis suis obligant/ neq; votis/ q̄lem casum habere videmur in manib; Deniq; ꝛ si casus notati in hac ꝛ precedēti cōsideratōe. vix aut nunq̄ visi fuerint/ nihilominꝰ expediēs est tāgere ad inq̄sitiōem solidiorē veritatis ꝛ ad cōfutatōem illoꝝ. q̄ in iuribus suis scriptis oīa particulatim et sufficiēter arbitrantur esse decisa.

Consideratio. xx.

Auferibilis non est vsq; ad cōsummationē seculi vicariꝰ sponsus ecclesie/ q̄n aliquis certꝰ/ ꝛ vnicꝰ preficiat/ ꝛ hoc lege stante/ ꝛ p̄supposita mundi duratōne lōgissima. Detur oppositū tunc eccl'ia maneret imp̄fecta vsq; ad consummatōz seculi/ nec suoꝝ gauderet integritate mēbroꝝ/ ꝛ p̄sertim mēbri p̄ricipalis. Quocirca cōcludamꝰ sub q̄druplici corollario morali cōformiter ad p̄dicta ꝛ ad alias cōsideratōes alibi notatas sup̄ eadē materia. Et dicamꝰ p̄rio q̄ hi repugnāt ordinatōi xp̄i/ ꝛ spirituisctō rebelles sunt/ qui p̄ntis scismatis terminatōm impediūt modis talib; quos sciūt aut scire debēt/ ad pacē protinꝰ reducendā/ eē vl' inutiles vel nociuos vt si querat fieri pax p̄ reductōem vniꝰ obediētie ad alterā. vl' p̄ vim armatā vel p̄ dispositōem iuris. q̄ nō sunt p̄babil'r ꝛ salubriter expectanda. Nec sufficit dicere. habemꝰ papā xp̄m. sufficit vt credamꝰ in euz/ nam talis vnio ad xp̄m ꝛ si sit necessaria/ nō tñ vsq; q̄q; sufficit/ vt in ea stemus nō p̄curando q̄ntū in nobis est vnionē alterā ad vnū vicariū suū in terris/ de quo cōstat ecclesie. Addimꝰ cōsequēter pro scd̄o corollario/ q̄ hi fallunt ꝛ fallūtur/ qui p̄pter affectōem qualēcunq; cōmodi/ vel honoris/ vel amicitie circa alterū contēdentiū/ tenderēt īpedire suā cessionē/ pro impletōe iuramentoꝝ ꝛ votoꝝ suoꝝ/ ꝛ pacis datōe/ si nollent suā deiectōnē/ vbi hoc agere renuerēt/ īmo p̄rsus q̄nto magis aliq̄s fuerit amicꝰ/ tanto ampliꝰ dz hoc querere vt eoꝝ spūs saluꝰ fiat/ et vt pateat oīb; q̄ ñ zelo malo zelati sunt eos aliq̄ñ/ sed zelo charitatis. licet forte vel error. vel deceptio in iudicio p̄ticulariū agēdorū interuenire potuerit. Dicamꝰ preterea p̄ tertio corollario q̄ hi nutu dei ꝛ spiritussancti (sicut credendū est) inspiratiōe tracti fuerūt. q̄ ad cōuocatōem sacri concilij pisis celebrādi dederūt operā ꝛ p̄mptitudinē prestiterūt/ prestant ꝛ prestabunt. Ille orando. ille exhortando. hic p̄tegendo. ille compendo. ꝛ ita de singulis Impeditores si q̄ essent numerādi sunt inter illos de quib; nūc tetigimꝰ. qui rei sunt detrimentorū omniū tam temp̄aliū q̄ spiritualiū. ex hoc scismate horrēdo nascētiuz qualia vix suffecerit tractatꝰ grādis vel sūmatī enarrare. Nā quō p̄atus esset audire ecclesiā. qui suā congregatiōem vel nollet damnabiliter. vel dānabilius impediret? Hanc cōuocatōem pro finali scuto sue p̄tectōnis ad deū. quesiuit in morte rex frācie karolus q̄ntus. Ad hāc esse debet finalis resolutio oīm qui de scismate nolūt increpari apud deū. immo ad hoc tēdit neutralitas accepta si bene capiat. Dicamꝰ ad extremū p̄ quarto corollario q̄ hi qui sacrū conciliū pisanū constituerāt. sufficientem habeant autoritatē deijciēdi duos cōtendētes. aut suos cōplices. si noluerīt parere dictatis p̄ hoc conciliū. in cessione facienda realiter. ꝛ de facto ꝛ cito ꝛ alijs requisitis. Poterūtq; procedere ad electōez vnius certij vicarij. qui tertiꝰ ꝛ indubitatus ab ecclesia poterit ꝛ debebit reputari. Etiā vbi nō oēs obedire vellem sic electo. quod tamē nō est indebite presumendū. Ecce ergo viginti consideratiōes quodā ordine geometrico se sequētes. Que iūctis alijs sedecim in quarū qualibet initium est vnitas eccl'iastica. Additis q̄z alijs q̄tuor dudū tarascone p̄dicatis. reddūtur xl. consideratōes. Et he qualē possint afferre studiosiorib; cognitōis materiā. sit eorū iudiciū qui viderīt. Postulemꝰ tādem vt inauferibilis spōsus. ecclesie xp̄s. vicariū certū. ꝛ vnicū nobis instituat. ad gloriā noīs sui ꝛ nostrā oīm salutē. prestāte eodē q̄ est benedictꝰ in secula se. Amen.

Sexdecim consideratōnes quarū hic mentionē fecit. paulo post subseq̄nt. 4a Quatuor alie in sermōe tarascone predicato. q̄ incipit Apparuit gratia dei ꝛc. etiā subiungentur. 6m

Sententia Magistri Johannis de Gerson de modo habendi se tempore scismatis.

Ad tollēdū quorūdaz in p̄nti scismate p̄tinaciā in p̄bitatēq; nimiā specialiter in patria flādrensi. si p̄

meritis aut falsꝫ assertōnibꝫ suis/certissima ꝛ pnicioſissima scismata formāt/ꝛ fraternā violāt caritatē/Dū boies ab obediētia debita suoꝝ supiorū auertunt. Dū postremo ꝑ instabili sua opiniōe/ꝛ humana traditōne/legē dei sanctā ꝛ stabilez deserere/contēnere/ꝛ violare compellūt. Dignā duxi quedaz fundamētalia ꝑ me posita/saluo semp in omnibꝫ supioꝝ ac sapientioꝝ iuditio nūc sub aliq̄rum ꝯclusionū compendio ponere. Quocūqꝫ de papatu ꝓtēdentiū demōstrato nō ē hereticū dicere. A nō est papa. Jn casu ꝑdicto stat aliquos esse apō quos iſtud ꝑtinaciter asserere A nō est papa sapet heresim. Jn scismate pñti tā dubio/temerarium/iniuriosuz ꝛ scandalosuz est asserere oēs tenētes iſtam ꝑtem/vel alteraz/vl̄ omnes neutrales etiaz absolutos/eē vniuersaliter extra statū salutis. vl̄ excōmunicatos/vel rāonabiliter de scismate suspectos Jn scismate pñti licitū immo cautū est pſtantibꝫ obedientiā isti vel illi/eaz sub ꝯditōe tacita vl̄ expressa tribuere. Quacūqꝫ ꝑte demōstrata temerariū/ꝛ scandalosum/ꝛ sapiens heresiz est asserere/sacramēta ecclesie suam efficaciā non habere/aut sacerdotes/non esse ꝯsecratos/ pueros nō eē baptisatos sacramētū altaris non esse ꝯfectum/ꝛ similia. Jn scismate pñti temerariū ꝛ scandalosum est/asserere q̄cūqꝫ ꝑte demōstrata/q̄ non licet audire missas eoruz vel sacramētis non coicare/ ꝑsertim attēta diuersitate locoꝝ/tēporuz/atqꝫ ꝑsonarum Possibile est aliquos vere ꝑti assentientes esse veracit̄ scismaticos/ꝛ aliqꝫ false ꝑti modo ꝑdctō assentiētes/scismaticos nō existere Salubrius/iusti⁹/ꝛ tutius/est quere re vnionē ecclesie insistēdo circa ꝯtēdētes de papatu/ꝛ hoc ꝑ viā cessiōis vtriusqꝫ/vl̄ subtractōis obediētie/ vel alterius licite coactionis/q̄ꝫ subditos ꝑ excōicatōis cēsuraz vel aliter vexare/seu turbare/aut q̄ vna ps ꝓpianitatis ab alteri⁹ coione ꝑtiaciter sepeꝛ Rō ꝑme ꝯclusiōis hec ē/q̄m nlla ꝓpositio/ad cui⁹ ꝟificatōz exigit̄ ꝟitas vni⁹ ꝓpositōis ꝯtingēt ꝛ ad fidē iptinēt ē de nccita te aut integritate fidei. Nā sic̄ ꝓpositō copulatiua/cui⁹ vna ps ē ꝯtingēs. ē tota ꝯtingēs cui⁹ vna ps ē falsa aut ipossibil̄. ē tota falsa aut ipossibil̄/sic ī ꝓposito. Dōstat ād ad ꝟificatōz illi⁹/ A ē papa. exigit̄ ñ solū vna ꝫ mlte ꝯtingētes/pure eē ꝟas. vt q̄ electō sit rite celebrata/ꝛ ab ill̄ q̄ bēāt ptātem/ꝛ ꝯsiles mlte. Ex sili rōe colligit̄ q̄ q̄cūqꝫ sacerdote demōstrato/ista nō ē hereticā/ iste nō ē sacerdos ꝛ ꝯsequent̄ sequit̄ q̄ nec ista ℔ nō ē corpus xp̄i in altari ꝛc. Rō scōe ꝓpositōis q̄m ꝓpositio ōz sapere heresim. q̄m ex ipa coassūptis aliq̄bꝫ verꝫ/q̄ rōnabilit̄ negari nō pñt sequit̄ errorī fide/ꝫ possibile ē aliq̄s hoies ꝑ reuelatōz/vl̄ alit̄/sic certificatos eē. q̄ oia rite facta fūt ī electōe/ꝛ ꝯsecratōe ei⁹ ī papā A/q̄ rōnabilit̄ dubitare tūc nō pñt. Dicit negāt A eē vel fuisse papā incidūt ī errorē illū q̄ rite elect⁹ ꝛ ꝯsecrat⁹ in papa/nō ē nec vnq̄ fuit papa/ꝛ q̄ ñ succedit petro/ꝛ similia q̄ sūt hereticā. Rō tertie ꝯclusiōis q̄ mlti sūt ex vtraqꝫ ꝑte/ꝛ neutrales/ q̄bꝫ non est materia ista clarificata/q̄n rōabil̄r possint negare vel dubitare istā ꝓpositōz q̄cūqꝫ ꝓtēdentiū ōmōstrato/ A ē aut fuit rite elect⁹/ A nō ē scismatic⁹/aut heretic⁹/ꝛ ꝯsiles ad q̄s seq̄t̄ A nō ē papa. Assūptū docet experientia ꝛ tot doctoꝝ diuerse aduersaq̄ snie. Et constat multos eē simplices q̄ ad talia dubia ī uestigāda nō tenent̄ alios seq̄ / nec mouēt fauore/vel odio/seu q̄stu ad nō ꝯsentiēduz huic parti vel illi/ꝛ pati sūt obedire vitati sufficient̄ agnite/nec sūt ꝑtinaces/ igit̄ nec excōicati/ nec de scismate rōnabilit̄ suspecti. Tota rō fūdat̄ in ℔ q̄ nūqꝫ fuit tā rōnabilis vehemēs cā dubitatōis/in aliq̄ scismate sic̄ in isto. Cui⁹ signū euidēs ē varietas opinionū doctoꝝ/ꝛ int̄ doctissimos/ꝛ probatissimos ex vtraqꝫ ꝑte/q̄netiā suppletis eis q̄ facti sūt ꝯcessis/adhuc restarēt q̄ones iuris ad vtrūlibet disputabiles/q̄ oia incertitudinē rōabilē generāt in ℔ scismate/ꝛ ab errore pnicioso plures excusant. Pōt igit̄ illud dici rōnabilit̄ dubitabile q̄ ꝑlimi et maxie sapiētes dubitabile reputāt ꝛ ꝑdicāt Rō q̄rte ꝯclusiōis colligit̄ ex ꝑcedēti/ꝛ simile de adoratōe hostie ī altari/dū occurrit aliq̄ dubitatio/q̄ ꝑbr̄ celebrās nō cōpleuerit oia rite ad ꝯsecratōz req̄sita / suffic̄ ei adorare sub ꝯditōe ipl̄icita/imo sp dz sub iūgi ꝯditio ipl̄icita ista vicz vel simil̄. si oia rite facta sint ꝟm institutionez xp̄i ꝛ ecclesie Patet igit̄ in casu ꝑsentis scismatis. tam dubio ꝛ q̄ō non tā ꝓpriet angit statū salutis ꝛ ꝛ fidei. non poterit aut debebit apponi cōditio ista vel ꝯsimilis/si talis fuerit canonice electus/ꝛ consecratus/ꝛ non sit hereticus/aut scismatice deprauatus. Ratio quinte conclusionis manifesta est aduertēti/quoniā neq̄ scisma/ neq̄ hereses/ neq̄

l

aliud quodcūq; vitium/obſtat in miniſtro quin ſacramentoꝝ collatio habeat ſuam efficaciā/dūmodo ꝓferentes intēdāt id facere/qō xp̄s & eccl̄ia inſtituerūt/& recipiens illud recipere(ſic̄ rōabiliter p̄ſumi debet de omnib⁹. ¶ Rō ſexte ꝯcluſionis manifeſtat ex p̄cedentib⁹.qm̄ nihil debet rōnabiliter a talibus impedire excōicatio lata/ſi nō aſſit ptinacia. Nūq; excōicatio intēdit ferri niſi in ptinaces/q̄ nō ſunt parati audire eccl̄iam. Alioquin fruſtra ferret excōicatio.imo dānabiliter/& in eccleſie deſtructionē. Nō aūt data eſt ptās miſtris eccl̄ie q̄buſlibz ad deſtructōz/ſz ad edificatiōz ſm ap̄lm.quēad modū medicina dat̄ put ꝓferre poſſit ſanitati.& ſanitas rōni. Sic finis excōicatiōis ē ſubditoꝝ emēdatio/q̄ ſi clare p excōicatōz videat.aut videri debeat/nō ſequi emēdatio.vel fructꝰ dānabilis in oppoſito ꝓferri videat ſm Aug.in pabola de zizanijs Mat. xiij.cū ibidē notat. ¶ Rurſus iſta ꝯcluſio apte trahit̄ ex tertia & q̄rta ꝯcluſionib⁹. Si ei multi ex vtraq; pte ſūt in ſtatu ſalutis/nō ptinaces/imo pati ſtare & mori in veritate agnita ſufficiēter/aut q̄ ſub ꝯditione etiam falſe pti aſſentiūt:q̄ ꝯditio ēt eoſdē ab errore dānabili reddit excuſatos/ꝓſtat q̄ tales nō debuerūt nec potuerūt rōabilit̄ excōicari:& p conſeq̄ns nec eoꝝ excōicationē phibem⁹. ¶ Si dicat̄ q̄ ēt excōicatio iiuſte lata timēda ē. Hec poſitio male intelligit̄a pleriſq; & ſcrupulos varios & piculoſos igerit. Tū q̄ſtū ad pōs ſufficit rñdet̄/q̄ ſi lator nō reputet̄ iudex.eadē executōe q̄ ℔ fit/pt ꝯſeq̄nter excōicatio nō tenere. Et q̄ multi tenentes vnā ptē dōnt rōabiliter tenere q̄ alij ſint in ſtatu ſalutis nō ptinaces.& pati ſtare iuri agnito.imo q̄ forte ſuo pape aſſentiūt ſ℔ ꝯditione.pōnt ex ℔ excōicationē eis impendere. Non enī debēt ſuo pape tale crimē ponere q̄ voluit hoīes nō ptinaces excōicare vel eos q̄ tenent antipapā/ſub conditione tamē/rōnabiliter appoſita:ſi & inq̄ſtū fuerit rite electus/& non aliter/a cōione eccleſiaſtica canonica ſegregare. ¶ Ratio ſeptime concluſionis eſt q̄ ſtat aliquē vere pti aſſentientē/& pertinacē eē/q̄ vel ꝓpter q̄ſtū vel ꝓpter vanā gloriā vel aliā cauſam/non habet animū paratū ad obediendū veritati agnite.ſi p eccleſiā vel aliter repiret̄ eundem errare/vl̄ etiā dū in tāto dubio inuolutoꝝ ſua aſſertōne ſuſtinēda/ſeparet ſe a mēbris veris & viuis ipius eccl̄ie. Caſus ſunt multi de pte oppoſita/vt dictū eſt. Non eſt enī ſciſma tm̄ in ſegatione mēbroꝝ a capite/ſed etiā in ſegatione ptinaci membroꝝ ab inuicē. Ex quo conſequenter habetur q̄ temerariū & periculoſum eſt pertinaciter vnā ptem/vel alterā impugnare/& ab eiuſdem cōione eam deteſtando declinare. Altera pars ꝯcluſionis patet ex tertia ꝯcluſione. ¶ Ratio octaue cōcluſionis perſpicua eſt ex p̄cedentib⁹/qm̄ vbi radix & origo talis.vel p̄ncipalis ipius ſciſmatis conſiſtit/ibi eradicatio fieri debet/aut antidotū ſumi p vnitatis adeptione. Ipſi enī ſunt qui peccauerūt/alij aūt q̄ oues ſunt/q̄d meruerūt. Ipſi ſunt ꝓpter quos tempeſtas orta ē in mari. Dederūt denīq; & dāt ſcandalū/ꝓpter quod ad illud remouendū de neceſſitate ſalutis obligant̄. Non negandū tamē eſt q̄ quilibet p parte ſua obligatur ſm donū a deo ſibi p̄ſtitum querere que ad pacem ſunt/hic orando/ille monendo/alter docendo. Ultima pars q̄ non expedit vnā partem generaliter vitare alteram/& facere ſciſſuram in p̄ncipalioribus actibus religionis chriſtiane/& fraternā caritatē violare/patet ex p̄cedentib⁹/& p̄ncipaliter ex quinta cōcluſione & ſexta. ¶ Verum eſt enim q̄ ſingularitas in opinōne ꝓpria contūaciter alios condemnans/incomparabiliter videtur eſſe periculoſior & deterior/q̄ cōmunicatio fraternalis per caritatez/que eſt cōpago membroꝝ eccleſie/ſub intentione ſemper recta/& firma de obediendo eccleſie. Et enim qui aliter agit p̄o incerto vero/ille ſe expōnit certe violationi fraterne caritatis. ¶ Nec oportet allegare iura ſuper periculis & maledictionib⁹ eoꝝ/qui nō obediunt p̄ceptis & inſtitutionibus ſummi pontificis & ſententijs. Habet enim locum talium allegatio/apud illos qui nulla poſſunt rationabili cauſa excuſari/quin ſciant vel ſcire debeant/talem vel talem eē ſuum ſuperiorem. Si vero eſt ignorantia ꝓbabilis/ſicut eſt in preſenti ſciſmate/apud multos de vtraq; obedientia/& apud neutros/non reputantur talibus ſententijs alligati. ¶ Ex omnibus p̄dictis videntur poſſe elici quedam documenta. ¶ Primuz eſt quod in preſenti ſciſmate poteſt apud plurimos applicari rationabiliter documētum Ambroſij ad Auguſtinū de ieiunādo vl̄ nō ieiunādo ſabbata/ſm diuerſitatē tēporū locoꝝ/& perſonarum. ¶ Poteſt ſine

periculo scismatis aut dānationis/ nūc illi nūc isti/modis istis obedire.ꝛ nūc cū istis nūc cum alijs cōionē ꝑstare. Et ß totū dicitur ꝓpter ꝓbabilē ignorātiā iuris istius/vel illius ptis. ¶ At supposito ꝙ ab initio scismatis forte tentanda fuisset alia via/ ad sciendū si ꝑ excōicatiōes/aut ꝑdicationes/vl aliter/oēs ad vnā obedientiā trahi potuissent. Attamē cognito ꝑ expientiā/ ꝙ talia nihil ꝓficerent/imo nocuerūt/ ꝙ de die in diē maior involutio sequit/videt faciendū vt dictū est. ¶ Secundū documētū ꝙ inter oēs eiusdē obediētie/ expedit adherere sentētijs latis a suo superiore credito/alioqn non eēt vinculū caritatis. ¶ Tertiū documentū est de casibꝫ reservatis pape/ de dispensatōnibꝫ/ꝛ alijs in foro conscientie/ vel publico/ꝑnt hoies ꝓm credulitatē sue ptis ꝛ seipsos ꝗetare ꝑ facto tenendo id qꝺ eoꝝ superior credit⁹ fecerit. Neutrales aūt videt habere sufficientē recursum ad ordinarios apud qs ꝓm eoꝝ opinionē cōiter loqndo/ est ptās devoluta. ℣. Fac pacē xpe de q̄ tractatul⁹ iste Disputat atꝫ pia mediatrix esto maria. Pastor ꝛ eccl̄ie de⁹ en grex nē balat ad te. Ergo cā tui/nē miſere sui ✠Finit.

ꝛ

Tractatus qui ascribit Jobi de Gersonno.

Qualis fuerit stat⁹ eccl̄ie in veteri/ꝛ nouo testamēto.ꝛ q̄liter ecclesia fuerit erecta tpibꝫ ꝑdictis/ꝛ q̄t scismata/ꝛ q̄t intrusiones fuerūt in eccl̄a romana ꝛ q̄liter in scismatibꝫ ꝓteritꝫ fuerit actū/ ꝓm veras chronicas.

Postq̄ superior stat⁹ ꝛ effectus presentis scismatis/ac acta ꝛ agenda in vniuersali eccl̄ia/ꝛ spēaliter in roma/ꝓm veros ꝓpheras/ digesta ꝛ notata sunt. ꝓ pleniori noticia ꝑdictoꝝ acuit stil⁹/vt ꝓm veras cronicas et approbatas.ꝛ specialiter antistitis nostri reuerendi archiepi Eusontiniverissimi antiq̄tatū relatoris/ꝛ fris Ptholomei de luca venerabilis croniste/status ꝛ acta ꝓterita i dicta eccl̄ia lucidi⁹ cognoscant/ꝛ sciant a lectoribus. Inuenim⁹ eni ego/ Theodorus ꝛ socius me⁹ carissim⁹ frater Eusebius/ in predictis/ꝛ alijs cronicis/vt infra dr/ fideliter referendo q̄ Eusontinus ꝛ Ptholome⁹ gesta ꝛ acta romane ecclesie denotarunt/a natiuitate xpi vsq̄ ad annū dñi. M.ccc.xvi.a quo tpe scitra nullū scisma fuit in ecclesia dei/vsq̄ ad istud nouissimū temp⁹. Petri de luna/ꝛ angeli carorio. ¶ Ex quarum cronicaꝝ lectione clare repim⁹/ ꝙ eccl̄esia tam in veteri testamento/q̄ in nouo/exigētibꝫ peccatis/ꝛ malicia sathane.multas tribulationes passa est. Tamen ab omni tribulatione ipam semp deus liberauit/cū ip si hūiliter ꝛ cōtrito corde ad deū ꝓuersi sūt veniā petentes ꝛ maiorē quietē. Aliq̄ i no. test. habuit eccl̄esia dei a destructione friderici impatoris secūdi/vsq̄ ad tpa bone memorie dñi Greg.pape.xi.q̄ quies ꝛ abundantia diuitiaꝝ/reduxerunt eccl̄esiā in peccata/ꝛ vitia/ꝓpter que eccl̄esia patitur presens scisma/ꝛ multa discrimina/ ꝛ maiora patiet. ¶ In veteri aūt testamēto eccl̄ia mltas tribulationes passa est. Primo decem plagas dū fuit in terra egypti. Item in tpe habite possessiōis terre ꝓmissiōis/vsq̄ ad templi edificationē.xi.ꝑsecutiōes passa est eccl̄esia. Item post templi edificationē suscitauit durissimā iacturam ꝛ scisma/qō fuit int roboaz ꝛ ieroboā. Item suscitauit trās migrationē totius sacerdotij/ꝛ destructionem tēpli in babiloniā per patrē nabuchodonosor. Item passa est tpe nabuchodonosor/quo tempe multi fuerūt pseudo pontifices maximi/ꝛ scismata/clerus magnam ꝑsecutionē passus/ꝛ fuit vltima in veteri testamento. Cui ꝑsecutioni presens/ꝛ persecutio Friderici tertij/ꝛ magni vltimi antichristi futuri/similes erunt scōm abbatem ioachim libro de vltimis tribulationibus. ¶ In nouo autem testamento eccl̄esia etiam varias ꝛ diuersas persecutiones passa est/exigentibus peccatis/ꝛ opere nature humane bostis. ¶ In primitiua enim eccl̄esia summi pontifices apostoli/prelati/ꝛ alius clerus/opprobria damna ꝛ iniurias et mortis diuersa martyria passi sunt. ¶ Itē cesantibus martyrijs/ꝛ crescente dicta eccl̄esia/a constantino magno/ꝛ ab alijs principibus/a populo christiano/ inceperunt hereses menandri/primi heretici Cerinj/ et aliorum hereticoruꝫ/maxima scandala generantes in eccl̄esia dei. ¶ Postq̄ autem in eccl̄esia multiplicata sunt dominia in tēporalibus ꝛ spiritualibus/ inceperunt intrusiones ꝛ scismata in romana eccl̄esia/ꝑpter que dominia ꝛ potestates/ continue fuerunt odia ꝛ rancores/inter summos pōtifices/imperatores romanos/ꝛ dominos temporales. Que scismata fuerunt viginti cum presenti ꝛ intrusiones q̄dragintaunū

Quoꝝ primū scisma incepit anno natiui/ tatis dñi.ccxliij.inter primū Cornelium ⁊ Nouacianū. ¶ Secundū scisma fuit an no.ccc.liij.inter liberiū ⁊ felicē. ¶ Tertiū anno.ccc.lxxiij.int Damasum pmū ⁊ Ur sinū. ¶ Quartum scisma fuit anno.ccc.xx/ xvij.inter Bonifacium primum ⁊ Eulali/ um presbyterum. ¶ Quintum anno dñi xvi.inter Simachū primū ⁊ Laurentiuz ¶ Sextū anno do.cccxiij.inter Bonifa/ ciū ⁊ Dioscoꝝ. ¶ Septimū dcclij.inter Stephanuz tertiū sanctū vizꝝ ⁊ Cōstanti nū.ij.qō scisma si bñ videaꝝ qsi p oia simle est instāti scismati ⁊ pl⁹ assilaꝝ pñti scismati ꝯ alia pterita. ¶ Octauū scisma fuit anno dcccclxiij.int Eugeniū scōm ⁊ Sisimum Honū fuit dccccxx.int Leonē ąntū ⁊ xpo foꝝ pbr̄m. Decimū fuit ano dcccclxij.int Johez scōm nobilē romanū ⁊ Leonē octa uū.xi.fuit dcccclxiij.int Gregoriū ąntum ⁊ Johem epm placētinū.xij. dcccxcix.in/ ter Bñdictū nonū ⁊ leonē pdictū.xiij. M xxxvi.tpe benedicti octaui.q a romanis eꝝ cit ⁊ alius intrudit postea Bñdictus resti/ tuit.xiij.scisma fuit āno.Mlij.tpe Bñdi/ dicti q cum iā sedisset multis āis alīq ꝯ sūt electi expulso Benedicto.xv.fuit.Mlxxvi ij.int Alexādrꝝ scōm ⁊ Eodullū epm pmē sem. Decimū sextū fuit.M.lxxxv.int Gre goriū ⁊ epm pmenk.xvij scisma fuit M c.i ter pascalē.ij.⁊ tres plātos q nomē ⁊ offm occupauerūt fauoze heretici impatoris.xv iij.fuit.M.c.xi.inter gelasiuz scōm ⁊ bito/ dinū hispanū.xix.fuit M.c.xxxi.inter in/ nocentiū scōm ⁊ petrū leonis.xx.āno.M. c.xlix.inter Alexandrꝝ tertiū ⁊ ꝯtuoz scisma ticos.xxi.scisma fuit tēpe Ludouici de ba/ uaria q Ludouicus veniente ⁊ regnāte io/ hanne.xx.q iohes assumpt⁹ fuit ad papa/ tum Anno dñi.Mcccxix.fecit fieri antipa pam fratrem Petrū de carbario ordis mi/ noꝝ a quo coronaz imperij recepit. Ta men facta dictoꝝ antipape ⁊ antipa/ toꝝ annullata sunt infra annos. ¶ Ulce simūseundū scisma presens est ⁊ melius co loratū aliquo alio.ꝓberatū a spūsancto p punitōe cleri ⁊ reformatōe eccie. Circa q̄ꝝ intrusionē scismatū ꝯfictoz pcessuū ordina/ tionē ablationē ⁊ finez ex floze supradicto rum notū est. ¶ Et pōt notari singulariter q̄ oia ⁊ singula scismata ⁊ intrusiones pre/ dicta ꝯficta fota ⁊ nutrita sp fuerūt ope in/ genio ⁊ inuidia pessimoꝝ sacerdotū ⁊ cleri dei.sibi semp fauentibꝫ ⁊ auxiliantibus im peratoribus ⁊ populo romano excepto ka rolo magno.⁊ tribus Ottonibꝫ primis de saxonia qui ecclesiā multū afflictā semp ere xerūt ¶ Itē notam⁹ q̄ in omni scismate sp ille vicit ⁊ obtinuit qui habuit ius siue pri mo siue secūdo elect⁹ fuisset. Et sp antipa/ pis ⁊ seq̄cibus male successit. ¶ Itē in om ni scismate iste papa visus est habere ius ⁊ obtinuit q̄ elect⁹ fuit a maiori parte electo/ rū ⁊ habentiū vocē in electionē papat⁹.

Itē notamus q̄ de cōuersione magni Cō stātini circa ⁊ postꝫ roma ⁊ maxima ps fi/ dem christi agnouit q̄ imperatoꝛes roma/ ni vel populus romanus.xxv.veros sum/ mos pontifices expulerunt de roma ⁊ ip̄os diuersis penitētijs afflixerūt iniuste. Quo rum summoꝝ pontificū nomina sunt hec Julius pmus Simachus. Siluerius pm⁹ Vigilius pmus. Martinus pmus. Leo tertius. Eugenius scōs. Johes octauus. Leo ąntus vel sextus. Johes decim⁹. Be nedictus octau⁹. Johes decimusquartus. Johes decimussextus. Gregorius ąntus. Bñdictus nonus. Gregorius septimus. Victoꝛ tertius. Paschalis scōs. Alexander tertius. Bonifacius sextus. ¶ Item nota/ tum fuit q̄ reges frācie qui p tempoze fue/ runt nunq̄ in aliquo dictoꝝ scismatū ad/ heserunt scismatico sed semper veris ponti ficibus. imo qō plus est reges francie octo summos pontifices de sede expulsos po/ suerunt ⁊ reduxerunt in romam in sedem p priam/quoꝝ summoꝝ pontificum sunt hec nomina. Vigilius vel Eugeni⁹ Leo Zacharias. Stephanus. Calixtus. Inno centius. Alexander tertius ⁊ Paschalis

Item singulariter notatum est q̄ quando/ cunq̄ ecclesia in scismate vel alio modo va cillauit semper ecclesia erecta fuit per aliq̄s principes seculares vt per karoluz magnū Ottones de saxonia. Reges francie cōmu ne pisis seu Pisanos ⁊ diuersos alios. Nū q̄ enim ecclesia relapsa vel vacillans suis operibus vel viribus se erexit. ¶ Item singulariter est notatum q̄ nūq̄ in scisma/ te per ecclesiam concilium generale fuit vo catum. Sed illi qui fuerunt in scismatib⁹ veri pontifices vocauerunt concilia parti cularia in diuersis locis prout videbatur sibi expedire ¶ Tamen non reperio aliq̄ scisma sine concilio aliquo fuisse ablatum Item reperio q̄ tempoze Gregoriꝝ septi et

Clementis.ij.quo tempe erat scisma in ecclesia qñ Henric⁹ ipator ꝯuocauit ⁊ ꝯgregauit ꝯciliũ generale nõ vocatis papa nec cardinalib⁹ q̃ erãt discordes. Et qđ ibi ordinatũ fuit valuit ⁊ ꝓuatũ fuit in eccl'a non obstãte absentia pape ⁊ cardinaliũ. Itez notatũ est ꝙ aliqui in sede apl'ica ⁊ tenẽtes pacẽ iuste suis tp̃ibus reguauerũt sine scismate quoꝝ nomia sunt hec Johes.x. Jo. xvij. Siluester.ij. Damasus/⁊ Victor.ij. Item notandũ est ꝙ Leo papa.iiij.dubitãs ne ei⁹ electio eẽt bona renũciauit papa tui.tñ Cardinales vidẽtes eius bonitatez reelegerũt ip̃m. Et idem ꝯtigit Honorio.ij natione bonoñ. Scismata supradicta fideliter extracta sunt a supradictis chronicis que patent omnibus volentib⁹ eas audire.

Fiuit.

Incipit tractatus

eiusdẽ Joh. Gerson de vnitate eccl'iastica

A Vnitatis eccl'iastice tractatoribus/vn⁹ ex zelatorib⁹ eiusdez pacis viã felicit' inuenire. Et si alligatũ corp⁹ vinculis occupationũ/teneat' ne ꝑgat ad sacrũ Conciliũ Pisis deo auspice celebrãdũ/nihilomin⁹ v̄bũ dei/sic dic' apl's nõ est alligatũ. Propt'ea decreuit spũs ꝓmptus/⁊ pacis auidissim⁹. v̄bũ aliqđ dei litterulis insertũ q̃quauersuz spargere/q̃ infirma neq̃t ire caro. Non quidẽ ad determinanduz absit hec temeritas. sed ad examinandum. ⁊ dandũ sapientib⁹ occasionẽ/⁊ offerendũ in tab'naculo dei cũ hominib⁹/id quod ex talẽto q̃lis q̃z scientie cõmissum est.

Vnitas q̃ppe eccl'iastica. ad vnum certũ xp̃i vicariũ/stantib⁹ terminis in q̃b⁹ est ecclesia Anno dñi. Mcc ccxl.xxix. Januarij nõ est retardãda ꝓpt' allegationes quasdã ex iurib⁹ positiuis/sumptas ꝯtra celebrationẽ ꝯcilij generalis/aut viã cessionis. vt ꝙ cõciliũ nõ põt celebrari sine auctoritate pape. Ex spoliatus añ oĩa debet restitui. Ex recusandi sunt tanq̃z inimici q̃ subtraxerũt se ab obediẽtia. Et allegari põt iustus metus. Ex pape nemo dicere põt. cur ita facis. p̃sertim si nõ sit exp̃sse errans ꝯtra articulos fidei/cũ a nemine valeat iudicari/⁊ nemini sit subiect⁹/nec possit effici scismatic⁹. Ex ꝑiculosum est pastori deserere gregẽ suũ cedendo. Rursus ꝙ quilibet fecit debitũ suũ ꝑ eccl'iastica vnione/ nec est in culpa. Deniq̃z ꝙ inquirendũ est de iusticia vere ꝑtis/sine cui⁹ cognitõne/ñ pñt hi qui errauerũt penitere/⁊ siqua sunt sil'ia. Ponunt' igit' aduersus ista ꝯsideratõnes.xij.generales/quoꝝ explicatio spẽalis sufficiet studiosis ista reuellere.

Cõsideratio prima

Vnitas eccie generalis/sic impedita est ꝑ diuisiones filioꝝ suoꝝ/tanq̃z mẽbroꝝ putrescentiũ/⁊ ꝯtra deum peccãtiũ/nã pctã nr̃a iuxta v̄bũ ꝓph'icũ diuiserũt int' nos ⁊ deũ. Sic ꝑ vnionẽ oppositã/scz ꝑ recõciliationẽ cuislibet ad deuz corrigendo prauos mores/hũiliando se/⁊ orando rursus debet hec vnitas impetrari Alioq̃n manẽte cã scismatis/qualis de sua cessatione poterit spes hr̃i/nisi tm̃ in pura gr̃a dñi nr̃i Jesu xp̃i/q̃ immeritis/⁊ ingratis/ꝯferre solet magna/nihilomin⁹ coadiutores ei⁹ esse nos optet. nũc p̃cipue/qñ pacis inimic⁹ seuiet acri⁹/q̃zto redit⁹ pacꝫ ꝓpinq̃or appet/imittet qñ si poterit/validissimũ ad ꝯtinuationẽ scismatis impedimẽtũ/diuisiones scilicet int' eos/q̃ ꝓsecuturi sunt vnionẽ/ministerio superbie/cupiditatis/aut inuidie.

Consideratiõ secũda contra primam allegationem.

Vnitas eccie eẽntialis sꝑ manet ad xp̃m sponsũ suũ. Nam caput eccie xp̃s in q̃ sum⁹ oms vnũ ꝓm apl'm. Ei si nõ hz vicariũ. dũ.s.mortu⁹ est/corpaliter vel ciuiliter/vel qz nõ est ꝓbabiliter expectandũ ꝙ vnq̃z sibi vel successorib⁹ suis obediẽtia p̃stet'a xp̃ianis/tũc ecl'ia taz diuino/q̃z naturali iure/cui nullum obuiat ius positiuũ rite itellectũ/p̃t ad ꝓcurãdũ sibi vicariũ vnũ ⁊ certũ/semet ꝯgregare ad ꝯciliũ generale/repñtans eã. ⁊ h̃ ñ solũ auc̃te dñorũ cardinaliũ/sz ẽt adiutorio ⁊ auxilio cui⁹ cũq̃z ꝓncipis/vel alteri⁹ xp̃iani. Nõ enĩ hz corp⁹ eccie misticũ a xp̃o ꝑfectissime stabilitũ/min⁹ ius/⁊ robur/ad ꝓcuratõz sue vnionis/q̃z corp⁹ aliđ ciuile/misticũ/vel naturale veꝝ. Neq̃z.n.ẽ de imediato ac imutabili iure diuio/vel naturali/ꝙ eccia se nõ possit ꝯgregare ⁊ vnire ⁊ sine papa. aut sine aliq̃ ꝑticulari statu vel collegio. vbi in casu cadere potest mors/vel error.

Cõsideratio tertia

contra secundam allegationem.

Vitas eccie ad vnũ certũ vicariuz xpi/q̃ q̃dammõ accidẽtalis atz mutabilẽ/ñ dz ipediri mime vel differri ꝑt cõtẽtoz duoꝝ de papatu/aut fautoꝝ suoꝝ/si q̃rãt sic manere ꝑ allegatões iuriũ positiuorũ.ꝛ iustificatões varias.ꝛ qõnes q̃ sunt spoliati/ꝛ q̃ dñt añ oĩa restitui vel aliũde. Dz videk expediẽs.q̃ ea q̃ retro sũt obliuiscẽtes. Jsti de ꝯcilio.ĩ ãterioza sic̃ ap'is loq̃tur/se extẽdãt.vt iuxta narratõz ab Aug cõmẽoratã/pl9 q̃rak quõ lĩbabik eccĩa ab hac scismatz fouea pfũdissima/q̃s q̃lit/ꝛ a q̃bz ĩ eã est plapsa. Consideratio.iiij.cõtra sextam allegationem.

Vitas eccie ad vnũ certũ xpi vicariũ sic amãda ẽ/vt ꝑ sua adeptione possint rõabilit̃/plima mala singulariũ psonaꝝ dimitti/nc̃ vel in posteꝝ/sine pena Et q̃dã vã singularia iura pñt differri.sic q̃ fiat cessatio volũtaria de eis/vl̃ et coacta p auct̃e ꝯsilij. Hoc nimiꝝ dictat nature lex vt ps q̃libet p suo toto saluãdo/se det ꝛ exponat. Ex si q̃s ꝯtẽdẽtiũ iustificare se seu iuste secũ agi ꝯtenderit/dicak ei tu te tuaq̃ oĩa debes eccie/tu q̃ pastorẽ te noias/q̃stũ/cũq̃ sis inocẽs.debes p ea vel saluãda/vel vniẽda/vel ñ guik scãdalizãda/pat9 eẽ ponere vitã ꝓriã/q̃to magz q̃libet dignitatẽ q̃redo q̃ sũt ielu xpi/ꝛ h̃ ñ fm dictamẽ ꝓrium vel carnale sz publicũ ꝛ icorruptũ spũale/put ꝯcilĩ qđ vtiq̃ sapiẽs est iudicabit. Hecq̃ ꝓsus h̃ agẽdo dekes gregem.sed pasces vnies ꝛ manere diceberis.

Consideratio Quinta

Vitas eccẽ ad vnũ xpi vicariũ/nõ hz ncce q̃ nũc pcurek fuãdo tmios lr̃ales/aut cerimoniales iuriuz positiuoꝝ/aut pcessuũ ordinarioꝝ/i euocatõibz/accusationibz/dilationibz/aut sl'ibz/sz sũmarie ꝛ de bõa grossaq̃ eq̃tate/p̃t ꝓcedere ꝯciliũ istđ generale. Jn q̃ residebit sufficiens auctoritas iudicial' vtẽdi epikeya.i.interptãdi oĩa iura posĩa/ꝛ ad finẽ celeriozẽ/ꝛ saluberiozẽ hñde vniõis/eadez adaptãdi aut si op9 fuerit relinq̃ndi. Qđ ei ꝑ ecclastica pace ꝛ salute ĩstitutũ ẽ si rite ꝛ ñ tirãnica|malignitate fuerit institutũ/ñ dz õ eaz militare/ne ptãs data videak ꝯstõnibz hũanis in destructiõz eccie/ñ i ei9 edificatõz. Auctas vo doctrialit̃ vtẽdi epikeya.resident ꝓncipalit̃ apđ ꝓtos i theologia.q̃ ẽ architectozia respectu aliaꝝ. Et ꝓnter apđ ꝓtos i scia iurz canonici ꝛ ciuilis/put ex ꝓncipijs iuris diuini ꝛ naturalis hñt accipe fundamenta

Consideratio.vi.ꝯtra q̃rtã allegationẽ.

Vitas eccie ad vnũ certũ xpi vicariũ/videk ꝑ ꝯciliũ nũc celebrãduz/sic pcuranda q̃ ꝓmo dek securitas/tã ꝑ ꝓncipes/q̃s ꝑ alios q̃scũq̃/ꝑ duobz cõtendẽtibz/si voluerit ꝓpere pcedẽdo ad implendũ iuramẽta sua atq̃ vota. Ex si nolnerint ꝓfidere q̃rak ab eis cessio ꝑ pcuratores ltimos. Ex si vtrũq̃ ꝓtẽpserint pcedak ꝯtẽptis amboby ꝯtẽdentibz ad electiõz vni9/ꝑ cõem assensũ toti9 ꝯsilij roborãtis ꝛ approbãtz illõ qđ due de collegia dñoꝝ cardinaliũ/aut eoꝝ ꝑs maioꝛ ꝛ sanioꝛ ꝯstituerint/aut fecerint. Ex si voluerint aliqui pertinaciter adherere alteri contendentiuz/nec in seq̃ sniam ꝯcilij/qđ ñ ẽ leuit̃ ꝓsumẽdũ/viđrint ipi de salute sua/q̃ ꝯciliũ istđ/ꝛ seq̃ces ei9 se apud deũ ꝛ homies a scismatis imputatione liberauerint

Cõsideratio.vij.ꝯtra tertiã allegationẽ

Vitas eccie ad vnũ certũ xpi vicariũ/sic ꝓuilegiata ꝛ scã ẽ.vt eã sincero zelo q̃rẽtes/nullo mõ debeãt reputari a ꝯtẽdẽtibz sui aduersarij.sz amicissimi i xpo/dũ cessionẽ ipoꝝ volũtariã q̃rũt/vel eis nolẽtibz cedere/petũt deiectionẽ/q̃tinus vt spũs eoꝝ saluus fiat/nec eccĩa diutius ꝑturbek. Agũt q̃ppe tam rez ipsoꝝ cõtendentiũ.q̃s id qđ q̃libet christian9 agere debet. Jmmo iussionẽ dei hñt in tã despato/ꝛ inueterato mr̃is cõis morbo. Nec est radix inuiolãda ꝛ sufficiẽs pie necessitatis ꝛ necessarie pietatis.in q̃ christianissimus rex francoꝝ/vere inocẽtissim9/nec q̃rens q̃ sua sunt.nec quẽpiam odio habẽs/fundauit hactenus omnẽ agibiliũ varitatẽ laudabilẽ/circa pacis reductionẽ.sicut littera sua patens indicat.cui9 initiũ est post salutatõnẽ. Pax ecciastica ꝛc. Preclarã itaq̃ attulit excusationẽ Cicero in philippicis.dũ inconstãs in amicicia cesaris.ꝛ varius fuisse culpareꝰ.cui9 est hec sntia/q̃ ꝛba nõ habeo Cesarẽ ait nunq̃s dilexi.nisi ꝑ q̃to dilexerit visus est rempublicã. Dũ ergo mutauit amorẽ ad eandẽ rempubicã/factus tirãn9. q̃ ꝓseq̃nter aduersus eũ amicicĩã cõmutauit

Consideratio.viij.ꝯtra tertiã allegatõz.

Vitas eccie ad vnũ certũ christi vicariũ/nõ debet impedire ꝑter restitutionẽ obedientiaꝝ/ambobus contẽdentibz/tanq̃s spoliati sint/ꝑus faciẽ/

dam. Nam q̄ iniustus detētor vel p̄do spoliat⁹ sit restituend⁹/ē magꝭ ex instōne p̄ositiua ⁊ iudiciaria/non pure naturali/vel diuina. Propterea tenet ī solis casib⁹ exp̄ssis nec in p̄iudiciū iurꝭ d̄ini/⁊ naturalis/⁊ bōi cōis est aliq̄ten⁹ obſuanda. Neq̄ n. restitutio dꝫ fieri exēpli gr̄a/hereticis. neq̄ scismaticis manifestis. neq̄ furios/⁊ eb̄rijs/in sui pniciē neq̄ intrusi in papatū. neq̄ petētib⁹ vxorē nō despōsabilē. aut affinez in gradu p̄hibito iure d̄ino. neq̄ petēti beneficium q̄ tenere non potuit. alio iam exīte ltīmo possessore/neq̄ postremo volēti reb⁹ detentis abuti in p̄tumeliā creatoris. aut in eccie pniciē. aut in hoīs libi fuiturē/aut p̄tra cāstitatē alicui⁹ ⁊ vitā. ⁊ si q̄ sūt similia. Dultas aūt exceptiones hmōi p̄tra p̄tendentium quēlibet intuenire videre facile est.

Consideratō nona

Duma contra octauam allegationem

Vritas ecclie ad vnū certum christi vicariū/videl meli⁹ procuranda. si neq̄ ante p̄ciliū neq̄ in cōcilio. neq̄ postmodū q̄ranf fieri iustificationes/vel iniustificationes eor̄ q̄ hinc inde facta sunt. vt de intrusione huius vel illi⁹ in papatū. de p̄cessibus p̄mo fulminatis in alterutrū. de violatione iuramēt⁹r̄/⁊ vot⁹r̄/de subtractione/aut neutralitate/vel libtatis eccia⁹r̄ pticularīū reductione. De imputatiōe scismatū/vel hereſū. de adhesione reprobāda vel laudanda alterius ptis obediētie. De sentētijs excōicationū/aut alia⁹r̄ penarum

Cessent q̄ppe talia ⁊ iuxta rōes p̄ via cessiōis/⁊ practicā e⁹ alias plres oīsā/pcedat auferēdo p̄cessus factos. ⁊ iustificando vel ratificādo aut ēt tolerando p̄terita/put rex q̄litas patiet/aut plima ad statū q̄ p̄us erāt añ scisma p̄ñs/absq̄ alia discussione reponēdo/puidēdo rursus ambob⁹ p̄tendētib⁹ de sufficiēti securitate/⁊ statu p⁹ cessionez. si eā p se. vel pcuratores ltīmos vltro facer̄ ēt sero voluerint. q̄ cessio eis p p̄ciliū p purgatione oīm p̄us impositor̄ tāq̄ insufficiēs reputet valitura.

Cōsideratio decima

contra septimā ⁊ q̄ntā allegationē

Vritas eccie ad vnū certū x̄pi vicarium. tāto zelo q̄renda ē. vt vix possit sobria esse. ⁊ nō temeraria reputatio alicuius x̄piani/q̄ sufficient ad h̄ ōbitū pegerit q̄to min⁹ h̄ q̄spiā audere dꝫ asserere iuramēto/p̄ctum vbi hoīm maxia multitudo reputat p̄trariū/h̄. n. q̄d aliud ā. q̄ ptinacit⁹ ⁊ incorrigibilit talē in erratis p̄sistere. Rursus occurrere p̄ñt casus multi in q̄b⁹ p̄adeptione pac⁹ publice/aut iuste defensionis/sic̄ vim vi repellēdo. Liceret a rite electo in papā subtrahere obediētiā. Liceret in neutralitate manere. Liceret ipsum corporaliter incarcerare. Liceret ei administratōnē oēm publicā int̄dicere. Liceret p appellationē aut sil̄e remediū sibi resistere. Fieret⁹r̄ sic ei obediētia v̄a/pot⁹ q̄ p̄tradictō vel resistētia. Liceret p̄missas snīas suas q̄ lescūq̄ nō timere. nec timēdas asserere. sed lacerare eas/⁊ in caput suū retorq̄re. Liceret p̄terea accusare eū de scismate/vel hereſi

Tam doctrinalit⁹ in locis publicis/p theologos ⁊ sapiētes. q̄ secrete in correctiōe fraterna. cui snbijcit⁹ tāq̄ pctor in foro pnie. et iuridice cor̄ tota eccia/cui sil⁹ subiect⁹ est. tāq̄ deuiabilis ī deuiabili. Liceret p̄ciliū generale. eo īuito celebrare. Liceret tandē ip̄m ad cessionē cōpellere/vel renitētē deijcere ab oī honore ⁊ gradu. imo ⁊ vita p̄uare

Nec oīa deniq̄ talit⁹ licere p̄ñt/sub tali iure d̄ino ⁊ naturali. q̄ aduersus hāc p̄ta/nulla lex vel p̄stō puri hoīs cuiuscūq̄ sine noua auctorisatione dei/fieri dꝫ. q̄n error⁹ intolrerabilis dānanda sit. An v̄o p̄dicti casus in scismate p̄nti p̄currerūt/discutiendo neq̄q̄ assumim⁹/cū distinctōnes pticulariū casuū omittri debere magis estimem⁹

Cōsideratio. xi. p̄tra octauā allegationē

Vritas eccie ad vnū certū x̄pi vicariū. nō reqrit vt errātes p̄fitim ī dubio. pbabili circa obediaz v̄i pape penitere ñ possint. nec eē in statu salut⁹. nisi exp̄sse ⁊ absolute p̄fiteant⁹ erratū suū cum sepe in talib⁹ pnia vel absolutio p̄ditionata sufficiat. Dz nec optet oēs inculpare de scismate. q̄ in tanta iuris papalis dubietate p̄surgēte/ex factis dubijs/⁊ varijs. certaz v̄o pape ñ p̄stiterunt obediam. Dic nēpe verus papa potuit in scismatis culpā labi si ptinax fuerit in recusando ea q̄ pacē vniuersalē hēbant reducere/vt p̄ciliū generale/vel p̄mptitudinē animi ad viaz cessiōis iurate/⁊ voti cōplemētū. Sic excusari poterūt mlti aduersātes ei/si fuerit h̄ zelo vniōis h̄nde/si fuerit ex dubio p̄babilis ig̃rantie/dū tū paros sp audire eccias exhibuerit se/metip̄os ⁊ obedire p̄gnite veritati

Consideratio Duodecima.

Vritas eccie ad vnū certū christi vi

carium sicut inchoanda impetrandaq̃ est
est p oꝛões deuotas/ꝛ moꝝ coꝛrectiones
sic in eiꝰ reformatione a sūmo vsq̃ deoꝛsuz
p oēm suoꝛum membꝛoꝛum principaliuz
vel non principaliū iuncturam / debet
cum facta fuerit studiū vehementissimū et
ꝑtinuū adhiberi/ne iusto dei iudicio dete/
rius q̃d ꝑtingat si pꝰ ꝓcessam ōi miaz vnio
nis salutarē recidiuatio poꝛ fiat Qualia
ꝥo in ecclastica policia veniāt reformāda.
poterūt docere tā libri expientie. q̃z multi/
plices cartule/iā sup ℔ edite/ꝛ relatiōes ec/
clesiasticoꝝ in ꝓcilio fide digne ¶ Deniq̃z
si cōtigerit foꝛsitā generale ꝓciliū retardari
ꝑpt̄ ꝑncipiū vel alioꝝ in diuerꝟ patrijs di/
uisiones/vel aliūde/sicq̃ multi notabiles
vel neq̃ant:vel noluerit coparere/nec mit/
tere/sed differre/ꝛ dñi cardiales vtrobiq̃ sē
tiāt ꝓbabili ꝓiectura. q̃ tales mlti ꝛ magni
de vtraq̃ ꝑte ñ obedirēt sue electiōi/videre
tur expediēs in ℔ casu/q̃ ipi cardinales cō
parētes in ꝓcilio inuenirēt saltē modū tol
lēdi ꝑpetuitatē in ℔ scismate/ꝑuidendo q̃
pꝰ decessum amboꝝ ꝓtēdentiū/ꝛsi nō citꝰ
paꝛ bꝛ̄etur. qꝛ melius eēt sero/q̃z nūq̃z. et ℔
iuxta modū q̃ in alio ꝓcilio frācie fuit con/
clusus/vt p suos ambasiatoꝛes q̃reꝛeꝟ ꝛ ꝑse
q̃reꝟ apꝺ ambos ꝓtendētes/ꝛ sua collegia
de nō eligendo. s. quēpiam in casu mortis
buiꝰ ꝛ illiꝰ/cū ceteꝛ clausul' ad ℔ oportunis

Sequuntur quatu

oꝛ considerationes ad fulcimentū ꝛ declara
tionem p̄missoꝝ. Consideratio. i.

Ꝟitas eccie ligaꝟ q̃druplici lege/di
uina. s. vel euangelica/naturali/ca
nonica/ꝛ ciuili. Quaꝝ duas extre
mas regulare necesse est p ꝑma/ſm epikey
am. i. bonā eq̃tatē. Hoc itaq̃ ex traditioni
bus earundē legū vltimaꝝ ꝓuincit/quarū
annotationes aliq̃s p minꝰ eruditis ꝛ lr̄a/
tis placet adducere. ¶ Prima annotatio
¶ Non debet reꝑhensibile iudicari. si ſm
varietatē tēpoꝝ statuta q̃q̃z variaꝟ hūa/
na. ꝑsertim cū vrgens necessitas vel euidēs
vtilitas id exposcit:q̃m ipse deus ex bis q̃
in veteri testamento statuerat nōnulla mu/
tauit in nouo. Hec Innocētius tertius in
cōcilio generali ꝛ babēt in decretali. Non
debet de cōsanguinitate ꝛ affinitate in anti
quis. ¶ Secunda annotatio.

¶ Quoniā nulla iuris sanctio q̃tumcūq̃
ꝑpenso digesta cōsilio ad hūane nature va
rietatem/ꝛ machinationes eiꝰ inopinabi/
les sufficit/nec ad decisionē lucidā sue no/
dose ambiguitatis attingit. eo ꝑtim q̃ ni/
hil adeo certū clarumq̃z statuiꝟ/q̃n ex cauꝟ
emergentibꝫ/q̃bus iura tā ꝑdicta mederi ñ
ꝑñt/in dubiū reuocekꝟ ꝛē. Hec Joh. xxij. in
ꝑhemio clemēs. ¶ Tertia annotatio.

¶ Nō ꝑñt oēs casus seu iuris articuli legi
bus cōꝑehēdi. sed cū aliq̃ casu snīa legum
manifesta est. is q̃ iurisdictioni ꝑest ad silia
ꝓcedere/atq̃z ius ita dicere debet. Hec hñ
in. l. non possunt. ff. de legibus.

Quarta annotatio.

¶ Certū est q̃ is cōmittit in legem. q̃ legis
verba cōplectens/cōtra legis nutꝟ volūta/
tem. ℔ hētur in regula iuris. Certū in. vi.
Cōtra facit qui id facit/qđ lex ꝓhibet. In
fraudē legis facit. q̃ salvis verb̄ legis snīaz
eius circūuenit. Hec hñtur in. l. cōtra legē
ff. de legib. Quinta annotatio.

¶ Nullus iuris rō/aut eq̃tatis benignitas
patiꝟ/vt q̃ salubꝛiter ꝓ vtilitate hoīm intro
ducunꝟ/ea nos interꝑtatione duꝛioꝛe con/
tra ipsoꝝ cōmoda perducamus ad seueri/
tatem. Hec habētur in. l. Nulla. ff. de legi/
bus. Cum quo concoꝛdat regula iuris ca/
nonici in vi. Quod ob gratiā alicuiꝰ conce
ditur non est in eius dispendiū retoꝛquen/
dum. Item ipe leges cupiūt vt iure regan
tur. Item ait scipio nasica. Consul dū iu/
ris oꝛdinem seq̃tur/id agit vt cum legibus
suis romanū coꝛruat impiū. Ideo iuris oꝛ
do est in casu vt scilicet iuris oꝛdo non ser/
uetur. Secunda Consideratio

Ꝟitas eccie ad vnū certū christi vi
carium/neq̃t mō ꝑcurari cōmode/si/
ne recursu ad epikeyā/seu bonā eq̃
tatē. q̃ interꝑtatur litterā iuriū positiuoꝝ/
ſm intentionem legislatoꝝ. radicatā in le/
gibus eternis/ac īmutabilibus diuine legꝭ
per quam legum cōditoꝛes iusta decernūt
atq̃z ſm dictamen legis naturalis. Epic au
tem ꝑcessus antonomatice/ꝛ summe iudi/
cādus erit iuridicus/si in nitekꝟ legib̄/ꝛ iuri
bus/ꝛ canonibus/ꝓpꝛio ꝛ vero nomine sic
vocādis. ¶ Veritas considerationis legi
tur clarissime in libꝛo expientie/p ꝓuiden/
tes/ꝛ circūspectos/ nec ꝑtuos. nec male
affectatos. dū considerāt materiā ꝑsentis
scismatis/cum circūstantijs omibus / q̃les
nunq̃z vise sunt cōcurriſſe/in aliq̃ casu lege
positiua memoꝛato. Quid igiꝟ miranduz/
si nō hēatur in eisdem traditionibꝫ positi/

uis/modus ad remediandū exp̄ssus/quē/ admodū multi vigebant morbi ꝑus q̄ le/ ges nūc ꝺdite late essent/q̄bus nō erat exp̄s se puisum/ꝛ cū leges hmōi facte sunt/ꝺstat ꝙ nō poterūt infinitati casuū possibilū/ꝑ uidere. ¶ Sunt autē ip̄ius iuris diuini ꝛ naturalis regule tales immobiles ꝛ eterne vt exempli gratia.

*Principia iuris diuini ꝛ naturalis

Obedire oportet magis deo q̄ hoī/ bus Dedit de⁹ ptātem boibus in e/ dificatōē nō in destructionē eccie *Nihil possum⁹ ꝺtra veritatē. Plenitudo legis atq; finis eius est dilectō. Dilectō est causa vnionis atq; pacis. Dilectō nō que/ rit que sua sunt. Finis omis potestatis et hierarchie eccīastice est dilectō pax ꝛ vnio. Finis ip̄onit necessitatē his q̄ ad finē sunt id ē fm exigentiā finis cetera dñi moderari Necessitas nō habet legē. Felix necessitas que ad meliora ꝓpellit. Bon⁹ pastor ponit aiam suā ꝓ ouib⁹ suis vniendis ꝛ saluādis. Inimici hois domestici ei⁹. i. carnales sen sus. Spūalis hō omia dīudicat. Medi/ um virtutis accipiēdū est vt sapiēs iudica/ bit. Vim vi licet repellere. Fas est vnicui/ q̄ se tueri. ꝛ rem suā defendere ꝓtra vim in/ iustā. Qui suo iure vt̄ nemini facit iniu/ am. Deteriora sunt aniarum q̄ corpalium vel rerum exteriorum detrimenta. Depositum non est reddendū in depositarij/ vl' rei publice detrimentū. Salubri⁹ panis aut vestis aut gladius ab abusiuis subtrahitur q̄ ꝺnetur. Unicuiq; mandauit deus de ꝓximo suo. diliges inquit ꝓximū tuū si/ cut teip̄m. Quod ꝓ caritate institutū est. cōtra caritatē militare nō debet Si pes tu us aut manus ꝛ ita de capite scandalisat te ꝓiice abs te. Qui ecciam nō audierit sit sicut ethnicus ꝛ publicanus. Toleranda sunt zizania. ne simul eradicetur ꝛ triticum Cōmunis error facit ius. *Non ꝑiurabis. *Reddes altissimo vota tua Omne iuramē tū ꝛ votū quod sine detrimento salutis pōt custodiri/seruandū est. Cuius est condere vel doctrinal'r vel iudicialiter/eius est simi liter interp̄tari. Intelligētia dict⁹ ex cau/ sis assumēda est. dicēdi/ꝛ similia multa.

Tertia Consideratio.

Ualitas eccie ad vnū certū xp̄i vica/ riū/dū ꝓcurat ꝑ epikeyā/seu bonā equitatē/nō exigit in sic epikentib⁹/ seu le/ gum positiua⁹ interp̄tib⁹/q̄ hēant euiden tiam mathematicā/seu demōstratiuā/ſz sa/ tis est si certitudinē moralē seu ciuilē ꝛ poli ticā attulerint. Consideret q̄ppe bon⁹ epiekes circūstātias oēs ꝑticulares. q̄les ñ potuit legislator ꝓuidere/nec exp̄mere/qui bus attētis aspicit finē q̄ seq̄ret frigore īra/ lis exp̄ssionis obſuaret/q̄ dux videt ex hac obseruatione/lesurā fore ex legib⁹ diuinis vel eternis/contra intentionē debitā legis/ lato⁹/dictat vel doctrinalit̄ vel auctoritati ue/q̄ lex scripta sic vel sic/applicāda est seu deserenda/fm imaginationē phi de regu/ la lesbia/q̄ erat plumbea ꝛ non ferrea. i. fle/ xibilis non īmutabilis. Constat autem q̄ de circūstantiis moralib⁹ non pōt habe/ ri certitudo nisi moralis. fm phi sniam in ethicis Exēpli grā. Tyrannus ꝑsequetur rēpublicā cautelis dolos/sic̄ lupus rapax. nihilomin⁹ ip̄e teget se vestimentis ouiū. q̄ sunt tā v̄ba q̄ facta apparenter sciissima/ in q̄bus est freq̄nter eq̄uocatio/vel ypocris Ago inquiet ista p republica/ago ꝑ salute ppli/ꝑ q̄b⁹ patus sū etiā mori/nec dicētib⁹ opositum quōlibet fides detur. Ita mētiet tirānus/ꝛ multos ex simplicibus seducet. *Prudentes vero ꝛ iudices quorū est epi/ keya vti. legent in opibus suis oppositum fm artez p̄pi. Ex opibus eo⁹ cognoscetis eos. Vult dicere ꝺsideratio/q̄ prudēti/ bus ip̄is credeudū est/etiāsi nesciuerint ra tiones euidentes/ꝛ incalūniabiles addu/ cere/alioquin periret confestim omnis po/ licia. Denicq; apte sunt hoc loco paraboli/ ce narrationes de lupo ꝛ oue/quam lupus diuersis fraudibus nunc ostendendo simi litudinem ꝛ amicitiam/nunc falsam impo nendo calūniam/querebat fallere vt vora/ ret. *Propter quod monuit christus. At tendite a falsis prophetis.

Quarta Consideratio.

Ualitas eccl̄esie ad vnum certum chri sti vicarium/ nunc per concilium *Pysanum domino concedēte pro curanda/debet solidius inniti sententiis/ꝛ deliberationibus huiusmodi concilij/ꝛ sa pientum in eo venturo⁹/etiamsi nō offe/ rāt rōnes euidentes/q̄ allegatiōib⁹/vel as/ sertionib⁹/vel excusatōnib⁹/aut iustificatō nib⁹/vel ꝺtendentiū de papatu vel fauto⁹ suorum. Deducit faciliter consideratio ex hoc ꝙ medium virtutis accipiendum est vt sapiens iudicabit: et vt spiritualis qui omnia dīudicat dicet/non vt carnalis

mo qui non sapit que dei sunt/ sibi fingit.
¶ Quis.n. dubitauerit. qñ plures cãe cõ/
currere habeant pro omnibꝫ de concilio vt
eis fides det̃/ q̃ laborãt ad vnionẽ dandam
q̃ꝫ ꝑ aliꝭ ꝯtẽdentibꝫ ad suã p̃sidentiã talez
q̃lẽ occupandã. ¶ Amor q̃ppe nimiꝰ ⁊ car
nalis ad seip̃m ⁊ ad suos: nõne fallere solet
⁊ in errores ĩpios traducere/ ẽt vsq̃ꝫ ad imi
tatiõz luciferi/ vt adorari velint sic̃ dij/ neq̃ꝫ
reputẽt se subditos eẽ cuiq̃ꝫ/ sic̃ filij belial/
sine iugo nec sibi posse dici. cur ita fac̃: qui
nec deũ timẽt. nec hoĩem reuerẽt̃/ cũ tñ hũi
liores eẽ debeãt/ ⁊ ad ꝟuiendũ ꝓmptiores
ex p̃lationis mũere q̃ꝫto se obligatiores eẽ
ꝯspiciũt in reddẽda rõe/ ¶ Postremo tñ h̃
sũmope cauẽduz ẽ iudicibꝫ. ne vsꝰ epikeye
passim ⁊ absq̃ꝫ mãifesta rõe fiat/ trãsmutã/
do legẽ scp̃tã. Alioq̃n tolleret̃ ꝓtinꝰ a legi/
bus sua stabilitas q̃bꝫ nutãtibꝫ: totã reipub
lice disciplinã ĩnitentẽ eis collabi. ⁊ ex ꝯñti
rẽpublicã corruere vel ꝯturbari nc̃ce ẽ. In
de ꝯtigit apd̃ romanos ista seueritas. ẽt in
nece ꝓprioꝝ filioꝝ/ ne labefacerẽt optimaz
reipublice disciplinam. Finit.

Quatuor cõsidera

tiones q̃ ad robur p̃dictoꝝ faciũt: repiũtur
postea ĩ oratione Apparuit gratia. 6. M

3 # Incipit tractatus

eiusdem de statibus ecclesiasticis

Pax quã oẽs obꝟuare ꝯuenit cuz
oĩbꝫ: tñ maxĩe circa mĩsteriũ reli
giõis xp̃iane/ nũq̃ꝫ solidiꝰ subsi
stit. q̃ꝫ si ꝟitate ⁊ iusticia tãq̃ꝫ so/
roribꝫ fulciat̃. Nã si nõ ĩ ꝟa iusticia/ ⁊ iusta
ꝟitate/ reddat̃ vnicuiq̃ꝫ qd̃ suũ ẽ/ nõne scis/
ma ꝓtinꝰ irrũpẽs pacẽ exturbabit. ¶ Au/
diãꝰ idcirco sub breuiũ ꝯsidecationũ nũe/
ro. q̃d statꝰ sũmoꝝ põtificũ/ q̃d p̃latoꝝ/ q̃d
curatoꝝ q̃d mẽdicãtiũ possit/ q̃libꝫ de suo
mĩsterio ꝟacit̃ offerr̃/ ne trãsgressio finiũ ꝓ
ꝓorum/ seu dilatio nimia/ sepet iusticiam
ab osculo felici pacis proinde lites fedas vt
assolet introducat.

Sequũtur sex con/

deratões sup statu sũmi põtific̃. Cõsid̃. i.

Statꝰ papalis ĩstitutus ẽ a xp̃o sup
naturalit̃ ⁊ ĩmediate. tãq̃ꝫ ꝑmatuz
hñs monarchicũ/ ⁊ regalẽ/ in eccĩa
stica hierarchia/ ꝟm quẽ statũ vnicũ ⁊ sup̃/
mũ/ eccĩa militãs d̃r vna sb̃ xp̃o. quẽ statuz
q̃sq̃s impugr̃e/ vel diminuere/ vel alicui ec
cĩastico statui ꝑticl̃ari coeq̃re p̃sumit: si h̃ ꝑ
tinacit̃ faciat: heretic̃ ẽ/ scismatic̃. ĩpiꝰ atz
sacrilegꝰ. Cadit.n. in heresim totiẽs exp̃sse
dãnatã a ꝑncipio nascent̃ eccĩe vsq̃ꝫ hodie
tam ꝑ instõnem christi de ꝑncipatu Petri
sup alios apl̃os: q̃ꝫ ꝑ traditõz totiꝰ eccĩe in
sacris eloquijs suis/ ⁊ generalibus cõcilijs

Consideratio Secunda.

Status papalis lz non oĩno vacet
seu deficiat ꝑ mortẽ pape naturalẽ
vel ciuilẽ/ nec ꝑ ꝯñs eccl̃ia desinit esse vna
nihilominꝰ eniti debẽt xp̃iani sub pena scis
matis/ q̃ ĩ h̃ statu ꝯstituat̃ ⁊ p̃sideat assidue
vnicus/ ⁊ certus sũmus põtifex: q̃ꝫtuz fieri
põt ꝓ loco ⁊ tp̃e. sic q̃ nõ est licitũ scienter ĩ
pedire/ q̃ minus sit vnus talis sup̃mus põ
tifex in eccl̃a/ in q̃ sit ecclesiastice ptãtis ple
nitudo/ ⁊ q̃ nõ sint plures in q̃ tãq̃ꝫ eccl̃asti
cũ regimẽ desiner eẽ possete monarchicũ/ ⁊
in aliã policie spẽm/ vt in aristocraticã/ aut
tãmocraticaz vertere t̃. q̃ꝫuis papatus has
policiaꝝ species non excludat sz assumat/
quẽadmodũ de sacro dñoꝝ cardinaliũ col
legio ⁊ de generali concilio videre est

Consideratio Tertia.

Statꝰ papalis non eximit papã a le
gibꝫ pure d̃inis q̃ vel in euãgelijs
vel generalibꝫ concilijs posite sunt. ¶ Et
ex h̃ ꝯseq̃nter pz/ q̃ papa subijcit̃ legi illi de
correctione fratrna. Si peccauerit in te fra
ter tuꝰ ⁊c̃. Sic q̃ p̃t fraternalit̃ corripi duz
peccat. Etsi tandem nollet audire ecclesiã
quã generale cõcilium repñtat/ dz hr̃i sicut
ethnicus ⁊ publicanus. Et ita põt h̃ modo
ꝑ conciliũ vel iudicari vel coerceri vel ꝓ ex/
cõicato haberi. Consideratio. iiij.

Status papalis/ nõ eximit papam
a iuribꝫ q̃ sunt pure de dictamĩe na
turali. quẽadmoduz sunt ꝑncipia
iuris naturalis. Propterea cũ lex natural̃
dicat q̃ bonũ cõe tanq̃ꝫ aliq̃d diuinũ p̃ferẽ
dum est ꝑticulari bono. Deducit̃ ex h̃ q̃ ad
bonum totiꝰ ecclesie/ quã conciliũ genera/
le repñtat. reducẽdũ ẽ bonuz ꝑsonale pape
sic q̃ in p̃iudicium boni cõis/ ꝑticulare bo
nũ pape seu cõmodũ vel statꝰ/ retentio vel
dilatatio/ p̃ualere nõ debet/ cum ꝟm exigen
tiã finis cetera debeãt moderari. finis autẽ
papatꝰ est vtilitas eccl̃ie. ¶ Cõsideratio. v

Statꝰ papalis/ q̃ꝫuis eximat papã
a legibꝫ pure positiuis/ canõic̃ vl̃ ci
uilibꝫ/ sic q̃ ꝟm eas coerceri pũitiue

non pōt/vt p̄cise tales sunt/nihilominꝰ papa nō debet aut pōt leges positiuas p̄ſtim ꝑ cōciliū generale/ad qd̄ sufficienť spectat discernere vel dictare si papa palā ꝯuertat ptātem suā in destructionē ecclesie nō ī edificationem.

Consideratio sexta

Status papalis obligat papā tāto amplius/q̄to maior est in eccīa/sb̄ijcere se legib̄ diuinis/naturalib̄/ꝛ canonicis ad vtilitatē eccīe. Propterea cū magis videāt oculi/q̄ oculus/videť q̄ nō sine grādi discrimine salutis/papa possit delibationes vel instituta generaliū ꝯciliorū ꝯtemnere/vt nō ſm cōem sed ꝓpriā delibationē ꝯtendat in eccl̄iastico regimine p̄sidere. Propterea bn̄ dictū est/q̄ papa nō potest generalem statum ecclesie immutare vel tollere.

Sequūtur sex considerationes de statu summi pontificis et dominoꝝ sctē romane eccīe cardinalium

Consideratio Prima.

Tatꝰ summi pōtificis ac sacri collegij dn̄oꝝ cardinaliū sibi collateraliū/fūdatꝰ est in eccīastica hierachia sub celesti/imediate a xp̄o/nec hūana instōne seu p̄sumptione pōt destitui. Cui statui q̄ ꝑtinaciter derogat/cēsendus ē iuxta sacros canones hereticus/atq̄ sacrilegus.

Consideratio Secunda.

Tatꝰ p̄dictus/dotādus ē vel fouēdus/ꝓ debita ꝛ honesta sustētatōe tꝑaliū/sine q̄b̄ in hac vita misera/sp̄ualia diu nō subsistūt/quēadmodū alter statꝰ q̄cunq̄ eccīasticus īferior seu subditus dotatus est/vel dotandus iuxta sui qualitatem.

Consideratio Tertia.

Tatꝰ p̄dictus/nō iō ꝑdit iura sibi ꝯueniētia/q̄ posuit ꝓpositō duplex p̄cedēs/si forte fuerint abusus aliq̄ ꝑsonales/oli/vel nūc inuēti. Alioq̄n sic argueret aduersus oēm statū nedū eccīasticū/sz tꝑalē. q̄ dissipādus ē/defendus/ꝛ ꝑdendus/qm̄ in mutilis offendimus om̄es

Consideratio Quarta.

Tatꝰ p̄dictꝰ potuit/ꝛ p̄t ī subuētionib̄/tꝑalis ꝛ honeste sustētatiōis p̄scribere de certo mō/vel q̄ta subuētionis/sicut p̄lati vel curati inferiores respectu sb̄uentionis facte ꝑ subditos/in oblatiōib̄/decimis/ꝛ similib̄. etiā vbi status p̄dictus aliūde dotatꝰ esset ex patrimonialib̄ bonis vel alijs/quēadmodū in prelatis dicimus ꝛ curatis.

Consideratio Quinta.

Status p̄dictus dū recipit ꝛ querit subuentiones ꝯsuetas/in oblatiōibus/decimis/vel annatis/ꝛ sil̄ib̄. nō dz eoip̄o de simoniaca prauitate notari nisi forte vitiū aliud in executionis mō cōcurrerit. qd̄ vitiū corrigi dz/nō obinde status minui destrui/culpari. vel iurib̄ aliunde debitis defraudari. Sic ab īfirmo morbus tollēdus est. nō subiectū vel corpꝰ destruendū. Oppositū v̄o ꝑtinaciter īponens. notādo general̄r de simoniaca prauitate totū statū istū/temerarius esset nec ferēdus.

Consideratio Sexta.

Tatꝰ p̄dictus p̄t ꝛ dz rōnabil̄r resistere ꝑ viā appellationis/aut alias si aduersus p̄dicta voluerīt aliq̄ de facto ꝓcedere/p̄ſtim dū ꝑsone de illo stato subijciūt se/ꝛ statū suū/debite regulationi scē mr̄is eccīe/si forsitā aliq̄ fuerint ī eis reformāda/ꝛ l̄ agēdo. nedū nō scādalisant actiue vel peccāt. sz merenť/tāq̄ defensores iuriū nō solū suoꝝ ꝑsonaliū/vel eccīe ꝑticularis romane. sz vniuersalis eccīe/ꝛ ad vtilitatē honestatēq̄ totiꝰ reipublice xp̄iane/q̄ ꝯsistit ī suo d̄core mēbroꝝ maxīe p̄ncipaliū

De statu prelatorū

Consideratio Prima.

Status p̄latiōis ep̄alis in eccīa/sic est de p̄maria ꝛ īmediata/ac sup̄naturali instōne christi/q̄ naturali vel hūana solū auc̄te/nō potuit īstitui/sic potuit statꝰ dn̄ationis tꝑalis. regie. vel imp̄ialis. hūanitus ꝛ naturaliter ordīari.

Consid̄. ij.

Status p̄lationis ep̄alis in eccīa q̄ ad sui collationē primariā. fuit immediate a xp̄o datus p̄mis apl̄is. sic status papalis Petro. Licet postmodū talis collatio vel adq̄sitio fieri potuerit ꝛ facta sit ī successorib̄ ꝑ hoīes. sic Matthias factꝰ ē apl̄s ꝑ electōz vel sortē/ꝛ successores ēt Petri fiūt nc̄ ꝑ hūanā electiōz dn̄oꝝ cardinaliū/q̄ modꝰ potuit ꝛ p̄t variari vt īfra poneť.

Consideratio. iij.

Tatꝰ p̄latōis ep̄al̄/hūit ī apl̄is ꝛ ī successorib̄/vsum vel exercitiū sue ptātꝰ sb̄ papa petro/ꝛ successorib̄ eiꝰ tanq̄ sb̄ hn̄te vel hn̄tib̄ plēitudinē fōtalē ep̄alis auc̄tatis. Vn̄ ꝛ q̄ ad talia mīores p̄lati. s.

curati subsunt ep̄is/a quibus vsus sue potestatis qñq̄ limitat̄ vel arcet̄. ⁊ sic a papa posse fieri circa p̄latos maiores ex certis et rationabilib⁹ causis non est ambigendum

Consideratio Quarta.

Status ep̄alis nō ita subē statui papali. q̄ illū possit papa ānullare. sicut nec stat⁹ papalis posset hūanit⁹ destitui. Nihilomin⁹ idē stat⁹ ep̄alis q̄ ad adq̄sitionē isti p̄sone/⁊ q̄ ad exercitiū/ subest rōnabili pape volūtati ad vtilitatē eccl̄ie/ vt dictū est. Hec aūt rōnabilitas videt̄ attendenda seu regulanda/maxie p̄ det̄minationes ꝯcilioꝝ generaliū/presertim iā factas de ꝯsensu ⁊ aūcte summoꝝ pontificum

Consideratio Quinta.

Status ep̄alis q̄ ad sui adq̄sitionē isti p̄sone/⁊ q̄ ad exercitiū/non ita subē mere volūtati pape/q̄ p̄ libito possit/ sine iniuria et pctō/circa hmōi adq̄sitionē ⁊ destitutōz/āpliatōz ⁊ restrictōz opari. qm̄ data est ei ptās dicēte apl̄o nō ad destructōnē/sz edificatōez.

Consideratio. vi

Stat⁹ ep̄alis/hz ex se ⁊ xp̄i instōne p̄maria. ptātem ꝯficiēdi corp⁹ xp̄i et ministrādi sacr̄a eccl̄iastica oīa: ius insuper predicādi/ius stipēdia tp̄alia sumēdi/ ius excōicandi/ius p̄latos mīores. s. curatos īstituēdi/ius eccl̄ias ꝯsecrādi/ius bñficiū eccl̄iasticū/vel stipendiū tp̄ale ꝯferendi/vel facere ꝯferri mīstrātib⁹ sub se spūalia/ius indulgētias dādi. Et ita de reliq̄s multis/q̄ summo pōtifici cōpetūt vt in fonte.

Consideratio Septima

Stat⁹ ep̄alis/q̄ ad sui vsū vel exercitiū. nō ita subest pure volūtate pape. sic̄ stat⁹ p̄uilegiatoꝝ mēdicantiuz vel alioꝝ/q̄b⁹ eēntiali ordīe ⁊ hierachico statu/p̄dicta iura ep̄alia ñ cōpetūt. Pōt idcirco papa sub talib⁹ priuilegijs/⁊ p̄uilegiatis/absq̄ iniuria/vel peccato/īmutatōnes opari/restringēdo/vel tollēdo/non sic passim in prelatis vel curatis.

Consideratio Octaua.

Status ep̄alis lz esse possit in aliq̄ sine plebe/⁊ sine vsu vel exercitio hoc fieri non ꝯuenit. quia vanū ⁊ mōstruosum in ecclesia videret̄/qm̄ frustra est ptās cui non subest operatio.

Consideratio Nona.

Stat⁹ ep̄alis si nimis artetur in suis iurib⁹ eēntialib⁹/q̄ ad restrictōez vsus vel exercitij/passim/ cōmuniter p̄ papam/absq̄ vtilitate maiori ecclesie/siue h̄ esset in exemptionibus subditorū ab eo/siue in reseruatione casuum in foro penitentie/seu in restrictiōe stipendioꝝ temp̄aliuz seu in reseruatiōe bñficioꝝ ecclesiasticorum sub eo seu p̄ inductionē onerosaz p̄uilegiatoꝝ/aut modis simlib⁹. Ille inq̄ status ep̄alis posset rōnabiliter deferre q̄relā/ nedum ad papā ⁊ generale conciliū/ quod est cōuenientissimū mediū. sed ad principes orthodoxos/implorando iuuamen oportunum.

Consideratio decima

Stat⁹ ep̄alis sicut nō adq̄rit̄ in aliquo p̄ solū titulū fidei/vel caritatis: ita nō dep̄dit̄ per solā heresim/vel pctm̄ mortale/nō int̄ueniēte hūana instōne vel diuina reuelatione/alioq̄n status ecclesie hierarchic⁹ p̄rsus eēt incert⁹ cuz suo vsu vel exercitio/qd̄ nō est ꝯueniens dicere. de policia a sup̄mo legislatore cōstituta

Consideratio Undecima.

Status ep̄alis sicut pōt diuers̄ tp̄ibus/⁊ instōnib⁹/modis varijs adq̄ri ⁊ simlr̄ auferri/sic ⁊ status papalis in casu/per ordinationes papales. aut p̄ ꝯciliū generale sicut ⁊ factū est aliquando potest immutari.

Consideratio Duodecima.

Stat⁹ ep̄alis pōt ab aliq̄ p̄pter suaz maliciā auferri/licet reniteret̄ occupās. sic ⁊ stat⁹ papalis/vt videt̄ in casu/p̄sertim p̄ ꝯciliū generale posset auferri. cū stat⁹ papalis dat⁹ sit eccīastice cōitati. que in hoc habet quid diuinum tanq̄ cōmune bonū/ad quod papalis auctoritas conseruandum fuit instituta.

Consideratio Tertiadecima

Stat⁹ ep̄alis habet rōnabiliter monarchā sup̄muz scz papā. rōne vnitatis fidei ⁊ sacr̄oꝝ. sed h̄ nō ita p̄spicuū est esse debere ex institutione xp̄i/⁊ p̄ vtilitate vniuersalis eccl̄ie: respectu dispensationis bonoꝝ temp̄aliū/⁊ iurisdictionū ꝯtentiosaꝝ seu coerciuaꝝ/que diuersis legib⁹/seu decretalib⁹/aut statutis/p̄ diuersitate locorum ⁊ temporꝝ regi debēt. sic̄ ⁊ alia mere tēp̄alia/regalia/vel imp̄alia. Dic bñ dictū ē q̄ quelibet prouincia in sensu suo abūdat.

Consideratio. Quartadecima.

Stat⁹ p̄latiōis/si fiat limitatio sui vsus in bñficijs ꝯferēdis/vel in exemptionibus: nō debet rōnabiliter ꝯqueri dū hoc manifeste sit propter studiū litterarum presertim sacre doctrīe quod per talia

promouetur/ꝛ dum ho potenter fit ad reꝑ mendos abusus notorie puenientes/ siue hoc sit ex importunitate dominoꝝ tempo/ raliuꝫ/ vel ex ꝓpria pusillanimitate/ vel alia quauis corrupta affectione. ¶ Sed in ꝟ capere medium conueniens/ non aliter vi detur posse determinari. cꝫ iuxta Aristote lis sententiã scilicꝫ vt sapiẽs iudicabit. Hi bil ãt videt in hoc sapienti⁹ cꝫ generale cõ cilium rite ꝛ libere celebratum

A De statu curatorũ

Consideratio Prima.

Tatus curatorum succedit statui legꝫ. discipulorum christi quo ad legem nouã/ ꝛ figuratus est in an/ tiqua lege per leuitas ¶ Ac perinde status curatorũ est de institutione xpi ꝛ apl'orum suo/ a principio fundationis eccl'ie/ q̃ insti tutio per declarationes summoꝝ pontifi/ cum. ꝛ sinodoꝝ tam generaliũ cꝫ specia/ lium magis ac magis innotuit.

Consideratio Secunda

Tatus curatoꝝ est de essentiali ac intrinseca eccl'esie hierarchia/ sicut status ꝓlatoꝝ. cꝫuis inferioꝛ sit/ ꝛ ꝑ sua per fectiõe variabilioꝛ. Qua ratiõe curati sim/ plices/ nõ eque ꝓprie dicunt sponsi sicut epi liberiusꝫ permittuntur cedere vel renun/ ciare curis suis. ¶ Consideratio tertia.

Tatus curatoꝝ institutus ẽ ad re/ gimen animaꝝ dirigendaꝝ in fi/ nem vltimum/ per cõionem sacra/ mentoꝝ. ꝛ peccatoꝝ remissionez/ ꝛ pro/ motionẽ ad virtutes. Cõsideratio .iiij.

Tatus curatoꝝ/ anneꝛã habet ob ligationẽ docendi/ ꝛ publicãdi ver bũ dei/ suis parochianis/ saltem q̃/ dam generali tenoꝛe legis euangelice/ quo ad credenda/ ꝛ agenda/ ꝟm statũ sue simpli citatis/ sicut maioꝛib⁹ ꝓlatis ꝓuenit ex ob/ ligatione sciẽtie/ reddere rõnem ꝓticulari⁹ de ea que in eis est fide/ ꝛ spe/ apud omnes tam q̃ deforis sunt/ cꝫ q̃ intus/ fideles scz et infideles/ hec enĩ obligatio ꝓsequit ad ob/ ligatioem prioꝛẽ/ que est de spũali regimĩe subditoꝝ. Consideratio quinta

Tatus curatoꝝ est status ꝑfectõis nõ solũ adq̃rende. sed etiã exercẽde /cũ sibi cõperat tã obligatio/ cꝫ au/ ctoꝛitas/ reducẽdi aĩas ad deũ / ꝟm hierar/ chicos actus. qui purgare illuminare perfi cere nominantur Consideratio sexta

Tat⁹ curatoꝝ supioꝛ ẽ hierarchice eccl'ie. ad statũ simpliciũ religioso/ rũ/ sic̃ diuin⁹ Diony. ꝛ Piero. in ꝑ cedentis considerationis determinant ra/ tione. Consideratio Septima.

Tat⁹ curatoꝝ eccl'ias parochiales sibi deputatas habet in tali libtate /cꝫ nulli alteri sacerdoti fas ẽ ipis i uitis/ aut sine eoꝝ licentia ꝑdicare in eadẽ ꝓprii dũ ꝑdicare voluerint ipi/ sz nec con fessiões illic audire/ nec sacra mistrare/ sal/ ua sp aucte vel rõnabili ordinatione supio rum ꝓlatoꝝ. Consideratio Octaua

Tat⁹ curatoꝝ hz ius ꝛ titulũ recipi eadi decias ꝛ oblationes/ ꝛ funera lia/ aut alia emolimẽta loco illoꝝ ꝑ sustẽtatioe sufficiẽti status sui. Et ꝟ sit tã de iure diuino/ cꝫ naturali ꝑsupposito do/ minio. Determinatio aute hui⁹ vel ill⁹ cꝫte/ vel cõmutatio in aliã subuentionẽ/ hz fieri solo iure positiuo. ¶ Consideratio nona.

Tatus curatoꝝ sicut habet de sibi subditis ouib⁹ cogitare in mistra/ tione sacroꝝ/ vt sctẽ suscipiantur. sic decet maxime vt q̃libet parochianus se prius oñdat suo curato/ generalit vel spẽa liter in foꝛo ꝓscie/ cꝫ eadem sacra suscipiat. Pot insup edictuz generale vel spẽale suis parochianis sup ꝟ ꝑ curatos ne aliter se in gerant ꝓmulgari. Consideratio .x.

Tatus curatoꝝ securius ꝛ iustius eligit cꝫ tum est de se/ ꝛ ceteris pari bus/ ꝑ confessione sacramentali fa cienda a parochianis cꝫ ali⁹ status/ ꝑsertiz q̃ non est supioꝛ ꝟm institutioũ eccl'ie hie rarchicã. pz qꝛ mutua ꝛ coꝛrelatiua ẽ obli/ gatio parochianoꝝ ad curatos vñ vicissiz magis obligant. Collusiones ꝓterea hinc inde possibiles fieri/ magis ex hoc euitan/ tur. Denicꝫ remedia spũalia celeri⁹ ꝛ ꝓsul/ tius in casib⁹ multꝫ exhibent. Potest nihil omin⁹ apud priuilegiatos quandocꝫ ratio potioꝛ inueniri. ¶ Consideratio .xi.

Tatus curatoꝝ sctũs ꝛ salubꝛis/ nõ dz inculpari vel infamari/ ꝑ q̃scũcꝫ si in eo qñcꝫ sint ꝓsone minus ido nee ad debitũ regimẽ aĩaꝝ. Alioq̃n nullus eẽt stat⁹ i eccia militãte/ q̃ culpari ñ deberet sic̃ nllus absꝫ macula q̃rundã. de vllo sta/ tu visus est diu stare. ¶ Consideratio .xij.

Tatus curatoꝝ põt sufficiẽter re/ gere suos pochiãos/ si polleat bõa caritate ꝛ simplici moꝝ honestate

etiam vbi litteratura magna deesset. Propterea non leuiter se eis preponere debent alieni/ quibus inueniantur magis litterati.

Consideratio tertiadecima.

Status curatorum potest/ cum facili studio habere ea et scire que ad parochiam suam regendam sufficiunt. maiora maioribus prudenter remittendo Hoc autem si agnoscere neglexerint debet apud eos correctio episcopalis maxime vigil esse. vt astringantur seuerius. tenorem habere in scriptis eorum que scire debent in punctis regiminis/ tam institutiones sinodales positiuas./ quam ceteras.

Consideratio decimaquarta.

Status curatorum pōt obuentiones ordinatas licenter exigere. Uerum tamē tali modo/ et tpe/ quod simoniaca prauitas/ vel eius suspicio nequaquam incurratur. vt quod propter negationē temporaliū spiritualium interim ministratio non negetur/ nec interueniat questuosa mercatio.

Consideratio decimaquinta.

Status curatorum debet cū bona gratia. suscipe statū priuilegiatorum/ tanquam coadiutores missos: habētes a superioribus licentiā predicādi: et confessiones audiendi/ si non appareat rōnabilis causa aliquē talē repellendi/ vtpote si detractor. si collusor. si corruptor. si questuosus. si seductor appareat. Aut parochianorum multi inde veniūt in contēptū curatorum. Aut si tūc curatus per seipm id agere circa parochianos suos quod agendū sit satis potuerit/ quia videret preferēdus nisi legitima fieret exceptio cōtra eum.

Consideratio decimasexta.

Status curatorum vix pōt a parochianis sine peccato sic contemni/ quod eorum licētia neque in generali/ neque in speciali prius quaerat. dū alibi confiteri/ aut missas vel sermones audire/ tpe diuini seruitij/ diebus dñicis et festiuis voluerint. Que lnia si sine cā rōnabili denegetur/ sufficit excusare frequenter eos qui alibi confitētur/ lnia non obtenta sed petita.

Dequūtur. x. considerationes que ponuntur pro statu priuilegiatorum.

Consideratio Prima.

Status priuilegiatorum ad predicandū/ et confessiōes audiēdū/ statutus est post primariā ecclie instōnem/ rōnabiliter ordinatus ad subleuamē eorum qui hierarchicos in ecclia status hnt. Prestim pus talē et tantā in tpalibus ditationē/ que secū attulit multam occupationē.

Consideratio secunda.

Status priuilegiatorum dz cū bōa caritate lnia sua vti. Nō ad questū/ nō ad emulatōz/ nō ad ambitōz. ñ denique in pindiciū tpale vel spūale curatorum/ sed in stādo clā et palā apud parochianos. quatenus honorē debitū/ ac sustētationē suis reddāt curatis. Alioqn faciūt quod sibi fieri nollent Meritoque repelluntur hi de quibus aliter constiterit et excōicationē a canone nōnunquam incurrūt

Consideratio Tertia.

Status priuilegiatorum et oīm generaliter religiosorum. prohibetur sub pena excōicationis late sniē/ ne sacrm eucharistie ministrent. et matrimonium solennisent.

Consideratio Quarta.

Status priuilegiatorum hz/ quod in suis locis et publicis predicare pñt. dū platus nec predicat/ nec predicatōz instituit. Similiter hoc pñt in ecclesijs parochialibus de licentia curatorum.

Consideratio quinta.

Status priuilegiatorum hoc hz/ vt idonei pñtati sufficient per superiores suos ad platū diocesanū/ valeāt in locis suis/ confessiones audire diocesanorum. et eos absoluere cū tali ptāte. et in casibus talibus quē admodū curati parochiales ordinarie fūgūt et ñ ap liori. nisi de spēali gra plati. maior eis fuerit elargita ptās.

Consideratō. vi.

Status priuilegiatorum hz hoc vt quibus sacramentū pnie/ possit pluries super eadē pctā suū effectū sortiri. saltē quod ad augmentū gre/ cū sit sacrm iterabile/ et licet meritorie eadē pctā pluribus confiteri/ nec sit repugnātia quin adhuc possit tps obligari. nihilominus confessi priuilegiatis nō tenentur iuiti eadē pctā āplius confiteri/ plus quam si suis curatis eadē confessi fuissēt quantū ē ex pte efficacie sacri. Hoc. n. per Joh. xxij. fuit declaratū. et vsus cōis hoc obtinuit

Cōsideratio. vij.

Status priuilegiatorum hoc hz/ vt a confessis sibi nō debeant curati nouā extorquere cōfessionē de eisdē pctis. presertim si secreta sint/ nec debēt prohibere parochianos cū talia voluerint eis confiteri. Fas sit curatis imo tutū inquirere a parochianis suis/ quā et qualiter: a quibus cōfessiones receperint. Quibus vitatem rndere siquis parochianus negauerit/ vix i statu salutis eē credi posset. Ipsique i hoc casu/ petēti eucharistie sacrm/ rōabiliter denegaret/ dicēdo. nescio si

confessus sis ab habente potestatem/ & an in hoc te decipias. vel alter te

Q Consideratio Octaua.

QTatus ꝓuilegiatoꝝ ꝫ habet. dū ꝺ pctis publicis absoluūt parochianos/ vt ipi debeāt facere fidē de absolutione/ & absoluēdi ptāte. si super ꝫ a curatis parochialiꝫ fuerint req̄sīti. sub pena denegādi rōnabiliter talibus cum se dicūt absolutos eucharistie sacramentum.

Consideratio Nona.

QTatꝰ ꝓuilegiatoꝝ ꝫ habet/ vt non debeāt inducere voto vel ꝓmisso/ alios ad eligēdū sepulturā in ecclesijs & locis suis. Vl̄ ad ꝓsistendū in iaz electa ibidē. Et ꝫ sub pena excōicationis latesnie. Debēt ꝓterea reddere q̄rtam ptē legatoꝝ/ seu funeraliū/ curato parochiali ipius defuncti/ que pars canonica nominatur

Consideratio Decima

QTatus ꝓuilegiatoꝝ ad ꝑdicandū debet fm q̄litatē auditoꝝ formare ꝼmonē/ ne coꝝ laicis & subdit̄ detegat vitia clericoꝝ atq̄ dñoꝝ. Hoc ei esset nō extirpare vitia. sed nutrire rebelliones/ scz murmurationis & ꝓtempt⁹ apud audientes. Fiat insup ꝑdicatio ꝓncipaliter de pūctis nostre religionis in fide spe & caritate cum ceteris virtutiꝫ. Sed/ & ꝑsertim confessiones mulieꝝ & iuuenū/ nō nisi locis patentibus & publicis audire/ nec ꝓuēticula in cameris & angulis agere ꝓsumant. ab oī specie mala abstinentes se.

De vtroq̄ statu simul.

Consideratio Prima.

QTatus vterq̄ curatoꝝ scz & ꝓuilegiatoꝝ/ inuigilet cognoscere casus reseruatos ꝑlatis. ne seducant & seducant/ si transgrediant limites sue ptātis q̄uis expediret pauciores casus ꝑsertim occultos reseruari vt sunt pctā illa carnis q̄ frequentissime cōmissa vix cōfitent. p̄sertiz per mulieres & adolescentulos.

Consideratio Secunda.

QTatus vterq̄ studeat alter alteri⁹ onera portare sine contētōe & emulatione/ de rebꝫ predicatis/ vel aliꝫ/ ne si inuicem more cornicū se mordeant/ ꝯsumantur. Ne ꝓterea surgat feda opinio ecclīastiqui apud laicos/ & vitupet̄ ministeriū ꝙbi dei. Nonne de⁹ q̄so abunde diues est ꝓ oībus. Nōne pacis est de⁹ nō diuisionis.

Denicq̄ q̄d ꝓdest pharisaica ꝓtentio de statu ꝑeminētia q̄n sanctius est dare opam. vt q̄s pfect⁹ inueniat. q̄z si iacēs in ymis/ de pfectōe stat⁹ glīet. Attēto ꝑfti q̄ ꝯcilioꝝ ecclīasticoꝝ bīuatio/ nō ꝓt ita ꝯcludi sub regul̄ q̄busc̄uq̄. q̄n necē sit r̄currere sepissime ad glosā sapiētissimi Augu. tractā ex opibꝫ pi vicz/ q̄ talia dant in obīuanda animi ꝓpatione. & nō sp opis exhibitiōe. Que animi ꝓparatio ꝓt apud oēm statū & ꝓsonaz rpiane religionis si vult inueniri. Finit.

Incipit tractatus

eiusdem Cancellarij parisiēj de modo viuendi omnium fidelium.

Ad nobiles Consideratio prima.

RR Egula prima que spectat ad nobiles potentes/ & scabinos. ne pauperes videlicet per potentiam suam opprimant et a subditis suis opprimi permittant. Malos vsus in villis suis destruant. Causas pauperum/ viduarum/ et orphanorum/ libenter audiant. & cito iuste iudicent. Munera pro iudicio faciēdo vl̄ festinando. aut retardando. non accipiant Nil a subditis suis extorqueant.

Ad milites Consideratio secunda.

RR Egula ad milites tangitur Luce. iij. Neminez concutiatis scilicet in persona per potentiam indebite. Nemini calumniam faciatis in rebus quā per militiam facere possetis. Et ꝓtēti estote de stipendijs vestris id est redditibus vestris multis temporibus. accipiendo vero ad defendendam patriam. ij. Machabeo. xv. Accipe gladium sanctū munus rē. Romanoꝝ. xiij. Non sine causa gladiū portat

Ad simplices Consideratio tertia.

RR Egula simplicium quo ad ecclesiā vt ieiuni ad missam veniant. In missa non loquantur nec circūspiciant. Ante missam orare debent/ vt gratiā dei recipiant. In missa memoriam passionis christi habeant. Ante euangelium sancti Johannis nō exeant. Sermones libēter & diligenter audiant. & referre post missam gratias deo satagant.

RR Ad episcopos & prelatos.

RR Egula epoꝝ & prelatoꝝ satis patet ad Thimothe. iij. Oportet episcopum sine crimine esse sicut dei dispensatorem. Et Matt. xx. Qui maior est vestr̄ sit vester minister. i. Loꝝ. vi. Hortamur vos rē

¶ Est aũt officiũ epi malos corrigere ⁊ arguere bonos ⁊ pusillanimes pacificar̃. Or sic̃ dñs Petro in ꝑsona cuiuslibet p̃lati ait Pasce oues meas. ⁊ Tessalo. v. Fr̃es corripite inq̃etos/ ꝯsolamini pusillanimes. De istis. ij. ad Thimo. iiij. Predica v̄bũ insta oꝑtune. ĩportue. obsecra. argue. increpa in oĩ patiã ⁊ doctrĩa. Et Gal. vi. Si p̃occupatus fuerit hõ ĩ aliq̃ delicto ⁊c̃. Ad cl̃icos

Regula clericoꝝ est hr̃e doctrinaꝫ sanã. vita scãm. famã odoriferam. Heb. v. Sacerdotes hñt hostias ꝑ delictis suis offerre. ⁊ Aug. in regula sua Sit vob̃ cor vnũ ⁊ aĩa vna in dño. ps̃. Sacerdotes tui induant̃ iusticia. Colos. iiij. Induite vos sic̃ electi d̃i. viscera misericordie ⁊ pietatis hñtes. Ad religiosos

Regula religiosoꝝ est viuere ĩ obediẽtia. castitate. ⁊ pauꝑtate. Et debẽt deuote orare ⁊ cõtẽplari. ⁊ carnẽ mortificare/ ꝯtra vitia ⁊ ꝯcupiscentias Vñ Aug. in regula monachoꝝ. In oĩbꝫ ⁊ suꝑ oĩa amet̃ ⁊ honorificet̃ deus. Et Hugo de scõ victore de claustro anĩe. Sũma religionis regula in h̃ depẽdet vt p̃lati custodiant subditos suos. subditi p̃latis benigne obediãt. deuoti sint senes. iuuenes vero laboriosi. Sit honestas ĩ hĩtu. mediocritas in victu. Sint in claustro assidui/ ⁊ ad iniuriã rari. Nõ sint ciuiles sed claustrales. Sit intẽti psalmis nõ caus̃. Nõ sit rumor in claustro/ sed dilectio. In capitulo non lites/ sed ꝯfessio. In choro sit sacra simplicitas/ ⁊ circa altare reuerentie honestas

Ad diuites.

S Regula diuitũ ne aliquid iniustuꝫ adq̃rãt. Ne ꝓpt̃ diuitias suas pauꝑes vicinos suos despiciãt. Pauperes sustineant. Operarijs suis bene ⁊ cito persoluant. Adulatores neq̃ adulatrices in mẽsa recipiãt. Diligenter ⁊ libenter ad ꝯcordiam vicinoꝝ suorum laborent

Ad pauperes.

Regula pauperum/ vt diuitibus libenter ⁊ fideliter seruiant. nec diuitibus ꝓpter diuitias suas inuideãt nec ꝓpter paupertateꝫ adulatione vel detractione peccent. Nec impatienter sed gratãter paupertatem sustineant/ nec iniuste ditari cupiant/ nec ecclesias propter diuites vitent. Nihil furti a familia suorum vicinorum/ nec ab alijs retineant.

Ad virgines.

Regula virginũ. Non sint loq̃ces. sed simplices corde ⁊ hĩtu. Ad virginitatem matris christi cogitent. ⁊ eã diligant. Choreas vitent. Inter iuuenes non sedeant/ nec se abeis palpari ꝑmittant. Non ament aliquem illicito amore. Adulatores neq̃ adulatrices recipiãt nec audiant. Orationes libenter dicant. Sordida verba ⁊ inhonesta fugiant

Ad viduas.

Regula viduaꝝ est vt ꝯtinentiã diligant. ⁊ in vestibꝫ humiliter se habeant ⁊ orõnibꝫ libenter insistãt. Homines suspectos in hospicio suo non recipiãt. De ꝯsilio ꝓboꝝ se gubernent ⁊ viuãt Sanctã Annã ⁊ Elizabeth viduas cogitent. Familiã castã habeant. Paruꝫ per vicos currant. Ad nuptas.

Regula nuptarũ est thimo. honorare superiores. diligere maritum regere familiam. diligẽter gubernare domũ. ⁊ seip̃am honestam ⁊ irrep̃hensibilẽ oñdere siue exhibere. ¶ Ad mulieres

Regula mulieꝝ est q̃ nõ se indecenter ornatas ostendãt. Aures. collũ guttur ⁊ caput tegant. Humiliter in ecclesia ⁊ vbiq̃ se habeant. nec alias mulieres per superbiam suam iuuent

Ad maritos ⁊ vxores.

Regula viroꝝ ad vxores ⁊ ecõuerso ponit̃ Ephes. vi. Viri diligite vxores vestras. sicut ⁊ xp̃s dilexit ecclesiam suam. vxor autem timeat virum suum. ij. Corintheorum. ¶ Viri cohabitantes s̃m ꝯscientiam/ quasi infirmiori vasculo muliebri impertientes honoreꝫ.

Parentum ad filios.

Regula parentũ ad filios Eph̃. vi. Et vos p̃res nolite ꝓuocare ad iracundiã filios vestros. sed educate eos in disciplina ⁊ correptione. iij. Coꝝ. xij. Nõ debent filij thesaurizare parentibꝫ. sed ꝑentes filijs. ¶ Filioꝝ ad parentes

Regula filioꝝ ad ꝑentes est q̃ ꝑentes honorẽt/ ⁊ eis in bonis obediant/ nec eis sua furent̃. Ante eos ñ rñdeãt. A maledictõibꝫ oĩno se caueãt. Cũ ꝑentibꝫ aliqñ ad eccl̃iam vadãt libẽter/ in negocijs ꝑentũ suoꝝ fideliter laborent.

Dominorum ad seruos.

Regula dñoꝝ ad seruos Eph̃. vi. Vos dñi eadẽ facite illis/ remittẽtes minas. ⁊ soluite dño q̃d iustuꝫ

est. ⁊ equũ ꝓuis p̃state. sciẽtes ꝙ ⁊ vos dñm in celis habetis ecc̃i. vij. Ne ledas seruũ tuum in veritate opantẽ. Seruus sensatus sit tibi dilect⁹ q̃si aĩa tua. nõ defraudes illũ libertate. neq; inopem derelinquas illũ

Seruorum ad dominos.

Regl'a seruorũ ad dños Colloseñ. iij. Serui obedite dñis carnalib⁹. nõ ad oculũ seruientes. quasi hoĩbus placentes. sed in simplicitate cordis / timẽtes deum. scientes ꝙ a dño accipietis retributionẽ hereditatis. i. Petri. ij. Serui subditi estote in omni timore dñis vestris non tm̃ bonis ⁊c̃.

Ad familiam.

Regula ad familiã. Ne fraudẽ dñis suis in seruiẽdo. negligendo. faciant. Fideles sint in rebus suis custodiendis. Nihil ab eis auferant occulte / nec alios facere ꝑmittant. Nunciũ malum non faciant. vxori vel filijs dñi sui. De male rñdendo caueãt. Malos rumores fugiant. vñ in domo malum oriri possit / sed discordias etiã reportare vitent. Missi cito reuertant̃. Mercedẽ suã in suꝑbia vestiuz nõ expendãt Ita viuãt in humilitate. vt labor eorum sit eis in remissionez peccatoꝝ suorum.

Ad mercatores.

Regula mercatoꝝ est vt non in die dñica mercent̃. Nec ꝑiurent. Ab illicito sibi caueãt lucro. Nec ad diem vendant vel carius ꝓpter dilationem. Ut debitũ suũ tp̃e ꝑmisso soluant. Nec scientes mentiant̃. Equã staterã habeant: eq̃ pondera / ⁊ equam mensuram.

Ad tabernatores.

Regula tabernatoꝝ est / ne ꝑmittãt ludere ad taxillos in tabula sua. neq; in tab̃na sua. Deũ blasphemar̃ nõ ꝑmittãt. Nec meretrices recipiãt de nocte. Plenã mensurã dent omĩbus. Uinuz cum aq̃ ad vendendũ nõ misceãt. Nec aliq̃ pocula vel fercula aliquo modo ad vendẽdum defraudẽt.

Ad hospites.

Regula ad hospites ẽ / ꝙ malos in hospitio suo nõ ꝑmittãt / vel sciẽter recipiãt. Nec hospitib⁹ suis furent̃ auenã vel fenũ. Nec sustineãt ꝙ hospites sciẽter fornicent̃ in hospicio suo. Justã bonã rõnabilem computationem cum hospitibus suis faciant.

Ad senes

Regula ad senes ẽ. In eccĩa libent̃ iaceãt. Juuenib⁹ bonũ exẽplũ p̃beant. De maledicẽdo siue malefaciẽdo ip̃os rep̃hẽdãt. Turpia v̄ba nõ hẽant. Nec laudẽt malicias corã iuuenib⁹. Mulierculas a bono nõ retrahãt. Nec iuuenes laudẽt in suꝑbijs suis.

Ad omnes.

Regl'a ad oẽs ẽ. vt excõicatos vitẽt Nõ se ĩebriẽt Pauꝑes ꝑ posse suo sustineãt. Sac̃dotes ⁊ religiosos / ⁊ eccĩaz vbiq; honorẽt. Et deuote ab eis doctrinã audiãt. Festa bñ custodiãt. Decĩas rite soluãt. Detractionẽ caueant. Ab adulatõe / a blasphemia / a mẽdacio / a periurio / ab assiduo iuramẽto / a turpib⁹ verb̃ / ⁊ maxĩe a luxurios̃ verb̃ se abstineãt / q̃ circũstãtes ⁊ audiẽtes ab eis inflãmant̃. Precepta eccĩe teneãt / pnĩas sibi iniũctas diligẽter ĩpleant Alt̃ alteꝝ ad bonũ op⁹ inuitet / ⁊ de malo rep̃hendat Dent libẽter elemosinas. q̃ sicut aq̃ extinguit ignẽ ita elemosina extinguit pctm̃. Missas / s̃mones / ⁊ ꝯfessiones libẽter colãt ⁊ freq̃ntẽt. Ablata restituãt. q̃ nõ dimittit̃ pctm̃. nisi restituat̃ ablatũ vt dicit Aug. In vespe. i. in fine vite tormẽta inferni. ⁊ gaudia paradisi cogitent.

Regula oĩm ponit̃ Matth. xxxviij. Baptisantes oẽs gẽtes / in nomĩe p̃ris / ⁊ filij / ⁊ spũssancti: vt s̃m illd̃ Joh. i. oẽs crederẽt ꝑ illũ. i. Pet. iij. In fide aũt oẽs vnanimes. In orõne estote cõpatiẽtes. fraternitatꝫ amatores. misericordes. modesti. hũiles. non reddentes maluz ꝑ malo. neq; maledictũ ꝑ maledicto. sed ecõtrario bñdicẽtes ⁊c̃. Ecc̃s vl. Deũ time / ⁊ mãdata eius obs̃ua. h̃ est omnis hõ ⁊c̃. Uñ ad Gal. vi. Qui hãc regulã secuti fuerint. pax suꝑ illos ⁊ misericordia. Finit

Sermo eiusdẽ doctoris / de tribulationib⁹ ex defectuoso eccĩasticoꝝ regimĩe / adhuc eccl'ie ꝓuenturꝫ / ⁊ de signis earundẽ / ex sn̄ia ꝓnũciat⁹ de ꝯceptõne gl'iose v̄gis Marie in ꝯcilio Cõstãtieñ

Domin⁹ dabit vob̃ signũ. Ecce v̄go ꝯcipiet ⁊ pariet filiuz. Esaie. vij. recitatũ ⁊c̃ Nũc q̃ ad scd̃m. Reue. p̃res ⁊ dñi / restat oñdere quõ signũ oĩpotẽtie ⁊ sũme clemẽtie / factũ sit signũ ꝯtradictiõis ⁊ ruine. Contradixit enĩ achaz petere signũ qd̃ ꝑ ꝓph̃am scz Esaiã a dño sibi erat p̃ceptũ. Nõ petã inq̃t / ⁊ nõ tentabo dñz Hoc q̃dem addidit / ⁊ nõ tentabo dñm / forma quidẽ pietatis sed non v̄tutꝫ. Colebat achaz idolũ qd̃ deserere noluit / ⁊ iõ ne dñs

exaltaret/ ⁊ idolũ vilipẽderet/ signuꝫ petere recusauit. Et ꝓpter h̄ teste be. Hiero. ĩ glo. in grauẽ ruinã incidit/ qꝛ totalit̄ a dño ꝺre/ lictus fuit. ¶ Uerꝫ qꝛ ip̄ius achaꝫ ꝯtradi/ ctio/ signi aduẽtũ lõge p̄cessit. Cõsiderem⁹ illꝺ qꝺ iust⁹ Simeõ ⁊ timorat⁹/ post signi ortũ ꝓphauerit. Ecce inq̄t posit⁹ est h̄ in rui nã multoꝝ in isrl̄/ ⁊ in signũ cui ꝯtradicet̄ Ad v̄ginẽ v̄o/ tuã inq̄t ip̄ius aĩam ꝑtransi bit gladius Luc̄. ij. Qꝺ vtiqꝫ orto signo herodes ĩpleuit/ qꝛ mox pueri aĩam q̄siuit. Postmodũ ꝯtradixerũt iudei/ ꝯtradixerũt ꝑsecutores. ꝯtradixerũt heretici/ q̄ꝝ aliqui v̄ginẽ nõ de sub̄a carnis xp̄m edidisse dog matisabãt. Alij filiũ non pepisse sꝫ repisse sibilabãt. Alij v̄o cognitã blasphemabant Alij dei mr̄ez audire nõ sustinẽtes/ magnũ illud nomẽ theotocõ ĩpijssime suggillabãt ¶ Sed cũctas hereses in suis auctoritati bus sola virgo in ruinã detrusit/ quãdo ar/ changeli signũ nũciantis credidit. ¶ Sꝫ p̄ter hos magis cõtradicũt alij. s. moderni ecciastici/ q̄ nedũ signo ꝯtradicũt/ sꝫ gladio virginis aniam crudeliter trãffigũt. Per virginẽ noto ecciam/ cui⁹ typũ gerit virgo Maria/ quã trahũt in ruinã ꝑ mala exem/ pla. Neqꝫ eni hereticoꝝ atqꝫ ꝑsecutoꝝ con tradictio/ tantam eccie intulit ruinam/ q̄n ip̄a semꝑ in sobolem cresceret nimiaꝫ/ imo q̄ꝫto maiorẽ ꝯtradictionẽ sustinuit/ tanto plures sue virginitatis defẽsores peperit. Tales ꝑgebant intrepidi in eius adiutori um. galeam bonoꝝ exemploꝝ ĩponebant capiti. ⁊ accingebãt gladiũ sp̄ũs/ qꝺ est ver bũ dei. Porro si quãdoqꝫ hic videbat̄ cal/ cari in sanguine tamẽ viuebat/ ⁊ eo ampli⁹ crescebat ex dei virtute/ dño de eo loq̄nte sb̄ noĩe hierusalẽ Ezech̄. xvi. In die q̄ nata es inq̄t/ vidi te ꝯculcari in sanguĩe tuo/ ⁊ dixi tibibi. In sanguine tuo viue/ ⁊ loq̄tur de tꝑe martyꝝ. Sequit̄ ⁊ multiplicata es/ q̄si germẽ agri ⁊ grandis effecta es/ emũdaui sanguinem tuũ ex te scilicet cessante perse/ cutione. Grandis q̄dem effecta erat multi tudine credentiũ. grandis speciositate vir tutum. grãdis copiositate tempaliũ. eodeꝫ ꝓpheta subseq̄nter dicente Dedi inq̄t coro nã decoris in capite tuo/ ⁊ ornata es auro ⁊ argẽto. Decora facta es nimis vehement̄/ ⁊ ꝓfecisti in regnũ/ ⁊ egressum est nomẽ tu/ um in gentes ꝓpter speciem tuaꝫ qꝛ ꝑfecta eras in decore meo/ quẽ posuerã super te. Magis videtur historia hec q̄ꝫ ꝓphetia.

de ꝓsperitate eccl̄ie. ¶ Sed q̄d Reue. pa. ⁊ domini de moderuo tẽpe idẽ ꝓpheta sub/ iũgit audiam⁹. Et habẽs inq̄t fiduciam in pulcritudine tua. s. in tꝑaliũ abũdantia/ et seculari potẽtia/ fornicata es in noĩe meo. loquit̄ similitudinarie de fornicatione. sic̄ mlr̄ p̄bẽs venale qꝺ nat̄a fec̄ nõ venale ꝺr fornicari. Sic ẽt ꝺr fornicari s̄m doctores p̄bẽs venale p̄ce. p̄cio. vel inordinato fauo re. qꝺ gratis erat dandũ ꝑ virtute. Seq̄/ tur. Et post oẽs abominationes tuas nõ es recordata dieꝝ adolescentie tue. s. de tẽ/ pore martyꝝ ⁊ sanctoꝝ patrũ. sed in cunctꝫ plateis ad oẽ caput vie edificasti signa pro stitutionis tue. ⁊ obominabilẽ fecisti deco rem tuum. Tunc sequit̄ punitio ⁊ grauis ruina. Ecce ego inq̄t dabo te in man⁹ odiẽ tium te/ ⁊ destruent lupanar tuũ. ⁊ demoli/ ent̄ ꝓstibulũ tuũ/ id est locũ in q̄ exercebat̄ iniusticia ⁊ simonia. ⁊ denudabũt te vesti/ mentis tuis/ ⁊ auferent vasa glorie tue/ ⁊ re linquent te plenã ignominia. Hec dicit do minus oĩpotens Ezech̄. xvi. ¶ Sed for san aliq̄ blandientes sibi putant hec sic di/ cta de futuro/ ꝙ nõ sint timenda/ aut ꝙ ve nire debeant de ꝓpinquo. Et iõ q̄ꝫuis non sit nr̄m nosse tꝑa vel momenta q̄ pater po/ suit in sua ptãte. tamẽ ꝓpono ex dictꝫ docto rum/ ⁊ sacra scriptura aliq̄ contradictionis ⁊ ruine signa adducere/ ex quibꝫ possumus ꝓpinquitatem suspicari vel conijcere.

Primum signũ est rebellionis ⁊ inobediẽ/ tie. Et hoc sumit̄ ex verbis apl̄i. ij. ad Tes/ salañ. ij. Et nisi venerit discessio p̄mum ⁊c̄ Quod beatus Hiero. xi. q. ad inq̄sitionez algasie exponit de romani imperij desola/ tione/ inter quã ⁊ eccie ꝑsecutiones preui/ as antixp̄o quaꝝ vna/ forsitan erit prima/ tempalium ablatio/ nullum ponit mediuꝫ Quedam glosa dicit ꝙ erit discessio aliarũ ecclesiarum ab ipsa romana ecclesia. Ma/ gister sup verbo premisso has simul ꝯiun/ git. Completa inquit hac accessione ad ro manum imperiũ ⁊ eccl̄ie obedientiam. ad/ erit discessio ab vtroqꝫ impio. Accessionez nouimus fuisse ante huius scismatis ortũ postmodum cõpleta videt̄ fuisse discessio ¶ Et primo ab imperio tempali. Hoc satꝫ euidenter apparuit. quia vix ciuitas baro aut miles/ ante huius gloriose virginis as/ sumptionem romano imperio obedire cu/ rauit. Et si aliqui videbant̄ obedire. h̄ erat vel in sanguinis ꝓpinq̄tate: vel p̄sidentis

ꝓpꝛij dominꝰ ptãte. ¶ Discessio a romana ecclia/videt in eccliã cõpleta. Nam si primo vel scõdo electus in exordio scismatis fuerit põtifex vere/tũc ab vtroq; /vel successoꝛibꝰ recessus videt cõpletus. Nam ad tantã ambiguitatẽ vniuersalis eccla deuenit. qõ igꝛ/rat apud quã ptem vera sedes romana erat nisi forsan deꝰ alicui reuelasset. aut Salomonis iudiciũ de puero diuidẽdo. ⁊ vera ⁊ falsa matre. hoc psuaderet.

y **Secundum signuz** desolationis est inuerecũdia. Et hoc sumit ex illo/qꝛ efficitur moꝛibꝰ peioꝛ q̃s fuit sinagoga cũ imminebat eiꝰ ruina. ¶ Unõ ꝑm beatũ Hiero. triplex erat peccatũ phariseoꝛum qui ⁊ dicebant clerici iudeoꝛ. s. auaricia/quia columbas in templo vendi pmittebant. Solũ labijs deũ honoꝛabãt. Et tã q̃s ipocrite docebant que non faciebãt. Sed nunq̃d peiꝰ est sacrilegiũ. ecclastica beneficia ⁊ spũales potestates prece. pcio aut inordinato fauoꝛe distribuere/q̃s colũbas in templo vendi pmittere. An ne minus malũ sit solũ labijs deum honoꝛare/alioq; p ꝫ ad deuotionem inducere/q̃s locuz ministerij/solum spe questus suscipere/et cessare ob superbiã a laude dei/⁊ silere. De talibꝰ Esaie. lvi. Canes muti non valẽtes latrare. Canes impudẽtissimi nescientes saturitatẽ. Uenient dies sup vos ⁊c. Demũ nunq̃d minus nocuũ videt eccie ꝓpꝛiam maliciã ipocrisis pallio cooperire/⁊ velut es sonans ⁊ cymbalũ tinniẽs/alios per pdicatiõis officiũ docere/q̃s inuerecunde pꝛauis moꝛibꝰ exẽplis subditos secum in ruinã trahere. Estimo enĩ q; nemo boni iudicij ꝛrariũ diceret/sed illud Hieremie. iij. Potiꝰ completũ ꝛcederet. Justificauit anima suã auersatrix israel/id est sinagoga/cõparatione puaricationis iude. Ibi Origenes/de nobis/inquit/hec intelligit ¶ Ezechiel. xvi. Dñs loquẽs eccie. Soꝛoꝛ tua samaria. i. sinagoga/dimidiũ pctoꝝ tuoꝛũ non peccauit/sed vicisti eam sceleribus tuis. Sequitur ruina. Ergo ⁊ tu porta cõfusionem tuã. ¶ Et infra. xxiij. Postq̃ diffuse descripsit maliciã ⁊ destructionem sinagoge. adiecit dicens de eccia. Plus insaniuit libidine ⁊ fornicationẽ suã prebuit impudenter diuitibus/⁊ magistratibus ad se venientibus. induta veste varia. Et bene inquit induta veste varia/insaniuit libidine. id est cupiditate diuitiarũ. ⁊ concupiscẽtia delitiarum. Erat nanq̃ futurum vt prelati ecclesiaꝝ non vererentur ecclesie primitiue venerandam pudiciciã/precio ac pꝛecibus/⁊ impijs actibus infamare. Jta vt impletum sit quod sequit. ¶ Confracte sunt mamme pubertatis tue. ¶ Subiungit tũc ruinam repetendo causaz eiꝰ. Recessit anima mea ab ea sicut recesserat a soꝛoꝛe eius .i. sinagoga/qꝛ scelus tuũ ⁊ fornicationes tue fecerunt hec tibi/loquitur de fornicatõne superius exꝑessa id est simonia.

Tertium signũ sumitur ex personarum dispositione. ⁊ est immoderata inequalitas/qua alius/⁊ sepe dignioꝛ esurit. Aliuꝰ/⁊ frequenter indignioꝛ pꝛe multitudine ⁊ magnitudine beneficioꝛum/ebrius est. Hã sicut in bona armonia requiritur vocũ ineq̃litas ꝓportiõabilis tñ ⁊ moderata. q̃ si nimia fuerit tollit melodia Jta scõm phm ꝓpter ciuium disparitatem/⁊ pticulariter indignoꝝ exaltationem/dignoꝝ q̃s depꝛessionez/obꝛuitur policia. Et ideo dicit q; policia in qua sunt plures mediocres. est diuturnioꝛ. Sed non puto q; vnq̃s fuerit aliquaꝝ gentium policia/in qua esset tanta sacerdotũ differẽtia vt hi quidẽ eẽnt maioꝛes ꝓncipibꝰ huius seculi licet indoctiores. Alij eiusdẽ gradꝰ/⁊ oꝛdis lz doctioꝛes ⁊ sapiẽtioꝛes delectoꝛes vulgo. Cõmunitas enim talis apud eundm phm vocatur oligarchia ꝓterea videmus in coꝛpe hũano. cui apostolus in pluribus suarum epistolaꝝ passibꝰ/ecclesiam comparat. q; si nutrimentũ fluit ad vnum membꝝ/ita vt enoꝛmiter ingrossetur. ⁊ alia nimia attenuatõne demacerentur/non potest diu viuere Sic in coꝛpe ecclesie si superioꝛes fiant ita graues attractione substãtie. q; inferioꝛes vix possunt pꝛe inopia se sustinere/ hoc est signũ iam ꝓpinque ruine/ De talibus enĩ ait dñs Amos. iij. Uacce pingues in bierusalem. qui calũniam facitis egenis. ⁊ cõfringitis pauperes. Ecce dies venient sup vos. Et infra sexto. Ue qui opulenti estis in sion id est in ecclesia.

Quartũ signũ est fastus ⁊ supbia pꝛelatoꝛũ/⁊ alioꝝ ecclesiasticoꝛum. ¶ Quãuis eĩ ex naturali prudentia ⁊ moꝛali phia. sit ⁊ theologia ꝛcedit/ q; ecclesiastici dñt bñ vñ possint honesti⁹ viue

m ⁊

re/ q̃ populares. ⁊ p̃lati q̃ subditi. Ex hoc tamẽ nõ admittitur familie ⁊ equorũ ⁊ vestiũ sup̃flua pompa. que raro absq̃ superbia põt duci ⁊ salua iusticia sustineri. ⁊ plerũq̃ nõ sine iniurijs ⁊ delictis gubernari. Nã tantus fastus in dei eccĩa potissime tẽpib⁹ istis nõ tam paucos mouet ad reuerẽtiã q̃ multos ad indignationẽ. ⁊ plures inuitat ad predã q̃ se reputarẽt forsan deo sacrificiũ offerre. si possent quosdam diuites ecciasticos spoliare. Tales fastuosos notat dñs Amos. vi. Optimates capita populorũ. ingrediẽtes pompatice domũ israel. Quib⁹ in signũ ruine in eodez capitulo ve dicit Esaie. xxviij. Ve corone superbie pedibus cõculcabitur. Quod abbas Joachim exponit de magnis p̃latis. qui ꝓpter eoꝝ sup̃biam ꝓcurãt vt fiant in eccĩa dei scismata

Quintũ signũ sumi

tur ex tirãnide p̃sidentiũ. q̃ cũ sit violẽta durare in eternũ nõ põt. Unde ꝓprietas tirãni ẽ q̃rere non bonũ publicũ subditoꝝ. sed utile ꝓpriũ. Tales sũt pastores q̃ nõ pascũt gregẽ dñi/ sz semetip̃os. Quib⁹ dicit ve Ezechic. xxxiiij. Gaudẽt de male factis eoꝝ q̃s pecunialiter possunt ꝯdẽnare. Nec querit q̃s q̃tum deliquerit/ sed q̃tum q̃s soluere possit. Quib⁹ dñs dicit Michee. iij. Audite duces dom⁹ israel. Vos odio hẽtis bonũ/ ⁊ diligitis malũ. q̃ violẽter tollitis pelles eorũ desup̃ eis. Qui comederũt carnes populi mei. ⁊ pellẽ eoꝝ desuper excoriauerũt. Jdo dicit domin⁹ Ezech. xxxiiij. Cessare eos faciã vt nõ vltra pascãt gregẽ meũ liberando eum de ore eorũ ⁊ non erit eis vltra in escam.

A

Sextũ signũ est con

turbatio principũ ⁊ commotio populoruz quam in multis ꝑtibus exp̃imur irrecuperabiliter destruere ecclesiam ⁊ destruxisse. ita vt impleatur illud Hieremie iiij. Contritio super contritionem vocata est repente. vastata sunt tabernacula mea. Ezechiel vij. Adducam pessimos de gentibus ⁊ possidebunt domos eorum. ⁊ quiescere faciaz superbiam potentum. ⁊ possidebunt sanctuaria eorum. Conturbatio super conturbationem veniet. ⁊ auditus super auditu⁊ Et ista videm⁹ impleta in grecia. in hungaria. in inclito oliz bohemie regno. ⁊ pluribus vicinis regionibus

Septimũ signũ est

recusatio correctiõis si forte de principib⁹ ecclesie intelligat̃. Qd̃ scriptũ est Zacharie vij. Noluerũt attẽdere ⁊ cor suũ posuerũt vt adamãtem ne audirẽt verba que misit dominus in spũ suo ꝑ manus prophetarum suoruz. ⁊ Esaie. xxx. Filij mendaces noluerunt audire verbum dei. qui dicunt. Nolite inspicere nob̃ que recta sunt. Loquimini nobis placentia. quia nolunt intelligere vt bene agant. De quibus Amos. vij. Odio habuerunt in porta corripientem. ⁊ loquentẽ ꝑfecte abominati sunt. Tales salutaria monita ⁊ sacraz scripturam reputant fabulas. ⁊ in ea meditãtes iudicant fãtasticos. Contra quorũ ecclesiã dominus Osee. iiij. Quia tu scientiã repulisti. repellante ne sacerdotio fungaris mihi. Et oblita es legis dei tui. obliuiscar ⁊ ego filioruz tuoꝝ ⁊ s̃m multitudinẽ eoꝝ sic peccauerũt mihi gloriam eorũ in ignominiã cõmutabo. Et erit sicut populus sic sacerdos. Et Ezech. vij. Lex ꝑibit a sacerdote. ⁊ consilium a senioribus.

Octauũ signũ ẽ no

uitas opinionũ. Ex hoc enim surgũt hereses. scismata orta defendunt̃. ⁊ defensa radicant̃. radicata vt exp̃imur fidem ⁊ ecclesiam destruunt. Moderno enim tempe vn⁹ quisq̃ interp̃tari ⁊ trahere non veretur sacram scripturã/ iura/ sanctorũq̃ patrum instituta/ ad libitũ sue voluntatis/ ꝓut amor odium. inuidia. spes ꝓmotionis/ aut vindicta/ eum inclinat. Aliqui eorum leuiter nimis alios hereticos dicũt. quos tamen nondũ hereticare nouerũt. Alij verecũdia ducti q̃nq̃ forsan errores defendũt. ne leui opinione vulgi videant̃ inquinati. Hi inuicem vt ait ap̃lus languẽt circa q̃stiones/ ⁊ pugnas verboꝝ. ex q̃bus oriunt̃ inuidie ꝯtentiones blasphemie. suspitiones male i. Thimo. vi. Et. ij. Thimo. iiij. Erit inquit tp̃s cũ sanam doctrinã nõ suscipiẽt. sz ad sua desideria coaceruabũt sibi magr̃os pruriẽtes aurib⁹. Et a v̄itate quidẽ auditũ auertẽt. ⁊ ad fabulas ꝯuertent̃. Fabule ⁊ ñ sane doctrine q̃dẽ sunt/ q̃ in ꝑsuasibilibus hũane sapiẽtie verb̃/ vel in sublimitate sermonũ/ aut s̃m zelũ/ ⁊ ꝯtentionẽ/ aut inanã gloriã. non in reuelatione sp̃ũssancti/ sz s̃m

traditionẽ hoĩm ꝺsistũt. A qbꝫ q̃tuor nos cautos reddit vt nõ circũferamini inq̃t oĩ vento doctrine: ꝛ neq̃cia hoĩm: in astutia/ ꝛ circũuentiõe erroꝝ. ¶ Preter hec sunt alia signa. vicz recessus iusticie. Hec fuit cã destructionis romanoꝝ/ put deducit Aug⁹. libro de ciuitate dei. Destructio studioꝝ quã comitat penuria sapiẽtũ. ꝛ hãc seq̃bat destructio grecoꝝ. Prelatio pueroꝝ ac ig/ rãtiũ ac prauoꝝ. Et hec erit destructio latinoꝝ. ¶ Plura alia sunt scripta in ꝓphetis de deiectione sacerdotalis honoris. Et q̃/ bus ꝛ pdictis sapiẽs põt cõcludere ruinaz tempaliũ ecclesie de ꝓpinquo imminere. Et forsan iuxta illud Esaie. xxx. Subito ꝺuz nõ sperat veniet cõtritio. Quia puerbioꝝ i. scribit. Despexistis oẽ cõciliũ meũ ꝛ oẽs increpationes meas neglexistis. Ego autẽ in interitu vr̃o ridebo/ cũ irruerit sup vos repẽtina calamitas q̃ veniet super vos tribulatio ꝛ angustia. Hec debem⁹ reputare hoc impossibile. qz nr̃is tẽpib⁹ vidim⁹ aliqua/ que nup erãt incredibilia. Et timẽdũ est maiora eẽ in posterioribꝫ. Immo verisimile puto q̃ a multis annis nõ fuerũt tot maliuoli/ tanti corde rebelles ꝛ animo accẽsi/ cõtra eccĩam sicut his diebus. Videt enĩ q̃ dñs cõuertit coꝛ eoꝝ vt odirẽt populũ eius. ꝛ dolos facerẽt in suos eius. scilicz in sacerdotes ps. cxij. Quos in longũ conpescere neq̃q̃ valebim⁹. nisi signis vtutuz manifestis ad beniuolẽtiã eos inclinaueri mus. Hec multũ ꝓderit/ vel forsan ad modicũ durabit vnio/ nisi cessẽt p̃missa signa. que etiã fuerũt cã scismatis. ꝛ seq̃tur notabilis ꝛ magua moꝝ reformatio. ¶ Ad h̃ enĩ Re. pa. ꝛ dñi. de⁹ oĩpotẽs/ miro quodã mõ cũctis ꝓbus inestimabili/ vos diuersos q̃n ꝛ aduersos/ tãta multitudine in vnũ cõgregauit. Ad vos tot⁹ mũdus tanq̃ ad signũ ducens naufragãtes ad portum/ respicit. Hoc ipa eccĩa inenarrabilibꝫ lachrymis et gemitibꝫ/ a q̃libet vestrũ q̃rẽdo req̃rit Job xxix. Quis mihi tribuat vt sim sicut fui in diebus adolescẽtie mee. qñ oĩpotẽs erat me cũ: Tunc enĩ oĩpotẽs erat secũ. qz i prĩscis p̃ribus nullũ apparuit ꝺtradictiõis signũ ¶ Prestolat etiam dies adolescẽtie sue. vt moribꝫ ꝛ doctrinis sanctoꝝ patrũ decorata possit/ vt ait b⁹ Augu. in sermone sup cãtica/ exẽplo virginis credẽdo verbũ diuinũ cõcipere/ ꝛ predicãdo parere. rebelles quoq̃ ꝛ contradicẽtes/ vigore sue adolescẽtie i ruinã detrudere. Hoc significauit virga aaron. quãdo domin⁹ precepit Moysi Numeri. xvij. Defer inq̃t virgam aaron in tabernaculũ. vt seruetur in signũ rebellium filioꝝ israel. Virga aaron florida/ ꝛ fructifera q̃uis nõ sarculo culta nec humefacta. virginẽ concipientẽ ꝛ parientẽ q̃uis virũ non cognoscentẽ signat. que posita erat in signũ rebelliũ. i. contradicentiũ/ ꝛ ruinam Et hoc ꝓpheta nũciauit domui dauid. vbi thema. Nunq̃d pax vobis est molestos eẽ hoĩbus. i. cõtradicẽtes. qz molesti estis et deo meo: ꝓpter hoc dabit dominus ipse vobis signum. Finit.

Sequitur declaratio compendiosa defectuum virorũ ecclesiasticorum. A

Forte ꝺz mihi/ eccĩa fũdata ẽ sup firmã petrã/ flauerẽt vẽti ũndauerẽt flumia. ñ est passa ruinã. quõ tu dicis reformatione indiget. Aut dic in quibus. Sed si in nullis eius ptibus ethero/ genijs id est in eius statibꝫ/ vel in nullis ptibus materialibꝫ/ siue fluentibꝫ id est singularibꝫ suppositis hodie correctione ꝛ emendatione ecclesia indiget/ queso vbi sũt tũc precedentium patruz/ sancte ꝛ rõnabiles ꝺstitutiões/ innũere/ in eorũ cõsilijs/ vl' epl'is papalibꝫ tradite: ꝛ quaꝝ obseruantia nũc oblita nedũ expediuit olim/ sed ꝛ magis mõ fidelibꝫ saluberima eẽt ꝛ optuna. Et vt de pluribus taceaz ꝛ grãdioribꝫ.

.i. ¶ Primo vbi ẽ q̃ eps bon⁹/ ꝛ ꝓbat⁹ ope ꝛ doctria/ eligat/ ñ puer/ ñ hõ carnal'/ spũalĩ ignarius. .ij. ¶ Vbi est. q̃ clerici in duabꝫ ciuitatibꝫ/ ꝛ ecclesijs/ p̃bendas vel p̃lationes nõ bẽant. .iij. ¶ Vbi q̃ p sepultura/ ꝺfessione/ ordinatione/ pmotione/ nullo p̃textu vbicunq̃ aliq̃d exigat aut detur

.iij. ¶ Q̃ null⁹ ꝑncipũ laicoꝝ/ capellanũ bẽat nisi ab episcopo datum in casu ab episcopo deponendum vel corrigendum.

.v. ¶ Q̃ nullus episcopus aut sacerdos muneribus p̃cibus ac fauoribus personarum acceptionibus ꝑmoneatur.

.vi. ¶ Vbi est/ q̃ episcopi extra dioceſiz non moꝛentur. .vij. ¶ Q̃ non plures q̃ sufficiant ordinentur .viij. ¶ Q̃ episcopi ꝛ sacerdotes/ spectaculis ꝛ ludis nou intersint/ nec delectentur. .ix. ¶ Q̃ sacerdotes nihil fenoris. aut rustici ministe/

rij exerceāt. nec mercatores vēatores aut negociatores fiant .x. ¶ Qx negocia cāsaꝝ festiuis diebus ꝛ in ecclesijs non tractentur.

.xi. ¶ Ubi est hodie ne rectores ecclesiarū in suis strēnui sint rebꝫ/ꝛ in ecclesiasticꝭ remissi. aut plus ꝓpria q̄ ecclastica iura ꝓcurent. xij ¶ Qx non liceat dominis/ꝛ prelatis/obseruationibus superstitiosis gentilium attendere. nec diuinos cōsulere aut stellarū cursus respicere in agendis.

xiij ¶ Ubi sunt sinodi puinciales ꝑm patrū ꝯstōnes semel vel bis in anno celebrāde. .xiiij. ¶ Ubi q̄ nō liceat quēcunq̄ clericū vel epm die dñico absentē esse. ꝛ missaꝝ solēnijs interesse ieiunijs. .xv. ¶ Qx clerici ad matutinū seu vesptinū officia nō venientes deponant. nisi epo vel decano satisfaciant. .xvi. ¶ Qx nō liceat clericis ante tertiā horam prandere. .xvij. ¶ Qx nullus sacerdotū a q̄nq̄gesima vsq̄ ad pascā carnes comedat. .xviij. ¶ Qx sacerdotes aduentum christi ieiunēt.

.xix. ¶ Qx clerici a subiectione non cessent. .xx. ¶ Ubi est hodie ne quicq̄ ꝑ gradibꝫ/pro dignitatibus/ꝑ diuinis sacramentis accipiatur. .xxi. ¶ Ne plati monasterijs/vel ecclesijs / consanguineos suos vel eis fauentes preficiant. .xxij. ¶ Qx nō ordinēt qui psalmoꝝ canticorū seu hymnoꝝ ignari sūt. .xxiij. ¶ Qx scripturis diuinis studeāt epi ꝛ sacerdotes/ maxie monachi ꝛ religiosi sciētijs litigioꝝ ꝛ practicis omissis. .xxiiij. ¶ Ubi/q̄ oppssores paupeꝝ/potentes ꝛ tirannos/episcopi arguant ꝛ corripiant. .xxv. ¶ Ubi/q̄ ꝑ annos singulos epi parochias suas circūeant cū effectu. .xxvi. ¶ Ut ad mensam epi scripture diuine legantur. .xxvij. ¶ Qx epꝰ angarias/ꝛ impositiōes vel huiusmodi grauamina subiectis nō imponat .xxviij. ¶ Qx clericus scurrilis ꝛ verbis turpibus plenus ab officio retrahatur.

.xxix. ¶ Ubi est nunc clericorum singularis decor continentie/in gestu. in vestitu victu/ꝛ risu/ .xxx. ¶ Ubi/ne clerici comā barbā ve nutriāt. aut calciamēta ꝛ vestimēta aliter q̄ religionē deceret habeant

.xxxi. ¶ Ubi/q̄ stipēdia clericoꝝ iuxta merita distribuant psonaꝝ. xxxij. ¶ Qx clīci nuptialia vitēt ꝯuiuia. xxxiij Qx clerici tabnas nō ingrediant. nec iu eis dñet crapula ꝛ ebrietas. .xxxiij. ¶ Ubi ē illud cartaginēſ ꝯsiliū q̄rti/vt epꝰ vilem suppellectilē ꝛ mensam ac victū paupem hēat/ ꝛ dignitatis sue aptem fide ꝛ vite meritis q̄rat. .xxxv. ¶ Qx epꝰ ꝓ rebus trāsitorijs nō leuit litiget. .xxxvi. ¶ Qx epꝰ de loco ignobili ad nobilē ꝓ ambitionē aut auariciā nō trāseat .xxxvij. ¶ Qx studendū est clericis vt dissidētes frēs magis ad pacem q̄ ad iudiciū cohortēt. .xxxviij. ¶ Qx clerici ꝓ plateas ꝛ fora discurrere nō dñt

xxxix. ¶ Qx clericus quēlibet verbo erudiat ꝛ ne paupes graueñt/vt ꝑaulꝰ/artificio victū q̄rat. .xl. ¶ Qx clericꝰ artificio vel agricultura sibi victū absq̄ sui officij detrimento ꝓparet. .xli. ¶ Ubi est/q̄ clerici in aliena ciuitate sine cā legitima nō morētur extra pbēdas vl eccias suas. .xlij.

¶ Qx ab his q̄ sacris diuis infuiūt singularis castitas custodiat. .xliij. ¶ Qx clerici actꝰ secularīū vel ꝑcuratiōes nō suscipiant. .xliiij. ¶ Qx laici clericos actores vl rectores sibi nō ꝯstituāt. xlv. Ubi ē hodie illō calce doñ. ꝯcilij. mō achi tm̄mō intēti sint ieiunijs ꝛ orōni/in locis vbi renūciauerint seculo/nec ecciasticis/vel secularibꝰ negocijs ꝓpria mōasteria deserēdo insistant. Et maxie q̄d opꝰ est monachos euocari/cū infiniti seculares hodie studeāt in facultatibus liti ꝛ iuris scz ꝛ legū. .xlvi. ¶ Ubi est/q̄ nō liceat epo a sua eccia plꝰ trib⁹ hebdomadis abeē. .xlvij. ¶ Ubi/q̄ clerici alleatores venatores ꝛc. cōione ꝑuenī.

xlviij. ¶ Qx officia ecciastica pecunia nō obtineant. Ut nihil ꝓ ordinatione vel pallio vel pastillo det aut accipiat ca. v. epistole tertie Gregorij pape. ¶ Hunquid vult mō ꝝbū illud eē vex. scz bti Hieronȳ. (qō q̄ clericoꝝ audierit ambeiꝰ aures tinebant) Ueteres inq̄t scrutās scripturas inuenire nō possum scidisse eccīam ꝛ de domo dei ꝓphos seduxisse/ꝑter eos q̄ sacerdotes a ꝺo positi fuerāt ꝛ ꝓphe. Et Crisost. sup illō Matt. xxi. Et intrauit iesus templū / sicut dixit de tēplo oē bonū egredi ctta in de tēplo oē malū ꝓcedit Si eni sacerdotiū integrū fuerit/tota eccīa florebit. Si āt corruptus fuerit/oīm fides ꝛ ꝝtus marcida ē/sicut cuꝫ videris arborē pallētibꝰ folijs/intelligis q̄ vitiū hꝫ in radice. sic cū videris ppīm indisciplinatū/sine dubio cognosce q̄ sacerdotiū eiꝰ nō ē sanū. Ubi ē/forte ꝓpt̄ h⁹/deuotō ꝛ obedia inferiorꝝ. defēsio militū/ pax ꝑncipū xp̄ianoꝝ ꝛ ad finē vt int̄ se ꝯcordes ipugnēt scismaticos ꝛ infideles. ꝛecupando re

B

giones qs ia xpianis abstulerūt ꝛ puertert
¶ Dz nunqd bodie oēs sacerdotes dñi et
plati in antedictꝫ ꝛ pⁿ dicendis culpabiles
sunt malis? Absit. Reliqt eni dūs sibi in is
rael. vij. milia viroꝝ/qꝝ genua nō sūt cur
uata añ baal. iij. Regū. xix. ca. xc.
¶ xlix
Uterū ad qd expedit aut qd vtilitatꝫ eccie
ꝓfert tā magnifica ꝑncipū gloria/ꝛ tā sup
flua ꝑlatoꝝ ꝛ cardinaliū pōpa/vt qsi se ho
mies ee nescire sciāt. Et q vticꝫ abomina
tio/q vnⁿ tenet ducēta/alter tricēta būficia
eccīastica. Nōne inde cultⁿ ōinus diminui
tur? eccie depaupank/valētib viris ꝛ docto
rib ꝺuank? fidelib mala exēpla dank.
l ¶ Quid sibi voluit/q cardinales solū de
vna natione/vel qsi de vna patria fiebant.
int qs de singulis/vel notabilib linguis/
aliq ee deberēt. nunqd apō xpm ē dña /gre
ci/ꝛ latini ꝛ almani/hispani/ꝛ būgari ꝛc.
li. ¶ Quid ē/q bodie vnⁿ/vtinā medio
critⁿ doctⁿ/tenet qtuoꝝ qnqꝫ vel sex vel octo
būficia. qꝝ vno nō est dignⁿ. qb octo su
stētari possent/doctrinis/oꝛōnib/ꝛ ōinis
laudibb insistētes. Attendite an potⁿ ho
die eq/canes?/aues/ꝛ supflua eccīasticoꝝ fa
milia pr̄imoniū eccie comedere debeāt/ qꝫ
paupes xpi? vel qꝫ ad ōini cultⁿ āpliationē
ꝛ ꝑ infideliū ꝺuersione/aut in hmōi pieta
tis opib/modis ꝺgruis exp̄endū sit.
lij. ¶ Quot bodie loca ōini cultⁿ/vt mōa
steria/ꝛ venerabiliū martyꝝ eccie/rome/et
alibi/ob p̄dicta ꝛ ex ꝑlatoꝝ incuria deserte
sunt ꝛ destructe. liij. ¶ Judicate ētsi iu
stū qñqꝫ sit/vel exatiōes ab epis clerico ipo
ni vt collectoribb soluak. liiij ¶ Quid ē
ēt q bodie oēs mediū xpianitatis/pingui
bus abūdās būficijs tanqꝫ centrū q̄etꝫ am
biūt. derelictis ptib eccie in circūitu/ vbi ī
pⁿ ambulāt/inuisitatis?/ꝛ a doctoribb imit
tēdis ꝛ ꝑmouendis/vacuis ꝛ iculti. Ubi
fides est debilis. virtⁿ impfecta. scismatici
abundant. infideles impugnant. vticꝫ o
pus esset in lege christi exp̄tionibus prelatꝫ
ꝛ doctoribus magistris/atqꝫ pbioꝝ ꝛ abū
dantioꝝ militari potestate. lv. ¶ Quid
est q gladius eccīesie scilicet excōicatio in
sui contemptū mō tā leuiter extrahik. ꝛ pro
modica re. vt ꝑ debitis vel hmōi tā crudeli
ter in pauperes extendik. lvi. ¶ Quid
est q vna causa sup modica re durat tā mul
tis annis/qre litiū. pluritas/paupeꝝ spolia
trix/conuenienti modo non rescinditur
lvij. ¶ Quare conuersis iudeis de eoꝝ
bonis/mirificoꝛditⁿ dak vite nccīas potⁿ
qꝫ egestate ꝺpulsi apostatēt/ꝛ xpianos im
pietatis arguāt lviij. ¶ Etiam qre non oꝛ
dinak/iudeos int xpianos moꝛari nō debe
re. nisi vel xpianis fuiendo. vel agros colē
do. vel in mechanicis laboꝛando adqrant
victū suū/ꝛ nō vsurādo/eis in pctm/ꝛ chri
stianis in spoliū. lix. ¶ Quid etiam sibi
vult/q qrundā eccīastica ꝛ cathedraliū ca
nōici calceis rostrati/vestib accurtati/ ab
iecto habitu clericali/ꝛ assūpto militari/in
armis ꝛ hastiludijs se exercēt. Epicꝫ cap
pa/suppellicio/libꝛoqꝫ depositis/arma su
mūt in campis armati pugnāt/vt ꝓncipes
seculares. lx. ¶ Quid est q nonnulli p
lati/iurisdictionē spūalem ꝛ tempalem qui
busdam potētibus tirannis ꝛ auaris/ꝑ ce
tera sūma locāt/ī grauamē eccīesie/subuer
sionē iusticie. ꝛ oppssionem paupeꝝ. lxi
¶ Quid est q hodie epi abbates mōachi/
sunt plⁿ officiales fisci/qꝫ xpi. totis nisibus
militātes mūdo. in curijs ꝓncipū ꝛ seculari
um iudicioꝝ seu plamentoꝝ lxij. ¶ Ec
ce qd sibi vult etiā/q modo potⁿ oēs epi p
lati ꝛ parochiales sacerdotes/per papā cō
stituunk/qꝫ eligantur ꝑsone noter aptioꝛes
de pria. vt nō ꝑferank eccīesijs boies extra
nei in moꝛibb/ꝛ linguis/ꝛ cōsuetudinibus
lxiij. ¶ Quid est/q bodie potentū ꝛ nobi
liū pueri eccīasticis dignitatib ꝑferunk? et
clerici famosi in vita ꝛ doctrina eis subīci
untur. lxiiij. ¶ Quid ē q nūc spūaliuꝫ pe
nitⁿ ignaris. qui a puero mūdane ꝛ litigio
se scientie/vt legū/qrum studiū sacerdoti
bus est ꝓhibitū/vacauerunt. regimē eccle
sie potius cōmittitur. Nunquid eccīa per
mundū gubnanda est/ꝛ non potius contra
moꝛem mūdi? eo q scriptū est nolite con
formari huic seculo/ꝛ cetera multa. lxv.
¶ Rursus oculos aperite/ꝛ inquirite si q
bodie claustra monialium facta sunt qsi p
stibula meretricum. Si ve cōsecrata cano
nicoꝝ monasteria/fiant quasi foꝛa ꝛ di
uersoꝛia. Si que cathedrales ecclesie facte
sunt sicut spelunce raptoꝝ/ꝛ latronum.
lxvi. ¶ Scrutemini si alicubi sacerdotes
in consuetudinem duxerunt sub pretextu
ancillaꝝ hr̄e ꝺcubinas. lxvij. ¶ Judi
cate si tāta imaginū ꝛ picturaꝝ ī eccl̄ijs va
rietas expediat. et an plures simplices nō
nunqꝫ ad idolatriaz puertant. lxviij.
¶ Uidete si tanta religionum numerosi
tas ꝛ varietas conueniat. lxix.

Declaratio defectuũ eccle.

Examinate si religiões militares faciũt debitũ, habeãt in honore sacerdotium, seruẽt mores fidẽ, regulas et canones patrum

lxx ¶ Discutite si expediat q̃rũdam tã larga exẽptio/ & puileagiatõ/ atq; ab ordiariorũ coertõe sit cõmoda subductio

lxxi Si ꝓueniat vrbanũ q̃ntũ/ brigidã de suecia/ ducẽ britanie carolũ/ nõ obstãte nimia sctõrum multitudie canonisari.

lxxij ¶ Si deceat q̃rundã nouorum sctorum festa solẽnius pagi/ q̃z pcipuorum apl'orum.

lxxiij ¶ Si iustum sit pores sctorũ solẽnes eccias deseri & destrui/ redditibꝫ a collectoribꝫ vl' cardialib⁹ leuatꝫ/ & q̃q; post ad eorum memoriã vl' quasi gloriam/ capellulas nouas edificari

lxxiiij ¶ Rursũ pẽsate si equũ est fatuos pẽsse/ & sapiẽtes sub eẽ iuueẽs dñari. senes fam'ari. ignaros ardua discutere. sciẽtes loqui nõ audiri. equorum fam'los in ꝓmotõibꝫ preponi/ eloquiorum dei disci'los postponi

lxxv ¶ Perquirite si q̃ scripture apocrife/ aut hymni/ aut orõnes/ successu tpis studio vl' ignorãtia in detrimẽtum fidei introducte sint Et corrigite opinionum discordias. vtpote de cõceptiõe virginis gl'ose et similiũ. ¶ Sedate iniquas leges. cõsuetudines prauas emẽdate Hõne in saxonia reperiunt iniuste leges a theologis impugnate. Et que xpianorum cõsuetudo dãnabilior esse põtea/ qua iaz clerici & layci/ plati et ꝓncipes vbiq; insaniũt sanctissimaz natal' noctẽ celebrãtes ludo tarillorum/ non ꝓtẽplatõe celestiũ misteriorum Hõne in liuoia ꝓsuetudo inoleuit/ vt nulli rusticorum sacramẽtum eucharistie det? Hõne ibidez repit̃ vir duas vxores viuas habeat & mlier plures maritos? Quid plura? Ab epis ad ꝓciliũ generale veientibꝫ/ de q̃libꝫ puicia/ de oibꝫ in q̃rite abusiuis ꝓsuetudinibꝫ & pnitõsis ritibꝫ q̃cũq; occasiõe in eccl'ijs/ & hõm statibꝫ regionũ diuersarum introductꝫ/ vt sup deuiatõibus pmissis & ꝓsimilibꝫ/ oẽs eccie stat⁹/ vel in generali cõcilio reformetꝫ. aut i cõcil'ijs puitialibꝫ reformari mãdetꝫ/ vt de auctoritate vra repeat eccia/ et purget dom⁹ dei ab imũditijs vitijs & erroribꝫ vniuers Hoc ãt vt diligẽter fieret/ scti pores pres ordinaue/rũt. & ordinatões eorum/ posteriores sp in ꝓsilijs ꝓfirmauerũt. vtꝫ bis in ãno/ i q̃libꝫ puintia celebrãda eẽt synod⁹. Uñ in caõib⁹ terraconeñ concilij .c. viij. ita dicit. Propter eccl'iasticas causas & alt̃cationũ solutõnes/ placuit per singulas puincias bis in anno concilia fieri/ conuocante metropolitano omẽs epos puinciales/ ita vt ad cõcilium pcedãt oẽs pbri vel diacones/ vel hi q̃ l'esos se existimãt/ vt in ꝓcilio cãe examinare ad iustũ iudiciũ pducant. Hec ibi. Secũdumq; cap'm carthagineñ. cõcilij tertij dicit similit. Placuit vt ꝓpt̃ cas eccl'iasticas q̃ ad puincie plebẽ sepe inuẽte sunt/ singul' annis ꝓcilium puinciale ꝓuocet. Rursus capitulũ septimũ tolerani ꝓcilij sexti/ q̃uis/ inq̃t/ pora neq̃q; siluet de tãto facinore cõsilia/ rõ dictabat/ vt ea q̃ freq̃nti puaricatione iterant/ frequẽti sn̄ia ꝓdemnent. q̃uis/ vt scribit in eodẽ ꝓcilio. sepe pullulãtia prauitatis germina sanctorum sepissime patrum iusta nouerimus seueritate dãnata/ tamen q; crebris ꝓspiciunt denuo vigere radicibꝫ iusticie acriorꝫ vigore/ radicit⁹ ea amputari sancim⁹. Cetex capitulũ tertiũ q̃rti ꝓcilij tolerani ita loq̃tur. Nulla pene/ discipline mores ab eccia xpi magis expellit/ q̃z negligentia sacerdotũ/ q̃ contẽptis canonibꝫ ad corrigẽdos eccl'iasticos mores/ sinodos facere negligũt. Ob ꝟa nobis diffinitũ est vt q; iuxta antiquorum patrũ decreta/ bis in anno/ difficultas tpis fieri cõciliũ nõ sinit saltem semel a vobis celebretur. Ita tamen vt si fidei causa est/ aut q̃libet alia eccie cõmunis generalis totius hispanie et gallie sinodus conuocetur. Si vero nec de eccie communi vtilitate tractabitur. speciale erit concilium/ prout vniuscuiusq; prouincie metropolitanus elegerit peragendum/ hec ibi. ¶ Ex quibus omnibus arguitur a simili/ q; etiam propter defectũ conciliorum generaliũ totꝫ eccie que sola audet intrepide corrigere omnes/ ea mala que vniuersalem tangunt eccl'iam manentia diu incorrecta crescunt/ & inuẽta sunt de malo in peius donec tandem iniqua sub fictione consuetudinis/ reputentur licita ¶ Tpis itaq; peractis vt in illo sit nostrũ explicuisse/ a quo nobis fuit inchoasse. inuisibilis omnium creatoris/ ꝓncipis pacis/ imploro opẽ suffragijs. vt meis/ vbor energia/ tenuibꝫ horꝫ tamẽtꝫ/ vi tribuat effect⁹ poptatã fragilitatẽ q̃hũanã/ & ꝟitatꝫ illustret fulgoribꝫ/ vt itẽrõi pieratis se non opponat pertinacem/ ne diuine seueritatis vltio postmodum corripiat contradictores & non/ vt recto rationis libramine amplectentes viam consilij pacis misericordia pfluens/ pax ꝑpetua/ & gl'ia suscipiat sempiterna.

Clemẽs vrbano litez qz mouerat/ergo.
Explicit errantem codex vasurus in orbez
Consilij placeat nominetur epistola pacis
Si facit anterior torpor vel deuius error
Ut taceant lingue/mundũ transite libelle
Scisme necat tale pote concilij generale
Clama/nõ metue montes trãsire peraltos
Per siluas/z aq̃s/valles/laceras q̃ miricas
Non defers merces/sed veri portitor es tu
Et si displiceas veri qz nũcius/ex q̃.
Essem vir valet eẽ tuũ:q̃d si laceraris:
Finit epistola pacis

E

De eodez scisinate

alius tractatus eiusdem.

In inquisitiõe veritati tãgentis primũ scisma/z statum eius/oportet ñ eẽ monoculũ.sic q tm̃ vno culo ad rem ipam attẽdam9.qõ fit/dum illa tantummõ que p parte nostra faciunt aspicim9.z aduersas rõnes videre negligimus.Et qz multi/vt suppono/offerent oculis videre volentiũ/rõnes/que faciunt p sua opinione/in materia que nunc ventilatur.scilicet de subtrctione obedientie a domino nostro in toto vel in parte.de creui q̃dam similiter in aspectu adducere/in oppositũ facientia. ¶ Primo notet q̃ que z q̃lis psona et/cuius fama et status nũc tractatur/z q̃bus priuilegijs/q̃ dignitate/z superioritate/dotat9 est.Idcirco summe cauendũ est ne q̃d temere aut incõsiderate aut p̃cipitanter fiat. ¶ Secũdo notet q̃ obtulit semp z publice in pmo psistorio/q vtez hẽbat pmtitudinẽ animi ad mortem p ouiby sustinendã/anteq̃s nõ fiet vnio ecclesie. ¶ Tertio notet/q̃ cessio sua si nunc fieret nõ esset oueniens/sed pessima/nisi p us ab aduersa pte alia sentirem9.Et ita nõ debet accusari de piurio si nõ cesserit vel cedat/psentialiter.Si dicatur q̃ nec hoc petitur/sed q̃ reddat se voluntarium z promptum ad cessionem. ¶ Primo videat si iuramentum hoc importat qõ vocaliter nũc istud offerat. ¶ Secundo aduertatur si illa oblatio de pmptitudine ad mortem/satz hoc importat q̃ etiam patus est cedere anteq̃s non fieret pax. ¶ Tertio videatur si possit habere colorem sufficientem/ad excusationem suam.q̃ vocaliter p nunc non offert cessionẽ anteq̃s sciat voluntas eoruz de aduersa pte.quia estimat forsan z non sine apparentia/q̃ aduersarij magis fortificarentur vel indurarentur.Et dicerent inẽptantes istã oblationez in malũ/q̃ diffidit de iure suo/z hoc non sine colore. ¶ Quarto principaliter notetur/q̃ p bullam in rñsione tertia/offert simpliciter z absolute/q̃ vult tenere iuramentum in forma. ¶ Quõ igitur poterit argui de piurio? Si dicatur q̃ intelligit aliter iuramentũ/q̃s cardinales z alij/nõ obstat.qz nondũ vidim9 uecvenimus ad h̃/q̃ cessio debeat compleri quousq̃s viderimus de rñsionibus aliorum alterñ9 obediẽtie.Et si tũc papa velit subterfugere/z glosare/z ita pacem p hoc impedire.locum habebit interp̃tatio/z sue interp̃tationis si mala sit/impugnatio. ¶ Quinto notet q̃ p nuncium apostolicũ/qui nouissime venit/fecit multa offerri domino regi z alijs/sup declaratione voluntatis sue.z difficile esset iudicare eũ nisi talia scirent/que tñ nou est necesse reuelare vniuersitati vel omnibus/p̃sertim vbi negocia non tractant ita secrete/quin faciliter sciri possint.

¶ Sexto notetur q̃ in quarta questione inter illa que ponuntur/supponitur q̃ papa fuerit ptestatus de nõ recedendo a vijs suis.quod multi omnino falsum estimant ũmo potius offert omnem viã rõnabilem.

¶ Septimo notetur q̃ via cessionis est inefficax z insufficiens si alij de alia obediẽtia nolint illam recipere.Et ideo mirum videretur q̃ ad talem viam que ex ypothesi possibili/esset inefficax/aliquis obligaretur. ¶ Si dicatur q̃ saltem papa/tenetur scõm p̃parationem animi acceptare istam viam.Non video qualiter istud possit negari/quia etiam tenetur acceptare isto modo mortem.Sed q̃ non habeat istam pmptitudinem non potest sciri.cum sit in mẽte.Nec videtur q̃ teneatur explicare voce F
vel signis exterioribus p̃o nunc/p̃opter aliqua tacta circa tertium notatum.qz nec etiam hoc iurauit.Et forte expediens est silere vsq̃s ad tempus renunciationis/p̃pter ambitiones illorum.qui tenderent ad papatum/diuersis vijs/cautelis z modis.et possent impedire factum totum. ¶ Octauo notetur q̃ possibilis est alia via/conueniens z bona.z que ab aduersarijs forte acceptabitur/z in hoc casu qui clarus est papa sufficienter se absoluet apud deuz z homines.si illã viam acceptet p quã fiet pax.

Nã suppoſito qꝺ ceſſio de ſe eẽt via meliozẽ ꝑt fieri inſufficiẽs ꝑ accidẽs. Item non ſemꝑ meliꝰ bonũ cadit ſub obligatiõe. ꝺn ſtfficiat minꝰ bonũ acceptare. Duob⁹ enĩz ꝓpoſitis bõis maiozi ⁊ minozi ſtat qꝺ ad nl̃ lũ obliger. Stat ẽt qꝺ ad minꝰ obliger / ⁊ ñ ad maius. ⁊ ſtat qꝺ ad vtrũq; obliger / ſub diſtinctione. Et in caſu illo eſt qõ apud doctozes/an tenear acceptare maiꝰ bonũ. ⁊ ñ eſt dubia illa qõ ſi maiꝰ bonũ ſit mihi difficilius/ſz ſi ceteris ꝓpĩb⁹ ⁊ ſtãte eꝝ facilitate. In caſu iſto ſi dimittã maiꝰ bonũ/dicũt alĩ qꝺ pecco ꝓpt̃ ꝓtẽptũ/apud alios oppoſitũ ẽ multũ ꝓbabile. Vñ ꝓpt̃ expiendã libtatẽ meã/vel aliqꝺ tale/poſſũ/vt videt̃/ licite maiꝰ bonũ deſerere miozi acceptato. Tc̃ applicet̃ in caſu nr̃o/⁊ ꝺſtat qꝺ papa dicere poterit de iſta via/⁊ alia minus bõa/qꝺ cetera nõ ſũt paria. Nono notet̃ qꝺ papa nõ põt teneri ad ceſſionẽ/ſecluſo iuramẽto/niſi iſte tres ꝺditiones ponant̃. Primo qꝺ ꝑ ceſſionẽ hẽatur vnio. Scõo qꝺ alit̃ nõ poſſet hũanitꝰ bñ. Tertio qꝺ malũ illud ꝓpter qꝺ ſit ceſſio faciẽda. ſit mozti⁹ ex⁹ aiab⁹ ⁊ qꝺ ꝑ ceſſionẽ nõ augeat̃. Nũc bñ attẽdamus ſi reb⁹ adhuc ſtãtib⁹ vt ſtãt/ꝓbtim apud aduerſarios nr̃os/q⁹ opiones igꝝm⁹. poſſz dici apparẽter aliquã triũ ꝺditionũ deeſſe/ nũc in ceſſione. Decimo notet̃ qꝺ ẽt de pte nr̃a. rex hiſpanie. ⁊ rex arrogonũ. ⁊ ꝓtiz ei⁹ ppl̃s/nõ ſũt adhuc determinati ad iſtam viã ceſſionis/imo dicũt multi vidiſſe ml̃tas l̃ras/q⁹ oppoſitũ clare ꝑpẽdit̃. Et iſtis ſic ꝺdurãtib⁹ ꝺſtat qꝺ ceſſio ñ eẽt via totalit̃ ſufficiẽs. imo multi formidãt/ne iã ſit forma/tus vn⁹ rãcoz ⁊ qꝺã ſeminariũ diſcordie inter illos hiſpanos ⁊ arrogoñ. ex vna pte/ꝫ gallicos/⁊ interpranꝺ qꝺ in odiũ eoz volũt papã deponere/qz de patria. Undecio notet̃ q̃liter ꝑ determiationẽ iſtaz qõnm ſi nẽ fierẽt/poſſet poni ſciſma i fide int̃ vniuerſitatẽ pieñ/⁊ papã nr̃m ⁊ ſibi adherentes ex vna pte. Eundẽ ⁊ alias vniuerſitates alteri⁹ obedie/q̃ ſũt emule ei⁹/⁊ in q̃b⁹ ſunt clerici ⁊ vigit vniuerſitas. Duodecimo notet̃ modus q̃ tenet̃ ꝺ ſcedulis/⁊ mõ vocũ ſeu opinionũ/vel deliberationũ/qz in illis q̃ fiũt ꝑ modũ vniuerſitatis/facultas theologie ad quã ſpectat ꝓncipaliſſime illud negociũ. nõ hz niſi q̃rtã vocẽ. ⁊ facultas medicine tantã. Tertiodecimo notet̃/quõ ꝓt req̃ri ſalua ꝺſcia/qꝺ a papa q̃ nõ ẽ iudicatus ſciſmatic⁹/aut beretic⁹/poſſet remoueri obediẽtia/circa ea q̃ ad eũ ſp ſpectare ꝺfeſſa ſunt. Et aduertere debẽt talia agẽtes / ſup penis exp̃ſſis/⁊ de pcto ad deũ notat̃. q. iiij noue. cũ ibi allegat̃. Si dicat̃ qꝺ papa oñdit ſe ſciſmaticũ. hꝫ nõ eſt. clarꝫ per ꝑcedẽtia Item non eſt talis iudicatus ab habentibus ptãtem/⁊ nõ eſt in prãte libera cuiuſlibet ſic iudicare de papa. ⁊ ab ei⁹ obedia removere. aut cõtemnere ſnias ſuas vel iuriſdictionẽ diminuere. Et videat̃ ſi tales ſint ſuſpecti de ſciſmate ꝺtra papã. Itẽ notent ꝓncipes q̃d tales facerẽt cõtra eos ſi ipune auderẽt ⁊c̃. Et quã fidelitatẽ ſeruarẽt. quia ſic dicere poſſent qꝺ eẽnt tiranni. Quarto decimo notet̃ ſi expediret ſimplicit̃ eccie qꝺ plati darẽt bñficia. ⁊ ſi meliꝰ diſtribuerẽtur attẽto ſtatu eoz ⁊ familiariuz ⁊c̃. Et an ſtudioſi in vniuerſitatib⁹ hr̃ent bñficia. Et an mali plati fierent peiozes. qz magis honorarent̃. ⁊ eis adularetur in peccatis

Quintodecimo notet̃ qꝺ ſi expediat ꝓncipes iucitare/ad removendũ vel diminuendũ iuriſdictionẽ/vel reddit⁹ eccie/ſiue rõne ſiue alterius auctozitate/⁊ ſi bona meliꝰ diſtribuerẽtur/⁊ ſi licite hꝫ facerẽt. Et ſi totus clerus finaliter infra breue tps pderetur/ et affligeretur/maiozibus primo deſtructis ⁊ afflictis. Decimoſexto notetur circa iuramentum pape. Si factum ante papatũ liget eũ poſtq̃ eſt aſſumptus. Item ſi poſſet ſecum diſpenſare. Item ſi iudicet qꝺ vergat in detrimẽtũ ſaluti⁹ ⁊ totiꝰ eccie obſuatio iuramti. Itẽ ſi ſũterꝓtatõ ſpectet ad eu⁹. Itẽ ſi magꝝ ps ck̃icoz ſpẽalit̃ doctoz vtriuſq; iuris diuini ⁊ humani/ſit ſecum/qꝺ obſuatio illa iuramenti eſſet in detrimentũ ſalutis ⁊c̃. An excuſetur. Item vt iam dictuz eſt offert qꝺ vult obſuare. Et qꝺ laboretur interim apud alios. Item ſi habuerit cauſaz male ſuſpicandi in materia iſta/⁊ caute reſpondendi/attenta variatione circa eum/⁊ Clementem/⁊ moꝛibus quozundam cardinaliũ. Et qõ ſibi negabat̃ modus ꝓcticandi viam ceſſionis. Decimoſeptimo notet̃ qõ in prima reſpõſione ſua / in qua aliqui dicunt eũ reprobaſſe ſimpliciter modum ceſſionis. non poteſt hoc exprẽſſe haberi/quia illud quod ponit de ſcandalo ⁊ ꝓnicie ⁊c̃. refertur ad modum exequendi illã viam ſi eſſet ineptus. Et ideo illum petebat modum exequendi. ⁊ circa hoc miranꝫ aliq̃/quomõ hꝫ ſibi potuit rõnabilr̃ rõne gari/cũ maxie hꝫ tãgat eũ/⁊ ſit caput ⁊c̃.

Decimooctauo notet/ aduertat vnis/ uersitas/ quo aliq; ꝺ suppositis ip̄robat̄ simplicit & de plano vias ꝗs ipa reputauit vtiles/ bonas & ꝺueniẽtes/ & p quaz quãlibet posset hr̄i paz & rones ad h̄ dedit & se obtulit in lr̄is patẽtib; quãlibet illaz/ ꝺtra/ quẽlibet sustinere. Et videat si circumstantie sic sũt imutate/ vel ex psona/ vel tpe/ q oẽs vie alie p̄ter cessionẽ sint facte inepte/ & isuf ficiẽtes/ imo q illaz colozatozes/ aut opinatozes digni sint punitione/ vel infamatiõe/ & p̄ꝫtim qz in impugtiõe dictarũ viaz aliaz/ fiũt rones ab aliq; b; quẽ p oi tpe militat ꝺtra eos/ si q̃d vtutis hẽant/ & si sit in honorẽ vniuersitatis ipa viderit. Decimonono notet spẽaliter pbatio ꝺcilij generalis/ qꝺ tñ necessario fiendũ q̃dam bñ apparenter psuadebat/ ꝓpt electionẽ noui pape Et hec est radix̄ sñia breui. Quia magna ps catholicoz est neutra/ sic q credit q neuter sit papa/ aut in dubio suspẽsam se tenet Isti vo ꝺñter bñt credere/ aut dubitare/ ꝺ cardinalib; vtriusq; ptis/ q nõ possint esse silr eligere papã nouũ/ qz si neuter sit papa/ tota ps eoruz/ nec b; nec hr̄e põt ptãtem creandi nouũ papã/ nec alij q̃cunq; a cardinalib; nisi p ꝺcilũ generale. Supposito q oẽs catholici pticulariter ꝺsentirent i aliq; certos/ p eligẽdo nouo papa/ si nõ fieret collegialiter nihil eẽt. Alioq̃n vrbanus intrusus habuisset matimã appentiã. Si dicat q cardinales soli antiq creabũt nouũ Primo dubiũ est apud multos an p̄ꝺictũ sit ptãtẽ eligẽdi. Itẽ si alij cardinales oẽs sunt veri cardinales/ si antiq nõ bẽbũt nisi ptiales voces. Alij enĩ bñt ptãtez in electione pape/ sic ipi. Jõ non eẽt fm ista rõnem plena pacificatio oim/ sine ꝺcilio generali

Tricesimo notet. Si papa incipiat ꝑsequi alios/ qz videt int cetera q illi q̃ sunt p se ab eis ꝑsequunt/ & quedã talia/ & vtat excõicationib;/ vtz ille erũt timẽde vel non. Si remoueat bñficia/ vtz repient alij qui capiãt. Si illi excõicent & non curẽt/ vtrũ p̄sumendũ sit simile q alij non curabunt/ & q debent cõuiuere & cõicare cũ eis sic ante. Et quod erit remediũ i celebrare volẽte & in articulo mortis/ an erit aliq; sic negligens ꝓpria salutẽ aut temerarius/ q nõ formidet sñiam illi⁹ quẽ tenet aut tenere debz papã/ saltẽ q̃ nõ est iudicatus nõ eẽ talis. Et qꝺ erit etiam in vita remedium/ vel releuamen.

Sequitur item alius tractatus de eodem. 20

Quo Resupposito q papa possit fieri scismatic⁹ & hẽtic⁹. Eo ẽt q de his crimib; posset accusari si de his eẽt vehemẽter infamatus/ & suspectus. Quoz vtrũq; q̃dam negare voluerunt. Queritur vtz reb; stantib; vt nũc turbate sunt ecclia/ sit expediẽs accusare iudicialiter dñz Benedictũ nouissime in papã electũ super hmõi criminib; hereś & scismatis. Primo q sic/ qz nõ debẽt fideles se exponere discrimini. Amans enĩ piculũ peribit in illo iq̃t sapiẽs. Sed obedire homini scismatico vel hereticio vt vo pape eẽt discrimẽ peccati mortalis/ vt videt. Et nõ obedire eidẽ si sit ver⁹ papa/ & nõ scismatic⁹/ est silr discrimẽ/ iõ i casu dubio sic ẽ mõ apõ mltos/ ꝺz i q̃ri & sciri vitas. Et videt fũdari posse ista rõ i regla mgrali theologie/ q dubitans de aliq actu an sit pctũ mortale/ & faciẽs illuz actũ ꝺz eẽ cert⁹ q peccat mortalr. Cui⁹ rõ assignat illa q̃ dicta ẽ/ qz exp̄õit se discrimini. Ex ãt nẽ sit dubiũ apõ mltos an bñdict⁹ sit scismatic⁹/ & hereticus/ vl ñ. ꝑz ad oculũ de multz q̃ sibi obediũt/ & alij ñ. Et de sua obediẽtia ẽt de eoꝺ reg/ imo & i eadẽ vniuersitate vl collegio. Dollẽdũ ẽ igit illud dubiũ a cozdib; hoiz/ ne obediẽdo exponãt se discrimi rõe dubitatõis añdicte. Notet. xix. dis. Anastasi⁹/ q̃ cõicauit fotino & arcbatio.

Sc̃o sic ñ min⁹ ncẽe ẽ vel expediẽs scire an sbtractõ sit ꝺtinuãda/ ꝗs fuit expediens coḡscer an eẽt faciẽda/ sz expediẽs fuit scoz vt nẽ supp̄oit. igit & p̄mũ. Añs p̄ma pte fũdatũ vidt i sufficiẽti silitudie. Addito ẽt q p⁹sbtractoz mlta facta sũt & aliq oblata p bñdictũ/ ꝓpt q̃ mlti varie sẽtiũt de sbtractõe ꝺtinuãda vl ñ ꝺtinuãda. Dicẽtib; aliꝗs qz bñdict⁹ sat offert & cessãt cãe subtraciõis. Aliꝗs in oppositũ asserẽtib;/ q nec cessant/ imo nec cessare possunt vt vnq; possit i patu ius habere/ ꝓpterea necessaria est vt videtur iuridica discussio. Tertio sic Caritas obligat & mandat curare de p̄ximis & eoꝝ salute/ & reductione ad cognitionem veritatis. Si ergo sumus certi sufficiẽter q Benedicto nullo modo est obediendum sub pena scismatis quia scismaticus est/ nos ex hoc debemus procurare q alia regna vel singularia supposita

cidē nullaten⁹ obediāt:⁊ ꝫ fieri nō ꝑt absq; discussiōe iuridica vt videt. Nā si nō vocarēt alij, ꝙpi de facili ꝓtenerēt/ q̄ cq̄d agere/ mus. Si aūt adhuc dubitam⁹/ redit argumentū ꝑmū qđ exponim⁹ nos discrimini/ ꝓtinuando subtractionē ab illo. Qui autez sit obediendū dubitam⁹ ¶ Quarto sic aut cā ꝑcisa fuit nccario via cessionis/ sic multi tenēt/ dicētes q; sic fuit ꝓnūciatū ꝑ cancellariū frācie ex deliberatione ꝓcilij ꝓlatoꝝ / nec alij ꝓlati iudicauerūt/ aut fuerūt cum ꝫ alie cāe. Si ꝑmū/ ꝓstat vt ꝺr q; offert ipe bñdict⁹/ ⁊ dñs A. obtulit eandē viā cessionis ⁊ largi⁹ q̄s petebat. Si scōm dicat q; fuerūt alie cāe/ q̄rit an cessent. ⁊ si sic, idē qđ ꝑus. Si nō cessant ipe/ ꝙ Bñdict⁹ ꝓtinuat peccatū suū in grāde scādalū tot⁹ eccie:⁊ ita ꝺz ꝓfesti fieri, ꝓcessus ꝓtra eū/ ad ei⁹ destitutōz totalē realit⁊ de facto/ q̄tin⁹ possit eccie melius de pastore, puideri. Silr tales cāe q; nō notificate sūt apd oēs nec certe/ ille dñt manifestari/ ne ex igrantia faciant sibi restō ez aliq̄/ ꝑ quoꝝ auxiliū ipe posset multiplicit grauare eccīam/ ⁊ ꝑcipue suos cardinales/ ⁊ alios sibi inobediētes/ q̄s odit ⁊ ꝓsequit/ vt multi estimant/ odio capitali/ sicut ex minis ei⁹ ⁊ ꝓcessibꝫ vt fama fert ꝓtra eos ichoatis/ iudicat. imo ꝙ ꝫ posset destituere oēs cardinales veteres ⁊ nouos creare. Exaltare fautoꝝ suos/ ⁊ alios iusticie zelatores crudeliter ipugnare. Mis aūt incōuenientibꝫ q̄s nō videat expediēs eē remediū apponere. Hoc aūt fieri nō pōt vt videt absq; iuridica iuestigatione causaꝝ oīm/ ⁊ motiuoꝝ tā iur⁹ q̄m facti/ sup rōnabilitate subtractionis ⁊ eiusdē ꝓtinuatiōis. ¶ Addūt aliq̄ q; oīa q̄, ꝑmisit ex⁹ i carcere sup cessione/ refutabit dū erit lib⁹/ ⁊ allegabit timorez cadentē in ꝓstantē virū. Alij dicūt q; ꝫ non ipedit. alioq̄n obligat⁹ eēt nūc ad ipossibile. q; nihil pōt agere nisi in carcere dū sp in illo est. Nō est tn alibi ꝙfuandus. nec in regno nec extra/ vt alioꝝ ē assertio ¶ Ad oppositū arguit sic. Discussio iuridica ꝺz corā iudice cōpetenti fieri/ ⁊ audita ꝑte/ ꝛ nulla ꝑsona/ vel ēt cōitas/ nisi eccia/ aut concilium generale repsentans eccīam/ debet eē iudex cōpetens pape/ imo nec ipm pōt iudicare vt q̄dam iuriste dicere volūt/ sed ꝑ nūc oppositū supponit. Concludit ergo q; ista accusatio/ discussio/ ⁊ declaratō/ fieri debebit corā concilio generali tot⁹ eccie/ saltē ist⁹ obediētie. Tūc vltra arguit/ si nō est exp e

J

diens celebrare hmōi concilium ꝓ hac causa ꝓncipaliter/ nō est expediēs discussionē fieri/ sed nō est expediēs celebrare hmōi cōciliū generale ꝓ hac causa/ igit⁊ cē. Supposita maiore/ ꝑbat minor multipliciter. Primo ex ꝑte conuocantis. Secūdo ex ꝑte ꝓuocatoꝝ. Tertio ex ꝑte medij in tractādo. Quarto ex ꝑte finis in obediendo

Primo sic ex ꝑte cōuocantis. Nulla cōgregatio habet vim cōcilij generalis/ nisi fiat i forma iuris/ vel saltē non erit ꝓsimile vel necesse/ q; oēs obediāt sntie talis ꝙgregatōnis. q̄ non erit in forma iuris conuocata/ et ita erit totū qđ ibi agēt dubiū/ fluctuans ⁊ inualidū. Concilium aūt generale nō ꝑt ꝙuocari in forma iuris/ nisi auctē sūmi pontificis. di. xvij. cū ibi allegatis. Et ꝑtim si sit aliq̄s talis/ vel talis reputatus/ in ecclesia/ ⁊ si non ꝑtinacit refutauerit celebrare ꝓcilium/ dū sup ꝫ rōnabiliter fuerit requisitus. Istas duas exceptiones reputarēt aliqui iuristaꝝ etiā supfluas. quia tenēt regulam in suis terminis generaliter esse verā/ tamē ita dicimus in ꝓposito. Supponim⁹ insuper q; Benedict⁹ nondū depositus ē de papatu/ q; nec fuit iuridice accusat⁹/ nec auditus:⁊ ꝑ ꝓseqns non ꝓuictus. Nam ⁊ si hereticus ⁊ scismaticus sit iure deponēdus:⁊ apud deum sic mereat/ non est tn depositus de facto ante sntiam. nota. v. q. iij. Houe. ⁊ glose sup hoc verbo. Exempla sunt multa in similibꝫ materijs/ de epis/ aut inferioribus ꝓncipibꝫ/ aut ꝓlatis. Quod si q̄s dicerit non esse expectandā sntiam a iudice latam dū ferat a iure dum notoriū factū est Istud dicere est confūdere oēm ordinationem policie/ ⁊ cōtra oēm eccīe regulā. Naz q̄libet ad libitū dicere poterit de non notorio q; est notoriū. ⁊ sic q̄libet erit iudex i cā sua. Sicut ad ꝓpositū ꝑns possem⁹ applicare. Nā multa dicūt a multis esse notoria crimina ꝓtra benedictū/ q̄ alij vel negant/ vel approbant. ¶ Deinde dicētes q; papa hereticus minor est quocūq; catholico ⁊ iurisdictioni eccie subest. intelligūt q; ab alio ꝑ pōt vt inferior iudicari. sed ante iudicium debet semp reputari maior. Nō enī insequimur errorem quorundam dicentium imperiū non posse iuste dominari. Iura ad hec non allego. quia totus textus libri conciliorum ab Isidoro/ plenus est q; concilium nullum robur habet nec potest conuocari nisi auctoritate pape:⁊ q; etiā ante omnia

spoliatus debet restitui. In plogo vocat istas duas regulas duas claues z duos gladios sufficiētes zē. Et est casus in termis de simaco papa, qui lz accusat⁹ eēt de hereſi/ ꝓuocauit cōciliū z añ oīa restitutus est. Postmodū se purgauit. Repit etiā q⁹ cler⁹ romanus, s. cardinales puniti sunt eo q⁹ a papa discesserāt. ¶ His suppositis arguamus vltra/ quō dñs Benedict⁹ ꝓuocabit cōciliū stās in carcere z spoliat⁹ vt dr. Qualiter ēt illi q̄ nō restituūt obediaz iā subtractā sibi parebūt? Qualiter etiā ipemet in cā sua audiet vt iuris est, si nō relaxetur siue deliberati saltē in ꝓcilio. Qualiter ꝓterea poterit ml̄tos a ꝓcilio abīcere vel peterere moueri tāq̄ inimicos sibi / spēaliť ꝓprios frēs dños cardinales. Et an cām bēat sup ℔ rōabilē videte q̄d ꝑsumēdū ¶ Secūdo sic arguiť ex pte ꝓuocādoꝝ. Ex si vex sit p uer⁹iū. Ubi multitudo ibi ꝓfusio. ꝑcipue ℔ habet vitatē q̄ñ nō est vnio sub aliq̄ capite neq̄ sub eadē regula siue lege. Sz ꝓuocādi de diuerſ regnis, imo de eodē regno ñ cōuenient in iudicio z opinione sup eodez capite/ p realē z oīmodā obediam/ vt verisi militer supponiť. Et ℔ est q⁹ ñ ꝓueniūt sb eadē regula siue lege/ q̄ est de subtractionis rōnabilitate/ dicētib⁹ alīs subtractionem bñ factā z continuandā forte/ alīs non sic. sz z male facta fuit. Et si bñ facta. tñ rebꝰ i/ mutatꝫ nūc ē mutāda. z ita murmur/ erit inter eos. z q̄s cōpescet illō. Deniq̄ nonduz scim⁹ an alij ꝓncipes volēt ꝓuenire nobiſcū/ p̄ ℔ tim ad ℔ tractādū si ꝑciuerint. Hec esse tamē est vt presciāt/ nec ꝑsumendū est q̄n ante omīa ℔ scir flagitent/ dū ꝓponetur eis i tud ꝓciliū. Ex si ab eis veritas celetur z mendacijs seduci q̄rant. q̄ indecoꝝ ℔ eēt imo piculosissimū z scādalosissimū / nescit nemo. Ex dicatur eis nos velle tractare a u Benedict⁹ sit verus papa vel scismaticus/ z q̄ certū putāt in dubiū reuocare. verisimili⁹ est q⁹ respondebūt se certos eē nec velle hoc discutere/ sicut obediētia ꝑis intrusi nunc vsq̄ respondet. Ecce igitur q̄ difficile sit vel impossibile cōuocādos in vnam viam cōiungere pro discussiōe negocij q̄ loq̄mur. ¶ Tertio sic arguiť ex parte medioꝝ in tractando. Presupponamus ita/ q̄ illud/ quod ꝓ non est verisimile/ q⁹ omnes vnanimi assensu deiſta obedientia/ velint conuenire ad cōciliū / pertractando hanc materiam/ etsi non solam tamen ꝑcipue/ et principaliter istam. Constat q⁹ Benedict⁹ z sui pro se audientur in sui defensione / p/ pterea videndum est ante omnia si ea que opponuntur contra ipsum vel opponent sint talia/ que debeant facere fidem omnibus etiam sibi obedientibus z fauentibus quia si non sint talia z taliter euidentia nō solum frustra imo confusibiliter ea ꝓponemus/ nos qui subtractionis continuatiōz defendimus/ z ponemus nos in periculo note scismatis/ z condemnationis opprobrioſe. Addito hoc q⁹ fauor z amor multū impediunt iudicia hominum/ z iustorum/ licet hoc non credant vel videant. Cum g maior pars in ꝓcilio erit ꝺ eis q̄ subtractō nem aut saltem subtractionis ꝓtinuationē reprobent/ non restat nisi vt condēnemur ¶ Nec valet hoc dicere/ q⁹ dominus nō p/ mittet errare concilium/ quoniā in eis que sunt facti aut iuris positiui/ z breuiter in oibus alīs/ preterq̄ in materijs que sunt pure de fide/ ecclesia fallit z fallitur/ seruata caritate. Patet cum cōpellit aliquē habitare cum non sua. Iste vero ꝓpositiones. Subtractio fuit bene facta vel male facta / non sunt ꝓpositiones pure de fide. sed ꝑsuppoñūt alias iniurias q̄ sunt pure de facto.

¶ Rursus ad idem si Benedictus accuset de aliquibus/ quis dubitat quin accusabit fratres suos z alios aduersarios/ de pluribus/ z forte de maioribus/ z magis colorat⁹ is/ z fundatis tam in materia fidei/ q̄q̄ in materia scismatis. Exempli gratia. Accusabit cardinales de rebellione ad eū/ z cōspiratōne/ z crimine machinationū dolosarū / aut de alīs criminib⁹/ vt simonia z silib⁹. Itē habet q̄dam scripta aliquoꝝ in q̄bus sunt hereſes manifeste/ dū credūt eundem impugre/ vt q⁹ soli cardinales sint successores apostoloꝝ. Ex eccia tota nō posset creare papā nisi per medium cardinaliū / nec vnq̄ potuit. Ex res ecclie phibita a deo si iuret/ dz seruari in reuerentiam iuramenti. Ex Jepte occidens propriā filiam meruit. Ex deus potest obligari. Itez de alīs. Ex possūt eē plures summi pōtifices? Ex decreta z decretales plus nocuerunt ecclesie q̄ profuerunt. Ex claues date sunt vnitati non vni. Ex omnis obediēs vel pcurans obediētiā ad ipsum Benedictū/ stantib⁹ terminis in q̄bus sum⁹/ est scismaticus. z per ꝺsequens priuat. Ex ꝓbalile est/ stante dubio ꝓbabili z notorio/ de aliq̄bus cōtendentibus de

papatu/dicere.q̄ alteri est obediendū.ē er/
ror in fide ꝛ moribꝫ.Hā cū casus p̄ntis scis
matis sit in tali dubio ꝓbabili ꝛ notorio.si
vnq̄ fuit vel erit tale dubiū.oēs q̄ obediue
rūt vsq; nūc vel obediūt vni pri vel alteri/
errāt in fide ꝛ moribꝫ. Item q̄ in eodē du/
bio q̄libz ꝓtendēs teneāt cedere iuri si q̄ hz
ꝛ silia. Itē q̄ a papa hz appellare. ꝛ q̄ licite
appellatū ē in hac materia Cui⁹ tñ opposi
tū determinauit nup totū ꝓciliū cardinaliuz
vt ōz. Itē forte accusabunt multi de multꝫ
criminibꝫ tā in fide q̄z in moribꝫ/q̄ dñt pu/
niri morte.ꝛ merēt ſm leges ꝛ decreta/ppe
tratores taliū exheredari ꝓ se ꝛ suis posterꝫ
ꝛ ita videre facile ē q̄ horrēda scissura fieret
Ita tñ debere fieri in ꝓtractādo materias
añdictas/videt verisimili⁹. Hā si bñdict⁹
accuset ad morte ꝛ sui fautores.nōne credi
bile ē/attēto suo q̄ alios simlr accusabit ad
morte si poterit. Prefertim si fautores aliqs
hēat/eoz q̄s accusare voluerit/ inimicos o/
diosos/imo ꝛ forte accusabit platos regni
de sentētijs excōicationis multꝫ/ꝛ noiatim
quia ꝓsenserūt contra iura vt dicet.et con/
tra ecclesiasticam libertatem/subsidia pro/
dominis tpalibꝫ absq; cā manifeste nccita/
tis rē. ¶ Prelati econtra volēt se tuer/
Volēt ēt dare bñficia ad nutū sicut modo/
ꝛ hoc forte būdict⁹ nō volet neq; sui cardis
nales Item forte retorq̄bit oīa ꝓtra pdece
sorem suū Clementē ꝛ sui fautores/q̄ ꝓtra
ipsum allegabunt.saltez q̄ ad ipsa ꝓcernūt
modos diuersos machinādi ꝓ impedimē/
to vnionis:non dico q̄ iuste/sed necetiam
q̄ iniuste/pcat oībus deus ¶ Postremo
q̄ ad hoc videnda sunt scpta ꝓtinētia rōes
contra Benedictū.ꝛ videātur simlr rñsio/
nes/atq; ponderent.Et forte videbimus/
quicq̄d sit in re/q̄ nō poterit sufficēter de
hereſi aut scismate ꝓuīci:qđ tamē exigitur.
Est enī difficillimū ꝓuincere aliquē ptina
cē/ꝛ incorrigibilem fuisse añ iudiciū. Haz
si aliqs millesies repetiuerit /ꝛ ptestatus
fuerit ante sniam/q̄ defendet errorē suum
nec revocabit/tñ admittit ad veniā in pū/
cto sniē pferēde/si se mōstret penitere/ꝛ vel
le stare iudicio supioris sui/q̄uis ipe okan
videat oppositum in suo dialogo suasisse.
Cōtra qđ est vsus ꝛ lex eccie ¶ Quarto sic
S arguit ex fine ꝓcilij/i obediēdo. ¶ Videa
mus itaq; ſm verā ꝛ iustā estimationē.Si
q̄libet de ꝓcilio tenebit maiorē partē bene
sentētiasse/q̄tumcūq; sit in sui opprobriū
vel dānū/vel infamiā. Hā cū ꝓciliū etiā to/
tum posset errare vt dictū est in his q̄ tracta
da h̄ ꝓponunt.nonne poterit leuiter dicere
ꝓdemnat⁹ in h̄ ꝓcilio.certe ꝓciliū errauit:
conciliū male sententiauit. Fuit hic inimi
cicia/vel odiū/vel ignorātia facti/vel alicu
ius silis. Consideremꝰ obsecro / si pars q̄
subtraxit nec vult obedire / condemnaret
male egisse/aut saltē ōbere obedire. An pa
reret huic sniē.scio q̄ facile ē dicere / ita/o/
bedirēt. Scio q̄ etiā ita ꝓobedire possent.
Sed an h̄ debeat ſm moralē estimationez
ꝛ ꝓiectura credi/ex his q̄ vt in pluribꝫ acci/
dāt būanitus.viderint q̄ sic videt/ego non
video. Si vero nihil sententiet/irrisoriuz
ꝛ vanū erit ꝓciliū. Si aliqđ sententiet qđ
non teneatur.erit pernicioſum/et scanda/
losissimum ꝓo omnibus concilijs in po/
sterum celebrande/ꝛ erit scismatum in nu/
merabiliū ꝛ irrepabiliū causatiuū /non so/
lū inter istā obediam in ptibꝫ suis.imo ꝛ in
ter istā obediam ꝛ alterā. qm̄ remanebim⁹
in irrisione ꝛ in infamia apd eos ppetua/i
fabulā q̄z ꝛ derisum. Et forte nō poterit eē
ꝓcordia in mō restituēdi / q̄ alij volent ex
toto/alij ex pte. Isti volēt in spūalibꝫ/alij i
tpalibꝫ. Aut ergo volum⁹ nos q̄ subtraxi/
mus/restituere obediam.ꝛ ita meli⁹ est q̄
nosip̄os libere faciamus q̄z coacti iudicio
Aut nolum⁹/ꝛ ita exponim⁹ nos piculis p̄
tactis si petamus concilium. ¶ Sed dicet
aliquis istud conciliū peti deberi/ non qđ
fieri debeat/aut speretur.sed quod interim
absq; scandalo tempus ꝓtrabatur/quo cur
rente morietur Benedictus ꝛ ita liberabit
nos dominus.ꝛ eligendi libertatem dabit
Posset hic allegari illud vulgatuz pueris
notissimū. In morte alterius noli sperare
salutem. Quis scit enim q̄tum viuet quā/
do morieꝰ. Et interim in quo statu sumus
immo in quos status corruim⁹/nemo non
videt. Porro et si cras moreret Benedict⁹
attendamus incredibilia pericula. Primo
diceretur/ab inobedientibꝫ sibi q̄ mors e/
ius fuisset ꝓditorie accelerata.ꝛ ita suspe/
cti de hoc psequerent. Itē obedientes nūc
sibi/obedientiam negarēt ab illo qui nouis
ter eēt electꝰ. Tum q̄ iudicarent cardina
les amisisse ius electionis/tum q̄ verisimi
liter alium eligerent per aliquos cardina/
les qui non subtraxerūt. Aut forte ad aliaz
obedientiā se diuerterēt. Immo rebꝰ se ha/
bentibus inter nos/vt se habent/cecus est

qui non aspicit periculum diuisionis ciuilis in regno francie/qualis nō fuit a diebꝫ sue institutionis. Et sane eo periculosior erit diuisio q̄ magis intranea/z q̄ magis intercapita regni. Et q̄ sub specie religionis fieret. Hā tūc expectandū erit illud qō dicē scriptura. Amicꝰ q̄ vult recedere ab amico/occasiones q̄rit. Et illō decreti. Scisma diſponit ad heresim. qz recedēs ab eccīa/errores fingit vt recte discessisse videat. Et hoc iam periculū habemꝰ in ianuis nisi celeriter z cautissime puiderimꝰ. Addito q̄ nlla sit īplacabilior z irremediabilior diuisio/q̄ illa q̄ fit sub religionis ꝓtextu. In tm̄ q̄ in ꝟ casu putet frater se obsequiū ꝑstare deo pse q̄ndo frē. Addito ꝓterea q̄ magna ps/ne dicā maior nō spōte/ꝓsensit in subtractionē. Uel nūc/dū videt q̄ secuta sunt/voluntaria z pnissima ē obedire z reuerti/nec obstat forte ad reuertendū nisi timor. q̄ sublato/z data audacia/ipi ēt cū periculo corpis et rex suaꝝ/suā oīderent volūtatez ¶ Quid si descenderimꝰ ad particularia/q̄ sciēt omittimꝰ/arbitramur īdubie q̄ rei huiꝰ ingēs z horrēdus pateret aspectus. z stupor ē vehementē sola sui cogitatiōe causaret. Ue ve regno huic a scandal'. ve pesti scismatice/si diuisionē in regno adducat. sicut iā posuit in īperio. Sed ve supra modū si nob hereses pturiat. q̄bꝫ ipm scisma irremediabilit radicet/z radicatū iugiter alatur/crescat/dilatetur/atq̄ roboretur.

Et his omnibus

bincinde tactis/z insolutꝫ/pspicuū est in q̄li labyrintho vix egressibili positi sumꝰ/et vincul' vix extricabilibꝫ irretiti/q̄si vicꝫ posuerimꝰ in rhetibꝫ pedes/z in macul' eorum ambulemꝰ/iuxta ꝟba Job. ¶ Cū igit̄ āgustie nob sint vndiq̄/z cū ig̃ramꝰ q̄d agere debeamꝰ/ego in insipiētia mea ꝟ solū viō residui z ꝯsiliꝫ/cū ioſaphat rege. ñ. Paralipo. xx. Ut oc'los nr̄os ad deū dirigamꝰ/si forte auertat irā suā a nob. Si forte nō auferat cōsiliū a prudētibꝫ/z senioribꝫ/sic vidētur hactenus abstulisse. Quāuis ꝟ fieri in tāta pctōꝝ abominabiliū colluuie in tam obstinata z incorrecta flagitioꝝ nephādoꝝ mlt'plicatiōe/vix expecto z vix spo. nisi q̄ mie ōi ñ ē nūer. z solꝰ ē medicꝰ/q̄ desperatos morbos ad sanitatē adducit. ne gl'iek añ eū stulta ꝓsumptio oīs carnis. q̄si hō pacē effecerit. ¶ Si q̄d autē vel in dubio dicere necesse sit/p ꝝ medio pñti dicā sub correctōne. Uideret itaq̄ añ oīa/tractādū ꝟ negociū int' dños oēs de sanguie regio. cōi cōsēsu/z absq̄ maliuola/aut acerba cōtentiōe. cum q̄busdā ꝓtis nō nimis hinc vel inde affectatꝫ. Et q̄ nō tm̄ timerent de statu suo in posterꝝ/nec tm̄ affectarēt nouā stat' exaltationē q̄ mētiri velle ꝓsumerent'/iordinato/timore/odio/vl' fauore/cuiuscūq̄. Quibus in vnū ꝯgregatꝫ/z ambulare volētibꝫ i domo dñi cū cōsensu/spandū est in illo q̄ ē deus pacꝫ z dilectiōis. z cuius locus in pace fact' est. z q̄ est in medio eorꝝ q̄ se cōgregant in noīe suo. q̄ ipse expediēs aliq̄d in materia mīstrabit. Alloq̄n si seorsū p ꝓtentiones/z pcialitates/z simultates/z cōminatiōes/negociū ꝟ de pace restaurāda tractet. nō nisi diuisiōes crudeliores/z multipliciores generabunt'/z erit immedicabile vulnus. Et tandē q̄ dei pietas auertat suꝑ capita nr̄a dū ꝓtēdemꝰ z rīcabimur/imo dū nos plus q̄ꝫ hostiliter ad mortē pſequemur/irruent q̄quauersū/hostes alieni/insidiatores regni huiꝰ/ad ꝑdandū z vastādū patissimi/z nos iā/nō vt hostes suos/ſz vt scismaticos z hereticos/z saracenos liberius pſeq̄ndos inuadēt/vt in fabulis aq̄la fecisse fingitur/de rana/z mure/ certantibus Sit vtinam vanꝰ iste timor quem timeo nec tm̄ timere desinā/ꝑus q̄ꝫ aliq̄ō remediā di genus aliud q̄ꝫ queri video/aspicere me ruero. Finit.

Sequuntur quedā

ꝑ ꝑfatum dominū Johem Gerson edita tempore scismatis ecclesie.

DAtur occasionē sapiētibus vt sapientiores fiant. ꝓpono eorꝝ examinationi ꝓpositōes negatiuas/q̄ sequūtur super materia cōis cōsiliꝫ huius obedientie. Et q̄bꝫ patebit citius si sit expediens aut nō/cōciliū hmōi celebrari z si sic q̄ cautela debeat obseruari.

Non expedit fieri

cōciliū generale huiꝰ obedie/ad tractāduz z sentētiandū de criminibꝫ dñi Bñdicti sibi p q̄sdam ipositis/vtputa de piurio/z scismate/z hereſi/aut de suspitione vehemēti sup istis. ¶ Primo qz obedia ista in se z in ptibꝫ suis diuisa est circa iudiciū/de actis ꝑ papā. alijs dicentibꝫ qz bonus est/z suffi-

cienter obtulit pſertim nouiſſime, alijs cõ/trariũ aſſerentib⁹. ¶ Tractare igit talia cora multitudie tã multipliciter diuiſa/eſſet po/ti⁹ induratio ⁊ noua multiplicatio diuiſio/nũ. q̃z illaꝝ ſedatio, attento q̃ ita req̃reret dñs B̃dict⁹ fieri ſup dictis hereticis illo/rũ q̃ ſibi ſubtraxerunt. ¶ Secundo q⁹ cõ/ciliũ hmõi ad hũc finẽ, aut fieret ſm formã/ꝑſcriptã a iure, aut noua inuẽtiõe. Si pri/mo mõ ꝓſtat q̃ bñdict⁹ deberet ꝑeſſe etiaꝫ ſub noua ſubmiſſione/⁊ tñ reb⁹ ſtantib⁹ vt ſtãt nõ videt q̃s loc⁹ eſſet apt⁹ ſibi ad ſecu/ritatẽ cũ detineat inclusus. Nec videt q̃ p manẽtes in ſubtractiõe ſue vocationi obe/dirẽt, et ita nihil ageret. Si aũt fieret ꝓcili/um p nonos modos ꝑter formã iuris/non videt mod⁹ ꝟiſimil/añ celebratiõeꝫ ꝓcilij/quõ ꝓlati ⁊ ꝓncipes in vnũ ꝓcordarẽt, vno volente vnũ modũ/altero aliũ, et eẽt tracta/tus in tractãdo h̃ diſpendioſiſſim⁹ ⁊ ſũptu/oſiſſim⁹ ſine magꝝ fructu. ¶ Tertio q⁹ in de/termiatione hui⁹ materie nccẽ eſſet multa ꝓcurrere et allegare/tãgentia fidẽ ⁊ mores/ſed tales materias nõ expedit in h̃ ꝓcilio vẽ/tilare ad determinãdũ, put ſtatim dictũ eſt. ¶ Quarto q⁹ nũc oĩa ꝑñt fieri ad vnitatez vniuerſalẽ eccie/erga alias ꝓcurendã/quẽ/admodũ ſi tota hec materia eẽt i ꝓcilio iſto terminata/ſiue papa remaneat ſiue nõ/at/tento q̃ offert oĩa q̃ nouiter elect⁹ quecũq̃z poſſet offerre/imo apõ talem aut ꝑ tali no/uiter electo/fieri poſſent noue colligatiões et ꝓfirmatões peiores ꝑoribꝫ/et fieret ꝟiſi/militer noua diuiſio/aut iã facta ꝓtinuare/tur in hac obedia. ¶ Non expedit fieri ꝓci/liũ ad tractãdũ determinatiue materias fi/dei. Rõ ad h̃ q⁹ eſſet dare occaſionẽ ſcãdali ⁊ piculi magni i fide nr̃a, ſi aliõ determiaꝫ iſta ꝑs ſiue altera/in materia q̃ oẽs tãgit, et q̃ ab oĩb⁹ dz approbari, quẽadmodũ patu/it de latinis ⁊ grecis. Facile tñ eẽt ⁊ ꝟiſimi/le q̃ determinationẽ in hac ꝑte factaꝫ/non approbaret altera ꝑs, ꝑ̃tim ſi in aliq̃ tãgi videret ſtat⁹ eoꝝ in materia hac ſciſmatis, ſicut tñ tãgeret etiã apud iſtã ꝑtẽ. Et forte ita apud aliã dñr̃ multe aſſertiones de fide in q̃b⁹ eſſet aduerſiſſima ſnĩa int̃ diuerſas obediẽtias, imo ⁊ inter multos eiuſdẽ obe/dientie. Ut ſup materia appellatiõs a pa/pa. Et ſuper eo q̃ renuẽs cedere/aut ceſſio/nẽ facere eſt ſciſmatic⁹. Et q̃ non adherẽs ſubtractioni eſt ſuſpect⁹ de ſciſmatice/vel eccleſie aduerſus/vel in latitudine ſciſmati/corum. Et ita de ſimilibus multis/Conſtat q̃ de ꝑma iſtaꝝ ꝓpoſitionũ eſt ꝓtroverſia i regno francie apud theologos ⁊ decretiſtas ⁊ inter multos de ꝓcilio regis ⁊ de plamen/to/⁊ alios de vniuerſitate, ⁊ inter ſe mutuo. Et de alijs duabus aſſertionib⁹ ſimiliter ⁊ ampli⁹, q̃m altera obedientia nunq̃z tales ꝓcederet. imo reputaret erroneas/ꝓpter q̃d ꝑſpicuum eſt nõ eſſe tutũ talia determina/re ꝑ modũ auctoritatiſ ꝓcilij generalis. Siz nec deberẽt tales aſſertiones leuiter in ꝑti/cularib⁹ poni q⁹ reputarẽ ab alijs ad iniu/riam ſuã, vt dicere q̃ error ſit in fide ſi aſſe/ratur q̃ ſtante dubio probabili de papatu apud duos contendentes alteri ſit adherẽ/dum/quia non videtur eſſe poſſibile mai⁹ dubiũ ꝑbabile/q̃z ſit in caſu preſentis ſciſ/matis, et tñ vtraq̃z obediẽtia dixit obediẽ/dũ ſuo. Et ita de ſimilibus. vt q̃ nõ ſit alia via humanit⁹ inuenibilis ad ſedandũ ſciſma q̃z via ceſſionis/cum iam videatur reddita per ſe ineficax niſi cõcurrat ſaltẽ concilium generale/quod excludere non bene ſaperet ⁊ q⁹ certte circũſtantijs negocioꝝ variatis ꝑñt vie ⁊ remedia ad vnitatẽ habendã/va/rio modo repiri, ſicut ⁊ neceſſariũ eſſe expe/rientia ꝑñs notum facit. ¶ Non expedit ꝓ fieri ꝓcilium hmõi ad tractandũ refor/matoꝝ eccie in moribꝫ per modũ determinatiõis. Ratio ad h̃ eſt q̃ ad multa eadẽ ſicut ad ꝑce/dentem ꝓpoſitionẽ, addito q̃ reformatõ ec/cleſie vniuerſalis/fieri nõ ꝑt in moribꝫ/ſine abolitione multoꝝ ſtatutoꝝ ſup excõicatõ/nib⁹ ⁊ ceteris traditionib⁹ nimis multipli/catis/que nec obſeruanꝫ nec obſuari ꝑñt rõnabiliter vbiq̃z/ꝑter varietatẽ moꝝ ⁊ tẽ/poꝝ. Et tñ tales remotiones ſtatutoꝝ ⁊ ca/nonũ antiquoꝝ/aut additiones nouoꝝz fieri ne/q̃unt rõnabiliter ꝑ tota eccleſia ſine conſenſu cõmuni. alias poſſet eſſe ſtatiz di/uerſitas nimia in moribꝫ ⁊ iudicijs/quo ad ea que papa et ꝓſilia ſtatuerũt. Si vero diceretur q̃ multa bona ꝑñt ibi auiſari ⁊ di/ſcuti ſed nõ determinari/pauca eſſet ibi vti/litas in cõpatione tanti facti, nam pauci/ri/rilr̃ati et ꝑbi/faciliter et forte ꝓgruentius iſta conſiderarent/extraherent/⁊ ordinarẽt. Nolo tamen dicere q̃n in multis partibus poſſit eccia ꝑ ſuas ꝑtes reformari/imo h̃ neceſſe eſſet. Sed ad hoc agendũ ſuffice/rent cõcilia ꝓuincialia/⁊ ad q̃dam ſatis eſ/ſent concilia dioceſana ⁊ ſinodalia/ꝑut ſu/per hac re iã aliq̃ ſcꝑta ſunt ⁊ auiſata, ſi q̃s

vellet ad opꝰ manū mttere ꝛ ad fortia. Sꝫ heu desolatione ꝺsolata est oīs terra/qꝛ ne/mo est q̄ recogiter/cozde. ꝛ q̄runt oēs q̄ sua sūt. ¶ Non expedit ꝓ restituēdo obedienti am pape in spūalib⁹/fieri ꝯciliū hmōi ge/nerale. Primo qꝛ videt implicatio sicut ta ctū est/q̄ maneat subtractio hmōi a papa/ ꝛ q̄ fiat ꝯciliū. Secūdo qꝛ facili⁹ ista resti/tutio ꝛ reductio tractari poterit in solo reg̃ francie/si vex̄ sit q̄ oēs alij iam restituerūt obedientiā. aut in ea pmāserūt/si vex̄ sit ēt q̄ subtractiō nō est facta pape etiā in regno nisi sub ꝺditione explicita/vt q̄dā dicunt/ aut saltē implicita ꝛ q̄ de iure ꝛ eq̄tate debꝫ intelligi. Hec ꝺditō est/q̄uscūq̄ papa fecerit debitū suū/ꝛ concesserit ea q̄ sibi petebant ꝛ ꝓp̄ q̄ negationē fiebat subtractio. Haꝫ cessante cā cessare debebet effectus. Addi/to hoc q̄ subtractio nullo mō potuit fieri iu ste/nisi ad finē vnionis/tanq̄ mediū ad h̄ necc̄ariū. Alioq̄n tm̄ malū ꝛ insolitū nullo modo posset a culpa defendi. Si ergo nūc videatur q̄ subtractio non ꝓdest ad vnio/nem. vel nō est necessaria/ꝓpter ꝺdescensio nem pape ad ea que petebant/cessare ipsa debet. qꝛ si reb⁹ stātibus vt stant erga pape ꝓmptitudinē de cedendo/nō pōt de nouo fieri subtractio. siē ꝯcedere hūt aduersarij/ vt videt. non pt aut debet eisdem rebus stā tibus eadē subtractio ꝯtinuari. Tertio qꝛ restitutio hui⁹ obediētie q̄ ad spūalia/fieri cōmodius ꝛ breui⁹ pt per assensum cardi/nalū/ꝛ reconciliationem mutuā/indulgē/ do p̄terita/ratificando que ratificāda eēnt ad cautelā futuroꝝ/ꝛ emendationem secu/riorē p̄teritoꝝ/ꝛ ꝓscientiaꝝ serenationem ꝛ ad abolendam omnē infamie aut rebel/lionis notā/ꝛ q̄tinus in viā pacis cōi anio ꝛ eodē pede ꝓcedeꝫ hoc obediētia ꝯcordi/us/qm̄ faciendo restōem debitis modis/ nec subtrahēt es/nec ille a quo facta est sub tractio/remanerēt notati de talibus/quod difficilius esset euadere. si pec concilū ali/qō/ferret determinatiua decisio.

D ¶ Non expedit cōciliū tale celebrari ꝓ re/stituendo obedientiā pape/in administra/tōib⁹ bñficioꝝ/ꝛ alioꝝ hmōi. qꝛ hꝫ anneca sunt spūalib⁹. tñ pūt tpalia notari. Primo qꝛ rōnes alique ꝓpter de non expediendo reformationē ecclesie vniuersalem in mori bus tractare/faciūt ꝓ hac pte ꝛ ꝓ altero ꝓn/cipali argumēto ad hāc ptē. Tamē aduer/tendū est/q̄ ꝛ si ꝯcederet papā/hr̄e de iure ꝺino dñium vniuersale spūaliū ꝛ tpaliū/re spectu oīm. Tñ ꝓstat q̄ ꝓ diuersitate tpm ꝛ locoꝝ ꝛ statuū. nec papa/nec eccia habue/rūt aut hr̄e dūt/in talib⁹ dispensationibus aut administrationib⁹ bñficioꝝ/tpaliū iu/risdictionū/sil'e exercitiū aut executionem aut vsum. Itaq̄ notū est q̄ eccia tpe x̄pi et ap̄loꝝ nullū habuit exercitiū aut executio/nē iuridicā ꝛ ciuilit circa hmōi tpalia/imo x̄ps plus videt facto ꝛ ꝟbo tale exercitiū iu risdictiōis ciuilis phibuisse/q̄s pmisisse. hꝫ nō dicā q̄ phibuerit aut oppositū ꝓsulue/rit/nisi ꝓ loco ꝛ tpe. Quia enī eccia tūc ml/tiplicanda erat per discursum ap̄loꝝ ꝛ fidē/liū. iō talis iurisdictio tpalis ꝛ possessiones fuissent eis ad impedimētū/ꝛ tales sunt ad h̄ ꝯgruentie multe. Sed ꝓ tpe Siluestri ꝛ Cōstantini magni placuit dño ad dilata tionē eccie inspirare tum ꝯstantino/q̄ ta/les possessiones daret. tū eccie q̄ reciper⁹/et durauit hmōi dotatio ecclesie vsq̄ ad tēpa nr̄a ꝓ successiones sanctissimoꝝ patꝝ. Bre gorij ꝛ Ambrosij ꝛ alioꝝ/q̄s non est credi/cile in retentione taliū errasse cōtra x̄pi ius/sionē. Sed longe aliter in ꝓmitiua dotatio ne distribuebant bona talia/q̄s postmodū tpe platoꝝ/q̄ ceperūt paulatim refrigesce/re a sanctitate ꝺoꝝ/tandem abusi sunt tali ter collationib⁹ bñficioꝝ ꝛ hmōi administra tione/q̄ pape paulati ꝛ successiue ad se ml/ta reuocauerūt/vsq̄ adeo/q̄ finaliter datis occasionib⁹ ꝛ acceptꝫ/q̄s nō est h̄ opꝰ recita re/q̄si tota collatio ꝛ iurisdictio talis/penes papā ꝛ eiꝰ curiā remanebāt. Ita vt vix eēt plat⁹ q̄ posset minimū bñficiū ꝓferre. Cō/currebāt ad h̄ exactiones multiplices ꝓ sta tu pape ꝛ cardinaliū/ꝛ si fraudes ꝛ abusus ꝛ simonie cōmitterent/relinq̄ iudicandꝫ exptis. ¶ Hec idcirco dicti q̄m forte aliq̄b⁹ videret q̄ sit expediēs eccie vniuersali/redi re oīa ad p̄stinū statū eccie. seu illi⁹/q̄ fuit tē pore ap̄loꝝ q̄stū fieri ꝯgrue posset/ abiectꝫ talib⁹ iurisdictionib⁹ ꝓ magna ꝑte/q̄ reddi derūt eccīam totā brutalē ꝛ carnalē/ꝛ nihil fere sapientē de his q̄ dei sunt erga salutem animaꝝ/non ex se q̄dem sed abutentiū vi/tio. Vel redeūdū esset ad statū eccie tpe sil/uestri ꝛ gregorij/q̄s q̄libet ꝑlatus dimitte/batur in sua iurisdictione ꝛ solicitudinis parte/ꝛ papa tenebat que sua erant/ absq̄ tot refuationibus tot ꝛ continuis magnis q̄s exactionibus ꝓ sustinendo statū curie et capitis nimis forte crescentem/suū ceteros

membroꝝ status. ¶ Ad sciendum igitur istud/cum multis appenditijs de puisiõe clericorum sufficientiũ ꝛc. ꝛad puidendũ expediẽs est fieri determinationem ꝛ reformationem vniuersalẽ ecclesie. nã vniuersalẽ statũ tangit. Sed dictum est ꝓus ꝙ reformatio talis fieri non debet in cõsilio solius obediẽtie istiꝰ. ¶ Si vero quis obijciat ꝙ istud sic stare non põt cũ eis que dicta sunt de restitutione obedientie quo ad spũalia/quoniã esset ita bene periculũ inobedientie culpabilis in vno sicut in alio. Respondetur ꝙ latissima est differentia inspũalibus ꝛ tempalibus quo ad hoc/ꝛ vtinam fuisset bene semp intellecta a ꝓoribus ꝛ modernis. forte ꝙ adhuc starent greci cũ latinis. ¶ Pater enim ex ꝓre deductione ꝙ papa potest remanere papa vniuersaliter in pfectiõe magna imo maiori cꝫ erat Siluester/ꝛ tamen nullum habebit exercitiuꝫ actuale circa temporalia ecclesie vniuersalis per dioceses/cꝫtumcunqꝫ habeat dominium vel plenitudinem potestatis in habitu/que potestas ex causis certis põt cohiberi ꝛ arceri. immo debet/ne exeat in actuꝫ sed dimittat singula singulis ministrare. ¶ Nonne christus fuit papa perfectissimus nõne similiter ¶ Petrꝰ. ipsi tamen omne exercitiũ abdicauerũt a se in talibꝰ/cꝫcꝫ christꝰ cum summa facilitate illud obtinere potuisset. ¶ Nihil ergo de pfectione status summi pontificis diminuit/si ꝓ causa rationali/remouetur ad tempꝰ aut suspenditur sibi/taꝫ anxia solicitudo /tot curaꝝ immoꝝ taliũ ꝛ periculosissimarũ in anima ꝛ corpore ꝓ hmõi exercitio circa temporalia distribuenda aut conferenda. augetur potiꝰ sua pfectio. ꝛ gratulari pfecto deberet in domino. ¶ Videtur vlterius ꝓ hoc multis ꝙ non expedit vnũ solum caput pesse in tali exercitio administrationis tpaliũ. sicut expedit immo sicut necesse est vnũ soluꝫ ꝓesse in spũalibus respectu omnium. ¶ Quiꝰ ratio est quia ea que fidei sunt debẽt eadeꝫ apud oẽs/ꝛ hec identitas ꝛ vnitas vix aut nunqꝫ ꝑpetuari potest/nisi recursus eẽt finalis ad vnũ caput. Sed de traditionibꝫ humanis ꝓ regimine tempaliũ ecclesie/totaliter oppositũ inuenirꝫ. quoniã fm varietatẽ temporꝝ locorꝝ/ꝛ gentiũ/ꝛ respectuum variãde sunt decretales ꝛ ordinationes super collationibꝫ ꝛ regimine taliũ tpaliũ.

¶ Ex his omibus que latiꝰ possunt deduci ꝓbabiliter vellẽt aliqui dicere nõ esse expediẽs fieri conciliũ decisiuũ sup restitutõne vniuersali tpalis administrationis pape. Sed sup hoc debet conciliũ vniuersale celebrari. ¶ Nec optet illos esse vel dici scismaticos/ꝙ occasione data ꝛ accidẽte/talem in tempalibus fecerũt aut faciũt subtractiõeꝫ qꝛ etiã stante vnitate eccie/talis subtractio cõtingebat vel in toto vl in ꝑte fieri fortasis debuisset/ꝛ ħ si absqꝫ grauiori scissura i spũalibꝫ hoc potuisset ꝓtingere. ꝛ ita sapiẽtissima lucet in hac ꝑte dei puidentia. ꝙ ex malo scismatis/alia bõa sciet elicere. Et si peraꝫ de quo viueret papa interim ꝛ cardinales. ¶ Respõdetur ꝙ si faciant debitum suũ laborãdo ꝛ diligenter inquirẽdo finez scismatis. ꝓsumẽdum est ꝙ cito inuenirẽt/ꝛ tũc puidebit eis cõciliũ generale qualiter erit expediẽs honestũ ꝓ statu tantoꝝ dñorũ. ¶ Similiꝫ de modis puisionis sufficientiũ clericorum tũc tractandũ esset ꝓ futuro

¶ Non expedit ꝓciliũ ꝑfatum fieri tanqꝫ viaꝝ vnionis tm̃ modo reptiuũ. ¶ Ratio est qm̃ materia hmõi iã totaliter apta est ꝛ discussa. ꝙ ad possibilitatẽ viarũ ꝛ rõnabilitatẽ vel irrõnabilitatez eaꝝ/ꝛ non restat nisi cõuenire istã obediẽtiã cuz altera in aliqua viarum. ¶ Hoc autẽ fieri potest/si vnqꝫ debeat fieri absqꝫ tali cõcilio huius obedientie qm̃ non videꝫ ꝙ alia cõclusio ibidem concluderẽ/cꝫ ꝙ summarẽ aduersarij de aliq̃ via assumenda. si enĩ vnaparticularis via limitarẽ inciderem⁹ in incõueniẽs quale patimur. ¶ Ex his oĩbus nõ determinatiue positis sed tm̃modo examinatiue/videtur seq̃ ꝙ nullo modo expedit nũc cõciliuꝫ istiꝰ obediẽtie fieri nisi forte solũ ad habendã liberã in ꝓsulẽdo deliberationẽ. ꝛ plenã ꝓcordiã capitis ꝛ mẽbroꝝ ad inuicez/sup modo ꝛ forma vniendi hanc obedientiaꝫ secũ ꝛ cũ alia/ꝛ hãc vnionẽ cõcorditer ꝓsequẽdi ¶ Ad qõ amplius declarãdũ/possent adduci ꝑticulares circũstantie sup diuersis affectionibus ꝛ intẽtionibꝫ diuersoꝝ. ꝛ super piculo maxio nouaꝝ dissensionuz subortendaꝝ ꝛ vix vnqꝫ sopiẽdaꝝ in spũalibꝫ ꝛ tpalibꝫ. ¶ Nisi ꝓus ante oĩa limitarenꝫ ea q̃ tractãda eẽnt in ꝓcilio sup qbꝫ fieret. ¶ Nisi ꝑterea fieret talis puisio sup ꝑmissis nõ determinãdis q̃ tãgũt fidẽ ꝛ vlem ecciam/ꝙ cõuocato ꝓcilio nulli sup ipa disceptare aut saltẽ determinare ꝓsumerẽt. ¶ Deniqꝫ ostat aliqs affectaꝫ/totalẽ penitꝰ decisionẽ bñdi-

S

cti.ꝛ alij penit⁹ ꝑ nolūt.sed totꝫ viribꝫ obniterent.nec est rō patēs ad sui destitutōꝫ/statim sic inueniēda vt dicūt. ¶Restat igitur cōi ꝛ ꝓcordi ꝓsilio vel deliberatiōe tm̄ modo q̄rere cū alijs viā aliquā/in q̄ nobiscū ꝓueniāt ꝑ vniēdo eccīam.siue via illa sit ꝓuentio/siue cōꝓmissio/hns vim ꝓsilij generalis ī modificatiōe sua/siue ꝓciliū generale formaliter/siue cessio/siue oēs vie in vnū si debeat ꝓfectus haberi finis/put multi doctores opinant. Nā ꝛ cessio vt dicūt fieri neq̄t q̄ vnionē det verā in eccīa sine ꝓcilio generali/ꝛ ꝑ ꝓns nec absq̄ ꝓuentiōe/ꝛ ꝑsertim renuēte cedere altero ꝓtendentiū/q̄m ꝑ ꝓciliū taliter artabit q̄libet aut artari poterit q̄ requiret eoꝝ ꝓsensus. Nā si dissenserint obedire ꝓsilio/erūt pāl scismatici.et si scismatici erūt deponēdi. Quib⁹ depositis ꝓcedendū erit ad nouā electionē libere fiendā/sicut eis a vita separatis/aut libe cedentib⁹. ¶An ꝙo ista sola causa/vltimo tacta/sit sufficiens causa ad hoc q̄ expediat aut de necessitate celebrandum sit hmōi cōlium cōe ist⁹ obediētie/attēta difficultate in cōuocādo/et expenk/ꝛ piculis in ꝓtinuando.iudicēt illi ad q̄s spectat.ꝛ incōuenientib⁹ maioribꝫ prudent occurrant. ¶Ut vitatꝫ flāma ex discussionis vētilatione clarior emergat/ꝓponemus ꝛ soluem⁹ obiectōnes ꝓtra viā mediā q̄/put expedit/tacta est ¶In ꝑmis dicēt aliqui ꝓtra scōm expedi/ens q̄ absq̄ discussione eoꝝ q̄ hactenus facta sunt non pōt sincere/ꝛ ꝑ ꝓscientiaꝫ sere nationē illud fieri quod ꝓponit. Nā si Bñ dictus ex vna ꝑte cum suis adherētib⁹/ aut alij ex altera fiūt culpabiles de scismate aut hereſi vel de rebellione aut alio tali vitio.q̄liter tales absq̄ recognitione ꝓprie culpe ꝛ postulatione venie indulgentiā apud deū ꝛ homines merebuntur.non remittitur pena nisi ꝓfiteatur culpa? ¶Sed respondemus q̄ hec obiectō friuola est/ꝛ sophistica atq̄ fieri posset in oī materia dubia/sicut fieret ad impediendū viam cessionis libere absq̄ discussione iusticie. Dicimus igit fm catholicā veritatē/ q̄ in dubijs potest fieri confessio sub conditione/ꝛ ex tali confessione veniam absolutam peccator cōsequet. Addimus ad hec q̄ oīa ꝛ fere oīa dici possunt dubia in foro exteriori.q̄ non dū sunt iudicialit diffinita. Propterea nūlus erit scrupulus obediēdo dño Bñdicto etiā vbi fuisset hereticꝰ aut scismaticꝰ si resipisceret/vel si ꝑ non ꝓstaret per diffinitiuā sniam eccl̄ie. Simil⁹ de subditis rebellantib⁹/si qui fuissent/diceret. Quis nesciat multa apud antiq̄s patres ꝛ nūc q̄tidie tolerari.vt de simonijs ꝛ alijs/que si iudicialiter essent ventilata ꝛ puncta/tolerari non possent. Supaddim⁹ q̄ tota res pns/magnis dubioꝝ inuolucris ꝓtecta est/ꝛ vtriusq̄ colorata Sed nec sunt aliqua que ꝓprie ꝛ nude tangāt oppositā fidei/q̄n magis in factis diuersis ꝛ diuersimode receptis/q̄z ī iure ꝓsistunt. Nulli idcirco pñt aut vix pñt de scismate ꝛ hereſi ptinaces ꝓuinci in hac ꝑte Deniq̄ dicim⁹ q̄ regula mgr̄alis theologie nō dz nos scrupul⁹ inq̄etare vt fiat discussio/illa.s.regl̄a/q̄ si illō sit dubiū an liceat an si liceat illō fieri.si fiat certū ē illō eē peccatū/q̄m ꝑ p̄dicta/nō habebit rōnabiliter dubiū de eis q̄ fuerint ꝓcordata/ꝛ ꝓsupponet q̄libet aut nō errasse/aut de erratis penitere.ꝛ ita in suo honoris gradu/iure/aut saltim mia remanere. ¶Deterū ab alijs scōa fieret obiectio/ꝓtra scōm expediens.Crimina inq̄unt nō ita generaliter remanere dñt impunita/alioq̄n incentiuum tribuerēt delinq̄ndi. Sz nec/salua ꝓscientia/forsan poterit dñs Bñdict⁹ ea ratificare aut nō infringere q̄ facta sunt/nisi p̄ktim veniā/ꝛ nouā ꝓfirmationē singuli ꝑ se petant.aut nisi de nouo abilitent ꝛ ordinent Sz respōdm⁹ q̄ frequēter p̄cipue ī delictꝫ tangētib⁹ cōitatem aut homines grandis status/consultius tolerātur errores cōies.q̄m vindicari seuero rigore quererentur. Nunq̄d nō tolerat eccl̄a meretrices? Nōne hec est exp̄ssa prudētissimi Augustini sentētia in scp̄tis suis multis /cui⁹ dicta sicut nec alioꝝ hic nō inserim⁹/qz a clericis satis cognoscūtur.qz insup magis rōnem q̄re talia dicta sunt.q̄z vbi dicta sūt/nūc ꝛ alias offerre conamur. Non deessent ratōnes ꝛ exempla/nisi breuitatis amor obstaret/ꝛ si ñ experientia doctrice pateret veritas.

Preterea quod additur de conscientia domini Benedicti/satis dissoluitur per hoc idem dictum/q̄ etiam vbi mala fuissent ꝑpetrata.illa potest salua conscientia ꝑ bono ꝛ vtilitate tanti negocij complendi/tolerando dissimulare. Sicut regulariter verꝫ est q̄ prelatus non solum potest imo debz aliqua agere vel omittere propter generalem inclinationem subditorum.vbi etiaz quandoq̄z mala esset/que alias agere vl̄ o/

mittere in grauе delictum sibi verteretur. Juxta quod inferunt aliqui/ꝙ etiam vbi via cessionis minus bona fuisset, tamē attentis deliberationibꝫ omniū subditorum super postulatione huius vie/ dominus Benedict⁹ illā acceptare tenebat/ sicut nūc acceptauit/ q̄tumcūq; alias ad eā acceptādam nō fuisset artat⁹ vel artandus. Sed ꝫ omittam⁹, volum⁹ enī nihil discuti de factꝫ hacten⁹ vel inde. Rursus ea q̄ facta sunt in ꝓmotionibꝫ ⁊ similibꝫ durāte subtractione auctorisata sunt ꝑ ordinarios loco/ ad q̄s ge iure cōi spectabāt talia. Cur ergo nō poterit dñs Benedict⁹ ꝓsumere illos/ qui a se aut ꝑdecessoribꝫ suis fuerant ad hec electi ⁊ ꝓmoti/ imemores nō fuisse sue salutis, q̄re neq̄bit absq; scrupulo tolerare ne dicam⁹ approbare q̄ facta sunt. Deniq; qō subiungit de venia singillatim postulāda magis ad verecundā multoꝝ turbationē q̄m ad tranq̄llitatē ⁊ pacē/ satis cē debebit postulatio venie generalis ⁊ modis honestis executa. Facit ꝑ ꝓdictis ꝙ oīa sacramēta/ nisi forte pnia/ vim suā habēt/ vt collatō ordinū baptism⁹ ⁊ simlia/ q̄tumcūq; fuerint a peccatoribꝫ distributa. stante tñ debita intētione faciēdi q̄ ecclia facere intēdit/ ⁊ ꝓcipue vbi nō ex affectata ignorātia iuris/ sed ex facti iuscitia peccatū exortū ē. ꝓhea non erūt reordinādi iam ordinati. Deinde tertio obiciēt aliq; cōtra idē secundū et tertiū expediēs. ⁊ dicēt ꝙ implicatō est i terminis/ vt dño Bñdicto fiat obedia tanq̄ summo pōtifici. ⁊ nihilomin⁹ coarteť eius ptās ad certa/ ⁊ ꝑ ceteros modos? ⁊ ꝙ sibi coadiutores socient. Sed rñdemus ꝓmo iuxta positionē illoꝝ q̄ subtractōnez ꝙ licite fieri potuisset cōfirmāt. sic reuera aut in isto aut in mltis casibꝫ pōt euenire. Dicimus itaq; ꝙ papalis dignitas nō ꝑ extollētia aut fauorē ꝑsone/ sz ꝑ ecclie vtilitate a xpo statuta ē/ quāobrē ꝑm exigentiā vtilitatis eccie/ tanq̄ finis/ dz hec dignitas agibilia sua moderari. ꝑtim in eis q̄ nō sūt expsa in iure diuio. Hoc enī dicere eēt de iure naturali cuiuslibet policie qō violari non pōt aut mutari. Si ḡ ꝓtingit ꝙ ꝓdicta fieri sit expediēs ꝑ eccia/ attentis circūstātijs negocioꝝ/ aut vidz ꝓpť culpā dñi Bñdicti seu aliq̄s ei⁹ ꝓditiōes/ min⁹ ciuiles ⁊ vtiles ecclesie, ēt vbi nō eēt culpabiles/ aut ꝓpter generalē affectiōz ⁊ deliberationē omniuz subditoꝝ/ etiā vbi errarent ⁊ minus bene iudicarent/ dicim⁹ non solū ista licere fieri imo posse ꝓsurgere obligatōnē ad agendū. Neq; in ꝫ derogat auctati papali neq; plenitudini potestatis sue collate sibi a xpo sz implet. Nā posse mala ⁊ inexpedientia ecclesie facere/ q̄s diceret eē posse? q̄s crederz hoc a christo collatū extitisse. Porro de istꝫ papalibus administrationibꝫ ecclesiaꝝ possessionū/ iurū/ beneficioꝝ/ ⁊ similiū xps ꝑ se ipm̄ imediate nullaten⁹ se intromisit/ nec ordiare curauit. scies ⁊ volēs talia eē variabilia ꝑm exigentiā temporꝝ/ ꝓsonaꝝ ⁊ locorū/ ad cōmunē ecclie vtilitatē. nō ad vnius aut paucoꝝ singularē pompā/ aut inutilez vanitatez siue voluntatē. Ratio postulat/ nec negam⁹/ vt dño pape ⁊ suis cardinalibus fiat sufficiens ꝓuisio de bonis ecclīasticis/ sicut olim summo sacerdoti inferiores/ suas ōcimas offerebā. Qz hec ꝓuisio nonne poterat adimpleri/ absq; ꝫ ꝙ necesse sit ex toto ius ordiarioꝝ cassari vl suspēdi. Profecto sic. Postremo dicēt aliq; ꝙ hec via q̄ dicit media compleri non potest absq; cōcilio hui⁹ obediētie generali/ ⁊ ita cadit in illud qō videť velle fugere. Dicrñ dem⁹ ꝙ si ꝓciliū generale nō q̄reret fieri nisi sub modificationibꝫ tactis in hac via media. non videret inconueniēs aut periculz celebrare hmōi ꝓciliū. Cessarēt enī omnia q̄ cōtra ipius vtilitatē audiuim⁹ allegari. Nihilomin⁹ illud ꝓciliuz neq̄q; iudicam⁹ necariū ꝑ ꝓplemēto celeriori ⁊ faciliori huius vie. ⁊ absq; impenť innueris/ ⁊ tractu tpis. qz nūc interim ꝓuisq; ista concordata sint/ dubia quedā orirenť sup ꝓuocatione cōcilij/ ⁊ q̄busdā similibꝫ/ q̄ hic cessant. Dubitabit forte aliq⁹ ꝙ dñs Bñdictus audita ista via illā aut impediet/ aut nō cōcordabit. Propterea forte tutius est/ vt ante oīa secrete/ q̄tum fieri poterit hēatur ꝓsensus maioꝝ omniū isti⁹ obediētie/ aut saltē ꝑncipaliū/ vt cōi consensu totius sue obedientie/ fiat oblatio talis/ cui vniuersali ꝓsensui si renuat assentire, quis nō videbit tūc ei⁹ modū ꝓcedendi penit⁹ improbabilem eē, quis non iudicabit ab eo iure recedēdū fore? Non. n. poterit aliq̄ tergiuersatione/ fautoria scismatis ⁊ subuersiōis ecclesie denegari. Qz si quis ad extremū dubitauerit similiter de principibꝫ aliꝫs ꝙ nō approbabūt viā hanc mediā/ fatemur ꝫ non vsq; quaq; certū esse/ nisi put in moralibꝫ sumēda est certitudo ex his q̄ vt ī pluribꝫ ꝑm ve/

risimiles et ꝓbabiles coiecturas eueniũt Si in oĩbus ꝑdicta via nihil petit difficile aut onerosum vel inhonestum/queritur ꝓpter quid ꝓncipes z ꝓlati debeant improbare/maxime ꝓ tanto bono reunitionis obedientie huius totalis obtinendo. Quid enĩ graue erit q̃ oĩa indulgeant ꝑterita / et non discutiant/q̃ dñs Benedictus habeat bonos ꝯsiliarios nõ suspectos cuicũq; pti/ꝑm quos iudiciũ agat qõ actum est/q̃ ipe a vindicando ꝓprias aut alienas iniurias immunis sit/z deo committat/aut certe vniuersali bono ecclesie z pacis illas donet Idẽ dicim⁹ de subditis q̃buscũq; erga dominũ Ꝑdictũ. Profecto nihil istoꝝ difficile ẽ nisi forte apõ illos/apõ q̃s hũilitas z caritas z eccĩastica vnitas fuerint onerose/sczq̃ turbationib⁹ gaudent z querunt q̃ sua sua sunt/nõ q̃ Jesu xpi. Aut q̃ suis sententijs ceruicosa aiositate nimis credũt. Aut si difficilia esse ista quisq; contẽderit/animaduertat ille obsecro si plures sint in alijs vijs/difficultates z ambages/aut viam alia quã oĩ difficultate carentẽ afferat i mediũ nos letis animis cõplectemur. Qd si h̃ vel facere nõ vult. vel/qõ magis credim⁹/ non põt/tunc cũ aliq̃d agere necesse sit/pgat nobiscum in banc sniam/z attendat q̃d plus hẽat dãni ꝑ eccl̃ia. vel sic stare/ imo q̃ttidie magnis lapsib⁹ cozruere/z dñm Bñdictuz incarceratũ esse/z cardiales suis honoribꝫ spoliatos/z ꝓncipes ad ꝓtẽtionẽ piculosaz dispositos videre/aut q̃ ita ꝑparem⁹ nos ꝑ hãc reunitionẽ ꝑmã z totalẽ hui⁹ obedie q̃ cũ alia celeriter z vtiliter tractare valeam⁹. z q̃liter/si q̃s q̃siuerit/iã in ꝓterñsum ẽ z a prudẽtioribꝫ erit diligenti⁹ inq̃rendum z inueniendum facilius.

Finit.

Decreta in sessione

publica cõcilij generalis Cõstantien. die sabbati. ix. octobris Anno. Mcccc xvij. Et ꝓmo ꝓbemiũ sup futuris cõcilijs celebrandis/z puisione aduersus futura scisamta

Requẽs generaliũ ꝯcilioꝝ celebratio/agri dñici precipua cultura est. q̃ vepres spinas et tribulos hereſiũ/erroꝝ z scismatũ extirpat. excessus cozrigit. deformata reformat. z vineã dñi ad frugẽ vberrime fertilitatis adducit. Illoꝝ vo neglectus premissa dissemínat atq; fouet. Hec ꝑteritoꝝ temꝑoꝝ recordatio/z ꝑntiũ ꝯsideratio/añ oculos nr̃os ponũt. Ea ꝓpt̃ hoc edicto ꝑpetuo sancim⁹. decernim⁹ atq; ordinamus/vt amodo generalia concilia celebrent. Jta q̃ ꝑmũ a fine huius cõcilij i q̃nquenniũ immediate sequẽs. Secundũ vo a fine illi⁹ mediate sequẽtis concilij in septenniũ/z deinceps in decenniũ ꝑpetuo celebrent/in locis q̃ summus põtifex ꝑ mẽsem ante finẽ cuiuslibet concilij approbante z ꝯsentiente concilio/vel in eius defectũ ipm concilium deputare z assignare teneat/vt sic ꝑ quãdã continuationẽ semꝑ aut ꝯsilium vigeat. aut ꝑ tminj ꝓuidẽtia expectet. Quẽ terminũ liceat sũmo põtifici de fratꝝ suoꝝ sctẽ romãe eccl̃ie cardinaliũ ꝯsilio/ob emergẽtes forte casus abbreuiare/sz nullatenꝰ proget. Locũ aũt ꝑ futuro ꝯcilio celebrãdo deputatũ absq; euidẽti necessitate nõ mutet. sz si forte casus aliq̃s occurrerit q̃ necessariũ videret ipm locũ mutari puta obsidiõis guerraꝝ pestz aut silis. Tũc liceat sũmo põtifici de ꝑdictoꝝ fratꝝ aut duaꝝ ptium ipoꝝ ꝯsensu atq; sꝰbscꝑtõe/aliũ locũ ꝓpius deputato loco vicinioꝛẽ z aptũ sb eadez tñ natione/surrofare. nisi idẽ vl̃ sil̃e ipedimẽtũ ꝑ totã illã nationẽ vigeret. tũc ad alĩquẽ aliũ locũ vicinioꝛẽ alteri⁹ natõis aptũ hmõi ꝯciliũ potit ꝯuocari. ad quez ꝓlati et alij q̃ ad ꝯciliũ solẽt cõuocari/accedeꝛ tenean̄t ac si a ꝓncipio loc⁹ ille fuisz deputatus Quã tñ loci mutationẽ vl̃ termi breuiatoz teneat dict⁹ sũm⁹ põtifex ltime/z semel p annũ añ ꝑfixũ tminũ publicare/z itimare vti ad ipm concilium celebrandũ ꝓdicti possint statuto termino cõuenire. Si vero q̃ absit in futurũ scisma oriri contingeret/ita q̃ duo vel plures ꝑ summis pontificib⁹ segererent. a die quo ipi duo vel plures insignia pontificatus publice assumpserint. seu administrare ceperint. intelligatur ipo iure terminus concilij tunc forte vltra annum pendens/ad annũ primum breuiat⁹ ad quos omnes prelati z ceteri qui ad concilium ire tenentur/sub penis iuris z alijs per concilium imponendis/absq; alia vocatione conueniãt. Necnon imperator ceteriq; reges et principes personaliter vel ꝑ solennes nuncios tanq; ad commune incẽdium extinguendum/per viscera misericordie Jesu christi ex nunc exorati cõcurrant. Et q̃libet ipoꝝ ꝑ romano põtifice se gerẽs

infra mēsem a die q̄ sciam habere potuit/ aliū vel alios assumpsisse papat⁹ insignia vel papatu administrasse/teneatur sub inē minatione meledictionis eterne ꝛ amissionis iuris si quod forte sibi quesitū eēt a papatu/quā ipo facto incurrat.ꝛ vltra hoc ad quaslibet dignitates actiue ꝛ passiue sit inabilis/cōciliū ipsum ad terminū anni p̄dicti ꝛ loco prius deputato celebrandū indicere ꝛ publicare.ꝛ p suas litteras cōpetitoꝛi vel cōpetitoꝛibꝫ ipsum vel ipsos ꝓuocādo ad causam/vel ceteris p̄latis ac principibus q̄tum in eo fuerit intimare.Necnō termino p̄fixo sub penis p̄dictis ad locum cōciliū psonaliter se transferre.nec inde discedere/donec p ꝯciliū causa scismatis/plenarie sit finita.Hoc adiūcto q̄ nullus eoꝝ ꝓtēdētiū de papatu i ipo ꝯcilio vt papa p̄sideat.¶Quinimo vt tāto liberi⁹ ꝛ citi⁹ eccleſia vnico ꝛ idubitato pastoꝛe gaudeat/sint ipsi oēs de papatu ꝓtendētes / postq̄ ipm ꝯciliū inceptū fuerit/auctate hui⁹ sc̄rē sinodi ipo iure ab oi administratiōe suspēsi.nec eis aut eoꝝ alteri/donec cā ipa p ꝯciliū terminata fuerit quōlibꝫ a quoq̄ sub pena fautoꝛie scismatis obediat.¶Ex si forte electionē romani pōtificis p metū q̄ caderet in cōstantē virꝝ seu impssionē de cetero fieri cōtingat/ipam nullius ōcernim⁹ efficacie vl momēti/nec posse p sequentē ꝯsensum etiam metu p̄dicto cessante/ratificari vel approbari.Non tū liceat cardinalibꝫ ad aliā electionē p̄cedere.nisi ille sic elect⁹ fortē renūciet/vel decedat.donec per generale ꝯciliū de electione illa fuerit iudicatū.ꝛ si p̄cedāt nulla sit electio ipo iurē.Sintq̄ sic secūdo eligētes ꝛ elect⁹ si se papatui ingessit/oñi dignitate/honoꝛe/ꝛ statu etiā cardinalatus ꝛ pōtificali/ipo iure p̄uati.ꝛ inabiles de cetero ad easdē/ac etiā ad papalē/ nec aliquis eidē secūdo electo vt pape sub pena fautoꝛie scismatis obediat quoq̄ modo.Et eo casu cōciliū de electione pape p̄uideat illa vice.¶Sed liceat imo ꝛ teneant electoꝛes omēs aut saltē maioꝛ ps ipsoꝝ/quā cito sine piculo psonaꝝ p̄nt/etiā si piculū omniū bonoꝝ imminēret/se trāsferre ad locū tutū ꝛ metū p̄dictū allegare/coꝝā notarijs publicis ꝛ notabilib⁹ psonis in multitudie populi/in loco insigni/ita tamē q̄ allegantes metū huiusmodi habeāt in ipius met⁹ allegatione exp̄mere speciē ꝛ q̄litatē dicti metus/ꝛ iurare solenniter/q̄ metus taliter allegatus est verus/ꝛ q̄ credunt seip̄m posse probare/ꝛ q̄ per malicia vel calumnia huiusmodi metū non ꝓponūt.Nec vltra primū futuꝝ ꝯciliū vllo modo possit differri allegatio dicti metus.Teneantq̄ insuper postq̄ se transtulerint ꝛ metū allegauerint modo p̄dicto ꝓuocare sic electum ad concilium/quod cōcilium si vltra annum pendeat a die ꝓuocationis huiusmodi/intelligatur ad annum vt supra ipso iure terminus breuiat⁹ / ꝛ nihilominus teneatur electus ipe sub penis p̄dictis ꝛ cardinales ꝓuocantes sub pena amissionis cardinalatus ꝛ omniū beneficioꝝ suoꝝ.quā ipo facto incurrant/infra mensem a die ꝓuocationis/cōciliū ip̄m vt supra dicitur indicere ꝛ publicare/ꝛ q̄ citi⁹ poterit intimare/cardinales ip̄i/ceteriq̄ electoꝛes ad locū cōciliū tempoꝛe conuenienti personaliter se transferre/ꝛ vsq̄ ad finē cause expectare.Teneantur quoq̄ prelati ꝛ ceteri vt supra ad cōuocationē cardinaliū ꝛm/si forte sit elect⁹ ꝓuocare cessaret/accedere.Ex ēt sic elect⁹ in ꝯcilio ipso non p̄sideat.quinimo sit a termino initiandi ꝯcilij ipso iure ab omni administratiōe papat⁹ suspensus nec sibi a quoq̄ sub pena fautoꝛie scismatis quomodolibet obediatur.¶Ex si infra annū ante diem indicti concilij ꝓtingant supradicti casus.vicz q̄ plures se gerāt pro papa vl q̄ vn⁹ p metū seu impssionē eligat cēseāt ipo iurē.tā gerētes se p papa q̄ elect⁹ p metū seu impssionē/ꝛ cardiales ad dictū ꝯciliū ꝓuocati/teneāt q̄ in ipo ꝯcilio cōparere psonaliter cām exponere ꝛ iudiciū ꝯcilij expectare.¶Ex si dictis casibꝫ occurrentibꝫ ꝓtingat forte casus aliq̄s q̄ necessariū sit locū ꝯcilij mutare vel obsidiōis vl guerre vl pestis vel silis.teneāt nihilomin⁹ tam oēs supradicti q̄ oñes p̄lati/ceteriq̄ qui ad concilium ire tenent ad locū primiorē vt p̄mittit qui sit abilis ad concilium ꝓuenire.possitq̄ maioꝝ pars p̄latoꝝ qui infra mēsem ad locū certum declinauerint/illum sibi ꝛ alijs pro loco concilij deputare.ad quem ceteri conuenire teneantur ac si a p̄ncipio fuisset deputatus.¶Cōciliū aūt vt p̄fert ꝓuocatū ꝛ ꝯgregatum de hmōi scismatis causa cognoscēs/ꝛ in ꝓtumaciā electoꝝ seu gerentiū se pro papa vel cardinaliū si forte venire neglexerint.litem dirimat/cāmq̄ diffinit/ac culpabiles i scismate p̄curādo/seu nutriendo/vl in administrādo/aut obediēdo

vel administrãtibꝫ fauẽdo/seu ꝓtra interdictũ supius eligẽdo, vel calũnioſos in allegãdo metũ, etiã vltra ꝑdictas penas. cuiuſcũq; gradus ſtatꝰ ſeu ꝑeminẽtie exiſtãt eccleſiaſtice vel mũdane/ſic puniat/vt vindicte rigor trãſeat ceteꝛs in exemplũ. ¶ Vt aũt metus ſeu impreſſiõis moleſtia in electõne pape eo formidoloſi⁹ euitet. q̃ toti xpiãnitati lamẽtabilius eoꝛ incuſſio ſeu factõ ꝓpetret, vltra ꝑdicta ſpẽ aliꝗ durius ſtatuẽdũ. q̃ ſi q̃s hmõi metũ vel impreſſionem aut violentiã electoꝛibꝫ ipſis vel alicui eoꝛ in electione pape intulerit, ſeu fecerit aut fieri procurauerit. vel factũ ratũ habuerit, aut i hꝰ cõſilium dederit vel fauoꝛẽ, facientem ve ſcienter receptauerit vel defenſauerit, aut negligens in executione penaꝝ inferius memoratarũ extiterit, cuiuſcũq; ſtatus gradus vel ꝑeminentie fuerit, etiamſi imperiali regali pontificali aut alia q̃uis eccleſiaſtica aut ſeculari ꝑfulgeat dignitate/ illas penas ipſo facto incurrat, q̃ in ꝓſtitutione felicis recoꝛdationis Bonifacij pape octaui que incipit Felicis. ꝓtinenꝫ/illis effectualiter puniaꝫ. ¶ Ciuitas vero etiã ſi qõ abſit vrbs Romana fuerit vel alia queuis vniuerſitas/que talia facienti conſiliuꝫ vel auxilium dederit aut fauoꝛem. vel infra menſem ſaltem taliter delinquẽtem ꝓut tanti facinoꝛis enoꝛmitas exegerit ꝛ facultas ei affuerit non duxerit puniendum/ eoipo ſubiaceat eccleſiaſtico interdicto. Et nihilominus/ꝑter dictam vrbem/pontificali ꝛ ſua ꝓpria, eoipſo ſit ꝓuata dignitate/non obſtãtibus priuilegijs quibuſcunq;. ¶ Volumus inſup q̃ in fine cuiuſlibet cõcilij generalis hoc decretũ publicetur ſolẽniter/ nec nõ quãdocunq; ꝛ vbicunq; romani pontificis electio imminebit facienda/ ante ingreſſum conclauis legatur/ꝛ publice intimetur.

Finit.

Sequitur ſermo

eiuſdẽ cancellarij factus in die circũciſiõis dñi coꝛã papa apud tarasconam.

y

Apparuit gr̃a dei ꝛ ſaluatoꝛis nr̃i omibꝫ hominibꝫ/ erudiens nos, vt abnegãtes impietatẽ ꝛ ſeculaꝛia deſideria/ſobrie ꝛ iuſte/ac pie/viuamus in hoc ſeculo. ꝛ reliq̃ que nũc audiuit ex epla pauli, veſtra deuotio. ¶ Dñm apparuit gr̃a ꝺi ꝛ ſaluatoꝛis nr̃i, adeam⁹ cũ fiducia thꝛonũ gratie eius, vt miam eius cõſequamur ꝛ gr̃am/in auxilio oportuno. Hã qꝛ finiſ noſter ſup nos, ꝛ nos debilitati cõfractiq; iacem⁹ in imo/ꝛ limo ꝓfigimur, cõfundaꝫ pelagiana hereſis, q̃ gratiã dei ꝑ ſubleuatione neceſſariam/abnegare ꝑſumit. Rurſus qꝛ de gr̃a dei ſermo habẽdus eſt ꝛ de noĩe Jeſu/ quẽ nemo põt dicere niſi in ſpũſancto / vt ipſe Jeſus ẽm nomẽ ſuũ ſit nobis Jeſus/ vt ꝑterea condẽnatos in curia iuſticie gratie nos curia ſuſcipiat/dum interim ſedet i thꝛono ſue gratie, ꝑuſq; legitimũ temp⁹ cõparendi ꝑtereat/appellem⁹ ad curiã ꝛ thꝛonũ gr̃e, illic nos ꝑſentemus in ꝓfeſſionibꝫ vbi ſoꝛoꝛ noſtra mater eſt eiuſdẽ gratie. et aduocata noſtra, que plane deſpicere nos non poterit. Caro enim ꝛ ſanguis noſter eſt/ꝛ curie ſue iura defendet/iura gr̃e. Sꝫ quis eſt iſte thꝛonus gratie. Ille ꝑculdubio puer hodie circumciſus. cuius vocatiũ eſt nomen Jeſus. vt per ieſum gratia fierꝫ ſicut lex per moyſen data eſt, vt ſaluaretur mundus per ipſum, quem vidimus plenũ gratia, immo gratiarũ. Deus meus, miſericoꝛdia mea, inquit ꝓpheta. Et quid miſericoꝛdia niſi gratia. ¶ Sed dicet foꝛtaſſe timidioꝛ aliquis, Ego apertos habẽ oculos coꝛdis in lumine fidei. ꝛ lucerna euangelice veritatis hodierne/intueoꝛ in hꝰ puero ſeueritatem diuine iuſtrcie ſeueram valde, que etiam ꝓpꝛio filio dei non pepcit, quin eum nuditati ꝛ frigoꝛi ꝛ duro vulneri dũ tenellus circumcꝺitur/ exponeret. Et tu mihi apud ipſum puerum inuenire thꝛonum gratie repꝛomittis. Si in viridi boc fecit deus/ſi innocentiſſimo filio nõ pepercit/in ſicco quid fiet/ peccatoꝛib⁹ ſeruis qualiter ignoſcet. Quin etiam mater eius, mater benedicta, quibus oculis peccatoꝛes inſpiciet/ qui tota hodierni doloris ſui cauſa ſunt, qui totam ſue grandis anxietatis materiam pꝛebuerunt/dum ꝑpter eos vnigenitum dilectiſſimum/ exacri vulnere cruentum/ex nuditate ꝛ frigoꝛe vagientem cognoſcit ꝛ dolentem? Attuero quiſquis hoc dixerit ſciat nil tale timendũ ſatiſfactum eſt iuſticie/ſatiata eſt/ non puniet bis in id ipſum eum qui gratiam huꝰ pueri flagellati meruit/qui factus eſt a deo nobis iuſticia atq; redẽptio/in q̃ et ſi iuſticia appareat in eꝰ attritiõe ꝓpter pctã nr̃a ſupemineter tñ apparet gr̃a dei/q̃ vt ſeruũ

redimeret tradidit filiū /q̄si pcatorē puni
endum. Sed ⁊ tu virgo dignissima non
abhorre peccatores. sine quibus nunq̄m
fores tali digna filio qui licet ex te genitus
est. attamen nobis natus nobis datus.
Adimus ergo cum fiducia te. ⁊ filium tu/
um. In quibus talis apparuit gratia dei
vt tu mat dei fieres inuenīēdo gratiā apud
deū/⁊ ipse hō filiꝰ dei diceret. Ita vt nō du
bitauerit Aug. asserere. nullā tu reb⁹ p tps
ortis maiorē ista esse gr̄am/dū verbā caro
factū est. De q̄ verbo locutur⁹ det ipse nob
gratuita benignitate vbū efficax ⁊ fructuo
sum: meritis ⁊ p̄cib⁹ tuis vgo gloriosa/que
ab angelo vocata es gr̄a plena ānonomati
te. ⁊ dina salutatiōe quā repetim⁹ dicētes.
Aue ⁊c. Apparuit gr̄a dei ⁊ saluatoris
nostri. ⁊ reliq̄. Exhilarescetu q̄ pierat/mi
serāde hō/erige aurel/audi. ⁊ gr̄as age/qm̄
apparuit gr̄a dei. datū certe optimū ⁊ do/
nū pfectū. qm̄ gratia dei vita eterna. ⁊ si do
minꝰ dat gr̄am. dabit ⁊ gl̄iam. Nō igit̄ in/
uanū hāc dei gratiā accipias/nō p ingrati
tudinē in hui⁹ anni p̄ncipio enceniū tam
insigne quipēdas. Et attēdas vigilant. qr
nō dicit apl's. apparuit sapīa dei. apparu/
it iusticia dei. appuit potētia. Illas q̄ppe
magis extimescebat hō re⁹/pditor/⁊ dam/
nat⁹. quā ꝺsiderabat Qm̄ sapīa accusabat
⁊ nō hēbat locū negatio. nec valebat excu/
satio Adā vbi es ⁊c. Si voluerit mecū cō/
tendere(dicebat Job afflict⁹)nō potero rn̄
dere vnū p mlle. Justicia accusatū ꝺdēna/
nabat. ⁊ nō inueniebat appellatio. qr au/
disti vocē vroris tue ⁊c. Propterea idem
Job verebat oia opa sua. sciēs q̄ nō pcer
delinquēti. Hinc q̄z est ꝓphetica supplica/
catio. nō intres in iudiciū cuz ꝺuo tuo do/
qr nō iu. in con. tuo om. viuēs. Potētia ꝺ
nicz accusatū ⁊ ꝺdemnatū puniebat/⁊ nō
erat euasio. A facie man⁹ tue. i. potētie ego
defeci/plorabat psalmista. Et rursus quis
nouit ptātem ire tue/⁊ p timore tuo. i. t. di/
numerare? Et nemo est q̄ de manu tua pos
sit eruere. Nō g̃ q̄rebam⁹ sapiam accusan/
tem. nō iusticiā ꝺdemnantē. nō potentiaz
executioni sniam demādantē/atcz seuien/
tem. Vbi seuientē. Seuientē nūc in celo
ꝺtra apostatas āgelos. nūc in paradiso ꝺtra
parētes p̄mos. nūc in turri babel p cōfusio
nē linguaz. nūc in terra p diluuiū aquarū
multaz/nūc in pētapoli peccatrice. p sub/
uersionē puersoz. Tandē in iferꝝ p inclu/
sionē oim. Sz solā gratiā mirantem ⁊ ab/
soluētē petebam⁹. q̄ salui essem⁹/nō ex ope
ribꝫ iusticie q̄ fecim⁹ nos. Et hec hodie no
bis apparuit. dum celauit deus potentiaz
in infirmitate. sp̄iam in infantia. iusticiam
in pietate ⁊ circūcisionis satisfactōne. Tā
cz̄ imposuerit deus silentiuz eis. ⁊ dederit
audientiā totā mie. Ita superatis omībus
datur triūph⁹ gratie. Et hec apparuit ho/
die nob valde necessaria. Nam q̄d ageret/
q̄ se vteret bō condēnat⁹ in curia iusticie/si
nemini datus esset locus appellationis ad
curiam gratie/si non superaret miserico/
dia iudicium? Dicamus iterum q̄ p̄i⁹
sempiterna dei virtus atcz diuinitas (teste
apostolo)ex eis que facta sunt intellecta cū
spiciebatur. sicut antea dixerat sapiens/q̄
ex magnitudie spēciei ⁊ creature/potest vi/
sibiliter earum creator agnosci. Sed ⁊ sa/
pientiam eius ex operibus agnouit que ex
clamans dixit. cz̄ magnificata sunt opera
tua dñe: omnia in sapiētia fecisti. Po
terat quocz̄ dei beniuolentia vtcūcz agno/
sci in rerum dignantissima conseruatione
et directione in suos fines. sicut potentia
ex creatioge. ⁊ sapientia ex gubernatiōe vi
debatur. Quapropter forte gratiaz appel/
lat sapiens nutricem omnium. Sed ex re
paratione lapsi. ex recreatōne deperditi. ex
iustificatione impij. maxime apparuit gra
tia dei. Nam que gratia maior/ que libera
lior. vel dici vel existimari potuerat /q̄m
vt tantum daret deus homini. vt pauper
fieret: quis hoc crederet. si nō ꝺscius secre/
torum dei Paulus assereret. quia p̄o no/
bis egenus factus est/vt illius inopia diui
tes essemus. Gratia insuper qualis mira/
bilior/ cz̄ vt taliter compateretur homini
misero deus. q̄ miser fieret. opprobrium et
abiectio plebis. Ista nōne sunt viscera mi
sericordie dei nostri. in quib⁹ visitauit nos
deus oriens ex alto. In quibus apparuit
gratia dei ⁊ saluatoris nostri hodie circūci
si. Amplus vero domina natura. vt hu/
mano more loquamur. quāuis in suo crea
turarum speculo pulcerrimo. in libro capa
cissimo. in carmine sonoro. ⁊ armonico/
monstraret potentiam dei efficientem/ et
sapientiam exemplantem. ⁊ bonitatem cū
cta finientem. p̄mum ex vnitate. secundū
ex vitate. tertiū ex bōitate creaturaz. Rur
sus p̄mū ex eaz mō. scōm ex specie. tertiū ex
ordie. Silr ex creaturaz mensura potētiā

Et earū nūero sapientiā. Et pōdere trahē te in suos fines bonitatē: vt q̄dā circulo intelligibili ex ipo creante/ et p ipm exemplantem/ et in ipo finiēte sint oīa / nihilominus mūd⁹ hāc sapiaz dei potētiā et bonitatē cognoscere bñs/ nō glificauit deū neq; gr̄as egit. Sed voluerāt sibi oīa/ et obscuratū factū ē insipiēs cor eoz/ et defecerūt scrutātes scrutinio. Quāobrē ordinauit de⁹ facere opus nouę gr̄e supra naturā. vt esset gr̄a dña regināq; nature. Nā gr̄a ei⁹ q̄ et mia. sup oīa opa ei⁹. Que gr̄a lz supbor oculos sua luminositate cecauerit. illustrauit mētes hūiliū. sic exultās iesus in spū. Cōfiteor inq̄t tibi p̄ celi et terre. qm̄ abscōdisti hec a sapientibus et prudētib⁹/ et reuelasti ea puulis. Ita p̄. qm̄ sic placitū est apō te. Placituz nō meritū. vt nō glīetur añ eū stulta psumptio oīs carnis. q̄ in sapiētia deū nō cognouit. Jō placuit p stulticiā p̄dicatōis nouę g̃tie. saluos facere credētes. Hoc autē opus gr̄e. apparuit manifeste in eo q̄ verbū caro factū est/ vbi totū opaī gr̄a. totū sibi datur Nil aut paucū hz natura/ neq; ex radice superioz astroz/ et cōstellationū. sic impietas q̄rūdā finxit. Neq; ex actione iferiori elemētoz. saltē q̄ ad modū q̄ subit⁹ fuit. Ubi pterea patīk mificoz et mifator dñs. vt saluet et regnet puaricator hō re⁹. ℣ Apparuit g̃ benignitas et hūanitas saluatoris nr̄i dei vt alibi gaudet ap̄ls. Apparuit inq̄ misticе hec hūanitas. vt signū magnū in celo celoz ꝺo. Nam sibi hipostatica vnione conīūcta ē/ et hec q̄si mulier amicta sole iusticie q̄ plena gr̄e luminose/ et luna totī⁹ mutabilitatis nature sub pedib⁹ ei⁹/ rōne auctoritatis impiose. et corona stellaz. xīj. q̄ sunt. xīj. p̄rogatiue singulares in capite ei⁹. et dña/ tionis sublimitate. Nā et benigna hūanitas dei saluatoris nr̄i vniuersum mōm spiritualiū eternarūq; creaturaz purgat. illūinat. et pficit. supioz eis in ordie hierarchico stabilita. vt sol q̄dā eternitatis. Imperiū q̄q; possidet sup vniuersū materiale atq; corpoz. vt ex miraculoz opatione mōstratū est. Duodecī postremo p̄rogatiuis. q̄si totidē sideribꝫ coronata refulget. q̄tuor in cōpatione ad diuinitatē. Totidē in opatiōe aie ad carnē. et rursus totidem in cōparatōne ad totā rem vniuersitatē. Cōsidera hūanitatē hui⁹ pueri hodie circūcisi in ordine ad diuinitatē: et inuenies q̄ in ea tanq; in ope p̄clarissimo super aliud/ oē creatū relucēt q̄tuor attributa. q̄ sunt dei potentia. ōi sapia. dei iusticia. et supeminent dei gr̄a q̄ circulo q̄dam spūali infimū summo iūgit. pacē opās i terr̄ et i celo. Cōsidera aīam in ordie ad carnē et iuēies carnē ab ea q̄druplici dote decorari. Agilitate. subtilitate. ipassibilitate. et claritate. Et q̄ in via non ita fiebat. h̄ erat spēale dispēsationis diuīe miraculum. Deinde si consideraueris humanitatē hui⁹ pueri in ordie ad creaturaz vniuersam. videb⁹ eā tanq; instrumentū diuinitatis hr̄e oē p̄tem in celo et in terra in mari. et in oīb⁹ abyssis. ꝺnōs illūiat et pficit in celo. viatores iustificat in tra. alios non plene iustificatos dimittit h̄ vl alibi in mari purgatōis. Alios obstinatos dānat et deturbat in abyssū dānatiōis. ℣ Atuero q̄ multus est h̄ fmo. et ad unterpretādū difficilis/ et oro nr̄a ad alia ꝓperās expediri desiderat. coartem⁹ eā infra limites p̄nt̄z celebritatis. Et duob⁹ q̄si gradib⁹ itinere breuiato decurrat. Et dicam⁹ q̄ apparuit gr̄a dñi p̄mo in humili subiectiōe sua ad legē circūcisionis. Post q̄ impleti sunt dies octo vt circūcideret puer/ inq̄t euangelista. Apparuit scōo in ppli redēptione fm nomē salvationis. vocatū est nomē ei⁹ iesus quod vocatū est ab angelo pus q̄ in vtero ꝺcipe/retur. Causaz reddit angelus apud Matheū qm̄ saluum faciet ppl'm suū a peccatis eoz. Hoc modo euangelium cum epistola sociantes. vtrunq; per alterutrum deducamus sub duobus tantum gratie dei signis. que sunt humanitas seu humilitas primum signum. et scōm benignitas seu caritas. Unum in circumcisione. In nomination alterum/ vt verum sit q̄ apparuit humanitas in primo misterio. benignitas in secūdo. et gratia in vtroq; dei saluatoris nostri. ℣ Itaq; quis fidelium non perspicuum habeat et compertum/ gratiaz dei hodie apparuisse. dum attendit q̄ ipse legis conditor. duro se legis vinculo quasi seru⁹ astringit. et fit sub lege velut infans. velut īpotens. et peccatis obnoxius? Ad quid ita Nimirum vt ingratitudo neq; p̄esumptōnis humane/ confunderetur et erudiretur. que in tantam prorupit audaciam/ magis vero amentiam. vt diuinitatis maiestatez appeteret. volens esse sicut deus. sciens bonū et malū. ꝓpterea ōs medicamētū ꝓtrariū hūilitatis opposuit ōscēdēs a sūmo sue maiestatis/ ad ima vilissima nr̄e hūanitatis.

Sic aduersus auariciam primi hominis ipse summā liberalitatē. Sic aduersus gulā ei⁹/ipe summā frugalitatē. Sic aduersꝰ ingratitudinē nimiā ipe gratiā oñdit infinitā erudiēs nos facto certissimo. vt abnegātes impietatē malā hospitē ⁊ sodalē pfidiā/⁊ secularia desideria q̄ mergūt in iteritū. sobrie ⁊ iuste ⁊ pie viuam⁹ in ꝟ seculo. Sobrie q̄ ad nos. Juste q̄ ad primos. Pie q̄ ad deū ⁊ sctōs. ¶ Hūiliemus igit aias nr̄as legi. imitātes hūc pue⁊. ⁊ circūcidam⁹ p disci/pline cultꝝ. vitioꝝ superfluitatē a nob ⁊ sen/sib⁹ nr̄is. Circūcidat cor a pſuptiōis ppu/tio. ne plus sapiat q̄ oportet. nec prudētie. p prie iuitat. Circūcidat ipm ab oi carnalita tis excessu/⁊ sine sordib⁹ colluuie volupta tis. sit puꝝ ⁊ mūdū. Circūcidāt oculi ne vi deāt vanitatē/os ⁊ lingua ne loq̄nt mēda/ciū/aures ne audiāt detractionē. tact⁹ ⁊ gu stus ab oi lubricitate/totū cor p⁹ a rebellio ne ꝺ aiam ꝺtumaci. Vt sobrie viuam⁹ in nobis metipis. Viuam⁹ ⁊ iuste apud pri/mos reddēt⁹ vnicuiq̄ qꝺ suū est. cui vecti gal. vectigal. cui honorē. honorem. Viua mus tādē pie ꝺo adherēt⁹ p fidē ⁊ spē ⁊ p caritatē/circūcidētes oēm errorē ⁊ supstiti/onē p fidē/oēm desperatoꝝ ⁊ pſuptoꝝ p spem oē odiū ⁊ cupiditatē p caritatē. Sit in no bis fides vera ⁊ viua p̄m vim rōnabilē exre cognitōe imēse sapie. Sit spes certa p̄m vi rasibilē ex pfessiōe sūme ei⁹ potētie. Sit caritas feruida/ex ꝺsideratiōe sūme beni/uolētie ⁊ gr̄e/q̄ appuit hodie in circūcisiōis hūiliatiōe. Hoc mō sobrie ītra nos/ iuste iuxta nos/⁊ pie supra nos. viuem⁹ in ꝟ se/culo. ¶ Sz ve tibi pessima. ve tibi neq̄ in gratitudo cordis hūani/cordis incircūcisi ⁊ certe inhūani/dū ad tantā gr̄am notissi/mā dei tui/ñ corrigeris/nō emolliris/ñ fle cteris. Hūilis est ipe q̄ est de⁹ bñdictus in secula. ⁊ tu ceruicē erig⁹. tu supb tra ⁊ cinis Tu sordida pell' inflaris ⁊ tēderis. Tu in q̄ inflaris ⁊ tenderis sordida pellis/saccus stercoꝝ ⁊ vmiū. Hūilis ē ipe legislator tu⁹ obſuās legem tuā/⁊ tu q̄ttidie legis sue iu/gū suaue ⁊ leue ꝺtumacit exercutis ⁊ ꝺfring/gis. Hūilis postremo inuenit⁹ pius erga te mi/ficors ⁊ benign⁹/⁊ tu plen⁹ ipietate. er/rores fingis. ⁊ seq̄ris supstitiones/de eo q̄z vel supbe p̄sumis. vel desperas superbius Ad ipm deniq̄ nullo pietatis. nullo dile/ctionis affectu mouer⁊. Pudebat fortassis inseq̄ humilē hoiem. vsq̄q̄ pudebit humi lē xp̄m imitari. Vide stupēdū ⁊ horresce. flagellat in circūcisiōe leo de trbu iuda. vt hūilet canis mortu⁹. filius hoīs putredoꝝ vmis. Circūcidit in carne puer Jesus. vt abſq̄ ꝓpucio nos in corde ⁊ sensib⁹ manea mus. vt cū abraā nos filiū vnigenitū cum tota familia ⁊ vnacul. ꝟ est sp̄m nr̄m cū af fectionib⁹ ⁊ cognitionib⁹ vniuerſ circūcidꝰ re disciplīe cultro neq̄q̄ omittam⁹/sz tol/lam⁹ oppꝛobriū egypti/si neq̄ pire ꝺ ppl'o neq̄ fed⁹ ꝺi irritū efficere voluerimus. Oēs q̄dem ꝟ agere ꝺuenit clex p̄cipue. sic ipe p̄ cereris in dñi sorte electus ē. Exultet igit cū tremore humili. ⁊ gr̄as agat. ⁊ appa reat in eo gr̄a dei ⁊ saluatoris nr̄i. ¶ Sed heu cler⁹ hodie quē p maiori gr̄a. gr̄e vicis situdinē repēdere dignū fuerat/plus alīs replet ingratitudie. ⁊ p̄prium sibi fecit ipie/tatib⁹ ⁊ secularib⁹ desideriis/neq̄ sobrie ne q̄ iuste. neq̄ pie viuēs in ꝟ seculo. ¶ Ita pgebā in meditatiōe mea. satirā in clex de clamare. Heq̄. n. in tā vberi indigtiōis ma teria deesse vba potuerāt. Dum ecce stu/diositas speculatrix/ipportunitate q̄dā sua. grādem qōnum speculatiuaꝝ siluā appo/nere videbat. vt plus sibi q̄ edificationi de fuirē. ¶ Dic inq̄t si xp̄s circūcisus est an circūcisius resurrexit in gl'ia disp gentib⁹ fa/ctus. Ita me pie tenere rñdi. ad honorem eoꝝ ex q̄b⁹ xp̄s fuit p̄m carnē. q̄ est ꝺs bñdi dictus. ⁊ ad puersoꝝ ꝺfusionē. ¶ Dic pti/culā illā carnis vginee. vt multi ferūt dimi sit in terris. Et talis de effuso tūc sanguine qō est. Rñdi q̄sdaz p̄es esse de integritate hūane nature ⁊ necessitate/sine q̄b⁹ nō sub sisteret. Quasdā de ꝺgruitate. sine q̄b⁹ ne/q̄ pfecte neq̄ decent exisseret. Quasdā de supfluitate. Prime due resumpte sunt sic i alīs resurgentib⁹ fiet. nō oportet ꝟ de reliq̄s. Si q̄s igit ꝺtenderit pticulā illā cum san/guine fuisse de integritate humanitatis p/mo vel scꝺo modo/illa resumpta sunt. ⁊ vel in terra nō manēt vel multiplicata sunt. Erat ne igit pars illa carnis vel sanguinis per cōicationem idiomatū de⁹. ⁊ si de ⁹ vr̄z homo. Huius rñsionem tāq̄ egentē lōgis/sima ⁊ subtilissima pscrutatōe/ptereo. Et conseq̄nter illā si sit adorāda adoratiōe la/trie. Pergo ad alia. q̄ melius est hic nihil q̄z pauca dicere. ¶ Dic ad q̄d pderat circū cisio. Respondeo pderat originale pec/catum delendo ⁊ dando gratiā. sed nō ape/riebat ianuā paradisi. ¶ Dic q̄le dabatur p

A

B

feminis remedium? Responsio fides proprija si adulte erant, vel parentū p̄ pueris.

¶ An alienigenas obligabat? Rñsio non. Cur añ die octauū nō ip̄edebat? Rñsio p̄pt̄ teneritudinē, z ad resurrectiōis misteriū. ¶ Quid de filijs isrl̄ in deserto nō circūcis? Dic teneo fuisse cū eis a deo reuelante moysi dispēsatū. Dic si p̄ cognationē spūalē circūcidēs circūciso iūgebat? Puto cogitationē hāc magis hūana ostēde, q̄s naturali vel diuino iure inuētaz. Quod si q̄s aliter sentiat p̄pt̄ grām q̄ offert, dicat oseq̄nter sic de baptismo. ¶ Dic an circūcisus sil'q̄ baptizat? insigniebat duplici caractere? z si i eo gr̄a duplex augebat. Ita si capax erat vtriusq̄ z dū circūcisio currebat vtiliter.

Dic cur circūcisio q̄ data i fed? eternū cessauit. q̄d dico cessauit, imo facta ē mortifera adeo vt Paul? denunciet si circūcidimini? p̄s nihil vob̄ pdest? Dico q̄ p̄pe nō cessauit, sz trās ijt in baptismū, cui? erat figura? q̄d igit̄ mirādū, sire exhibita figura cesserit. ¶ Sz auget q̄nis admiratoz, cur p̄pt̄ obuationē circūcisionis z alioz legaliū, paulus restitit petro? facie? cū tñ ipe q̄sdā circūciderit. Igit̄ q̄ pacto rep̄hēdit ipse q̄ age bat? z p̄ctim supiorē i auctate, apl'atū seniorē, z in gr̄a confirmatū die pētecostes, q̄liter i culpat paul? eū? z narrat non recte ābulasse ad vitatē euāgelij? Rñsio distinguēda sunt tpa z ocordabūt scpture. Tps circūcisiōis triplr cucurrit. Currebat primo vtiliter vsq̄ ad baptismū. Secūdo, pmissiue apud indeos vsq̄ ad publicationē euāgelij? pleniorē, vt mr̄ sinagoga honestas hr̄et exēcias. Sz tūc apud gētes? z p? apō oēs pestifera fuit ei? obuatio, p̄pt̄ea Petr? z Paul? licite q̄sdā circūciderē ex iudeis tpe illo medio. Sz q? facta petri circa iudeos, gētiles scādalizabāt, q̄si sic deberēt circūcidi. Paul? doctor gētiū auertit petr̄ de re hmōi. q̄ tota sibi hūilitate paruit? z ita neut peccauit saltē mortal'r. ¶ Sed dic si Petr? nō errabat in fide, q̄liter sibi dixit Paul? cur ita facis. Certe ex auctate legis diuie inbētis fraternā correctiōz, cui lege nemo nō subiect? est. ¶ Quid si petr? vsa vice Paulo restitisset in faciē nolēs adq̄escere. An paul? se ab eo subtrahere, an nō obedire? An ad ecclie osiliū appellare potuerat? Si ociliū in h̄ supius erat petro vel ecōtra, si paul? restitit petro vt ei? cardinal'exps? vel vt eq̄lē se deputās et nihil a petro auctatis, sic nec cū? gelij? suū recipiēs? Quid si de facto in paulū excōicationis snīas pmulgasset, an eas Paul? timuisset? Quid si Petr? pstitisset i h̄ errore, nunq̄d eo facto papatū pdiderat? q̄ si nō nunq̄d tñ deponēdus erat z p̄ q̄s z quō? An ociliū sine eo potuisset in h̄ casu celebrari? Quid si petr? vi armata errorem suū defendere voluisset? nunq̄d ipo etiā manēte papa, vim vi licuisset repellere aut verbis aut carceribus aut ipa denicz morte.

Hieronym? p̄terea z Aug. doctores eximij cū discordēt in hac materia nunq̄d alter eorū dicēdus est hereticus? Ille paulū dispēsatione mētitū, h̄ Petr̄ iuste reprehensū fuisse defendit. ¶ Porro cur in cōcilio de cessatōne circūcisionis petr? sūmus pōtifex nō tulitsniam sz iacob? Innuebā studiositati vt taceret, z nō poneret in celū os suū. Tūc exclamās dixit? Nunq̄d nō expedit de talibus inq̄rere, vt sciat q̄libet magn? cū pusillo q̄litatē sue potētie, sue subiectionis sui cordis, q̄ sibi cōpetit iure diuino, naturali? vel hūano. Alioq̄n error facile surripet z confusionis horrore cūcta fedarent. Quid est igit̄ q̄ innuis mihi q̄si non liceat de potētia Petri disputare? Nonne de oīpotentia dei q̄tidie p̄rimus. Sed tñ vis vt ista nō p̄tereā, reuertamur ad pueꝝ Jesum. ¶ Dic si pueꝝ istū circūcisionis dolor attigit, cuz vticz gaudio magno frueret. Sic z fortetātus q̄tus in passione nūc p̄uisa. ¶ Dic si cor eius motibus oppositis dilatatione z cōstrictōne simul mouebatur? Responsio nō oportet, quia gaudiū superioris portionis non redundabat in corpus. ¶ Dic si vere compatiebat ei mater sua cōscia tanti gaudij, tanticz misteriū non ignara? Respōsio compatiebat z iam p̄transibat gladius animam ei?, vt non extimeret ab illa regula, q̄ p̄ multas tribulationes oportet nos intrare? regnū dei. Et hoc horrendū p̄ peccatoribus quia aut hic erūt in labore hominum per penitentiam, aut in societate demonum p̄ damnationem. ¶ Ceterum dic cur hoc potissimum die christus circumcidi voluerit, superstitiones impie in his Januarij kal. plus vigebant. Responsio vt eas deserendas ostenderet. ¶ Cur nondum cessauerunt necz in clero, necz in populo, tam supencenijs z alijs observationibus vanis et varijs, q̄s super ritibus improbis per ecclesias, quos appellant ludos fatuorum, sicut ꝑe fatuitates sūt, imo insanie sacrilege

impie ⁊ blasphemе. qs int ecclasticos ipune fieri stupor est. Nūquid apponi debez puisio. Jta deberet. sed pluries audisti qz qō p ōbet/soluit p nō facit. Prouideat gra ōi saluatoris nri ⁊ sūmi pōtificis diligētia

Questiones hmōi multiplicare magis ⁊ magis satagebat iportune nimis studiosi tas speculatrix in meditatione mea. Cui ego. Holi pcor mihi molesta eē. Locū ⁊ tē pus aliō expecta/ Nō e iste disputatōis speculatiue act⁹. sed edificatiōis practice. Tu interi secedas aliorsū. vt de gra dei ⁊ signis ei⁹/ certo pgat itinere fmo nr. pīsertim ad sīgnū secundū qō eē posuim⁹ benignitatem saluatricē. sic notat in nois impositione. Si tñ pus ex eis q̄ circa pmū signū dixm⁹ qō est hūanitas seu būilitas / ꝓsideratione morale q̄druplicem notauero/ fm q̄tuor effectus gratie dei. q̄ sūt abnegare ipietatē et secularia desideria. Sed ⁊ sobrie/ ⁊ iuste/ et pie viuere in hoc sec'lo. Quāḡ malesuasa pestis adulatio pstrepat/ ⁊ susurrās loq̄ p hibeat/ asserēs q̄ vetere puerbio. vitas odium parit. Et q̄ nō opus est teneras mordaci radere vero auriculas. Sz plus robor is affert apl's in fine epl'e/ stimulās quēlibet p̄dicatorē in psona Tyti. Hec loq̄re ⁊ exhortare. ⁊ argue cū omni iperio. Nemo te contemnat.

D Prima consideratio ad apparētē grām ōi in circūcisione chumilis pueri Jesu. Princeps vel plat⁹ q̄libet/ si dicat solut⁹ legibꝰ. pati dz legē quaz ipe tulerit. Tū p subditoꝝ exēplo: tū p reuerentia p̄stāda do/ vt appareat gra dei in eo/ ⁊ nō ipietas aut secularia desideria videant q̄ dñari. Poterā hic vti gentiliū exemplis p̄rias in se leges q̄ꝫ duriss̄imas fuantiū/ q̄ꝝ Valeri⁹ meminit. Sed abuus de sat⁹ ē ad exemplū sūm⁹ legislator xp̄s / et pōtifex sup̄m⁹/ q̄ ob ħ legē p̄ria nō soluere ſz in semet iplere voluit vt ei⁹ actio eēt in ħ pncipū platoꝝ q̄ꝫ istructio. Tibi nihilominus notadū occurrit ꝓtra eos q̄ tāta obstinatiōe legibꝰ mortuis hūanis adherēt/ legē viuā fundatā in lege etna/ ⁊ in eq̄tate/ seu epikeyā penit⁹ vel ign̄ates vl' spernētes q̄ lex pficit ⁊ iplet dū vel in finē meliorē/ vl' salubrioribꝰ medijs ordinat/ q̄ finis ē caritas/ fm ap'lm. Alioq̄n xp̄s legē antiquā nō iplesset/ q̄ꝫ soluisset. Et ħ documētū ñ mediocriter spectat ad scisma p̄ñs/ cui⁹ sedatō nē inuenire nō sufficerēt leges hūane iā cōdite. nisi supior lex diuia viua ⁊ architectonica ꝓsulat. Qō q⁹ forte ñ sat⁹ actū ē vsq̄ ī p̄ñs. obtigit qō ait dñs in Esaia. Timuerūt me mādato hoim ⁊ doctrinis. Jō ecce ego addā vt admiratione facia pp̄ho huic miraculo grādi ⁊ stupēdo. Peribit enī sapientia a sapientibꝰ ei⁹. ⁊ intellect⁹ prudētiuz ei⁹ absc̄odet. Ex q̄ loco sūpsit Jesus illud ip̄roperiū ꝓtra pharisēos. q̄ irritū faciebāt mādatū dei p̄pt̄ suas traditiōes. Audirent vtinā ista auribꝰ suis hi q̄ legē euāgelicā. legē diuinā cū pfessoribꝰ suis deserētes. hūanis inuentiōibꝰ incumbūt toti/ adeo vt ad superiorē legē illā oculos attollere vel non valeāt eruditate. vel nolint ex inīq̄tate. vl' negligāt ex inerti segnicie. Cū tñ vbi leges hūane nō sufficiūt/ put in scismate p̄ñti cōptū videt/ vt ad legis diuine radicem ⁊ int pratione ꝓsultatio referat. fm eam ꝓstitutio formet/ necesse est. Quid āt mali q̄d periculi. q̄d ꝓfusionis attulerit ꝓtemptus facere scripture/ vti q̄ꝫ sufficiētis p regimīe ecclesie (alioq̄n xp̄s fuisz legislator ipfect⁹(interroget exp̄ientia. ꝓsideret clerus. cui despōsari debuerat sapiētia. q̄ de sursum ē pacifica ⁊ pudica/ an ipe fornicat⁹ est cū adultera illa meretricula/ sapīa terrena/ animali ⁊ diabolica. Status insup ecc'lie nōne factus est tot⁹ q̄si brutalis ⁊ mōstruosus. vbi celū deorsum. ħ est. sid qō spūale est/ ⁊ terra sursum. spūs fuiēs/ ⁊ caro dominās. p̄ncipale accessoriū. ⁊ accessoriū p̄ncipale/ vsq̄ ad ħ/ vt quidā delirare nō dubitēt. q̄ p iuētiones hūanas ēt meli⁹ q̄ꝫ p legē diuinā euāgelicā regeret. q̄si min⁹ sit aia/ q̄ꝫ corp⁹. ⁊ spūalis q̄ꝫ carnalis fruct⁹. Hec asserto/ p meā fidē. blasphema ē. nedū falsa. Euāgelica q̄ppe doctrina/ p suos pfessores dilatauit eccl̄am vsq̄ in celū. q̄ꝫ filij agar exq̄rētes sapiam q̄ de terra est/ detruserūt vsq̄ ī cenū (Et q̄ nō ex toto corruerit ē ex gra dei. ⁊ salutoris nri. Hec ego loq̄r eo liberius/ quo mihi ꝓscius sum nō ex q̄stu. non ambitu. ñ ad laudē p̄riā mee pfessionis/ sed p asserōne vitatis. ⁊ vtilitate publica hec dicere. Quia ad veritatē/ curia ista theologizabacten⁹ min⁹ debito pmouit. ne dicā sprauit. q̄ tñ omnē sibi/ q̄ pollet/ gl'am adq̄siuit. Per q̄d. Per p̄dicatōnē hūilem generatricem deuotionis in cordibꝰ fideliū maxime pncipū. Nā si desit religiosa deuotio. hoc notatio eccl'iaꝝ q̄lis erit. ⁊ Prouideat gra

summi pontificis vt nunc cepit.

Cōsideratio secūda

Apparens gratia in hūilitate pueri Jesu circūcisi/docet prelatū quemlibet. vt iuxta consiliū sapiētis/positum a Tullio q̄to maior est: humiliet se in omnib⁹. Et ab omni se superbie intemperantieq̄ signo/circumcidat. Tanto enī esse humilior/ꝛ ad seruiēdū pmptior q̄sq̄ debet et munere ait Grego. q̄to se obligatō rem esse conspicit in reddenda ratiōe. Haz ab eo cui plus cōmittit plus exigitur. Ita vt saluberrimū sit christi documentū/metaphisicali ratione fundatū. Qui voluerit esse maior inter vos erit omniū minor ꝛ minister/qz ꝑm magnitudinē dominationis est subiectionis grādior obligatio. quāobrem summus pōtifex non ficta verborum humilitate/sed veritatis attentione profūda/nominatur seruus seruorum. Et certe ita seru⁹. vt ꝑm ꝓpationē cordis ꝛ si nō semper ꝑm exhibitionē opis/ipe vitā suā: q̄to magis statū suū exponere p cuiuslibet subditi sui salute. nedū p toto grege/teneatur. Hoc ita sentire catholicū est stabilitū in ℞ veritatis verbo. bon⁹ pastor aiam suā ponit p ouib⁹ suis. Et ita corde credit ad iusticiā ore aūt vl scripto ꝓfessio fit ad salutē. Alio q̄n nō iniust⁹ fuit lucifer qui ita ꝑesse voluit ꝑm doctores vt subiectiōis vicissitudinem subditis nō referret/cū ex opposito ipe pl⁹ alioz cōmodis obseq̄ velle debuerat.

Et hac itaq̄ ꝓsideratione/culpanda redditur pompa supba. põpa male sobria plato rū q̄rundā in fastu mūdano: querentiū nihilomin⁹ excusationes in pctis. ꝛ dicentiū q̄ hec pompa honorat eccl̄iam. Honorat vero. imo vere onerat ꝛ destruit factis ꝛ exē plis. Neq̄ enī in ornatu spēdido. neq̄ in lauto cuiuio neq̄ enī in discoloz ꝛ comatuloz clientū numero/sed in spū mundo/ꝛ cōsideratione sctā/honor ecclesiastic⁹ illustrat. Ex siqs platoz in pompis istis puerili ꝛ vana exultatione delectetur. si ad honores caducos gloriabūdus exhilarescat. si de se faciat idolū ꝛ statuā. Habuchodonosor/gaudēs laudari. gaudēs coli/ꝛ nō potius exhorreat instar xpi. q̄ summos inter honores fleuit. si nō memor sit iubētis in vestitu ne gl̄ier⁹ vnq̄. ꝛ i die honor⁹ tui ne extollar⁹. Uidēat obsecro vidēat tal' ne tādē seip tanta ꝓpie ꝛ alienę adulationis ludificatō ne decipiat/qō iuxta vbū comici/ex stulto ℞ ē ex vani gl̄ioso/insan⁹ fiat. Qualit insanus? Certe Iesus in iudicio rōnis sic̄ ledit philocapt⁹. Dis q̄ppe passio pfundata et radicata circa aliqō ꝯcupiscibile. sit illud bonoz sit opulētia. sit ābitio. sit voluptas/reddit hoiem demoniaco silem. ꝑm dictuz Origenis in exp̄iētia fundatū. Mētior si nō tpe meo talis appuit/ꝛ ꝓboz copia ꝛ iuriū scia ꝛ abstinētia famat⁹/corpe vegeto et forti/quē vsq̄ ad ℞ insanū reddidit ābitio ceca. ꝓtēptrix alieni ois ꝓsilij/laudibq̄ suis credula. vt putauerit p⁹ illusiōes pluri/mas eē ver⁹ papa ꝯcordit electū. Et cū ita desiperet nihilomin⁹ affirmabat se p multos ānos nihil tētationis a vana gl̄a sensisse. Cū ꝓterea moneret vt sapiētioz crederz ꝓsilio. nō inq̄t qz factū meū tale tm̄q̄ ē/vt alī⁹ a me nemo illō itelligat. Sz q̄d mirandū ē in hoie fragili demētiā hāc surrepsisse cū sapiētissim⁹ oli āgeloz lucifer/qz seip̄m nō in luce vitaz/sz vmbra ꝓprie vanitatis intuebat. eē voluerit ñ solū silis altissimo/sz extollit sup oē qō oz de⁹/ex isana ꝛ fantastica p̄concepte dñationis libidine. Vult q̄z ritib⁹ ꝛ sacrificijs coli/p silitudinē ad deum. sic̄ sacrilege artes magice palā tradūt.

¶ Propterea salubrimū ē/vt plat⁹ libēter audiat ꝛ freq̄nter/q̄ hūilia sunt ꝛ culpabilia de seipo. qz nēo ē q̄ ñ peccet. dicatq̄ cuz ꝓpha. Increpabit me iust⁹ ꝛc. Nimis ei hz multos q̄ vel adulatione/vel dignitaz honoratō de sibi loquūt magnifica/apponētes fomētū morbo supbie. quē vix vllū medicame. vel tiriaca ꝓprie ep̄hēsionis ꝛ fragilitatis/sufficit expellere. ꝛ dare locū gratie dei saluatoris nostri.

Cōsideratio tertia. F

Apparēs gr̄a ōi saluatoz nr̄i ī subiectiōe ad legē ꝓpriaz circūcisionis documēto ē platz/vt iuste viuētes ñ ponāt onera gnia statutoz ꝛ legū hūerz subditoz. digito ātē suo nolint illa mouere. quēadmodū ipropat xp̄s phariseis. Hec ꝓsideratio redit ad ꝑmā/initētē illi snie. exemplo xp̄i firmate. Patere legē quā ipe tuleris. Et eēt pfecto grādis in ℞ loco q̄relaz materia/ꝓtra tot ꝛ tā leues excōicationū et irregularitatū fulmiatiōes. ꝓtra tot onera statutoz. puincialiū ꝛ sinodaliū. ad lucz q̄ le. vel aie vel burse. nouit de⁹. Cōtra tot refluationes casuū in foro ꝓfessionis p̄ftim

occultoꝝ.q̄ ꝺfessionē supra q̄ dici ꝓtipediunt. Loq̄r exptꝰ ⁊ doctꝰ ab exptis. Sz de his alias. Xps legislatoꝝ. nōne legē euāgelicā dilatare potuerat? Potuerat eq̄dē. sed hūane fragilitati grōse ꝺdescendēs. necessaria nos docuit ad salutē. ea ꝓ nihilo q̄si deputās. q̄ mortalē hāc vitā/ iamiaz in momēto periturā. vel regere vel sustētare videret. sciēs q̄ nisi lex viua euāgelica ⁊ etna dñet. leges scpte nō solū supuacue/ sz crebro pniciose reddant. Vult ḡ plat⁹ eccīam subditā felicit dirigi. Vult arbitroꝝ/ bonos ille viros. timētes deū eq̄tate ⁊ meritis ꝺspicuos regimini ꝓficiat. nō oneribꝫ legū ⁊ statutorū subditos ꝓmat. Hā sup hūc cardinē volui ꝺz eccie reformatio/ qm̄ si colūne putrefi inualide sūt/ sustētari debētes eccīam. ꝓtes reliq̄ q̄li vtute subsistēt. innitētes pariēti iclinato ⁊ macerie depulse. Multiplicēt q̄ttūlibet hūane traditōes. Si cupiditas carnal⁹/ ⁊ fast⁹ nō hūilitas regnet in ꝓtis audiam⁹ q̄d seq̄t incōmodi. Eteni ptās cōferēdi bñficia/ ⁊ silia/ aut relinq̄t aliꝫ. aut aliꝫ. Et q̄s dubitauerit. q̄s nō viderit. q̄ttū subuertēt. puertēt ⁊ euertēt oīa. pmotiōibꝫ indigꝝ. Si ablatō fiat ab eis. retinēte sibi oīm collationē sūmo pōtifice. nunq̄d nō supra vires erit ħ negociū? nunq̄d nō cū moyse stulto labore ꝺsumet. Nōne mōstruosū erit vidēre caput vsurpās mēbroꝝ oīa inferiorū officia. ⁊ q̄si sit gladi⁹ delphic⁹ ad omia se aptās. Sz ⁊ curia sua. curia romana. q̄ ad similitudinē hierarchie āgelice ꝺdinādā erat ⁊ replēda virtꝰ caritate feruidis/ ⁊ ꝺtemplatiōe suspēct. vt seraphin. viris sapīa diuina splendidis vt cherubī. viris eq̄tate firmissimis vt throni. nōne mutabīt ī curiā peccātiū. ⁊ q̄ nutriri debebāt in croceis āplexabūtur stercora. Ita enī arbitrat⁹ ē oīa tpalia/ equ⁹ arbitꝛ apl's. Fiēt ꝺz ml'ti ꝓcuratores ⁊ cōzotariꝫ bñficioꝝ (Nolo de simonia q̄cq̄ dicere) Fiēt insup nō tā ꝓmotores q̄ inuolutores cāꝝ friuolaꝝ atz ꝓfanaꝝ/ dimissa oī spūalitaꝫ cura. Quid dico dimissa. Vti nā ħ eēt. ꝺz sit neq̄ssimū/ irridebīt. abominabīt. pseq̄t. ⁊ ad imitatōz curie diabolice. maior ille freq̄nt erit/ q̄ astutior. q̄ ꝓfidior. q̄ ꝺportunior detrior. cupidior. mīsior. Auertas ħ nefas gr̄a dei ⁊ saluatoris nostri.

B

Quarta considera.

Hꝑparēs gratia ꝺi ⁊ saluatoris nostri Jesu/ exigit vt ꝓlatus nō potētiā subditis/ sz gr̄am oñdat. vt ipe ꝓterea doleat ⁊ gemit⁹ offerat deo/ ꝓ eis se circūcidēs. pie q̄ viuēs/ nedū alijs ꝓdicauerit (officio enī ꝓlatiōis adiūcta ē obligatio ꝓdicatōis) ipe reprobꝰ inueniat. Quidni ꝓlat⁹ gratiosuz se/ nō rigorosū ꝓbeat/ cū ipe circūdat⁹ sit infirmitate. egēs gr̄a dei. nesciēs introitum ⁊ exitū suū. ignārans an turbationes in subditis. ex culpis ꝓpꝛijs tanq̄ occultꝫ. vel ab alienis. vel sil' ab vtrisq̄ suscitēt. ita vt necē hēat obsecrare cū ꝓpha. Ab occultis meis mūda me dñe. ⁊ ab aliēis pce seruo tuo. Haz sic ꝓ delicto populi pastoꝝ. ita ꝓ pastoris errore ppl's plectit. Hoc vidit iob q̄ dicit ō deo. q̄ regrē facit hipocritā ꝓpt̄ pctā populi. Qualis aūt pniciosior pestis ꝓ populo alia ē. q̄ hipocrit in suo vel ꝓncipe vel plato. Sz ita digni sunt aliq̄ nō nisi ꝓ reprobos regi. ⁊ aliꝫ nō nisi reprob ꝓfici demerētur. Quidni igit ipe pastoꝝ sp pauid⁹ inueniatur. nō se iustificans. nec iustificari cupiēs. extimescens ne dederit cām scandalo dicens cum Dauid. Ego sum q̄ peccaui. ⁊ cū Jona/ si ꝓpter me turbatio facta est mittite me in mare. Quo ꝛbo magnū illū Gregoriū nazanzenuz vsum fuisse ⁊ ob ħ vrbi Constantinopolitane cui putilis erat/ cessisse. eccīastica meminit historia. Recogitet ꝓlatus etiā deuotionis sibi conscius. ꝓsertim dū innūerabiles viri in oppositā ad se pergūt sniaz. Recogitet q̄d dicat apostolus. Nihil mihi ꝺscius sum. sed nō in ħ iustificatus sum. Quis ad hoc verbū nō expauescat. Sed ⁊ āgel⁹ sathane trāsfigurat se in angelū lucis. insidiatur in abscōdito. spargit vbiliber laq̄os q̄s obumbrat specie virtutū. Ita vt horrendū valde sit q̄d dicit Sap̄. est via q̄ videt homini iusta. nouissima aūt eiꝰ ad mortē ducūt. Sic ꝓlatus nō nunq̄ dum ē gloriaꝫ plenus gratia dei. repletꝰ est insensibiliter astucia diaboli. Quā multa q̄ttidie (exempli gr̄a) credit aliq̄s facere ex magnanimitate/ q̄ fiūt ex arrogātia ⁊ ꝓsumptione. q̄ multa ex indulgētia hūilitatis pietate/ q̄ oriūt ex desidioso torpore. vel certe (q̄d mirādū ē) ex vana ostētatōe ⁊ gloriatōe supbissima/ ad ħ dūtaxat/ vt patiētie ⁊ mie laudē cū magnis viris meruisse credat. Sic furor icaut⁹/ ⁊ emulatō maledicta q̄ ptinax. ⁊ el⁹ q̄z nō fm sciam durꝰ. cerui/ cosus/ ineorabilis/ ipterritꝰ. nemeni cedēs nullū scādalū reformidās. sz dicēs si ꝺnari volunt q̄ rōne saluare potero vel teneor/

inuitos: talis in cē furor/mētis se zelū boni publici ꝛ cōis libtatis. Sic iplicato ftruo la/ꝛ stult⁹ labor in minimis/tāta se diligen tia simulās/sic pplexa scrupulositas sp va/cillās. nihil expediēs. bone sibi ꝓscie nomē vsurpat/q̄ est ex radice supbie. nolēt; se pe/ritor iudicō ꝓformare. Sic ābit⁹ honor; palliat se. q̄ nō p se. sz p dignitatis honore ꝛ alioꝝ edificatiōe pq̄rit. Sic ābitio/retē/tione dignitatū. in pniciē eccie/subtili ma/lo fingit se velle multis pficere. nec ecciam exponere discrimini puersoꝝ. Et ꝟ plane ē ōmoniū meridianū/qō facit qñq̄ ē mar tyrē diaboli. dū eē gl'iaſ q̄s in pseq̄ntibus martyr dei. Monet insup dicere hoiem. qꝛ dines sū ꝛ nulli⁹ egeo. Et nescit qꝛ paup ē ꝛ mis̄abilis ꝛ cec⁹ ꝛ nud⁹. Sed q̄d innu merabilia diaboli machinamēta dinūera re ꝓtēdim⁹. q̄b mētis ꝛ blādis̄ lniq̄tas sibi q̄ plena sit gr̄a dei: Dicam⁹ poti⁹. q̄s eua surus ē illa: Rñdeat nō ego sz ꝓpha/p ꝓpa/culū q̄le factū ē Anthonio. Humiliat⁹ sū ꝛ li bauit me. hūiliatus intellectu. hūiliat⁹ affe ctu. Introgata nimiꝝ gr̄a ōi/q̄ eēnt sig̃ ei⁹ quib⁹ apparet in hoie: Rñdit. Primū ꝛ p cipuū signū meū ē hūilitas. hec sedes mea hec requies. Deus itaq̄ hūilib⁹ dat gr̄am. Cognsce igit hūilitatē. ꝛ tu meā hitationez ig̃rare nō poteris. Introgata ꝟo hūili/tas ō signis suis. mlta numerās. ea tandez ad duo pstringit/q̄ sūt hūile sapere ꝛ hūile velle. adiūgēs de hoie quē inhitauerit/q̄ euz reddit tractabilē. q̄si pfulū oleo leticie. suasibilē. bonis ꝓsentientem. minus sp. p/ꝓrio cē alieno fidentē ꝓsilio. abiect⁹ est ꝛ vi lis in oculis suis. nō se iactās. nō iustificāſ nō mag; pmittēs. nō solicite se excusans Ex aduerso cognita sūt supbe elatiōis sig̃ si se colit. si amat. si cōplacet in se sibi. si sa/piēs ē in oculis suis. alienū vel nō req̄rēs vel odiēs vel nō iplēs ꝓsiliū. p scō iā se hēt. ꝛ p tali q̄ dign⁹ sit reuelationib⁹ at⁹ mira/culis regi. Et q̄m obstupuit in malis/neq̄ se neq̄ mozbū suū nouit. se hūiliozē se san/ctiozē oīb⁹ iudicat. solos q̄ loquūſ placen/tia retinet sibi/alios odit. tādēq̄ abiicit q̄/cunq̄ q̄sito colore. ꝛ si ad hozā dissimulet/ amare se veritatē. Si scādalizāſ alīq̄ ñ vtiſ; irascit eis. tāq̄ sol⁹ imunis sit a delicto/ tāq̄ scādalo cām nullā pbuerit/imanet ī o/pinionib⁹ ꝓpr̄is. q̄s defere neq̄ alioꝝ mo nitis. neq̄ ꝓsilio. neq̄ expientia maloꝝ se q̄ntiū pſuaderi pt. Egresc it poti⁹ ꝛ excāde/scit aduers⁹ monita salubria. Ue ve eccie ꝛ religioni cuiq̄ a peste tali. Uix. n. satis de/phēdi pt. qꝛ tegit ouina pelle: sz per doctiſſi mos sciētes. pbare spūs si ex deo sūt/ex fru/ctib⁹ cogsc it. ꝛ marie dū ad inbonoratiōis cuiuslibet/vel quā estimatōez. quasi furit/ vt philocapt⁹ amate sue lesiōnē erbozresc it Nihilomin⁹ cū p tales dephēsa fuerit. vir ē inuenire remediū. qꝛ nec expelli facile pt nec retēta corrigi. nisi p miraculosā opatōz gr̄e dei saluatoris nr̄i. Talē cursū habue rit ꝓmo nr̄ p p̄mū signū/q̄ appuit gr̄a dei ꝛ saluatoris nr̄i. in ei⁹ hūilitate subiciente se legi circūcisiōis/ꝛ de ipius imitatiōe de/bita p platos ꝛ cleꝝ/vt patiaſ plat⁹ legē quā tulerit/vtq̄ ē̄to maiorē. hūiliet se in oīb⁹. vtq̄ ñ iponat onera grauia ceruicib⁹ subdi toꝝ. vtq̄ gr̄osū se ñ rigorosū oñdat/ꝛ ita ab negata ipietate ꝛ secularib⁹ desideriis/ꝛ so/brie/ꝛ iuste/ꝛ pie viuam⁹ in h̄ seculo. Re liquū ē vt p scōm signū ōine gr̄e/qō eē dixi m⁹ benignitatē seu caritatē. pleni⁹ sig̃taz i noīs ipositōe/ꝓmonis nr̄i cursus ꝓsūmatō nē accipiat. Uocatū ē nomē ei⁹ Jesus in/q̄t euāgelista. O nomē totiēs vocatū ꝛ ōsi/deratū nomē tādiu cū suspiriis expectatuz. sz hodie p̄mitus ipositū cum vocatū est no men ei⁹ Jesus. Dudū enī lōge a pcctōrib⁹ salus. i. Jesus/ꝛ ꝓpe erat vltionū dñs. Hoc ō cognscēs postulabat nomē nō potētie/et dñatiōis/sz gr̄e ꝛ benignitatis. Dic in q̄t aie mee salus tua ego sū. Jesus tu⁹ ego sū. Nā q̄d iesus nisi salus: Hōne sic tibi loq̄ videt ō deo. satz dixisti. ego dñs. ego omipotēs. ego iust⁹ ꝛ terribilis. Absc ōdāt obsecro hec noīa ptātz. ꝛ exhibeaſ nomē gr̄e ꝛ benigni/tatis. Et dico. ego Jesus. Hoc ē nomē no nū q̄ os dñi nouauit. q̄ vocatū ē ab ange lo pusq̄ in vtero ꝓcipeſ. nomē ab aplis pdi/catū/sic dicūt act⁹ aplorꝝ q̄ omī die ñ cessa bāt in tēplo ꝛ circa domos euāgelizantes iesū. Dic magn⁹ ille pdicator/q̄ loq̄baſ sa/piam int pfectos/nihil iudicabat se scire ni si iesū xp̄m/ꝛ hūc crucifixū. Jesū ꝓpter ea toti ens viuēs ꝛ moriēs nouauit/ꝛ imitator ei⁹ ignati⁹. Nomē ꝓterea a creaturis oīb⁹ adora tū. qꝛ in noie Jesu oē genu flectaſ/celestium terrestriū/ꝛ iferno rum. q̄ō pspicuū fecit mira culoꝝ opatio. Nomē deniq̄ ab oīb⁹ inuo/cādū/qꝛ oīb⁹ salutifer⁹. Nā oīs q̄ inuocaue rit nomē dūi. h̄ salu⁹ erit. Et ñ ē aliō nomē sub celo/affirmat petr⁹/datū hoīb⁹ in q̄ op/teat nos saluos fieri. ꝛ itez. Nō ē in aliq̄ a/lio sal⁹. Si penites/ꝛ times deū vltionum

appella ad deū gr̃az. dicēs vt ꝓpt̃ nomē suum iesꝰ. sit tibi iesꝰ. qm̃ scribit nob filiol' suis Johes qz remittūt nob pcā ꝓpt̃ nomen eiꝰ. Nā q̃s legit̃ i euāgelio inuocasse nomen iesu. z exaudit̃ nō fuisse. Si dānata morte pcī. remanet morbꝰ ꝯcupie audi qz i nomie iesu ꝓpētes malaz suggestionū tollūt̃. Et si mortifez q̃d delectatiōis bibit̃ nō nocebit. Si feroces insultus inimicoz oīm timueris: attēde qz in noīe iesu ōmonia cēj ciūt̃. z fere mālueścūt/ vt gl'iabat̃ Agatha/ z turris fortissima p̃dicat̃ a sapiēte nomen dñi. Si tētatiōe vel alia afflictōe fatigatus dep̄meris/ imitare ap'los q̃ ibāt gaudētes a ꝓspectu ꝓsilij/ qm̃ digni bīti sūt ꝓ noīe iesu ꝓtumeliā pati. z ap'ls patū se offert nō solū ligari. sed z mori in hier'lm/ ꝓ noīe iesu. Apparet igit̃ gr̃a dei in h̄ noīe iesu. q̃ ē in remediū ō malū culpe. i refrigeriū ꝓtra malū ꝯcupie. in p̄sidiū ꝓtra malū pugne. z in solaciū ꝓtra malū pene. Ampli' qz nccē est nob viatoribꝰ inq̃rentibꝰ celestē hier'lm vi am ag̃scere. aniaduertam' qz deducit nos dñs super semitas iusticie p̄pter nomeꝫ suum. Porro quia ignobilis es nobilitari desideras. dat dñs ptātem filios dei fieri his q̃ credūt in noīe eiꝰ. Magna plane nobilitas. qz si filij dei. z heredes. heredes q̃dē dei. coheredes ātꝝ xp̃i. z ex ꝓsequnti eius frēs. Nō agnoscēs angelꝰ. adorari a iohe noluit. Vide ait ne feceris. ꝓconseruus tuus sum. z fratꝝ tuoꝝ habētū testimoniū iesu. Egenꝰ es/ z multa te petere nccē ē offert̃ tibi iesus ꝓ titulo petitionis i curia dei patris. sic obstuat eccia/ instituta ab eo q̃ dixit q̃cquid petieritꝫ patrē in nomie meo dabit vob. Quo noīe q̃ insigniti fuerit saluabūt̃ iuxta figurā Ezechiel de signo thau q̃ signati saluati sūt. Deniqꝫ nēo vtutē. nēo sanitatē huiꝰ nois nouit/ nisi q̃ accipit ꝓ epientiā. z gustat q̃d illud est. Oleū effusū nomē tuum. Qualiter accepat q̃ dicebat. Pñe nomē tuū z mēoriale tuū in desiderio aīe. Et alt. In te gl'ificabūt̃ oēs q̃ diligūt nomen tuū. Rursus aliꝰ. Ego āt in dño gaudebo z exultabo in deo iesu meo/ q̃i diceret. Hau deāt alij i anxia diuitiaz. z sarcinaz iutiliū accumulatiōe. alij in effrenatōe sordida voluptatum. alij in alijs noxijs atqꝫ ꝓduris. ego āt exultabo i deo iesu meo. qm̃ potissimū appuit gr̃a dei i eo. Ez ecce ōnuo ꝑmonē intrūper conat̃ studiositas iportūa. Et q̃rit quō ueꝫ bz q̃ ois q̃ inuocauerit nomen dñi salu' erit. cū alibi scptū sit. Nō ois q̃ dic mi hi dñe dñe/ intrabit in regnū celoz? Respōsio. req̃rit̃ tertiū dñe. qđ ē opis. sic ꝓmū est cordis. scōm ē oris. Dic cur ap'ls tant' vir petēs in noīe iesu carnis stimulū tolli. exaudiri nō potuit? Rñsio. nō petiuit ad salutē. Associari q̃ppe dz orō q̃ uoz comitib' vt exaudibilis sp fiat/ q̃ pie. i. ad salutē/ q̃ pseuerant sine pcī intruptōe/ q̃ iuste h̄ est in gr̃a z p se. Et ita q̃s/ q̃s in ipo ēt mortꝫ articulo petit h̄ puniri in curia gr̃e. libabit̃ a pena futura. vbi ē curia iusticie/ z volabit lib in celū. sic deducit dominꝰ Antisidiorē sis mediāte merito xp̃i z pena bita in pñti. Verbū q̃d ē qđ dicit ap'ls qz nemo ꝑt dicere dominꝰ Jesus nisi in spūsctō/ cū pessimi nedū illō noīare/ sed in vtute eiꝰ miracula facere memorēt. quēadmodū viderūt ap'li quēdā in noīe iesu demonia eyciētē/ sic z illi reprobi q̃ dicēt in iudicio dño. Nōne in noīe tuo ꝓphauim'/ z in nomie tuo vtutes multas fecim' zc. q̃b dicet. Nescio vos? Rñsio q̃ nemo ꝑt dicere dñs Jesus nisi in spūsctō illustrāte intellectū sic nec aliquā veritatē/ vel ipo simul mouēte affectū z illustrāte intellectū vt in bonis. Qx aūt mali faciūt miracula h̄ est ꝑ ptātē publice iusticie in attestationē veritatis. Propterea nō sufficiūt ostēdeř aliquē sanctū/ nisi comes fuerit hūilitas/ z scitas. Dec vo gratia miraculoz iō dat̃ q̃ncqꝫ reprobis/ ad ipoz ꝯdēnationē/ ne iusti ꝑ magno deputēt si vel habeant vel nō hēant hāc gratiā. Nolite inquit xp̃s gl'iari q̃ spūs vob subiūciūt̃ zc. Ex si sigillū z signū ꝓpriū ōine ptātis qđ est miraculū. adhiberi q̃ratur in testimoniū falsitatis/ deus h̄ nunqꝫ ꝑmittit/ q̃n reclamauerit vel reclamet/ quēadmodū p̄dixit. ne credamus signis antichristi. Et est h̄ ad ꝓbatōnem electoz. Properabat rursus quere re studiositas. Cur non mō fit baptismus vt olī/ in noīe Jesu. z cur nō ad inuocatiōz eius dant̃ genera linguaz/ z opationes miraculoz. z similia. Dū hec int̃ loquēdū surperirruit zelus feruidus/ filiꝰ caritatis. abscede hinc/ ait/ o studiositas speculatriz. nō est tps disputādi sed plorādi. Nā si ꝓpterea deus appellatus est Jesus. si in h̄ apparuit gr̃a ipius vt saluemur. vnde tot nob mala/ tot incōmoda. q̃ in ipm credim'. ipm inuocam'? Acce iminuti sum' ex ira dei effusa sup nos/ plus q̃ gētes q̃ nomē dominī ñ nouerunt neqꝫ inuocauerūt. Et vt alia ptereā. ecce q̃ execrādo scismate eccīam spōsā suā cōcuti sinit deiici/ pteri/ rūpi/ lacerari.

R

Et vbi sūt mīe tue antiq̄ dñe: vbi ē illa quā apl's tu⁹ scribit appuisse/gr̄a: vbi ē nomen scm̄ tuū atq; gl'iosum qō inuocatū est sup nos: Cur derelinq̄s nos dñe de⁹ nr̄: Vbi abūdantia illa pacis quā orītur̄ asseruit p pheta in dieb⁹ tuis: z quam angeli cecine/rūt dicētes. Gl'a ī excelsis ḋo. z in tra pax ho/bo. vol. Sz ve tibi mala volūtas. volū/tas iṅgta. Tu ist̄a a nob⁹ ḋi gratiā absc̄ḋis Tu ḋinū illud carmen obturbas/dissonis mor̄ib⁹ tuis. Tu surripis gl'iam deo p tem suā. Quidni pace spolieris/parce tua: Tu igit̄ bñ viuere docēda eēs/non acute dispu tare. neq; fortassis tps docēdi sed faciendi. qm̄ mala radicata q̄ in mor̄es abierūt. nō v̄bor̄ fomētis/sed factor̄ securib⁹ atq; fer rametis/extirpare necc̄e est. Sed assit port⁹ tps miserendi dñe Jesu. tps miserēdi ei⁹. q̄r venit tps. succurrat gr̄a tua. Appare at illa miseris. q̄r adiutor es in oportunitati/bus in tribulatōe. Jmpera vēt⁹. z cessabit q̄ssatio z aura seuerior̄ z asperior̄. Recor̄de ris gr̄e tue antiq̄ dñe. Recor̄deris infantie sususcepte. p̄p̄ nos sz z circūcisiōis tue: z no minatiōis salutifere mēor̄ esto. Bñdic p̄n cipio anni benignitatis tue. qō p̄ncipium tu corona mia z mirationib⁹. qm̄ illō tibi dedicam⁹ nō fabuloso Jano bifronti. sciē tes q̄m̄ btūs est vir cui⁹ est nomē dñi. spes ei⁹. z nō respexit ī vānitates. z insanias falsas Tu summ⁹ es pōtifex nr̄. des in nouitate ort⁹ tui z coronationis tue gr̄az v̄bratem z indulgentiaz plenitudinē elargire. Sig̃ re dignet̄ gr̄a tua nr̄as expectationes ad p bendas celestis illi⁹ z cathedralis eccl̄ie tue magne hierl'm/eccl̄ie triūphantis/ad quaz tendim⁹/quā tota deuotione cupimus. ex pectantes btām spem. Nō p̄fūdas nos ab expectatione. q̄r ve patientib⁹ repulsam. si vel in signatione/vel in bullis/vel p̄cessu vel possessione/defecerunt. Sit hodierna sanguis tui effusio expectationū nr̄az va/lida signatio. fit eternū salutare. vt vbi ini/q̄tas abūdauit. supabundet z gr̄a. Jta erat ī meditatione mea zeli plāgor̄ q̄rul⁹. cō mouēs/orās/z obtestans. vt sublata mala volūtate de medio nr̄i (illa enī sola pacem cogit in exiliū. illa scisma parit. fouet z nu/trit) nos coadiutores gr̄e dei sum⁹. q̄ p̄ps conatib⁹ non deerit. Qui studiositas. et cur ait non inq̄rit clerus cū p̄latis suis. q̄li bus v̄bis occurrere p̄uenit tantis z tot inco modis. Seu p̄ congregationē factam in no/mine Jesu. q̄ aderit in medio. Seu per se/dule disputationis officiū. tendentis non ad contentionē. sed veritatis inq̄sitionem Seu p̄ inuestigationē criminū regnantiū in p̄ianitate. vt euelli cognita possent: Et eēt clerus/exemplo Jesu/pp̄li saluator. nō lupus dissipator. Expedit ne me studiosi/tatē in talib⁹ occupari Qui zelus. Expe dit quidem z iā multa a tuis sectator̄ib⁹ cō scripta sunt vt oia rite p̄ponentur. q̄ agenda fuerint in consilio. Alioq̄n verendū est ne scismati radicationē afferret exemplo gre/coz/z ne scissuras (qō auertat dei gr̄a) mul/tiplicaret ampliores/q̄lia nūc oia dicere re clamat vt vides breuitatis amor̄. z subdo/la blāndaq; adulatio contradicit. Nihilo/minus obsecratione facta p̄ gratiam domi ni nostri Jesu christi z per me zelum dom⁹ dei/vt tempus modicum detur veritati et eius inquisitioni. propulso omni mor̄da/citatis desiderio. quod longissimum freq̄n ter vanitati datur z fabulationi. dic tu stu/diositas radices aliquas ex iure diuino. sb̄ generalib⁹ p̄ncipijs/vtiles ad sedandū pe stiferum scisma. quoniā illud p̄mū z p̄rin cipalius occurrit in eccl'ia reformandum. Tunc studiositas visa est quedam ape rire/sub consideratione quadruplici/ que qualia sunt. vestrum erit iudicium.

Prima cōsideratio

Finis policie eccl'iastice/z cuiuslib⁹ legis eā regulāt⁹/est pax salutifera/ Hoc satis exp̄ssit diuin⁹ nr̄ p̄bus Paulus q̄ finem legis z p̄cepti/ nunc dile ctionē esse dixit/nūc iesum/intelligens ī di lectione pacem/in iesu salutem. vt sit finis pax salutaris. Neq; opus ē antia deductō ne alia/cum natura nos doceat/ens quod libet non min⁹ suam vnitatē z pacē appe/tere/q̄s entitate/f̄m deductiōz diuini Dio/nysij/augustini z Boetij/ita vt pax sit bo/nū q̄ omia appetūt/adeo q̄ pticularis or̄ do nature plerūq; imutat̄ in reb⁹/vt vnitas p̄seruetur. Manifestat̄ ḃ ascensus grauis sursum/z leuis deorsū/ Si in corpe v̄o/cur nō ī mistico p̄t vicissitudo talis q̄ri/vt pro pace retinenda/fiat deor̄sum/q̄ sursum est/ vt pax p̄maneat. Cū igit̄ f̄m exigētiā finis cetera debeāt moderari/z finis est q̄ ip̄onit necc̄itatē reb⁹/necessitas v̄o legē nō habet/ perspicuuz est/q̄ nulla lex habeat aliquid firmitatis/si paci faciende vel conseruande/

iuuenit̃ ꝯtraria, sed dz interp̃tari vt ſuiat paci/vel penit⁹ aboleri. alioq̃n iuxta dictũ comici summũ ins sũma est malicia/ꝯformiter ad iussionẽ sapientꝫ noli esse iust⁹ nimis/sic atheniẽses fecer̃t ad tp̃s leges lycurgi nõ eẽ/vt semp eẽnt/ꝛ nasica scipio/dũ cõsul/inq̃t iuris ordinẽ sequit̃/id agit vt cum oĩb⁹ legib⁹ romanũ corruat imperiũ. Nullo pacto igit̃ seruat̃ lex/non obſuato legis fine q̃ est p ax. Sicut in simili christianaꝫ doctrinã scribẽs Aug⁹. deducit pro regula memorãda/ꝙ null⁹ textus sacre scp̃ture in sua expositione retinet sensũ spũssci/nisi ille caritatez edificet. Et qm̃ hui⁹ scismatis tam extranea videt̃ eẽ pestis/vt tale nunq̃ visum fuerit minus hñs ꝓuisionis hũane remediũ/docẽte hoc sua in dies radicatiõe expedit ad ei⁹ expulsiouẽ iustitutio nouoꝝ canonũ/cũ ea q̃ d̃ nouo emergũt nouo egeant auxilio/vel iam cõditoꝝ necessaria est moderatio. Sed q̃lis ꝛ ꝑ quid moderatio Sane ꝑ regulã infallibilẽ ꝛ inobliq̃bilẽ legis diuĩe/cuius sectatoribus ꝛ amicis pax multa est/si ꝓphete creditur/ꝛ non est illis scandalum. ¶ Ex quib⁹ elicitur conclusio saluberrima ꝙ nulla via proficiens ad sedationẽ scismatis repudiãda est. q̃tumcũ/q̃ iura vel leges humane videant̃ opponi vt de electione summi põtificis ꝙ est sic et sic celebranda/ꝛ similes/dũmodo diuinuꝫ mãdatũ vl̃ ius maneat inuiolatũ/ Quod scire ad illã spectat sciam ꝑ quã legũ cõditores iusta decernũt/legem eternam imitantes. Hec est lex euangelica que si ꝯtemnat̃ ab aliquib⁹ illi sunt inepti pacis ecciastice tractatores/quẽadmodũ inutiles sunt homines ita adherẽtes nudis textibus/vt epikeyam h̃ est equitatem ignorẽt/q̃les Arestotiles nominauit immansiuos in opinionib⁹ ꝓprijs. ¶ Ex his deniq̃ quis non videat/q̃ impiũ est/presertim apud eos qui se ecclesiasticos dici volunt/si peritos in euangelica lege vel non consultare/vel abijcere/vel maiori sacrilegio/habere ꝓbro cognoscant̃/hinc errores / hinc p̃sumptuose assertiones/hinc ꝑplexitates inexplicabiles/hinc obstinate defensiones adinuentõnuꝫ humanaꝝ in ꝑniciẽ ecclesie/ꝛ pacis salutifere finis sui surgũt. vt ꝙ nõ licet disputare de potentia pape/ꝙ non potest sibi dici cur ita facis/cum tamẽ sit peccabilis. ꝙ non potest ĩ aliquo casu ecclesia sine eo cõuocari vel aggregari/ꝙ hic est fidei articulus. Benedict⁹ est papa exempli gratia/ꝙ non potest in aliquo casu ad ꝯciliuꝫ papa vocari. Ex absq̃ eo non stat salus/cum tamen salus ecclesie in solũ deũ ordinet̃ absolute ꝛ essentialiter/ꝛ in hoĩem christum d̃ ordinata lege/sed accidentaliter ordinatur in papam mortalem/alioquin dum vacat sedes per mortem pape vel naturalem vel ciuilem vtpura si sit hereticus depositus/quis hominũ saluus esset. Alij papam predicant impeccabilem. alij omnipotentem alij sine vlla exceptione credunt extra salutis statum quemlibet sue parti non obediẽtem/quod q̃ta temeritate dicatur ipsi viderint assertores.

Secũda cõsidera.

Quelibet in ecclesiastica hierachia potestas in pacem salutiferã ordinatur. Hec infertur ex prima. Cũ igitur non sit data potestas in destructionẽ sed edificationẽ teste apostolo. Si q̃s abusui potestatis hoc est tirannidi resistit/ille non resistit dei ordinationi/sed obedit qui iubet maluꝫ tollere de medio sui/ꝛ partem scandalizantẽ abijcere. sicut ꝛ liciet cuicunq̃ erga quemcũq̃ vim illataꝫ vi repellere/cum appositione moderate cautele.

Hec cõsideratio facili deductione traducit quorundã scripta super obedientie laudibus ꝛ inobedientie penis ad oppositũ illi⁹ quod ꝑsuadere conant̃. Naꝫ si obediendũ est hominibus q̃to magis deo. ¶ Elucet preterea/ꝙ si salutifera pax tollatur/ex eo ꝙ in Johanne (exempli gratia) potestas ecclesiastica quedam remanet/qua repudiata pax rediret. abijcere potestatem / in hoc casu est eadem bene vti. retentio autez verteretur in abusũ. Addito ꝙ nulla potestas inuenit̃ hic in via/que non subijciatur legi diuine ꝛ naturali/ꝛ q̃ nõ sit peccabilis ꝛ auferibilis vel abdicabilis. aut pro tempore ab executione suspensibilis. ¶ Fundatur in hac consideratione/dictum illud memorabile ꝛ vere dignum summo pontifice/qd̃ his auribus pluries accepi ab ore domini nostri. hoc sine adulationis spiritu refero: paratus sum/inquit etiam vsq̃ ad mortez vel immolationem proprij corporis si ita res exigat/ecclesiasticam vnionem procurare/q̃to amplius vsq̃ ad proprij stat⁹ abdicationem. Nam quando daret vitã/qui non desereret vestem aut vittã/coronaã scu

mitrã: ¶ Vellent aliqui rursus obijcere contra epl'am anglicanã/ q̄ via cessionis i effectu reddi possit practicabilis casu ꝓposito/ inuitis etiã ɔtendẽtib⁹ de papatu/ q̄ q̄ si habeat hic allegationẽ rationabilem coactio ipsi viderint velint itaq̄: nemo cogit At vero quicq̄d de hoc sic ɔstat viaz cessionis esse possibilẽ/ immo in casu necessariaz ad cui⁹ laudem spectat qd̄ scribit Dionysius (non ille ariopagita) ad donatũ. recitatiue in ecclesiastica historia. Dionysius donato fratri salutem. Si inuit⁹ vt ais in h̄ venisti/ offendis in eo si dimiseris volens oportuerat quidẽ etiã pati omia pro eo ne scinderetur ecclesia dei/ ⁊ erat non inferior gloria sustinere martyrum ꝓ eo ne scinderetur ecclesia/ q̄ est illa ne idolis immolet̄: immo s̄m meã sententiã maius hoc puto martyrũ esse q̄ illud/ qr ibi vnusquisq̄ ꝓ sua tãtum ania. in hoc vero ꝓ omni ecclesia martyriũ sustinet Hec ille. Deniq̄ plura sequerentur de quibus non est dicenduz per singula.

Tertia cõsideratio

D Quilibet rationis capax obligatur s̄m vocationẽ suã/ pacẽ ecclesie salutiferam ꝓcurare. Ille orando/ h̄ disputando/ hic predicando/ hic exhortando/ hic agendo. vel quolibet mõ alio. Sumerentur argumenta pro hac consideratõne ex radice filiationis ad ecclesiam/ ⁊ ex radice dilectionis ⁊ iusticie ad proximum: ex radice pietatis seu religionis ad deum. Nulla siquidez in presenti scismate potest serpere deterior labes/ q̄ iuertia querendi pacem. siue illa ꝓueniat ex ambitione. vel adulatione. vel timore. aut alia occupatione non admittente curam hanc salubriorẽ pectora nostra duas nõ admittẽtia curas ait satiricus. Audiam⁹ a sapiente quid pigricies stulta/ operat̄ in agro vel vinea ecclesie. Per agrum inquit viri pigri transiui ⁊ ꝑ vineam viri stulti. ⁊ ecce totum repleuerant vrtice. operuerãt faciem eius spine/ ⁊ maceria lapidum destructa erat ¶ Ex si pestiferum est ⁊ maledictioni proximum negligere opus hoc diuinum q̄ criminosum est/ q̄ nepharium laborantib⁹ non applaudere/ sed irasci: ¶ Propterea stat aliquem adherentem iuste parti plus esse de scismate culpabilem/ q̄ alterum qui adheret parti false. vt si p̄mus aliqua passione vitiosa tractus obsistat quo min⁹ fiat pax/ nec audire paratus sit ecclesiã. Ali⁹ querit cũ omni solicitudine vias pacis. ꝓmptum habẽs animũ obediendi ecclesie iudicio seu veritati/ dum sibi claresceret. Ea nanq̄ q̄ dissẽsionẽ afferũt in presenti scismate sunt talia que in facto maxime ɔsistunt. in quib⁹ errare sine ꝑiculo salutis põt non solũ iste vel ille. sed etiã in talib⁹ ecclesia fallere dicit̄ ⁊ falli sicut dũ mlto tempore feminã pro papa coluit ¶ Porro manifestari potest est ex radice hac/ q̄les excusantur a vitio scismatis: Et q̄ stat scire q̄ scisma est in ecclesia ⁊ tam̄ nescire q̄s in ea sit scismatic⁹ Ec h̄ ɔsequẽter aperit̄ quales sunt anathematizandi et vitandi/ ⁊ quales nõ. Nam velle oẽs indifferenter ꝑtis false extra ecclesiã ⁊ salutẽ trudere/ quale sit/ iam tetigimus. His ex rebus ꝑspicuũ fit deinceps/ q̄ta laude/ quib⁹ ꝑconioꝝ titulis/ cõmendanda reddit̄ partis nostre diligentia/ presertim in inclitissimo francie regno/ ⁊ q̄tum a scismatis obstinatõne procul existat/ vbi quesita est hactenus pax salutifera tanto labore/ tot expensis/ tot legationibus/ assiduisq̄ consilijs. Nec est q̄ aliquis opponat quasdam vel zizanias vel paleas malarum actionum in quibusdam ortas/ inter hanc virtuose operationis segetem/ vel q̄ non satis efficaciter diligentia respondit ad votum. Ascribatur hoc humane fragilitati. Raro enim nascitur granũ virtutis sine palea aliq̄ defectuositatis. Nihilomin⁹ h̄z ꝓfecto pl⁹ ꝟe laudis zel⁹ ille diligẽs q̄ alioꝝ uegligẽs torpor/ quoniã scisma si dimittit̄ absq̄ agitatione/ proferet radices malas altius ⁊ ĩcuulsibiles/ ⁊ productas roborabit. Nam mala per longas cõualuere moras. Doceat nos scisma grecoꝝ quod iam non curatur. nemo non desperat. ¶ Quo in loco grandis offertur ad loquendum materia/ super laudibus parisieñ. vniuersitatis preclarissime studiorum. super zelo feruido ipsius q̄ non cessauit hactenus eniti pedibus vt dicitur ⁊ manibus. aliter q̄ desides aliqui et inutiles/ qui facere nihil volunt: vel nesciunt/ obstrepunt tamen facientibus/ solis contumelijs fortes ⁊ armati. Sed silentium imperat tum benignitas/ tum modestia/ ne in eius laude videamur propriam querere. ¶ Ecce autem quis est/ qui non dicat/ qui nõ clamet/ pax/ pax/ fiat pax/ pacem volo/ pacez super omnia concupisco.

Atvero nonne irridetur deus/quoniã simile est pacem non velle ꝛ illam vel inutiliter ꝛ desidiose velle/ vel impossibiliter velle/ hoc est medijs ad eam impossibilibus con rẽdere/vt si queratur vnio aliqualiter qualiter haberi non valet/ neqꝫ via debellationis/neqꝫ via rõnis seu reductõnis/ neqꝫ via anathematizationis seu sepatiõis/ neqꝫ via ꝺdescẽsionis aut silr. Cũqꝫ itaqꝫ pastor teneaꝯ nõ min⁹ reuocare oues q̃s iudicat errãtes q̃ꝫ ꝯuare nõ errãtes nõne ꝺz/vt fiat vnũ ouile/modũ possibilẽ ꝛ verisimilez ꝯ agẽdi/velle pſeq̃/ẽt cũ dimissiõe gregꝫ p/ prij ꝛ obediẽtis/si p ꝯ ꝯuaꝯ ꝛ vnĩ greꝫ vterqꝫ. Nec est ꝯ deſere gregẽ more mercẽnarij ꝛ fugere/ſz saluare/ꝛ vt vere sic dicam⁹/ fugiẽdo manere. Sz hec cessio dic̃ aliqs fieret pnitiosũ posterꝫ exẽplũ/fatemur id posse ꝺtingere. Nã q̃by reby nõ ꝺtingit abuti: attñ p incerto maloꝫ euẽtu/nõ eẽt tã certũ ꝛ optandum presentis pacis bonum repudiandum/vel negandum.

Quarta considera.

Tantũ est pacꝫ salutifere bonuz/ vt ꝯ p ei⁹ adeptõe neqꝫ mũdan⁹ honor neqꝫ stat⁹ neqꝫ grad⁹/neqꝫ ꝓpria vtilitas debeãt aliquẽ deterrere/ꝛ nihil ꝓſ⁹ nisi pctm̃ ꝺtra legẽ dei eternã. Hec ꝺsideratio posita ẽ ꝺtra illos q̃ dicũt. Obſuetur honor ptis nr̃e.hẽam⁹ victoriã ꝺfusionez euitem⁹. Ecce q̃lia sustinuit opprobria sum⁹ põtifex xp̃s/vt faceret vtra vnũ/recõcilians i suo sanguĩe ea q̃ in celo sũt ꝛ in terra/ factus opprobriũ hoim ꝛ abiectio pleb/et nõ dicẽs ſuek honor me⁹. Sufficiebat ei testimoniũ bonũ ꝺscie ad deũ. Igit vt pateaꝯ/nulla plane via repudiãda ẽ q̃ ꝑt absqꝫ pctõ deduci ꝛ q̃to breui⁹ tãto salubrius Quãto insup patẽti⁹/tanto accepti⁹ apud oẽs/qm̃ res tãgit oẽs ꝛ vitas lucerni amat

Quo circa vie p dñm nr̃m oblate(pferã ꝯ sine adulatiõis oleo q̃ nõ indiget ꝛ salua pace oim)qz nunqꝫ mihi vise sũt iuri ꝺino palã ꝺtraire/nũqꝫ vise sũt silr penit⁹ repzobãde.nisi forte struaꝯ calũnia ex iuramẽto suo.ꝛ ex toti⁹ obedie sue ꝺsensu/ iudicio et req̃stis/alioꝫ tendẽtiby. Propterea rursus nõ ĩprobabile videꝯ/attẽtis circũstantijs offerẽtiby se i pñti scismate/ si ps iusta possit a iuris sui pſecutiõe desistere/vt ad ĩ iustã ius suũ trãsferret/ꝛ fieret iusta seu per nouã electõz ĩtrusi/seu p aliã viã i iur̃ scpto nõ bitã/dũmõ ius ꝺtinũ vtrobiqꝫ iuiolatuz maneret/ꝛ hec via ꝓpt timorẽ ihonoratõis mũdane nõ eẽt penit⁹ abhorrẽda. Haz q̃cq̃da maliuol interptiby diceret.desup residerz ĩspector cordiũ de⁹/.ꝛ iudex.Vitasz caritas abũde remunerãs. Nonne laudata nõne victrix effecta ẽ mr̃ illa ꝺa ifantsap̃ salomonẽ/q̃ filiũ maluit integꝫ abꝺcere. illoqꝫ carere/q̃ꝫ diuisus in suã cederet portionẽ. Denicꝫ in laude. Q. fabij maximi pclarissimã dixit Ennius q̃ non ponebat rumores ante salutẽ. Nõne sancti⁹ ẽ vltro dare gr̃e.dare caritati fr̃e.ꝛ paci bonorẽ sũũ caducũ/imo vitã ꝓpriã cũ merito/q̃ꝫ sine laude ꝛ pace mox naturalis necessitas vtrũqꝫ diripiat. Concedaꝯ g̃ libent gr̃e/id qꝺ/velit nolit obtinẽs/ptin⁹ relinq̃ſ natura. Simpli⁹ nõ videꝯ ĩprobabile/ q̃n expediat in casu eccĩam ad tps sũmo pastore carere/vt interi p tractatũ vel aliꝯ adeptio pacis celerioꝫ hẽreꝯ. Ex si canones oppositũ sanxerũt/lex ꝺina nõ dissonat. Nã ex dicto/p̃t absqꝫ papa mortali stare sal⁹. Qꝺ si timeꝯ infamatio ptis illi⁹ vl illi⁹. Jã rñsuz posuim⁹. Quoseq̃nꝯ deducim⁹/q̃ ꝓpt tiorẽ succũbẽdi aut inhonoratiões hũane/ q̃ vticꝫ vitiosa nõ sũt/ꝺciliũ generale vl is ecclesie nõ videꝯ repudiãdũ.sz piũ ẽ credere/ q̃ in tractatione p̃tis materie nõ erraret. Audiam⁹ rõem/ꝺstat itaqꝫ q̃ in materijs fidei terminãdis error nõ cadit in generali ꝺcilio. Rõem dãt doctores ex spẽali assistẽtia spũssci.ꝛ xp̃i regẽs ecciam/nec pmittentis errare in his ad q̃ hũana iuestigatio peuenire nõ põt. Sec⁹ in his q̃ vel facti sunt vel hũana ratione terminari possunt. Hũc autem scisma presens q̃ꝫ in his que facti sunt plurimum hereat/eius nihilominus terminatio tam perplexa cernit/tamqꝫ difficilis/vt supra hominum vires ingenia iuentiones ꝛ consilia/videatur. Vbi vero deest humanum/potest ꝛ debet absqꝫ temeritate diuinũ auxilium etiam miraculosuz expectari. Jta enim de sortibus mittendis in casu determinat augustin⁹/dum seuientiby tirãnis inquirit quis de multes platis pro gregis salute remanebit/qui recedent. Nonne igitur absqꝫ periculo causa illa cõmitti deo ꝛ vniuersali concilio posset absqꝫ formidine q̃ꝫ maior pars vinceret si esset in iustior/ꝛ maxime in perniciem ecclesie/qꝺ addo quoniam in casu cõmunis error faceret ius presertim error facti / vel ex facto

ortum habens. Auxilium tale miraculosū nonne in bello corporali iudas machabe⁹ nonne moyses/nōne fideliū alīj talit expectauerunt/qñ psequebat vn⁹ mille z duo fugabāt. z milia centū sto securiori fiō p hoc scisma te finiēdo/pōt in opitulatiōis dine assistē/tia spāli/ p tractatū vniuersalis concilij spes brīs. Et qs obsecro tāte psūptiōis inueniri poterit/vt determinatis p tot viros celebrimos/ppriā opinionē vel pferret/vel eoz dictamē nō imitaret. Piū qz sentire est vt nō nisi viā mediā/viā pacificā/z vtrobiqz honorabilē/sentētiaret concilium. Necz tñ ignoro multas circa hec z alia/suboriri difficultatū nebulas. Sz eas oēs lux dine legis suis radijs facilit eñceret / si nō vltra ceruicosa contradicēdi libido ostiterit. Si oculos rationis necz segnities inq̄rendi clauserit/necz ruditas obtuderit / necz eos lippitudo carnalitatis/necz curaz puluis/necz fum⁹ psumptōnis suffoderit/necz postremo malitia cecauerit q̄ min⁹ apparere possit gratia dei saluatoris nr̄i. Ista studiositas p zelū stimulata pgebat in logius. Cui⁹ ego fmonez interrūpens/z finiens/exclamaui. Appareat o vtinā bone iesu paz nr̄a. salus nostra. appareat tandē aliqñ gratia tua/vt p⁹ illustrationē sincerā/z agēda videamus z ad ea q̄ viderim⁹ iplēda qualescam⁹. Res q̄ppe i obscuro nimis demersa ē. nā z nob caligines/pulueresqz difficultatū ābulando spōte suscitam⁹. Deest insup apō mitos gratia hūani auxilij/q̄ sil apparere z cooperare debuerat gratie dei. Obfuscat eā ptea vel abscōdit amoz ppriꝰ/ q̄rens q̄ sua sūt/z incircūciso corde ābulās p⁹ desideria carnalia/atqz secularia/necz sobrie necz iuste necz pie viuēs in h̄ seculo/q̄si non expectaret btām illā spem q̄ sola desiderāda ē. Sola velut encenīū dine gratie iugit postulanda. Prouideat meliora vicinioraqz saluti gratia eadē dei z saluatoris nostri h̄ nos iustificās/z glorificās in futuro amē.

Finit fmo de circūcisiōe coza papa apō Tarasconam. Anno. Mcccciij.

R

Epistola eiusdē ad dominū aurelianen. de fmone pcedent.

Serenissimo pncipi z militi regis poli/dño aurelianē. Suus Johes cācellari⁹ eccie pisien⁹ in dign⁹/obsequiū hūile. pacisqz p sentis cū etna/donū felicit adipisci. Dulta hacten⁹ sepsi strenuissime dñe. Plima dixi q̄ ad ecclasticā pacē vtilia videbāt/pse quēs pacē extulātē/latratu q̄ potui / ego de genere catul⁹/offerēs insup p virili portōe ad opus tabnaculi dei/cū hoibz/ea q̄ ō manu sua videbar suscepisse. Nec igro posse ea a tot capitibz/ivarias facile traduci sniaz z forsan aduersas/ q̄ tñ oia si cū distinctiōe tpm circūstātiaz. qz sese offerētiū multiplicitate pēsari dig fuerint/arbitroz ea iuenturi netu pcordi vitaz int se iūcta ee/ vtpote q̄ circa idē cētrū eundēqz cardinē pū ōsideriū voluebāt. Ulā itaqz cessionis bñ practicatā/ego breuissimā z optimā cēsui/iudicans ad ei⁹ receptōz fm p̄patōez animi/ābos cōtēdētes de papatu iure dine pstrictos. Nec erat q̄ allegarēt coactōz. Ueilēt itaqz. cogebat nēo. Porro in pclusiōe substractionis nō affui/quā tñ pclusā ipugre ptinaci aīositate nō psūpsi. Sz postqz dūs nr̄. Benedict⁹ viā cessionis/z alia q̄ pterebāt accōmoda p pace/z reformatōe eccie dict⁹ ē accepsse/opponit se puitas mea/cū odijs z discrimibz nō modicis/vt ipe neqz papatū de facto irreuersibilē amisisse/ neqz hereticus aut scismatic⁹ indicādo eē cāret. Placuit q̄ qz restō quā z pdicaui coz̄ celeberrimo cetu ppl'oz. Per hāc itaqz/ab ea nr̄a secū vnita/portū pacis general' attīgere facilt⁹ spabat. Deniqz nō tā missus quā coact⁹ legat⁹ ad dominū nr̄m sup hac materia /p pte vniuersitatis pclarissime studioz/cui ego filj⁹ negare potui nihil/ppsui pmo massilie De hic tarascone fmonē hūc/quē decor⁹ p sentie vestre nobilissime fulgor illustrauit. Hūc fmonē sic z pñtē ppositōz / postulare dignata ē celsitudo vr̄a ab exiguitate mea/ q̄lis ā tego sū vt l'b vel aliō q̄ppiā denegar̄ psūpserit. accipite itaqz fmonē q̄liscūqz ille ē/vbi aliq̄ sed pauca ex dictat⁹/in margine posita sūt/q̄ breuitas pceps eripuit ne pferrē. Bñ valeat pclara dñatio vr̄a/ ad cōem pacē/z ppriā salutē ōsequēdā/septū tarastone Ann do. Mccccij. i vigilia epiphanie

Epla dño cameracensi existēti in curia.

Decreuerā ruerende pat. z pceptor singularis accurati⁹ si vacasset per dictatū/q̄dā scribere pqstur⁹ ō sinistra vel interptatōe/vl relatiōe dictoz. imo pluriū non dictorum in fmone circūcisiōis habito tarastone coram domino nostro/ tempore legationis mee pro parte alme vniuersitatis Parisiensis matris mee.

Sermo coram alexandro papa

Experior itaq; verā eē comiti sniam nihil eē q̄n male narrādo possit ꝺteriorari. Hāc ego eē vnā ex maxis difficultatibvestimo/q̄ reddūt offiñ p̄dicatiouis oneros̄issimū. q̄s difficultates atq; discrimia Greg. ⁊ Crisо. q̄libet in suo pastorali/⁊ Aug. iiij. ꝺ doctri/na xp̄iana/copiosissime narrauerunt. Fit enī plerūq; (roq̄r centies exptus) vt p̄ntes in ſmone aliq̄/non solū deprauēt bñdicta sed ea q̄ nullo mō dicta sūt/ꝺstant affirmēt pro platis. Stultoꝝ quiꝺ infinit⁹ est nūe/rus. Est tñ sapiētis assertio/Stult⁹ ñ capit ꝺba prudētie/nisi ea dixerꝫ q̄ ꝺstant in corꝺ suo. Uerꝫ q̄z ē dictū apuley mlt̄os eē q̄ sol' auribꝫ corpis philosophanť/ intellectū ꝺvo vel nullū hñt/vel illū variāt pvarietate pas/sionū ⁊ affectionū/quēadmoduꝫ in sonitu cāpanaꝝ sumim⁹ argumētū/Dicunt eī(vt vulgari more loq̄r)qꝺ volum⁹. Porro mi/hi ꝺsci⁹ suꝫ/nihil ptulisse tūc/qꝺ ñ eēt sacre fiꝺi/monitisq; salubꝝibꝫ accōmoꝺ. ⁊ exami nata vitate stabilitū. Nihiomin⁹ q̄t bōe ie/su sup eodē ſmone mihi relata sūt/q̄ ne dū nō dicerā/sꝫ nec cogitauerā. Quot peruer/se capta ⁊ puersius ipugta audacter assere/re q̄sdā postmodū p̄ntes/viderint ipi quo studio vel ꝺdicendi vel vane cōplacēdi/seu zelo vel igrantia moti/q̄sisse veritates per me positas ipugnare/⁊ p rōes palā errone as/sꝫ nolo seq̄ relationes solas boim in tā/to negocio defendēde veritatis/ne pugne/mus/vt dicit in tenebris. Habuissent igit dictoꝝ meoꝝ formā ꝓpriam/⁊ limitatio nē/adeo vt transpositō sepe vel omissiovni us vocabuli sniam variasset/habuissent in q̄ formā ipam/habuissem viceuersa solide q̄ dixissent/nūq; refugissem p veritatis de/fensione ꝺgredi. sꝫ q̄d agerē /nihil obiectū est qꝺ strueriм/dū essem p̄ns/potensq; ver botenus rñdere/sed longo postmodū int/uallo me absente ⁊ surdo vocibꝫ eoꝝ pluri/ma/variaq; in oppositū dicta predicataq; ego solis rumoribꝫ accepi/q̄bꝫ cur non ma gno conatu rñdere pauerim iaꝫ exp̄ssi. Ho uissime āt hesterno vespe scp̄sit ervn⁹ amicꝫ fidelissimi⁹/se audisse ab altero/q̄ similiter audierat ab aliꝭ grauibꝫ (vt dicebat) viris me dixisse in ter cetera q̄ bomīe in articulo mortis exñte q̄libet sacerdos bz eēlem ptā/tem cū papa in indulgēt̄ijs dandis/a pena ⁊ culpa. Hanc ꝺo assertionē certissim⁹ sum nec sensisse nec dixisse/quāquā si de po testate ordinis in casu necessitatis fieret lo cutio/scitū est satis/q̄d doctores sententiēt Deniq; quid dixerim/vñ error talis potue rit/in aliquibꝫ paꝝ forsan aduertētibꝫ ad ꝺboꝝ formā/elici. Pono diffusiori ſmone ī cartula colligata p̄ntibꝫ. Tu ptextor sapiē/tissime coram tuis oculis tot⁹ palam sū/nibi int⁹ ⁊ in cute not⁹. Digneris accipe baculū defensionis mee in h̄ articulo/q̄ app̄bēso/voces oppositas/si ira dignū visuꝫ fuerit/ valeas cōpescere. Postremo totū ipm ser/monē quē bacten⁹ recōditū absq; mltiplī/catōe in alias man⁹ habui/mittere(si ira cē sueris)pat⁹ sum: intētione talis finis. Det dñs ipe bñ valere iugit in dño/ad ꝓsecutō nē btē spei/⁊ ad vnionē celerius remeandā in regionē ecclesie sancte dei.

Sermo factus co/ram Alexandro papa per magistrum Jo/hannem de Gerson, cancellariū parisieñ. In die ascensionis domini.

Adiuua rex celestis ⁊ tu regina genitrix ꝺvo/go paupertem ⁊ inopem de regno ysraelitico locuturum.

Domine si in tempore hoc re/stitues regnum israel. Origi/naliter Actuū. i. ca. ⁊ recitati ue in epistola presentis festi/uitatis. Non sum nescius beatissime pater/voq; cardines orbis ter/rarum/⁊ ceteri domini sapientia clara ful/gentes/me subire sermonis onus prorsus impar exiguis viribus. Idcirco pulsabo ianuas deuote/regis celestis/vt impfectuꝫ meum suppleat. humili det gratiaꝫ. linguā infantis faciat disertam. Et quo facilius exaudiar oretur pariter eius pia genitrix/ illiq; salutatio p̄sentetur angelica. Aue gratia plena ⁊c. Domine si in tempore hoc ⁊c. Quesierunt hoc apostoli ab ascenden/te domino. eisdem quidem verbis. sꝫ sensu vario. qua varietate breuitatis studio p̄te/rita. quoniam duplex est regnum israel. hoc est videntium deum. alteruꝫ celeste tri/umphantis ecclesie/cuius ciues deum vi/dent per speciem. alterum terrestre militan tis. cuius ciues deum intuentur per fidem Dicā primū quō celestis/deinde terreni ruи/nas ascēsio dñica hodie restituerit. Pro hanc mihi ptitionē ñ me⁹ sensus sꝫ diuin⁹ ꝓtulit apl's. a q̄ scptū memī deū pr̄eꝫ ꝓposuisse in dispēsatōe plenitudis ipm ūstaurare oia in xp̄o q̄ in celis ⁊ que in terra sunt. Ecce me

docet apl's tu⁹ vas electionis tue dñe Jesu que tibi rñdere licuerit q̄rentib⁹ discipulis dñe si i tpe h̄ zc. Nā si p te eēnt instaurāda q̄ sūt in cel' vti affirmare illū pspicio. q̄d tibi leui⁹ q̄ hāc illis veritatem rñdēte ꝑ te ascēdere celos vt ciuitatē diminutā z mag̃ p te sua p scel⁹ orbatā turpe/reintegrares. Ipsa malo⁹ oīm ꝓma parēs supbia / lucifer illū q̄ mane oriebaṫ/cū tertia stellaꝝ pte trahit ad tenebrosū occasū. Et q̄s crederet nō inde regni supni claritatē obūbratā? Lolite ex h̄ celo visibili lucifer / z cū eo tertiaz ptē stellaꝝ/cui dubiū ē noctes obscuriores fuīas? Quis nesciat ip̄fectā remāsisse sc̄oꝝ āgelo⁹ societatem suo numero diminuto? Quis in dubiū vocabit corp⁹ ciuitaṫ illi⁹ pstantissimo⁹ mēbro⁹ auulsione sensisse lesionē/z integritatē pulcerrimā amisisse? Hi⁹ opinor. Ergo claudicabit sc̄oꝝ gloria. nec ōi ciuitas de sui integritate letabit. Si natura tanto tpe vacuū insectet z sic exhorrescat. q̄ pacto supnas sedes vacuas/oculis eōs aspiciet sc̄oꝝ glia? Deniq⁹ gaudēt angeli ad pniam pctō⁹. Qui si gaudiuz ingerāt angelis lachryme mee. q̄d delicie mee. Etsi delicie mee gaudiū sit āgelo⁹. q̄mō magis fuisset eo⁹ q̄ ceciderūt pmāsio? Ut illō ciuitati celesti deest. Fuisset igit aliq̄ sc̄oꝝ iocūditas stātib⁹ āgelis q̄ ruētib⁹ sblata ē. Ergo inq̄es ꝓfirmati spūs cetero rū ruinā melti deplorauerūt. z q̄ pte btōrū ciuitatē luct⁹ ingrederet. Nō dico fleuisse. ñ mestos/ñ tristes extitisse/viderūt culpā pec cātiū. nō inō letati sūt ꝓpt̄ caritatē/neq⁹ cōtristati ꝓpt̄ ꝓfirmatoz Viderūt deinō penā z letati sūt iusti vidēdo vindictā/atz ad dei ectōz ip̄io⁹ affuerūt ꝓditori Ut enī micha el z āgeli ei⁹ pliati sūt cū draconē. z putas victoria potitos nō inde sūpsisse gaudiuz? Sz aliō ē aliquā deesse leticiā ip̄fecte ciuitati. aliō tristiciā admittere Nōne vides delectatōes ip̄as itellect⁹ purissimas z ōrieta te carētes cū assūt letificare. cū absūt nō cōtristare Accessit ad mali cumulū q̄ ea supbia q̄ ꝓcepat ī cel' dolorē. in padiso trestri pegit iniq̄tatē. q̄n p inuidiā indigta carnem eo viliorē ascēdere vñ pstātio⁹ spūs corue rat. hoi ꝓdito ad replēdas sedes in celo vacue factas/in fpētē dix⁹ vir⁹ aspsit. Hic. n. iuidia mors intrauit i orbē tra⁹/q̄uis inītiū exti terit oīs pcti supbia. Ita ex omi pte optate restōni supne ciuitatis/malign⁹ obuiabat. Attn̄ spes eū fefellit. restituta ē imo z āplificata dignitate. Cecidit lucifer p supbiā ascēdit ali⁹ lucifer p hūilitatē. Innecte tenebre p occasū ꝑmi purgate fuerūt p ortū scōi. Ille minuit scōꝝ nūeꝝ iste restauraūit z āplificauit diminutū. Ille regni violanit integritatē. iste violatā repauit. Ille in celo sedes vacue fecit/iste nouis laudatoribꝫ vacue factas adipleuit. Ille mlt̄os ex āgelis/exēplo malo traxit in ꝓceps. iste plurimos hoies iustificatos tanq̄ cētesimā ouē ꝑus errātē ꝓpr̄ijs hūerīs reportauit in celos Iste ex oī pte sathan ōludiṫ. nec. n. ī celos reascēdere potuit vñ tāq̄ fulgur ceciderat. h̄ ē furoris ipetu fuerat ꝓcipitat⁹/z ascēsuz quē hoi atz restōem quā inuidit ciuitati nl̄laten⁹ ipedire pualuit Uex gladio suo manu potētioris erepto iugulaṫ. z dū intētiō e corrupta ab ingressu gl'ie nouos ciues. phibere glorioſū dei regnū itegritate pulcerrima fraudare satagit/tā ciuib⁹ fabricat coronas/q̄ nouā dignitate regnū honestat. Lucifer inde cecidit. sol ascēdit. Uanitas e celis eiecta ē. vitas in celo reuecta ē Amiserat illa ciuitas creatū angelum/ac recepit creatorē hoiez. Uñ z h̄ vex ē illō apl̄i. Nō sic delictū ita z donū. Uis ēt audire novū gen⁹ gaudij qđ nisi hō peccasset ciuitas illa nō sensisset. Hō vereor ne nimis audaceloq̄ videar/cū seq̄r Berū. auctorē/q̄ nō putat deū nr̄m totā bitu⁹ gl'ie sne laudē/ donec veniāt q̄ ī ꝓspectu āgelo⁹ psallāt tibi. Letati sum⁹ p dieb⁹ q̄b⁹ nos hūliasti. annis q̄b⁹ vidim⁹ mala. Hoc gen⁹ leticie celi nescierūt nisi p eccie filios. h̄ nēo vnq̄ letatur/q̄ nūq̄ nō letaṫ. Opportune p⁹ tristiciam gaudiū subit. p⁹ laborē q̄es. p⁹ naufragiū port⁹ placet cūctis securitas/sz ei magis q̄ timuit. Jocūda oīb⁹ lux/sz euadēti de ptāte tenebraꝝ iocūdior Trāsisse de morte advitā/vite gr̄am duplat. deest laudi si desūt q̄ dicāt trāsiuim⁹ p ignē z aquā z duxisti nos in refrigerīū. Quodie felix illa ciuitas nouis exūlat gaudijs. ad hūc diē celest⁹ ruine pdurauerūt. Añ hūc diē nēo ascendit in celos cū dextro sc̄ipserit ꝓpha q̄ ascēdit pādēs ante eos iter. An vero ipo ascendēte coascenderint q̄ cum resurgente resurrexisse legūt? aias oī labe purgatas Credo/sed de corpib⁹ haud q̄cq̄ temere diffinire velim. Ergo leti fuerūt angeli ꝓpo ꝓcepto. leti nascēte. leti p̄dicāte. leti hoiem redimente. leti resurgente. sed letiores ascēdēte. Quid ita? Quia multa docēt misteria ꝓpo pūte q̄ ꝑus absēte nesciebaṫ. Hec id mūz videāt cū scripsit apl̄us. Innotescere principibus

ꝛ ptātibꝫ in celestibꝫ p ecclam / multiformez
sapiam dei. Porro qō pus sola spe tenue/
rāt/ruinas suas resarciendas/hodie re letio
y re cōprehēdūt. ¶ Quis mihi det o dñe Je
su/o glīosissime restitutor regni celestꝭ. ꝙs
mihi det vt possim ꝯcipe ꝯta intuleris ho
die celis festa gaudioꝝ. ꝯta iocūditate btō
rū spirituū agmia ad nouā solēnitatē iuita
ueris/ꝯta tibi letcia calcatori torcular cū
rubris vestimētis celos introgrediēti tota
supna curia certati obuiā venerit/aduenis/
se gratulata ē/ꝯtis laudibꝫ triūphatorē p/
secuta ē/ꝯ iocūdis ebsecꝭis in sedē excelsio
rē collocare studuerit: ¶ Si pl⁹ gaudeat sup
vni⁹ pctoris pnia ꝯ sup nonagintanouez
iustis q̄ ea nō egēt. ꝯtū de te gauisa est deo
hoie/mortꝭ victore/tot penitētes in ipsam
domū patrā nō reducēte ꝭ reportāte/ q̄ipe
es sūmū ei⁹ gaudiū. sūm⁹ amor. sūma suaui
tas: ¶ In te eni tota desiderat ꝯspicere. te su
is ipi⁹ oculi ex ꝓpinq̄ ꝯtuendum pītabas.
Quā incredibili voluptate sensus oīm in/
tios tua vox illa pmulsit. ¶ Cōgratulami mi
hi o amici ꝛ vicini. qz iuēi ouē q̄ pierat. iue
ni dragmā pdītā/mortu⁹ fili⁹ reuixit. ¶ Cele
brem⁹ alacriter o xpianitatꝭ rectōres inclīti
celebrem⁹ tantā festiuitatē. repītem⁹ in ter
ris angeloꝝ leticiā/q̄ p nra illis salute ptiz
ingesta ē. ¶ Nob ꝯgratulemur q̄z ē hodie re
lacata imo ꝛ captiuata captiuitas. Ascen/
dēs eni xpus in altū/captiuā duxit captiui
tatē. gaudiū ingēs hodie cyrogphū nre dā
natōis deletū ē. Quidni hodie illa natura
in celū ijt. cui dictū ante fuerat. terra es ꝛ i
terram ibis. Et vt thematis sententia con/
cludatur a dño in tpe hoc restitutū est cele/
ste regnum israel. Hec ꝑ pore pte nri ser
monis satis sint. Domine si in tpe ꝛc.

z ¶ Racte iā hec introgatio de regno
t pegrinatonis eccie/qō ab Abel iu
sto ducēs originē ꝛsi postea sepe la
borauerit tñ nūq̄ vniuersum increpuit. Se
pe expugerūt me a iuuētute mea ꝛ ñ potue
rūt mihi. Floruit aliqū sb pīarchis ducib
iudicibꝫ regibꝫ sacdotibꝫ. vexaploꝝ tpe na
tionibꝫ subiectū mire deflorauerat. Rnde tu
q̄rētibꝫ dñe Jesu/te ego /sicuti cte nē opib
nēvocibꝫ rndisti. ꝛ si min⁹ fortassis ad affe
ctū q̄rētiū/tñ ad vitatē. Audistis/qm̄ misi
vos vt eatis ꝛ fructū afferatis/eripiēdo ci/
ues israeliticos e manibꝫ regis babylonis.
Auditis/qm̄ ꝑcipio vob vt eūtes in mūdū
vniuersū pdicetꝭ euāgeliū oi creaturē/vt sitꝭ
mihi testes in hierlm ꝛ iudea ꝛ samaria. ꝛ
vsq̄ ad extremū terre. Cur h⁹? Nisi vt q̄qua
uersū hoste depulso/regnū israeliticū/ vro
ministrerio dilatet. Dui⁹ rei grā dedi q̄sdam
vrm ap̄los. q̄sdā ꝓphas. q̄sdā euāgelistas
alios aūt pastores aut doctores ad ꝯsūma
tionē sctoꝝ in op⁹ misterij. in edificatiōem
regni ihū. Propterea alteri vrm alterā māi
festatiōez spūs pti ōdi pti dabo ad vtilitatē
repationis regni desolati. Et ne nudos ho
stiū telis exponerē succinxi lūbos vros in
vitate/indui vos lorcā iusticie. dedi pedū
calceos in ꝓparione euāgelij pacꝭ. tuli scu
tū fidei/galeā salutꝭ/ꝛ gladiū spūs qō est vr
bū dei. qz vo ibecillibꝫ q̄les adhuc estꝭ hec
arma porti⁹ forēt oneri ꝯ vsui. Et dico vob
ab hierosolimis ne discedatis/q̄aduscq̄ re/
ceperitis vtutē spūsscti supueniētis in vos
q̄ nō arma tm̄ sine molestia ferre. verūetiaz
cūctos ipetus hostiles eludere. imo ꝛ exer/
citus fundere atq̄ fugare possitis. Nā quō
dāna celestia restituēt nisi ex his ciuib⁹ re/
gni terrestris q̄dā surrū ascēderint. ¶ Hec
illis car⁹ ꝓceptor/ cui⁹ vocib⁹ diligent pa/
ruerūt. Ubi p⁹ spūsscti susceptionē/pfecti ꝑ
dicauerūt vbiq̄/dño cooperāte ꝛ vmonez
ꝓfirmāte seq̄ntibꝫ signis. Ubiq̄ circūtule/
rūt sagittas potētis acutas cū carbonibus
desolatoꝝ. vbiq̄ vicerūt regna. effugarī
aciē gladij fortes fuerūt in bello. castra vr
tē rūt exteroꝝ. Ita breui creuit eccia iclyta fa/
cta ē ꝛ posita ē in supbiā seculoꝝ. dñata est
a mari vsq̄ ad mare. ꝛ a flumine vsq̄ ad ter
minos orb terraꝝ. Adorauerūt eū oēs re/
ges. oēs gētes fuerunt ei. ¶ Sed q̄d ad ꝛ
hec ascēsio⁹ multū p oēm modu⁹. Quippe
q̄ diu dñs in terris cū discipulis ꝓuersatus
est/humi repsit eoꝝ dilectio. dulciter sīq̄dē
eum amauerūt. ꝛ p ei⁹ dilectiōe spreuerūt
alia. Ecce inq̄ūt reliq̄m⁹ oīa ꝛ secuti sum⁹ te
Uex nescio/quō pītia vise carnis/spūalis
amoris puritatē nō admittebat. Jnde se/
pe tanq̄ carnales obiurganť. Jnde petrus
impatienter audiēs verbū de morte mgrī/
sathanas vocať. Jnō cūcti molestē tulerūt
q̄ de ascēsuri mgrī discessu audierūt. Jnde
plus illi sapiebat vbū caro q̄/vbū vitas. ꝙ
bū sapientia iustia virt⁹ pietas. Jnde scri/
ptū est illud. Nisi ego abiero paclit⁹ nō ve
niet. Et illud aliud. Nondū erat spūs dat⁹
qz nondū fuerat Jesus glorificat⁹. Sz p⁹
mgrī discessionē aptiores subinde fuerūt
scī suscipe spī/a q̄ roborati atq̄ firmati

discerēt amare valide, ꝓdicare vitatē ītrepide/frigida corda succēdere/discerēt pl⁹ iuuenire sapoꝛis ī ẏbo deo ꝙꝫ in ẏbo hoīe. Experirenť altioꝛē amoꝛis gradū iā eis oñsuꝫ a xꝓo dicēte. spūs est q̄ viuificat/caro nō ꝓdest quicꝙꝫ. Ad hūc gradū Paulus ascendisse videbať cū dicebat. Et si cognouim⁹ xp̄m ſm carnē/sed iā nō nouim⁹. Forta ſis ꝛ ꝓpheta cū diceret. Spūs ante faciē nr̄aꝫ xp̄s dñs. Cui⁹ igiť spūalis amoꝛis virib⁹ ac roboꝛe regnū israeliticū restituerūt.

Sed heu ꝛ plusꝙꝫ millies heu. ꝙꝫ grandis nobis materia lachꝛymaꝝ obꝝiciť. Circūferam⁹ oculos quoꝛsumcūꝙꝫ libuerit. nusquā pax/nusquā trāquillitas. nusquā secura quies. vbiq̄ calamitas. afflictio perturbatio. O me miserū/quō regnū vbiq̄ diffusuꝫ p bellatoꝛes inclitos/coartauit in angustuꝫ ac restrinxit rex impi⁹ Babylonis. quō maioꝛē ātiqui regni poꝛtionez abstulit xp̄o/ꝛ eā ipaz q̄ sc̄ōm sibi nomē retinuit innumeris tempestatib⁹ iactatā afflixit. Nam quota sunt humani generis poꝛtio machomettici ac ab octingētis ferme annis suaue xp̄i iugū ceruicib⁹ excusserūt? Quota indi/ferū xp̄iane crucꝭ insignib⁹ exoꝛnati ꝭ eccie romane primatū ignoꝛare. Quota greci/at illos mala tempestas a sede Petri disiectos/non modo scismatis sed nōnulli⁹ etiā heresis macula fedauit. Latinitas ipa puꝛioꝛ ac īmaculatioꝛ. sedē enī habet Petri. p cui⁹ fide ne deficeret specialiter oꝛauit ille q̄ in omnib⁹ exaudit⁹ est p sua reuerentia. Ipa tamē tam multis ꝙꝫ diuturnis ꝙꝫ violentis scismatib⁹. tū antea sepe. tum nostra tēpestate miserabiliter cōcussa languit Unde nup tantaꝝ calamitatū impatiens eccia/mlt̄is suspiꝛijs ac gemitib⁹ clamauit ad dñm. Dñe si tpe reſtitues regnū israel Aliq̄ ex pte audita ē. excitat⁹ est tanꝙꝫ doꝛmiēs dñs. tanꝙꝫ potēs crapulat⁹ a vino. et pcussit inimicos suos ī posteꝛioꝛa. opproꝛiū sempiternū dedit illis. Asportauit duplicē sobnam tanꝙꝫ gallū gallinaceū ꝛ fide lē Eliachim substituit. Haꝛ cui⁹ ē ista tua substitutio. p. b. nisi xp̄i? vñ ꝓuocatō ꝓsilij tā mira? Uñ pus discoꝛdātiū inaudita cōsensio? Uñ tot p̄sulū ac p̄sapientū ꝓcursus tā celer? Nō cā certe dissensionis ꝭ pacis. Non vocauit papa. fuit ꝓuenticulū. O ridenda ac irrōalis nimiū rō. Necꝝ vero ad q̄uoꝛ illa ꝓcilia q̄ī actib⁹ ap̄licis describūť Petrus vocasse memorať. Necꝝ sinodus Nicena iussu Siluestri. sed Cōstātini ꝓuenisse legiť. Ad quintū vniuersale patꝛ/ꝓsiliū cōtra theodoꝛū nestoꝛij discipulū/nemine ꝓuocāte/sese certatim p̄sel exhoꝛtati sūt Fuere ergo ꝓuēticula? Caue dixeris. Colunťab Aug⁹. tanꝙꝫ euāgelia. Quid si sciſma dubios r̄ddat xp̄ianos quē duoꝛ ꝓ papa colāt. Quid si qō praꝝ est/summ⁹ pontifex labaťin heresim/vt legim⁹ Liberium arriane prauitati subscripsisse. Marcelli/nū idol sacrificasse. Quid si iutolerandis oneriḃ xp̄ianitatē grauaret? An aduersus tātos moꝛbos vllā relinq̄s medelā? Relinquo inq̄es. Credo sane. Hāimpfectam ni/miū eccliasticam policiā astrueres/nec a ꝺo cuius pfecta sūt opa salubꝛiter institutam/qō credere nefas est. siq̄s in eā moꝛbo possꝛ incurrere ꝓtra quē nll̄a posset adhiberi medicina. sed tū nulla memoratis casib⁹ relinquiť/si nō aliqñ sine pape vocatione ꝓuenire possit ecclesia. Libent hic diuti⁹ insisterē sed bꝛeuitate ꝓhibeoꝛ. Quoniam ergo te certū ac indubitatū pōtificē nobis exhibuit deus/vt reliqua mala per te tollat ꝛ regnū israel nimis instrictū itez ampliet ad te iā cōuertitur ꝛ clamitat eccia / querēs Dñe si in tempe hoc ꝛc. Nō ab lōgis inq̄t retro diebꝫ quisq̄ me sum⁹ pontifex in tā tam spem erexit recuperāde mee dignitatis antiq̄/sicuti tu/quē video ꝓtrarie dispositū illis q̄ me diuiserūt. Facobsecro vt nō frustra sperauerim. Cōsidera etiaꝫ atq̄ etiā q̄ cū mihi donat⁹ es. tu⁹ esse certe desisti. nec si te vocē dñm/tu me ꝓterea famulā arbitreris. Sic Sara obediebat Abꝛahe dominū illū vocās. Nō ego certe tua. sꝭ tu meus. oia siq̄dem mea sunt/siue Paul⁹ siue apollo siue cephas. Tu te etiā filioꝝ meoꝝ seruū vocas. si nō es/cur te vocas? Si vere es. negato dñm/ꝛ vide q̄tū mihi debes Si q̄spiā te filioꝝ meoꝝ rōabiliter vti velit/non potes te sibi negare vel furari q̄ su⁹ es. q̄n p te vel aliū/necessitati sue succurras q̄uis nil ambitioni/nihil auaricie/vel malicie debeas/si tantū singulis. q̄tū vniuersis. certe q̄tuꝫ vniuersis tantū mihi. Quare suspirabūda atq̄ plorabūda peto/vt mala mea respicias/vt regnū israel hoc tpe restituas. Justū petit pater btissime. eā ex audi. vniuersū studiū tuū ad regni sui restitutionē ꝓferas. de vetusta illa saracenoꝝ ruina/q̄uis o si resarciret. Uix ausim aliquid dicere. ꝭ nō existimēť xp̄iani populi

B

rctōres/ꝫ absoluti p̄cepto qō hodie tuis auribꝫ intonuit. Eūtes ī mōm vniuersū/p̄dicate euāgeliū oī creature. alīsq; sīlibꝫ. q̄diu fuerit aliq̄ gēs sine xp̄o. nec se putassent patres eoꝝ apl̄i. nec illi q̄tuor p̄ncipales doctores eccie. pꝰ q̄ꝫ tpa tāta pestis exorta est Uex ab hac disputatiōe breuitatis amor auocat ac p̄cipitat ad alia. Deindis q̄d dicaz. Nñ xp̄m an pure q̄s doceat? Quis te vetat ad eos mittere q̄ referāt oīa? Facile in eis fidei sinceritas corrūpit. cū eccie romane nō cohereāt. a q̄ fidei certitudo petēda ē Impiger extremos currit mercator ad indos. Per mare pauperiē fugiēs p̄ tela per ignes. Et ex te nullꝰ eo curret spe lucrifaciē de tāte gētis. memēto tñ illi te eē debitorez Jā vo de grecis loq̄rer q̄bꝫ multa latini debem. Uex hūc locū eo negligēti trāseo/ q̄ te erga grecoꝝ reuocatōnē oēs adhibituꝝ opas intelligo. Festina pr̄. festina/ne fugiat hora. ne labaf occasio desup oblata/cui nō est facile silis reditura. Ad rē felicit tractādā/tps oīm p̄mū est. Jridē dicend ū puto de ea pte latinoꝝ/q̄ nondū tūā clarā iusticiā insequit. sed duobꝫ homibꝫ hūano iudicio dinoscꝫ odēnatis adhuc inheret. qm̄ tua vigilātia. r obedientiū p̄ncipū sedulitate/r tue vitaꝫ p̄spicuitate/spes ē cito oō bñ inuāte reditura. Labore tm̄ opꝰ est.

L Jgit̄ bis tāta breuitate decurf pgit iteꝝ ecclesia q̄rere de ea pte q̄ tuā iusticiaz agscit. Dñe si in tpe B r̄c. Tecū forte cogitas. cur B q̄rat. nā cū hec ps/sit scismate libata. q̄naz in ea ruine repande relinquit? Gaudet sane scisma eē hinc depulsū. fz nō radicit̄ credit auulsū. Herēt tre radices ex q̄bꝫ pullulauerat malū germē. Uereē ne si nō succidāf denuo repullulet/q̄re cupit vt fodiat alt̄ labor tuꝰ/nō futura sine metu nisi viderit cūctas maloꝝ germinū stirpes penitus auulsas. Sz q̄ sūt ais iste radices? Absit si B a mea tenuitate. p̄sus absit vt tuā sūmaz sapiam veli instruere/scio ab usania paulū distare volētē docere mineruā. Sz effūdo corā te cordis mei affectū. imo pferovoces eccie scoꝝ/r sine suspitiōe docendi/oro vt eas exaudias. Quis eī nesciat nos ī oro nibꝫ effūdere corā deo corda nr̄a. nec eū vel le docere? Valo tñ dicat ipamet eccia vo ces scoꝝ suoꝝ/dicat q̄s velit stirpes excindi r q̄s plātrari. En loq̄f. nō iā in me fz in eā intēdite. Ue misere mihi/ve infelici. ex q̄ dignitatis culmie/māibꝫ iniq̄ꝝ detracta sum. quō mutat̄ ē color optimꝰ. offuscatꝰ faciei nitor. Celestis pulcritudo trenis sordibꝫ inq̄nata. exangue corpꝰ effectū mi fandū. inculcū. hispidū vestimētis fragrātibꝫ spoliatū. Ecce rex r ꝺditor meus/meregni scoꝝ celestis/exp̄ssam imaginē eē decrenerat. vt q̄ꝫ tū fas eēt/terrenaꝝ rez oblita/celo p̄pinq̄rē/r regnū illō supnū oculꝰ mortaliuz pūtarē. Sic enī sub moyse nomie dictū fuerat. vade oīa facias fm exēplar tibi mōstratū ī mōte. Sic retulit postea discipulꝰ quē dilexit/se vidisse ciuitatē scām hierl'm descendentē de celo/bñtē claritatē. Duplici vo similitudie illā imitabar. Primū q̄dē. q̄ sic in celesti regno cherubin. seraphi ac ceti q̄ꝫ vsq; ad āgelos ordinant sub vno capite ꝺo. ita ī meo corpe sb̄ sūmo p̄otifice/ p̄matesvl p̄riarche. archiep̄i r ep̄i. archipb̄ri p̄ byteri r abbates r reliq̄. Est alia p̄ncipalioꝝ/r cui gra hec istituta fuit/vt q̄ꝫ tū patitur corpꝰ corruptibile/qō celestes bñt pfecte/hēant trestres ex pte. Illi vidēt p spēm/videāt isti p sapiam r fidē. Illi deū tenent pūtē p ꝓphēsionē. teneāt absentē isti p spez Illi deo fruūf plēa caritate. fruanf isti q̄ꝫta pūt in corpe p̄grauāte. Deū colāt r adorēt quō bti. casti sint quō bti. sapiāt q̄ surſū sūt nō q̄ sup̄ terā quō bti. r sic possez discurrere p cetas ꝟtutes. recte sane. sic ordianit sapiens artifex. Haz si p̄pria rō mea q̄rif. r mei collatio ad celestē ciuitatē faciēdaz ē. Ego sū via r mot̄ in illā. illa finis ac terminus. Ego pegrinatio rapti trāsiēs. illa patria sp manēs. Ego militātiū iuge certamē. illa letus victoꝝ triūphꝰ. Ego vallis miserie/ illa mōs leticie. Ego mare tēpestuosuz. illa portꝰ tranq̄llus. Ego exiliū. illa natale solum Jtaq; quēadmodū motꝰ ex suo termio ad quē/vadit. sic ego ex illa. p̄pria traho rōz Quātū ad illā accessero tm̄ ꝟitatis adq̄ro. Si tendere desidero/amisso noie p̄prio in alterā formā ꝺuertoꝝ. Uñ deꝰ ꝺditor meus ascendēs in celū q̄d aliō voluit q̄ꝫ vt eū mēte seq̄rer q̄. pgrediebaf corpe/vt illic eēt corr meū vbi eēt thezaurꝰ meꝰ. amor meꝰ spes r desideriū. Nōne affixit mihi pēnas. q̄bꝫ intris corpe iacēte/mēte volarē ī celos. Sūt etenī pēne volucres mihi/q̄ celsa ꝺscendūt poli q̄s sibi cū velor mēs induit/tras posa despicit. Sz q̄ sunt ille? fides spes caritas nihil cū terra cōe gerētes. sed tote celestes. Nōne fm has ꝟtutes me ꝺsuscitauit deus r ꝺsidere fecit ī celestibꝫ in p̄po ieſu? Ap mi/

rā atq; cōsiderabilē imitatio. q̄ celestior q̄z terrestrior effecta ñ dubitor. Pia ciuitas illius ordinē eloquūt. celi/sedera/elemēta/mixta cū ordiatissimis legibꝫ ꝺo fuiāt. Uñ z natura duce añ xp̄m meū natū/gētiliū sacdo/tū ptātes ita erāt ordiate/vt archiflaminibꝫ flamies subeēnt. a q̄bꝫ adhuc puincias ac dioceſiū discretōz ptitionēq; retineo. Ptātes aūt terrenas q̄s ordiatas ābigat? Non ē ptās nisi a ꝺo. q̄ aūt a ꝺo sūt. ordiata sunt Uex ordis mei pulcritudo lōge pstantior expssior atq; vicinior. Hui? curā p̄cipuam ac pone vnicā custodibꝫ q̄s mihi reliq̄t in terris me? ꝺditor mādauit. Ecce plū inq̄ens dedi vob vt quēadmodū ego feci ita z vos faciatis. Si silitudies pulcerrimas celestis ordis i terris/vos illas fuate. vīm ē offīm vt ceteos purgetis. illūiet? pficiatis q̄tin? celestē portēt imaginē. Jdcirco vos purgaui. illūia ui. pfeci. q̄z nec sordulētū mūdificat. nec te nebrosū illūiat. nec diminuta pficiūt. Et vos q̄les custodes mee spōse substituerit? ēt atq; ēt caute ꝺsideretis. Quāꝺiu recte his mādatis ē obeditū. spūs valuit. caro iacuit. exinia p totū orbē tra; diffusa sū. Pax vbiq; portabat/vbiq; r̄cipiebat. ferrea cor da linguis igneis z vb̄ ignitis liq̄scebant. Sz heu q̄d de calamitate p̄ntiū tēpm q̄rimis? q̄bꝫ p celesti ordie/pturbor ꝺfusiōe/ z ex silitudie celesti q̄ mihi vita ē/ad inferni silitudinē vbi null? ordo sz sēpit̄n? horror inhabitat q̄ mihi mors ē mālbꝫ ipij ptrahor? Deniq; ex distinctissima mēbroz decētia/ i chaos. Anaxagoreū/nisi man? ꝺditor? re tētaret/xpe dilaberer. Siccine mi rex te se/q̄r? Siccine celos petor? Siccine mris ce/lestis venerat imago. Uir iaz ordo meus quē instituisti legit in libris. q̄sto min? in moribꝫ. Cernere est archiepos/pmates suos/vel ignare vel ꝺtēnere/aduers? illos aut ꝺsuetudis diuturne pscptōnē/aut exceptōnē allegare. Et nōne hec eadē ab iferioribꝫ suis archiepi patiūt. Cernere ē pfessos paupertatē/ita vt nec in puato nec i cōi sibi q̄cq̄ reſuauerit. q̄ libius in terris caritatis ardore seraphi. scie plenitudie cherubi imitarēt aut ad p̄laturas nisibꝫ sūmis aspirare. aut si h̄ nō audeāt ad bñficioz minoz q̄ ē iusitatius ꝺmēdans currere/nō veritos ne cū vxore loth retrospiciētes in sal' effigiē rediganť. neq; satis mēores ananie z saphir Ꝺix ē nō alios eq̄ festinare ditari bis q̄z pfessio verat ditari. Cur. n. assidue pulsāt aures aplicas/q̄tin? noua ꝓuilegia variāt exoz̄re. Si h̄ vt publice pficiāt/magis q̄q̄ marsubia repleāt. splēdide viuāt/pauptatē quā vouerūt exuāt. ipi viderit. q̄q̄ multa me expientia mgra docuerit/noli tū iudicare. Uideas alios nouē ordinibꝫ ꝺtētos. ñ ei nouenis bñficijs saturanť. tādiu nouos biat? pādere q̄q̄diu viuāt/ꝺiūgere domū ad domū/agz agro copulare/q̄si i medio terre soli bitarēt. ipm vez ve; pheticū p fabula ꝺtēnere. Uideas fere oēs sūmis iportunitatib? in leges irruere/dū nē petūt graz obtinēdoz sil' incōpatibilium. nē in absentia posse fruct? colligere. nē añ oīs magis dignitates asseq̄. nūc ad sacros ordies nō cōpelli. z mille alia rect? legib? vetita. Ubi ñ est itolerādū magis p̄latos commissos sibi greges lupis exponere z q̄ttidie ad ꝺnarios regioz supputatōes sedere/nō veritos p̄ceptū ap̄licū trāsgredi. Neo militās ꝺo implicat se negocijs secularib?/eo sensu q̄ per sacroscm ꝺciliū oli expositū fuit. Quid de illis loq̄r q̄ de more patrie ꝓmitt? vtunť gal eis. p veste linea vestiūť ferrea. arma ferť balla gerūt. fundūt sanguinē. psules negāt duces exhibēt. spūm nesciūt. carnem fouēt q̄si arma militie nr̄e eēnt carualia z nō potentia deo ad destruendū omnē altitudinē ertollentez se aduersus sciam dei. Ex si ad hec arma necessitas vigentior detruserit/ vti nonnunq̄z accidere fateor. non est magis sperāda victoria ex pugna Josue/ q̄m oz̄one moysi. Porro illō q̄z absurdū in hierarchijs institutis. nullos actus hierarchicos exhibere/nō purgare. nō illuūiare. nō pficere. Atq; vtinā exemplo suo malo non inficerēt. i errores traberent/ac impficerēt paupem plebeculā patam in alterutrū seq̄ aut bona exempla virtutū/aut praua vitiorū. Quid turpi? q̄m videre doctos aut bene morat̄os. aut extra ordines iacere. aut i imis collocatos. ignaros autē z imbrobos altissimū gradū tenere. videre alios esurire alios ebrios esse. Ex si ad instituronē sacerdotū atq; puisionem venire delectet. doleo semiaria seri litiū. vbi lites seq̄ xpe nefas ē Uix aliq̄ beneficia iufra p̄laturas ꝓferť/ q̄n ip̄m/vni sūmus pontifex/ alteri vero legat? aliq̄s. itē ordinari? alteri ꝓferat. Quid est h̄ aliud q̄m litiū materiā exhibere. Hec illō min? absonū q̄ mag? fauoriḃ būanis aut gra aut metu. aut cupiditate. aut consanguinitate. aut affinitate. aut aliq̄ ipetu

animi q̄ꝫ iudicio aut delectu ꝓuisiones iste
fiūt. Nec ad ea dona spectat q̄ spūssanctus
mēbris meis varijs varia distribuit ad re-
gimen ordinatū atq̄ ꝑ se sufficiēs mei cor-
pis. Uñ fit vt auris ad videndū/ad audiē
dū oculus nonnūq̄ꝫ applicet. similisq̄ꝫ cete
roꝝ mēbroꝝ ꝯfusio fiat. q̄ nulla maior per
nicies. Ex quibꝫ hec radicibꝫ pullulasse cre
did erim? Profecto ex fedis inq̄namentis
clericoꝝ. Uñ periere v̄tutes ex q̄bus se
cūda similitudo mea ad celestem hierarchi
am intemerata saluabat. sublatꝰ est simul
omnis decor ordinis in q̄ p̄ma fundabat.
Priores illi sub q̄bus magna felicitate flo
rui/sapīa celesti fideq̄ꝫ feruebāt. Isti poste
riores carnali prudētia corrūpunt. Illi in
flāmabāt amore dei. isti flagrāt amore mū
di. Illi firmabant in vero bono/spe solida
isti spe mēdacij falꝭ bōis inherescūt. Quo
fit vt quēadmodū illi ꝑ sapiaz spūs ceteras-
q̄ꝫ claras virtutes/meū regnū fundauerunt
ornauerūt/ampliauerūt/sic isti per carnis
prudentiā ceteraq̄ꝫ feda vitia/idem diruāt
maculēt restringant. Nā cū caro ꝯcupiscat
aduersus spm̄/cui dubiū ē leges carnis spi
ritualē policiā potiꝰ subruere q̄ꝫ saluare. de
terrere q̄ꝫ emēdare. minuere q̄ꝫ augere? Re-
cte dicit ethnicus. Imperiū facile his arti-
bus retineri q̄bus initio partū est. Unde
qꝛ meis ꝓpugnatoribꝫ artes ille desunt qui
bus mihi dignitatē ac opes antecessores
eoꝝ pepererūt vndiq̄ꝫ in meam dignitatē
ac diuitias fit impetꝰ Et sicut ex illis tanq̄ꝫ
pacis radicibꝫ pax latissime exorta est. sic ex
istis tanq̄ꝫ discordiaꝝ stirpibꝫ/omnia scis-
mata ⁊ creata sunt ⁊ nutrita. O indignū
facinꝰ/o sceleratissimā ꝓditionem. milites
mei ⁊ ijdez filij quos ad honores maximos
opesq̄ꝫ sublimaui/proiectis armis sponsi
mei. lorica iusticie. scuto fidei. galea salutis
⁊ gladio spiritus/ad hostem capitalez trās-
fugerūt/pactoq̄ꝫ turpissime pacis federe ar
maturā illius induerūt. loricā iiusticie. scu
tū prudentie carnalis. galeam amoris mū-
dani. gladiū carnis quod est verbum men
dax diaboli. Unde pungnant contra me ⁊
in materna viscera vires ꝯuertunt. Quos
aduocē defēfores q̄s querā adiutiores. q̄s
mihi ꝓpugnatores sperē nō a filijs d̄relicta
tm̄ sed hostiliter impugnata? Oliz olim se
uiēte tirānoꝝ rabie/me tutata est ꝯstantia
martyꝝ. inuelescēte hereticoꝝ fraudulenta
calliditate me ꝓtexit sapientia doctorū mo
do quid agam cum amici mei ⁊ ꝓximi/ad
uersum me appropinquauerunt ⁊ steterūt
An non ergo sunt prudentes congeren-
dis opibus. iustruendis dapibus. cumu-
landis honoribus. pompis fouendis? ⁊ ne
gligentes regendis plebibꝫ. alendis paupi
bus. diligendis hūilibus. ⁊ supfluitatibus
coercendis? An non potiꝰ de beneficijs di
sceptant ꝑ leges Justiniani/q̄ꝫ populū eru
diāt ⁊ doceāt legē xp̄i? doceant dico īmo di-
scant. Nā qnē e sacerdotū nūero mihi dab
nō ignarū legis xp̄i. An nō augmētis ꝑ lus
inhiāt facultatū q̄ꝫ lucris animaꝝ? Quis
aūt hec a carnis prudētia ꝓficisci negaue-
rit? Jā vero mltas mihi mouerunt lachry-
mas carnalis amoris argumēta clarissima
cū aliū ambitione corruptū ꝑ scelus digni
tates rape conari cernerē. ingratum abire.
eaꝝ abuti potentia. ꝑ eam vim adhibere.
auꝝ polliceri. minis terrere. allicere blādi-
cijs/fas nefasq̄ꝫ ꝯfundere. non reuocatum
neq̄ꝫ metu legū neq̄ꝫ exemploꝝ Dathan/⁊
Abyron? Simonis magi? regis Osee. Lu
gebā quoq̄ꝫ cernens alios auaricia rapaci
oues spoliare/exactionibꝫ exactiōes cumu
lare. accusatiōes struere. serere lites. falsis
criminibus inuocentes impetere. congere
re pecunias. terrenis tantūmodo negocia
tioibus intendere/quibus salubriter con-
sultū putarent si mallent Aristotelē audire
q̄ꝫ apostoli p̄terire mandatū. Ille patribus
familias cōpulentis cōsiliū dat vt admini
strandaꝝ facultatū atq̄ꝫ familie negocium
ꝓcuratoribꝫ imponāt. ipi vero simil̄r viuāt
aut philosophētur. Sed modicum miror
apud istos Aristotelē contemni/apud q̄s
nihil valet apostoloꝝ exempluz salubre. q̄
ne verbum dei relinq̄re cogerent septē dia-
cones ꝑ ministerio mensaꝝ instituerunt.
Nec sine lachrymis inspicere poterā aliuz
concubinatu pollui. cui tamē vt puritatez
angelicam emuletur connubium est inter-
dictum. luxuriā non clam. sz in ꝓpatulo ha
bere. fedis factis feda verba cōiungere. da
pibus implere ventrem. inebriari vino do
ctum ⁊ ad calicez vigilanti stertere naso. ⁊
mille malis alijs ꝓpe ꝯspectis. fluebant mi
hi lachryme. nec fluere desinent nisi malas
istas radices peioꝝ germinū mr̄es/succi-
sas agnouero Nam q̄d postremo de spe
mēdaci ꝓferā? Quid sacdotes spare dicam
vtꝝ sempitnā gl̄iam. Hec ꝓfecto eoꝝ po-
strema cura ē. Sz q̄d? Sperāt bn̄ficia cō-

sequi.sperant emolimēta trena. sub noua lege veteraſcūt.cū nouis pmūs eterniſq relictis ad legis moysi vetuſtatē reſoluūt/ꝛ ex schola credo stoicoꝝ nō cerre xpianoꝝ homines iſtos caducos bñficioꝝ/virtutis premia ducūt. Qđ facturos ñ existimo niſi ita oculos ad opes honoreſq conuerterēt. vt onera nō aduerterēt.niſi honoꝝ dulcedinē ꝛ nō onerū amaritudinē inſpicerēt. An tibi videt naucler⁹ sūmis tēpeſtatibꝫ vſq ad finē diei meoꝝ mari iactādus recte pmiū putare terrenū cōmodū qđ tātis piculis cōiunctū viderit. Nō putabit inqes.niſi tem peſtatis imemor. Cerꝝ qs viatoꝛ p laboꝝ pmio eā pecuniā ſūpſerit.quā niſi p medios latrones pdoneſq manu ſp portauerit poſſidere nō liceat. Nullus inqes niſi ſalutis oblit⁹. Ergo ſi in bñficijs ſtatū lubricū ſempit̄neq pene nimis facile piculū ineſſe certū ſit.qs intelligēs nō ea magis ſuſcipere metuat/timore piculoꝝ q̄ grat ſpe cōmodoꝝ. Quo circa ſoleo mirari qđ hi ſi bi voluerūt q pmū gras expectatiuas applātauerūt.ſed vt video iā dudū vera rerū vocabula amiſſa ſūt. Habes itaq vel maximas afflictionis mee cauſas/qr dū oīa q ſua ſūt q̄rūt nō q Jeſu xp̄i/ꝛ qđ ſibi vtile ē qđ nō mlt̄is/duꝝ ſuaui carnis paſtui tm carnales intendūt.currunt ad honores.onera reſciūt/q̄rūt iocūda/moleſta fugiunt qđ in alieno ſtatu dulce viderint ad ſe rapere.qđ in xprio amaꝝ cognouerūt in alios p̄ſcere moliunt. Inde diſcordie.lites.ſciſmata.rixe.ſimultates ꝛ tot⁹ ordis mei turpiſſima confuſio. Quero dñe ſi ab his peſtibus h̄ tpe libabis ac reſtitues reguꝝ iſrael? Et p̄coꝝ vt reſtituas. Qđ faceturuz ſubinde ſpero. Quippe ſpūaliboꝛis eruditiſſimos ſacerdotes/dei legē ignorare nō ferel.vti ſi ne dānationis piculis ignorare nequeūt. Qđ multis auctoritatibꝫ ſacre ſcripture cōfirmarez ſed breuitati ſtudenduz eſt. Deniq cū a puero te celeſtis religio ſuſceptū adeo ſpūaliter viuere docuerit.vt id tibi in naturaz ꝓuerſuz ſit.aduocab ſpūales viros ad bñficia/ab his carnales arcebis. Excludeſ qs ſpes improba ad iportune petendū impulerit/ſed iuitos intrare coges.qs puipēdere terrena cōpatione celeſtiū agnoueris. Et inde confuſionē p̄ritis tpis reduces ad diſtinctoꝝ ordis. Loges quēq ſuū tenere locū/ſuo gdu p̄cētari/ offm exercere ordis ſuſcepti/limites nō excedere. nō pturbare terminos poſitos a p̄rib⁹. Jubebis quēlibet eē ꝓtentū meſura ſtatuū decēre. Et qm̄ praue cupiditati t̄minū iponit nēo.tu oīb⁹ p̄figere conaberꝛ. Precipies ſemiare ſp̄ualia q̄ metūt carnalia. Et cōtra leges recte latas q̄talibet iportunitate petentiū fatigerꝛ nūq diſpenſab niſi aut neceſſitas vrgeat aut cōis ꝓuocet vtilitas. Alioq̄n fuerit potius crudel diſſipatio/ q̄ iuſta diſpēſatio. Caueb diſpēſatōez ip̄am lege cōioꝛē facer ne turpe ſit ſi regulā ſua vincat exceptio Si hec feceris ad q̄ te ſuſcepti officij debitū aſtringit.tū ſciſmatū auulſ radicib⁹/patr ip̄a xp̄iana ſibi terraꝝ orbē denuo vēdicabit. Et in h̄ poſitū eſt vnicū pacꝭ ſtabile fūdamentū/ſine q̄ ſiqs edificare voluerit nihilo pl⁹ agit/q̄ ſi det operā vt q̄uia tecta pietib⁹ arūdineis ſupimponat. Moꝝ corruptio fuit p̄ma cā mali.q̄ moꝝ correctō erit p̄ma cā boni. Uer hic laboꝛ h̄ op⁹ eſt. nec h̄ facere poſſis niſi te xp̄inq tui ac dome ſtici iuuerint. Proinde gregoriano exēplo p̄ſuaſus aduocab tibi tantoꝝ laboꝝ ſocios clericoꝝ ac religioſoꝝ q̄ſq prudētiſſimos ac optios. Ornab domū tuā ſcis/prudentib⁹/modeſtis/integris/incoꝛruptis Quā enī domū decet ſcitudo ſi nō tuā dñe? Uerte paꝝ p̄futura eſt tua vni⁹ iuſticia/ſi eā vicerit diſſimil alioꝝ affectio. Uteris ſubinde mēbris tuis/regiſq ſummi ſecut⁹ exemplū.quēadmodū ab illo diſcurrūt aſſidue ſp̄ūs angelici ad hoim miſteria.ſic dirigeꝛ p orbē terraꝝ pacis nuncios. Uide tñ q̄libus mēbris vtaris. Sūt q̄dam paralitica q̄ ſi volueris in dextruz mouere/ praue poti⁹ ferent in ſiniſtruz. Proinde magna cura tibi ſubeūda eſt/vt ad h̄ miniſterium idonea diligas. Poſt habeb rex minoruz curas/vt huic maxime maior ac efficacior inſuias. Uide q̄ſo ſi careas oneribꝫ. vide ſiquis alius tanta ſolicitudine fatigetur q̄ tu. Uere h̄ dixerim summ⁹ honor ſumimus on⁹. Sed ne te on⁹ terreat/ſi bñ mini ſtraueris ſūmi oneris ſūmū pmiuz. Uide deniq ſi nō tibi incūbat cum eximio rege pſallere/durū quidē ſed vigilātis viri canticū. Si dedero ſomnū oculis meis ꝛ palpebris meis dormitationē/ꝛ requiem tpibus meis donec inuenā locuz dño. Sed quē locū? Pacē/nēpe. In pace fact⁹ eſt locus eius. Sed quena eſt hec pax? tranq̄lla bonoꝝ ꝓcordia. Nō eſt enī pax ip̄ius dicit dñs Tolle igit vitia.reduc virtutes. Redde

mihi formã. redde vitã. redde etiã cuꝫ dño gratũ locũ iuenire/ cũ ꝫ tpe regnũ israel restitueris. ¶ Hec eccl'ia tecũ. Cuius vocibꝫ nihil aliud adijcio/ nisi p̃cationẽ hũilẽ. vt det deꝰ dies vite ac robur ꝟtutꝫ/ vt sub tuo põtificõ pulcre pacis dilatationẽ amplissimam videre possimus/ Amen. Finit.

M Incipit sermo eiusdem hitus massilie corã papa Benedicto/ Anno. Mcccciij. nona nouembris.

Benedic hereditati tue sctissime pater Benenedicte/ benedic obsecramus/ vt ſm nomẽ tuum sit ⁊ laus ⁊ opatio tua/ det benedictionẽ benedictus quoniã absqꝫ benedictione preuia eloquium nostrũ prorsus esset inualidũ. eloquiũ inq̃ꝫ/ quod ego seruus tuꝰ pro parte ⁊ nomine hereditatis tue peculiaris. que ẽ vniuersitas parisiẽſ/ p̃clarissima absqꝫ dubitatione ⁊ primogenita studioꝝ. habiturꝰ suꝫ cum istis legatis suis p̃clarissimis ⁊ probatissimis certe viris. S. t. fidelissimis/ quibus associatus sum immeritus/ ⁊ dux verbi factꝰ. ⁊ hoc te propicio/ pater beatissime te benedicẽte. te benigno. Alioquin nisi tu dominꝰ dederis benignitatẽ terra nostra q̃ est heriditas tua. quo pacto dabit fructum suũ. Nisi benedictionẽ dederit legislator/ subditi quibꝫ passibꝰ ibũt de virtute in ꝟtutem? Deniq̃ꝫ nisi tu dominꝰ iusseris benedicere. quo ausu auderet paruitas mea coram sũma tue beatitudinis celsitudĩe in cõspectu huius celebris conuentus indignum os aperire. Igit̃ Benedicte pater sancte benedic tu mihi. benedic ⁊ hereditati tue. Hanc ego benedictionis gratiam reportare sperãs a beniuolẽtissimo ⁊ serenissimo S. t. spũ/ aperio rursus fident̃ os meum/ vtẽs cõpellatione singulari nõ quidez ꝑ indignitate (ꝑcul nefas tale) sed ꝑ singulari dignitate. sicut tua singularis est dignitas. ne q̃s indigne ferat morẽ istũ loquendi ad deũ ⁊ p̃scã scõꝝ patꝝ ⁊ oratoꝝ ꝯsuetudinẽ. ⁊ obsecrãs dico ꝓphetica ĩprecatione Bñdic hereditati tue. ¶ Hereditas hec tua cuius benedictionẽ expetimꝰ. duplex inuenit̃. vl'is ⁊ ꝑtial'. iuxta qd orõem nr̃am in duos secernimꝰ articulos sic̃ ad duo p̃ncipalit̃ missi sumꝰ. ¶ Primũ ⁊ ꝫ p̃cipuũ ẽ q̃rere pacẽ sup israel. ꝫ est sup ecciam q̃ est vl'is hereditas tua. Hereditas mea israel ait ille cuiꝰ vicariꝰ es in terris. ⁊ a q̃ tu pastor illi. tu colonꝰ ⁊ agricola supmꝰ p̃latꝰ es Propterea sane cũ btõ Martino/ cuius instat celebritas/ felicẽ hãc virtutũ suaꝝ consummationẽ existimare debes si pacẽ eccĩe integrã reliq̃ris. ¶ Alter ꝓinde nr̃e legatõnis articulus ẽ/ bñdictionẽ gr̃aꝝ postulare ꝑ altera hereditate tua quodammõ peculiari. ⁊ q̃ est eccl'iastice hereditatis ꝑs q̃dã florẽtissima ⁊ p̃clarissima ⁊ electa. pace aliaꝝ dixerim. De q̃ gl'iari potes ꝓphetica exultatione/ etenĩ hereditas mea p̃clara est mihi. Hec est hũilis ⁊ ꝺuota S. t. filia/ parisienſ vniuersitas. q̃/ cum iacob/ nõ dimittet te. nisi benedixeris ei. consurgente aurora benignitatis tue/ ⁊ serenitatis tue.

Eget nimiũ vtraqꝫ hereditas ista bñdictõne tua. vt apiẽte te manũ tuã/ manũ tue bñdictionis/ oĩa ĩpleant̃ bonitate. ⁊ dñi sit salus/ ⁊ sup ppl'm tuũ bñdictio tua. Inuasit itaqꝫ hereditatẽ eccĩe aper de silua ⁊ singularis ferꝰ depastus est eã. Oues q̃qꝫ ⁊ ceteros armẽtoꝝ greges/ ꝫ est ppl'os simplices ⁊ oĩs ꝯditionis hoĩes miserãdo more/ ⁊ execrãda penitꝰ diuisione dispserũt. ⁊ hereditatẽ tuam vexauerũt. Quã ego olim cladez iuuenis pastorio carmine deplorãs Ethe⁹ inq̃ꝫ. Heu gregis ĩpacata lues nimis. heu graue ruris exitiũ expta. hen pecoris sors altera semp/ aut perit externo insultu suffert vl' acerbos/ herẽtesqꝫ cuti morbos vicĩa ve dãna/ q̃lia misteriũ nc̃ patit̃ pecꝰ/ omĩa postq̃ꝫ/ fato ꝟsa malo tps tulit/ ⁊ fuit error/ rixaqꝫ pastorum sub quem meet innocuꝰ grex/ ductorẽ trepidat/ fugiunt ꝑs altera tibrim/ ꝑs rodanum/ nullo in certo pars altera sistit. ¶ Tuũ ꝟo est pater btissime talibus hereditatis tue calamitatibꝫ obuiare. sue desolationi opem ferre. suũ quoqꝫ maledictionis scismatice opprobriũ in benedictionem pacis decorã ⁊ fecundã ĩmutare. Oues in hac hereditate tua dispse sunt. tu eas collige. ꝯfracte sunt. tu alliga. saucie sunt. tu sana. errantes sunt. tu reuoca. ꝑdite sunt. tu eas q̃sitas ⁊ inuẽtas ꝓprijs hũeris ⁊ btis benignꝰ imponẽs gregi suo ꝯsocia. Ex si aliq̃ fortassis miſabili vicissitudine mutate sũt in lupos ⁊ beluas feroces et seuas. vt de socijs vlixis ꝑ circẽ poetica et moralis ẽ narratio. tu eas nõ enecare nõ ꝑdere volueris. Bonis q̃dẽ ⁊ discholis debitor es/ sapiẽtibꝫ ⁊ insipiẽtibꝫ. Sꝫ potẽti ꝟtute bñdictionis tue. in mĩa ⁊ mãsuetndie.

tales rursus in ouiũ simplicitatẽ trãsforma re studeã. Si versa est ps hereditatis tue in amaritudinẽ ꝛ salsuginẽ/ob pestiferuz scisma in similitudinẽ horrẽdi deserti ꝛ vaste solitudis, sicubi p vuis labruscę, p frugibus infelix soliũ ꝛ steriles dñanꝫ auene/ vt poeta loquiꝫ, ꝛ vt scriptura ait sicubi tra male dicta spinas ꝛ tribulos germinat. Habit dñe spũs tuꝰ bonꝰ ꝛ suauis ꝛ fluẽtaq̃ grãꝫ pinguescẽt speciosa deserti, ꝛ tue benedictionis irroratõne renouabiꝫ facies tre, facies vlis hereditatis tue. Hã ꝛ mẽm humoris

D phi luna vocãt. Ait dices magna sũt ista nimis ꝛ supra vtutẽ hois posita. Magna sũt nec inficior pr̃ btissime imo maxima/ sz virtus dei cui inniti te decet immensa est. Oia possum inq̃t apls in eo q̃ me confortat xps. Sed maledictꝰ q̃ dixit in hoie, ꝛ posuit carnẽ brachiũ suũ. Magna sunt/ ꝓpterea magno egẽt studio, cura solicitudine vigilijs ꝛ labore. Hã vbi intẽderis ingeniuz valet, ait Julius cesar apud salustiũ. Magna sunt/ ꝓpterea deserẽda sũt exigua/ ꝛ dispendia linq̃ndaq̃ minoribꝫ. In h̃ opus vnũ pcellentissimũ figẽdi sunt cogitationis oculi/ mittenda est manus ad fortia tempꝰ quoq̃ res omniuz pciosissima/ in alijs nõ nisi parcissima raritate dispensandũ. Alioquin tale aliquid fieret q̃si quis piscaretur homo aureo/ iucta verbum vnꝰ e cesaribꝫ aut quasi vile aliquid quereret in tenebris cũ cereo centũ aureoꝝ. Alioq̃n ꝓterea redi ret illa inculpatio hietro ad moysen/ stulto labore cõsumeris. Sic petrus Clementez Sic Bernardꝰ Eugeniũ. Immo sic apls discipulũ suũ carissimũ/ monuerũt. Nemo militãs ꝛc. Secularia iudicia ꝛc. Et i actibꝫ apl̃oꝝ. Nõ ẽ equũ ꝛc. Honoza sũt hec cę vt allegationibꝫ indigeãt. Magna deniq̃ sũt ista pacis vlis opa, quãobrem ea tecũ a mltis q̃rere conuenit. Haz vulgato puerbio qõ a pluribus queritur citius inuenit. Et vbi duo vel tres congregati sunt in nomie meo ꝛc. inq̃t christus ꝛc. Et quis est o deus eq̃s sime/ q̃s est ex christianis ecclesie filijs, q̃ ñ inniti debeat p sua portione ꝛ vocatione/ tantis opitulari miserijs? Quis taz luctuose desolationi, quis labefactioni tante hereditatis tue non condolebit, ꝛ condolens quis p viribus nõ obuiabit? Sed neq̃ h̃ phibere quisq̃ nisi mentis inops voluerit

P vt in cõ muni piculo, cõmune sit auxilium. Quod si pax, pspere successit hactenus labor plurimoꝝ, non iõ despandũ, nõ succensendũ eis, nõ spernẽde, p̃sus ope. Non est in medico semp releuet vt eger. Nec sp feriet, q̃cunq̃ minabiꝫ arcus. Neq̃ enĩ q̃ plãtat neq̃ q̃ rigat est aliquid/ sed q̃ incrementũ dat xps. Et nõ mentiebaꝫ qui dixit timide sunt ꝛ incerte puidẽtie nr̃e. Si post p̃mũ naufragiũ nauta nauẽ, ꝛ p̃ p̃ma vnera miles aciẽ, ꝛ post vnã sterilitatẽ rusticus agꝝ deseret, Ascriberet h̃ nõ cautele, sz ignauie/ ꝛ q̃ sic consulerz, ageret insulse. Beniamite iussu dñi bis descenderũt in pliũ/ bis victi sũt, vt p̃muz purgari, humiliati ꝛ eruditi, victoriã tertio plio sortireuꝫ. Supoia post opitulationẽ diuinã, si pacẽ vlem q̃rim?/ nõ inefficaciter p̃gram?, q̃raꝫ necce est ꝓcoꝛs vnio hui? obedietecũ, p. b. ꝛ secũ h̃ est in capite ꝛ mẽbris, p̃ctim in p̃clarissimo potẽtissimo/ xp̃anissimo frãcie regno, cui? laudes q: p se celebres sũt, nõ enũero. Pax male p scisma ꝛ ꝓtentiones queritur. Nam vbi diuisio pseuerat/ audiaꝫ q̃ omne regnũ intra se diuisũ desolabiꝫ, ꝛ qꝛ conuenit et nulli q̃ secũ dissidet ipe. Absint igiꝫ pculoes anioſitates odiose. Nõ fiat aspect? rezorsum in quibns periculis ꝛ pcellis nauis eccie hactenꝰ iactata sit/ sz docti ab apl̃o extendẽtes nos ꝛ velũ in anteriora/ portuz pacis optatũ concordi laboris annisu petam?. Docẽt nos hystorie gentiliũ/ p̃sertim romanoꝝ consulũ, qui licet aliunde dissiderent hostiliter, mox in amicicią ꝓuenie/ bãt dum reipublice pax ꝛ vtilitas q̃reretur Doc. T. liuius hoc valeriꝰ/ exẽplis docẽt ꝛ vetere grecoꝝ instituto charistia seu cõis gra fiebat p cõi vtilitate/ nõ p̃sus dissimilit ab anno iubileo iudeoruz. Ex si filij israel aio pacifico ibãt ad pliũ, filij eccie q̃by animis debẽt q̃rere pacẽ bonũ. Si herodes et pilatꝰ facti sũt amici ad pseq̃ndũ xp̃m/ q̃lis ꝛ eẽ pax ad eundẽ adorandũ. Q Dis exẽ- Q plis cũ certa ratõne permota humilis ꝛ deuota S. t. filia. cę primuz vmuit se in se/ revocans omnes pditos a suo consortio vel gremio quomodoliber alienatos, ꝛ ad horores pristinos restituens, monens insuper ꝛ maternaliter iubens, vt iniuriarum preteritarũ nemo mẽor sit ãplius/ sz honor matris ꝛ vtilitati pacis omnia condonent Recedãt vetera noua sint oia/ quatenꝰ libi oriby animis eo par vlis queraꝫ quo nll̃ap ticlar? obstiterit discordia. Discordia inq̃t Salustiꝰ quere crescũt/ discordia maxime

Propositio facta massilie

dilabūt. Quid cū ꝯcordiā fratꝝ ꝓdicatoꝝ ātea fere delꝑatā opata ē, cōmemorās ⁊ litteris suis inserēs zelū grandē/quē ꝑ eadē ꝯcordia dudū pisius oñderas/studēs in ℞ ⁊ sperās filia tua/tue scitati nō mediocriter cōplacere. ¶ Dabes igit pr̄ btissime/filiā pacificam/⁊ euāgelice btitudis pticipē. dignā insup̄ q̄ ad pacē vlis hereditatis tue q̄ rēdā admittat. vt dicat er̄ snia. Facta suz corā eo q̄si pacē reperiēs. Scit ipa qm̄ tale ē pacis bonū/vt multa ꝑp̄ eā toleret. mlta idulgere. dissimlare plima. q̄ vl̄ corrigi vl̄ ad regulā duci neq̄unt optet. Hoc sci pres scpt̄ suis. ℞ exēplis docuerūt. Hñtur ī pm ptu dicta eoꝝ in decretis. ⁊ alibi copiose. Hz eoꝝ dicta nūc allegare ꝯtando corā scientib⁹ legē loq̄r/⁊ vbi res in se pspicua est/ supfluū ne dicam⁹ curiosū iudicamus/⁊ a scoꝝ patꝝ vestigijs alienū. qr ⁊ oñationez redolet/⁊ cicatricosā fluidāq̄ reddit orōez. ¶ Nūc ex p̄missis ꝓseq̄nter intellect⁹ dicti illi⁹ salubrimi ⁊ vissimi si sane capiat. q̄ cōmunis error facē ius. Hoc ē q̄ plat⁹ dñante opione ēt erronea ī subditis. mlta vl̄ agere vel omittere teneāt/q̄lia si faceret aut dissimularet opione hmōi nō exīte/ ipe graui delicto teneret obnoxi⁹. Que doctria p̄ti negocio accōmodatissima ē/si iam eā dilatare liceret. sz orō nr̄a certis coartāda ē limitib⁹. ⁊ ad alia deproperat. ¶ Attñ ptergredi vllo mō neq̄ possū nec debeo dū ad concordē h⁹ obedie vnitatē exhortor suadēs īiuriaꝝ q̄rūlibet oblīuisci. q̄n sūma tue māsuetudis ⁊ mititatis laudē admirer/q̄ ecclēplū māsuetudinū dō īsecuta. caput ad maledictōz īclinauit. vt a dño bñdictōz ꝑ maledictōe reportaret. ⁊ bñdictione hereditatē possideret. Et cū Juda machabeo esset mēoria tua in etnū/in bñdictōe Eccesiasticā accepta a dō lnia (alioq̄n q̄d ipe potuisset) pcussit te plagis mltis tribulationū ⁊ āgustiaꝝ. iustissime q̄dē ī ordie ad puidentissimā dei dispositōz. qm̄ iust⁹ ē in oīb⁹ vīs suis. ⁊ scūs ī oīb⁹ opib⁹ suis. ℞ Per cui⁹ puidētiā fit vt diligētib⁹ deū oīa coopēt in bonū Et q̄ fm̄ merita plebiū dispōit vitā rectoꝝ vt ait grego. q̄ ēt ꝑ rio filio nō pepcit q̄n eum saturaret opprobrijs. Demō nihilominus has ꝯmotōes puersissimo intētiōis fine mibi suscitasse videt. Ad q̄d? Nimiꝝ vt eēnt pedib⁹ tuis in laqueū ⁊ offensiones et scādalū. Quo pacto sic/Ut anim⁹ tuus generosus in indignationē. ⁊ de indignatiōe in impatientiā. ⁊ de hac in odiū ⁊ diffidentiā ⁊ suspitiones anxias ⁊ trepidas. q̄ mltos supplantarū laberet. ⁊ in vindicādi libidinē excandesceret. ⁊ vt tādē abiecta māsuetudine dimisso oī ꝓsilio ad postremum oī studio. psecutiōis ecciastice pacis. spūs tuus natura mitis ⁊ suauis. ad solā vindicte carnificinā sub zeli iusti specie raperet. lacerareteq̄ oues ꝑprias. ptereret. abūceret. dissiparet. ⁊ ꝑpter suspitiones infidas ⁊ turbidas/res oēs timide gelideq̄ mīstraret. q̄ li arte venatores apros in ꝑpriā p̄rritāt nece. ⁊ lepusculos p vanā pennevolitātis formidinē in verū tradūt piculū ⁊ laq̄um. Ait bñdictus dñs ⁊ bñdict⁹ tu. qm̄ laq̄us iste desideriꝝ vindicte cōtritus est. Tua q̄ppe māsuetudo nō solū nō sublata est. a. S. t. bis fraudib⁹/sed mira q̄dā effulgentia magis ⁊ magis emicuit/vsq̄ ad quendā intuētiū stupore. vsq̄ ad pias lachrymas audiētiū/⁊ ad exemplū mēoriale ⁊ vere p̄pianuz apud omnes generatiōes posterioꝝ. Que exēpla oīa si referre voluero nitar incassuz. pus tps ⁊ lingua deficiēt. ¶ Vnū tñ ex innūeris q̄ fidelissima relatione didici/cōmemorē exemplū q̄ dum pisius in fmo ne publico restitutiōis ꝑ parte regis. feria secūda post pēteco. corā populosissima ⁊ celeberrima vtriusq̄ status freq̄ntia retulisse illud suis suspirijs altis ⁊ subditis tacētes approbarūt/⁊ nō pauci ad pias vsq̄ lachrimas (nec mirandū) ꝓpūcti sunt. ¶ Postq̄s seuientib⁹ vndiq̄ intumescētib⁹q̄ ꝓcellis cira nauem eccl'ie. tu mistic⁹ Jonas ꝓiect⁹ es in mare. ℞ est in amaritudinē tribulationis. nō deseruit te deus. sed mirabiliter in ventre sacri palacij velut in vētre ceti ꝓseruatum eduxit ad littus libertatis. ⁊ facta ē tranq̄llitas maior. Tota quippe obedientia ista a tumultu siluit. Eo tūc venit ad vrendā tue celsitudis p̄tiam homo quidaz non infime fortune qui vltro ꝓfessus est te patrē ⁊ dominū suum ⁊ no nostrū omniuz. te exp̄m domini nedū ipie tāgere. sed crudeli inauditoq̄ patricidio interficere/semel⁊ iterum voluisse. Expauerunt opinor qui aderant/qua fronte vir tāti sacrilegij/vir tā nefarij facinoris conscius/non solum hoc facere. sed vel comparere p̄sumpsisset. Vl̄ ti ceperūt toruos in eum oculos flectere. dētibus fremere. vix man⁹ cōtinere. nisi q̄ tu am expectabāt sniam ⁊ q̄lem expectabant⁊ nisi vt diceres. tollat impi⁹/exturbet sacri/

legus.ligatis manib⁹ ꝛ pedibus trahaꝛ ad carcerẽ/vt tradaꝛ in mortẽ. At vo tu nihil hoꝛ dixisti/pꝛ clemẽtissime/sed mie ꝛ mã/suetudis sinũ aperiẽs/ꝛ clementie virgam extendẽs/poccupasti ꝓfitentẽ reũ.puscꝫ ꝟba oꝛõnis cõplesset.serenissimo q̃z vultu/ꝛ verb̃ suauib⁹/plen ã ꝓ cepti h⁹ flagiciꝫ venia indulsisti.vincẽs in bono malũ/ꝛ cui⁹ eẽs spũs/cuius insup vicari⁹ facto certissimo palã docẽs. Docegisse nõne satis erat ad miam? Addita ẽ assecuratio/trepidare vetãs iureiurãdo firmata/ Ham fit cui mltũ dimittiꝭ/multũ ingrat⁹ si de dimissiõe beneficiauerit. Dixit nãq̃ spũs tuus bon⁹ ꝛ suauis.ß faciat mihi dñs/ꝛ ß addat/si vllas vnq̃ aduersuz te odiũ/vel vindicte reliq̃as apꝺ me fuauero.imo si quã penã in te posterius exercere voluero/illa in caput meũ ꝺoꝛ cadat. Hec indulgẽtia tm̃modo ego pꝛsto si deinceps bene te habueris/sz tibi tuisq̃ filiab⁹ oĩbus bñficentia polliceoꝛ ãpliꝛẽ. O dignissimã sũmo põtifice vocẽ. O rñsum ꝺino viro ꝓueniẽtissimũ. O factuz mie singularis.qꝺ pꝛem ꝛ pastoꝛẽ euãgelicum repꝛesentat. Qui post persecutiones Paulum. Post trinam negationem Petrũ.ꝛ post portionez hereditatis luxurioseꝫ sumptã/iuniorẽ filiũ plus amauit. O diuinũ factũ.qꝺ vtinã oẽs pplĩ oẽs q̃quauersum nationes audirẽt/tũ p exẽplo ꝛ imitatione.tũ p arguẽdo mendaciꝫ eos q̃ te rigidũ ꝛ austeꝝ/aut ire memoꝛẽ criminari moliũr. Nec ẽ plane victoꝛia xp̃iana.iniurias ꝛ iras nõ iniurijs ꝛ ira/sed mãsuetudine ꝛ mia vincere.ꝛ imitari eũ q̃ ẽt in cruce positus dixit.pꝛ ignosce illis ꝛc. Sic btissim⁹ martin⁹ cũ vꝛgereꝝ vt Briciũ sibi cõtumelioſ̃ abiceret. Si inq̃t xp̃s iudã Martinus cur nõ bꝛictum tolerabit. Sileant nũc histoꝛie gentiliũ que suoꝝ quondã ꝓnpum mãsuetudinẽ amplissimis verb̃ extulerũt vt Seneca Heronẽ in duob⁹ volumi/nib⁹/Cicero Juliũ Cesarẽ in oꝛõnibus Suetonius octauianũ augustuz in histoꝛijs.ꝛ alij alios cõpantes eos vel asilo romuli/vel ciuitatib⁹ refugij/vel templo misericoꝛdie/quale descꝛibit Stacius thebaidos. Siquidem incomparabilis est istoꝛum laus ad tuã gloꝛiaz.sicut vmbꝛa ad serenam lucem.fumus obscurus ad purum ignem/palea volatilis ad solidũ granum. immo sicut victum ad vꝛtutem. Ipsa enim taliũ mansuetudo/non pꝛo diuino bonoꝛe ꝛ auctoꝛitate quã spernebãt ꝛ tu colis vnicã.sed inanẽ iactantiã/quã tu calcas/anhelabat. Collaudabũt alij cruẽtas belloꝝ victoꝛias/ꝛ ambitiosos ex his triũphos mirabunt. Plus apud me valet assertio sapiẽtis q̃ melioꝛ est sapiẽs viro fooꝛti/ꝛ qui dñatur animo suo expugnatoꝛe vꝛbiũ. Quã sententiã alijs ꝟbis lyricus explicat. Lacius regnes fragilẽ domando spiritũ/q̃z si lidiaz remotis gadib⁹ iũgas/ꝛ vteꝝz penus seruiat vni. Quãobꝛem agnosce pater beatissime/cum q̃z ta cõscientie securitate. cum q̃li serenitate coꝛdis/fas habet dicere religiosissima deuotio tua/dũ crebꝛo vel oꝛat vel missaz celebꝛat. Pater dimitte mihi debita mea/sicut ꝛ ego dimitto debitoꝛib⁹ meis. Et rursus cũ ꝓpheta. Dñe deus meus si feci istõ.si est iniquitas in manib⁹ meis ꝛc Ita paterbtissime imitaris chriſtũ.qui cuz maledicereꝝ nõ maledicebat.qui tentatus est per oĩa vt misericoꝛs fieret.quẽ videm⁹ ꝓpter passionẽ gloꝛia ꝛ honoꝛe coꝛonatum Tantũmodo nõ eripiat tibi blãda ꝓsperitas miam illam.illam patientiã pene diuinã/quã seuiẽs aduersitas ꝛ fuauit/ꝛ reddidit clarioꝛẽ. Da veniã si scrupulosioꝛ sim ĩ hac parte. Ham fit aliq̃n suadẽte pacis inimico/nũc p se/nũc p adulatoꝛes q̃ sunt arma suaꝛ sagitte.vt hõ qui calamitate ꝑssus eq̃nimiter omia nedũ tolerauerat/sed idulserat/postmodum succedentib⁹ pꝛosperis repetit omnia a debitoꝛibus suis cum rigoꝛe ꝛ fenoꝛe.vt appareat indulgentiam pꝛioꝛem non ex vꝛtute sed vindicandi impossibilitate natam. nec dimisisse ex coꝛde.sed ĩ tempus moꝛe simearum distulisse. Hõ cadat in hanc exꝓbꝛationẽ vera ꝛ pfecta dilectionis tue mãsuetudo.neq̃z fallat eam simulacrũ fictuz iusticie.quasi nõ melius sit vicisse mala per indulgentiaz quã seueritatem/quasi rursus nõ sit pꝛeclarissima iusticia indulsisse supplicibus ꝛ subditis peccisse. Sic misericoꝛdiam ꝛ gratiam inueniasin conspectu tremendi iudicij dei. qui sub bullis patẽtibus ꝓmisit misericoꝛdiam misericoꝛdib⁹/qui semel dimissa nõ repetit.qui iussit non esse memoꝛẽ iniurie ciuium suoꝝ. Sic in oꝛatione tua ꝓfitẽs dño exaudiaris.ꝛ nõ audias hoꝛrendũ illõ ĩpꝛoperiũ dñi iracẽtis. Serue neq̃z nõne oẽ debitũ dimisi tiꝛẽ. Sic ꝓterea cũ dõ ꝓsequꝝ sedẽ ẽgni i mia.ꝛ mititate possideas trã ꝛ õlecteꝝ i mltitudie pacꝭ sup eã Tãdez

Propositio facta massilie

ꝑpter mititatez doceat te domin⁹ vias suas vt absq; offendiculis ad ꝑpaciẽtie lapidem dirigat pedes tuos ī viã pacis. quã a te pacẽ petim⁹ pr̃ btissime dicẽtes. Bñdic here ditati tue. Nõ q̃si hũana vt⁹ q̃libet hãc pacẽ ꝑbere ñ isufficiẽs sit z ifirma/nisi maior agat de⁹/vt apõ Virgiliũ ẽ. ꝑptim ī tã ōspato z radicato scismate/qõ ẽ q̃i cãcer egrescẽs medẽdo/z ingressibil' dedali labyrinth⁹. z caput hydre fabulose sua rescissione fecũdius ita vt pisse videaꝝ ꝓsiliũ a sapiẽtib⁹/z dicer̃ ꝓueniat cũ Josaphat rege. Cũ ig̃ram⁹ q̃d agere debẽ⁹/h̃ solũ hẽm⁹ residui/vt oc'los nr̃os ad te dirigam⁹. Scim⁹ nihilomin⁹ te p⁹ deũ cui⁹ vicari⁹ es decere. Scim⁹ ad te hierarchã supmũ spectare bñdictõez hmõi hereditatz eccl̃iastice. vt fiat par ī dieb⁹ nr̃is z tu maxim⁹ int' mõtes suscipias pacẽ populo. Qõ si ꝑficis. bñdict⁹ eris in oẽs gñatiões/z memoriã etnã his q̃ p⁹te futuri sũt relinq̃s. Si naũt nõ ꝑfecerz. ichoaueris tñ z elaboraueris bõa z antiq̃ fide/diligenti studio. pia z hũili volũtate/p te z tuos (tui q̃ppe sũt oẽs) nõ pdet⁹ merces tua. ñ laus. nõ gl'ia. res ipa ꝓdenabit mẽdatũ eos q̃ vl' ig̃ratia vel liuore crimian' sũmã. t. ℌ. dignitatẽ. tuã vigilantiã. tuã caritatẽ. Facis h̃ sedulo. Ita. n. te facere z me sentire equũ ẽ Ez q̃ ampli⁹ stimuleris ad agendũ/ascẽde freq̃nter sublimẽ mẽtz tue lucẽ/leuãdo te sup te. vbi despectis esursũ terrz/vses iugit' z acrit' ante mẽtis oc'los in lũie fidei. in sublimitate spei. in latitudie caritatis/cũ illo q̃ ait: Cogitaui dies antiq̃s z̃. Videaꝝ inq̃z acute/q̃z nihil sit oẽ illõ qõ mõs affert gl'ie iocũditatis/potẽtie. q̃suana. q̃lubrica z vẽto sõnioq̃z simillima. imo q̃z ãgtia z amaritudinib⁹ respsa. tristissima sint oia. Ecce oẽs morimur/z q̃si aq̃ fluentes dilabimur sup trã hodie rex. cras papa morit'. Eheu fugaces posthume labũt' ãni/deflet Oratius. z tragicus. Properat cursu vita citato volucriq̃z die rota ꝑcipitz voluit' anni. z naso. Volat irrepabile tps. z nihil ẽ annis veloci⁹. Et ẽ oim horribilissimũ qõ õr. qr in pũcto ad iferua descẽdũt: z. Ite maledicti ī ignẽ etnũ. Letez q̃d q̃so vsq̃z ẽ tã altũ aut ꝑciosũ/p q̃ vel adipiscẽdo vel retinẽdo/generosus anim⁹ z dinoz ꝓsci⁹/se pdere z alios turbare dignũ ducat: Viderat h̃ ex alto q̃ tã sapiẽter exclamauit. Vãitas vãitatuz z oia vãitas. Quã sniam/si saperẽt. immo vt saperẽt/deberẽt oñs in ptãib⁹ ꝓstituti ſm Crisostomi ꝓsiliũ scꝑtaz hr̃e in ianuis suis. ī penetrabilib⁹. in frõtib⁹. z maxĩe in cordib⁹ snis. Ampli⁹ si filij h⁹ secnli tã auida solicitudie curant pitura/adeo vt cũ eis perire nõ formidẽt/obsurdescẽtes ad illam increpatiõz ꝓphetic̃a. Filij hoim vsq̃q̃ graui corde z̃. Filios igit' lucis. imo te p̃rem hmõi filioz. q̃tã apponere decet curaz. q̃t labores/q̃s vigilias. vbi de reb⁹ etnis agit' vbiq̃z z vnice expauescẽdũ. p aiab⁹ tractatur dãnatõis piculũ. Nõ ẽ ista lis de paupe reg̃. vt apõ Statiũ ponit'. neq̃z õ lana capna vt Satiricus ait/de vita z morte ꝑpetuis res ꝑsag agitat' z q̃rit'. Ex si pastoral' p/sidẽtie/delectet aliq̃ẽ honoz volatil' z nome iane. treat eũ districtũ iudicis exame ī reddẽda de ouiũ salute z nũero rõe. Aggscat qm̃ posit⁹ ẽ/nõ in destructõz sz edificatiõez nõ ad ociũ sz laborẽ/z vt p eũ iuxta verbũ maximi regz Artaxerx̃ secluso abusu potẽtie/subditi optata cũctis mortalib⁹ pace p fruant'. qm̃ h̃ ẽ finis ois potẽtat⁹ tã secularis q̃z spũal'. Ez ad te ꝓuertor pr̃ scẽ. Fige ꝑcor ī ipa sublimitate meditatiõis tue/spõsã eccl̃iam talib⁹ vrentẽ q̃rulis plãgoribꝫ Eheu q̃s ꝓsolabit' anxiam: Et q̃s desolate q̃s plaga crudeli pcusse medebit'. Int' has angustias q̃ me circũuallarunt vndiq̃z/q̃le dabit' effugiũ. q̃s mei miserebitur. Ego illa spõsa regz etni quã vidit oli vn⁹ ex filijs meis/nouã descẽdẽdã de celo q̃i spõsã ornatã viro suo. Ego lota in sanguie agni ī macullati. ego tot sudoribꝫ z sanguibꝫ martyz ī numerabiliũ stabilita. viol' ꝓfessoz. lilijs vgi nũ coronata. Ego tãta deuotiõe ꝑncipum. vsq̃ ad ĩuidiã dotata/ornata/diues facta Hũc heu velut misella z ancilla/dei̇cior/p mor/despicior. Filios enutriui z exaltaui. ipi aũt spreuerũt me. z facti sũt hostes in capite. Pacẽ insup iocũdissimũ ī celo z ī terra bonũ/q̃ me dotauerat spõsus me⁹ nascẽs ꝑdicãs/moriẽs/resurgẽs/z regnãs/ꝓuertẽs rũt in scisma pniciosissimũ. qõ iam q̃nq̃z lustris me p oẽs art⁹ mirabilis modis depascitur z absũit. Pro mea oli desẽsione certamẽ erat vsq̃ ad mortẽ/z mõ nihil aliud agi vel q̃ri videt' a multis/q̃z vt coruã/z mirabili labefactatione deficiã. z hostib⁹ meis ludibriũ fiã. Ecce vsa sũt oia fere in ꝓtrariũ poris mee instõnis/disciplie/z ꝺcoris/ornata ornamẽta/dũ p corona hũilitatis pulnis fedus vanitatis/z p croceis spũalitatz stercora sola tẽpalitatis ãplexãtur. z erigit' sup me sapientia animalis z terrena z diaboli/ca/repudiata ea q̃ desursum est pacifica et

A

ḡeta. Si his tecū ecclesia plancib⁹ loq̄
retur.p.b.noui miseratōnē animi tui/que ab
vtero egressa est tecū.ꝓtinere/ñ posses/ q̄n
erūperent lachrymeab oculis tuis. q̄n ad
succurrendū inflāmaret tot⁹ zelus tuus/iaz
succensus/z diceret ex intimo cordis suspi/
rio. Dñe sup hac desolatione ante te oē de/
sideriū meū.z gemit⁹ meus a te nō est ab/
scōditus. Succurre fer opem.vt quid na/
tus sum videremala gētis mee? Rapidos
rector cōprime fluct⁹/z q̄ celū regis imensū
firma stabiles sedere tras.z dispsiões israe
lis ꝓgrega. Sed q̄d ago? Quorsum ra/
pior? Quid mineruā/vt dr/ipudēs doceor?
Premeditata sūt nanq̄ apostuā ꝓsideratō
nē assidue z acriter tlia salutis monita. Ni/
hilomin⁹ patere.p.b.patere obsecro com/
monefacere te z orare.p pte deuotissime fi/
lie tue/vt facias qō facis. Nam equū etiaz
sponte velocē calcar adiuuat. Fac vt calca/
ta seculi pōpa z iniq̄s fabulatiōib⁹ ei⁹.vt
nullis retrahētib⁹ vncis vitiosaz passionū
nōira.nō odio.nō spe.nō gaudio fallacib⁹(
melioribus nanq̄ hospitib⁹ digna est scītas
tua)abiecta rursus adulatoꝝ peste oia ad
grām nihil ad veritatē loquētiū.z clauden
tiū ianuā veritati.ac scrupulos varios (vt
soli diligere videant)ingerentiū.de quoꝝ
vno dixit comic⁹. Hic pfecto ex stultis in/
sanos facit. Ar.q̄ sunt stulti? vtiq̄ vaneglo
riosi.prudētes in oculis suis.prudētie sue
innitētes. His inq̄ pcul pulsis.tu tot⁹ cū
pacificis qui nō oderūt pacē cogites ea.q̄
ad pacem sunt hierl'm.tot⁹ inuigiles imple
re id qō.p mr̄e eccl'ie petita te filia vtriusq̄
velut altera colūba Hoc/ferens ramū paci
fere oliue/p nos hūiles nūcios/clamctans
pia solicitudie. Benedic hereditati tue.vt
nobis ꝓtingat illud ꝓphete. Dñs bñdicet
populo suo in pace. Sed quō z quib⁹
vīs bñdices populo tuo in pace/si pgat a/
liquis pticulari⁹ inq̄rere.iubet hic hūilis z
deuota. S.t.filia q̄escere.ne suos pres.te
vicz z regē Francie xpianissimū / aut lega/
tos ab eodē puenire arrogāti⁹ videar.simil
q̄ publicā z celebrē audientiā sup hac paq̄
materia.si z dū tps fuerit bñ placiti tui sup
plicat z sperat obtinere exhortatura lati⁹ et
forte pticulari⁹.vt bñdicas eccl'iastice here/
ditati tue. Et tātūdem dictū sit de ꝓmo mr̄e
legationis articulo.

Superest alter z postrem⁹ mr̄e lega
tionis articul⁹/cuius iō lōge breui
or erit expeditio q̄ prioris.quia si necessa/
ri⁹ exist at.eū tm̄ neq̄ tāte dignitatis neq̄ pa/
ris difficultatis existio. Hic supplicam⁹.vt
bñdicas hereditari ptialiter quodāmō pecu
liari.segregādo pluuiā volūtariā huic here
ditati tue.z qm̄ ifirmata ē p tenuitate z mal'
tis incōmodis/tu pfice eā.quā tua tuoꝝ q̄
pdecessoꝝ ōtera plātauit. Preueniste nos
p.b.in bñdictiōib⁹ dulcedis.heri in osculo
pacis.prīdē in odore bone fame/māsuetū
dis/z libalitatis tue.vt hāc a te bñdictiōez
petere.hāc spe certa psumer audeream⁹. De
niq̄ iā pūctos subseq̄ris.dū aures tue. Si
tā benivolas/orōni mr̄e pbet tua pastoral'
solicitudo/recogitans vt arbitror qm̄ filia
tua pmogenita ē studioꝝ.cui⁹ pmogenitu
re rōne/ꝓpetit bñdictio de rore celi desup z
de pinguedie tre.h ē.in spūali z tpali pui/
sione Rursus⁹ q̄ exēplo Atre filie Caleph
suspirat sedēs sup asinā.calcās.s.oēm bru/
talitatē/petēs bñdictōez a te pr̄e suo.vis eā
a libalitate pr̄nitat⁹ tue/irriguū iferi⁹ z irri
guū supius expectare? Dic igit̄ vbū Booz
ad Ruth. Bñdicta es filia a dño.q̄cūq̄ di/
xer⁹ mihi.h faciā tibi. Et ita fac pr̄ brissime
vt sit añ te odor filie tue sic odor agri pleni
cui bñdixit dñs. Et bñ ager plen⁹ ē filia tua
pisieñ.vniuersitas/imo nihil errauero si eā
appellauero padisū voluptat⁹/in q̄ ē lignū
scie bōi z mali.z fōs scie in q̄tuor facultatū
flumia ꝓdiuis⁹.irrigās vniuersam supficiē
tre. Tu b⁹ possessor es/tu pastor/z cultor/
vt operis z custodias illā/tāq̄ agricultura
viuā vt Ar⁹.loq̄r in politic⁹ Ubi sub miste
rio nihil dee eoꝝ q̄ egregi⁹ poeta ✠gili⁹ in
georgic⁹.z Palladi⁹ i de agricultura/de be
reditate agraria ꝓscpserūt/distiguēt es agꝝ
q̄druplicē/q̄lē figural'r i hereditate tua p̄m
q̄druplicē facultatē repim⁹. Un⁹ ager ē a/
pric⁹ z florifer p apibus/figurās sub q̄dā ap
ppatiōe facultatē theologie Alī⁹ ē pascual'
p ouib⁹ z domesticis aiantib⁹/figurās fac/
tatē decretoꝝ. Alt frugifer p boim vita/fi/
gurās facultatē medicie. Quart⁹ vitifer et
pomifer i oī genere suo figurāl typice artiū
facultatē. Tuū ē igit̄ hereditatē tuā hāc
bñdicere colere z augere/vt fructū suū det i
tpe suo. Ecce ipi theologi velut apes ītelle
lectuales puolitāt i hereditate tua flores sa
croꝝ eloq̄oꝝ/ō rore celi roscidos.ꝓpingūt
mel i cellulas z fauos:vt sit cera i illūiatiōe
ītelligētie.z mel i oblectatōz affectiue. Hāc
hereditatis tue portionē spectās.dicere ba

bes ex snia illd Ecci. Hereditas mea sup
mel ⁊ fauū. Nā eloqa dñi dulciora sup mel
⁊ fauū. ⁊ pceptū dñi lucidū illūians oclos
in intellectu. ¶ Venerat in mentē laudes
C hmōi tum augere. tū suo modo deducere/
de reliqs hereditatis tue partib⁹/hoc est fa
cultatib⁹. quo magis animaret. S. t. sibi be
nedicere/sed negligenti⁹ istud ago breuita
ti studēs. ⁊ sciēs nihil laudū harū te latere.
Dicā vero te cōcedēte id quod nup in me
ditatione mea dū sol⁹ essem. ⁊ non sol⁹. so
lus qdem corpe. nō solus cogitatione/ ver
sabat. Itaq; posita erat ante mētis oculos
sedes tua pclarissima ⁊ thron⁹ sicut sol ⁊ lu
na pfecta. astitit regina illa virtutū dilectio
a dextris tuis in vestitu sapiētie deaurato.
circūdata varietate virtutū. Nam ita iussit
rex optim⁹ ⁊ maxim⁹ xps vt sedē papalem
dilectio stabiliret. dū ait Petro introgato
ter. ⁊ ter rñdente q diligeret eū. pasce oues
meas. pasce agnos meos. Que dilectō vna
est in qdam trinitate virtutū/in mia ⁊ veri
tate q custodiūt regem oēm duab⁹ manib⁹
hic ⁊ inde portētes thronū ei⁹/⁊ ī pclarissi
ma virtutū iusticia ⁊ neq; hesper⁹ neq; luci
fer ita admirabilis. Has sub cōpendio nu
merauit ppheta reginas/eas paci consoci
ans. misericordia inqt ⁊ veritas obuiaue
rūt sibi. iusticia ⁊ pax osculate sunt. Quaꝝ
officiū alibi descripsit ppter vetitatez/ inqt
de christo cui⁹ vicari⁹ es. ⁊ mansuetudinē
⁊ iusticiaz/⁊ deducet te mirabiliter dextera
tua. Hec preclara dilectio seu caritas vna
in hac trinitate virtutum sicut apostol⁹ in
sinuauit ad Corinth. scribēs/parabat orar
p filia tua parisieñ. vniuersitate vt ei mo
do quo dixim⁹ benediceres tanq; heredita
ti tue. Nā vbi adesset vel qñ rogaret dilectō
si int pr̄em deest ⁊ filiā. Nihilomin⁹ affuit
⁊ sathan a sinistris. ita mihi mōstrabat me
ditatio mea. Aderat ⁊ infelix ples sua emu
latio liuida/p quā mors intrat in orbē ter
raꝝ/monstꝝ heu horrendū informe ingēs
Cui qt insunt in dilectione vtutes. tot in
sūt vitia. crudelitas. falsitas. iniqtas. Cru
delitas ɔtra miam. cōtra veritatē falsitas. ⁊
iniqtas ɔtra iusticiam. Agnoui ex descrip
tione nasonis quenā illa eēt. Pallor in ore
sedet. macies in corpe toto. nusq; recta aci
es liuēt rubigine dētes. Pectora felle virēt
lingua est suffusa veneno Risus abest nisi
quē visi fecere dolores. Nec fruit somno vi
gilantibus excita curis ⁊c. Obstupui visu
subito gelidusq; cucurrit ossa tremor. Dū
ecce terrifico boatu/rabida ora laxans/⁊ dē
tibus frendēs. Eheus pr̄ sctē/caue bñdixe
ris hereditati huic tue/q facta ē tibi sic leo
in silua. odi ppterea eā ⁊ maledic. Caue be
nedixeris ei in collatione grāꝝ. Nā ⁊ tard
venerūt ⁊ in multis a tua snia defecerunt.
Abijce eos poti⁹ a te. calcib⁹ ptere. ⁊ impe D
ra vt discedāt maledicti. ¶ Ita pabat por
tentū hoc horrificū magno conatu/ contu
meliosa nefandaq; mēdacia ɔtra filiā tuaz
delatrare/dū tu pater btissime h indigna
bunde ferēs/toruū e latere vultū paulisp ī
hāc emulationē impiā mendacē ⁊ neq; vi
sus es declinare. ⁊ vt cōfestim abscederet ī
pare. Abi hinc in malā horā ⁊ in crucē tuā/
pestis horrida. satrix discordie/mater neq
cie. Vide ne vltra mutire vel apparere pre
sumpseris. Attende ne filiā criminari stu
dueris apd pr̄em. cui etiā p magno pecca
to satis esset modicū supplicij Falleris si te
recipi/vl audiri existimas. vbi in ɔspectu
meo pr̄na dilectio vax/⁊ iusta p eis decre
uit orōnem assumere. Dic tu dilctō. Hac ī
crepatōe deterrita emulatō tristis abscessit
⁊ dilectio sic orsa est. Facis pr̄ sctissime id
qd te decet/te pr̄em erga filiā/⁊ talē filiā. te
vicariū illi⁹ q accusatorē fratꝝ deturbauit
in stagnū ignis ardētis. q iussit pontificez
agere in spū lenitatis/qm̄ ⁊ ipe circūdatus
est infirmitate. q postremo ppt decē iustos
toti pētapoli peccatrici pepcisset Preterea
me dilectionē iussit assistere a dextris tuis
que natura patiēs suz. benigna sū. nō emu
lor. nō ago pperā. Age igit pr̄ b. age quod
agis ne vlla te vnq; accusatrix emulatio /a
meo ɔsortio diuulserit. Nō audiat pcor ad
uersū me crudel hec ⁊ maligna emulatio.
Absit vt pōat hāc maculā in glia tua. spre
uisse hereditatē tuā/abiecisse a te ⁊ pedibus
tuis supplices tuos/cultores qq; in vinea
dñi sabaoth/et coadiutores tuos vacuos
absq; vtili puisiōe inglioscq; remisisse. vbi
tāta ē puisiōis tenuitas de bonis ecciasti
cis. vt vix pauci ex mgr̄is ⁊ doctorib⁹ ēt in
theologia/sine aliq qstu valeāt hr̄e alimta
⁊ qb⁹ tegāt ⁊ h. xvij. ān⁹ agit. Hec ē hēditas
tua peculiarꝫ ⁊ electa ⁊ pclarissia studioꝝ/
velit nolit emulatō/vbi gñatō pterit ⁊ gña
tio aduēit. sz ipa tra tua ī etnū stat. Tu sup
mus pastor ⁊ custos iopie sue puidere/ ir
rigare arida. ruinosa reparare. nō conquas
sare. positus es hoc misicordia petit titulo

filiationis hoc veritas titulo ſtudij verita
tis.hoc iuſticia titulo militie et laboris.
E ¶ Sp2ro tarditas hmõi poſtulationis be
nedictionis tue p rotuli pñtatiõem nunc
nõ antea/nõ tarditatẽ meretur exauditiõis
vt accuſat emulatio/ſed celeritatem/quate
nus ſint nouiſſimi primi/q2 bono intenti
onis fine fiebat dilatio/magno ſicut arbi
trabantur zelo pſecutionis vnionis eccleſi
aſtice mouebañ/nec ſoli mouebañ/regeſ
et regna cũ ſuo clero piter ſentiebant. ¶Nũc
poſt exp̃imenta plurima/ q̃d inculpanduz
ſi mutatis reb mutauerũt ſniam ¶Iſto rur
ſus fuiſſet in aliquib diſſidens eoz ſentẽ
tia a tua ¶Nõne potuit hoc fieri ſine mei le
ſione/q2 ſine obſtinatione ¶Nõne paulus
baruabas tales viri ſic cõtenderũt vt diſce
derent ab inuicẽ. ¶Et paulus petro reſtitit ĩ
facie. ¶Et p̃nceps pſarũ bonus ſm Grego.
reſtitit michaeli et vtrobiq; illeſa me matre
oim caritate. ¶Aduenit ecce ſupplex
humilis deuota filia tua.p.b.abſq; vlla diffi
cultate p̃cellẽtiſſia ſtudioz ſuo nũc aduẽ
tu dat palã intelligi/q̃ nulla diffidẽtia iurꝫ
tui vt aduerſarij falſo fingebãt.nulla indi
gnatione puerſa ſuũ differebat acceſſuz ad
petendũ ſibi benedici/p pñtatiõem rotuli
more ſolito q̃liter nũc pñtat reuerenter ĩ ap
pbatiõem iuſticie tue/et in egregiaz laudẽ
mãſuetudinis tue ¶Nec; eni peteret bñdicti
onẽ gr̃arũ ab eo quẽ nõ crederet iuridicum
largitiorẽ.nec; ab eo quẽ benignũ exaudi
torẽ nõ ſperaret. ¶Vñ i capite rotuli ita ſcri
ptũ ẽ Fiduciã accepit.b.p.nũc rotulũ iſtuz
ſupplicationũ generaliũ ſpãliũ/pñtãduz
apud.s.v.celſitudinẽ humilis deuota.i.ſ
v.filia.p.vniuerſitas/plus in paterna beni
uolẽtiſſime libertatis vr̃e gr̃a q; in meritiſ
p̃ijs poſt deũ ſpem reponẽs. plus inſup
ſtudẽs ex hoc rotulo inſeruire cõmodis ec
cleſie q; auare cupiditati vt deniq; obediẽ
tiam ſincerã ac filialez dicta filia erga.s.v.
ſublimitatẽ nõ tm̃ mõ ꝓbo; aut litteraruz
F aſſertione/ſed fracto; ſoliditate mõſtraret
Hec ibi. ¶Nũc igiꝫ pater ſancte p me dile
ctiõem mr̃em oim bene viuẽtiũ exorat per
q; virtutes meas inclitas miam veritatem
et iuſticiã p̃pter quas deducere habet te mi
rabiliter dextera tua/z p ſi q̃d vnq; de te be
ne meruimus apud deũ/apud hoies iuſti
ficãdo te.exaltãdo te.liberãdo te. et p ſpem
futuri p̃mij ſi nob pſeueranter inheſeris.o
ramus petimus obſecramus vt benedicaſ
huic hereditati tue/huic filie tue alũne no
ſtre.cõcedendo talẽ in gratijs ſuis ſignatio
nem aut certe vberiorẽ. Qualem petũ rab
iuitio dediſſes anno p̃mo. ¶Nam hic ẽ añ
benignitatis tue.annus nouenari
rio ter in ſe ducto coronatus.bũdices hu
ic corone anni.huic ãno coroãto benigni
tatis tue.z campi tui replebũtur vbertate.
¶Danc de te tua q; affluẽtiſſima liberta
te ſpem cõceperũt hanc cõceptã multis.p
modũ et magnis indicijs roborata auctaz
q; ſenſerunt etiã heri. Tu aũt ſpem nũc i rẽ
ipam cõuertito.tui quippe ſunt.ſed tu eos
maiori tibi vinculo cõſtrinxeris.tu poſtre
mo nõ mediocriter illuſtraueris gl̃am tuã
et famam tuã/que ſicut nõ eſt ambicioſe q̃
renda.ita non eſt negligẽda erudeliter. Et
vbiq; gẽtium põt fame celebritas/ vel ſcri
ptꝫ/vel viuis vocib ampliori dilatiõe vul
gari.q; vbi cõfluũt et refluũt ex oi fere nati
one que ſub celo eſt. viri litteris oib et ſtu
dijs eruditi.ita vt in obſcuro eſſe nequeat
ſi grate ſi benigne reſpõderis. ſi bñdixeris
huic hereditati tue.quẽ admodũ tu benedi
ces ſperamus et obſecramus/fiat fiat. Ani
aduertis.p.b.redeo eni et ad tuã ſctitatẽ et
ad meam quitatem/aiaduertis q̃liter trãſſi
guraui ſub noie p̃nalis dilectionis /ſup
plicatiõem p humili et deuota.s.t.filiaz id
quidẽ aptiſſima videor feciſſe rõne. Suaz
quippe ſedem vbi collocaret dilectio vbi p
oraret/ſi inter prẽm et filiã ſacratiſſima di
lectionis noia apõ ipos etiã barbaros ho
noranda defuerit. ¶Atuero neq; volo ne
q; equũ iudico q̃q; adijcere/q; q; aliq; dicẽ
da ſupſint. Vereor enim ne iam multiloq
um noſtrum minus ſit fauoris habiturũ
dum occupationes tue celſitudinis alior
ſum te vocant et trahant. Oz poſtremo ſu
per iſto et poze articulo audiẽtias aliquas
obtinere clam et palam ſupplicamus z ſpe
ramus vt nõ fruſtra ſpem hanc cõcepimuſ
de benigniſſimo.s.t.ſpiritu pater ſanctiſſi
me Sic bñdicat te dñs ex ſyon vt ſis re et
nomine bñdictus. Sic videas bona hie
ruſalem militantis ſponſe tue.et triumphã
tis illius que deſurſum eſt mater noſtra oi
bus diebus vite noſtre p̃ſentis et future.
Sic p̃terea videas filios filioz tuoz i ſpi
rituali p̃pagine et tandem qõ eſt omne bo
num et benedictionis cõſumatio et conſu
mationis finis/videas pacem ſup iſrael et
nos tecum.hic inchoatiue p gratiam.et be

ato cōplem̄to ꝑ gloriam in futuro Prestā/
te eo q̄ est bn̄dictus in secula seculoꝝ amē.
Finit.

B Sequitur proposi/
tio facta ab eodē dño Cancellario coiā an
glicis ꝑisi⁹/eūtibꝫ ad sacrū cōciliū pisis ꝛh
ex ꝑte vniūsitatꝭ ꝑisieñ. An. dñi. mccccviij.

C Ongratulat̄ vr̄e deuotioni/
vr̄o zelo feruēti/vr̄e laborio/
se sꝫ laudabilissime legationi
Cōgratulat̄ ꝛ applaudit o re
uerēdissimi ꝛ p̄clarissimi pa/
tres/o doctissimi et sapiētes viri et frēs in
xp̄i dilectiōe carissimi. Cōgratulat̄ inquā
et cōgaudet amatrix ꝛ admiratrix ꝛ cultrix
bonoꝝ oīm/ꝑisieñ. vniuersitas itaqꝫ nō e/
mulat̄ nec gaudet sup iniq̄tate. cōgaudꝫ āt
veritati. Quid ni cōgaudeat igit̄ sup veri/
tate/q̄ꝫ vt soletis āplectimini ꝛ cōplexā reti
netis. et retentā ad effectū deducere totꝫ stu
dioꝝ neruis conamini Est aūt mō cōgra/
tulatiōis nr̄e spūalis/thema satis accōmo
dū verbū Ozce ꝓphicū. Ozee p̄mo. Cōgra
tulabātur filij isrl̄ et filij iuda ꝑiter Itaqꝫ li
bet exclamare Ecce q̄ꝫ bonū et q̄ꝫ iocūdum
habitare frēs in vnū/cōuenire scꝫ ꝛ congre
gare ad vnū cōciliū. nam in cōcilio iustoꝝ
et cōgregatione magna opa dñi Et hoc est
cōciliū sacrū et venerādū/ad qd̄ legati ꝑgi/
tis. qd̄ pisis deo duce et auctore celebrabit̄
vtinā felici ꝓut optandū ꝛ sperandū est ad
uentu. Ait quippe veritas ꝙ omne regnuꝫ
in se diuisum desolabit̄. et a cōtrario vnitū
in se regnū manet qd̄ vidit salustius Con
cordia inq̄t ꝑue res crescūt. discordia maxi
me dilabūtur. Cur ergo nō bn̄ sperabitur
dū adunat̄ eccīa. dū cōuocat̄ cetus/dū con
ueniūt seniores/videte de verbo hoc. p̄ser/
tim cū teneamus certissimā xp̄i ꝓmissionē
dicētis. vbi duo vel tres ꝛc̄. Audiuimus p̄
terea letanter et gaudēter ꝙ cōgregabūt̄ ꝛc̄.
¶ Atuero ne ꝓlixior vel euagatior sermo
tedio sit vel oneri. coartamus si placet totā
dicēdoꝝ materiā totāqꝫ deductiōeꝫ thema
tis ad q̄ttuor snīas sumptas ex themate ex
verbis ip̄i ꝓtinus appositas. Et videam⁹
quid in illis loquit̄ deus. qꝛ loquit̄ pacem
in plebē suā. Postq̄ꝫ eni dixit dñs ꝑ Ozee
Congregabūtur filij isrl̄ et filij iuda pari/
ter ꝓ p̄ma snīa/mox subiūxit et ponent sibi
caput vnū/ecce scd̄am snīam. Et ascendēt
de terra/ecce tertiā/qꝛ magnus dies israhel
ecce quartam. ¶ Incipientes ergo ꝓsequa
mur et inuenimus puto cās q̄tuor sufficiē
tes/q̄re cōgregabuntur filij isrl̄ et filij iuda
pariter. Ip̄i eniꝫ q̄ sunt ppl's vnus dei. fe/
da nunc diuisione ꝓhnefas dispsi sunt/ve
lut olim in figura sub roboam et Jeroboā
cōtigisse meminit scriptura. iij. Rꝫ. xvij Et
est tanq̄ꝫ materialis aliq̄ rō et cōfusa hmōi
cōcilij celebrādi. ¶ Inuenim⁹ p̄terea cām
finalē luculēter exp̄ssam in altera snīa. Et
ponēt inq̄t sibimet caput vnū. ¶ Deniqꝫ
tangit̄ cā dispositiua et velut efficiens cele
brationis hui⁹ cōcilij dū idcit̄ in altera sen
tentia ꝙ ascēdent de terra/et q̄d terra misti
ce nisi teerenus affectus. Quid igit̄ ascen/
dere de terra nisi de terrenis affectibꝫ quibꝫ
opp̄ssi sunt hactenus multi. ad spūales et
diuinas affectiones se potenter erigere/et
erigendo salubriter ascēdere/tanq̄ꝫ audirꝫ
quisqꝫ de excelso clamantē deū. exurge qui
dormis. Et rursus. Surgite postq̄ꝫ sederi
tis. ¶ Habemus p̄terea cām quodāmodo
formalē/et ad hui⁹ celebratiōem cōcilij vi/
uifice p̄parantem. q̄ forma est semen dei vi
uum et efficax semen spūssancti hn̄s virtu
tem formatiuam et reformatinam toti⁹ vni
tatis/totius ecclesie corpis/in vna fide et
spe et caritate sub vno deo et dño ꝑ omneꝫ
iuncturam s̄m deductiōem apl'i ad Ephe
sios. iiij. Qd̄ notat̄ in hoc verbo iezrahel
qd̄ interp̄tatū sonat idē ꝙ semen dei vel se
minauit deus. Et q̄le semen istud? Plane
illud de quo alibi ꝓpheticus sermo dic̄ Ni
si dñs exercituū reliquisset nobis semē qua
si zodoma fuissemus/et q̄si gomorra simi/
les essemus ysa. p̄mo. Gratias tibi de⁹ isrl̄
qm̄ accessit nūc dies magnus isrl̄ magnus
scꝫ dies seminis dei. qd̄ habet in se artem ꝛ
virtutē viuificam. qua misticū corpus ec/
clesie se vinificare potest et vnire salubriter
in cuius efficacia et virtute congregabunt̄
filij isrl̄ et iuda pariter. ¶ Bene hec iacta
sunt fūdamenta/sicut ex cicerone sumit la/
ctantius Hec autem fundamēta snnt ꝑfe/
ctibilitas eccīe ꝑ congregationē/vt cā ma/
terialis. ordinabilitas ecclesie vt ad vnius
capitis positionem. vt cā finalis. intelligi/
bilitas in epikeyando seu interp̄tando/vt
efficiens. Insita fecūditas in se conuersan
do vt formalis dispositiua ¶ Supedifice
mus fabricam quadrangularem quattuor
considerationū p̄ncipaliū ad erectionē edi
fitij p̄sentis congregationis ampliorem

Et dicamus p̄ prima cōsideratone iux/
ta p̄mam cām in verbo notatam.

3 # Prima cōsideratio

Cōgregatio filioꝝ israel et iuda piter/q̄
ritur ab eccia. quēadmodū materia querit
formam. et impfectū pfectiōem. et mlr viz
siue sponsa sponsum. Tractat diuin⁹ Dy
onisius et post eū Boe. et Aug⁹. quib⁹ ex/
periētia suffragat/q̄ res q̄libet nō min⁹ di
ligit aut appetit cōgregatiōem suū p̄pius q̄
p̄priā entitatem/nimirū q̄ ens et vnū con
uertūtur. Hinc est ille dolor illa cōcussio il
le vehemens horror in corpe vero/dū mē/
bratiz querit diuidi vel dispgi. Hic nemo
dubitauerit quin eccia diuisionē suā refu/
giat et horreat. cū sit corpus misticū f̄m de
ductiōem Ap̄li ad Eph̄. iiij. Ar. i. Cor.
xij. et ad Roma. xij. et alibi sepissime Est et
terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Aciei
vero q̄s nesciat sepatiōem max imū affer/
re detrimentū. Est insup eccia ciuitas de q̄
gloriosa dicta sunt. Est regnū dei. Est hie/
rarchia subcelestis. et ita de multis siūlitudi
nibus/f̄m q̄s cōuincitur diuisiōem ei atq̄
sepatiōem scismaticā esse penitus odiosaz.
Potuerat hoc loco fieri sermo pliꝰior/
deducens pfectionē eccialtici corpis stare
p̄ncipaliter in vnitate/tanq̄ in cōsumma/
tione oīs boni. Falloꝝ itaq̄ si nō optabun
dus p̄p̄a postulat hoc/impcās pacē super
israel/sciēs q̄m posuit auctoꝝ ei⁹ deus fines
suos pacē. Vide si nō hinc ortū ē illud x̄pi
ad ip̄am hier'lm q̄ figurā tenet eccie. Hieru
salē hier'lm quotiēs volui cōgregare filios
tuos sicut gallina cōgregat pullos suos /et
noluisti. Ad hoc q̄ppe mortuus est Iesus
vt filios suos dispsos in vnū cōgregaret tā
q̄ lapis angularis faciens vtraq̄ vnū. Et
ecce beu fera pessima/monstrū horrendum
ingens/mōstrū biceps portentū iam. xxxi.
annos hūs/scisma pestiferū/pulcerrimam
hanc et pfectā pacē/q̄tum in se fuit lacera/
uit dissipauitz in exilij longinquā regionē
trusit. Sed veniat o vtinā pax iuxta vo
tum ysaie. Veniat et req̄escat in cubiculo
suo/q̄ est eccia. qtūs expulso discōuenien
ti scismate/forma pacis cōueniēs inducat
Nam qualis est ista deformitas. qual'im/
pfectio. videre corpus mille ptib⁹/ miseris
modis laceratū dissipatū et dispsum. Cui⁹
lacerationi nulla hactenus p̄fuerūt effica/
citer hūana remedia/quin potius scisma h̄
horrendū velut insanabilis cancer egrescit
medendo. vt de trano loquit virgilius. Ip
sum deniq̄ tanq̄ fabulosa hydra redit ex
succisione sua fceūdius/Hinc scādala po/
puloꝝ sine numero/aduersus fidē nostraz
religionē nrām/mores sanctos/aduersus
spem q̄z future beatitudinis. cōtemptū se/
culi/sanctitatē immobilē iurisiurād i/voti/
sacramētoꝝ virtutē obedientiā ad deum'z
ad oēm disciplinā Quare? Quia seuissima
dñandi libido mr infausta scismatis hui⁹
pestiferi cōfundit hec oia/fasq̄ nefas q̄ve
lut hianti voragine mergit sorbet z obruit
Quid porro de paganoꝝ infideliū q̄z fa
buler p̄bro et irrisione aduersus catholi/
cos. Demū tota illa flebilis hieremie lamē
tatio si ad calamitatē eccie p̄tem deflectat
nescio si satis illā vt dignū est exp̄sserit duz
ait. Quō sedet sola ciuitas plena pp̄lo rē.
Nequit prsus equari verbis/ q̄sta res ipsa
videat indigna. Pro q̄ reformāda celeriter
expeditissimū est q̄ cōgregentur filij israel
et filij iuda pariter.

Secunda consideratio p causa secūda.

Cōgregatio filioꝝ israel et iuda q̄ter q̄renda exequēda q̄z est/
vt ponant sibimet caput vnū. Iste est finis
hec intētio imminētis sacri cōcilij pisis ce
lebrandi. ad q̄ vos cū ceteris religiosa z fi
liali ad mrēm eccīam pietate pgitis z pue/
niatis oro feliciter. Nō ignoratis scio o do
ctissimi et sapiētes viri q̄ caput eccie p̄ma
riū et p̄ncipale sp vnū est/invariabile et p/
manēs sicut testat apl's. Caput inq̄t eccie
x̄pus. Xp̄us aūt manet in eternū vt idē ait.
sempiternū hūs sacerdotiū z papatū. Ita/
q̄z salutifer x̄pe caput nr̄m est ia quo fluunt
in eccīa sensus oēs/et motus viuifici. spūa
les ac gratuiti. ac pinde nunq̄z eccia tua eē
potest acephala. neq̄z te sponso suo vidua/
ta. Nihilominus tu quondā ascensur⁹ ad
patrem reliquisti sibi vicariū sup terrā/tan
q̄z caput aliqō secūdariū. fluens et refluēs
in stabili loco tui sacerdotij z papatus eēn
tialis indefectibilis z manētis vsq̄z ad con
sumatiōem seculi/quando euacuabis om
nem dñatiōem p̄ncipatū et ptātem. et tra/
dideris regnū deo patri. Hūc aūt prohdo
lor/viri prēs et frēs. nunc scandalisank ad/
uersus hoc caput p̄mariū/duo cōtendēres
dum simul illud/qō fieri nephas est/repñ/
tare volunt/vel vices gerere/vel in suū locū

succedere. Sic in impiam cedimus male/
dictiõem hanc ꝙ facti sunt eius hostes ec/
clesie in capite. Oportebat quidẽ ad vnita
tem papalis sacerdotij vnicũ sacerdotez et
certũ vicariũ xp̃i sup terrã assumi/succeden
tem petro. ⁊ nõ pharisaica cõtentione dice
re sicut olim cõquestus est ap̃lus/ego sum
gregorij ego sum bñdicti. Sanctius quo/
qꝫ et filiali qꝫ ad mrẽm caritati cõuenienti
us est relinq̃re papalẽ dignitatẽ ⁊ petri sedẽ
vni tertio sub pace possidendã sub q̃ ꝯgre/
gati essent filij israel ⁊ filij iuda vnus ppl̃s
dei. q̃ꝫ fedissima se ditione partiret̃ obedi/
entia ⁊ sp̃geret̃ grex q̃si nõ esset vnũ ouile et
vnus pastor. ¶ Quasi rursus indecẽs eẽt
ꝙ cõgregarent̃ filij israel ⁊ filij iuda p̃iter.
Meditabar hec nup̃ in abscondito scruti
nio cordis mei p̃usq̃ꝫ proferret̃. dũ ecce aĩa
lis hõ nõ sapiens q̃ dei sunt sed ea q̃ de ter
ra sunt loquẽs. numeratus quippe est ĩter
filios agar. de quib⁹ dicit scriptura ꝙ exq̃si
erunt sapiam q̃ de terra est. cõiungit̃ quip/
pa ip̃i sapie terrene aĩali ⁊ diabolice nõ ei q̃
desursum est/ꝓpterea obscuratũ hꝫ intelle/
ctũ. ip̃e inq̃ꝫ aĩalis hõ vt impatiens hebes
et p̃ceps. ⁊ quo pacto inquit opus est cõgre
gatione filioꝝ israel et iuda/q̃si res iuncta
sit sup̃ iure p̃cium q̃si p̃terea liceat vel expe
diat nunc cõciliũ generale nouũ celebrari.
Nõ itaqꝫ licet cũ nõ possit cõciliũ generale
sine papa celebrari/et nisi p̃mitus añ oma
spoliatus ab obediẽtia sua restituat̃ eidem
Quõ p̃terea decens esset ea q̃ certa sunt/et
tam p̃ longissimos tp̃is tract⁹ in consuetu
dinem versa. rursus iu discussionẽ tãq̃ꝫ du
bia reuocari. Et ꝙ vera ⁊ iusta pars expo/
nat se discrimini cõdemnatiõis. Nã euen/
tus iudicioꝝ varij sunt q̃ fallunt̃ ⁊ fallunt.
Deniqꝫ q̃d expedit cõtra niti volũtati diui
ne sueqꝫ prouidentie/q̃ iusto iudicio p̃mit
tit hereses fieri. et dicit esse necesse vt veni/
ant scandala. Qui etiã ait. Nolite arbitra/
ri ꝙ venerim pacem mittere in terra sed gla
dium. Qui demuꝫ olim prohibuit fieri cõ
gregatiõem filioꝝ isrl̃ ⁊ iuda p̃iter. asserẽs
diuisiõem ab eo factã esse. ¶ Multa maio
raqꝫ p̃abat aĩalis hõ delatrare aduersus ce
lebratiõem concilij/asserens ꝙ nec licebat
nec decebat nec expediebat illud fieri Duꝫ
exhorrui fateor. nihilomin⁹ aio ad eũ Om
mutesce importune ⁊ stulte/aut expecta do
nec cõsiderationuꝫ ceptarum numerus im
pleatur. Audies forte ea q̃ cõtradictioni/
bus tuis imponere possint silentium Ex/
torsi velut ab inuito dilatiõem vt tertia et
quarta cõsiderationes liberiori sermõe cõ/
plerentur.

Tertia considera

tio ¶ Cõgregatio filiorum israel ⁊ iuda pa
riter/habet fieri tanq̃ꝫ a cã dispositiua q̃ re/
mouet prohibens. dum ip̃i ascendunt de
terra/hoc est s̃m moralem intellectuꝫ dum
de terrenis affectib⁹ ascendunt ad celestes
et fiunt de animalib⁹ spirituales. dumqꝫ lit
tera dimissa q̃ occidit/ip̃i sp̃m q̃ viuificat
amplectunt̃. hoc tñ obseruato ne q̃d nimis
ne dum nimis obseruari q̃ritur spirit⁹/ob/
ruat̃ simul caro cum spiritu. ¶ Unde que
so tãdiu viri patres. tardata est fieri cõgre/
gatio concilij generalis ⁊ sacri. nisi ꝙ tam
diu nõ fuerunt auditi spiritules viri qua/
les si ap̃lo credit̃/dijudicant de omnib⁹ Ec
ce q̃d p̃clara vniuersitas oxonieñ. vnde si/
bi meruit cõgratulari/p̃dem ad hoc conci/
lium petendum determinauit se et misit iu
franciam/scio q̃ p̃sens interfui dum ꝓpone
retur hec cõclusio cõpendij sub hoc thema
te Joelis p̃mo. Vocate cetum/coadunate
senes Sed p̃dem antea parif̃. vniuersitas
ab exordio nascẽtis diuisionis deliberauit
solenniter et cõcordi sententia cõclusionez
hanc petendã ⁊ prosequendã esse. quã ex p̃
te sui ꝓposuit reuerendus pater ac p̃ceptor
meus p̃cipuus/dñs nunc cameraceñ. corã
ludorvico duce andegaueñ. tunc regenti
in frãcia. Circa q̃d tp̃s scripsit pro eadem
cõclusione clarissime memorie mgr̃ Hen/
ricus de hassia mgr̃ in theologia parif̃ ⁊ vi
cecancellari⁹ sub mgr̃o Johe de calore tũc
cãcellario parif̃ Scripsit insup̃ dñs p̃po/
situs ⁊ vormaceñ. magnus ⁊ deuot⁹ ⁊ licen
tiatus in artib⁹ parif̃. Scripserunt quoqꝫ
alij sicut ex eorum tractatib⁹ adhuc cõstat.
Ampli⁹ v̄o scripsit p⁹ mltos ãnos vniuersi
tas p̃isieñ. ep̃lam grãdem cõtinentem tres
vias/inter q̃s cõcilium generale numera/
tum est. ¶ Ecce q̃t viri spirituales ⁊ erudi
ti non innitentes soli littere/ascendentes
de terrenis affectib⁹ et in liberum atqꝫ pu/
rum ether lucidissime veritatis/desiderio/
rum qꝫ splẽdidorũ/sese attollentes/q̃siuert̃
olim multo studio concorditer ꝙ congre/
garent̃ filij israel ⁊ filij iuda p̃iter Et hec est
non p̃ua congratulationis materia ꝙ in
vnã conuentum est sententiam/per duas

vniuersitates toto orbe celeberrimas/et ip
sis nõne fides dari dz. cũ illic sint viri spũa
les z sapiẽtes/fm q̃lia iudicia mediũ vtuꝫ
accipe iubet phs. Illic p̃terea sunt idonei
cõditores legũ doctrinalꝭ z instructiue/q̃ ꝓ
bus silis interptatio p epikeyam debita ẽ.
Illic sunt q̃ mẽtiri nesciũt/de quibꝫ noue
runt z mẽtiẽtes. redarguere pñt. dũ a vo fal
sum/a licito illicitũ sciunt secernere. Cũ er
go cõueniunt cõgregatio multiplex sapien
tũ/in celebrationẽ huiꝰ cõcilij generalis tã
q̃ in rem expediẽtẽ vt in ꝓma cã dicebatur
In rem p̃terea decentẽ sic visum est i scõa.
Nã q̃d deceti q̃ vt vnũ corpꝰ hẽat caput
vnũ. Postremo supest oñdere rẽ hãc eẽ p se
licitã atq; legitimã qõ in q̃rta z vltima con
sideratiõe videbimus que talis est.

Quarta cõsideratõ

Cõgregatio filioꝝ israel z iuda piter/su
mit suã efficaciã z vtutẽ a diuino semie qõ
p ecclasticũ corpus tanq̃ sanguis viuificꝰ
diffusum est/z radicaliter seu insepabiliter
insertũ. Ponamus p solido fundamẽto p̃
sentis cõsideratiõis z aliox tã dictox q̃ di
cendox/textũ apli ad Eph. iiij. Soliciti
seruare vnitatẽ spũs in vinculo pacis vnũ
corpuũ et vnus spũs. sicut vocati est i vna
spe vocatiõis vre. vnꝰ dñs vna fides/vnũ
baptisma vnꝰ deꝰ z pr̃ oim q̃ sup oẽs z sup
oia et i oibꝫ Seq̃t. Et ipe dedit q̃sdã q̃dez
apl'os. q̃sdã aũt ꝓphas. alios vo euangeli
stas. alios aũt pastores z doctores ad con
sũmatiõem sctox/in opus ministerij/i edi
ficationẽ corpis xpi/donec occurramꝰ oẽs
in vnitatẽ fidei z agnitiõis filij dei in virũ
pfectũ. in mensura etatis plenitudinis xpi.
Sequit. Veritatẽ aũt faciẽtes in caritate
crescamꝰ in illo p oia q̃ est caput xp̃us/ex q̃
totũ corpꝰ cõpactũ z cõexũ p oẽm iunctu
ram submistratiõis fm opationẽ in mẽsu
rã vnius cuiusq; mẽbri/augmẽtũ corpis fa
cit in edificationẽ sui in caritate Elicia/
mꝰ ex his paucissimis sed sentẽtiosissimis
apli verbis aliqs veritates. Prima Cõ
gregatio ecclastica ad vnũ caput xp̃m facit
et cõglutinatꝭ p vinculũ amoroszꝫ spũsscti
mediãtibꝫ q̃litatiuis dispositiõibꝫ/redden
tibꝫ in corpe mistico cõplexionalẽ armoni
am viuificã z decentẽ. Hec aũt dona sunt
virtutes theologice fides spes z charitas.
sunt etiã sacra ecclastica. sunt diuerse diui
siones gr̃arũ put vnicuiq; cõcessum ẽ. hoc
est semen in q̃ cõueniũt ambe obie/q̃le nõ
abstulisset scisma pestiferũ/si de pace refor
mando nihil actũ eẽt/put alias scripsit ip
sis romãis pisien. vniuersitas. Scõa
Cõgregatio ecclastica ad vnũ caput xp̃m p
copiosiox ẽ/atz fecũdiox/cq̃ fuit cõgregatõ
synagoge. Nõ ei bũit synagoga talẽ i sacris
et alijs multis cõmutationẽ adiũctiõis sic
eccia. nã extra eã stabat salus. quẽadmodũ
saluatus Job oñdit. Tertia. Cõgre
gatio ecclastica ad vnũ caput secũdarium/
multiplicior est z maior q̃ sit cõgregatio ci
uilis sub vno rectore vel impatore vl'rege.
Cõnectio q̃ppe talis politice ciuilitatis fit
p'leges z dona nature ꝓncipaliter z in illis
cõstituit suã vnitatẽ. Eccia vero vt policia
et ordinata/hz hãc vnitatem' z vltra hanc
hz alterã supnaturalẽ z diuinã q̃ dca ẽ. Et
ita sequit cõsequẽter q̃ ecclastica pluribus
legibꝫ regit q̃ altera policia. Quarta.
Cõgregatio ecclastica nõ hz vel bũit ex se
ptãtẽ ordinãdi et cõsumẽdi p gradus vari
os atz hierarchicos dignitatũ z admistratõ
nũ. q̃les in ipa repim' a sũmo p̃sulatu vsq̃
ad infimũ administratiõis gradũ q̃cunq;
sit ille. Ptz q̃ supnaturalis est hec institu
tio cõsurgẽs ex solo bũ placito liberalissimi
cõditoris. Hec vt opinor voluissz vnq̃ op
positũ sentire pfatꝰ mgr Henricꝰ de bassia
dũ ponit q̃ eccia posset sibi instituere sum
mũ pontificẽ si nõ fuisset imediate cõstitu
tus a xp̃o. Addit enĩ q̃ hoc potuisset eccia
a spũsctõ edocta z auctorisata qõ ẽ ꝓbabili
ter sentiendũ. Quinta. Cõgregatio
corpis mistici ad vnũ caput xp̃m sp̃ hẽbit
p'oẽm iunctũ grad' dignitatũ z officiox
z admistrationũ de quibꝫ dictũ est. ptz ex il
lo verbo donec occurram' oẽs rẽ. Propte
rea dr eccia despõsata xp̃o in sempiternum
Ozee ꝓmo. Dicit̃ p̃terea hr̃e sp̃ in se semen
ad sui ꝓpagationẽ z cõseruationez vsq̃ ad
cõsũmationẽ seculi. Sexta. Cõgre
gatio ecclastica ad vnũ caput xp̃m lege stã
te nõ remanebit i sola muliere. imo nec in
solis laicis/sz erũt vsq̃ ad cõsũmationẽ se
culi epi z sacerdotes aliq̃ fideles Septi
ma. Cõgregatio ecclastica dici p̃t habe
re duplices ptes integrãtes eã. q̃dã sũt fluẽ
tes. q̃dã pmanẽtes et vt ita loq̃mur eẽntia
les. Prime sunt ipse psone mortales cõsti
tutej graduũ varietate. Alie sunt ipsimet
gradus dignitatũ z admistrationũ. Exem
plũ in papa z papatu. in epo z epatu z silij
bus. papa fluit papat' stabilis est. Oc

taua. ¶ Cōgregatio eccīastica cōstituit in suis ptib⁹ fluētib⁹ z q̄dāmō materialib⁹ ministerio hoim/ fm legē p̄mit⁹ inditā et insitam ipi corpi eccīastico/ z put ipm hz in se semē viuū z efficax seipm multiplicādi atz cōseruādi in successione specificatā ad ptes fluētes/ et i successiōe eadē materiali q̄ad eēntiales. Ptz vitas ex illo ꝓbo aplī. Neo sibi assumat honorē nisi vocatus. Et de p̄dicatorib⁹ dicit. Quō p̄dicabunt nisi mittant. Et hec veritas silr posset inflecti ad depositiones z degradatiōes z resecatōes ptiū scandalisantiū sed p nūc omittat. ¶ Nona.

¶ Cōgregatio eccīastica hz claues ordis z iurisdictiōis/ alio z alio mō in se z in suis ptib⁹ fluētib⁹ Ut exēpli gratia/ claues date sunt petro auctoritatiue z exercitatiue sz toti eccie vlr z susceptiue. Uel date sunt eccīesie vt in actu p̄mo. et petro vt in actu secūdo. ¶ Decima. ¶ Cōgregatio eccīastica sic instituta est vt castroꝝ acies ordinata. vel vt corpus integerrime p̄fectū. sic q̄ ñ est in ptāte pape vel alteri⁹ cuiuscūq̄ /deordinationē vel multitudinē in suis ptib⁹ essentialiter inducere. Uñ nec papa posz inducere q̄ nulli essent epi/ nec curati nec cardinales. p q̄to sunt successōses ap̄lorꝝ i eccīesia sancta dei. Sunt enī gradus oēs seminati a xp̄o in eccīa p̄mitiua q̄s q̄ pmula/ in q̄ nōdū erant sic explicati gradus eccīastice hierarchie vt nūc inspicim⁹ /quemadmodū spica totos numeros suos hz in grano. z nux arbor in nuce virtualiter cōtinet. Unas vocāt phi inchoatiōes formaꝝ i materia. ¶ Undecima. ¶ Cōgregatio eccīastica lz nō possit instituere papatū vel destituere. nihilomin⁹ pōt p se vel p cōciliū eaz repñtans statuere aliū modū eligēdi papā q̄s mō sit/ vt alias visum est. Pōt insup̄ remouere papā ēt rite electū z aliū cōstituere si ita visū sibi fuerit expedire ad edificatiōz eccie. vt in casu grauis scādali. vel indubio aliter interminabili q̄s p cessionez vel deiectionē pape aut alio tali casu. Ipe enīz pastor instituit p vtilitate gregis. z dū p̄sidentia sua cedit in graue detrimentū mercēnarius reputādus est. imo latro. imo lupus rapax. si grit in p̄sidētia tam damnosa remanere. Et hic fundat possibilitas practicandi viā cessionis saltē q̄ ad effectū suū cōtradicētib⁹ cōtendētib⁹ z inuitis. Dic fundat p̄terea quō in casu vtatis ist̄ius. cōgregatio vrgēs papā ad cessionē deiciens euz si ptinaci libidine dñandi mot⁹ renuat. non est iudicanda q̄ eum p̄sequatur. sed ei potius et deo z eccie toti multipliciter obsequatur. ¶ Duodecima. ¶ Cōgregatio eccle/sie licite et meritorie pōt in casu fieri sñ pa/pa vel autoritate sua. Itaq̄s cū possit dupliciter fieri ꝯgregatio. vno mō ꝯcordative vl assentiue seu caritatiue. alio mō auctorita/tiue. Cōstat de p̄mo cōgregandi mō q̄ sine papa possibilis ē. imo fuit sepissime practicatus tā apō ap̄los/ q̄s apud impatores sā ctos z catholicos. q̄ sepe ꝯuenerūt in vnuz p̄us q̄s eēnt euocati vel auctorisati a papa. Patet de q̄ttuor p̄mis cōcilijs memoratis in actib⁹ ap̄lorꝝ. De p̄mo nōdū erat adhuc petrus factus papa. q̄n sil erant cōgregati ad examinationē testimoniorꝝ de resurrectione. Uñ et q̄libet ꝯgregatio libera non subiecta tyrānidi hz hanc facultatē seipsa z cōgregādi. Ptz in cōfraternitatib⁹ et alijs multis cōuentionib⁹ caritatiuis. ¶ Secūdus modus cōuocationis hz maiorē q̄stionē. nihilomin⁹ oportet eū cōcedere possibilez. Alioq̄n p̄clitaret respublica eccie/ si necesse esset autoritatē pape p̄us interuenire. ¶ Exēpli gratia. Immineat casus periclitationis eccie sit in tpalibus. sit in spūalibus. et q̄ tunc nullus esset papa nec posset p̄us instituī q̄s esset p̄uidēdū eccie p assen/sum cōem. ¶ Itē in casu q̄ papa p̄didisset vsum rōis p̄petue. ¶ Itē in casu q̄ papa ō prauatus eēt in intellectu p hereſim. z in effectu p enormes z scādalosos mores q̄ ad destructionē eccie patēter laboraret ¶ Itē in casu q̄ req̄sit⁹ sufficiēter z monitus dare nollet autoritatē ꝯcilio vt forte ē in p̄senti casu. qz sign̄ est q̄ non vult audire ecclesiam si ñ vult eā ꝯgregare. ¶ Item vbi pbabiliter dubitat q̄ fideles nūq̄s ei p̄stabūt obediētiā q̄lēcūq̄s. aut non satis vtiliter aq̄s ꝯcorditer. ¶ In talib⁹ et silib⁹ casib⁹ ꝯgregatio eccīastica sumit autoritatē z virtutē seipsam vniēdi ex diuio semie. p vniuersum corpus suū diffuso. vt dictū est. Et ad hoc est textus legis Deut. xvij. et notat xp̄s Math. xviij. resoluēs tandē oīa ad eccīesie iudiciū Si in q̄t eccīam non audierit.

¶ Ommutescat igit̄ fidelis siue litteralis z carnalis homo. et spūali magis credat deducēti z pbanti p ꝓba/ q̄ expedit q̄ ad primam consideratiōnē. et decet q̄ ad secundā et lz q̄ ad hāc q̄rtam q̄ congregent filij isrl bel et iuda p̄iter Ad q̄d animiq̄ vt ponant sibimet caput vnū. non ad disceptādū z discutiendū z arguendū z litigandū sicut fā/

tasiari videbat aialis hō/hoc eni fortassis induce re posset indecētiā z multā turbatiōis materiā

Cetez q̄ ad allegationē q̄ fiebat ab aiali homie q̄ nccē z expediēs erat eē scisma. sic olim dñs vo/luit dissentionē eē inter filios ysrl'z filios iuda

Solutio facilis est/qm̄ nō sunt faciēda p boies mala vt eueniāt bona. Neqz eni sciēt ex malis bo na elicere. sicut dñs ex nr̄is pctis. z scādalis potē/ter elicit bona/tanqz attingens a fine pctōz vsqz ad finē cōprehēsoz fortiter. z disponēs oia suauiter faciēti. vt oia cooperent i bonū his q̄ fm̄ ꝓpositū vocati sant scti. Deniqz nō pōt lege stāte policia fit ecclastica q̄ ē mōarchica i aliā trāsformari. sic̄ in alia policia. Tandē multis ptermissis neqz eni loc⁹ neqz tps nō stil⁹ neqz ingeniū ñ memoria patiunt oia dicere q̄ dicēda eēnt. fiat ad opuscula et tractat⁹ sup his cōfectos recursus liberioz.

Cōcludam⁹ g̃ ex q̄tuoz cāis p totidē ꝓsideratōes tactis poti⁹ q̄z deductis/q̄ expedit decet z lz/q̄ cō gregent filij israel et inda piter. Cōgratulat ama trix bonoz oim pisieū. vniuersitas/mr̄ mea/vt dicere cepim⁹/cōgratulat vr̄e deuotiōi. vr̄o zelo fer/uēti. vr̄e religiosissime ad mrēz ecciaz pietati/vr̄e tādē laudabilissime legatiōi. o reuerēdissimi z spectabiles viri prēs z frēs det auxiliū de⁹ in ꝓgressu egressu felicissimū z votiuū. Deniqz offert seipaz totā/z in mēbris singulis eadē vniuersitas ad oia cōi cōsensu z deliberatiōe auisanda/tractāda/cōi cāda/cōcludēda/pseqnda cū oi hūilitate z fauore nihil q̄rēdo q̄ suū eē videat sz q̄ oim. vt hēatur vnū z certū caput scōarū in eccia sctā dei. postpositis cōtētionib⁹ oīb⁹ z discussionib⁹ odiosis/ que ad hāc rē nō satis attinēt sz magz ad diuisionez et practicādo viā cōpēdiosissimā z sctissimā cessiōis ambox cōtēdētiū vt iurauerūt solēniter z vouer⁹

Neqz ꝓterea sit cōtētio q̄s in hoc negocio ꝓsequēdo videat eē maioz vel potioz l'doctioz Scit eadē vniuersitas q̄ stabim⁹ oēs añ tribunal dei. illic videbit q̄ q̄sqz aio/q̄z zelo/q̄ intētiōe pacē verā sue spōse q̄sierit Sit igit hec gl'a nr̄a testimoniū cōscie nr̄e. fit gl'a deo. Hā denūciās angel⁹ pacem boib⁹ Gl'a in excelis deo Deniqz si filij isrl' put scriptura loq̄tur ibāt aio pacifico ad pliū/q̄li aio et q̄z pacifico eūdū erit ad hoc pacis cōciliū/sine emulatiōe sine cōtētiōe sicut decz cōgregatione sācto⁹ sine ira scēdo i via quēadmodū monuit Jo/sepb frēs. Preterea null⁹ dek loc⁹ diabolo q̄ in sedi tiōib⁹ hītat. Fiat i pace loc⁹ deo qui dirigat pedes nr̄os i viā pacis. z doceat viā prudētie/ipe q̄ est via vitas z vita et deus bñdict⁹ in secula amē.

Trilogus in materia scismatis eiusdem cācel.

Speniero. sublimē rōis speculā (nec mētioz) sol⁹ ascēdi. qtūs sup oēs vicio sarū passionū nebulas posit⁹/eo q̄z oia supgressus/q̄tū fas habui q̄ aspectui vo obstare crederent. ego liberiores mētis oc'os hac illac q̄z versarē sup ꝑ mare magnū z spacioſū hūane fluxibilitatis ꝑserti ad videda q̄ p sedatiōe pcellaz suarū z elationū ꝺ nauē eccie bacten⁹ agitant. Honesto memoras/cōspicio naucleros eccleiastice nauis h⁹/strictis q̄si gladijs vboz acutoz decertare mutuo/faces insup ardētes cōtueliarū z exprobrationū scriptz inktarū iactare. Oēs se vicissim ꝑetere ita demū cōfligere. ita collidi. q̄ oisis hostib⁹ exteris z spretis salutarib⁹ studijs/id vnū sagtagere credi pñt/vt q̄libz quēlibz extra nauē eccie deiciat z deturbet Seorsū vos acclamāt isti horrifico boatu. seorsū vos i malā borā vrāz. pcul ab scedite/q̄m̄ scismatici estis viparū geniia estis. Infelix cuculi ples estis. vos deniqz oi mulctatō ne z anathemate debito paricidis z pr̄ie ꝓditoribus digni estis. Alioz ex aduerso z si mitior sit res tñ acerba ē. imo vos inquunt discedite a nob⁹ vt scismatz nutritores z fautores vt crimis pticipes cū scismatico cū piuro cū heretico cū eccie subuersore certissimo. Inter has belligerātiū voces inter lr̄as maledicas hincinde volitātes/timor tremor venerūt sup me et cōtexerūt me tenebre. mala sunt z valde mala q̄ video sz nescies interi q̄si res euadat deterioza ꝑ sagiove ve si hereses caput extulerint. Jā tñ qōes fidei iactāt inter eos. multa q̄z ꝓ solidis veris hacten⁹ bito ꝓponūt vt dubia/z q̄s nouit si corrupt⁹ passione pñti ai⁹ errabit (vt solet) a vero seu determiando q̄ fl'a sūt. aut q̄ ñ expediūt seu repudiādo ea q̄ ab alijs ve determinata cognoscēt. Ceterū a nōnullis pugnāt velut i tenebris/ita aicos nō secernūt ab hostib⁹. ita q̄d ferēdū q̄d ve ipugnādū sit/ñ videt/oculos peter hñt et feriūt tales palpātes velut ceci. z tābulātes i circuitu Exēplo q̄z eoz q̄ domū lotb circūuallabāt ipi tāqz acrisia pcussi/viā neqz egrediēdi neqz ingrediēdi iueniūt. Ipi rursus machinas magis g/uissimarū infamiarū cōgerūt ex iuriū allegatione gñali. Sz infirmo vel deficiēte vitatz fūdamēto i eis q̄ facti sunt nutabūde reddunt he machie immo corruūt z i edificantes z egeste eosdē ꝓxia mole sternunt talis est de gigantib⁹ poetica fabula. hodie ꝓterea velut olī in ipa babilonice turris edificatiōe fit i in eccia cōfusio liguarū. vt se nō intelligāt hi q̄ vel edificāt vel edificare se dicūt turrim ei⁹. Quid actur⁹ sū miser hec aspiciēs. q̄d moliar hec aduertēs. obsistere neqz fas neqz vires bēo nō moueri ip⁹ibile Sic lugebā mest⁹ sic angustiabar anxi⁹. ve z ve crebris plāgoribus ingemināns/dū ex secreto mētis triclinio/due comites germanecū fr̄e veterino astitisse mihi vise sunt/familiariter satis note. nomē frīs zel⁹ cui⁹ bitatio in ca/

merula irascibilis, nomen vnius sororis/benivo
lentia cui⁹ locus est in cōcupiscibili. Altera voca
tur discretio residēs in rōnali. he sibi⁹ mutuo date
erāt iu adiutoriū tanq̄ vno germanitat⁹ nexu cir
cūplectētes se cū fratre. qm̄ zel⁹ absq̄ benivolen/
tia nimiū rigid⁹ est. grauis ⁊ austerus. Benivolē
tia. absq̄ zelo mollis ⁊ languida. zelus demū ⁊ be
nivolētia sunt absq̄ discretiōe ad seductionē erro
rēq̄ valde prone. Porro absq̄ eis discretio quid
possit quid pdest. Hec trina societas die noctuq̄
pluries altercata ē intra secreta dom⁹ mee cubicu/
la. meū q̄z frequēter rupit silētiū. zelus p̄cipue cui⁹
aliq̄n vehemēs adeo impbusq̄ fit impet⁹/ vt nūc
verbis nūc scriptis erumpe gestiret extrinsec⁹/ nō
hoc nō illud discrimē aduertēs/ neutri pti satis p
cens. dūmō pax/ pax fiat/ acclamaret. Ac vero be/
nivolētie tractus q̄si cōtrarius etsi suauior/ n̄ mul
to minus valid⁹ erat ad ignoscendū oīb⁹ et ō eis
fauorabili interp̄tatione iudicandū. Quib⁹ sic de
certantib⁹/ discretio se mediatricē moderatricēq̄
p̄bebat. O perosum magis vero impossibile mihi
eēt hoc certamē describere. nibilomin⁹ aliq̄ stilo
mādare curaui/ tū ad obliuia vite solicite/ etenim
dulce loqui miseris veteres ꝙ euoluere questus/
tū p̄terea ad exercitium q̄lecūq̄z ociosi studij⁹ mi
hi si dabitur satis erit. et si nemini ex alijs sim illa
turus q̄dpiā cōmodi. attū si quos iuuat adesse in
si paulisp secedant a me. et zelū benivolētiam q̄
et discretiōem nō me loqui putent. zelū in primis

Zelus. Quid superest cōsiliū o sorores? Quo/
usq̄ nō pudebit inertie/ vsqueq̄ tandē mens pla
cida cōtenta q̄ete ē. Qualeq̄tumq̄ sit concordie
bonū qua pueres crescūt/ sicut discordia maxime
dilabunt⁹/ dū etiā atq̄ etiā recogito/ quib⁹ non an
ticipati⁹ vrgeor/ q̄bus nō mordeor doloribus. qm̄
p q̄tuor lustra ⁊ ampli⁹. p̄tiā ego mrēm intueor.
Et o q̄lē mrēm rpe/ illā tuā sp̄sam vnicā eccliam
intueor (dico) nō i vna sui pte nō vno letali vulne
re sauciatā/ quin insup eam ipam nō barbarica tā
tum debachatione ledi cōspicio sed p suos intror
sum in viscerib⁹ suis eo acerbi⁹ q̄ delicatōr loc⁹ est
video (heu) his oculis/ p scismaticā beluā infini/
tor⁹ capitū illā piā mrēm deici lacerari ⁊ p omēs
artus/ truculēta rabie ac plusq̄ beluina feritate di
scerpi/ ferre neḡ credite/ etsi ferre⁹ eēt animus. si
naturales affect⁹ etiā in bestijs si passiones vitiose
in reprobis tanta audēt quāta receusere stupor sit
nō minas/ non ictus/ non v̄bera/ non fustes/ nō
ignes/ nō ipa demū mortis imania iminētis hor/
renda discrimina pauēt. dū sequātur q̄ sua volup
tas quēq̄z trahit. vel sua passio rapit. hor⁹ exēpla
tū in aīalib⁹ [illegible]

captis in auaris in vanigl'iosis. in iracūdis. et ce
teris hmōi q̄tidiana cernunt⁹. Si hoc (inq̄z) ita in
furore vel vitio/ q̄d audere debet pietatis q̄d pos
se virtutis affectio/ quā tanto vehementiorem ad
bonū asse cōuenit/ q̄nto diuiniorē et ex cōsequen
ti fortiorē illā eē constat/ p̄terea nemo dinumera
uerit qui verus matris eccle zelator neq̄z incedat
quā sibi monstrauerit vel ratio vel cōscientia vel
auctoritas vel inspiratio vel tandē ipa necessitas
ad liberationē sue matris ab hac mortifica peste/
et a voracib⁹ bestie bui⁹ scismatice faucibus/ q̄ si
prodesse sors acerba vetuerit/ tum pulcerrimum
erit pro matre/ pro pace/ pro libertate tali/ occum
bere morti. sed neq̄z hoc magnū nob⁹ q̄bus pro p̄
mio spes fida regnandi p̄mittitur q̄n gentes q̄e
spē nō hūt/ spontanee neci sese deuouisse/ celebret
collaudant hist⁹ie tū romanor⁹ de duob⁹ decijs
et curtio. tū exteror⁹ de codro. Ipos subinde mar/
tires n̄ros q̄ singuli singulas aīas suas p fide ec
clesie tradentes saluauerunt nos in mortali deuo
tionis titulo templis extollim⁹. Quid de labore
illoq̄ nō vna aīa nō pauce sed totū eccie corpus p̄
sens ⁊ futurū/ sua salute potiet. Tace fra/
ter obsecro et feruētiorē iusto spūm cōprime. La/
ueto tu sciens ⁊ vidēs/ ne nos ⁊ te in apta picula
mittas. Egisti hoc pluries dū succēsus quispiam
feruido sp̄u tuo/ se mediū se veluti cōtentiones se
daturū inter pugnātes/ vtriq̄ cōflictus opposu/
it/ ita p̄m comedit zelus dom⁹ dei/ dū mortu⁹ est
vt faceret vtraq̄ vnū/ sic apō poetā/ senior ille ga/
lesus occubuit/ dū mediū pati se offert inst⁹ illim⁹
vnus qui fuit ⁊ē. Et pius eneas/ dextrā tendebat
inermē pacē acclamās/ dū iaculo femur transfix⁹
est. hac tu recogitatiōe deterreri potueras vt sapi
entis vsus cōsilio nō misceres te rixe aliene. ne ve
te et nos omnes mortib⁹ seuis odio⁹ ⁊ infamie la
cerandos obiectares. lacerandos dixerim aut ab
altera p̄tium seu (vt freqnēs est) ab vtraq̄ vulgati
dicti meminer⁹. natans inter duas aq̄s/ in vtra
q̄ submergit. Jā experientia p̄tia. hoc te docere et
si cetera deessent debuer at. Hōne tutius erat cōsi/
liū p̄bicū amos/ vir p̄udēs in illo tpe tacebit/ q̄r
dies mali sunt. Hōne. p̄terea salubrius id q̄ō Eze
chiel' visio habet/ lugere ⁊ gemere sup cunctis ab
ominationib⁹ q̄ fiunt. vt cū Jeremia sedere tristes
aut cū regio p̄pha optare pēnas sicut colūbe. vola
lare ⁊ requiescere ⁊ in solitudine saluū fieri a pusil
lanitate sp̄ūs ⁊ tempestate. dum est cōtradictō in
ciuitate vbi sine passionū tumultib⁹ se audiant se
met intelligant. se cozā videāt. fallit me expectatio
mea. si nō p̄tinus abiectis armis/ ambulabunt in
[illegible] aut ostenso signo ad sa/

gittā hoc ē sine debito ip3 sine diuinatiōe ip̄uida
mediū veritatis attingēt. aut si pugnādū fuerit ar
gumētatiōib3 ipi exēplo vsr̄l'itarū ibūt oēs aio pa
ratico ad plūm. ¶ Zelus. Quid me aspicitis o soro
res/grandia videor polliceri. sed grandiora fides
potest. amor audet. dolor is materni necessitas in
uitat. ¶ Benīuolētia. Magna p̄sus repmitt3 fr̄
sed maior in exoluēdo difficltas reponit. tot sapi
entes hucusq3 neq̄unt id facere qō attentas solus
et iustus ita ne tot aiaꝝ varietates. tot votoꝝ mil
le spēs adunabis/qñ idē hō plerūq3 secū dissidet
z in eadē domo rixe regnant incompescibiles.
¶ Quid ages p̄sertim vbi animo deliberato/pla
cet error. placet diuisio. pax sola voce nō corde cō
quiritur. vbi deniq3 tāta q̄sta esse pōt. finiū varie
tas inuenit. ¶ Zelus. ȳ ¶ Nolī tandē obsecro
o germana beniuolētia. noli molestū silentiū tā p
tina eter indicere pmitte me cōfabulari in amari
tudine aīe mee sine illud qō me pmit euomere. do
lor inclusus vrit acrius. Ego saltē litterulis3 info
dia q̄ sentio nullū ibi discrimē formidaz̄ ¶ Discre
tio. Age ergo frater/si detinere nō possum9 pmit/
timus interim scribere te oia q̄ in aīm venerint tm̄
mō ab iniuriosa temeritate ab irreuerentia quali
bet abstineto. Caue deseras ne germanas tuas.
beniuolētiam z discretionē quīs beniuol9 sit z di
scretus ꝑmo tuus. nec accusans nec excusans ali/
os plus debito. sed aurea mediocritate sp̄ in te or
natus effulgeat/z placeat/mordaci odiosa dicaci
tate electa. ¶ Zelus. Faciaz qō hortaris sororꝝ di/
scretio. Dā et tu beniuolētia significas te hui9 esse
sniē. vis enim oia interp̄tari beniuole sed in nom̄
stuū. nō tm̄ ita beniuole q̄ ledat vītas sz vt caritas
nutriat. et veniat dies q̄ exultātes canere fas sit cā
ticū istud cāticū mia seu beniuolētia z vītas obui
auerūt sibi iusticia. et pax osculate sunt. ¶ Beni/
uolētia. ¶ Assentio fr̄/nil aliud sane magis expo
stulo. sed ip3 agere supn9 arbiter de9 cōcesserit Co
mitabimur ergo te tu id qō suggesserim9 tuis ver
bis exp̄mito at vero sup omnia vide ne sis zelus
talis/qualem ap'lus nominauit nō ꝑm sciam quē
p̄terea dixit zelum cōtentionis qz vicz nec discreti
onem/nec beniuolentiam germanas tuas audie/
bat zelus talis. ¶ zelus. Fiet vicz ne dubites. et
quicq̄d in vtrāq3 p̄tem dicendū videbit illud deli
berato sed breui libramine rōnis explicabo. Hūc
alloquens oēs in cōe/nunc ad p̄ticularioza mede
flectēs q̄ si post finito verbo dep̄bēderitis me p̄e
uaricatorē pacti h9/vīa erit correctio z meū vltro
p̄cere corrigētib3 Multa tm̄ (id aduertite) locutu/
rus sum noiatim sub mō triplicis ep'le q̄lia loqui
vel posse vel debere p̄sonas introductas nō me'li
cēta oratoria cōiecturare. ¶ Et in p̄mis omnes
in cōe cōueniā. Z ¶ Si s̄nie diuerse sint inter
vos/vt hūana fert fragilitas qm̄ incerte actimō
sunt/p̄uidētie nostre. Presertim vbi variat narra
tio in eis que facta sunt. Nunq̄d ꝓterea cōtentō
nes odiose regnabunt inter vos. nunq̄d exemplo
mulierculariū res iniurijs pagetur. Nonne salu
brius est z xp̄iano dignius vinci a bono q̄ malo
vincere. imo hoc pessimū est illud optandū. Cre/
dite mihi pax male p̄ scismata queritur nō vtiliter
iniuria iurijs/sicut nec calliditas calliditate. nec
morbus morbo repellit aut sanat. Si p̄terea cō/
tentiones et rixe sint inter vos nōne carnales estis
ego quidem dico q̄ vnusquisq3 vestrū dicit. Ego
sum benedicti. ego substractionis/ego neutrius/
et qō venire solet inter oues dum ceca nocte p̄da/
tor lupus irruerit. fugiunt ps hec fauces lupi ne
scia incurrit. hec in oppositū parietem impingit
hec nullo incerto vagatur attonita Non alr̄ spiri
tu quodam vertiginis agitatur cetus ecclesie/ ps
palpat velut in tenebris/ignorans que petat. ps
ambulat in circuitu. pars sistit expectans lucē ve
ritatis certam/de tenebris splendescere. Pars ne
que scit neq3 nouit quicq3 agere Nihilomin9 ip̄a
et agentes vtrimq3 ridens dijudicat. Alios rapi/
unt et transuersos agunt passiones varie pessime
consiliatrices. ira/odium/inuidia/cupiditas am
bitio timor et similes. adeo vt p̄o personis perse
quendum. sincerus amor pacis/et serenissima ve
ritatis amicicia deseranf aut impugnētur quo fa/
cinore q̄le aliud execrabilius cogitari. possit neq̄/
q̄ inuenio. Per tales si non obuiatū extiterit ex/
ponet fides discrimi. si suis litteris fidētes. si eas
instr̄m suarū passionū efficere molientes/determi
nauerint aut asseruerint leuius debito in hāc vel
illam p̄tem ea que meli9 intracta manerent vt si
diceretur papam non esse caput vniuersale eccle/
sie iure diuino. papam non expedire esse vnicum
p̄o ecclesia. papep̄ssim in facie resistendum esse
passim et ab eo appellandum. vel ex aduerso si q̄s
assereret q̄ in nullo casu pape dicere licez. cur ita
facis et similia. ¶ Quosdam p̄terea videre est q̄
tanta animositate suis aut ceptis aut consultis in
herent vt nullis ad oppositum rationibus nulla
incommodorum experientia. flecti possint Da/
lunt omnia secum ruere/omnia frangi vl' turbari
quam pedem retroflectere a via sua. etiam inuia
et ob boc iam non via/quoniam p̄gressui ob/
stare reperiunt vel spinaꝝ. h̄ est vitioꝝ sepes hor
rida vel fossatoꝝ h̄ ē corditū p̄fūditas incognita l'
latrūculoꝝ malignitas. vel comitū mutua impu/

gnatio vel viarū district⁹ hūiles q̄s ceruicosa tur/gidaq̄ p̄sūptio/neq̄t p̄tergredi qz neq̄t humiliari Jrascunt deniq̄ tales odio īmortali ꝺ oēs q̄s vi/derint vel audierint. nō dicā aduersari sibi sed nō plenis vocib⁹ et totꝫ assentire sūīs. Alios ad oēz ventū instar arūdinis videmus mutabiles q̄ pro bucella panis iusticiā desererēt. Alios tandē iue/nim⁹ (et vtinā multos) q̄ pati sunt obedire verita ti cognite seq̄ p̄terea q̄ sequi licebit vel expediet. multa quidē licēt/q̄ nō expediūt Hi nullos odi/unt. nullos p̄sequūtur. q̄s absq̄ malignitatis ad/miptiōe cū puro z simplici oculo vritatē q̄rere cog uerint. etiā si nō datū fuerit inuenire Remiscūtur q̄ paulus z barnabas absq̄ pctō dissenserūt. ita vt discederēt ab inuicez nullo tñ odio seip̄os p̄se/cuti sunt. nullis maledictis z iniurijs se inuicē cō fectati legūtur Qua in re/videnk egisse nō satꝫ be/niuole nec discrete (ne loq̄mur acerbi⁹) illi q̄ sb no mine venerabilis vniuersitatis tholosane/quan/dam nup epl'am grādem serenissimo frācoꝝ regi trāsmiserūt plenā maledictis pūgentē iurijs/cor ruptā opprobrijs. in illos oēs q̄ nō secū sentiunt qui substrahēdo nō secū in obīa (vt dicūt) debita p̄seuerant. Verū sepositis interim p̄rijs ad seip/sos affectionib⁹/et odijs ad alios (obnubilāt enī ista veri iudiciū) aīaduertāt q̄d ex opposito sbstra hentes p̄ñt rescribere/noiatim illi de alma vniuer sitate pisieñ. q̄ p̄fundiori nota q̄runk inuri Exē plar lr̄arū rūsiuarū ex p̄sona vniūsitatis parik ad epistolam tholosanam

POstulata in p̄mis rex p̄pianissime ma iestatis tue licētia/cōuertit se hūilis fi/lia tua/rūdere tholosanis q̄busdam p epl'am tali sobrietate q̄lē te decet audi/re et nos loq̄ cōtextā nō q̄liter meruerāt bi q̄ male dictis īprobis q̄ execrandis execratiōib⁹ infama/re regiā dignitatē cum generali cōcilio suo conati sunt. rupto derepēte diutino silētio. Loquimur ergo sic ad eos. rex serenissime. te audiente te iudi ce. Ea frēs sup quib⁹ accusamur a vob. si talia erant q̄lia exaggerando declamat (imo satirica di cacitate mordet) caritatiua illa epl'a vestra nisi ca nina potius appellāda erat. pfecto vestrū vos ac/cusat q̄driēnale silētiū Cur enī tūc cōfestim vt nē sero neq̄ arguistis neq̄ statuistis cōtra faciē no/stram nos frēs vr̄os/q̄ tā manifesta et sacrilega i/pietate vestris iudicijs errabamus. sed p̄tinaces nos ac despate errātes linquebatis. Quo pacto igitur nūc frustra nos impetitꝫ. si tales iudicamur a vobis. aut si ad regē vestrū z nostrū. dūtaxat ser mo vester est q̄ rōne ip̄m et oēs de generoso sāgui ne suo. nō p̄tinus ab errore reuocastis. q̄s iuratis vos scire. vos firmiter credere/nequaq̄ p̄tinaces esse in substractione p eos effecta. et sic palā effcā vt nulla possit tergiuersatione negari. testis es o rex eoꝝ q̄ dicimus. q̄ igitur vel infidelitate vel in ertia nō monuistis eos cōtinuosi tam certo z pro broso scismatis anathematis q̄ vinculo vestris iudicijs nisi resipiscerēt ligabātur. Atqui stupi/dos forte vos et eliugues effecerat timor. q̄s timor timor cadēs in viros cōstātes. Vñ ortus: indeor tus. Quod sicut scribitis. vir quidam legatus ex vestris fere necatus est in concilio parisieñ. cele/brato O q̄z puide trepidastis. nam tua res agitur paries cū p̄timus ardet. Poterat vnicuiq̄ vestrū si obmutire p̄sumpsisset. sil'e cōtigisse. nōdū ꝺo ita desipitis frēs. vt hec dicatis. et si ita loq̄mur. alio quin q̄ aio certare vos pollicemini vsq̄ ad mortē p iusticia. q̄ nōdū vsq̄ ad sanguinem restitistis. si vos plus triēnio pauor puerilis exterruisset trepi dātes timore vbi nō erat timor. Hā q̄lis timori lo cus ꝯuabit vbi tā pmptos defensores z ꝑpulsores iniurie. ep̄us ille mox inuenit dños duces sicut te stamini. Quid si cerebrosus. si capitosus/si p̄sum ptuose loq̄r aut minaꝝ/erat ille vester ep̄us/nō est nostrū diffinire. sed neq̄ ē vsq̄q̄ incredibile. cū si talis erat dum in turbā alacriū ingenioq̄ viuaci um iuuenū incautus impegit/q̄ exagitat⁹ ab eis ꝑm meritū suū et exhilaratus extitit. ꝓ Sz ad silentiū vestrū regredimur. Rūdete postulamus/ vbi tunc erat dolor ille ingēs/qui (sicut exhisto/ rijs trahitis) mutos etiā ex natura loq̄ cogit dum recētior erat iniuria. dū plaga noua curatiōi p̄ri/ mior. dolor iste vester q̄ nūc estuare vos iactatꝫ q̄z sum abierat/aut vñ nūc subitus emergit. deniq̄ dolor iste dū ab initio erat q̄si mustū nouū absq̄ spiraculo nōne instrepit⁹ vastos fortī⁹ erumpere nōne clamores horridiores ex tor q̄re debuerat Ar vero scandalū vob erat formidini Quale scanda lū: passiuū an actiuū/datū/scz an acceptū/et rūo rem q̄lemcunq̄ pauerit̄s/damnat grego/q̄ tradit non esse deserendā ꝓpter scādalū/veritatē vite do/ctrine z iusticie q̄lē hic asseritꝫ Sz exitū subtrac tionis aut (sicut ꝑmo vester loq̄mur) partum in felicē p̄stolabamī. q̄d ita q̄sumus: nunq̄d ab euē/ tu negocioq̄/metiri iā actoq̄ bonitatē/cōgruū vt necessariū iudicatis: videte ne fallami Quāta sūt optimo initiata p̄ncipio q̄ta ī q̄b⁹ nihil virtuose z moralis prudētie defuit q̄ tñ succesſu prospo vel intento caruerunt. ad q̄ pōt violate traduci illō careat succesſib⁹ opto. q̄s q̄s ab euentu facta notā/ da putat Nostrū est plātare/nostrū est rigare ꝑm prudētiā a deo nob⁹ īsitā. hec ꝺo nihil sunt oīa ꝑ q̄ incremēti cōsūmatiōez dat p̄s est. Narrat iu dicū lib. filios israel pugnātes dñi mōitu bis ma gna strage corruisse. q̄s tñ dixerit eos de aggressu pugne pp̄ b iculpādos At forte plin⁹ ꝑmo epl'e vestre talem temporis tractum. vt elaborare tur

exigebat vtq3 coaceruaret iteri grãdẽ ꝓgeri esmaledicoꝝ nos ꝧboꝝ vt ilsup grãdiloq3 tragediã cõtũeliaꝝ/vt sales aspsos satirice ipbecꝫ repbatiõis expueret i nos/frna illa vra dilectio Sz pfecto si fuisz iniqtas nostra vt talia audire meruisset (quod libera voce refellim9/certe tñ vra amicicia ex simi litudie q̃daz studioꝝ nob obnoxia/vraqꝫ prudẽtia et gũitas blis deceret studiosos digna appebat q̃ pulcriori z non illoto ob sceno qꝫ sermone/vteret.dignũ erat illõ speculũ/q̃le vos eẽ gloriami/qõ radꝫs purioribꝫ rutilaret/digna deniqꝫ vinea vra/q̃ nõ in bis maledictoꝝ lãbruscas degeneraret. Poeticũ est inuolucrũ/musas agrestes/iõ in picas cõuersas eẽ/et q̃sdã agrestes in ranos/z alios in simeas.aragnes in araneaz nioben in silicẽ. et alios i alia .qz liguis ab usi sunt.eas i maledicta lãtes. Preclare demũ ab Aresto.dictũ ẽ/Honorẽ esse i honorãte.ita pculdubio illiberalis z cõtũelioſa vitupatio sordidat exprobrãteẽ. Nã q̃lis vnusquisqꝫ est talia dicit.sicut q̃ de terra est de terra loquit Sed vitupare nos/sicut tñ epli facies oñdit/vra nullaten9 erat itẽtio.q̃lis ergo nimiũ laudare obediẽtiã/ita obediẽtie scelus detestari.cãm pterea defendere pape z eccie.deniqꝫ a deuio nos iusau stes bstractiõis auertere.est ne igit vra frẽs prudẽtia tã oblita sui.vt arroget sibi docẽdi nos officiũ.in re pserim notissima q̃ obediẽtia bona ẽ.inobia mala gũiterqꝫ plectenda.q̃s hoc ignorare psumi pot/maxie apud nos q̃rũ studiũ antiqui9 solenniusqꝫ tam nũero q̃ merito z autoritate sp extitisse nec ipe negaretis Nam z inimici nri sũt iudices.q̃ tm̃ ceteris/supeminet vniuersitas nra/quã inter virgulta cupressi. Amplius ꝧo/p inobia(si ita necesse fuerit)nos edocẽda.erat ne dispẽdiosissimus ꝓmo trabendus p autoritates emendicatas/ingestas qꝫ sine ordine p pueriles periodos assidue silles et plus equo/sonoros.p fastidiosam nugacis repetitiõis eiusdẽ sinisterita/tem/deniqꝫ irascẽdo dẽtib9 frẽdẽdo z tabescẽdo in nos q̃si beluina feritate mox cõculcandi lacerãdi devorãdiqꝫ videremur. Poteratis frẽs/poteratis alr vram iactare eloquẽtiam.aliter vrm officiũ/vel docẽdi vel monẽdi vel corrigẽdi vẽtilare. Nimis elapsum esse a memoria vra mõstratis illõ ciceronis documẽtũ/cui scriptura sepe ocorrdat/sit monitio sine cõtumelia vel exprbratione. Nam et michael disputãs cũ diabolo et corpe moysi. Rursus frẽs/elucutionis vre accuratio vel descrẽda erat penitus vel accuratius incorruptiusqꝫ seruanda q̃ dictãdi vitiũ nõ magnope culparemus si nõ viciosissimo et prsus intollerabili genere cõfutatiõis vteret/illa elegans eloqn/tia vestra.que enim viciosior cõfutatio seu argumentatio adduci potuerat q̃ que ad vtrũqꝫ flecti potest:quẽ defectũ/si p totum hoc terminũ oculis videre nequiuit vra solertia tot litteris erudita/quo ausu nos in obscurioribꝫ cõmonere psumpserit cõsideret. Hoc itaqꝫ qõ dicimus mõstrabim9 digito/tm̃mõ oculos aperire nõ pudeat. Si obediẽtia laudãda est(vt toties inculcatis quasi nõ ita sentirem9)si hec sit gladius vester acutissim9 quo nos iugulare imo cruẽtis vulneribꝫ cõfodere satagitis /attendite q̃ facili retorsione/gladiũ vrm in iugulu vrm cõuertim9.obedire siquidẽ oportet deo magis q̃ hoib9.nõ hoc inficiabi mi.oportebat ergo vt deo iubenti recedere a consortio vel hereticis vel scismaticis vel in talibꝫ vehemẽter notorie diffamati/autin nocumentũ eccie psidenti/vosipos pstaretis obediẽtes/qõ qz nõ fecistis/fas habem9 ex conseqũti more vestro cõcludere/q̃ inobia hec vestre/plecti dz pena tali.imo maiori q̃ nostra facta/vt fieri dicitis/eius vicario.nam cõtemnenda est hec ptãs/vt altera superior honorẽt. Scimus/his auditis quid agitis q̃d obstrepitis.q̃d rugatis faciebus stomachantes acclamatis.Nos certe nullũ fouemus in hac pte scismaticũ.nullũ hereticũ.nullũ depplatorẽ eccie.nullũ de his vehemẽter et notorie diffamatũ. Ita excusatis vos frẽs/nos ecõtra ꝓponimus accusamus suadem9.purgãtes nos silr p negationẽ eoꝝ q̃ nob imponitis.erat idcirco radix hec difficilis z cõtrouersie ad q̃ euellẽdam/totis eloquẽtie illius vestre tulliane/neruis incũbere debuerat caritas vestra .q̃ radix:p bare vicz dñm bñdictũ nõ esse scismaticũ.nõ hereticũ.nõ aduersantem eccie stice vnitati.aut nõ de his merito vehemẽter infamatũ.aut esse talẽ qui nõ conuertit obediẽtie sue honorẽ.in instrumẽtũ destructiõis eccie.hoc est q̃ in cõtentione versari qõ vnicũ cõfutari cõueniebat.nõ de obedientie pconijs et inobediẽtie supplijs imo de pcialibus maledictis membranã occupare. Et istud tam̃/cur modo /et nõ antea citius effecerit vestra fraternitas/nondum pspicua rõ inuẽta ẽ/nisi forte vti voluerim9 suspitiõib9 maliuol in vos/q̃r abutimi in nos. Di. ei forsan suspitios9 aliqs q̃ liuida B

emulatio vr̄a ob p̄clarissimaꝫ studij nostri
famam/aut aliūde male parta/ nūc tandeꝫ
nacta opportūitate egesta ē q̄i si aperiatur
sepulcrū patēs intus spurcidū ⁊ olidū Su
spicabit̄ ali⁹ nō inuidiā nō odiū nō ranco-
rem/sed vel adulationē vel ambitionē sue
ꝓmotionis auidā. rupisse hoc vr̄m silētiū
dū spes arrisit nouaꝝ ꝓuisionū hn̄daꝝ / si
noua restitutio fieret/p̄sertim vob̄ petenti-
bus ⁊ altercātib⁹/⁊ vsq̄ ad ꝑiculū capit̄ de
certare pollicētib⁹/longe ꝟo sint a nob̄ iter
p̄tatiōes hmōi maliuole ⁊ incerte/frēs ca-
rissimi. Nunq̄ id agere nos cōtingat qd̄ ī
nos fieri rōabl̄r inculpam⁹. Ista q̄dē est ri
xatio vel feminea vel cania seu puerilis/dē
tib⁹ ⁊ vnguib⁹ iniuriaꝝ cām ducere ista pu
gna goliad a cōtumelioso cōtēptu/certam̄
inire. ¶ Esto tn̄ fuerit in nob̄ aut nr̄m nō
nullis intētionis corruptio (qm̄ q̄s p̄t glo
riari se mundū hr̄e cor/cū nō sit hō sup ter
ram iustus q̄ nō peccet) Nihilomin⁹ qua-
le sup hac corruptela adducit̄ efficax argu
m̄tū vt tā certo/tā absoluto/ taꝫ in generali
vos feriatis iudicio q̄si vocis illi⁹ immēo-
res intonātis nolite iudicar̄ ⁊ nō iudicabi
mini ¶ Esto sint inter nos aliq̄ ābiciosi ad
bn̄ficia/aliq̄ leues ad iudicia / aliq̄ odiosi
ad dn̄m bn̄dcm̄. vn̄ tn̄ cōstat subtractiōꝫ ꝑ
tales emersisse. ¶ Omittamus nos rn̄dere
quō talia fingere hꝫ vr̄a discretio ⁊ de rege
nr̄o ⁊ vr̄o de dn̄is ducib⁹ cōsanguineis su-
is. de baronib⁹ regni. preterea de cōsilio re
gis/de prelatis ⁊ toto clero francie. Postre
mo de toto regno hyspanie. Exclamabitis
hic p̄mo iā exclamastis q̄ ꝑ nos seducti sūt
excecati sunt. alienati sunt. mirū vero si vos
soli ⁊ absentes ⁊ pauci/aptos hētis oculos
in eoꝝ regimine/si vob̄ solis sua illumiua-
tio suaq̄ directio dēat̄. Attendite ne intole
rabiliter nimis arrogetis. Scitis et credi-
tis firmiter q̄ rex ⁊ dn̄i de suo sanguine ge-
neroso nō adherēt subtractioni ꝑtinaciter
hoc ē vr̄m verbū. Certe neq̄ nos ꝑtinacit̄
adherem⁹. Adheremus tn̄ sicut et ipsi /do-
nec interim nob̄ ꝑatis corrigi si erram⁹ cla
rius aliq̄d cōmodius q̄ ꝓ eccia dilucescat.
Aut igit̄ eos oēs pari nobis cōcrimīe pari
q̄ reatu cōuoluite qꝛ subtraxerūt/ sicut nō
vultis qꝛ nō audet̄/aut nos sicut ipsos ha
betote excusatos/qm̄ ꝑtinaces esse nō volu
mus qd̄ tn̄ oio facere refugitis. sed dicet̄ si
non estis ꝑtinaces/cur a damnate subtra-
ctiōis cōtinuatione non cessatis? Interro
getis similiter/cur ab eadē rex nō abscedit

q̄ si ꝑurgetis q̄rentes rōem/nostra est cōis
rn̄sio. qm̄ nostram interim cōscia m sequi-
mur. nam q̄tum licet dubitare de dn̄o bn̄
dicto an ꝑdiderit ius in papatu/aut q̄ obe
dientia ad ipsum/est ecclesie pestifera/tan-
tūdē fas est ab eius obediētia secedere. Ne
q̄ enim negabitis qm̄ ꝓ culpa heresis aut
scismatis/papa fieret inferior quolibet xp̄i
ano Jura sunt ad hoc planissima neq̄ pre
terea latet vos. ꝑtātem papalē dataꝫ esse in
edificatiōe ecclasie non destructionē Quo
abusu in destructionē ecclesie notorio exn̄
te. Nonne exēplo pauli resistere in facie ge-
renti se ꝓ papa liceret. Nonne sibi dici pos
set cur ita facis? Anastasius sūmus oliꝫ pō
tifex ⁊ alioꝝ nonuulli sup hoc sunt in exem
plū Et o deus arbiter equissime et q̄ pacto
mirant̄ istud quidā hominū/q̄si non intel
ligibilis sit hec absurditas Cū in reb⁹ lōge
minorib⁹ id licere fieri magno assensu con
cederēt. Si enim palaciū suū/si ciuitatem
suam/papa facib⁹ accensis ꝓ sua libidine
quereret concremare/si paganos armatos
si agroꝝ depopulatores moliret̄ apud xp̄i
anos intromittere/etiā vbi nihil fidei pre-
dicaret̄ aduersū/si ꝟgines īgenuas aut ma
tronas honorabiles violare satageret / q̄s
tā indulgētissimus vnq̄ aut blandus adu
lator ad papā fuit/qui negaret his ausibus
obuiandū esse qui papā ip̄m si verba non
sufficerent diceret non debere factis arceri.
Jure naturali concedit̄ vim vi repellere iō
q̄ concedit̄ vt ꝑsone singulari fas esꝫ pa-
pam aut regem vel ligare vel carceri manci
pare/si eis iniuste ꝑsequētibus hanc perso
nam/sibi non aliūde pateret ꝓprie mortis
aut impudice violationis effugiū. si hoc in
damnis corꝑalibus tam liquidum est / q̄d
de spiritalib⁹ incōmodis longe grauiorib⁹
relinquitur estimandū. Iungamus hanc
rationē ad rem que agitur. ¶ Si substra-
cti habuerunt ꝓbabiles vehem̄tes q̄ con-
iecturas/aut certas rationes ex his que fa
cti sunt q̄ dn̄s benedictus aduersebatur ec
clesiastice vnitati/nunq̄d non bono fine ⁊
intentione poterat hec fieri subtractio? q̄-
retis quo pacto/sic q̄ppe vt non assumeret
obedientiam sibi factā/in velamē aliquod
neq̄cie aut ꝓtelatiōis scismatice prauitatis
Ex quibus medijs mille medijs/aut conti
nuādo honores suos/sine ꝓcuratiōe vnio
nis/aut ꝓmouēdo sibi fauētes in hac libi-
dine dn̄andi/aut nūc apte nūc occulte non
fauētes sibi ꝑsequēdo ¶ Videt̄ clare si q̄d

videtz q nullis hoc loco vtimur sophismatibꝫ. imo ne sophicũ palogismi vos decipiant (sicut fefellisse videntꝫ) nos ipam ad nudũ difficultatẽ reuelam⁹ cũ ꝓriũ sit sophistarũ se celare t positiões suas vel inuoluere vel trãsferre. Nullas ꝓterea legũ interpretatiões subdolas aut fictas adducim⁹. solis innitimur regulis iuris diuini t naturalis qs ꝓ vobis assũitis q̃lcz ũmutabili veritate subsistere nequaqz ignoratis. he sũt regule. q̃ sũm⁹ eccie plat⁹ ꝓpter eccie vtilitatẽ stabilit⁹ est. q papa si apostatz a fide resistẽ dũ est in facie t si nõ recte ambulet ad veritatẽ euãgelij. q vim vi licet repellere q deo magis ẽ obediẽdũ q̃z hoibus. q bonũ pblicũ ꝓferẽdũ est bono ꝑticulari. qõ ad pblicũ ordinatũ est. Istis in q̃z innitimur nõ vt falso crimiamĩ tlib⁹ q faciẽda sunt mala vt bona eueniãt q psequẽd⁹ est papa ver⁹ vt scismaticꝫ sal⁹ det. Nõdum ita vr̃i sit les sum⁹ vt ita desipiam⁹ Quid g̃ m̃l̃tos turpiter plane inuoluũt sophismata / dũ nimis fugiunt. qz ei videre neq̃ũt q̃lẽ papa verus aut ꝓ tali hit⁹ / desinere possit eẽ papa / aut bñd⁹ ẽ ꝓ tali / ipi nõ capiũt q̃ rõe substractõ possit (imo et dẽat in casu) iustissima reputari. hoc ẽ in q̃unt iobediẽtẽ esse. h ẽ psecutorẽ capitꝫ existere. cũ tñ nulla secessio a capite dici dẽat inobediẽtia neqz psecutio nisi legi diuie fuerit cõtraria. Est aũt diuina lex iubẽs recedere a tabernacul' impioz. iubens frẽm postq̃z audire noluerit ecciaz habendũ eẽ sic et h̃nicũ t publicanũ. iubẽs ꝓterea oculũ aut mẽbrũ aliud eruẽdũ eẽ / ne totũ corp⁹ sua cõtagione deprauet. q̃ diuina iussio q̃liter ad rẽ q tractat adoptari dẽat insinuatũ ẽ. Scim⁹ tñ q̃ dadhuc rñdetz negatis i h̃ negocio cãs tl'es i facto. Hoc vero est qõ in disceptiõe nr̃a ꝓbat. hoc ꝓbare qõ negam⁹ / aut im̃ꝓbare qõ estimam⁹ debuerat caritatꝫ vr̃e prudẽtia. aut nõ notissima ingerere. nõ nos mille ꝓuicijs insectari. nõ ꝓbare latratibꝫ auras. nõ nos ꝓuisz intelligeretis arguere. Et qm̃ idipm nõ peroratꝫ et res lõgioꝛi disputatiõe eget q̃m vt sub ea ple brevitate possit coartari. qz deniqz iam pluries tam scripturꝫ tã viuis vocibꝫ rõnabilitatẽ nr̃e substractiõis si nõ potiꝰ libell⁹ diffamatoꝛi⁹ appellari meruit. Declaret nos quã multa alia posuistis q̃ si rigidũ ex amẽ itraret illa de errore in fide. de crimine in bonis moribꝫ. de inobediẽtia lese maiestatis regie / t alijs plurimis / dãnãda patere / ret / que oĩa oĩdere sicut et ꝓncipalẽ cãz nostrã iustificare patos nos offerim⁹ q̃tuz et quẽadmodũ tu rex sapiẽtissime iusserꝫ qui hacten⁹ nos indiuiduos coadiutoꝛes tuos assumere dignat⁹ es. neqz enĩ diuersuz a te. q̃dq̃z agere fas putat discretio nr̃a Et si impbe puocari ad certamẽ impar min⁹ nũero t virtute / sufferre molestũ sit. Potuerãt ista sufficere si nõ vicissitudinẽ referre velle m⁹ / reddẽtes ꝓ malo bonũ t bñdictone monitoriã. ꝓ exprbratiõe maledica cũ illo q̃ cũ glorificãd⁹ ait / maledcimur et bñdicim⁹. ita q̃z petim⁹ rõez frẽs q̃ frcũ q̃ve vtilitate cõ placuerit se iũgi a cõi regis t regni cõcilio. Periret q̃ppe oĩs politic⁹ ordo si ea q̃ cõi sunt a sensu cõclusa q̃libz ꝓ suo motu capitis vel inculpare vel ad nouã cẽsurã reuocare cõtenderet. Vbi enĩ fuit vnq̃z tã apta tam ꝓcoꝛs sniã q̃ nõ aduerꝫ calũniãtiũ linguis carpi possz. alijs amoꝛe / alijs igrãtia / alijs solaꝓtrariãdi ꝓterua aut ꝓruritu nouas res moliẽdi vexatis sz neqz cõcilijs generalibꝫ ꝑstit⁹ ẽ olim assensus vnanimis tl'r vt ñ ex aliq̃ pte ꝺdictoꝛes iueniꝛẽt Equũ ẽ idcirco legibꝫq t cõsuetudie scritũ vt in oꝛe maioꝛz ptis stet oẽ cõitatis iudiciũ Alioq̃n si cuilibet assidue fas eẽt obniti nihilo pl⁹ agereꝫ q̃z si inter naucleros eiusdẽ nauis / odiosũ cõtinuareꝫ iurgiũ ill' velũ tẽderẽ / istis laxar alijs dextroꝛsũ alijs sinistrosũ ex adũso cõari iplacabl'i aiositate tractãtibꝫ / ỹliberatiõe ei maioꝛz ptz exceptata / ñne ꝓsulti⁹ ẽ ei vos opẽ ferre l' neq̃z ptiacit aduersari t ita poꝛtũ q̃lẽlibet attingere quã sub dubia spe melioꝛis poꝛt⁹ cõfũdere interi oĩa seditiõe certissima. m̃l̃ta. pinde tolerari debẽt iã facta / quoꝛ inceptis ꝺdicere dignũ erat Estovobis appareãt l' forte sint saniora cõsilia. nihilomin⁹ apd cõitatẽ c⁹ estis ps pua / ãbulantẽ in opposita sniã q̃d pdẽ tract⁹ vr̃ ptinaz alioꝛsũ. imoq̃d aliud opaz quã cõtentiones scãdala aiositates t disturbia ad rẽ oẽz q̃ agit̃ saluberioꝛ finiẽda Negociũ aliꝺ grã de ꝓuisz certa ꝓclusiõe firmeꝫ op⁹ hẽt ꝓsultatiõe in q̃ sit aim⁹ i cõsulendo libꝫ poꝛro acceptata ꝓclone tẽ ẽ tps faciẽdi nõ dijudicãdi. Qd si opposueritis ꝑceptũ dñi vt nõ peccet aliq̃s sequẽdo multitudinẽ. hoc de criminibus q̃ bene fieri nequeũt / intelligi necesse est. nõ enĩ talia vnq̃z licere faciet q̃tuslibet numerus peccantiũ t stultoꝛ quorum infinitus est numerus. Atuero sec⁹ est i eis q̃ fieri bñ pñt in quibꝫ cõsciam ꝓriam

ad alioꝝ formare iudiciū/qñcꝫ licitū qñcꝫ debitū est q̄liter esse dicimus in ꝓposito vbi ea q̄ in facto sunt, nō q̄ fidē imediate respiciūt vētilātur. Obicietis fortassis q⁹ nō sinceris aīs/nō medijs vsꝫquaqꝫ iuridicꝫ nō p ꝑsōas oī vitio ꝯclusio ꝑstractōis excepta est/q̄si nō ita possit fingi in oi negotio publico q̄i ꝓterea p solos bonos bñplacitū suū operē de⁹ opaꝝ. Et p malos/q̄les etiā int vos aliq̄ sunt etsi cōfirmatos vos phariseace iactetis p ceteris hoibꝫ/et exceptos ab illa regula si dixerimus qz pctm̄ nō hēm⁹. Quot ꝓncipes infideles. q̄t tyrānos iq̄s legim⁹/et vidim⁹ a q̄bꝫ eq̄ssimas leges z edicta/q̄s nesciat emanasse/q̄ in re ꝑspicuū esse dz/q⁹ negocij q̄litatē magꝫ attēdere cōueniet si iusto fine/si pia intētione fieri potuerit/cꝫ suspitiōibꝫ duci exagētiū hac vel illa volūtate. Ꝓterea frēs cessent cōtumelie, abeāt sinistre de nobis suspitiēas q̄les hr̄i de vob nec vultis nec volum⁹. Credite frēs/nos bñ cōscij nobis sumus de ꝓcessu b̄ ad pacē eccie/qui vtinā tā ꝓsperū successū capet, quā pie sp optam⁹ optare aūt hoc magꝫ nostrū est q̄z illud exhibere. Tandē q⁹ res (vt arbitrami) discussionē exigit āpliorem (nō enī ꝓter aliud nos ad certamē ꝓuocare deberetis) obsecram⁹ te rex serenissime sicut iā obsecrauim⁹ ꝓ cōcilio tot⁹ obie istius celebrādo in q̄ cōueniāt seniores/videā de factis et de iure (qō ex factis exorīt) exactissimā veritatē, quā sp amplecti paratos nos offerim⁹. in noie e⁹ q̄ est ꝟitas. in q̄ bñ valere et sobria modestia sapē. oēs optamus frēs nr̄os in eodē dño carissimos.

F Talia in alioꝝ ꝓsonam transfigurata sint (o sorores) p recussiōe eoꝝ qui nimia acritate sniam ꝓriam defendere/et alienā carpere repti sunt. Et q̄m ita tibi placitū est o soror benivolētia (hoc ceu nutu tuo significas) cōuertatur oro nr̄a ad eos q̄ acta oim ꝑsertim supioꝝ tota seueritate recensent atq⁹ dijudicant nullū eis refugiū ad correctionē/nullū loxō aduenīā vel excusatiōem reliquētes. cū pfecto male nimis eēnt res hūane/si semel peccātibꝫ clauderetur mie sinus q⁹ si mīa cōceditur hominibꝫ/illa obsecro quibꝫ rationabiliter iudicio ꝑstabitur/q̄z hoibꝫ occupatis cꝫ hoibꝫ ad regimē rei pb̄lice cōstitutis/si quidē ad eos ex omni pte fallendos inuigilat assidue subditoꝝ quorundā malignitas nūc mēdacioꝝ fuco nūc blanditijs adulationū nūc accusationū cōfictionibꝫ nunc ingestione suspitionū vt vl sic rapiant spolient et detrahant vel vt amorem similant tanꝫ solliciti de salute domi suī/si multos accusauerint/si mendacibus nouitatibꝫ aures pruriētes ꝓncipū fricauerint/si accensos odijs/si stimulatos ira animos uoꝝ magis inflammare vrgere q⁹ studuerint. Quāobrem non absre videtur dixisse Seneca cōsulendū esse bone mēti suaderet quā inquit bonam mentē/nemo occupatus inuenit. et alibi tradit hac rōne eē vel difficile vel impossibile/vt idem sit ꝓnceps et vir bon⁹. Ꝑpi pfecto supiores non tam sup hoies/cꝫ homines sup eoꝝ capita positi sunt et nō tam inuidia cꝫ mia digni habendi/tanꝫ miserabiliores ceteris hominibꝫ z velut positi ad sagittas causas deceptorie iaculatiōis. quoꝝ multoꝝ stulticiam/adulatio in insaniam vertit. aliorum iracundiam in furorem/aliorū benivolentiam indulgentem q⁹ natura trahit ad ꝓdigalitatem crudelissimā. Rapiūt eni a pauperibꝫ qō apud ditiores effundāt. Parcūt denicꝫ delinquētibꝫ languida quadā specie benignitatꝫ illecti. sed redit hec mīa stulta/ad innotētū ꝓniciem truculētam. quantus erat ille rex et ꝓpha dauid/quam sagax/quā puigil/ipe tū ad vnius serui mēdosaz vocem seduetus est/vt hereditatem cui⁹ pr̄ de dauid optime meruerat ad eūdem kuuz traduceret. postmodū qō etiam monit⁹ nō restituit sed diuidēdam imperauit. Quoꝝ sum hec omnia nimirū vt cōmonefacerem tolerādos esse pia cōpassione defectus superiorū magis quā dijudicatiōe seuera psequendos. Necꝫ mihi quisꝫ opposuerit illud sapiētis/exiguo cōceditur mīa. Potentes aūt tormenta potēter patientur. Ip si vere ꝓncipes in hoc exigui suut eo q⁹ ampli⁹ si ex ignorātia forte sua ipi sibi grādes sibi fortes et beati videātur. Rursus si plura in hominibꝫ vicia correctionis imposītas tolerat. reseruās ea diuini censure iudicij idem fieri de ꝓncipatū delictis necessitas maior expostulat. Ut nō ꝓtinus p q̄libꝫ errato spnatur eoꝝ ꝓncipat⁹. cū apl's dominis etiā discolis et xp̄us phariseis ypocritꝫ obedire p̄cepit et Paulus. diffinit ꝓncipem nō debere repcuti. Vlidit hoc tragicus ille qui monuit athenieñ. ne leonē introducerēt in ciuitatē. introductū vero eū cū omni mānsuetudine z lenitate tractarēt q̄ si litudo satis est accōmoda rei quā agim⁹. Nō si ō

quolibet ꝓncipãte hec vera sunt/ipi domi/
no oim/et eo seruo oim/quo dño oim. pa/
pam loquor quis nõhoc cõe mie debitum
impendendũ arbitretur? Esto dñs bñdcũs
errauerit in nõ offerendo celeriter viã cessi
onis/attendatur in eo potuisse cadere dece
ptiões q̃les numeramus/ Proueniẽtes ex
subditis. Attẽdatur humane cordis fragi/
litas ad honores q̃rendos auida. et ptinax
ad retinendos. attendat q̃tas vires habe/
ant suspitiões ingeste a malignis/nec esse
facile illos ꝓ libito diuellere Attendat insu
per pnia ipius offerẽtis iam ꝓdez id qõ ab
initio querebat. Denicq̃ si erratũ est ab eo/
nunq̃d sibi ianua penitẽtie/que cuilibet in
feriori apta est/obcludetur. Nũq̃d penalis
carcer/nunq̃d innumeri dolores alĩ i cor/
pore in bonis t in fama iam plus q̃drien/
nio tolerati. diluere sufficiũt hoc erratũ Vi
derint si q̃ sint mõstrãtes oppositũ ẏbo vel
ope/ne plus hostili odio psone/quam vni
tatis publice zelo se pdant inflãmatos.
Ista q̃ placet hoc loco inserere quãdã epl̃az
quasi noie suo ad regem francie destinataz
B que sic contexta est. B

Benedictus epũs seruus seruoꝝ
dei/carissimo filio in xpo karo/
lo francoꝝ regi xpianissimo salu
tem apl̃icam q̃ benedictõem et
miserationis spm̃ assumere. Si demolitio
hierl̃m terrestris olim pstrinxit ad lacrimas
corꝝ ꝓphe Jeremie t saluatoris ihu/si ptera
coꝝpalis sepatio sponsi a sponsa fideli tan/
te est molestie si denicq̃ ipa etiã natura suo
docet instinctu/turturẽ assiduos gemitus
edere/dũ cõpari viduatam se senserit. null9
mirabit si in desolatiõe miserabili spũalis
hierl̃m/et inacerbissima sepatione quaz in
ea sentit aim9 conqueror et ploro quis igit
dabit capiti meo aquam/et oculis meis fõ
tem lacrimarum/ad deflendum iugiter lu/
ctuosissimam sacrosctẽ eccie labefactionez
diuisionem q̃. Quis me cõsolabit. q̃s me/
debitur? Cõsilium q̃le mihi queniet ita q̃
planctus lugubris/dolor et angustia tan/
gunt oẽs in cõe filios eccie Sed lõge seui
ꝯ atq̃ ꝓfundius dilacerat infelix cor meũ
inaudita miseria. hoc exterminiũ Jsta pdi
tio /nimirũ data mihi illa est in sponsa sin
gularẽ/q̃ oim m̃r est vl̃is. his nibilominus
oculi aspitio tã nefando scismate eã q̃ m̃r ẽ
pacis t vnitatis/tã exectãda t atroci psecu
tione eam fedari que fons est pietatis/tan/
dem vili deiectiõe t ignominiosa seruitute
eã ipam ꝓteri/q̃ libtatẽ et honores largitur
eternos. O pia m̃r oim. o mea singl̃ar̃ spõ
sa quousq̃ durabit pessimus iste lãguor tu
us q̃diu debachabit furor impi9 a i visce/
ra tua. satis nimisq̃ tuis in mẽbris pseue/
rat hec horrẽda diuisio. Et heu q̃le tibi mi
nistrabo cõsiliũ. tuis q̃ pacto medebor in/
cõmodis. Cruẽtũ hoc vulnus tuũ/i me de
scendit vt vides qñ hinc vastatrices cure
hinc solicitudines quigiles intus timores
anxiũ. foris pũgne in tribulatiõe violentia
et diuturno indigno q̃ carcere q̃ mihi de ꝓ
pria cõpat9 est domo t de specioso olim nẽ
domestico manu obruto palatio. Quid
referã pbra qõ diffamatiões iniq̃s. q̃d sini
stras interptatiões dictoꝝ factoꝝ q̃ meo/
rum. q̃d mille mei t meoꝝ inenarrabiles
afflictiones. Attñ nõ est hec maloꝝ sũma/
vtinã in caput meũ refluerẽt oẽs erũne tue
O fidelis spõsa/vsq̃ ad dure mortis ppes/
sionẽ/sine detrimẽto aie Et tu bñdicta lib
tate foueres in gremio pacis oẽs filios tuos
et oues pascue tue. Et o pater maxime t
optime. o salutifer xp̃e vt q̃d natus sum vi/ b
dere mala gentis mee vt q̃d datus sum cu/
stos spõsus t pastor/si nõ aliã opẽ/aliud so
lamẽ. et aliud ferri dabat auxiliũ. Pastoro si
scti prẽs q̃b infausta tẽpestate succedo ge/
mebant olim sub verendo pondere cure
pastoralis/sicuti grego. t alioꝝ plurimi ẽt
dũ eccia sua honore t ꝓsperitate floreret/q̃d
nũc dictur9 sũ in sua t mea tã incõpabl̃i ca
lamitate t ĩ tãta maloꝝ mole. Vinc vel ma
xime pspicuũ eẽ dz/me in tali statu afflictõ
nis t meroꝝ pniciose retinẽdo nõ esse cõtu
macẽ. Alioq̃n ꝓfecto miserabilioꝝ t stolidi
oꝝ sũ oĩb hoĩb q̃ miseriã certã cũ certa dã/
natiõe q̃rerẽ ꝛz auertat hãc isaniã a suo suo
misericors de9. Ceterũ nõne varijs t labo
riosis antea legatiõibꝫ attrit9 sũ/si forte re/
sarcirek truculẽta hec rupta et si discussis te
nebris serena vitas oriret Ꝛz nũc eleuans
me dignitas ꝯ guius allisit t coãgustauit vn
dicq̃. itaq̃ ꝯ guis forinsec9 cernit corpal̃ afflꝛ
ctio. subk ẏo itroꝝ9 plaga seuit acrioꝝ. dum
pia recogitatõe ꝟsidero/quẽ ad modu oẽs
conat9 mei/omnis zel9 pi9/oẽ feruens ꝟsi/
derũ ad pacẽ adipiscẽdã cassati snut. Et o
mores o tpa ecce qõ supra modũ auget in/
felicitat̃ cumulũ/a nõnull̃ ẽt de puersa ite
tiõe notoꝝ icl̃por. q̃d dicã ad hec plãe t cõ
stãt negabo. Potuit aliq̃ fortasse surrepe ig

rantia/que tam vicina est humane fragili-
tati. et in hoc me meaq; oīa ꝓrsus iustifica
re nequaq̄ audebo illud nanq; apl'icū ver
bum quē hoīm nō exterreat/nihil mihi cō
scius sum. sed non in hoc iustificatus sum
cuius dicti que alia est rō: nisi ꝙ in multis
offendimus. et qm̄ nō est hō sup terrā q̄ vi
uat ⁊ nō peccet/et ꝙ incerte sunt ꝓuidentie
nostre et iusticie omnes sordide tanq̄ pan
nus mēstruate. deniq; quales sumus in o-
culis diuine maiestatis nouit nullus. et si
iustus fuero (inq̄t Job) hoc ip̄m ignorabit
aīa mea. verū si maligna fraude/si cupida
ambitione. Putaui q̄dq̄ agere qd̄ ecciasti
ce vnioni vel obstaret vel eam retardaret/
sit in aīam iudex deus. qm̄ potius talia ab
t'nitio vsq; in p̄ñs obtuli/que salubria ⁊ suf
ficientia ꝓ vnitatis ꝓsecutiōe fideliter esti-
mabam. et adhuc existimo/si nō obfuisset
pater ille mēdacij/qui oīa iu malū et turba
tiōem euertisset. ¶ Nosse potes hec oīa fili
serenissime ⁊ xp̄ianissime corā quo fiducia
liter querelā hanc effudi. nec habeo necesse
regias aures adimplere longa narratione
taliū oblationū ꝑ me factarū/tam de via cō
uentionis vtriusq; obediētie/ꝑ cōsilium a
fratribus meis cardinalibus p̄mitus datū
quā de via cōpromissi/et nouissime de via
cessionis Cui vie īmo ⁊ martirio sicuti pa
lam testatus suꝫ iugiter adhesi ꝯm p̄para-
tiōem anī. Nec ab hac vnq̄ ꝓmptitudīe di
scessurus sum si et dū verā parere vnionem
cessio videbit. testes sunt apud te harū ob-
lationū patētes littere mee. nisi doloso alio
rum silentio cōtecte sint. Arbitror aūt nūc
elucescere/si leuior fuisset ⁊ opportunior ꝓ
incūdo tractatu vnionis/p̄ma cōuentiōis
oblatio q̄ subito incursu talem arripe viā
que in has truderet angustias. et cui nullū
vnq̄ p̄buerunt vnq̄ assensum aduersarij/
absq; q̄bus generalem fieri vnionē q̄s ex-
pectet. Nolo tñ inclite fili ex his dictis vel
dicendis tuā inculpare deuotiōem. ad pa-
cem eccīe. q̄ vtinā deuotio nulla vnq̄ men
daci informatione sup meis et alioꝝ gestꝫ
quesita fuisset illudi et corripi/sed ammira
ri nō sufficio/q̄ pacto ego qui sic egerī/sic
tracter infamer includar et nōdū ꝓ liberati
one ab indignis carceribꝫ/tuū meruerī au-
xiliū. Nōne tui antecessores ꝓpriū habuerīt
succurrere nō solū vexatiōibꝫ eccīe/nō solū
summis pontificibꝫ in sua sede reponēduꝫ
sed oībꝫ cōiter iniuste passis. quasi nobilis
frantie domus/templum tale esset mīe/q̄le
apud athenas fuisse memorat̄ vbi cunctis
afflictis erat p̄sto subsidium. nūc enī fili ca
rissime vera regū frantie ꝓgenies ⁊ heres ex
emploꝝ insigniū vides coram oculis tue se
renitatis/illū quem ꝓ iusto papa coluisti ⁊
colis/illū quē vt patrem summū in terris ⁊
aīe tue pastorem sctm̄ frequētibꝫ titulis ex
tulisti Illū p̄terea quē tu cuꝫ regno tuo suc
cessisse cōfiteris ꝑ electiōem legittimā chri
sto et petro illūq̄ꝫ quē viuentem prudentis
simus pater tuus viuens coluit vt talē/il-
lum deinceps qui etiam si caduci numerē-
tur honores/nobilis est ꝓsapie/illū deniq;
qui deo ꝓpitio vitā hucusq; duxit innocuā
sine quauis infamie nota deforis qꝛ quid
intus agatur/iudex erit cordiū īspector de
us. tu inq̄ talis vides me talem (de me eniꝫ
loquor et me laudasse coegit necessitas) vi
des modo sic inclusum sic cōtumeliose tra-
ctatū tanq̄ essem vnus ex seruis abiectissi-
mus sine honore sine dignitate sine statu si
ne genere et vite scelerate. Nihilominꝰ aūt
dissimilas fili aut cōtemnis/p̄bere succur/
suꝫ/neq; me expediri iubes/qui vnico mā-
dato tuo/ab his me incōmodis potes libe
rare. q̄q̄ comptum habeo/nō te iubēte ita
fieri. neq; ꝑsuaderi sane pōt. vt credaꝫ gene
rosum animum tuū/erga meas erumnas/
tanta duricie stringi/qm̄ mollesceret ad cō
passionē/si ꝓfunde et religiose cōsideratio
nis oculos ad tante rei indignitatem con-
uerteret. Quid de te loquor/qm̄ ip̄os etiā
barbaros et paganos/pietas naturalis tā
geret/si viderent ꝑsonam nup talis aucto-
ritatis gradus et honoris et nobilitatis re
pente deici et cōcludi intra parietes dome
sticos et hostilit̄ oppugnari. Existimo ꝙ
et in regno tuo maxima pars mee calamita
ti compatitur. sicut et dolorem alioꝝ regꝝ
experior. ¶ Proinde si ex cōsiliarijs tuis a
liqui (vtinam boni sint omnes et fidi) sedu
care vellent regiū aīm/ne mihi meoq; sta-
tui misereret̄/videant saltem tales et pōde-
rent tuam et tui regni famam. qm̄ dedecus
filij est/pater sine honore. et ī subditoꝝ in
famiam redundat p̄sidentis opprobrium.
quale est insup illud qd̄ ab aduersarijs et e-
mulis quotidiana insultatione iactat̄/vel
lem silerent et ego digitū ponerem ori meo
sed vox altior et populosiorē q̄ vt tegi pos
sit et qualis vox ꝙ a gallicis tenetur obses-
us dire ⁊ hostiliter/papa suus/vox ꝙ dño

suo sup̄mo aduersi sunt. nec alterꝫ sequūtur et suū ꝑsequunt̄. vox ꝙ ꝓ libito mutāt papas nūc instituūt. mox destituūt. vox ꝙ scō ipo ⁊ si nō verbo fatent̄ se reos in scismate ⁊ ꝑtem corrobant quā impugnant. tl'es ⁊ plures circūuolant rumores et imꝓperia ⁊ quā apparēter id fiat viderint illi q̄ talium sūt occasio. At vero fortassis obijciēt aliq̄/me in causa esse oīm q̄ ligemus. Nam cur inquiūt dignitatē tuā ꝑ fas aut nephas retines/cur nō ad ea q̄ petūtur cōdescēdis. possem huic obiectioni/planis ⁊ validissimis obniti rn̄siōibꝫ ad iusticiā meā (nisi qđ ꝓpositū hic habeo alterum. et qm̄ aduertis q̄ꝫ lubricus ⁊ instabilis esset oīs dn̄ij stat⁹/si repente ad vocē cuiuslibet cedēdū esset iuri suo/iure vel iniuria/sine discretione/sine fructu/sine manifesta necessitate. sed non hic insistendū decreui. ¶ Hoc vnū postulo et exhortor in dn̄o ꝓ cōi bono totius ecclesie. qtūs depulsis ira odio ⁊ vindicta ⁊ q̄ retro sunt obliuiscentes/extendamus nos in anteriora ad vnionē ꝓmerendā. tu precipue inter ceteros q̄ singularis ꝓtector es et cultor eccie vt sollicite cōsulas. quid ꝓdest īmo q̄ꝫtūpaci obē ꝙ includor carcere ego q̄ tam libero ⁊ ꝑato suꝫ aīo ad oīa ꝓ eadē pace vbi nihilominus ꝑs aduersa/ꝑstat in errore suo/neqꝫ verbo significās neqꝫ facto velle se cognoscere veritatē iusticie nr̄e. neque offert aut recipit viā aliquā ꝑ quā intrus⁹/suā hēat sedē deserere quā occupat l' saltez pati pede pax q̄rat̄/scis tn̄/q̄t et q̄ꝫtis legatōibꝫ pulsati sunt. ex quibꝫ ita esse nō igras si nō ficticijs relationū cōmentis/elusus es. Nunc q̄li spe ꝓseq̄mur ꝑtem vl'em si ꝑticularis si multiplex ⁊ iugis sit inter nos diuisio? Qua fiducia resistemus falsitati/si veritatem nr̄am inutiliter cōfundimus/prodesse q̄d expectam⁹ in nō obediēdo ei q̄ canonice nō dubitat̄ elect⁹/⁊ eē tanq̄ꝫ corp⁹ lacerū membris a capite diuulsis/qn̄ cernimus alios ꝑtinaci aīositate in sua vnitate nō vere vna cōiunctos. Nec ista dico/sit veritas tanta sollicitudine ad liberatiōez corꝑalem (quā etsi tn̄ opto q̄s mirabit̄) q̄ꝫtum ꝓ affectu boni ⁊ honoris totius eccie et dignitatis pontificalis sctē sedis apl'ice. tui p̄terea ⁊ regni tui ⁊ totius obie adherētis veritati. ¶ Quāobrem cōcludēdo p̄cor ⁊ obtestor fili carissime in xp̄o/qtūs hāc querimoniā filiali deuotiōe et xp̄iano altoqꝫ aīo suscipiēs. iubeas carceralē circa me cessare custodiam/que ꝓrsus indigna est. ⁊ si non forte de meritis ꝓprijs erga deū. ecclesiastice tn̄ dignitati/illi ꝓinde q̄ pater noīatur ⁊ est talis regis q̄ demū xp̄ianus est/et xp̄us dn̄i. In quē xp̄ianos. īmo filios ꝓprios abuti seuicia tyrānoꝝ q̄ꝫtum q̄leqꝫ piaculum sit. aīaduertis. Audent quidā sacrilega impietate (sicut accepi) impurū ⁊ ꝓcax os laxare/ad notandū me ꝓ heretico aut scismatico q̄ vtinā tam tenaces eēnt fidei aut religionis q̄ꝫ longe sum ab hac blasphemia. Errare vt cū Augustino fateor potero sed hereticus nō ero. neqꝫ est alia indignius a me vel impatiētius ferenda iniuria. iōqꝫ obnitens talibꝫ cū vno sctōꝝ patrū libere ꝓnuncio/mentiunt̄. ¶ Te rursus inuoco fili. vt feras mihi sic afflicto velociter auxiliū. q̄m admodū in tali necessitate (qualis nec tibi vnq̄ꝫ nec sanguini cōtingat tuō) nequaq̄ꝫ dissimulare sed totis conatuū viribꝫ obuiare satagerem. Pone q̄so ante ꝓuidētie tue oculos/qualis futura eēt eccie facies/et q̄ꝫ feda negocioꝝ turbatio. ꝑplexitas ⁊ inuolutio scaturirēt/si nūc migremus a carne n̄ habito ꝑus alio rerū stabilim̄to vel ordīs serenitate sicut hr̄i pōt/dū viuo si nō vl' nequiter prauiter abicior. ¶ Postremo si hucusqꝫ vt humana est ignorantia vel infirmitas/quidā irrōnabilius ꝓcesserint. Nō pudeat vl' sero vinci rōe ⁊ supari veritate. nec in casu iaceāt sed de resurgēdo cogitēt neqꝫ enī poterit al'r efficaci⁹ oñdi simplex cōscie puritas in ꝓcessu ⁊ ꝙ nō p̄ceps ira non tumēs ambicio/nō cecus odij rancor l' edax vindicte furor sed pacis amor vnicus dn̄abatur tractātibꝫ ip̄m hoc tāte sobrietatis ⁊ reuerētie negociū. ¶ Et tu pr̄ misericordiarū ⁊ deus totius cōsolatiōis et pacis/q̄ ꝓmisisti mīam misericordibꝫ/q̄ dimittere p̄cipis si nob̄ dimitti volum⁹ da clemēter veniā delictis ꝓprijs ⁊ alienis. sis mihi ꝓpiti⁹ vt hac vna vindicta cōtent⁹ sum ꝙ errata corrigas suppleas defect⁹ ⁊ deinceps oīm pedes in viam salutifere pacis dirige. deniqꝫ cor regis qđ in manu tua est/ad hoc inclina ⁊ inclinatū corrobora cui des gloriā et honorem nunc et in ꝑpetuū. ¶ His ita se hn̄tibꝫ ⁊ allegatis/sentio q̄d postulatis osorores carissime. postulatis itaqꝫ ne tegaꝫ silentij velo vnam ex epl'is/quales misse videri pn̄t ab inclitissimo francie rege ꝓdem velut post reditum ab ambasiata fcā summo pontifici substractiōe nondū facta/pa

rebo libẽs vos assistite. ¶ Patere (obsecro pater sancte) ppaucis alloqui pastoralem celsitudinis tue psidentiã pateat rogare eaq; ad pacem sunt hierlm. qtus benigne facias in bona volũtate tua syon vt edificent muri hierlm. nihil hic exprobrãdo dicturꝰ sum sed te obsecraturus sum vt prẽm. tũ hortãdo tũ commonefaciẽdo cũ instructiõe filij mei vt ea ante oculos tuos statuant. quoꝝ attentiõem actualem/ oblitterare potuerit seu cure varie/ turbãtes rõnis oculũ suo pl' uere seu blanda quorũdam assentatio communem magnatibus malũ. nihil ad veritatem omnia ad grãm dicentiũ. ¶ Aut pinde naturalis quidã amor sui/ qno sui cognitio nõ nunq; impedit. aut deniq; sbdola machiamenta eoꝝ qui sub ouina pelle/ vulpem tegunt. Que enĩ ex sublimioribꝰ personis se ab his pestibꝰ securam satis esse iactauerit Vide pater sancte/ & si videas non pigeat pfundius iterũ atq; iterũ circũspicere. quale q̃tũ ve est pacis bonũ. qđ omnes in cõi appetunt. cõclamitãtes pax pax/ adeo sine pacis pulcritudie oĩa suut deformia anxia molestaq;. Oĩa q̃q; pacem suam quandam nõ minus quã vitã desiderant. abhorrentes diuisionẽ q̃to magis ignoscere. imo vero dignam p meritis laudem rependere te cõuenit pr̃ sctẽ/ omnibꝰ et singulis/ q̃s pacem appetere querere psequi q; cognouerẽ quos audieris psequẽtes ex aduerso/ exticiale scisma pñs qua q̃uersum via pr̃tim q̃ cõpendiosiorem eis vel rõ vl' necessitas cognata rõis/ oñdunt. ¶ Talem de te spem tui mores tua vita a puero bñ institutus/ mundo pbuerũt. hanc insup expectatiõem/ tua gesta rũsa q; i negocio pñtis scismatis apꝰ omnes genuerunt vt tu pcipuus iudicatus sis/ cui pastoralis baculus p cõterendo nequissimũ maligni scismatis caput donaretur. quẽ pterea papalis sedes suscipet ornãdo sessione tua si presideres in ea. nihilominus vltronea cessio si ita res exigeret/ locuꝝ liberũ ad postoris vniti collatiõem apperet. Videbãtur hec sufficere tali omni expectationi. attñ ipam vallauit iusurandũ q̃ cõtrouersia omnis finem capit. ¶ Eẽ o dolor plusq; dolor/ o scti sctẽq; oẽs vñ malus istud irrupit qđ pfunderet nos ab expectatione nra? heu/ q̃tuꝝ mortalia pectora cecenoctis hñt. q; terribiliter nullos excipiens enũciauit. pphicus fmo/ prauũ cor hois/ et inscrutabile/ quis cognoscet illud ¶ Haveniam pater sancte/ fideli mee interrogatiõi si animis nr̃is hanc in veritate spem tuã pus ingenueras. si cor in ore et fronte gerebas/ q̃d cãe q̃d ve festinationis irrepsit. qđ nos vel falleret l' pfunderet ab expectatiõe ab illa inq; expectatiõe q̃ pollicebat nobis te agente reuersuram pcẽ eccie redituꝝ seculũ aureũ in terris ¶ In cuius pterea assumptione ad papatũ/ noua luxoriri visa ẽ. in hoc q; diluculo matutino/ sidus quoddaꝝ beniuolũ sereno nobis fulgore micare putabamus ¶ At heu expectauimus pacem/ et ecce turbatio indeterius q̃ppe versa confusaq; sunt omnia. ¶ Dixerit hoc inquiens subditoꝝ improbitas volẽs meip̃m prẽm eoꝝ/ ad illud cõpellere qđ vltroneus agere debueraz. ¶ Primũ (pater sancte) nõ violentia sed oro plurima p̃missa est. petis a q̃ a me filio tuo: cũ tota eccia regni mei. p tales quales nosti. tales quibꝰ alĩ supplicãt. et quoꝝ fide ac prudẽtia gubernamur. frater germanus & duo patrui. q; si suspicios fortan erat orare illud ducũ q̃si foret, species violẽta iubendi/ facilis plane ptẽbat exitus. preoccupasses eoꝝ preces/ offerẽs absq; vlla pcrastinatiõe illã q̃ petebat. ¶ Iuramenti impletiõem oñdisses prepationem animi ad cedendum. si et dñi cessio tua pacem illatura esset eccie. itaq; via cessõis nõne ab omnibꝰ q̃tũcunq; tibi vel tue estimationi fauentibꝰ eẽ sctissima & cõpendiosissima iudicata est: q̃q; nõ eẽ te cogenduz ad ipsam fuerit q̃ dam sententia sed te volũtariũ te spõte offerentẽ eã que cõi assensu pbat viã/ q̃s oro coegisset. ¶ Si q̃ igit fuerit coactio ex reniſu tuo venit. ¶ Affirmant viri sapiẽtes & lrati q̃ mecum sunt. te pro salute gregis astrictũ esse fm prepationez animi nõ solũ ad cessionẽ sed ad martiriũ. et hoc mõ nõ est relinq̃re gregẽ sed saluare/ q̃d qđ vltra cõem legis diuine obliuionẽ ¶ Iuramtũ solẽne supadditũ te ligauit ¶ Dices forte nec iuramẽto nec officio constrictũ vt cõfestim papatui renũcies. prẽtim nõ expectato fructu pacis. ¶ Profecto/ pr̃ sctẽ/ neq; hoc q̃rebat. q; si de me meoꝝ q; sinceritati/ q̃dã maliuole suspitõs aliene ab hac veritate gratis assumpte sunt. audi qm̃ multos supplãtauit suspitio illoꝝ q̃libus vtiq; suspitionibꝰ prebere leuẽ auditũ nihil magno viro indigni? nihil p suo et sue reipb lice statu incõmodius repit. hoc q̃ppe agit suspitio talis apud rẽpublicã. qđ zelotipia

apud domesticam. zelotipia autem quales non domos inquietat et turbat. eas aliqñ funditus eẽntes. Esto fuerint qui stillarent auribus tuis/ q aliqui magis ad pſone tue deiectiõem/ quã eccie reformatiõem anhelebant q papatũ ambiebãt alĩ. q ps vna papam optabat de cognatiõe t pria. q ps altera p ambitione/ aut vindicta/ aut alĩs cãis repbis/ incededat in via pacis. Extraminandũ sane erat nõ q̃d tales dicerẽt/ nõ q̃d garrirẽt incerto auctor susurri. sed q̃d veritas a dño dirigẽda postulabat. Necz enĩ staret ois policia/ si p adulãtiũ/ aut male suspicãtium cõfictione/ et nõ p agendorum veritate regeret. Et memineris pater si fefellit te talis maliuoloz suspitio/ dũ te ptestatiõem publicare suasit q̃z postmodũ libens retractasti. Protestatiõis autem hec erat snia. q visis modis pcedẽdi/ q̃ erga te et tuos tenebãtur (notabas violentiam) tu omne inde securuz t p te cõcessurũ inualidũ reputabas t inane. q̃si vicz te ptiuacem facere cõtenderet/ aut blauda adulatio/ aut ſbdola ĩimicãtiũ ꝓfictio nisi sagaci retractione puidisses. Quinetiã/ si q̃sisset aliquoz (vt tibi videt) vel arrogãtia vl im pietas/ cogere te ad illud/ qõ agere sponte volueras. nõue satius erat te vincere in bono malũ/ q̃z a malo vinci/ sapiaz enĩ nõ vincit malicia. Pessima certe victoria vincere voluit aliq̃s hoies/ si ab ira ab odio ab ipatiẽtia t vindicte zelo sñpat/ et adeo supatur aliqñ vt omissis oib q̃ alio q̃n agenda forte cognosceret. ipe se in apta pcã t in magna mortis hui⁹ t eterne discrimina tradit/ dũ frendẽs dentib ait. ergo ne inuitus cõpellar ad hoc vel ad illud: ergo ne malis gratib meis hec t illa sum acturus. Ita ne ego dũs obtpabo subditis tanq̃z eoz vilis seruus: quis cõtemptũ hũc. q̃s mee huius dignitatis vitupiũ ferre possit. mori satius ẽ est quã talia ppeti fracti. prsus animi t abiecti esset talib assentire. Has voces pater saucte. scis nõ esse modestie xpiãne nec̃z destola illa pdire/ ad quã inuitas xps discite inquit a me q̃z mitis sum et humilis corde qui cũ malediceret nõ maledicebat cũ pateretur nõ cominabat. Quid si q̃s extemulis tue dignitatis cognitus magnitudinẽ cordis tui/ aut suspicãs forte puitatẽ ad suspicatiões supserit rumusculos tles. p exagitatione turbida snscitãda p quẽ oia sibi sui specta fierent. ac pinde certũ discrimen intrares. sic aprum vani catuloz latrat⁹ a tuto cubili remouent. t offerũt enecandũ. sic qui timet pruinam/ irruet sup eum nyx. sic postremo trepidãtes auicule/ in veros laq̃os cadũt obinanem motarũ plurimatum formidinẽ Ast vero suspitionib his reiectis ne ab eis dũ reprobamus capi videamur/ audire te videor t dicere. q via equissimam obtulisti. viam cõuentiõis in quaz totus etiam cetus cardinaliũ ꝓmitus condescendit Viam ꝓterea quã appellas iusticie. viam ꝓmã pr̃ scte nõdũ q̃z q̃z repudiasse cognoui/ nisi q. p se insufficiens appar̃bat. ꝓpter qõ vlteriorz oblatio vie cessiõis q̃rebatur. ad q̃d ita: nimirũ vt tantus apparatus cõuentionis nequaq̃z fine cõgruo fraudaret. qui finis ex oĩm q̃s cõsulimus t aliorum pene oĩm iudicio/ non aliter cõmode/ quã p vtriusq̃z cõtendẽtiũ cessionẽ hr̃i sparatur Sufficiebat aũt (vt tibi visum ẽ) oblatio tua generalis ne eadẽ facta ĩ ptical'ri cozrnua darz aduerse pti tanq̃z diffideres ꝺ iure tuo/ qui tam leuiter cedere spopondisses/ sed nõ fallit/ nõ irridetur inspector cordium deus. sapiens (vt q̃dam ait) vitã suã nõ ppl'ari rumore sed conscie veritate. metitur. Quid si quidã impiti/ aut supbi aut maliuoli tuam hãc humilitatẽ sanctissimã tuam caritatem xpi imitatricẽ/ tuũ zelũ feruentissimũ/ in oblatione spontanea vie cessionis sinistre deto:rsissent vt formidas aliq̃ supra numerũ plures/ grauiores insup. tũ fide tũ amicicia tua/ tum pietate catholica te hec agente collaudassent vtẽtes salomonis iudicio/ q̃ veram hũisses maternaz caritatatem/ qui infantem xp̃m viuũ in eccia stice sede sua alteri cedere maluisses quãdiuidi. Ceterũ vero nõ parũ vrgebat te pstitũ iuramentũ/ nisi glosis corruptis/ aliquis illud sedare voluerit. aut dicere q̃ qz ꝺetiorem exitum vergebat/ nõ erat obscuãdum/ absit pater/ vt nos oẽs tue obie filĩ/ iudicauerimus vnanimiter vt qui discors sit nescio/ q̃ via cessiouis ceteris emiebat. eratq̃z scta t deo accepta/ si ipa sub iuramẽto ꝓmissa nequiret salubr̃iter vel offerri vl exeq̃. q̃d verisimilius ẽ decipi vel vnũ vl vniuersos. q̃d pbabilius falli pauco cõscias vel oĩm. Addo q̃ si errasset vniuersitas obedientie tue in hac snia. nihilominus pastoralis pietas astringebat te. potius cõdescendere nobis pie errantib q̃z omnia tam certe turbationi exponere. quippe ad hũc

intelletū/vere enunciatū est/ꝙ cōmunis er
ror facit ius. Non eniz p̄sumere debueras/
omnes ad tuam sniam citius attrahendos
fore/q̄z ad alioꝝ iudiciū te vnicum/ vel ad
modum paucos tecum posse cōuerti. Naz
hoc vltimū liberū tibi erat nō alterū/ obsi-
stentibꝫ tot capitibꝫ q̄t tamen cōuenisse in
vnam vie cessionis oblationē nonne mira
culū est ⁊ pene diuinū. ¶ Opponet demuz
aliquis patere satis nūc quā inutilis ⁊ cas-
sa fuerit hec via cessionis. que nihil hacte-
nus ꝓ pace valuit opari. Hoc argumento
viam cōuentionis aut illius quā nominas
iusticie. liceret inculpare. quā nihil adhuc
ꝓfecisse cognoscimꝰ. Sed nō accepte sunt
rñdebis he vie iōq̄z non temptate. ita certe
nec viam cessionis acceptasti. cuius intere
rat eandē p̄mitus offerre. Eandē dico. toti
ens ante papatum ꝑ te pater ventilatā/lau
datam ⁊ fere ꝓ vnica cōmendatam. ꝙ si p̄-
sumitur ꝓ via cōuentionis aut altera si fu-
issent acceptate ꝙ dedissent pacem ecclesie
multo amplius hoc existimare cōuenit de
acceptione libera via cessionis. ꝙ si pꝰ ob-
latiōem tuam caritatiuam. altera ꝑs contu
maciter renuisset ꝑagere. ipa de se suaq̄z sa-
lute vidisset. tu liberatus nobiscū. tu glori-
osus. tu ab omnibus re ⁊ nomine bñdictus
euasisses. ¶ Verum ignosce pater sācte/ si
nimis vrget celsitudinem tuam multiloq̄-
um zeli mei. talia ego nō ad damnandū sed
hortandū ꝓnuncio. qtūs qui pacem eccle-
sie ꝓsequūtur/non inculpes sinistris inter
p̄tationibus. q̄si de prauato nimo erga te vl̄
dignitatem tuam moneantur. qtūs p̄terea
cōdescendente te capite nr̄o ad hūilē mem
broꝝ voluntatē instar xp̄i. ambulemꝰ om-
nes vno animo. vno passu. vna via. donec
occurrat nob̄ pax vera/in eo qui fecit vtra-
q̄z vnū. dño nr̄o ih̄u xp̄o. qui est deus bñ-
dictus in secula. ¶ Quid supest agere o so
rores. dum pars inuenit vtraq̄z causas. tū
excusationis ꝓprie tñ accusationis aliene?
Qua ratione potest hoc fieri etiam si tu be
niuolentia tanto nisu conareris vt ꝑs ex-
cusanda censeret sed neq̄z in tā ꝯrijs iudi-
cijs videri p̄nt accidi. Et o sctissima mater
eccīa. cui snie interim cessura es? quā āple-
xaberis? quā ꝓbabis? xp̄iana respublica/
inter has cōtentiones aīosas ⁊ incertas q̄d
aget? interea quo se vertet/quali poterit re
gimine gloriari. Dudum cōtentionibꝫ pō
ptio ⁊ Julio cesare ciuilibus armis roma
na respublica neutrius ꝑtem ꝓbans remā-
serat in medio desolata cū Cathone q̄ nul
li similiter ꝑti fauens erat. ita eni dicit Se
neca. Utrū vero sil̄e sit in scismate nr̄o tan
to deteriori q̄z to anime mors quā corpor̄
plus horroris habet nō determino. vtinaz
veniat dñs/qui ⁊ illuminet abscōdita tene
brarū. et posita in lucem cōpleat in opere.
parū quidē videre est si non datur operari
Hoc quidē solū relictū videtur vt qꝛ cogno
ramus q̄d agere debeamus humano con
silio ꝯfugtamꝰ ad ad diuinū nisi vobis ali
ud o sorores videatur. ¶ Beniuolentia
Mihi beniuolentie idem prorsus est iudi
cium frater vt nullis accusatis maliuole si
cut obseruare nisi me fallit amor tui studui
sti/cōuertamus nos ad dñm. qtūs ad nos
cōuertatur. ambulans sup aquas p̄ntꝫ flu-
ctuationis: ventisq̄z īpetrant̄ et mari ⁊ fiat
eo iubēte tranquillitas. quid tacita recogi
tas soror nr̄a discretio. dicet tu q̄d censes a
gendū. ¶ Discretio. Ego vero hoc idē. ni
hilominus ne temptari videat̄ deus. cona
ri decet nos ad laborem si forte pijs attem
ptationibꝫ aspiret deus vires. Zelꝰ. Ve
rissime suades ꝑ meā fidem o soror discre-
tio/saluberrime ⁊ diuine. vis igitur vt ea p̄
lia q̄ penes nos seruamꝰ recōdita. sup hoc
negocio ꝓferamus in mediū. tū de medio
pacis inueniēdo. tū de cōcilio sic vel nō ce-
lebrādo. tū de pape accusatiōe ⁊ excusatiōe
cū reliquis. illoꝝ eni inspectio dare posset
occasionē sapiētibꝫ ꝓfundiora cogitandi.
¶ Discretio. Video te frater ad ingenium
redis. totus flamma es neq̄s nō velle foras
erumpe scio q̄ loqueris illa tu quodaz im-
petu magis ꝓiecta sunt quā digeste ordīa-
ta/sine stilo sine limitatiōe. Attñ si ita fert
animus tuus nec cōpesci pōt/tu in alia no
biscū cōtiōe ea ꝓpone. nos secedere ad alia
tp̄s vocat. et v̄ba tua (vt aspicis) iam ppl̄a
ris cōtio. iā scolasticꝰ cetꝰ/iā curia regalis
expectat. tuā rem ergo age et bñ habe ¶ Ze
lus. Polliciti memor obīa vltro. et tu bene
hēas soror. nec vllo vnq̄z in negocio me de
sere. tuo q̄z spū o germana beniuolētia pro
cul oīs a nobis et ceteris. maligna ꝑuersi-
tas exturbetur ⁊c. Finit.

Sequitur epistola

Christianissimi regis fraucie iustificatiua
subtractionñ factaꝝ a Petro de luna/non
obstante obedientia suo p̄decessori/ et sibi

R qñq̄ p̄stita. ¶ Karolus dei gratia frāco/
rum rex/ vni uersis xp̄ifidelib⁹ salutem ī do
mino/et ad eam quā sumope desideramus
ecclesiasticam vnionem vnanimiter aspira
re/ ¶ Pax eccl̄iastica q̄ sub vnico ⁊ certo chri/
sti vicario cōiungere debet vniuersa mem/
bra pp̄li xp̄iani ꝑm ip̄ius xp̄i et ap̄li sui do
cumentū/dum olim post mortem felicis re
cordationis Greg. pape vndecimi contur
bari cepisset/dumq̄ scisma pnicio sum mō
strum horrendū ingens in eadē eccl̄ia subo
riri cerneret/ ex causis toto orbe notissimis
xp̄ianissimus tunc ac p̄clarissime memorie
pgenitor noster Karolus q̄nt⁹ suasus mul
tis vehemētibus q̄ rōibus deliberauit ad
herere obiam p̄stare illi quē collegiū cardi
nalium iureurando asseruit in vita ⁊ in mor
te atq̄ publicauit se canonice in summum
pontificem ⁊ verū xp̄i vicariū sponte ⁊ con
corditer elegisse Arbitrabatur nanq̄ veri
sil̄r idem pgenitor noster vt erat totus fer/
uens in zelo dom⁹ dei/et ex sua fide pia ali
os diiudicans q⁹ ceteri p̄ncipes ac p̄lati cū
vniuerso clero ⁊ pp̄lo/primus obedirēt cō
sil̄r/dū electi em hmōi p collegiū p̄fatū car/
dinalium sufficiēter eis innotesceret/rite fuis/
se celebratam/sed aliter euenisse/dudū iam
deploramus. neq̄ eīm potuerūt vsq̄ hodie
dicti cardinales hoc ip̄m. Nos idcirco cer/
nentes/experientia tpe q̄ docētibꝫ/ q⁹ hec o/
bediētia p̄stita inualida erat ad tollēdū fū/
ditus scisma pestiferū. q⁹ in exiliū grauissi
mum/pacem desideratissimā ⁊ optimā de/
truserat/deliberam⁹ eādē pacē ad xp̄ianū cu/
bile suū q⁹ est eccl̄ia velut ad suam regionē
p alias vias totis conatuū viribꝫ reducere
hinc cōcilia crebra/hinc legatiōes laborio
sissime ac sumptuosissime/p oēs pene xp̄ia
nitatis regiones frequētate/tādē aspirante
deo via cessionis vtriq̄ cōtendentiū p̄o re
uersione pacis turpiter expulātis inuenta ē
cōpendiosior absq̄ vlla dubitatione expe/
diētior iudicata. Hanc pinde viā cū omni
solēnitate pūctari fecimus/ successori illi⁹ cui⁹
pgenitor nr̄ (sicut diximus) obiam p̄stite/
rat/quā obiam/tō maxime postmodū ab
eodem successore p tpe subtraximus. q⁹ nō
satis ap̄te p vie cessionis cōpendiū videba
tur velle pacem reducere/postpositis disce
pationū interminabiliū anfractibus ⁊ in
gressibilibus aliaq̄ viarū labyrinthis. At
vbi visus est nobis ad salubriora se cōuer/
tisse cōsilia. rursus absq̄ omni mutabilita
tis culpabilis nota/obedinimus eidē/ita
tū animo nostro gerētes/si ⁊ q̄diu hec obe
diētia nr̄a nō obstaret eccl̄iastice vnioni q̄
admodū in cōcilio vltimo eccl̄ie regni nr̄i/
meminim⁹ satis datū intelligi/neq̄ enī vo
luimus vnq̄ sciēter (neq̄ fas esse credim⁹)
obediētiā p̄stare cuiq̄ mortaliū in pac⁹ vni
uersalis p̄iudiciū in scismatis fomitē. in di
scordie instrumētū. Ecce salutifer xp̄e prin
ceps pacis/q̄diu iam q̄siu im⁹ pacē ⁊ nō ve
nit Expectauimus tempus medele/tps. ſ.
iurate cōuentionis vtriusq̄ cōtendentiū
p cessione celebranda. Et ecce turbatio
Animaduertite hec dñi p̄ncipes xp̄iani q̄
bus est dolori talis tantaq̄ mr̄is dissipatō
Attēdite insup vobis ⁊ vniuerso pp̄lo xp̄i
ano vos sacri pōtifices in q̄ posuit vos spi
ritus sc̄tus ep̄os regere eccl̄iam dei quā acq̄/
siuit sanguine suo. Attēdite q̄sumus. noli/
te dissimulāter agere/vbi depopulat gregē
xp̄i miseris modis/tēpestas hec seuissima
horrēdaq̄ vorago. Et urgat in vuū pp̄lus
vniuersus/tollere de medio sui deformissi/
mū hoc portentū vñ fit in ob p̄riū hostib⁹
incredulis xp̄ūsq̄ aiab⁹ damnationis eter
ne discrimen aptū /decidat vel inuit⁹ vn⁹
aut alter. imo vtriq̄ cōtendētiū ab occupa
ta sede petri/potius q̄z vnitas eor⁹ conten
tione depereat Nam dū neutri pp̄lus obedi
et. neuter amplius de p̄matu vel frustra cō
tendet neq̄ audiet vltra vox illa crudelissi/
me femine/nec mihi nec tibi. sed diuidatur
sed illa pie matris/date illi infantē viuum
Nos vero q̄ nihil ita post anime salutē de
sideramus/q̄z videre serenissimam pacis fa
ciez/nr̄is effulgere tpib⁹/iudicam⁹ ex p̄mis
sor⁹ ⁊ sil̄iū cōsideratiōe nullū ad pūs pateſ
validius in tam daspato malo remediū/q̄z
q⁹ neuter cōtendētiū aut sibi forte successo
rum/p̄stetur deincepſ obediētia a pp̄lo xp̄i
ano/deficiēte siquidē fomēto tantus ignis
iste infernalis ī se tādē deficiēs dāte deo col
labetur. Qua pp̄ pcedentib⁹ et hiis super
hoc vicib⁹ repetitis. magnis ⁊ maturis de
liberationū cōciliis cū sapiētib⁹ pitis et de
uotis hoib⁹/deuz ⁊ eorum salutē gerentib⁹
p̄ oculis. Nos vt eccl̄ia regni nr̄i ac delphīa
tus vicinū. p nob et subditis nr̄is eorūdez
regni ⁊ delphinatus/decreuimus tale am/
plecti neutralitatē in festo ascēsionis p̄xie
vēturo/nisi interea nob vltro pax aduene/
rit. pcessuri nihilominus vlterius assidua
sollicitudine cū alīs p̄ncipib⁹ ⁊ catholicis

omnibus. donec euulso scismate/pax plantetur. Qd si mirabūtur forsan aliq ex aliter affectatis vñ nob ista licent/attendant potius q hāc nobis legem facit ipa q legē nescit/dura necessitas. imo et filialis pietas q p medios etiam ignes ⁊ gladios/mrēm talem ita collaborātem/eripe conaret. Ecce morbus inueteratus ⁊ putridus q ex fomtis leuioribꝫ indetriora quotidie velut cancer serpit. si ergo ferramentuꝫ cauterisans adhibeatur/nullus recte culpauerit. ¶ Demum cū p hac neutralitate in vnū tractanda/principes ac magnates vtriusq obie/cōmoda celeritate congregari non possent nl'los suo quesumus cōtēptui deputet ius ptis nr̄e/quā pbabilissima rōe plibat⁹ pgenitor noster et nos hacten⁹ fuim⁹ insecuti/in hac neutralitate cōdemnatum vel depssum/cū nūc ñ de iure huius vel illius/sed decedendo iuri vero vel ptenso/p vnione cōsequēda res agatur. ¶ Quāobrem vos omnes et sil'es hortamur in xpo. et p eaꝫ q̄ de immaculata spōse sue eccie laceratiōe feda. cōpassionem geritis obtestamur arripite nobiscū validū hoc et efficax sicut expectamus in dei ꝟtute pestis huius exterminiū vt denegatio hec obie vtriq cōtendentiū/afferat nob tandē ppetuam vnanimēq obiam sub vno ⁊ certo xpi vicario/quatinus seruiamus deo in pulcritudine pacꝫ et reqie opulenta. In quoꝝ omniū fidē ⁊ testimoniū pñtes literas nostri sigilli fecim⁹ munimine roborari. Datū pisius die. xij. Januarij. Anno dñi. Mccccvij. et regni nr̄i. xxviij. Finit.

Eiusdem sermo habitus coram concilio Cōstantieū. in dominica qua erat festum sancti Anthonij.

Nuptie facte sunt in chana galilee et erat mater ihu ibi Scriptum est originaliter Jo. ij. ⁊ recitatiue in euangelio dñice currētis/qd ad honorem gloriosissimi pr̄is Anthonij cuius hodie celebritas agit inferius deducetur. Sed dum nuptie facte sunt in chana galilee. erat mater ihu ibi/Assis ⁊ tupia mater ihi nobiscū in hoc sacro concilij loco vbi est mistice chana galilee/vbi allegorice fiunt nuptie Interptatur enim chana zelus/et galilea transmigratio. Est autē hic zelus transmigratiōes. sed quo et vnde Nimirū ex hoc mūdo ad patrem/ex chana in hierl'm que edificatur vt ciuitas qꝛ peregrinamur a dño nec habemus hic ciuitatē maneutem sed futuram inquirim⁹/que est hierusalem mater nostra. Uides inqt bñdictissima mater ihu. quemadmodum celebratur sinodaliter in hac mistica chana galilee in hoc sacro ꝯcilij loco/dignissima nuptiarū xpi iesu filij tui et ecclesie copulatio. Ad qd ita ⁊ sane qtūs eccia sponsa agni/neq laceretur amplius scismate/neq detur petur erroribꝫ/neq deformata maneat viciorꝝ feditate. ¶ Assis igitur ad has nuptias o Maria. Assit et filius tuus ihus cum discipulis suis sctis omnibus/inuitat⁹ pcibus a nobis. quo adueniente cōmutet obsecramus apud nos assidentes in his nuptijs/aqua grauis et insipida sapientie terrene animalis ⁊ diabolice. in vinū optimū sapientie salutaris/qd nos ebria quadam sobrietate letificet/cor roboret et sit in nob vinum germinans virgines/hoc est virginales puras ⁊ integras affectiones. impleantur ydrie cordium aqua lacrimose compunctionis. Fiat hoc intercedente te o sacer heremi cultor Anthoni gloriosissime fili matris eccie ac in vniuersa terra nominatissime cuius hodie solennitas celebrat Fiat et hoc insinuante ⁊ petente te beatissima et misericordissima mater Jesu mr̄ salutis/quā ideo salutamus/depmentes suauissimū illud gabrielis epithalamiū dū in palatio virginalis vteri tui nupsit humanitati diuitas. Aue gratia plena dominus tecum. ¶ Nuptie facte sunt in chana galilee et erat mr̄ Jesu ibi/Si dicam q sentio patres apl'ici patres deo amabiles ⁊ spectabiles dñi/tanta misterioꝝ pñtis euāgelij maiestate tanta dicēdoꝝ numerositate suffunditur et pmitur mee mentis acies inualida vt quid pmum dicam quid omittam vix discerno Cadit in me illud narcissi philocapti/iuuenis apud nasonem ⁊ ad fontem inopem me copia fecit Ecce nuper in ipo meditationis mee secreto dum pñtis euangelij verbis intenderem apparuit ipm velut fons illimis ⁊ nitidus/fons vite verbū dei in excelsis. tanq̄ pterea speculum quoddā purissimum sine macula. tesissimumq ⁊

tale quale dicunt aliqd̄ esse ꝑspectiui in q̄ re
lucent ex vnius corꝑis obiectu q̄ttuor ima
gines speculo non fracto. ¶ Visa est nem-
pe mihi respicienti p̄sens euangelium qua
druplex expositionis sacre scripture facies
q̄i totidē decore virgies/filie celestis sapien
tie/quarum nomina et officia quidam me
tro comp̄hendit dicens. ¶ Littera gesta
docet quid credis allegoria. Moralis q̄d
agas quo tendas anagogia. His itaq̄ q̄tu
or imaginibus insignitur fons et speculuz
sapientie diuine/his quattuor faciebus or
natur in vtroq̄ testamento sacra scriptura
sicut figurat Ezechielis visio in animalibꝫ
et in rotis. Hec nempe duo testamēta sunt
velut si sit rota in medio rote. Allegoria fi-
dem/anagogia spem/moralitas caritatem
littera simul tria hec docet et edificat. Pru
dentiam allegoria in fide. Fortitudinem a
nagogia in spe. Temperantiam moralitas
in caritate Justiciam littera sub appropri
atione quadam tradit. Sapientia eniz cu
ius sunt filie/sobrietatem et prudentiaz do
cet et iusticiam et virtutem. i. fortitudinem
ait sapiens. ¶ Queret aliquis quorsū ista
et quid obscurum hoc sibi velit exordium
respectu thematis huius ¶ Nuptie facte
sunt in chana galilee et erat mater Jesu ibi
Dicam vt potero diuersas siquidem nup-
tias intuitibus mee cōsiderationis oppo-
nebat quadruplex ista species expositiōis
sacre scripture/quasi tetras virginalis/sua
dens vna queq̄ virgo quatinꝰ de sūis nu
ptijs p̄mum et potissimum haberet verbū

¶ Littera corporales nuptias
Allegoria spūales et sacramentales
Moralitas sensuales
¶ Anagogia eternales obiectebat.

Dicedat littera corꝑales nuptias hono
rabiliores esse q̄s dūs hodie signoꝝ suorū
exordio/suaq̄ p̄sentia cū matre et discipu-
lis honorans consecrauit/quarum fuit p̄-
or institutio in ꝑadiso terrestri. nondū in-
nocentie statu de ꝑdito/quando ꝓphetauit
patriarcha primus adā ꝓpterea relinq̄t hō
patrem suum et matrem suam ⁊ adherebit
vxori sue et erunt duo in carne vna et cetera.
Per quas nuptias impletur mūdus obe-
diendo p̄me iussioni. Crescite et multipli-
camini et replete terram ¶ Dic igitur tu p̄
dicaturꝰ/quales hodierne et qualiū ꝑsōa-
rum fuerint nuptie. et si Johes euangeli-
ste, put opinati sunt aliqui qua rōne potu-
it dici virgo si nubere disposuit Cur ibi fu
erit mater Jesu que vagari que misceri cuz
ludentibus non nouerat. Cur illic inuita
ti ihs et discipuli/quibus sobrietas ⁊ mo
rum grauitas erat amicissima/et quales di
scipulos cum nondum p̄dicaret/habebat.
Nunquid virginalis Marie sponsus Jo
seph interfuit/et si non/que ratio/si sit/ cur
tacetur. Cur velut austere/respondit Jesꝰ
matri verecunde petenti et dicenti Vinuz
non habent/quid mihi et tibi mulier non-
dum venit hora mea. Hora qualis erat il-
la christe tanq̄ aliqua tu fati necessitate te
nerers. Expone p̄terea quale fuerit vinum
illud et qualiter ex aqua factum. et si rubeū
fuerit iuxta illud. Aque erubescunt ydrie.
Cur vinum bonum et ita inebriatuū ꝓpi
nauit conuiuis Jesus/qui postmodū ius-
sit vt non grauarentur corda nostra crapu
la et ebrietate/de qua tamen ebrietate loq̄-
tur hic ad sponsum architriclinus quasi n̄
reprobet eā in conuiuijs sed suaderet Om
nis homo primum bonum vinum ponit
et cum inebriati fuerint tunc id quod dete
rius est ⁊c̄ Rursus habet questionem si nu
ptie Joseph et Marie fuerint tempore suo
hodierna more iudeoꝝ et pene omnigenti
tiū solenniter celebrate qd̄ vtiq̄ faciēdū eē
videtur. Nō eniz fuit claudestinum matri
monium sed legittimum. itaq̄ Joseph pꝰ
desponsationem Marie in hierusalem pri
mo suscepit eam Postmodum in familia-
rem conuictum more gentis sue scd̄o/de in
tertio post annunciationem angelicam io-
seph super ea certificatus a maria et ab an
gelo in somnis fecit iuxta textum euangeli
cum sicut p̄cepit ei angelus et accepit mari
am cōiugem suum. accepit intellige ritu so
lenni nuptiarum que acceptio dicitur con
uentio illa/De qua Mattheus Antequā
conuenirent inuenta est. non dubium. qui
a Joseph/habens in vtero de spiritu sācto
Non quidem ex vteri tumore cognouit h̄
Joseph eorum honore saluo qui opposi-
tum scripsisse et pinxisse videntur. Quid
enim scandalosius apparuisset iudeis cō-
nenientibus ad celebritatem nuptiarū ma
rie q̄ videre tumescentem eius vterum.
Sed hec in epl'a quadam sup celebratiōe
virginalis coniugij Joseph et Marie/la-
tius notata sunt. Postremo q̄re d̄r hoc ini
tiū eē signoꝝ q̄ fec̄ ihs. nūq̄d antea caruis-
se miraculis. nūq̄d ocioꝰ fuisse credēdꝰ est.

y ¶ Littera virgo sēper itegerrima/quia sem
per verissima/ceteris autoritate prior qua
vacillante relique non subsisterent/cōqui/
rere suadebat hec et similia/dum soror ei⁹
allegoria ꝓfundissimo intelligentie spiritu
plena subintulit. ꝑferende sunt/crede mihi
spūales sacr̄ales q̄ꝫ nuptie/q̄ sunt xp̄i spon
si ad eccīam sponsam/quarū fit cōuiuium
in templo eccīe/cōione panis et vini in sa/
cramento altaris/he fuer̄t initiate in p̄mo
instāti incaruationis in thalamo vteri vir/
ginalis/ratificate in instanti mortis chri/
sti ꝑ aquā ⁊ sanguinē et cōsumabūtur ī in/
stanti eternitatis ꝑ felicitatē ꝑpetuā Unde
sicut res ꝑfectior est q̄ꝫ sit signū eius sic has
nuptias digniores eē q̄ꝫ corꝑales fateri ne
cesse est. Uñ quid dicit apl'us de corꝑalib⁹
nuptijs audi. Sacr̄m inq̄t hoc magnū est
signū/signū. s. rei sacre sꝫ q̄liter et quō? ī xp̄o
dico ⁊ eccīa. Figuratur celebriter hec d̄spō
satio in solēnitate dedicationis timpli ma
terialis/et exp̄mitur a Johe in Apocalip.
dū dicit se visse hierl'm nouam descēdentē
d̄ celo tāq̄ꝫ spōsā ornatā viro suo. ¶ Qua
liter aūt mr̄ioniū ade ꝓ statu innocētie si ñ
peccasset/quō p̄terea virginale cōiugiū io/
seph et marie nunq̄ꝫ cōsumatum/p̄signaue
rint sacr̄aliter mr̄ioniū xp̄i cū eccīa docere/
paratus sum/dicit allegoria/si ⁊ dū studio
sitas speculatrix familiaris nr̄a q̄siuerit
Pausare videbat̄ allegoria dū verbū sum/
psit soror eius moralitas prudētissima ⁊ to
ta s̄m nomē suū morigera/suadēs comme
morari debere nuptias sensuales. Nō qui
dē vt exerceant̄ (ꝓcul hec impietas) sed vt fu
giant̄ ab hoīb⁹/q̄ in abominabili ꝓstibu/
lo cōcupīe/⁊ in volutabro luti carnalis fe/
dissimo spurcissimoq̄ꝫ fiūt/dum cōtrahit a
nimalis hō cū sensualitate seu cōcupiscen/
tia sensuali. Initiat̄ aūt mr̄ioniū hoc adul
teriū in illecebrosa cogitatione. Ratificat̄ ī
consensu vero vel interpretatiuo. Consu/
matur in ope voluptatis libidinose/q̄ feda
est/q̄ deformis feralis ⁊ sordida/exosa tan/
dem ⁊ penosa. Propterea singulariter p̄ce
pit Isaac Jacob filio suo ne accipet vxorē
de genere chanaan. Chanaan interp̄tatur
erubescens. Et q̄d erubescendū q̄so magis
ip̄a libidinū vili voluptate cuius sunt exi/
tus odiosi tristes et amari qui plus aloes
q̄ꝫ mellis habent. Figurat hoc nob̄ Amon
qui nimio amore sororis sue Thomar suc
censsus/procuranit eius cōcubitum sedu
fario ope cōsumato audi q̄d seqnit̄. et exo/
sam habuit eam. ita vt maius eēt odiū quo
eam oderat. amore q̄ eam dilexerat. Fugiē
das igit̄ doce tu nuptias istas iq̄t moralitas
qm̄ euenit sꝑ ī eis illud machabeorꝝ. Con
uerse sunt nuptie in luctū/⁊ vox musicorū
in lamentū. Ecce tamē q̄ repleuerūt mun/
dū sordib⁹ suis qm̄ corrupit oīs caro viā su
am ita vt q̄ ī apto ⁊ q̄ī occulto fiūt turpe sit
dicere ita vt vix etiā in cōfessiōe possint ex/
torq̄ri nisi obstetricāte manu dñi coluber
tortuosus extrahatur a corde. Cur em̄ zo/
doma interp̄tat̄ muta: nisi q̄ꝛ mutos sin̄ cō
fessione cōsueuit p̄cipitare in stagnum sul
phuris ardētis/cuius fumus tormentorū
ascēdit in secula. Has a puero nuptias sor
didas libidinis/execratus Anthoni⁹ suspi
rauit cū ps̄. Quis dabit mihi pēnas sic̄ co
lūbe et volabo ⁊ requiescā. Ecce elongaui
fugiens secure sane sicut ioseph ꝓcacem fu
git egiptiā et mansi in solitudīe. ¶ Ad hāc
de Anthonij solitudine cōmemorationem
q̄ totiēs in anagogicos raptus est mētꝫ ex/
cessus exorsa ē q̄rta soror anagogia nil mor
talesonās ⁊ diuinā in facie mōstrans origi
nem. hec ad celestia librās oculos tracto ex
imo pectoris deuoto suspiria /suggerere/
mihi videbatur ⁊ dicere Eya q̄d hesitat a/
nimus tuus/q̄d vacillat dubius/an in ꝓ
ribus nuptijs vel in meis plus hēat insiste
re sermo tuus Certū tene nuptias meas e/
ternales eē deq̄b⁹ in matheo Uenit spōsus
et q̄ ꝑate erant intrauerūt cū eo ad nuptias
Et clausa est ianua Et in apocal'. Gaudea
mus et exultemus ⁊ dem⁹ gl'am deo q̄ꝛ ve/
nerūt nuptie agni/et vxor eius prepauit se
et datū est illi vt opiat se bissimū splēdēs et
candēs/bissimū enī iustificatiōes sunt san
ctorꝝ. Sequit̄ beati q̄ ad cenā nuptiarum
agni vocati sunt. Audi tu recogitās ⁊ suspi
ra. audi suspensus cor ad celestia exemplo
Anthonij cuius interp̄tatio sonat sursum
tenens. Sed q̄ ad cenam em̄ agni vocati
sunt. ita vere beati si tamē vocat venire vel
nō tardauerint vt fatue virgīes vel nō cōtē
pserint sicut illē q̄ emerat villā mūdane va/
nitatis. alter iuga boū terrene curiositatis
alter q̄ꝛ duxerat vxorē de q̄ nūc soror mora
litas loq̄bat̄ pessimā/q̄ ē ꝯcupīa carnal' vo
luptatis. ¶ Ita ē ꝑ meā fidē (subintulit cō
festim moralitas vt erat acris in vicia) hec
carnalis voluptas pessima est meretrix.
¶ Figurat enim Dalida. sedutrix que

sampsonē accensum et debilitatū tradidit hostibus philisteis/ac relicto eo pfida pti/ nus copulata est alteri viro. J. nunc igitur et spero fidem aliquam in tali cōiugio car/ nalis cōcupiscentia contrahit ad interitus Sed necꝫ ibi securū est sed execramentus id est execrande rei signum scz adhesionis/ anime cū demone/necꝫ ples deniꝫ quoni am qui tenet eam iuxta verbū Job pascit sterilem que non parit. Porro deficit vi/ num deuote cōpunctionis in nuptijs eius quia non est mater Jesu ibi. necꝫ vocatur Jesus cum discipulis suis ad eas/ sed nec vocatus interesse dignaretur. nimirū si fu git eas Anthonius. Loquebat hec mo ralitas dum visa est anagogia parum per ferre moleste q̄ suam de nuptijs eternalib oratione interruperat. Dor etiam litte ra. mox et allegoria contendere parabant. (vt ita loquamur humano more) altera al/ teram p̄ueuire/locutura p̄us vnaquꝫ de nuptijs suis integro pfecto ꝫ sermone.

Tunc ego quiescite p̄cor interim vos ger/ mane diuineꝫ sorores Nolite tumultuari nolite cōtendere/ne fortassis dicendo ꝫ or do turbetur. nihil egre tuleritis/satꝫ id mi/ hi fuerit hactenus vos reuelasse oc'os me os vt considerarem mirabilia de lege dñi/ Animaduerto quippe velut vnā esse faciē omniū vestrum/q̄m nuptie tue corpora/ les o littera significant et sacramentales ec clesie. et spūales gratie. et eternalis glē. Ex quarum pulcerrima puritate patet execra/ tio nuptiarum sensualium quales iure suo detestatur moralitas. Rursus allegoria manuducit ad anagogiam et ad vtranꝫ li tera moralitasꝫ subseruiunt Similiter vi dere est in singulis faciebus vestris. Relu/ cet attū peculiariter in littera/facies homi nis q̄m solus inter animalia/litteris et hy/ storijs vti nouit Relucet in allegoria faci/ es leonis ꝑter fortitudinem illius quā edi ficat fidei. nonne leonina tibi videtur ista fortitudo quevincit mundū/hec tamen est victoria que vincit mundū fides nostra. Relucet in moralitate facies bouis ꝑter tempantiam ꝛ domabilitatem laborosam quam docet mos: Relucet tandem i ana/ gogia ꝑcipuissime facies aquile supeminens quoniam edocet p̄ spem ad celestia leuare sursum corda. Compssa est his auditis sorozia quelibet disceptatio filiaꝫ sacre sa pientie q̄ sue sunt quattuor exponēdi scri/ pturam sacrā modi/Age inquiūt vtere de/ inceps ꝑ arbitrio tuo nobis oibus ꝛ singu lis aperit liuor omnis. necꝫ subtrahet mur/ mur vllus. Deduc vt libuerit verba thema tis tui. Nuptie facte sunt in chana galilee. et erat mater Jesu ibi. Ast ego p̄es sapi entissimi. p. orthodoxi et honorabiles do/ mini decreui mecū plus de reliquo p̄cedere iuxta doctrinam allegorie. que quō creden dum est instruit et his q̄ littera tradit eē ge sta. Mouet p̄cipue consideratio sacrisacti huius generalis cōcilij repūtantis eccīam quā in fide despōsauit sibi xp̄us. De quo Johes baptista q̄ habet spōsam! spōsus ē figuratus in sole qui est tanꝫ sponsus p̄ce dēs de thalamo suo Dic spōsus oīa p̄didit oīa reparabit ꝑter cōiunctiōs nuptiarū ista rum Nam ꝑter nos homines et ꝑter no/ stram salutem descendit de celis. Propter quā et alias rōnes. dictus est etiam a phis homo finis omniū sub deo. Initiantur autem he nuptie p grām fidem ꝛ spem in p̄/ senti de futuris bonis. Ratificantur p ad ptiōem p̄me stole in aīabus sanctis. Con/ summabuntur in die nouissimo p̄ possessi onem stole duplicis anime et corporis.

Vel dic aptius q̄ matrimonium istud ini/ tiatum est in promissione facta sanctis pa/ tribus. Hinc dicitur in Apocalipsi q̄ ag/ nus occisus est ab origine mundi. Ratifi/ catum fuit in incarnatione quando verbū caro factum est. Consummatū in passiōc postꝫ christus dixerat Consummatū est. Unde Aug⁹ Nubit sponsa dum sponsus moritur/ Figurat hoc Eua de Ade dormi entis latere formata. Peter aliquis qua le cōuiuiū hūt he nuptie? Habēt q̄si p̄an dium matutinū in cōuiuio eucharistie vbi est vinū anime purissimū sanguis x̄pi con uersione mirabili. Unde Dauid exultabū dus in figura gloriabatur parasti in ospe/ ctu meo mensam Sequitur et calix me⁹ in ebrians quā p̄clarus est. Habent cenaz ve sptinam indeficientem in conuiuio celestꝫ glorie vbi beati sunt prout allegauit ana/ gogia qui ad cenam nuptiarum agni vo/ cati sunt. Conformiter hoc ad legisperituz dicentem christo. Beatus qui comedit pa nem in regno dei. vbi etiam vinum bibe/ tur nouum teste christo. dum torrente vo/ luptatꝫ tue potab eos dñe Pergebat me ditatio cordis mei allegoria duce tan⁹ disse rere ō nuptijs istis ecclie ob fuerētiā huius

Sermo factus in festo

sacrosancti generalis concilij. dum affluit
studiositas speculatrix vna ex ancillis sapi
entie/familiari dilectione sibi gratissima/
Hec tota videbatur alacris et leta/ eaz q̄p/
pe nouiter introduxerat Rex et Architri/
clinus in cellam vinariam. de qua pro/
clamans inuitat sapientia/bibite amici et
inebriamini carissimi. Istic biberat studi/
ositas sobriam ebrietatem spūs/que more
suo multa conquirens / nominatim super
his nuptijs hodierne diei nunc a lr̄a nunc
ab allegoria. nūc a moralitate. nūc ab ana
gogia in modum tetralogi. ¶ Stetit tan
dem magis quoniam ita me velle conspe/
xit in allegoria. cui verbum dirigens dici/
quit o doctrix optima. Primum q̄bus ad
ornata est dotibus ecclesia sponsa a christo
sponso suo. Deinde qualis est habitudo
christi sponsi ad ecclesiam sponsam. Rur/
sus viceuersa qualis est habitudo sponse
huius ad sponsum suum. et ad eius vicari
um quem appellamus summū pontificez
Amplius quarto/qualiter ⁊ q̄z vtiliter deꝰ
carnale cōiugium voluit huius spiritualis
signum esse. Subinde quo pacto moral̄
ecclesia spūalem significat/sicvt mutuas si
bi laudes et nomina communicēt. Demū
sexto/quibus modis et locis sacre scriptu/
re figurantur he nuptie christi ⁊ ecclesie
Quibus expeditis pergā ad reliqua Ue
rum recte ammones o religiosa deuotio/ce
lebritas est hodie gloriosissimi et toto or/
be famatissimi patris Anthonij cuius vi/
tat tot admirandis ornata virtutibus ful
sit vt magna sit institutio magnum exem/
plar et forma bone vite ⁊ fidei Anthoniuz
scire quis fuerit. Quamobrem interseras
precor non dicam omnia (hec itaq̄z fieri ne
quit) sed vel pauca laudum suarum preco
nia/vt in tali filio glorificetur mater eccle/
sia in cuius mirificationem manifestauit
gloriam suam/christus sponsus ecclesie.
Habet scio littera gestorum suorum que/
stiones non inutiles nec infimas. quas p/
scrutura sum ego studiositas si et dum vac
canerit. sicut de comparatiōe vite solitarie
et heremitice cum laudibus suis ad ceno/
bicam/et vite actiue ad contemplatiuam.
et prelatice ad religiosam. Si beatus An
thonius sacerdos fuerit. Si subiectus in
ordine hierarchico p̄latis maioribus ⁊ mi
noribus sicut tradere videtur Dyonisius
in ecclesiastica hierarchia. Habet proinde
dubium si discrete sumitur heremi solitu/
do in feruore nouitio qui est sicut vinū no
uum sina spiraculo Hec euim reprobasse
videntur sancti patres/quoniam plurimū
habet hec vita solitaria aduersarie ⁊ impu
gnatorie tentationis/prout ex his q̄ pas/
sus es didicisti o athleta strennuissime sa/
cer Anthoni Nunc in flagellatione etiam
visibili demonum. nunc in mille īsidijs a/
stutiarum suarum /super quibns astutijs
infallibiliter agnoscendis ⁊ distinguendis
si dabilis est ars certa dignum est inquisi/
tione. Habet rursus questionem lr̄a de hy
pocētauris et satyris Satyri sunt q̄ pedes
habent caprinos. frontem cornutaz nares
aduncas. hos inuenisse memoratur beatꝰ
Anthonius dum ad visitationez p̄mi bel/
remite Pauli solus pergeret per vastam il
lam heremi solitudinem. dij fuerint vel be
stie et monstra heremi. vel calodemones/
aut cacademones iuxta platonicoꝝ locu/
tionem. aut homines. suadetur hoc vlti/
mum/quoniam ip̄i stridore quodam fren/
dentes se in christum credere cōfessos hie/
ronimi refert narratio. ¶ Sed his interiz A
et similibus sileutio pressis questionibus/
illo pergas oro quo sctificata es ordine /o
allegoria. Quod annuēs ip̄a/delector in/
quit imprimis o studiositas cultrix sapien
tie. ꝙ fidem. ꝙ religionem. ꝙ deuotionem
tuam. ꝙ zelum sciendi sedula monstras. ni
hilominus q̄z arta sit hora loqueudi vides
Expediam de ꝓpositis quātum dabitur.
Reliqua vero que iam apud me dictata te/
neo scriptis interseram. ¶ Habet igit̄ pri/
ma questio tua quibus adornata est doti/
tibus ecclesia sponsa a christo sponso suo?
Et dotes offerunt in munere. ¶ Offert se
dos iugis fecunditatis. ita vt non deficiat
vsq̄z in finem generatio sua. Jurauit hoc
christus. Amem quippe dico vobis nō p̄/
teribit generatio hec donec omnia fiant lo
quitur de apostolis ⁊ discipulis quibus et
ascendens in celum dixit. Ecce ego vobis/
cum sum vsq̄z ad consūmationem seculi.
¶ Dos altera est plenarie potestatis tan/
te siquidem si credis Augustino quanta
habet sponsus suus et q̄z tam decuit ⁊ vtile
fuit habere talem spōsam iure nuptialis co
pule. ¶ Habet licet summus pontifex ple
nitudinem potestatis ecclesiastice subiecti
ue ordinatiue regulatiue et suppletiue su/
per singl̄os de eccīa. nihilominꝰ habet ec

clesia synodalr̄ ꝯgregata plenitudinē ptātꝫ
ēt sup papā ordinatiue reglatiue ⁊ supple
tiue q̄ verba quō sint accipienda tractatu-
lus quidam nup editus pandit. qui prodi
et in publicum magis ad examinationem
q̄ꝫ determinatiōem/ magis q̄ꝫ ad elucidatō
nem veritatis q̄ꝫ ostentatiōem vanitatis.
q̄ꝫuis vltra multiplicare ſmones q̄d opus
est sup ea veritate/ cuius decisio clarissima
solidissima q̄ꝫ facta est p hoc sacrū conciliū
cui nō licet obniti/ nec ipsam in argumen-
ta deducere/ qm̄ disputationū ⁊ argumēta
tionū ⁊ euasionū friuolarū nullus vnq̄ꝫ es
set finis/ sꝫ casus assiduꝰ ī errores assurdos
insanos ⁊ impios Vere ⁊ grauiter ecclesia-
stes intonuit qꝛcito nō pro ferr̄ contra ma
los iusticia. filij hoīm absq̄ꝫ vllo timore p-
petrāt mala. Nunq̄d nō iō sacre huiꝰ syno
di cōstañ. impugnantur iudicia que sic ha
bent. ¶ Primo declarat q̄ ipsa in spūsctō
D legitime cōgregata generale cōciliū faciēs.
et eccīaꝫ catholicā militātem repñtās/ ptā-
tem a christo immediate hꝫ/ cui q̄libet cuiꝰ
cūq̄ꝫ status vel dignitatꝫ etiā si papalis exi
stat obedire tenet̄ in his q̄ ptinēt ad fidem
et extirpatiōem dicti scismatis/ ac generalē
reformationē eccīe dei in capite ⁊ in mem-
bris. Item declarat q̄ quicunq̄ꝫ cuiuscun
q̄ꝫ status vel dignitatis etiā si papalis exi-
stat/ qui mandatis statutis seu ordinatiōi-
bus aut preceptis huius sctē synodi ⁊ cuiꝰ
cunq̄ꝫ alterius cōcilij generalis legitime cō
gregati sup p̄missis seu ad ea ptinentibꝫ fa
ctis vel faciendis obedire cōtumaciter cō-
tempserit. nisi resipuerit cōdigne penitētie
subijciatur ⁊ debite puniat̄ etiā ad alia iu-
ris subsidia si opꝰ fuerit recurrēdo ¶ Huic
veritati fundate supra petram sacre scriptu
re quisquis a ꝓposito detrahit cadit in here
sim iam damnatam/ quā nullus vnq̄ꝫ the-
ologus maxime pisieñ. ⁊ sanctus asseruit/
vidi nup sctm̄ Thomā ⁊ Bonauauēturā
hic reliquoꝝ libros nō habeo/ dant supre
mam et plenā summo pontifici ptātem ec-
clesiasticam/ recte proculdubio. sed hoc fa
ciunt in compatione ad fideles singulos ⁊
pticulares ecclesias. Dū aūt compatio fa-
cienda fuisset ad autoritatē eccīe synodali-
ter congregate subiecissent papam ⁊ vsum
ptātis sue. eidē eccīe tanq̄ꝫ matri sue cuius
legem dimitti nō debere tradit sapiēs. tan
q̄ꝫ p̄terea regule vel legi directiue ⁊ regulati
ue infallibiliter cui se submittere tenet̄ o m
nis frater peccabilis de ecclesia/ cuius au-
ctoritatem ⁊ iudicia si non audierit frater.
quilibet etiam papa/ qui nobiscum dic̄ pa
ter noster/ audiatur quid iusserit omni ca-
tholico christus/ sit tibi inquit sicut ethni
cus et publicanus. i. excōmunicatus. Ve-
rum hac hactenus. alias plura si dabit̄.
¶ Dotauit insup tertio eccīam xp̄us/ am-
pla temporalitate/ nolens eam opprobrio
se mendicitanti subdttam esse/ neq̄ꝫ contē-
ptui/ absit Vera sit illa p̄dicatio q̄ mēdici
tas est solum vel p̄cipuum medium fecun-
dandi eccīam/ per semen verbi dei/ quia di
uitie inquit suffocant semen verbi. Nō vti
q̄ꝫ diuitie que corporales sunt sed cura di-
uitiarum nimia pungeus ⁊ lacerans. adu-
latrix et ambiciosa que si cadat in mendici
tatem nō aliud testimonium q̄ꝫ experiētie
mentiri nescientis exquiratur. ¶ Quid q̄r
to q̄ dotata est ecclesia in filijs ⁊ in edifica- C
tionem corpis sui. tot sacramentis tot vir-
tutibus moralibus et theologicis/ tot do-
nis/ tot beatitudinibus/ tot fructibus spi-
ritꝰ/ tot gratijs gratuitis a spiritusctō suo
distribuente vnicuiq̄ꝫ prout vult Nam ali
os quidem dedit apostolos. alios prophe-
tas. ¶ Adde quinto q̄ affert ad nuptias
istas vnusquisq̄ꝫ filioꝝ ferculum suū/ sym-
bolum suum et encenium suum put iocun
do satis nec inutili studio descripsisse legi
tur Cyprianus de nuptijs sacre scripture.
Sed hanc vnam pro p̄senti inuenimꝰ do
tem/ q̄ ⁊ ꝓposito nr̄o et euangelio qd̄ tracta
mus/ et Anthonij laudibus videtur accō-
moda. Hec dos est vini bonitas. tristes cer
te viderentur nuptie/ si vox ista iugiter in-
sonaret. Vinum non habent Nolurit hoc
sponsus ecclesie christus/ sed aquam con-
uertit in vinum. et manifestauit gloriā suā
¶ At vero paruam hanc nec reputandam
fortassis ecclesie dotationem. sed bibulam
et ridiculam existimabis o studiositas/ si
vel nescieris vel non aīaduerteris precio-
sissimas vini de quo loquimur proprieta-
tes. Neq̄ꝫ enim de vino materiali quod in
ebriat ⁊ ī quo est luxuria litteraliter hic loq̄
mur. De quo Sapiens/ multos extermi-
nauit vinum. Sed spirituale ac theologi-
cum vinum intelligimus prorsus optimū
iocundissimum et sanatiuum. hoc est vinū
sacre scripture ad quod īuitat sapiētia Ve
nite inq̄t comedite panē et bibite vinum.
cꝰ vini fortitudinē ex effectibꝫ suis q̄s decē

inuenimus positos in Esdra si mistice loqui libuerit colligimus Vbi primus triū inuenū dixit fortevinū ꝛ ꝙuis subdiderit alius fortior rex/et tertius fortissime mulieres. Veritas tamen est que sup oia vincit ꝑcipue veritas fidei de qua Johānes hec ē victoria que vincit mundū fides nr̄a Vincere mundū ꝓfecto non est parua victoria Sancti vero p fidem vicerūt regna/fortes facti sunt in bello/castra verterunt exterox. ¶ Et qm̄ ꝓut antea notatum est/ dies hodie celebris agitur de gloriosissimo matris ecclesie filio/beatissimo anthonio/victore strēnuissimo. Placzxt opib⁹ eius q̄ tradidit nobis littera/que ꝑterea moralitas nouit et docuit/que tandem anagogia ꝓfecit ducens eum sup excelsa. placet inq̄z etiā exemplū inducere p se sufficiētissimū etiam si aliud deesset quo fortitudinem vini huius sacre sapientie cōcludere fas nobis est.

D ¶ Forsitan inquires vnde beatissim⁹ anachoritarum Anthonius/habuit vinū tale qui litteras non didicit. Respondet Aug⁹ phemio de doctrina xp̄iana/q̄ non ex hominibus neq̄z p humanū litterarū studiuz hausit illud/sed diuine reuelationis infusione sibi collatum est. Cuius odor vini ministratus p litteram gestox suox/ quid in Augustino fecerit accipe/ Inebriauit q̄ppe eum pia sobrietate q̄ mox in virū altex mutatus est/et fugit ab eo solicitudo vite p̄terite/tandem velut luce quadam securitatis infusa/post egestum torrētem lacrimarum/solidatus est in ipa lege christi. Dicebat quid agimus? surgunt indocti ꝛ celum rapiunt/nos aūt cum scientijs nostris sin̄ corde rē. ¶ Quisquis igitur recogitat admiratur ꝛ gaudet augusti tibi traditū o sanctissima mater eccia. Gaudeat oportet ꝛ cōgratuletur ꝛ gratias agat Anthonio Quare? qm̄ ipe tam eximiū et p̄clarissimū doctorem Augustinū tibi dedit. ꝛ hoc ꝓpter testatissima sicut idem Aug⁹ loquitur in confessionibus suis/eiusdem Anthonij miracula. ꝓpter admirabilē insup vite sanctitatem. q̄ deniq̄z cōsiderauit dotes varias ecclesie in hoc vno collectas fuisse. ꝯles nouem enumerat Apl̄us ad Coz. Sermo sapiētie/sermo sciētie. fides/gratia sanitatū operatio v̄tutū in demonijs eijciēdis. ꝓphia discretio spirituū/genera linguarū/interp̄tatio sermonū/ꝛ in epla p̄ntis dñice ad Romanos sumūtur decē ꝛ octo/ qm̄ fuit Anthonius tribuēs i simplicitate/p̄sidēs i sollicitudine/misericos in hylaritate/diligēs sine simulatiōe/odiens malū/adherēs bono/caritatem fraternitatis diligens/ honore ceteros p̄ueniens/sollicitudine nō piger spū feruens/dño seruiens/spe gaudens/in tribulatione patiens/oratioi instans/necessitatibus sctōx cōicans. s. spiritalib⁹/hospitalitatē talib⁹ sectās apud frēs suos. Benedicēs psquētib⁹ bñdicens ꝛ non maledicens. gaudens cū gaudētib⁹. flens cū flentibus. nō alta sapiens sed humilib⁹ cōsentiens. Hec oia opatus est vnus ꝛ idem spūs in Anthonio quē figuraliter vidit Johēs in apocalipsi filiū eccie raptū in celum a facie draconis/de qua quidē ecclesia p̄mittit signū magnū apparuit in celo/mulier amicta sole iusticie/ꝛ luna totius mutabilitatis sub pedib⁹ eius/et in capite ei⁹ corona stellarum. xij. que sunt vel. xij. apl̄i/vel. xij. articuli fidei/vel vniuersitas gratiax ¶ Tibz hic exclamare felix ista dies tanti patris anthonij in q̄ natus est olim illustrissime memorie Philippus dux quondā burgūdie princeps pacis prudentissimus/memorādus cū reuerenti semp suspirio. nedū mihi sed toti gallie. imo et eccie. p̄dicam sepe numero parisius in hac die natiuitatis sue/dicens inter cetera/diem hanc celebrem esse/ sibi debere non. q̄ natus erat in mundum filius ire de matre que cōcepit eū in peccatis/maledicēda potius exemplo Job ꝛ Jeremie. Recolenda vero dies hec q̄ baptismi regenerationem q̄ natus est denuo meruisset. q̄ rursus patronum talem et tantū quasi peculariter dedisset in animi sui deuotione dñs deus noster ¶ Proficerit tibi tunc et nunc tua hec deuotio p̄nceps illustrissime ad salutem anime ꝑpetuam. Proficerit tnsup ad inclite ꝓsperitatis tue bonum ꝛ acceptum deo statum Sic opto. sic p̄coz atq̄z desidero. sine fictionis aut adulationis spū restis est ī celo iudex meus coram quo est omne desideriū meū/scis quoniam ita mihi sum cōscius in veritate. pereat ergo falsitas et veritas vincat. veritatē enim vinci falsitate/pessima ē victoria/vñ et si iubet p̄rimū diligi deus sicut seipm/ q̄ vero diligit iniquitatem odit animam suā et seipm/consequens est q̄ ille p̄rimū odit qui iniquitatem in eo nutrit ꝛ diligit/ put vidit philosoph⁹ in ethicis tollens omnē ab impio amiciciam/etiam cum seipso.

E

Sed videat vnde captus est sermo do-
ceamus fortitudinem vim sacre sapientie
ex effectib9 q̃s opatum est ĩ Anthonio. ita/
q3 dicit̃ in Esdra q̃ seducit mentem. i. seor-
sum ducit. hoc nunq̃d nõ in Anthonio p/
spicue monstratũ ẽ. dum ad vnicam euan
gelici vini p̃gustatiõem ad vnã vt d̃r gut-
tam si vis pfectus esse vade et vende omĩa
que habes ⁊ da pauperib9/ ip̃e ptinus a ter
renis ad spũalia/ ab imis ad summa/ a visi
bilibus ad inuisibilia/ a caducis ad eterna
seorsum ductus est/ qm̃ sedens in solitudi-
ne leuauit se sup se vsq3 adõ vt viuẽs doeu
erit non esse pfectam oratiõem que non ita
raperet̃ in deumq̃ suũp̃ius nequaq̃ memi
nerit. Nonne bona tibi videtur ⁊ optanda
mentis hec seductio/ hec seorsuz ductio/ q̃
inducit sapientie sacre vinũ Tradidit sup
hac m̃t̃ seductiõe doctrĩas ⁊ idustrias diui
nus dyonisius in de mistica theologia/ me
morabile est id qd̃ littera refert/ de Antho-
nio qui occurrente sole faciem vertebat ad
orientem vbi tamdiu fixus stabat suspen-
sus mentem ad celestia/ quousq3 sol oriens
feriret radijs oculos eius/ qd̃ Anthonius
moleste ferens q̃d impedis o sol mentẽ me
am celestia cõtemplari testis est huius ana
gogia soror nostra/ qm̃ ea duce cernebat in
spũ lucem/ de qua Boetius hanc quisquis
F poterit notare lucem candidos phebi radi
os negabit. ¶ Sequitur alter effectus vi-
ni nuptialis et theologici/ q2 reg̃ ⁊ orpha-
ni facit mentem vanam/ alia littera vnam.
Item serui ⁊ liberi/ pauperis et diuit̃ Tol
litur hic acceptio psonarũ q2 pusillũ ⁊ ma-
gnũ fecit deus. Nunquid soli diuites euan
gelizantui. euangelisantur et pauperes. vn
de in Hester nuptijs. dabatur vnicuiq3 vi
nũ s̃m magnificentiã regiam/ non iuxta di
uitias sedentium vel paup̃tatem ¶ Est au
tem vanitas aliqua mala vt ibi vani sunt
omnes homines in quibus non est sapien
tia dei. hanc non affert sed tollit sapientia/
et addit vanitatem laudabilem que ex hu-
militate fundatur. quemadmodum tu felix
heremi cultor ⁊ incola Anthoni/ super fu-
sus hoc vino sapientie tete reputasti quasi
nihilũ ⁊ inane in cõspectu diuine maiesta
tis/ ex cõsideratione ꝓprie fragilitatis dicẽs
cũ ps̃. Ego ad nihilum redactus sum/ ⁊ ite
rum substãtia mea tanq̃ nihilũ est ante te
Beata prorsus et rara vanitas hmõi/ quã
docet tradit ⁊ efficit p viuum sacre scriptu
re summus pincerna christus Discite a me
quia mitis sum et humilis corde. Alioq̃n
euenit illud de marie cantico Dispersit su
perbos mente cordis sui. Est autez hec hu
militas parens discretionis ⁊ custos/ dum
non ꝓprio quasi vano/ sed sanctoꝝ patruz
credit iudicio. De qua discretione saluber
rimum est Anthonij documentum conclu
sum ex mutua patrum collatione q̃ ip̃a est
directrix auriga q3 virtutum/ qua derelicta
virtutes cetere/ vix aliud opant̃ nisi p̃cipi/
cium casum vel interitũ. Hinc est illud an-
thonio missum celitus oraculũ/ dum aspi/
ciens mirabiles mũdi laqueos exclamass3
Domine quis euadet illos? responsum est
humilitas / conformiter ad illud ps̃. Hu-
miliatus sum et liberauit me ¶ Sequitur
tertius effectus vini qd̃ loquimur/ omnem
mentem conuertit in securitatem ⁊ iocũdi
tatem/ iam id ip̃m in Augustino memini
mus hoc in Anthonio tradit littera fuisse/
quem non p̃us cognitum nouiter aspici ẽ
tes agnoscebant inter ceteros patres ex q̃-
dam angelica vultus iocunditate/ ⁊ front̃
oculoꝝ q3 serenitate/ quemadmodũ cerne/
re est carnaliter/ q̃ homo potus vino bono
fit hylarior atq3 iocundior/ ⁊ vt apud comi
cum est videtur aquile iuuentus/ Propte
rea iubet in misterio salomon merentibus
et his qui in tristicia sunt dari vinum.
Quo circa subdit̃ quartus effectus/ ⁊ non
meminit ⁊c̃. nõ meminit omnem tristiciaz
et debitum. Quo pacto sic? certe quoniam
vinum illud letificat cor hominis/ ⁊ excla-
mare facit cum ꝓpheta s̃m multitudinẽ do
lorum in corde meo cõsolationes tue p vi
nũ sapientie/ letificauerunt animam meã.
Sed quid de debiti memoria vex exacto-
rio? Audiatur dñs ad Job mistice loquẽs
de solitario/ qualium pater dux et velut ini
tium fuit Anthonius/ loquitur sub onagri
similitudine. Quis dimisit onagrũ suuz li
berum. et vincula eius quis soluit Cui de
di in solitudine domũ et tabernaculũ eius
in terra salsuginis/ cõtemnit multitudinez
ciuitatis/ clamorẽ exactoris non audit/ cir
cũspicit montes pascue sue et virentia que
q3 pcurrit. Preclara est ⁊ accõmoda ꝓposi/
to beati Greg. sup hunc locum expositõ la
ta. ¶ Sed ad quintum vini transeam⁹ ef-
fectum. et omnia p̃cordia facit honesta/ q̃p B
pe nihil coinquinatũ est vbi est sapiẽtia ni
hil impurum sordidũ vel verecũdũ. Hinc

tu laceratiõem tuam hinc denudationem
ꝑ demonũ rabidos insultos non erubuisti
agonista fortis Anthoni. Propterea noĩa
tum est nomen tuum iuxta ꝓmissionez bo
ni Jesu in vniuerso mundo/ꝓpterea rursus
dici potes martir qui tormenta ꝑpessus es
eo crudeliora quo truculentior erat tortor
demon inferens ea Spectaculũ igitur ꝓ
ut loquitur apl'us. Factus es angelus dei
et hominibꝫ ĩmo ⁊ demonibꝫ nec erubuisti
tanq̃ bene ebrius sicut nec xp̃s nudus cru
cem nec hyppolitus ꝓpriam nuditatem ne
q̃ Noe in misterio/nec apl'i vel martires e
rubuerunt vincula carcerem ⁊ ludibria. li
ceat hic carmẽ eccĩe sophicũ de Johe factũ
dicere iubilo cordis ad Anthoniũ / qui sil'
fuit virgo martir et vates O nimis felix me
ritiq̃ celsi nesciens labem niuei pudoris/ꝑ
potens martir heremiq̃ cultor maxime va
tum/maxime quo ad cõsiderationes aliq̃s
¶ Veniamus ad sextum vini salutaris ef
fectum quo debriat⁹ homo non memĩt re
gem neq̃ mgr̃atum Que ratio? plane q̃ fa
cit hominem nõ timere eos q̃ corpus occi
dũt et p⁹ hec ñ hñt q̃d faciant. Perspicuũ
fuit hoc in Anthonio q̃ ꝑncipibus ⁊ ĩpa
toribꝫ tota mentis libertate rescripsit post
collaudatiõem q̃ credebant in xp̃m eos de
bere remĩsci qm̃ sup̃ se dñm habent terribi
lem qui aufert spiritum principum terribi
lem apud omnes reges terre Verũ q̃d loq̃
mur de regibꝫ hoĩbꝫ ⁊ magistratibꝫ cum nõ
extimuerit Anthonius illuz qui est rex sup̃
omnes filios sup̃bie et cui nõ est ptãs sil'is
sup̃ terram q̃ factus est vt nullũ timeret. de
monis enĩ certamina ne dũ nõ expauit. sz
insultans ꝓuocauit. Tradit littera Antho
nium dum adolescens impugnaret̃ a spiri
tu fornicationis rogasse deũ vt videret im
pugnatorem suum/qui in specie pueri te/
terrimi pedibus suis aduolutus est/q̃i blã
diens ⁊ supplicans quem Anthoni⁹ mox
irrisit ⁊ cõspuit dicens absit deinceps vt vn
q̃ te timuerĩ fedissime atq̃ vilissime Mul
ta sunt hmõi q̃ strennuitatem oñdũt Anto
nij aduersus ꝑncipes tenebraꝝ haruz/nec
minus solertiam discretionis cõtra suas in
sidias Agebat id q̃d alios docuit facere et
q̃d xp̃us tentatus egit/adducebat testimo
nia scripturaꝝ ad omnem actiouem suam
Hoc autem non faciunt qui vel nesciũt vl'
despiciunt scripturas sacras. aut q̃ eas de
teriori ꝑuersitate corrumpunt. Exemplo

Eue que de ꝑcepto dei firmissima fide tenẽ
do dubitans ait ne forte moriamur. ¶ Au
diuimus de magnanimitate Sequitur in
effectu/septimo de magnificentia ⁊ omnia
ꝑ talenta facit loqui Recte prorsus euenit
hoc in Anthonio cuius mens ebria vino
nuptiali eccĩe nihil pusillum/nihil vile/ni
hil exiguum cogitare dignata est/sed omĩa
de celestibꝫ q̃ de sursum erat/loquebat̃ in
star apl'oꝝ qui vino hoc hausto repẽte loq̃
bantur magnalia dei Sunt hec ꝑcor ma/
gnalia minuta nũmismata sapientie terre/
ne? non/sed talenta magna ꝑ que loqui fa/
cit sapientia que de sursum est. efferens in
immensam cordis altitudinez/sit hoc ana
gogia de Anthonio cui tanta fuit bona ge
nerosi cordis elatio. q̃ nõ dignabatur ad/
herere vel nubere sua vis irascibilis poten
ti alicui nisi summo. Neq̃ sua vis rõnalis
nubere sapienti alicui nisi sũmo. Neq̃ sua
vis cõcupiscibilis nubere bono alicui nisi
summo. dicens ex sententia de⁹ cordis mei
et pars mea deus ineternum/⁊ iterum/mi/
hi adherere deo bonum est. Si loquebat̃
igitur ꝑ talenta quid mirandum. Si diui
tias et opes hereditarias/si vas argenteũ/
si nummos oblatos in deserto cõtempserit
nullus admiretur. ¶ Sed neq̃ miretur il
lud q̃d sequitur octauo/Et nõ meminerũt
cum biberint amiciciam neq̃ fraternitatẽ
Quid ita meminerint cũ dicat pincerna vi
ni huius sponsus ecclesie xp̃us/si quis ve/
nit ad me ⁊ nõ odit patrem suum ⁊ matrez
⁊ vxorem ⁊ filios/adhuc autem animã suã
non est me dignus ¶ Compleuit hoc bea/
tissimus Anthonius etiam ab adolescẽtia
relinques domum paternam ⁊ sororez ve
lut immemor carnalis amicicie. ¶ Cui ꝓ/
pterea conuenit illud q̃d sequit̃ nono. Sz
post non multum sumunt gladios quidni
sic fecerit athleta fortissimus Anthonius
habens in exemplum pincernam ⁊ archi/
triclinum vini huius dicentem. Non veni
pacem mittere in terram sed gladium Ve
ni enĩ separe hominem aduersus patrẽ su/
um/et filiam aduersus matrem suam/⁊ nu
rum ãduersus socrũ suaz ⁊ inimici homĩs
domestici eius. Maledicitur a propheta
qui gladium suum ꝓhibuerit a sanguine.
Hunc gladium sumpsit et exercuit Antho
nius tanq̃ potens crapulatus a vino Ne
dum aduersus carnem et sanguinem et ad
uersus potestates aereas tenebrarum haꝝ

aduersus etiaz paganos pños quos mira verboz subtilitate vincebat aduersus insuper hereticos pñertim arrianos pestiferos. dum accersitus est a sua solitudine in alexãdriam ciuitatem magnam qñs fidem beatissime trinitatis quã corde credebat ad iusticiam/ore coram toto ppło confiteret ad salutem/qđ et factũ est. ¶Quãuis enĩ docuerit q monachus extra cellam aut solitudinem/est sicut piscis extra aquam Cuicit tamen eum zelus fidei z obedientia platis ecclesie debita vt iret alexandriam. in qua ciuitate dum pmeretur a turbis certatim irruentibz/vt virũ fama nominis celeberrimũ apud eos ipi vel visu cernerent vel manu tangerent/timentibz z compatientibus nõnullis vt molestе ferret/fertur respondisse mihi quidem assueto turbis insultibus q demonũ/nihil affert hic ppłosus hoim concursus molestie vel turbationis. ¶Ecce quomõ contempsit hic onager solitari⁹ multitudinem ciuitatis. ¶Quippe tu scis o anagogia quoniã inter hec omnia tota facilitate seruabat Anthonius monitõem ecclesie salutarem. sursum corda. responsio popuioz est/habemus ad dñm qui habẽt in patinis vel ad forum. ¶Plane sicut euenit a liquibus vt in vasta solitudine turbulẽtissimam habent cordis inquietudinẽ ac multiplicitatem/sic ex aduerso contulerat Anthonio tranquillissimam cordis solitudinem in medijs etiam populoz circũstrepẽtiũ occursibz/ipa iugis exercitatio contemplationis anagogie/cooperante gratia dei simplificante z stabiliente mentem cordis sui. ¶Ea demũ vera pax est quã christus ecclesie filijs liquit. ¶Non turbetur coz vestrũ neq̃ formidet ait Guido cartusien ¶Sequitur postremo vini nuptialis et theologici mirandus nimis z apud carnales incomphensibiles effectus licet de corpalivino quotidie sit exptus. Et cũ a vino emerserint z surrexerint nõ meminerunt q̃ gesserunt. Ita pfecto est quoniam aplicum expẽplum secuti q̃tũcunq̃ biberint sobriam ebrietatem spiritus/q̃tũcunq̃ pfecerint in virtutibus strennuis atq̃ magnificis ipsi ad anteriora se extendunt ea que posteriora sunt obliuiscentes/deputant pcedentia opera nullius meriti vel momenti ꝓterea non ostentant illa sed cum Jeremia tanq̃ pannum menstruate verecundius abscondunt ab oculis sponsi/cuius hec est iussio.

Cum feceritis omnia que precepta sũt vobis dicite serui inutiles sumus. Et tu deus equissime quis omnia que iussa sunt imo vel pauca se fecisse poterit gloriari. q̃s poterit certus esse. ¶Quidni ꝓterea filij hominum qualia cunq̃ fecerint ecclesie vino potati libenter obliuiscantur nec meminerint que gesserunt. Et hoc est in pñti vita perfectionis euangelice culmen summũ istud vere et sine fictione ex intimo mentis sensu cognoscere/nedum pferre solo ore. Aliad uerte et sensibus hec imis(res est non parua)repone. quemadmodũ paulus p⁹ egregia tot certamina post introductionem ei⁹ in superna fluenta vini vite/vbi debriatus quid de vestimento corpis sui factum esset nescio inquit deus scit/oblitus fuerat tunicam corporis sui in taberna celi proclamabat non ex fictione vel mendacio/absit/minimus sum aplorum qui non sum dign⁹ vocari apostolus. Et iterum venit deus saluos facere peccatores quoz pmus ego sum pmus peccatoz tu es o Paule. Et vbi sacrilegi. homicide. adulteri. ydolatre. pfidi vbi facinoribus z flagicijs omibus opplentissimi. Stat snia pmus sum peccatorum. ¶Quocirca meditandum est quoniã obstentare conabatur Paulo silr et Antonio stultus psumptionis spiritus laudes ipsorum merita gratias z pconia Respõdebat vnusquisq̃ sibijpi. Quid habes qđ nõ accepisti. qi si accepisti quid gloriaris q̃i non acceperis. Tu nõne demassa peccatrice eadem cum ceteris. tu nũquid non in eadem dãnatione cum ceteris. Quid igitur extollere te vis aut vales p ceteris Tibi gratiaz multiplicem contulit deus. Esto neq̃ eniz ingratũ esse obliuiscendo vel negãdo te cõuenit. Sed esse tanto debes humilioz ex munere/q̃to te obligatiorem esse conspicis in reddenda ratione. Atuero nõ es sicut ceteri hominũ raptores/adulteri ieiunas bis in sabbato cum reliquis operibus bonis z esto. Sed si tales esset hominũ ceteri sicut tu/si gratias recepissent a deo sicut tu/ipsi plus in dei laudes/plus in gratiarum actiones feruescerent q̃ tu/neq̃ inaniter z luciferiano more gloriarentur vt tu/deniq̃ noli altum sape sz time. Nunquid scis hodie q̃lis mortis futurus/ Petrus negauit ꝓpm/quando latro confessus est/ve tibi pauper homuncio qui nescis an amore vl odio dignus sis. Qui rursus tua q̃tũcunq̃ bona

Sermo factus in die

videātur opera/quia districtione indicent̄
ab illo in cuius conspectu nō iustificabit̄
omnis viuens/quali p̄terea fine terminen
tur ignorans. Attendas deniq; ꝙ hec īsen
sibilitas tua ꝓueniat nō ex defectu peccati
sed quia totus in peccatis obturpuisti stu/
pidus/lāguens/cecus ⁊ marcidus. ¶ Deij
K ciebatur ⁊ obijciebatur apud beatissimos
Paulum ⁊ Anthonium et similes qui bi/
berant ebriam sobrietatem vini sapientie/
spirit⁹ arrogantie sub increpatione tali/ne
surgentes ⁊ emergentes ab ebrietate spiri/
rituali/meminissent ꝑ arrogantiam q̄ ges/
sissent qui iuxta quod p̄diximus est effcūs
p̄cipuus vini theologici. ¶ Sic oblit⁹ fu
erat deuotissimus Bernardus qui senex in
seruitio dei dum egrotaret alñ gemebat ad
dñm/vapulem sane/qtūs miserearis affli/
cto qui nō reperis in me bonū quod remu
neres. Tempus meum ꝑdidi quia perdite
vixi/pro quo quid agam nō habeo/nisi ꝙ
cor contritum et humiliatum deus nō de/
spicies. ¶ Refert littera de Agathone p̄re
sancto qui proximus fuit Anthonio. Hic
veniens ad extrema vite stetit immotis ad
celum oculis ꝑtriduum/interrogantibus
eum discipulis suis/pater vbi es. respōdit
ad tribunal iudicis sto/Et tu times pater
In veritate fratres timeo. et nō cōfidis in
operibus tuis ꝙ sunt ꝑm deum: interim in
quit studui q̄tum valui/seruare mandata
dei sed homo sum et alia sunt iudicia dei a
lia hominū ꝓpterea non cōfido quousq; ve
nero ante eum. Ecce quemadmodū sanct⁹
Agathon nō meminerat q̄ gesserat ¶ Ce/ī
terum quid de te dicemus o maria pia ma
ter ihu. que impijs p̄sens hodiernis. letici/
am vini boni cōmunis impetrasti: neq; so
lis ip̄is sed vniuersis eccīe sponse filijs mi/
sterium cōdonasti. Quid de te dicemus in
q̄. nōne sicut p̄ ceteris humilior et gratie vi
no plenior inuenta es/sic apud te vilior in
oculis tuis extitisti/ꝓlcamans toto humi/
litatis spū cum aplo. venit deus saluos fa
cere peccatores quoꝝ p̄ma ego sum Existi
matio qualis sit alioꝝ nō diffinio. Ego āt
istud sobrie ⁊ absq; ꝯdictione existimo cre
di posse non ꝙ pia mater Jesu peccato fue
rit vnq̄ obnoxia/vel actuali/de quo nō du
bitatur vel originali sicut pie credere ſz pec
casset certe si nō venisset deus saluos facere
peccatores. Cuius saluatiōis ip̄a ꝑticeps
p̄ma fuit prioritate nō temꝑis sed dignita
tis excellentie/in modo saluandi. Itaq; di
missa sunt ei peccata multa. nō dico iam cō
tracta vel acta ꝑ eam. sed est dimissio q̄d aꝫ
peccati ne cōtrahatur vel agatur quō loqui
tur diuinus Dionisius. de purgatione an
geloꝝ quā p̄terea dicit vnus doctor angli/
can⁹ quē ꝓfundum schola nominat ꝙ plu
res fiunt a deo nobis gr̄e p̄uatiue seu nega
tiue ꝓpter quas ei tenemur ad gratiaꝝ acti
ones q̄ positiue/qm̄ non est peccatum/nō
est ꝑiculum qd̄ ruere non posset homo si
non esset gratia dei p̄seruans/p̄ueniēs/⁊ ꝓ
hibens. Nec obstat his q̄ diximus illd̄ xp̄i
Cui plus dimittit̄ plus diligit. ꝓbat ea po
tius et solidata. ¶ Quid ꝙ anima q̄to bi L
berit amplius de vino sapientie si scite et
sobrie fecerit tanto ꝑspicatior est. ī vidēdo
et delicatior atq; viuatior in sentiēdo turpi
tudinē ⁊ puncturam peccatoꝝ. iō sane ꝙ a
liena peccata sola recogitatio sentit dolet ⁊
deflet/plusq̄ habentis illa. Hoc in ambro
sio fuit notissimū. hoc quotidiano docent
exemplo viri iusti Omittamus peccatores
omittamus puros homines. Nōne tu bo
ne Jesu qui peccatum nō fecisti/deflēs no
stra facinora magis q̄ vulnera tua. cū cla/
more valido ⁊ lacrimis exaudit⁹ es ꝓ tua
reuerentia. Quid igitur putandum est fie/
ri dum talis aliquis sctūs peccatum aliqd̄
videtur sibi/crede mihi ꝙ non est dolor sic̄
dolor suus/pudor sicut suus/⁊ fetor ⁊ hor
ror sicut suus/hinc despicit se abominatur
se excandescit aduersum se factus q̄ intole
rabilis ⁊ odiosissimus sibi. flagellat se/ru/
giēs a gēitu cordis sui Non ita peccatores
sterilib⁹ ⁊ flagitijs omnibus plenissimi q̄/
rum sensus spiritalis vel obstupuit vel ob
torpuit vel penitus emarcuit Vis talē vi/
num ꝯgnoscere lege in lege quid dñs ī apo
calipſ. mandat angelo leodicie q̄ neq; ca/
lidus erat nec frigidus sed tepidus. Dicis
qꝛ diues sum ⁊ locupletatus ⁊ nullius egeo
Ecce virum sanctum in oculis suis virum
memorem operum suoꝝ. Sed quid sequi
tur intellige Et nescis qꝛ tu es miser ⁊ mise
rabilis ⁊ pauper et cecus ⁊ nudus ¶ Acci
pite narrationem in tanta materie seue/
ritate iocundam. Erat mulier inclusa/cui
subseruiebat ꝑ fenestrellam quedam ancil
la. Conueniebant alij multi/ꝑs ex curiosi/
tate/pars ex deuotione. pars ex miseratōe.
Audi erat fortassis hec inclusa ꝙ iustus in
principio accusator est sui. Erat ei mos de

missis oculis/rauca et exili voce cũ singul
tibus/suspiriis et plangore se peccatricem
accusare se indignam videre lumen celi/p̄
multitudine iniquitatum suarum. se ꝓpte
rea reclusam esse/audiebat ancilla frequen
tius hos sermones. Contigit tandem ali
quando venire quosdam ad locum illum/
quibus petentibus quid dña sua hec bo
na mulier reclusa faceret. Respondit ancil
la sustinere paulisper quoniam puto quie
scit/inter loquendum vt fit quesiuerunt ab
ancilla quid ei de domina sua videretur.
Quid vultis dicam vobis/hec est pessima
peccatrix pessima omni quas terra sustinet
Subaudiẽs hunc sermonem reclusa/exi
liit de repente furens ⁊ insaniens/mentirꝫ
vilissima mentiris venefica/Ego bona sũ
mulier Porro ancille non defuit vafra ⁊ a
cuta responsio Oro ꝑ vestram fidem o do
mina/ne turbemĩ/existimabam vos hacte
nus vera dixisse ꝙ eratꝫ maxima peccatrix
Quid responderet domina non habuit ni
si ꝙ est qui se nequiter humiliat Et iterum
Est qui corde loquitur ⁊ ore. ¶ Redeamꝰ
ad Anthonium quem nõ meminisse arro
gãter eoꝝ que gesserat in ebrietate vini nu
ptialis ecclesie cõijcimus tum ex multis q̃
littera tradit/tum ex hoc quia moriens ce
lari voluit sepulcrum suum/fecit hoc ex hu
militate quasi diceret deo/qui laudatur ab
hominibus vituꝑante te/nõ saluabitur ab
hominibus damnante te Noluit igitur ab
hominibꝫ gloriam que est putredo ⁊ ỹmis
noluit sepulcrũ suum egipciato ritu venera
ri post mortem. Verũ aliter ꝓuidit qui hu
milia respicit deus immensa illum ꝓut cer
nere est tumulauit gloria. O felicem dixerĩ
Vienne ⁊ Burgũdie regionem que vene
randis huius corꝑis sacro sctĩ reliquiis de
coratur. O felices qui religioso ⁊ peculiari
quodã tanti patris obsequio dedicari me
ruerunt. ¶ Quid ꝙ gloriosissimus iste sã
ctus potentissimꝰ in miraculis p̄sertim su
per obsessos a demoniis/simplicitatẽ hu
milem ⁊ nociuam in discipulo suo paulo
rusticano tantum coluit tantũ veneratꝰ est
vt ad eum remitteret energuminos diffici
lis curatiouis/se nõ ad hocip̄m deputans
ydoneum Hec nõne grãdis/humilitas vi
ri tanti/cuius vita omnis fuit ascendendo
de virtute in virtutem/ꝑ centum ⁊ quattu
or vel eo amplius annus. Errant q̃ sobrie
tatem a carnibꝫ/castitatẽ veneris non vten
tem criminantur abbreuiationis vite. imo
et quãdoq̃ mortis causas esse in religione
viuentibꝫ. Proinde notetur hoc ⁊ maneat
alta mente reposium. nemo tam peccator ẽ
qui non veniam consequi/qui non saluari
posset si cõuersionem haberet ad deũ pau
culo tempe vel momento qualem velut as
sidue ꝑ tot annos habuit Anthonius. Ex
quo ꝑpendite q̃tꝰ in eo fuerit cumulꝰ meri
toꝝ in via/quãtus modo p̄mioꝝ in patria
O viri num p̄cellet vinum qđ sic cogit fa
cere vel ꝓut habet altera littera. O viri nũ
p̄cellet vinum qui sic cogitat facere sic̃ An
thonius. h̃ ẽ vinum diuine sapientie/vinũ
fidei. Non illud in fame quod fabulam et
ꝓuerbium fecit in hoc concilio/sed vinum
fidei p̄ciosissimum quo dotauit ecclesiam/
christus sponsus suus in nuptiis hodier
nis si ad misticum sensum traduxeris Qđ
iuxta p̄missa ⁊ tanti patris Anthonij certis
simum documentum/si rite ꝓpinatum fue
rit non in aureo calice babilonis terrene a
nimalis ⁊ diabolice sapientie s̄m traditio
nes hominũ veritatem in mendatio detinẽ
tium/si pia/cum sobrietate bibitum extite
rit/mentes potantium seducit p̄mo hoc est
seorsuꝫ ducit. quod humiliat/quod assecu
rat/qđ iocundat/quod honestat quod dat
magnanimitatẽ/qđ confert magnificenti
am/quod tollit amiciciam noxiam/quod
attollit instrennuitatem/mirabilem. Et tã
dem posteriorum cogens obliuisti extẽde
re semper in anteriora mentes facit ¶ Eru
bescant igitur detractores sacre scripture q̃
vinum suum miraculose mĩstratũ nuptiis
ecclesie. p̄sertim die penthecostes quando
docti sunt apostoli omnem veritatem non
voluit p̄muꝫ poni sed illud vl̃ abominant̃
⁊ nauseãt vel sp̄nũt vl̃ negligũt aut certe mi
serabiliter dum biberuut in furorem suum
et insaniam vertunt. quemadmodum vide
re est in febricitantibus/quibus vinũ quo
melius eo nocentius/febris autem altera
qualis est deterior ip̄a peccati malicia? De
qua sapiens ⁊ excecauit illos malicia illoꝝ
neq̃ sperauerunt mercedem iusticie. ¶ E
rubescant p̄terea qui laudibus tuis o glo
riosissime ⁊ vsq̃ ad vltimum terre nomina
tisse pater anthoni/non applaudunt sꝫ de
tra hũt/q̃ mĩstros tuos vel non reuerenter
suscipiunt/vel irridentes abijciunt/miscẽ
tes contumeliis suis impietatem hereticaꝫ
si veritatem habet accusatio que iudicialit

facta est nuper in hoc sacro concilio. innue/
mus alium tibi fuisse deuotionis honorez
o sacro sancta mater caput et magistra fide
lium omniũ romana ecclesiã que constitui
sti vt vnus semp essz ordinis beatissimi pa
tris Anthonij qui romanam curiã sequẽs
ipe et fragmenta a mensa pape colligat in
elemosinam paupm. z curatus ꝓprius z ꝯ
prochialis omniuz qui vulgari vocabulo
curtisani nominantur existat. ¶ Iouit ad
hoc pius religiõis christiane spiritus/reco
gitans quot miraculis in vita/ꝙt post mor
tem beneficijs z opitulationib refulsit idẽ
Anthonius/pserim in hac quadam spãli
prerogatiua ꝙ ignem sacrum fugat ex cor
poribus in signum ꝙ ignem concupiscen
tie libidinose pniciosiorem inuocat⁹ refri/
gerat in cordibus. ¶ Exclamat ad odorẽ ig/
nis huius infernalis. temptatus. O sacer
Anthoni adiuua me. ¶ Cõfutauit hereticos
Anthonius/iam dictum est/z repeto q̃ se/
nex z solitarius neꝙ populũ habẽs subdi
tum/neꝙ litteras didicerat/exiuit heremũ
et venit ad alexandrie ciuitatis magne con
uentum Attendant obsecro (precor z abte/
ror)in spiritu lenitatis attendant exẽpluz
hoc pfunda cogitatione qui constituti sũt
habere curam gregis dominici habere sub
limitatem simul cum obligatione pastora
lis officij/quiꝙ salutez animarum qui pa/
cem regnor/qui pullulantium assidue er/
rorum extripatiõem/qui catholice verita/
tis elucidatiõem querũt/ qui pterea robur
decus z honorẽ huius sacrosancte synodi
cupiunt integrum seruare. cupiunt ab be/
resibus in sinu suo quotidie nascentib ob
uiare. puideant celeriter ne pontifices sui
ne doctorez z vocem habentes vel de igno
rantia si nesciant vel deculpabili vecordia
et acceptione psonarum si negligant argu
antur. ¶ Vrgebat hoc loco zelus domus
dei/zelus ecclesie/zel⁹ honoris et debiti bu
ius sacri concilij. fortitudo vini nuptialis.
declamatoriam imo satiricam vel tragicaz
inuectiõem in hereses et errores cum suis
defensoribus cum dissimulatoribus qui
non minus damnosi q̃ culpandi sunt de/
latrare. Sed astitit moderatrix sobrietas
expectetur ait tempus aliud opportunus
locus alter aptior z actus capacior Neque
enī desperandũ imo sperandum est equa/
nimiter. ꝙ hec sacrosancta synodus prout
cepit hereses extirpare/licz pficiet que radi
cem doctrine pestifere succidendo/dedit in
telligi consequenter ramoz adulterina no
xia ꝙ genimina debere succidi. Propterea
comprimatur vt ꝓposuimus sermo noster
ne vel loquacior effluat vel plurior attedier
vel mordacior z satiricus exacerbescat. naz
quid opus teneres mordaci raderevero au
riculas/ait pisius. Succenseat licet osten
tatrix sui iactantia submurmurãs illõ eiu
dem satirici. Scire tuũ nihil est nisi te sci/
re hoc sciat alter. ¶ Feret nihilominus eꝙ
animo studiositas speculatrix/questiuncu
las ab ea motas cum solutionibus vel sup
primi vel inscriptis distribui. ¶ Fiat ergo
tandem finis in obsecratiõe qualem ab in
itio pmisimus Conuertatur quesumus o
salutifer christus nunc apud nos in eccle/
sie nuptijs congregatos turbida grauis et
noxia aqua sapientie terrene animalis z de
abolice et fiat vinum sapientie salutaris in
sobrietate et sanitate poratum. Consequc
mur autem istud miraculum patres religi
sissimi. pres deo dignissimi. si mistice fuerim⁹
in chana galilee hoc est zelum habuerimus
transmigratiõis ex hoc mundo ad patrem
si preterea nostri Jesu mater salus istic af
fuerit/si dixerit pia insinuatiue orationis
voce ad Jesum p orationes hic vocatũ cũ
discipulis/vinum non habent. Si subin/
de ministri qui sumus nos obseruauerim⁹
monitionem eiusdem matris Jesu quod/
cunꝙ inquit dixerit vobis (non dubium
quin Jesus)facite/quia vinum sapientie p
virtutem datur obedientie. Nam initium
sapientie timor domini. Si demum vdri
as ad purificatiõem positas que sunt cor/
da nostra repleuerimus vsꝙ ad summum
aqua contritionis z lacrimose compuncti
onis/que baurienda est de puteo profun/
de considerationis hinc miseriarum nrarꝝ
quia cor contritum z humiliatum de⁹ non
despicies. hinc miarum dei quarum non ẽ
numerus. Tunc faciet Jesus initiũ signo
rum conuertet aquam hanc in vinum. ita
ꝙ licebit vnicuiꝙ nostrum dicere cum p/
pheta Annc cepi nunc est initium qz cum
considerauerit bõ supple vineus hic tunc
incipiet. hec est mutatio dextre excelsi. Cu
ius mutationis sacratissime et beatissime
nos p gratie sue miraculum participes ef/
ficiat Jesus christus ecclesie sponsus deco
rus gloria q̃ est deus bñdict⁹ in secla amẽ.
¶ Finit sermo factus coram sacrosancto

generali constañ. cõcilio. p dñm cancellarium ecclesie parisiensis Anno dñi. Mcccc xxvij. die dñica. xvij. Januarij qua die fuit festum beatissimi patris Anthonij

Finit.

Tractatus eiusdez

in quo soluit questiones in p̃cedenti s̃mone motas et tunc breuitate tempis vrgente non solutas.

P Nuptie facte sunt in chana galilee/et erat mater Jesu ibi ꝛc̃ Assis et tu nobiscum pia mater Jesu/ qtũs te petente ministretur nobis hodie Vinum sapientie salutaris sancteq; deuotionis qd̃ vt fiat te salutamus dicentes aue Nuptie ꝛc̃. Sup quadriptita themat; huius deductione coram sctã constañ. synodo tenuimus alias modũ non dialogi solius sed tetralogi quemadmodũ quattuor esse filias sacre sapientie eo tunc notatum est quoꝝ nomina ꝛ officia duplex hoc exametrũ pandit. Lr̃a gesta docet q̃d credas allegoria Moralis quid agas/quo tẽdas anagogia. Porro subintroducta est studisitas speculatris ancilla sapientie non industria que multas ab his sororibus questiones sup nuptijs hodiernis/ab allegoria p̃cipue potuerat Et quãdo de gloriosissimo anachoritatum Anthonio cui⁹ tunc celebris erat dies extorsit deuotio verbum fidei/qm̃ insup breuitat; amor plurima iã dictata linquere iussit. repetit sepe ꝛ multũ eadem studiositas auida sciendi quatinus in medium ꝓdeant omissa. hinc morẽ gerere ꝑsuasit familiaritas secũ velut a puero traducta/ Erat autem sextuplex ad allegoriam studiositatis questio Prima quibus adornata est dotib; eccia sponsa a xp̃o sponso suo? Altera qualis est habitudo cristi sponsi ad ecciam sponsam. Rursus vice uersa qualis est habitudo sponse huius ad sponsum suum ꝛ ad eius vicariũ quem appellamus summũ pontificem? Amplius quarto qualiter et q̃ vtiliter deus carnale coniugium voluit huius spũalis signũ eẽ. Subinde quo pacto materialis eccia spiritualẽ significat sic vt mutuas sibi laudes et noĩa cõicẽt. Demũ sexto quib; modis et locis sacre scripture figurãtur he nuptie cristi ꝛ ecclesie? Et quidem allegoria tradidit dotatam ecclesiam a xp̃o vini bonitate quod vinum est non materiale/qd̃ multuz potatum sicut loquitur sapiens irritatiõez et iram ꝛ ruinas multas facit ꝛ in nouissimo mordebit vt coluber a quo ꝓposuit sapiens abstinere carnem suam vt animũ suuz transferret ad sapientiam Vinum igitur tale sed electissimum spũale ꝛ theologicũ ĩtelligimus/ꝓrsus optimum iocũdissimũ ꝛ sanatiuum quod sensit semiuiuus a samaritano curatus/hoc est vinum sacre scripture recreans viuificans atq; letificãs cor hominis mira iocunditate spũs. si fuerit in sobrietate potatum iuxta monitiõez apostoli Non plus sape q̃ oportet sape/sed sapere ad sobrietatem que sobrietas est humilitas. Defecerat olim vinum istud ĩ nuptijs quas ab Abel iusto ĩmo ꝛ ab Adam deus s̃m ꝓpositum voluntatis sue disposuerat celebrare. ita vt iure dici posset vinum non habent/habebant nec negamus paucissim i admodũ vinum istud sapientie salutaris. Sed quid inter tot ꝛ tantos illud erat? potabant passim plurimi vinum prestitutionis de aureo calice babilonis quo meretrix illa magna vanitas secularis in apocalipsi inebriabat reges terre De quo apud moysen fel inquit draconum vinũ eorum et venenum aspidum insanabile. Et antea vua eoꝝ vua fellis/ꝛ botrus amarissimus. Vinũ istud si nescis est sapie terrene animalis ꝛ diabolice mixtum erroribus impijs/heresibus ꝛ blasphemijs quasi totidem reptilibus venenatis. cuius toxicata fex non est exinanita bibent ex eo omẽs peccatores terre. Atuero dum aduenit xp̃s cum discipulis suis ad misticas eccie nuptias/dum affuit ibi mater Jesu que illuminata vel illuminatrix interp̃tatur ꝓpinatuz est vinum bonuz sapie que de sursum est ꝑ reuelatiõem habitum qd̃ reseruatum est vsq; adhuc. i. dum aduenit plenitudo temporis quando gratia et veritas ꝑ Jesum christum facta est/quando p̃terea tristicie ꝛ tribulationis aquam conuertit in vinum leticie spũalis Audi quomõ. Sed quia inquit hec locutus sum vobis tristicia ĩpleuit cor vestrum/ecce ydrias plenas aq̃ vsq; ad summũ. Sequitur admiranda conuersio dum subiungit Sed tristicia vestra conuertetur in gaudium/hoc antea p̃dixerat ip̃e dum ait. Beati qui lugent quoniaz ip̃i consolabuntur. Hũc autem luctũ has lacrimas inducit vinum sacre sapientie cõ

punctiuum/eo q̄ in multa sapientia multa sit indignatio ait Ecclesiastes/et qui addit sapientiam/addit et laborem Ostendit quippe sapientia et sapere facit quēadmodum nascimur natura filij ire/filij mortis eterne/nescientes introitum ⁊ exitum nostrum quia nemo scit an amore vel odio dignus sit in hac valle lacrimarum/quantūcunq; ascensiones disposuerit in corde suo Verum sunt hec abscondita a sapientibus et prudentibus huius seculi propterea ducunt in bonis dies suos/querunt hic consolationem suam/id sequitur/quod est omnium pessimum atq; miserrimū transierūt in affectum cordis/dum dulcescit iam ī eis acerbissimum iniquitatis vinum doctrīas bibunt erroneas impias et blasphemas ꝓ veris quibus aque furtiue hereticorū dulciores sunt/et panis absconsus qui se palā prodere non audet suauior. ¶ Nunquid istud est vinum super cuius defectu cōquesta es o misericordissima mater Jhesu/dicens et insinuans/vinum non habeut. nō vtiq;/sed postulabas vinum aliud pro nuptijs christi filij tui et ecclesie/vinum sacre scripture vinum theologicum/quod ab initio propinauit ecclesie sue filius tuus frater et sponsus. ¶ Sed ecce prochdolor vinum istud euangelice doctrine merum/factū est quasi plenum mixto/multiplici mixtione. Miscet auaricia turbidam ⁊ scenosam aquam sapientie terrene quā exquisierunt filij Agar ꝑm traditiones hominum Hec est ardens cautela ⁊ astucia conquirēdi diuitias accumulando sibi densum lutum/in auro ⁊ argento. iure vel iniuria. sb̄seruientibus ei dolis fraudibus/periurijs vsura/symoniacaq; prauitate Hanc aquā q̄ biberit sitiet iterum vehementius quidē et acrius Causat enim ydropicam sitim auaricia apud quam profecto quo plus sūt pote plus sitiuntur aque. ¶ Miscet luxuria fedam bituminosam atq; sulphuream aquam sapientie animalis que est ardens astucia pertingendi ad illecebrosas carnis voluptates nō extinguentes sed augentes sitibundam carnis pruriginem sicut dypsas serpens que medijs sitit in vndis. ait Lucanus ¶ Propinat et miscet superbia aquam sapientie diabolice/que est curiosa libido cognoscendi subtilia. sed inutilia. sz superuacua sed nociua quoniam inflat talis scientia violēto potu suo generat q̄ torsiones. et enecat corda superboruz/hinc excogitatio magicarum artium/hinc adiuē/tio ⁊ defensio nouarum peregrinarū q̄ doctrinarum. Quo cōtra vinū sacre scripture liberat a curis/ideo liber dici potest. Purissimum est mundans ab inquinamentis sobrium est supprimens omnem superbiam mentis dum in obsequium fidei omnē captiuat intellectum. De quo vino terminetur sub consideratione triplici questiōis prime solutio.

Prima cōsideratio

¶ In misticis christi et ecclesie nuptijs debet vinum theologicum tanq̄ optimuz atq; salubriter inebrians anteponi. Rationem dat architriclinus in euangelio vt cuz inebrietati fuerint non curent neq; querāt id quod deterius est/contenti suauissimo prioris vini gustu/quod satiat/quod letificat/quod in consolationem etiam amara conuertit. Justicie enim domini recte letificantes corda. Senserat hoc sapiens qui ait. Nihil est dulcius q̄ respicere in mādatis domini/hinc est illa prophete exclamatio quam dulcia faucibus meis super melori meo. Quo circa bibite amici clamat sapientia et inebriamini carissimi Obediuerat anima que gloriabūda dicebat in epithalamio sponsi ⁊ sponse. Introduxit me rex in cellam vinariam/et ꝓpha. Calix meus inebrians quam p̄clarus est? Hinc demum est illud ecclesiasticum in persona fidelium/bibamus sobriam ebrietatem spiritus. Biberat hanc ebrietatem petrus in monte qui factus est inde nesciens q̄d diceret. Bibebant hanc apostoli die penthecostes in taberna cenaculi grandis/et strati/dū sup̄abūdantissimo p̄fusi sunt vino supernaturalis sapientie/omnem edocti veritatem salutarem Sed stulta gens musto madere deputat/quos spiritus repleuerat Vis scire q̄tum in vmbra figuraliter docuerit Moyses p̄ponendum esse vinuz decalogi/quod est vinum fidei/custodite inquit mandata domini dei vestri que precipio vobis. Sequitur hec est euiz vr̄a sapientia et intellectus coram populis vt audiētes vniuersa p̄cepta hec/dicant En populus sapiens ⁊ intelligens/gens magna.

Preclare quidem et diuina voce fert vnus in quodam generali concilio respondisse/ dum quererentur constitutiones noue fieri. Quid sibi vult inquit cōstitutionum talis multiplicatio ceruicibus imponenda fidelium/euangelio nec cognito nec obseruato/sciatur in p̄mis et seruetur euangelium. Quid sonat aliud obsecro dictum tale q̄ istud. omnis homo p̄mum bonum vinum ponit/vere sic est/sic agere conuenit ecclesie synodaliter congregate. Dicet aliq̄s reprobas ergo decretales ⁊ decreta summorum pontificum constitutiones synodales diocesanorum/et ita ita derelinquis? Non reprobo fateor/scio dictum esse per christū qui vos audit/me audit. scio legem euāgelicam stabilitam Insup naturalibus principijs et in regulis vniuersalibus reliquisse ꝑticularium agibiliū determiationes apostolis et discipulis suisq̄ successoribꝫ Nūc vero qualis īsania est deserere legerem regꝫ deserere fontem vini sapientie salutaris vt stabiliatur p̄mitus lex subditorum et ante ministretur/non dicam vinum qualecūq̄ sed aqua sapientie animalis et terrene Unde fit plerūq̄ irritū mādatum dei ꝓut se cōformans christus ysaie verbis phariseos arguebat Inuenies apud eos qui nomen sibi religionis appropriarunt/plus puniri transgressiones humane constitutionis satis friuole super delatione vestis huius vel illius super vsu cibi talis aut talis q̄ si blasphemando quis deum negauerit deierauerit violauerit sabbata eius et vniuersa decologi precepta. Quid vero de prelatis sentire debeas/curias suas intra sinodalia concilia lites punitiōes excōiones te docebunt. Quid ꝙ fastidiunt vinum istud sacre scripture conquisitores huius seculi/q̄niam animalis homo non ꝑcipit que dei sunt/stulticia em̄ est illi/et sicut gustato spiritu desipit caro sic carne gustata d̄sipit spiritus et fit velut in occasu lumiose veritatis. quoniam p̄terea tumens ꝑ arrogantiā animus dedignatur captiuare intellectum ꝓprium in obsequium fidei. quia rursus videri refugit quasi discipulus sub magisterio theologoꝝ quos ideo despicit/ne dum ignorare conscius est que sciunt/ip̄e minꝰ sapiens appareat in oculis suis vel alienis ita ꝙ in theologie contemptū suam ignorantiam consolantur.

Consideratio secunda.

In nuptijs crescentis ecclesie dū vinum sacre scripture seu theologicum ꝓpiabatur discumbentibus principibus ⁊ alijs ab architriclinis qui fuerunt doctores theologici/tunc ecclesia dotata fuit ampla tēporalitate sic formidandum ē ex contemptu vini huius/ne tollantur aut notabiliter minuantur dotes huiusmodi temporales ab eadem ecclesia

Cōsideratio tertia

In nuptijs ecclesie nunq̄ deesse poterit vinum theologicum qd̄ est vinū fidei vsq̄ ad consūmatiōem seculi/poterit tm̄ apd̄ plīmos discumbētiū ⁊ ministrātiū ī his nuptijs verti vinū vel istud incontēptum vel in nauseam vel in morbos varios ī insaniam et in mortem. Has consideratōnes vt ī predicto sermōe latius exponerem nec

obmitterem purgebat zelus domus dei/ze-
lus fidei/zelus presentis concilij/zelus pro
fessionis theoloice/q̄ videbatur tanq̄ po-
tens crapulatus a vino nil metuens/sz ob-
uia queq̄ vicia vel errata persequi nitens.
¶ Sobrietas vero moderatrix expectetur
ait tempus aliud locus alter et actus/meli⁹
est nichil q̄ pro rei magnitudine pauca di-
cere. Multꝫ autem dicendis vt vides hora
non suppetit/simul obseruādum est illō sa
lustij a hieronimo cōmēoratū/frustra niti/
neque aliud se fatigando quā odium que-
rere extreme dementie est. ¶ Quo cōtra ze-
lus in spiritu vehementi neque tardandū
esse/ neque dissimulādum/sed importune
et oportune ingerendam eciam nolentib⁹
esse doctrine veritatem. Liberet animam
suam quisquis est inductus predicator aut
doctor in cathedra non pestilentie sed reli-
gionis cristiane. Quid michi detractiones
quid odia? quid irrisiones? quid ludibria
quid persecutiones? felix mors quam ve-
ritas pepererit. ¶ Parcius ista/respondit
sobrietas/memineris casuum petri thome
et aliorum sine numero / q̄ꝝ primus ad cri
stum/ Etiam si oportuerit me tecum mori
nō te negabo/alter ad coapostolos eamus
et moriamur cum eo. ¶ Putas q̄ in ceella
vinariam introduxerit te rex vide q̄ ordīa
uerit in te caritatez secundū sn̄iam Itaque
Itaq̄ q̄ se existimat stare videat ne cadat.
¶ Vix tandem isto alioq̄ plurimo sermo
ne conpescuit tunc sobrietas zeluz feruidū
non vt pacem erroribus daret/absit/sz bel
lum quereret eo capitalius et efficacius q̄
moderatius tempora cōspicit ꝑsonas ⁊ lo
ca. ita quidem necesse est vt interim errores
et vitia quos tollere nequit zelus a domo
dei. toleret et gemat miserans eccīe vicem
horridam si in nuptijs eius ꝓpinare vinū
bonum fidei conuiuis symbolice cōueniē
tibus vel non vocat vel non licet vel nō ex
pedit dum illud non ꝓdesse sed obesse com
perit̄ eo q̄ pars non exigua vinuz istud op-
timum aut cuz abominatione reicit nec bi
bit aut bibitum mox euomit cum nauseat
aut forte retentum visceribus illud in felle
um virus vertit Causantib⁹ hoc ira furore
odio dissimulatione tanq̄ humorib⁹ no-
xijs quib⁹ infectus est spiritus bibentis.
¶ Porro studiositas speculatrix sb̄itrodu
cta ic̄ ꝓ formādis qōib⁹ p̄missis/ postulare
videbatur in ip̄a meditatione mea dissolu
tione earum/contestans nihil illic esse mor
dacꝫ acrimonie nihil odiose vel amare veri
tatis. ¶ Consentiens allegoria/accipe in
quit ꝓ scd̄a questione. primo q̄ sponsus ec
clesie christus deus ip̄am se dignam nō in
uenit sed effecit. qꝛ non ex operibus iusti-
cie que fecimus nos sed ꝑm mīam suaz sal-
uos nos fecit ⁊ prior dilexit nos vt qui glo
riatur in domino glorietur seruiens ei cuz
timore et exultans cum tremore. ¶ Acci-
pe ꝓ secūdo q̄ sponsus ecclesie Jesus rece-
dens ex hoc mundo. non ita dereliquit eā
sicut nec matrem ꝓpriam dum viueret qui
habeat custodem continuū saltem seipsuz
principaliter ⁊ ministerialiter ꝑ illos quib⁹
dixit Ecce ego vobiscum sum vsq̄ ad con-
sūmatiōem seculi. ¶ Accipe tertio q̄ spon
sus ecclesie Jesus dum cōmisit eam petro
custodiendam illum maiori quo ad hoc in
signiuit ꝑuilegio ⁊ autoritate q̄ iustū Jo
seph aut Johannē euangelistā dum eis in
custodie cura ꝓpriam commisit matrem
Accipe quarto q̄ sponsus ecclesie sibi de-
dit omnia in manus virtute dilectionis il
lius qua maiorem nullus habet/que est vt
animam suam ꝓ eadem posuerit/quō etiā
(put arguit aplus) si seip̄m tradidit nō om
nia simul inferiora donauit Paueāt igitur
et cōtremiscant/qui sponsam hanc vel con
temptui vel odio vel oꝓbrio verbis aut o
peribus habuerint qui plenitudini ptātis
sue non erubuerunt detrahere qm̄ ira viri
sui nō ꝑcet in die vindicte/zelotes ego sum
dicit dn̄s exercituū. ¶ Teterū dū alteram
formas qōem o studiositas q̄lis sit hītudo
sponse huius ad sponsum suum ⁊ eius vi-
cariū. Trado tibi ꝑmo q̄ ob honorē spon
si debet eccīa synodaliter aut nō synodalit̄
cōgregata tractare summū pontificē reue-
rent̄ ⁊ honorifice cum omni beniuolētia si
landabiliter īmo ⁊ si tolerabiliter ip̄e pon-
tifex tractat eam/dico tolerabiliter quoniā
in multis offendimus oēs/⁊ ꝑusq̄ abijcia
tur/expectanda est iudicialis sn̄ia diuortij
quēadmodū in ep̄is inferiorib⁹ hacten⁹ ob
seruauit p̄cedentium patrum discretio.
Trado ꝯn̄ter q̄ ob reuerentiā sponsi dz ec
clesia vicariū ⁊ custodem sibi datū noīare
patrem/et ip̄m velut dominum et caput su
um/honoribus ⁊ obsequijs ꝑ se ⁊ filios su
os sedulo preuenire. similiter ⁊ ecclesiaz ro
manam peculiari quodam consortio sibi
iunctam/neq̄ talem patrem conuenit de-

tractionibus vel iniurijs exponere sed operire quoad licuerit turpitudinem eius.
Sumatur exemplum in beata virgine que Joseph appellabat dñm suum venerans et preponens in loquendo eum sibi. Ecce ait pater tuus et ego dolentes querebam⁹ te ⁊c. ¶ Trado nihilominus tertio q si vicarius huiusmodi frigidus fuerit aut maleficiatus a deo q ad generationem filiorum spiritualem sit inhabilis, talis existimari non debet idoneus ecclesie sponsus aut sponsi vicarius. Est autem generationis huiusmodi semen sanctum verbum ꝺi seu fidei ñ varia traditio filioꝝ but⁹ seculi. ¶ Trado rursus q ecclesia si fiat vicarius sponsi sui fornicator aut adulter ducēs viduam ⁊ repudiatam ⁊ sordidam ⁊ meretricem contra iussionem legis in leuitico si secuere tractauerit ecclesiam Si spoliauerit eam vestitu suo per dilapidationem. si abuti voluerit per symoniā. si suffocauerit fetus suos intra vel extra vterum, per exemplum perniciem si peremerit gladio mortifer scandalose q doctrine vel operis pestiferi vel noxie dissimulationis in correctione viciorum ⁊ heresum/tali debet dari libell⁹ repudij presertim si virijs suis incorrigibilitatem addixerit/ne retentio sit in dedecus et contumeliam sponsi sui/⁊ in perniciem filiorum/et ne videatur sue nutrix malicie
¶ Quereba⁹ vlterius quarto principaliter o studiositas qualiter ⁊ q̄ vtiliter deus carnale coniugium voluit spirituale signū esse, ego paucis expediam. Nulla in p̄mis videtur anime deuote consideratio suauior altior atq benignior / q̄ si pura cordis simplicitate ⁊ humilitate meditetur se sponsam christi, quoniam sicut in humanis affectibus amorosis, precellit dilectio sponse corporalis ad sponsum et ecōtra recipro ce sup amorem patris ⁊ matris. sic non potuit amor mutuus anime ad deum ⁊ dei ad animam teneriori vt ita dicam⁹ feruētiori et intimiori noie vel exemplo tradi q̄ sponsi ⁊ sponse. hinc est illud epithalamium de canticis canticoꝝ qō pro cōtemplatiuis ⁊ in anagogicos raptis excessus/ Salomō tunc amabilis domini composuit, put sanctissimoꝝ doctorum sinceritas exposuit.
¶ Porro nulla videtur ex aduerso periculosior meditatio q̄ si p̄sumat anima fedis adhuc cogitationū desiderioꝝ q fātasmatibus oppleta sordida q debere licenter assurgere vt se recogitet sponsam christi. Jntercurrerunt enim protinus nuptiarū carnalium turpes imagines que desideria pariunt turpiora Recogitet potius anima talis Q̄m deus vltionum dominus est terribilis in consilijs sup filios hominū. Dicat ad eum quis nouit potestatem ire tue ⁊ pre timore tuo iram tuam dinumerare Similia deniq proponat sibi timoris incussiua. Tunc anima si magis interim pfecerit vocet ⁊ habeat christum vt patrem/ecclesiam vt matrem clamans in spūsancto Abba pater/deniq tandem veniet ad oscula/et amplexus sponsi. Tradit Hieronimus morem apud hebreos hunc haberi q audiendi cantica canticoꝝ null⁹ admittatur minor annis. xxx. ne spūalibus abutēs cāticis/in carnalem ea vertat lasciuiaz ¶ Addescōo coniugium Ade/si non peccassei illud nō fuisse sacm christi et ecclesie. sed bene dei ac rationalis creature ab eodē gratifice desponsate. ¶ Tene postremo virginale coniugiū Joseph et Marie licet consummatum non fuerit carnali mixtione. fuit tamen verum sacramentū xp̄i ⁊ ecclesie Tum q̄ fuit in hoc cōiugio cū virginitate maternitas vera/et plis fecunditas. quemadmodum est in ecclesia. nō sic in consecratōe virginum vbi non est fecunditas nec in cōsummatione nuptiarum carnalium vbi desinit virginitas/fuit insuper ratione prolis vera conformitas nature diuine cū buma Et hic multa super hoc viginali sacratissimo q coniugio salubriter et deuote meditanda suppetunt purgatis aīabus in fide et moriḃ⁹ que p̄tereo/inquit allegoria linquens ea anagogie sorori diuinissime.
¶ Rursus ad aliud qō inquiris o studiositas. quo pacto materialis ecclesia spiritualem significet. Ratio patet facilis ex institutione cōsecrationis ⁊ dedicationis sue. Unde p̄spicuū redditur quis et q̄tus honor q̄tus reuerētie cultus materiali debetur eccie/contra begardoꝝ errorem, cōtra supbiam illoꝝ quos alloquitur apostolus dicens, an ecclesiā dei cōtēpnitis cōtra dissolutiones indecoras feruētiū deo cū garrulationiḃ cum ineptissimis vanitatibus et insanijs falsis. Denique nō sine cā christ⁹ eiecisse legitur vendentes et ementes de tēplo/grauiter intonās illud p̄phicū. Dom⁹ mea dom⁹ oōis vocabit. vos aūt fecistis eā spelūcā latronū. faciūt ⁊ nūc o salutifer x̄pe

Domũ tuam stabulũ porcoꝝ gruniẽtiũ vl̄ canum latrantium/vel ridicularum simearum/non recogitantes animo quod exclamauerit Jacob post visionem scale misti/ce in qua erant angeli ascendentes ⁊ descẽ/dentes/q̃ terribilis est locus iste. vere non est hic alius nisi domus dei ⁊ porta celi. Hic aptissime sacrum conuiuium nup/tiarum christi ⁊ ecclesie celebratur ⁊ sumi/tur. Hic efficaciores sunt ceteris paribus orationes q̃ in loco vel p̄uato vel ꝓphano Hoc pulcre post dedicatõnem templi salomonis/deprecatio sua flexis genibꝫ ⁊ ma/nibus eleuatis dum laudaret deum et po/pulo benediceret dedit intelligi. Simili/ter in ornatu vario templi in ordie mistro/rum. in cultu multiplici cerimoniaꝝ debet accipi. in quibus singulis tot sunt misteria quot verba signa vel opera ¶ Ueniamus ad illud quod vltimo quesitum est. Qui/bus modis ⁊ locis sacre scripture/figurantur he nuptie christi ⁊ ecclesie. Animaduerte triplex coniugium quale tradit foror lit/tera in tribus patriarchis. in Abraam. in Jsaac. ⁊ in Jacob. Actende conformiter mistice quoniam nubit deus humanitati in incarnatione. nubit anime singulari in fide ⁊ deuotione. nubit ecclesie vniuersali in ꝑfecta carismatum omni dotatione ⁊ in elargitione bonoꝝ tam vie q̃ patrie. Un/de licet sit vna sponsa. sunt tamen sexaginta regine ⁊ .xx. cõcubine ⁊ adolescentularũ non est numerus. ¶ Figuratur hec triplex coniunctio nuptialis/in matrimonijs vt p̄diximus trium patriarcharum Abraham Jsaac et Jacob. Uis scire quomodo Certe coniunctus est Abraam cum Sara que sui nominis interp̄tatione sonat idẽ quod dã carbo/puto q̃ non extinctus carbo/sed ignitus. ignis vero dum incorꝑatur carbo ni fit velut vuum ex ambobus/quoniã carbo suscipit actiones ignis factus ardens ⁊ lucidus. Oro vide si non fuerit tale aliq̃d in humana natura dum vnita supposito diuino facta est sicut ignitus carbo ardens ꝑ caritatem. lucens per honestatem. Facta q̃q̃ est idiomatum cõmunicatio / virtute cuius homo dicitur creasse celos. et deus portasse dolores nostros. Intende preterea q̃niam habuit Abraam de Sara filiũ vni/cum. cui nomen ysaac quod interpretatuꝫ dicitur risus vel gaudium in quo tota spes hereditatis erat reposita. Nos vero nun/quid non ex matrimonio dei cum humana natura/risum suscepimus ⁊ gaudium reparationis nostre spem hereditatis perpetue Fallor si non hoc gaudiũ nunciauerit an/gelus in die natiuitatis sponsi dum ait pastoribus. Euangeliso vobis gaudium magnum quod erit omni populo. Sed neq̃ defuerunt encenia neq̃ donaria nuptiarũ dum nunciata est Gloria in excelsis deo. ⁊ in terra pax hominibus bone voluntatis. Dum in misterio floruisse perhibentur vinee engadi/cum ceteris miraculis. ¶ Ce/terum pro secundis nuptijs christi cum ecclesia. subiungamus figuram matrimonij ysaac cum Rebecca. cuius nominis inter/pretatio est/multum accipit. Et que spon/sa/queso maiꝰ aliquid accepit a sponso q̃ a christo susceperit ecclesia. Potuerãt hic dotes seu dotationes sue nũerari super na/turales. naturales spirituales et tempora/les. de quibus supra notauimus Quid q̃ fuerunt ex hoc matrimonio duo filij varie sortis et indolis. Jacob bonus ⁊ simplex Esau malus ferox ⁊ discolus. de quibus a deo dicitur Jacob dilexi/Esau autez odio habui. Per istos vero fratres quid aliud datur intelligi q̃ in ecclesia que est congregatio fidelium. diuersa generatio filiorum quorum sunt aliqui solo nomine christia/ni. alij re simul ⁊ nomine. Mali subinde ꝑsequuntur bonos sicut Jacob et ab Esau multa ꝑpessus est. vix est itaq̃ Jacob in ecclesia quem non exerceat Esau malicia.

¶ Deniq̃ christi desponsationem cum a/nima singulari figurant nuptie Jacob cũ duabus sororibus Lya ⁊ Rachel. Lya a/ctiue vite. Rachel contemplatiue typũ ge/rit in anima deuota. quarum filios si nũe/rare ⁊ ad figuram traducere studeremus. recensendus esset libellꝰ ille Richardi pulcerrimus de duodecim patriarchis ad quem remittimus. ¶ Adde q̃ ad p̄dicta Hiesus totus desiderabilis tribꝫ animam sctãm appellat nominibꝫ in canticis/sororem filiaꝫ sponsam. Sororem ꝓpter coniunctionem sui cũ humana natura. Filiam ꝓpter cõiunctionem sui cum ecclesia que mr̄ est Spõsam ꝓpter cõiũctiõem sui ꝑ gratiam aut gloriam cum ip̄amet anima sancta. ¶ Consi/dera tandem et inuenies nuptias omnes istas factas esse in chana galilee. Hinc ysaias Zelꝰ dñi exercitiũ faciet has vicꝫ nuptias/Et hoc in galilea q̃ transmigrationẽ si/

gnificat vide q̃ mirabilis q̃ multiplex trãs
migratio. dum diues fit egenus/eternus tẽ
poralis/deus passibilis in p̃mo matrimo
nio. dum igitur scd̃o dimisit ecclesia suos er
rores/sua ydola/culturas deoꝝ/cerimoni/
as iudeoꝝ/dum in tertio fit anima de me/
retrice sponsa xp̃i/fit vxor regis summi q̃ p̃
us erat scortum vel mũdi vel caruis vel di/
7 aboli. ¶ Studiositas his auditis gratias
agens verita ẽ allegoriam vltra fatigare q̃/
mõlibet aut respo nsis que idcirco finez lo/
quendi fecit in imp̃cation ep̃ticipatiõis ha
bende cũ his nuptijs xp̃i et eccie nũc ⁊ in se
cula seculoꝝ. Mihi vero ad meip̃m reuer/
tenti zelus domus dei nõ defuit qui moni/
tionib⁹ sobrietatis obediens cõsenserat si/
lentio p̃teriri tunc declaratiõem duplicꝫ ap
posite cõsiderationis de vino sacre sapien/
tie/ Erat eni zelus scd̃am scientiam ꝓpterea
fugiebat ⁊ multiloquij tedium/⁊ amore re
dargutionis odiũ/p̃stolans cõmodius lo/
cum alterum tp̃s et actũ. Extimulauit me
nihilominus postmodũ crebro quidem et
multum sibi vocem dari. que si negaret pe
tebat omnia scriptꝫ inseri/inducebat seruũ
fabulose mide qui domini vidẽs asininas
aures quia prodere palam timuit submur
murauit et infodit terre/vnde ferunt arun/
dines exorte viciũ mide subsibilãtes Sua
debebat zelus in ꝓposito saltem ita fieri pro
nũcians/neq̃ scientiam sibi que tempa p̃/
sonas ⁊ loca circũspicit/neq̃ compassiõis
caritatem deesse. Recte quidem quoniam
hic demum zelus est laudabilis/ qui mala
quelibet auferre vult q̃ videt in domo dei
Sed si tollere nequit tolerat et gemit to/
lerat s̃m scientiam/gemit p̃ cõpassionẽ Est
itaq̃ scientia sine zelo languẽs Esset zelus
sine scientia p̃cipitans Esset vtrũq̃ si deẽt
compassio nimis amaricans ⁊ inducẽs nõ
tam correctiõem vitij q̃ irritatiõem odij/ze
lus igitur ad vim irascibilem/discretio ad
rationalez. compassio ad concupiscibilem
mouendas vno mutuo q̃ cõsensu spectãt
vt ordinatus in se sit totus homo potens
p̃ zeluz. sapiens p̃ discretionem beniuolus
p̃ compassionem assecutus in hoc ap̃pria/
ta beatissime trinitatis/que sunt potentie/
vigor/sapientie fulgor/beniuolentie dul/
cor. in quib⁹ fundant apud opationes lau
dabiles modus species ⁊ ordo. Item men
sura numerus ⁊ pondus. Rursum vnitas
veritas et bonitas/referẽdo singula singu/
lis ap̃priatis beatissime trinitati ex q̃ om/
nia efficienter p̃ quaz omnia exemplariter
in qua omnia finaliter existunt. sicut ẽ om
nibus causa essendi/ratio discernendi/⁊ or
do viuendi. Et quando zelus apud me cõ/
scium se fatebatur habere sibi socias scien/
tiam atq̃ compossionem p̃cipue que nihil
p̃ iniuriam. nihil in iram. scandalum. liuo
rem. odium vel rancorem cuiusuis persone
dicere vellet aut scribere sed ad extirpatiõz
errorũ ⁊ emendationẽ errantiũ morẽ ei ge
rere disposui/scriptis inserens que circa du
plicis p̃dicte cõsiderationis p̃tractiõem de
negligentia vini sacre scripture salubri mo
nitione videntur annotanda.

Erat igitur scd̃a ꝯsideratio q̃ in
nuptijs crescentis ecclesie ⁊c̃.
Feruor itaq̃ deuotionis qui
principes ⁊ alios dotãtes eccle
siam mouit vnde queso genitus fuit: si nõ
ex p̃cõcepto calore vini sp̃ũalis sacre scrip
ture vehentis ad eterna mentes suas terre
noꝝ amore calcato. Nũc autem si viderint
pincernas vini huius prelatos et docto/
res labi funditus in inferiora terre neq̃ vl
lam de sp̃ũalibus solicitudinem gerere q̃d
ni repetãt que dederunt causa cessante con
ferendi aut q̃ a noua saltem donatiõe tepe
scant. ¶ Ecce iam vidimus pl'imos in sa/
cris etiam lr̃is eruditos q̃ vitijs p̃latoꝝ ir/
ritati/zelantes domum dei non s̃m scienti
am/nequaq̃ timuerũt suggerere p̃ncipib⁹
et pp̃l'is vsq̃ ad p̃pessionẽ mortꝫ q̃ fas erat
eis tollere tp̃alia clericoꝝ habitualiter deli
quentiũ. Rursus q̃ bona eoꝝ nõ erant ni/
si pure elemosine. Q̃ insup̃ nõ erant tradi
ta nisi sub cõditione bñ viuẽdi ⁊ vtendi q̃
deficiente p̃ibat titulus iuris. neq̃ q̃cq̃ re
liquũ clero tali suij erat Adde q̃ nõ d̃fuerẽt
neq̃ desunt seculares cupidis auribꝫ ⁊ assẽ
su talia recipiẽtes/nihil aũt facilius q̃ per
suadere volẽtib⁹ spolia clericoꝝ/dũ vl' aua
ritia vel odiũ vel inuidia vel zelus indiscre
tus trahit eos. ¶ Opponũt alij p̃latꝫ ⁊ cle/
ricis paup̃tatem eccie p̃mitiue in apl'is ⁊ di
scipulis/ autenticant e celo missam vocem
dũ a Cõstantino dotata est eccia magꝫ di/
uino iuxta ꝓp̃hiam danielis de regno chri/
sti quã humano cõstituto. Hodie venenũ
effusũ est in eccia dei Que oĩa q̃d aliud q̃
spoliãdam esse loquũtur eccĩam. Verũ q̃d
antiq̃: q̃d sola lectiõe ꝯgnita ꝯmẽoram⁹: p̃
dicatũ ẽ solẽnit ap̃tissĩs v̄bis q̃ m̃dicitas

erat solum vel p̄cipuum mediū p̄dicatiōis verbi dei/quia spine diuitiarum suffocant verbum Et Paulo añ dum quereret ipe p̄dicans qui sunt p̄dicantes. Rñdit ꝓfecto soli mēdicantes quoniam pauꝑes inquit euangelisantur Taceo ꝙ dixerat antea q̄/dam ex mendicantibus p̄latis nos ꝑ nob̄ ꝑncipes habebimus aduersus p̄latos. sup̄ addidit alius/ac etiam mulieres/subintu/lit alter minaci vultu nos tale seminabim⁹ semen in vno die qd̄ eradicare ꝑ annuꝫ ne scietis neq̄ poteritis. hec et similia si nihi/li pendūtur a p̄latis secularibus/sibi defen sores suos seculares theologos vinum sa/cre saplentie ministrantes in puritate. vel abijciunt. vel negligunt. vel opprimūt. q̄d ꝯñtius est q̄ vt ꝑncipes dicant et statuant apud semetip̄os. si mendicitas solum vl' p̄cipuum medium est ad p̄dicatiōem verbi dei. cum nihil magis incumbat ecclisie pre latis q̄ huiusmodi p̄dicatio ꝓpter quam a postoli dixerunt nō est nos equum relinq̄re verbum dei et ministrare mensis. et pan lus ait/non misit me dominus baptisare. sed p̄dicare. quid eligibilius nobis est q̄ vt prelatos reducamus ad mendicitatem sub latis tot diuitijs ⁊ dotationib̄/in quibus ociosi gloriantur neq̄ superbiunt supra re gum et principum potestatem. Nihilo/minus hec et similia cum p̄dicantur dota/tionis ecclesie subuersiua fit applausus. si/gnificatur vt excurrat s̄mo. dum vero ꝑ fa/uore debito p̄latorum. ꝑ libertatibus eoꝝ ꝑ fidei quā tueri ꝓfessi sunt vsq̄ ad mortez defensione p̄dicatio fit. mox oscitant. inq̄/etantur submurmurant. exibilant tumul/tuantur finem vigent. Attendat pastoralis solicitudo. ne per impunitatem talinm cre scat in ecclesiastica hierarchia deordinatio horror atq̄ confusio. Unde si mendicitas post apostolos ⁊ sanctos doctores nouiter subintroducta. ministraret hodie sola vinū p̄dicationis ꝑ populos in ecclesie nuptijs In multis itaq̄ nūc male est fateor ecclesie sed in multis deteriora venirent/quemad/modū sumi poterit ex dicendis in altera cō sideratione patens argumentū. Ecce ve ro dum talia maditatio cordis mei secū re uolueret. cōspicere visa est hinc mendicita tem religiosoꝝ. hinc ꝓprietatem p̄latoꝝ q̄/rum vtraq̄ p̄dicabat laudes suas. alterius altera statui p̄ferre se cōtendens. Preoc cupauit mēdicitas ⁊ quis dubitauerit/in/quit/me p̄ferendam esse ꝓprietati vel a ꝓp/priationi temꝑalium. que volens esse ꝑfe/cta abij iuxta consilium christi. et vendidi omnia que habui. et dedi pauꝑibus. vt nu da sequerer expedite nuduꝫ christum Pre cello quidem in multis. sed quinq̄ p̄roga/tiuas eūerasse suffecerit. Mens nonne mihi liberior est ad cōtemplationem quo/niam egena sum. nō potens epulari quoti die laute ⁊ splendide. ꝓpterea neq̄ cibo ne/q̄ vino gratior in crapula ⁊ ebrietate. neq̄ somniculosa iaceo somno vino q̄ sepulta Sum insup̄ aptior ad p̄dicatiōem quo niam doceo nedū verb̄ studiosissime hau/stis ex intimo fonte sacre scripture. ⁊ artifi/ciosissime cōpositis in allegationib̄ in ri/gmis in rōnationib̄ miscēdo seculares au tores poetas ⁊ rhetores. Sed exemplo ꝓ/prio quod efficacissime doctrine genus est predico contemnendas esse seculi diuitias pompas honores atq̄ delicias. sequēs cri stum qui p̄us cepit facere: post docere. Quid tertio ꝙ elongātior sum ab adulati one q̄ nō temꝑale lucrum. nō fauorem di/uitum. nō applausum ppl'oꝝ sed sp̄ualem dumtaxat aīarum salutem exquiro. q̄d enī mihi est sup̄ terram. Quid p̄terea quar/to ꝙ a formidine resistentium verbo dei li/berata sum. dum ab eis maior effici nō am bio sed refugio. querens in nuptijs. ecclesie locū nouissimū nolēs p̄mos recubitus i ce nis. nec salutatiōes in foro. nec vocari ab hoībus rabi neq̄ p̄mos cathedras in sina gogis/seuiat mūdus vniuersus aduersuꝫ me ad quā me poterit sortem viliorem de/ijcere q̄ mēdica queram panem meum. Cōstat deniq̄ me liberatam esse ab omni solicitudine. Cur enī de crastino cogitarez que habens alimenta vndecūq̄ quesita et quibus tegar etiam vilissimis resarcitꝫ q̄ saccis cōtenta dego. cōsiderans aues celi q̄ neq̄ laborant. neq̄ nent. neq̄ cōgregāt in horrea et pater celestis pascit eas. Pro/prietas ex aduerso contendebat/primo iu xta sn̄iam Aresto. argumētis policiā socra tis ⁊ platonis ꝙ erat expedientior apd̄ ho mines presupposito peccato secus in statu gl'e Secus in originalis statu iusticie vbi fuissent oīa cōia. vbi nullus a ꝓpriando di xissꝫ hoc meū est. hoc est ꝟo tuū q̄m vnicui q̄ fuissent omnia subiecta sub pedibus ei⁹ Omittat̄ de singulis hominib̄ fiat d̄ p̄latꝫ ecclesie tantū s̄mo/quib̄ ego ꝓprietas mlt̄ū

offero fructū spūs/pīcipue ītuplicē ī edificatiōez sbdito. ¶ Dūt exme ꝑmo subsdia tpaliū. vnde mīam exerceāt apō subditos egētes afflictos ⁊ debiles pupillos vi/duas neq; sub specie pietat; ⁊ q̄st⁹/spolia q̄/runt onium neq; lac emungūt vsq; ad sanguinem. qō vt exercere posset scūs Thomas cantuarieñ/studuit vsq; ad mortē ꝓ/seruatione reddituū eccliasticarū decertare ¶ Habent exme plati scdo decētem ⁊ ho/nestum statum fulgentem ⁊ reuerendū co/ram pp̄lis/qui sicut aiales neq; satis capiunt celestia neq; virtutes interiores plene cōsiderant/ꝓterea facilīter egenos ⁊ pānosos homines p̄cipue si opportune ⁊ ꝑtune questuati fuerint vertunt in opprobriū vel cōtemptum/maxime dum non assunt eis opationes heroyce ⁊ miraculose. quem admodū fuit in sanctis ap̄lis ⁊ p̄līmis successoz. alioquin siquis ornatum exteriorē splendidum culpat in plātis/tollat ex consequenti p̄ciosissimos ⁊ p̄clarissimos quoslibet ritus ⁊ ornatus ab eccia que incedit sicut regina in tunicis casulis cappis ⁊ ceteris vestimētis deauratis circūdata varietate ¶ Adde tertio q; tyrannis incutio formidinem ego p̄petas. dum attendunt me paratam ⁊ potentem ⁊ talem esse que sufficiā eis resistere. ¶ In subditis p̄terea discolos et insolentes ego disciplinatas punatiōes potens exerceo/ne sua contra ꝓbos; vitam tam quietam p̄ualeat effrenis iniquitas et vt regētis conseruetur auctoritas ¶ Postremo sollicitudinem anxiam ⁊ quando/q; fraudium sectatricem ego ꝓprietas a prelatis et domesticis suis excludo. distribuēs vnicuiq; put opus est/ne vel rapere vel cogitare supra modu;. de crastino compellat eos egestas cui parum esse fidei dicit satiricus et lex. hec est ecclesie p̄mitiue institutio hec aurea mediocritas/quā Salomon optando descripsit Diuitias inquit ⁊ paupertatem ne dederis mihi/sed tantum victui meo tribue necessaria/pusilli animi est dic̄ Seneca non posse pati diuitias et indice/re sibi odiū auri vel argenti/refrenetur cupiditas. et sufficit ¶ Parabat ad hec mendicitas contentiosa voce responsionem ad ic̄ere p̄ponens se talem esse cui mediocritas amica est. quoniam nihil habens ipsa inre ꝓprietario/possidet omnia caritatis ⁊ sufficientie titulo/querit enim primum regnum dei ⁊ iusticiam eius/omnia idcirco apponuntur ei/nihil insuper se timere; defendit/nimirum quia nihil pdere habet. inultans illud saturici Lantabit vacuus coram latrone viatoz Concludit ꝓprietatem esse tumidam/elatam/pomposam/iactatricem sui. desidiosam. cecam. insciam ⁊ bebetem. que quia tangit picem diuitiarum inquinatur ab ea. ⁊ spinarum aculeis cruentata suffocatur. neq; pascit quia mercennaria est oues ꝓprias pabulo doctrine/sz emūgit vsq; ad sanguinem. et excoriat vsq; ad iteriora ossium ⁊ discrimem vite. ¶ Ceterū has impatienter ferens mendicitatis contumelias ipa ꝓprietas dici non potest qualia quanta q; reddere verba parabat/Vocans eam in p̄mis apostatam a lege qualibet nature scripture et gratie. nec deerat allegationum multiplicatio/Seductricem insuper arguebat eam/fallacem girouagā que penetrat sub obtentu/ne dum prolixe orationis/put loquitur apostolus. sz confessionis domos captiuas ducens mulierculas oneratas pctis/que rursus nomē bumile paupertatis facit instrumentum sibi et medium sub velamine p̄uilegioz ad omnes diuitias. delitias. pompas. cum sūmo ocio sine labore plus ceteris hominib; asse quendas. Pergebat vltra ꝓprietas inducere testes autenticos p se vita patrum augustinum. de opere monachoz libzum de sancto amore/ꝓpositiones domini Armacani cum similibus multis Que demū sectas habens inter se p diuersitate habitum et doctrinarum. coniungitur ad impugnationem ceteroz secularium ⁊ regulariū p̄latoz et doctoz ¶ Tum exhorrui fateor in ipa meditatione mea quando talem suboriri contentiosam hostilitatem p/prietatis et mendicitatis animaduerti qui prius in audiendis laudibus vtriusq; sedulus delectabar. Exclamo protinus. abite precor hinc/neq; iurgijs istis me fatigaueritis Itaq; non nostrum inter vos tantas componere lites. Ite potius ad experientiam/hec siquidez mentiri nescit de quibus nonit. nouit autem omnia ⁊ mentientes non patitur non redargui/hec ideo testis idonea hec iudex incorruptissima que si querebam hanc susceperit/suggerat ⁊ insinu et sacro sancto generali concilio/ Quid sentiendum insuper allegat; vtrimq; quid demum faciendum. Eteni si mendicitas probare voluerit testimonijs operum dilucidis q; ad illa p eaz proposita sit efficax mediatrix ipa prorsus suscipienda

fouenda q̄ iudicabitur. Similiter et pro/
prietas laudabitur ⁊ in p̄latis/si tales i eis
quales ꝓponit effectus opetur. Uerū p̄cla/
re dictū est a quodam respublica vel eccla/
stica non regitur p̄ si. sed nec solo dictamie
speculatiue vel imaginarie rō̄nis guberna
tur/executio requiritur in practicatione o/
peris q̄tum res humane p̄ iocis tempibus
et p̄sonis paciūtur. Denicq̄ est inuenire sta
tum imo nec hominez vuicū nisi rarissime
in quo granis virtutū mixte nō sunt plēs
numero palee defectuū. Nam et cuz tritico
crescūt zizania/qualia tolerare cōuenit/vel
sic eradicare ne sil' euellatur ⁊ triticū. Sil'r
vinū deuotionis secū fert acinos ⁊ feces q̄
rundam defectuū humane corruptiōis Ē
nitaꝫ status quilibet esse talis qualem vult
se estimari. atq̄ respectu finis sue cōstituti
onis cetera conet moderari. Sit mendici
tas vt p̄tendit/ad cōtemplatiōem liberior/
sit ad p̄dicatiōem vtilē aptior/sit ab adula
tione longior/sit a formidine ⁊ ambitione
remotior/sit ab omni tempaliū solicitudi/
ne quietior. Proprietas vero sicut gloriaꝫ
hospitalitatem exerceat. decēter ⁊ venerā
dū absq̄ fastu supfluo statū teneat/formi/
dinem tyrannis incutiat subditos insolen
tes coerceat/sollicitudinem noxiam et an/
xiam p̄cul a se suis q̄ familiaribꝫ abiiciat.
Deminerit tandez vtraq̄ iuxta comici sē
tentiam/quoniam hec omia in mēdicita/
te ⁊ p̄prietate talia sunt qualis est animus
vtentis. hoc cernere est in vino bono sapie
salutaris. Cuius odor sapor ⁊ vsus fit alijs
in egritudinem ⁊ mortem. alijs autē p̄ficit
ad sanitatem ⁊ vitam ꝑpetuā. Cōsumma/
ta est dictis istis secūda cōsideratio/sit trā/
situs in tertiam ⁊ postremam.

In nuptiis ec/

clesie nunq̄ deesse poterit ⁊c.

Ē i Prima huius p̄sideratiōis p̄tē
affirmat x̄pus sacerdos in eternuz/cui⁹ lex
si deficeret sacerdotiū non subsistere conse
quēs esset/sicut ecōuerso dicitt ap̄l's q̄ trās
lato sacerdotio necesse est vt legis transla/
tio fiat. Altera vero ps cōsideratiōis vti
nam falsa esset sed verissima eē nimis expti
datū est. alioquī nunq̄. tot errores tot in
sanias falsas/tot hereses menstruosissimas
cōsitas fuisse etiam vsq̄ ad adulteratiōē p̄
moꝝ p̄ncipioꝝ moraliū que sunt de p̄mis
impssionibꝫ ⁊ inscriptiōibꝫ nature/sensisse
mns in hoc cōcilio/in cuius gremio per a/
liquos fouentur nutriūtur multiplicantur
et augentur sicut infra mirabim⁹. Sūt q̄/
bus vinū sacre sapientie ⁊ odor eius vertiꝫ
in abominatiōem quoꝝ ista vox est Quid
ad nos fmo de fide satis est q̄ x̄piani sum⁹
credimus vt pentes nostri in simplicitate
bona/hoc sufficit ⁊ satis ē/q̄ scrutator ma
iestatis opprimeꝫ a gloria nec opus est al/
tiora se querer. Dicūtur hec ne dum a sim/
plicibꝫ ⁊ idiotis. sed a magnis p̄latis. q̄bus
ex officio competit patos semp esse debere
ad satisfactiōem omī poscēti rōem de ea q̄
in eis ē fide. Uox alioꝝ est dum ꝓpitiari q̄
ritur vel depurari vinum sacre fidei. queri/
mus pacem. querimus vnionem ⁊ ecce tur
batio. cōturbat enim vinum istud plīmos
diuisiones sectas odia dissensiones indu/
cit per vniuersum corpus huius sacri con
cilij. dissimulatio vel dilatio nōne salubri/
oꝝ nōne discretior existeret? Sunt alij nec
facile dixerim si deteriores p̄oribꝫ/scioq̄ in
saniores Bibunt illi quidem vinum sacre
scripture sed quia corruptis moribꝫ q̄si fe/
brilibus totidem humoribꝫ infecti sunt de
lirant aptissime ⁊ in ipis vt aiūt ianuis p̄n
cipioꝝ cespitant impīgūt palpāt ⁊ corru/
unt incurrentes illaz euangelice prophete
maledictiōem si ad allegoriam traducta sit
Uerū hi quoq̄ p̄ vino nescierūt ⁊ p̄ ebrie/
tate erraverunt/sacerdos ⁊ ꝓpha nescierūt
p̄ ebrietate absorpti sunt a vino. erraverūt
in ebrietate/nescierunt videntem. ignora/
verunt iudicium Sequitur omnis eē mē
se replete sunt vomitu sordium q̄ ita vt eēt
locus vltra. Dic vomit⁹ ⁊ he sordes q̄d ap
tius q̄ hereses ex indigestione vini sane fi
dei p̄deuntes significant. quibꝫ mensa sa/
cre scripture reddit abominabilis ⁊ hinc
videtur impleta de talibꝫ imp̄catio ꝓpheti/
ca fiat mēsa eoꝝ/mēsa sacre scripture/in la
queum ⁊ in retributiones ⁊ i scandalū. ob
scurentur oculi eoꝝ ne videant. Et iterum
psalmus alter. Turbati sunt ⁊ moti sunt si
cut ebrius. ⁊ omnis sapiētia eoꝝ devorata
est. Rursus in Jeremia Sume calicem vi
ni furoris huius. quia scz malos furere fa
cit q̄ patuit in iudeis invidis ⁊ auaris fu
rentibꝫ ad doctrinam x̄pi. Sequitur et p/
pinabis de illo cunctis gentibꝫ ad q̄s mit/
tam te ⁊ bibent ⁊ turbabuntur ⁊ insanient
a facie gladij quem ego mittam inter eos.
Sequitur bibite et inebriamini ⁊ vomite

et cadite/et nolite consurgere a facie gladij
quem ego mittam inter vus. Per gladiuz
hunc verbū dei/sicut ꝑ vnū doctrina fidei
mistice designatur. Exempla heu maledi/
ctionis huius nimis apparent apud non
nullos in nuptijs etiaz huius cōcilij posi/
tos Cuius hanc vnam vel maximam cām
accipe/ꝙ ad examinatiōem pestiferarū do
ctrinarū multipliciter euomitarū nequaq̄
datū est theologis ac iurispitis sepe ac libe
re cōuenire ꝓhiberi quesitū est hoc potius
vijs ⁊ exemplo nimiū scandalosis/ve deti/
mentibꝫ veritatem in mendacio/de q̄ Jere
mias/ vero mendatio opatus est stilus scri
barū mendax/dū in calice ꝓphano fit vini
theologici ꝓpinatio ¶ Quo circa pouatur
hic vna ex petitionibꝫ cōpositis/vt ex asser
tionū fieri examinatio ꝑ singulas natiōes
ꝓpter cās.xij. ¶ Primo qꝛ tandē sic oporte
bit examinationē huius doctrine fieri si ve
ra sit ⁊ sana/vt dogmatiset ꝑ xp̄ianitatē taz
ppl'o q̄ clero/et an sit in foro conscie salu/
briter cōsulenda et fiat hoc in cōe ꝑ singl'as
nationes et sacrū collegiū ꝑusq̄ ferat in cō
sessione snīa. ¶ Rursus secūdo qꝛ materia
talis est de qua possunt iudicare ne dū the
ologi sed canoniste ⁊ legiste ⁊ boni morales
īmo ⁊ generaliter omnes habentes sanum
⁊ integrū iudiciū rationis/cōcernūt em̄ p̄/
cepta moralia que sunt p̄ma p̄ncipia natu
raliter inserta cordibꝫ hoīm/licet etiaz sint
diuina lege repetita ⁊ iussa ꝓpter malicie nu
bē que scripturam hanc obtenebrās obfu/
scat in cordibꝫ malignoꝝ. ¶ Subinde qꝛ
constat ꝙ assidue scandala multiplicantur
occasione dilationis q̄ fit ⁊ facta est iaz per
annū cū dimidio ⁊ vltra in hoc sacro conci
lio/dum non est declaratū q̄d veritas hēat
supra p̄dictꝫ ¶ Amplius quarto ꝙ talis di
latio cedere videt in grāde dedecus hui⁹ sa
cri cōcilij dicētibꝫ multis vario mō ꝙ con/
ciliū materiā istam determinare vel nō au/
det qd̄ est timiditatis ⁊ ignauie/vel nescit
qd̄ est cecitatis ⁊ ignorantie/vl' nō vult qd̄
non est caritatis vel iusticie. ¶ Ampli⁹ q̄a
si tanta solicitudine damnati sunt errores
et errantes a p̄ncipio concilij vsq̄ nunc de
alijs terris ⁊ ꝓuintijs vbi multi potētes de
illis terris nedū nō querebāt hoc/sed totis
studijs ꝑ litteras et aliter obsistebant/g̃ues
nimis videretur ⁊ scandalosum in p̄dictis
terris ꝙ errores in regno francie seminati ī
notoriam seditionem et scandalū totius re
gni/in ꝑniciem incredibilem tam aīarū q̄
corporꝝ. non declararent hic vel damna/
rentur/cum hoc requirat rex franeie christi
anissimus cum cōcilio suo toto ⁊ p̄clarissi/
ma vniuersitas ꝑisieñ cū tanta instantia tā
ꝑ litteras patentes q̄ aliunde ⁊ cū testimo
nijs nimis credibilibus sup̄ scandalis ⁊ se
ditionibus ꝓuenientibꝫ assidue ex doctrīa
tali. Additur hic ꝙ principes dicere possēt
Johem huſ et errores suos fuisse damna/
tos/qꝛ erant cōtra p̄latos ⁊ clerū/sed dimit
tunt istos iohis parui qꝛ sunt cōtra princi
pes et seculares. licet ad veritatem tangunt
ecciasticos cū secularibꝫ sicut scribit impe/
rator ¶ Proinde sexto qꝛ serenissimus rex
romanoꝝ et dū p̄sens erat verbis ⁊ abn̄s li
teris attentissime recōmendauit cām istaz
et damnari ꝓcurauit istam assertionē Qui
libet tyrannus ⁊c̄. In qua virtualiter ⁊ suf
ficienter hec doctrina.ix. assertionū dāna/
ta est sicut patet intuentibꝫ et declarabitur
manifestius ex inspectione toti⁹ ꝓpōis p̄n/
cipal' Jo. ꝑui. ꝓducte ex ꝑte regꝫ frācie corā
toto concilio generali/cum instantissima
petitione examinationis diligentis de ea/
dem faciende. ¶ Septimo qꝛ ⁊ si forsitan
ſm aliquoꝝ iudiciū hec materia potuisset
ab initio dissimulari ad tempus hec dilatō
seu dissimulatio non habet mō locū/qꝛ ꝑ ī
portunitatē aliquoꝝ ne durius q̄d loqua
mur effectum est vt nedū dogmatizaretur
hec doctrina ꝑ vnū scz mgr̄m Jo. parui/sz
iam ꝑ plurimos in hoc concilio et alibi/q̄
quauersum ⁊ spāliter ꝑ totū regnū fraucie
cum multiplicatōe erroꝝ alioꝝ nō minus
ꝑiculosoꝝ/et cū autoritate illoꝝ qui se sub
scripserunt in modū cōitatis seu cōgrega/
tionis ne dicamus monopolij vel conspi/
rationis sicut in scedula fratrum mendicā
tium de quattuor ordinibus late patet.
¶ Amplius octauo qꝛ necesse est conclude
re ꝙ multi sunt heretici vel saltem hereticā
tes in hoc sacro concilio ⁊ alibi/qm̄ multi
ex vna ꝑte dicunt et constanter affirmāt ꝙ
hec doctrīa est erronea in fide ⁊ moribꝫ ac
multipliciter scandalosa. alij sunt in oppo
situm dicentes ꝙ hec doctrina est vera. alij
ꝙ est opīabilis. alij ꝙ est ꝓbabilis ad vtrā
q̄ ꝑtem. alij ꝙ est forsitan vera. alij ꝙ non
iudicio fidei reprobanda qꝛ nō ꝑtinet ad fi
dem. Constat aūt ꝙ assertiones iste sic cō/
trarie stare non possunt cum fidei puritate
et sine scandalo manifesto totius ecclesie.

Corrigendos esse errores

Est igitur de necessitate salutis ꝓuidendū
ꝑ hꝰ sacrosctm̄ cōciliū. ¶ Rursus cōtinuādo
qꝛ si fieret vt aliq̄ q̄runt dilatio ad futuruꝫ
pontificē vel cōciliū/esset grauis nota hu-
ius sacri cōcilij/qꝛ diceret̄ sicut p̄tactū ē ꝙ
materiam hanc terminare vel nō auderet/
vel nesciret vel nō vellet/ergo et futurus sū
mus pontifex rōnabilius posset excusatio
nem p̄tendere regerendo cnlpam sup̄ p̄la/
tos de hoc cōcilio/ꝙ vel timuerūt vel nesci
uerūt vel noluerunt ponere terminum tali
cause. Et cōstat ꝙ nō habebit plures cleri-
cos vnus papa q̄ꝫ habeat hoc cōciliū/nec
maiorem audaciam. ¶ Addo decimo q̄a
necesse est dicere ꝙ rex francie ⁊ vniuersitas
ꝑisieñ. ⁊ pene totus clerus francie decipiū
tur circa hanc materiam/quā tāto studio ꝓ
sequūtur vt damnet̄. aut ex altera ꝑte deci-
piunt̄ illi q̄ ad oppositū tendūt querentes
absolui ⁊ iustificari in hac cā/potest autem
p̄ñs cōciliū finem apponere/declarādo ve
ritatem cui omnes et singuli dicunt se pa/
ratos obedire/et ita cessabit oīs discordia.
¶ Subiūgatur vndecimo ꝙ iam videtur
modus debitus tractādi/debet em̄ cā fidei
tractari simpliciter ⁊ de plano sine strepitu
⁊ figura iudicij. Et ꝙ p̄us añ oīa fiat inq̄si
tio et determinatio de ip̄a veritate fidei et
suo ītereē q̄ꝫ ꝺ ītereē ꝑsōali cꝰ cūq̄ꝫ Dꝫ insu-
per audiri libere quilibet in denūciatione
sine hoc ꝙ q̄ratur inuolui ꝑ lites. debet p̄te
rea examinatio fieri nō in abscondito vl' ꝑ
scedulas nec ꝑ cōspirationes sed in publi-
co coram ꝑitis vt habeāt ad inuuicē colla-
tionem ⁊ examen diligens frequens ⁊ libe
rum/nec debent vota publicari saltē extra
cōciliū maxime cū signo notarioꝝ autenti
co p̄usq̄ꝫ factū taliter extiterit. Demū null⁹
ꝑitus p̄sertim theologus/pōt aut debet in
tali materia fidei tāq̄ꝫ suspectus repelli q̄n
intersit examini ⁊ iudicio/nisi forsan alle/
getur ⁊ ꝓbetur ꝯtra eum ꝙ est in fide meri-
to suspectus vel infectus. Utrū vero factū
fuerit oppositū oīm p̄dictoꝝ in ꝓcessu hu-
ius cāe iam notoriū ē et pateret ex ꝓcessu qꝛ
et ꝓpositū est interesse ꝑsonale ⁊ denūciato
res quesiti fuerūt inuolui ⁊ facte sunt inuo
lutiones ꝓcessuū non sine grauib⁹ expēsis
Et reuerendissimus in xp̄o pr̄ dñs cardīal'
cameraceñ. summus inter suos theologus
nō in fide ꝑ ꝺi grām suspect⁹ cōmissari⁹ ꝑ
hoc sacrum cōciliū repulsus est. Et magi/
stri in theologia nullū inter se potuerūt ex-
amen facere/deliberationes quoq̄ꝫ secreto
prius in sacco posite/sunt p̄usq̄ꝫ exaīarent̄
publicate ꝑ vniuersum regnum francie ⁊ a
libi cū signis notarioꝝ vbi nedū fidei sꝫ ꝑ-
sonis imminet grande scandalum et peri-
culū cum materia hec tangat magnos ⁊ po
tentes. Et apparet satis clare ex mō et for-
ma cuiuslibet deliberantis que ꝑsona sit vl'
que ꝑsone deliberātes q̄ꝫuis nō in scripta
sint noīa singuloꝝ sed aliquoꝝ et speciali-
ter mēdicantiū quattuor ordines exprimi
mur in scedula suas deliberationes conti/
nente. Attento etiam ꝙ alique deliberatio
nes loquūtur iniuriosissime cōtra magnos
et diuersos ⁊ innocētes/ita vt magis sint li
belli famosi ꝓtinus lacerandi q̄ꝫ deliberati
ones recipiende vel ꝓmulgende. ¶ Dicat̄
postremo et vltimo ꝙ ꝑ literas serenissimi
regis romanoꝝ et regis francie ac vniuer/
sitatꝭ ꝑisieñ. ⁊ ex notorietate facti ꝯstat ꝙ sē
tentia annullationis q̄ lata est ad vers⁹ sē-
tentiam ep̄i ꝑisieñ. ⁊ inquisitoris nullate/
nus explicando causas ānullationis gene
rauit ⁊ generat assidue scandala cōtra fidē.
⁊ ꝯtra bonū pacis ꝑ vniuersum francie re/
gnum apud doctos et indoctos/dum ad/
huc penderet ⁊ pendeat p̄ncipalis materia
fidei coram hoc sacro cōcilio. nec debuisset
accessoriū terminari p̄usq̄ꝫ hoc p̄ncipale.
Preterea necesse est necessitate p̄cepti diui
ni affirmatim/et salutis eterne ꝙ ad occur-
rendum istis et p̄oribus scandalis hoc sa/
crosanctum cōcilium q̄ꝫ citius cōmode fie-
ri poterit/sicut fieri cōmode cito pōt/deter
minet istꝺ p̄ncipale declarando vicꝫ verita
tem qm̄ hoc deciso cetera faciliter vel desci
dentur vel quiescent atq̄ꝫ sedabūtur. Sed
oportet vt p̄mittitur ⁊ instanter petit̄ exa/
minationem fieri in sacro dñoꝝ cardinali
um collegio et ꝑ singulas nationes ⁊c̄.
¶ Subiungatur sequens opuscum ꝓ cō-
plemento consideratiōis huius vltime vbi
videbit pius et sapiens lector quāta neces-
sitas incumbit apud reuerendissimos pa-
tres ac deo amabiles ep̄os cum p̄claris do
ctoribus et ceteris spectabilibus dominis
de cōcilio ꝓuisionem apponere. Attenden
do ꝙ ad extirpationem heresnm p̄cipue vo
cati collectiq̄ꝫ sunt.

Finit.

J

Hereticorum sermo sicut cancer serpit. ait aplus. Cancris autem morbida tabes / nisi cauterio celeri fortiq colaf / crescit assidue sua contagio nõ aliter hereticapestis que dũ se vult fouere fit egrior / dũ defensorem querit ille / mittit verbum in rete pedes suos et in maculis eius ambulat / se non euoluẽs sed inuoluens ac põdere / suo de errore in errorem means. Dierũ quippe est illud phicũ vno incõueniẽte dato multa sequũtur. pertim dum error est in pncipijs qui puus crescit in plimos / et fit velut vna cathena tenebrarũ qua colligant hereticiAduertere siquidẽ est q̃tas hoc vnũ icõueniens qõ est iustificatio mortis iniuste / quales et q̃t probnefas peperit et effuderit errorũ tenebras / hereses blasphemias et insanias falsas. ita vt iaz sedeat heresis velut autorisata in cathedra pestilentie puagãs corpus ecclesie / necq videtur remedij locus nisi p censuram iudicialem sacri cõcilij putrida labes cũ omni celeritate cauterisetur necq audiatur malesuada dissimulatio sua lactatrix et fautrix que spẽm discretiõis aut pietatis i summa desipientia / et impietate mẽtitur. Enumerabimus ergo nonnullos errorũ ramos ab bacyna mortis radice pdeũtes / iungendo quosdam alios / in gremio constañ. huius concilij positos vel in ppria forma vel in audientiũ intelligentia / vel in cõsequentia necessaria et certa / quatenus euitetur error cognitus qtũs insuper pastoralis sollicitudo / uidere vigilantius animetur. Q̃ phicalia et moralia nõ sũt de fide neq spectant ad iudiciũ fidei Q̃ hereses nõ pñt aut debent cõdemnari / nisi simul euocentur et damnẽtur errantes.

Q̃ ad ẽpos nullo mõ spectat heresum dãnatio qm maiores omnes cause q̃ sunt fidei sunt ad sedem aplicam referende. Q̃ nihil est iudicialiter fidei condemnandũ nisi cõtra fidei articulos in simbolo positos q̃niam solitales articuli ppie spectant ad fidem. Q̃ implicat eandem ppõem eẽ euidenter et fide credendam et asserens oppositum est hereticus. Q̃ nullus habitus fidei acquiritur p verbum christi / sed a solo deo infunditur / et asserens oppositum ẽ hereticus. Q̃ allegans iudicialia veteris legis / est eo ipo hereticus / Exemplũ de

K

ista si quis p industriam occiderit primus suum aut p insidias ab altari meo euelles eum vt moriatur. Q̃ demonstrata vna ppõne affirmatiua vl vlr posita hec cõsequentia est irridenda a logicis et erronea particularis negatiua que opponitur huic vniuersali affirmative ẽ vera / ergo hec vniuersalis est falsa. Q̃ nulla ppositio que potest ad aliquem sensum verum trahi vel apponi etiam de vi logice vel grammatice debet condemnari maxime iudicio fidei.

Q̃ iste non sunt condemnande / populares possunt ad arbitrium suum corrigere suppriores suos. Temporales dñi pñt auferre bona ecclesiasticorũ habitualit deliquẽtium. Ratio q̃ deus potest cõcedere predictis talem potestatem. Q̃ nullus alligatur virtute iuramenti pstiti / nisi ad illõ dũ tarat ad quod tunc aduertebat / actualiter se volens obligare. Q̃ iste terminus piudicium est analogus ad piudicium anie quod est peccatum / et ad piudicium corporis seu temporale detrimentum / ideo concedãda est ista simpliciter et catholice / Juramentum quomõcunq factum si vergat in piudicium iurantis vtoris sue / vel liberorũ / non est tenendum Q̃ sensus grammaticalis vel logicalis est sensus litteralis sacre scripture. et ideo sepe falsus. Q̃ demonstratis aliquibus assertionibus q̃s Jo. theologus tenetur explicita fide credere falsas esse et contra sacram scripturam si dicat idem Joban. q etiã angelo de celo non crederet si diceret eas esse veras / hoc ẽ blasphema et luciferiana supbia. Q̃ demõstratis aliquibus assertionibus q̃s Martinus theologus et plat / tenetur explicita fide credere falsas esse / et cõtra sacram scripturam / excusatur ab errore vel heresi vl ptinacia p ptestationes conditionatas dicẽdo vel scribendo q vult stare iudicio cõcilij generalis q̃tumcunq defendat interim q ille sunt pbabiles et forsitan vere / Inducens ad bocalios et se opponens nedamnentur. Q̃ assertiones eoipo reddunt pbabiles necq iudicio fidei veniunt reprobande / si habuerint doctores deliberantes p vtraq parte. Q̃ ppositio habens duos sensus vnum verum et alium falsum nullo modo debet iudicio fidei reprobari / etiã si fuerit scandalosa vel piarum aurium offensiua vel ad errorem inductiua. Q̃ assertiones posite p vnum doctorem i theo-

L

logia tanq̃ p regulis/aut maximis/aut veritatibus ad inferendum constitutiõem aliquam/nullo modo sunt iudicio fidei reprobande si possint advnum sensum trahi vel glosari/q̃tumcunq̃ conclusio fuerit erronea vel impia licet bene concedatur cum hilario q̃ intelligentia dictorum ex causis assumenda est dicendi. ¶ Nõ dicens se facere conformiter ad legem diuinam naturalem et moralem occidendo hominem non eget alio mandato iuditis cuiuscunq̃ qm̃ autorisatur a triplici lege put nec oportet q̃ assignet expresse talem legem. ¶ Nõ in occisione hominis non requiritur notorietas allegationum seu pbationum q̃ fecerit talia p que debuerat interfici taliter et a tali sic occisus. ¶ Nõ fur nocturnus q̃ insidiator viarum q̃ hereticus z sortilegus occiditur meritorie a quocunq̃ tẽ. etiã si potest horum quilibet duci ad iudicem suum nec immineat certũ mortis periculum occisori ꝓpter quod ipe debeat vim vi repellere occidendo. ¶ Nõ occisio hominis si fiat bona intentione redditur iusta vel excusabilis vocando intentionem bonam zelũ legis vel sui ꝓncipis. ¶ Nõ mors subita z improuisa acvillana que fit scz sine diffidatione ꝓuia. potest et debet meritorie christianis aliquibus non iudicialiter condemnatis aut bannitis inferri. imo q̃ hec est ꝓpria mors aliquor christianorum. ¶ Nõ fides q̃ius sit hosti seruanda/non tũ tyrãno ¶ Ex sortilegia et carmina sine tactu q̃cunq̃ hominis cõtra quẽ fiunt possint virtute sua hominem occidere non minus q̃ gladius defixus in corpore ¶ Ex ab hac lege Non occides excipitur tyrannus eo scz q̃ occidẽdus ẽ a quocunq̃ /iuxta legem illam Maleficos non patieris viuere. Et tẽ tyrannus qui in republica non iure ꝓncipari conatur. ¶ Ex Michael occidit luciferum eterna morte/ sine mandato dei quocunq̃ vel alterius Hilr ꝓbinees occidit Zambri sine mandato q̃cunq̃ dei vel alterius Et similiter Moyses egiptum et inde meruerunt. Et simil̃r Petrus volens occidere seruum pontificis ¶ Ex facieus cõfederationes z iuramento firmans multipliciter excusatur si nõ intendat aut vult eas seruare/dnm hoc facit vt occidendus non sibi p̃caueat/neq̃ percipiat q̃ debet occidi. ¶ Ex quotiens cũq̃ aliquis facit aliquam rem que est melior licet iurauerit illam non facere/ hoc non est piurium sed piurio contrarium. ¶ Ex meritorium est quãdoq̃ occidere hominẽ vel occidi facere sponte absq̃ autoritate iudiciaria extra casum necessitatis actualiter instantis seu periculi ineuitabilis nisi vis vi repelleretur occidendo/et secluſa reuelatione diuina ¶ Ex meritorium est quandoq̃ occidere hominem vel occidi facere sponte non sibi subditum nõ monitum/nõ diffidatum. qui neq̃ vim neq̃ mortem intendet actualiter. ¶ Ex meritorium est vt ꝑus occidere sponte hominem ex solis cõiecturis. seu factis que non habent euidentem/ vel notorietatem iuris vel facti. ¶ Ex meritorium est quandoq̃ occidere vel occidi facere sponte hominem qui nõ intentat actualiter vim vel mortem vbi neq̃ est accusator neq̃ testis neq̃ pars neq̃ iudex qui hoc mandauerit. ¶ Ex meritorium est q̃ q̃ occidere vel occidi facere sponte homines modis ꝓdictis sic q̃ potest cadere sub voto iuramento vel precepto et ex cõsequẽti sub debito q̃ sic fiat. ¶ Ex meritoriũ est quandoq̃ p insidias falsas occidere hominem voluntarie vel occidi facere z p blandicias fictas in quibus est vsq̃ ad mortez deceptio. ¶ Ex meritorium est quandoq̃ ĩmo debitum hominem christianum facere subito z viliter occidi/sicut bestiam precludendo q̃tum in occidente est/ salutem anime spũalem/z eo magis meritorium q̃ fit a ꝑsona maioris status atq̃ dignitatis. ¶ Ex meritoriuz est facere occidi homines nõ accusatum qz ꝑsumitur sortilegia fecisse aduersus regem suum/suppositio q̃ non constiterit legitime de actu vel non effectu huiusmodi sortilegiorum. ¶ Ex meritorium est confederationes deliberate factas z iuratas non tenere/suppositio q̃ absq̃ piudicio ac detrimento anime valeant obseruari. ¶ Ex qualibet lege datur cuilibz subiecto licentia tyrannum occidere. Itẽ peccat grauiter quilibet subiectus habens opportunitatem occidere et non occidit tyrannum. Et iterum autoritate legis diuine et exemplo xp̃i/cuilibet subiecto sine superiori interpte licitum est tyrannum occidere ¶ Ex nulla. ir. assertionum denunciarari debet fidei iudicio reprobari imo quamlibet illaz non foze iudicio fidei repbandaz debet eodem iudicio declarari qz nulla est contra scripturam sacram/Inter quas tã

sunt iste due scz decima ⁊ nona. Jus est ratio et equitas ꝙ omnis tyrannus occidat villane/gallice velameniant ꝑ exemplorationes ⁊ insidias. Et ꝓpria mors q̄ debent mori tyranni iufideles/occidere scz eos per bonas cautelas explorationes ⁊ insidias. Ju casu socialitatis iuramenti ꝓmissionis seu confederationis factarū ab vno milite ad alterum quocunqꝫ modo istud fiat aut fieri possit. Si contingat ꝙ istud vertatur in p̄iudicinm vnius ꝓmittentium aut confederatoꝝ/sponse sue aut suorum liberorū ipse de nullo tenetur eas obseruare. ¶ Ex nullus ep̄us potest de questionibus fidei cognoscere q̄tumcunqꝫ sint notarie false ⁊ scandalose opprobando vel reprobando doctrinam quia tunc faceret nouos articulos q̄uis bene possit et debeat hereticos condemnare. ¶ Ex non ideo ꝓpositiones spectant ad iudicium fidei approbatiue vl' reprobatiue qꝛ dicitur in eis aliquid licitū esse vel illicitum/meritorium vel demeritorium fieri ſm legem diuinam.

D

Sequuntur errores de alia materia.

¶ Ex mistica et sapientia in diuinis sunt formalitates realitir distincte. ¶ Ex receptio ꝑmarum annatarū per papam et dominos cardinales nunq̄ fieri potuit sine symoniaca prauitate ¶ Ex licuit pape ⁊ dominis cardinalibus querere solutionē primarum annatarum ab illis qui beneficiabantur incuria/vel alibi sic ꝙ non expedirentur eis bulle nisi prius realiter ⁊ defctō tales annatas soluissent/licuit etiam extorquere per arrestatiōem bullarum vel aliter ꝙ se omnib⁹ proprijs solituros obligarēt. ¶ Ex nulli q̄tumcunqꝫ multiplicati possint condere legem obligantez nisi summi pontificis adueniat autoritas. ¶ Ex concilium generale sine papa nūq̄ habere potest potestatem nisi limitatam quoniā non est nisi sue partes/que sunt p̄lati habentes potestatem tantūmodo limitatam. ¶ Ex gladij spūal' suprema potestas est in papa legitime presidente et residente total'r quo ad executionē talis gladij et non tūc in cōcilio generali. ¶ Ex gladij spūal' suprema potestas residet in ecclesia insep̄abiliter/q̄ ad iurisdictōem/sep̄abiliter autem quo ad executionem. ¶ Ex gladij spūal' suprema potestas sic est in papa legitime presidente et residente ꝙ ad opprobanda vel reꝓbanda in ecclesia solus ip̄e haberet diffinire et non concilium generale. ¶ Ex in concilio generali celebrato hierosolimis super cessatione legalium/Petrus non prefuit neq̄ diffiniuit/quia suspectus erat in illa materia/nec erat tunc legitime presidens et residens. ¶ Q̄ omnis papa conscius sibiq̄ est vel fuit hereticus post papatum/tenetur eo ip̄o cedere papatui/qꝛ nullum ius habz in ip̄o etiam si de nouo peniteat ⁊ secretum fuerit et ita de quolibet ep̄o vel in ecclesia beneficiato dicendum videretur. ¶ Q̄ in omni concilio generali in quo papa legitime p̄sidet ⁊ residet vox sua sic preponderat vocibus totius residui ꝙ nihil possunt diffinire sine eo/nec ip̄m ad aliquid quōlibet obligare. ¶ Q̄ papa dum accusatus est licet non quietus aut damnatus eo ip̄o nō legitime p̄sidet ⁊ residet circa quecunqꝫ diffinienda in generali concilio ¶ Q̄ accusatio pape ⁊ p̄cipue mors eius naturalis aut ciuilis/reddunt saltem per indirectū ꝙ ecclesia vel generale concilium maiorum sit potestatis in executione ⁊ diffinitione/q̄ papa nec accusato nec mortuo. ¶ Q̄ mendicitas est vnicum vel precipuum mediuz predicationis verbi dei/quoniam teste cristo Spine que sunt diuitie suffocant sem̄ quod est verbum dei et ꝙ ꝓfecto soli mēdicantes predicant/quia pauperes euangelisantur. ¶ Q̄ papa non est immediatus p̄latus omniū fidelium nec sponsus ecclesie vniuersalis sed solius romane. Alioquin quelibet ecclesia cathedralis haberet duos sponsos/papam ⁊ episcopum ¶ Q̄ papa est sic immediatus p̄latus omniū fidelium ꝙ potest ꝓ libito per se vel alios commissos omnia exercere licite/que potest quicū q̄ p̄latus vel curatus inferior etiaz vbi nō subest necessitas ꝓpter defectum inferioruz neq̄ rationabilis vtilitas. ¶ Q̄ omnis q̄ glosare defendere seu tenere p̄sumpserit vndecim articulos positos in pretensa bulla mendicantium que sic incipit. Regnās in excelsis. Ille tanq̄ hereticus est censendus et per inuocationem brachij secularis coercendus. ¶ Non obstante statuto concilij generalis omis vtriusqꝫ sexus quorum tamen articuloꝝ plures includunt illa q̄ soli

P

us facti sunt/nec sub fide cadunt/quos in/
super si concordari debeant glosare necesse
est. ¶ Confessi fratribus habentibus licẽ/
tiam generalem audiendi confessiones/ea
dem peccata que confessi fuerint iterum cõ
fiteri ꝑrio sacerdoti tenentur ¶ Stãte sta
tuto omẽs vtriusq; sexus edito in concilio
generali Romanus pontifex non põt face
re q; prochiani non teneantur cõfiteri om
nia peccata sua semel in ãno ꝑrio sacerdo
ti quẽ dicit esse prochialem curatuz/nec de
us posset hoc facere qz vt dicebat implicat
cõtradictiõem. ¶ Papa non potest dare li
centiam generalem audiendi confessiones
sed nec deus/quin confessus habenti licen
tiam generalem/teneatur iterum eadẽ pec/
cata confiteri suo ꝑrio sacerdoti quem di/
cit vt p̃mittitur prochialẽ curatum. ¶ Cõ
fessus fratri admisso in forma duduz' tenet
eadem peccata in numero iterũ curato con
fiteri/damnatur per Johannem papã. xxij
in statuto quod incipit Vas electionis
¶ Conclusiones Johannis de piliato dã
nate per Joban. xxij. sunt satis vere z a q̃/
cunq; licite possunt sufficienter teneri.
Statutum Johis. xxij. editũ. Vas electi/
onis. est irritũ z inane. qz cũ illud fecit here
ticus erat/et ꝑ consequens quicquid qõ fe
cit dictus Joban. siue mendicãtibus siue
alijs ante reuocationẽ inane fuit. ¶ Stã/
te statuto omnes vtriusq; sexus nec de⁹ nec
papa de potentia potest facere quin confes
sus fratri mendicanti admisso. iterum tene
atur cõfiteri suo curato ¶ Confessio fratri
bus admissis facta est dubitabilis z incer/
ta que ꝑter homines tenentur dimittere i/
certum/et sic solum confiteri suis sacerdoti
bus curam animarũ habẽtibus sub pena
peccati mortalis ¶ Quãuis fratres admis
si habeant autoritatem absoluendi z audi
endi confessiones. tñ populus subiect⁹ nõ
habet potestatem accedendi ad mendican
tes admissos sine licentia ꝑtis sacerdotis.
¶ Fratres petentes ꝓuilegia ꝑ confessiõi/
bus audiendis et sepulturis habendis sũt
in peccato mortali/et romani pontifices ta
lia ꝓuilegia concedentes mendicantibus/
aut eisdem cõfitentibus confirmantes/sũt
in peccato mortali z excõmunicati z nõ fu
erunt pastores sz fures et fratres latrones z
lupi. ¶ Sacerdos curatus dans licentiã
mendicantibus audiendi cõfessiones/ma
gis dispensat cum statuto ecclesie/ Omnes
vtriusq; sexus q̃ papa fratribus dans licẽ
tiam mendicantibus/iuxta formam decre
talis dudum. ¶ Ex nulla ꝓpositio seu con
stitutio infra scriptarum octo deuiat a ve/
ra z sana doctrina fidei sed a quolibet fide/
li catholico proponi z recipi põt/absq; eo
q; potuerit vel possit a quoq; zelũ fidei ha/
bente et sane intelligente de errore vel scan
dalo et in sana doctrina reꝑhendi put ex te
nore earum apparet euidenter. ¶ Quilibz
subiectus z vasallus qui ꝑ cupiditatẽ frau
dem sortilegium et malum ingenium ma/
chinatur contra salutem corporalem sui re
gis z superiorum dñi ꝑ tollendo sibi z sbtra/
gendo ab eo suaz nobilissimũ z altissimam
dominationem peccat tam grauiter z com
mittit tam horribile crimen sicut est cri/
men lese maiestatis in ꝓmo gradu Et ꝑ cõ
sequens est dignus duplici morte et ꝓmat
scõa/quia quilibet subiectus z vasallus sic
faciens est tyrannus infidelis suo regi z do
mino superiori peccat q; moraliter/ꝓbatur
autoritate beati Greg. dicentis/ Tyrãnus
ẽ q̃ in republica nõ iure ꝓncipatur aut ꝓn/
cipari conatur. Nam sicut regnum rectus
principatus dicitur sicut z tyrannus domi
nium puersum nuncupatur. ¶ Licet in ca
su ꝓdicto quilibet vasallus et subiectus sit
dignus duplici morte/z committat tã hor
ribile crimen non possit nimis puniri/ta/
men plus puniẽdus est vnus miles q̃ vn⁹
simplex subiectus. Et in isto casu Baro q̃
vnus simplex miles. z vnus comes q̃ vn⁹
baro . vnus dux q̃ vnus comes. cogna/
tus regis q̃ extraneus. frater regis q̃ cogt⁹
et filius regis q̃ frater ¶ In casu ꝓdicto li
citum est vnicuiq; subiecto sine quocunq;
mandato aut precepto sm leges naturales
moralem z diuinam occidere aut facere oc
cidi illum eundem proditorem infidelem z
tyrannum Et non solum est licitum sz hor
ribile et meritorium/maxime quando est
tam grandis potestatis q; iusticia non po/
test de eo fieri bono modo per superiorez Et
quando perseuerant in sua malicia/nec se
vult corrigere nec emẽdare z specialiter qñ
est periculum in mora. ¶ In casu supradi
cto magis honorabile licitum z meritoriũ
est/q; ille tyrannus infidelis sit occisus aut
fiat occidi per vnum de pentibus z subie/
ctis dicti regis q̃ ꝑ vnum extraneum qui

non est de sanguine regali, et per vnum ducem q̄z per vnum comitem. per vnum comitem q̄z per vnum baronem. per vnū baronem q̄z per vnum simplicem militem. p vnum militem q̄z per vnum simplicem sb̄iectum. ¶ In casu allegantiarum iuramē-torum, promissionum, et considerationuz factorum militis ad alterum, quocūq; modo sit aut esse possit, si contingat q̄ eas seruare vergat in preiudicium sui principis/ eius sponse suoz liberoz/ aut reipublice nō teneť tal' miles eas ob seruare imo i tali casu eas seruare et tēre eēt facere ꝺ leges moralē naturalē z diuinam ¶ Si contingat q̄ dicte allegantie vergant in preiudicium animę vite aut alterius p̄mittentium, z confederatoz sue sponse aut suoz infantium/ ipē de nullo teneť eas seruare. ¶ In casu predicto licitum est vnicuiq; subiecto honorabile z meritoriū occidere seu occidi facere supradictum tyrannum, pditoz et infidelem suo regi et superiori domino/ per astucias cautelas et insidias Est enim licitum dissimulare et tacere suam voluntatem sic faciēdi. ¶ Quilibet subiectus z vasallus qui a proposito deliberate machinatur contra salutem sui regis et superioris/ domini/ pro faciendo ipsum mori i lāguore cupiditate habendi suam coronam z dominationem facit consecrari aut magis p̄ie execrari in nomine demonum/ enses dagas/ pugiones/ aut cutellos/ virgas aut anullos aureas facit dedicari iu nomie demonum per necromanticos facientes īuocationes caracteres/ sortilegia/ superstitutiones/ et maleficia. Et post facit apponi z figi per corpus mortui dissuspesi de patibulo. z dictos anulos facit poni ī ore mortui p̄dicti/ et facit dimitti spacio plurium dieꝝ cum grandi abominatione z horroze/ pro pficiendis dictis maleficijs et vna cū hoc portat supra se in vno panniculo ligato et consuto/ de ossibus et pilis loci/ inhonesti dicti mortui dissuspensi. ille et omnes qui hoc faciunt non solum committunt crimē lese maiestatis humane in p̄mo gradu. immo committunt crimen lese maiestatis diuine etiam in primo gradu/ et sunt prodi-toz et infideles regi suo/ et deo suo creatori/ et sicut idolatre et coruptoz falsarij fidei catholice sunt digni duplici morte/ z p̄ma et secunda/ maxime quando dicta sortilegia/ superstitutiones et maleficia sortiuntur suum effectum in persona regis/ p̄ medium p̄raue crudelitatis dictoz machinatoz inuocatoz z necromanticoz.

Finit

R

Sermo eiusdem

S

in festo purificationis beatissime Marie habitus in concilio constantien.

SUscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Scriptum est p̄s. xlvij. et in introitu misse p̄sentis iocundissime solennitatis celebriter decantatum. ¶ Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Adim⁹ cuz fiducia thronū gratie tue/ vt misericordiam inueniam⁹ et gratiam in auxilio oppoztuno.

Adimus et te benedictissima virgo/ q̄ mater es gratie/ mater et regia misericordie/ q̄ dudum misericordiam incarnatam suscepisti in medio virginalis vteri tui/ dum domus pudici pectoris templum repente fit dei/ quā hodie te p̄ntante suscepimus corporaliter/ et quotidie suscipimus sacramētaliter in medio templi materialis. Suscipiamus nūc banc ip̄am misericordiaz spi-

ritualiter & inuisibiliter in medio templi cordis nostri/qđ est anima nostra/templū dei sanctum est qđ estis vos/inquit apostolus Fiat hoc nobis te p nobis misericordiam exorante virgo misericordissima quā iō salutamus implorantes & dicentes. Aue gratia plena. ℣ Suscepimus deus &c. Ecce q apertis fidei oculis /in lumine veritatis euangelice conspiciendum nobis offertur gratum et grande spectaculum Offertur pulcerrima sctissima q̄ pcessio dñi de bethleem vbi natus/vbi circūcisus/vbi adoratus fuerat Jesus.expectatio gentium/desiderium celestium eternoꝝ/mia et salus nostra/aduenit gloriosa mater sua /comitata viro suo iusto Joseph/cui virgo ꝑ gini matrimonialiter nō carnaliter iuncta erat.aduenit ad templum sanctum hierlm/distās a hierusalem p duas circiter leucas seu quatuor milaria parua. ℣ Baiulabat eadē decora virgo/tenero letoq̄ cōplexu puerum suum Jesum/tanq̄ signaculum super cor suum/& quasi signum sup brachium suum dicens ex sponsa. Dilectus meus mihi et ego illi inter vbera mea cōmorabitur /talis est dilectus meus O filie hierusalem/pulcer & decorus/et ipe totus desiderabilis. ℣ Aduenit et ipe Symeon senex iustus & timoratus/et ideo beatus q timoratus/nam beatus vir qui semp est pauidus aduenit eadē hora in spū ad templum vbi erat mlier illa fortis & annosa que non recedebat de tēplo ieiunijs & obsecrationibus seruiēs die ac nocte/anna scz pphetissa filia Phanuel de tribu Asser. ℣ Cōuenerunt nō dubium et alij multi iuuenes & virgines senes cum iuuenibus dum aduenuret ad templum suū sanctum dñator dominus quē querebat ecclesia et saluator ipe quē volebat/speciosus forma p filijs hominū/desideratus cunctis gentibus.nobis natus.nobis datus ex intacta virgine quē pphā suspirabundus optabat dicens. Ostende nobis domine misericordiam tuam/et salutare tuum da nobis/Deus meus inquit misericordia mea. Et rursus Dic anime mee salus tua ego sum. ℣ Exulta nūc & exhilaresce tu qui perieras miser ande homo.exulta satis iocūdare.iubila et gratias age/ecce ne dum ostenditur sed offertur tibi ille qui ē misericordia tua et salus tua Jesus benedictus.nam q̄d Jesus nisi salus/cui⁹ interptatio est saluator

Hoc sentiens et grate rememorans omnis ecclesia sanctoꝝ congratulatur et congaudet ad oblatiōem tanti doni/cōcinens & dicens Suscepimus deus miam tuaz in medio templi tui. ℣ Desiderabat itaq̄ peccator et reus homo/non sapientiam accusantem/non iusticiam cōdemnantez/non potentiam penitentem/sed misericordiam indulgentem & saluantem ℣ Hominem nimirum sub peccato venūdatum & p inobediētiam criminis lese maiestatis reum et miserum euocabat & accusabat sapiētia Adam vbi es? Gen.iij. At non inueniebatur excusandi vel latendi locus/dum ait Quis tibi nunciauit q nudus esses/nisi q ex ligno ō quo pceperam tibi ne comederes comedisti? Hinc Job trepidus dicebat. Si voluerit mecū in iudicio cōtendere non potero respondere vnū p mille.et pū. Non intres in iudiciū cum seruo tuo dñe q non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens/ Nō onero me libenter allegationū quotationibus vbi nihil est ambugiū vel pbādū ℣ Porro iusticia sic accusatum cōdemnabat/ita vt nō esset locus appellatiōi. q audisti vocem vxoris tue /et comedisti de ligno vite ex quo pceperā tibi ne comederes maledicta terra &c. Hoc attendens Job dicebat verebar omnia opera mea sciēs q non pceres delinquēti. ℣ Hoiem sic denicz accusatum p sapiam/sic damnatum p iusticiam/ flagellabat & sniam executioni demādabat potētia/nec erat locus euasiōis Eiecit quippe Adam & collocauit ante paradisum voluptatis cherubin & flāmeū gladiū atq̄ versatilem/ad custodiendam viam; ligni vite.hinc pū. Afortitudine manus tue ego defeci. Et Job. Non est qui de manu tua possit eruere &c. ℣ Nō ergo petebam⁹ sapientiam cui respondere nesciebam⁹/nō iusticiam cuius damnatiōem euadere nō poteramus.neq̄ potētiā cuius punitiōes et iram ferre nemo poterat.neq̄ in celo.neq̄ in paradiso/neq̄ in mundo.patuit in lucifero in Adam in diluuio/in submersiōe pētapolis in momento. Sed misericordias querebamus in dulgentē quā hodie suscepimus o benignissime deus in medio templi tui. ℣ Aduenerat prius in medio templi virginalis vteri/quo nullus in terr̄ sāctior locus erat fm Augustinū.dū respondit maria.Ecce ancilla domini/fiat michi

ſm verbum tuum ſed ſibi ſoli et virginali ſponſo ſuo Joſeph cui reuelatio facta fue/rat tam ab angelo q̄ a Maria notum erat Apparuerunt in die natiuitas. ſed paucis ſcz paſtoribus. Innotuerat in die epipha/nie. ſed paucis regibus qui venerunt ab o/riente. hodie vero ſicut audiuimus ſic vidi/mus Dum ſuſcepimus miſericordiam tuā miſericordiſſime deus in medio templi tui Gratias tibi pater miſericordiarū ⁊ de⁹ totius conſolationis qz celaſti ſapientiam in infantili etate ne accuſet iuſticiam in bu/manitate. ne cōdemnet quia p nobis dam/nata ē. potētiā in infirmitate ne ſeuiat ⁊ cru/ciet quib⁹ ſupatis datur triumphus gratie datur ⁊ miſericordie vt dominetur ⁊ ſuper exalter iudiciū. Nam miſerationes eius ſu/per omnia opera eius. hac indigebam⁹ hāc optabamus. hanc hodie ſuſcepimus i me/dio templi tui deus. dum verificatum eſt il/lud inuēcule timpaniſtrie ſctē marie Su/ſcepit iſrael puerum ſuum recordatus mi/ſericordie ſue/hec ſunt viſcera miſericordie dei noſtri/quibus viſitauit nos oriens ex/alto. Gratias tibi p̄cellentia doni qđ eſt miſericordia quia etiam laudabili⁹ vite hominū inquit Aug⁹ ſi ſemota miſericor/dia iudicetur. Gratias ⁊ p cōgruentia loci/qz in medio templi qđ eſt locus cōitat⁹ ad quē omnes poſſunt accedere ⁊ equalitatis medium eſt qđ attingere quiſq; poteſt Sā/ctum eſt templum tuū/mirabile in equita/te ait ps̄. Et quid aliud miſtice templuz iſtud q̄ eccia ſctō⁹ q̄ conciliū iuſto⁹ et cō/gregatio vbi ſunt magna opera domini ex/quiſita in omnes volūtas eius ⁊c Decā/tet nūc igitur hec eccia ſancto⁹. hoc conci/lium iuſto⁹. hec cōgregatio taliū. de quib⁹ dicit ap̄lus Jam non eſtis boſpites et ad/uene. ſed eſtis ciues ſctō⁹ ⁊ domeſtici dei/ ſup edificati ſup fundamento ap̄lo⁹ ⁊ ꝓphe/tarum ip̄o ſummo angalari lapide xp̄o i q̄ bu/ſequit in quo oīs edificatio conſtructa cre/ſcit in templū ſanctū in dño. Decantet⁹ ⁊ ex/ulter in iubilo cordis ſui dicens. Suſcepi/mus deus mīam tuā in medio templi tui. ⁊ ita plane ſuſcepimus vt implerū ſit qđ pro/pheta p̄dixerat. Mia dñi plena eſt terra. et iterū confirmata eſt ſup nos mia eius cum reliquis in hanc ſniam. Dum hec in ip/ſa meditatione mea que nūc loquenda fue/rant p̄pus ip̄e mecū reuoluerem p gebaz ſic erumpe in vocem iocunditatis ⁊ laudis in verba cōſolationis leticie ac edificationis ſpūalis iuxta ſenſum anagogicuz p̄aſſum/pti thematis noſtri. Studebam exp̄ri/mere qualem in templo cordis noſtri pro/ceſſionem agere nos hodie cōuenit In qua miſtice fuit Maria Joſeph Simeon ⁊ an/na/figurantes quattuor virtutes cardina/les. In qua ſint p̄terea lucerne ardentes in manibus p exēpiū cōuerſationes lumino/ſe ⁊ honeſte in fide ſpe et caritate quas figu/rat triplex ignis ꝓprietas fulgor ſcz vigor ⁊ ardor/fides fulget i vi rōli. ſpes roborat in/ira ſcibili. caritas ardet in concupiſcibili q̄ ad tria appropiata patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus/ſancti. in patre vigorem. in filio fulgorem. in ſpūſancto ardorem concipimus De/cet rurſus offerre par turturum mutue dile/ctionis in omni caſtitate/duos pullos co/lumbarum in ſancta fecunditate bonorum operationum. Adornetur templum cordis noſtri floſculis piorum deſideriorum et ber/bulis virentibus ſanctarum meditationū coſpergatur Suſcipiamus benedictū pu/erum Jeſum inter vlnas caſtiſſime devoti/onis confiteamur ei cum Anna ꝓphetiſſa leuantes ſurſum corda/et cuz iuſto Nūme/one deprimamus quiſq; hoc cāticum Nūc dimittis ſeruum tuum domine ſm verbum tuum in pace ⁊c. Jta p gebam medita/bundus dictare mecum que dicerem vobi/ſcum. dum ecce ſtudioſitas ſpeculatrix aſti/tiſſe viſa eſt/tum ſatis a puero familiaris/ huic anne primus cognita eſt. hec plimas i/culcare queſtiunculas ⁊ efflagitare reſpon/ſiones cepit ⁊ vbi me attentum videt. y

Dic inquit ſi maria legi purificatiōis erat obnoxia? qz ſi ſic/peccauerat/ſi non/finge/re videbatur et opere mentiri/ſimulans quod non erat ⁊ cur non hoc tempe mulie/res eidem purificationis legi ſubdite ſunt Dic ſi puer Jeſus vere factus eſt ſub le/ge ſicut dicit apoſtolus quia conſtat ſecun/duz dños iuriſtas/q̄ p̄nceps ſolutus eſt le/gibus. Dic cur Simeon dixit de puero Jeſu q̄ hic poſitus erat in ruinam ⁊ ſignū cui contradicetur qualiter in ruinam poſi/tus erat qui venerat ad ſalutem/quo pacto poſitus eſt in ſcandalum qz ve p quē ſcan/dalum venit? Dic cur iterū dixit ad ma/riam Et tuam ipſius animam pertranſibit gladius vt reuelentur ex multis cordibus cogitatiōes ⁊c. Dic ſi ex verbo h̄ maria p̄coḡuit acerbiſſimam filij paſſionē q̄ ſi ſic

nonne consequens fuit vt acerbissimo do
lorum gladio iam ex tunc foderetur. que ta
men eũ leta cernebat gestabat offerebat q̃
qui se prius obtulerat deo patri in medio
virginalis vteri mox ab instanti concepti
onis sue benedicte. ¶ Dic cur nõ fit festiui
tas apud latinos de ipso Joseph virgina/
li viro Marie nutricio ⁊ gerulo pueri Je/
su fidelissimo cui testimonium dat euange
lica veritas q̃ iustus erat q̃ ei Jesus ip̃e q̃
est deus benedictus/ mira res subdit⁹ erat/
et ita de plurimis ei⁹ excellẽtijs ⁊ virtutib⁹
egregijs quemadmodum etate nostra non
nulli conscripserunt. Si gratitudo repen
denda est deo ꝓ coniunctõne ecclesie cũ no
uo ⁊ vnico summo pontifice sponso suo q̃
retributio cõuenientior q̃ vt de virginali
ꝯiugio ioseph et marie fiat ĩsignis aliq̃ cele
z britas ĩ eccĩa ¶ Dic vñ mos ꝑmit⁹ ĩoleuit
q̃ ardentes hodie ferrent̃ cerei et cãdele et si
sit hoc fauore ritibus gentilium ꝓserpinaꝫ
quasi ꝑditam cum facibus querentium
¶ Dic cur Maria que nuper ditata fuerat
ex donis magorum non obtulit agnum q̃
diuitum erat oblatio? ¶ Dic qua arte qui
bus indicijs cognoscere poterat/ q̃ Anna
ꝓphicum habebat spiricum vbi grandis ẽ
de ꝓphetijs sermo/ et ad interp̃tandum dif
ficilis? ¶ Dic cur Jhesus dicitur nedum
misericors sed ip̃a misericordia cum tamẽ
plurimos deserat in tanta miseria ita vt plã
gendum potius esse videatur ⁊ dicendum
Suscepimus deus miseriam et non mise
ricordiam ⁊c̃. ¶ Dic qualiter stat cum lib̃
tate vel meritis id q̃d ꝺ misericordia dicit a
postolus q̃ non ex operibus dictum est E
sau dilexi Jacob autem odio habui. et ite/
rum non est volentis neq̃ currentis. sꝫ dei
miserantis. Nam si sola misericordia sal/
uat quid agit arbitrium q̃d proficit cona/
tus eius ad meritum/ cui⁹ vult miseretur ⁊
quẽ vult induat? ¶ Dic cur apud atheniẽ
ses templum mĩe carebat simulacro nulli
q̃ inclusa metallo forma dei inquit statius
mẽtes hĩtare ⁊ pectora gaudet loq̃t̃ de mi/
sericordia. ¶ Multiplicata magis ac ma/
gis videbatur studiositas speculatrix hui⁹
modi questiones. vt de fructibus et vtilib⁹
misericordie quibus modis conquiritur?
quibus etiam ritibus animam purificat/
verbigenã. q̃lit̃ ad eius curiam appellatur
a curia iusticie/ quid in templo cordis est
altare quid atrium/ quid sanctasanctorum
quid cimiterium. et ita de reliquis etiaꝫ vs
q̃ ad curiositatem vel garrule loquacitatis
vicium/ cui dum morem gerere responden
do pararet animus accõmode satis ad pre
sentis celebritatis misterium (horresco re/
ferens) lamentabilis de repente vox inso
nuit ex ore ꝓphico clamans ⁊ conquerens
¶ Corruit in platea ꝟitas. Obstupui visu
subito gelidus q̃ pererrat ossa tremor. Nã
o luctuosissimum o lugubre spectaculum
videre veritatem que preualet. que sup̃ om
nia vincit prostratam positam q̃ in ruinã
et in signum cui contradicitur/ ¶ Hãc sb̃/
leuare misericordia soror sua nitebatur.
Ita enim misericordia et veritas obuiaue
rũt sibi. sed obsistebat ⁊ reclamabat triplex
error velatus cortice iurium positiuoꝝ nõ
recte intellectoꝝ ad regulam diuini iuris ⁊
catholice veritatis. ¶ Error prius abicie
bat prelatos ⁊ ordinarios/ ne subleuarent
misericorditer veritatẽ/ Hoc inquit ad ve
strum nequaq̃ officium pertinet/ maiores
enĩ cause sunt ad solam apostolicam sedeꝫ
referende allegabat glosa/ cum concordan
tijs decreti. ¶ Preclamabat error alter q̃
non poterat subleuari misercorditer veri/
tas nisi prius vel simul euocaretur et assi/
steret aliquis qui ꝑstrauerat ꝟitatem Sb̃
iungebat tertius error non esse curandum
apud iudices fidei si veritas mores respi/
ciens corruisset in plateis/ errant enim ta/
lia ab eis que fidem respiciunt aliena.
Submurmurabat quatuor inter hec hu/
man⁹ timor/ cauete a scandalis si subleua/
ueritis veritatem/ cauete ne causam et fc̃m
verum/ ex quo tñ ius oritur ponatis in me
medium. alioquin mors imminet credite
mors. ¶ Atuero misericordia vt erat tota
visceribus affluens pietatis ⁊ zelans super
veritate et animarum salute q̃ optabat ꝓ/
pheta dicens Corripiet me iustus in mise
ricordia et ĩcrepabit me/ h̃ in q̃ iussit et ob
testata est quatinus aduersus triplicez hãc
errorem pestem improbam/ ceteris preter/
missis insurgerem/ neq̃ enim aliud opus
esse sibi misericordia gratius vel acceptius
affirmabat q̃ ad extirpationem errorum ⁊
emendationem errantiũ opportune ⁊ im/
portune vigilanter intendere. exemplifica
bat de mr̃ibus quos ego inquit misericor
dia taliter affeceram. q̃ tanto succẽderam
veritatis zelo q̃ persecutores suos torto/
res/ tyrannos/ et interfectores/ non de-

sinebant ab erroribus tetris auertere cona
ri/qtūs ad eos veritas luminosa venirz/sic
Petrus ⁊ Paulus Nerorem/sic Johānes
herodem/et ita de reliquis/misericordissi/
me dilecerunt/quos tamen apte culpauerīt
nō sinere enī peccatores ex snīa agere ma/
gne mīe indiciū est. Uide oro qm̄ crudeli/
or altera nō est impietas/q̄ dum laudatur
peccator in desiderijs anime sue/ et iniqu⁹
benedicit̄ dū iustificatur impius ꝓ mune
ribꝫ/dum euenit illa ꝓphe crudelis lamenta
tio. ꝓphe tui viderunt tibi falsa ⁊ stulta/nec
apiebant iniquitatem tuam vt te ad penitē
tiam ꝓuocarēt. Et heu iam inquit mīa/ ne
dum iam nō aperitur iniquitas ꝑ ꝓphas
p̄latos scz doctores ⁊ cōfessores sed iustifi/
catur sed attollit̄ et defendit̄ etiaz in medio
templi. in p̄sentia sacrosancti huius conci
lij. Lōgus essem si cūcta ꝓsequerer mīe ver
ba plena gemitibꝫ/plena suspirijs/plēa sin
B gultibꝫ. lacrimis atq̄ plangoribꝫ. ¶ Ego
vero reuerendissimi patres ⁊ viri celeberri
mi insignes egregij sapiētes et doctissimi/
q̄d dicerem? q̄d rn̄derem? sic pulsat⁹ sic ob/
testat⁹ in ip̄o meditatōis mee secreto/ꝑ mi
scricordiā cōdolētem venienti q̄ tam infeli
citer ⁊ fede corruerat in plateis. Enitebar
obsequi mīe prout equum erat. sed de ꝓfi/
ciendo vix vlla superat spes mihi dū omīa
circūquaq̄ reuoluerem illud p̄cipue q̄ om
nia apud multos verbuz de fide ⁊ veritate
versum est in fabulā in canticū ⁊ nauseam
obtigit q̄ illud apl'i de nouissimis tp̄ibus
Sanam inq̄t doctrinā nō sustinebūt sz co
aceruabūt sibi mgr̄os pruriētes auribus ⁊
a veritate quidē auditū auertent ad fabu/
las aūt cōuertent̄. Illud itē. Senece deest
est remedij locus dū que fuerant vitia /mo
res fiunt Et nō min⁹ dū error veritas repu
tatur. Quid nob̄ inquiūt de heresibꝫ vl' er/
roribꝫ/ecce nos catholici sumus q̄d eadem
iugiter nob̄ cantilena repetit̄ satis est si cre
dimus vt ꝑentes nr̄i simplices ⁊ idiote q̄d
expedit ꝑscrutari ꝓfundius. hec dicunt̄ et ī
his aliq̄ etiā magni gloriātur. ¶ Iter hec
vrgebat mīa dicēs ve tibi si nō euāgelisaue
ris/ Necessitas eī incumbit tibi necessitas
ex professione ⁊ talento cōmisso. necessitas
ex legatione/nccitas ex iuramento et fideli
tate. nccitas ex veritatis periclitatiōe et ec/
clesiastici ordinis ꝑturbatione. necessitas
ex aperta ⁊ p̄cipiti ꝑuersione iusticie. Ne/
cessitas ex allisione cathedre vbi ꝟitas sedz

que cathedra est p̄clarissima vniuersitas pa
risieñ mater studioꝝ. Ue mihi qr tacui aut
qr nō celerius potentius crebri⁹ et cōstan/
tius/memetistis erroribꝫ opposui. Fuerit
scio placētior altera multis materia sz nul/
la fortassis vtilior vel ad tp̄s vrgentior vñ
si q̄rerē solū hoībꝫ placere si captare famaz
ppl'arē. si p̄dicare memetip̄m. ambularem
nunc forte in magnis ⁊ mirabilibꝫ sup̄ me
versans et reuersans fines ꝓpositos. Sed
oportet imitatorē esse illius q̄ ait Ego de⁹
docēs te vtilia nō dicit subtlia. ¶ Dicam⁹
igitur cum bona venia. qualiter spectat ad
vos p̄res reuerēdissimos dn̄os p̄latos su/
per erroribꝫ cognoscere/q̄liter errores dam
nare possitis aliqñ nō damnatis errantibꝫ
q̄liter deniq̄ teneat̄ vnusquisq̄ vr̄m scire
p̄cepta decalogi ⁊ assertiones eius opposi/
tas. iudicio fidei reꝓbare. tandē nō oporte
re trepidare timore vbi nō est timor. At
tenti simus obsecro ꝑ mīaz dn̄i nr̄i ih̄u cri
sti ⁊ pastoralē. v. de/qm̄ vr̄a res agit̄ spectās
ad illā q̄ hodie suscepim⁹ mīam in medio
templi dei. ¶ Extulimus alijs s̄monibus
autoritatē sacri cōcilij ⁊ errorem ꝑniciosis/
simū reꝓbauim⁹. quo scisma fouebat̄ Nūc
efferre studeamus ordinarie p̄lationis hie
rarchicā ptātem/et assignemus aliq̄ domi
nis p̄latis ꝓveritatis misericordi subleua
tione fulcimēta Et de q̄tuor ad pn̄s suffici
et. ¶ Ad reuerendos ⁊ deo amabiles ep̄os
spectat ex officio pastorali ⁊ statu hierarchi
co q̄ fundat⁹ ē in iure diuino cui nullū ius
canonicū rite ītellectū cōtradicit q̄ ip̄i pn̄t
in snis diocesibꝫ errores in fide ⁊ moribus
palam erroneos ⁊ scandalosos. iudiciliter
cōdēnare et hereticare. hoc est hereticales
decernere ⁊ anathematisare autoritate tam̄
subordinata ad sedē apl'icā ⁊ ꝑticulari cir/
ca solā plebē suā ¶ Ad reuerendos ⁊ deo a
mabiles ep̄os spectat q̄ possint errores qñ
q̄ dānare nō enotatis p̄us iudicial'r q̄bus/
libet errātibꝫ. ¶ Ad reuerēdos ⁊ deo ama/
bilis ep̄os spectat ex obligatiōe snscepi pa
storal' officij ꝯgscere q̄ p̄cepta moralia de/
calogi cū h̄ q̄ sunt de iure nat̄ali cāonico ⁊
ciuili. sunt nihilomin⁹ de iure diuīo ⁊ de fi
de ꝓprie dicta ꝑ q̄to data sunt in scriptura
sacra ꝑ diuinā reuelatiōem ⁊ ordinaut̄ ad
vitā eternā ꝑ opatiōem eoꝝ ex fide spe ⁊ ca
ritate ⁊ ita sunt assertiōes ip̄is p̄ceptis op/
posite/iudicio fidei ꝑ eos reprobande ⁊c.
Ad reuerēdos ⁊ d̄o amabl'es ep̄os spectat

ex debito pastoralis officij habere ppara/
tionem animi ad defensionem veritatis ca/
tholice/etiam vsq; ad mortem/spectat etiã
cognoscere cũ Greg. q; vtilius scandalum
nasci ptmittitur q; veritas deseratur. Po
stulemus tandem ꝛc.

¶ Tandem de hac oratione repertum
fuit Lugduni in monasterio celestinorũ
de manu ipius dñi Jo. de gerson ꝓscriptũ

Sermo factus in lo

co sessionis cõcilij generalis constanti. p̃
nouũ recessum pape Jo. xxiij. eodem con/
cilio Anno dñi Mcccxv. vigilia domini
ce ramispalmarum.

Ambulate dum lucem habetis
vt non tenebre vos comphen/
dant/Jubet hoc christus pfes
ortodoxi/patres non in tabulis
ereis vt olim apud romanos sed in libro vi
te conscripti. Jubet inq; xps originaliter.
Jo. xij. et recitatie i euãgelio sabbati psen/
tis/vos obedientes audite/ambulate non
passibus corpis. sed gressibus mentis. ambu
late de virtute in virtutẽ/dum lucẽ habetis/
et qualem lucẽ Respõdeat lux vera cui? h
verbũ est qui sequitur me nõ. a. in. te. sz. h.
llvi. ¶ Assis inuocatus dñe Jesu pclarissi
me sol iusticie dissice terrene nebulas ꝛ põ
dera molis atq; tuo splendore mica / absq;
te enim pcipiti mersa pfundo mens hebet/
et ꝓpria luce relicta tendit in externas ire te
nebras. Hoc ne fiat tu mediatrix/tu aduo
cata et exoratrix nr̃a suppliciter adeũda es
virgo glorioissima que tui nois interpta/
tione tam illuminata q; illuminatrix dice/
ris Et q̃ lũine Prorsus lumie gratie/q̃ sic il
luminata es vt dicaris in apoc. Mulier a
micta sole hoc tu nobis lumẽ vt infundas
de plenitudine tua. suppliciter implorã?
salutates ꝛ dicẽtes. Aue ꝛc. Ambulate dũ
lucẽ habetis vt nõ tenebre vos cõprehen/
dant. Lux ista est iam dixi ꝛ repeto/lux ista
est pfes celeberrimi/deus/qui glorificatur
in cõcilio sctõꝝ dicẽte ps. Magnus ꝛ terri
bilis sup omnes qui in circuitu eius sunt/
cuius hanc tenemus infallibilem pmissio
nem Math. xviij. Ubi duo vel tres ꝯgre/
gat fuerint in noie meo/ibi in medio eorũ
sum/sicut vidit ps. Dũ cecinit in concili/
iustoꝝ et in cõgregatione magna opa dñi/
Et magna plãe imo ingentia iam vidim?
in hoc cõcilio iustoꝝ dei opa spontanea m
et vix spataz cessionis viam/porro cum p/
pter semetipm ꝛ vt glorificet fecerit oĩa deꝰ
us. quo pacto credendus est pclariori cele
britate glorificari q; in cõcilio iustoꝝ q̃ ve
ra laus est in ecclesia sanctoꝝ. ¶ Tles vos
esse cõuenit ortbodoxi ꝛ deo amabiles pa/
tres ac dñi vt cõcilij sitis sanctoꝝ ꝛ iusto/
rũ q̃s posuit deꝰ in mũdo q̃si ꝓa totidẽ lũi/
naria/vos inq̃t estis lux mundi/siquidem
in hoc constituti estis alios purgare illũi/
nare atq; pficere nũc maxime cum factus ẽ
cõuentus iste sacrosctus/dum adunatus ẽ
cetus dum cõgregata est eccia/vt de Da/
chabeis scribit qtus orarent ꝛ peterent mi
sericordiã a deo At vt opitulante eo decer
neretur q̃d facto opus esset. ¶ Exultat ani
mus pfecto leuans in circuitu oculos et vi
dens omnes istos q̃ cõgregati sunt tibi h ẽ
ad vtilitatem tuam o ppl'e xpiane/congau
det admiras spus meus. et in hac erũpit ec
clesiastici cãtus vocem Ciues apl'oꝝ ꝛ doꝰ
mestici dei. aduenerunt hodie portãtes fa/
cem ꝛ illuminãtes patriam. dare pacẽ gen
tibus ꝛ liberare ppl'm dñi. qualiter libera/
re exhortando clamando q;. ambulate dũ
lucem habetis vt nõ tenebre vos comphẽ/
dant cuius delicie sunt esse cũ filijs hoiz. ip
se tẽbre divisionũ scismatũq; tẽbre tot errorũ
et heresum. tenebre demũ horride tot vicio
rum p ecclasticũ corpus vasto quodaz tur
bine miserabiliter exundantiũ. ¶ Ambu/
late igitur dum lucem habetis vt nõ hevos
tenebre comphendant/ lucem itaq; habe/
tis patres luminosissimi xpm q̃ vere ẽ in lo
co isto vel emanuel q̃ interpta nobiscũ de
us cuius hec est certissima pmissio. ¶ Ecce
ego vobiscum sum oibꝰ diebꝰ vsq; ad con/
summatiõem scli. Deus iste est q̃ glorifica
tur in cõcilio sctoꝝ magnus et terribilis su
per omnes q̃ in circuitu eius sunt/ꝛ bene i
circuitu tuo dñe res omnes esse dicũt quez
tu velut spera intelligibil'cui? centrũ vbi/
q; est. circũferẽtia nusq;. tu vbiq; es extra ñ
exclusus. intra nõ cõclusus. supra nõ elat?
infra nõ pstratus. iõ magn? valde. terribil
glorioslus ꝛ superaltatus in secula. ¶ Ecce
patres ortbodoxe q; ad hoc ipm vt glorifi/
cetur deus ꝛ illustret eccia/nũc celeberrima
pisien. vniuersitas cultrix ꝛ amatrix eoꝝ
oĩm q̃ xpiane religionis pietatem q̃ sanam
doctrinã respiciũt ipa ad exẽplar xpianissi
mi regis frãcoꝝ pfis sui dignãtissimi legat
onẽ mittut grens primo ea que pacis sun

Deniq; secūdo q̄ fidei sunt. Deniq; tertio q̄ virtutis et ecclesiastice sūt libertatis/ qm̄ ad hec tria p̄ncipaliter synodus hec sacra tendit. ¶ Insslit hesterno vespe p ambasiatores t nūcios suos hic p̄sētes q̄tenus hoc matutino tempore/ essem habiturus oratiōē noīe suo/ p veritatis elucidatōne circa ea q̄ p hoc sacrū ꝯcilīū agēda vident occurrere/ Nullus opinor mirabit si ad hāc iussionē ego fragilitatis mee ꝑscius t tempis artatiōe p̄ssus expaui. Nihilominus i deo cuius glorificatio querit fisus/ t de studio p̄terito sup hac vitatis inquisitiōe memor regis p̄terea t ecclesie regni sui voluntate p instructiōes cognita. Jussioni deniq; matris inclitissime/ cuius legē dimittere neq̄ monitus a sapiente/ ego tanq̄ obediētie filius parere desiderans conatus sum aggredi cū hūili dicendo q̄ oīm ad hoc sanctorū concilium submissione vt iure suo dirigat omnia vel acceptet vel corrigat. ¶ Et i primis quaten⁹ habeat ordo dicendo q̄ lucidus t breuis/ qz vel est q̄ō tenet ordine longuz/ ꝓuertam⁹ interim dilato themate oculos nostre ꝓsiderationis ad hoc q̄ō dictū ē deū esse q̄ glorificat in cōcilio sanctoq; qui magn⁹ est t t.s.o.q.i.cir.e.sunt. Defigam⁹ in hoc psalmate verbo mētis intuitū ne p multa vagemur/ fallor si nō ibi videbim⁹ hui⁹ sacro sancte synodi cām quadruplicē efficientē/ videlicet formalē finalē t materialem ꝛc. ¶ Vult aliq̄s cognoscere cām efficientē plane illa est. Deus magn⁹ t terribilis/ cui⁹ instinctu miseratōne afflatu t attractu collecta est nūc ecclesia sicut eleuat⁹ spū p̄decinit psalmista. Deū esse qui dispsiones israelis ꝯgregabit/ qui ꝯgregat electos suos a q̄tuor ventis/ a solis ortu t occasu/ ab aquilone t mari. tm̄mō qui cepit orand⁹ est vt ipe pficiat/ leua i circuitu tuo o sacer cet⁹/ oculos tuos t vide/ omnes isti ꝯgregati sūt venerūt tibi Quidni ꝓtingat tibi q̄ō idem ꝓpha loquit ysaias. Tunc videbis t afflues t mirabit t dilatabitur cor tuū. Et si dilatet/ nūquid nō implebit illō spū suo deus. ¶ Porro cā formalis est hec ipa collectio seu ꝯnexio ꝯcilīj sanctoq;/ vel spūsancto formāte t exemplāte. qui ē nex⁹ t vinculū ꝯpaginans in vnū diuersa membra sanctoq;/ sic agnoscit eccl'ia petens p se ipa vt spūsancto ꝯgregata hostili nullatenus incursione turbet. ¶ Querit aliq̄s p̄terea finalē hui⁹ sacre ꝓuētus cām/ sane illa est vt glorificet deus magn⁹ t terribilis/ iuxta vocē ap'li dicentis oīa in gloriā dei facite. hec itaq; recta hec efficax semita ad oīm que voluerim⁹ adeptionē/ si primo quesierim⁹ gloriā suā/ dedit hoc intelligi dum ait Primū querite regnū dei t iusticiā eius/ t hec omnia adicient vobis. ¶ Omnes postremo q̄ in circuitu dei sunt/ accipiunt velut p cā materiali t de se informi. Nam sic hoibz p scismata peccantibz/ ꝓsequēs ē vniuersa sub deo q̄ām̄ deformari/ qm̄ hō finis est oīm/ dicentibz platone et aristotele necesse est aūt fm exigentiā finis oīa moderari/ sic ex aduerso venūt oīa p hoc sancto rū cōciliū dño efficiēte formāte t finiēte reformāda. Jta enī de p̄cioso sanguīe x̄p̄i canit eccl'ia/ terra pont⁹ astra mūd⁹ quo lauātur flumīe. ¶ Quo circa videre fas est deinceps/ quo titulo relucet in cā efficiēte ac resident infrustrabilis auctoritas/ q̄ cā est de⁹ magn⁹ t terribilis ex quo oīa in mensura. Relucet in cā formali exēplaris vnitas/ vt sint oēs vnū/ sicut estis nūc in ꝯcilio sāctorū/ t hoc in deo p quē oīa in numero. Relucet in cā finali spūalis vtilitas/ qz vt glorificet de⁹ in quo oīa in pondere. ¶ Demuz ꝯcludit in cā materiali generalis viuendorum reformādorūq; vniuersitas/ oīm scilicet que in circuitu dei sunt/ quaten⁹ oīa reforment in nūero pondere t mēsura. Concedente deo. Ex quo oīa/ hinc modus vnitas t mēsura. Per quē oīa/ hinc spēs veritas t numer⁹. In quo oīa/ hinc ordo bonitas t pond⁹/ quo ponderе refluūt oīa i cām que dedit esse. Cetez prima triplicitas appropriat p̄ri/ scōa filio/ tertia spirituisāctobene habet/ iacta sunt fundamēta solidita te quadrāgula/ supedificare possumus tetras pytagoricū/ hoc est quadruplicē constructionū pietē vel structurā/ t dicere propria ꝓstructione. ¶ Deus magn⁹ t terribilis sic glorificat in hoc cōcilio sanctorū/ q̄ eidē sufficientē p̄bet t infallibilē auctoritatem vt cā efficiens/ quo ad primū fundamentū. ¶ Rursus p scōa ꝓstructōe De⁹ magn⁹ t terribilis trahit t allicit oēs in cōmune x̄pianos/ ad vni⁹ veri capitis vnitatem/ tāq̄ cā formās t exemplās/ quo ad secundū fundamētū primū in reformatione ¶ Ampli⁹ pro tertia ꝓstructōe Deus magnus t terribilis sic glorificari vult in p̄ cōcilio sanctoq; q̄ oīa p̄cipue fiāt ad honorē t ꝓseruatōnez sue legis ac fidei sine qua ei

placere nemo potest/quo ad tertiuz funda-
mentū/scdm in reformatōe. Demū p quar
ta ꝯclusione Deus magnꝰ ⁊ terribilis/pa-
tus est rebꝫ omnibꝫ/maxime hominibꝫ cō-
cedere p hoc conciliū sanctoꝝ/quādam re-
formationis pulcritudinē/glorificationez
ordinē ⁊ decorem cum ꝓuisionibꝫ idoneis
aduersus eos qui nō in rectitudine morū/
sed in circuitu pgunt vicioꝝ/⁊ hoc p quar
ta ꝯstructione sup vltimū fundamentū qd
est tertiū in reformatione. ¶ Poterat hic
ordo teneri sub his terminis/sed aliā ꝓgre
di viam suaserūt verba thematis/q̄ in me-
thaphora lucis fundata sunt Reuertamur
igitur ⁊ ponamus lucē diuini p̄cepti/quia
preceptū dñi lucidū illuminās oculos Lu
cernam insup diem legis sicut petrus loq̄-
tur vt iubente deo posita sup candelabruz
luceat omnibꝫ que in domo sunt/que do-
mus est eccl'ia vel hoc sacrū conciliuz vice
sua. Diffundat ⁊ spargat ꝯsequēter lux ip̄a
veritas euangelica.xij.consideratōes qua
si totidem effulgentissimos radios verita-
tum pticulariū/splendidos ⁊ coruscantes
¶ Ponamus in primis īmo iam positam
digito sicut aiunt demōstremus lucez apo
stolici symboli/quo dicitur credo in spiri-
tumsanctū ⁊ viuificantē quid viuificantē
Certam vnam sanctam catholicam ⁊ apo-
stolicam ecclesiam vnā propter colligatio-
nem ad vnum caput primariū xp̄m/⁊ vica
rium summū pontificem sanctam propter
sanctorū ꝯmunionē ⁊ remissionē peccato-
rum vt infra subditur/ catholicam hoc est
vl'em/quoniā ab eius obligatione nullus
viator īmunis est apostolicam/quoniā in
apostolorū ⁊ prophetarū p quos spūssan-
ctus locutus est doctrinis fundata est ⁊ si-
miliū filioꝝ successione duratura. ¶ Tertꝰ
sum q̄ nullus qui vel haberi vel dici vult
xp̄ianus caligare se dicet ad hanc lucem.
¶ Supaddamus lucē alteram apostolici
verbi conformē huic luci. Solliciti serua-
re vnitatem spūs/in vincula pacis/vnum
corpꝰ ⁊ vnus spūs/sicut vocati estis ī vna
spe vocatōnis vestre/vnus dñs/vna fides
vnū baptisma/vnus deus ⁊ pater oīm qui
sup omnes/per omnia ⁊ in omnibꝫ nobis.
Sequit' ⁊ ip̄e dedit quosdā quidē apl'os/
quosdā aūt ꝓphas/alios vero euāgelistas/
alios aūt pastores ⁊ doctores ad ꝯsūmatō
nē sanctoꝝ in opus mīsterij/in edificatōez
corpis xp̄i/donec occurramꝰ omnes in vni
tatem fidei agnitionis filij dei/ in virū pfe
ctum/in mēsuram etatis plenitudinis xp̄i
Sequit' veritatē aūt facientes in caritate
crescamꝰ in illo p omnia qui est caput xp̄s
ex quo totū corpus ꝯpactū ⁊ ꝯnexū p om-
nem iuncturā submīstrationis s̄m opatio
nem in mēsurā vniuscuiusq̄ mēbri augm̄
tum corpis facit in edificatōnez sui in cari
tate.hec apl'us ad Eph.iiij.⁊ in hanc sn̄iaz
multa ad Colossen.i.et.ij. et.i. Coꝝ.xij.et
ad Ro.xij.posita sunt. Hec aūt ꝯpatio ve-
ri corpis ad mysticū multū lūis affert in q̄
sitoribꝫ veritatis/nedū apud ph'os sic̄ ari-
stotelē ⁊ plutarcū/ sed apud theolo.paulū
p̄cipue. ¶ Diffundunt' vero sicut premisi
mus.xij.ꝯsideratōes ex hoc simboli ⁊ apl'i
doctrinali luce q̄si tottidem radij veritatis
splendidissimi. ¶ Ecclesiastica vnitas ad
vnū caput xp̄m fit ⁊ agglutinat' p amorosū
spūssancti vinculū mediantibꝫ diuinis ca-
rismatibꝫ/tanq̄ qualitatiuis dispositioni-
bus/reddentibꝫ in corpore mystico cōple-
xionalē armoniā viuificam ⁊ decentem ad
opera vite spūaliter sufficienter exercenda.
¶ Ecclesiastica vnitas ad vnū caput secū
darium qd dicit' summus pontifex xp̄i vi-
carius fecundior est multiplicior/cupiosi-
or ⁊ maior q̄ fuerit ꝯgregatio synagoge et
q̄ sit ꝯgregatio ciuilis sub vno rectore re-
ge vel impatore. ¶ Ecclesia habet potesta
tem seu facultatē/ex viuifico germine sibi
insito p spiritūsanctū/ q̄ seip̄am potest cō-
tinuare in integritate ⁊ vnitate mēbrorum
suoꝝ/tam essentialiū seu formaliū q̄ mate
rialiū atq̄ fluentiū. ¶ Ecclesia hz spōsum
indefectibilē xp̄m/sic q̄ lege stante nec chri
stus potest ip̄i sponse sue ecclesie dare libel
lum repudij/nec ecōuerso. ¶ Ecclesia nō
ita ligatur matrimoniali vinculo ad vica-
rium indefectibile sponsi sui quin mutuo
se possint absoluere et dare libellum repu-
dij. ¶ Ecclesia vel generale cōciliū eā repñ
tās est regula a spūsancto directa tradicta
a xp̄o vt quilibet cuiuscūq̄ status etiā pa-
palis existat eam audire ac eidem obedire
teneatur. Alioquin habendus est vt ethni
cus ⁊ publicanus. Patet ex immutabili le
ge diuina Math.xviij.promulgata Con
cilium generale sic describi potest. Conci-
lium generale est aggregatio legitima au-
ctoritate facta ad aliquē locum/ ex om̄i sta
tu hierarchico totius ecclesie catholice nul
la fideli psona que audiri requirat exclusa

ad salubriter tractandū ꝛ ordinandum ea que debitū regimē eiusdem ecclesie in fide et moribus respiciunt. ¶ Ecclesia vel generale ꝯciliū dū dictat aliq̄ regimē ecclesie ꝯcernentia/papa ñ sic ē supra iura etiā positiua/q̄ possit p libito dissoluere talia dictata p ecclesiā/eo modo ꝛ intentione quibus dictata ꝯclusaq̄ sunt. ¶ Ecclesia vel generale conciliū cuius non possit tollere plenitudinē potestatis papalis a xpo supnaturaliter ꝛ misericorditer collate/pōt tamen vsum eius limitare sub certis regulis ac legib⁹/in edificationē ecclesie ꝓpter quaz papalis auctoritas ꝛ alterius hominis collata est. ¶ Et in hoc est totius ecclesiastice reformationis stabile fundamentū. ¶ Ecclesia vel generale conciliū potuit et pōt congregari sine expresso consensu vel mādato pape etiam rite electi/ꝛ viuentis in multis casib⁹. ¶ Unus inter ceteros est/ qz accusat⁹ ꝛ euocatus sit vt andiat eccl'iam iuxta legē euangelicā allegatā/cui legi subiect⁹ est/et ipe renuit cōtumaciter eccl'iam conuocare ¶ Alius casus vbi materie grandes cōcernētes regimen eccl'ie veniūt terminande per generale conciliū/ꝛ papa renuit cōtumaciter illud euocare. ¶ Alius si etiā dictatū sit p generale conciliū q̄ debeat tali vel tali tpe cōuocari. ¶ Alter casus est vbi ꝓbabilis est dubitatio sup cōtendentia pluriū de papatu. ¶ Ecclesia seu generale conciliū si viaz aliquā concluserit seu dictauerit acceptandam esse a papa pro terminatione scismatis ipe tenetur illam acceptare/ꝛ ita fm preparationem ai tenetur ad cessionem ꝛ duz vltro offert eam ꝛ preuenit ipe reddit multipliciter cōmendādus. ¶ Ecclesia seu generale concilium precipue debet intendere cum prosecutione vnius perfecte ad extirpationem errozū/ꝛ emendationem errātium sine personarum acceptione. ¶ Similiter ad hoc q̄ hierarchicus ordo ecclesiasticus prelatorum ꝛ curatorum multipliciter turbatus reformetur/ad similitudinem diuine celestis hierarchie/ꝛ conformiter ad regulas primitus institutas. ¶ Ecclesia ñ habet efficacius medium ad generalez sui ipsius reformationem/q̄ si statuatur generalium conciliorum cōtinuatio/celebratōnem prouincialium nō omittendo. ¶ Explicit. Et attendat benignus lector/q̄ prolator huius sermonis .J. cancellarius parisiensis pressus nimia temporis angustia/ probationes dictatas nō apposuit ad has considerationes/sed prout in mentē ꝛ linguam ex recordatione preteritorum opusculorum/presertim tempore ꝯciliꝫ pisani dum abseus ab eo legebat parisius/ inserens materiam hanc quam in tractatulo quodam sub .xx. considerationuz numero scriptam reposuit/ cuius initium est: ¶ Venient autē dies cum auferetur ab eis spōsus/vbi predicte considerationes/ꝛ in propositione vna coram legatis anglie pergētibus ad concilium pisanum tunc parisi⁹ habita/prolixiori solidioriq̄/ manifestate sunt argumentatione/qui tractatus ꝛ propositio pdierūt in publicum/ vt habeat q̄ voluerit fas est.

¶ Aplius vero iuxta legationis onus impositum per xpianissimum regem francorum ac vniuersitatem pclarissimaz parisien. proposuerat idem cācellarius p⁹ verbum de ecclesiastica vnitate subiungere de errorum extirpatione/sed impeditus tunc partim amicoruz suasione/partim tē poris artatione/ ꝛ vt in prolixitate non inesset fastidium/silentio preterijt quoz aliqua summatim hic subiūcta sunt. ¶ Glorificationem dei/patres apostolici/patres glorioſi posuimus esse finem huius concilij sanctorum/quatenus pleni sunt celum et terra. ¶ deus magne ꝛ terribilis/gloria tua/quatenus non iam ambulent in errorum circuitu impij super terram/sed agnoscant. quoniam magna est gloria / dicente sapiente/sequi te dominum per semitas legis tue pacificas/ quoniam pax multa diligentibus legem tuam r. ꝛ nō est illis scandalum/ et quia si credit eidem sapienti/nihil dulcius q̄ respicere in mandatis dei.

¶ Sed ve mūdo a scandalis/ve tibi mala voluntas/ꝛ ideo mala quoniam arrogāti superbia gloriam propriam querens anteponis eam diuine/nolens subici legi sue neq̄ captiuare omnem intellectum in obsequium fidei. hinc hereses ꝛ errores impij hinc scandalorum turbationes horride/ hinc ordine violato plurima fedaq̄ confusio/hinc tandez in hoib⁹ ꝛ ex ꝯñti p omnia que ꝓpter hoies fecit deus/subortꝫ frequēt nō gloria dei/nō pax hoib⁹/sed terra q̄dam alteratio/mortificās ꝛ abiciēs viuificantē gratie spm̄/ꝛ cadauerosam mōstrosoꝝ defectuū nō tam formā q̄ deformitatē inducens. ¶ Deplorat hāc puersissimā rerum

vicissitudinē xp̃ianissim⁹ francoꝝ rex cum
eccl̃ia tota regni sui/miserek̃/dolet/ꝑatik̃/
ꝛab ℔ sacroscto ꝑcilio legitimas ꝓsiões
efflagitat. Non ꝑfundak̃ ꝓcoꝛ ab expectatione sua/nolite careat p̃ssimis desideriorum suoꝝ affectib⁹/sed ꝛ patrez sequik̃ sua
ꝓles/regē videlicet filia sua parisieñ. vniuersitas nec tantū sequik̃ sed ꝓeit humilitate salua/qñq; consilijs/nūc exhoꝛtatōnibus/aliquādo doctrinis/sciens q; veritas
custodit regem/sciens ꝓterea se posita apostoli iussu vt potens sit exhoꝛtari in doctrina sana/ꝛ eos qui ꝓtradicunt arguere/que
posuit aresk̃. opa duo sapiētis. Deniq; pa
ra est tāq; posita in lucem eccl̃ie ad sanctfactionem/oñi poscenti rationē/de ea que i
ipsa est fide/ꝛ spe/vt in omnib⁹ ꝛ ꝑ omnia
glorificet deus. ¶ Insurrexerunt ecce post
aliqua tpa plurime doctrine pegrine varie
pestifere ꝛ dānate/obtenebrātes eccl̃iam
per multa xp̃ianitatis membꝛa/per regna
per prouincias/ꝑ regiones insignes. Processum est ad expellendas hmōi doctrinaꝝ
rum tetras caligines nunc luce disputatio
nis doctrinalis ꝑ doctoꝛes ꝛ vniuersitates
nūc flabello iudicialis reꝓbationis per
dyoceſanos ꝛ inq̃sitoꝛes heretice prauitatis/in anglia/in scocia/in praga/in francia
Hōdum tamen vel illuminari vel emēdari sufficienter inspeximus/ cecam ꝛ stultaz
improbitatē asserto⁹/sectato⁹q; suoꝝ/
quin eroꝛ assidue sicut cancer serpat/ꝛ alicubi palam quasi nudato ense ꝑ nationes
ꝛ populos imprudēter erūpat. Propterea
necesse est ꝑ splēdidissimā ꝛ inoffuscabilē
bui⁹ sacre concilij lucem prouida celeritate
de remedijs instituí/vt qui sprevertūt prelatos ꝛ doctoꝛes diuisim positos tanq; lucernas in domo dei reueranꝛ eos ꝓspiciant ꝛ
obediant dū in vnā hāc eccl̃esie domū collecti dabūt aūctis sue robur et pond⁹/ibūt
in splendoꝛe fulgurātis haste reꝓbationis
iudicialis. qualem nemo q̃ xp̃ianus videvult audebit ꝓdemnere. Esto contemnat
Ipe tamen de ꝓtemptu suo fulgurationez
concremationē q; subicit vt iustū ē. ¶ Et
qm̃ charitas sicut incipit a se et a suis/dilectionis exhibitione sic in coꝛrectionis ꝛ emendatōnis ꝓcuratōne ꝓioꝛē habere locū debet/ne subeat illud inꝓoꝑ ꝓuerbiū
Medice cura teip̃m/ Et illud de apli sñia
qui predicas non furandū furaris/non occidendum occidis/non ꝑiurandū deieras
ꝛ ita de reliquis. Hic christianissimus rex
nr̃/suaq; ꝑ adoptationē dignatiuā charissima filia/parisieñ. vniuersitas voluerunt
hactenus a regno et a suis puersa quoꝝli
er roꝝ zizania/moꝛ vt erumpere seu ger
minare sentiebantur/diligēter oppꝛimi/re
secari que nunc falce doctrine/ nunc securi
pastoꝛalis sñie. Ita tamen vt non simul e
radicaretur ꝛ triticū. Sunt plurima rei q̃
loquimur documenta/e quib⁹ vnū/qō no
uitate acritateq; ꝑcellit censuimus īmediū
deducere. Ecce patentes regis nostri litteras/quas audire libeat/legi debebat hec lit
tera patens/ cuius initium est post intitulationem Regia maiestas nostra. De hinc
subiungendum erat. ¶ Audiuit sacrosanctū hoc concilium iustoꝝ/quatenus in cristianissimo rege nostro ferueat zelus/ad ea
que fidei sunt/absq; omni ꝓsonaꝝ acceptione/absq; respectu ꝓprie etiam carnis ꝛ sāguinis. Terreat ipe deus magnus et terribilis qui glorificatur in concilio iustoꝝ/q̃
salubꝛiter ꝛ potēter intonat. Ambulate dū
lucem habetis/ subdit monitionis causaz
Ne tenebꝛe vos cōprehendant Et quales
oꝛo densiores fugibiliores hoꝛribilioresq;
tenebꝛe q̃s errorum et heresum circa prima
ꝑceptoꝝ moraliuz principia vt sūt. Nō
perinrabis/ Non occides Non insidiaberis. ¶ Terreat ipos ecclasticos pastoꝛes ꝛ
doctoꝛes positos in luceꝛ alioꝝ/si non ad
exemplar tam in signe atq; plucidum xp̃ianissimi regis nostri/non eos illuminet ac
cendat et inflāmet zelus domus dei. Moꝛ
dicentis Clama ne cesses et annuncia populo meo peccata sua. Si non vrgeat eos
procedere constanti celeritate ad effugationem errorum tenebꝛosoꝝ/ ꝛ ad illumina
tionem errantiū/neq; enī potest integra sa
lubꝛitate/sine secundo primū fieri/quoniam dum impune ꝑtinacia manet in errantibus conualescant ꝛ seuiant errores necesse est. ¶ Sed in ipa meditatione mea vi
detur occurrere animalis homo/nō sapiēs
que dei sunt/deum nō inuocans. Illic ꝓterea trepidat timoꝛe/ vbi nō est timoꝛ magnus/est inquit suſurratione tremula/magnus credite ꝛ terribilis quem tangūt ꝛ no
tant errores huiusmodi princeps est. Scimus autem quid sapiens enunciet. Indignatio principis moꝛs/ꝛ vir prudens placabit eam/ quid queso si seuiat? si seditiones cōcitet? si bella moueat? si secū plimos

hos terroribus/hos pmissis in errorem suum trahat. Ita vt si fieri potest mouean/tur etiam electi. Vide sedulo ac iterum iterumq; recogita/ait animalis homo/ne forte assis obinde prestetur tam desiderātis/sime iam iamq; in ianuis existenti/paci ecclesie/grandis obex/vel totalis diruptio. Atuero nihil hic tale timēdū. O strenuissimi pugiles fidei. O potentissimi leguz diuinaq; defensores. Nihil inq; tale timenduz timentibz deū/et obedientibz iussioni/qua dixit Nolite terreri ab eis qui corpus occidūt/animā vero occidere non possunt Ita dico vobis hunc timete. timeatur de? z nō terreat Homo time deū (suadet agu.) et minantem mūdum vniuersum ridebis. Tollatur hec suspiciosa pigri formidatio/dicentis leo est in via/deuorandus sum qz pfecto magna z vnica securitas est nil time re preter deum. Cuius hec iussio est. Usq; ad mortem certa p iusticia/z iterum. Esto fidelis vsq; ad mortem/z similia. Potueramus rem hāc in longius deducere/p q̄ interim satis sint breues et paucule cōsiderationes/quasi totidem radij morales/luminoseq; veritatis. Prouidendū est hereticali deuiationi demoni p ecclesiastica membra serpenti/non minus celeriter z efficaciter q̄ scismati sup cōtendentia de papatu. Ecclesia quippe magis in fide q̄ in secūdario capite fundata est. Prouidendum est constantius p hoc sacrum cōciliū ad extirpationem erroq;/emēdationē errātium q̄nto qui errant plures sunt/potentiores et maiores. Ex si quis dixerit q̄ bella suscitabunt/diffamat eos nimis/neq; ei leuiter credi debz. Prouidendū ē ad emēdationem errantiū/p eos qui se dicūt amicos eoq; vigilantiori solicitudine q̄ per extraneos ceteris paribz. Prestantes scienter impedimentū ne errantes resipiscant/z corde credant ad iusticiam/z ore faciāt cōfessionem ad salutē/habendi sūt hostes capitales errantiū z salutis eoq;. Prestantes scienter impedimētum ne tollantur errores/z errantes corrigantur/reddituri sūt rationem de damnis omnibus tam spiritualibus/q̄ temporalibus que obinde puenerunt aut venient. O missio seu dissimulatio prestantium impedimentū nedū positiue sed priuatiue vel omissiue/directe vel indirecte/per cautelas hūanas/ne tollantur errores. causat suspitionem de fautoria heretice prauitatis/quādoq; leuem/quādoq; vehementem/quādoq; cōuincentem iuxta varietatem obligationum. In excusabilior z aliquādo perniciosior est error in principijs legis naturalis/sicut sūt precepta decalogi/fm planum z vsitatum intellectum verborum apud omnes vtentes ratione/q̄ sit error in articulis fidei/q̄ sunt supra nature facultatem. Et in agibilibus q̄ speculabilibz. Conditionalis protestatio vel confessio/nō sufficit ad purgationem legitimam/super publicatione vel defensione vel auoatione errorum/quorum oppositas veritates tenetur errans explicita fide tenere. Diffamatus publice z notorie/super publicatione aut defensione errorum contrariorū recte fidei z moribus tenetur seipm purgare/si potest coram iudice legitimo etiam nemine eum personaliter accusante/tenetur eni seruare famā propriam/z ab alijs scādala prestita remouere. Pax regnorum per xpianitatē vix potest efficacius z diuinius procurari q̄ p legitimam extirpationem errorum/z correctionem errantium. Querere prouisionem super extirpatione errorum/et correptione errantium non est impedire prosecutionem vnionis ecclesie/sed est eam iuuare z accelerare multis attentis. ita vt verum sit/q̄ oportet vnum facere/z aliud nō obmittere. Explicit

Sequitur propositio facta coram concilio generali Constañ. ex parte regis francie per eximū sacre theologie professorem/dominū Cancellarium parisien. Anno dñi. M.cccc.xvi. die q̄nta maij. Rūsiua ad quādam xpositionē ex p̄te dñi Burgundie per episcopū Ateraba/tensem prius videlicet secunda dicti mensis factam.

Reuerendissimi patres ac domini pclarissimi/deo insuper amabiles egregij ac spectabiles viri doctissimi atq; sapientes. Deus qui glorificatur in concilio sanctoruū magnus z terribilis mihi locuturo. imo nobis humilibz ambasiatorib xpianissimi francoruz regis/pro parte sua z veritatis catholice defensione locuturis/coram hoc sacrosancto rum concilio/in spiritu pacis et lenitatis congregato/in quo glorificatur deus. exorandus est in primis/ac sibi dicendū cum

prophetas Deus iudiciū tuū regi da. Accō modū satis est quod sequitur/ & iusticiam tuam filio regis. Juste quidem sic exposcimus. rite sic exordimur. quoniam dicente eodem xpō. Honor regis iudiciū diligit. Que ratio? Nimirū quia constitut⁹ est rex a deo iudex oīm in vindictā malefactorū/ laudem vero bonorū/ neq; enī sine causa gladium portat. Confitet hoc ipm pia gratiaq; recognitione/ idem rex suis patentib⁹ literis prout infra docebim⁹. Sed ve mūdo a scandalis/ ve calūniantibus xpianissimum regem superbis/ ita vt exclamare fas habeat tam apud deum q̄ apud hoc concilium dei nutu congregatū. Feci iudiciū & iusticiam ne tradas me calūniantib⁹ me. Et illud quod sequitur. Suscipe seruum tuum in bonum/ non calūnientur me superbi. Et a quibus oro calūniantibus queritis rex eripi? quales sunt iste calūnie. Dicem⁹ pauca pro re tanta. vt protinus ad rem veniamus quā exponere atq; defendere missi sumus nos humiles & deuoti eiusdē regis ambasiatores. Ecce calūnia dicentiū etiaz in hoc concilio/ quam auribus his accepi Quid queritis? Rex vester nō fecit iudiciū et iusticiā sup nece luctuosissima vnici fratris sui/ quaz vel dissimulauit vel indulsit. Calūniantur ex aduerso plurimi dicentes Rex vtiq; iustificationē mortis illius non iuste damnari fecit vel pmisit. quā mortez nō reprobare/ sed approbare debuerat. auditis calūnias quaquauersum dextrorsum & sinistrorsum/ quas quomō dissoluemus Attendite patres orthodoxi. Allegatū nuper hic audistis. & i epistola dominice currentis scriptum est. Sequamini inquit vestigia eius/ qui peccatum non fecit. & hic ē christus iesus quem inuenimus propias iniurias equanimiter indulsisse/ qui cum malediceretur sicut subdit petrus non maledicebat cum pateretur non cōminabat. Ipsum vero patris sui dei/ diuineq; legis sue contumelias acriter repulisse legimus semper. adeo q referente Marco dictū est quādoq; de eo propter feruorem defendē de legis dei/ quoniā i furorē versus ē. Notat ista Chrys sup illud mat. Vade retro sathanas/ vbi nos inculpat qui mites & iniurijs dei sumus/ acres vero et implacabiles imo crudeles in nostris vindicādis inuenimur. Non sic moyses qui mansuetissimus existens omniū qui erant in terra/ mira seueritate preuaricatores legis diuine vindicare curauit. Rex igitur xpianissimus & vere mansuetissimus atq; tot⁹ amabilis/ sequēdo vestigia eius qui peccatum non fecit/ pronus fuit ac indulgentissim⁹ in personalibus iniurijs/ sicut & fuerat ipe frater suus quo iubente nemo vnq; vita p̄uatus est. Recogitat idez rex velut ad se dictum/ q reges israhel clementes sunt. Et illud Salomonis. Misericordia & veritas custodiunt regem/ & clementia roborat thronus eius. Quāobrem sicut tradit in his patentibus lr̄is misericordia in eo superexaltauit iudiciū. dum de fratris amantissimi nece vindictam nō accepit. Attamen dum ad iniurias diuine legis ac fidei/ duz in adulterationē sacrilegā verbi dei processum est. ipe nulla ratione potuit hactenus induci/ vt dissimulanter eas ferret. approbando iustificationē sceleratā hereticalem & impiam huius execrande necis. Tenuit misericordiā in primo. veritatem in altero custodiuit. Accipite patres discripti me moriter quēadmodum collaudauit. & gratias egit ipe rex/ huic sacro concilio. q̄ hāc assertionem Quibus tyrannis & damnauerat vt hereticaz. Que quidem assertio sicut referunt predicte litere inuenta est ex testimonio fide digno/ sufficienter contineri in damnata ꝓpositione defuncti Joa. Joparui/ qui iustificare mortem hanc nititur horribilem. Et ecce testimoniū. xvi. magistrorum in theologia in his literis quales sunt apud iudices. Lectura vero tam istarum q̄ aliarū literarū atq; scedularum placeat vt reseruetur in finem/ ne fiat interim nostra veluti cicatricosa narratio. Porro licet habeat paruitas mea/ hoc loco patres celeberrimi/ grandem & multam aduersus calūniantes me respondendi materiam nihilominus pudet me & pudere debet q̄ sum pulvis & cinis. si non ad imitationem xpi capitis nostri. si non exemplo xpianissimi regis vt prefertur. si non ad publicam huius sacri concilij iussionem. quāq; velut e celo sonantem libens accipio/ si nō inquā nunc agam dissimulanter circa propias iniurias/ quatenus illas dei ac fidei moriosius. & eo efficacius quo patientius/ possim prosequi. Decreui preterea nō insistere circa relationem eorum que sunt in facto. de quibus constare poterit & potest/ quis vera vel falsa dixerit in prospectu tam sacri

concilij. Nam conari oia falsa reuellere. et mordentes remordere. cõtentio potius canina est. muliebris pcax z indigna/ cũ grauitas xpiana. Xpus iam dixi z repeto/ cuz malediceret nõ maledicebat/ cũ pateret nõ ꝓminabat. vbi satis ꝺd sequamur admonuit Legi ꝙ dixit ꝺba iniq̃ pualuerẽt sup nos. Ceꝙtur fructus. et impietatiby nris. tu ꝓficiaberis. fructꝰ plane salubris z vberrimus. Fuit ni fallor rex dauid cuiꝰ hec verba sunt qui cũ malediceret a semei dixit ad abisay nolentẽ eũ cõfodere Dimitte vt maledicat mihi si forte reddat mihi dñs bonũ ꝓ maledictione hodierna. Porro si quẽ vbis ꝓstringam/ pusillũ vel magnũ/ neq̃ eĩ glorior me pfectũ esse qualẽ iacobus loq̃t dicens. qui verbo non offendit hic pfectus est vir. veniaz supplex peto. Deniq̃ quali zelo vel intentione materiã hãc fidei/ castissima mentis integritate tractandã pfecutꝰ vsq̃ modo fueriz/ scis o corduꝫ deus inspector/ testimoniũ mihi phibente ꝓscientia/ ꝙ nihil mihi ꝓscius sũ aliud intendisse ꝓncipaliter deliberato z recollecto in se aĩo nisi dilectionem z emendationẽ hominũ/ cũ odio et extirpatione vitioꝝ z erroꝝ. etiam vsq̃ ad certa discrimia corpis et vite. Hoc odiũ habebat ꝙ dixit/ Perfecto odio oderam illos Blosa pfectũ odiũ est diligere natura vel psonã. culpã odisse. Sed quid sequit? inimici facti sunt mihi. ꝓterea si tale mihi ꝓtigerit ãmirari nõ debeo. Uetus eĩ z tritũ vulgo puerbiũ est Ueritas odiũ parit Ex etsi nihil mihi ꝓscius sum. nihilominus ꝓclamo tremẽs z pauidus cũ apl'o/ ꝙ non in hoc iustificatus sum. Nam qui me iudicat dñs est. dominus ille magnus z terribilis. ante cuius tribunal stabimus oẽs Illic apte videbitur quo quis zelo qua sinceritate z simplicitate/ fidem ac legem suaz seruauerit/ defenderit/ z ꝓ ea dez certauerit: Felix qui tũc dicere poterit ex ꝺo corde Feci iudiciũ z iusticiã.. Felix qui imitatus fuerit modo quo ꝓdixim⁹ xpm/ ꝓprias tolerando z diuinas absq̃ vlla miseratione iniurias ꝓsequendo. Felix deniq̃ cui ꝓ zelo domus dei dici potuerit. Iste sanctus pro lege dei sui certauit vsq̃ mortem. et a verbis impioꝝ non timuit. fundatus enĩ erat supra firmã petrã. Dis itaq̃ prelocutis liberatus video ab onerosissima inutili z forte pbrosa ꝓtentione/ respondendi punctualiter vel articulatim ad omnia que sũt in facto circa processum Reuerendi patris episcopi parisien. et inquisitores heretice prauitatis in toto regno francie/ Qui processus si sit in hac ciuitate Constañ. postulamus atq̃ requirimus ꝙ ponatur in manibus concilij constanter affirmo salua cuiuscunq̃ reuerentia et honore/ ꝙ aliter pridie multa dicebantur q̃ habeat in se verus ꝓcessus. qualem autenticatum speramus in breui recipere. Proinde quo ad processus alios hic habitos/ intendimus dñ postulatos iudices habuerimus/ copiam petere/ ac deinde procedere. et causam instruere ꝓ parte christianissimi regis/ prout rationis ordo postulabit/ z cũ oĩm debita celeritate. qz procrastinatões nõ querimus sed quod iustũ est querimus iuste fieri/ qõ iustuz est inquit lex iuste exequeris Credite ꝙ talis obinde fuit ad deum deprecatio premissa. Deus iudiciũ tuum regi da. Uerum submissimus ex persona regis eiusdez Feci iudicium z iusticiam/ non tradas me calumniantibus me/ Illis itidem addidimus. Redime me a calumnijs hominum/ vt custodiam mandata tua. Super sũt itaq̃ plurimi secundaz fouentes calumniam/ vt interim de prima fileamus/ cuius impugnatio litteris istis inseritur. Dec est calumnia sicut audiuit cetus iste sanctissim⁹ ꝙ propositionem defendentem Da. Jo. parui/ et assertiones nouem excerptas ab ipsa/ rex idem christianissimus nõ recte dãnari ꝓ ordinarios iudices fidei fecit/ ꝓmisit vel approbauit. Que quidem propositio iustificare nititur mortez fratris sui/ iubente domino duce burgundie per alios inflictam Qua super re conqueritur ipse rex in his patentibus litteris. Testor attamẽ deum in primis/ me non leto ea sed mesto ore recitaturũ que continent/ nisi ꝙ ita fieri defensio cause regis. imo catholice veritatis et fidei nunc impellit. Protestor igit ꝙ non ad iniuriam cuiuscũq̃/ nouam in causam criminalem vel personalem recensebo vnam presentium litterarum particulam/ qua sic habetur ex persona regis/ subinde inquit. Quid iniustius iustificatione criminis? z talis criminis/ in quo quid laudemus quid remuneremus perpendite. Hũquid auctorez laudabimus. sed in eo defuit iudicialis autoritas. et regiam nostram spernens/ inualidamq̃ predicans/ et enormiter ledens/ vsurpauit. torabutens bene

R

ficijs/tot necessitudinibus/ quibus maie/
stati nostre etiam ipso iactante tenetur ob/
noxius. Nũquid ministros laudabimus?
Sed eorum impietate proditione vecor/
dia crudelitate seuicia cupiditate nihil ex/
ecrabilius fedius tetrius excogitari potest
Nũquid facti modum laudabimus? Sed
hic per premeditatas diu insidias/per cõ/
federationem plurium/ per simulationes
blandas/ per mille amiciciarum signa fal/
lacia/ ad subitum fraterni regijq; sangui/
nis exitium/tanq̃ de bestia processum est.
⁊ hoc hora tenebrarum/ ⁊ in tali ciuitate/
vbi securitas/plebeis etiam ⁊ aduenis esse
debuerat. Nũquid operis rationem ⁊ cau/
sas laudabimus? At nihil ibi probabile
prius/nihil posterius inductum est pro te
stimonio/ q̃ tali notorie constet qualez ꝑm
leges diuinas et ciuiles esse necesse est vbi
vilissimus etiam homo rite vita priuatur.
Qualis nempe lex non premonitum/non
auditum/non conuictum/ morte damna/
uerit sicut ait nicodemus. sicut ⁊ a festo no
tatum est. Nunquid tandem facinoris hu
ius euentum laudabimus/⁊ remuneratio
ne dotabim⁹? Sed obinde florentissimuz
istud pridem regnum nostrum/iam per se
ptennium tot calamitatibus infandis at/
tritum est/tm̃ in eo sanguinis humani fu/
sum fuit/ vt estimationem omnem effugi/
at. Hic plane est verus casus/patres eqs
simi atq; sapientissimi/hic est casus cũ acu
to/breuis sed valide reprobatõis/ telo po/
situs autentice. Quo cognito quid adhuc
egemus testibus? quid ambagibus verbo
rum? quid circũitionibus friuolis euasio/
num frustra niti necesse est. vbi mortẽ hãc
comitate sunt lesa maiestas regia. assisino
rum crudelitas impia. iuramentoruz vio/
latio fallax ⁊ blanda. legum omnium diui/
ne naturalis ⁊ humane preuaricatio noto
ria. deniq; regni totius infanda calamitas
et feda. Nihilominus o mores. o tempo
ra. sunt etiam in hoc sacro concilio/qui ta/
les circũstantiarum notas vel non aduer/
tentes/vel nescientes/ vel dissimulãtes (ne
gari quippe non possunt) calumnias strue
re non cessant aduersus damnationem re/
probissime iustificationis huius latam.
Prima calumnia. Calumniant ali/
qui primo dicentes assertiones istas asser
tore caruisse. nec ex consequenti veniũt iu/
dicio fidei reprobande. Sed respondem⁹
primo/ q̃ in erroruz damnatione nõ opor
tet assertorem dari. vbi notorium est et pa/
tens scandalum ex doctrina tali. Et vtinã
nec haberẽt nec habuissent huiusmodi as/
sertiones assertorez. sed habuisse processus
indicat/⁊ nunc plurimos habere in hoc sa
cro concilio aduersam non pudet partem
gloriari. A qua factum est vt a loco hoc sã/
ctõ ⁊ celebri/vnde veritatis elucidatio spe/
rabatur inde prochdolor falsitatis tenebre
depressiores per populum christianum re
sperse sint. Dedit occasionem decretũ pub
licationis votorum seu deliberationũ/pri/
usq̃ examinarentur inter magistros/⁊ con
ferrentur ad inuicem cause/ rationesq; di/
cendi. Quibus aspectis et libratis/ pars
aduersa nihil probabilitatis/ nihil solidi
fundamenti. nullum deniq; robur aucto/
ritatis comperta fuisset habuisse. Et hoc
perspicue videbitur domino propicio. sed
egre ferimus q̃ nõ citius atq; prius. Se
cunda calumnia. Calumniantur alij se
cundo q̃ assertiones iste sunt infideliter et
perperam/prefato magistro Johanni par
ui per emulos attribute. Monstrant he li/
tere regis contrarium. quod monstrabitur
in processu. ex ipsa propositionis inspectõ
ne liquefit quam hic examinãdam ⁊ dam/
nandam iudicialiter offerimus. Hec illa
est vel similis/ quam in camera sua se pre/
sente partim pronunciauit. partim pronũ
ciari fecit/ multis transcribentibus idem
Johannes parui. que ⁊ postmodum ꝑ ex/
emplaria multa venditioni pnblice fuit ex
posita. Veritas est nec negamus/ q̃ de cõ/
clusione finali propositionis istius scele/
ratissime. que conclusio est domini ducis
Burgundie/ sicut asseruit sepe et loquitur
singulariter de ipso q̃ in nullo culpari de/
bet dum fecit interfici ducem Aurelianen:
sumpte sunt quinq; sex septem assertiones
non prorsus dolo malo vel ad veritatis im
mutationẽ. sed vt honor ipsius ducis bur/
gundie quantũ fieri potuerat/celando no/
men eius seruaretur. Quale ẽ igitur ea que
in obsequium facta sunt/in maleficium re
torquere? Porro non secus euenit in hoc
concilio dum assertiones absq; asserentis
nomine nunciate sunt/quod versum vidi/
mus in grande preiudicium cause fidei et
catholice veritatis. quia non ita potuit in/

telligentia dictorum ex causis assumi dice/
T di. ¶ Tertia calumnia. ¶ Sequitur alio/
rum calumnia tertia idem dicentiz quod
priores/sed ex alio capite. Contendũt enĩ
magistrum Johannem parui veritates o/
cto pro sua maiore posuisse. que ab ipis as
sertionibus plurimum sunt dissimiles. At
uero calumnia talis non releuat in aliquo
sed aggrauat. et gladio proprio facientem
iugulat. Primo quoniam pretense verita/
tes iste quedam reperiuntur in fide et mo/
ribo erronee/ vt tertia quarta sexta z septia.
Alie/ vel false/ vel iniuriose/ scandalose et
piarum aurium offensiue/ imo et sacrilege
si examinatio debita fiat. Fatemur proin/
de assertiones istas nouem non esse totali
ter extractas ex pretensis octo veritatibus
quia ex conclusione principali tres vt pre
mittitur sumpte sunt. reliquas vero cũ plu
ribus alijs continent articuli quatuor hac
illac sparsim inducti pro maiore cum suis
probationibus. Quis preterea nescit po/
tuisse propositiones plures et varias/ scri/
ptas fuisse pro eadem conclusione instifi/
canda. imo et sic actum esse bis aut ter for/
sitan inuenietur testimonio fide digno.
Fuit autem vna variationis occasio/ pro/
positio facta parisius in castro lupare pro
parte domine tũc duciss Aurelian. ad im/
pugnationem prefate propositionis Jo/
han. parui. Ita q non est verum salua pa/
ce dicentis/ q illa sua propositio non fue/
rit ipso viuente quomodolibet impugna/
ta. Cur autem non damnata iudicialiter
fuerit/ plurima dici possent. sed amica bre/
uitas et loquendi sobrietas non patitur.
Notum est illud ciceronis. Inter arma si/
lent leges. qui audit intelligat. ¶ Deniq
hanc cum prioribus calumniam/ vnũ ver
bum dissoluit. quia nihil actum est/ nihil
processum iudicialiter contra personã ali/
quam. sed dũtaxat contra quaternum istũ
et alios similis tenoris. damnando doctri
nam in eis pestiferam/ cum assertionibus
istis nouem/ et alijs illic positis. quisquis
auctor vel non auctor extiterit. ¶ Quarta
calumnia. ¶ Sequitur aliorum calum/
nia quarta. Veritatem inquiunt habent
assertiones iste specialiter prima principa
lis/ et hoc in casu diuine reuelationis. Ex
facilis est responsio/ dicere/ doce me de re/
uelatione. Nam absurdum et blaspbemie
proximum est detorquere diuinam reuela
tionem passim in casibus assertionis illi/
us Bullas e celis super hoc non recepim9
sed in oppositum scripturas de celis habe
mus autenticas. ¶ Quinta calumnia.
¶ Veniamus ad alteram calumniam q̃n
tam. Assertiones iste/ dicunt multi/ vere
sunt in casu ineuitabilis necessitatis. Hic
est principalis locus refugij partis aduer/
se/ delitescunt in hoc antro subdole z ober/
rantes ratiocinationum vulpecule. Do/
cuit hoc lectura quaternorum et allegatio
num/ fulcire conantium partem istam. In
loco hoc publice sessionis conuincuntur. et ¶
et hoc per inspectionem omnium fere sce/
dularum/ ratiocinantium pro verificatio/
ne butusmodi assertionum. ¶ Atuero cre
dite patres ortbodoxi/ defecerunt scrutan/
tes scrutinio. et meditati sunt inania. Re/
petemus hic pauca pro plurimis/ que ad/
uersus calumniam istam et allegata et scri
pta sunt. Sunt nimirum assertiones iste
preter octauam vniuersaliter posite. neq
ad casum ineuitabilis necessitatis coarta/
te. immo potius excluse/ quo casu etiam in
euitabilis necessitatis/ negaremus eas ex
forma loquendi veras esse. q scilicet meri/
torium esset nedum occidere/ sed occidi fa
cere per insidias et villane sine diffama/
tione zc. ¶ Omissa vero contentione su/
per hoc. constat vt predicimus assertiones
istas octo sumendas esse pro vniuersalib9
ex quadruplici radice. Primo ex vsu com
muni et vulgaris acceptionis. Secundo
ex forma sue locutionis. Tertio ex modo
syllogistice applicationis. Et quarto ex
teologicis sermonibus ac moralibus regu
lis/ in quibus indefinita pro vniuersali so
let poni. Declamationes omittere fastidij
timor cogit. Nam in prima multiplex di/
stributionis signum ponitur dum ait. li/
citum est vnicuiq subdito zc. Sed et quar
ta palam est vniuersalis dicens. q quili/
bet tyrannus debet interfici per insidias
zc. Porro quid dicemus de nona que sic
habet. In casu socialitatis/ iuramenti pro
missionis/ seu confederationis factarum
ab vno milite ad alterum quocunq mo/
do id fiat aut fieri possit. Si contingat q
istud vertatur in preiudicium vnius pro/
mittentium/ aut confederatorũ/ sponse sue
aut suorum liberorum. ipse de nullo tenet

eas obseruare. Pro quid vniuersalius/ac proinde quid absurdius/quid falsi?/quid dementius dici potest? Sed non minus inepta est defensio qua dicunt aliqui/istaz ideo veram esse/quia preiudiciū capit tantūmodo pro preiudicio anime qđ est peccatum mortale vel veniale. Attuero forma propositionis vulpeculā hanc interimit: quoniā homo non iurat in preiudiciū anime vtoris sue vel liberoꝝ. Confutatur et ex cōmuni modo loquendi apud vulgus/apud iuristas ꝛ iudices. Unde et papias dicit preiudiciū esse impedimentū in causa. Rursus eque turpis et friuola est fuga/dicendo ꝙ preiudicium analogice dicitur de preiudicio spirituali ꝛ temporali. Postremo etiam vbi preiudiciū concederetur non posse dici nisi de preiudicio anime/quod esset contra ius. Uerūtamen homo pro conseruatione iuramenti deberet huiusmodi preiudicium non quidem facere/sed ab alio factum pati/pro conseruatione iuramenti. Patet in iuramentis per metū extortis. ¶ Quanta est igit̄ o salutifer christe/scandali materia aduersus hoc concilium/ꝛ constituentes ipsum/bonos et graues literatissimos ꝛ peritissimos vtroq; iure.ꝙ iam per vndecim menses vel eo circa ventilari visa est hec doctrina tam patenter hereticalis/imo et sacrilega/tanquā de propositōne dubitabili/vel opinabili/aut forsitan vera que secularibus illiteratis nedum christianis/sed ꝛ iudeis/paganis/et barbaris debet esse notissima prout in bis patentibus literis rex perorauit. ¶ Haberet hoc loco paruitas mea iustissimam inuehendi causam aduersus famosos quosdam libellos/innitentes super hoc casu inevitabilis necessitatis.qui traditi sunt per primum ex iudicibus in iudicio. et protinus data copia est habere volentibus. In quibus quot atroces iniurie dicantur aduersus hoc concilium super cōdemnatione errorum/aduersus xpianissimum regez francorum/ꝛ enormiter supra modum aduersus prefulgidū illud iubar ecclesie parisien vniuersitatem.demū contra personas diuerse dignitatis ꝛ gradus/recogitare nedum legere prorsus horror est. Quibus tamen addita est hec iniuria/ꝙ respondendi locus negatus est vel nō dat?. Illic auctor inter cetera cadit in foueam quā fecit.dum damnat ꝛ irridet ignorantiaz logice apud illum qui ꝺsequentiā istam facit. Contradictoria istius licitū est vnicuiq; ꝛc.est vera/ergo ipa falsa/per legem cōtradictoriaꝝ qua nulla melior est cōsequētia. Nulla vo fallacior illa quā ipe facit ex aduerso saltez implicite/dum arguit sic. Uerū est in aliq̄ casu possibili/vtputa ineuitabilis necessitatis/ꝙ licet occidere tyrannū. ergo licitus est vnicuiq; ꝛc. Nam oppositum cōsequētis stat cum antecedente/in casibus plurimis centū vel mille. Sed hec interim modestie ꝛ breuitatis zelus pereat. ¶ Sexta calūnia. ¶ Ueniamus ad sextam calūniā dicentiū ꝙ assertiones iste sunt satis exponibiles ad aliquē sensum verū. Respondemus negatiue.si iuxta regulam bilarij pallegatam/ꝛ in scedula fratrū mendicantiuz positaz perspicue pro nostro ꝓposito/intelligentia dictoꝝ ex causis assumatur dicendi. ꝺbinando scz conclusionē cum p̄missis et premissas cum probationib; ad inuicē. Ceterū etsi verum esset id quod allegatur de exponibilitate ad aliquē sensum verū. nihilominus propter casus longe plures falsissimos ꝛ notorie scandalosos/redderētur cōdemnāde.vt alīs in quodaz sermone ꝛ in scedulis que legentur deductum est. Septima calūnia. ¶ Respondemus alteri calūnie. que a veritate vacua per numerositatem conatur euincere.dicens assertōnes istas plures habere defensores q̄ oppugnatores.sunt idcirco vere vel saltē opinabiles. O fallacissima ꝛ hereticis atq; erroribus fauēs calūnia. Non insequeris inquit lex multitudinē ad faciendū malum. Quare?quia stultoꝝ ꝛ etiaz maloꝝ infinitus est numerus. Nihilomin?si ad numeꝝ ꝛ meritū placeat attendere/nō dubitamus multo plures/atq; grauioris auctoritatis nos habere tā in hoc sacro concilio/q̄ alibi.attento ꝙ plures magistri p̄sertim secularis/nondū dederunt deliberationes suas vt intellexim⁹. sicut illi de inclyta natione anglicana/prout fertur.quos tamen vidimus strennuos ꝛ industrios pugiles aduersus hereticaz prauitatem absq; vlla acceptione personarum/vel patrie/etiam proprie. Attento preterea modo deliberandi/quem fecerunt fratres mendicantes de quatuor ordinibus/qui sunt illi facientes huuc numerum. Putamus enim non esse cum eis duos magistros in theologia secularis/vel si veniant ad ternariū totum est

Attento rursus/ multas esse causas extrinsecas/que mouerũt aut mouisse presumũtur/ ꝓdictos fratres ad ita deliberandũ in modum cuiusdam conuẽticuli/ne dicam⁹ conspirationis,qualis sit ipsorum habitudo ad vniuersitatẽ parisiẽ.plures norũt. Sed hoc referare dimittentes offendiculi formidine,dicimus ad excusationẽ multorum/q̃ informatione plenaria caruerunt ꝛ in iure ꝛ in facto ex quo ius oritur. Quid igitur mirandum si ad pauca aspicientes/ de facili enũciauerunt. quibus si collationi mutue maiorum ad inuicem ꝛ cum eis interesse datum fuisset.quẽadmodum tanta ꝛ tam diuturna quantuꝫ est instantia a dominis cõmissarijs in causis fidei,existimare non possumus quin mutassent vota sua. ¶ Rursus attendendũ est/ q̃ materia presens non est sic appropriata theologis quin conueniat dñis canonistis ꝛ legistis apud quos materia preceptoruꝫ decalogi propter applicationem eorum faciendam ad iudicia/particularius ꝛ exquisitius enucleata est/q̃ apud theologos. Quales plurimi sunt qui canones iura ꝛ leges etsi speculatiue studuerunt.ad praxim tamen operis iudicialis nequaquã traduxerũt. Arũt igitur tales/imo ꝛ layci prudentes ꝛ boni iudicij.magistri insuper moralibus eruditi/super eorum deliberatione quid sentiãt consulendi. ¶ Octaua calumnia. Subiungamus pro calumnia octaua eorũ qui dicunt q̃ assertiones iste/ideo quia reprobate ac damnate sunt parisius/ꝛ hic reprobari querũtur.peperunt infinita scandala et parient/etiam vsq̃ ad totalem destructõnem cõmunitatis. Fatemur cum x̃pianissimo rege ac vniuersitate parisiẽ. sicut et experientia prochdolor nimis edocuit/ q̃ assertiones iste ꝛ propositio continens ea/ dederunt infinita scandala. sed q̃ ex reprobatione ꝛ damnatione sua/scandalum taꝫ multiplex datuꝫ sit/vel negamus omnino vel dicimus q̃ scandalisati per huiusmodi cõdemnationes/ nedum non habuerũt causam rationabilem scandali. sed ex hoc reddunt se ac de scandalo in fide/ et de bonis moribus/immo ꝛ de pertinacia multipliciter ac vehementer suspectos. Videãt igitur qui retorquent iniurias que cõtigerunt ꝛ calamitates ad reprobationeꝫ huiꝰ pestifere doctrine/ne dum alios inculpare ꝓtagunt assentientes damnationi. ipsi assentientes incidant in foueam ꝛ laqueum inextricabilem non soluꝫ hereticę prauitatis/ꝛ fautorie/homicidiorũ/periuriorum/ ac insidiarũ/ac seditionũ sine numero/sed in ꝓtinacis obstinationis damnabilem/ꝛ vix egressibilẽ laborintum se detrudant/ac detrusos manifestent. Neq̃ enĩ certior ẽ errantiũ ꝓtinacia q̃ si ob veritatis publicationem/vel damnationem erroris notorij guerras moueat quis/ seditiones et bella. aut mouentibꝫ,pinde faueat atq̃ consentiat/sed in his pro nũc insistere nõ est nostrũ. ¶ Nona calumnia. Supaddit nona calũnia dicentiũ assertiones istas spectare non ad iudiciũ fidei/sed ad causam sanguinis/ et quia cõcernunt ꝑcepta decalogi/que idcirco ad fidem nõ ꝓtinent/quia continent euidentiã in lumine naturali. Cõcedam⁹ in primis q̃ homicidiũ in se cõsideratum spectat ad causam sanguinis criminalem. Sed homicidij iustificatio/ꝑsertim p ius diuinũ atq̃ canonicũ/ tanq̃ illud sit licitũ laudabile ꝛ meritoriũ/pertinet vtiq̃ ad iudicium ꝛ iudices fidei. Est enĩ longe aliud loqui de homicidio/aliud de homicidij iustificatione.sicut aliud est furtuꝫ. aliud est furti approbatio. Porro dum addit hec calũnia ꝑcepta decalogi nõ esse de fide etiam proprie dicta.fallit ꝛ fallit. sicut alibi pspicua ꝛ irrefragabili ratione monstratuꝫ est. Edocuit hoc tituli formatio obinde ,pueniens vt fertur/ dum quesitũ est vtrum he nouem assertiones sint fidei iudicio reprobande/sed hoc fieri ꝓcurans incidit in foueam quã fecit. ¶ Decima calũnia. Subinfertur tandẽ vltima pro nũc calũnia que me pariter cum rege querit inuoluere/tanq̃ aliquid execrabile cõmiserim. Ecce inquiũt/iste x̃pianissimũ regẽ exponit discrimini turpis note erroris vel heresis in causa quã nõ voluit nec vult assumere. ¶ Dicrñdeo primo q̃ neq̃ regem neq̃ prudẽtissimũ consiliũ suũ totũ/ neq̃ vniuersitates neq̃ ꝓlatos/neq̃ clerũ sui regni/ita in manu mea teneo.q̃ eos sufficiã vel debeã,ꝓhibere a defensione cause fidei/neq̃ certe volo. Ob hoc enĩ rex dicit x̃pianissim⁹ velut anthonomatice/quia fidez ꝓtegit ꝛ defendit. ¶ Dico scõo/q̃ anteq̃ rex veniret hic in causam.assumpsi mihi causam ipaz modo quo decebat theologum . a quo modo neq̃ discessi/ neq̃ discedo / neq̃ discedam deo mihi propicio/ sicut reperiri debet in

actis me ita respondisse. Erat modus pcedendi p denūciationē euangelicaz/contra doctrinā erroneā in fide z moribz ac multipliciter scandalosam. ¶Dico tertio q̄ duz sensi cōmissarios in causis fidei aliter intēdere. qz citabant me vt irem diuionē. z tutius mihi forte fuisset ire in babylonez/ qz insup nihil intendebā pcedere contra personam qualēcunqz/ nec per strepitum z figuram iudicij/interrogatus si facerē meaz partē. respondi q̄ hmōi denūciationē contra psonā neqz feceram neqz faciebam. z retribuat deus in bonū illis/qui contra sata gentes oppositum quibus ignoscat deus/ meā innocentiā z simplicitatē reuelauerūt Hoc memori gratoqz mente retineo. ¶Dico quarto q̄ si materia stetisset in puris terminis theologicis/tractando eā stilo theologico qualis p̄descriptus est/ita q̄ de interesse psonali cuiuscūqz psone nequaqz fuisset actū/nō opus fuisset introducere regis autoritatē. Nunc aūt dum res tractata est z tractat per aduocatos z procuratores/z notarios/z per strepitū z figurā iudicij/sensit aduersa pars/credite sensimus z nos/q̄ diuitibus z diuitijs opus erat. Et ecce trās instructionis missas per partem aduersaz et hoc loco in burgundiā/que satis hoc indicant/sed eas ꝓpalare iussio sacri hui⁹ concilij cum ꝓsiti modestia/nō pmittit. Dicere vero iuridicus procedēdi modus/ qualis predictus est/multos exterruit/ne manifestas hereses hic dogmatisatas z notorie p̄dicatas/vellent vel auderent denūciare iudicibus. Quis aūt sit stilus i hac fidei materia practicandi scedula posterius legēda docebit. ¶Concludēdo tandē z ꝛstanter affirmo/me firmiter credere z nullaten⁹ dubitare/q̄ hec doctrina ꝓpositionis defendētis magistrū Jo. qui cum suis assertionibz sicut inuenta z in isto codice continet/ē erronea in fide z moribz/ac multipliciter scādalosa. Ex si fuerit aliquis/vel aliqui/quātūcunqz multiplices/ volētes xp̄ianissimū regem calūniari/q̄ nō fecerit in hac pte iudiciū z iusticiā/credendo z credi mandando sicut modo dicim⁹/z sicut opatus ē/ego nedū nomine regis xp̄ianissimi/sed etiam proprio nomine cōstituo me partē defendentem ad penam talionis/pro me z mihi adherere volentibus in hac parte/z coram hoc sacrosancto et vniuersali concilio/dei nutu congregato. Dico partem defendentem. attendite. quia ꝓtem accusantē contra psonā aliquā neqz feci/ neqz facere pro nūc nisi quid aliud vrgeat/disposui. Non enī mihi colluctatio est aduersus carnē z sanguinem/sed aduersus principes tenebraꝝ harū ꝛc. ¶Faciat igit̄ similiter ps aduersa ponat psonam ꝓriam in querela dñi sui/ imo certe ꝓsilio meo nō faciat aut si fecerit cōquiescat. Absit a me vt gaudeā sup iniq̄tate z nō congaudeā veritati. ¶Sed ecce patres orthodoxi/deo iure amabiles/dum inter loquendum retorqueo mentis oculos ad p̄assumptū thema quo diximus. Deus iudiciū tuū regi da. rapior quodāmodo de viuis ad mortuos/dum id qō subditur in tueor/z iusticiā tuā filio regis. Et aīaduertite precor interim p̄res benignissimi/virimie quoqz iusticie oblitionē nō acceperūt Aduertite nūc paulisp ad me auribus vre carnis z oculis. atqz spūalibz oculis z auribus. quid filius regis z frater istius ludouicus inclyte memorie dux olim aurelianē māsuetissimus/z benignus/ elegantis forme. pspicacissime sagacitatis eloquētie singularis z pene incompabilis. quid inquaz nunc ipse/ imo quid sanguis suus clamet ad hoc sacrum concilium/misericordi pietate pensate/cōpatiētes estote ex innata teneritudine miserationis cordialis. reuoluentes vobiscum intra mie viscera/quo clamore/quo gemitu/quo plangore/ querat modo iusticiā. Nō equidē sicut existimo tātū dem p ipa morte nature. qz scit q̄ mortu⁹ē qñqz moriturus. quātū p tali mortis modo cōquerit. quātum pterea pro crudelissime necis sue iustificatione que est infamie mors altera. mors cōtinua. mors indigna neqz minus fugibilis q̄ sit ipa mors nature. Nec siquidem infamie mors ciuilis/nedum viuentes interimit. sed deseuit i mortuos. non vnū vel duos interficit sed posteritatem totā. totū genus z affines diro lacerat ignominie telo. nos tres precipue filios illustres ac ingenuos suggstites. quoz vnus obses. alter captiuus detinetur in anglia. non vt proditores quidē. sed vt regis ac regni fidelissimi defensores. ¶Si datū esset his liberis/pupillis orphanis et captiuis/astare coram reuerendissimo ac celeberrimo cetu presenti. si fas alloqui. plus planctibus. plus suspirijs. plus singultibus. lachrymis et gemitibus. quaz ore vel vocibus clamarent. ¶Date patri. Date

nobis iusticiã. O si ꝓcũbentes eos ⁊ aduo
lutos vestris sanctis pedibꝫ cernerẽt hi mi
sericordes oculi vestri. concipite quibꝫ ia
culis intime cõpassionis vulnerarent̃ pijs
sima corda vestra. quia neq; verbis extra ꝓ
ferre. neq; intra me pro rei magnitudine cõ
prehẽdere sufficio/ quod cupio. ꝑficite qđ
nequeo. Ceterũ nũquid non obsecro suffi
cere debuerat/ patres sapientissimi atꝫ mi
sericordissimi/ nature mortẽ immaturã ta
liter inflixisse patri? Tollat̃ ergo mors alte
ra/ quã sacrilega impietate crudeliter infer
re ac renouare nõ cessat tam patri mortuo/
q̃ꝫ superstiti generosissime ꝓli sue/ libellus
hic vere famosissimꝰ/ vt rex scribit. vere he
reticalis. scãdalosus. humani federis emu
lus. catholice cõdemnatꝰ. sceleratissimꝰ. vi
pereus. legis decalogi impugnatiuꝰ. quin
etiam miseramini pereuntiũ animarũ/ pa
tres ac dñi misericordes. illorum videlicet
nullũ loquendo/ qui damnabiliter. ita pro
fecto est. damnabiliter/ in perniciẽ ꝓprie sa
lutis ⁊ aliene/ libellũ hunc letiferũ pertina
ci animositate defendũt/ ⁊ seruare conten
dunt ne pereat. Et ego nunc in spiritu le
nitatis in spiritu sacri concilij p̃sentis/ qui
est spiritus pacis ⁊ cõcordie. spiritus cari
tatis que benigna est. que nec inflatur/ nec
irritatur. cõuerto vocẽ meã ad vos/ reuerẽ
de pater ac dñe/ dñe Attrabatensis/ cum q̃
vixi olim familiariter ⁊ benigne. Ad vos
similiter magister petre/ vice dñi Remẽsis
cõpatriota charissime/ quos ego diligo in
veritate/ dilexi/ ⁊ diligam dño ꝓpicio. Naꝫ
qui nõ diligit manet in morte. optabilius
autẽ esset ꝑdere vitã carnis q̃ꝫ in tali viue
re morte mentis. Interrogo vos nunc ali
qua. Rñdete p̃cor. imo tacentibꝫ vobis rñ
debo ipe pro vobis. Nõne diligitis salutẽ
tꝑalem simul ⁊ spũalem illustrissimi prin
cipis dñi ducis Burgũdie. Diligitis scio
Non diligitis securitatẽ inclyte posterita
tis sue in dominijs hereditãdis. Diligitis
scio. Nũquid p̃terea nõ aĩaduertitis vero
iudicio rõnis mortẽ quaꝫ loq̃mur/ prauo
cõsilio ꝑpetratã. qualẽ ⁊ qualiter nunq̃ꝫ pr̃
prudẽtissimus recolende memorie philip
pus attentasset. Puto ꝙ sic aĩaduertitis:
neq; si affuissetis (eratis enĩ tunc in italia)
dedissetis tale consiliũ/ de quali dũ aliquã
do viuẽte patre p̃fato/ fuisset aliquis ſmo
habitus ꝑ nõnullos/ ꝯtinuo camerã exiẽs
et medicũ suũ inueniẽs/ mestus ac turbidꝰ
clamauit. Beatus vir qui nõ abijt in con
silio impioꝝ. Deniq; cognitũ est/ ꝙ mortẽ
hanc mox vt patefacta ẽ ⁊ annotata/ sic ipe
dñs dux p̃ñs exhorruit/ detestatusq; est vt
diceret dñis de regio sanguine. Diabolus
inquit mihi ꝑsuasit. Ex si mors ĩiusta fuit/
sit iustificatio peior. sit defensio iustificatõ
nis pessima ꝯñs est. Uincat igit̃ vos. non
ego sed veritas. sed ratio sed pietas per sa
lutem animarũ vestrarũ/ ⁊ per illã quã vos
expauescere ac refugere cõuenit penam er
rantiũ. per illã deniq; seueritatẽ sententie/
qua xp̃ianissimus rex francoꝝ/ supremus
noster dñs cois/ per lr̃as patẽtes suas/ cre
dite dicenti/ his oculis vidi. his manibus
palpaui eas. damnat hunc libellũ tanq̃ꝫ in
iuriosum regie maiestatis sue. mandatq;
plecti defendẽtes illũ pena crimini tali de
bita/ que qualis sit nõ latet vos scio. ⁊ hec
cohibeat tꝑalis pena/ si nõ retrahere suffi
cit canonica vel eterna. Tandẽ ego ipse
reuertor ad vos patres orthodoxi/ suppli
cans petens ⁊ obtestans per desiderium il
lud qđ habent reuerendissime ac deo ama
biles paternitates vestre ad salutẽ aĩaꝝ ad
extirpationẽ errorũ/ ⁊ correctionẽ errantiũ
siquid mouet illa Ezechielis imo dei per
ezech̃ expauescenda horribilis tuba/ que ꝑ
euntiũ in erroribꝫ ⁊ peccatis intonat sãgui
nem a speculatore mutuo requiri/ tollatur
per iudicialẽ huius sacrosancti cõcilij sen
tentiam/ libellus iste famosissimus/ morti
fer/ ⁊ hereticalis/ ⁊ eradat̃ memoria eius a
populo xp̃iano. Ut quid etiaꝫ mẽbranas
occupat? vt quid legentes ⁊ audientes sua
cõtagione fedat inficit cõculcatq;? Hoc
in recessu suo quesiuit serenissimus rex ro
manorum. Supest scedula patens cui si
gillum suum impressum est. Et quid pari
sius egerit/ fame vox insonat. Hoc ipsum
petit. hoc suadet. hoc obtestat̃ christianissi
mus rex francoꝝ. Hoc preclarissima pari
siensis vniuersitas/ ⁊ alij q̃ꝫ plurimi. Hoc
nos postremo huimiles sui ambasiatores
supplicibus votis exoramus/ quatenus ĩ
hoc adiutores sitis. dando regi iudicium/
et iusticiã filio regis. sequẽdo vestigia xp̃i/
qui ad hoc venit in mundum/ vt oues er
rantes ad se reduceret. Sic itaque de
prius errantibus si non obdormiuerint.
si non in errore cepto ꝑtinaces qđ absit/ ex
titerint dicet̃ ex sentẽtia illud de epl̃a dñice
currentis. Eratis aliqñ sicut oues errãtes

Sermo de erroribꝰ circa

sed nūc ꝓuersi estis ad pastorē ꝛ eꝑm aiarū vestraꝝ. Ad hoc quippe tendit oō ꝓpositā vice thematis, deus iudiciū tuū regi da et iusticiā tuā filio regis. Termiabimus i hoc primā p̄sentis actus ꝓtem, reliqua per lecturā lr̄aꝝ quarūdam ꝛ scedulaꝝ quātuꝫ audire placuerit finietur. Finit ꝓpositio facta a dño cancellario parisiensi coram concilio generali constañ. ex pte regis francie.

Et tunc postmodū dictus cancellariꝰ parisien. Ac magistri Jordanis mozini H. puch, nepotis, ꝛ p. de versailles ambasiatozes prefati xp̄ianissimi francoꝝ regis, et eius noīe ꝓduxerunt coram toto concilio generali. ꝛ in manibꝫ ꝓthonotarij Januen. sub custodia concilij tradiderūt lr̄as, ꝛ alia munimēta subsequētiū ꝓbēsiua instrumentoꝝ ab omnibꝫ ꝓthonotarijs ꝛ notarijs, der sup dictis datis ꝛ protestatis. Primo quēdam paruū sexternū papireū continen tres ptes principales. In prima ponebañ sex ꝓclusiones theologice contra ꝓpositionē cuiusdam Johis parui ꝛ doctrinam in eadem ꝓtentaꝫ, ꝛ incipit Quia expatentibꝫ ꝛc. In scōa erant octo regule super stilo theologico tenēdo in ꝓdemnatione erroꝝ cum ꝯcertis requisitis. Et incipit super omnia vincit veritas. In tertia erat breuis scedula petitiua exaīationis facien de, de deliberatione quatuoꝛ ordinū mēdicantium sup. ix. assertionibꝫ ꝛc. Et incipit attendens xp̄ianissimus. Cuius quaterni magna pars fuit tunc lecta ꝛ specialiter requeste. Item magnā lr̄am regis patentem sup ꝓdēnatione dicte ꝓpositionis M. Jo. parui, ꝛ incipit Regia maiestas nostra. Item quendā magnū quaternū papireuꝫ signatū signis duoꝝ notarioꝝ ꝓtinentē ꝓpositionē magistri Johis parui. Item instrumentum aduocationis dñi cancellarij parisiensis sup ꝓpositione p eum ex parte vniuersitatis parisien. alīs facta coram rege francoꝝ. Item scedulā papireā ꝓtinentem appellationē a iudicibꝫ fidei sup publicatione votoꝝ ꝛc. Item lr̄am patentem vniuersitatis parisien. sup approbatione sententiaꝝ dñi epi parisien. Item quēdam quaternū papireū in quo ꝓtinebaī deliberatio fratrū de quatuoꝛ ordinibꝫ mēdicantiū sup nouē assertionibꝫ. Finis.

Sermo eiusdē coram ꝓmissarijs fidei, de erroribus contra fidem ꝛ mozes circa preceptum, nō occides

Estimo me beatū apud te O sacrosanctū Constañ. concilium O cetus celebris reuerendoꝛuꝫ patrū ac ceteroꝝ dñoꝝ, in oñi sapientia ꝛ doctrina ac moꝝ honestate fulgentiū. Estimo inq̄ꝫ me beatū apud te, cuꝫ sim me defensurus hodie, maxime te sciente oīa, nedū que apud iudeos sed xp̄ianos sunt ꝓsuetudies ꝛ questiones ꝓpter qō obsecro vt patienter me audias. Utiī verbis illis beatissimi lucas cuiꝰ hodie natalis instat celebritas, qui comes individuus fuit egregij doctoris pauli, lucas inq̄t est mecū solus ꝛ alibi. Salutat vos lucas medicꝰ carissimus. Cuiꝰ verba oīa ſm hiero. languētis aīe sunt medicina. Unde cū paulꝰ fuisset a festo traditus in vinculis agrippe regi. Dixit idē rex ei, ꝓmittiī tibi ratiōez reddere, p temetipō. Tūc paulꝰ extenta manu. Estimo me beatū, inq̄t, apud te rex agrippa cū sim me defensurus hodie, maxime te sciente oīa q̄ apud iudeos sunt cōsuetudines ꝛ questiones, ꝓpt qō obsecro vt patiēt me audias. Sic ego de materia. ix. assertionū reuerētissimis p̄ibꝫ ac ceteris dñis ꝓmissarijs in causis fidei p me nūciaturū, expīoꝝ nūc ordinatōe rōem reddduturus. Estimo me beatū, ꝓpt qō obsecro vnūquēq̄ vt patient me audiat. Et in p̄mis q̄dē donād. est ordo dicēdis, ꝛ cuitāda ꝓfusio. hūd. ē insup ſmo doctrinaī absq̄ vlla circuitōe vl apparatu v̄boꝝ, q̄lis ē materie q̄ tractaī accōmod. Deniq̄ reməoꝛāda ē nē distictō. ne fallat nos eq̄uocatō q̄ distictōz memi me notasse dū pdictas. ix. assertōnes cū suis reprobatōibꝫ nūciaui. Possum. itaq̄ mat̄iaz hāc dupliī ꝓsiderare. vno mō pure theologice ꝛ absolute p ꝓsideratōz ad ꝓformitatē vl deformitatē scōm leges diuinas traditas i scripta sacra. Alio mō magis respective ꝛ scōm ſmos iurs positiui. in p̄mo tractaī ō interesse ipi. fidei. in scōo ō interee p̄sonali. vel ita dicam. posse nos vno mō ꝓsiderare assertōes. vel alio mō ipos assertores aut reprobatores. Primū hacten. ob seruaui in oñi iudicio taz pisi. quā in hoc sacro ꝓcilio. Recogitās primo pfessiōez meā ꝛ officiū cācellariat. pisi. cui indign. deseruio, qm pisi. sic tractaī vie fidei, p sacrā theologie facultatē dū deferiī frequēt a diuers mōi ptibꝫ imo ꝛ a romana curia ñ nūq̄ q̄tē. hēare. dē facultatiz doctriale iudiciū vbi nihil vnq̄ agiī ō p̄sōis nisi p. salte

discussuz fuerit de doctrinis. ¶ Conscius sum p̄terea mihi ip̄i/ q̄ finalis intētio mea est ad extirpationē erroꝝ que fieri pri⁹ potest ⁊ debet/ p̄ eoꝝ reprobationē doctrinalem seu iudicialem q̄ damnētur errantes. ¶ Rursus tertio constat qd̄ liberius/ purius/ verius ⁊ citius exquirit̄ veritas ⁊ falsitas reprobat̄/ dum constituit̄ sola lex diuina iudex/ iuxta cōsiderationē aristo. in poli. qui ponit inq̄ legem iudicem ponit deum/ qui autē addit hominē/ addit ⁊ bestiā et hoc dicit propter sensualitatem bestialē De quo virgilius in. vi. Hinc metuūt cupiunt/ gaudentq̄ timentq̄ conformiter ad illud prosaycum. Confusa sunt hic omnia spes metus meror gaudium. Quo circa cōsulit apud boetium ph̄ia. Tu quoq̄ si vis lumine claro cernere verum/ tramite recto carpere callem/ gaudia pelle/ pelle timorez Spemq̄ fugato/ nec dolor assit/ nubila mens est/ vinctaq̄ frenis Hec vbi regnāt. ¶ Deniq̄ per hunc modum salubrius obseruatur illud Augu. in regula q̄ fiat correctio cum dilectione p̄sonaꝝ ⁊ odio viciorum. Nec inde videtur queri qualiscunq̄ turbatio pacis dñi q̄z iudices facilius se expediunt si prius instituti erunt circa interesse fidei/ quā qui scd̄m terminos iuris positiui/ prius discutiant materiā tanq̄ prophanam/ sup̄ interesse p̄sonali. Quod mōstrant ap̄te quinq̄ menses in tali discussione sola fere iam occupati. Unde ⁊ nōnulli ex dominis cōmissarijs/ sicut reuerentissimus pater domin⁹ cardinalis Cameracē. et ip̄e promotor concilij/ et hoc intendere quālibet voluerunt. ¶ Hanc ego modestiam conabor in actu presenti possetenus obseruare qd̄ obsecro neq̄ mihi neq̄ cause fidei/ sed fame que discutit̄ afficiat vl̄ obsit. Sciunt enī plurimi quēadmodū conati sunt aliqui iugiter hanc materiā trahere ad p̄sonalia in p̄iudiciū ne dū cause fidei/ sed fame p̄ lr̄as ⁊ aliter false lese/ in quibus diluendis si sermo flecteret̄ cognosceret̄ ap̄ta veritas in elucidationē clariorem cause fidei/ ⁊ in laudem nō mediocrem ip̄am tractantium/ aduersus obtrectantes. ¶ Quāuis preterea nō sufficienter extirpantur errores vbi notorie p̄seuerant errantes. Nihilominus sperandū est qd̄ corrigētur omnes ad sententiā concilij. Quid igit̄ necesse p̄uocare vel accusare p̄sonam errantis si damnare satis est errores. ¶ His itaq̄ p̄locutis veniamus ad materiā que nouem assertiones cū suis approbationib⁹ habet Pro cui⁹ intellectu faciliori ponat̄ velut in vna decretali casus longus. Dehinc breuis sub his lr̄is A. b. c. ¶ Casus est C rex sup̄mus habet a et b vasallos suos/ q̄ꝝ vnus nō erat subiectus alterius/ qui faciūt cōsiderationes ad inuicē iuramentis terribilib⁹ firmitas B ꝯducit hoīes p̄ce ⁊ p̄cio qui p̄ insidias p̄meditatas interficiūt subito A non diffidatū nec de hoc p̄monitum neq̄ tale aliquid timentez/ ⁊ hoc inscio C rege/ tandem B factum auoat/ ⁊ proponit se laudabiliter egisse/ imo fecisse debitū suum erga deum ⁊ regem. Pro cui⁹ iustificatione ponit vel poni facit tanq̄ p̄ quibusdam regulis seu maximis nouem has assertiones. Itaq̄ p̄ primā iustificat mortez ipsius A/ quia erat tyrannus vt dicit machinans p̄ fraudes ⁊ sortilegia ac malū ingeniū in mortem sui regis C ⁊ maxime qr̄ per ipsum regem non poterat bono modo de ipso fieri iusticia. Per scd̄am assertionē dicit se auctorisatū fuisse vt sic ageret p̄ leges diuinā naturalē ⁊ humanā. Deinde p̄ tertiam ⁊ quartā iustificat sub regula generali tyrannoꝝ q̄ A debebat viliter ⁊ p̄ insidias mori. Rursus per quintam sextam et septimam iustificat q̄ rex debet eū auorare remunerare ⁊ benefamare per epistolas et aliter vbicunq̄. Perinde iustificat se nihil egisse contra precepta dei bene intellecta/ non scd̄m literam sed ad sensuz suum/ et hoc in octaua. Postremo iustificat q̄ in nullo periurus fuit confederationib⁹ non obstantibus et hoc per regulam generalem in assertione nona datam. ¶ Casus breuis ¶ Quilibet tyrannus potest ⁊ debet licite et meritorie occidi/ per quēcunq̄ vasallum suum vel subditum. Etiam per insidias et blandicias vel adulationes. Non obstante quocunq̄ in armento seu confederatione factis cum eo/ non expectata sententia vel mandato iudicis cuiuscunq̄. ¶ Hic casus q̄uis sit decisus p̄ hoc sacrum concilium quod est hereticus/ ⁊ sequatur ex tertia et quarta iunctis prima et vltima. Nihilominus videtur aliquibus diminute poni. ¶ Primo quia non loquitur de auctorisatione per leges diuinam naturalem et humanam vt in secunda. ¶ Secundo non ponit p̄dictos casus quod viriliter vl̄ ignomīose ⁊ subito. i. sine

diffidatione debeat occidi/ vt in tertia ⁊ q̄r
ta. Deinde nō ponit qđ rex debeat auora/
re remunerare ⁊ honorare vt in quinta se/
xta ⁊ septima. Quarto dimittit assertionez
octauaz de falsitate sensus lr̄alis scripture
sacre/ ⁊ ꝙ quilibet sit interpres vel epyekes
ei⁹. Deniq; silet ꝙ Crex sup̄mus nō habet
talem potentiā in suo regno/ ꝙ de avasallo
D suo nō possit facere iusticiā. ¶ Querit̄ nūc
si he nouē assertiones in forma sicut sunt/
veniūt iudicio fidei reprobande? Et q̄uis
questio hec materia determinata sic ꝑ iudi
ces fidei inferiores de consensu ⁊ approba
tione ipsius Cregis et fere totius cleri ex
his nouem assertionib⁹ tanq̄ cōtentus in
eis sufficient̄ licet diminute sicut patere vi
detur intuentib⁹ diligenter primā tertiam
quartam ⁊ vltimā assertiones/ nostra que/
stio decisa est ꝑ hoc sacrum conciliū/ dum
dānauit istam quilibet tyrannus ⁊c̄. velut
hereticam. Nihilomin⁹ ponetur hec qua/
drimembris conclusio. ¶ Nouem assertio
nes cum suis reprobationib⁹ iudicialit̄ iu/
dicate spectant ad fidem etiā explicite. Et
sunt due prout in scedula continetur/ ratio
nabiliter qualificate. Potuerunt insup̄ ꝑ
doctores ⁊ ordinarios locorum doctrinali
ter ⁊ iudicialiter condēnari. Sunt deniq;
per hoc sacrū conciliū vel ꝑ sedem aposto/
licam/ de necessitate salutis reprobande/ et
hoc vere vel interp̄tatiue. ¶ Ex cuius con
clusionis probatione que spectat ad theo/
logiam maxime ⁊ interesse fidei/ poterit fa/
ciliter apparere/ quid de interesse persona/
li sentiendū vel agendū erit per scientiā ca/
nonicam. ¶ Sed prius q̄ sermo progre/
diatur vlterius tollendum est quadruplici
ter scandalum/ quod nobis rationationis
iter agentibus posset obsistere. ⁊ aures ali
quorum querelis oppilare vt obsurdesce/
rent veritati. ¶ Ecce inquit querela vna/
quanta vilificatio fidei? quanta depressio
catholice doctrine? vt in quolibet verbo vl̄
actu dicatur hic est error in fide/ hic est he/
resis. Responsio breuis/ deputetur hoc er/
rantib⁹ qui prius ad ea que falsa erant scri
pturam sacram ⁊ fidem protrahere conati
sunt repugnantez. Hinc ista fidei vilifica/
tio/ hinc conculcatio veritatis catholice/
non a defendentib⁹ eam ne taliter concul/
cetur. ¶ Ecce inquit aliorū querela ꝙ ni
hil hic fit amore fidei sed odio personali vl̄
rancore/ sed fauore inordinato/ sed ꝑciali/
tate. Sed profecto omnium ille infelicissi/
mus iudicandus esset/ ⁊ miserabilior om/
nibus hominib⁹/ qui cum certissimis in/
cōmodis ne dum bonorum temporalium
sed proprie vite periculo tenderet in infer
num/ ⁊ quomodo tenderet vtiq; per pecca
tum odij vel fauoris inordinati quia stipē
dia peccati mors/ non quecūq; sed eterna.
Ceterum non quis in hac re loquitur vel
quo animo loquitur/ sed quā verum sit qđ
loquitur attēdere vos ꝯcernit. ¶ Ecce rur E
sus querulant̄ alij/ videte quia nihil h̄ cuz
modestia vel prudentia talis aut talis agit
sed innititur fantasie proprie ⁊ famositati
Maledictus furor eius quia pertinax/ et
emulatio quia dura/ cui tales ⁊ tales de il/
la natione vel facultate/ per literas ⁊ aliter
contradicunt. At vero consolatur exemplū
christi/ quē ob predicationis feruorem sui
etiam parentes dixerunt in furorem versū
esse. Et de propheticis prioribus viris in/
uenimus dictū vni/ quid querit insan⁹ iste
Deniq; profecto/ qui dicere potest cū pro/
pheta domino Consiliū meum iustifica/
tiones tue. Ille iam non proprio capiti fa
mositati vel imprudentie initi dicend⁹ est/
sed solidissime veritatis auctoritati/ q̄uis
in hac parte si testimoniū hominum reci/
pimus. Illud abundantius longe est pro
nobis tam numero q̄ merito. ¶ Cōque/
runtur ad extremū quidam. Ecce inquiūt
quanta regni xp̄ianissimi diffamatio in q̄
tot errores exorti dicunt̄ ⁊ famantur. Im/
mo vero responsum habeat quisquis hoc
obicit ad obprobriū quod ad singularem
⁊ incompabilem laudem eiusdem regni et
incolarum cedit ista erroruz non quidem
publicatio sed virtuosissima debellatio/ q̄
neq; proprio sanguini/ neq; discriminib⁹
innumeris/ neq; proprie parcit vite quan
do protinus vt errores in eodem regno ca
put vt ita dicamus exerere vel in noxium
germen erūpere ceperint. Obseruetur illđ
de psalmo/ filia babylonis misera beatus
qui tenebit ⁊ allidet paruulos suos ad pe/
tram/ ⁊ illud de nasone/ apprime dum no/
ua sunt praui mala semina morbi. Est enī
humanū peccare sed vere diuinum confe/
stim a peccatis resurgere/ eaq; ꝓterere vir/
tutis forte pede. ¶ His itaq; scandalis ne
pergentib⁹ nobis ad veritatis inquisitōez
noceant eiectis. Deducemus primā partē
ꝯclusionis ex multiplici radice ⁊ pricipal̄r

inuestigando principaliter doctrinaliter ⁊ radicaliter quid proprie sit fides / et vnde quis denominatur fidelis catholicus? Et ex opposito quid sit error in fide vel heresis. Et quis denominatur errans in fide vl' hereticus. ¶ Et primo reiectis pro nūc acceptionib⁹ alijs de fide/quia fides aliquādo dicitur sponsio.i. Thim̄.v. quia p̄maz fidem irritam fecerunt. Et quandoq̄ fidelitas.puer. Et virū fidelem quis inuenit. Quandoq̄ cōscientia Ro.ix.omne quod non est ex fide est peccatum. Quandoq̄ sacramentū fidei augus. ad bonifaciū. Quid est paruulos habere fidem nisi fidei sacramentum. Accipiamus descriptionez fidei de qua locuturi sumus ex verbis apostoli ad Ro.i.vbi dicit/q̄ fides est ex auditu/auditus autem per verbum dei. Unde sicut Aresto. describit scientiam q̄ est habitus firmus per demonstrationem acquisitus/ sic potest describi quid sit fides/q̄ est habitus firmus ⁊ verus per auditum verbi dei acquisitus. Et vocatur hic verbuz dei scriptura sacra/vel inspirata/vel predicata vel scripta seu lecta. ¶ Pro cuius descriptionis declaratione sciendum q̄ sicut scientia multipliciter accipitur sic ⁊ fides/quantuz spectat ad propositum. ¶ Accipitur quādoq̄ enim scientia pro habitu vt descriptum est/quandoq̄ pro assensu ex tali habitu procedente/ quandoq̄ pro obiecto illius habitus vel actus/⁊ hoc dupliciter sicut est duplex obiectum qd̄ scimus. Unuz est cōclusio demonstrata mentalis vocalis vel scripta. Aliud est res significata per cōclusionem. Unum vocatur obiectum materiale.aliud formale s̄m thomam. ¶ Amplius scientia quocūq̄ predictoruz modorum accipiatur solet sumi duplicit̄. Uno modo pro vnico vel simplici tali habitu vl' actu vel obiecto. Alio modo pro collectione multorum huiusmodi habituū vel actuum vel obiectorum. Quēadmodum dicimus phicam esse vnam scientiam/ sic methaphisicam/sic medicinam/⁊ sic de alijs. ¶ Conformiter ad predictas distinctiones dicimus/q̄ accipitur fides quandoq̄ pro habitu/⁊ sic data est descriptio. Quandoq̄ pro actu ex tali habitu procedente/et proprie pro interiori assensu fidei/improprie pro actu exteriori qui ex hoc interiori procedit. Quēadmodum dicimus iste fideliter agit. Rursus accipitur fides pro obiecto fidei scilicet ꝓpositione credita sicut ē iste articulus Deus est trinus ⁊ vnus/aut etiam res per hanc ꝓpositionem significata sicut dicitur deus est fides mea. Et hic d̄ complexe significabilib⁹ haberi sermo possit quem obmittimus. ¶ Postremo fides accipitur quolibet modorum predictoruz quādoq̄ pro vnico habitu vel actu vel obiecto.quandoq̄ pro collectione plurimorum vel omniū. quēadmoduz in symbolo apostolorum/vel athanasij/vel concilij niceni/vel sacre scripture/dicimus fidem catholicaz contineri. Unde ⁊ sic loquit̄ athanasius dicens. Quicunq̄ vult saluus esse ante omnia opus est vt teneat catholicam fidem. Et de particulari fide subiungit/fides autem catholica hec est vt vnum deuz in trinitate ⁊c̄. ¶ Consequenter notanduz est q̄ fides pro habitu dupliciter accipitur pro infuso scz ⁊ pro acquisito/sicut est etiā vna scientia habitualis infusa/patet hoc ī xp̄o ⁊ salomone/alia acquisita qualiter descripta est qd̄ est habitus firmus per demōstrationem acquisitus. ¶ Dicamus consequenter pro declaratione descriptionis p̄misse de fide habituali acquisita que infusam p̄supponit/vel eidez innititur ⁊ ab ea formatur si perfecta est/q̄ fides dicitur habitus firmus/ad differentiā opinionis vel suspitionis incerte/sicut ponebat Petrus abelardi ꝑ beatuz Bernardū in hoc redargutus. Hec aūt firmitas vel certitudo alia est a certitudine spei/qm̄ vna respicit intellectuz/affectū altera. Thomas dicit q̄ certitudo est ex voluntate figente intellectum. ¶ Addit̄ in descriptione/verus/ad dr̄am habitus hereticalis fixi/qualē habent heretici. ¶ Subiūgitur tāq̄ ꝓ dr̄a specifica ad alios omnes habitus intellectuales per auditū verbi dei acquisitus. Pro quo notandū est qd̄ ratio specifica fidei est q̄ accipiat certitudinē suam/⁊ veritatē illustratiuam intellectus humani ab auctoritate diuina/ quia scz deus ita iussit vel reuelauit mediate vel imediate ꝑ verbū suū inspiratum interius vel exterius p̄dicatū/auditū/ vel lectū. Et sic loquit̄ Thomas ⁊ antiqui q̄ formalis ratio oim credibiliū vna est scz veritas prima/ita q̄ assentire aliter non est ꝑtinens ad fidem. Et hic requirit̄ fides infusa ad assentiendū catholice ⁊ hoc fieri nō potest siquis errat in vna tali veritate pertinaciter/ quia iaz deest sibi ratio formalis

credendi alioq̄n non esset ꝑtinax. Hinc
oriꝛ dr̄a certitudinis fidei ad certitudinez
scie/quoniam illa sumiꝛ ab extrinsecis tm̄
modo ꝑ locū ab auctoritate/altera deduciꝛ
ab intrinsecis/sicut ꝑ locū a diffinitione et
similibꝫ/ꝛ ita habemus certitudinē vnam
ab extrinsecis qualē habet fides/ alterā ab
intrinsecis qualē habet scientia. Et h̄ suf-
ficit ad ꝓpositum de certitudine/nō intran
do sermonē de alijs habitibꝫ certoꝝ princi
piorum tam intellectualiū quā moralium
in quibꝫ est certitudo euidētie ex terminis
In alijs per exꝑientiā. in alijs per quādaz
adherentiā voluntatis stabilientis se ac fi-
gentis in aliquo a quo non vult dirimi si-
cut diceremus hominē innitentē muro so-
lido certū esse/qualiter etiā dicimus ꝙ cer-
ta est in deo spes nostra/ caritas nostra/ ti-
mor noster/ ꝛ ita de reliquis ad affectū spe
ctantibꝫ. Fortassis aūt ꝙ ip̄a fides certitu-
dinem suā sic accipit ex voluntate/que deo
iubente seu reuelante credere vult īmobili
ter/ credere autem non potest nisi volens.
D ¶ Ex quo fit vt fides ꝛ habeat meritum. ꝛ
captiuet omnē intellectū in eius obsequiū
quātūcunqꝫ videanꝛ rationes ph̄ice/vel hi
storice seu grāmatice seu fantastice/fidei re
pugnantes/ꝛ ꝙ ip̄e sint nulle saltem ab in-
trinsecis sumpte. Exquo fit p̄terea qd̄ mo-
do viceuersa vt ip̄am fidem neqꝫ exꝑientia
neqꝫ intelligentia necessario tollat vel eua-
cuet/quoniā sic innitiꝛ auctoritati prime/
siue habeat euidentiā rationis/siue nō ha-
beat euidentiam/ credens in autoritatiua
ꝛ non altera ꝑmanet firmitate. vnde Tho
mas exp̄sse scd̄a scd̄e. q. ij. arti. x. in respon-
sione ad primū argumentū/sic ait. Quan-
do homo habet voluntatē credendi ea que
sunt fidei ex sola autoritate diuina/ etiaz si
habeat rationē demonstratiuā ad aliquid
horum/puta ad hoc qd̄ est deū esse/non ꝓ-
pter hoc tolliꝛ vel minuiꝛ meritū fidei/hec
ibi. Exquo fit insuꝑ qd̄ fides potest in pa-
tria manere cū visione beata/vel hic in via
pro raptu qualis fuit in paulo/cum intelli
gentia clariori fide/ qualis fuit ꝛ est in do-
ctoribꝫ ꝯtēplatiuis/ ꝛ per anagogicos ex-
cessus illustratis mirabiliter a montibꝫ et-
nis. Nec obuiat illud apl̄i/fides est substā
tia rerū sperandarū/argumentū nō appen-
tium. Nec illud Gregorij fides non habet
meritū vbi humana ratio p̄bet exꝑimentū
Quoniā responsio patet ex p̄missis acute
pensatis. Pro quibꝫ facit exemplū illud ꝙ
de ista triangulꝰ habet tres angulos equa-
les duobꝫ rectis/ potest idem homo prius
habere certitudinē ex autoritate dicentis/
qualē nō oportet eū dimittere habita post
modum certitudine alterius generis ex de
monstratione vel exꝑientia fundata. De
niqꝫ deduciꝛ ex p̄missis pro re quā intendi
mus ꝙ principia tam intellectualia quam
moralia/similiter ꝯclusiones ex eis demō-
strate. Silr̄ ꝓpositiones ph̄ice ꝑ exꝑientiā
habite/ possunt cadere sub fide/ qm̄ tradi
p̄nt a deo iubente ꝛ auctorisante/ sic qd̄ de
tur assensus eis nō quia sint euidentes sed
quia sic deus iubet reuelat aut dicit prout
ecclesia catholica vel scriptura sacra nobis
tradit. Unde ꝯn̄ter ad hoc dicit potest nō
irratōnabiliter/ꝙ fides hic in via semꝑ est
quodāmodo nō appentiū sub ratione for-
mali vel obedientiali ip̄ius fidei/ qm̄ licet
veritas prima sit de se euidētissima ꝛ certis-
sima cui inniꝛ/nihilominꝰ ꝙ veritas h̄ pri
ma/ tradiderit credibilia ineuidentia/ vel
alia quelibet ad credendū/ scitur ex sola fi-
de ecclesie vel scripture sacre/ qꝛ scz ecclesia
ꝛ scriptura sacra nobis ita tradunt. Unde
ꝙ tobias habuit canē/ꝛ abrahā filium/po
tuit esse notū ꝑ exꝑientiā/ꝛ ita de innume-
ris/sed ꝙ iste veritates sunt nobis a deo tra
dite ꝑ scriptores libroꝝ ꝯtinentiū talia/ et
creditū est/nō scitū nec euidens. ¶ Altera
distinctio/quedā sunt pure de fide ꝛc̄. ꝛ cō-
tinet quatuor gradus. Quedā ꝑtinentia q̄
rum opposita sapiunt heresim Quedā im
ꝑtinentia tractatu de fide. c. ij. ¶ Cōsonāt
nostre descriptioni descriptōes alie vna est
apl̄i ad Hebreos. xi. fides ē substātia. i. fū-
damētū reꝝ quas spamꝰ q̄ sunt deꝰ ꝛ xp̄s/ꝛ
in q̄s tendimꝰ ꝑ amorē/argumētū. i. certi-
tudo nō appentiū vel in se vel in rōne obie
ctali scz materialiꝛ aut formaliꝛ vt dictū est
Item aug. in li. de p̄destinatōe/fides est co
gitare cū assensione ea que ad xp̄ianam ꝑti
nent religionē. Item ysidorꝰ. fides est qua
veraciter cedimꝰ id qd̄ nequaq̄ videre va-
lemus. Item crisostomꝰ. fides est sanctissi-
me religionis fundamētū. Item magistra
liter. fides est virtus qua ea que ad funda-
mentuz religionis ꝑtinent recte firmiterqꝫ
credunꝛ. ¶ His itaqꝫ p̄suppositis ac decla
ratis que in longius trahi p̄nt/dicamꝰ ꝯse
quēter ꝙ in ꝓposito nostro fidē accipimus
obiectiue ꝓ collectione oīm credendorum

propositōnū ex habitu fidei/ prout descri/
psimus. ¶ Unde statim concluditur veri
tas prime ptis nostre ꝯclusionis principa
lis/ qđ he nouē assertiones que spectāt ad
diuina p̄cepta/ sunt de fide. notando tñ il/
lud aristo. ꝙ oppositoꝝ eadem est discipli
na. ¶ Deniq; ꝑ declaratione maiori pla/
cet annotare ad quos moralia precepta in
forma morali p̄cepta in forma vel affectu
articulos symboli speculatōis reducant̄ q̄ꝫ
uis ita sit ꝙ cuilibet p̄cepto correspondet
dictamen practicum verum/ qđ ita creden
dum est sicut articulus fidei in speculati/
uis. Huic p̄cepto diliges deū correspōdet
istud dictamen. deus est diligendus/ ⁊ isti
non occides/ proximus nō est occidendus
glosa ꝓpria voluntate/ ⁊ ita de reliquis. Di
camus ergo ꝙ iste articulus/ est de articul'
ꝙ xp̄s est deus verus de deo vero q̄cq̄d igi
tur iubet faciendū est Iubet aūt p̄cepta le
gis Non occides ⁊c̄. Et Math. ij. ⁊. xxvi.
⁊ alibi multis locis ergo. Item articul⁹ est
ꝙ sacre scripture sunt vere/ qꝛ ꝓducunt̄ in
testimoniū resurrectōnis ibi scđm scriptu/
ras/ tradūt aūt scripture decem p̄cepta igit̄
⁊c̄. Item articul⁹ est ꝙ spūssanct⁹ locut⁹ est
per ꝓphetas q̄cq̄d igit̄ ꝓphe dicunt ꝑ ipsuꝫ
verum est. Fuit aūt moyses ꝓpha qui tradi
dit decem p̄cepta legis/ īmo ⁊ xp̄s fuit ille
ꝓpheta magnus de quo Deut. xviij. q̄ fuit
plenus gr̄e ⁊ veritatis ⁊ ꝑ quem veritas fa
cta est. Item in duob⁹ p̄ceptis de dilectiōe
dei ⁊ proximi que tradidit xp̄s multis locꝫ
tota lex pendet ⁊ ꝓphe. Sunt igit̄ de lege
⁊ ꝓphetis ⁊ ꝯsequēter omnia moralia pre/
cepta que deducunt̄ ex ip̄is. Item finis le/
gis scđm apostolū est dilectio/ ⁊ vt vnaꝫ vi
tam eternā ꝯsequamur. Hoc aūt facere nō
possumus nisi seruando precepta. Si vis
ad vitā ingredi serua mandata. Et iterum
hoc fac ⁊ viues. Item ad aliam ꝑtem arti/
culi qui dicit ⁊ ꝓpter nostrā salutem/ qne sa
lus nō habet̄ sine p̄ceptoꝝ obseruantia/ ꝑ/
tinent igit̄ ad hunc articulū vitam eternaꝫ
salutem reductiue. Item quodlibet prece/
ptum includit in se dictamen rectuꝫ scđm
quod fit bonus actus p̄cepti/ sicut hoc pre
ceptuꝫ Non occides habet istud dictamē.
non licet occidere/ fundatū in hoc vniuer/
sali p̄cepto Non facias alijs quod tibi fie/
ri non vis/ quod principium est de scriptu
ra sacra Math. ij. ⁊c̄. Item articulus est ꝙ
est vna ecclesia catholica ⁊ apostolica id ē
fundata in doctrina apostoloꝝ quos spūs
sanctus docuit omneꝫ veritatem/ ⁊ docere
non cessat successores/ et ideo ecclesia non
potest errare/ ⁊ ita quicq̄d iubet est verum.
Iubet aūt decem p̄cepta ⁊ conclusiones ex
eis ergo ꝑtinent ad hunc articulum vnam
sanctam ecclesiam. ¶ Amplius tertio de/
ducamus ꝑ exempla ⁊ heresis descriptio/
nem/ omnis heresis ꝑtinet ad fidem/ quia
scđm hieronimū heresis est dogma falsum
fidei orthodoxe contrariū. Constat aūt ex
determinatione ecclesie ꝙ multe assertio/
nes iudicantur heretice que sunt circa pre
cepta moralia tm̄modo. Exemplū de ista
vsura non est peccatum mortale. Item de
ista/ fornicatio simplex non est peccatum
mortale. Item de ista/ non est licitum tene
re vxorē fratris sui/ pro qua Johānes mar
tyr fuit. Item de ista licitum est vnicuiq;
non misso īmo prohibito predicare. Item
de ista populares possunt dn̄os suos ad li
bitum corrigere. Item quilibet tyrannus
⁊c̄. que nuꝑ damnata est vt hereticata. Itē
generaliter/ nulla ꝓpositio est vera/ que nō
possit fieri catholica/ dum scꝫ tradit̄ creden
da in sacra scriptura/ sicut ad ꝓpositum di/
cit hieronim⁹ ꝙ apl'us de versu ethnico vl'
poetico fecit catholicū dum ait. Corrum/
punt bonos mores confabulationes pessi
me. Unde quid minus de fide videtur q̄ꝫ
ꝙ thobias habuit canem/ ⁊ aaron barbaꝫ
⁊ tamen qui nunc negaret ꝑtinaciter/ esset
hereticus/ quia repugnaret isti articulo.
Scriptura sacra est vera in se ⁊ in suis ꝑti
bus. fallit igitur hec argumentatio hoc nō
est de credilibus nostre fidei explicite/ igi/
tur non est de fide ⁊c̄. ¶ Sequitur ex pre/
missis ꝙ geometria ⁊ philosophica possūt
eē ⁊ sūt philosophabilia aut geometricabi
lia. Secus de moralib⁹/ quoniaꝫ illa faci/
unt ad vnitatem ecclesie que debet esse vna
nedum vnitate sacramentorum ⁊ credibi/
lium ineuidentium/ sed etiam actione ⁊ cō
uersatione pacifica in agibilibus morali/
bus naturali lege cognitis. ita ꝙ vnitas ec
clesie presupponit vnitatem moralē. No
ta de fide que suꝑeminet rationi semper/ si
cut oleum aque. Sic ꝙ incipit fides vbi
ratio desinit/ ⁊ non potest tantū crescere ra
tio naturalis quin suꝑemineat fides ei ⁊c̄.
¶ Item constat scđm plurimos doctores
ꝙ expediuit tradere multa ad credendum
generaliter omnibus populis/ quoruꝫ ali/

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

qua sunt euidentia doctꝫ ad deum esse. Et hoc propter errores phoꝝ ⁊ aliorum/sicut in proposito de preceptis moralibus que licet sint euidentia bene dispositis in iudicio rationis/tamē ex ꝯsuetudine ꝑuersa et aliunde/multi ꝯtingunt errores/ vt stoyci dixerunt esse opus maxime virtutis se interficere/⁊ in quibusdam regionibꝫ dicunt esse religiosum occidere parentes senes ⁊c. Item de multitudine vxorum de furtis rapinis/de adulteriis in quibꝫ errant homines/nisi ꝑ legem diuinā doceant̄/exemplū posset ponī in casu nostro p̄senti ⁊c. ¶ Nota tamen qđ ad assentiendū catholice/cuicūqꝫ veritati quātūcūqꝫ sciat̄ ꝑ expientiaꝫ vel demonstrationē/ requirit̄ fides infusa/ que monstrat ⁊ ostendit rationem obiectalem credendi/ istam ꝙ deus talem veritatē
2 tradidit aut iussit per se immediate vel ꝑ ecclesiam aut scripturam sacram. ¶ Nota q̄modo nulla est noua heresis/ ⁊ ꝙ determinatio pape non est nisi declaratio vel adiectio pene. Nota ockam libro scđo prime ꝑtis per totum. Nota quid est explicite de fide/illđ scꝫ quid vere ⁊ clare sequitur ex his que sunt pure de fide ⁊ explicite continentur in scriptura. Unde ꝙ xp̄us habuit neruos non explicite sub hac forma. Similiter ꝙ non omnis mulier habens capillos rufos non potest interfici a quocunqꝫ/ sed sequūtur euidenter ex scriptura. ¶ Nota ꝙ nulla est querela dn̄oꝝ tp̄aliū quin possit ad conciliuꝫ deduci generale terminanda/ si reducatur ad licitum et illicitm/iuxta cōsiderationem vltimam illius sermonis/ꝓsperum iter. ⁊c. ¶ Deinde notanduꝫ est ꝙ in hoc actu plurime rationes sunt inducte et ad declarationem secunde partis. Sed qm̄ alibi sunt tā epilogando q̄ꝫ laciori sermone deducte/istic committuntur Tandem reuolando ad principiuꝫ recitabatur quemadmodum festus ad paulum se desēdentem/dixit insanis paule/ multe te littere ad insaniam cōuertunt. Non insanio. respondit paulus optime feste/sed veritatis. et sobrietatis verba eloquens. De hinc cōuersus ad agrippam credis inquit. Rex agrippa/prophetis/scio ꝙ credis. Sic longe amplius habeo fas dicere vnicuiqꝫ vr̄m O reuerendissime patres et domini ac doctores omni sapientia et doctrina plenissimi/ꝙ creditis ꝓphetis. Illi aūt testimoniū dant de decem p̄ceptis/⁊ de sequelis eoruꝫ qđ diuina veritate fundata sunt ⁊ ad credēdum, licet intelligātur imꝓposita. Gratias igitur agēs qꝛ patienter vt obsecratio facta erat/me audistis. Sit exoro merces vestra deus/quia quid tribuam non habeo. Credite vt facitis veritati/ et tempore liberauit vos/⁊ in eterna tabernacula sua luce ꝑducet. Prestante eo ꝑ quē veritas ⁊ gratia facta est Jesu christo qui est deus benedictus in secula. Amen Finit.

Alius sermo eiusdē

Contra assertōnes magistri Johānis parui circa p̄ceptum Non occides.

Oportet hereses esse sicut dicit apostolus. i. corth̄. xi. vt qui probati sunt māifesti fiant in vobis ꝓbati inquam per fideꝫ in intellectu/per caritatem in affectu/ꝑ exercitationem in effectu. Prouidentia nimiruꝫ diuine sapiētie/que attingit a fine vsqꝫ ad finē fortiter/suauiterqꝫ disponit oīa. sapīe. viij. non sineret mala fieri, teste aug. si non posset sciret et vellet inde bona elicere/ disponens finem amoris ꝑuersi ad finē finis boni atqꝫ gloriosi/quod vidit apl̄us dum ait: Scimus quoniaꝫ diligentibꝫ deū omnia cooperantur in bonū. Et sic omnia inquit Gr vido kartusiēs vt etiā aliena mala imo et ꝓpria dum ex peccato consurgit quis humilior. Fit aūt hic ex heresibus hoc salubre quatenus sicut corde creditur ad iusticiam/ita fiat ore cōfessio ad salutē, ad Ro. x. profitendo scꝫ fidem suam extrinsecus/ quod cadit sub precepto obligante ad semper nō pro semper/nisi casibus certis/ qui possunt ad presens quattuor nominari. Unus est coram infidelibus ⁊ tyrannis sicut tempore martirū. Alter coram perfidis hereticis vt tempore doctoꝝ. Tertius ad testificandū vel respondendū sicut fit corā indicibus. Quartus doctrinaliter et iudicialiter erudiendū sicut fit a prelatis et doctoribus. In casu primo exercetur patientia vti hymnus loquitur/ In secundo sapientia ⁊ plerumq̄ꝫ constantia/iuxta dictum augustini. In tertio meritum acquiritur/ vt dum petrus respondit/tu es christus filius dei viui/dicit glosa ꝙ fuit hoc ad meritum. In quarto doctrinale ⁊ pastorale officium exercetur. Jo. x. ⁊ Mathei. vltimo et Malachie. ij. ⁊ petri iij. ⁊c. Ex qua distinctione protinus elicitur/ ꝙ quia professio

fidei fit extrinsecus ad salutem ne dum ore sed etiam gestu vel opere vt assistendo confitentibus vel docentibus veritatē. Illi patres reuerēdissimi ⁊ ceteri qui pridie remāserunt cum alijs assistentibus/quicq nunc remanent vel assistunt/collaudandi sunt/tāq beati qui audiunt verbum dei/sit eorum merces copiosa deus/quia quid retribuam non habeo. Qui ex deo est/ inquit xps/verba dei audit. Timendum est quod sequitur refugiētibus ꝓterea non auditis quia ex deo non estis Sed reprimo. Cohortor autem per illud apli in epla dominice currentis originaliter ad ephe.v. Nolite fieri imprudentes sed intelligentes que sit voluntas dei/vt dicamus ei/ fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra quod vticq prohibet fieri triplex sapiētia terrena/animalis/diabolica. Elicitur preterea/ q si quis voluerit testimonium sue fidei palam dicere/ q̄s/quis ille fuerit presertim eruditus/audientia sibi publica dari debet/ meretur insup dum refugit esse doctor nocturnus ⁊ in angulis/aliter q̄ nicodemus qui venit ad deum nocte. Trepidos nēpe ⁊ obscuros sue fidei professores arguit xps/dicens que in tenebris audistis predicate super tecta/q̄ qui me erubuerit Luc.ix.et sermones meos/⁊ filius hominis erubescet eum coram angelis dei. Itaq sit fides vniuscuiusq in ore sit in oculis/sit in fronte. Ex quib⁹ ita prelocutis protinus eliceretur veritas duplicis vltime partis nostre conclusiōis q̄drimembris alias posite que talis est.

Nouem assertiones cum suis reprobationibus iudicialiter nunciate spectant ad fidem etiam explicite. Et sunt prout in scedula continētur rationabiliter qualificate Potuerunt insuper per doctores ⁊ ordinarios locorum doctrinaliter ac iudicialiter condemnari. Sunt deniq per hoc sacruz concilium vel per sedem apostolicam ō necessitate salutis reprobande ⁊ hoc vere vel interpretatiue. Ad elucidatōez ponebatur casus longus/ dans intellectum de a ⁊ b vasallis Regis. Additus est casus brevis iste/quilibet tyrānus ⁊c. ꝓposite sunt q̄tuor cōclusiones/rñsum est per conclusionem hanc quadrimēbrem tam firmiter in sermone q̄ certitudinaliter apud me est in corde/quia quod scimus loquimur ⁊ credi di propter quod locutus sum. Nam ⁊ vbi intenderis/ait iulius cesar ingeniuz valet. Nemo aūt facere metuit ſm vegetiū quod optime didicisse cognoscit. Vnis bene loq̄ dixit socrates/nil loquere nisi quod bñ diceris.

Et quidē prima pars cōclusionis sufficienter probata ex pluribus forte verbis q̄ necesse fuit eruditis in theologicis sermonibus/sed fortassis non pluribus quā oportuerat pro nō eruditis. Itaq deducta est hec pars ex q̄druplici radice. Ex fidei descriptione que est habitus certus ⁊ verus per auditum verbi dei acquisitus. Ro.x.⁊ Heb.ix. Cuius fidei obiectum est propositio credenda. vel collectio pluriuz ac omniū credendoruū/sicut accipit athanasius in hoc simbolo. Quicūq vult ⁊c. Alis fidei acceptiones reitio nisi pro quanto fides infusa requiritur ad credenduz catholice. Debinc scripture sacre testificatione quoniā omnia in sacris scripturis biblie contenta/formaliter vel ſnialiter ⁊ in effectum. Et per cōsequens decem precepta sunt de fide/quoniā cū opposita assertōe pertinaci non stat fides. vnde gratianus ius naturale est quod in lege ⁊ in euangelio cōtinetur/quo quisq iubetur facere quod sibi vult fieri/ ⁊ phibetur inferre q̄ sibi nolit fieri. Debinc ex ecclesie observatione/ que damnat vt hereses nedū illa que ꝓtrariantur articulis speculatiuis nostre fidei/ vt ista deus est/verūetiam ꝓtrariant ꝑncipijs ⁊ dictaminibus practicis/vt q̄ de⁹ est diligendus sup omnia ⁊ proximus sic nos In quibus duobus tota lex pendet ⁊ prophete/que vticq lex est fides nostra vel ō fide. Vnde in scripturis sacris augustino teste quicquid alibi noxiuz est dānatur. Deniq ex heresis descriptione quā Hieronimus dicit esse dogma falsum fidei ortho doxe cōtrarium. Et illic habita est distinctio q̄ quedā sunt pure de fide sub quadruplici gradu/quedam pertinent ad fidem ⁊ opposita sapiunt heresim/quedam sūt impertinentia/quia non apparet quod repugnant vel sequantur ad fidem. Inferebatur hoc corollarium q̄ hec ꝓsequentia impossibilis est ⁊ hereticalis/decem precepta legis sunt euidentia in lumine naturali/ergo non spectant ad articulos fidei/ nec ex eis deducuntur. Exhinc rationabilit motus fuit reuerendissimus magister petrus de versa. exhibere scedulam quam tradidit alī vero dicūt/volūt quibusdā hereticare/

videāt ne ex erroribꝫ se inuoluāt ꝛc.

P Ceterum ꝓ scđe partis deductione sunt inducte contra primā assertionem licitū est vnicuiq; ꝛc. Ratões in triplici quaternario ꝛc. Fundat̄ prima sup huiꝰ aduerbij saigue. Maxime iam p̄sertim iaꝫ specialiter/ gallici me sinernit̄ qꝛ p̄supponūt veritatē illius qđ p̄cedit. Altera sup hoc cōplexo absq; mandato quocūq; vel p̄cepto deducendo ad ꝯtradictionē/ quia lex dei mandatū est ꝛc. Tertia sup intellectu plano ac resoluto huiꝰ p̄cepti Non occides scꝫ hominē ꝓpria voluntate. Sed vel iubente deo ꝑ reuelationē/ vel ꝑ publice admīstrationis admissionē. Math. xxv et. xxvi. Omnes qui gladiū acceperint ꝛc. Glosa ꝓpria auctoritate ꝛc. Unde lex occidit ꝛ nō homo Mihi vindictā ꝛc. Quarta sup defectu iurisdictionis vl̄ iudiciarie potestatis in occidente tyrānū sicut ponit assertio. Quis es qui iudicas alienum seruum ꝛc. Ad Ro. ij. ¶ Fundatur prima ratio scđi quaternarij sup ꝯdēnatione triū articuloꝝ hus̄ ꝛ ꝛ vicleff/ de p̄dicantibꝫ absq; missione/ de popularibꝫ corrigentibꝫ ad libitum dn̄os/ ꝛ dn̄is bona ecclesiasticarum rapientibꝫ ꝛc. quoniā occisor in casu assertionis ꝛ peius facit quā in his casibꝫ tribꝫ fiat. Fundabat̄ altera sup omni policia vera vel p̄tensa/ vt pueroꝝ sub magistro/ ꝛ inter se vt latronum vel paganorum/ īmo vt demonuꝫ pro statu presenti. Math. xx. vt omniū bonorum quibꝫ omnia ordinate fiunt. Est aūt ordo parium dispariūq; reruꝫ vnicuiq; ius suum tribuens iniqua non vsurpans. Tertia super ꝯpatione tyrannidis ad heresim ꝛ alia vicia deteriora propt̄ que nō veniunt homines passim occidendi ꝛ quomodolibet ꝛ absq; mādato. Quarta ꝛ octaua in ordine super cōpatione non habentis auctoritatē iudiciariā ad habentem/ sicut est rex/ qui quidez rex non possit sine iuris ordine non monitū non vocatuꝫ non conuictū interficere/ quātominus ergo censendus est dare auctoritatem implicitam vel interp̄tatiuam altera cui nō mandatum est/ īmo legibus regis prohibitum. Pro his loquitur festus Act. xxv. Et nicodemus. xvij. ꝛ in lege. Quod iustum est iuste exequeris. ¶ Demū prima ratio tercij quaternarij fundabat̄ super multiplici notorietate iuris aut facti/ que requirebatur pro qualibet circūstantia seu clausula huius assertionis/ vt q̄ notarium esset talem machinari ꝛc. quoniā ex incertis nullo pacto potest certa mors inferri. Et si non potest quis occidi ad testimoniū vnius quātominus nulliꝰ. Altera qđ hec assertio quātūcūq; circūstantionata nō potest habere veritatem de priuata ꝑsona extra casum diuine reuelationis notorie/ vel casum ineuitabilis necessitatis sicut ex rationibꝫ aduersariorum/ quas quidē pridem vidimus satis constat. Nec tamen casus iste necessitatis semp excusaret. Fūdabatur vndecima ratio exaggerando qđ hec assertio se pre iudicialem oñdit ad omne genus hominum actiue ꝛ passiue licet cōtracte poni videat̄. Extendit se ad papā/ ad ep̄os/ ad abbates ad principes/ ad patres/ ad maritos/ ad sacerdotes/ clericos/ populares/ ꝛ ad omnes in cōmuni/ patet ꝯsideranti qꝛ cuilibet tali dici potest. Tu es tyrānus vel machinabaris in mortē dn̄i tui. Postremo ꝓ quarta ratione. xij. in ordine ꝛ vltima/ fiebat epilogus sic arguendo. Contradictoria huiꝰ assertionis que est ꝑticularis vel singularis negatiua est vera ꝛ katholica/ igit̄ ista ē falsa ꝛ nō catholica ꝛ ꝯñter heretica/ qđ tenet ꝑ legē ꝯtradictoriaꝫ/ ꝛ ꝑ dicta aristo. et dioni. qđ verū ꝛ bonuꝫ sunt ex omnibꝫ circūstantijs/ falsum aūt ꝛ malū ex vnica/ añs est manifestū in multis casibꝫ/ vt dum occidens nō habebit sufficientē notarietatē vt procedat ad certā mortē nō moniti nō conuicti ꝛc. vel dū potest seruare iuramētū fidelitatis/ vel est sacerdos. Et ꝓuideri pōt regi ꝑ alterū vel alio mō ꝛc. Exclamabit hic aliquis ꝛ dicet ponimꝰ casum necessitatis extreme. ponimꝰ qđ oīa sunt notoria q̄ preponūtur. Rñsio. Quod hic non inuestigo qđ alij dicāt. sed quid ponit assertio/ ꝛ in q̄bus termīs se regulat. Replicabit alter dicens trūcata est assertio. Rñsio qꝛ nec hoc pronūc inquirit̄ q̄uis nō desint testes hic etiā p̄ñtes om̄i exceptione maiores q̄ nihil trūcatū est ꝛc. Supsūt auctoritates sāctoꝝ. supest multitudo exēploꝝ ꝛ historiarū. Sed interim discurramꝰ ꝑ alias octo assertões ꝛ ad hec inducēda postmodū. ponit itaq; scđa assertio sic/ leges natural̄ moralis ꝛ diuina auctorisant vnūquēq; subditū de occidēdo vel occidi faciēdo dictū tyrānū/ dānat̄ vt erronea in fide ac moribꝫ ꝛ legibꝫ naturali morali ꝛ diuine iniuriosa. Deducit̄ hec ꝯdēnatō ex radice q̄druplici

imo qd̄ est insana ⁊ sacrilega. Prima qꝛ leges diuina naturalis ⁊ humana ꝓhibēt explicite ⁊ exp̄sse qd̄ nemo accipiat sibi honorē iudiciariā vel dn̄andi ius in iurisdictionem/sed qui vocat̄ sicut aaron patet in epistola ad hebreos. Non igit̄ auctorisant nō vocatum alioquin sed sup̄ma lex scꝫ dissensionis deus in quo esset. Est ⁊ ꝯtra apl̄m. Nec daret vnicuiq; qd̄ falsum est/⁊ sic esset summa ꝑuersio modi speciei ⁊ ordinis/dicit lex/iudicioꝝ vigor iuris publici tutela in medio ꝯstituta est ne quis de aliquo q̄ntūcūq; sceleribꝫ implicito assumere valeat vltionē. Hec est etiaꝫ lex pueroꝝ. Nota de bruto cur filiū occidit. Qui inscio principe/inquit lex/bellū gerit reus est lese maiestatis. Altera radix ē quoniā leges diuina naturalis ⁊ humana ꝓhibent ne idē sit erga alterū pars iudex ⁊ testis quod soli deo propriū videt̄. Unde duꝫ ex officio ꝓcedit iudex ꝯtra errores qui sunt sicut leges lese maiestatis pars rea ꝯstituit̄ promouēs vel instigans tenens locuꝫ partis accusantis/propterea reprobari nō potest sn̄ia iudicis in causa appellationis vel aliter ip̄o nō vocato vel audito. Amplius tertia radix ē qꝛ s̄m leges diuinā naturalē ⁊ humanā. Nēo debet ex incertis causis ⁊ cōiecturis/ vel ex eis que secrete gerunt̄/sicut sunt machinationes ⁊ cogitatōnes cordis/publice puniri/p̄sertim ad mortē/ qꝛ cogitationis penā nemo meret̄ quo ad forum scꝫ p̄sentis vite secus quo ad forum ꝯscie. Nemo inq̄t lex ad testimoniū vnius morieť. Demū quarta radix est qꝛ nemo vellet qd̄ a non iudice suo dānaret̄ ad mortē/ p̄sertim non vocat⁹ non auditus nō monitus. Lex autē naturalis dicta est ⁊ sumpta Math. ij. Omnia quecūq; vultis vt faciant vobis homines ⁊ vos eadē facite illis. vultis glosa velle debetis. ¶ Procedam⁹ ad reprobationē tertie simul ⁊ quarte assertionū/qꝛ ꝯnexe sunt ⁊ sic habent/licitū est vnicuiq; subdito honorabile ⁊ meritoriū ⁊c. Et dicunt in sn̄ia ꝙ quilibet tyrānus potest ⁊ debet occidi a quocūq; viliter ⁊ ꝑ insidias ⁊ quomō hoc est ꝓpria mors qua debent mori/ occidere scꝫ ita eos. Assumit̄ pro reprobatōne quadruplex fundamentū primū sumit̄ ex caus̄ cōdendi decretalē illam in concilio lugdunien̄. li. vi. pro humani/quarum prima est ne quis xp̄ianus subito ⁊ impuise moriat̄ in periculū dānationis eterne/qd̄ ibi dicit̄ horrenda inhumanitas detestādaq̄ seuicia. Altera quoniā omnis potestas tribuit̄ a dn̄o ad iusticiā rectūq; iudiciū exercēdū. Tertia quoniā hoc in xp̄ianitatis obprobriū exit. Alterū fundamentū ex reprobatione insidiarū/ dum frater ꝑ mēdacia aut ꝑiuria aut ꝑ finem illicitū sicut notat thomas scd̄a scd̄e. q. de insidijs. vnde lex dicit hominē homini insidiari nefas est. Et exodi. xxi. Si quis per industriam ⁊ per insidias occiderit proximū suum/euelles eum ab altari meo vt moriatur. Constat autez ꝙ insidijs de quibus fit hic mentio concurrunt frequenter hec tria/ mendacium/periurium/ac finis. s. subita mors ⁊ vilis alterius cui fides data erat. vnde et si quedam possunt esse insidie iuste/non tamen iste attentis medijs ⁊ fine ⁊ non diffidatōe. Sumitur aliud fundamentū ex dictis sanctorum reprobantiū in Judith hier. ⁊ similibus mēdacia ⁊ fictiones falsas/ licet in eis collaudetur zelus ad cultum dei ⁊ saluationem populi/ ⁊ oppositum sentire hereticū est vt deducit augu. ad premiū ⁊c. Demuꝫ pro quarto fundamento sumitur descriptio tyranni data ab assertione. Tyrānus est qui in republica non iure principatur vel principari conatur. Constat enim iuxta venerabilem Egidiuꝫ de roma/ in suo de regimine principum/ ⁊ experientia loquitur/quod vix est aliquis dominus qui non tyrannus in aliquo iure vel interpretatione iudicetur. Et ita debebit actiue et passiue viriliter et insidiose per subditos interfici. Cuius falsitatem deducit oresine super quinto politicorum/vbi Aristotiles dicit ꝙ boni non faciunt seditionem. ¶ Veniamus consequenter ad quintam sextam septimam simul assertiones/que dicunt regeꝫ debere amare remunerare ⁊ glorificare talem mortem ⁊c. He tres simul ex incōuenienti quadruplici reprobantur. Primo quidem/quia rex teneretur amare remunerare et glorificare peccata/qui ideo positus est in vindictam malefactoꝝ. Nō enim sine causa gladium portat sicut dicit apostolus. Unde ⁊ si posset ad temp⁹ dissimulare vindictā sicut fecit dauid d̄ Joab. Nō tn̄ pōt absolute remittere culpaꝫ/ p̄sertim in nō penitēte sed pctm̄ iustificāte palam/⁊ in eo ꝑseuerāte/in scandalū subditorum/que iustificatio neq; in Chaym/neq;

in anthiocho sceleratissimo/neq; in Juda pfido inuenta est/ quia dixerunt p eccaui. Amplius scđo quia rep̄ p has assertiones deducitur nedū ad peccatū mortale ꝺmittendū/sed ad heresim dum dicitur qđ tenetur tanq; licite laudabile ⁊ meritoriū amare remunerare ⁊ laudare id qđ dese iniquū est. Et quia dicente sapiente. Qualis est rector ciuitatis tales ⁊ habitātes in ea/⁊ claudianus ait Regis ad exemplum totus ꝺponitur orbis/sequeretur hereticatio omniū fere subditor̄. Attendant hic omnes p̄sertim domini cōmissarij/ qualiter hec materia tangit plures ⁊ magnos imo maximos quia regem cuz toto clero suo/ quibꝫ imponitur nedū heresis sed qđ sunt heretici/dū eor̄ snīa pronō catholica reprobat/qz determinare falsaz doctrinā p̄ro vera nequit fieri sine ptinacia/vt deducit okam quarto prime. Rursus tertio includit hic blasphemia cōpatio de michaele ⁊ phinees/ quasi michael occiderit luciferū sine mādato dei ⁊ p̄cepto quocūq;. Similit ⁊ phinees ipz zambri quor̄ patet oppositum tam ex rōe quā ex ep̄la iude de michaele/qui nō est ausus inferre blasphemiam ⁊c. ⁊ de phinees Numeri. xxv. Unde si phinees occidisset licite sine mādato adulterū vel ydolatram zambri/cur nō similiter tūc ⁊ nūc alter idez posset. Sic argueret de moyse respectu litigantiuz. Deniq; notat vt ex assertione tertia/sicut etiaz res se habet/qđ hec pestifera doctrina multiplicata est p ppl'os ⁊ regna sub ep̄lis ⁊ ꝓpositionibꝫ has assertiones cōtinentibꝫ. ¶ Deducamus ꝓterea falsitatē octaue assertionis ad intellectū ponentis/ quoniaz si liceat vnicuiq; iudicare de lege diuina/vt de ista Non occides/⁊ eam interꝑtari fm̄ epykeyam suā ⁊ ꝺsciaz relinquendo planū rotundū ac solidū sensum positū per doctores sanctos epick ⁊ ꝺscia quilibz poterit scripturā intelligere sacraz aliter q; spūssanct⁹ efflagitet/qđ est hereť fm̄ descriptionē hieronimi/ Et he incōueniētie ꝺsequūtur. Primo q; poterit quilibet interꝑtari p̄ceptū illud Non furaberis. Sicut iuentus est vn⁹ dogmatizans qđ p nutritōne pueri bone indolis ad eruditōz theologie vel vtilitatē reipublice/ poterit rapi pecunia a diuite. alij qđ licebat ꝺmittere vsuram p sublevatōe paupez. Alij qđ symonia p necessitate eccl'ie. Alij qđ rapinā pro fundandis eccles'ijs vel hospitalibꝫ nemo aspiciēs ad malū ⁊c. Amplꝰ scđo idem arguit de hoc p̄cepto Nō mechaberis. qz diceret aliquis rex vel p̄potēs/ sterilis ē vxor mea/recipiā alteram ne successione defraudet heredis. Alter idez faciet p multiplicatione plis ad cultū dei. Rursus tertio ꝺtingit hoc idē circa p̄ceptū hoc Nō mentieris Mentiar inquit aliquis vt saluē p̄imuz vel meip̄m a morte seu dāno seu vitupio. Mentiar ad salutē alior̄ corpalem vel spiritualez. Mentiar vt licenti⁹ pdant impij tyrāni vel heretici/imo ⁊ ꝺfessionē reuelabo ne pdant reliqui. Postremo licebit etiam sic parentes occidere in senectute ne lāguēt diutius sic occidere seip̄m ad euitationem indigentiā seruitutis vel stupri vl' cōtumeliā dei/sic fuerit temp⁹ dum omnis q̄ interficiebat xp̄ianos arbitrabat se obseq̄um p̄stare deo. Jo. xvi. ⁊c. ¶ Aduertitis ār q; late pateat hec ruina/si cuilibet non fm̄ legē viuere sed de lege iudicare licuerit/cōtra illud decretū vulgatū Eius est interꝑtari cui⁹ est condere legē ⁊ illud augu. de vera religiōe dis. xiij. c. In ip̄is tpalibꝫ legibꝫ. vbi dicit q; dū institute sunt leges nō licebit etiā iudici de eis iudicare sed fm̄ ip̄as/ vñ fatemur sensuz legis nō verba facere sēsum l'ralē/sed de sensu ꝑti diffiniūt nō q̄libet p seip̄o. Deniq; cum ex solo sensu l'rali scripture sumit efficax argumētū solidū/si l'ralis sensus scripture in aliquo falsus diceret ⁊c. ¶ Tandē reprobet assertio. ix. q; ī scedula min⁹ dānata ē rigide i casu societatis iuramēti/heretica ē/sacrilega ē/ pniciosissima ē. Primo quidē qz piuriū fm̄ gen⁹ suū si thome credit graui⁹ est homicidio/ qm̄ est imediaci⁹ ꝺtra deū ⁊ ꝺtra p̄ceptum prime tabule. Cedit insup in subuersionē grauiorē totiꝰ reipublice dū vinculū ei⁹ qđ est iuramētū/rūpit ⁊ dissoluit. vñ iuramentū est oīs ꝓtroversie finis fm̄ ap'm. Porro si pdet de⁹ oēs q̄ loquūt mēdaciū/ita q; nulla adiectōe pōt licitū fieri/qđ de piurio cēsebim⁹ iudicādū? Negeť rō aug. ⁊ q̄re mēdaciū nō recipit ꝺpēsatōez vt fieri licitum possit. Rursus exēplis sacre scripture docemur. xiij. regū ⁊ palipo. i fine qđ sedechias cū toto ppl'o iudeoꝝ iō pempt⁹ ē qz ñ tenuerit pactū cū idolatra nabuc. seduct⁹ p̄ sacerdotes dñtes qđ cū ydolatre pfido ⁊ tyrāno fed⁹ initū non tenebat ex quo erat sine fide Exemplū aliud est de symeon ⁊ leui quib⁹ iam maledixit pater quia fregerāt pactū cū

U

sichimitis initum: Exemplū aliud apud gētiles de regulo et fabricio ac multis simi libus ō quibus loquit Tycero. iij. de offi. Notetur quid recitet tempe hannibalis de duob remissis p romanos. Exemplū de p fidia carthaginen. que subuertit eos/ qui/ bus dictum est p quos deus iurabit z vbi. Exemplū de fide militū de fide mercatorū de fide iohānis regis francie/ z alioz cotti die sine numero/ ꝓstat seruasse et hodie ser/ uare cōfederationes et vtra iuramēta. Ne dū in ꝑiudiciū tpale sui vel suoz/ sed etiaz in ꝑiudiciū vite ꝓprie/ qō est vltimū ꝑiudi cioz tempaliū. Nota de lūbardis. Nota ō lothringis q̄ reducerent captiui a suis si fu gerēt. Deniq; queritur si cōfederatus de q̄ loquitur hec nona assertio/ poterat seruare iuramentū suū non occidēdo vel occidi fa ciendo tyrānū illuz cū quo iuramentū z fe dus habebat/ z si sic/ tenebat illud obserua re/ cum non cederet in ꝑiudiciū anime sue vel salutis eterne. Si vero nō potuerit ob seruare cōsequetur. Primo qō tenebat de necessitate salutis tyrānum illū sibi cōfede ratū vel occidere vel occidi facere/ qō imp batum est prius/ qz non erat iudex eius vt supponitur et qz iudex etiā obseruare fidez hosti debet. Sequit preterea qō talis pre/ sentiens illum esse tyrannū/ dignuz morte cui nec seruanda fides erat ꝑm euz/ iurauit in mendacio/ et in dolo malo. Unde litte/ ralis intellectus planus z grossus apō om nes istius p̄cepti Non ꝑiurabis q̄ est oīe iuramentū deliberate etlicite factū/ tenen/ dum est etiaz vsq; ad ꝑiudiciū mortis tem/ poralis/ qñ plus tenetur obseruare fidem suaz que est quedā integritas et virginitas anime q̄ corpus ꝓprium vel alienū/ z est oz do rectus caritatis. Promiseram⁹ indu/ cere rationes cū auctoritatib et hist oriis/ sūmabimus illas/ plures itaq; cōtinentur secūda secūde. q. v. z. q. viij in aug. z biero. Plures in sūma confessoruz sup his voca/ bulis bellū/ homicidiū/ insidie/ periurium Sanctus thomas ad idem scōa scōe que/ stioni. lxiij. mltis articulis et questione de insidijs/ et questione de iuramento. Item quegione penultima secundi. Item libro primo capitulo. vij de regimine principuz ad regem cypri/ determinans banc questi/ onem ex intentione/ fundans se in hac au/ ctoritate petri. Serui subditi estote in om ni timore dominis nō tantuz bonis z mo/ destis sed etiam discolis. Exemplificat de multis romanoruz imperatoribus sub qui/ bus xpiani passi fuerunt sponte/ licet eos potuissent occidisse/ vt patet de sacra regio ne thebeorum. Barreburien. insuper qui ab alijs distorte vel truncate allegatur facit p dictis. libro tertio capl'o. xvi. Ubi dicit q̄ tyrannus est qui vult contra leges domi/ nari. Et libro viij. capl'o. xix. tradit q̄ nul/ lus quantumcumq; tyrannus etiā notori us et intolerabilis interficiendus est con/ tra iureiurandum/ neq; p venenuz. Exem plificat de dauid respectu saul. Et tandem dat consilium simile sancto thome. Sed addi potest q̄ p generale concilij possunt tyranni iudicari vel deprimi non ꝓpria pre sumptione. Est ad idem alexander de ha/ lis diffuse tertia pte summe super hoc p̄ce/ pto Non occides. Ad idez aug. libro de li/ bero arbitrio. z secunda cōtra faustuz. Ad idem libro de vitijs tractatu de ira capitu/ lo. xij. Ad idez leges ciuiles. Exempla sūt in scriptura de chayn sceleratissimo de q̄ non licuit alteri vt interficeret eum. Item de indeis qui licet xp̄m reputarent tyrānū pessimum/ noluerunt tamē interficere ꝓ/ pria auctoritate. Concludamus tamen ex istis omnibus veritatē scōe partis con/ clusionis nostre principalis/ scz qō he no uem assertiones/ rationabiliter z catholice ꝓput in scedula cōtinent reꝓbate sunt z qua lificate/ imo profiteor cuz reuerendissimo patre domīo cardinali cameracen. z firmis/ sime teneo z nullatenus dubito/ quod hec doctrina est heretica ⁊c. et damnata p hoc cōcilij in ista. Quilibz tyrān⁹. ⁊c. Nec sup hoc optz me Judicio cōcilij tāq; sim dubi us submittere/ qz crederem me peccare fa/ ciēdo de fide certissima/ rē incertā. Habēt ecce criminatores qō intendūt/ me ꝓfiten/ tē qō opponūt ⁊c. Elicit ex his qō nullus a ꝓmissiōe circa materiā fidei/ repellendus ē tāq; suspect⁹/ si dixerit hāc eē fidē suā/ quē admodū fecit idez Reuerēdissim⁹ pr̄ dñs Cardi. Cāmera. p̄ceptor me⁹ clarissim⁹ ad requestā Serenissimi regis romanorum Sicz ꝓfulgidū dec⁹ canonistaz. z flos gra tissimus dñs Cardinalis floren. Cōfestiz vt alias me p̄sente legit has assertōes ad miratus. Et potuerunt inquit in vomere defensores quin moz fuerint aliqui contra dictores/ adeo sibi manifestus erroz vide/ batur. Sequitur tandem Juramen/

tum fuisse licitum de repugnando talibus erroribus. Tertia pars cōclusionis pri cipalis.

y Demōstratis itaq; duabus primis partib; nostre conclusionis/ita vt non sit relictus dubitationis scrupulus/apud illos qui nolunt fieri imprudentes/ sed intelligentes que sit voluntas dei. Nam ꝛ ratio euidens ꝛ autoritas conuincens. et hoc sacrum concilium determinans multipliciter hoc credere tradunt et impellunt ꝛc. Expediamus nos breuiori sermone de partib; reliquis duab;. Dicit tertia pars ꝙ he nonem assertiones potuerunt ꝑ doctores ꝛ ordinarios locorum doctrinaliter ac iudicialiter condemnari. ¶ Stabiliamus hoc quadruplicit. Primitus in iure diuino spectat itaq; ad prelatos etiam inferiores pascere gregem pabulo doctrine Jo. x. Bonus pastor ꝛc. ꝛ Mathei vltimo docete omnes gentes ꝛc. Jsaie lviij. clama ne cesses. Hieremie. xxiij. ve pastoribus ꝛc. Eze. xxxiiij. ve pastoribus isrl. Et. xxij. si speculator vidit ꝛc. Et sil'e eiusdem tertio Si dicēte me ad ip̄m. Treñ. ij. ꝓphe tui viderunt ꝛc. Deut. xiij. ꝛ. xvi. Cōtra hereticos prima ad thim̄. iiij. ad Titu; iij. ad Galatas. ij. v. ꝛ. vi. Jtem actuū. xx. attēdite vobis ꝛ vniuerso gregi ꝛc. Ex quib; omnib; fundatu; est in scriptura sacra qđ doctores ꝛ prelati possunt ꝛ debent populum subditum in doctrina sana pascere et ne errent prouidere. Stabiliamus scđo ꝑ tem eādem ex iure naturali ꝛ positiuo. Et naturali quidem quo pater debet erudire filios/sapiens insipientes docere/ videns cecos ducere. Caput in mēbra influere sēsum/ꝛ ita de reliquis similitudinib; naturalibus. Ex positiuis vero iurib; iudicat. extra de hereticis ca. ad abolenda; ꝛ ca. excōmunicamus. ꝛ ca. sicut. ꝛ extra de symonia licet hely. et. lxxxiij. dis. c. nil illo pastore ꝛc. Stabiliamus tertio partem hanc et approbatione hui⁹ sacri concilij ꝑ practicā eius. Collaudant enī condemnationes factas contra errores ꝛ vyckleff/ ꝑ vniuersitates oxonieñ ꝛ prageñ. ꝛ ꝑ ordinarios eorū dem locoꝝ/quas velut temerarias ꝛ iniq̄s reprobare debuerat si nequaq̄ eū condemnatio talis licuisset. Inducerent̄ sil'ia plura de prioribꝫ concilijs tam generalibus q̄ prouincialibus/etiam ante nicenū concilium ꝛc. Stabiliamus deniq; quarto partem eandem ex ꝯsuetudine laudabili in diuersis diocesib; p̄sertim in paris. Illic enī dānati sunt articuli ꝛ dānant̄ quotidie per doctores sacre scripture ꝛ ꝑ ep̄os/ ꝛ iurant baccalaurij prius q̄ legant sentētias/ī manu cācellarij par̄. ꝙ si quid audierint dici ī fauorē articuloꝝ paris ꝯdēnatoꝝ/reuelabunt infra octo dies ep̄o vel cācellario par̄ qui erūt pro tpe. Scripsit ad hoc idē sacre theologie facultas in par̄. vniuersitate in tractatu quē misit ad clementē septimū soluens rationes vel allegatōes in oppositu; sūptas ex iurib; male ītellectis. Qui⁹ facultatis autoritas maior est in hac ꝑte/quam vnius glosatoꝝ/qꝛ decreta sūt dicta doctorū sanctoꝝ theologoꝝ/ que meli⁹ intelligi p̄nt a theologis q̄ solis iuristis sicut architecta iudicat de ceteris. ¶ Concedim⁹ tñ ꝙ nulli inferiores ad papā vel ad generale cōciliū/faciunt determīationes in fide que ligent generalit̄ omnes xp̄ianos vt p̄cise sūt taliū/p̄terea dicunt̄ inferiores p̄lati causas fidei magis ventilare q̄ termīare/ qꝛ reseruat̄ autoritas supiori qui ptātem hz vl'em diffiniēdi ꝛ obligādi. Qđ si dicat̄ qꝛ p̄lati inferiores ꝛ inq̄sitores qñq; sunt ignari sacraꝝ lr̄aꝝ/ sicut arguit occam/ plane ita fuerūt qñq; sūmi pontifices/ꝓpterea concedim⁹ p̄latos inferiores nō debere q̄stiones fidei iudicialit̄ decidere/nisi ꝯcurrentibus istis causis. Prima ꝙ scandalū fuit ortu; ex aliquib; assertionib; in sua diocesi/qꝛ đ his q̄ foris sūt nihil ad eos nisi forte req̄siti sint in fidei subsidiū. Scđa ꝙ assertōes tales sunt q̄ sine ꝑiculo nō p̄nt diu admitti vl' tolerari nec eoꝝ falsitas ignorari seu dubitari. Tertio dū habet̄ sufficiēs copia doctoꝝ in sacris lr̄is ꝛ hoīm sciētiū discernere si tales assertōes sunt explicite ꝯtra fidē ꝛ ꝑ sacrā scripturā reprobate in sn̄ia vel affectu. Possunt itaq; īmo ꝛ dn̄t p̄lati ꝛ doctores scire multa esse ꝯtra fidē explicitā/q̄lia ppl'us nescit nisi implicite. Vñ regulariter nec papa nec generale ꝯciliū debet facere determīatōes fidei nisi ꝯcurrāt he tres cause. Ex si dicit̄ p̄latos ꝛ doctores posse facere de aliquib; assertionib; declaratōes q̄ sunt ꝯtra fidē/ nō tñ p̄nt determīare. Hoc nihil est qꝛ papa vel generale ꝯciliū determinādo de fide seclusa reuelatōe sp̄eali/nō faciunt aliud nisi declarare talia esse đ fide nisi cum penarū adiectione. Deniq; non potest allegare ꝯtra p̄latos vel doctores si

prius dānent assertōes doctrinalit̄ ⁊ iudicialit̄ q̄ꝫ euocēt ⁊ dānēt assertores. Exēplū multiplex de nūmismate falso/ ⁊ de morbo canceris ac sil̄ib⁹. Hoc insup̄ practicatum est in hoc sacro concilio de erroribꝫ ⁊ vicklef ⁊ de isto quilibet tirānus ⁊c̄. Et in alijs cōcilijs ⁊ de heresibꝫ ⁊ apocriphis dogmatibus/ sine actione dānatis. Est enī pri⁹ dānare hereses q̄ꝫ dānari possint errantes/ ꝓpterea ꝑuersissim⁹ ac ꝑniciosissim⁹ est non quidē ordo iuris sed illius confusio nolle q̄ūolibet tractare prius de interesse fidei q̄ꝫ discussum vel decisum fuerit de interesse ꝑsonali. Et hic locuꝫ hꝫ dictū cristi Math. xv. Irritū fecistis mandatū dei/ ꝓpter traditiones vestras. Nūquid nō est iudiciū sufficienter fundatū vbi error nūciat⁹ est/ reus promotor/ accusans/ iudex damnans. Aduertant p̄lati ea que sequerent̄ incōuenientia passim ac libere aliqui p̄dicarent quicquid vellent. Neqꝫ possent corrigi nisi referendo causas ad sedem apl̄icam/ vbi plerūqꝫ pauci sunt theologi/ nisi forte tales qui p̄nt esse rei ⁊ pars audenter nō arroganter affirmo qd̄ in dānationē nouē assertionū/ plures fuerūt magistri in theologia ac licēciati/ absqꝫ bacc. formatis ⁊ alijs/ q̄ꝫ sunt in hoc sacro ꝯcilio/ ⁊ tribꝫ mensibꝫ durauit eorum deliberatio que fiebat publice ⁊ libere protestādo ꝙ solū ad extirpatōeꝫ erroꝝ sic̄ sua ꝓfessio requirit intēdebāt. Propterea non euocata est facultas decretoꝝ tota sic̄ theologi oēs vocati sunt/ qꝛ de solo fidei interesse querebat̄. Addo ꝙ nullus vnq̄ꝫ inuentus est me sciente q̄ auderet dicere ꝙ assertiones iste ⁊ sil̄es eēnt vere q̄ꝫuis aliqui diuerticula ꝯfingerent ne rn̄derent ad rem istā. Rursus executio facta est nō ꝑ vnū aut ꝑ duos/ sed ꝑ sedecim magistros ad hoc iudicialiter deputatos.

7 Ꝑ est declarāda quarta pars ⁊ vltima dicens ꝙ he assertiones nouem sunt ꝑ hoc sacrū conciliū vel ꝑ sedem apl̄icam de necessitate salutis reprobāde/ ⁊ hoc vere vel interp̄tatiue. Reddit̄ hec ꝑs ꝑspicua tam ex prioribꝫ reprobationibꝫ q̄ꝫ ex ꝓbationibꝫ partis p̄cedentis. videlicꝫ ex iure diuino/ ex iure naturali ⁊ hūano. Nō enim minus īmo amplius conciliū generale obligat̄ vigilanter intendere ad extirpationē erroꝝ ⁊ emendationē errantium/ quā prelati inferiores vel etiam ip̄i seculares principes qui qualiter obligant̄ notuꝫ est ex prioribꝫ ⁊ scientibꝫ legem loquor. Deinde patet eadem pars ex verbis hui⁹ sacri concilij positis in condēnationē hui⁹ assertionis. Quilibet tyrānus ⁊c̄. vbi sic dicit̄/ Precipua solicitudine volens sacrosancta synodus ad extirpationem errorū in diuersis mundi partibꝫ inualescentiū procedere sicut tenetur/ ⁊ ad hoc collecta est. Nup̄ accepit ⁊c̄. Deniqꝫ sumitur probatio partis huius ex notori etate multiplicis scandali qd̄ verisimiliter tolli nō potest nisi ꝑ determinationē hui⁹ sacri concilij. Scandaluꝫ vnum est inter p̄latos etiaꝫ eiusdem regni pluribꝫ diffinientibꝫ vnā alijs murmurantibꝫ ⁊ virtualiter reprobantibꝫ dicendo qd̄ de opinione fidem facere volunt ꝙ sententie parisius late ꝑ regem ⁊ vniuersitatē approbate/ ac per regnum accepte/ sunt iniq̄ pridie dicebatur in publico. Reuera bene dixit apostolus de heresi/ ꝙ ipsa sicut cancer serpit/ quoniam ex vna iam centum exorte sunt/ ita ꝙ sanguis sanguineꝫ tangit. Scandalum aliud est inter doctores ⁊ scolasticos aliquos sicut patet eorum quāuis non expresse reprobent sentētias istas/ sed profecto seducunt sese diffamant/ nec iuramenta custodiunt. Scandalum aliud est et fuit multiplex ⁊ horrendum inter seculares. Sed ve per quos/ quia non per fidei defensores/ neqꝫ per heresum reprobatores/ viderint ipsi qui fecerunt ⁊ faciūt opere vel consilio vnde scandalum tale venit/ quia profecto non datum fuit sed acceptū. Est enim pax multa diligentibus legē domini/ ⁊ non est illis scandalum. Ego fidēter pro me respondeo ꝙ nec tam potēs suꝫ ꝙ possim operari destructionem talem totius cōmunitatis aut regni. Nec tam peruersus ⁊ neq̄ꝫ vt hoc vellem deo propicio/ et ad veritatem perscrutandam esset vigilantius attendenduꝫ quod importent voces tales/ vt occurreretur destructionis ꝑiculo si tale sit et vnde sit hec percussio/ est inquiunt in destructionem cōmunitatis totaliter ⁊c̄. Dicere habet omnis bonus ciuis. Ecce si propter me tempestas hec orta est/ mittite me in mare ⁊c̄. Sed reprimo.

¶ Cum hec ita se habeant de tantis scandalis/ dum sacrum hoc generale conciliuꝫ potest occurrere/ et opem ferre si dissil̄et/ si ꝓcrastinet/ si in ꝑsonaꝝ acceptōeꝫ velit habere fidē ih̄u xp̄i. Nōne iudicabit̄ in se ⁊ in suis mēbris rep̄hensibile? Nōne de reatu

apud deum ⁊ homines arguet̄/cur ita quia
vnico sn̄ie diffinitiue verbo/tantis malis
occurrere potest/deuios ad se reducere ⁊ er
rantes reuocare/qđ quanti meriti sit iaco/
bus ostendit. Dicunt itaq; omnes diffini
te ꝑibimus recte qđ non ꝑhibitis. Faciūt
pro hac parte dicta scripture ⁊ sanctorum.
extra de hereticis ca.ij. Qui alios cum po/
test ⁊c. xxiij.q.iiij.c.ita plane. lxxxiij.dis.c.
error cui non resistit̄ approbat̄.extra de ho
micidio.c.sicut dignū. Qui potuit homi/
nem liberare ⁊c. Math.xviij. de tollendis
scandalis ⁊ membris nocentib; in corpore
mystico/ac de illa lege dic ecclesie ꝙ si eccle
siam non audierit sit tibi sicut ethnicus et
publicanus/debet etiaꝫ ibi loqui sic vt au/
diatur/⁊ prime Petri.iij.parati semꝑ ad sa
tisfactionē omni poscenti ⁊c. Obsecro/pe/
to ⁊ obtestor per matrē omniū beneviuen/
tium caritatem/ per illam sine qua deo ne/
mo placere potest neq; saluari fidem.s.ca/
tholicā/per beataꝫ deniq; felicitatis spem.
Nolite fieri sicut monet apl̄us Imprudē/
tes/sed intelligentes que sit voluntas dei.
¶ Constat aūt quātū est ad pn̄s dicere ta/
lis intelligentia in quatuor ꝯsiderationib;
in quib; mox finis erit. Protestor nihilo/
minus solēniter ⁊ supposite quod mihi n̄
p̄iudicet modestia mea/quaꝫ hactenus te/
nui coram dn̄is cōmissarijs ⁊ hic nolendo
quicq̄ꝫ dicere vel respondere circa materiā
harum.ix.assertionū preter id qđ ad repro
bationē earū theologicā spectat/⁊ ad appꝑ/
tionem theologicā materiā precādo ꝙ alte
ra pars similit̄ se habeat/ aut si ꝯtigerit qđ
fiat descensus ad ꝑsonalia qualicunq; tan
gentia vel xp̄ianissimū regem francie/cui⁹
legatione fungor/vel sacrā theologie facul
tatem/aut illā cui⁹ pars est vniuersitatē pa
risieñ.aut ꝑsonā meā/in fama/doctrina vel
aliter/det̄ ⁊ pateat mihi legitime defensio/
nis ⁊ rn̄sionis locus. Sic spero firmiter in
dn̄o ꝙ potētissima veritas vincet/⁊ fides ī
qua est mūdi victoria. Habet veritas simi
liter ⁊ iusticia dicente aug.quādā lucē suā/
que velut orbicularit̄ se diffundit/⁊ termi/
natur in vmbrā/a qua luce dum quis refu
git excecat̄/⁊ magis ac magis in tenebrosa
dimergit̄. ¶ Intelligam⁹ igit̄ que sit volū/
tas dei sub considerationib; paucissimis.
¶ Intelligere conuenit ꝙ hereticus est (si/
cut dicit aug.in de vtilitate credendi ⁊ ha/
betur.xxiiij.q.iij.) Qui alicui⁹ temporalis
cōmodi ⁊ maxime glorie principat⁹q; sui
gratia/falsas ac nouas opiones vel gignit
vel sequit̄. Ecce qđ dicit. Et nedū assenti/
ens/quoniam dubius in fide infidelis est
dum videlicet dubitat in eis que explicita
⁊ certa fide tenet̄ credere/ꝓfiteri/vel docere
ratione sui status scīe vel gradus / ꝓpterea
dixi me nō dubitare. ¶ Intelligere conue/
nit qđ heresis sola nō facit de ꝑse hereticū/
nisi dum ꝯiungit̄ deprauatio ꝑtinax ip̄ius
voluntatis.iuxta illud aug. Errare potero
hereticus nō ero/⁊ hic locū habet protesta
tio ac submissio ꝯditionalis/que ꝑtinaciā
excludit. Hoc verū est in dubijs/sed in cer
tis illa inquinat potius quā saluat/⁊ ē du/
plex iniquitas ⁊c.patet in hereticis dicen/
tib; se fidē catholicā semꝑ velle ꝓfiteri. In
telligere ꝯuenit ꝙ ille censendus est ꝑtinax
qui nō dimittit errorē suū/ nec querit cau/
ta solicitudine veritatē/vel quesite ⁊ docte
nō obedit/cui⁹ ꝑtinacie multa sunt signa si
cut enumerat okam prima ꝑte dyalogoruꝫ
libro quarto ponit decē ⁊ nouē signa. Ego
redigo ad duodecim/inter que illud est p̄ci
puū ⁊ pessimū/dū error defendit̄ factis ⁊ v̄
bis/minis ⁊ terroribꝫ/cantelis ⁊ ambagibꝫ
Aliud signū est in eis qui ꝯsentiūt erranti
bus sicut dicit ad Ro.i. quāto ampli⁹/qui
errores vel errantes defendere satagūt ma/
lis modis. ¶ Intelligere postremo ꝯuenit
ꝙ nō licet homines ea nescire que spectāt
ad officiū ꝓpriū/sicut oꝑtet iudices cogno/
scere ea de quib; iudicare hn̄t/vt de homici
dijs furtis ⁊ sil̄ib;. Sil̄r oꝑtet p̄latos ⁊ do
ctores scire ne dū implicite/sed etiā explici
te veritatē nr̄e legis/tam ī speculabilib; q̄ꝫ
imagīabilib;/ q̄ necessarie sunt ⁊ vtiles ad
docendū ⁊ arguendū/ ad corripienduꝫ/ad
erudienduꝫ in iusticia/sicut dicit apl̄us vt
ꝑfectus sit homo dei/ad opus bonū instru
ctus. Nihil aūt magis scire ꝯuenit ī ꝑpl̄o
xp̄iano ⁊ in om̄i republica/ q̄ꝫ ꝙ seruanda
sunt pacta seu iuramēta ad deū ⁊ ꝓximū/et
qūo nō inferēda sit iniuria ꝓxio/ p̄sertim ī
re sibi carissima/q̄ est vita corꝑalis ⁊ sp̄ūa/
lis scꝫ aīe neq; occidat̄ a nō vero iudice suo
neq; impediat̄ per subitam mortem eterna
salus sua. Quod deniq; nō vsurpet/ quib;
nō est ꝯcessa sibi potestatē/neq; velit eē iu/
dex testis ⁊ pars/⁊ sibi ius dicere qđ nefas
est. Et ita de similib; p̄ceptis moralib; ⁊c.
¶ Hoc attendentes nolite fieri impruden
tes sed intelligentes que sit voluntas dei/

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

et sicut corde creditis ad iusticiã/sic potẽs et constãs vestra sit oris confessio ad salutem. quatinus qui probati sunt manifesti fiant. Et pax dei que exuperat oẽm sensuz custodiat corda vr̃a/ ⁊ intelligentias vr̃as in christo iesu dño or̃o/qui est deus benedictus in secula amen.

A

Assertiones contente in propositiõe defuncti magistri Johãnis parui et forma condẽnationis earundẽ que facta fuit ꝑ ep̃m parisiensem.

Licitũ est vnicuiq; subdito absq; quocũq; p̃cepto vel mãdato s̃m leges naturalẽ/moralẽ/et diuinaz/occidere vel occidi facere quẽlibet tyrãnũ/qui ꝑ cupiditatẽ/fraudez sortilegiũ/vel malũ ingeniũ/machinat̃ cõtra salutẽ corporalẽ regis sui ⁊ supioꝝ oĩm pro auferẽdo sibi suã nobilissimã ⁊ altissimã dominationẽ. Nedũ licitũ sed honorabile ⁊ meritoriũ/maxime qñ est potẽtie tãte/ꝙ iusticia nõ põt bono mõ fieri ꝑ supremũ. Erronea in fide et in moribꝫ multipliciter scãdalosa. ¶ Leges naturalis moralis ⁊ diuina autorizant vnũquẽq; subditũ de occidẽdo vel occidifaciẽdo dictuz tyrannũ. Erronea in fide ⁊ moribꝫ ac legibꝫ naturali morali et diuine iniuriosa. ¶ Licitũ est vnicuiq; subdito/honorabile ⁊ meritoriũ/occidere vel occidifacere supra noĩatũ tyrannũ/proditorẽ/⁊ infidelẽ sui regi. et sup̃mo dño/ꝑ exploratiões et insidias. Et ꝓpria mors q̃ dñt mori tyrãni/ occidere scz eos villane. i. sine diffidatione/ꝑ optimas cautelas/exploratiões ⁊ insidias/et est licitũ dissimulare/et silere voluntatẽ suã de sic faciẽdo. Falsa erronea et scãdalosa ¶ Jus est/ratio ⁊ equitas/ꝙ oĩs tyrãnus occidat̃ villane/ꝑ exploratiões ⁊ insidias/⁊ est propria mors q̃ debẽt mori tyrãni ⁊ infideles. occidere scz eos villane/ꝑ bonas cautelas exploratiões ⁊ insidias. Erronea crudelis et impia. ¶ Ille q̃ occidit vel occidi facit tyrãnũ supra noĩatũ modis p̃dictis/ nõ debet de aliq̃ rep̃hendi/et rex nõ debet solũ esse ꝯtẽtus/sed debet h̃re factũ acceptabile ⁊ auctorisare quantũ opus vel necessitas esset. Erronea in fide et moribꝫ ac regie dñationi iniuriosa. ¶ Rex debet premiare vel remunerare illũ q̃ occidit/mõ qui dictꝰ est vel occidi facit tyrannũ supra nomiatũ. in tribus rebꝫ scz in opibꝫ/honoribus/et diuitijs/ Exemplo remunerationũ factarum. sancto michaeli archangelo/pro expulsiõe luciferi a regno paradisi/et nobili hoĩ phinees ꝑ occisione ducꝫ zambri/ Erronea in fide ⁊ moribus scãdalosa ac regie dominationi iniuriosa. ¶ Rex debet plus amare q̃ prius/illum qui occidit vel occidi facit tyrannũ supra noĩatũ/modis supra dictis et debet facere p̃dicari suã fidẽ ⁊ bonã fidelitatẽ suã per regnum suum/ et extra facere publicari ꝑ lr̃as in modũ epl'e ⁊ aliter. Erronea in fide ⁊ moribꝫ scandalosa ac regie dñationi iniuriosa/⁊c̃. ¶ Litera occidit sp̃us aũt viuificat/hoc est dicere ꝙ semper sensum lr̃alem seruare in sacra scriptura est occidere aĩam suã. Expositio distorta ⁊ erronea. ¶ In casu societatis/iuramẽtis/ꝓmissiõis seu confederatõis factaꝝ ab vno milite ad alterũ/quocũq; mõ illud fiat aut fieri possit. Si cõtingat qđ illud vertatur in preiudiciũ vnius ꝓmittentiũ /ad confederationẽ sp̃ose sue/aut suoꝝ liberoꝝ /ip̃e de nullo tenet̃ eas obseruare/hoc ꝓbat̃ ex ordine caritatis quo quilibet tenet̃ seipsuz plus diligere/vxorẽ/et liberos/ Falsa erronea sediciosa et ad periuria viam prebens

B

¶ Pro declaratiõe prime assertiõis/placeat attẽdere qđ cum bonũ et similiter veruz sint ex oĩbus circũstantijs vt dicit Ambrosius. si deficit vna circũstantia/ propositio vniuersalis reddit̃ falsa. Requirunt̃ autez multe circũstantie si p̃dicta propositio debeat reddi vera/ Prima circũstantia requiritur ad verificationẽ eius ꝙ ille de quo loquit̃ sit notorie tyrannus talis sicut describit̃/et hoc notorietate iuris vel facti/ Alioquin quilibet fingere posset de quolibꝫ qđ esset tyrãnus. Ubi notet̃ quid sit notoriuz iuris/qꝛ si reus ꝯfitet̃ in iudicio/vel ꝓfert̃ sentẽtia cõtra eũ/ Et quid est notoriũ facti quod scz nulla põt excusatiõe negari. qꝛ sic semꝑ euenit ex talibus argumẽtis. Unde nõ est procedendũ ad certã mortẽ ex incertis ⁊ leuibꝫ cõiecturis/vel suspicatiõibꝫ nõ probatis. Itẽ requirit̃ ꝙ sit notoriũ talem de quo loquit̃/nõ posse cõprimi ꝑ supiorez suũ/et hoc notorietate iuris vel facti/vt prius/alioq̃n quilibet possit fingere vt prius et ita periret omnis pollicia et dñatiõis autoritas/et in regno/⁊ in ciuitate. et generaliter in omni societate. Itẽ requirit̃ qđ nõ sit ꝓbabile talẽ de quo loquit̃ posse occidi per aliũ eque bene. Alioquin mille ⁊ mille

deberēt concurrere ad occisionē vnius ty-
ranni sine lege et ordine/ex quo ponit asser
tio cum suis corollarijs ꝙ a quolibet debz
talis tyrannus occidi. Item requiritur ꝙ
non sit probabile quod expediat tolerare
talem tirannū Ne deterior exitus proueni
at/alioquin periret consiliuz christi de nō
eradicandis zizanijs. Itē requiritur ꝙ nō
sit probabile talē tirannuz esse faciliter cor
rigibilē/vel ꝙ possit aliter cōprimi. cū faci
litate maiori alioquin nō daretur locꝰ cor
rectioni et timori domini. Itez requiritur
quod non fiat occisio talis tiranni insidio
se/et subito cum certo detrimento anīe sue
vbi potest aliter fieri/prout requiritur vtili
tas reipublice/et anime salus quoniam in
hoc fundatur/decretalis pro humani/de
assessimis. Itē requiritur ꝙ ad occisionez
talis tiranni nō assumant̄ media de se ma
la/vt sunt ficte confederatiōes/imo execra
tiones/et falsa iuramenta ⁊ mēdacia/quo
niam non sunt facienda mala vt eueniant
bona ſm apostolū. Et quia simulata equi
tas non est equitas. sed duplex iniquitas/
quia iniquitas ⁊ simulatio. Pro hac est il
lud quod iustum est iuste exequeris Item
Item requiritur conformiter ad preceden
tia circūstantia quod bono animo fiat hec
occisio. Non ex vidicta vel rancore vl' am
bitione/sed intuitu legis diuine ⁊ ciuilis/
ac pro rei cōmunis vtilitate/ cum omibus
circūstantijs alijs moralibus/quādo ⁊ vbi
oportet. Ratio est sicut ad p̄cedentē/vnde
non debet occidi ꝑ sacerdotem / in loco sa
cro ⁊c. ¶ Sed quare non opposite sunt
conditiones p̄misse ad assertionē illaz. Re
spondetur quod subsumptio in minori ha
buit instantias ꝑ qualibet circūstantia re
quisita ī morte domini aurelianēsis. ymo
etiā si p̄dicte conditiones oēs concurrerēt
quod scilicet aliquis notorie esset tirānus
et incorrigibilis ꝑ superiorē /⁊ intollerabi
lis ꝑ subditos/Nihilominꝰ stans thomas
in suo regimine principū ad regem cipri/
et magister Nicolaus oresineni/translatio
ne sua circa principium quinti pollitico
rū. et alioꝝ plures dicūt et deducūt ex intē
tione. ꝙ talis tirannus magis est iudicio
dei reseruandus. quam ꝑ priuatam autori
tatem vel seditionē occidēdus videantur
eorum responsiones. Constat autem ꝙ in
hac parte magis credēdum est catholicis
doctoribus. q̄ philosophis infidelibus. si
forsan aliter sentiunt in factis vel in scri-
ptis/quēadmodum iudicabunt esse opus
fortitudinis semetip̄m occidere / et multa
similia que lex christiana condēnat. Atten
datur ꝙ vltra p̄dictos errores/sunt alij plu
res istorū occasione seminati/plus q̄ sexa
ginta quoꝝ reprobatio nō est iudicialiter
facta/sed doctrinaliter annotata ⁊c.

¶ Sequitur casus

breuis sententie/late parisius contra ꝓpo-
sitionē magistri Iohānis parui/ quā inti-
tulauit iustificationē ducꝭ Burgundie ⁊c.

Presuppositis circumstantijs
moriꝭ improuise ludouici du
cis aurelaneñ. fratrꝭ vnici re-
gis francie/et ꝯfederatōibus
cum eo ꝑ iohannē ducē Bur
gundie iuratis/⁊ alijs q̄ sunt notoria in fa
cto/proponere publice ⁊ asserere ac defen-
dere/ꝙ hec mors fuit iuste facta /⁊ ꝑ bono
regis et regni francie/et ꝙ eaz rex debebat
habere gratā/et laudatā / ac remuneratiōe
dignam/est scādalose et perniciosissime er-
rare in fide ⁊ moribꝰ/et specialiter ꝯtra hec
duo p̄cepta/Non occides scz absq̄ autori
tate iudiciario/Et illud nō ꝑiurabis Vbi
omne iuramentū. Iubet̄ obseruari qđ nō
vergit in detrimentū aīe/et cōtra illud exo.
xxi. Si quis ꝑ industriā occiderit ꝓximuz
suū ⁊ ꝑ insidias/ab altari meo euelles eum
vt moriat̄/et ꝯtra illud. xxiij. q. v. ca. Nō oc
cides. Qđ sumit̄ ab Augustino libro de ci
uitate dei. vbi dicit̄. His igit̄ exceptis q̄s
vel lex iusta generaliter/vel spūssanctꝰ Iu
sticie deꝰ specialiter iubet occidi/quisquis
hoīm vel seip̄m vel quēlibet occiderit /ho-
micidij crimīe innectit̄. Et. xxiij. q. viij. ca.
Quicūq̄./quod sumit̄ ab eodē augu. eo-
dē libro. vbi dicit qui sine publica aliq̄ ad
ministratiōe malificum/furere/sacrilegum
adulterū/et ꝑiurū vel quēlibet criminosuz
interfecerit/aut trucidauerit/vel mēbꝝ de
bilitauerit velut homicida iudicabit̄/ et tā
to acriꝰ quāto nō sibi a deo ꝯcessaz ptātem
abusiue vsurpare nō timuit/Est deniq̄ cō
tra rationē cōdēdi decretalē illā ꝑ hūani de
homicidio libro. vi. editā ī Cōcilio lugdu
nēsi. vbi ꝯtra interfectores ꝑ assessinos po
nit̄ penā excōicatiōis ⁊ depositionis. a di-
gnitate honore ordine ⁊ bñficio ip̄o facto
Et ꝙ q̄cunq̄ talis fuerit. a toto xp̄iano po
pulo ꝑpetno diffidatꝰ ē. sic ꝙ postq̄ ꝓba-

bilibus constiterit argumẽtis aliquod sce/lus tam execrabile cõmisisse + nullate⁹ alia excõmunicatiõis vel depositiõis vel diffi/derationis aduersus eũ sñia reqrit ¶ Se quit cõclusio quaz eps parisien. misit non nullis doctoribꝫ z magistris ī theologia al me vniuersitatis parisien. cũ suis reprobationibꝫ in die veneris. septima decẽbrꝫ anni. 1413. ad reddendũ deliberatiõez suã die mercurij. xiij. sequẽtibꝫ. in forma q̃ seq̃t zc Ex parte dñi epi parisien. z inq̃sitoris z cõcilij fidei solẽnissime ꝯgregati. magistri referẽdi mittit vob scedula. ꝯtinẽs assertões aliqs cũ suis reprobatiõibꝫ. quare requirimus vos sub penis iuris/ vt detis deliberationẽ vr̃am publice ī scriptis vel verbo/tenus. Si huiusmodi assertiões ex quibꝫ ortũ est notorie scandalũ/sicut notet ꝯcilij fidei/sint erronee z taliter condẽnande. vt cõsequẽter pceder valeam⁹ sicut ordo iuris postulat/et ꝫ infra die mercurij. xiij. huius mẽsis decẽbris zc. Quilibet tyrãn⁹ potest z debet licite z pmeritorium occidi/a q̃cunq; suo vasallo aut subdito/z p quẽcũq; modũ maxime p insidias z p flaterias. Nõ obstãte q̃cunq; iuramẽto aut ꝯfederatiõe facta apud eũ. nõ expectãdo sñiam aut mãdatũ iudicis cuiuscunq;.

Equit reprobatio hui⁹ cõclusiõis in forma. ¶ Hec assertio sic generaliter posita. z fm acceptionẽ huius vocabuli tyrãnus. est error in nr̃a fide. z doctrina bonoꝝ moꝝ z est ꝯtra pceptũ dei. Non occides. glo. ppria auctẽ Et ꝯtra ꝫ qđ dicit dñs nr̃. Omẽs q̃ gladiũ accepit. glo. ppria auctẽ. gladio pibũt Itẽ hec assertio vergit in subuersionẽ totiꝰ reipublice. z vniuscuiuscq; regis aut ꝓncipis. Itẽ dat viã z licẽtiam ad plura alia mala/et ad fraudes z violatiões fidei z iuramẽti. z ad pditiões/z generaliter ad oẽm inobedientiã subiecti ad dñm suũ. et ad oẽm infidelitatẽ z diffidentiã vni⁹ ad alterꝝ. et cõsequẽter ad eternam dãnationẽ. Itẽ ille qui affirmat obstinate talẽ errorẽ z alios q̃ inde sequunt est hereticus/et tanq̃ hereticus debet puniri etiam post suã mortẽ Notet ī decretꝫ. xxiij. q. v. zc

Equit tenor scedule ex pte epi parisien. z inq̃sitoris pfatis doctoribus z magistrꝫ. anno predicto die mercurij. septia februarij trãsmisse. ¶ Da gistri reuerẽdi/mittit vob scedula ꝯtinens assertiones aliqs. extractas p deputatos ad hoc. ordinatos p nos ex deliberatiõe cõcilij fidei. ex quaternis pluribꝫ ꝓpositiõibꝫ magistri Johãnis pui/quã ipe vocat iustificationẽ dñi burgundie. reqrẽtes vos ī fauorẽ fidei/vt die lune. prima de mane compareatis in camera nr̃a epali/ ad dandum nob salubre ꝯsiliũ supra pdictis assertionibus an sint erronee z rationabiliter condẽnãde/vt ꝯsequẽter pcedere valeam⁹ sic ordo iuris postulat zc. ¶ Pretẽdũt aliq̃ defensores doctrine hereticalis nouẽ assertionũ condẽnationẽ eaꝝ/quã directe nõ pñt/per indirectũ impedire. Turbaret inq̃uut pacẽ sctãz z diuisiões induceret illa damnatio. Sed respõdet in oppositũ/primo. qz doctrina hec radix est diuisionũ/q̃ remanẽte nõ succisa magis ac magis diuisiones pullulabũt. Secũdo qz doctrina hec pestifera tollit z eneruat oẽm pacẽ stabilitatem dũ homicidia insidias z ꝓdita fouet/sicut patet intuẽti/pticulariter in nona. vbi dicitur qõ nullus iurãs tenet seruare iuramẽtũ in suũ ꝓiudiciũ/vtilitatis vl liberoꝝ. Tertio qz materiã hãciã in cõtradictiõe posita solenniter ī hoc sacro ꝯcilio nõ cõdẽnare/ est cã patẽter approbare Juxta illõ canonis Error cui nõ resistit approbat. Attẽto q̃ hec materia moralis sub probabilitate relinq̃ nõ põt/qz sub probabilitate nõ sunt homines occidẽdi/neq; insidiãdũ ẽ neq; ꝓdendum Quarto qz sic ꝯsueuerũt heretici/postq̃ effuderũt venenũ suoꝝ erroꝝ dicere/ Ecce si valeamus ne turbem⁹ pacẽ/ sicut patuit ī arrio z fautoribus ei⁹. sic in proposito. qz defensores aliq̃ hui⁹ doctrine mortifere p sequunt assidue verbis z factis impugnatores eius. tã ꝓiudicialiter ī facto ptense appellatiõis quã psequũt coram dño Cardinali de vrsinis/quã extraiudicialiter/ mirꝫ modis. Et attẽdat q̃ non põt dici iniuria maior vni xp̃iano. pticulariter plato vel principi vel pfessori/seu cõsiliario ꝓncipũ/ q̃ p/sscitabit diuisiões z guerras si fidei materia discutiat atq; terminet. Illi porro dicendi sunt sedicioſi vel scodaloſi/q̃ doctrinas scãdalosas seminãt. nã q̃ tã pestifere semiatas z nimis prochdolor adultas/eradicare cõtendũt. sciẽtes q̃ a speculatore silẽte. pereuntiũ sanguis exquirit. Denicq; fidei veritas vbi dicet si in generali cõcilio subticenda cẽset. Nõ ne grego. ait vtili⁹ nasci scãdalũ pmittit/q̃ veritas deseratur. Qualis tandẽ crudelior impietas q̃ errãtibꝫ ī via mo/

rum. nolle petitū tramitē ostēdere veritatꝫ Alio modo querūt euasionē aliqui dicentes ꝙ ille assertōes pñt exponi rationabiliter/addēdo glosas aliq̄s/sicut exponunt̄ ꝓpositiōes morales de sacra scriptura/ vt illa maleficos nō patieris viuere/q̄ generaliter intellecta esset falsa. Addūt ꝑ regl'a qd̄ nulla ꝓpositio dānanda est/q̄ pōt trahi ad bonū sensum. Sed illa respōsio cū sua additione ꝑniciosissima est/ꝛ ꝯtra oēm ecclesiasticū ritū/qꝛ sic fundabāt se heretici/prout vidimus in ꝛ vicklef et huss/qui dum vrgebātur/confugiebāt ad glosas Unde propositiōes vniuersales de sacra pagina pñt et debēt aliter exponi/q̄ꝫ ꝓpositiōes mgr̄i Johannis parui/primo qꝛ scriptura sacra exponit suas regulas ꝑ semetipas ꝯm diuersos passus scripture ꝛ iuxta sacros doctores. Nō sic aūt inuenit̄ qd̄ magister Johannes parui se exposuerit/imo potiꝰ oppositū ꝯsiderādo causas dicēdi Secunda qꝛ scripture sacre debet̄ talis reuerentia/ꝙ non licet eā esse falsam in aliquo sensu lr̄ali Non sic est de propositione predicti parui vel alterius doctoris ꝛc. Finit

E Sequitur declaratio veritatū que credende sunt de necessitate salutis edita per eundem dominum cancellarium parisiensem.

Declaratio cōpendiosa/q̄ veritates sint de necessitate salutis credende. que de sola probabilitate tenēde. que de pietate fidei reputande. et q̄ sint impertinētes iudicāde. Et h̄ sub distinctione vel gradu sextuplici. qui ad quaternariū reducit̄. Pro solutōe dubitatiōis. q̄ nuꝑ mouebat̄ i sermone de natiuitate btē virgīs marie ꝯsideratiōe secūda

Primus gradus

Primus gradus veritatū credendarum est canon totiꝰ scripture sacre ꝛ singuloꝝ q̄ in ea lr̄aliter asserta sūt. Sic videlicet ꝙ nō stat cū fide vt aliq̄s dissentiat ꝑtinacit̄. alicui ꝯtēto in eadē scriptura. ad intellectū spiritussctī. q̄ est vere ꝛ ꝓprie sensus lr̄alis Si allegatio q̄rit̄ sufficit illud Math. v. Amē q̄ppe dico vob̄. Donec trāseat celū ꝛ terra iota vnū aut apex nō ꝑteribit a lege donec oīa fiāt Sequit̄ Amē dico vob̄ Celū ꝛ terra trāsibūt. v̄ba aūt mea nō trāsibūt. Constat aūt ꝙ canō biblie. lex est dei ꝑ reuelationē habita. cuiꝰ assertiōes lr̄ales innituntur huic vnico lr̄ali ꝑncipio. Om̄e reuelatū a deo est verꝝ. ꝛ ꝙ scꝑtura sacra diuinitꝰ est a deo reuelata. sic ꝙ in oī sua ꝑte. est verbū dei qd̄ trāsire nō pōt. facit ad hoc disti. ix. decreti capitulis. Ego solis. Si ad sacras. Et quis nesciat.

Secundus gradus

Secūdus gradus veritatū ab eccl'ia determinataꝝ est. q̄ ab indubitata relatione apl'oꝝ. ꝑ successionē ꝯtinuam deuenerunt Est aūt hec eccl'ie autoritas tāta. vt diceret Augu. Euāgelio nō crederē. nisi me autoritas eccl'ie cōpelleret. Quāq̄ꝫ vicissim dici possit. eccīe nō crederē. si non autoritas sacre scꝑture impelleret Et ita diuersis respectibꝫ. autoritas vtraq̄ꝫ mutuo se cōfirmat. Attēdendū tñ est. ꝙ nō oīa q̄ tradit vel tolerat eccīa publice legēda. sunt de necessitate salutꝫ credēda. sic̄ patebit ex q̄nto et sexto gradibꝫ veritatū. sed dūtaxat illa q̄ sub diff. nitiōe iudiciali tradit esse credēda. vl' opposita reprobāda ꝯcurrēti vniuersali totius eccl'e ꝯsensu implicite vel explicite vere vel interpretatiue.

Tertius gradus

Tertius gradus est veritatū specialiter aliq̄bꝫ reuelataꝝ. q̄ ab illis q̄bꝫ reuelatio facta est. absq̄ꝫ vlla dubitatiōe credēde sunt. Alioquin nō esset reuelatio. de cuiꝰ ratiōe est vt sit certa. Ceteri vero q̄bꝫ nō est huiusmodi reuelatio facta nō obligant̄ credere. nisi ꝑ miraculū vel scripturā sacrā. ꝛ precipue ꝑ ecclesiā det̄ certitudo. Sic enī iohēs baptista missionē suā oñdit ꝑ scripturā ꝓphetica. Et apl's ꝓpterea ꝯtulit euāgeliū suum qd̄ habuerat ꝑ reuelationē cū petro et aliis de eccīa. nō ꝙ dubitaret de illo euangelio. peccasset enī. Nec dixisset etiā si angelꝰ de celo aliō vob̄ euāgelisauerit anathema sit. Sꝫ ido ꝯtulit euāgelium suū. vt approbaret̄ ꝑ ecclesiā ad credulitatē alioꝝ. et nō ad suā. qꝛ dixit ꝙ nihil sibi ꝯtulerūt petrus ꝛ ceteri. sꝫ dextras dederūt cū cognouissent gr̄am dei q̄ data erat sibi. Demuꝫ triplex hmōi gradꝰ v̄itatū reducit̄ ad vnū scꝫ ad v̄itates q̄ credi debēt īmediate et explicite a deo reuelate esse.

Quartus gradus

Quartus gradus cõtinet veritates oẽs et singulas q̃ concludũtur ex p̃missis veritatib⁹ in consequẽtia certa in lumine fidei vel in euidẽti lumine naturali q̃uis nõ in p̃pria forma verbo⁹ illic habeant. Quẽ admodũ ista veritas est de necessitate salutis tenẽda. q̃ christus habuit neruos ⁊ venas. q̃uis in scriptura sacra nõ habeak in p̃pria verbo⁹ forma. Et ita de similib⁹ sine numero. q̃m ista est euidẽs ꝯsequẽtia nedũ in lumine fidei sed in lumie naturali apud philosophos x̃ps fuit ver⁹ hõ. ergo christus habuit neruos ⁊ venas. Propter ea sine temeritate fidei vel discrimine fuerunt aliq̃ q̃stiões fidei ad p̃hos paganos per christianos deducte. q̃ videre poterãt acuti philosophi. q̃d ex p̃supposita lege nostra. licet ab eis non credita. consequenter esset dicendũ in bona ⁊ euidẽti conseq̃ntia Et hic est secundus gradus principalis. p̃mis tribus ad vnum reductis.

Quintus gradus

Rursus in quinto gradu q̃ tertius ẽ modo dicto reponũtur veritates ille q̃ ex veritatib⁹ q̃druplicis gradus añdicti. vel aliq̃bus ea⁹ deducũtur in consequẽtia tãtummodo p̃babili vel topica. Vel dũ in antecedẽte ponit p̃positio q̃ ad fidẽ est imperti nẽs q̃uis supponat esse vera. Dicit autez aristo. Illud est p̃babile qđ oĩbus ⁊ maxime sapiẽtib⁹ ve⁹ apparet. nõ aũt illud qđ indoctis videt esse ve⁹ dicit p̃babile quia stulto⁹ infinitus est numer⁹. Veritas aũt omnino imptinẽs ad fidẽ. illa sola dicitur q̃ nec in consequẽtia euidẽti. nec in cõsequẽtia p̃babili. neq̃ certa. sequit vl repugnat. Porro dũ p̃positiõib⁹ fidei apponit aliq̃ que nõ est de fide. tũc totuz qđ est vna copulatiua. non põt simpliciter dici de fide. q̃ sequit debiliorẽ partẽ. vt si in ea essz vna p̃tingẽs. tota esset p̃tingẽs q̃uis eẽnt multe necessarie. Dicit nihilominus talis p̃positio ad cuius verificationẽ req̃ritur vna p̃positio non ptinẽs ad fidẽ q̃ sapit fidẽ. si sit vera. vel qđ sapit heresim si sit falsa. Et sic põt describi p̃positio sapiens heresim. Qđ est p̃positio ex cuius concessione. coassumpto aliq̃ quod nõ põt rationabiliter negari. sequit heresis in fide vt si qs diceret q̃ btũs gregoriꝰ non fuisset papa. q̃ supposito q̃ nõ possint rationabilit negari historie dicẽtes ip̃m fuisse rite electũ ⁊ susceptum in papã. licet nõ sint de fide. sequitur ista heresis. q̃ rite electus in papã non est nec fuit papa. Vñ nõ est p̃positio ita catholica si sibi iungat aliq̃d imptinẽs ad fidẽ. quin totũ hoc cõplexũ remaneat ad fidẽ imptinẽs. Exemplum vt ista p̃positio. Biblia est falsa. est hereticalis. ⁊ si adderet q̃ biblia quã hẽt iohãnes est falsa. nõ esset hereticalis de se. licet dici posset sape heresim. supponẽdo q̃ iohes nõ haberet ꝑbliam nisi correctã. Postremo in casib⁹ huius q̃nti gradus ⁊ sexti sequẽtis. Verũ est q̃ cause fidei referẽde sunt ad papã vl sacz concilũ. si sup eas fieri debeat determinatio vel articulus artãs oẽs. Secus ĩ alĩs causis. q̃ tres p̃mos gradus ⁊ quartũ respiciunt. nisi forte p̃ appellationem.

Sextus gradus

Demũ in sexto gradu q̃ quart⁹ ẽ mõ dicto. collocant veritates ille q̃ tantũmõ faciunt ad nutriẽdã vel fouẽdã deuotiõis religiosam pietatẽ. q̃ si magis inducũtur ad inflãmandũ affectũ. q̃uis ad instruendũ intellectũ vbi pietas deuota magz aspicit q̃uis veritas certa. vbi ꝑ vnuz reprobat si adesset assertõis temeritas p̃sq̃ elucidaret alio mõ p ecclesiã vel rationẽ certã ipa vitas. Aut si supstitionẽ. ꝑ ẽ religionẽ supfluã. ⁊ vanã induceret. Vñ sicut dicit aristote. Nihil refert quedã falsa. p̃babilioza eẽ q̃busdã verz Ita nihil refert. quedã falsa. pie credi. non q̃ ea ratiõe q̃ falsa sunt. vel si sciunt esse falsa credi p̃nt. p̃cul ꝑ a pietate fideliũ. Sed cadit existimatio. vel pia credulitas. nõ super veritate vel falsitate. sz tm̃ mõ sup apparẽtia vel p̃babilitate. Et ꝑ vtiq̃ nõ est periculosuz vel falsuz. q⁹ ꝯstat de apparẽtia ⁊ p̃babilitate dũ falsitas vel vitas ignota est. Propterea sapiẽtissime dixit hieronimus q̃ de talib⁹ eligibil⁹ est pie dubitare q̃ temere diffinire. Sic̃ stat qõlibet ꝓtradictorioz esse p̃babile. ⁊ vnũ stat cũ altero. non in veritate sz ĩ p̃babilitate. Sic diuersis respectib⁹. vtrũq̃ ꝓtradictorioz credi põt cũ fidei pietate dũ tñ sit anim⁹ ab assertiõe ptinaci alien⁹. Respicit aũt iste gradus legẽdas ⁊ miracula sctõz vitas paz. visiones deuotaz p̃sonaz recitatiões ⁊ opiniones sacroz doctoz q̃ oia suscipit eccla et legi p̃mittit nõ q̃ determiet talia de necessitate salutz eẽ credẽda sz q⁹ pficiũt ad cõmouẽdos affectus pios fideliũ. ⁊ in edificationẽ

ipoz. dū in talibus nihil de certitudine sci tur esse falsum. cuius etiā ne sciat illud certi tudinaliter esse verum quod oportet. nec vt tale credendū proponit Ita q magis hic attendit id qō pia recogitatiōe fieri potuit cū illud qō factū est. Et hoc apud oratores creberrimū repit q et alioz psonis dicunt ea nō q psone dixerūt. sed q dicere potuerūt sicut in legēda btē Agnetis z beati Sebastiani/z similium continetur.

Sequūtur alie propositiones corollarie que particulari⁹ materiam elucidant.

Primū corollariuz

Falsum blasphemū z hereticū est asserere q sensus lr̄alis sacre scripture sit aliquādo falsus. patet ex dictis. in primo gradu/z qm̄ fm augustinū. solūmodo pōt ex sensu lr̄ali sacre scripture. efficax argumentuz sumi. Non aūt esset efficax argumentū si sensus lr̄alis nedū in dubiū. sed in falsum verteret. Atuero ꝓpter concordantiā aliquoz si videant aliter dicisse. dicimus. q aliud est litera. aliud est sensus lr̄alis /Vel q de sensu lr̄ali scripture sacre impropriissime locuti sunt. Est enī sensus lr̄alis. vere z ꝓprie dictus ille quē spūssanctus principaliter intēdebat. et qui ex circūstantiis lr̄e scripture sacre trahi pōt z debz. sicut expositores sacri fecerūt atq docuerūt. Alioqn periret omnis soliditas probatōis a scriptura sacra sicut arguit Augustinus. ad hieronimum. z habet distin. ix. Si in aliq sensu suo lr̄ali esset falsa/qz pspicuū est q falsum nihil probat. et respōdens poterit semper dicere ad antecedēs sumptū. de sensu lr̄ali scripture. q sensus lr̄alis bn̄ est falsus/z ita nihil probat. qz regula nō tradit ab aduersarijs quādo est falsus et quando verus.

Secūdū corollariū

Falsum blasphemū et hereticū est asserere. q de notis p experientiā vel de euidētibus p rationē naturalē nō sit fides etiam proprie dicta. Licet nō sic sub ratiōe experientie. vel euidētie ratiōis naturalis fides habeat. sed alio respectu. innitēdo sez diuine reuelatiōi. put fides est ex auditu fidei p verbū xpi. ad Ro. x. Patet qm̄ pcepta decalogi. euidētia sunt in lumine naturali. et ista. Deus est. Similiter q roma fuerit vl hierl'm/fuit notū est p experientiā. Dec nihilominus. put nob in scriptura sacra traduntur. tanq approbata p ecclesiā/ sunt certa fide tenēda/qm̄ credulitas oīm traditorū in sacra scptura innitit huic pncipio solū credito z naturaliter ineuidēti. q tota sacra scptura a deo reuelata est Remanet euidēs totū sub hac credulitatis ratōe. Ex quo consequēter inferri posset q tot sunt articuli fidei. q̄t sunt veritates ꝓtēte in scptura sacra. nisi forte fiat restrictioz acceptio. articuloz fidei. p illis tm̄mō vitatibz q ꝓtinēt in symbolo apl'oz q scz de directo. z immediate respiciūt mysteriū glose trinitatis z incarnatiōis bn̄dicte. cuius eadē sit vtrobiq generalis. ratio credēdi. scz diuina reuelatio. In tantū. q sub hac ratione nō minus alie credēde sint firmiter h̄ est absq formidine de opposito/ꝓpositiōes ꝓtingētes de futuro cū ꝓpositiōes necessarie. Sicut apparet de ista. resurrectio mortuorum erit. Possent ꝓsequēter inferri plurima. qualis sit vel nō sit antoritas ꝓdēdi articulos fidei. z si possit fieri nouus articul⁹. Si ꝓterea possit fieri ꝓpositio heretica de nō heretica. Si denicq possit esse aliqs nesciens hereticus. et ita de plurimis que breuitas iubet omittere.

Terciū corollariū

Falsum blasphemū z hereticū est asserere q p̄cepta decalogi nō sint de fide etiā ꝓprie dicta cuius reputari debeāt euidētia in lumie naturali. patet ex declaratōe p̄missorū. Ex Math. v. Qui igit̄ soluerit vnuz de mandatis istis minimis. z docuerit sic hoīes. minim⁹ vocabit̄ in regno celoz. Et accipit̄ly minim⁹ negatiue. i. null⁹. z ita separat⁹ a regno celoz. quod est ecclesia z hereticus iudicādus si se nolit corrigere.

Quartū corollariū

Falsum blasphemū z hereticū est asserere q assertōes oppositē p̄ceptis decalogi nō spectēt ad fidē tanq repugnātes fidei Aut q nō sint iudicio fidei reprobāde. Et q iudices ordīarij. nō habeāt sup his reprobādi z ꝓdēnādi facultatē. vbi notorie scādalisant. Patet ex p̄missis. Addito q assertio ꝓpositiōis ad vnā ptē notat fitā adhesiōez cū remotiōe pbabilitatis alteri⁹ ptis. Et h̄ falsis ꝓpositiōibz sine manifesta temeritate et ptinacia neq fieri pōt. Primum co

rollarium sequens ex quarto gradu qui secundus est si tres primi reducunt ad vnū.

Primū corollariū.

Obligat aliquis, certa ⁊ explicita fide, tenere/nullatenꝰ dubitare ⁊ sub pena heresis. ꝙ aliq̄ ꝓpositio vera est de q̄ alius pōt ad tēpus sine culpa dubitare. Et hoc specialiter in exēplo triplici pōt oñdi. sicut in triplici ꝓpositione corollaria subsequitur.

Secundū corolla.

Obligat aliq̄s vtputa theologus exercitatus in scripturis sacris legēdo ⁊ ꝯsiderādo eas, certa ⁊ explicita fide tenere ⁊ nullatenus dubitare multa de quibꝫ simplex et idiota requisitus rationabiliter, si nō ꝑtinaciter/dubitaret vt ꝙ thobias habuerit canē. Vel aaron barhā, vel archa testamēti de pilis capraꝝ cooptura. Dat enim circa hec regula ꝙ dubius in fide infidelis est. quod intelligit vbi dubitat aliq̄s illa q̄ tenet explicita fide credere. sicut oportet in multis p̄sertim in doctoribus et prelatis.

Tertiū corollarium

Obligat aliquis. vtputa canonista exercitatus in determinatiōibꝫ sctē eccl̄ie legendo et ꝯsiderando eas, certa ⁊ explicita fide tenere. et nullatenus dubitare multa de q̄bus simplex ⁊ idiota, īmo ⁊ theologus aliq̄s in casu req̄sitꝰ rationabiliter si nō ꝑtinaciter dubitaret. Patet vt p̄cedēs. Et sic diceret de exercitatis in p̄dicatiōibꝫ et narrationibꝫ publicis nr̄e fidei, q̄uis etiā essent laici. qm̄ ad plura explicite credēda tenent ceterꝫ paribꝫ q̄ talit vel aliter nō instructi.

Quartū corollariū

Obligat aliq̄s vtputa doctus ⁊ exercitatus ī logicalibꝫ moralibꝫ ⁊ prudētialibꝫ sciētijs certa ⁊ explicita fide tenere ⁊ nullatenꝰ dubitare multa de q̄bꝫ simplex ⁊ idiota. vl' sic nō exercitatꝰ. rationabilit dū tñ sine ꝑtinacia/dubitaret. Ratio aūt p̄cedētium oīm vna ē, qꝛ cui plꝰ cōmittit ab eodē plus exigit. Vñ reputari debet vna ꝯseq̄ntia deducta ex scripturꝫ sacris vni magno logico vel ph̄o. vel theologo euidēs vel certa esse quā aliꝰ idiota vel inexercitatꝰ poterit ad tēpus vel falsaꝫ vel solū ꝓbabilē ⁊ incertā reputare. Deniq̄ sequit ex his oībꝫ ꝙ iudiciū ⁊ ꝯclusiōes fidei. licꝫ autoritatiue spectēt ad p̄latos ⁊ doctores, spectare tñ p̄t ad alios q̄ theologos delibatio. sic ⁊ cognitō sup his q̄ fidē respiciūt. Ita etiā vt ad laicos hoc posset extendi et plus aliquando q̄ ad multos clericorum.

Primū corollariū

Rursus corollariū vnū ex p̄cedentibus Ex officio dignitatꝫ epal'. tenet p̄latꝰ ꝯgnoscere. tenorē p̄ceptoꝝ decalogi, nedū implicite sꝫ explicite. p̄sertim cū in cōsecratōe sua ꝓfiteat vtrūq̄ testamētū se scire, vetꝰ et nouū. Nō si nesciat vel dubitat vbi nō est dubitādū. ꝓinde reddit inexcusabil'. attēto ꝙ de talibꝫ p̄nceps apl'oꝝ dixit: parati dare satisfactionē. oī poscēti ratiōeꝫ de ea q̄ ī nobis ē fide ⁊ spe. Vñ etiā ꝑm iura hūana. nō admittit aliq̄s allegās ignorātiā ī illis q̄ ex officio suo, statu vel gradu scire debet.

Secūdū corollari.

Ex offico doctoralis autoritatis ī theologia, tenet doctor cognoscere, tenorē p̄ceptorū decalogi, nedū implicite. sed explicite/et paratus esse debet reddere saltē doctrinaliter rationē. iuxta intellectū cōmunem doctoꝝ. Nec in contrariuꝫ excusatio ignorantie, proficere tali debet.

Tertiū corollariū

Stat aliquē posse reputari vehemēter et rationabiliter suspectū de heresi, dū dogmatizat doctrinā aliquā vel de ip̄a dubitat. vbi vel qñ aliꝰ similia faciēs vl' dogmatizans vel dubitās suspectꝰ in fide nequaq̄ hr̄i deberet. Patet in eruditꝫ ꝓfessoribꝫ sacre scp̄ture ⁊ sacroꝝ canonū, ⁊ in habētibꝫ reuelationē specialē, respectu nō eruditoꝝ rudiū. atq̄ simpliciū ⁊ in p̄latis q̄bꝫ ānexa est obligatio ista sciēdi, neduꝫ implicite sꝫ explicite.

Quartū corollariū

Stat in hoc sacro Cōcilio constañ, reperi quosdā, q̄ circa dilatiōeꝫ reprobatōis nouē assertionū denūciataꝝ. ī materia homicidij, ꝑiurij ⁊ insidiarū mortaliū, neq̄q̄ culpādi sūt. qm̄ alioꝝ expectabāt iudiciū. vbi tñ nō p̄nt alij de fautoria ⁊ suspitōe prauitatis heretice vehemēti. vllatenus excusari quoniam ad eos spectabat prouisiōis modus et pondus huius negocij.

Autoritates pro primo gradu.

¶ Augustinus ad hieronimum epistola. viij. distin. ix. decreti. Ego solis illis libris scriptoꝝ. i. scriptoribus qui iã canonici appellant/ didici hũc timorẽ. honorẽq; referre. vt nullũ eoꝝ scribẽdo errasse audeã credere. ¶ Idẽ i epl'a ad hieronimũ. Si ad sacras scripturas vl' causas. admissa fuerint vel officiosa mẽdacia. q̃d in eis remanebit autoritatis? Que tandẽ de scripturis illis. sentẽtia proferet. cuius põdere. i. scripture autoritate cõtentiose falsitatis cõteret improbitas? ¶ Idẽ eadẽ distinctõe de vnico baptis. libro. ij. ¶ Quis nesciat sanctã scripturã canonicaꝫ tam veteris q̃ꝫ noni testamẽti certis terminis suis cõtineri. eãq; posterioribꝫ oĩbus epoꝝ lr̃is ita p̃poni. vt de illa omnino dubitari ⁊ disceptari nõ possit vtrũ verũ. vel vtrũ rectũ sit quicq̃d i ea scriptũ ꝯstiterit esse. Epoꝝ aũt lr̃as q̃ post cõfirmatũ canonẽ. vel scripte sunt vel scribũtur ⁊ p sermonẽ forte sapiẽtiorẽ cuiuslibet in ea re peritioris ⁊ p alioꝝ epoꝝ grauiorẽ autoritatẽ. doctiorẽq; prudentiã ⁊ p concilia licere rep̃hẽdi si quid in eis forte a veritate deuiatum est.

Nota descriptiões

aliquas q̃ sequunt ex p̃missis. Veritas catholica põt describi. q̃ est veritas habita p diuinã reuelationẽ imediate vl' mediate. explicite in propria forma verborũ. vel implicite in bona et certa consequentia.

¶ Fides p habitu infuso describit. q̃ ẽ habitus supnaturaliter infusus inclinãs ad credendũ catholicis veritatibus ¶ Fides pro actu describit. q̃ est assensus verus et certus catholice veritatis ex infusa fide p̃ueniẽs. ¶ Fides p habitu acquisito sic describit cõformiter ad descriptiones q̃s dat ph̃s de scia. arte et sapiẽtia. Q̃ est habitus verus ⁊ cert⁹ p auditũ verbi xp̃i acq̃situs sicut dicit apl's q̃ fides est ex auditu. ⁊ auditus p verbũ xp̃i. Et augusti. dicit q̃ p scripturã sacrã fides ~~salub~~ errima gignit. Dicitur verus. ad differẽtiã erroꝝ. Cert⁹ ad differẽtiã opinionũ. Adquisitus p auditũ verbi xp̃i. ad differẽtiam sciẽtie. artis. sapiẽtie et intellectus. ¶ Fides p obiecto. q̃nq; dicit ipa ꝓpositio credita. vel aggregatio multorum credibiliũ seu veritatũ catholicaruꝫ vt hic. Hec est fides catholica ⁊c. Q̃nq; dicitur ipa res significata p propositionẽ creditã seu catholicam. Et ita nulla res est q̃n possit cadere sub fide. Q̃nq; dicit ipa ratio credẽdi. et hec vna est oĩm credibiliũ. scꝫ autoritas prime veritatis reuelãtis q̃ nũc videtur in enigmate. Et sub hac ratiõe dicit fides argumentũ nõ apparentiũ. Secus erit dũ videbimus facie ad faciẽ. ¶ Veritas imptinẽs ad fidẽ est que nec sequit nec repugnat ad catholicas veritates. ¶ Veritas sapiẽs fidẽ est veritas ꝯtinens aliq̃d vel aliq̃ que sunt ꝓprie de fide. cũ aliquo vl' aliquibꝫ adiunctis que non ptinẽt ad fidez seu catholicã veritatẽ. Et opposita falsitas dicit sapiẽs heresim. si id quod adiunctuꝫ est sit tale quod nõ possit vel debeat rationabiliter negari q̃uis nõ sit de fide.

Finit.

De terminatio in Concilio constantiensi.

¶ Ecclesia vel generale Conciliũ dum dictat aliqua regitiua. ecclesiã concernentia. Papa nõ est sic supra iura positiua q̃ possit sic pro libito disponere dissoluere: talia dictata p ecclesiã. eo modo et intentiõe. q̃bus dictata. conclusaq; sunt. ¶ Ecclesia vel generale ꝯciliuꝫ q̃uis nõ possit tollere plenitudiẽꝫ ptãtꝫ papal'. a xp̃o supnaturaliter ⁊ misericorditer collate. põt tñ vsum ei⁹ limitare sub certꝫ regulis ac legibus in edificationẽ ecclesie. Et in hoc est toti⁹ ecclesiastice reformatiõis stabile fundamentũ.

Incipit tractatus magistri Johãnis de Gerson. de protestatione circa materiam fidei contra hereses diuersas.

Prologus

Protestatio/ seu reuocatio generalis/ aut cõditionalis/ q̃ꝫ querit nõnunq̃ꝫ assumi tãq̃ꝫ velamẽ iniquitatis/ ⁊ ad excusandas excusatiões in pctis/ p̃sertim ab hereticis. ꝓposuimus declarare sub aliq̃bꝫ ꝯsideratiõibꝫ. q̃d ꝓtestatio generalis. q̃d ꝯditiunalis reuocatio iuuãt vel ĩportãt. maxime dũ in h̃ sacro Cõstañ. cõcilio/ sentim⁹ q̃ hereses vt cãcer serpũt. ⁊ sub hmõi ꝓtestatiõibꝫ delitescere q̃rũt/ iũctis p

telatiõb q̃ sub terminis iurꝫ positiui velut in causis ꝓphanis sedulo ꝓcurant. vt nõ ꝓtinus in lucem prodeat veritatis catholice species atq; decus. Finit proemium.

Incipit tractatus

Prima consideratio.

Protestatio circa materiaz fidei /de qua sola nũc intẽdimus /est q̃dam professio seu confessio facta exteri⁹ /ad ostẽdendũ q̃d de fide ptestãs sentiat interi⁹. iuxta illud apl'i ad Roma. x. Corde creditur ad iusticiã. ore aũt cõfessio fit ad salutẽ. Et sic ad salutẽ vt dixerit ꝙpus Luce. ix. Qui me erubuerit z sermones meos. z filius hominis hũc erubescet coram angelis dei Quo contra Matheo teste dicebat Mathei. x. Qui me cõfessus fuerit corã hominb⁹ ꝓfitebor z ego eũ corã pre meo. Ex quib⁹ elicit q̃ sicut credere cadit sub ꝓcepto. sic cadit fidẽ exteri⁹ pfiteri semp quidẽ. sz nõ ad semper. cũ sit affirmatiuũ ꝓceptũ. Obligat aũt semp z ad semp /dũ ex omissiõe ꝓfessiõis libera /dispẽdiũ fidei /vel salutꝫ detrimẽtũ p babiliter imineret. vt corã tyrãnis. corã hereticis. corã iudicib⁹. corã pplis. fides ẽ diuersimode palã ꝓfitẽda. defendẽda. testificãda. z ex offꝯcio ꝓdicãda. Notet Augusti. sup illud apl'i. oportet hereses esse. ꝓme ad Corin. xi. Et recitat. xxiij. q. vlti. ca. finali Faciũt p hoc dicta scꝑture Johis. x. scõa Petri. iij. Malach. ij. Ezechie. iij. et. xxiij et alibi sine numero.

Secunda conside.

Protestatio generalis vel specialis de ipa fide. nõ infert q̃ ptestans errauerit /similiter nec reuocatio ꝓditionalis. Hoc est itaq; pspicuũ. qm̃ hõ q̃n tũcunq; fidelis. dicere põt. ptestor q̃ nihil intẽdo dicere nec puto dixisse ꝓtra fidẽ. et si oppositũ ꝓtingeret vel ꝓtigisset. illud ex nũc reuoco /vel retracto. Sic inueniuntur doctores catholici q̃ndoq; dixisse. ẽmo z quotidian⁹ mos apud exercitãtes se in actibus theologie scolasticis sic se hẽt /in q̃b⁹ freq̃nter null⁹ ẽ aut fuit de errore notat⁹ q̃ sic pte stat aut reuocat. Nihilomin⁹ aduertẽdũ ẽ q̃ refert ptestari vel cõditionaliter reuocare /circa ea q̃ clarissime z explicite sunt de fide. sicut q̃ de⁹ est oipotẽs. q̃ prim⁹ ẽ diligẽdus. Aliter vo circa ea q̃ disputabilitatẽ vl difficultatẽ bñt aliquã. In primo siquidez casu fas est dicere cũ apl'o ad Galla. i. Si quis vobis aliud euãgelizauerit etiã angelus de celo anathema sit. Quo circa veniunt irridẽdi q̃nq; /imo z corripiẽdi nõnulli q̃ ꝓclusiones theologicas posituri /dicũt ꝓtestor q̃ nihil volo vel intẽdo asserere sed tm̃ disputatiue loqui. Deinde ponunt talẽ aliquã conclusionẽ. Deus est oipotẽs deus est trin⁹ z vnus. quasi videlicet cõclusiones tales nõ in certissima credulitate. sz sub probabilitate tradi possint Deniq; sic est iudicandũ de oib⁹ ad q̃ ꝓfitẽs fidẽ suam /obligat explicite credere /vel ex officio vel ex eruditiõe /vel ex diuina reuelatione. vel ex aliq̃ tali mõ Alioq̃n sic̃ dubi⁹ in fide infidelis est. sic z dubie profitẽs certã fidẽ. Necq tm̃ negãdũ est q̃n protestatio seu submissio reuerẽtialis /fieri possit. sic̃ egit apostol⁹ cõferẽdo euãgeliũ suũ. de q̃ p reuelatiõnẽ cert⁹ erat cũ petro z aliꝭ apl'is. q̃b⁹ tamen oppositus si fieri potuisset /dicẽtibus nequaq; credidisset.

Consideratio. III.

Protestatio generalis ꝺ fide stat cũ errore ꝑticulari circa eã. z similiter cõditionalis reuocatio Videmus hoc z videmus in ipis hereticis. q̃ errãt videlicet pertinaciter contra fidẽ circa ea q̃ tenent explicita fide tenere /exteri⁹ profiteri. quoq; nihilominus vox ista est / protestor q̃ esse volo bon⁹ catholicus. et si scirem aliquid esse ꝓtra fidẽ. illud statim vellẽ reuocare. sic Arrius. sic Sabellius. sic hereticiq; ipis pleriq; dixerũt. q̃s tm̃ dãnatio iudicialis interemit /vel ꝓdidit. Dat ad cõsideratio nẽ hãc ratio talis. q̃ stat q̃ aliq̃s credat aliq̃d in generali. vt q̃ fides catholica vera est /z p hac mori vellet. q̃ nihilomin⁹ in speciali credit de aliq̃ veritate catholica q̃ nõ sit de fide /errãs ptinaciter circa illã Simile dicit Aristoteles q̃ ꝓtingit aliq̃d scire in generali /z illud vel nescire. vl de illo dubitare in ꝑticulari. Exẽplũ est de ista. Dis mula est sterilis. ℔ aiat nõ est sterile demõstrata mula quã aliq̃s putat esse pregnantẽ ob turgidũ vẽtrẽ. z nescit vel nõ aduertit hã esse mulã. z ita sicut in ℔ casu iste nesciẽter errat. sic z alĩ de quib⁹ loquimur dicuntur nescienter heretici prout infra docebimus.

Consideratio. IIII.

De protestatione

Protestatio generalis de fide, non sufficit ad purgationē errātis pertinaciter, sic nec conditionalis protestatio. Sequit hoc ex p̄cedēti. Cui⁹ etiā ratio talis est, q̄ debet errās particulariter et explicite circa ea q̄ sunt fidei, q̄rere cauta solicitudine veritatē fidei, et obedire que/site, ac sufficiēter edocte, tam credēdo interius, q̄z exteri⁹ profitēdo. Alioq̄n ostendit se nō paratū corrigi. Ostēdit quoq̄z se non credere sacre scripture catholice, dū nō credit eis q̄ sufficiēter cōtineri mōstrant in eadem scriptura, formaliter, vel in cōsequentia euidēti seu certa, q̄m si non corrigit per hanc regulā scripture, nihil reliquū est per quod ad viā veritatis reducat secluso miraculo. Deniq̄z talis protestans seu cōditionaliter reuocās, dum facit vel dicit oppositū sine protestatiōis ac reuocatiōis, patet ip̄m non inde iustificari, sed magis infici, cū sit ip̄e sibimet cōtrarius. Rursus talis alios per huiusmodi protestationes et reuocatōes ab errore non reuocat, neq̄z scandalū datū tollit, neq̄z captiuat intellectū sub deo i obequiū fidei. Stat enī talis protestatio cū infidelitate, cum scādalo, cum tumore et arrogantia. Propterea statutū inuenit in sacris canonib⁹, q̄ errātes dū correcti recipiebant, dabāt libellū sue cōfessiōis absolute de fide et abiuratiōis de errore. Recte quidē, sicut z in foro penitētiali nō sufficit sub conditiōe facta confessio, dū aliq̄s scit vel scire debet absolute q̄ peccauit, sec⁹ vbi nō habetur certitudo, sed scrupulus aliq̄s timidus, et vacillās, nesciens si hoc fecit, vel malo modo fecit, quēadmodū circa cogitationes carnis, quas incontinēs sensit, trepidat, vel ignorat si consensit, quo casu sufficit cōditionalis confessio et salua veritate doctrina Brego. Bonarum mentiuz est inquit agnoscere culpam vbi culpa nō est. Hoc est penitentiā quasi pro culpa recipere quasi reus esset. Sed opponitur contra consideratiōnē de nesciēter heretico, q̄ mē/tiretur cōtra conscientiā, si reuocaret. Responsio plana est, quia tenet conscientiam deponere, et quo supponit⁹ q̄ ptinax est secus vbi quis errat non imputabiliter, q̄z pro tunc non tenet conscientiam dimittere sed bene postmodū dum mouet legittime. Facit pro consideratiōe. Ca. iuxtus sicut habet extra de pe. et re. ca. i. Manifesta peccata non sunt occulta correctione purganda nec sub conditione.

Consideratio. v

Protestatio generalis z cōditionalis reuocatio, veraciter facte, sufficiunt ad excusationē aut purgationē, duz p̄testans z cōditionaliter reuocās errāt circa ea que nō tenent explicite credere, vel absolute confiteri. Declarat h̄ in illis, q̄ promptū hūt animū, statim obediendi veritati cognite, vt si theologus aliquis vel nō theologus erraret circa vnā propositionē in biblia positā. Exēpli gr̄a q̄ samuel vnxit in regez ip̄m saul, vel q̄ dauid fuit pastor oniū, nō ideo diceret statim hereticus, q̄z forte nunq̄z vidit vel audiuit textuz illius scripture, sed postq̄z ostēdit in textu sic haberi, cōtinuo credit z assentit, z ita protestatio et conditionalis reuocatio saluant eū, ne ptinax esse vel fuisse condēnet. p̄sertim dū de ignorātia sua pōt afferre sufficiens documentū, alioquin forte iudicaret apud hoies ptinax fuisse, apud deum vero maneret innoxi⁹. Propterea positus est in consideratiōe hoc aduerbiū, veraciter, per quod excludunt, qui non ex animo, sed ficte et inaniter protestantur dissidentes in semetipsis corde, voce, et opere.

Consideratio sexta.

Protestatio generalis de fide, q̄ dicit aliq̄ sufficit mihi fides ecclie, sufficit q̄ saluer ī fide parentū, sufficit mihi dicere credo ī deū, nō saluat sp hmōi, protestātes etiam si nō errāt. Deducit h̄. q̄z nō sufficit sola fides generalis z iplicita sz explicita req̄rit apud istos q̄dē min⁹, apud alios amplius. Vñ symbolū generale apō oēs capaces ratiōis ē illō, q̄ posuit apl's ad Hebre. xi. Credere enī oportet accedētē ad deū, q̄z ē z in q̄rētib⁹ se remūerator sit. Porro apō x̄pianos q̄b⁹ fctā ē aptior reuelatio ō credē dis, nō sufficit h̄ symbolū, sz dūt explicite credere symbolū apl'oz, z illō addiscere, ptin⁹ vt veniūt ad ānos discretiōis, sic ab initio dū baptizabāt adulti fiebāt pri⁹ catheczumi pfitētes explicite fidē suā quēadmoduz p puulis patni nūc rndēt. Deinde sūt multa de fide p vniuersos pene x̄pianos, pmulgata in p̄dicatiōib⁹, i picturis, i mutuis relationib⁹ seu collationib⁹, in obſuatiōib⁹ autentēcis celebritatum sanctorum, et ita de reliquis. Dec autem talia que publice fiūt nō est licitū sicut dicit canō ignorare. Nō enī

excusarent laici/si nõ crederẽt infernũ esse. si nõ bonos angelos. si nõ malos. si nõ sanctos et sanctas/ Si nõ ꝑterea decez ꝑcepta legis/iuxta planũ ⁊ textualẽ eoꝝ intellectũ vt ꝙ nõ est idolatrandũ. ꝙ nõ ꝑiurandum ꝙ nõ occidendũ. ꝙ nõ furandũ. ꝙ non mechandũ. et ita de reliq̃s primis impssionibus. legibꝫ. ac inscriptiõibꝫ nature/ q̃s nemo capax ratiõis maxime postq̃ sibi tradi
P te sunt ꝑ doctrinã/ ꝑmittit ignore. ¶ Amplius vero sunt alij quos vltra simplices ⁊ cõmune vulgus hoim/necesse est hr̃e fidẽ explicitã de plurimis/multiplici et specialiter quadruplici ratiõe. Primo ꝓpter officiũ pastorale sup alios/vt pascãt eos in fide et doctrina/⁊ ab hereticoꝝ argutijs sapienter defendãt. Cõstat eni ꝙ aliq̃ sunt ĩ ecclesia ad hoc obligati ex officio. alioq̃n nõ esset sufficiẽter instituta. Isti aũt sunt ꝑlati/iuxta qd̃ ꝓfitent vtrũq̃ se testamentũ scire/quod ⁊ apl's sepius explicuit/dum timotheũ et titũ carissimos discipulos instrueret ⁊ alios. Actuũ. xx. dicẽs. Attẽdite vob̃ et vniuerso gregi/in q̃ posuit nos spũssanctus ep̃os regere ecclesiã dei ⁊c̃. ¶ Deinde secũdo sunt doctores/in sacris lr̃is ꝓfessores/quos ignorãtia nõ põt excusare/ quin sciãt explicite plurimas veritates cõtentas in biblia/⁊ alias ex eis deductas. Alioq̃n
H doctoris nomẽ ⁊ gradũ dãnabiliter et inexcusabiliter vsurparẽt. Proinde sunt alij de statu etiã laicali/quos oportet multa scire de legibꝫ diuinis ꝑceptoꝝ moraliũ /dearticulatim ⁊ explicite/ꝓpter susceptũ ab eis officium. vt qꝛ rectores populoꝝ. qꝛ iudices eorũ. qꝛ consiliarij vel assessores sunt eorũ dem rectoꝝ. ⁊ iudicũ/in causis varijs /criminalibꝫ atq̃ ciuilibꝫ. qd̃ animaduertens salomon petiuit a dño cor docile/et intelligẽs ad faciendũ iusticiã. et ad faciendũ iudiciuz. Est itaq̃ regula ꝙ nullus ea q̃ sunt officij sui ꝑmittit ignorare/ que regula respicit nedũ ꝑlatos maiores/aut principes superiores. sed minores ⁊ inferiores/ĩ vtroq̃ statu/clericali vt sunt curati ⁊ ꝯfessores in foro penitẽtie. ⁊ in statu laicali vt ꝑpositi vel balliui. Postremo ꝯsurgit q̃rto generalis obligatio ad credulitatẽ aliquorũ explicitã. nõ ex solo gradu hierarchico/sed ex alijs donis gratuitis. vt sunt viuacitas ingenij naturalis. vt iudicium solers. vt vis gnomica vel epieikes. vt ꝑticularis eruditio/vt vehemẽs applicatio ad scripturas sacras canonicas vel ciuiles. Hic eni veritatẽ habet illud Gregorij. Tantũ ab vnoq̃q̃ dñs exigit quantum dedit. Quo fit vt ꝑspicua sit consideratio/que dicta est aduersus reprobam nõnullorum desidiã vel taciturnitatẽ. qui dum fides confitenda venit explicite. se ĩ implicita latere tutos putant aut qui talentum multiplicis doni naturalis vel gratuiti. quod multiplicandum susceperãt a domino spiritualibus incrementis/defodiũt in terram superuacue vel noxie curiositatis tꝑalis. sibi blãdientes ꝙ in fide nõ errãt. q̃ppe de ea nihil sciũt. curant vel interrogãt. Notetur pro consideratiõe sanctus Tho. ij. ij. q. ij. arti. vi. Explicatio inquit fidei ad inferiores homines. oportet ꝙ veniat ꝑ maiores. quod probat autoritate Dyonisij/concludẽs ꝙ oportet eos pleniorẽ habere noticiam de credendis et magis explicite credere.

Consideratio VII

Q Protestatio generalis/seu cõditionalis reuocatio que dicit ab aliquibus/ꝑtinaciter errãtibus. Si hec veritas mihi nota esset/scit deus ꝙ libẽter eam corde crederẽ ad iusticiã/et ore cõfiterer ad salutẽ. nõ excusat tales apud deũ vel homines. Fundat hoc sup illud euangelij ecce venit hora ⁊ nũc est vt omnis qui vos interficit arbitret se obsequium ꝑstare deo Sic apl'us prius errãs in christianorũ ꝑsecutione iudicabat de seip̃o. Sic ad iudeos loquẽs dicit. et nũc scio fratres ꝙ hec ꝑ ignorantiã fecistis / quos tñ nõ excusabat de nece xp̃i. dũ alibi dicit. Ignorãs ignorabit. Erat quippe iuris ignorãtia affectata crassa vel supina. Sic heretici dũ se morti tradũt/ꝓ defendẽdis erroribꝫ suis/ arbitrãtur se catholicos ⁊ mereri. hñt q̃ppe zelum prout dat aliq̃bꝫ testimoniũ paulus. sed nõ ꝑm scientiam. quare non ꝑm sciẽtiam? Nimirum quia scientie dei (que est scriptura sacra) suam sophisticã scientiam sic preponunt/ꝙ eidem nolũt esse subiecti. q̃uis aliter sint sibimet conscij/nõ tamen in hoc iustificati/qꝛ mentitur iniquitas sibi.

Consideratio VIII

Protestatio generalis/seu conditionalis reuocatio/quandoq̃ sufficiunt excusare protestatiõez apd̃ foꝝ

exterius/quē non excusat in interiori foro de⁹/et ecōtra. Cōsurgit hec varietas. qm̄ aliter iudicat deus/aliter hō. deus inspicit corda et scit quid intus agat̄. cōformiter ad protestationē seu reuocatiōez aut difformiter ad eā. Humanū vero iudiciū id spectat quod foris est. et vñ certificari pōt ꝑ signa testes/voces et opa. Quo fit vt vere credēs interius ⁊ explicite. qñq̄ nō possit h̄ ostendere ꝯtra testes ⁊ signa/aliqñ aūt fit econtra. vt q̄ veraciter est hereticus ī corde/ille humano testimonio ꝑ allegationē ignorātie vel aliter catholicus cēseat̄ et absoluat̄. Qualiter aūt debeat aliq̄s ꝓbare ꝙ nō fuit ꝑtinax ꝑ allegationē ignorantie vel simplicitatis hoc magꝫ iuribus positiuis cautum est/q̄bus inter cetera dicit̄ ꝙ allegans ignorantiā ꝓbare debet illā. Tradūt similiter/q̄bus argumētis testib⁹ ⁊ iudicijs pñt et debent iudices ecclesiastici ꝑtinaciā conuincere p̄sentē vel p̄teritam in errante.

Consideratio. IX.

Protestatio specialis de fide/sicut ⁊ absoluta reuocatio de erroree req̄runt̄ ad iustificationē illi⁹ q̄ ꝑticularē errorē absolute tenuit in verb̄ ⁊ in factꝫ ꝙ si legitime monit⁹ facere renuit ip̄e pertinax cēsendus est. Ostēdit̄ p̄ma ꝑs tali ratione. Nulla ꝓtestatio seu reuocatio q̄ cōis est oībus catholicis. sufficit ad iustificationē errātis ī fide ꝑticulariter ⁊ explicite duꝫ hoc scit aut scire debet. qm̄ nō est idē iudiciū de catholico ⁊ errāte/sicut nec innocente atq̄ ꝑctōre/respectu cōfessiōis sacramētalis. Cōstat aūt ꝓtestationē generalē cuꝫ reuocatiōe conditionali ab oīb⁹ catholicꝫ. sine mēdatio. sine diffamatione fieri posse Requirit̄ igit̄ ꝓ errātib⁹ specialior reuocatio. Altera ꝑs manifesta est/qꝛ talis nō oñdit se q̄rere cauta solicitudine veritatē. sed forte quadā dissimulatiōe palliata velamine reuocatiōis hmōi cōditionalis q̄ ad veritatē nō est nisi quedā ꝓtestatio fidei generalis/⁊ non ꝓprie reuocatio. qꝛ conditionalis nihil ponit. Facit pro hoc quod dictuꝫ est suꝑius consideratione q̄rta circa finem

R

Consideratio. X.

Protestatio catholica de fide/cū reuocatiōe particulari ⁊ absoluta de errore/licet iustificet errantē ꝙ mō non sit habendus pertinax aut hereticus/nō absoluit tamen qñ talis extiterit. Presupposita notorietate prime partꝫ in vtroq̄ foro dei ⁊ homis. qꝛ talis corrigit̄/⁊ obedit veritati/neq̄ tenet plus errorē quē deserit ꝑ absolutam reuocationē. deducit̄ altera pars. Constat itaq̄ hoc solo priuari deū/facere. scꝫ p̄teritum non fuisse. vt notat Hieronimus ⁊ salomon. quisquis igitur fuerit de p̄terito sic adherēs errori suo cui⁹ oppositum tenebatur explicita fide tenere aliquo modorū p̄tacto. quod persistebat ī illo errore monitus etiā legitime/vel edoctus/seu fraternaliter/seu doctoraliter seu iudicialiter/ꝑ scripturā sacram/ꝑ rationeꝫ euidentē aut aliter. talis vere fuit ꝑtinax ī errore. et ex consequenti nedum hereticās. sed hereticus. propterea quantūlibet emēdetur nunc/potest declarari fuisse talis. atq̄ hereticorum penis subijci. sub perpetua carcerali custodia/vel aliter/sublatꝫ sibi q̄buslibet dignitatis officij vel honoris insignibus. Solet tamen apud ecclesiam/misericordia suꝑexaltare iudiciuꝫ p̄sertim humilitate reuocantis errorē sponte/palam ⁊ absolute prospecta. Ex si dixerit protestans huiusmodi/Ecce paratus fui semꝑ audire ecclesiā. audire deturminationē sedis apostolice. vel sacri cōcilij/qualiter accusor nunc de ꝑtinacia circa doctrinam aliquā/priusq̄ fuerit hoc modo declarata. diffinita. et iudicata. Quid euī mihi de inferioribus iudicib⁹ quid de doctoribus. et errorum diffinitionib⁹/quib⁹ obedire neq̄ q̄ astringor. vt qui subiectus ei nō suꝫ. sed prelatus vt ip̄i. doctor vt ip̄i. Sic blandit̄ ꝑtinax arrogātia sibi/sic se fallit et alludit/tanq̄ videlicet nihil explicite credendū sit nisi papa pri⁹. nisi cardinalis illud sub prescisa verboꝝ forma sn̄ialiter dānauerīt Est itaq̄ lōge alit̄. iuxta deductionē illoꝝ q̄ ꝓbāt nullā īueniri posse nouā heresim. qꝛ q̄cūq̄ det̄/illa p̄us erat scp̄ture sacre ꝯtraria ab ip̄aq̄ dānata. sicut modo/dicēte Augustino. si quid noxiū est hic. scilicꝫ in scriptura sacra dānat̄. Fatemur nihilomin⁹ posse fieri declaratōez nouā. tā doctrīalit̄ q̄ iudicialit̄ d̄ aliq̄ heresi/ꝙ scp̄ture sacre r̄pugnās est q̄ declaratio ⁊ si fieri habeat p̄ncipaliori ac superiori autoritate generalit̄ obligante per sedē apostolicā et sacrum conciliū/ Fit nihilominus quottidie legittima declaratio talis/per doctores et expositores sacre scripture ac ꝑ prelatos inferiores. q̄s opor

tet explicite multa scire ad instructionē po
puli sui. Hec aūt declaratio et si nō obliget
vt prescise talis est/alienos. obligat tamen
vt conuincit esse facta cōformiter ad sacrā
scripturā/que est antecedēs. quo concesso/
si cōsequentia negari rationabiliter neqt/
concedēda est consequēter explicita cōclu-
sio/que declarat ⁊ infert/qm̄ ex veris nō se
quitur nisi verum. Itaq; si quis diceret. q
christus nō habuit neruos. aut q omis pu
er non baptizatus pōt licēter occidi/aut q
pro bono cōmuni licitū est falsum dicere.
Talis pseuerās post declarationē sufficiē
tem sibi factam/non excusaret a pertinacia
quantūcunq; clamaret. peto iudiciū eccle-
sie vel sacri concilij. huic me lubmitto/hāc
audio. Potest equidē tali dici/quod actuz
est ne agas. qd iam diffinitū est diffinien-
dum non expectes. diffinitū inq̄ et si non
in eadē verborū forma: tamē in effectu ⁊ in
sentētia. vnde fit vt aliquis vno tēpore te-
ueatur aliquid explicite credere/ad qd pri
us fides implicita satis erat. ſm Thomā.
ij. ij. q. ij. vbi loquit de credendis implicite
vel explicite.

B

Consideratio. xi.

Protestatio specialis de fide/vl' ab
soluta reuocatio specialis de erro-
re. nō debet fieri necessario. dū q̄s
errat nescienter in fide. Constat itaq; q
nullus mētiri tenet. hic autem nesciēter e
rans. si se diceret errare. mentiret stante ta-
li conscientia. Talis p̄terea penas hereti-
corū vel infamiā/etiā postea q̄ deprehendit
errasse et absolute reuocat/nō incurrit. Pa
tuit hoc in augu. q̄ multa prius nescienter
errata/postmodū absolute correxit sub no
mine retractatōis/vel aliq̄ tali mō loq̄ndi/
quē reuocationē denotabat/vtēdo talib;
verbis temere dictū est. min⁹ ꝯsiderate di-
ctū est. h̄ improbo. hoc nō approbo. h̄ mi-
hi nō placet. Notet ad hoc idez Augu. ad
vincentiū. xxxiiij. q. vlti. ca. finali et gelasi⁹
ibidē. q. ij. ca. negat. Elicit cōsequenter
ex istis differētia multiplex inter sciēter. et
nesciēter errātes. et inter sciēter ⁊ nesciēter
hereticos. Et hoc quo ad tria q̄ sunt crimē
modus/et pena/iuxta qd notet dictū augu
xxiiij. q. iij. c. dixit apl's. vbi ait. Qui sentē
tiā suā q̄uis falsam aut puersam/nulla pti
naci animositate defendūt. p̄sertim quā nō
audacia sue p̄sumptōis ceperūt. sed a sedu
ctis atq; i errore lapsis parētib; acceperūt/
querūt aūt cauta solicitudine veritatē. cor
rigi parati cū inuenerint. nequaq; sunt in
ter hereticos reputādi. Vn̄ colligit q q̄
druplex est modus errādi circa fidē. Vno
mō credēdo q fides catholica sit falsa. aut
scriptura sacra. et sic errās dicit scienter he
reticus/qr nō est parat⁹ corrigi/cū neget re
gulā p quā hēt dirigi seu reuocari. Potest
alio mō q̄s errare/credēdo generaliter q fi
des catholica sit vera. sed estimat aliquā eē
fidē catholicā/q̄ i veritate nō est catholica/
sicut arriani recipiētes scp̄turā sacra. sz ad
sensum puersum/q̄ sectā suā solā putabant
esse catholicā/hi sunt nesciēter heretici. Er
rāt aūt p̄cedētes i vtroq; mō ꝯtra fidē quaz
tenent explicite credere. Sūt alij circa fidē
errātes i his q̄ nō tenent p tūc explicite cre
dere ⁊ hoc dupliciter. Vno mō ptinaciter.
qr nō parati sunt corrigi. sed ꝓpter supbiaz
suā. aut aliter ꝓpriū defendūt errorē. Alte-
ro mō dū parati sunt corrigi ptinus agni-
ta v̄itate. qr nō ptinaci aīositate defendūt
errorē. sz ex sola simplicitate vel ignorātia
sunt i errore. Ceterꝝ iter hos q̄tuor modos
p̄mi magꝫ peccāt q̄ scdi ⁊ secūdi q̄ tertij ⁊c.
Mod⁹ errādi silr diuersus ē. qm̄ i duo
bus p̄mis error inuenit quē tenētur expli-
cite discredere et diffiteri. tertij v̄o ptinaci
ter errāt i illo cui⁹ oppositū p tūc non tenē
tur explicita fide tenere sed implicita. sz qr
rennuūt corrigi dicūtur heretici. Qualiter
vero deprehendat aut cognoscat talis ptina
cia declarat summatim i alijs duodeci con
sideratiōib; q̄ ad hāc vnā reducūtur hic ab
augu. positā. q tales no q̄runt cauta solici
tudine veritatē. sz ei⁹ declaratiōi resistunt/
omissiue vel cōmissiue. varijs modis/p se
vel alios/verbis aut facti/iudicialiter aut
extraiudicialiter/terrorib; aut muneribus
minis aut blādicijs/ꝓpter deprauatiōez af
fectus/cā alicui⁹ cōmodi tpalis assequēdi/
vel incōmodi deuitādi. circa diuitias. deli
tias vel honores. Habem⁹ i his tripli
citer errātib; diuersitatē i crimine ⁊ in mō.
pena silr diuersa ē q̄ ad aliq̄. Nihilominus
tertij punient sic duo p̄mi/si iudicialit euo
cati se corrigere/si errorē absolute reuocare
si v̄itatē oppositā pfiteri noluerīt. qr relin-
quent curie seculari. aut si se correxerint pe
nitentie salutari/Atuero q̄rti qr nō iūgūt
errori suo pertinaciaz nūc vel antea. q̄uis
sint corripiendi per reuocationem erroris.

ipsi tamen nequaq̃ sunt penis hereticorũ plectendi/nec infamia notãdi. sicut apud scholasticos theologos in preclara vniuersitate parisieñ. frequẽter obseruatur. quos protestatio generalis ⁊ ꝯditionalis reuocatio iuuit/ad hoc ne de pertinacia notarent̃ iuncta humilitate qua protinus reuocant errorẽ nedũ cõditionaliter sed absolute/q̃ reuocatio sufficit magistris ad purgatiõez nec ab actib⁹ studij legittimis exercẽdis vl' consequẽdis reuocãtes obinde repellũtur

Consideratio. xii.

Protestatio generalis/aut cõditionalis reuocatio/nõ obstat quin sic protestãs aut reuocans dici possit suspectus de heresi. qñq̃ leuiter. qñq̃ vehemẽter. aliqñ violẽter. Patebit hec consideratio ꝑ ꝑcedẽtes. si docuerim⁹ q̃s est dicẽdus de heresi vel leuiter vel vehementer vel violenter suspect⁹. Et hoc alias latiori sermone declarauim⁹/nũc sũmatim repetatur. Itaq̃ suspitio leuis ꝓuenit ex signis exterioribꝫ opeꝝ vel ꝟboꝝ. ex quibꝫ cognitis accipit̃ ꝯiectura q̃ cõcludi põt nõ q̃dez frequẽter. sed raro seu ꝯtingẽter. vt in paucioribus/q̃ talia agẽs vel dicẽs est hereticus. Itaq̃ ꝯsequẽtia leuis est ⁊ thopica. sicut arguerem⁹. Petr⁹ nõ venit ad ecclesiaz in solẽnitate natiuitatis btẽ Marie virginis ergo nõ bñ sentit de ea. vel sic Petrus assumit nomẽ dei frequenter inuanũ. deierãs et negãs eũ. ergo nõ bene credit de eo. ¶ Porro vehemẽs suspitio prouenit ex signis exterioribꝫ opeꝝ vel verboꝝ. ex q̃bus cognitis accipit̃ argumẽtũ ꝯcludẽs frequẽter ⁊ vt in pluribꝫ. q̃ talia agẽs vel dicẽs est hereticus. vt si q̃s neget explicite. palam. ⁊ publice ea q̃ debet ex officio scire pl⁹ q̃ alij q̃uis possit in rei veritate negatio talis ex ignorãtia ꝓuenire. vel animi leuitate: non ex heretica prauitate. ¶ Dicim⁹ demuz suspitionẽ esse violẽtã q̃ sumit̃ ex signis exterioribꝫ opeꝝ vel verborũ. ex q̃bꝫ cognitis concludi solet efficaciter ⁊ vt semꝑ/q̃ talia agẽs vel dicẽs est heretic⁹/quẽadmoduz si q̃s ꝑdicet publice q̃ xp̃s nõ fuit ver⁹ deus. q̃ de⁹ nõ est diligẽdus sup oĩa/q̃ licitũ est passim hoĩes occidere sic̃ bestias. q̃ iuramẽta nõ sũt tenẽda. aut si patẽter adoret sepulcrũ Machometi. vl' si deferat habituz iudeis appropriatũ. nõ quidẽ ioco faciẽs hoc/sed serio. Cõstat nẽpe q̃ possibile est talia facientem vel agentem tenere veraciter interius fidẽ catholicã. sicut de salomone idolatrante. et de marcellino idolis sacrificante/dicunt multi/q̃ neuter eoꝝ fuit hereticus in mente. Nihilominus ecclesia de exterioribus iudicans non de occultis/arguet in talibus violentã presumptionez et ꝟm eam feret iudiciũ. Exemplo salomonis de meretricibus. i. Regũ. iij. et hoc nisi talis violenter suspectus se legitime purgauerit. allegando vel ignorantiam vel timorem. vel fictionẽ. vel aliquid huiusmodi/paratũ corrigi se demonstrans. ¶ Quocirca patet valere plurimũ circa suspitiões huiuiusmodi assumendas pro argumẽtis considerare consuetudines patriarum locorum temporum. personarum. modos ⁊ indicia. Euenit quippe q̃ verbum vnum dabit suspitionem heresis in vno loco vel in vna persona. quod in alio loco vel persona nihil reputabitur. Exemplum de negantibus et despicientibus deũ quotidianis verbis in certis ꝑtibꝫ qđ iu alijs ꝑtibꝫ multꝫ horridũ iudicaret̃ ⁊ heresi proximũ.

Has interim consideratiões duodecim posuisse velut in trãscursu suffecerit. xxix. mensis octobris anni M. cccc. xv. in ciuitate Constañ. vbi sacrũ agebatur generale concilium. prestante eo qui est deus benedict⁹ in secula Amẽ

Finit

Sequuntur. xii. cõderationes ꝟm totidem signa quibus solet aliquis de pertinacia notari vel cõuinci. circa materiam heretice prauitatis. premittendo qualis sit pertinacie diffinitio vel ratio.

Pertinacie propria ratio que errantem in fide seu hereticantem efficit hereticum. consistit in deprauatione voluntatis per supbiam. aut aliud officium. dum non vult errans cauta solicitudine querere veritatem aut dum perspecte monstrateq̃ renuit assentire vel errorez dimittere. Dicitur enim pertinax ꝟm ysidorum quasi imprudenter tenax. qui persistit in illo scilicet quod deberet dimittere. Ceterum pertinacie signũ exterius multiplex inuenitur. ¶ Cũ quis sustinet ex cõicatiõez vltro. nec põt se sufficiẽter excusare. Et h̃ sumit̃ ex iurꝫ ꝑsũptõe.

Alterum dum citatus pro leui/super fide etiam suspitione/iudicialiter renuit cõparere/vel respondere/z amplius si sit presumptio vehemens aut violenta et hec similiter oritur ex iuris fictione. ¶ Alterum est pertinacie signum/dum quis asserit et defendit errorem/cuius oppositã veritatẽ tenet explicita fide tenere. Tenetur. Inc̃z vel ex publica obseruatione/vl ex cõmuni doctrina ecclesie/vel ex officio seu statu suo vel ex informatione sufficiẽti/vel ex naturali iudicio rationis/quẽadmodũ quilibet capax ratiõis tenet explicite credere neduz articulos fidei si sit christianus/sed etiam principia legis naturalis/que sunt de primis impssionibus et inscriptiõibꝫ indelibilibus/vt sũt pcepta decalogi/recepta fm planũ z vsitatũ intellectũ apud oẽs vtẽtes ratione. Non depzauata in quacunc̃z|lege ¶ Alterum ptinacie signũ dũ quis veritatem fidei nedũ non querit cauta solicitudine/sed declarationez eius impedit ne veniat ad lucẽ/maxime si consiliũ fidei speciale vel generale ꝓpter hoc in se vel i suis impedit/directe vel indirecte molestat atc̃z persequatur. Alterũ ptinacie signũ/dũ quis veritatẽ eccie docẽtes seu determinantes odire se mõstrant/et proseqũ verbis atc̃z factis etiam si dicat seu protestetur se velle tenere quod eccleſia tenet vel determinabit/et q̃ paratus est stare iuri/quia si facta contradictant hoc ẽ equitas simulata/que duplex est iniquitas/solent etiam quantumlibet heretici taliter protestari/se catholicos esse q̃ eos ab heresi nõ excusat zc. ¶ Alterum pertinacie signum/dum quis negat veritatem c̃z prius docuit. vel cõfessus est nec est probabile q̃ sit etiam oblitus/quoniam fm iura pmo dicto credi debet ¶ Alterum pertinacie signum/dum quis petit declarationẽ veritatis a peritis doctoribꝫ seu iudicibus que dum facta est nihilominus repudiat nulla penitus assignata ratione. ¶ Alterum pertinacie signum. duz quis potens cõmouet seditiones/suscitat bella in populis et regnis/ideo quia facta est alicuius veritatis catholice declaratio vel erroris reprobatio zc. ¶ Alterum pertinacie signum/duz quis iurat se male mori quoniam contra bonorem suum quic̃z permittere fieri/vel errorem aliquem reuocare. ponit enim obicẽ prime atc̃z veritati ¶ Alterum pertinacie signum. dum quis fouet errantem et defendit iudicialiter vel extra iudicialiter sciens nihilominus. aut scire debens hunc errare. ¶ Alterum pertinacie signum. dum quis non resistit erroribus dum potest et debet/debet inc̃z vel ex officio sicut iudex/vel ex fraternali caritate sicut vniuersi/quoniam agentes et consentientes fm apostolum pari pena puniũtur/consentiunt autem qui alios dum possunt (vt dicit canon) ab errore non reuocãt Denicz ista latius declarat ockam quarta parte primi dyalogorũ fm que signa poterit applicatio particulariter fieri zc.

¶ Apliciunt duodecim considerationes. fm totidem signa quibus solet aliquis de pertinacia notari vel conuinci. circa materiam heretice prauitatis. premittendo q̃ lis sit pertinacie diffinitio vel oratio.

Incipit tractatus

magistri Johannis de Gerson. quomodo et an liceat in causis fidei/a summo pontifice appellare/seu eius iudicio declinare.

Queritur vtrum hec assertio sit catholica. Tam iure diuinit? promulgato. c̃z etiam humano/quibus sacrorum canonum autoritas innititur. nulli fas est a supremo iudice videlicet apostolica sede seu romano pontifice/iesu christi vicario in terris/appellare. aut illius iudicium in causis fidei/que tanc̃z maiores ad ipsum et sedem apostolicam deferende sunt declinare. ¶ Arguitur q̃ sic autoritate sanctissimi domini Martini pape quinti/in sua constitutione ad perpetuam rei memoriam/facta et promulgata in consistorio generali celebrato Constañ. sexto idus marcij/pontificatus sui anno primo. vbi reperitur hec assertio sicut dicitur et videtur in canonum littera manifeste fundari.

An liceat in causis fidei

Arguit in oppositum primo autoritate determinationis siue constitutionis generalis concilij Constan. que determinatio multipliciter facta ē/ ⁊ practicata. ⁊ specialiter in sessiōe publica. celebrata die sexta aprilis/anno. M.cccc.xv. que sic habet inter cetera. Et primo declarat q̄ ipsa sancta sinodus in spūsancto legittime congregata. generale conciliū faciēs/et ecclesiam catholicā militantē rep̄sentās/ ptātem a christo īmediate hēt. cui quilibet cuiuscūq̄ status vel dignitatis/etiaz si papalis existat/obedire tenet in his q̄ ptinēt ad fidē ⁊ extirpationē dicti scismatis/ac generalē reformationē eccl'ie dei in capite ⁊ in mēbris Item declarat q̄ q̄cunq̄ cuiuscūq̄ status vel dignitatis/etiā si papalis existat/q̄ mādatis. statutis. seu ordinatiōib⁹ aut p̄cept⁹ huius sancte sinodi/⁊ cuiuscūq̄ alteri⁹ concilij generalis legittime cōgregati/sup̄ premissis seu ad ea pertinētib⁹/facti⁹ vel faciēdis obedire ꝯtumaciter ꝯtēpserit/nisi resipuerit cōdigne penitētie subijciat ⁊ debite puniatur. eciā ad alia iuris subsidia si op⁹ fuerit recurrēdo. Deinceps arguit rationibus ducētib⁹ ad inconuenientia manifesta/cōtra ius diuinū pariter et humanum.

Sequeret enim primo q̄ papa non subijceret legi diuine vel euāgelice q̄ generaliter absq̄ omni exceptōe promulgata est a christo. Math. xviij. dū loqueret ad personā petri/sicut tradit ecclesia/et circūstantia textus satis indicat/Si peccauerit in te frater tu⁹ ⁊c. Sequit dic ecclesie/q̄ si ecclesiaz nō audierit. sit tibi sicut ethnicus ⁊ publican⁹ ⁊c. Hoc aūt ꝯseq̄ns est erroneū manifeste. qm̄ papa est frater noster. Alioquin nō deberet dicere pr̄ noster. si nō simus fratres ip̄e et nos. Sz haberet dicere pater meus/vel pater mi. Sz nec cardinales nec ep̄os fratres appellare deberet. Deniq̄ cōstat q̄ est ꝓxim⁹ noster et ex cōsequēti frater nō obstāte q̄ pater sit Est insup̄ papa peccabilis. qm̄ circūdat⁹ est infirmitate. sicut notat ad Heb. quito.

Sequeret secūdo q̄ paulus egisset cōtra ius diuinū et humanū/dum restitit petro in faciē. hoc est publice ⁊ coraz ecclesie ꝯgregatōe. sicut habet ad Galathas ij. Hec eni resistentia nō fuit minor prouocatio pauli contra petrū/q̄ fuisset appellatio ad ecclesiam. imo fuit equiualenter appellatio. Unde et si petrus desistere noluisset. fuisset ab ecclesia condēnandus. Constat autē q̄ petrus erat summus pontifex. ⁊ s̄m doctores confirmatus in fide et gratia post penthecostē/ Propterea dicūt q̄ petr⁹ nō errabat in fide/nec hereticabat. sed tantūmodo nimis dissimulāter se habebat circa obseruationē legaliū. dicebat ideo paulus q̄ non recte ambulabat ad veritatē euāgelij/et q̄ rep̄hensibilis erat. Ex quib⁹ palam elicitur q̄ summus pontifex qui succedit petro in apostolatu/reprehēdi pōt publice p̄ doctorē theologū. qui in officio p̄dicationis succedit paulo. etiā vbi non hereticaret vel erraret in fide/ Et hoc similiter elicitur generalius et inconuincibilius/ex auctoritate ꝓxime allegata Si peccauerit in te frater tuus. quēadmodū pluries in sacro Constan. concilio latissime deductuz est/in sermonibus publicis et multiplicib⁹ scripturis. quoꝝ copie sunt apud multos.

Sequeretur tertio/q̄ papa quiest mēbrum corporis ecclesie sicut homies alij si scandalizaret totum corpus ip̄e non esset rescindendus. vt totū corpus sanū fieret. contra doctrinā christi euangelicā/fundataz in similitudine iur⁹ naturalis. Mathei. xviij. cum glosis et determinatōibus doctoꝝ in materia de scandalo/ se fundantium in hac lege diuina et naturali.

Sequeretur quarto/q̄ petrus summ⁹ pontifex non debuisset compelli reddere rationem ab apostolis et fratribus q̄ erant in iudea. quia visitauerat cornelium gentilem. cuius tamen oppositum dicitur expresse. Actuū. xi. cum adisset petrus hierosolymā scz vbi erat ecclesia/disceptabāt aduersus illum qui erant ex circūcisione dicētes. quare introisti ad viros preputium habentes et manducasti cū illis ⁊ et statim subiugitur obedientie petri responsio. dās in hoc successoribus suis formam debite humilitatis. quam expressit epistole sue p̄me. ca. iij. Parati inquit semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea que in vobis est fide et spe. Ex si ī destructione fidei summus aliquis pontifex volens superbire/nollet hoc facere/constat q̄ a fratrib⁹ eque posset accusari sicut ⁊ petr⁹.

Sequeretur quinto q̄ alicui iniuriato per papam sicut potest euenire taz in corpore q̄ in membris īmo et in fama/circa ea que fidei sunt. nō pateret in casu dabili aliqua defensio vl' grauamīs subleuatio

qđ est ꝓtra ius naturale. cui ius diuinum nō repugnat. Patet tū ꝓsequētia. dato casu tali vl̄ simili. Sit Petr⁹ q̄ ꝑdicet cor̄a papa ꝛ multitudīe populi copiosa: q̄ xp̄s fuit ver⁹ ꝓpheta. iubeat tūc papa q̄ detrudaꝫ in carcerē. eo q̄ ꝑdicat ist̄a veritatem. Sentiat petr⁹ q̄ si appellet ad ꝯciliū generale summittēdo se eidē. q̄ popul⁹ ꝓtege eū nec scandalisabiť in doctrina eius. ſz manebit ī recta fide: q̄ xp̄s fuerit ver⁹ ꝓpheta. si aūt nō appellauerit. popul⁹ reputabit q̄ papa vez dicat ꝛ bene faciat. ꝛ ita deseret fidem cū ꝑdicatore suo. Querit in casu si petr⁹ dicere poterit ꝯciliū appello: quēadmodū paul⁹ timēs a sedicionis occidi. clamauit cesarem appello Hāc autē materiā latissime ꝛ studiosissime ꝓsecutus est ꝛ fundauit okam ī dyalogo suo. cui⁹ soli⁹ autoritati nō optet inniti. quāuis fuerit egregi⁹ theolog⁹. ſz innitendū est rationibꝫ suis: ꝓ quāto robur ꝛ autoritatē accipiunt a sacra scriptura. cui⁹ ꝓtemptus cū suis pfessoribꝫ: sepe duxit ꝛ ducet ī errores

Quereť sexto: q̄ in nullo casu papa posset iudicari: vel deponi ꝑ generale ꝯciliū: q̄ tūcunq; criminos⁹ esset vel scandalosus eccl̄ie. patet ꝓsequētia. qm̄ ex opposito sequiť oppositum. Si em̄ papa ꝑt iudicari vl̄ deponi ꝑ generale ꝯciliū. ipe poterit denunciari per aliquē vel aliquos cor̄a cōcilio p̄senti vl̄ futuro. Qui si velit grauamē inferre talibꝫ denūciare volētibꝫ. nōne poterunt ipsi se ponere extra man⁹ suas vel potestatē: ne de facto grauet eos ꝛ oppримat iniuste. Ꝫ aūt facere est vere ꝛ eq̄lenter ab eodez appellare. Et hoc ꝓticatū est in cōcilio pisano ꝑ vtrūq; collegiorum duaꝝ obedientiaꝝ. s. Gregorij ꝛ Bñdicti sic in suis obediētijs nuncupatoꝝ Hoc etiā ꝓticatuz est ꝑ quosq; reges ꝛ ꝓncipes. q̄ se subtraxerūt ab obediētia illoꝝ quos ist̄i vel illi iudicabāt esse sūmos pontifices: q̄ tū subtractōes approbate sunt ꝑ sacrū Constañ. cōciliū. quedā exp̄sse. quedam implicite vel equialēter.

Z Quereť septimo et magis ad hominē. q̄ ꝯciliū generale non esset supra papā: vl̄ iudex pape legitim⁹. cui⁹ oppositū determinauit ꝛ ꝓticauit sacꝝ Constañ. cōcilium. Nō em̄ ꝓcessū est ad inchoandū depositionē Johānis/ quousq; fuisset articul⁹ iste declarat⁹. sicut apparet ex actis eiusdē ꝯciliū. quoniā aliq̄ videbanť sup ꝫ hesitare. Constat aūt q̄ ab oī homine qui habet legitimū superiorē iudicē/ siue sit vnus homo/ siue vna cōmunitas/ ꝑt si rationabilis ꝛ vrgens imineat causa fieri appellatio ad eundē iudicē. Et si dicať put aliq̄ fingere volūt q̄ ꝯcilium nō est supra papā. nisi quādo est heretic⁹ seu deuius a fide/ in quo casu nō est mirum inquiunt si cōciliū sit supra talē papā. q̄ desinit esse papa ꝛ est inferior omni homine. ꝛ ita nituntť etiā euadere illā inuasibilē xp̄i legem. Si peccauerit in te frater tuus ꝛc.

Hoc breuiter ad p̄sens reuellitť. Primo quia Johānes nō est accusatus vel cōuictus de heretica prauitate/ ꝛ tamē ꝯciliuz vocauit ꝛ iudicauit ip̄m tanq̄ suū subditum. Unde ꝛ in toto ꝓcessu vsq; post sententiā diffinitiuā sue depositōis. reputatus est ab eodem ꝯcilio ver⁹ papa. Amplius nō est vez/ q̄ papa eo facto quo cadit in heresim p̄sertim latentē/ sit depositus a papatu. sicut nᶜ est vez ꝺ alīs epis quēadmodū ista materia ꝺclarata ē alibi latius. Reducēdo hanc opinionē ad multiplex inc̄ueniens/ sicut ad incertitudinem ecclesiastice policie/ ꝛ suscepton̄is sacramentoꝝ. Et ad fauorabilitatē dānate doctrine Joh̄. ꝛ vicleef/ q̄ principaliter initebať tali fundamēto. q̄ null⁹ existens ī pc̄to mortali erat papa vel epūs nec ꝓsecrabat ꝛc̄. Et qui bene pōderat causas reprobationis hui⁹ doctrine ꝛ vicleef in hac pte Ille vel sim̄iles cause concludūt q̄ peccatum heresis licet reddat vnū p̄latum dignum depositione iuncta ꝑtinacia. nō tamen reddit eū depositū eo facto. ſz requiritur hūana depositio. Sicut em̄ nulla sanctitas quantūcunq; magna cōstituit aliquem in statu papali vel epali. nisi per electionē humanā de lege cōmuni/ ꝓtra opinionem ꝛ valdensiū. Ita nulla iniq̄tas removet aliquē ab episcopali gradu vel papali de cōmuni lege/ si nō interueniat humana depositio. Amplius tercio quo ad hoc arguiť. q̄ concilium sit iudex pape nō hereticī. imo sancti. assignando casus multos in quib⁹ aliq̄s episcop⁹ ver⁹ papa poterit ꝑ multos testes diffamari de heretica prauitate/ seu fautoria heresis. aut ꝑ vehementes coniecturas ex operibꝫ ꝛ cōuersatione diffamabitur apud multos et

granes populos q̃ non recte ambulat ad veritatẽ euãgelĩ/aut q̃ lapsus est in heresim iam damnatã.aut q̃ nouã velit ꝓfingere.cõstat q̃ existente generali ꝯcilio vel proxime futuro.poterit idẽ papa iudicialiter cõpelli vt purget se.quẽadmodũ exẽplificatũ est de petro. Q⁊ si nollet hoc facere put facere noluit marcellin⁹ sine accusatione sua de ydolatria. Nõne concilium posset ꝓsequẽter ad depositõis sue sententiã ꝓcedere. Et si dicat q̃ non.exq̃ non est hereticꝰ. Respondet q̃ apud iudiciũ eccle sie/vbi circa ea q̃ facti sunt fallere potest ⁊ falli.simile est iudiciũ de his que nõ apparent ⁊ que nõ sunt. Et p̃ ꝟ elidit manifeste friuola respõsio dicẽtiũ papã nõ subiici correctioni fraterne/aut iudiciali iusse a ꝛ̃po vbi ꝓius. Si peccauerit ⁊c.

⁊ Sequeret octauo ⁊ ad hominez multiplex incõueniẽs in eis q̃ facta sunt/⁊ que adherẽtes prẽdicte assertioni/nullatenꝰ existimandi sũt ꝓcedere velle. Et primo q̃ Johãnes olim vicesimusteꝛciꝰ reputandꝰ est adhuc papa sicut priꝰ.⁊ ita q̃ sanctissimꝰ dominꝰ noster papa Martinꝰ/nõ est legitime electus nec̃ papa. Q⁊ idem dominꝰ noster ⁊ suũ collegiũ noluit ea q̃ conciliariter facta sunt p̃ sacꝛ Constañ.concilĩ inviolabiliter obseruare/cuiꝰ tñ oppositum idẽ dominus noster pluries palam dixit. Q⁊ impatoꝛ nõ est confirmatꝰ in imperiũ Q⁊ grauiter peccant attendẽtes p̃dicta/q̃ dant obedientiã dño nostro summo pontifici tanq̃ pape. Deniq̃ petrꝰ de luna fuisset iniuste ⁊ perperã accusatꝰ in concilio de materia hereſis p̃cipue ⁊ principaliter Quoniã in quadã cõstitutione que ꝺ verbo ad verbũ ponit in actis concilĩ/ipe conatus fuit determinare/q̃ nunq̃ licitũ est aut fuit facere subtractionẽ ab eo/nec̃ ab aliquo vero papa/fundans se in ꝟ q̃ papa non habeat superiꝰ iudiciũ in terris.nec p̃t ab aliquo iudicari. Hec aut tẽ reputata fuit hereticalis ꝓstitutio/⁊ ita ꝺ plurimis inconuenientibꝫ diceret.

Ostremo dimissis illis que sũt in o facto/circa iustificationẽ vl̃ iniustificationẽ appellatõis dñoꝝ polonoꝝ. Hã multa hinc ⁊ inde diuersa imo aduersa ⁊ cõtraria vident asseri.circa que theologicũ negotiũ nõ versat.nisi p̃ qnto sub regulis generalibꝫ ⁊ autenticis daret ars/sicut ⁊ data est/conuincẽdi aliquẽ de pertinacia ⁊ fautoria hereticę prauitatis. Conuertat tandẽ inquisitõ ꝑticulate q̃stionis/circa vltimã ꝑticulã suã q̃ sic habet. Q⁊ nulli fas est ⁊c. Illiꝰ/videlicet ap̃lice sedis/seu romani pontificis/iudiciũ i causis fidei.que tanq̃ maiores ad ipm ⁊ sedẽ ap̃licaꝫ deferẽde sunt declinare.

Aunt aliq̃ sic dicit/q̃ mĩ⁹ istã ꝑticulã reputãt sustinibilẽ q̃ ꝓcedentem.q̃lificantes eã/q̃ est palã hereticalis.⁊ totiꝰ ecclesiastice hierarchie circa fidei defensionẽ/seu ꝓseruationẽ finalẽ ⁊ resolutiuã subuersiua. Nitunt autez fundare dictũ suũ in aliquibꝫ ꝓpositõibꝫ/quas reputant catholicas veritates.

Prima ꝓpositio.

Q causis fidei iudiciũ inniti debet infallibili regule.sic q̃ vltimus ⁊ supmus iudex/cui sentẽtie necessario standũ est tanq̃ vere catholice/nõ sit a fide deuiabilis.alioquin staret in casu q̃ boies obligarent assentire cõtra fidem.

Secunda ꝓpositio.

Q causis fidei nõ habet in terra iudex infallibilis.vel q̃ nõ sit deuiabilis a fide de lege cõmuni/ꝑter ipaz ecclesiã vniuersalez vl̃ ꝯciliũ generale eã sufficiẽter repsentãs.

Tercia ꝓpositio.

Q causis fidei nullꝰ ꝑticularis hõ p̃ suaz determinationẽ p̃t de ꝓpositione nõ hereticã facere hereticã.sicut nec de catholica nõ catholicã.ita nec papa nec epꝰ ꝓprie ⁊ vere loquẽdo/possũt ꝓpositionẽ aliquam hereticare. Possunt tñ ꝓpositionẽ aliquã q̃ videt aliquibꝫ non hereticã/declarare q̃ sit hereticã.⁊ ꝟ iudicialiter/sicut doctoꝛes scholastice ꝟ faciũt vel doctrinaliter Et ꝟ appellat facere articulũ.diuersimode tñ. qz pape determinatio penalis extendit se ad oĩes fideles/sz epalis tantũmodo ad subditos suos.vt p̃cise est epalis.

Quarta ꝓpositio.

Q causis fidei/nulla determinatio iudicialis/epi imo nec pape soli⁹ p̃cise vt est episcopi vel pape/ligat fideles ad credenduz q̃ ita sit de veritate fidei.sicut p̃tendit sua declaratio.quoniã tã papa q̃ epꝰ deuiabiles sunt a fide.obligat tamen subditos sub pena excõmunicationis talis determinatio.q̃ non dogmatisent oppositũ talis determinationis/nisi appareat manifesta rõ repugnãdi/vel per sacrã scripturã/

vel ꝑ reuelationē. vel ꝑ ecclesie seu generalis concilij determinationē.

Quinta ꝓpositio.

¶ A causis fidei sicut potest declinari iudiciū epi si appareat deuius a fide. ⁊ requiri iudiciū pape/sic de papa respectu generalꝭ ꝯcilij suo modo dici pt. Et hec est ad formam respōsiua/sequēs ex pmissis. Juncto q̄ apud summū pontificē ⁊ eiꝰ sedē romanā/pt esse qñq̄ raritas peritoꝝ in sacrꝭ litteris/⁊ ī vera fide ꝓbatoꝝ magꝭ q̄ꝫ apd q̄sdā ex ipsis q̄ generalia habēt studia sacre scripture ⁊ aliarū facultatū.

Sexta ꝓpositio.

A causis fideī illa causa dicit maior esse/nō que est de re maiori. sicut de trinitate ⁊ vnitate ꝑsonaꝝ. sꝫ que difficilis est ⁊ ambigua ad determinandū iuxta textū scripture. Exo. xviij. Deut. xvij. et. ij. Paral. xix. In quibꝫ fundant canones dicētes q̄ cause maiores fidei sūt ad sedē apostolicā referende.

Septima ꝓpositio.

A causis fidei poterit vna causa dici maior apud aliquē epm vl diocesim. q̄ apud alium epm vel diocesim nō reputabit esse maior. vel ad superiorē sicut ad papam remittenda/qꝛ scilicet apud talē epm vl diocesim ꝓpter abundantiā theologoꝝ causa talis nō reputabit difficilis vl ambigua. sed per sacram scripturā iam damnata vl approbata.

Octaua ꝓpositio.

A causis fidei nō minus aliqñ occurrēdū est siue per epm vel per summū pontificē siue ꝑ generale conciliuꝫ/dū cernunt oriri scandala ⁊ errores crudeles ⁊ impij cōtra pacificū ꝯuictū xpiani ppli. q̄ maxime cōsistit in obseruatione mandatoꝝ dei/d̄ seruando iuramēta. ⁊ de nō interficiēdo homines autoritate ꝓpria. ⁊ de non pstando ad vsurā. vel de nō rapiēdo. vel d̄ nō adulterādo. q̄ꝫ dū insurgūt errores ꝯtra aliq̄s de articulis fidei/q̄ numerati sunt in symbolo. ¶ Formāt igit rationē suā qui pdictam particulā impugnāt/iuxta ꝓpositōnes pmissas/psertim iuxta q̄nq̄ primas. Fas est in casibꝫ ꝯcernentibꝫ causas fidei declinare illiꝰ iudiciuꝫ. q̄ reperiret deuiꝰ a fide. vl eis q̄ fidei sūt/cū suis ꝯciliarijs vehemēter suspectꝰ/ꝑ apta signa nimie dissimulationis/vel acceptionis personarum vel aliunde multꝫ modis. Sꝫ (loquendo semp cū reuerētia) staret aliquē summum pontificē cū suo collegio sic posse deficere circa ea q̄ fidei sunt. quēadmodū petrus ⁊ alij apli defecerunt in passione. imo q̄ minus videret sicut petrꝰ deficiebat nec recte ambulabat ad veritatē euāgelij. ⁊ reprehensibilis erat dū paulꝰ sibi restitit ī faciē ac ꝑinde declinabat eiꝰ iudiciuꝫ/ergo fas est interdū sūmi pontificis iudiciū in causis fidei declinare. ¶ Hec autē dicta sunt vel argumentata magis ad veritatis inq̄sitionē. q̄ꝫ ad alicuius psertim sanctissimi dñi Martini pape reprehensionē. attēto q̄ ꝯstitutio sua quantū ad illa q̄ fundant in facto/nō iacet sub theologica reprehensiōe Et q̄ꝫtum ad alia q̄ ius ꝯcernunt/sicut est pd icta ꝑs excepta. Dicerēt beniuoli sui q̄ nō obstātibꝫ allegatōibꝫ ī oppositū. illā pt suscipere rationabilē ⁊ verā interptatōeꝫ. sicut recipiūt ꝯstitutiones positiue/decretis inserte quibꝫ innitit. Sic intelligēdo q̄ nō est fas appellare a papa/vel eiꝰ iudicium in causis fidei declinare. nō quideꝫ ꝓ omī ⁊ in omī casu. sꝫ qñ facit id qd̄ in se est/⁊ qñ nō apparꝫ deuiꝰ a fide. sed ambulat recte ad veritatē euāgelij/sine ꝑsonaꝝ acceptione. quēadmodū in ꝓhemio ⁊ narratione sue constitutōis dicit esse faciēdū ꝑ summū pontificē. ⁊ q̄ ita fecit affirmat. Nā ꝯstitutiones ⁊ leges ꝯm Aristotelē ferunt vniuersaliter. quāuis in aliq̄ casu dabili pati possunt instantiā. ¶ Porro dñs noster tollere poterit efficaciter suspitionem sinistrā. que cōtra sanctitatē suā fieri posset/si dicta sua factis cōpenset/hoc est si sponte nullo inquirēte damnet doctrinam illā pestiferā ⁊ crudelē ꝯtra polonos cum similibꝫ ⁊ alijs. cū tali celeritate ⁊ rigore. qualē fidei materia vergēs ī scandalum ⁊ perniciē reipublice postulat ⁊ req̄rit. ꝓcul abiecta quauis acceptōe ꝑsonaꝝ

¶ Finit tractatꝰ magistri Johis de Gerson sacre pagine ꝓfessoris eximij Quomodo ⁊ an liceat in causis fidei a sūmo pontifice appellare seu eiꝰ iudiciū declinare.

Sequitur libellus

eiusdē doctoris/articulorꝫ theologicorꝫ/ꝛ scholastice cōpositorꝫ.ꝓtra petrū de luna ad quincendū eū fuisse ꝛ esse notorie hereticū.ꝛ pertinaciter errasse/ꝛ errare contra catholicam ꝛ euangelicam veritatem/super potestate ꝛ autoritate ecclesie. Et ꝓtinet duos tractat⁹. In primo ponunt generales articuli. In secundo speciales.ꝛ subsumpti specialiter ex generalib⁹.

Primus articulus

A

ET primo ostat qꝫ iste est articulus fidei/qꝫ ē vna sancta catholica ꝛ aplica ecclesia.

Secund⁹ articul⁹.

Item qꝫ hᶜ vnitas ecclesie nō sic dependet a psona pape essentialiter.quin posset manere vna/ꝛ maneret de facto/qñ nullus est papa in ecclesia.

Tercius articulus.

Item quānis vnitas ecclesiastica essentialis sit ad primariū caput xp̄m. Nichilominus vnitas altera accidētalis vel secūdaria/ꝓsistit in obediētia ad vnū summū pontificē q̄ est caput secūdariū in ecclesia cū xp̄o. Sic videlicet qꝫ quilibet catholicus debet habere pmptitudinē seu p̄paration̄em animi ad obediendū vni sūmo p̄tifici/dū ꝓstiterit sibi aut ꝓstare debuerit/qꝫ sit papa aliqs legitime elect⁹. Et vltra secūdo requirit qꝫ nō ponat scienter impedimentū cōmissiue vel omissiue.ne p̄ficiatur ecclesie dei vnus papa certus ꝛ legitime elect⁹. Ideo eñ ꝓdemnat⁹ est inter ceteras causas Johannes huys.qꝛ dicebat qꝫ ecclesia dei vsqꝫ ad ꝓsummationē seculi poterat eque bñ regi p̄ sacerdotes dispersos p̄ mundū absqꝫ vno capite.sicut cū tali capite. Uñ sicut dicūt theologi qꝫ sacramentū ꝓfirmationis est sacramentū necessitatis.nō quidem simpliciter.cū sine illo staret salus/sed sic qꝫ obligat quilibet ad nō ꝓtemnendū susceptionē hui⁹ sacramēti p̄ tpe ꝛ loco opportunis. Ita ꝓportionabiliter de vnione vel adhesione ad vnicum papā potest intelligi. Sicut etiā dici solet apud theologos qꝫ p̄ceptū affirmatiuum quale est de habēdo papā/obligat ad semp nō p̄ semp.

Quart⁹ articulus.

Item qꝫ culpabilis in priori articulo.primo modo vel secundo vere dicit fautor ꝛ nutritor scismatis.imo ꝛ scismatic⁹ si iungat ꝓtinaciā.id est si nō velit corrigi/q̄uis staret qꝫ ex h̄ solo nō esset heretic⁹/si facerꝫ hoc nō ex erroe intellect⁹.sed ex deprauatione affectus.quānis apud ecclesiā habē dus esset ille vel hereticus/vl̄ de hereli vehementer suspectus.

Quint⁹ articulus.

Item qꝫ eccl̄ia sic instituta est a xp̄o pfecto legislatore/qꝫ p̄t se ꝓtinuare ꝛ de facto ꝓtinuabit in vnitate vsqꝫ ad ꝓsummationē seculi/ꝛ hoc intelligēdo.nedū de primaria ꝛ essentiali vnione/q̄ est ad xp̄m.sed de accidentali ꝛ secūdaria ad summū pontificē.sic qꝫ p̄t ꝛ poterit sibi instituere caput vnū secundariū, qō dicit papa. Et quicū qꝫ impedit scienter cōmissiue vel omissiue talē vnitatē eccl̄ie.agit ꝓtra articulū iam dictū.vnā sanctā catholicam ꝛc. Etiā vbi videret stare.cū prima vnitate ad christū. Inde patet qꝫ aliquis existēs papa legitime elect⁹.p̄t effici scismaticus.si det impedimentū scienter cōmissiue vel omissiue.qꝫ tota ecclesia nō obediat vni sūmo pontifici Dū/exēpli gra.papa nō p̄t reducere maiorē partē xp̄ianitatis ad obediendū vni capiti nisi cesserit ꝛ alter ꝓstituat. Ipe vo h̄ pertinaciter renuit facere/aut in aliquo multiplici casu tali Simile diceret ō obedientib⁹ vero pape/qꝫ possunt esse scismatici.ꝛ alij q̄ nō obediunt sz parati sūt obedire modo p̄dicto ꝛ apponūt diligētiā suam qꝫ vniat eccl̄ia/sūt imunes a scismate.

Sextus articulus.

B

Item si p̄bet de aliq̄ qꝫ circa p̄missa sit hereticus/h̄ est iuxta verba augustini qꝫ fingat sibi nouū errorē/vel antiquū sequat/glorie sue principat⁹ sui causa.pbabit cō sequēter manifestissime qꝫ talis est nedum fautor scismatis.sz vere scismaticus. Et ideo sufficiat in sequētib⁹ coartare sermonem ad heresim.quoniā ex isto sufficiēter ꝓcedet scisma.

Septim⁹ articul⁹.

Item qꝫ dū null⁹ est papa.vel dū lapsus est i heresiz manifestā ꝛ iā damnatā.vl̄ dū ꝓsentire non p̄t qꝫ eccl̄ia ꝓgredet.qz.s.effectus est amens ꝛ insan⁹ incurabiliter.vel incarceratus est/taliter qꝫ haberi nō p̄t accessus ad eū.etiā si necessitas vel euidens vtilitas imineat p̄t se ꝓgregare sine papa

Et idē dicendū est vbi papa sufficiēter sū matus ⁊ req̄situs ꝑ ꝯgregādo eccl'iam ad vniendū eā in fide ⁊ moribꝫ/vel ad ꝯstituē dū sibi papā certū. nollet cōtumaciter eaꝫ ꝯuocare. Iste articul⁹ sequit̄ ex prioribus ⁊ ex negatione eius sequeret̄ ꝙ ecclesia nō fuisset a xp̄o ꝑfecte instituta ꝑ sui ꝯserua/tione ⁊ vnitate legitima in mēbris suis/in fide ⁊ moribꝫ/⁊ ad vnū caput secūdarium verū ⁊ certū. qd̄ apertissime est cōtra apo/stolum ad Ephes. iiij. ⁊ alibi multis locis ⁊ Ozee. i.

Octau⁹ articulus.

Item ecclesia dicit̄ catholica id est vni uersalis ⁊ apostolica. quoniā om̄is homo generaliter obligat̄ adherere firmiter illis veritatibꝫ/quas eadem ecclesia tenet. do/cet ⁊ p̄dicat. que veritates sunt sufficiēter in sacra scriptura contente. p̄sertim ī euā/gelio/vel ex contentis in sacra scriptura sufficienter ⁊ clare deducunt̄/vel per apo stolorum doctrinā successiue deducte sūt de generatione in generationem vsqꝫ ad nos ꝑ obseruationē legitimā. Vñ dicitur ecclesia apostolica. quoniā in apl'oruꝫ do/ctrina fundata est. tā verbis q̄ꝫ scriptis

Nonus articulus.

Item dum est data in euāgelio ꝑ xp̄m aliqua regula generalis obseruanda. illa obligat omnē hominem habentem vsum rationis. nisi de exceptione alicuius hoīs ꝯstiterit per eandē legem euangelicā. ⁊ nō solum per humanā traditionē vel excepti onem. quoniā inferioris lex derogare nō potest superioris autoritati.

Decimus articul⁹.

Item ꝙ hec est lex euangelica generali ter ꝓmulgata Math. xviij. Si peccaue/rit in te frater tu⁹/vade ⁊ corripe eum int̄ te ⁊ ip̄m solū Si te audierit lucrat⁹ es fra trem tuū. Si te nō audierit adhibe tecuꝫ vnū vel duos testes. vt in ore duorum vel trium testiū/stet om̄e verbum. ꝙ si nō au dierit eos dic ecclesie. si aūt ecclesiā nō au dierit. sit tibi sicut ethnicus ⁊ publicanus Sequit̄ continuo. Amē dico vobis. que cunqꝫ alligaueritis sup̄ terrā ⁊c. Vbi fun datur potestas supernaturalis ecclesie vl tra naturalem.

Vndecim⁹ artitul⁹.

Itē ꝙ ad predictum articulum corro/borandum ex alijs sacre scripture passibꝫ possent induci varie leges/que sunt de iu re proprie diuino ⁊ exp̄sso. īmo ⁊ iure pro prie naturali. p̄supposito diuino. vt d̄ ab ijciendo partē corporis scandalisantē to/tuꝫ corp⁹. siue sit pes. siue man⁹. siue ocu lus. Math. xviij. Et ita de reliquis. Sꝫ sufficit ad deducendū ꝓpositum hec vni/ca lex p̄dicta. Si peccauerit. Et forte di/ceret hic aliquis ꝙ quicq̄d sit de membris abijciendis aut recidendis. caput tñ non potest abijci vita manente. Respondeo ꝙ similitudo corporis veri ⁊ mistici non est hic vsqꝫ quaqꝫ eadē. quoniā sine capite na turali corpus nō potest viuere. sed sine ca pite secundario corpus misticū potest ha bere vitam. sicut in casu nostro patet d̄ pa pa quo remoto vel absciso. stat vnitas et vita in corpore mistico ecclesie. ⁊ hoc ī vir tute capitis essentialis ⁊ primi. qd̄ est xp̄s

Duodecimus articulus.

Item sicut summ⁹ pontifex quantum cunqꝫ legitime fuerit electus est fili⁹ eccle sie. Sic dici potest ⁊ debet frater vniuscu iusqꝫ hominis de eccl'ia Vnde ⁊ ad hoc si gnificādum dedit nobis xp̄s hanc formā orandi. Pater noster ⁊c. Si vnuꝫ ergo ha bemus patrē in celis. si vnā matrē eccl'iaꝫ in terris. ꝯstat ꝙ om̄es mutuo sumus fra tres. Et oppositū sentire vel dicere de pa pa esset apertissima dementia.

Tredecimus articulus.

Itē ꝙ papa quantūcunqꝫ legitime ele/ctus potest peccare. qꝛ nō ē impeccabilis ex assumptōe papalis dignitatis. Oppo situm dicere. nisi ꝯstaret de aliquo per di uinam reuelationem/esset intolerabiliter sup̄bire. ⁊ contra testimonium experiētie p̄sentis ⁊ p̄terite.

Decimusquart⁹ articulus.

Item p̄dicta lex. Si peccauerit. q̄ꝫuis data fuerit ꝑ regimine totius ecclesie ⁊ fili orum suoꝝ. nihilomin⁹ appropriate da/ta est persone petri. qui erat futurus sum/mus pastor. sicut ꝓmissuꝫ fuerat Math. xvi. ⁊ executioni demandatū. Joh. xxi.

Decimusquint⁹ articulus.

Item ꝙ xp̄s in predicta lege Si pecca uerit ⁊c. nō accipiebat ecclesiam qñ dixit. Dic eccl'ie ꝑ ip̄o petro vel ꝑ successoribus suis sūmis pontificibꝫ. patet qꝛ petr⁹ non dixisset sibijp̄i qñ frater su⁹ noluisset obe/dire monitioni sue/seu fraterne correctio/ni. Intelligebat ergo de ecclesia q̄ est ꝯgre gatio fideliū. p̄sertiꝫ qñ frater q̄ peccabat

ꝛ nolebat corrigi fuisset talis q̄ non habu
isset prelatum supra se/sicut est papa.qui
tamen subiectus est legi predicte sicut ip/
se est frater peccabilis.

Decimussextus articulus.

Item xp̄s dicendo in p̄dicta lege. Q,
si ecclesiam nō audierit/sit tibi sicut eth/
nicus ꝛ publicanus/docet manifeste q̄ ec
clesia habet autoritatē iudiciariā.alioq̄n
si nō audiret.nō esset contumacia vel pec
catū. Et patet aliunde per illud. Qui vos
audit/me audit ꝛc. Et item. Quecūq̄ alli
gaueritis super terram ꝛc. Sic subiungi
tur statiz post p̄dictā legē. Si peccauerit.

Decimusseptimus articulus.

Item q̄ omnis qui potest ꝛ debet lici/
te puniri iudicialiter.potest etiā licite euo
cari ad iudiciū.etiam per appellationem.
aut prouocationem.aut citationē.prout
visum fuerit expediens iudici vel illis qui
ad iudicium accusare volunt fratrem de/
linquentem.presertim vbi non apparet p
tunc modus conuenientior p̄cedendi cō/
tra reum/ꝛ peccatorē fratrē.

Decimusoctauus articulus.

Item q̄ nulla constitutio humana po
tuit aut potest preiudicare legi predicte.
Si peccauerit ꝛc. Cum sit ō iure pure di
uino.ꝛ de iure p̄prie naturali presuppositi/
to diuino.

Decimusnonus articulus'

Item q̄ constitutiones q̄ dicunt q̄ pa/
pa potest deponi si labat in heresim.non
sunt censende ꝯstitutiones pure humane
vel positiue aliquor summor pontificuz
vel alteri⁹. Patet q̄ tunc non ligarent pa
pam.q̄ par in parē nō habet imperiū.

Uicesimus articulus.

Item q̄ fundantur he constitutiones
principaliter in p̄dicta lege. Si peccaue/
rit ꝛc. Et in alijs iuribꝫ conformibus sic̄
pretactū est articulo vndecimo.

Uicesimusprim⁹ articulus.

Itē q̄ sicut hec constitutio xp̄i. Si pec
cauerit ꝛc.non specificat vel restringit de
solo peccato heresis/ꝫ ꝛ generaliter ō quo
libet peccati genere.qō potest deduci ī pu
blicum. Sic qōlibet peccatum pape pu/
blicum seu notoriū/p̄t denunciari eccle
sie.si fraternaliter mon⁹ papa/nolit au/
dire monentē.neq̄ testes inductos. Nisi
daret ex lege p̄prie diuina.q̄ aliqō pecca/
tum xp̄s istic excluserit.qō vtiq̄ fieri non
poterit.

Uicesimussecund⁹ articulus.

Item quicunq̄ cuiuscunq̄ status fue/ p
rit/qui scripserit vel asseruerit q̄ papa nō
possit p alio crimine accusari coram eccle
sia q̄ pro heresi.ille negandus est simpli/
citer tanq̄ contradicens textui euangeli/
co. Uel reuerenter glosandus est/si nō ap
pareat q̄ fuerit in hac assertione ptinax.ꝛ
si in alijs bene sensit. Simile dicit de scri
pturis que sonare videtur q̄ papa nō ha/
bet superiorē iudicē in terris.ꝛ q̄ ab eo nū
q̄ licuit/neq̄ licet appellare.ꝛ ita de simi/
libus.que si excludūt autoritatē genera/
lis concilij.sunt hereses manifeste. Sed
non est leuiter presumēdum q̄ alij docto/
res sic senserint generaliter absq̄ oī ex/
ceptione possibili occasione vel colore.

Uicesimustercius articulus.

Item q̄ glosa q̄ dicit q̄ pro alio crimi/
ne q̄ pro heresi potest papa accusari vl̄ de
poni.non habet autoritatem vl̄ robur tā
q̄ ab vno glosatore vel homine.sed a chri
sto īmediate ꝛ expresse.alioquin non face/
ret fidem.sicut predictum est in altero ar/
ticulo.q̄ par in parem.ꝛ vnus inferior in
superiorem nō habet iudicium.

Uicesimusquartus articulus.

Item q̄ de iure diuino ꝛ naturali est p
pria defensio suip̄sius dum leditur.dum
tamen hoc faciat per media nō prohibita
in lege diuina ꝛ naturali.

Uicesimusquintus articulus

Item q̄ stare potest in facto q̄ aliquis
molestatus a papa etiam vero ꝛ legitimo
non possit habere sufficientem defensionē
nisi prouocet vel appellet a papa ad iudi/
cium ecclesie.ꝛ nisi subtrahat se ab eo.sic
q̄ eius mandatis non obediat.que māda
ta vel obedientia tollerent leso iustā defen
sionem suip̄sius/vel suorum.vt esset tui/
tio proprie matris vel patris.aut patrie
sue.īmo ꝛ totius catholice veritatis/aut
vnitatis ecclesie/sicut apparuit in subtra
ctionibus multis legitime factis tempore
nostro ꝛ per prius.

Uicesimussextus articulus.

Item sicut alias p̄dicatuz est coraꝫ sa
cro concilio/p̄t haberi multiplex occasio/
ꝛ quesitus color/ad hoc q̄ possit ꝛ debeat
p ecclesiā seu concilium generale vice sua da
ri libell⁹ repudij vero pape.quādoq̄ sine
culpa pape.licet non sine causa/q̄nq̄ cum

culpa pape etiã alia q̃ sit heresis. ⁊ numerati sunt colores vel occasiones duodeciz quẽadmodũ viceuersa summꝰ põtifex potest dare libellũ repudij ecclesie. sicut patuit in celestino cedente. Uxor autẽ ⁊ vir nõ videntꝫ hic ad imparia iudicari.

Uicesimusseptimꝰ articulus.

¶ Item q̃ p̃dicti om̃es ⁊ singuli articuli sunt per hoc sacrum conciliũ Constañ. solenniter ⁊ iudicialiter declarati/ ⁊ multipliciter praticati. tã in eiectione olim Johannis vicesimitercij. q̃ in constitutionibus ⁊ decretis factis sup̃ autoritate generalis concilij. presertiz sexta aprilis anno M.cccc.quintodecimo. Et nouissime in decreto facto q̃ pretensa constitutio petri de luna/ non preiudicat subtractioni facte sibi in Arrogonia ⁊c̃.

Uicesimusoctauus articulꝰ.

¶ Itẽ q̃ docens vel asserens nunc oppositum alicuiꝰ articuloꝝ p̃missoꝝ cadit in heresim iam damnatã/ ⁊ asserit exp̃sse contra p̃dictã legẽ euangelicã. Si peccauerit ⁊c̃. Et cõtra articulũ istũ. Unã sanctã catholicam ⁊c̃. Et cõtra determinata exp̃sse p̃ hꝰ sacrũ ꝯciliũ. sicut p̃tactum est.

Uicesimusnonus articulus.

¶ Itẽ q̃ p̃latus ecclesiasticꝰ etiã papa determinans iudicialiter. aut p̃ modũ constitutionis p̃petue ⁊ penalis oppsitum p̃missorũ articuloꝝ/ nõ potuit aut p̃t a pertinacia quomodolibet excusari. tũ qꝛ demonstrat q̃ non querit tota sollicitudine veritatẽ dũ eã scienter impugnat. ⁊ ad impugnandum om̃es alios inducit quantũ in se est/ per excõmunicatõnes ⁊ alias penas grauissimas. tum rursus in casu p̃senti. qꝛ nõ ostendit se paratũ corrigi/ dum regulam sui correctricẽ negat ⁊ impugnat/ scilicet autoritatẽ ecclesie vel generalis cõcilij vice sua.

Tricesimus articulus.

¶ Itẽ q̃ nulle p̃testatões facte in oppositum releuant talẽ assertorẽ vel determinatorẽ. quo minꝰ debeat ĩ errore suo p̃tinax iudicari. qꝛ cũ talibꝫ p̃testatõibꝫ generalibus d̃ volẽdo stare ĩ fide ecclesie ⁊c̃. Stat d̃ facto particularis erroris assertio. sicut possz latiꝰ deduci tã p̃ rões q̃ p̃ exẽpla priorũ hereticoꝝ/ ⁊ etiã modernoꝝ/ dũ factũ repugnat protestationi.

Finit liber primus,

Sequitur secundus

liber eiusdem doctoris/articulorꝫ specialium/subsumptorum specialiter ex generalibus articulis/super potestate ⁊ autoritate ecclesie/cōtra petrum de luna ad cōuincendum eum vt prius.

£ ET primo notā dum est qꝫ petrus de luna dudum fecit quandam pretensā constitutionem/⁊ eam pluries solenniter publicauit ⁊ publicari fecit. imo ⁊ prati/cauit quantum in se fuit. tam contra christianissimum regem francie ante concilium pisanum. cꝫ nouissime contra illustrissimum regem arrogonie. ⁊ generaliter contra omnes qui sunt in hoc sacro Constañ. concilio. sicut patet ex sua responsione ad citationem. Que pretensa constitutio incepit In dierum successu crescente malicia ꝛc. Datuꝫ massilie quartodecimo Kal'. iunij. anno terciodecimo pontificatus nostri/ita qꝫ sunt decem anni vel circiter.

Secūdus articul⁹.

Item qꝫ in pretensa constitutione ponitur in forma talis clausula inter ceteras omnes ꝛc. qui a nobis vel successoribꝫ nostris romanis pontificibus canonice intrantibus appellare presumpserint. seu a nostra seu ipsorum successorum nostrorū romanorum pontificum/canonice intrātium obedientia recesserint. ac se subtraxerint. vl' in premissa subtractione aut appellatione pseuerauerint seu perstiterint. seu eis in premissis impedimentis seu appellationibus. subtractionibus. vel prouocationibus/scienter per se vel per aliū vel alios/quauis occasione seu quesito colore dederint. auxilium. concilium. vel fauorem. ⁊ qui pertinaciter asseruerint illos qui premissa cōmittunt per nostras sentētias non ligari/cuiuscunqꝫ status. gradus dignitatis existant/vel conditionis. etiaꝫ si cardinalatus patriarchali. archiepiscopali. episcopali. imperiali. regali. vel alia quauis ecclesiastica vel mundana prefulgeant dignitate. ex nūc autoritate apostolica. excōmunicationis sententiam. pmulgamus. a qua nullus preterqꝫ a romanis pontificibus nisi dumtaxat in mortis articulo poterit beneficiū absolutionis obtinere ꝛc. Et addunt pene depositōis ꝛc.

Tercius articulus.

Itē qꝫ dicta clausula/sicut patet ex forma sua est generaliter absqꝫ omni exceptione posita/tam de petro ꝺ luna/cꝫ ꝺ quocūqꝫ legitimo successore suo. siue labatur aliquis eorum in heresim. siue in aliꝺ peccatum quodlibet/quantumcūqꝫ enorme. quia dicit quauis occasiōe seu quesito colore ꝛc. Et quia si voluisset aliquam exceptionem fuisse. illam explicasset. Sed qꝫ videbat exceptionem redundare potuisse contra seipsum. propterea nullā apposuit vel apponendam iudicauit.

Quartus articulus.

Item qꝫ petrus de luna in suis responsionibus datis ad citationem contra euꝫ factam/dat aperte intelligi. qꝫ vult prati/care dictam pretensam constitutionem et tenet firmiter qꝫ habuit ⁊ habet robur et vim suam/contra omnes ⁊ singulos qui sunt in hoc sacro Constañ. concilio. quia sic dicit in forma. Protestandum tamē qꝫ per quemcunqꝫ facta vl' facienda. dicta seu dicenda/sub quacunqꝫ forma/non intendit dictam congregationem aut eius pretensam citationem comprobare. nec ipsam citationem quomodolibet eraudire/aut ei quēcunqꝫ seu qualēcunqꝫ vigorem tanqꝫ a notorie nullam potestatem habentibus emanatam/quoquo modo tribuere seu prestare. imo ipsam ⁊ alia quecunqꝫ facta seu facienda/ordinata seu ordinānda contra ipsum/⁊ romanam ecclesiam/cum sint de facto presumpta per eos. pronunciauit/decreuit/⁊ declarauit/pronunciat/decernit ⁊ declarat. cassa. nulla. ⁊ irrita/ipso iure vt de his etiaꝫ/est solenniter protestatus. Postremo cum in pretensa citatione contineatur. qꝫ conuenientes in vnuꝫ canonice conuocati/⁊ representantes ipsam vniuersalem ecclesiam decreuerunt. ꝛc. Respondet idem dominus noster papa/qꝫ predicti congregati in Constañ. nō sunt generalis synodus. nec vniuersalem ecclesiam representant. cum sint excōmunicati/⁊ omnibus ecclesiasticis dignitatibus/gradibus/⁊ autoritatibꝫ/⁊ iurisdictione ꝑuati. ⁊ ꝑsequēs nullas ptes iudicij potuerūt assumere. nec pñt sicut nec etiaꝫ

iurisdictionem aliquaz exercere. precipue cū minoz in maiorē. z pmaxime in papaz. quē nec iuris autoritas. nec rōnis debitū nec alicui⁹ obligatōis necitas/ad ℔ artāt. actum imperiosum exercere non possit.

¶ Ecce temeritatem z pertinaciaz aduersus hoc sacrum cōcilium z aduersus omnes indifferenter qui sibi nō obediūt. Unde z reputat solam ecclesiam esse apud se/ z solum concilium generale/z q cathedza sua est archa Noe sicut dixit verbo/dans intelligi q null⁹ extra hanc archam saluabitur. Et ita de plurimis.

Quintus articul⁹

¶ Item q hec pretensa constitutio de directo z expresse repugnat omnibus z singulis prioribus articulis. qui elucidant hanc legem euangelicam. Si peccauerit zc. Et qui fundant in hac lege cuz suis similib⁹. z ℔ notoriū est ex terminis.

Sext⁹ articul⁹.

F ¶ Item q petrus de luna non excusatur vel relenatur ab heresi predicta z pertinacia/per generales protestationes/quas facit que sic habentur in forma. ¶ Dicit ac etiam profitetur/q in veritate fidei z vnitate catholice ecclesie semp fuit z est. semp q̄z se fuisse z permansisse firmiter credit. nec ab illis vnq̄z/modo aliq̄ deuiauit. sic nec deuiare intendit. nec fauorem scismati vel heresi aliquo modo dedit. sicut nec dare intendit. imo semper tenuit z tenet firmiter q̄z credidit z credit. qō scta Romana z catholica eccl'ia tenuit/z tenet/pfitet/z docz nec aliquid a predictis decreuit dicere. facere. scribere. docere tenere seu credere intendit in posterum. gratia eidem diuina assistente. nilq̄z pertinaciter seu incorrigibiliter dixisse seu dicere voluit nec intendit. Sed omnia preterita. presentia. z futura quecunq̄z dicta z dicenda. facta z facienda. scripta z scribenda. credita z credēda. docta z docenda subiecit subiectaq̄z esse voluit correctioni z determinationi catholice ecclesie sacrosancte. Et si contra p̄missa vel aliqō premissorum dixerit. scripserit. aut fecerit quouis modo/qō nō credit. paratus est semp stare correctioni dicte sancte matris ecclesie. in cuius vnitate viuere intendit atq̄z mori/sicut catholicus z fidelis. z facere z complere ea ad que astringitur in premissis z quolibet p̄missorum. Constat enim q cum his protestationib⁹ remaneret particularis error su⁹ non purgatus.

Septimus articul⁹

¶ Item si nunc predictus petrus de luna vellet a predicta heresi sua reuerti/z redire ad gremium ecclesie. ipsa posset non claudere sibi gremium/dando indulgentiam de scelere. sed non deberet ipsum impunitum relinquere/vel in papatu pretē/so retinere. etiam vbi fuisset aliunde papa legitimus.

Octauus articul⁹.

¶ Item q si mittat nuncios suos. videtur q in primis z ante omnia proponēdi sunt ipsis precedentes articuli/vt respondeant sigillatim ad quemlibet. quoniam per hoc fiet abbreuiatio aliorum processuum iuridicorum. qui versarentur i his que sunt facti. quoniam per predictos articulos potest veraciter vno verbo dici ipsi petro de luna. Ex ore tuo te iudico serue nequā. imo videtur q nuncij si mittantur erunt interrogādi super premissis nedum pro nomine seu vice petri de luna. sz etiam pro se ipsis. vt videatur quid sentiant super eisdem articulis. vt si male/habeant z ipsi male iuxta demeritum z errorem. si bene/condemnabitur eorum magister ex eoz pfessione catholica z vera.

Articulatō pretacte

constitutōnis petri de luna potest fieri cōtra ipsum sub tribus propositionibus sequentib⁹/cū pbatione summaria z aliarū quarundam additione conclusionum.

¶ Nec constitutio petri de luna est hereticalis que incipit. In die zc. ¶ Nec constitutio cum suis circumstātijs reddit petrum de luna hereticum. ¶ Nec constitutio cum suis circumstantijs reddit petrū de luna ppie scismaticum. temerariū. scādalosum. atq̄z sacrilegum.

Probatur prima conclusio sic. Constitutio illa est hereticalis que directe z expresse preiudicat z contrariatur legi euangelice. de correctione fraterna/z de correctione iudiciali p autoritatez ecc'lie. si frater na non satisfecerit que habetur Math. xviij. Si peccauerit i te frater tu⁹ zc. Sz hec constitutio petri de luna est huiusmodi igitur est hereticalis. Deducit maioz per descriptionē heresis qō est dogma per

uersum fidei catholice contrariũ. Cõstat aũt ꝙ euangeliũ est fides orthodoxa obiectiue. sicut dicit̃ in simbolo. Hec est fides catholica ꝛc̃. Sed minor in quo stat difficultas deducitur sic. Lex predicta. de correctione fraterna ꝛ iudiciali. aut comprehendit petrum de luna ꝛ suos successores quos reputat summos põtifices futuros legitime/ vel non comprehendit. Non potest dici secundũ. quoniam lex fertur generaliter de omni fratre dum peccauerit tali peccato qd̃ potest deduci in publicum. Constat autem ꝙ quilibet christianus est frater noster etiã si fuerit papa. quia propter hoc ñ desinit dicere pater nr̃. Si igitur est pater noster. nos pariter sum⁹ fratres. Si vero detur primum sicut dari necesse est. ꝙ scilicet papa comprehenditur sub lege hac euangelica ꝛ immutabili que consonat etiaꝫ iuri proprie naturali. Sequitur ergo ꝙ si peccauerit in nos. etiam frater noster debꝫ fraternaliter primo corripi/ iuxta regulam generaliter ita positã. Q, si noluerit audire. adhibendi sunt testes. Q, si audire noluerit/ denunciandus est ecclesie. quã si contempserit. habendus est tanq̃ ethnicus ꝛ publicanus id est excõmunicatus ꝛ extra ecclesiam positus. Sequitur ergo consequẽter ꝙ ecclesia est iudex pape duꝫ peccauerit peccato publico ꝛ ecclesie denunciato. Et potest eccl̃ia talem papam excõmunicare ꝛ eijcere a cõsortio/ multiplici occasione/ et multiplici quesito colore. Constat autem ꝙ ab inferiori ad superiorem legitimum/ potest fieri appellatio/ seu prouocatio seu deductõ in causam. seu iudicialis citatio ꝛ euocatio/ nunc ad denunciationem alteri⁹. nũc ex puro iudicis officio. Sed manifestum est ꝙ hec constitutio tollit omnia ista media dum fert generalem excõmunicationis sententiã ꝛ penas depositionis in omnes qui quacunqꝫ occasione vel quocũqꝫ quesito colore p̃sumpserint a persona petri de luna vel a quocunqꝫ successore seu appellare seu prouocare. vel ab obedientia se subtrahere ꝛc̃. qd̃ vtiqꝫ repugnat et ꝯtradicit manifestissime huic legi euãgelice ꝓut modo deductum est.

Probatur secunda conclusio faciliter ex precedenti. Ille enim proprie dicitur hereticus qui pertinaciter asserit/ imo determinat heresim. sed petrus de luna pertinaciter ita facit. Est em̃ pertinax qui non est paratus corrigi. ꝛ qui non querit cauta solicitudine veritatem/ sed impugnat/ et ad impugnandum omnes inducit sub penis terribilibus quantũ ĩ ipso est. Sic est in proposito. Addendo maxime ꝙ hic impugnatur regula veritatis de directo. per quã errans frater habꝫ corrigi. que regula ẽ autoritas ꝛ potestas iudicialis ipsius ecclesie vl̃ concilij generalis vice sua Unde tollit quantũ in ipso est om̃ia media per que debet errans ad viam ꝛ regulam reduci veritatis. Possent addi circũstantie quasi sine numero que probãt hãc pertinaciam in petro de luna respectu cõstitutionis huiusmodi ꝛ aliorum erroruꝫ multiplicium/ ꝛ scandalosissimorum. sed hec pro nunc sufficiũt. attento ꝙ tam erga regẽ francie/ q̃ꝫ erga regem arrogonie/ voluit praticare constitutionem istam hereticalem atqꝫ pestiferam. imo ꝛ in om̃es existentes in hoc concilio. sicut patet in responsione sua ad citationem.

Probatur tercia conclusio considerando materiã circa quam est heresis predicta. que de necessitate infert peccatũ scismatis. quoniã tendit ad impossibilitandum reunitionẽ ecclesie/ sub vno certo pastore supremo. quia tollit medium conuenientissimum imo necessarium/ scilicet autoritatem iudicialem ecclesie/ seu concilij generalis vice sua/ dum prohibet ecclesiam congregari ꝛc̃. ꝛ dum remouet omnem papam a subiectione autoritatis iudicialis ecclesie. Confirmantur omnia predicta per constitutiones huius sacri concilij factas ꝛ publicatas pluries. Confirmãtur etiam per subtractiones licitas illoꝝ principum qui se subtraxerunt. Oportet eniꝫ concedere premissas tres cõclusiones. vl̃ dicere ꝙ hoc concilium generale errauit/ faciendo questiones tales/ ꝛ in approbando nouissime subtractionem dominoruꝫ Arrogonensium. absit autem hoc a nobis ita delirare. Et si dicatur ꝙ multa iura canonica/ multe constitutiones papales/ ꝛ alie/ videntur sonare pro constitutione petri de luna Respondetur ꝙ illa iura sũt reuerẽter glosanda/ ꝛ interp̃tanda ꝯformiter ad inuariabilẽ legẽ christi. Aut si vult aliq̃s illa tenere ĩ suis terminis ꝓterue et

rigide nos cum omni libertate talia scri/
pta negabim⁹ esse vera/z p ꝓsequẽs nec iu
ra canonica.qm̃ nullũ ius esse censendũ ẽ/
qđ diuine legi ꝙuincit cõtraire ¶ Addat
z hic clausula cõstitutionis q̃ ponit supra
articulo scdo. In secũdis articulis Qẽs
zc.qui a nobis zc.supra.

3 # Excerpta de articu

lis ꝓtra petz de luna in ꝓcessu ꝓductis.
¶ Primo in tractatu quẽ fecit/aut fieri fe
cit z ab alĩs factũ approbauit z ratũ ha/
buit/intitulato de scismate ponit ꝓclusio
nem sequẽtẽ.z ponit ꝓclusio sequẽs Nul
li cõuenit ptãti nec diuine nec humane/q
đ sit intra vnũ locũ.z extra eundẽ. Dictã
q ꝓclusionẽ ptinaciter asseruit z sustinuit
q̃ hereticã est cõtra sacrã scripturã z diui/
nã potentiã est.cũ de⁹ sit intra z extra eun
dem locũ.z ꝟ est notoriũ ¶ Itẽ q dixit
scripsit.vel scribi fecit z asseruit idẽ domi
nus vocatus vt p̃mittit. ꝟ.q si iuisset ad
pisanũ conciliũ/vel misisset ad illud ad ce
dendũ papatui.vt aliqui sibi ꝓsuluerunt
z cõsulebant/iã nõ essent claues in ecclesia
nisi deus incarnat⁹ fuisset z claues de no/
uo dedisset.z hoc est notoriũ ¶ Itẽ in tra
ctatu quẽ fecit/aut fieri fecit z factũ ap⁹/
bauit z ratũ habuit cõtra pisanũ ꝓcilium
qui incipit. Quia nõ nõnulli in ḡrta par/
te via tercia. ℔.subsequent z alibi ĩ dicto
tractatu/dixit.asseruit.z pertinaciter su/
stinuit.q stante dubio bui⁹ scismatis/illi
qui nõ possunt certificari de veritate z iu
sticia alteri⁹ ꝓtendentiũ ỏ papatu/primo
electorũ obediendo pape Benedicto ter/
ciodecimo.s.sibi quo ad eũ in conscientia
sunt z essent securi. Et ꝟ est notoriũ ¶ Itẽ
dicunt z ꝓponunt dicti ꝓsecutores z mi/
nistri/q idẽ. ꝟ.vocat⁹ vt p̃mittit bñdict⁹
post p̃missum p eos p̃tensum ꝓpinianum
conciliũ/dixit z asseruit ptinaciter z ꝓstã/
ter. ℔ si totus mund⁹ diceret sibi q cede
ret papatui/z sibi videret q non sequeret
inde vnio ecclesie.aut videret sibi q ipse ñ
deberet cedere/ipse nõ cederet. Et si totus
mund⁹ diceret sibi q nõ cederet.z sibi vi/
deretur q deberet cedere/ipe cederet. Per
hoc suum iudiciũ imo poti⁹ errorẽ ptina
citer p̃ferendo omni humano z ecclie vni/
uersalis iudicio.qđ manifeste ꝓbat ptina
ciam in errore. Itẽ q christ⁹ z papa sũt
vnum caput ecclesie/posuit in quodã tra
ctatu cõtra decẽ ꝓpositiones stabilientes
conciliũ pisanũ. ¶ Itẽ q conciliũ genera
le nullo modo z in nullo casu p̃t celebrari
sine papa etiã dum papa mortuus est Et
ita necessario dicendũ esset/q in Constan
tia post adunationẽ tot obedientiarum z
regionũ/nullũ est aut fuit generale ꝓciliũ
Cui⁹ oppositũ tanq̃ catholicũ determi/
natum est/z praticatũ in hoc sacro ꝓcilio
Et quoniã hoc errore dato sequeret ma/
nifeste q ecclesia nõ fuisset sufficiẽter z per
seuerãter pro sui cõseruatione instituta a
xpo. Quia deniq̃ nõ appareret mod⁹ cõ/
demnandi vel eyciendi papã scismaticuz
incorrigibilẽ z hereticũ contradicentẽ per
tinaciter ecclesie. ¶ Ponunt consequẽter
ad ꝓbata de p̃dictis z alĩs articulis tres
cõclusiones sequẽtes. ¶ Hec assertio pe/
tri de luna q conciliũ generale nõ potest ĩ
aliquo casu cõgregari sine papa est heresis
nunc ex̃pisse damnata. ¶ Hec assertio pe
tri de luna q si credidisset aliquib⁹ tempo
re conciliũ pisani/claues hodie nõ essent ĩ
ecclesia est manifeste hereticã. ꝓsuppositã
duratione legis dei vsq̃ ad cõsumma/
tionẽ mundi. ¶ Hec assertio petri de lu/
na/q christ⁹ z papa sunt vnũ caput eccle/
sie est hereticalis.nisi reducat ad aliquem
sensum sanum satis imꝓpriũ Aduer
tendum est postremo q super materia he/
resis/fundate sunt principaliter conclusi
ones predicte ex assertionib⁹ petri ỏ luna.
Primo quoniã z voces z scripture signi/
ficant manifestius cõceptũ mentis iuxta
dictum christi Ex verbis tuis iustificabe
ris zc. Cui consonat dictum Aristotelis
q voces sunt signa earum que in mente
sunt passionum. Secundo quia conniu/
cere hominem hereticũ esse ex solis ope/
ribus sine vocib⁹ difficillimũ est.attento
q heresis principaliter ꝓsistit ĩ intellectu.
¶ Propter qđ tercio dicitur q licet ex p̃/
dictis articulis contra petrum de luna.z
sufficienter in facto ꝓbatis/possit z de/
beat sufficienter concludi cõtra eundem
petrum de luna/q ipse est notorie periur⁹
notorie scismaticus/notorie scandalisans
vniuersalem ecclesiam sanctam dei.z per
consequens de hereticã prauitate vehe/
menter notandus z suspectus/presertim
circa hunc articulũ Unam sanctã zc. Et
circa preceptũ hoc Nõ ꝑiurabis zc. Ac p
inde p huiusmodi suspitionẽ vehementẽ

ꝛ scandalū notoriū datū ī materia scisma
tis ꝛ periurij ꝛ incorrigibilitatē sit ab om
ni officio papat⁹ vero vl̄ ptenso rationa/
biliter ꝛ iudicialiter deponend⁹ put mul/
ti solēniter ex iuribꝫ allegarūt ꝛ pbauerūt
nihilomin⁹ ex solis eisdē pductis ꝛ pbatꝫ
nō videt sufficiēter cōcludi q̄ sit hereticus
ppie dictus/nisi confundat ex ppꝛijs as/
sertionibꝫ suis/ꝓstitutionibꝫ ꝛ relpōsioni
bus datis tam ꝝbo q̄ scripto ¶ Quā ob/
rem studiosi⁹ scriptū est vl̄ articulatū cir/
ca hmōi assertiones/attēto p̄cipue q̄ non
nulli reuocāri dubiū an papa deponi pos
sit. vel habeat iudicē superiorē in quocū/
q̄ crimine/nisi sit a fide deui⁹ vel hereticꝰ
ꝓpꝛie dictus.

Finis tractat⁹ ꝓtra petrū de luna

Discussio illius asser

tionis Sñia pastoris etiā iniusta tenēda
est p eundē cancellariū.

L ¶ Casus est Quidā se gerēs p cōmissario
pape/posuit ī suo ꝓcessu publico asserti
onē que sequit. Sentētie nostre etiā si es/
sent iniuste/sunt tenēde ꝛ timēde. ¶ Que
rit sup hac assertione. Primo si sit falsa et
erronea. Secō si sit iudicō fidei repꝛobā
da. Tercio si assertoꝛ sit ad iudicium fidei
rationabiliter euocand⁹. ¶ Arguit q̄ sit
vera/qꝛ ꝑm beatū Gregoriū/sentētia pa/
storis siue iusta siue iniusta fuerit timēda
est. Qui ꝓsonat vrban⁹ papa dicēs q̄ val
de timēda est sentētia epi licet iniuste liget
Sꝫ papa ne dū est pastoꝛ vl̄ epꝰ. sꝫ super/
nus pastoꝛ ꝛ epꝰ. ¶ Sꝫ ꝓtra est dictū hie
ronimi sup epl̄am pauli ad philemonē/et
fundat ī dicto Ysaie. v. Si q̄s dixerit in
iustū iustū abomīabilis est apud deū. Et
gregoriꝰ in omel. xxvij. Ipse ligandi atq̄
soluendi ptāte se priuat/q̄ banc p suis vo
luntatibꝫ/ꝛ nō p subditoꝝ iuribꝫ exercet.
Et idē Tūc est ꝑa absolutio pſidētis. cuꝝ
interni iudicꝫ sequit arbitriū Et idē. Nō
debet is penā sustinere canonicā in cuius
damnationē nō est canonica plata senten
tia. Nonstat aūt q̄ sententia iniusta nō est
canonica ꝛē.

D ¶ Ponunt p decisione ppositiones que
sequunt ad examinandū.

¶ Nec assertō ppsita in pcessu publico
si sit erronea ī fide ꝛ moribꝫ nō est dissimu
lanter ptereunda/cū sit scandalosa ꝛ ex de
liberatione posita. Nec assertio est vna
ppositio ꝺditionalis/includēs vnā ꝓsqn
tiā talē/si sentētie nr̄e sunt iniuste/ille etiā
sūt tenēde ꝛ timēde. ¶ Nec assertio ꝺditi
onalis sic resoluta/si sit falsa/est impossibi
lis/patet hec ppositō sic ꝛ pcedēs/ex regu
lis infallibilibꝫ logicoꝝ/addēdo q̄ assertō
p̄dicta ptinet istā vniuersalē/q̄ omes sñie
dicti cōmissarij q̄tūcūq̄ iniuste sūt tenen
de. ¶ Nec assertio falsa est/qm̄ oppositū
ꝓseqntis stat cū antecedēte/qm̄ stat aliqs
sentētias pastoris vl̄ pape ꝛ suoꝝ cōmis/
sarioꝝ nō esse tenēdas/imo nec timendas
dū sūt iniuste. Et ꝫ in multis casibꝫ. Pri/
mo si sentētia lata sit post appellatōnez le
gitimā/vt notauit Innocēti⁹ terci⁹ ī epl̄a
ad archiepm senonen. Secōo si ptineat er
roꝛē intolerabilē/vt notauit idē. Et hoc
mltipliciter p̄t euenire/cū null⁹ pastoꝛ vi/
uens ī terrꝫ/imo nec papa sit impeccabil⁹/
quin possit abuti sua ptāte/cū circūdatus
sit infirmitate. vt dicit ad Heb. Un⁹ casꝰ
est si sentētiet expresse vl̄ etiā implicite ꝓtra
fidē ꝛ scripturā sacrā. Alter si sentētiet in
p̄iudiciū veritatꝫ vite ꝛ iusticie. vt si volēs
rape spōsam alteri⁹/ferat in cōtra nitētes
sentētiā excōicatōnis. Alter si sentētiet in
p̄iudiciū iuste libertatꝫ/vt si volens vsur/
pare ciuitatē vni⁹ p̄incipis ferat sentētiā
excōicatōis ī nolētes eā sibi tradere/ꝛ ita
ꝺ mltis similibꝫ/vt si excōicare velit illos
q̄ suo regi ꝛ suis edictis rationabilibꝫ obe
diunt. Notauit hec Innocēti⁹ vbi pr̄⁹/ꝛ
habet fundamentaliter ex infallibili lege
diuia ꝛ naturali:cui⁹ deductionē hic ob/
mittim⁹. ¶ Nec assertio est impossibilis.
Sequit hec ex p̄cedētibꝫ. Notādo q̄ iura
quibꝫ inniti videt/nō loquunt tali modo
ꝺditionali ꝛ ypothetico. nec dicūt q̄ sñia
pastoris sit tenēda. qꝛ lōge aliud est dicere
q̄ sentētia aliq̄ sit timēda/ꝛ q̄ sit tenenda/
qꝛ tyrānica iniq̄tas etiā timeri p̄t/sꝫ nō te
neri debet/imo ꝓtemni vel perseq̄. ¶ Nec
assertio censenda est erronea ꝫ bonos mo
res/ꝛ canones/patet qꝛ cū spectet ad mo/
res ꝛ canones sic ꝓstat/ꝛ nō est eis ꝓformis
in veritate/imo nec esse p̄t/sic patet ex p̄ce
dentibꝫ. sequit q̄ est eis dissona atq̄ ꝛria.
¶ Nec assertio debet ī fide merito suspe/
cta reputari/patet ex p̄cedētibꝫ. ꝛ ꝫ accipi
endo fidē p obiecto fidei p scriptura sacra
ꝛ iure diuino. ¶ Nec assertio reddit asser
toꝛē suū in fide suspectū/ꝛ ita ꝓsequenter
ad iudiciū fidei rationabiliter euocandū/

q̄ cōpellend⁹ erit vel se exponere/vel reuocare/vl̄ si ꝑtinaciter renuerit/relinquendus
D erit iusticie secular. ¶ Cōsequēter ad aggrauationē dicte assertōis cū ꝓtestatione q̄ ß fit ad finē ciuilē ⁊ ecclesiasticū/⁊ p defensione catholice veritat⁹/⁊ eccl'iastice libertat⁹/⁊ nō ad ingerendū crimē lese regie maiestat⁹/inserunt ꝓpositōes q̄ sequunt ¶ Rex xp̄ianissim⁹ francoꝝ iurauit i sua ꝓsecratōe defendere ⁊ tenere iura ⁊ libertates eccl'iaꝝ regni sui. ¶ Rex idē pluries a viginti annis citra/habuit ꝓuocationē et cōciliū ꝑlatoꝝ ⁊ vniuersitatū regni sui/ad q̄ꝝ deliberatōez ⁊ requestū ꝓcluſit solēniter p arrestuz curie sue supme plamenti/q̄ eccl'ia gallicana i se ⁊ i mēbris suis/ad suas antiq̄s ⁊ legitimas libertates reducere tur/nominatim i collatōe bñficioꝝ/p ordinarios/⁊ i electōibꝫ faciēdis. ¶ Rex idē ⁊ legitim⁹ fili⁹ su⁹ nunc regēs nouissime/post q̄ttuor ⁊ quinq̄ annos/fecerūt idē arestū solēniter publicari cū adiectōe penaꝝ in rebelles ¶ Rex idē debz reputare q̄ sententie cuiusq̄ pastoris etiā sūmi pontific⁹ facte vl̄ late in oppositū mediate vl̄ imediate/sūt iniuste/⁊ ꝓtinēt errorē intolerabilē/ꝓtra publicā iusticiā/⁊ i vsurpatōez indebitā/⁊ ex ꝓseq̄nti nec tenēde sibi sūt/nec necessario timēde/ꝑsertim cū obtulerit in facie ꝓcil̄ general' Constañ./se paratum velle ꝓuidere statui sūmi pontificis sicut alīj reges ⁊ regna/p ꝑte sua. Dicit ß q̄ nō sūt necessario timēde/q⁊ possūt timeri a timoratis ꝓsciētijs/in aliq̄ casu/q̄uis non ob ß sint tenēde. Multuz em̄ refert dicere q̄ sint tenende/⁊ dicere q̄ sint timēde. Et ideo assertoꝝ p̄dict⁹ q̄ addidit de suo q̄ sententie pastoris iniuste sūt tenēde/valde temerarie ⁊ scandalose ⁊ erronee videt fuisse locut⁹/n⁹ iura quibꝫ inniti videt loquuntur modo suo/imo lōge modestius/ita vt possint adꝝ sensū reduci/nō aūt assertō sua modo q̄ posita est/sic̄ patet ex ꝓpositōnibꝫ antedictis ¶ Rex idē ꝓt se tueri ꝓtra ꝓcedētes in eū vl̄ suos/occasione p̄dicta/sic̄ ꝓtra volētes vsurpare possessiones tpales regni sui/imo mag⁹/q̄tū spūalia ⁊ eccl'iastica potioza sunt tpalibꝫ ¶ Rex idē debet habere subditos suos p̄sertim eccl'iasticos/fauorabiles in dicta ꝓsecutione ⁊ obediētes iuxta monitionē ap̄licam debent obedire regi tāq̄ p̄celleti/⁊ ß p̄cipue dū vtit⁹ sua legitima ptāte in obseruatōez pp̄ij iurati/⁊ eccl'iastice libertat⁹ tuitōez. ¶ Rex idē debet ꝓtegere subditos suos/si p̄missoꝝ occasione/⁊ ppter obediētiā si/bi factā/pati habeāt ⁊ assumere causā i se/⁊ sub hac ꝓtectōne subditi tā seculares q̄ꝫ eccl'iastici debēt ⁊ possūt in quiete viuere/nō pl⁹ sapiētes q̄ꝫ oportet ¶ Rex idem p̄t ratōnabiliter ꝓqueri de subditis suis/p̄sertim eccl'iasticis/si in p̄dicta reductōe libertatū inueniant tepidi/⁊ tergiuersatores/⁊ claudicātes/⁊ p̄t ab eis p se aut suos exigere rōnes/quibꝫ mouent sentire cōtra deliberatōes ne dū ꝓcilij sui s⁊ suoꝝ ꝑlatorū/ac vniuersitatū regni sui. Letexꝝ de penis p eundez infligēdis iubet ecclesiastica modestia quiescere/nec hr̄e sermonē.

Tractatus eiusdem

ad ꝓuincialē celestinoꝝ sup̄ ꝓsiculo canti ci marie. Suscepit israel puerꝝ suū. De susceptione xp̄i allegorice p. xxiij. veritates Tropologice vero ⁊ anagogice p. xij. veritates.

Incipit epistola Cācellarij Parisien. de susceptione humanitatis xp̄i ⁊ tropologica.

Prologus.

REuerēdo in xp̄o dño ꝓuinciali celestinoꝝ Fratri Johanni Bassandi. su⁹ Johānes cancellari⁹ parisien. Ea q̄ ad pietatē sūt xp̄iane religionis ⁊ surs̄ū actionis iugiter meditari. Lecinit maria Suscepit israel puerꝝ suuz. Lecinit huic notule sui cantici canticoꝝ mater ecclesia xp̄o iubilās. Tu inq̄t ad liberādum suscepturꝰ hoīez nō horruisti v̄ginis vteꝝ. Qō verbū sub hac ppietate suscipi debz. Est em̄ impropriū xp̄s suscepit humanitatez q̄ factū est. vt xp̄s esset hō. ⁊ hō de⁹. Quia xp̄s de⁹. s⁊ nō semp de⁹ fuit xp̄s. q⁊ nec sp de⁹ fuit hō. nec ex ꝓseq̄nti xp̄s. cū nōdum susceperat humanitatē xp̄s deus. de q̄ suscepꝑ tione colligam⁹ aliq̄s veritates accōmodas. petitioni tue pater honorāde.

Incipit prima veritas.

CHristus per hmōi susceptionē q̄ dicit

c

incarnatio habuit ab instãti sue ꝯceptõis
animã rõnalẽ pfecte beatã ſm portionem
mentis supiorẽ. hec veritas credi debet ꝺ
necessitate salutis.

Secunda veritas.

¶ Christꝰ in aĩa beatificata vt sic cognouit totũ decursũ eccl'ie cũ meritis futuris
ꝛ demeritis hoĩm singulorꝫ. etiã p infusaz
desup cognitionẽ aliaz ꝯz in ỽbo. ꝙlis suo
modo fuit cognitio infusa ade ꝑ statu innocentie. ꝛ angel' pfecti' in sua ꝑma creatione. hec veritas est certa fide tenẽda.

Tercia veritas.

¶ Christꝰ vt beatificatꝰ in aĩa nunꝯz sensit dolorez ꝑ pctis hoĩm quorũcunꝯz nec
ꝑ penis alienis aut ꝑpꝛijs ĩ corpe suo vel
in portione rõnis inferiore susceptis/patz
qꝛ i beatitudine nõ est luctꝰ neꝯz dolor.

Quarta veritas.

¶ Christꝰ vt beatificatꝰ i aĩa habuit summã dẽ pctis oĩbꝫ singulorꝫ hoĩm detestationẽ. q̃ largo ꝛ tropico modo loquendi ꝑt
noĩari displiçẽtia cordis de pctis. vl' extẽsiori trãssumptõe dolor aut tristicia qñꝯz
noĩak'. etiã in deo. Sic̃ est illud Ben̄. Tactus dolore cordis intrinsec⁹/diceretur simili modo de beatis.

Quinta veritas.

¶ Christus ab instãti sue ꝯceptõis ꝯz̃uis
habuerit clarissimã noticiã ꝛ apꝓhensionẽ sue passionis future Et ꝙ aĩaz dulcissime mr̃is ꝑtrãsierit gladꝰ acerbissime passionis. Ipe tñ nõ habuit hmõi passionis
dolorẽ exꝑimentalẽ in corpe q̃lem habuit
dũ cepit tedere ꝛ mestꝰ esse. ꝛ ꝓsequẽter ab
agonia vsꝯz ad expirationẽ ꝑtulit ꝛ sensit
Ueritas illa ꝑ ꝑma ꝑte patet ex p̃cedẽtibus. Sz secundã ꝓcedit cõis oĩm doctorũ approbatorꝫ schola qꝛ sic ꝛ nõ aliter videtur posse saluari illud luce ꝙ ihs pficiebat etate ꝛ sapiẽtia. Experiebaꝫ em̃ ꝑ assiduũ crementũ. noticias nouas reꝝ. ꝛ si nouas noticias sensuales. ita nouas tristicias aut delectatões isto modo.

Sexta veritas.

¶ Christꝰ voluit ab instãti sue cõceptõis
ꝙ btĩtudo sue mẽtis redũdaret in corpus
ꝑ influentiã gaudiosã sic̃ nunc facit in patria Sicut ꝛ aĩa felicissime mr̃is in corpe
glorificato vl' carne dotata. q̃druplici dote sua. Ueritas hec cõcedaꝫ ab omnibus
vt catholica.

Septima veritas.

¶ Christꝰ voluit ꝙ beata mens sua vt sic
sumeret influxũ ꝑtis ĩferioris aut sensualis. ꝛ ß passibiliter ꝛ penose. licet bñ cognouerit ꝑtis penas sensus intellectual'r:imo
ꝛ gaudiose. alioquin nõ fuisset passus voluntarie desiderãter ꝛ ꝓsone diuine volũtati. veritas hec est catholica ꝛ ꝓcessa.

Octaua veritas.

¶ Christꝰ voluit ꝙ ꝑcognitio sue passionis quã habebat ex visione verbi. vel etiã
ex reuelatõe in rõne inferiori descenderet
aut redũdaret in sensualitatẽ sic ꝙ a parte
sensuũ dolor exꝑimẽtalis susciꝑet' qualis
in agonia vel ĩ tota passione. aut etiã q̃lis
fuit ꝑ decursũ toti' vite nũc aũt miscendo
leta cũ tristibꝫ. Sic̃ eĩ puer ꝛ insci' flebat
sic sugendo btã ubera ꝓsolabaꝫ ꝛ arridẽti
mr̃i blandus erat. Stultũ est em̃ dicere ꝙ
nunꝯz gauisus est aut letat⁹ exꝑimentali
ꝓsolatõe. Nõ em̃ ꝑdiderat gustũ ciborũ
aut tactũ suauiũ. sz nunꝯz in viciũ

Nona veritas

¶ Christus voluit ꝙ dilectissima mr̃ sua
dolorez ꝛ ꝓsolatões haberet ĩ vita sua iuxta modũ sue ꝓuersatõnis. ad ipm̃ filiũ ꝛ
ad virginalẽ sponsũ ioseph ꝛ ita ꝓportionabiliter respectu ꝓrimorꝫ. Nõ em̃ fuit inciuilis. aut agrestis. aut lapidea. ꝛ insensibilis gl'iosa mater sua.

Decima veritas.

¶ Christꝰ voluit dilectissimã matrẽ suã
dolorez ꝛ penalitates hui⁹ vite destitute
susciꝑe. Nedũ volũtarie pure sicut susceꝑit. sz ex ꝓditõe nature viatricis descẽdẽtis ab adã ꝛ cũ necessitate ꝓtrahẽdi originale pctm̃ sic̃ alij ꝑ generatõez viri ꝛ muli
eris ꝓcepti. nisi gr̃a supnatural' ꝓuenisset
casũ in ß originalis culpe p̃cipitiũ. factuz
est ꝓinde ꝓsequẽter ĩ maria ꝯztũ ad naturę debitas ex originali sic̃ in alijs sanctificatis aut baptisatis nisi ꝯztum ex ꝑriuile
gijs ꝛ gratijs spũalibꝫ fuit adiuuata. Ueritas hec ꝓbabili pietate cordis credi ꝑt.

Undecima veritas.

¶ Christꝰ ꝑseruãdo matrẽ suaz ab originali nõ ob ß dedit dignitatẽ eq̃lem sibĩ ꝑi
etiã ſm humanitatẽ viatricẽ. Nõ qꝛ nũcꝯz
xꝑs habuit necessitatẽ originale pctm̃ cõtrahẽdi qꝛ nõ descẽdit ꝑ naturalẽ ꝓpagationez. ꝓpterea rõ sumpta ex hac eq̃litate
ꝙ maria ꝓtraxit originale ꝓsus est inualida. Silr ꝛ altera ꝙ maria nõ indiguisset
redemptõe. Hc valeret apl'i ꝓseq̃ntia. xꝑs
ꝑ oĩbꝫ mortuꝰ est. ergo ꝓ̃es mortui sunt

ℏ inquã argumẽtũ potiꝰ est ad oppositu3 Quia si xp̃s fuit oĩm pfectissimꝰ redẽptor morte̅ p oĩbꝫ sustinẽs decuit q matrẽ pfectissime redimeret. ℏ aũt nõ potuit ꝓueni enti fieri q̃ ꝑseruãdo ne caderet potiꝰ q̃ iã lapsã releuaret. Ueritas hec ꝓbabilis ẽ ⁊ pia. Sup q̃ mi3 est q nõnulli volentes virginẽ bñdictã sup̃ limites honorare ꝑdicant nihilominꝰ q ꝓtraxit originale sicut vnꝰ de quo infra.

Duodecima veritas.

Christꝰ ꝓtulit matri sue ab initio. ⁊ cõsequẽter illas ⁊ tantas gr̃as q̃s ⁊ quantas cognouit esse ꝓ ueniẽtes ẽm ordinẽ sue sapiẽtie. ⁊ in hac veritatꝫ soliditate debꝫ esse ꝓtentꝰ q̃libet xp̃ianꝰ q̃ tũcũq3 sibi deuotꝰ. Ẽtra mẽ q ꝑticularisata ꝓconia magis ad deuotionẽ mouẽt. aliq̃ pios animos placet adiungere aliq̃s veritates sup̃ istis ad vtrumq3 libratas.

Tredecima veritas.

R Christꝰ humanitatẽ suscipiẽs dolores nr̃os sola volũtate ñ necessitate portauit i corpe suo. ⁊ vere languores nr̃os ipe tulit ꝑsertim i cruce. ⁊ ℏ cũ tanta acerbitate. quantã voluit deꝰ ẽm ordinez sue sapiẽtie ipaz humanitatẽ passibilẽ tolerare. Ueritas hec cõsonat vltime veritati tradite de maria. Et sufficit ad salutẽ q de xp̃o tenetur sĩmatim fide certa ⁊ necessaria. Temerariũ ꝯo est asserere q dolor suꝰ fuit intensior ⁊ acerbior q̃litatiue q̃s afflictio oĩz alioz hoĩm sĩmul. ĩmo q̃s ⁊ dãnatoz.

Decimaquarta veritas.

Christꝰ nõ habuit ab instãti ꝓceptõis oẽm illũ dolorẽ vsq3 ad instãs mortis sue q̃lẽ ꝓtulit in cruce aut pri p decursũ penalis vite sue. Et oppositũ scribẽdo vl̃ ꝑdicando asserere est temerariũ falsũ ⁊ ꝑsumptuosũ. Decimaquinta veritas

Christꝰ potuit dare mlt̃as gr̃as humanitati sue ⁊ dilectissime matri pure gratis q̃s tñ actualiter ⁊ de facto non ꝓtulit. Et oppositũ asserere ẽ falsũ ⁊ temerariũ ĩmo hereticale. Patet hec secũda ps q xp̃s potuit ab vtero mr̃is sue dare de potẽtia absoluta impassibilitatẽ sue hũanitati q̃lem habet ꝺ ꝑsenti. sil̃r ⁊ mr̃i sue saltẽ post ꝓceptionẽ bñdicte ꝑlis sue. Et ꝓstat certa fide q neutz fecit.

Decimasexta veritas.

Christꝰ potuit dare sue humanitati. et matri sue p statu vie. gr̃as alias q̃s cõtulerit de facto. ⁊ si ꝓtulisset ℏ vtiq3 fuisset decens dare vl̃ dedisse q̃liter tũc facere ñ erat decẽs ẽm ordinẽ sue sapiẽtie. Ueritas hꝫ sil̃is est ꝓcedẽti. Sz addit aliud de decentia p quo fit veritas sequẽs.

Decima septima veritas.

Christꝰ potuit ⁊ ꝑt mlt̃a facere ⁊ ℏ decet eũ ergo fecit aut faciet. ꝓsequẽtia talis q̃ fit a multz sepe fallit p fallaciã petitõnis principij. qz videlicet ꝑsupponit i minori ꝓpositõe. qꝺ est eque ignotũ vel ignotius q̃s principale Rõ qz nihil decet deũ facere nisi ẽm q vult fieri/recte p oppositã ꝓsuetudinẽ ad volũtates creatas q̃ ideo volũt agere qz ꝑsentant eis aliqꝺ obiectũ sub ratione boni aut ꝓueniẽtis ⁊ ideo agunt qz videt eis bonũ. ⁊ nõ ideo illud est bonum aut decẽs. Causa est. Non eñ sunt regule prime sz regulate a prima bonitate.

Decimaoctaua veritas.

Christꝰ nescit aliq̃d velle qz decẽs nisi a seipõ. aut si ab altero ℏ ẽ p reuelationẽ. l̃ opis exhibitionẽ. ⁊ ℏ argumẽto a posteriori ⁊ nullo modo a priori. Uñ sic̃ xp̃s solꝰ nouit patrẽ ⁊ se ⁊ spũm sanctũ. nõ excludẽdo ipos patrẽ ⁊ spũm ꝓpter vnitatẽ essentie. Sic solꝰ scit q̃d deceat eũ ad extra producere. qz solꝰ scit q̃d vult agere ⁊ cui voluerit reuelare Decimanona ꝓitas.

Christus si asserit aliq̃d ad extra facere debere qz decet eũ sic facere fallit asserens modo tacto qz ꝑsupponit qꝺ est eque vel plꝰ ignotũ. vt si q̃s ita palogizet xp̃s potuit cõicare mr̃i sue ĩ vtero q gl̃iosa ⁊ ꝓsummate felicitatꝫ nasceret. ⁊ ℏ decuit ipm facere. qz decuit eũ matrẽ honorare g̃ sic fecit. Cõstat q ꝓclusio hereticalis est. ⁊ tñ ꝑmisse cõiter assumunt. a nõnullis in assertionibꝫ suis ꝓfirmãdis.

Uicesima veritas.

Christꝰ nõ cõicauit mr̃i sue statim dũ ꝓcepta vel nata ẽ vsum pfecte rõnis q̃s ℏ potuisset. ⁊ si fecisset decuisset. Et oppositũ asserere scribẽdo vl̃ ꝑdicando est penitus temerariũ sic̃ ⁊ q nunq3 somniauerit aut qꝺ in oĩ somno semp actu deuz ꝓtẽplata fuerit ℏ in via. Qꝺ aũt ex scripturis sanctꝫ autoritatẽ nõ habet iunge nec ex p̃babili rõe. eadẽ facilitate ꝓtemnit q̃ ꝓbat.

Uicesima prima veritas.

Christꝰ potuit ꝓferre dilectissime mr̃i sue cognitionẽ lucidissimã totiꝰ decursus vite sue ⁊ filij. cõfestim dũ nata est. ⁊ si hoc

fecisset ꝑ vtiqꝫ decuisset ergo fecit. temerariū est ⁊ ꝓtrariū sanctꝫ doctoribꝫ ꝑ inferre. Cōtrariū insup videt euāgelice doctrine sic asserere factū esse. Hiēdē ꝓditus fuit ihs ignorāte maria ⁊ ioseph/ ideo dolētes p triduū q̄sierūt ipm/ ⁊ nō intellexerūt respōsuꝫ pueri ihu. Nesciebatꝫ inq̄t q̄ in his q̄ p̄ris mei sūt oportet me esse ⁊ ita in multis Ꝙz nō ob ꝑ dicēda fuit ignorātis btā ỽgo si nō scierit oīa. Dicit em̄ ignorātia p̄uationē sciētie debitā inesse. ⁊ ex ꝓsequenti culpā. nō sic nesciētia q̄ in angel repit.

Uicesimasecunda veritas.

¶ Christꝰ etiā si dederit acceleratōez vꝰ rōnis mīi sue sic opinant aliq̄ pie de exultatōe Johis i vtero. nō optuit tñ i talibꝫ gratijs ꝓseuerātiā esse q̄uis sine p̄nia ⁊ retractatōe sint dona dei. Sūt ei sine p̄nia supplēdū est ꝑ modo q̄ donant quedā ad mozulā paruā. q̄dā ad tps maiꝰ. q̄dā i eū patet i gratijs gr̄is datis i ꝓphetijs ⁊ gratijs sanitatū q̄ durāt ad tps.

Uicesimatercia veritas.

¶ Christꝰ si ꝙquirit a talibꝫ cur matrem suā honorauit i gratijs istis. ⁊ nō in alijs oībꝫ q̄bꝫ poterat. Rñdeas q̄s es o bō vt inuestiges sensū dñi q̄s es vt ꝓsiliariꝰ ei? fias. q̄s es vt p̄sumas dicere cur ita facꝫ. ponat ḡ hūana loq̄citas digitū ori suo ⁊ terminis suis ꝓtenta sit.

Uicesimaquarta veritas.

¶ Christꝰ posuit termios nr̄e ꝙquisitōis vt nō liceat ꝺ diuis alia vel aliter asserere q̄ q̄ ex diuis scripturꝫ habent. vl̄ euident ꝓcludunt vl̄ ab eccl̄ia q̄ spūsctō regit credenda traduntꝫ/ hec est regula bti dyonisij pl̄ies repetita. Ceteꝝ ꝺ opinione temeraria vl̄ pbabili vl̄ de credulitate pia latiꝰ ꝑ dici put alibi notauim?. Et ꝑ vnū placet repetere ꝑ q̄d sit piū credere aut q̄ ꝓpositiones ꝺ pietate fidei sūt censende. Dēs ille scilicet q̄ nec euidēter sequunt ex ꝓtentis i sacra scriptura. nec etiā euidēter repugnāt ⁊ edificāt charitatē. vl̄ ꝺuotōez p̄ cordis temerarie nihil asserētis/ tales sūt narrationes sctōꝝ patꝝ/ tales deuote recogitatōnes circa totū euāgeliū decursū. erga xp̄m ⁊ matrē suā. ꝓsiderāda mlta nō explicita/ quēadmoduꝫ fieri potuerūt vl̄ q̄d egerint ihs ⁊ ioseph ⁊ maria ab initō vsq̄ ad mortē ioseph/ q̄liter pceſſū est i iosephino carmine heroice. Qualiter etiā iducūt doctores illud miscōia ⁊ ỽitas obuiauerūt sibi iusticia ⁊ pax osculate sūt q̄si sint res aiate innicē colloquētes ⁊ ꝓcludētes dñs dabit benignitatē terra nr̄a dabit fructū suū qꝺ vtiqꝫ ꝓstat factū dū suscepit deꝰ isrl̄ puerū suū.

Allie veritates duodecim.

Subiūgunt alie duodecim veritates ꝓpinquiꝰ ad interrogatōnē tuā p̄ amātissime terminos nō deserēdo susceptos.

Prima veritas.

Susceptio scti isrl̄ nr̄i fuit p allegoriā incarnatio ỽbi. p tropologiā ỽo ⁊ anagogiā susceptio scti isrl̄ pueri sui est hoīs per gr̄az iustificatio. ⁊ ip̄i? ad ꝓtemplatōez celestiū eleuatio. Nūc p intelligētiā/ nūc per simplicē fidē. cū deuotōe q̄ mentē eleuat i deū p piū ⁊ humilē affectū nūc p vtrūqꝫ p intelligētiā. s. ⁊ deuotōez fide spe. charitateqꝫ subnixā. Secūda veritas.

¶ Susceptio tal̄ mistica nutrit marie et roborat p susceptōez dignā benedicte eucharistie sacr̄i q̄ deus ipe sumit recolit memoria passionis eiꝰ. mēs implet gr̄a. ⁊ future gl̄ie nob pignꝰ dat. q̄ sup re tractatus est spēalis i notulā cānici marie. Esuriētes ipleuit bonis. Tercia veritas.

¶ Susceptio isrl̄ pueri sui dei q̄uis possit agnosci p pbabiles ꝓiecturas ab illo q̄ suscipit nō tñ euidēter reuelatōe sup ꝑ nō habita. Signa q̄dā sūt si q̄s sit isrl̄ p certā fidei illuminatōez seu visionē. si sit puer ñ sensibꝫ ꝛz malicia p humiliatōez. si sit possessio dei. i. seruꝰ p dignatiuā adoptionē i charitate q̄ patiēs est ⁊ mitis sub sua/ ui iugo xp̄i. Quarta veritas.

¶ Susceptio p gr̄az gratū faciētem nos semp latet ad certū q̄tenꝰ impleamꝰ illud Seruite dño i timore. Et ne seruitꝰ mesta ⁊ q̄uis videat. Exultate ei. Uerꝝ ne sit exultatio dissoluta iungit cū tremore. Et subsequit apphendite disciplinam.

Quinta veritas.

¶ Susceptio gratificās videt hic in via potissimū cognosci p cordis sentimēta sumendo corꝫ p toto eiꝰ triclinio ꝑm triplex cenaculū mētis. s. ⁊ orōnis ⁊ aie iuxta tractata sup hac de cacordi psalteriū marie fidicula. Dispsit supbos mēte cordis sui. p/ sentiā inq̄t ỽbi Bernardꝰ ex motu cordis accepi. Sic alij fere oēs ꝓtemplatōi vacātes signa tradiderūt. nūc hec. nūc illa multiplicia valde variaqꝫ cordis sentimenta vsq̄ ad pfusionē lacrimaꝝ de q̄bꝫ nō est ꝑ

dicendū p singula. Sz sub cautele gene/ralis monitione sistendū.

Sexta veritas.

¶ Suscepto gratificās stat frequēter si/ne quibusdā sentimētis actualiby cordis. patet in puerꝭ baptisatꝭ. patet in iustꝭ dor/mientiby aut in solo grē habitu sine q̄is actione gratꝭ deo simul ꝛ acceptis.

Septima veritas.

¶ Suscepto gratificās sepe fit ꝛ est ī suo actu intrinseco ꝛ formali elicito vel exteri us impato sine pceptibiliby certitudinal'r grē sentimētis ī corde vel sensiby. patet in actiuis p varia distractꝭ. nullā ī corde suo spūalium sentimētoꝝ molliciē. aut liq̄fa/ctionis suauitatē habētiby. ímo maxima ꝓpianoꝝ ps. absq̄ taliby sentimētis alias seruit deo. q̄s iudicare damnādos vel ex/tra statū salutꝭ. ob ꝙ esse/puersissime est te meritatis ꝛ intolerabilis arrogātie. apud illos q̄ sentimentis hmōi crebro gaudent q̄ suā ī illis totā salutē ponūt ꝛ gloriā Sz heu sepe q̄z pfunde fallit eos stulta p̄sum/ptio cordis sui. q̄z frequēter illudunt a de monio meridiano. qꝛ supbia merek illudi deniq̄ merek etiā dū eucharistiā suscipit illud impcatū p psalmistā fiat mensa eorū coꝝā ipsis in laqueū cū ceterꝭ que sequunt sub trinodecimo numero maledictis.

Octaua veritas.

U ¶ Suscepto eucharistie gratificās q̄is nō fiat nisi sit aliq̄s in gr̄a gratū faciēte nō tñ inducit semp nouū peccatū nisi in cō/temnente. Potēnit aūt q̄ se scit habere im pedimentū legitimū ne suscipiat aut q̄ nō habuit ꝓbabilē sue ꝓsciētie examinatōez iuxta modū cōmuniter requisitū vt suuz cognosceret impedimentū ꝛ cessaret a cō/munione vel tolleret nexū suū siē p ꝓfessio nē si ꝓscius est sibi culpe mortalis. Aut si p statutū regule sue sit artat⁹ de venialiby ꝓfiteri licet dura videak hec hortatio nisi forte p grauiby ꝛ mltis venialiby valde di sponētiby ad mortale aut ꝓpinq̄s multū.

Nona veritas.

¶ Suscepto eucharistie si dimittak qꝛ ñ pcipit accessur⁹ sentimēta deuotōis actu alis ī lacrimis ꝛ similiby si tñ aliunde sit si bi bñ ꝓscius de carentia impedimēti stul te agit si sit temp⁹ ꝛ loc⁹ aliunde. ratio est qꝛ magnis bonis se ꝛ suos primos ꝓuat ꝛ defraudat damnatōez incurrēs/ de su sce pto talento ordinis nō multiplicato. Si bi tñ absit gloriari si sentimēta nō sentiēs deuotōis/ si sicc⁹ ꝛ arid⁹ animo sit mons gelboe sine roze ꝛ pluuia si ñ timeat lapsū qualē aliq̄s patiunt gloriantes ō sentimē tis suis qꝛ si demones in viridi dei pmissi one ꝙ faciūt: in arido q̄d fiet

Decima veritas.

¶ Suscepto gratificās si querit̄ piculo se cognosci p curiositatē in quolibet hoie tñ ꝙ maxime periculosū est in feminis ꝛ te nacis appēhensionis ꝛ auiditatis temera/rie penetrādi secreta dei Sunt ꝛ lapsus ꝛ illusiones peruissime. diligūt tales aliq̄s deū velut adultez cōcubitu fornicario. q̄ re: sane qꝛ delectatōez sentimentoꝝ ipsius dei solā nō plurificationē bonoꝝ sūt ope/rum req̄rētes Sz perdes oēs deus qui fornicantur abs te.

Undecima veritas.

¶ Suscepto gratificans apud tales de vtroq̄ sexu sepe fit in laqueū nō data sed accepta occasione scandali. dū fiūt idigni oꝛes susceptōe dignissimi sacramēti quo scilicet post talia sentimēta. ꝛ nō aliter di/gnos se ad suscipiendū semet existimant/ longe facti de q̄ legit̄ Neminē iudicās ne minē ꝓdemnans. oīby cōpatiens sanctus martin⁹ erat. Nec aliter p agathon vl' pa storē est pceptū Nā inq̄t in omi re dic Tu q̄s es. ꝛ ne iudices quēq̄z. Sed nec atten/dunt aliud sue temeritatis repssiuū ꝓsiliū Nō accipe fiduciā ímo accipe fiduciā. sed de sola dei misericordia. nō de tua sentim̄ toꝝ iusticia/ sordida nimis ex se sicut pā/nus menstruate: quē nō exterreat illō apo stolicū. Nihil mihi ꝓsci⁹ sum: sz nō in hoc iustificat⁹ sū. sz nec meipm iudico: q̄ me iu dicat dñs est. Sic habita in adiutorio al tissimi secure dices deo Suscepto oꝛ meus es qꝛ quē suscipis in sacramēto ipe magis te suscipit māducat ꝛ bibit incoꝛpando.

Duodecima veritas.

¶ Suscepto gratificās dū visa est apud multos colligi p meditationē assidnā pas sionis ihu xpi causaliter de p accidens de supbo vsu suo homiby ō vtroq̄ sexu dure multū austeritatis in vita/ plurimas he/reses ꝛ deliramēta. ꝛ tandē in abomīnan/dissima carnis sentimēta plapsi sunt ꝛ in/nominaliter maculati/ sunt in exemplum veteres ꝛ noui fratricelli ꝛ sozelle begardi ꝛ begarde seu begute de quiby nō est ꝙ di/cendū p singula. Sufficerit tāgere aliq̄s

passus scripture. cuiusdã q̃ nõ ĩ om̃ib⁹ sa
tis sobrie videt̃ esse locut⁹ q̃uis ĩ hac sce/
lerata secta iam tacta fuerit. seuerissim⁹ ⁊
laudand⁹ sicut in aliis multis. verũtamẽ
in multis ꝯtra p̃dictas veritates speciali
ter de priuilegiis xp̃i ⁊ marie ⁊ penis suis
min⁹ sobrie scripsit ⁊ docuit Et q̃s est hõ
q̃ viuat ⁊ nõ peccet. Quis est hõ q̃ nõ pati
enter rep̃hensionẽ debeat accipe charitat⁹
qualẽ ꝯscius ego sum mihi velle fieri q̃ h⁹
scribo. Rursus ꝑ eũ null⁹ extollit̃ stat⁹ ni/
si ille qualẽ notat se tenuisse ꝯformiter ad
feminas aliq̃s magne vt asserit eleuatõis
⁊ ꝓphetici spũs. quaꝝ tñ doctrine sunt su
specte iubẽte apl'o qui habebat spũm dei.
mulierẽ docere nõ permitto. Scd̃o addit
iteꝝ licet nõ semꝑ eo ordine quo ponunt̃
ista/ait inquã q̃ ꝑ tales inueniret̃ xp̃s qui
tũc suo tp̃e perdit⁹ erat: ⁊ abscõsus ab ec/
clesia. ⁊ q̃si iacens mortu⁹. Rursus q̃ sta/
tus iste terci⁹. ⁊ cito manifestand⁹ erit de/
structiu⁹ status phariseoꝝ modernoꝝ q̃s
notat p̃latos cũ clero ⁊ religiosos omnes
maxime fratres minores q̃ nõ viuũt vita
xp̃i crucifixi. neq̃ vt su⁹ nuncius frãcisc⁹.
⁊ sancta clara vexilliferi ih̃u xp̃i/cũ cruci/
fixa vita sua. Sũt ⁊ iam habite reuelatio
nes vt dicit sup illo. ¶ Rursus attẽde pr̃
oculatissime q̃ cepit error iste a ioachim
ponente triplicẽ legẽ s̃m tres ꝑsonas. pri/
ma pr̃is ꝑ moysen. scd̃a filij ꝑ xp̃m. tercia
spũssancti ꝑ euangeliũ eternũ cui⁹ nõ erit
finis. legat̃ ergo text⁹ expositõis isti⁹ sup
nũc dimittis ĩ fine. ⁊ expositio sup illud d̃
perditõe ⁊ inuentõne iesu. ⁊ alibi pluries.
Attendat̃ ergo sol⁹ finis in acerrima sati/
ra seu tragedia magnis boatib⁹ inuehẽte
ꝯtra stat⁹ omnes maxime suoꝝ. viderit q̃
zelo viderit. quo edificatõnis auditu fru/
ctuoso multi iudicãt q̃ nõ s̃m scientiã At
tẽto q̃ ꝓ cognomine vult noĩari maxim⁹
peccatoꝝ q̃liter ergo nõ pri⁹ auferabat tra
bem de oculo suo q̃liter obsurduerat ad il
lud ꝓbrum. medice cura teip̃m. diceret q̃
ex humilitate sic iudicari vult. Sz si non
ex veritate. quid nisi vanitas ⁊ dãnabilis
vanitas. Si ex sensus intimitate se ita iu
dicari volebat. attenderit ne paulus ĩmo
maria plus paulo p̃cellebat in hac laude
vt non iam ipse maxim⁹ aut primus esset
peccatorum quia nõ humilior plus oĩb⁹.
¶ Ampli⁹ arguit de heresi doctores do/
ctissimos cũ Innocẽtio tercio q̃ ponunt
substantiã panis post desitionẽ corꝑis xp̃i
destructis panis ⁊ vini speciebꝫ iteꝝ d̃ no
uo creari. Sunt alie sup hac re positõnes
sz ista quicq̃d difficultatis habeat seu ha/
bere videat̃. non est heretica appellanda.
potest em̃ de⁹ creando reparare destructũ
idẽ in numero. ⁊ si nõ generãdo modo na
ture. Quicq̃d d̃ paruulis affirmare p̃sum
psit cõtra omniũ doctoꝝ cõmunẽ scholaꝫ
q̃ pueri in limbo nõ baptisati acriter pu/
niantur pena ignis sensuali. ponereq̃ vi/
detur q̃ in afflictõne carent om̃ino ratõis
iudicio ⁊ libertate arbitrij. Sed nõne do
cumenta plura scripsit bona: ⁊ vtilia ⁊ de
uota scripsit (Fatemur ĩmo libere cõfite/
mur) ⁊ nunc stetisset in isto sal⁹ sua/vtinaꝫ
ꝯformasset se doctrinis illoꝝ quos allegat
q̃nq̃. Sepe em̃ magnas partes excerpit
⁊ rapit in ꝓpria forma tacitis auctoꝝ no/
minib⁹. nescim⁹ si par esse voluerit esopi
cornicule. plumis aliaꝝ volucrũ se ornat⁹
creber fuit apud istũ bonauentura cũ suo
breuiloquio. sz vix nominat⁹ ex illo. Mlt
ti sũt p̃terea sermones sub ꝯtextu sue locu
tionis quos in forma legim⁹ apud libros
alios nõ modice vetustatis. Postremo ñ
rememoram⁹ ista detractõis malignãtis
zelo quantum ꝯsciẽtia testis est. sz cautele
prudentis ⁊ cõmonent⁹. studio q̃ten⁹ reli/
giosi simplices ⁊ inscij theologie nec habẽ
tes spũm discretõnis spirituũ in deuotis
apparentib⁹ sentimẽtis falli valeant in le/
ctura vl' studio sub feruore nouitio sub in
discreto iudicio q̃ liber tot⁹ sit euãgelicus
qꝛ d̃ euãgelio loquit̃. Sic pr̃ optime no/
tasti mihi de q̃busdã. habẽt em̃ aq̃s paten
tes ⁊ publicas sancte sapiẽtie ꝑ doctores
approbatos/non est necesse ip̃os obedire
meretricule dicenti. Aque furtiue dulcio/
res sũt ⁊ panis abscõsus suauior. Siml'
hec interim scripsim⁹ ꝯformiter ad tracta
tulũ istũ q̃ d̃ examinatõe doctrinaꝝ cõpo
sit⁹ est q̃ ad ꝑtẽ primã. Et de reliq̃s tribus
vltroneo ⁊ deliberato ꝯsilio siluim⁹. Hec
habuim⁹ pr̃ religiosissime siml' ⁊ prudẽtia
p̃stantissime/q̃ currẽte calamo linguã ani
mi feruẽtis exprimente volui satisfaciens
tue petitioni notare ꝑ cedulã istã. Sb̃ an/
no dñi. M.cccc.xxvi. decimaocta. decem
bris de mane vsq̃ ꝓpe meridiẽ ꝯsonãs te/
xtui qd̃ exponendũ erat in manib⁹ de can
tico marie canticoꝝ. Suscepit isrl' puerũ
suũ qd̃ inchoabã dũ mei capella visitauit

benignitas tua mihi iure colēda. vale vale

Finit epistola cancellarij Parisiensis de susceptione humanitatis xpi allegorica. anagogica. ⁊ tropologica.

Epistola Johannis

de Gerson ad fratrem Bartholomeū carthusieñ. super tercia pte libri Ruysbroech de ornatu spiritualium nuptiarum

Venerabili patri ⁊ bone simplicitatis fratri in christi charitate dilectissimo fratri Bartholomeo carthusiēsi Su⁹ Johānes Cancellari⁹ indignus ecclesie parisiēsis Nuptiarum agni pticipem fieri. Pridem librum quendam per te habitum cui⁹ titul⁹ est de ornatu spiritualium nuptiarum in transcursu legeram. nouissime illum attentius relegens cōperi mlta ibidem tradi salubria ⁊ alta documēta. Nam prima pars instruit ad vitam actiuā. Secunda ad vitam spiritualem que affectualis dici potest inducit sub varijs ⁊ pulcrissimilitudinum manuductionib⁹ ⁊ tropis quorum intelligentiam soli experti plene concipient. Sunt nempe ex eis que in affectu plus aguntur q̄z in intellectu ⁊ q̄ percipiuntur amplius saporis cuiusdam intimo gustu q̄z ratiocinatione vel discursu Tercia pars notificare nititur que sit excellentia vite contemplatiue. que beatifice visioni in anima approximat. Tradūt quidam sicut accepi. q̄ prefatum librum ydiota vnus sine litteris composuit. Exinde non sine miraculo ⁊ inspiratione diuina ipsum fuisse confectum patēter astruunt. Exquo consequens esset omnia contenta in eodem esse verissima sanctissima q̄. Sed meum quale sit super hac re iudicium tibi nō esse celandum decreui ne forrassis incerta aut falsa pro veritate certa. aut diuina amplecti contingeret. Scis quid iubet apostolus. Doctrinis varijs ⁊ peregrinis nolite abduci. Sūt vt meus interim est iudicium due partes priores satis vtiles in quibus nihil deprehēdi qō nō possit salua fide ⁊ morum puritate saluari quāq̄z modestum lectorem in multis efflagitent. ⁊ talem qui non sit penitus expers earum que secūda pars loquitur affectionum. Ceterum stilus ipse libri non sordidus est nec abiectus. Certe tamē induci nequeo credere librum ipsum fuisse conflatum per os ydiote quasi per miraculum. Stilus enim ipe magis sapit ⁊ redolet humanam eloquentiam q̄z diuinam. Nam ⁊ poetarum verba vt therentij ⁊ boetij ⁊ philosophorum sententie ⁊ rōis cursus ostendunt palam illic studiosam industriam ⁊ diligentie laborem diuturnum precessisse. Plane impar valde est stil⁹ diuine scripture prophetarum ⁊ euāgelistarum ab hoc loquendi genere Quāuis hic. diceret pertinax asserror oppositi. q̄ deus scientiarum domin⁹ est. habens facultatē nunc hoc. nunc illo modo scribendi p ora scribarum suorum. fatemur ita possibile fieri. Sic autem in proposito satis constitisse nō elucet. presertim quia testatur autor seipsum latinis verbis plurimū desudasse. Hoc vero cur oportuisset si fuisset tantūmodo calamus scribe velociter scribentis/spiritūsanctum loquor/qui tarda molimina nescit ⁊ cuius velociter currit sermo. Verum alia potior ē ratio que me non ita sentire compellit Siquidē tercia pars eiusdem libri prorsus repudiāda rescindendaq̄z est tanq̄z vel male explicata. vel plane abhorrens ⁊ discrepās a doctrina sana doctorum qui de nostra beatitudine locuti sunt. Nec stat cum determinatione expressa decretalis ponētis beatitudinem nostram cōsistere in duobus actibus visione ⁊ fruitōne cum lumine glorie Et si hoc ita est in beatitudine cōsummata q̄ deus non est visio ⁊ claritas nostra essentialis sed tantū obiectalis. quāto magis erit hoc alienum in beatitudinis quadam assimilatione imperfecta quā fas haberemus hic degustare in via. Ponit aūt tercia pars libri prefati q̄ anima perfecte cōtemplans deum nō solum videt eum p claritatem que est diuina essentia ꝫ est ipsamet claritas diuina. Imaginatur enim sicut scriptura sonant/q̄ anima tunc desinit esse in illa existentia quā prius habuit in ppio genere/⁊ cōuertitur seu transformatur ⁊ absorbetur in esse diuinum/⁊ in illud esse ydeale defluit qō habuit ab eterno in essentia diuina. de q̄ esse dicit Johes

in euãgelio. Nõ factũ est/in ipso vita erat Et hoc esse ꝑsupponit autor iste causã nostre ẽxistentie temporalis. ⁊ esse vnũ cũ eo ffm essentialẽ existentiã Addit q perditur anima ꝓtemplãtis in esse tali diuino abyssali/ita vt repibilis nõ sit ab aliqua creatura. Similitudo talis possz adduci que nõ tamẽ ab ipso ponit. si gutta modica vini in mare dilaberetur constat q mox absorpta cõuerteret in illud. ¶ Nec positio deficit in multis. Quãꝫ nõ facile induce bar aliquid falsitatis suspicari in illa tercia parte quãdo in alijs prioribꝫ tot vera altaꝫ ꝓspexerã qñ etiã legebã obtestationes autoris ne cito damnaret a nõ intelligentibꝫ ne pessimarent. Et qz pfecto prior debet esse doctor oĩs ad pie interp tandum dicta aliena si fieri possit absꝫ fidei ⁊ simpliciũ periculo ꝫ ad rigide condemnandũ. Et vero diligẽs ⁊ repetita inspectio dictoꝝ illorum magis ac magis ĩ illis errorem aperuit. Nec autem sũt pauca de dictis suis excerpta ad litteraz. Dit em̃ secũdo capitulo tercie partis. In ipsa quidẽ sui vacuitate p fruitiuũ amorẽ spiritus perdit semetip̃m. Deniꝫ claritatez nullo intermediante suscipit ac sine intermissione ipsa fit ea claritas quam accepit Et tercio capitulo dependetꝫ nostrũ esse creatum ab esse eterno ⁊ ffm essentialez existentiam vnũ cũ illo est. Sequit vniuersi quoꝫ supra sui creationẽ in vite cõtemplatiue altitudinẽ sublimati/vnũ sunt cũ hac deifica claritate/imo ipsa claritas ipi sũt. vident proinde sentiunt ⁊ inueniũt p hoc deificum lumẽ se ffm esse vitãꝫ suã in creatam. eandẽꝫ fore simplicẽ diuinitatẽ abyssum. Sequit/atꝫ cũ eo quo vidẽt et qõ vident lumine idez fiũt. Et primo capitulo dixerat. Uniuersi deuoti spiritus vnũ cũ deo pfundo amoris defluuio sicut defecti nõ quomodolibet quidẽ vnũ sz id ipsum qõ est ipa in se essentia dei eo modo quẽ beatifica beatitudo. Et q̃rto capitulo exp̃sius ait. Illuc spirit⁹ est supra seipsum trãslatus ⁊ deo vnificatus gustãs videnscꝫ in vnitate viuide abissus in qua se se ffm esse suũ increatũ possidet immensas diuitias q̃ ipemet iuxta eũ modũ quo eas deus gustat ⁊ videt. Et his ⁊ similibus dictis intentionem autoris fuisse quãlẽ diximus. Necꝫ em̃ de ipa que latet aliunde. ꝫ ex scriptis suis sumi potest certitudo. Nz si deficit autor in explicando sicut palam aut errat aut deficit sibi imputet qui nõ solum litteratis doctiscꝫ. sed indoctis etiã ⁊ rudibꝫ taliter locut⁹ est. ¶ Sed neꝫ ãmirari vel indignari quispiã debz. nec de temerario iudicio arguere eos q̃ legentes eũ p̃sertim imbuti in sacris litteris intentionem suã ex verbis colligũt/collectã examinãt/ examinatã se dicunt intelligere. ⁊ intellectã si erronea est reprehendere nõ omittunt. Nõ enim maioris sanctioris ue autoritat̃ est autor ꝫ sanctissimi diuinissimiꝫ theologi doctores nostri/qui tñ dicta sua alioꝝ examini libero. vt Aug. ait. iudicãda reliquerũt. Deniꝫ materia tercie partis nõ est de illis q̃ per defectũ ⁊ experientiã sz per intellectũ sanctis inspiratum/cognoscuntur ⁊ scripta sunt. Horuz autẽ noticia ⁊ dijudicatio ꝓcipue aput excitatos theologos in sacris litteris querenda est. nõ aput deuotos solum. ¶ Amplius non ignoro fuisse ⁊ esse quosdam ex theologis disputãtes satis curiose si posset de absoluta potẽtia anima rationalis cognoscere ⁊ formaliter beatificari p diuinam essentiam absꝫ medio alio. ita q de⁹ esset ipsi anime sua cognitio ⁊ fruitio non tantũ obiectalis sz quasi formalis. Hoc ẽ deus nõ solum esset cognitio que cognosceretur ab anima. sed per quã anima ipa cognosceret. ⁊ pari modo de fruitione. ¶ Quicquid vero sit de possibili null⁹ ita esse de facto ꝓsumit asserere Nam ecclesiastica determinatio ad oppositũ est. Nullum vsꝫ inuenio theologũ. qui non dico posuerit. sed qui vllam oĩno fecerit q̃stionem q per talem modum qualis explicatur ab hoc autore. anima posset deum videre ⁊ beatificari in eo neꝫ de facto neꝫ de possibili tanꝫ videlicet anima desineret existere in esse ꝓprio ⁊ transformaretur in illud esse diuinuz ydeale quale habuit ĩ deo ab eterno. Quoniã vt interim disputationem de ydearum pluralitate in deo omittam que a multis ignoranter ponitur si corpus xp̃i vel aliud corpus beatificatum hoc modo perderet animã suã in sua contemplatione ⁊ beatificatione ꝓ illa haberet essentiam diuinã ipsum formaliter viuificantẽ. Et lioquin esset absꝫ vita. Sed nec anima esset tunc eiusdẽ speciei si

cut prius. quippe nõ haberet aliud esse et viuere q̃ habuit ab eterno in arte diuina. In quo esse sicut erat ab eterno anima q̃libet etiã damnata vita diuina erat beatitudo sua. Porro corpus humanũ nõ posset in gloria repire animã suã ad sui viuificationẽ formalẽ aut si posset iã anima nõ esset ꝑdita. q̃liter ipe loquit̃. Alie demũ sequerent̃ innumerabiles absurditates. q̃s ꝓsequi longũ esset. ¶ Sz videbit̃ fortassis ꝑ ista assertione facere illud apl̃i ꝟbuz Qui adheret deo vn⁹ spũs est. Et multa xp̃i dicta sũt in hanc sententiã imp̃cantis patrẽ. vt fideles vnũ sicut pater ⁊ fili⁹ ipsi sunt vnũ. Dudũ vero certa est sanctoꝝ patrum sup̃ his expositio dicentiũ illã vnitatem nõ esse essentialẽ nec ꝑ p̃cisam similitudinẽ: sz sola ibi notat̃ assimilatõ ⁊ participatio. quẽadmodũ dicit lucas ꝙ multitudinis credentiũ erat cor vnũ ⁊ anima vna. Et de duob⁹ amicis itidem dici vulgaris vsus habz. Quẽadmodũ etiã carbo ignit⁹/ ⁊ aer illuminat⁹ vnũ appellant̃ cuz suo igne ⁊ lumine. Hoc tropo ꝓbat boetius hoĩez bonũ esse deũ iuxta illd̃ p̃s. Ego dixi dij estis/ nõ quidẽ ꝑ veritatẽ ⁊ vnitatem diuine essentie ⁊ locutionẽ ꝓpriã/ sed participatiue ⁊ assimilatiue imitatiue et nũcupatiue Q, si autor iste pari modo respõderet se dicta sua intellexisse d̃ vnificatione spũs cũ deo. nõ ꝯtendo neq̃ ꝯtradico cõtra intentõez/ sz explicationẽ alit̃ sonare nõ dubito. qm̃ p̃terea nihil magnuz diceret de contemplãtib⁹ vltra om̃es generaliter qui sũt filij dei ꝑ gratiã adoptõnis ¶ Miraberis forte pater in xp̃o dilectissime miraberis hec audiens. quo pacto in talem errorem vel insciciã vir tam deuot⁹ ⁊ instruct⁹ corruerit. Noli solũ mirari sed time ⁊ humiliter sapere iugiter stude. quãdo audis nõ istũ tantũmodo sed alios innumeros qui non parue videbant̃ sanctitatẽ circa veritatẽ deuiasse quoꝝ aliquos ipse autor iuste reprehendit in fine secũde partis qui blandiebãtur tamẽ sibi de sublimitate cõtemplationis legis. quẽadmodum ꝓbat eos a demonio meridiano fuisse seductos. Erat aũt de secta begardoꝝ que olim ꝑ ecclesiastica decreta damnata est. Erat sicut estimo autor iste proximus eorum tempori. potuitq̃ fieri vt cõtra suam imaginationẽ de beatifica visione vel cõtemplatiua que forte tunc cõmunis sibi erat cũ multis decretalis expressa condita sit. constituens beatitudinem in duobus actibus. Preterea nõ est necesse vt iudicetur fuisse pertinax hereticus ante huiusmodi determinationez si tunc ⁊ postea semꝑ paratus erat audire ecclesiam. nunc vero sec⁹ esset in alijs. ¶ Postremo attendamus precor quo pacto sibi cauere habent om̃es in sacris lr̃is non satis imbuti neq̃ eruditi ꝑ diuturnũ ac vehemẽs studium/ vl̃ ne talib⁹ tractatulis insolitꝫ nimis adhereãt/ quãq̃ mlta vera sint. Nõ em̃ ꝑsuadet demon falsa sine ꝑmixtione veroꝝ Ne subinde p̃sumant ip̃i theologicas arduasq̃ materias nouis ꝟbis ⁊ ꝑ sua estimatione affectioneq̃ repertis ꝑtractare. Nobis em̃ ad certam regulã loqui fas est inquit Aug̃. alioquin secus agentes facilem ad precipiciũ sibi viã sternũt. Ad talium itaq̃ questionũ determinationez aut ad eas plane intelligẽdas vel explicandas nõ sufficit ꝙ homo sit deuot⁹ ⁊ sit adept⁹ illã ꝯtemplatõis speciẽ sanctissimã ꝓrsus ⁊ optimã que versat̃ in affectõe ⁊ feruore charitatis quãdo scilicet homo transit in affectum cordis ad virtutes. Hanc enim speciem contemplationis adipisci ⁊ condescendere fas habent etiam ipse mulierculе ⁊ ydiote sine litteris presupposita fide simplici ⁊ plerunq̃ facilius q̃ viri magno ingenio ⁊ litteris sacris prediti qui ĩ altera contemplationis specie longe precellunt. Hec autem species altera contẽplationis versari ponitur in perscrutatione diuinarum virtutum per quas fides saluberrima sicut ait Augustinus gignitur. nutritur. defenditur. roborat̃. Q, em̃ secari possint ab inuicem he contemplationis species ⁊ experiẽtia doctrix est ⁊ hugo significat dicens. sepe amor intrat vbi cognitio foris stat. Nullus tamen ꝓprio vocabulo dici debz ꝯtemplatiu⁹ vl̃ sapiẽs ⁊ ꝑfect⁹ theolog⁹ q̃ prima ꝯtemplationis specie caruerit Vult ergo aliq̃s esse ⁊ dici vere sapiens habeat vtrãq̃ ꝯtemplatõis speciẽ. illaz videlicet affect⁹ q̃ saporẽ dat. ⁊ illam intellectus que scientie luminositatẽ p̃stat vt cõstituat̃ sapiẽtia id ẽ sapida scientia. Q, si altera carendum esset eligibilius iudicaretur cõmunicare in prima q̃ in secunda sicut optabilius est habere

pium affectum humilem ⁊ deuotum ad deum q̄ꝫ intellectum frigidum solo studio illuminatum. Scientia quippe inflat intellige si sola est. charitas edificat. Nihilominus vbi de veritate fidei queritur tradita in sacris scripturis magis interrogādi consulendiq̄ꝫ sunt theologi vigentes ī contemplatione secunda q̄ꝫ ydiote pollentes in prima. secluso in eis patenti reuelationis miraculo. ⁊ nisi forte manifesta essꝫ in huiusmodi theologis deprauatio intellectus ⁊ intolerabilis morum peruersitas que etiam mentiri quandoq̄ꝫ facit nō tantummodo circa fidem: sed circa moꝝ principia vt apostolus ⁊ Aristo. cum experiētia testantur. Addo adhuc ꝙ sicut ex carētia pij affectus ⁊ magis ex infectione eius per vicia errant nōnunq̄ꝫ peritissimi in sacris scripturis. excecauit em̄ eos malicia eorum ⁊ dati sunt in reprobū sensum. ita ex paruo lumine intellectus ⁊ parua logica prolabuntur quandoq̄ꝫ in errores periculosissimos illi qui magnorum sūt erga virtutes affectuum. quales apostolus notauit habere zelum sed non ꝑm scientiam adeo vt si non humiliter sapiant. ⁊ nisi sese contrahant intra metas sue cognitionis nulli pertinacius inueniuntur neq̄ꝫ absurdius errores confingere Propterea non leuiter scribere debent vel docere. sed nec absq̄ꝫ cautela magna adherendum est eis. non preuia discussione diligenti ⁊ doctorum examinatione. In talibus quippe plurima sepe reperim⁹ aut falsa aut male explicata. ac proinde multā erroris materiam prebētia simplicibus quāq̄ꝫ in mltis diuīa altissimaq̄ꝫ sint. Inter tales scripturas narrantur alique narratōnes aut regule vel doctrine particulares aliquoꝝ patrum veterum que magis admirande q̄ꝫ imitande dicuntur. Quēadmodū Johannes qui clymachus dicitur ponit virtutes esse impassibilitates ⁊ quedam valde austera super penitētia ⁊ peccatis. Et cassianus de libero arbitrio notatus. Et alij alia parum examinata aut nimis rigida tradunt que cōmunis schola theologice veritatis merito non admittit aut reijcit. Quāobrem bonum est mel cum fauo. sapor scilicet deuotionis cum lumine eruditionis aut si alterum dumtaxat obtigerit. vtatur quilibet dono suo. ambulet in vocatione sua abundet in sensu suo. ⁊ comedat mel quantū satis est. non plus sapiens q̄ꝫ oportet. Rectum quidem verbū enunciat Oratius qd̄ ab ipso postea Hieronimo non longe a materia traductum est. Qd̄ medicorum est promittunt medici tradunt fabrilia fabri. Conformiter satis ad illam logicorum maximā. Unicuiq̄ꝫ in sua arte perito credendum est Bene vale pater ⁊ frater in xp̄o apud quē tuarū me orationū participem fac Amē.

¶ Explicit epistola magistri Johānis de Gerson ad fratrē Bartholomeū carthusieñ. de libro Ruysbroech.

Incipit libellus fratris Johānis de schoenhauia qui nititur defendere quedam dicta fratris Johānis Ruysbroech cōtra magistrum Johānem de Gerson Cancellariū pariensem.

Quoniā quidam doctor eximi⁹ parisiensis artis theologice/quedā dicta fratrꝭ Johis de Ruysbroech in libro q̄ intitulat̄ d' ornatu spūalium nuptiaꝝ min⁹ iuste vt opinor calūniat̄ ⁊ reꝓbat asserēs doctrinā eiusdē viri ī q̄busdā passibꝫ ⁊ spēaliter ī tercia ꝑte p̄fati libri esse erroneā a regula theologice veritatꝭ ac traditione sanctoꝝ patꝝ ⁊ doctoꝝ discrepantē. ⁊ ob h̄ nō esse recipiendā ⁊ abijciendā. Idcirco vt veritas hui⁹ doctrine quā a spūsancto arbitror effluxisse ⁊ emanasse. q̄ mgr̄ est veritatꝭ ⁊ nō erroris/plani⁹ elucescat. inq̄ꝫtū tenuitas mei īgenioli ⁊ exiguitas mee sciētie appetāt. tria ꝑ ordinē facere dei gr̄a aspirāte attēptabo. Primo intētionē ꝟboꝝ suoꝝ q̄ꝫtū ad ea q̄ ibi arguūt̄ ⁊ rep̄hendunt̄ ⁊ tāq̄ꝫ erronea iudicant̄ explicabo. scd̄o q̄liter hec doctrina nō sit noua adinuētio ⁊ suꝑsticiosa. sꝫ om̄ino sn̄ijs noīatissimis doctoꝝ catholice fidei ꝯsona ⁊ ip̄oꝝ autoritate cōmēdata ⁊ approbata ꝓut dn̄s dederit explanabo. Et tercio q̄liter rōnes obiecte min⁹ efficaces sūt nec p̄dictā doctrinā euacuāt declarabo.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ frater Johānes de Ruysbroech autor predicti libri

de ornatu spiritualiū nuptiaꝝ i tercia pte eiusdē libri nō loquit de illa vnione q̄ est p identitatē realis existētie, ō qua dicit xps Joh. iij. Ego t pater vnū sumus. imo in oīb⁹ alijs libris suis ptestat ipe q̄ creatura nō pt fieri creator. Nec loquit etiā ō illa vnione. q̄ est solū p consensū t ꝯformitatē volūtatis. q̄ est oīb⁹ spūalem gratiā habentib⁹. quemadmodū legit Act. iij. q̄ multitudinis credentiū erat aīa vna t cor vnū in dño. Ex loquit de illa vnione q̄ ē p amorē liq̄factiuū t excessū ꝓtemplatōis extatice. q̄ p nimia suauitate t magnitudine interni dulcoris t vehemētia amoris. animā liq̄facit t resoluit t totā virtutē rationis absorbet ō q̄ dicit paul⁹. i. ad Cor. vj. Qui adheret deo vn⁹ spūs est. Ex pceptione em̄ diuine p̄sentie t degustatōe interne dulcedis aīa deuota in seipa quietatur. t sibi ac oīb⁹ reb⁹ creatis p desideriū inflāmatū t in deū totaliter expansus fundit⁹ morit/ vt ꝑe possit dicere cū apl'o Uiuo ego iā nō ego. viuit aūt in me xps. id est ego tot⁹ transformat⁹ in deū p amorem nō sum i me sz in xpo. t ideo p amorē tot⁹ deificat⁹ loquor vt xps. Nō etiā idez apl's dicit Corinthijs. An experimentuz q̄ritis ei⁹ qui in me loquit xps. Nō aūt liquescit t resolui in seipo nō existit. sed recurrit t transformat in illā imaginē q̄ sibi p̄sentialiter exhibet. Ex quo patet q̄ imago anime rōnalis p efficaciā diuini luminis in suā imaginē increatam deifice poterit trāsformari. put docz apl's. ij. ad Cor. iij. Nos aūt reuelata facie gloriā dñi contemplantes in eandē imaginē transformamur a claritate in claritatē tanq̄ a dñi spiritu. qz a claritate imaginis create p quandā similitudinē trāsformabimur in claritatē imaginis increate. Et in hac transformatione imago rōnalis ꝓstituit i tāta cōformitate diuīe assimilatōis q̄ est inexplicabilis oīm lingue. Nō subtiliter videt innuere apl's cū dicit. i. ad Cor. ij. Oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hois ascēdit. bonū. s. inenarrabile q̄ ꝑparauit de⁹ diligentib⁹ se. Hoc em̄ bonū inenarrabile q̄ ꝑparauit de⁹ diligētib⁹ se pt dici p fecta ꝯformitas t indicibil' charitas diuine assimilatōis q̄ oīm lingue indicibil' est t incōprehēsibilis est oīm mēti/ nec vnq̄ pfecte cognoscit nisi in speculo eternitatis q̄ est verbū diuinū t essentia diuina t ergo de ista vnione t trāsformatōe credēdū est magis noticiā affectualē t experimentalem habentib⁹ q̄z solū intellectualē. qz nemo hec scit nisi q̄ accipit p experiētiā vl' reuelationē. Et de ista indicibili claritate diuine assimilatōis locut⁹ est frater Johes de Ruysbroech in tercia pte libri de ornatu spūalium nuptiaꝝ t de hac vnione extatica intelligēda sūt ei⁹ ꝟba t recipienda. De q̄ vnione loquit beat⁹ dyonisi⁹ libro ō diuinis noīb⁹ capitulo ō amore. Et amor diuin⁹ extasim faciēs t nō sinēs suos ipsoz esse amatores sed amandoz. Propter q̄ō paul⁹ magn⁹ in ꝓtinētia diuini amoris diuino amore ꝓticipās. Uiuo ego iā nō ego viuit ꝟo in me xps tanq̄z sui amati viuēs vita sic valde diligibiliter. Hec dyonisi⁹. vñ patet q̄ amor extatic⁹ duo supponit. scilicet esse nature nostre t esse gre q̄ introducit in tanto gradu vt aīa pot⁹ xpm sentiat q̄z seipam. Ista em̄ tanq̄z deifica habz mentē deo assimilare t ipam deiformi dispositōe induere. Ad hos deiformes habitus tā excelsos tā a nra infirmitate tā longinquos t visui nostro tā absconditos exponendos oīno minores sumus. qz ista sūt misteria regni dei q̄ vt existimo nō cōmuniter oīb⁹ sed puritate intelligētie t diuinis illuminatōib⁹ t gra ꝓuilegiatis cōmunicāda sūt. Int⁹ audiunt ibiq̄z dicūt. ideo is q̄ foris sūt dici nō debuerunt. Ne tñ hi q̄ foris sūt derelinq̄rent si ab his q̄ intus sūt nō vocarent. aliq̄liter erāt innotescēda vt discerēt ifirmi q̄z tū eis desit. t ad quā pfectōez aspirare deberēt. Nec em̄ archana t pfunda si ñ gustant nō amant. et si nō amant nō itelligunt. t g̃ dyudicāda nō sunt ab his q̄ nō gustauerūt/ vnusq̄sq̄z em̄ bñ iudicat q̄ nouit t hoz est bon⁹ iudex. vt ait philosoph⁹. t ß de primo.

Secundo videndum est qualiter doctrina p̄fati viri a sententijs sanctoꝝ patrum nō discrepat. sed per oīmia ipis cōsonat t concordat. De hac em̄ vnitate dicit beatus Bernard⁹ in epistola ad fratres ō mōte dei. Unitas spiritus cum deo. homis cor sursum habentis proficientis in deuz volūtatis est pfectio. cū iā non solūmodo vult q̄ō deus vult. sz sic est nō tm̄ affectus sed etiā in affectu pfectus vt nō possit velle nisi q̄ō deus vult. velle autem q̄ō vult deus hoc iam simile deo esse est. nō posse

Defēsio iohānis d scoenhauia dictoꝝ

velle nisi qđ vult deꝰ. ℔ est tā esse qđ deꝰ est cui iaz velle z esse idipm est. vñ bñ dicit qz tūc videbimꝰ eū sicuti est cuz sic similes ei erimꝰ ℔ erimus qđ ille est. Quibꝫ em̄ ptās data est filios dei fieri data est ptās non q̄ dē vt sint deꝰ. ſz sint tm̄ qđ deꝰ est/postmo/dū loquit d triplici similitudine hoim cū deo. z deinde subiūgit. Dicit aūt hec simi litudo dei vnitas spūs nō tm̄ qz afficit spi ritū hois spūssanctꝰ. ſz qz ipa est spūssan/ctus deꝰ charitas q̄ cū sit amoꝝ pris z filij z vnitas z suauitas z bonū z oscula z am plexꝰ z q̄cq̄d cōmune pt esse amboꝝ in sū/ma illa vnitate veritatis z veritate vnita tis. ℔ idē homi suo modo fit ad deū qđ cō substantiali vnitate filio est ad patrem vl patri ad filiū. cuz in amplexu patris z filij mediā qđāmodo se inuenit hominis bta ꝓsciētia/cū modo ineffabili incogitabili/q̄ fieri meret hō dei/nō deꝰ. ſz tm̄ qđ ē deꝰ. Ecce qūo ista sūia bñ oīno ꝓcordat do/ctrine fratris Johis d Ruysbroech z mu tuo sibi ꝓsonāt. Hoc idē patet ex epla in/ferī annotata. quā q̄dā vir deuotissimꝰ z doctissimꝰ cōposuit in q̄ sub breuibꝫ ver/bis descriptꝰ est totꝰ ꝓcessus libri fratris Johis Ruysbroech d ornatu spūaliū nu ptiaꝝ/cū his ꝓcordat gilbertꝰ sup cantica ℔mone. ij. vbi distinguit d triplici lectulo Primꝰ est ppriꝰ spōse. Secūs est cōis spō se z spōsi. Tercijꝰ ppriꝰ est spōsi. Sponse lectulꝰ est cū quietis z pacatis z cōpositis moribꝫ intra se collecta reḡescit. Cōis est cū iā incipit oblectari i spōso. Sz ppriꝰ spōsi est qñ sui oblita penitus z ex se exuta tota trāsit in ipm z q̄si induit ipso dilecta ipi. In lectulo suo nō effluit spōsa extra se nec turbat i se. In lectulo cōmuni affluunt illi delicie q̄dā de ꝑsentia spōsi. In il/lo lectulo q̄ solꝰ est spōsi amoris exagitata incendiū ebullit z excrescit. effusa z effluēs tota trāsfundit in ipm: z i similē absorbet q̄litatē. In primo penes se est. In secūdo penes illā spōsus. In tercio penitꝰ est ipa penes ipm. z si dici pt non est nisi ipe. In ꝓmo q̄rit. In scō adheret. In tercō vnit illi. In primo tranq̄llitatē ppriā possidet. In secūdo quandā meret cōmunitatē cū dilecto. In tercio absumit z absorbet i q̄n dā charitatis z gr̄e vnitatē. Hec gilbertꝰ vbi supra. Cū p̄dictis ꝓcordat dyonisiusꝫ magnꝰ sic̄ patet in autoritate supius alle/gata z pluribꝫ locis libroꝝ suoꝝ. Et hugo de sancto victore cōmentatoꝝ p̄fati dyoni sij sup septimū angelice hierarchie dicēs. Sic intelligas q̄nta est vis veri amoris z dilectōis si tm̄ intelligi pt qm̄ dilectio sup eminet sciētie z maioꝝ est intelligētia plus em̄ diligit q̄z itelligit. Intrat dilectio z ap ppinq̄t vbi sciētia foris stat. Et reddit ra tionē isti. Quia verꝰ amoꝝ siue charitas nullū patit mediū inter se z obiectū qđ est deꝰ. ſz vehementer tendit in ipm imediate Et ideo nunq̄z quiescit donec oia trāseat z ad ipm dilectū z in ipm veniat. Vñ sub dit ibidē. Dilectio siue amoꝝ impetum se/quens ardētis desiderij sui nec dissimula re valēs donec ad amatū puenerit/amato appꝛopinq̄t q̄z tū pt/z eo amplius sitiēs in/trare ipm cupit z esse cuz ipo/z esse tā ppe vt si fieri posset ℔ idē ipm sit qđ ipe. Nihil em̄ velocius nihil acutius nihil subtilius amo re aut penetrabilius. qz natura sua nō quie scit donec naturaliter amabilis totā pene trauerit virtutē z pfunditatē z totalitatē q̄z tū pt. Huic etiā sentētie alludit p oīa vercellēsis sup cantica dicēs. q affectꝰ z in tellectꝰ simul coambulāt vsq̄z ad nouissi/mū defectū intellectꝰ vbi habet sue cogni/tionis z sui lumis ꝓsummatōez. Affectus aūt adhuc ꝓtinet principalia in deū suspi ria z supintellectuales extēsiones z īmissi ones/feruidos vulgares z fulgidos feruo res ad quoꝝ oīm sublimes excessus z ex/cedētes sublimitates intelligētia trahi nō pt. ſz solꝰ principalꝫ affectꝰ deo vnibil. Et postea ibidez dicit. Tanta est virtus veri amoris z pulcritudinis q̄ nō solū facit ho mines z āgelos excedere naturā ppriā vt in deū ascēdant. ſz etiā deū q̄si naturam p priā egredi vt ad creaturas q̄si infra natu ram suā pducendo descendant. Ecce qūo oēs isti excellētissimi doctoꝛes in ℔ ueni/unt q̄ aīa qñ rapit i diuini lumis abissuz. tota deficit a seipa z i illū quē diligit tota liq̄scit z supintellectualr ei vnit. z vnitissi me trāsformat in ipm ita vt aīa dū a seipa alienat dū i isto diuini archani secretarij rapit. dū ab illo diuini amoris incēdio cir cūdat itime penetrat z inflāmat seipaz pe nit exuit z diuinū q̄ndā affectū induit et inspecte pulcritudini ꝓfigurata tota i ali/am gloriam trāsit.

Ips plibat rñdendū ē tercō ad ob iectōnes z rōnes q̄bꝫ dñs cancel/larius doctoꝛ venerabilis et vir

eloquentissimus doctrinam prefati viri videlicet fratris Johis ō ruysbroech videt aliqliter calūniari ⁊ reprobare. Sciēdū est ḡ q̄ autor pfati libri ō ornatu spūaliū nuptiaꝝ nō sic ille mgr arbitrat homo ydiota fuit ⁊ sine lr̄is in ꝑ male erat informatus. ſz erat sacerdos vt spero deo acceptissim⁹ prim⁹ prior ⁊ fundator cuiusdaz monasteriꝝ canonicoꝝ regulariū in brabātia appellati viridis vallis cameracensis dyocesis ⁊ siti i quadā silua q̄ vocat zonia iuxta ciuitatē famosā que dicit bruxella. Qui doctrinā suā nō latino sermone sed theutunico cōscripsit licet eī cōpetentis sciētie fuerit nō tñ tā eminētis sciētie erat q̄ pfatā doctrinā latino ꝯmone tā cōposito ⁊ stilo tam elegāti scribere potuisset nisi speciali dono dei sibi datū ꝑ fuisset. Sed quidā frater eiusdez monasteriꝝ vir valde ingeniosus ⁊ lr̄atus postmodū ob ꝓfectū oīm nationū quosdaz librorꝝ suoꝝ latino sermone transferre in ꝑsona ipsi⁹ curauit Ammirātes ergo doctrinā ei⁹ laico ꝯmone ꝓscriptā faciliter ꝓpendere possūt ipm nequaq̄ hāc didicisse ab homie vt ab humana sciētia. ſz accepisse a deo ⁊ a diuīa sapientia ⁊ mgr̄a vnctione. a fratrib⁹ eī⁹ cognosci ꝑt q̄ fuit hō missus a deo. cui in bis nouissimis diebꝫ hec deuota archana ⁊ pfunda atq̄ diuīa de⁹ dispensanda largit⁹ est vt noua admonitio suos meli⁹ attraheret auditores. ⁊ vt sectā illoꝝ liberorū spirituū q̄ tpe vite sue multū in brabātia ⁊ illis partib⁹ pullulabāt extirparet et errores ipoꝝ denudaret. Vixit eī homo iste dei postq̄ illud lamētabile scisma i ecclesia surrexit. nā a tpe mortis sue. xxv. anni fluxerūt vel circiter. Hac ergo occasione ⁊ necessitate cōpulsus hec pfunda ⁊ subtilia theutunico ꝯmone ꝓtexuit. Qui quidem hāc doctrinā absq̄ aliq̄ labore studiū sola gr̄a spūssancti ei⁹ mentē docente ⁊ pilustrante eructauit sic bene comptuz est illis q̄ secū ꝙuersati sūt ⁊ secretoꝝ suoꝝ conscij fuerūt. Si ergo stil⁹ libri i latinū trāslati magis redoleat humanā eloquētiā q̄z diuinā ꝑ nō imputandū est autori ſz trāslatori. Qui quidem trāslator ꝑ eo q̄ ornatui ⁊ eloquētie sermonū plus opam dedit q̄z forte expedit ⁊ quedā p arbitrio suo addidit in ꝓdicti libri trāslatōe multū desudauit. licet autor ab hac desudatōne liber ⁊ expers fuerit cui oīa q̄ docuit put pie credim⁹ spūssanct⁹ inspirauit ⁊ āminīstrauit licet etiaz doctrina ist⁹ viri in latinum trāslata sit multū gratiosa cōpunctiua et deuotōis excitatiua. tñ ignitū eloquium dñi vehemēter qđ in verbis illius theutunicis inuenit multo gratiosi⁹ est. magꝫ mouens afficiēs ⁊ accendēs legentē ita vt durissim⁹ corde sit q̄ nō ex eoꝝ lectione compungat ad deuotionē excitet ⁊ ad meliora puebat ⁊ sublimet. Uerūtamē q̄ dict⁹ doctor egregi⁹ sentiat terciā partē hui⁹ libri penit⁹ rescindendā tanq̄ discrepantez a doctrina sana sanctoꝝ doctoꝝ nō ꝙsentio sibi in ꝑ. ſz videt mihi esse approbāda doctrina hui⁹ tercie ptis ⁊ asserēda tanq̄ ꝑsona ⁊ ꝓcordās p oīa doctrinis ⁊ sententijs sanctissimoꝝ ⁊ famosissimoꝝ doctoꝝ toti⁹ eccl̄ie. sicut satis declaratū est capitulo p̄cedenti. Doctrina eī hui⁹ tercie ptis intelligenda est de illa vnione extatica sic⁹ superi⁹ dictum est i primo capitulo. De q̄ vnione iste mgr nullā facit mentionē i epistola sua. Q, etiā dicit q̄ tercia ps eiusdē libri repudianda est tanq̄ male explicata notandū est q̄ ō deo meli⁹ possum⁹ cogitare q̄z loq̄. Conātes ergo hoīes sancti de deo loq̄ nec valētes nisi ꝟbis. aptioribus ꝟbis q̄ dicēda sūt exprimūt ⁊ modū loq̄ndi quē vsus sanctoꝝ patꝝ tenuit imitant ⁊ sic autor hui⁹ libri in ista materia altissime ⁊ sūme ꝓtemplatōis imitat⁹ est modū loq̄ndi sanctoꝝ patrū qui de hac materia locuti sūt. vtēdo quibusdā ꝟbis nō ꝓprie ſz trāssumptiue sicut ista materia exigit. Scōm exigentiā materie ꝯmones sūt expetēdi. sic eī dyonisi⁹ i libris suis caligine vocat. q̄ñ spūs rōnales inducunt i ist⁹ interi⁹ cenaculū diuine claritatꝫ. vbi clausis sensuū hostijs secreti⁹ castissimo āplexu ꝙueniūt cū dilecto. ⁊ tñ mag̃a illustratione ibi irradiant. Silr q̄ñ mentē ꝓtigit rapi ⁊ in suūpsius extasim perduci tunc annihilari dicit. quia mens in extasi posita sibi ⁊ oīb⁹ creaturis funditus moritur inquantū scipam nesciēs sui ⁊ omnium creaturaꝝ obliuiscit. Ideo de talibus mētib⁹ dicit apl's ad Col. ij. Mortui estis ⁊ vita vestra abscondita est cuz christo in deo. Sic etiā spirit⁹ rationales seipsos ꝑdere est oīmino non sentire semetipsos ⁊ a seipsis exinaniri ⁊ pene annullari vbi tñ meli⁹ secum sūt. cū sic sūt q̄ tñ vbi sint nesciant ⁊ licet hucusq̄ seipos habent. tñ se

modo ꝓdicto ꝓdiderunt. Qō vticz videt ꝓtigisse apl'o cū i raptu ꝓstitut⁹ an in coꝛ/pore vl' extra coꝛp⁹ esset ꝓsus se asserit ig/noꝛare. Scriptuꝛa sacra eo spū exponen/da z intelligēda est q̄ plata Et sic arbitroꝛ q̄ si dicta huiꝰ ꝓioꝛis ꝑm illū sensū diui/nū z spūm intelligank q̄ plata sūt q̄ in eis erroꝛ nō apparebit sz mera z clara veritaſ relucebit. Sepe sancti viri ō altissima cō templatōne quedā ꝓserūt q̄ min⁹ ꝓfecti qꝛ penetrare nō possūt lapsū erroꝛis putant Nō puto dici potuisse. qō hunc ꝓioꝛem puto sensisse. Ast eī iste mod⁹ sentiendi alien⁹ ab oī modo vsitato sentiēdi. Uñ nec vsitatis ꝟbis ꝓt aliq̄ten⁹ explicari Et ideo q̄ viri ꝓfecti nr̄a instantia z inopoꝛ/tunitate ac charitate deuicti aliq̄d nobis de tali affectōe vel intelligētia temptaue/runt reuelare succūbunt verbis. vel talia ꝟba loquunk q̄ nr̄m intellectuz excedunt. Suauitas hec q̄ deuotꝫ mentibꝫ in vnio/ne intima dei ꝓpinak tā sublimis est q̄ nᵉ vocali nec mētali ꝟbo est expſſibilis sz so/la attingibil' est expientia/z g nō est mirū si illud qō dicit ō indiciali eo modo q̄ di/ci ꝓt sit min⁹ gratū min⁹ placeat min⁹ ac/ceptet ab his q̄ talia nō sūt experti. Et qꝛ hāc vnionē intimā z extaticā in q̄ spūs rō nalis ꝓfecta assimulatōe cōformak imagi ni siue increate. ꝓdict⁹ autoꝛ conat⁹ est ex/plicare q̄ tñ difficillima est ad disserendū idcirco quedā ꝟba ꝓtulit q̄ a q̄ꝑ pluribꝫ ñ capiunk. Que tñ si recte fuerint intellecta z ad intentōez dicētis respect⁹ habeak nō erroꝛē sz ꝓcessam puto ꝓtinēt veritatem. Pro quoꝝ verboꝝ pleniori intellectu habendo sciendū est q̄ hec vnio extatica q̄ ꝓsistit in amplexu vnitiuo sūmi boni tri/pliciter z sub triplici habitudine ꝓcipik i hac vita. Aliq̄n eī ꝓcipik ex diuine clari/tatis z essentie trāsitoꝛia visione z ꝓtēpla/tione. Interdū ex diuīe suauitaꝫ ꝓlibato ria fruitione. Interdū ꝛo ex diuīe immē/sitaꝫ iocūda āmiratōe. Et de aliq̄ istoꝝz trīū modoꝝ siue ō vnoquocz puto esse in telligēda dicta tercie ptis illi⁹ libꝛi de oꝛ/natu spūaliuz nuptiaꝝ potissime tñ ō pri mo modo. videlicet de illa vnione z ꝓtem platione q̄ fit in raptu Primū hoꝝ liquet in paulo q̄ fuit i raptu intuitiua ꝓtēplatō ne diuīe essentie trāsitoꝛie illustrat⁹. Et li cet paul⁹ i illo raptu habuerit actū beati/ficū tñ ex ꝑ nō potuit dici ꝓfecte beat⁹. qꝛ ñ habuit statū beatificū nec etiā illū actū modo cōꝓrehēsoꝝ puto ꝑmanēter z īmo/biliter sic̄ habēt beati. sz fluxibiliter z trāsi toꝛie sic̄ lumē ꝓtinuak i aere ad solā ꝑsenti am solis q̄re nō debuit dici ex ꝑ ꝓfecte be/atus. Secund⁹ mod⁹ apparet in ꝓpheta dauid q̄ tāta dulcedīe diuīe suauitatis re plet⁹ fuit q̄ tanc̄z ebꝛi⁹ clamauit. Delecta tiones in dextera tua vsq̄z i finē ĩnuens ꝑ q̄ mēsura z magnitudo huiꝰ suauita/tis nullo termino vl' fine poterit coartari. Terci⁹ mod⁹ patebit i regina saba q̄ visa gloꝛia z magnificētia regꝭ salomonis ꝓ magnitudine āmiratōis defecit z in extaſim rapta fuit De talibꝫ mentibꝫ verificak illud qō scribik Isa. lx. Tūc videbis z af/flues z mirabik z dilatabik coꝛ tuū. qꝛ in il lo lumīe thearchico tibi diuinit⁹ influxo videbis illa q̄ nec ocul⁹ vidit nec auris au diuit cē. in q̄ excellētia illius visionis z co gnitionis designak.

Pro ampliori vero declaratōe illi⁹ dicti q̄ ꝑsatus mgr̄ dicit q̄ doctrina illi⁹ tercie ptis ñ stat cū determinatōe decretal' Sci endū est q̄ quicūq̄z pie libꝛ alicui⁹ eccl'ia/stici doctoꝛis legit si quid i eo q̄si dubiū z scrupulosū inuenerit. nō statim exardescē do inuadit. sed inspicit z discernit z retra ctat ex circūstantijs z ex scriptis eiusdē au toꝛis. z ad vltimū pri⁹ eligit cōfiteri se ig/noꝛare vl' nō intelligere q̄z illi erroꝛis no/tā impingere nisi manifesta i eo hereſis de ꝓhendak. Cōstat eī catholicos ꝑres q̄ di uersos libꝛos ꝓscripserūt ō eadē sīnia nūc obscuri⁹ nūc apti⁹ fuisse locutos. nec ꝑ du cik ꝓ incōueniēti. Claritas eī affert pul critudinē z delectat audiētes siue legētes rara z difficilia bis delectāt ait oꝛati⁹ poe ta. Sic igik sepedict⁹ frater Johānes de Ruysbꝛoech licet i tercia ꝑte libꝛi ō oꝛna/tu spūaliuz nuptiaꝝ de illa sublimissima materia z obscurissima obscuri⁹ sit locut⁹ i alīs tñ locꝭ z libꝛis suis vbi ō eadē mate ria dogmatisat plani⁹ z apti⁹ suā intētio/nē explanauit. Uñ i libꝛo suo q̄ ō de cal/culo vl' de ꝑfectōe filioꝝ dei ipe manifeste ꝓtestak q̄ ipossibile ē nos ex toto deificari nr̄amcz creatōez i creatoꝛē mutatos amit tere. Diuīa eī natura sic̄ i se ēimutabilis z incōuertibil'. ita nō sinit aliā naturā i se essential'r ꝓuerti. Impossibile ē eī vt crea tura de⁹ vl' ꝙ creatoꝛ efficiak. Uerūtñ deo q̄

mediū ꝛ sine medio vnimur per medium videlicet gr̃e sue ꝛ nostroꝝ opeꝝ. Gr̃a em̃ dei mentē nostrā irradians docet nos veritatez. dirigitq; nos ad oīes virtutes ꝛ ī eternā dei dilectionē. ꝛ amoris exercitiū verūtamē vltra has gr̃az ꝛ virtutes inter deū ꝛ nos mediātes deo etiam sine medio vnimur qñ ipetu ardētis amoris excedim⁹ oīne creatū vsq; ī ipas supsubstātiales dei diuitias vbi ī amore cūcta trāsim⁹ morientes oīi ꝓsideratōe in quandā inscīētiam ꝛ caliginē ibi agimur ꝛ superinformamur ipo ꝟbo etno qđ ē imago pr̃is. Huic sñie oēs pr̃es superi⁹ noiati ꝓcordāt. Qū/q; sic deo vnimur remanet tñ ī nobis scit⁹ viu⁹ ꝛ amor actiuus. Qm̃ absq; scitu nr̃o deū videre nō possum⁹ nec sine amoris exercitio deo vniri vnitionēq; fruare valem⁹ Si me ignorāte toti⁹ mūdi dñs essem q̃d mihi p̃staret solatiū. Idcirco sentiem⁹ nos eternal'r gustātes ꝛ possidētes teste ipo q̃ ait. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū ver̄ deū ꝛc̄. Sic ḡ patet vitā nr̃am eternā ꝓsistere ī discreta siue distīctiua cognitione dei ꝛ ꝓtēplatōe dei intuitiua. Ultra oīa tñ hec erim⁹ q̃si expirati supra spūm sine spiritu ī abyssali ꝛ incōprehēsibili ꝛ immēsa dei gl'ia. Itē spūs dei q̃ nob flat efflu it ꝛ inspirat vt deū diligam⁹ ꝛ fruamur/nos em̃ ad se ꝛ ī se attrahit ꝛ intrahit vt in ipo quiescam⁹ ꝛ eo pfruamur. Et in his duob⁹ eterna vita stat quēadmodū p aeris inspiratōez ꝛ expiratōez diastole ꝛ sistole nr̃a vita pseuerat materialis. Et ex his patet q; nō cōtradicit decretali qz ipse ponit sīc decretal' asserit b̄titudinē nostrā ꝓsistere ī visione dei intuitiua ꝛ fruitōe diuine essentie. Preterea scio q; beat⁹ Thomas de aq̃no clare dicit q; ī visione q̃ videtur de⁹ p essentiā optet q; de⁹ sit forma intellect⁹ nr̃i/qz quacūq; alia informaret/illa nō duceret nos ī essentiā diuinā. ꝛ q̃ ipsa essentia diuīa erit q̃si forma intellect⁹ q̃ intelliget. Qđ quidē nō optet ita intelligi q; diuia essentia sit ꝟa forma intellect⁹ nr̃i vl' q; ex ea ꝛ intellectu nr̃o efficiat vnū simpliciter sīc in naturalib⁹ ex forma ꝛ materia naturali. sz qz ꝓportō diuīe essentie ad intellectuz nostr̃ est sīc ꝓportio forme ad materiā ꝛ q; fiat vnū q̃ ptinet ad actuz intelligēdi. Et vlteri⁹ dicit q; de⁹ ī patria nō tm̃ erit cognitio q̃ cognoscet ab aīa sz etiā p quā aīa cognoscet. Ex q̃ cōcludit q; beat⁹ thomas fuit ist⁹ opinionis q; de⁹ p suā essentiā est ꝟiungibilis intellectui nro nō tñ sic quin ibi erit lumē glorie mediuz qđ eleuabit intellectū nostr̃ ad ꝟ q; possit ꝟiungi essentie increate. sz ab ꝟ medio nō dicit cognitio mediata. qz non cadit inter cognoscētē ꝛ rē cognitā sz est istud qđ dat cognoscēti vim cognoscēdi. Istud erit in patria. Dz ī statu vie null⁹ intellect⁹ pure creature p̃t in visione dei p essentiā pueni re p aliquā dispositōez sibi inherētē. sz cōtingit aliq̃n diuina ꝟtute q; aliq̃ res miraculose pducit in aliqđ in qđ nullo modo p̃t p aliq̃s dispositōes sibi inherētes pduci. sīc q; virgo pariat ꝛ q; ignis in aīa cōburat. Et sil'r p̃t miraculose fieri q; diuīa virtute aliq̃s intellect⁹ creat⁹ nō habens nisi dispositōes vie eleuet ad videndū deuz p essentiā. nec tñ ex tali visione dicit beatus simpliciter. sz ꝼm qđ tm̃ q̃tū cōicat ī actu beati. Puto q; hec dicta beati thome ꝓbabiliter sustineri possūt absq; piculo hereis ꝛ p̃iudicio fidei. Insup p̃dict⁹ mgr̃ dicit q; null⁹ theologoꝝ vnq̃ talē modū beatitudinis posuerit q̃lis ab isto autore explicat videlicz q; aīa tūc desinit esse in illa existētia quā pri⁹ habuit ī pprio genere ꝛ quertit seu trāsformat ꝛ absorbet inesse diuinū ꝛ ī illud esse ideale defluit qđ habuit ab eterno ī essentia diuina. Pro cui⁹ dicti euidētia est ꝓsiderandū q; qñ aliq̃ scriptura est mistica ꝛ obscura tūc obseruādū est q; interp̃tatio fiat ꝼm intentionē dicentis Nihil est em̃ ita bñ dictū qđ nō possit male interp̃tando ꝛ narrādo deprauari. Fateor ergo ver̄ esse q; null⁹ doctoꝝ moduz beatitudis ponit ꝼm quē iste mgr̃ sua verba intelligit ꝛ recipit. Sed nequaq; arbitror autorē hui⁹ libri ita delipuisse q; ipse sic sentiret sīc iste mgr̃ sibi imponit nec illū sensū ꝟba sua p̃tendunt si diligenter inspiciant. sz pot⁹ sic itelligēda sūt. q; mēs dulcedine verbi diuini illecta rapit. ꝛ ulla bit a seipa vt verbo fruat. Illicq; ibi nosmetipsos excedim⁹ in caligine ꝛ in modi carentiā inscrutabilē ibi nos de⁹ ex nobis ipis trahit trāsformat ꝛ deglutit in ipsam pfundissimā diuinitat; trāquillitatem in ipam sui supessentiā ꝛ sui spūs vnitatem amoriscq; absorptōez vbi vi amoris extatici assequimur illā ꝓformitatē ꝛ deiformitatez quā ꝼm rōez ideale habuim⁹ ab eterno ī mēte diuina ibiq; vnū effecti sumus

cum deo. Hec vnitas non intelligēda ꝑm identitatē realis existētie. sꝫ ꝑm quandaꝫ ꝯformitatis ⁊ trāsformatōis siliitudinem. Nequaq̄ ergo estimādū est p̄fatū fratrem Johannē de Ruysbroech fuisse istius opinionis vel erroris ꝙ voluisset asserere spiritū rōnalem in beatifico vniri diuine essentie ꝑ trāsformatōeꝫ essentialē in identitatē diuine nature. aut ꝙ nō sit necessariū ꝙ potētia intellectiua creata sit eleuata ꝑ habitū sup̄naturalē lumīs gl'ie ad eliciendum actū beate visionis. Sꝫ ita videt̄ sapere ꝙ qꝛ ip̄e deꝰ ꝓpter summā eiꝰ simplicitatē mēti illabit̄ ideo cognoscemꝰ eū in seip̄o obiectiue ⁊ etiā per seip̄m rep̄sentatiue vt ly in ip̄o excludit mediationē speciei qꝛ ī patria deus absq̄ specie ⁊ sil'itudine cognoscet̄. ⁊ ly per ip̄m excludat mediatōnē lumīs extranei diuinā essentiā rep̄sentantis. qꝛ essentia diuina ī suo ꝓprio lumine videbit̄. Nō em̄ requirit̄ aliud lumē de foris ab essentia. sic̄ lumē solis requirit̄ ad videndū colores ⁊ reꝝ species: q̄s in tenebris videre nō possumꝰ. sꝫ ꝑ ꝟ nō vult dicere/quin actu nr̄o creato/ip̄m deū cognoscamꝰ/⁊ ꝑ ꝯsequēs optet ꝙ ip̄a potētia intellectiua sit ꝑ habitū sup̄naturalē informata vt possit ꝑtingere ad istud obiectuꝫ finitū ad qd̄ ex se ꝑtingere nō p̄t. Et qꝛ in visione beatifica ip̄m visū nō videt̄ ꝑ similitudinē sꝫ ꝑ essentiā efficit̄ qd̄āmodo intra videntē. Ex ꝟ aūt ꝙ ip̄m visū receptū est intra videntē vnit sibiip̄m videntē. vt fiat q̄si quedā penetratio mutua ꝑ amorē sic̄ dicit̄ Joh. iij. Qui manet ī charitate ī deo manet ⁊ deꝰ in eo. Ad vnionē aūt maxime ꝯueniētis sequit̄ delectatio sūma ⁊ ī ꝟ ꝑficit̄ nostra felicitas. Ex q̄ patet ꝙ gaudiū fruitōis in actu diuine visionis q̄ videt̄ diuina essentia nude in seip̄a inchoat̄ sꝫ in dilectōne ⁊ amplexu vnitiuo ⁊ gustu affectuali diuine dulcedinis ꝑficit̄ ⁊ ꝯsummat̄. Quāuis em̄ fruitio nō sit sine visione. ꝑfectiꝰ est tn̄ in dilectōe. Sic̄ em̄ hic ꝑfectius est diligere q̄ꝫ agnoscere sic ⁊ ibi intellectꝰ noster implebit̄ leticia visionis: sꝫ affectꝰ noster implebit̄ leticia dilectionis cui ꝯuenit ꝯire ⁊ trāsformare. Ad gaudiū beatitudinis tria ꝯcurrūt. perfecta visio. plena cōprehensio. inhesio amoris consūmati. Et ī isto stat tota sūma dictoruꝫ fratris Johānis de ruysbroech ꝯcernentiuꝫ p̄sentē materiā. Tn̄ sicut ex ip̄is dictꝫ manifeste colligi ⁊ elici p̄t ip̄e ponit beatitudinē nostrā ꝯsistere in distinctiua siue discretiua cognitōe ⁊ ꝯtemplatione dei intuitiua. ⁊ hanc vocat beatitudinē actualē. ⁊ in fruitione dei quiescitiua vbi aīa igne diuini amoris resoluta liq̄scit ⁊ deficit a seipsa ⁊ spoliata oīm viriū suaꝝ ꝓpria ⁊ naturali actiuitate mentalē simplicitatē induit ⁊ imaginis increate assequit̄ assimilationē. Gaudiū fruitōis est tante magnitudinis ⁊ tā indicibilis suauitatꝫ ꝙ mēs beata vel humana plene cōprehēdere nō p̄t. sꝫ tota absorbet̄ ex plenitudine illiꝰ gaudij sic̄ stilla aque absorbet̄ a vino forti. vt dic̄ Ber̄. Et istū gustū fruitōis oēs vires aīe indicibili gaudio absorbēt ⁊ hāc inhesionē ⁊ amplexū mellifluū indissolubilis charitatꝫ et absorptionē abyssabilē amoris vbi aīa in abyssat̄ ⁊ totaliter in deū traijcit̄ ⁊ trāsformat̄ appellat beatitudinē essentialē. qꝛ ibi aīa oīm viriū suaꝝ actiuitate spoliatur ⁊ vtit̄ sola ꝯsolatōe diuīe suauitatis. Ibi inquit in pace in idip̄m dormit ⁊ requiescit. dormit ī quietatōe plena intellectꝰ. requiescit in plena satiatōe affectꝰ. Et sic patet ꝙ sensus eiꝰ est verissimus nec discrepat a sentētia sanctoꝝ patꝝ. Et si est aliq̄s error in dictis suis ille solū stat in q̄d noīs. noīa aūt sūt ad placitū. ⁊ ideo talis error nō est magni ponderis. Q, aūt dicit̄ ꝙ ad fruitionē spectat plena cōprehēsio. ꝟ non est sic intelligēdū ꝙ beati cōprehendūt totaliter ip̄m deū ꝑm omnē modū q̄ est cognoscibilis. talis em̄ modꝰ cōprehensionis diuine nature est impossibilis omni creature vt patet Joh. i. vbi dicit̄. deū nemo vidit vnq̄ꝫ. Sꝫ iste modꝰ cōprehensionis attenditur q̄ꝫtū ad īmediationē cognitōnis. de q̄ superiꝰ dictū est. qꝛ beati verbū eternū et oīa alia in seip̄o ⁊ ꝑ ip̄m cōprehendēt ⁊ cognoscent. Juxta illud ps. In lumine tuo videbimꝰ lumē ꝟ est teip̄m qui es lumen subsistens dicit Augustinꝰ.

Restat nūc vlteriꝰ videre q̄liter sane intelligēda sunt illa dicta fratris Johānis d' ruysbroech q̄ dn̄s cancellariꝰ in epl'a iudicat esse repudiāda tanq̄ꝫ erronea vel male explicata quoꝝ primū est istud q̄ d'r. Perdit̄ aīa ꝯtemplantis ī esse tali diuino abyssali. ita ꝙ non sit rep̄ibilis ab aliq̄ creatura. ꝟ veꝝ est si sane ītelligat̄. Sic quippe intelligendū est ꝙ in ꝟ g̃du ꝯtemplatōnis

qm̃ mens rapit in diuini luminis abyssũ o im exterior obliuiscit. nescitq; penit⁹ se ipsam/seipm exuit ⁊ diuinũ induit quen/dã affectũ ⁊ supmundanũ/totaq; trãsit in deũ suũz/⁊ in aliã gloriã quã creatura sub esse creaturali nõ attingit. qz in tali statu esse suum creatũ ⁊ sue nature hõ excedit/⁊ sub esse diuĩe gr̃e ita sublimiter diuĩe sub/stantie vnit q oẽs vires ⁊ potẽtie rõnales supra se eleuant ⁊ in diuinã claritatẽ trãs/formant/⁊ sic non est repibilis ibi ab aliq̃ creatnra. Supra intellectũ em̃ ⁊ mentem ibidẽ deũ cognoscit. Intellect⁹ em̃ noster ⁊ sensus corpore⁹ intra terminos creatu/re exercent nec etiã intellectus excedit ens aut speculũ. Unitio aũt excedit sublimi⁹ intellectũ theoricũ q̃s intellect⁹ imagina/tionẽ vel sensuz. Mens em̃ in hac vnione diuina ⁊ extatica transcendit omnẽ crea/turã ⁊ seipaz ⁊ omnẽ actũ viriũ apphensi/uarũ. Et p tãto dicit q nõ est repibilis ab creatura. Ad hanc abstractionẽ dyonisi⁹ inuitabat thimotheũ ĩ mistica theologia dicẽs. Tu aũt amice thimothee/circa mi sticas visiones forti ptritõe ⁊ sensus relin que ⁊ intellectuales opatões ⁊ oĩa sensibi lia ⁊ intelligibilia ⁊ oĩa exĩstẽtia ⁊ nõ exi/stentia. Et sicut est possibile ignote ꝑsur/ge ad ei⁹ vnitionẽ q̃ est sup omnẽ substan/tiã ⁊ cognitõez. etem̃ excessus tuũpsi⁹ ab oĩi irretẽtibili ⁊ absoluto mũde ad sup/substantialẽ diuinaz tenebraz radiũ sur/sum ageris. vide aũt vt null⁹ indoctoruz hec audiat. In ꝟ ẏbo dionisiũ sapiẽtia sũ ma includit/⁊ culmẽ toti⁹ pfectõis vt pos sibile est/via ⁊ pfunditas librorz dionisiũ ariopagite. Nõ pterea subiũgit q intẽ tio autoris pfati videt esse q aĩa desinit es se in illa exĩstẽtia qua prius habuit claret ex supra dictis q intentio autoris talis ñ fuit q̃lis exprimit a pdicto magistro. sz ex abundãti licet nõ incõueniẽter possumus dicere q intentio autoris talis est q excel/lentia rationalis creature in ꝟ pficit ⁊ cõ/summat q̃ ꝑsurrectõe amoris extatici in illud principiũ reuertit vnde primordia/liter exiuit. ⁊ q̃ aĩa intrat in istud diuini/tatis archanũ ⁊ in illud intime quietis se cretũ. tunc non oportet q ibi fiat corpis ⁊ aĩe dissolutõ/sz in hmõi trãsformatõe aĩa diuidit a spũ ꝑ hũc modũ vt qõ aĩale cor/pulentũ ⁊ fetulentũ est deorsũ remaneat. Spũs aũt ⁊ qõ spũale est ad sũma euolet ⁊ vsq; ad speculatõez diuine gr̃ie sublime tur/⁊ in eandẽ imaginẽ trãsformet. Nihil in creaturis vt dicit Richard⁹ in libro de exterminatõe mali hac diuisione mirabi/lius cernitur/vbi istud qõ est essentialiter vnũ atq; indiuiduũ/in seipm in quandaz portionẽ diuidit/neq; in hoĩe vno alia est essentia ei⁹ spũs atq; alia ei⁹ aĩa sz vna ea demq; substãtia simplicis nature. Nõ em̃ in ꝟ gemino vocabulo gemina substantia intelligit/sz tñ ad distinctõez ponit gemi/na portio eiusdẽ essentie. Uñ supior ꝑ spi ritũ. alia inferior ꝑ aĩaz designat Uñ ꝑ planiori intellectu istoz habẽdo est ꝟside randũ q spũs noster q̃q; intantũ a corpe ⁊ aĩa diuidit vt spũs in spiritu ⁊ asserat et q̃q; spũs sup spũm esse dicat. ⁊ q̃q; spi/ritus sine spiritu esse credat. Primũ patz in Johãne q̃ de seipso dicit Apoc. i. Ego fui in spũ dñico die. Qõ exponẽs haymo sup apocalipsim dicit sic. Johãnes sic in spiritu fuit q tñ ipaz carnẽ fundit⁹ nõ de/seruit sz spiritui eternitatis spũs ei⁹ adhe sit ⁊ a spũ docẽte assumpt⁹ fuit spũs docẽ dus. ideo tã mirabilia ⁊ pfunda vidit. Ri chard⁹ aũt exponẽs idẽ verbũ dicit sic/an ꝟ est spũm in spũ esse semetipm intra seip sum totũ colligere ⁊ ea que circa carnẽ seu etiã ĩ carne gerunt interim penit⁹ ignora/re. Secundũ liq̃t in petro ō q̃ in actibz ca. xij. dicit. Et petr⁹ ad se reuersus dixit ⁊c. Qõ exponẽs Richard⁹ libro. ij. de ꝟtẽpla tione. Hoc sane non insipiẽter dicit q pe/trus lõge supra homiez fuerit. qz lõge a se metipo ⁊ supra semetipm recessit. Ellioq̃n nõ erat a q̃ ad se reuerteret. Hoc idẽ ostẽ/dit hugo sup septimũ hierarchie dicens. Acutũ amoris est cũ oĩa trãscendẽdo de/spicit Superuidũ aũt amoris est cũ etiã semetipm ꝟtemplãdo relinq̃t. ⁊ in ꝟtẽpla tione dilecti se ꝺspicit ⁊ miro modo fit vt p dilectõis ignẽ in illũ sustollit q̃ est supra se ⁊ p vim amoris expellit ⁊ exeat a se nec se cogitat dũ deũ solũ amat. Terciũ appa rebit in regina saba. de q̃ legit. iij. Reg. iij. c. q regina saba vidẽs sapiẽtiã salomonis ⁊ domũ ⁊ habitacula ⁊ ordinẽ ministran/tiũ nõ habebat vltra spũm Qõ exponẽs Richard⁹ lib. v. ō ꝟtemplatõe. c. xij. recte nõne dicit spũs seipm nõ habere. q̃ inci/pit a seipo oĩno deficere ⁊ a suo esse ĩ su/permundanũ quendã ⁊ ꝛe plus q̃s huma nũ statũ trãsire/in mirabili trãsfiguratõe/

ſpūs ille ab humano videaꝝ in diuinū de
ficere ita vt ipe iā nō ipse eo dūtaxat tpe q̄
dño incipit alti⁹ inherere. Qui aūt adhe/
ret deo vn⁹ ſpūs eſt. Et ſic totū i iſtud di/
uinitaꝫ archanū itrat clamās cū p̄s. defe
cit i ſalutare tuū aīa mea. hec ille. Iſto ha
bito ꝛ intellecto facillime oīa illa dicta hu
ius tercie partis de nuptūs intelligunt ꝛ
exponunt. Ex iſto patet facillime intel
lect⁹ clauſule illi⁹ q̄ ſubiungit. In ipa qui
dem ſui vacuitate p fruitiuū amorē ſpūs
pdit ſemetip̄m deiq̄ claritatē nullo inter
mediāte ſuſcipit. Spūs ſemetip̄m p tāto
dicit pdere. qz i tali ſtatu vbi ſpūs huma/
nus intantū amoris feruorē ſupza ſe rapi
tur vt merito ſine ſpū eſſe dicaꝝ. factus eſt
tanq̄ vas pditū. eo q̄ ſemetip̄m nō ſentit
ſz penit⁹ a ſeip̄o exinaniꝝ abſorbeꝝ ꝛ defi/
cit. luce clari⁹ ꝓſtat q̄ ꝓgrue dicit q̄ regina
ſaba ſpūm ſuū pdidit q̄ vltra ſpūm nō ha
bebat. Sic ſil'r paul⁹ ꝓueniēter dicit ſpi/
ritū ſuū pdidiſſe qñ in raptu ꝓſtitut⁹ vtz
in corpe vel extra corpus eſſet ignorauit.
Qñ aūt mens humana hūc ſup̄mum ver
ticē id eſt mētis exceſſū attigerit tunc dei
claritatem nullo intermediāte ſuſcipit qz
ab oīb⁹ imaginib⁹ ꝛ ſimboliſ abſoluiꝝ ꝛ
ab oīb⁹ opatōib⁹ oīm virtū apphēſiuarū
tā inferioꝝ q̄z ſuperioꝝ ociaꝝ atq̄ in ſuper
ſubſtātialē radiū diuine luciditatis ducit
remoto oīm velamine ꝛ imediate deo vni
tur. ſicq̄ dei claritatē nullo intermediāte
ſuſcipit. Iſtud autez qđ dicit ac ſine inter
miſſione ipe fit ea claritas quā accipit ſatꝫ
claret ex p̄dictis nō ſic intelligendū/ ꝛ qua
liter doctores ſancti idē ſentiūt. Qñ i epi
ſtola inferi⁹ annotata ſic habeꝝ. Hac hora
incēſi ſic aq̄ gutta vniaꝝ infuſa multo vi/
no. Sic iſta efficit lux in dño optimata i
optimo. Optima quippe ac oīmipotēs ef
ficit. qñ in optimū ac in oīmipotentē tota
traꝛicit. Qui ſatis ꝓcordat ſup ſeptimū an
gelice hierarchie dicēs. Contēplatio ē dei
fica ſil'tudo qz dū p eā illuminati lucētes
fiūt qđāmodo ipi⁹ lumis lucētis ſil'tudi
nē accipiūt. Quo em̄ aer ſolis luce pfuſus
in eandē trāſformaꝝ lumis claritatē adeo
vt nō tā illuminat⁹ q̄z ipm lumē eſſe vide/
atur. Et ſic ferrū in ipm ignē miſſū magiſ
efficit ignis q̄z ignitū. Sic viri pfecti cha
ritate induti ſiue imbuti charitas vident
poti⁹ vt emphatice loq̄r q̄z charitate ſuc/
cenſi. Induimini ergo dñm ſic aer lucē ſi
cut ferrū ignē. ꝛ eritis lux in dño. Sic em̄
ferrū inflāmatū accipit i ſe formā ignis et
dat ſe totū ꝛ nō partē ꝛ eripit ſe ſibi/ rema
nendo i ſe ſubſtātialiter inflāmatū/ ita aīa
vnita deo p ignē diuini amoris q̄ſi totam
dat ſe ꝛ mittit ſe in deū ꝛ in deū trāſforma
ta nō mutata ſubſtātia ꝓpria trāſformat
ſe totā in deo amore q̄ eſt vita ſua ꝛ p amo
rē fit q̄ſi tota diuina. Naturale nāq̄z eſt qñ/
cunq̄z aliq̄d trāſformaꝝ in aliud iſtud acci
piat ꝓprietates ꝛ ꝓditōnes illi⁹ nature in
quā trāſformaꝝ. Sic igiꝝ mēs deuota cū i
lumē thearchicū trāſformaꝝ fit qđāmodo
claritas quā accipit. Itē qđ ſequit depē
detq̄z noſtr̄z eſſe creatū ab eſſe eterno ꝛ fm
eſſentialē exiſtentiā vnū cū illo eſt/ ſic acci
piendū eſt. q̄ mēti nr̄e diuina eſſentia realiꝝ
ꝛ p̄ſentialiter cōiꝝ. Ubiq̄z tot⁹ eſt de⁹ p
exiſtentiā ſz nō in ſingulis eq̄liter p efficiē
tiā. Et licet ex toto ſe vbiq̄z opet tñ nō to
tū qđ potētie ſue ē vbiq̄z imo poti⁹ nuſq̄z
opaꝝ. Qñ qz ꝓpriū eſt diuine nature reb⁹
illabi ꝛ eoꝝ intimis cōmoꝛari ꝛ p ſui illa/
p̄ſum ꝓſeruare rer̄z naturas ne decidāt in
nō eſſe. idcirco dicit q̄ nr̄m eſſe creatū de/
pendet ab eſſe eterno. iuxta illud qđ p̄hs
dicit i libro de celo ꝛ mūdo. Ab ℞ quidez
ente. ſ. deo dep̄det celum ꝛ terra. Et qz ex
nature ſue ꝓprietate cōpetit ipi deo vt in
habitet i intimo aīe rōnalis. ꝓpter qđ dic̄
Aug. tu intimior intimo meo ꝓpterea di/
cit q̄ eſſe noſtr̄z creatū fm eſſentialē exiſtē
tiā vnū cū illo eſt. diuerſe ſubſtārie ſūt ſpi/
ritus dei ꝛ ſpūs hoīs ꝛ ergo ſpūs hoīs nō
eſt ita vn⁹ cū ſpū dei ſic fili⁹ cū patre vnuſ
eſt de⁹. Sz qz illapſu ſue p̄ſentialitatiꝫ in/
habitat aīaz rationalē quā inter oīa crea/
ta imagine ſua inſigniuit. penes quā ima
ginē tranſformaꝝ trinitati ꝓsonar̄z ꝛ ptici
pabilis eſt diuine nature ꝛ beatitudinis il
lius. ideo dicit q̄ oīme noſtr̄z creatū fm eſ/
ſentialē exiſtētiā vnū cū illo eſt. De⁹ em̄ ſā
ctis ſuis triplicē vnionē tribuit. ſ. nature.
gr̄e. ꝛ gl'rie. Et de hac vnione naturali per
quā de⁹ cōmoraꝝ in intimo aīe rōnalis di
ctū iſtud eſt intelligendū. Qualiter aūt
illud ſit accipiendū. Uniuerſi quoq̄z ſup
ſui creationē in vite ꝓtēplatiue altitudie
ſublimati vnū ſūt cū hac deifica claritate
imo ipa claritas ipi ſūt. atq̄z in eo q̄ vidēt
ꝛ qđ vidēt lumine idē fiunt. ſatis patet ex
p̄dictis ꝛ ſp̄aliter ex his q̄ dicta ſūt in illa
clauſula. Et ſine intermiſſiōe fit ipa claritaſ

quã accipit. ¶ Nõ em̃ vult autor iste dicere q̃ spũs adherẽs deo p amplexũ vnitiuũ z supra se rapt⁹ virtute extatici amoris q̃ fiat vn⁹ vel idẽ cũ deo simpliciter substãtie identitate qz ħ est impossibile sz fit vn⁹ cũ deo/trãsformatõis silitudine/gr̃eq̃ z beatitudinis participatione/feruidi amoris amplexu z inhesione Et ħ satis innuit in his ꝟbis q̃ postea subiũgit vniuersi deuoti spũs vnũ cũ deo pfundo amoris defluuio sũt effecti nõ quomodolibet q̃dẽ vnũ sz idipm qõ est ipa in se essentia dei. eo mõ quẽ deifica beatitudo req̃rit. Et istud idẽ mlti sancti doctores dixerũt. s. beat⁹ dionisi⁹. Bernard⁹. Hugo. sic patet ex supra allegatis. ¶ Sic in ipa beatissima trinitate a patre fili⁹ egredit ab vtroq̃ spũssanctus amor ver⁹ pcedens ꝯnectit patrẽ z filium sic a fonte bonitat⁹ supne sapiẽtia vnitiua pcedens mẽti deuote illapsa tanta vnione ipam ꝯnectit spiritui i tanto vt mereat vt vnũ dicat esse cũ ipo Hãc vnitatẽ petebat xps cũ dicebat. Rogo p̃r vt ipi vnum sint sic ego z tu vnũ sum⁹ ¶ Proinde his verbis q̃ sequunt. videt insup sentiũt z inueniũt p ħ deificũ lumen se ꝼm esse vitãq̃ suã increatã eandẽ fore simplicẽ diuinitatis abyssũ satis mihi ꝯcordare videt sententia sancti augustini in. vi. lib. ꝯfessionũ vbi dicit. Inde ãmonit⁹ redire ad meipm intraui in intima mea duce te z potui qm̃ fact⁹ es aditor me⁹ z intraui z vidi q̃licũ q̃ oculo aie mee supra eundẽ oculum aie mee supra mentẽ meã lucẽ dñi incõmutabilẽ nec ita erat supra mentẽ meã sic oleuz supra aquã. nec sicut celũ supra terrã sz superior qz ipe fecit me z ego iferior qz fact⁹ sũ ab ea. Qui nouit veritatẽ nouit eã. no/uit etnitatẽ charitas nouit eã. ¶ Ad cui⁹ euidentiã est sciẽdũ q̃ creature p̃existũt in mẽte diuina siue i deo simpliciter z vnice z ħ q̃tum ad tria exẽplaria ꝼm rationẽ distincta. Primo p̃existũt creature in diuia essentia ꝼm rões suas pfectionales z qz oms̃ pfectões sũt in deo vnitissime ideo sic sub oms̃modа distinctõe in essentia p̃existũt diuina essentialit̃ potẽtialit̃ z causaliter. ¶ Scdo p̃existũt in mẽte pr̃na originaliter ꝼm rões suas ydeales z iõ ibi puto apparet creaturaꝝ distinctio ꝼm rõnez intelligẽdi. Tercio p̃existũt in ꝟbo eterno tanq̃ in exẽplari ppio q̃tũ ad rões suas factiuas z exemplares, z ideo ibi apparent silitudines reꝝ sub distinctõe pfecta Est autẽ intelligendũ q̃ cũ creatura dicit in deo p̃existere ꝼm silitudinẽ suã exẽplarẽ nõ est intelligendũ q̃ illa silitudo sit aliq̃ additũ essentie. qz sic aliq̃ accidẽs caderet in deũ. Sz illa silitudo est realit̃ ipsa diuina essentia z ipm verbũ intellectuz tñ cũ habitudine put est imitabile z ptici pabile a creatura. Vult ergo autor in verbis ptactis dicere q̃ qñ mẽs rõnalis rapitur i diuie lucis abyssũ z supra se eleuatur statim deũ sentit z inuenit z experimẽtali suauitate degustat. q̃ ipa creatura non est aliud in deo ꝼm suũ ydiale q̃ ipa creatrix essentia put dicit Anſ. ¶ Porro illud vltimũ dictũ q̃ sepedict⁹ mgr̃ censet calũniandũ z reprobandũ videlicet. Illic spũs est supra semetipm trãslat⁹ z deo viuificatus gustãs vadẽsq̃ in vnitate viuide abissus in q̃ sese ꝼm esse suũ increatũ possidet immẽsas diuitias q̃ ipemet est iuxta eum modũ q̃ eas de⁹ gustat z videt. non discrepat a veritate si recte intelligat z pie interpret̃. Intellect⁹ em̃ horꝝ verborꝝ talis est. q̃ qñ spõsus celestis introducit spõsã suã in cellã vinariã id est abyssũ siue dulcedinei ꝯcedit degustare tũc plenũ gaudiũ z pfecta delectatio spõse id est mẽti deuote pinant ex q̃bꝫ totũ desideriũ ei⁹ pfecte q̃etat. qz tũc introducit in gaudiũ dñi sui. et in cubiculũ genitricꝫ siue qõ nihil aliud est q̃ ipsa diuina essentia sub rõne obiecti beatifici z vt exẽplar z ydea rõnalis creature. qz vt sic habz mentẽ rõnalez ppie quietare z tũc assequit vbertatẽ z affluẽtiã diuine gr̃e a q̃ois satietas z gr̃e fecũditas in aiam diriuat. qz in claritatẽ verbi diuini transformata deificat. vbi gustat imensas diuitias q̃ ipemet est. qm̃quidẽ aia infinitatẽ illi⁹ gaudij nõ comphendit. sz tñ beatificã eius identitatẽ raptim apphendit. iuxta modũ supra expositũ. Istud maxie fit in raptu. ¶ Pro declaratõe aũt illi⁹ dicti qõ subiungit gustãs z vidẽs immẽsas diuitias iuxta eũ modũ quo eas deus gustat z videt est diligẽter aduertendũ q̃ verbũ eternum est quedã refectio mentalis z qõdam gaudiũ intellectuale ipsoꝝ angelorum z omniũ beatoꝝ q̃ pari voto z concordia plene possidẽt omnẽ thesauꝝ celestis sapiẽtie z bonitatis diuie. q̃ õ torrẽte diuie voluptatꝫ ꝯtinue potant. z ab vbertate suauitatis in ea degustant puritate

obiectiua qua deus fruit in seipō/ideo dicit q̄ gustāt ꝛ vident immēsas diuitias iuxta cū modū quo eas deus gustat ꝛ videt ¶ Ut aūt finē loquēdi faciā ꝛ textū cū glosa proferā.cōclusio finalis oīm p̄dictoꝝ ꝛ explanatio p̄clara dictoꝝ illi⁹ tercie ptis de ornatu spūaliuꝫ nuptiaꝝ stat in isto/q̄ sancti iuxta vaticiniū Isaie pphete in terra sua duplicia possidebūt/q̄ sancti ī patria dupliciter reficient ꝛ beatificabunt/hoc modo.q̄ vires ꝛ potentie rōnales ad imaginē pertinētes.ſ.memoria intelligentia ꝛ voluntas bibēt de fonte viuo ī ea puritate obiectiue sicut de⁹ sua fontali bonitate fruit in seipō.ꝛ iste eedē vires satiabūtur ꝛ inebriabunt ꝛ hoc essentialiter gaudio fruitionis ꝛ gustu intellectuali diuine dulcedinis/vbi p efficaciā diuini luminis absorpte in diuine suauitatis degustatōe ꝛ amplexu ꝛ inhesione ꝯsummati amoris sopient.ꝛ requiescēt ab oīm opatōe intellectuali:ꝛ sic iste vires semp erūt actiue et operose cū hoc quiescentes ꝛ ociose/semp famelice semp saturate/diuersis tm respectib⁹. Istud donū quibusdaꝫ sanctis licet paucissimis ꝯcedit in hac vita.sic Paulo datū fuit in raptu.sz hoc nō fixe non imobiliter sz raptim trāsitorie ꝛ fluxibiliter sicut supra dictū est. Istius opinionis fuit autor isti⁹ libri ď ornatu spūalium nuptiarum ꝛ eiusdem opinionis arbitror fuisse beatū dionisiū.sicut patet inspiciēti libꝝ suū de mistica theologia.ꝛ huic opinioni ego adhereo sz nō pertinaciter. Si q̄d eīm h̄ dictū videt q̄ō appareat repugnare veritatib⁹ articulorꝫ fidei.hoc totū reuoco ꝛ correctioni sancte matris eccl'ie ī qua xp̄s suā sanctissimā autoritatē trāsfundit me ꝛ quicq̄d hic dictū est sūmitto ¶ Ad extremum hoc infero q̄ magistra intelligēdi est experiētia put sancti testant. Et ille optime veritatē iudicij nouit qui eā nō audiēdo solū sz gustādo ꝛ faciendo didicit. Qui eīm veritati vnit⁹ est ex ipsa vnione bñ nouit q̄ bñ sentit. q̄uis eū multi corripiant tanq̄ mentis excessum passū. In tali ergo materia q̄ solum p experientiā ꝛ gustū cognoscit.magis est credendū his q̄ noticia experimētali hec gustauerūt q̄ bis q̄ solo lumine intellect⁹ ꝛ litterarum studio pollent. Hec autē sapientia vnitiua ꝛ anagogica q̄ omnē rationis app̄hensionem transcendit sola diuina īmissione percipit. q̄ nō tantū affectū supra se erigit ꝛ amore extatico sponso altissimo creaturā perfecte vnit sed insup intantū eleuat intellectū vt multo plus oīm prudētia ꝛ cognitōne diuinis fulgoribꝫ illustret q̄ aliquo ingenij exercitio valeat obtineri. Et ergo non vident mihi recte sapere qui nolunt q̄ aliq̄s de diuinis scientijs disserat nisi fuerit physicis ꝛ naturalib⁹ scientijs p̄ditus ꝛ imbutus Incongruū eīm videt intantū nature deferre studio artis ꝛ sollercie hominū/q̄ plus possint hominib⁹ afferre q̄ gratia q̄ repente agit.subito imprimit.infallibiliter docet.ꝛ inhesitanter facit existere mentes in his que docet.ꝛ luce clari⁹ que alijs vident obscura demonstrat. Ipa eīm sapientia ꝛ scientia que sola sancti spūs influxione percipit certissima ꝛ amātissima cōprobat.q̄ sine oīm dubitatione ꝛ opinione pcedit/ꝛ omnē alteri⁹ discipline leuitatem excedit. Hāc doctrinā p̄clare sapientie sibi soli īcreata sapia reſuare voluit vt sciat oīs mortalis creatura q̄ est doctor ī celo qui solā verā sapientiam solis electis scolaribꝫ per celestes emissiones ꝛ sue claritatis radios manifestat ꝛ oīes mundi sapientes confutet.cū simplex vetula vel idiota ad isti⁹ sapientie vnitiue ꝯsurrectōnem pfecte possit attingere quā nulla physica scientia vel mortalis industria apprehendit. Que meli⁹ intelligimus melius p ferimus. Spiritualis oīa dīudicat.et ipse a nemine iudicatur. ¶ Patet ergo ex his quomodo sanctissimi ꝛ excellētissimi doctores qui in vtraq̄ specie ꝯtemplationis pfecti fuerunt eadem docuerūt ꝛ senserunt que tercia pars libri de ornatu spiritualium nuptiarum dogmatisat licet forte sub alijs verbis. Non aūt refert diuersitas narrationis vbi eadem res narrat sic dicit beatus Augustin⁹. Et ergo p̄dicta doctrina non est abijcienda ꝛ eliminanda sz vbiq̄ sustineri potest absq̄ periculo erroris tanq̄ consona ꝛ pformis sanctorum patrum traditionib⁹/vnde quia ꝓba huius libri ex feruido affectu ꝛ vigore dilectionis prolata sunt.non sunt recipienda fm sensum quē fm sonum vocis videtur facere/sed fm sensū pro quo fiunt intelligenda sunt ꝛ interpretāda/ꝛ fm materiaꝫ subiectam sermones eius exponendi. Ista sunt spiritualia ꝛ mistica ꝛ ideo solis spiritualib⁹ sunt companda ꝛ cōmunicanda

nec huiusmodi in scholis sunt tractanda Sed esto q̄ sepedict⁹ autor in aliquibus forte nō ita dixisset sicut aliqui vellent. vl' quoniā melius vl' veri⁹ dici quiuisset. que cura de hoc. In opusculis tractatoꝝ ml'ta corrigenda inueniunt̄. Si ad abiectionem alicui⁹ tractat⁹ sufficeret aliqd̄ dictū in eo corrigendū. pauci tractatus recipiēdi essent Negare nō possum nec debeo ait Aug̃. sicut in ip̄is moribꝫ meis. ita multa esse in tam multis opusculis meis q̄ possunt iusto iudicio ⁊ nulla temeritate culpari Itē idem. noli meis litteris quasi canonicis scripturis inseruire. sed in illis et qd̄ nō credebas incunctanter tibi inueniendum crede. in istis autē qd̄ certū habebas nisi certum vel certe intellexeris noli firmiter tenere. Nō em̄ par autoritas scripture canonice debet̄ ⁊ eaꝝ expositōibus In om̄ibus bene agere ⁊ in nullo deuiare nō est humanitatis sed deitatis. Estimo tamē q̄ doctrina eius quantū ad intellectum suū in paucis calumniā patiatur. licet forte quedā plani⁹ ⁊ irrep̄hensibilius potuisset dixisse. Nec dicta sufficiāt contra eos qui doctrinaꝫ predicti viri vident̄ calumniari sub correctione tamē semper melius sentientiuꝫ. ¶ Sed dicet aliquis quis est iste qui ausus est os suum ponere in celum ⁊ respōdere domino Cancellario parisiensi discretissimo ⁊ eruditissimo viro. Fateor charissime q̄ ego sum minimus clericorum ⁊ religiosorum qui nō sū dignus vt soluam corrigiam calciamentorum domini mei Cancellarij qui incōparabilter vita moribꝫ ⁊ scientijs me p̄cellit. Protestor tamē q̄ non ostentationis gratia nec temeritatis motus audacia p̄sumpsi respondere obiectionibꝫ tanti viri Sꝫ duo sunt que me mouerunt ⁊ incitauerunt ad scribēdum ista. Primum est qꝛ emulator existēs paterne traditionis ⁊ zelum gerens pro doctrina patris nō potui patienter sustinere vt ille liber quē ꝑ spiritum sanctū spero fuisse compilatū vilipēderetur abijceretur ⁊ contemptui haberetur. Secundū est qꝛ annuens pijs p̄cibus ⁊ desiderijs fratris bartholomei qui instāter ꝓut quibusdā referentibꝫ intellexi rogauit sibi intellectū verborum illius tercie partis libri d̄ ornatu spiritualium nuptiarum exponi ⁊ reserari institi ⁊ laboraui inquantū potui dicta tercie partis prefati libri explanare ⁊ ad quē intellectum essent capiēda enodare. Si scripsi vt debui approba tu ⁊ tui. Si vero nō vt debui ignosce xp̄e tu ⁊ tui. Amen.

¶ Finit libellus Johānis de schoenhauia ī quo defendit dicta fratris Johānis Ruysbroech cōtra magistrum Johannē de Gerson Cancellariū parisiensem.

Epistola magistri iohannis de Gersonno ad fratrem Bartholomeum Carthusiensem contra predictā defensionem.

Gratia tibi ⁊ pax vir exēplo Job simplex ⁊ rectus ⁊ timēs deum. Oblata est mihi nuper sicut nosti grandis epl'a tendēs saluare modos locutionū positos in tercia parte tractatus cuiusdā intitulati de ornatu spiritualiū nuptiarū. Quos ego modos alias ꝓ catholice veritatis sinceritate seruanda aput animos minus instructorū ostēdi ꝑ epistolā tibi directā nō esse seruādos. Sꝫ quid agimus. Quo nos inter tot occupationes vertimus. Itaqꝫ faciendi plures libros vel epl'as. arguendo vl' replicando null⁹ est finis. Stemus igit̄ infra limites epl'e prime. ⁊ ꝑ ꝯsideratōes aliquas. facili planoqꝫ stilo sumptas ex eadem/iustificatio sua monstretur.

Nobis ad certā regulaꝫ loq̄ fas est/posita est illic sententiosissima hec. verissimaqꝫ augustini sentētia/q̄ tollit barbarā ꝯfusionē linguaꝝ a sacra doctrina/nā qualis altera esset efficatior via ꝓhibendi edificationē turris dauitice in bonū. q̄ꝫ si fieret nominū vl' terminoꝝ ꝓ libito cuiuslibet variatio. Nō em̄ tūc intelligeret vn⁹ alteruꝫ sꝫ in quadā babilonis ꝯfusiōe laberemur Nō ergo sufficiēter excusat̄ autor tractatus illi⁹ ꝑ suū defensoreꝫ q̄ sic ait. Et si sit aliq̄s error in dictis suis ille solū stat ī q̄d nominis. nomina aūt sunt ad placitum. ⁊ ideo talis error nō est magni ponderꝫ. Si em̄ sancti doctores vt Aug⁹. ⁊ hieronim⁹

admisissent modos loquēdi hereticoꝝ ꝓ/
tinus habuissent pacē cum eis/sed malaꝫ
pacē. Notetur responsio magni basilij in
casu simili q̄ noluit nec in solo verbo qui/
dem deuiare ꝓfitendo catholicā veritateꝫ
Sic nec hieronim⁹ d̄ v̄bo isto omousion
sic alij sine numero. Fuit quidā tempore
meo scot⁹ qui respōdendo dicebat patreꝫ
esse causam filij. hoc dicebat id est pater ꝓ
ducit filiū. Coact⁹ est statim reuocare di/
ctum suū nec expositio sua quomodolibꝫ
admissa est q̄uis esset ad intellectū suū et
exp̄ssionem verissima.

Modus loquēdi doctoꝝ si repe/
riatur impropri⁹ ⁊ parabolic⁹
⁊ inusitat⁹ aut figuratiu⁹ extē/
di vel in vsum trahi non debet
sed ad sensū ꝓprium ⁊ nō figuratiuū reue
renter exponi. Alioquin frustra essent do
ctores in theologia cōstituti principali/
ter ad hoc officiū elucidandi sacrā scriptu
ram quā magis atq; magis aliter agendo
ꝯfunderent/vnde si quis ad vim vocis su
stinere vellet ꝙ de⁹ ad liberandū susceptu
rus hominē nō horruisti virginis vterū/
vtiq; erroris reus esset. Tolerent igit̄ pa/
tienter homines inferioris grad⁹ ⁊ sciētie
si dicta eoꝝ querant̄ ad propriū vsum co/
artari/nō ī perniciē doctrine catholice di
latari. Hac cōsideratione permotos exi/
stimo doctores nouissimos thomā bona
uenturā alexandrū de halis ⁊ similes duꝫ
omisso omni verboꝝ ornatu tradiderunt
theologiam per q̄stiones vt sub certis re/
gulis ⁊ sub p̄scisa verboꝝ forma tutissimā
haberem⁹ theologiā tam praticā q̄ specu
latiuam/reducēdo doctores oēs p̄ores ad
vnā securāq; locutionis ꝓprietatē.

Vnicuiq; in sua arte perito cre/
denduꝫ est/hec est ratio cur do
ctoribꝫ in sacra theologia exer
citatis dat̄ autoritas interp̄tā/
di doctrinaliter sacrā scripturā qd̄ maxīe
habet fieri ī scolis doctrinā imp̄tiēdo his
qui tam ingenio q̄ exercitatione cōtinua
capaces sunt ad intelligendū. Cum igit̄ q̄
ponit tercia pars tractat⁹ p̄nominati sūt
de punctis sacre scripture īmo de summa
theologia q̄ mistica nominat̄ ⁊ quā scola/
stico more albert⁹ magn⁹ ⁊ quidā alij cla/
ro ꝓprioq; sermone exposuerūt/quis nō
mirabitur audire ab hui⁹ autoris defen/
sore ꝙ hec in scolis nō sunt tractanda Ita
videlicet publicabunt̄ nunc sriptis nunc
verbis idioma vulgare seruantibꝫ ⁊ aput
simplices adolescētulos/apud senes hebe
tes/apud illitteratā plebeculā/apud anus
decrepitas/nūc in foro/nūc in angulis/et
viri doctissimi tam ingenio q̄ exercitio p̄
diti/ab alijs recte loquēdis quia scolasti/
ci sunt arcebunt̄.

Qui adheret deo vnus spūs est
hāc vnitatē null⁹ sane potest in
telligere vel exponere quantū/
cūq; verba multiplicauerit ad
aliū sensū q̄ per assimilationē. de qua dic̄
Johes in canonica. Scim⁹ ꝙ cū ille ap/
paruerit similes ei erim⁹. Om̄is em̄ mo/
dus alter loquēdi metaphoric⁹ vel figura
tiuus vl̄ yperbolic⁹ vel emphatic⁹ docto
rum sanctoꝝ vt dyonisij ⁊ alioꝝ si nō refe
ratur ad hanc regulā repudiandus. Assi/
milatio aūt nō tollit sed perficit naturam
neq; tollit qd̄ habet creatura in ꝓprio ge/
nere quoniā illud perdere nisi ꝑ annihila/
tionem anima ratōnalis nunq̄ potest/ac
ꝓinde sequitur ꝙ similitudo adducta per
qualēcunq; doctorē de infusione gutte aq̄
in dolium vini fortissimi ad vnionem ani
me ꝯtemplantis cū deo/tanq̄ sit om̄imo
da similitudo/repudiāda est prorsus tan/
q̄ habens errorē īmo insaniā almarici cō
demnati ponentis creaturā verti in deuꝫ
⁊ in suū esse ⁊ principiū ideale sicut notat
hostiensis sup̄ illud capitulū damnamus
de sūma trini. ⁊ fi. catho. Deniq; simil̄ fan
tasia fuit alias parisi⁹ tanq̄ fatua ⁊ inin/
telligibilis aduersus vnuꝫ augustinēsem
damnata.

Deuotio illoruꝫ culpanda est q̄
nituntur inuoluere sententias
sermonibꝫ imperitis peregri/
nis ⁊ inusitatis vel eos qui sic
volūt laudare atq; defendere ⁊ defendēdo
seip̄os magis inuoluere q̄ euoluere. Ad/
ducam h̄ loco ne mihi soli videar inniti ꝑ
ticulā cuiusdā sermonis facti in capitulo
vno fratꝝ Carthusieñ. Anno dñi. M.cc
cc.viij. cui⁹ thema est. videamus si floruit
vinea ⁊c̄. Quartā v̄o deuotioneꝫ falsā id ē
vanā ⁊ curiosā illi exercēt q̄ sine mortifica
tione ꝓprie volūtatis a zelo dño seruiēdi/
vitā sp̄ualem ꝯsistere credūt in ruminatōe
vel potius fantasiatōe reꝝ sp̄ualiū/estimā
tes hāc ip̄am fantasiationē vel saltē dele/
ctationē inde ꝯsequentē deuotionem esse

vnde hi ad hanc ipam ꝓsequendā nō ꝓtenti modos loquēdi scripture sacre adinueniunt sibi vel fingūt de rebꝰ spūalibꝫ modos abstractiores/eo ꝙ tales maiorez eis delectationē generent. Plerūqꝫ etiā obꝫ materias satis faciles obscuris modis et abstractis in quibꝫ delectanꝫ obuoluētes aut vocantes/humiliationē vel fortassis etiā altā contemplationē.summersionē in abissali pfundo.diuinū amorē annihilationem vel in nihilū redactionē/charitativum motum mentis in deū/influxū i deū vocantes/motꝰ ad opus ꝓpter deū/effluxuz a deo/z sic de alijs ꝓsimilibꝫ/ꝗuis tñ xps ꝓphete z apostoli z omnes doctores scripture sacre tractatores quantū potuerant z expediebat ea que difficilia fuerūt p modos loquendi fecerūt facilia. Hec reuera falsa deuotio est religiosis periculosissima/quoniā mltos vt quotidiana heu docet z dolenda docuit experientia/q̄ spirituales ac religiosi apparebāt/decepit infatuauit vl penitꝰ excecauit/ita vt fierent in obseruātijs regularibꝫ q̄s despexerant desides.superioribꝫ quos rudes reputabant rebelles.etiā aliq̄ fugerēt z apostatarent. Aliqui etiā hereticarēt/vel ante tempus ꝓphetarent/dicētes hec dicit dñs cū dñs nō esset locutus. Hz supba vel saltez fantastica capita eoz hec ipsa cōfinxerūt. Aliqui quoqꝫ mirabiles fatuitates extrinsecus in pretensis iubilationibꝫ tripudijs saltationibꝫ z huiusmodi ostenderūt. Sequitur. Quarta deuotio est vinū valde fumosum id est supbie generatiuū z est libidinosum de quo mistice z illa fortassis inhibitio apostolica accipi potest/nolite inebriari vino in quo est luxuria. Et reuera in hoc ipso est spūalis luxuria eo ꝙ sic false deuoti non dei cultum z honorem sed ppriam querunt delectationē.hec ibi. O si vidisses quisquis autor fuisti sermonis illi? si vidisses epistolā nouiter ostensā mihi q̄d dixisses:q̄d stomachi habuisses.

Dicus plato amicus socrates magis amica veritas. Peruertit enim affectio nimia ad doctorem aliquem vel doctrinaz iudicium non solum practicum quod sepissime contingit sed etiam speculatiuuz de quo minus videretur/quasi videlicet more pitagoricorum non liceat aliud interrogare ꝗ si magister hoc dixerit. Tollēda est igitur e medio sicut odiosa concertatio z infectatio inidiosa sic pertinax z animosa huiꝰ vel illius doctrine defensatio. Pater autem conscientia mea aput te deꝰ.qz nullatenus odio cuiuscunqꝫ fueram inductus scribere que scripsi. Sed quia verissime tunc mihi videbatur sicut z nūc magis ac magis inspicio modos illos loquēdi nimis impropꝛios esse/vnde z sic dixi inter cetera postꝫ de vnitate ad deū quedam inducta fuerant.hoc tropo inquā probat boetius hominem bonū esse deum iuxta illud. Diti dij estis.non quidem p veritatem z vnitatem diuine essentie z locutionem ppriaz.sed participatiue z assimilatiue immutatiue z nuncupatiue. Q; si autor iste pari modo responderit se dicta sua intellexisse de illa vnificatione spiritꝰ cum deo non contendo non contradico/sed explicationem aliter sonare non dubito. Hec ibi. Uide queso o lector si modestior esse potuerit sermo meus.addito q̄ postmodum tam verbis excusare conatꝰ sum predictum autorem postꝫ innotuit mihi ꝙ in alio loco plus expresserit ꝙ creatura nullo modo perdit esse suum qđ habet in proprio genere.ꝙ si idem inseruisset ad verba tercie partis sui tractatus.non ita prebuisset occasionem errandi z se culpandi.non solum aput simplices sed litteratos z edoctos. Uidebit hoc qđ dico verum esse qui forsitan inciderit in tractatulum vnum quem ō theologia mistica tam speculatiue ꝗ pratice conatus sum ordinare.habens hanc intentionem deducere ad noticiam familiarem z propriam scholasticoꝝ ea que deuoti homines de ea magis affectiua declamatōne z figuratiua locutione ꝗ litteratoria proprietate tradiderunt. Notetur locus ille vbi theologia mistica differentiā banca litteratoria ponitur inter ceteras habere.quia vnit z trās format.

Ui qui amant.sibi somnia fingunt ait virgilius Super hoc dicto cum experientys z ratione certa fundaꝫ dictuz prioris epłe mee q̄ sic ponit. Dic ex carētia pij affectꝰ z magꝰ ex infectōne eiꝰ p vicia/errant nōnunqꝫ peritissimi i sacris.excecauit em eos malicia eoz/z dati sūt in reprobū sensum. Ita z paruo lumine intellectꝰ z pua instructōe i studio ifraz etiam secularium

qñq̃ꝫ/p̃sertim in logica/prolabunt̃ aliqñ ĩ errores piculosissimos illi qui magnoruꝫ sunt erga virtutes affectuũ. q̃les apl's vocauit habere zelũ sꝫ non ꝟm scientiã. adeo vt si nõ humiliter sapiãt ⁊ nisi sese contrahant infra metas sue cognitõis nulli ꝑtinacius inueniuntur neq̃ ꝫ absurdius errores confingere/propterea nõ leuiter oportet eos scribere vel docere. sꝫ nc absq̃ cautela magna adherendũ est eis nisi preuia discussione diligenti ⁊ doctorũ examinatione. In talibꝫ quippe sepe reperimꝰ plurima aut falsa aut male explicata ac ꝓinde multã erroris materiã p̃bentia simplicibus quãq̃ꝫ in multis diuinissima altissimaq̃ꝫ sint. Addo nunc id qđ euenit tẽpore meo de quadã que ꝓphetissa ⁊ miraculorum operatrix reputata est a multꝫ. quã ⁊ vidi ⁊ allocutus sum. Hec tandẽ dixit ⁊ scribi iussit. q̃ spiritus suus deũ ꝯtemplãdo fuerat annihilatꝰ/vera annihilatione ⁊ hinc recreatus. Et dũ quereret̃ qualiter hoc scire potuerat respõdebat se expertaꝫ Dies mihi nõ sufficeret si numerare vellẽ innumeras tales insanias amantiũ ĩmo ⁊ amentiũ qꝛ nõ ꝟm scientiã quales videntur fuisse begardi ⁊ begarde quẽadmodũ in quodã tractatulo de distinctõe verarũ reuelationũ a falsis memini p̃dẽ ãno tasse

Docendus nõ est vel monendus q̃ errorẽ suũ defendere mauult q̃ꝫ corrigere. Hoc oratiꝰ posuit in fine poetrie sue. Exigitur igitur correctio seuerior si sic iterũ fuerit pugnator ad saluandã tanq̃ꝫ ꝓpriã hanc verborum improprietatẽ. Quo pacto sit vel quo ordine postulandũ/quippe videbitur ordinarij ⁊ ĩquisitioris iudiciũ qm̃ parua radix peregrini sermonis serpit vt cancer/⁊ modica errorum scintilla (sicut ĩ arrio patuit) dum nõ conueniẽter opprimitur vel artatur/magnã erumpit in flãmam. Sic nuper actum est parisius ꝑ sacram theologie facultatem aduersus illos qui doctrinam quandã peregrinam Raymundi lulli conabãtur inducere que licet sit in multis altissima ⁊ verissima quia tamen in alijs discrepat a modo loquẽdi doctorum sacrorum ⁊ a regulis doctrinalis sue traditõnis ⁊ vsitate in scholis/ipa edicto publico repudiata ꝓhibitaq̃ꝫ. Dicam hic qđ sentio si tales locutionum modos publicari perciperem/apud almã vniuersitatem parisiensem vel per sermones vel per scholas deducerem protinꝰ ex officio cui indignus deseruio. ad censuram theologice facultatis/vt examinaretur ⁊ examinata suum quale mereretur iudiciũ sortiretur. Bene vale pater emerite. memor mei in orationibꝫ tuis.

¶ Finit secũda epistola Johãnis de gerson contra dicta fratris Johannis Ruysbroech in tercia parte tractatus sui de ornatu spiritualium nuptiarũ.

Incipiũt lectiones

due perutiles sup̃ marcũ ⁊ ad cõmendatõnẽ ꝓpositi nostri ⁊ voti multũ faciũt ⁊ valent doctoris Johãnis de gerson Cancellarij parisiensis.

Sicut scriptũ est in Isaia ꝓpha Ecce ego mitto angelũ meũ ante faciem tuã q̃ p̃parabit viã tuaꝫ ante te. Textꝰ p̃sens hodierne lectõis ꝟm diuersas punctuatões ⁊ postillaꝝ sentẽtias ad p̃cedentia ⁊ subsequẽtia varie coaptat̃. Nã qꝛ autoritas ista. Ecce ego mitto angelũ meũ. nõ de Isaia sed de malachia Malach. iij. sumpta est referri posse dixerũt quidã hãc ꝑticulã sic̃ scriptũ est ĩ Isaia ꝓpheta ad illud qđ ĩmediate p̃mittit̃ tãq̃ꝫ in eiꝰ ꝯfirmatõeꝫ atq̃ꝫ fulcimentũ. vt sit sensus. Initiũ euãgelij ihu xp̃i filij dei id est q̃ fuit filiꝰ dei ⁊ q̃si paꝝ sibi absq̃ꝫ ꝓphetico testimonio istud posuisse. addidit sic̃ scriptũ est ĩ Isaia ꝓpheta Potest em̃ ab h̃ ꝓpheta trahi xp̃m fuisse deũ atq̃ꝫ dei filiũ. vel qꝛ vocatꝰ est emanuel. Isa. viij. et. liij. Generationẽ eiꝰ q̃s enarrabit. De eterna eius a patre productione dictũ est. ⁊ ex primo capitulo ⁊ alijs ibidẽ elicit̃. Dissoluit̃ h̃ modo ĩpia Porphirij heretici blasphemia q̃ nisus est ꝓbare euangelistã nostruꝫ dãnare mendacij. qꝛ illud qđ dictũ est Neq̃ꝫ tñ coartat tal' obiectio vt ad hãc expositionẽ fugiamꝰ. ¶ Constat itaq̃ꝫ ꝓphas om̃es vno ⁊ eodem spiritu suas ꝯtexuisse prophetias. ac perinde quod vnus posuit (quia non tam ipse q̃ꝫ spũssanctꝰ loq̃bat̃) potest ab altero (qui similiter est spiritus sancti instrumentum) intelligi qđãmodo

dictū seu positū. ⁊ si nō explicite tm implicite. Dicūt igit alij vel ydem aliter/duas i textu particulas a duobꝫ pphetis excerptas. Prima est malachie tā sensu qꝫ vbis Secūda est Isaie q cū prima simile satis explicat sententiā vbi dicit vox. Et q̄niaꝫ Isa. principalioꝛ fuit atqꝫ famosioꝛ ⁊ legē tibꝫ notioꝛ. qꝛ insuꝑ finis plerūqꝫ rem totam denominat placuit euāgeliste nostro qui etiā breuitati studebat nō duos pphetas sꝫ vnū ⁊ hunc maioꝛez nominare. Et sub hoc sensu recepit ecclia/siue originale Marci euāgeliū sic habuerit vt tenet Beda in cōmento. siue a quibusdam nō recte scribentibꝫ additū fuerit quēadmodū sensisse videt Hiero. sup ps. Incipit igit fm hunc expositōis modū euāgelista noster suā texere rationē vbi notandū occurrit qō ait in cōmento. Scriptuꝛ inquit euangeliū marcꝰ cōgrue primo ponit omniū testimonia pphetaꝝ q̄ hoc futuꝝ pcinebant/vt eo cunctis vera ⁊ sine scrupulo dubietatis sustinēda q̄ scriberet intimaꝝ quo hic a pphetis spūsancto impletis antea pscita ⁊ pdicta esse mōstraret. simulqꝫ vno eodēqꝫ euangeliū sui principio. ⁊ iudeos qui legē ac pphetas susceperant ad suscipiendū euangeliū sacramēta q̄ ipsoꝝ p/phete pdixerant instituit Et gentiles qui per euāgeliū pconia ad deū venerāt. ad auctoꝛitatem quoqꝫ legis ⁊ pphetarū suscipiendam venerandāqꝫ puocaret. Dic instruimur dicta nostra sacrarū scripturaꝝ testimonijs roboꝛare. quia parū ignitum est ⁊ minus efficaꝝ verbum qō nō incaluerit ⁊ fulcitum fuerit ab eloquio dei qō est ignitum vehemēter. ⁊ nisi viuificatū fuerit a sermone eius qui est viuus ⁊ efficaꝝ fm apostolū ⁊ penetrabilioꝛ omni gladio ancipiti. Non tamē estimo curiositatē in allegationibꝫ huiusmodi consectandā. sꝫ quousqꝫ prosunt studiosis ⁊ edificāt charitatem. alioquin cumul⁹ ille truncatarū auctoꝛitatū male congestus/⁊ informis cōgeries allegationū sue origini nō puenientium/quid pficit. nisi fortassis ostentationem operat. Sed neqꝫ sunt inculpabiles qui pphanas postpositis lectionibꝫ sacris toto oꝛe personāt totis viribꝫ amplectuntur/sicut scriptū est p Isaiā pphetaꝝ Nō in philosophis. nō in poetis ⁊ fabul', sed in pphetā. Ubi p̄ter hec elidit impia manichei blasphemia. quia sic delirare ausus est vt diceret pphetas veteris testamenti a deo tenebꝛaꝝ missos esse. qō si veꝝ esset sicut non est. nunqꝫ veritatis notarius. euangelista noster eundem euocasset in testimonium narratōnis sue. Nihil enim roboꝛis habꝫ verbum illius qui pater est mendacij. Sed in hoc loco conuenienter essent imꝓbādi qui pphetas veros/aut constellationibꝫ imputant/quēadmodum Auicenna. Albumasar et alij nonnulli/aut qui execrabilioꝛi deliramento pꝛophetas fabulantur magicam artez exercuisse/tanqꝫ medium adipiscendi pre cognitionem occultoꝝ. verum super bis olim latius tractabimus si deꝰ annuerit. Nunc audiamus quid i Isaia pꝛophe ta scriptum est. Ecce inquit ego mitto angelum meum. Non dubium quin Johānem baptistā qui vt Beda ait angel⁹ vocatur non societate nature iurta heresim Origenis. sed officij dignitate quo nomine recte appellari potest homo ille qui fuit missus a deo vt testimonium perhiberꝫ de lumine ⁊ venientem in carne dominuꝫ mundo nunciaret. quia angelus nuncius appellatur. In hoc qō premittitur. ecce. notatur ex demonstratione grandis et insolita nouitas. In hoc qō subiungitur ego mitto datur intelligi ex maiestate mittentis dei missi magna dignitas. Dehinc presens pro futuro ponitur. quia inconcussa erat tanqꝫ de presenti fieret certitudo demōstrationis atqꝫ stabilitas. Johānes insuper non quicunqꝫ sed angelus suus scilicet dei. Attende proximitatem cū ait. ante faciem tuam. vt eius puritas. integritas. ⁊ sanctitas cōmendaretur. Postremo officium ei⁹ honorificum designatur qui prepabit viam tuam ante te. Quā viam si forte quesieris? Respondet Christ. ⁊ inferius datur intelligi. Uia domini q̄ ad homines ingredit penitentia est p quā deus ad nos descendit ⁊ nos ad illū ascendimus. vnde angeli ascendentes descendē tesqꝫ memoꝛantur super filium hominis. Nec est secūda loquēdi materia. hoc vnū tantū ad p̄sens dilatemus. quo pacto Johannes angelo similis phibet Et primo si virginitas Johānis attēdit subit illud Hiero. ad paulam ⁊ Eustochiuꝫ. q̄ semp angelis est connata virginitas. ⁊ q̄ in carne preter carnem viuere non terrena vita est sed celestis. Conuerte oculos fidei

ad ꝟtutes Johis nō vnā tantūmodo ſz q̄ lēlibet angelor hierarchiā videbis ī eodē figurari. Inflāmauit itaq̄ eū charitas vt eſſet ſilis ſeraphin. q̄netiā ali⁹ in amorem diuinū ardore exardeſcere ſuis p̄dicatōibus āmonuit. Si ſapiētiā ei⁹ attēderſ nū q̄d cherubin parē dices. Si ſpūalez ī exercutione virtutū potētiā nōne ꝓſimilē ipz ptāti deſignabis. Si pacatiſſimā animi ſedē. nūq̄d thronos in ipo reperies. Fuit em̄ vis ei⁹ ꝓcupiſcibil' inflāmata p charitatē vis rōnalis illuſtrata z edocta p ſapientiā. vis irascibil' p potētiā z ꝟtutes roborata. Charitas impabat. ꝓſulebat ſapientia. potētia ꝓfirmabat. Hic eſt ſup̄mus ternari⁹ hierarchic⁹ bñ velle ſcire z poſſe. hec trinitaſ ſupcelestis imago. potētia. ſapiētia. z bonitas ſeu volūtaſ. Porro ī Johanne fuit tanq̄ in dñationib⁹ vltimitas ſubiectōis z iocūdiſſime ac fideliſſime ſeruitutiſ ad deū. liberaq̄ magnificētia oīm ſubiecta alteri p̄ſus aduerſa. Fuit p̄terea ſic in p̄cipatib⁹ ita z in Johāne eminētia incorruptibil' rectitudinis in ſuo regimine. eminētia etiā inuincibilitatis tanq̄ in ptātib⁹. Porro vltimitas quedā virtuoſitatis eū ſimilē reddidit virtutib⁹ Deni q̄ puidentiſſima cura quā in p̄parationē vie dñi ad hoīes exhibuit oſtēdit q̄ rationabiliter archangelis z angelis compet. q̄ in re xp̄s infallibilis autor veritatſ prophetiā hāc text⁹ noſtri ad Johānis cōmēdationē inducebat. Math̄. xi. z Luc. xij. Hic iñt de q̄ ſcriptū eſt. Ecce ego mitto angelū meū q̄ p̄pa. vi. tu. añ te. ¶ Quo circa nō penit⁹ abſurde videri poſſet aliq̄b⁹ q̄ charitas infuſa z ſapiētia. ceteroq̄ ꝟtutes enumerate abundāti⁹ a Johe ꝓticipate ſunt q̄ ab angel'. Hā q̄to potētia naturalis debilior ī ſe eſt z minorē habēs capacitatē. tāto ad ipi⁹ eleuatōez z dilatatōem q̄ndā ſpūalez virt⁹ infuſa copioſi⁹ exigat. Q, aūt iohīs vtpote hoīs īferior angelis natura ſit p̄ſpicuū eſt. Ad q̄ forſan tēdit illud xp̄i Luc. xij. vbi cū dixiſſet. nō ſurrexit maior inť natos mulier iohe bap. addidit Qui aūt minor eſt ī regno celor maior eſt illo. quāq̄ aūt z de gētilitis id itelligi poterit. Neq̄ em̄ charitas vie ſeu virt⁹ altera ꝟtutib⁹ patrie coequat. Et de Johāne q̄dē glorificato nūc loq̄mur quē ad ſup̄mū ordinē ſblimatū neminē arbitror doctor abigere. Huic ſñie ſuffragat illud Piero. vbi p̄i⁹. In carne angelicā gl'iam q̄rere maioris eſt meriti q̄ habere. cū ali⁹ nitiť obtinere cū gr̄a q̄d habz āgel⁹ a natura. Addo aliud nō p̄tereūdū quēadmodū nōnulli Johannē eſſeī p̄ma hierarchia ſu p̄muz ſic venerari conant. Ruina inq̄unt angelor ex hoīb⁹ repať. z ꝓſentaneū eſt rationi vt ſedē ſupioris loci vacātis p deiectionē z apoſtaſiā luciferi. illi cōtulerit altiſſim⁹ q̄ inter natos mulier nemo ſurrexit maior. Si igiť lucifero dū ſtabat ſup̄mā in vltimo ordine ſedē Greg. attribuit. ſup̄mā illā nūc obtinet is quē in ipi⁹ locū ſucceſſiſſe innuit veritatis aſſertio.

Explicit p̄ma lectio. Incipit ſecūda.

Vox clamātis in deſerto parate viā dñi. rectas facite ſemitas ei⁹ Magna eſt pphetia⁊ inter ſe ꝓcordia. z cōcors in diuerſis etiā pp̄his ſentētia. eodē q̄ppe ſpū docēte locuti ſūt z ad vnū finē q̄ xp̄s eſt reſpexerť Finis em̄ legiſ ꝑm ap'm eſt xp̄s. Quāobrē Act. iij. dicebat petr⁹ de xp̄i tpe q̄ oēs prophete a samuel z deinceps q̄ locuti ſūt annunciauerūt dies iſtos. Itaq̄ nō oportuz ē intueri q̄tū inť ſe ꝓueniāt p̄ verbū Jſa. xl. z illud p̄miſſū de malachia. Illic iohes dicebať mitti añ faciē xp̄i ad parandū viā ei⁹. hic. ecce iñt ego q̄i tā miſſionis ſue executor ait. Vox clamātis in deſerto parate viā dñi z̄c. Q̄z cur Johes vox dicať et nō verbū. Beda apit. Cōſtat iñt q̄ vnigenit⁹ dei fili⁹ verbū vocať p̄ris. Johāne atteſtāte q̄ ait. In p̄ncipio erat verbū z̄c. Ex ipa noſtra locutōe cognoſcim⁹ q̄ pri⁹ vox ſonat vt verbū poſtmodū poſſit audiri. Johānes ergo vox a pphēta dicit q̄ verbū p̄cedit. Aduentū itaq̄ dñicum Johannes p̄currēs. vox dicit q̄ p ei⁹ miniſteriū patris verbū ab hoīb⁹ audit. hec ille Unigenit⁹ ſiq̄dē dei fili⁹ p modū ꝟbi pfectiſſimi z ſentētioſiſſimi a patre in eterna generatōe pducit in quo pater det ſeipm qui z exemplar eſt formoſiſſimuz oīm ad extra pducibiliū. ¶ Quia igiť verbū hoc in ſua maieſtate abſconditū p Johannez reuelatū eſt hominib⁹. ipſe nō absq̄ ratione vox dicit q̄ per exteri⁹ ſignū p̄dicatōis interi⁹ ſignat miſteriū generatōis. Hinc preco iudicis. hinc lucerna ardens et lucens. hinc nuncius vel angelus. hinc p̄cursor appellatur. Hec officia tunc ſuſcepit z peregit dū viueret p̄dicando nūc illō

idē in suis deuotꝭ opaꝫ suis meritꝭ ꝛ orationib ad xpi gr̄az noticiāqꝫ suscipiēdā saluberiter īspirādo. Vis nosse verbū qđ aput patrē manet abscōditū qđ lucē habitat inaccessibilē. Dices volo. Cōuerte p̄ces ad Johannē. hic nēpe vox est ꝟbi ꝛ index eiꝰ ꝛ p̄co. O vox delectabil' ꝛ pereūti mundo supercellēter amabil' Voces p̄riores erāt lucꝺ ꝛ gemit' p calamitatib ꝛ angustijs. aut erāt īsani freneticoꝝ risus inter pestiferas voluptates ꝛ in puncto desituras/ ꝛ abituras ī infernū delectatōes. Hec vox fuit penitētie salutarꝭ. vox doctrie ꝛ libertatis. vox turturꝭ post imbrē. vox confringens cedros. i. supbos phariseos. Ez vox dulcis ꝛ suauis/ hūiles alliciēs. vox absqꝫ balbucie mendacio. vox absqꝫ raucedinis simulatorie vicio/ deinceps vox p omnez modū ꝟtuose resonatōis canora. viuax. ꝛ iocūda. vox ad postremū fortꝭ vehemēs ꝛ audibil' qm̄ vox nō est quecūqꝫ sz vox clamantꝭ. Obsurduerāt nēpe iudei q̄s alloq̄ bat ꝛ obturauerūt aures suas instar aspidis surde vt nō audirēt vocē incantantis sapiēter. Nil ꝓpterea mirandū si vox clamosa ad eos mittebat. Clamosa dico nō tā strepitu ꝛ aeris verberatōe exteriori/ q̄z ꝓpter latentē energiā in ipius viue vocis actu reconditā. Sciebat em̄ dictū esse p̄dicatori cuilibet. clama. ne cesses. q̄si tuba exalta vocē tuā. Qualiter fiat. rn̄deo q̄ p vite meritū ꝛ p vim interioris gr̄e ꝛ fer/uide charitatꝭ. ex quib reddit qđāmodo vox ipa viuax ardēs ꝛ fortis ꝛ lucens ꝛ p sui intelligibilitate clamosa. O q̄m̄lti nostre etatis vl' nō clamāt. facti canes muti. nō valētes latrare/ vl' si clamor forsan est ī voce/ plus ad aures corpis demulcendas vel exasperādas exhibēt/ q̄z ad aures cordis expgiscendas. instruendas ꝛ leuādas ꝓficiat. Dissil'is vox Johis q̄ vox est clamantis a q̄ cōmota sūt supliminaria cardinū put de seraphin aput Ysaiā scriptū est. Isa. vi. Superiora cardinū mistico ītellectu ī hoie superiores ptes accipe possum? q̄ sūt ratō ꝛ volūtas. ꝛ hec supliminaria a voce clamātis cōmouent' dū ad bñ agēdū ꝟtuosa cōcussione spūssancti impellunt' ꝛ sancto castoq̄ timore ꝓtremiscūt. Notandū q̄ ly clamātis ꝑt referri ad xp̄z cui? clamor triplex repit' in scriptura. In resurrectione Lazari/ in expiratōne/ ꝛ dū inuitaret sitientes ad aq̄s spiritales. In triplici em̄ deserto clamauit. in vtero virginis. in mūdo ꝫ litterali. ꝛ in mūdo mistico seu morali aīe rōnalis. sz qm̄ alia magis placet expositio hanc nō psequor. Audiamus igit' de voce Johānis ꝛ eiꝰ formatione clamosa. audiamus de loci q̄litate vox clamātis in deserto. Est aūt multipliciter intelligere ꝫ desertū. ꝛ ꝓmo ꝑm litteralem sensū. locꝰ est materialis ꝛ iordanis. misticē vo ē ipe ppl's iudeoꝝ quēadmodū Bede ꝛ Hiero. verba declarāt. In deserto inquit Beda. iohes clamat. q̄ derelicte ac destitute iudee solatiū redemptōis annūciauit. Et Hiero. Clamabat ad iudeos surdos ꝓpter peccata lōge positos ita desertos indignatōe clamoris dignos. Desti quippe erāt a spū dei sic̄ domꝰ vacans ꝛ scobata. ꝛ deserti a ꝓpꝫa lege ꝛ sacerdote. Possumꝰ deinceps forsan desertuz aliud inuenire vbi Johānes vox clamātis audita est. ꝛ ꝫ est limbꝰ patꝝ ad quē moriēs iohānes descēdit vt eū inferis nūciaret quē in terrꝭ posit' indice monstrauerat. Et qm̄ suberit locꝰ ad loquēdū ampliꝰ de deserto. trāseo ad id qđ sequit'. Parate viam dñi ꝛc. Parat viā dñi q̄ bñ docet ꝛ p̄dicat Ez si vicios distorteqꝫ vixerit nō rectas facit semitas eiꝰ. Parabāt viā dñi scribe ꝛ pharisei. de quib ait xp̄s. Que dicūt facite. Ez ex eo qđ addit'. Et q̄ faciunt nolite agere. Conclusio q̄ nō rectas faciebāt semitas eius q̄ si quis interrogat q̄ via est dñi Respondeo illā esse quā ꝓpheta cucurrisse gratulabatur cum diceret. Viam mandatorum tuorum cucurri cū dilatasti cor meum. De qua Ysaias. Hec est via domini. ambulate in ea. non declinantes ad dexteram per indiscretū feruorē. neqꝫ ad sinistram per remissum torporē. Et bene ait ꝓpheta cucurri. Nō est pigritādū cū dies sit parua ꝛ dieta magna. nec sit infra paradisum mansio secura. Naturo notande sunt conditōes vie domini. quoniā eis cognitis meliꝰ ipsa parabit'. Habet siquidē mundꝰ viā suā ꝛ hec est lapidosa ꝛ vndiqꝫ spinis. veprib. vrticisqꝫ curarum morꝺacium ꝛ solicitudinum animas nostras suis aculeis lacerantium atqꝫ dissipantium respersa. quāqꝫ aurea a quibusdam argenteaqꝫ videatur. per eam ambulantes suscitant sibi ꝫ pusillum importunuz oculis spiritalibus ꝛ serenitatem mentis ꝑturbantem/ ne q̄ labatur interitu valeat

intueri. Habet caro viã suã ⁊ hec herbosa iocũdaq; nitet introeuntiby eã. sz latet anguis ĩ herbis. anguis. s. dolorose penitudinis. anxietatis. sz ⁊ lutosa colluuione tota int⁹ respgit. Habz demon viã suã q̃ est tenebre ⁊ lubricum/⁊ p̃ruptis circũquaq; cautiby pompaticoz statuuz vallata. vbi supbi tollunt in altũ vt lapsu grauiori ruant. Et ppha. Allisisti eos dũ alleuarent. Habet aũt dñs viã suã hec est munda decens ⁊ pulcra. Prouerb. iiij. Vie eius vie pulcre Et Isa. xxxv. Erit ibi semita ⁊ via sancta ⁊ nõ trãsibit pollut⁹ p eã. Et in ps. Ambulãs in via imaculata. hic mihi ministrabat. Et insup. Via ista via equitatz ⁊ iusticie quã sapiẽs expostulabat Eccli. xvij. Da nobis dñe viã iusticie. Et ne ab ea diuertem⁹ monebat ppheta. Apphendite disciplinã ne pereatis ꝺ via iusta. Et ꝑterea viã veritatz elegi iudicia tua nõ sũ oblit⁹. Sũmo aũt studio aiaduertẽdũ est qꝺ alibi p eundẽ ppheta dicit. In via ait in qua ambulabã abscõ. supbi la. mihi Et rursus. Juxta iter scandalũ pos. mihi Q̃t laqos. q̃s mltiplicia scandala ponit aduersari⁹ noster in via hac q̃ ambulam⁹ ⁊ ne dephendat spũs virtutis aboluit ambulans alt̃s p viã iusticie ptendunt ei cõfestim secũdo laquei. vn⁹ ad dexterã q̃tin⁹ rigorẽ seueritatis crudeliter exerceat/ali⁹ ad sinistrã vt ĩ degenerẽ secordiã p nimiã misericordiã timid⁹ plabat. In via humilitatis abscondit laque⁹ stulte deiectõnis ⁊ desperatõis pessime. In via aũt magna nimitatis laque⁹ est vane ꝓsumptõnis ⁊ detestabilis supbie. Si viã frugalitatz ingrediens fueris. abscõdet ilico dyabol⁹ sordide tenacitatis laqueũ. Si rursus ad liberalitatẽ gressus tuos ꝓuerteris nõ deerunt ꝓdige ꝓsumptionis insidie. Solitudinis ⁊ ꝓtemplationis via si a te queritur. caue fantasticas illusiones obumbratas specie quadã visionũ altaz seu reuelationũ vel ꝓsolationum insolitaz q̃libꝫ aiã nõnunq; turpissime delusa ⁊ derisa detinetur. Dõ si actiua magis placuerit videne curis hui⁹ seculi debriat⁹ in oĩa corruas inimici vincula laqueos ⁊ retia. Ne ꝑterea illud scandalũ incurras si nõ pspere cũcta successerint. de q̃ Piere. xij. Quare via impioz pspera? Sic in singulis facile est inspicere q̃ ampli⁹ solicitudinẽ geram⁹ ad parãdũ viã dñi ⁊ laqueos inimici vbilibet ptensos declinandũ. Et pfecto nullũ aliud ꝓsiliũ est salubri⁹. nullum prsus aliunde refugiũ q̃s vt parui sim⁹ in oculis nostris ⁊ hũiliemur sub potẽti manu dei ⁊ timidi semper ac pauidi inueniamur. Uerissimũ siquidẽ est oraculũ illud diuinũ qꝺ audire meruit Anthoni⁹. Qui dũ vidisset in spũ tot laqos/⁊ suspiras ex pauisset dicẽs. Quis hos euadet. Rñsum est. humilitas. Quippe humilitas tã gracilis est tã extenuata ⁊ tã nihil habẽs q̃ teneri valebit vt frustra iaciat rete vel laqus p cõprehensione ipi⁹. Sic minuti piscicu li maculas retis transiliũt/⁊ dephendunt grossiores. Sic fm poeticã fabulã anthe us ab hercule nunq; vict⁹ est dũ terre he/ ret. sz p ĩane leuat⁹ ꝓtinuo strangulat⁹ interijt. Quã accurata ⁊ pfunda estimatione cõprehẽderat h̃ Piere. ppha. Piere. x. Scio dñe qz nõ est hois via ei⁹. nec viri ẽ q̃ ambulet ⁊ dirigat gressus suos. Quippe ẽ via q̃ videt homini iusta ⁊ nouissima ei⁹ ducũt ad mortẽ. vt sapiẽs ait. Erubescant igit pelagiani supbi ⁊ ingti gre dei ⁊ resipiscẽtes audiãt qz nõ est hois via eius ⁊c. Qualiter g̃ obediem⁹ voci clamantis pate. Certe p humilitatẽ oñdens q̃ gre mr est qũo sacti sancteq; oĩes Hinc est illud Dirige dñe de⁹ me⁹ ĩ ꝓspectu tuo viã meã Et itez. Deduc me dñe ĩ via tua. Et thobias ad filiũ. Cõsilia tua in ipo pmaneãt. ⁊ pete ab eo vt vias tuas dirigat ⁊ similia Hoc mõ pate viã dñi. viã regiã ⁊ liberam viã artã q̃ ducit ad vitã. ne forte vob verũ fiat illud pphe. Dimisi eos fm desideriuz cordis eoz ⁊c. Quinetiã facite rectas semitas ei⁹. Qũo rectas. Qz nimiz ĩ circũitu impũ ambulãt. sz rectitudo pios decet Recurue atq; retrograde instar cancri illi viã pagrãt q̃ ad seipos amore pprio tracti ꝓtinuo reflectũt. ⁊ q̃cũq; pgũt gressibꝫ affectionũ extra semetipos ñ lõge exeũt. qz circa palũ pprij cõmodi colligati sũt catena q̃dã amoris ⁊ cupiditatz. quẽadmodũ vrsos ligare solẽt histriones. aut sic eq̃ circa molã assidua agitatõe ꝓuoluunt. Et ecõtra pũ ⁊ iusti rcto itinere tẽdũt ĩ deũ. ⁊ magis ac magz ipz intrãt. amoriscq; pedibꝫ ad ipz sine q̃uis retorsiõe ad semetipos facta gdiũt. Alliq; viã ad p̃cepta referũt. semitas ad ꝓsilia. Per viã generalr oẽs incedere ⁊ eã pare necẽ ẽ. semite aũt pfectos recipiũt aut q̃dã cõpendio ad pfectõez introducũt

Uel si viā dñi ⁊ semitas ei⁹ ad idē spectare diximꝰ adiuuabit nos p hac expositione Grego. q̄ pcepta dñi ⁊ multa esse dicit ⁊ vnū. multa in diuersitate opis. vnū i radice charitat̄. qm̄ finis legis dilectio. Si parauerimꝰ igit̄ viā dñi q̄ est charitas tūc rectas faciemꝰ semitas ei⁹ adimplēdo iuste digneq̄ pcepta. Uel parare ōr viā dñi q̄s faciēdo qđ in se est p attritionē. sz postq̄ infusa est gra. iā rectas facere pt in ei⁹ ꝥ tute semitas dei. Faciterim qđ potes parando viā dñi vt tandē possis eo miserāte rectas facere semitas ei⁹. Uel vt p̄dictū ē parare viā dñi ad p̄dicatores respicit. ⁊ rectas facere semitas ei⁹ cōiter ad oēs. sz oportet p̄dicatorē pri⁹ in seipo rectas facere semitas dñi. q̄ inefficacit̄ pgredi audeat ad parandū viā ei⁹ circa alienos. Ellioq̄n cōparabit̄ cancro q̄ cū reptādo retroq̄ cedēdo hac atq̄ illac oberret. dicit̄ in fabulis aliū cancrum monuisse vt recte incederet. Cui qđ aliud rñdendū erat q̄ vt prior rectū iter oñderet. Si ductor gregis ariet nō rectas faceret semitas suas. gregi cetero q̄liter viā parabit. Ducet pot⁹ in p̄cipiciū ⁊ ruinā quēadmodū si cecus cecū duxerit ambo in foueā cadūt ꝟm dictū veritatis. Et hec est prochdolor cā nō mediocris q̄re tot pauli deserūt iter vez: et ambulāt p vias tenebrosas. difficiles ⁊ asperas. Ductor nēpe rarus est q̄ rectas faciat ante eos semitas. sz sicut ppl's ita⁊ sacerdos: ⁊ vtinā nō deterior. turpior ⁊ pditior sacerdos q̄ ppl's. Hinc iohes q̄ vox erat clamantis in deserto ad parandū viā dñi pri⁹ i seipo rectas fecit semitas. Castigauit corp⁹ suū ⁊ in seruitutē redegit ne cū aliis p̄dicaret: ⁊ ipe reprobꝰ efficeret. ne qđ docebat ꝟbo dissiparet exēplo: ne pleno ventre de ieiunijs disputaret. ⁊ certe difficile est imo impossibile vt q̄ viā ꝥutis bñ opando nunq̄ ingressus est: nūq̄ exp⁹ est sciaz declinandi picula vie circūspiciēdiq̄ insidias: efficacit̄ doceat illos qđ nescit: nec didicit q̄dem. pferet fortasse ꝟba plurima ⁊ de ꝥtutibꝰ q̄si cec⁹ de coloribꝰ. vel pica garriēs disputabit. sed longe alit̄ docent̄ lecta vl audita. aliter ea q̄ opibꝰ ⁊ experiētia pgnouimus. Propterea venit iohes viā penitentie doctur⁹ homies. Nec est prima veniendi ad deū post lapsum via. illā primitus strēnue fortiter q̄ pagrari. ⁊ pri⁹ q̄ doceret iniq̄s viā dñi. puidit ne iniq̄s hēret ī pprio corpis regno seruos. ⁊ q̄ libertatē a peccato docebat: ipe liber ⁊ rex haberetur Qualit̄ ozo p doctrinā alijs recte p̄sidebit q̄ seruituti ⁊ sordissime ꝟcuti subiacet ⁊ mancipiū corpis effect⁹ est pri⁹. Insup iohes hausit ore cordis apto fluenta gratie celest̄. quaz satageret in alios loquēdo diffundere: ⁊ q̄ alios ad amorē eterne felicitatis succendere venerat. pri⁹ in se p sancte meditatiōis studiū ⁊ vehementiā desiderij celestis felicit̄ exarsit. Quocirca resumo pclusionē alias positā q̄ vita iohis fuit angelica. ⁊ int̄ viatores post xp̄m ⁊ matrē eius pfectissima. Deducet̄ ista pclusio. tum ex sublimitate pphetādi. tū ex austeritate viuendi. tū tercio ex multiplicitate merendi. Itaq̄ pphetia iohis mirabilior fuit q̄ alie certior ⁊ clarior. Mirabilitatē vide dū puer infans adhuc in vtero sextū mēsem agens sic illustrat⁹ in rōnali ꝥtute vt p̄sentiā nouit̄ pcepti saluatoris ⁊ agnosceret ⁊ gestibꝰ exultatiōis q̄ ꝟbo non poterat nunciaret: nec ipe tm̄modo pphetauit. sed ⁊ pphetādi spūm vtriq̄ parēti cōtulit. Inde est canticū illud eccl'ie. Uētris obstruso posit⁹ cubili senseras regē thalamo manentē. Utrū ꝟm vaticiniū Hiere/mie hinc sterilē gestāte in vtero pphetātez iam puez. Ihs puer erat oim q̄ vnq̄s extiterūt corpalibꝰ lineamētis minor Ellioq̄n vel tumuit statim vterus ꝟginal' post nūciationē angeli. vel nō viuificat⁹ ⁊ formatus repente xp̄s cū maria rñdit. Fiat mi. ꝟm ver. t. ⁊ vtrūq̄ falsuz est. Hā q̄uis maria cū festinatiōe ascēdisset in mōtana p⁹ angelicā visionē/ dicta est nihilomin⁹ mr̄ dñi. Et vñ mihi inq̄t elysabeth vt veniat mr̄ dñi mei ad me. Ista mr̄. iā tūc erat fili⁹ Porro iohes hūc ⁊ talē puerū nō corpali visione. sz illustratiōe pphetali cognouit. salutauit. adorauit Et hec ē singular̄ ⁊ supra modū mirabil' pphetia cui par in alio hoīm nulla repta est. pterea q̄ ad hoc maior iohe nemo surrexit q̄ in deserto etiā vteri sterilis vox clamāt̄ inuētus est. Attē dam⁹ insup claritatē certitudinēq̄ pphetie sue dū iā ex vtero nat⁹ prodūt ⁊ veniē/tem ad se dñm digito demōstrauit. Leteri tm̄ (cantat eccl'ia) cecinere vatū corde p̄/sago. vt in illo q̄z deserto vox clamāt̄ exist̄eret. Denicq̄ iohes moriēs/patribꝰ illa sedētibꝰ in tenebr̄ nūciauit. qđ q̄li lingua. q̄li ve ꝟmōe factū est/nō qua est q̄stio.

Qualiter etiã vixit ipa iohis ania cũ ceteris in limbo iustoꝝ/ꝛ an aliozꝝ sciam. fidẽ. spem ꝛ caritatẽ ceteraſqꝫ ỹtutes sua denũciatione adauxerit. aut vtrũ sua pñtia clarifica eosdẽ illustrauerit/grata est. sed paꝝ a doctis tradita est materia. Et de locutione siquidẽ cõis est difficultas. de angelis de aiabꝫ sepatis. saluatis. seu dãnatis. q̃lis ẽ hec. Idcirco pro nũc sufficit apire qđ mihi pbabiliꝰ faciliusqꝫ videt cũ paucis ꝛ qui busdã antiq̃ꝝ. Imagiõr igit quãlibꝫ substantiã sepatã liberã esse tam q̃ ad motõez obiectalẽ sui ꝛ eoꝝ q̃ in ea sunt/q̃ꝫ etiã q̃ ad receptionẽ influxꝰ seu motiõis cuiuslibet extrinsece obiectalis/ita vt rõne primi q̃libet posset dici tabula q̃daz lris plena seu liber inscriptꝰ. q̃ tabula ꝛ qui liber p libitu nũc apiunt. nũc claudunt. nũc parum. nũc multũ. ꝛ dum apit a libero arbitrio liber subehuiꝰ sepate/ipa dicit loq̃. dũ claditur est ĩ ea silentiũ. Loco autẽ claudere hic ꝛ apire nõ ppie vt ĩ materialibꝫ fit. sz silitudinarie/dũ motio obiectalis intẽtionũ existentiũ in substãtijs sepatis suspẽditur a volũtate. vl dũ rursus ab eadẽ extra agere seu radiare pmittit. Et talit quidez imaginat locutio subaꝝ sepataruz q̃ nihil aliud est q̃ manifestatio libera ꝛ intelligibilis sui vel eoꝝ q̃ in eis sunt. q̃ locutio tãto ẽ vehemẽtioꝝ ꝛ clamoroſioꝝ. q̃nto ĩtelligibilioꝝ atqꝫ aptioꝝ. Juxta qđ Johes meritovoꝝ clamãtis vocatꝰ ẽ. Sile p oĩa q̃ ad auditionẽ intelligere possumꝰ ponẽdo libertatẽ in recipiẽdo p aures mentis motiones hmõi obiectales. quẽadmodũ si essz speculũ vsquequaqꝫ/speculũ respectu cuiuscũqꝫ radiatõis lumiose supĩpm incidẽtis. Hoc mõ iohis ania loq̃ potuit in limbo. ꝛ sic audiri ipe voꝝ clamantis in deserto. Et qm̃ sancti pres incole limbi deserti. ꝛ bñ deserti ꝛ a felicitate alieni. cupide multũqꝫ de sua liberatiõe certuz aliq̃d audire sitiebãt. Interrogãt nõ ambigo iohannẽ nouit e terris ad eos descendentez. si q̃d boni nũcij. si q̃d sperãde liberatiõis afferret. at qui nõ amaro silẽtio subticuit iohes nõ locutõibꝫ eoꝝũdez aures clausit vtpote q̃ preco iudicis venientis/ꝛ sol lucifer oriẽtis/ꝛ nũciꝰ saluatoris iã apparẽtis in deserto pate viã dñi rectas facite semitas eiꝰ. qz veniens veniet ꝛ nõ tardabit Jã in terris visus ꝛ cũ homibꝫ uersatus est. iam a me cognitꝰ est. pdicatus. baptisatus ꝛ indice demonstratꝰ. Ad hanc voczꝫ noua lux oriri visa est in deserto illo inferiori sedentibꝫ in tenebris ꝛ in vmbra mortis. gaudiũ q̃ꝫ letitia ꝛ tripudiũ. Jã minꝰ tedet eos exilij sui. q̃nto minoꝛẽ ꝯgnoscũt spei sue dilationẽ. nã magis et magis. p sanctas affectiões. parant in seipis viaz dño ꝛ p ignita desideria caritatis. rectas faciũt semitas eiꝰ. Plura scisciteꝝ a iohanne de celeritate ꝛ mysterio redẽptiõis sue. de cõditionibꝫ redẽptoris. de forma. modoqꝫ redimẽdi. nec satiant interrogatiõibꝫ/sed qđ plurimũ delectat audire/vt sepiꝰ itere tur expostulãt. Quid agit iohes voꝝ clamantis in deserto. Rñdet ad singula. cõfirmat fidem. spem coꝛroborat/caritatis feruoꝛẽ excuscitat. Neqꝫ tñ ista dixerim q̃ sctõs patres post obitũ ignoꝛẽ fuisse positos extra merẽdi statuz/sed quin in scia ꝛ q̃busdã alijs pfectiõibꝫ nouiter acq̃sibilibus pficere potuerint ꝛ etiã pfecerit nõ video. Ponũt q̃ppe doctoꝛes absq̃ vlla absurditate gloriã beatoꝝ accidentalẽ plerũq̃ maioꝛẽ fieri tã in cognitione q̃ꝫ dilectione ac delectatiõe. q̃nto minꝰ absonuz videri debz si nõdũ saluati nec terminũ felicitatis adepti in cognitiõibꝫ q̃busdã amoribꝫ ꝛ dilectiõibꝫ pficere potuerũt. Sed ꝛ de pueris absq̃ baptismo decedentibus/apud nõnullos excellẽtes nõ improbabile proꝛsus videt eos in pbia ꝛ alijs q̃busdã artibꝫ ꝛ cognitiõibꝫ posse instructioꝛes fieri tempoꝝ successiõe diuturna ꝛ experientiaꝝ multitudine coadiuti. Sic etiam Enoch ꝛ belyas nõ ita ociose viuunt vt ĩ tanta etatis longeuitate nihil nouũ cogitent vel addiscant. Sz reuertamur vnde digressi sumꝰ vbi diximꝰ iohem in prophetia ceteros excessisse/qđ ex pdictis reoꝛ esse pspicuũ: si tñ aliq̃s prius obiectiones q̃ aduersus ea fieri pñt absoluerimus Et quo pacto dicit aliq̃s. iohes pphetasse dicit illud ꝛ de eo qđ ante suos oculos positũ tenebat. Videbat iesum/tangebat ꝛ audiebat ꝛ tu mihi dicis q̃ illũ esse iohãnes pphetabat. Non eniz est pphetia nisi occultoꝛũ ꝛ a sensibꝫ humanis alienoꝛum. Sed acute cogitemꝰ qđ iohãnes sensu viderit/ꝛ quid nõ viderit/ꝛ exinde q̃d ꝛ quẽ admodũ pphetauerit cognoscemꝰ. Erat in homine iesu plurima coꝛporeis sensibꝫ ꝛ experimento cognoscibilia. vt q̃ hõ erat ambulãs. docẽs/cũ publicanis ꝛ pctoribꝫ

manducans.z ad hec cognoscēda nō erat opus ꝓphetico spiritu. Alia latebāt plurima z maxima: vt q talis esset dē. mediatoꝛ ꝓstitutus p redemptōe z recōciliatione peccatoꝝ. q agn⁹ esset p sacrificio cōsummato īmoland⁹/z similia/ad q̄ cognoscenda z publicāda boīb⁹ Johes. non nisi spū supplen⁹ attingere valuisset. Tale ē illud. Qui post me ve. añ me fa. est ⁊c. Et ecce agn⁹ dei. z cetera hmōi. Occurrūt alīj dicētes nō debere iohem arguere mendacij. Alioq̄n si mēdax quō ꝓfect⁹. Ipe eī interrogat⁹. Tu q̄s es. z. an ꝓpheta es tu Rñdit. nō sum. Nō si ex būilitat⁹ affectu q̄s eū sic rñdisse ꝓtenderit/ videat quō bumilitatē verā cū vitio mēdacij connectet. Que enī ꝓticipatio luc⁹ ad tenebras. q̄ cōuentio chr̄isti ad belial ait ap̄lus. Fateoꝛ plane iohem nō quesisse būilitatē p mendacij culpā. Absit ꝑ vt catholicoꝝ q̄spiaz sic delirus inueniat⁹ qui hoc dicat. Verax igit⁹ fuit iohes mō quo negauit se ꝓphetā. negauit dico nō simplicit⁹. sz ad intentiōez q̄rentiū. Scriptū erat in lege dei Deute. xviij. ꝓphetā suscitabo eis de medio fratꝝ suoꝝ sil'em tui z ponā ꝝba mea in oze eius loq̄turq̄ ad eos oīa q̄ precepo illi. Qui autez ꝝba ei⁹ que loquet⁹ in noīe meo audire noluerit. ego vltoꝛ existam. Interrogauerūt g̃ iudei iohem an ꝓpha esset. nō q̄cūq̄ sed q̄lē lex ipa pollicebat⁹ affuturū. Et cōfessus est z nō negauit. qz nō erat ille ꝓpheta pmissus in lege. Chr̄ist⁹ itaq̄ nō iohes fuit ꝓpha ille quē ibidē moyses venturū ꝓphetauit. Cui⁹ p̄cursoꝛ z angel⁹ iohannes extitit. vt quēadmodū Isa. olim añ p nūciauerat dicēs. voꝛ clamant⁹. Ubi licet attēdere q̄nte dignitat⁹ iohes fuerit atq̄ autoritat⁹. vt etiā a ꝓpha tali de eodez fieret ꝓphetia/z sue p̄dicatiōis clamoꝛ tāto añ proderet⁹. q̄netiā iohes illud eē ꝓphetatū de seipo nō hūana sz ꝓphetica instructiōe cognouit. Intrauit enī puer desertū vbi de libris Isaie aut alīs ab hoīe nequaq̄ instruct⁹ est. Dic oꝛit difficultas nō mediocris de mō cognoscēdi verās ꝓphetias z de mō distinguēdi eas ab illusiōib⁹ z diuinatiōib⁹ demonū q̄ aliq̄n trāsfigurāt se ī angelos luc⁹ ꝑm aplm/z de cautelis se hūdi/bō in talib⁹ ne seducat⁹. sz ad p̄sens dicta sufficiāt. Sequit⁹. Fuit iohānes ī deserto. vbi de ꝑ z ō iohis ꝓfectōe q̄ ad austeritatē vite z meritoꝝ multitudinem videbim⁹ dño ꝓcedente prophetiam Joh. i. dū querit⁹. Tu q̄s es. Ego inq̄t voꝛ clamantis. ⁊c. dirigite viā dñi. Et egrediebantur ad eū hierosolimite vniuersi z omis regio iudee z baptisabant⁹ ab illo ī iordanis flumine ꝓfitētes p̄cta sua. Et erat iohes vestitus pilis cameloꝝ z zona pellicea circa lūbos ei⁹. z locustas z mel siluestre edebat Jam p aliq̄t dies iohem in deserto tenuimus. dū enī scrutari pia curiositate conatus sum. q̄d ageret iohes. z solus. z ī deserto. Dū p̄terea sup ꝑ ammiratiōnē aliq̄ruz carnaliū/turba tumultuq̄ gaudentiū cō tentare satagerē. induct⁹ sum referre q̄ pacto verū esset de eodē iohe z sibi sibi⁹ bere micolis in ꝓtēplatiōe suspēsis. nūq̄ min⁹ solus q̄ cū solus. ꝑ apud Ciceronē dixisse celebrat⁹ scipio supioꝛ african⁹. Hac occasione in materiā ꝓtēplatiōis incidi latissimā vtiq̄ z nō dū fundit⁹ exhauriēdā vt ī ipa explicāda semp sit vltra q̄cq̄ inuenire z veniendū cū hierosolimitis z oīm regione iudee. tandē hinc ad iohem ī iordane p̄dicantē z baptisantē. Sz tandē egredien-
dū est ab ꝑ deserto/ꝓtēplatiōis materie silenti ū indicēdū/q̄tin⁹ subseq̄ns euangelij nr̄i text⁹ loq̄tur. Spero eī deo ꝓpicio me sup hac materia ꝓtēplatiōis certe pulcerrima z sublimissima q̄dā posteri⁹ locutuꝝ atq̄ nō tam ex nr̄a q̄ alioꝝ sn̄ia/neq̄ tam mgr̄ali locutiōe q̄ collocutiōe familiari. nō demū polito curiosoq̄ ꝼmōe/sz q̄tidiano loquēdi moze/z extra lectiōes ordinarias int⁹ audire volentes ꝓposui disserere Placuit itaq̄ paterne puidētie supne maiestatis. me p aliq̄t iā tpa in deserto tribulationis z cuiusdaz solitudinis collocare. vbi. q̄le māna ꝓtēplatiōis in deserto solitudinis veri israelite comedūt. etsi nō pleno oze comedere. ō gustare tñ datū ē/vt saltem ei⁹ odoꝛē ex alioꝝ eructatiōe. q̄ māna cibi se repleuerāt. potui aspirādo sentire/ veꝝ q̄d textus nr̄ dicat audiam⁹. Egrediebant⁹ inq̄t ad eū. nō dubiū q̄n ad iohānem bap. hierosolimite vniuersi z oīs regio iudee. Ad hoc ꝝbū stupet logica/z logice tractatoꝛes vel scandalisant⁹ vl' inculpant locutiōis hui⁹ formā. Neq̄ enī eiusmandū est puulos. imbecilles. aut infantes in cunis. imo nec hierosolimitas oīs adultos ad iohannē egressos fuisse. quāto min⁹ oēm iudee regionē. Igit⁹ logice virtus et ꝼmonis ꝓpietas videnti⁹ falsitatis

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

arguere euangelistā marcū.q̄ hoc vniuer/
sali ꝯmone vsus est. Obiectio ista nō huic
D loco dūtaxat.sed innumer̄ sacre scripture
locutiōib⁹ aduersa est. ¶ Pro q̄ dissoluen
da notandū sūmope arbitror etiam iuxta
ꝓ̄bi sniam/q̄ duplex est logica.q̄dā subser
uiens sciēt̄ijs naturalib⁹ ac pure specula/
tiuis q̄ vsitato noīe z q̄si antonomatice lo
gica noīat̄.z q̄ ad oīm methodoꝝ p̄cipia
viaz hr̄e describit ab hyspano/q̄ sermoci/
nalis a q̄busdā noīat̄ ¶ Porro altera ē lo
gica quā appropriato vocabulo rhetori/
cam dicim⁹ q̄ principalit̄ ancillat̄ seruit z
amminiculū p̄stat scient̄ijs moralib⁹/poli
ticis z ciuilib⁹ ad intellectū practicuz spe/
ctantē. Habet aūt vtraq̄ logica hmōi su
as regulas in loquēdo.modos insup pro
prios q̄b⁹ docemur.erudimur.z discimus
vez a falso discernere ¶ Prima respicit lo
gica potissime ꝯmonis ꝓprietatē alienā a
methaphoris z q̄buslibz trāssumptionib⁹
explicando adeq̄tionē rei ad intellectū/et
iuxta regulā suppositionū. ampliationū
z appellationū.vim locutiōis aut ꝯmōis
strictissima p̄cisione diiudicando. Hec lo
gica exulat a se z abdicat oēm fere figura/
tā locutionē/oēmq̄ locutiōis ornatum/z
q̄ntū pōt primi⁹ z breui⁹ ꝓceptib⁹ interi/
oribus cozrespōdet/q̄tin⁹ ꝟitas p eas ī spe/
culatiuis scient̄ijs p̄cisior atq̄ lucidior ha/
beat̄. ¶ Altuero rhetorica quā logicā alte
rā dicim⁹ potissime figuris.et tropis atq̄
scematib⁹ vrb̄.coloribꝫ q̄z floribꝫ nō tā ne/
cessar̄ijs q̄z decoris locutionē suā exornat
Ceterū vulgari vsitateq̄ locutiōi p̄limū
ꝓdescendit/q̄rens ex sua quadā tū familia
ritate/tū speciositate vt auditoꝝ affectus
impellat q̄ vult.z vel in irā vel indignatio
nē odiū vl amorē cōcitet audiētes. Dicta
est idcirco logica hec necessaria ad sciētias
morales.q̄ ad affect⁹ cōcitādos generan/
dosq̄ si boni sunt/aut ad sedādos. aut cō
pescendos seu tollēdos si mali repiant̄/lo
gica p̄cedens nō sufficit. Illa enī inquirit
tm̄mō veritatē in reb⁹ put ꝟitas est adeq̄/
tio rei intellecte ad intellectū speculatiuū
ista aūt put est adeq̄tio q̄daz ad affectū seu
practicū intellectū. ¶ Dicamus g̃ dū q̄rit̄
de veritate ꝓpositiōis alicui⁹ ꝯm vim vo
cis aut ꝓprietatē ꝯmonis. aliter iudicādū
est z req̄rendū in speculatiuis scient̄ijs ad
quas deseruit logica ꝓpriz.aliter in mora
lib⁹ atq̄ politicis. vbi rhetoricā vigere do
cuim⁹. Et quisq̄s istas logicas duas vel/
let cōfundere.ita vt rhetoricā in speculati
uis.z logicā p̄riozē in practicis sciēt̄ijs ex/
igeret.ille in absurdissimos ineptissimos/
q̄z errozes cozrueret totus Hinc est q̄ a
Tullio ī rhetorica veteri z alijs politisan
tib⁹ irridenk̄.z inculpank̄ illi q̄ ꝯm logicaz
p̄riozē enitunk̄ legesl atq̄ cōmūes hoīm lo
cutiones interp̄tari. Uocank̄ siquidez ta/
les verbosi.sophiste.garruli.de solo nomi
ne ꝓtrouersiā nectētes.inciuiles deniq̄z et
cernicosi fantastici z ad nullum ciuile seu
politicū negociū regimē atq̄ consiliū ido
nei vsq̄adeo vt vix ipi q̄ tales sunt.loqui
quicq̄z audeant./vix aliq̄d audire p̄ñt/q̄
nō statim calumniandū aut negandū aut
distinguendū esse ꝓtendāt. Sed fallit eos
plane ignorātia p̄misse distinctiōis inter
logicā atq̄ rhetoricā.z q̄ logicā primā in
troducere satagūt vbi ea non opus est.
Illi ex aduerso nō parū aberrauerūt q̄ dū
speculatiua veritas sola cōquerit̄.rhetori
cos loquēdi modos p̄cipalit̄ secuti sūt
Innumeris itaq̄z z infinitis vincul' dū se
nitunk̄ absoluere semet ꝓstr̄xerūt ¶ Neq̄ P
tamē nego q̄n vicissim logica vna.alteri⁹
opem q̄nq̄z requirat. Et quin pari quodā
sensu ad veritat̄ vni⁹ inquisitionē.plerū/
q̄z ꝓcurrant. Sed quādo.vbi z q̄liter hoc
fit nō cuiuscūq̄z.sed sapientis z artific̄ est
istud discernere.z eius insup q̄ vtrāq̄ p̄fe/
cte cognouerit.et qui sciuerit ꝯm materie
exigentiam.cognatos inferre ꝯmones.
Hinc fit vt aliqui carentes logica p̄rioz.
reperiunk̄ in tractatib⁹ aut doctrinis pa/
resoluti.sed rudes z indigesti/sicut ecōtra
dictum est q̄ soli logice innitētes sophiste
sunt.leues z garruli.z in ciuili cunctatiōe
parū aut vix tolerabiles inuēti.imo ad p̄/
dicationes aut deliberatiōes positas ra/
ro viden̄ eleuati.q̄ nec in illoz̄ exercita/
tione seipos tradiderūt. ¶ Juxta hoc nō
operosuz est obiectionē p̄tactā dissolue
re.dicēdo q̄ nullo modo in hystoricis nar
rationib⁹.sicut nec in ꝓphetijs z documē
tis moralib⁹ exigit̄ vel attendit̄ veritas di
ctoz̄ conformiter ad strictas regulas p̄ri
oris logice. Sed sufficit q̄ modus loquē
di cōmunis cui maxime se cōformat rhe/
torica seruetur.vbi figurate locutiōes tro
pice z transsumpte p parabolas z sīlitudi
nes admittunk̄ et ampli⁹ q̄z relique. Et h̄
est q̄ quidaz non irrationabilit̄ dicunt q̄

theologia suā habz logicā ⁊ modū loquendi ꝓpriū/⁊ ꝙ in ea nihil eē falsum de virtute ſmonis debz admitti. imo dictuz hmōi tanq̄ irreligiosum impiū ⁊ blasphemuz a catholicis auribꝫ reijci cōgruit. Si q̄s vero dixerit oppositū/⁊ recte sensit/ille dūtaxat ad vim loquēdi prioris logice oculos cōuertebat. q̄uis nō vsquequaq̄ rōnabiliter. ¶ Hinc est ꝙ egregiꝰ doctor Augꝰ. tū in locis plimis. tū specialiꝰ in li. de doctrina christiana regl'as ꝑ expositione sacre scripture dedit ⁊ ab alijs datas collaudauit. Inter q̄s vna est ꝑ synodochen vbi ꝑs ꝑ toto sumit. Alia ꝑ hyꝑbolen vbi veritas ad exaggerandū excedit. Alia vbi locatū ꝑ loco accipit. ſm quas regulas textus nr̄ a falsitate defendit. Nā dicēdo egrediebant ad euz hierosolimite vniuersi/similis est locutio sicut cū dicimꝰ. oīs ppl's vel totꝰ mūdus. vadit ad tale spectaculū. Dicit ei ħ nō ꝑ p̄cisionez. sz ad rei magnificationē adaugēdā. Silisq̄ ē locutio cū subdit. Et oīs regio iudee. nisi ꝙ vltra ħ locus ꝑ locato. regio scz ꝑ habitātibꝫ regionē ponit/⁊ in talibꝫ iuxta quorūdā explicationē attendit sensus. nō quē v̄ba faciunt. sed pro q̄ fiunt. ¶ Iuxta p̄dicta sumitur ꝯsideratio moral' ꝙ p̄dicatores in sermonibꝫ publicis detestādo vitia ⁊ collaudando v̄tutes auctoritatē hn̄t vtēdi locutionibꝫ trāssnmptiōis ſm regulas q̄bꝫ exponit. ⁊ iuxta licentiaz rhetorice artis. ita vt q̄nq̄ dicat aliq̄d vniuersalit viciosū qd̄ pro paucꝫ aut nō oībus p̄t verificari. vl' aliud tale ꝓnunciat qd̄ de v̄tute ⁊ regl'a logice prioris eēt falsissimū ⁊ scādalosum et iniuriosum. ¶ Nō habeo hic exēpla multa curiose scrutari vl' adducere. legant oēs ꝓphete q̄ fuerūt. quidā ſmocinatores īuehentes in vitia/⁊ vitiosos arguētes. attendat p̄dicatio christi. Iohis bap. pauli. stephani ꝓthomartyrꝫ. ⁊ alioꝝ reuoluantur ſmones ⁊ epl'e doctoꝝ. repiet q̄si vbilibet licentia tal' loquēdi vniuersalit vt diximꝰ Isaias dicit. i. c. Om̄e caput languiduz ⁊ om̄e cor merens a plāta pedis vsq̄ ad verticē capitis nō est in eo sanitas. Et paulo post. Om̄es diligūt munera sequunt retributiones. Iere. ij. scriptū est. Quid vultis mecū iudicio cōtendere. om̄s dereliquistꝫ me dicit dn̄s. Ezechielis. iij. Om̄is quippe domꝰ israel attrita fronte ē ⁊ duro corde. Christus ⁊ Iohānes phariseos inculpabant generalit. Christus vocans eos ypocritas. sepulcra dealbata. superbos et auaros. Iohānes ꝓgeniem viperarū. Et Actuū. vij. dicit stephanꝰ. Dura ceruice ⁊ incircūcisi cordibꝫ ⁊ auribꝫ vos semꝑ spiritui sancto restitistis. sicut ⁊ patres vestri ita ⁊ vos. Apl's deniq̄ vocat galathas insensatos. ⁊ in cretensibꝫ approbat dictum poete. Cretenses semꝑ mēdaces. male bestie. pigri ventres. Primo etiā vocat apl's poetā hunc ꝓphetaz. Et apud gētiles poete ꝑ ꝓphetis ⁊ vatibꝫ atq̄ theologꝫ habebant. ⁊ poeses eorū sicut methaphoricas locutiōes veritatē continentes/occultas tn̄/attentabāt. tales sunt in scripturis generales in docendo locutiōes innumere. ¶ Ex his sequit alia ꝯsideratio ꝙ inciuiliter agerēt. imo insipient ⁊ cōtra artez ꝓpriam clerici qui locutiōes hmōi morales in quibꝫ forte tangerent/vellent generalit inculpare. aut vtentes eis molestare. nisi forsan vbi manifesta ⁊ ꝑticularis iniuria (que magꝫ eēt detractoria ⁊ cōtumeliosa q̄ ad edificationē valens) dep̄henderetur qd̄ si fieret corā quibꝫ nō oportet. Qd̄ vbi ⁊ q̄n cōtingit nō est possibilit ꝑ artē docere. sed tūc agendū est vt sapiens iudicabit ⁊ ꝓut edocebit vnctio. Cōstat enī ꝙ plerūq̄ fit sermo generalis ad principes qui sciunt se ⁊ statū suū grauiter increpari ⁊ tangi in modis loquēdi generalibꝫ. tolerāt tn̄ Qua igit fronte et temeritate nollent cl'ici de isto vel illo statu suꝑ eoꝝ vicijs generaliter morderi vel culpari. Ista prorsus esset pharisaica cōditio qui rep̄hendere nō rep̄hendi q̄rebant. ¶ Terciā addo cōsiderationē cōtra illos q̄ in locutionibꝫ moralibus ponūt captiosos loquēdi modos ī logica priori seruatos licet veros. In quibus tn̄ est falsitas apta aut scādalosa iuxta locutiones vsitatas ⁊ ſm rhetoricaz in materia tali seruandaz. Exempli gr̄a. ponetur vna indiffinita q̄ apud morales eq̄ualet vniuersali q̄ tn̄ indiffinita de vi logice vera erat. apud rhetoricū ⁊ politicū falsissima. Propterea nō imprudent cōdemnate alique ꝓpositiōes tanq̄ articuli erronei aut reuocandi. in quibꝫ tn̄ erat veritas de vi vocis ⁊ logice prioris/vt ista. Ecclesia manens eccl'ia pōt errare. deꝰ ⁊ creatura nihil sunt. ⁊ similes multe. ⁊ alie etiā que in philosophia fuissent recepte vt vere vel saltez ꝓbabiles sicut sūt articl'i qui

de loquũtur ꝓtra meritoria. Et maxime cõsideratio hec locuꝫ hꝫ vbi audiẽtes nõ sunt triti vl' vsitati tales locutiones audire vel admittere. sed vulgares sunt aut puri morales. legiste vel canoniste. Et sane imprudenter agunt. ne dicã imprudenꝫ/qui coꝝã talibꝫ in actibꝫ publicis talem logicã purã adducũt aut phiaꝫ seu methaphisicã. pſertiꝫ vbi materia talis q̃ nihilominꝰ mores respicit ꝛ apud eos scãdalum. Obseruandũ est enĩ illud Grego. Juxta mores auditoꝝ formet sermo doctoꝝũ. Huius opposituꝫ creberrime fieri dicit in anglia. ꝛ prochdolor nisi puideat inualescet in francia. q̃ꝫ vero apta esset ꝛ lata fenestra ad errores ꝛ scandala seminandos talis pmissio liquet ex pmissis ꝛ experientie voꝝ clamat. Denicꝫ cur ob aliud appellant theologi nr̃i tpis sophiste ꝛ verbosi imo ꝛ fantastici. nisi qꝛ relictꝫ vtilibꝫ intelligibilibꝫ p auditoꝝũ q̃litate transferũt se ad nudã logicã vel methaphisicam aut etiã matematicã vbi et quãdo nõ oportet nũc de intensione formarũ. nũc de diuisione cõtinui. nũc de tegẽtes sophismata theologicis terminis obũbrata. nũc prioritates quasdã in diuinis. mẽsuras duratões instantia. signa nature ꝛ silꝫia in mediũ adducentes. q̃ ꝛ si vera atq̃ solida eẽnt sicut nõ sunt. ad subuersionẽ tñ magꝫ audienti
R um vel irrisionẽ q̃ꝫ rectã fidei edificatiõez sepe proficiunt. Sed detinuit ecce nos aliq̃ꝫdiu modus loq̃ndi euãgelicꝰ spero tñ nõ prorsus inutiliꝫ ad rem accedẽtes videamus q̃nte auctoritatꝫ atq̃ dignitatꝫ imo ꝑuose attractatiõis Joh. bap. fuerit. qm̃ ad eũ egrediebant hierosolimite vniuersi ꝛ oms regio iudee. tam valida erat ꝛ tam efficax sua solitudo/sua viuẽdi austeritas sua demũ sinceritas ꝛ libertas predicãdi. Da mihi aliquẽ de occupatis. ꝛ accursis/solitarios irridentibꝫ. q̃ p oms totiꝰ etatis sue discursus ꝛ sudores anxios tantũdem pficiat. q̃ntũ solitarius iste manẽs in deserto fructificauit. Mirari ꝛ colere solent homies pſertim simpleꝛ vulgus eos viros quos invita sublimes/ꝛ sibimet austeros aspiciũt. ob hoc maxime q̃ nll'a cupiditatꝫ aut ambitiõis nota respergũtur. nulla proinde cõtra eos fallendi suspitio: aut mentiendi subozitur quãdo despiciũt quicq̃d terrenũ est. quicq̃d vtile vel iocũdum. Ex opposito predicatores nr̃i tpis. qꝛ talibus inhiare vehementer populariꝫ ꝛ ardenter ꝓgnoscunt. fit sermo eoꝝ in opprobriũ. fit de mendacio aut prava intentione suspectũ. Dicũt cõfestim eis auditores voce vel anĩo. medice cura teipum.

Vidimꝰ nostra etate ꝛ nupꝫ quẽadmodꝫ vnus ꝓpter huiusmõi vite austeritatẽ pene incredibilẽ in suis ſmonibꝫ multitudinẽ aggregabat cui vite sue ꝛ zelo si scientiam ꝛ discretionẽ humilẽ sociasset. quã vtinã sociasset. fecisset vtiq̃ fructũ multuꝫ. si verũ est illud Bernĩ. zelus sine discretione p̃cipitat. Discretio aũt esse nõ p̃t absq̃ humilitate nec hũilitas in cõplacentia sui et innitendo ꝓpꝛie prudẽtie cõseruat. Denicꝫ difficile est ꝛ plus diuinũ q̃ꝫ hũanum ꝛ nõ absq̃ diuturno virtutũ exercitio acq̃sibile. vt in duobꝫ his seruet humilitas insolitudine. s. ꝛ p̃dicatiõe. Cur ita. Quoniam solitudo facit hoiem leuiter ceteros occupatos diiudicare ꝛ eis se ꝓponendũ estimare. Predicatio autẽ vbi est applausus ꝓcursusq̃ populoꝝ verba dicentꝫ in celuꝫ ferentiũ/ptemptat grauissime atq̃ periculosissime p̃dicatoris animũ vt gaudeat/vt sibi cõplaceat/vt postremo in linguis hominũ famã suã foris ponat. se estimet magnũ aliquẽ esse qualẽ se audita ceteris/ac proinde cõtemnit ab aliꝫs edoceri moneri vel eoꝝũ duci cõsilio. Ruit ꝓpterea in temeritatez quãlibet. improuidꝰ loquit. nõ iam ex rõne sed furore. nõ ex hũilitate sꝫ elatione. nõ quod dictat rõ sed qõd succensa indignatio. nõ qõd verũ sed qõd audientibꝫ placitũ. nõ oportune sꝫ semꝑ importune. nõ q̃si monẽs sꝫ q̃si potent imperãs. Qui rursus libertatẽ atq̃ fortitudinẽ zeli sanctoꝝũ imitatricẽ ee. si lingua maledica carpat oms clam ꝛ palã in supiori dignitate ꝓstitutos. nec attẽdit si populũ inde subuerteret ꝛ ad rebellandũ aniabit. sed si cõplacebit eisdẽ tota solicitudie considerat. Ceterũ cũ inualuerit hmõi p̃dicatiõis fauor ꝛ feruor effrenis/vix adhibere remediũ pmittet plebs indocta q̃n signis extrĩsece sanctitatꝫ. q̃ interiꝰ corrupta est attendit. ꝛ quicq̃d aduersum dicit ad iniuriaꝫ refert ꝛ odiũ. Ꝟb hac mẽtis elatiõe ꝛ indiscretione p̃dicandi longe fuit Joh. iuxta inferius dicẽda. qm̃ ſm auditoꝝ qualitatem ſmonis linguã variauit ꝛ nõ ad seditionẽ sed edificationẽ ad humilẽq̃ pñiam singulos p capacitate cohortans. Se

Squiť. Et baptisabatur ab eo. Qualis iste baptism⁹ extiterit olim dicebať. z sup hoc remitto vos ad ea q̄ tractanť a mgro z doctoribꝫ. iiij. sententiaꝝ. Confitetes peccata sua. Quēadmodū iohānis baptismus nō erat sacramētalis. sic nec ista confessio. Erat tñ vtrūqꝫ z baptismus z ꝓfessio preparatoriū quoddā z introductiuū ad vera sacramēta baptismi z cōfessionis posterius instituta. Nec aūt ꝓfessio vl̄ fiebat fortassis in generalitate quadā. quēadmodū eccl̄ie mos habet fieri in publico añ ingressuꝫ misse. Uel fiebat de publicis. ī publico. more iudeorū in suis cōuentibꝫ. Uel si secreta erat z particulariū expssiua proficiebat ad hūiliationē z cōsilij susceptionē z pñie agende ꝓgnitionē. Dicꝑpenditur baptismū iohānis nō habuisse vtutem pctōrū sacramētaliť deleturā. Que rō est. qz siue baptisādi siue baptisati neqꝫ cōfessione altera. neqꝫ pñia aliqua p̄teritis delictis aliq̄tinus eguissent. Idcirco p̄terea nō parificanť ī oibus baptisma iohis z cōfessio cū baptismate christi z ab eo instituta ꝓfessione. Baptism⁹ enī christi cōfessionē ñ exigit postmodū de peccatis añ actis. neqꝫ prius añ baptisma cōferri pōt hmōi sacramētalis ꝓfessio alioq̄n nō esset baptism⁹ sacramentoꝝ ianua. qđ falsū est Sed oriť incidens q̄stio. Hunq̄d plat⁹ alicui⁹ nouiť baptisati iubere posset vt se summitteret ipe cōfessiōi sacramētali obedientie causa. Estimo q nō. qm̄ non est aliq̄s obligat⁹ cōfiteri sacramētaliť nisi q̄ de peccato mortali sibi ꝓsci⁹ est. Et hec obligatio nō iure hūano sed diuino ꝓsurgit. Si ꝙ aliq̄s de peccato suo apud deum satisfecerit iuxta p̄ceptū ei⁹ datū. z regulas institutas. nō pōt iteꝝ p̄ institutionē pure humanā ad satisfaciendū rursus tali p̄cepto inuit⁹ astringi. Cōstat autē q baptisat⁹ satisfecit deo de pctis preteritis sic q nō habz aliud p̄ceptū diuinuꝫ adimplendū pro deletiōe hmōi pctōrū. Prelatus ꝙ nō habz ius obligādi q̄lēcunqꝫ ad ꝓfessionē sacramētalē. nisi q̄tinus ꝑ a iure diuino descēdit. alioq̄n possz instituere q q̄libet q̄ntūcūqꝫ immūis a pēto confitere tur sacraliť totiēs q̄tiens sibi cōplaceret. Sūma igiť z cardo hui⁹ rōnis est. nullus obligať idē pctm̄ bis ꝓfiteri sacramētaliť. Qđ q̄ absurdū sit videt nemo. Opponet forsan aliq̄s de baptisato. vere cōtrito post pctm̄. ille immunis est a pēto. nihilomin⁹ obligať p eccl̄iam cōfiteri. Rñdeo q nō p eccl̄iaꝫ. sz ex p̄cepto diuino taľ ad ꝓfessionē semel fiendā de pctis post baptismū cōmissis. z añ nō. teneť. Propterea q̄lscqꝫ satisfecerit. aut firmiť tpe z loco satisfacere ꝓposuerit. hmōi p̄ceptoꝝ manebit obligatio a q̄ poterit absolui. z nō aliť seť confitendo. Juxta hec apiť via ad sciendu⁹ si semel ꝓfessus posset iteꝝ ad ꝓfessionem sacramētalē susc̄ipiendā artari. Sz q alibi ventilať ea p̄termitto q̄ dici poterāt q̄cunqꝫ p̄scripserā. Totā insup hanc ꝓfessionis materiā q̄ꝫ vtilē satis et a textu nr̄o nō abhorrentē remitto ad. iiij. sniaꝝ ꝓ p̄senti z ad scripta doctoꝝ. Obj̄cieť iteꝝ de illo quē in mortis articulo absoluit simplex sacerdos sup casibꝫ pape z reseruatis. obligabiť enī talis absolut⁹ si cōualescat iteꝝ papā adire z absolutiōis bñficiū recipere Fateor hic cū durādo z alijs q̄busdā doctoribꝫ inuolutissimā z vix enodabilē tangi materiā. De modo se hñdi in cōfessione casuū hmōi reseruatoꝝ. qz difficillimū saluare videť q̄liter iuxta vsuꝫ eccl̄ie ñ diminuatur ꝓfessio. q̄ ꝓ duos adimpleť. dum. s. apud penitentiariū solū referunť casus reseruati. Nanc p nūc difficultatē nō incipiam enodare tm̄modo p q̄nto ad pñs spectat dubiū qđ mouim⁹. Dico q hō in articulo mortis aut alias ꝑ sacraliť absolut⁹. nō pōt absq̄ ꝓsensu ꝓprio obligari rursus ꝓ hoiem sacraliť eadē pēta ꝓfiteri. Deť opositū. Jā ꝓfessio prior sacralis suū plene effectū opata nō fuisset. qz non absoluisset hoiem a p̄cepto dei qđ est de semel ꝓfitendo pctm̄ cōmissuꝫ. Nolo tñ negare q̄n de ꝓsensu ꝓprio iteꝝ possit hō sacrm̄ ꝓfessionis sup eisdē peccatis iterare z ad ꝑ sponta nee obligari. Nō nego etiā q̄n publica peccata aut etiā refuata possit iteꝝ referre alteri post cōfessionē sacramētalē. z ad ꝑ forsan obligari pōt. q̄tin⁹ pñiam salutarē cuꝫ discretione maiori ꝓcipiat. illud tñ nō asſero. Aliud fundamentū tangit Durādus ad cōfirmanduꝫ p̄dicta. Supponit itaqꝫ ꝓ regula q nunq̄ ꝓlat⁹ eccl̄ie vel alius iudex pōt circa aliud p̄ceptum iubere nisi circa illud qđ ad forū suum publicū pōt deduci si non fiat. Alioq̄n pōt prelatus ferre precepta sup occultissimis cogitationibꝫ sibi remediandis. vel super illis quorum transgressionē punire non pōt neqꝫ sciret

et ita frustra lex huiusmodi ferretur ab illo. qm̃ executio p eum impleri nõ valeret. ¶ Occultissimũ autẽ omniũ est confessio sacramẽtalis de qua ꝓstare nõ ꝑt nisi p̃ vnicũ qui cõfitẽt. z hoc etiaz si velit. Quocirca dicit idẽ doctor eccl'iam nõ iubere fieri cõfessionẽ semel in anno. nisi p̃ inditionẽ. qz scz ꝑcipit recipe eucharistiã. ad quã rite suscipiendã debz seipm̃ ꝓbare hõ iuxta p̃ceptum ap'li ab ecclesia sic interp̃tatum q̃ de mortalibz exigit ꝓfessio. Exemplũ i horis dicẽdis z intentiõe habẽda sil'e ponere tur. ¶ Scotus fundamẽto alteri innitit. Alit q̃ppe q̃ nemo tenet aut obligari põt ꝑtm̃ suũ occultũ z secretũ facere publicũ sic q̃ de foro dei cui prius soli subiacebat trãseat q̃ntũ ex natura facti in forũ publicũ. Sed ꝓstat inq̃t q̃ dicẽs pẽta sua duobus sacerdotibz facit illa eẽ publica q̃ntuz est ex natura facti. qm̃ in ore duoz ꝑtm̃ illud posuit q̃ testificari possent. cui nõ sine pẽto/cõtra eũ. Juxta q̃z testimoniũ p̃t sententiare publicus iudex. nec impediret sniam iudicz q̃ sacerdotes duo peccãt confessionẽ reuelãdo. qm̃ si dedi in secreto bone fidei aliq̃ ꝑtm̃ meũ duobz extra ꝓfessionẽ ꝑculdubio peccabũt si me prodant apud iudicẽ. nihilomin9 ꝓdẽnabit̃ caput meũ. ¶ Scõm ista dat̃ via ad dissoluendũ rõem quã dñs Ar. insolubilẽ sibi reputabat. ad ꝓbandũ q̃ statẽ decretali oĩ vtriusq̃ sexus q̃libet ꝓfessus priuilegiat9 iterũ tenebat̃ ꝓprio sacerdoti ꝓfiteri. Nõ inquit ꝓpter defectum sacramẽti vt dicebat mgr̃ Jo. de polliaco. sed ꝓpter aliud

Supponit prio q̃ ꝓfessio sacramentalis ꝑt pluries sup eisdẽ peccatz salubr̃it̃ iterari. Suppoit scõo q̃ due affirmatiue ꝓpositiões nõ repugnãt ad inuicẽ. sic q̃ posterior institutio positiua priorẽ reuocz si sil' in affirmatione stare possint. Supponit tercio q̃ decretal' oĩs vtriusq̃ sex9 sit ꝓpositio affirmatiua z sub obligatiõe posita.

Supponit q̃rto ex ꝓdictz q̃ licentia data de ꝓfitẽdo priuilegiatz ex q̃ affirmatiua est nõ tollit p̃ceptũ pri9 factum de ꝓfitẽdo sel' in anno. Ex q̃bz ꝓcludit ꝓpositus vt estimat. z exemplificat de missa audiẽda die dñica. Si inq̃t daret̃ p̃ceptũ alicui q̃ missam sel' audiret in parochia sua q̃libet die dñico. nihilomin9 daret̃ sibi postmodũ licentia q̃ posset audire missam in locz aliqs ꝓcessio ieõa nõ reuocaret p̃cedẽs p̃ceptuz

Ex q̃ simul stare ꝑt q̃ iste duas missas audiat z ad vnã obligat̃ z solũ licentiat̃ ad aliã. ¶ Sed diligẽs inspector p̃missoz/reperiet rõem hanc nõ eẽ indissolubilẽ neq̃ exemplũ p se penit9 esse validũ/qõ adducit/etiã suppositio q̃ nõ eẽt decretal' exp̃sse determinãs sel' ꝓfessum sacrãlit̃ nõ rursus ad cõfessionẽ obligari/q̃lis tñ esse dz. Concessa itaq̃ suppositiõe pria q̃ iterari salubziter ꝑt ꝓfessio sacrãlis si tñ semel ẽ recte facta de licẽtia illi9 q̃ ius habz/nõ ꝑt iterũ cadere sub p̃cepto pure humano/sicut nec nouit̃ institui sup inuitũ sicut ex p̃missis arbitror eẽ p̃spicuũ. Et qz alit̃ loq̃ns i infinitas absurditates corrueret in illaz noĩatim q̃ baptisat9 adult9 ꝑt inuit9 obligari p̃ latũ pẽta dimissa ꝓfiteri. imo milleries cõfiteri. Nõ enĩ repugnarẽt baptismus. z subseq̃ns sacrãlis confessio/siẽ nec due sacrãles ꝓfessiões. Si q̃s dicat q̃ baptism9 hz effectũ plenissimũ deletiõis peccatoz a pẽa z culpa. Ita rñdeo p̃niaz vnicam ꝓfessionẽ hr̃e potuisse. z hr̃e/sil'r p̃ oĩa cõpleta sit/nihilomin9 ad augmẽtuz gratie poterit iterari. cui nõ baptism9 ꝓpter caracterẽ f̃m doctores in eo susceptũ

¶ Exinde ꝑfacile est diuersitatẽ inuenire inẽ exemplũ positũ de missa audiẽda z cõfessionẽ. qz missaz audire positiuũ est ius. licet in diuino fundatũ. z iõ ꝑt ad pl'es missas p̃ eccl'iam obligari. sic q̃ vna audita remanebit astrict9 ad alterã. Unica aũt confessio cadit sub obligatione diuini p̃cepti. q̃ expleta nõ remanet ad papã ius ad alterã ꝓfessionẽ sup eisdẽ obligãdi. sicut p9 auditionẽ vni9 misse ꝑt vt prius ad alteram ferre p̃ceptuz. qz sue possibilitati subiacet dũ rõ subest numer missaz audiẽdaz restringere vel ãpliare. imo z tollere. De cõfessiõe aũt lõge diss il'r. qz iuri diuino obligatio principalit̃ innitit̃. ¶ Fatenduz ẽ igit̃ q̃ papa nõ ꝑt dare licẽtiã priuilegiatis. vt cõfessiones audiãt z ita ad curatos eũduz erit. sed ex q̃ sniam p̃stitit ex ꝓseq̃nti relationẽ/p̃supposito iure diuino ne pẽta eadẽ rursus cõfiteri sacrãlit̃ inuit9 aliqs teneretur. ¶ Deniq̃ oppositũ asserere de papa l' eccl'ia est dicere ppl'os innũerabiles p̃ eoz cõfessiões hactenus fuisse seductos inuolutos et deceptos. quia vel noluerunt cõfessionem factam priuilegiatis. eẽ sacrãlẽ/quod hactenus creditũ est esse falsuz. vl' si sacramẽtalis fuit indubitant̃ non hũt a b

hmõi ꝓfesso rursus exigere vt ꝑcepto diui
no de semel ꝓfitẽdo cui obediuit itez no/
lens obtemperet. nolẽs dico. qz volẽs vltro
ꝑt. Porro sec⁹ est de ꝓtrito q̃ ad ꝓfessionẽ
põt obligari. qz nõdũ a dei iussione semet
x absoluit. ¶ Sed videam⁹ vñ subortũ est
in iohãne q̃ sic egrediant ad eũ hierosoli/
mite vniuersi ꝛ omis regio iudee ꝛ bapti/
sabant ab eo ꝓfitẽtes pẽta sua. Strati sub
iungit rõ qm̃ virt⁹ sua ꝓtrahebat in ãmi/
rationẽ pp̃los in reuerẽtiã ꝛ amoꝛẽ ꝛ erat
odoꝛ bon⁹ vite in vitam. Erat (inq̃t subse
quẽs textus) Johes vestit⁹ pilis camelo
rũ. Vbi iohes de ꝑtutũ q̃ttuoꝛ cardinali/
um possessiõe sil̃ ꝛ ornatu implicite cõmẽ
dat. In vestitus asperitate tpantia notat
Erat vestit⁹ pilis camelo⁊ q̃ tunica erat
cilicina ꝛ rudis ꝛ aspera. In lũboꝛ succin
ctõne notat fortitudo. succinge sic̃ vir lum
bos tuos dicit scriptura. In mellis come
stione prudentia cõmẽdat. Vel comedet
ꝺz de christo vt sciat reꝓbare maluz ꝛc̃.
Demũ in alioꝛ eruditiõe ꝛ suũp̃ius respe
ctu christi hũiliatiõe ꝓspicit iusticia. ꝛ ꝑdi
cabat dicẽs. Veniet fortioꝛ post me. ¶ At
uero hec materia collaudatiõis vberioꝛ ẽ
q̃ vt nũc totũ valeam⁹ exꝑmere. sil̃ ꝛ diffi
cultates plime morales scõe ꝑ ceteris in/
cludunt. ¶ Una ẽ de abstinẽtia ꝛ appꝛo/
priate de obseruatiõe carthusiensiũ sup ñ
esu carniũ. quã difficultatẽ olim a domio
Cameracẽsi in hac cathedra motã nõduz
ad calcẽ dissolutiõis deductã esse ꝓgnoui
sed me deducturũ deo ꝓpicio ꝓxia lectiõe
Altera q̃z de supfluo atq̃ pompatico ve/
stitu an sit tolerabil̃ in ꝓlatis. ꝛ virz eccle/
siasticis. ¶ Reseruatz igit̃ istis ad sequen/
tia. regrediamur pauliſp/ ꝛ statĩ finis/ ad ꝑ
cedentẽ textũ. ꝛ aliud mysticũ seu morale
ad ꝓtẽplationẽ attinẽs eliciamus. ¶ Per
iohem nullũ apti⁹ q̃z ꝓtẽplatiuũ virũ mo
ralit̃ accipim⁹. hic iohes manet in deserto
quodã nõ tã materiali q̃z spũali dũ sedz so
litari⁹ ꝛ eleuat se supp̃ se. q̃ subleuatiõe sup/
na supq̃ cunctã hãc ꝓfusam rez fluctuanti/
um ꝛ exundantiũ mlt̃itudinẽ attollit̃. hãc
subt⁹ deserit. q̃ derelicta ꝓfecto manet ĩ de
serto q̃dam mentz secretissimo ꝛ abditissi/
mo. solis deniq̃ exꝑtis agnito ꝛ puio. Ẽn
nõ bñ reliq̃rat mũdũ ꝛ habitabat in deser
to q̃ dicebat. Mihi mũdus crucifixus est
ꝛ ego mũdo. Qui ꝑterea a seipo etiã deser
tus clamat. Viuo ego. iã nõ ego. viuit ꝛc̃.
Et rursus. Siue mente excedim⁹ deo in
q̃t. ¶ Hoc q̃lit̃ fiat dat̃ posse experiri ꝑm
beatũ Berñ. nõ exꝑimi. nec doceri ꝑt. sz
haberi. sit ꝫ nõ ꝑ inuestigationẽ curiosam
aut ꝑ studiuz q̃ntũcũq̃ vehemẽs neq̃ per
scrutiniũ scripturarũ. Vbi enĩ defecerunt
scrutãtes scrutinio. sz obtinet̃ ꝑ fortẽ ꝓtri/
tionẽ spũs hũiliati ꝑm beatuz Dion̄. vbi
ampli⁹ lacrime ꝓsunt q̃z lr̃e. spũssancti vn
ctio q̃z lectio. ꝛ oꝛo q̃z rõ docẽt. ¶ Hõ ẽ tñ
respuenda vsquequaq̃ lectio vl̃ doctrina
qz etsi nõ manifestũ q̃d est tale desertũ qõ
nemo nouit nisi q̃ incolit. aniat tñ ad que
rendũ ꝛ viã q̃libuscũq̃ signis ãministrat.
Hoc fecit eleuat⁹ doctoꝛ Greg. ꝑcipue in
moralibꝫ. Hoc pñssim⁹ Aug⁹. in ꝓfessio/
nibꝫ ꝛ soliloquijs. Hoc deuot⁹ Bern̄. sup
Cantica. Hoc venerabil̃ Hugo et Rich.
de san. vic. in suis opibꝫ varijs. Hoc deni
q̃z multũ cõpendiosa ꝛ sentẽtiosa breuita
te tradidit Bonauẽ. in libello quẽ appel/
lat speculũ amoris. ꝛ in alio quẽ intitulat
itinerariũ mentz in deũ. Itez pax in rhe/
torica diuĩa: ꝛ sil̃es alij. Eos potius q̃z me
hoꝛtoꝛ audiatz. ꝛ aduertam⁹ q̃d seq̃tur.
Dũ Johes iste ꝓtẽplatiu⁹ nr̃ in deserto q̃ y
dã mẽtis inuio ꝛ ab fluxu carnalitatis in/
aquoso. egrediũt̃ ad eũ hierosolimite vni
uersi ꝛ oĩs regio iudee. Regio ista iudee at
q̃z hierosolime ad l̃ram terra ẽ ꝑmissionis
fluens lacte ꝛ melle. Et ꝑculdubio nõ alit̃
efficit̃ hõ tot⁹/ regio ꝑmissiõis/ fluẽs lacte
pie deuotiõis. ꝛ melle saporose eruditiõis
q̃z in ꝓtẽplatõe. Hã extra eã pot⁹ est sepe
hõ regio q̃daz egestatz. vt Aug⁹. loq̃tur in
ꝓfessionali. Est regio plena mõstris. feris
ꝛ beluis viciosaz cogitationũ ꝛ serpẽtibꝫ
horridis atq̃ pestiferis venenataz ꝛ infi/
cientiũ cupidinũ. In q̃ demũ regiõe neq̃
pluuia est aut ros deuote affectionis. neq̃
viroꝛ herbaz floꝛẽtiũ. aut fruct⁹ plantarũ
ramificantiũ ꝑ ꝓtuosaz opationẽ. neq̃ de
coꝛ est neq̃ species ꝑ celestẽ ꝓuersationem
¶ Atuero vbi iobãnes est in deserto men
tis ꝑdicto/ solitarius in ꝓtemplatiõe/ vbi
comedit mãna absconditũ. Adiacet circũ
quaq̃ regio iudee. regio scz glorificationis
cuiusdã ꝛ decoꝛ ꝓfessiõis. regio insup hie/
rosolime. regio visiõis pacz. sic enĩ iudea
hierl̃m interꝑtant̃ Hui⁹ regiõis speciosis
sime ꝛ vberrime hitatoꝛes sunt. cogitatio
nes sctẽ. ꝛ affectiões pie. q̃ sunt reuera hie
rosolimite vel pacifice. ꝛ ꝓpter cõfessiones

laudis ⁊ glorificationē iudee regionē ĩhabitare merenť. ¶ O certe pulcerrimū obstupendūq; spectaculuz videre hierosolimitas tales vniuersos/ ⁊ omnē iudee regionē egredi ad iohannē in deserto ꝟ habitantē. Uadant alij spectatū colles altissimos.alij siluas ⁊ flumīa. alij longe patētes campos.alij maria fluctibꝫ altis intumescentia/alij theatrales ludos aut monstra millefozmia. Placeat alijs celū cerne/re/⁊ omnē eiꝰ ozatū. decozāq; militiā.nihil prozsus tale.nihil dignū cōpatione ad prefatū spectaculū poterit vsq; inueniri. Ateni ibi videre est q̄ forma.quo ve ozdie egrediunť hierosolimite tales vniuersi et omis regio iudee ad iohannez in deserto. Gratū prozsus inspicere est oīes inclitos in vestitu deaurato.in fimbrijs aureis.i varietatis circūamictu.egredi a receſſibꝫ abditis.quos etiā habz mystica regio iudee. ¶ Egrediunť a mēoria.egrediunť ab ītelligentia.egrediunť a voluntate. egrediuntur insup rangq; sponsus ⁊ sponsa a q̄dam triclinio capacissimo.virtūq;.rationaľ.cōcupiscibilis ⁊ irascibiľ. ¶ Egrediunť de/mum ab estimatiua.a fantasia.a sensu cōmuni.de oībus denicq; locis patentibꝫ q̄nq; sensuū. ¶ Egrediunť nō vt videant vanitatē exteriꝰ ad instar dine.sed ad iohem in deserto. Holi numerū velle scisciteri q̄nia innūerabilis est.ita vt fas sit dicere.milia miliū ministrabāt ei. et decies centena milia assistebant ei.q̄m egrediunť hierosolomite vniuersi. ¶ Sed q̄d agunt duz veniunt. Utiq; baptisanť ab eo.qz purificātur magis et magꝭ cogitatiōes ⁊ affectiones tales pacifice. Et q̄ fortassis vľ minima peccata p negligentiā aut surreptōem aut vanitatꝭ pmixtionē admiserit/illa cōfitenť. Confitētes inquit pēta sua. vel certe iō confitētes peccata qz dimissa sunt/et inde sacrificiū laudis offerūt se mutuo cohortantes ⁊ hymnidice canētes. Confitemini dño.qm̄ bonus. qm̄ in se.mi.eiꝰ. Et rursus. Misericozdie dñi.q; nō sumꝰ consumpti/⁊ silia. ¶ Studeamꝰ documētū. ⁊ sapiētes fieri studeamꝰ.⁊ enitamur tale nob intus formare spectaculū et cōuentꝰ. Affirmo.quisq; tale sibi fabzicare meruerit nō magnope vagabiť exteriꝰ ad videndū vanitatē.impleuit quoq; iocūdus illō satirici Tecū habita. Hō erit solus q̄ taz numeroso ozdinatoq; stipabiť comitatu. qui pterea regnuz dei intra se stabiliuerit ab oīmi pturbatiōe semotū. Leterū nō habet aluid sup homīes īmo vix supza bruta q̄ nō taliť ascēderit ad coz altū vt sit taliter iohānes alter in deserto mō q̄ prefati sumus. ¶ Dec vita pficiatur semp nescio q̄d erit q; ista vita nō erit iuxta dictū Aug⁹. Hunq; alibi meliꝰ experiť hō illud qō de sapiētia pnūciat sapiens. Ingrediens inq̄t domū meā cōquiescā cū illa. Hō enī habz amaritudinē puersatio illiꝰ.nec tedium cōuictꝰ illiꝰ.sed leticiā ⁊ gaudium. Atuero si delectat nos ad ꝟ spectaculū diuinū ptingere ⁊ bñ disponi ī multꝫ vt prꝰ in paucis veremur necesse est. Jobem q̄p pe mozesq; suos imitari pueniet.de q̄ subdit euāgelista q; erat iobes vestitꝰ pilis camelozū ⁊ zona pellicea circa lūbos eius.⁊ locustas et mel siluestre edebat. ¶ Circa quē locū finē faciens expositiōi lr̄ali ⁊ plurima ptrāsiens q̄ro. Utrū vita iobis fuerit angelica ⁊ inť boīes pfectissima.q; non Uita iohānis fuit innaturaľ.qz solitaria. Homo enī fm̄ ph̄m.i. politť. naturaliter est aīal ciuile Uñ ⁊ puersatio dñi iesu christi q̄ est nr̄a instructio fuit cōis ⁊ nō solitaria. Et pfirmať.qz iobes nō insecutus est cozpaľr christū in terꝫ puersantē.q̄ non fuit pfectꝰ.pseq̄ntia tenet p illud qō ostēditꝰ christꝰ iuuenī Mat.xix. Si vis pfectꝰ eē vade ⁊ vē. oīa q̄ hēs ⁊ da pau.⁊ se.me. Oppositū ptz ex dictis ⁊ allegatꝫ sup litteraz. ¶ Questio ista principaliť est ad inuestigandū ō vita solitaria seu pplatiua q̄m tenuit Joh.⁊ de cōpatōe eiꝰ ad actiuam. Pona notabilia ⁊ eliciā pclusiōes. ¶ Notandū q; vno mō vita pplatiua seu actiua a q̄busdā accipiť p ipa ania q̄ est vita ꝑma.⁊ ita nō esse dram inť istas duas vitas in eodē boie nisi reducamꝰ ad hūc sensum q; ania viuēs vita speculatiua aliť se habz q̄ dū viuit vita actiua. Secōo mō accipitur p opatione vľ cōuersatiōe a vita ꝑma pcedēte q̄ duplex est.q̄dā immanens.alia trāsiēs. ¶ Notādū q; fm̄ hāc acceptionez est diuersitas loq̄ntiū. Accipiūt ei q̄dā vitā actiuā p oī opatione corpali meritoria termiata ad obiectū extrinsecū.⁊ sic generaliť oīe opꝰ bonū cū gr̄a factū transiens ī exteriozē naturā erit de vita actiua q̄ntū cūq; spūale vel corpale videať/⁊ ois actus īmanēs meritoriꝰ eēt vita pplatia/⁊ pci pue si sit rispectu ōi cuiꝰ mōi ē speculatio ⁊

delectatio ꝛ amor seu fruitio habita ꝺ ꝺo
¶ Alīꝫ aliter distinguunt dicentes ꝙ vita
actiua est conuersatio corporal' meritoria
ſm quā puideꝝ eccl'ie vl' pti ei⁹ ꝓio ꝛ ꝓici
paliter q̄ ad corpus. vt ē exercitiū in septē
opib⁹ mīe exterioribꝫ sicut Martha pui-
uidebat corpi xpi. Uita aūt ꝓēplatiua ē
ꝙuersatio meritoria ſm quā ꝓio ꝛ ꝓinci-
palit suffragaꝝ eccleſie q̄ ad mentē ꝛ bona
spiritalia. ꝛ sic p̄dicatio/sacr⁹ mīstratio/
ꝛ oꝛo spectāt ad ꝓēplatōez. Et iſte est ꝙue
nientioꝛ modus. ¶ Quo circa adhuc pōt
fieri distīctio ꝺ bōis spiritalibꝫ ꝫ̄ꝫ videa
tur īpꝛopꝛia. ex abusu tñ loquētium/qñꝫ
sic accipiꝝ vt dicam⁹ generaľr bona spūa-
lia q̄ spectāt ad ptē clericoꝝ ꝛ sacerdotū q̄ſ
antonomatice appellam⁹. ꝛ sic p̄dia ꝛ pos
sessiōes eccl'ie ꝛ eius iurisdictiōes erunt q̄
dā spūalia. Tpalia ꝙo sunt q̄ in ptē laico-
rū cesserūt. ꝛ sic eadē bona erūt pri⁹ ꝛ poste
ri⁹ tpalia ꝛ spūalia. ꝛ ſm ꝫ distinguiꝝ iuris
dictio spūalis ꝛ corpalis siue tpal'. ¶ Ter
cio notandū ꝙ in eadē eccīa p̄t imaginari
q̄drupleꝝ mod⁹ viuēdi. Quidā viuunt vi
ta q̄ nec est ꝓēplatiua nec actiua ꝓpꝛie sic
pueri baptisati nōdū capaces rōis Scōa
est vita pure actiua. Tercia ē speculatiua
Quarta est mixta ex vtraꝫ ¶ Quarto no
tandū ꝙ aliq̄d ꝺr meli⁹ altero dupl'r. vno
mō absolutez absq̄ rſpectu ad aliud. alio
mō relatiue seu ꝺditionalit'. Exēplū p̄bi
ad ꝫ est de ꝫ qꝺ est p̄bari. Hā simpl'r me-
lius ē p̄bari q̄ꝫ ditari. ꝛ tñ in casu extreme
necessitat⁹ vl' indigētie meli⁹ eēt bñe aut ac
q̄rere vnū panē q̄ꝫ illo deficiente. pulcram
p̄bie cōclusionē addiscere. Sil'r ī statu in
nocētie vel gl'ie multa esse poterāt bona q̄
sub p̄posito pēto mala eēnt si obseruaren
tur. ¶ Ut in corpe sano aliq̄d ꝓdest qꝺ ob-
est p̄suppositā infirmitate vl' crapula p̄ce-
dēte. Et iſtud ꝺr notāt attēdi ꝺū fit cōpa
tio aliq̄z in bonitate vl' vtilitate. ꝛ sil'ibus
vel ꝺū q̄rit. q̄d expediat in regimīe vite bu
mane. Dicam⁹ p̄mo ꝙ stat in q̄libet istoꝝ
q̄ttuoꝝ statuū boīem saluari. De p̄mo nō
est dubiū de pueꝛ baptisatis. decedentib⁹
añ vsum rōnis. De q̄rto nō est dubiū de p̄
latis ꝛ alīꝫ scīs q̄ diu vitā mixtā ex cōtē-
platiua ꝛ actiua exercuerūt ꝛ saluati sunt.
Quo ad duo mēbra est difficultas. Et di-
cerūt q̄dā impossibile esse aliq̄m adultum
saluari q̄ nō vixisset vita ꝓēplatiua. q̄ꝺ oꝛ
ꝙ oīs capaꝝ rōis diligat deū sup oīa si ꝺe
beat saluari. ꝛ in tali ꝺilectiōe q̄ ꝓsequitur
ex ꝙgnitōe ꝺei repit' vita speculatiua. Sꝫ
casus ē ꝺabil' sic̄ ꝺat holkot vbi hō ꝺū pri
mo incepit vti rōe exercebit' statī in opib⁹
mīe corpalib⁹/vl' alīꝫ bōis exercitīꝫ exte
rioꝛib⁹ absq̄ꝫ ꝫ ꝙ actualit' ꝛ formalit' elici-
at actū ꝺilectiōis ꝺei sup oīa. ꝛ in agendo
talia poterit ꝓ fide a tyrānis repēte interfi
ci. ꝛ ita saluabit' taľ q̄ nūq̄ꝫ viꝛerit vita spe
culatiua. ꝫ tñ raro euenit. ¶ Cetez ꝺe vi-
ta speculatiua nō ē difficultas q̄n hō pos-
sit saluari in casib⁹ multꝫ q̄ nūq̄ꝫ viꝛerit vi
ta actiua. qꝛ ad hāc nō est vocat⁹. vl' qꝛ ca-
sus nō occurrit exercēꝺi illā vitā. Patz eē
ꝺe christo ī vtero ꝙginis. ꝺe Johe bap. si
habuerit ꝓēplationē salutando. Raro tñ
hō manet ī vita ista ꝺiu/q̄n vtaľ vita mix
ta. p̄sertim ſm ꝓmā distinctōz. al's. p̄sentē
dispositōz. ¶ Secūꝺo loquēꝺo absolute
nō hūꝺo respectū ad lapsuz hoīs. taľ ē oꝛ-
ꝺo inť q̄ttuoꝛ modos viuēꝺi pꝛiores ī bo
nitate ꝛ eligibilitate/ꝙ pꝛia vita bona est/
scꝺa melioꝛ/ꝛ q̄rta q̄ ē cōpositā melioꝛ ē ꝫ̄ꝫ
scꝺa/ꝛ tercia optia inť oēs. Nec appebūt
si q̄s ꝺiligenť aꝺuertat vitā aꝺe ꝓ statu in
nocētie. Hā si q̄s ibi vixisset ex bñplacito
ꝺei absq̄ꝫ vsu rōis actuali ꝛ tñ in gr̄a bñ vi
xisset si vixisset vita actiua laborāꝺo ꝛ co-
lendo paꝺisum terrestrē ex iussu ꝺei/meli⁹
vixisset/ꝛ si cū ꝫ fuisset aliq̄ñ in ꝓēplatōe
ꝺei. meli⁹ habuisset. Sꝫ qꝛ oīs indigentia
remota erat nec exigebaťtūc labor extriſe
cus ad subleuationē q̄rūcūq̄ꝫ indigētiarū
vita ei⁹ speculatiua optima tūc extitisset/
qꝺ ampli⁹ pspicuū erit ex seq̄ntib⁹ ¶ Ter
cio/ꝙ accidēs ꝛ ex suppositiōe stat in casu
vitā actiuā vita ꝓēplatiua ꝙ tūc meliorē
ꝛ eligibiliorē existere. Pōt enī tanta indi-
gentia esse in primis corpal'r ad iuuāꝺuz.
ꝙ pctīm eēt omittere eos ꝛ eoꝛ subleuatio
nē p speculāꝺo seu cōtēplāꝺo Patz in pla
tis vel in casib⁹ necessitatis. Et si ꝺicatur
ꝙ homo nō ꝺebz omittere maiꝰ bonum ꝙ
pter minus bonū. Dicit ꝙ in casu illo cō-
templatio nō est isti maius bonuz ſm pri-
mam ꝺistinctionē ꝺe ꝺuplici vita. ¶ Un
ꝺe ꝛ quarto quāꝺo licite potest vtraꝫ vi-
ta exerceri speculatiua scz ꝛ actiua. specu-
latiua eligibilioꝛ est/ꝛ dignioꝛ/ꝛ statui glo
rie seu innocentie conformioꝛ. Uita enim
q̄ digni⁹ ꝛ excellenti⁹ habz obiectū. ꝛ q̄ ex
dignioꝛi virtute pꝛocedit eligibilioꝛ est. sic
est de intellectione ꝺei ꝛ ꝺilectione seu fru
itione eius. Nam iste sunt operatiōes op-
timarū potētiarū in b oīe ꝛespectu o ptū

obiecti. ſm ℔ posuit pb̃s felicitatē in boīe
i. Ethi. in ꝓtēplatiōe ꝑme cāe/ ꝛ ꝓfozmiter
(licet magꝭ eleuate) ponūt theologi btūtu/
dinē in fruitiōe ꝛ ꝯgnitiōe dei/ ꝛ etiā dele/
ctabilioꝛ. vt ptz. i. Ethi. ¶ Silr̄is ꝯclusio
p̄t poni ſm aliā distinctionē ꝛ ex ista dedu
ci ꝛ ꝑ aliud mediū. sic. Quāto aīa melioꝛ
est q̄ꝫ corp⁹ tanto vita regulās aīam ꝛ diri
gens in finez. melioꝛ est ꝛ dignioꝛ q̄ꝫ illa q̄
tm̄mō respicit corpale regimē/ sic est de vi
ta speculatiua respectu actiue i eccīa. g̃ ꝛc.
¶ Quinto/ p̄supposito pcto ꝛ indigētijs
varijs in eccl'ia dei ex pcto originalit̄ veni
entib⁹ ꝛ ceteꝛ⁹ paribꝫ. melioꝛ ē vita q̄rta scz
cōposita ex actiua ꝛ ꝓtēplatiua/ q̄ꝫ simpl'r
actiua vel simpl'r speculatiua. ℔ est q̄ꝫ vna
earū sine immixtiōe alteri⁹. ¶ Pꝛo q̃ ad/
uertendū est q ꝙ tota multitudo opez meri
toꝛioꝝ vni⁹ boīs imaginat̄ q̄i corp⁹ quod
dā ꝛ homogeneū ad modū loquendi ꝛp̄i:
Mat. vi. Si ocul⁹ tu⁹ fuerit simplex to/
tū corp⁹ tuū lucidū erit. Glo. Si intētio
simplex. bona q̄libꝫ opatio erit ¶ Pꝛoba
tio. Vita illa melioꝛ est q̄ est vite ꝛp̄i ꝓfoꝛ/
mioꝛ. sꝫ ꝛp̄s ꝓuersat⁹ est ſm totū corp⁹ vi
te sue ad regulā. ꝛ vitā cuiuscūq; mēbꝛi sui
scz tā actiue q̄ꝫ speculatiue. g̃ ꝛc. Cōfirma
tur. q ꝛ corp⁹ alicui⁹ pfecti⁹ viuit dū ꝑ lo/
co ꝛ tpe vtit̄ q̄libꝫ mēbꝛo suo. nūc isto. nūc
illo. q̄ꝫ si ꝓtinue vno vteret̄. qđ essꝫ pfecti⁹
vtputa oculo. p̄supposit̄ indigētijs ad q̄/
rū reuelationē quodlibꝫ mēbꝛoꝝ vtile est.
ꝛ puiso q ꝙ oc'l's sit in suo vsu ad directōez
man⁹ ꝛ pedis ¶ Et ex ℔ sumit̄ rn̄sio ad in
stantiā q̄ fieri p̄t ꝛ moueret paꝝ: ꝙsideran/
tes q ꝛ vita ꝓtēplatiua ſm se ꝙsiderata me
lioꝛ est ꝛ dignioꝛ ſm dicta. g̃ melioꝛ est hō
dū ſm eā viuit q̄ꝫ dū viuit ſm actiuā. Sic
enī argueret̄ q ꝙ boīm corp⁹ eēt nobili⁹ si es
set totū ocul⁹ q̄ꝫ hm̄do varietates q̄s ad p̄
sens obtinet/ ꝛ pictura pulcrioꝛ si tota eēt
albedo q̄ꝫ dū varijs colorū appositionib⁹
decoraꝛ. ¶ Silr dicendū est ℔ q ꝙ corp⁹ o/
perationū hūanaꝝ qđ imaginat̄ q̄si et bo
mogeneū ꝛ diuersaꝝ rōnū/ pfecti⁹ est dū ꝑ
q̄libet sui ꝑte est i exercitio (p̄supposito sꝫ
q ꝙ vita speculatiua est velut illustratio ꝛ di
rectio/ ꝛ viuificatio aīe sit in suo actu suf
ficienti) q̄ꝫ si dimissa actiua esset ꝓtinue in
speculatiōe sub g̃du intēsioꝛi/ p̄supposit̄is
indigētijs p̄moꝝ. Speculatiu⁹ enī vt q̄
dā ait vidēs frīs inopias ꝛ torpēs a iuua
mine. deficit a fraterna dilectione/ ꝛ ꝑ ose/
quēs a dilectiōe dei cōneta. ꝛ tūc nō viuit
ꝓtēplatiue q̄ cōplet̄ in diuīa dilectōe. sꝫ in
curiosa p̄hoꝝ speculatiōe. ¶ Et si q̄rit̄ q̄n
de necessitate ꝛ sub pena pēti tenet̄ hō vi/
uere ſm vitā actiuā. Dico vel ex suscepto
officio/ vl' dū videt frīs necessitatez extre/
mā ꝛ nō apparet q ali⁹ succurrat. Exem/
plū de elēosina. ¶ Et his habet̄ radix q̄re
stat⁹ p̄latoꝝ est pfectissim⁹ in eccl'ia scā dei/
q ꝛ est stat⁹ req̄rens vtrāq; vitā ꝑ loco ꝛ tē/
poze instar ꝛp̄i ꝛ moysi ꝛ alioꝝ. nā ꝛp̄s nūc
in monte oꝛabat. nūc p̄dicabat. nūc ppl'os
cibabat. Silr moyses in mōte syna ꝓtem
plabat̄ ea q̄ postmodum ppl'o mīstraret/ ꝛ
descēdēs iudicia dabat ppl'o. ꝛ arce fabri/
cam oꝛdinabat. Jta q̄libꝫ eoꝝ dꝫ esse bi/
nomi⁹ ad modū Jacob q̄ et isrl' dr. Est ei
plat⁹ isrl' in ꝓtēplatiōe/ ꝛ iacob in viciorū
supplātatiōe tam i se q̄ꝫ in subditꝫ. Est ei
duplici vxori copulat⁹. Lye ꝛ rachel. appli
catio mystica cōis est. ¶ Sexta ꝓcl'o. Le/
terꝫ paribꝫ vtilioꝛ ꝛ fecūdioꝛ ē in eccl'ia dei
speculatiu⁹ q̄ꝫ sit actiu⁹. Pꝛo q̃ aduerten/
dū q ꝙ duplex ē vtilitas ꝛ fecūditas i eccl'ia
q̄dā est grossa atq; palpabil' q̃ a vulgo et a
viuētib⁹ more vulgi p̄cipue reputat̄. ꝛ illa
ꝓsistit in mīstitudie ꝛ ꝓseruatiōe bonoꝝ
foꝛtuitoꝝ/ ꝛ coꝛpis/ ꝛ pompa extrinseca
Alia vtilitas respectu bonoꝝ aīe vl' meri/
toꝝ vl' alioꝝ donoꝝ g̃tuitoꝝ. Scōo ad/
uertendū q ꝙ p̄ia bona nō ꝓsunt. imo ple/
rūq; nocēt nisi ꝑ q̄nto oꝛdināt̄ ꝛ disponūt
ad scōa bona. vñ nec capiūt bonitatē ali/
quā moralē aut g̃tuitā. nisi a bonis hm̄oi
tanq̄ꝫ a fine ad quē dñt oꝛdinari/ vl' tanq̄ꝫ
instrumēta ea adipiscēdi/ vl' tanq̄ꝫ obiecta
circa q̄ fit hm̄oi opatio ꝛtuosa. imo q̄nq̄ꝫ
talia bona ꝓcedunt̄ deo iratoꝛ vt Aug⁹. ait
qꝛ videlicꝫ vtili⁹ eēt illa nō hr̄e dū obsunt
bonis moꝛib⁹ quēadmodū ꝛ obsunt diui
tie pitture. generāt ei vermē pessimū q̄ ē su
pbia vl' voluptas effrenata. Et sic̄ in vno
boīe ℔ hz veritatē. sic ꝛ hr̄e p̄t toto corpe
mystico eccl'ie. ita q ꝙ nūerabit̄ merito inter
magna diuie mīe dona pauptas ip̄i⁹/ i ta/
libꝫ bonis foꝛtuitꝫ. ꝛ iurisdictiōib⁹ ciuili/
bus. Juxta qđ dicūt hystorie. ꝛ legi in po
stilla sup̄ bibliā q ꝙ dū dotata eēt eccl'ia bo/
nis tpalib⁹ ꝑ constantinū/ audita est vox i
aere. Hodie venenū effusuꝫ ē in eccl'ia scta
dei. Et q̃dq̃ fuerit de ℔/ potuit ei tūc do/
tatio hm̄oi esse vtil' ꝓpter bonitatē ꝛ fide/
litatē dispēsantiū/ ꝛ dilatationē eccīe post

aduersitates habitas/nihilomin⁹ nũc aut alias poterit spoliatio sil'r esse vtilis/pro/pter malicia eccl'iasticoꝝ talibꝫ bonis ab/utentiũ/vt claudat̃ via malignantiũ.spi/nis aduersantiũ ne cadãt in ꝓcipitiũ viti/orũ. Iuxta qd̃ ait dñs. Sepia via tua spi nis. Nũc ad ꝓpositũ ꝓclusiois ꝓstat q ꝓtẽplatiu⁹ vt sic ꝓficit eccl'ie in bonis spi/ritualibꝫ.q̃si de ꝑ se ⁊ imediate. actiu⁹ aũt in bonis tpalibꝫ. Uñ moyses plus ꝓfecit in monte adorãdo dñ aliꝫ ꝓliarent̃.q̃ mul titudo magna bellantiũ. Sic de⁹ q̃ nõ de struxisset penthapolim peccatricẽ ꝓpt̃ de cem iustos/si repti fuissent.pl⁹ misereꝰ ec/clesie ⁊ eidẽ parcit ꝓpter orões paucoꝝ ꝓtẽplatiuoꝝ q̃ facit ꝓpt̃ labores ⁊ discur/sus ⁊ turbatiões multoꝝ actiuoꝝ. Iuxta qd̃ dicebat Iero.de heremitis antiq̃s/eos esse vitã mũdi.⁊ ipm ꝑ eos ne corrueret sta
B re. Hoc inferꝰ cõtra illos q̃ terrena tm̃/modo cogitãtes dicũt iuristas ⁊ praticos terrena tractãtes. ⁊ diuitꝫs vel edificijs l' epulis aggregandis occupatos/vtiliores in eccl'ia q̃ ꝓtẽplatiuos bonevite ⁊ spũali bus exercitijs intendẽtes/ q̃s deliros vel fantasticos vel inutiles reputãt. qz aĩalis hõ nõ ꝓcipit ⁊c. At allegãt q spũalia abs/q̃ tpalibꝫ diu stare nõ pñt.qd̃ dictũ absq̃ dubio nisi sane intelligat̃ blasphemiũ est. Nunq̃ enĩ eccl'ia fuit melior q̃ duz vixit in pauptate.qd̃ etiã Iero.poit ĩ vita mal chi.⁊ de Romano imperio dicunt hysto/rici ⁊ recitat Aug⁹.⁊c. Potius ⁊ veri⁹ di/ceret ecõtra/q tpalia ⁊ pser tim in ecclesia diu absq̃ spũalibꝫ esse nõ pñt. At certũ est q cũ eis nõ adesse nõ pñt. Alioq̃n falleret chr̃ist⁹ q̃ dixit. Primũ q̃ri.re.dei.⁊ hec oĩa adꝺ̃,vo.nõ dixit ecõtra.primũ q̃rite dita/tionẽ ⁊ post hec regnũ dei ⁊ iusticia ei⁹ vo bis adꝺ̃ciẽt:ĩmo sicut alias memini decla rasse nimiũ studiũ in multiplicatõe bono rũ tpaliũ ⁊ iurisdictionũ in eccl'ia nõ pua causa est sue desolatõis tam in spũalibꝫ q̃ tpalibꝫ ⁊ ꝫ manuducebat̃ ꝑ silitudinẽ coꝛ poris mystici eccl'ie total'ad corp⁹ verum hoĩs. Nã intẽdere nimis regimini sensua/litatis.sprꝛeta directiõe rõis/est vtrũq̃ taz sensualitatẽ videlicz q̃ rõem extinguere. Hinc est q multi pboꝝ ⁊ ꝓtẽplatiuorũ in eccl'ia/parũ curãt si depaupeꝰ eccl'ia vl' cõ culcetur in tpalibꝫ istis vocatis bonis/vi dentes tot vitia ⁊ abusus ex bis puenire ĩ cõuiuijs supfluis.invenationibꝫ.in sym o nijs/⁊ prꝛedis/⁊ violentis .pmotionibꝫ in dignissimorũ/in ambitiõibꝫ platuraruz ⁊ beneficioꝝ/in supbijs dissolutissimis.ĩvo luptatibꝫ effeminatis.ceterisq̃ innumera bilibꝫ ⁊ nefandis abusionibꝫ/in q̃bus se re putant gerere vitã actiuã. dando onera g̃ uia ⁊c. Et hec oĩa cessarẽt/aut nõ ita saltẽ abundarẽt/in pauptate modesta . Ampli us nõ ita diuerterẽt eccl'iastici etiã de pri/monio christi dotati ad traditiões ⁊ adin uentiones hoĩm ꝑ diuitijs cumulandis/ spreta lege christi sicut nũc facere cõspici/mus.fornicatiõe quadã spũali pnicios issi ma. Et ad grandẽ tempestatẽ moderni tẽ poris ⁊ scismatis.ꝓ solandã possent appli cari q̃ omitto.qz facile est ex p̃cedentibꝫ eli cere. Septima ꝓclusio. Uita Io.bap. post vitã christi ⁊ mris ei⁹ fuit angelica/⁊ inter viatores saltẽ q̃ ad aliq̃d pfectissima Pro cui⁹ declaratione aduertenduz q vi ta iobis ꝓt cõpari ad vitã alioꝝ triplicit. Uel q̃ ad ꝓphetiã vel q̃ ad austeritatẽ vi/ctus vel q̃ ad meritũ interi⁹. Si cõgemus ꝓphetiã iobis ad ꝓphetias alioꝝ.q̃ ad hoc iobes est pfectior.qz modo certiori ⁊ clari ori demonstrauit christũ ꝓpter quẽ ꝓphe te oẽs illustrati sunt ⁊ suas ꝓtexuerũt ꝓ/phetias. Et ꝫ forsan innuere volebat ipa veritas cũ ait q inter natos ⁊c. Hec moue at aliquẽ q iobes videbat certa expientia christũ:⁊ ob ꝫ nõ ꝓphetabat de eo. De certis enĩ ⁊ pñtibꝫ nõ est ꝓphetia. Fateor enĩ q aliq̃ in homĩe illo videbat respectu q̃rũ nõ erat ꝓphetia.sed scia vl' expientia.vt q hic esset vn⁹ homo sic ambulans ⁊c. Sed alia erant que nõ videbant̃ vt q' talis ho/mo esset de⁹ ⁊ messias in lege promissus ⁊ agnus dei qui tolleret peccata mundi ⁊c. Si dicat̃ vlteri⁹ q Iobãnes interrogat⁹ respondit se non esse ꝓphetam. Dicũt ali/qui euz hoc dixisse ex humilitate non ex veritate.quasi videlicet aliq̃ esset humili/tas sine veritate aut quasi humilitas per mendaciũ acq̃ratur. Et ideo verius ⁊ ap/tius dicit̃ q Iobes negans se ꝓphetã rñ/dit ad intentionẽ querentiũ iudeorũ.scie/bant itaq̃ iudei scriptũ esse in lege eorum Deut̃.xviij.dicẽte dño . Prophetam tibi suscitabo post me ⁊c.

Sequũtur propoſi

tiones eiusdem de sensu lrali sacre scriptu re. Et de causis errantium.

L Qui aūt blasphemauerit in spi
ritū sanctū nō habebit remissi/
onē in eternū. Sz re⁹ erit eter/
ni delicti. Mar. iij. ¶ Quedaz
sunt in alijs lectōib⁹ sup hac ꝑticula text⁹
marci tercio q̄sita ⁊ exposita. Exposite sūt
inter cetera spēs peccati in spūmsctūz/q̄ a
doctorib⁹ cōiter assignant̄ esse sex: ⁊ decla
rata est ratio. Inter illas ꝟo spēs peccati
qđ text⁹ nr̄ appellat eternū delictū: nume
rat̄ impugnatio veritat̄ agnite/nō ꝙ veri
tas sub rōne q̄ veritas possit a quoq̄ im/
pugnari/plus q̄ neq̄t ip̄a bonitas in eē ta
li a quoq̄ ordiri/neq̄ enī hr̄et ꝟitas h̄ mō
rōnem aliquā malicie vl̄ impugnabilita/
tis. Contigit nihilomin⁹ veritatē etiā co/
gnitā impugnari: sub alia rōne/ vt rōe di/
centis q̄ habet̄ odio. vl̄ rōne effect⁹ ex veri
tate ꝯseq̄ntis/vt qꝛ ꝑ eam fit homī dānuz
aliqđ tꝑale vl̄ inhonoratio. Sic iudei ve
ritatē de christo pri⁹ cognitā impugnaue
rūt postmodū ꝓpter odiū eius vehemens
⁊ radicatā inuidiā. Et qꝛ veritas ꝑ eū p̄di
cata culpabat auariciā eoꝝ atq̄ sup̄biam
audiebāt inquit euangelistaꝝ vn⁹: hec oīa
pharisei ⁊ deridebāt eū qꝛ auari erant. E/
rant sil̄r arrogātes ⁊ sup̄bi. ¶ Et qm̄ no/
stris prochdolor tp̄ib⁹ videt̄ iualuisse spe/
cies hec eterni delicti q̄ scz est impugnatio
veritat̄ agnite/ne dū in anglia: ne dum in
scocia: ne dū in studio p̄gensi ⁊ almania. sz
etiā qđ dolet ⁊ pudz in francia. Proposui
q̄daz adducere valentia ad impugnatio/
nē doctrinalē/⁊ ꝯseq̄nter ad eradicationē
iudicialē pc̄ti hui⁹ tā enormis / qđ nō ha/
bet remissionē in eternū. ¶ Ampli⁹ qꝛ se/
minatores heresum taliuz ⁊ impug̃tores
veritatis quā agnoscūt vl̄ agnoscere debe
rent/cū se catholicos profiteant̄ dicūt fun
dare dicta sua in scriptura sacra/⁊ ei⁹ sen/
su vero lr̄ali/q̄ solā scripturā asserūt se vel
le insequi ⁊ admittere: reiectis et ꝓ nihilo
habit̄ q̄buscūq̄ ꝯstitutionib⁹ alijs vl̄ scri
pturis decretorū/vel decretaliū: quas ap
pellant apocrifas et christo aduersas.
D Considerandū erit in primis: q̄s dicēdus
sit sensus lr̄alis scripture sacre/⁊ q̄liter est
inuestigādus ⁊ tenēdus. ¶ Considerādū
erit proinde mag̃ in ꝑticulari de ip̄is erro
rib⁹/nostro tꝑe vel inuētis vel renouatis.
Et de causis ⁊ cautelis eorundē. ¶ Sint
igit̄ pro prima ꝯsideratiōe nr̄a principali
ꝓpositiones q̄ sequūtur. ¶ Proposito p̄/
ma. Sensus lr̄alis sacre scripture semper
est ver⁹. Patet: qꝛ ex illo solo sumi pōt effi
cax argumentuz ꝟm Aug⁹. ⁊ Hiero. ⁊ h̄ ñ
habēt negare etiā aduersarij cū q̄b⁹ agen/
duz est. Oppositū hui⁹ est nup̄ parisi⁹ cō/
demnatū. Et reputata est expositio vl̄ al/
legatio distorta/q̄ inducit ad h̄ illud apl̄i.
Littera occidit ⁊c̄. ¶ Secūda. Sensus
lr̄alis sacre scripture accipiēdus est nō ꝟm
vim logice seu dyaletice. sz poti⁹ iuxta lo/
cutiōes in rhetoric̄ ꝟmonibus vsitatas. ⁊
iuxta tropos ⁊ figuratas locutiōes quas
cōmunis vsus cōmittit/cū ꝯsideratōe cir
cūstantiarū lr̄e/ex p̄cedentib⁹ et posterius
appositis. Habet eī scriptura sacra sicut
⁊ moralis ⁊ historialis sciētia suā logicaz
ꝓpriam quā rhetoricā appellam⁹. Unde
Augustin⁹ sup̄ hac re librū ꝑutilem ⁊ ele/
gantem cōposuit/quem intitulauit de do
ctrina christiana/⁊ ī q̄ttuor volumīa cōdi
stinxit. Enumerauit inter alia septem re/
gulas titoni quas appellat claues ad elu
cidationē ⁊ expositionē sacre scripture ne
cessarias. De his ec̄ loq̄t̄ Ni. de lyra ī prin
cipio postille sue sup̄ bibliam. Tractauit
insup̄ de hoc sensu lr̄ali mgr̄. H. de heuta
in vna questione prologi sup̄ sententias
Tercia. Sensus scripture lr̄alis iudi/
candus est prout eccc̄lia spiritusancto in/
spirata ⁊ gubernata determīauit/ ⁊ nō ad
cuiuslibet arbitriū vel interp̄tationē. Un
de Augustin⁹ cōtra epl̄am fundamenti.
Euangelio nō crederem ⁊c̄. Nota ꝙ reso/
lutio finalis saltem declaratiua est ad ec/
clesiam/⁊ ad consiliū eam rep̄sentās. qꝛ ꝙ
euangeliū marci sit euangeliuz christi/pl⁹
q̄ euangeliū sancti thome vel nichodemi.
credimus ex traditione eccl̄ie. Uñ ⁊ apl̄s
Si quis aliud euāgelisauerit/ etiā ange/
lus đ celo anathēa fit ⁊c̄. ¶ Quarta. Sen E
sus lr̄alis scripture p̄sertim in sermonib⁹
moralibus vtitur plerūq̄ indefinita pro
vniuersali/iuxta cōmunē modū accipien
di. Utitur insup̄ alijs locutionib⁹ figura
tis/prout modo dicebat̄/ propterea talis
indefinita locutio nō excusat semp̄ asserē/
tem a falsitate/supposito ꝙ sit in aliquo ꝑ
ticulari casu verū illud qđ indefinite posi
tum est. ¶ Quinta. Sensus logicalis ve
rus in assertione theologica/ non excusat
asserentem/quin talē assertionē debeat re/
uocare/si falsa sit in sensu theologico litte
rali/aut si sit scandalosa / vel piarū auriū

offensiua/aut aliter male sonans/ hec seq̃/
tur ex p̃dict̃. ¶ Serta. Sensus lr̃alis sa
cre scripture fuit primo p̄ christū ꝛ aposto
los reuelat9/ꝛ miraculis elucidat9/deinō
fuit p̄ sanguinē martyrū cōfirmatus/ post
modū sacri doctores/p̄ rationes suas dili/
gentes cōtra hereticos diffusius elicuer̃t
predictū sensum lr̃alem/ꝛ ꝯclusiones ex il/
lo clarius vel pbabili9 ꝯsequētes/ postea
successit determiatio sacrorum cōcilioꝝ
vt qō erat doctrinalit̃ discussum p̄ docto/
res/fieret p̄ ecclesiā sententialit̃ diffinituꝫ.
Opposite sunt tandē pene p̄ iudices tam
eccl̃iasticos q̄ seculares/cōtra eos q̄ pro/
terua temeritate nollent eccl̃iastice deter/
minatiōi subiacere. Et hoc necessaria pui
sione factū est/ qm̄ in ratiocinādo ꝛ alterā
do aduersus veritatē nō est apud multos
finis. ¶ Septima. Sensus lr̃alis si ꝛ dū
expugnar̃ tpibus nostris/in his que sunt
iam apte p̄ eccl̃iam determiata ac recepta
nō oportet agere curiosis ratiocinatiōib
aduersus impugnatores/sed statutis pu/
nitiōibus vti.patet ex vltima ptcula pro
positiōis p̄cedentis. ¶ Octaua. Sensus
lr̃alis sacre scripture si repitur determiat9
ꝛ decisus ī decret̃ ꝛ decretalib/ꝛ codicib
ꝯcilioꝝ/iudicādus est ad theologiā ꝛ sacrā
scripturā nō minus ptinere q̄ simbolum
ap̄lorū. Propterea nō est spernēdus tan/
q̄ humana seu positiua ꝯstitutiōe funda/
tus. Et in hoc errāt pene oēs hereticiq̄
post cōpilatiōem decretoꝝ ꝛ decretaliū
inualuerūt/videtes enī q̄ errores sui suffi
cienter coarguūtur p̄ sentētias doctorum
ꝛ summorū pontificū/ꝛ cōcilioꝝ generali
um/dicūt oēs tales scripturas apocri/
fas esse/vel falsas nisi ostendar̃/q̄ fuit ex/
presse in scriptura sacra/ꝛ ita ꝯsequēter ne
gant q̄ttuor doctores/ꝛ cōcilia/ putātes q̄
ex sacra scriptura cōuinci nō possint. Ue
rū est q̄ ex aduerso quidā inueniunt̃ nolē/
tes vel nesciētes distinguere in ipis decre/
talib ꝛ decretis/ea q̄ sunt de iure diuino
p̄prie dicto/ab his q̄ sunt de iure pure po
sitiuo/vel de iure p̄prie naturali.l̄ de mix
to iure ex pluribꝫ. Sup qua re tam ī lecti
onib q̄ in collatiōibus/p̄ cōmēdatōe do
minorū iurist̄arū sepe locut9 sum/q̄ntum
mihi datū erat/ꝛ vtile videbar̃. Siquidē
ignorātia hui9 rei turbatiōem in eccl̃ia in
duxit plus q̄ dici possit. ¶ Nona. Sen/
sus lr̃alis q̄uis sit in multis p̄sertim in
his que sunt necessaria ad salutē satis ex/
p̄ressus in libris sacre scriptur:/vel ex illis
euidēter ꝯsequar̃ apud eruditos in eisdē
libris/nihilomin9 expediuit tales sensus
sub certis articulis cōpendiose in publi/
cum tradere/quēadmoduꝫ de simbolo a/
postoloꝝ ꝛ athanasij factū fuisse cognoui
mus. Exigit hoc maxie cōmunitas rudis
hominū/ꝛ capitū seu iudicioꝝ varietas/
p̄out deducit sanct9 Thomas in p̄nci/
pio sūme cōtra gentiles ¶ Decima. Sen
sus lr̃alis sacre scripture rationabiliter ex
plicatur apud studia generalia/ꝛ in certis
diocesibus/ne dū p̄ totaꝫ eccl̃iam/ sed per
diocesanorū sententiā cū cōsilio doctoruꝫ
theologicorū in eisdē studijs degentium.
Que ratio:q̄nta sc̄z effrenis quorūdam li
bertas in loquēdo ꝛ docendo/taliter cōpe
scatur/quoniā apud theologos debet esse
p̄scripta loquendi forma sicut tradit Au/
gustinus/liberis inquit ꝓbis vtunt̃ philo
sophi/ꝛ in rebus ad intelligendū difficili/
bus offensionē piarū auriū nō p̄timescūt/
nobis autē ad certā regulam loqui fas est.
Nota de studio parisien̄.ꝛ articulis eius.
Nota de anglia ꝛ scocia ꝛ praga. Nota de
godfrido de fontib/et de q̄stione quā tra/
ctat/ꝛ qualiter argumēta sua nō ꝯcludūt.
¶ Undecima. Sensus lr̃alis quorūdam
articulorū/vt p̄cise declaratus p̄ vnum
episcopum/etiam cum consilio doctoruꝫ
si negetur esse scripture/non redditur ex
h̄ p̄cise ipe negans hereticus Sed penas
appositas talis incurrit si sit diocesanus/
ꝛ ad reuocandum rationabiliter condem
natur. Probatur prima pars.quia potest
ad papam appellare ex causis rationabi/
libus in casu.imo ꝛ a papa ad concilium
generale. Ratio est.quoniaꝫ nec papa nec
episcopus aliquis/est sic confirmatus ī fi
de de lege cōmūi q̄n possit errare. ¶ Duo
decima. ¶ Sensus litteral̄ sacre scriptu/
re/si negetur esse verus/ꝛ impugnetur taꝫ
verbo q̄ facto.per illos p̄sertim qui sub
sunt prelatis ꝛ inquisitoribus qui sensuꝫ
talem declarauerunt esse de sacra scriptu/
ra. Consurgit vt frequēter vehemens su/
spitio contra tales q̄ sint hereticiscilicet
q̄ habent depr̄auationē ī intellectu p̄ erro
rem/ꝛ in affectu p̄ incorrigibilitatē vl̄ per
tinaciam. Ratio est primo:quia p̄ferunt
sensum suum iudicio prudentioruꝫ ꝛ sa
pientioruꝫ. Transgrediuntur etiam ter/

minos quos ponūt patres eorum. Altera ratio est dum ea que determīata vel declarata sunt p iudices et cōcilium fidei. sunt talia que debēt explicite credi p illos z ab illis q̄ cōtradicunt. Exempla sunt manifesta in articulis parisius cōdemnatis. q̄rum plurimi sunt de articulis fidei: q̄s q̄libet adultus z capax ratiōis cōuersans inter christianos/tenetur explicite credere. sicut q̄ deus est trin⁹ z vnus. q̄ resurrectio mortuorū erit. q̄ fornicatio est pctm̄ mortale/q̄ mūdus fuit creatus z nō ab eterno Et ita de plurimis. Sic etiā temporibus nostris/cōdemnate sunt assertiōes alique quas oppositas q̄libet capax ratiōis z cōuersans inter christianos vt cōmūiter explicite credere ꝓstringitur. sicut q̄ iuramētum licitū est tenēdum quādo non vergit in detrimētum salutis eterne/q̄ homicidium nō est licitū nec approbandū quando fit absq̄ iudiciaria z legitima autoritate: q̄ rex nō debet remunerare homicidia z p iuria. z ita de similib⁹.

Transeamus ꝓsequēter ad dicendum aliqua de causis errorū/ z cautelis errantiū. Et dicam⁹ sūmatim z velut ab alto/q̄ omniū errantiū primaria radix z principalis origo fuit z est/inordinata affectio vel voluntatis depravatio. Hoc vidit Augustinus dicēs approbare falsa pro veris non est natura instituti homīs: sed pena dānati. Declaram⁹ ꝓterea istud quod nūc diximus z intendimus: z hoc narrādo potius q̄ disputando vel cōclusiue loquendo.

Ecce in primis/q̄ error omīs in luciferor cōplicibus angelis/puenit ex damnatiōe volūtatis vel affectus p arrogantiā et superbiam in seipīs cōplacentiā put declarat Augus. in suo de ciuitate: z doctores cōmūiter in scō sen. Ecce q̄ eua idcirco errauit: quia curiose ꝓcupiuit fructum pulcrū visu z ad vescēdum suauē/ita vt cōsequēter delapsa sit in hūc errorem vt crederet fieri sicut deus sciens bonū z malum. z̄c. vt etiā revocaret in dubiū diuinaz sententiā/quā absolute tenebatur credere: ne forte inquit moriamur. Ecce adam q̄ z si nō seductus sit: sicut mlier. prout dicit apl's/seductus tamē in hoc fuit fm doctores: q̄ nolens cōtristare delicias suas. scz cōiugem credidit venialer quasi pro nihilo esse illud qō erat mortale. Sic habem⁹ q̄ superbia z quedā sensualis cōplacētia inducūt errores. Consideremus inuidiā z iram ipīus cain aduersus abel/z inuenīemus q̄ ppter eam cain cecidit in hūc errorem/z in alios multos/ q̄ credidit peccatum suū maius esse q̄z diuinā misericordiam. Sic post eum errauerūt plīmi tam ex iudeis q̄z ex vocatis christianis/q̄ dicebant nō esse penitētiam vel salutem post certū numerū: vel vices peccādi. sicut Augusti. z Hico. de lyra notāt/z sicut aliq̄ exposuerūt illud apostoli ad Hebreos. Impossibile est eos q̄ semel lapsi sunt z̄c. Cōsideremus ꝓterea sicut iam tactū est/q̄ ꝓpter inuidiā iudei prius habētes noticiā de aduentu christi/corruerunt in oppositos errores de christo/dicētes q̄ erat samaritanus: demoniū habens/ vorax z potator vini: z publicanorū amicus. Similit posterioribus z etiā modernis tpibus. Quidam reputātes se iustos: z cōsiderātes vitam prelatorū z sacerdotū/subiectam esse multis vicīs: z prauis moribus/ acceperunt viam suis erroribus. sicut experientia docuit mille modis. Et ad ostensionem hui⁹ z cōfirmationē eorum que diximus/inferam⁹ hic verba: formalia que actor summe de vicīs et virtutib⁹ posuit ī tractatu de fide. Prima causa error⁹ est ignorantia capacitatis intellectus humani/quidam enī nō attendētes limitatū esse intellectū humanū/credunt eum capacem esse omniū: z ideo credūt illud nō esse quod ab eo nō capitur. Sicut si aliq̄s crederet circulum solis omnia continere. ipe crederet illa non esse que infra circulum illum non continentur. Similis error est ī illis qui credunt non posse esse scientiā de magnitudine solis z lune: et stellarum. quia ipi non habent eam Secunda est auersio intellectus a credendis: et ab his que possunt hominē inducere ad credendum: z cōuersio ad errores. Quidam enī sic amant errores suos: vt ꝓtraria eis nō velint cogitare vel audire. Prouer. xviij. Non recipit stultus verba prudentie nisi ea dixeris que versantur in corde ei⁹. Nō est datum homini videre post tergum suum/nec videre intuitu: sic nec intelligere ea a quibus intellectus se auertit. Nolūt audire qui sunt in erroribus aliq̄d de miraculis: nec sacra eloquia: nec ratiōes doctorum: quibus possunt ad veram fidem

induci. ideo non est mirū si remanēt in erroribus suis. ¶ Tercia est rerū subtilitas ꝛ intellectus grossicies/qui turbidum habet visum pilū qui ab alīs videt non videt/sed nō ideo cōtendere debz eum/ibi nō esse/nō videt visus humanus quicq̄d videt acquilinus. ¶ Quarta est distantia a credendis. quidam enī cōmorantur in sensibilibus/qui longe sunt a credendis que sunt insensibilia/nō appropinquātes ad illa nec studio nec exercitatiōe. ideo non est mirū si illa non vident/ipi sensum volunt habere ducem ad credenda qui cec⁹ est q̄ntum ad ea. Unde sic disputant de spūalibus/sicut ceci de coloribus. Bern. super Cañ. Quomodo lux incassum circūfundit oculos clausos vel cecos/sic animalis homo nō percipit ea que sunt spirit⁹ dei. Augustinus. Deus lux est nō corporū sed mentiū. hanc lucem qui nō vidit/est quasi cecus in sole. ¶ Quinta est negligentia querendi dei adiutoriuz ad ea credenda. Fides nō est naturalis/imo est in electiōe diuine bonitatis/ꝛ donū gratuitum. Si esset naturalis eadez esset apud oīes/nec esset tanta dissensio de ipa quāta est/ ideo a deo petenda est. Dar. ix. Credo domīe adiuua incredulitatem meam. Ephes. ij. Gratia estis saluati p fidem/ꝛ hoc non ex vobis/dei enī donum est. ꝛ. i. Joh. v. Dedit nobis sensum vt cognoscamus deum verū/sicut sol nō videtur nisi ex lumīe suo sic sol intelligētie nō videtur nisi ex lumīe suo/scz ex luce gratie quā infundit. Sz aliqui sunt vt vespertiliones solem non videntes de nocte quādo volant/ quia tunc sol nō lucet sup terram/de luce vero eū nō vident/quia tunc dormiūt. Sic isti solez intelligētie ideo non vident/quia in nocte sunt cum ipe eis nō luceat/lucez gratie infundendo/non propter hoc affirmare debent eum nō esse. ¶ Sexta est obstaculuz peccati/quidam enim immūdicia operuz suorū/q̄si obiectu manuum/lumē solis intelligentie a se repellunt. Job. xxiiij. Ipsi rebelles fuerūt lumini. ¶ Septima est superbia que est velut inflatio faciei interiorum. Augustin⁹. vij. cōfes. Tumore meo sepabar a te/ꝛ nimis inflata facies claudebat oculos meos. Bern. super Cañ. Superbo oculo veritas nō videtur / sincero ptz. ꝛ sup illud Hiere. xlix. Arrogātia tua ꝛ superbia cordis tui decepit te. dic glo. Qui hereticus arrogans/qz superbia facit hereticum/nō ignorātia. Augustin⁹. Superbia meretur illudi. Abac. ij. Quomō vinum potantem decipit/sic erit superbus. Unde Gregorius de supbis. Tanto inquit a dei luce longe sunt/quanto apud se humiles nō sunt. ¶ Octaua est affectio inordinata. intellectum trahens ad contraria fidei. vt timor inordinatus/vel amor vel odiū. Affectio inordinata est velut lippitudo respectu oculi interioꝛ. Augustinus. Si quis alteri digito solem ostenderit ꝛ videre nō potuerit culpet poti⁹ oculi lippitudinē/q̄s digiti ostensionē. Hanc lippitudinem purgari oportet. Augustinus. Purgādus est animus vt prospicere illam lucē valeat. ¶ Timor multos retraxit ne crederent in christum. qui enim credebant in christo despiciebant ab alīs ꝛ extra synagogam fiebant. ideo qui gloriam amabant/ꝛ contemptum istum timebant/nolebant ad christū conuerti. Jo. v. Quomodo credere potestis qui gloriā ab inuicem recipitis/ꝛ gloriā que a solo deo est nō queritis. Amor etiam diuitiaruz/ꝛ timor amittendi locum ꝛ gentem iudeos impediuit ne in christum crederēt. Amor diuitiarum oculus est auarozū. Et amor deliciarum est oculus voluptuosorū. Zacha. v. dicitur de impietate. Hic est oculus eorū in vniuersa terra. Prouerb. xxi. Lucerna impiorū peccatum. ideo auaro videtur aliquid licitum quod alīs nō videtur. quia auaricia est lucerna ei/ p̄m eā enī iudicat. Luxurioso videt illa quā nimis amat pulcra/cuz sit deformis/ quia amor facit eum errare in iudicio illo. Odiū etiam intellectum multorum a fide auertit. multi valdenses odientes prelationē clericorum/dicunt deo obediendum esse/ꝛ nō homini. Aliqui etiam ex eis dicunt solis prelatis bonis esse obediendum. Dicunt etiam ordinem non esse necessarium ad ℔ q̄ aliquis liget vel soluat. Et q̄ nō est necesse vt aliquis confiteatur peccata sua sacerdoti. Et q̄ relaxationes quas episcopi consueuerunt facere non valent/nec suffragia eccl'ie prosunt mortuis. Item timentes errores suos per iuramenta probari dicunt in nullo casu esse iurandum. Item timentes se occidi dicunt in nullo casu esse hominem occidendū. Sic transierūt heretici in affectum cordis ꝛc. ¶ Ta

les corrumpũt omnẽ ordinẽ hierarchicũ/ nedum in ecclesia/sed etiã in seculari policia. Tales nibilominus protestantur se fidem catholicam tenere/z cum euocantur querunt subterfugia sophistica/z captiosas rñsiones/z linguis et linguis loquũt. Tales infecerunt regnum anglie/ destruxerunt studium pragense/z vsqz ad scociã venerunt. Et prochdolor experimur/in hoc regnum qualiter multiplicati sunt super numerũ.qui ad seditiones z rebelliones contra omnẽ dominationẽ eriguntur z nolunt qz infima p media reducantur in deum/sed ꝓstituunt se iudices z supmos.

Finis.

Incipit tractatus

magistri Johannis de Berson cõtra heresim de cõmũicatione laicorum sub vtraqz specie.

K Oblaturus iuxta seniorum huiꝰ sacri concilij Constantien. monitionem generalem/nõnulla que concernũt expugnationẽ heresum z hereticorũ nostri temp̃is. nominatim secte nouiter exorte/z protinꝰ iudicialiter damnate/de necessitate cõmunicandi laicos sub vtraqz specie.panis scilicet z vini/ profero cum euangelica paupercula duo minuta/que dici possunt duplex ille denarius quem samaritanus protulit z dedit stabulario p cura vulnerati. vnus denarius decẽ regulas speculatiuas alter decem praticas habet inscriptas.

Prima. Scriptura sacra est fidei regula. contra quã bene intellectam/ nõ est admittenda auctoritas. ratio homis cuiuscũqz nec aliqua cõsuetudo. nec constitutio. nec obseruatio valet.si contra sacramscripturam militare cõuincatur. hec regula fundamenũ est cõmune nobis z hereticis qs impugnare conamur. Propterea concedimus z approbamꝰ oñes vel auctoritates vel rationes que hanc probant/p quã to nõ ad aliud probandum p eos ducunẽ vel induci quererẽtur. Quãobrẽ sacrascriptura debet considerari/quasi sit vna propositio copulatiua/cõnectens singulas p tes.z vnam cõfirmans per alteram/eluci/ dans z exponens.quoniã si propositio aliqua sacrescripture posita assertiue p auctorem suum/qui est spiritussanctus/esset falsa.tota sacrescripture sicut dicit Augusti. vacillaret auctoritas.quia simil est ratio assentiendi per fidem cuicunqz propositioni signate in sacrascriptura.ita vni sicut alteri.scilicet auctoritas diuine reuelationis.quevtrobiqz cõmunis est ratio credendi. Secunda. Scriptura sacra dũ consideratur in aliqua sui parte vl propositione/non est tenenda in solis terminis illius propositionis/aut in illo sensu quẽ illa propositio sic p se et nude considerata facit. Sed conferenda est z concordanda p comparationem ad alios sacrescripture passus. Patet hec regula ex precedenti/et p exempla manifesta/qualia sunt innumera. Dixit itaqz christus Math. vlti. Qui crediderit z baptisatus fuerit saluus erit. si quis voluerit in hac precisa forma l sententia stare/non admissa quacunqz collatione ipius cum alijs.sicut inuentos aliquos esse tales notat Augusti. de ciuitate dei.xxi.constat qz errabit manifeste/ponendo qz sola fides sufficit i baptismo ad salutem/sine alijs virtutibus. sicut trahe rent alij ex simili verbo christi Qui credit in me habet vitam eternam. Amplius arguendo ad homies sic. Inducerem⁹ illud christi Joh. vi. Ego sum panis viuus/q̃ de celo descendi.si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Attamen fm istos nõ sufficit manducatio solius panis id est sumptio corporis.sed requiritur bibitio sanguinis Tercia. Sacrascriptura potest z debet in suis partibus z partialibus assertionibus/reuerenter z humiliter z diligenter expositionẽ recipere/ concordando passum cum passu z vnum p alterum iudicando. Sequitur ex precedentibus. Et quia sic fit in omnibus alijs scientijs z doctrinis/in quibus intẽtio z sensus vnius dicti trahitur ex alijs/ ex q̃bus apparet intentio dicentis.quoniã fm Hilarium intelligentia dictorũ ex causis est assumẽda dicendi. Alioquin plura essent mendacia z contradictiones i qualibz scientiarum.z precipue in sacra et diuina qꝫ essent veritates in omni modo loquẽdi cõmuni. Quarta/Scripturasacra in expositione partium suarum requisiuit z requirit homines primo preditos ingenio

L

scdo exercitatos studio. tercio hūiles ī iudicio. ārto īmūes ab affectato vicio. pz qm̄ ex opposito alteri⁹ istoꝝ ꝗttuoꝝ/solz facillime falsus intellect⁹ scripture suboꝛiri. vt si sit bō hebetz ingenū/si iners ꝛ neglectoꝛ studiū. si supbi ꝛ arrogantz iudiciū. si deniqz fuerit infect⁹ ꝛ depuat⁹ ex affectu alicuius vicīū. qm̄ excecat tales malicia eoꝝm. ¶Possent ista ꝛ istoꝝ quodlibz tā auctoꝛitatibꝫ exēplis ꝛ rōibꝫ multiplicit declarari. q̄ qz nota sunt doctz/ꝛ alibi satis inueniuntur/bꝛeuitatz amoꝛ linquit. ¶Quinta Scriptura sacra in sui pmaria expositione habuit hoīes eruditos nō solū humana ratiocinatiōe vl studio/sed diuīa reuelatione ꝛ inspiratiōe spūssancti. ¶Patet de apl'is ꝛ alīs/de q̄bus loquit lucas in actibus apl'oꝝ. c. xiī. Et paulus' plures enumerat diuisiōes grāꝝ/interꝙs interpꝛetatio pmonū/ꝛ pmo scientie/ꝛ pmo doctrie. ¶Cōpandi igit sunt doctoꝛes in expositōe sacre scripture cū doctoꝛibꝫ/ꝛ illi ꝙs cōstat hr̄e ꝛditiōes positas in pcedenti regula/pferendi sunt nō hūtibꝫ. Sil'r hūtes reuelationē. nō habentibꝫ eā. Et dona gratz data possidētes nō possidētibꝫ ea. ceterz paribus. Et proinde puincit ac repbendit q̄rundā arrogātia modernoꝝ/vsurpantiuz sibi illa de psalmo. Sup oēs docētes me intelleri Et iteꝝ. Sup senes intelleri Et iterū. Sup inimicos meos prudētē me secisti. Sed vtinaz aduerterent si vere sint eis cause q̄ iungunt. qz testimonia tua exq̄siui ꝛ lex tua meditatio mea est. ꝛ reliqua. ¶Sexta Scriptura sacra nō ita recipienda est nude ꝛ insolidū/pter̄ptis alīs traditionibꝫ hoīm q̄n debeat ad intelligētiā verā ipius hūdam/iuribꝫ hūanis ꝛ canonibꝫ/ꝛ decretis ꝛ glosis sctoꝝ doctoꝝ freqūeter ꝛ hūiliter vti. ¶Pz ex pcedentibus. pz etiā ex modo qē tenēt hereticiq̄s nūc impugnam⁹/q̄ doctoꝛes valde diligenter allegant p suis assertionibus coloꝛādis ꝛ coꝛroboꝛādis. Et tales/q̄ sunt aliq̄ nulli⁹ auctoꝛitatz vl ponderis. sicut sunt aliq̄ glosatoꝛes decretoꝝ ꝛ decretaliū. et non sancti nec multū in theologicz eruditi. Et sil'r aliq̄ ꝙs de numero trahūt theologoꝝ vñ sic arguit aduersus eos. Si doctoꝛibꝫ ꝛ peritis in sua arte credendum est/cur doctoꝛibꝫ p nos allegatz non vultis credere. ¶Quos allegatis bene intellecti sunt p nobis/ꝛ alīq̄ qui absq̄ vlla cōpatione plures sunt/ꝛ clariozi pmone dicētes nostraz sententiā. Si vero nō talibꝫ in aliquo credēdum est. cur eos p vobis in pfirmatiōe erroneoꝝ spirituū ꝛ sensuū vestroꝝ tam curiose ꝛ exq̄sitissimo studio queritis allegare. vndecūq̄ colligētes ꝛ discerpentes q̄ntūlibet renitatur. ¶Septima. Scriptura sacra recipit interp̄tatiōem ꝛ expositionē nedū in suis ꝓbis originalibꝫ/sed etiaz in suis expositionibꝫ. patet ex pcedentibꝫ. vñ si allegat Aug⁹. exempli gra/ q̄ dixerit in vna glosa sua sumēdum esse sanguinez chr̄isti in cōicatiōe laicoꝝ. ꝛ hoc de necessitate salutz. At alibi dicat vel obseruet oppositū/pm intellectū q̄ pꝛima facie colligeretur ex ꝓbis/attendēdū est ex dictis alīs q̄liter est pcordādus sibīpī. Inuenit enim dixisse. Arede ꝛ māducasti. ꝛ ita dicere potuit. crede ꝛ bibisti. ¶Octaua. Scriptura sacra dū p nouellos hoīes inducit/tanq̄ credenda sit ī suis nudis terminis/absq̄ alteri⁹ interp̄tis vel expositoꝛis admissione. exponit grauibꝫ piculis ꝛ scandalis nisi solerter puideat ꝛ pfestim occurratur ¶Patet ex pcedentibꝫ. Et qz ad veritatē tales implicāt semetipos in dictis suis/put deductū est in sexta regula. Dū aliq̄n p se inducūt doctoꝛes/ꝛ inductos cōtra se nō admittūt. Dum pterea vitare volūt glosā oēm/incidūt aptissime in multiplicē ꝓtradictiōem/ꝛ vltra q̄ iudei litterales iudaisant/qui recipiūt in antiq̄s traditiōibus legis expositiones suoꝝ doctoꝝ multas et varias/vt rabi salomonis/ꝛ rabi moysi ꝛ aliozū. quēadmodū traditū habēt in lege. Deut. xvij. sub moꝛtis intermiatiōe/sacerdotibꝫ leuitici generis esse credendū ꝛ obediendū. Ex hac pterea radice pestifera oꝛti sunt/ꝛ q̄tidie crescūt errores begardoꝝ ꝛ paupeꝝ de lugduno/ꝛ oīm similiū. q̄ruz multi sunt laici hūtes ī suo vulgari trā slationē biblie/in grāde pīudiciū ꝛ scandalū catholice veritatz/q̄le ꝓpositū est in refoꝛmatoꝛio eē tollēdū ¶Nona. Scriptura sacra in sui receptiōe et expositiōe autentica finalit resoluit in auctoꝛitatē. receptionē ꝛ approbationē vl'is eccl'ie. pticm̄ p mitiue/q̄ recepit eā ꝛ ei⁹ intellectū immediate a chr̄isto. ꝛ reuelāte spūsancto in die penthecostes. ꝛ alias pluries. ¶Patet. qz ꝙ Matthe⁹ scripserit veracit euāgelium: et ¶Richodem⁹ nō. solū habem⁹ ab auctoꝛitate eccl'ie. Juxta illud Aug⁹. Euāgelio

nō crederem/nisi me auctoritas eccl'ie cō/pulisset. Nec enī est ineffabilis regl'a a spū sancto directa/q̄ in his q̄ fidei sunt nec fallere pōt/nec falli. Probatiōes omitto. Et q̄ hoc est primū ⁊ principiuz in fide tenē/dū.quo nō credito/nō supest arguere ꝓtra sic negātem/sicut nec cōtra negātem ꝑma principia in moralibꝫ/⁊ speculabilibꝫ arguendū esse tradit Aristo. Addit ꝓsecutiue q̄ sacra scriptura ī expositiōe habz ⁊ habere debz in reuerētia ⁊ auctoritate maiori/ꝓsuetudiem vl'is eccl'ie/circa ea q̄ fidei sacramēta respiciūt/⁊ dispensationē ipoꝝ q̄ auctoritatez doctoris vn⁹ pticularis. etiā sancti. Et sic tradit sctūs Tho. in illa questiōe.qua q̄rit.vtrū pueri infideliuz sint inuitis parētibꝫ baptisandi/ in ratiōe ad oppositū. Vñ valde mirandū videtur apud aliq̄s ꝓsideratiuos/dū vidēt q̄ statī vt doctor aliq̄s cōposuit vnā lecturā/vel vnā cōpositionē/aut glosam sup decretalibus aut decretz redegit in scriptis.habet illa glosa seu lectura in reuerētia tali/q̄ allegatur autētice in scolis et iudicijs. Qui doctor si viueret/nō esset cōpandus mille ⁊ mille q̄ iam sunt ī vita. Et tū si tota vna vniuersitas.exempli gr̄a.q̄ habz doctores in oīmi facultate peritissimos / declararet aut determīaret vnā expositōz/ circa vnū passum scripture sacre/vl' decretoruz/aut decretaliū/vir reputabit aut recipiet huiusmōi testificatio.q̄si videlicet scriptura mortua sit maiorz auctoritatz q̄ viua. Et si opponat q̄ in viuis quertit iudiciū propter quersionē affect⁹.cur nō sil'r p̄t dubitari/q̄ in mortuis regnauerint dū viuerēt hmōi passiōes iudicū subuersiue. ¶ Decima. Scriptura sacra patit in suis lectoribꝫ/pmittente deo/q̄ errent ⁊ pterue agāt q̄tin⁹ q̄ pbati sunt fiant maīfesti. sicut dic̄ apl's. Et vt studia doctoꝝ multiplicit' exercitentur.put notat Aug⁹. ⁊ vt pticulares veritates q̄tidiano exercitio inueniantur ⁊ eliciant. Juxta illud. Pertrāsibunt plurimi ⁊ mīltiplex erit sciētia. Et illud. Declaratio p̄monū tuoꝝ illūinat. cū similibꝫ multis. Nihilomin⁹ dū sacra scriptura patit in suis lectoribꝫ aut allegatoribꝫ quersum ⁊ pteruū intellectū/aduersus illa que manifeste sunt ī eadē scriptura tradita/et q̄ declarata sunt p eccl'iam vl'em/⁊ ita recepta p fideliū obseruationē/dz b̄re defensionē suā/magz iudiciali seueritate/⁊ executione punitatiua/q̄z ratiocinatiōe curiosa p scripturas aut ꝝba. Patet ex p̄cedētibꝫ. Verificat enī in talibꝫ q̄ stult⁹ ꝝbis ñ erudiet.qđ ⁊ experiētia q̄tidiana manifestat. Illa q̄ppe tales negant/p q̄ sola p̄ñt ⁊ debent ad viā veritatis reduci/⁊ si nolūt aliq̄ credere nisi q̄ repiūt in biblia. inueniāt illic si poterūt formā sacramētoꝝ/ ⁊ q̄ christus miscuit aquā cū vino qđ ꝓsecrauit.et ita de plurimis.

¶ Sequit' alt' denarius regulaꝝ p̄tic̄aꝝ ī expugnatiōe errorz ⁊ errantiū circa materiā de laicoꝝ cōmūicatiōe faciēda ō necessitate salutis sub vtraq̄ specie.

Debet poti⁹ ℔ sacrū generale cōciliū iuocare auxiliū brachij secularis si op⁹ fuerit/q̄z p ratiocinatiōes/ꝫ tales/attēta sua determinatiōe q̄ iam trāsit in rē iudicatā. Nihilomin⁹ in expugnatōe tali p̄ñt aliq̄ doctores de ꝓcilio vel aliūde scribere vl' alit' agere ꝓtra tales errores ⁊ errātes/p rōnes ⁊ p suasiōes/⁊ allegatiōes/ quēadmodum fit nūc p erroꝝ ꝓfutatiōe pñs opusculuz sub generalibꝫ regul'.q̄ p̄ñt latiꝰ trahi ⁊ pticularius applicari p rōnes deductas añ decretū dicti cōcilij. ¶ Prima. In expugnatione hmōi/debz in p̄mis ꝓcedi pteruientibꝫ aduersarijs/ quicād est theologice et rōnabiliter ꝓcedendū/vt accepto illo in q̄ est cōtrauersia:facili⁹ ⁊ cōpendiosi⁹ ad erroris depositiōem induci possint. Debet enī ꝓcedi sicut ⁊ sancta synodus concedit. q̄ aliq̄n potuit fieri ⁊ factū est sine peccato īmo cū merito:q̄ aliq̄ laici cōmunicarent sub vtraq̄ specie/sicut aliq̄n fiebat ꝓsecratio in fermēto/ne iudaisare videret eccl'ia: sicut ⁊ christ⁹ ⁊ forsan pluries post eū primitiua eccl'ia ꝓsecrauit/⁊ dedit hoc sacrm post cenā. Concedat etiā ipis q̄ ꝓtra sacrā scripturā nec auctoritas hūana/nec cōsuetudo aliq̄ robur habet.sed addat q̄ interpretationē vel expositōz ipa recipit / sicut in regul' deductū est. ¶ Secunda. In expugnatōe hmōi/principale illud circa qđ versat difficultas/sicut in pūcto centro ℓ cardine/est. Si cōicatio talis sub vtraq̄ specie sit iussa generalit'a christo/sub debito salutis eterne/⁊ indispēsabilit'ab hoīe/ quēadmodū dicim⁹ q̄ baptism⁹ aq̄ est de necessitate salutis/indispensabili p hoīem/

sic ꝙ nulla auctoritate vl' ꝓsuetudie possit introduci vl' institui vt certi hoies nõ baptisarent' baptismo aq̃. Diffinit aũt sacrũ cõciliũ/ & verissime negatiuã/ sicut nec sũptio sacramẽti tal' est necessitatis añ cibum vel etiã post cibũ. Circa qõ est rememorãda distinctio necessaria et notãda. ꝙ circa ministrationẽ vl' institutiõem sacrorũ quedã sunt de necessitate sacri & de iure diuino q̃dam ꝙ sunt tm̃modo de necessitate ꝓcepti & de iure hũano seu positiuo. Exẽplũ in materia nra ꝙ fiat ꝓsecratio p talẽ ꝙborũ formaz. ꝙ in tali materia panis. ꝙ p sacerdotẽ. h̃ est de necessitate sacri & iuris diuini. Nõ aũt fiat in tẽplo seu altari sacrato. ꝙ cũ talibz vestibz & cũ lumie. ꝙ cũ talibus orõibz. epl'a & euãgelio. & ꝙ ieiuno stomacho. ieiunio etiã nature. Hec inq̃ omnia atq̃ silia sunt de solo ꝓcepto hũano et variabili. Sicq̃ eccl'ia posset ex cauſ rationabilibz etiã p̃missa oĩa vel aliq̃ talium immutare & imutata sub ꝓcepto tradere/ sic ꝙ tũc peccaret hõ faciẽdo illud in q̃ nũc mereꝛ. & ꝙ trãsgrediẽdo peccaret. Tercia. In expugtiõe tali declarari ꝓt facilit apud nolẽtes ꝓteruire/ vl' ex affectu prauiter errare/ ꝙ sũptio sacri sub vtraq̃z specie a laicis/ modo nõ est/ aut vnq̃ fuit de necessitate ꝓcepti iurꝫ dĩni sub pena dãnatõis eterne. Attñ dũ fiebat a laicis ꝓcipiẽte vl' ꝓmittẽte vl' ꝓsulẽte eccl'ia/ bñ fiebat. sic duz ꝓficiebãt sacerdotes in fermẽtato. Hunc vero dũ certa rõne inoleuit opposita ꝓsuetudo p eccl'iaz laudata & iussa/ q̃ iussio ꝓtz ex tali ꝓsuetudie q̃ est optia legũ interpres Sũptio tal' temeraria est: & p̃sumptuosa: scandalosa: seditiosa & eccl'iastici ritus turbatiua. & ex ꝓseqnti eterne dãnatiõis inductiua. Nec valet cũ inducũt ꝙ laici pl' mererꝫ sumendo sub vtraq̃z specie q̃ sub sola forma panis. Rñdeꝛ falsuz eẽ. qz melioꝛ est obediẽtia q̃ victime. Et qz ꝓt eccl'ia ꝓhibere aliq̃ q̃ p̃t aliq̃ meritũ augere in aliq̃bz/ ppt' meli' bonũ cõe adipiscẽdũ vel malũ declinandũ. Quarta. In expugtione tali/ dicendũ est ꝙ asserẽtes talẽ sũptionẽ esse licitã & vtilẽ laicis sub vtraq̃z specie/ tantũ errãt q̃ntũ illi/ q̃ dicũt eam eẽ necessariã de necessitate ꝓcepti diuini/ & iurꝫ indispensabilis q̃si sacramẽti. Patet. qm̃ isti scõi dãnant aptissime de hereſi/ oĩs et singulos q̃ nõ volũt laicos talit' esse cõicãdos: & ponũt eos extra eccl'iam. Et ita cõsequẽter reputant ꝙ sola general' eccl'ia sit apud eos. sicut olim fuit tpib' Augustini de donatistis. que q̃z horrenda sit p̃sũptio videre stupoꝛ est. Et valde notandũ est ꝙ ex hac auctoritate christi. Nisi manducaueritꝫ carnẽ filij hois & biberitꝫ sanguinez nõ habebitꝫ vitã in vobis Joh. vi. volunt cõcludere ineuitabiliter errorẽ suũ/ & non attendũt ꝙ in eodẽ capitulo christus ꝓmisit. Ego sum panis viuus/ si quis mãducauerit ex hoc pane viuet in eternum. vbi nihil loquit' de potu. & ideo mendacez faciũt christũ. si requirat' etiã eũ manducatione sacramentali panis. sumptio etiam vini sacramẽtalis. quoniã dictũ suum est vna cõditionalis. Si q̃s. cui' opposituz cõsequẽtis stat p̃m eos cũ antecedẽte sumpto in se/ & p̃m verba sua. imo consequens hoc modo repugnat antecedẽti. Est insuper mirabile ꝙ ex illo vno verbo volũt concludere ꝙ sacramentalis sumptio corporis & sanguinis christi cadat sub tanta necessitate salutis & iuris diuini sicut baptismus aque. cum oppositum manifeste pateat p doctoꝛes/ quoniam sine tali sumptione stat salus. saltẽ in paruulis & pueris circa perfectũ vsum rationis sicut obseruat eccleſia. q̃uis reperiat' ex quadam epistola Cipriani/ ꝙ puuli quattuor annoꝛum recipiebant aliq̃n corpus christi. Ponit' enĩ ꝓ miraculo pueꝛ vnũ talem q̃ oblato cibo idolis imolato nolebat aut nõ poterat comedere/ sed bene de pane cõsecrato gustabat si bñ memini Quinta In expugnatiõe tali rñdendum est ad auctoritates aduersarioꝛũ inductas. primo ꝙ aliq̃ cõcedunt' p quãto fundamentuz veritatis dicũt esse sacrã scripturã &c. sz rite intellectã. Alie simil' cõcedunt' p quãto dicũt sacramẽtũ altaris aliq̃n sumptuz fuisse a laicis sub vtraq̃z specie/ q̃uis ꝓbabilius videat' ꝙ hec obſuatio nunq̃ a tẽpoꝛe doctoꝛum cõmunis apud oĩes extiterit. Alie que dicunt sacramentum altaris integre sumi debere sicut expressius inter omnes allegatos tradere videt' Gelasius papa de consecratiõe distinctõe. ij. cõperim'. debent exponi de sacerdotibus eccl'ie q̃ celebrãt ꝓ toto ppl'o apud q̃s semper fuit & est de necessitate ꝓcepti saltez eccleſie/ ꝙ sub vtraq̃z specie cõmũicarẽt/ intantũ ꝙ plus obligant' hoc facere q̃ ꝙ ieiuni celebrent/ iuxta ꝓsiliũ doctoꝛ dicẽtiũ

q; vbi bõ veniens ad pceptionẽ sanguinis repit primo ibi aquã/quã putãs fuisse vinũ degustat ꝛ ita frangit ieiuniuz nature. debet ꝓsecrare nouiter vinũ et ita sumere. Et ita dicit pplus sanguinẽ bibere/q; ministrantes p eis/illũ bibũt put intelliguntur auctoritates inducte/ ex canonib; ecclesie.ꝛ iuxta ꝟbũ Augustini pdictuz.crede ꝛ bibisti. Est enĩ manducatio ꝛ bibitio iuxta cõem distinctionẽ duplex. Una spiritualis p fidẽ ꝛ amorez q̃ necessaria est in adultis. Alia est sacramẽtalis q̃ si sit sine spũali nedũ nõ pficit sed officit. Cadit tñ in pcepto dñi ei⁹ sumptio nequaq; ptemnitur.put de ꝓfirmatiõe et extrema vnctiõe dicit a doctoribꝫ q̃ dicunt esse sacramenta non necessitatis. Et de ꝟ sacramẽto notet quid egit venerabil⁹ hugo de sancto victore in morte sua. Ex q̃ colligit sumptionez sacramentalẽ nõ esse necessitatis sicut baptismũ.ꝛ ex alijs notatis sup quartũ sententiarũ p doctores dis.xi.ꝛ p glosas Johan.vi. Et ꝑme ad Ebor.xi. ¶ Sexta. In expugnatiõe tali sunt inducẽde auctoritates doctorũ sacre theologie/q̃ scripserunt in hac materia q̃s hic omittim⁹/ partim q; fuerũt sufficient allegate in ꝟ sacro cõcilio ante dãnationẽ erroris pdicti.partim q; multe sunt vulgate ꝛ note. Deniq; q; stat p parte hac expientie testimonium vbilibet diuulgatũ/quale q̃ negaret debet nõ rõne/sed sensu ꝛ flagellatiõe compesci. ¶ Septima. In expugnatiõe tali pfice/re videret/q; serenissim⁹ rex romanoꝝ in/uocat⁹ a sacro cõcilio/accipet factuz illud psequendũ ꝛ terminandũ/sicut ꝛ alias bereses in bohemia/cũ potẽtia etiaz brachij secularis. Attento pcipue q; pñs fuit ꝛ est in ꝓcilio vbi facta sunt decreta in hac pte. Attento pterea q; in regno fratrꝫ sui cuius est succesꝛ/hec bereſis hz exordiũ.et nisi puideat serpet in longinquũ. ¶ Octaua. In expugnatiõe tali videret multũ pfice/re/psertim apud bohemos/si ꝓcilium aut supposita ei⁹/palã oñderẽt nedũ verbis ꝛ epistolis.sed factꝫ ꝛ exẽplis. q; nõ ex odio vel inuidia pcedit ꝓtra eos/sed zelo solo fidei ꝛ salutꝫ aniaꝝ. Et hoc tũc fiet eis psuasibile si videãt ꝛ sentiãt in factis / q; queritur in ꝟ ꝓcilio extirpatio omniũ errorum sine acceptiõe gentꝫ alicui⁹ vel psonaruz. Et q; nõ solis eis fiat sicut nec fiet dño cõcedente psecutio/ꝛ nõ alijs deteri⁹ aut nõ min⁹ errantib; detur fauor/ dissimulatio/ aut eẽ defensio. ¶ Nona. In expugnatione talivideret maximũ esse piudiciũ/si nõ libere ꝓuenirẽt theologi collatiões mutuas cũ caritare ꝛ absq; ꝓtentiõe frequenter habituri/cũ p causis minoribꝫ ꝛ prophanis/fiat q̃tidie alioꝝ ꝓuentio. Rursus oportet q; stilus pcedẽdi theologic⁹ observetur.nõ litigiosus aut pphan⁹. Super q̃ re alibi scriptũ repit ampli⁹. ¶ Decima In expugnatiõe tali/viderent idonei esse q̃ntũ ad expugnationẽ doctrinalẽ/ theologi vniuersitatũ illaꝝ que nõ debẽt a dñis bohemis de odio vel inuidia haberi rationabiliter suspecti.ꝛ q̃s cõstare põt in alijs materijs sinceriter ꝛ veraciter ꝛ cõstanter bacten⁹ decertasse/sine nota bereſis vl'erroris in alijs materijs. Et ad hoc non dubiũ est parati sunt inter ceteros/ theologi de alma vniuersitate parisiensi/ q̃ magno in numero pentes sunt in ꝟ ꝓcilio. Sunt ꝛ de alijs vniuersitatibꝫ pclaris/tã numero q̃ merito/theologi pcellẽtes. ¶ Unde dicũt eoꝝ plurimi/qui sup hoc fuerũt simul ꝓgregati/q; ꝓsuetudo licite ꝛ rationabiliter fuerit introducta/de nõ cõmunicãdo laicos sub vtraq; specie.pertim p⁹ multiplicationẽ fideliũ. Et hoc ppter euitatiõnẽ multiplicis periculi/irreuerẽtie/ꝛ scãdali/circa susceptionez huiusmõi benedicti sacramẽti. Primũ piculuz in effusione. Scõm in deportatiõe de loco ad locum. Terciũ in vasoꝝ sordidatione q̃ deberent esse sacrata nec passim tractata vel tacta a laicis. Et multo min⁹ deberet vinũ consecratũ vendi apotecis/ sicut fit apud tales vt dicit. Quartũ in barbis longis laicoꝝ Quintũ in ꝓfuatiõe p infirmis/q̃m possit in vase acetuz generari/ ꝛ ita desineret. ibi esse sanguis christi/nec suscipiẽdũ esset nec nouit ꝓsecrandum sine missa. Et fieri posset q; daret acetũ purũ p sanguie christi.addito q; in estate bibiones aut muscegenerarent q̃ntũcũq; eẽt vas clausuz. q̃ñq; eẽ putresceret aut fieret velut abominabile ad bibendũ.ꝛ hec rõ est efficax valde. Et ex alia ratiõe q̃ñ alij multi pbibissent. Et queritur in quo vase fieret cõsecratio tanti vini/quantũ requireretur in pasca/te pro decem aut viginti milibus psonaꝝ Certum damnum esset in sumptuosita/te vini/saltem apud multas ptes in quib⁹ vix inuenitur vinum ad celebrandum.et

alibi chare compatur. Esset preterea periculum in congelatione. Esset rursus periculum in false credulitatis inductione/et hoc multipliciter. Primo ꝙ tanta esset dignitas laicorum circa sumptionez corporis christi. sicut ⁊ sacerdotum. Secundo ꝙ hoc facere semꝑ fuit ⁊ est necessitatis/ et ita perierunt om̃es. ⁊ pereunt aliter sentientes facientes aut docentes. Et om̃s generaliter tam clerici q̃ꝫ doctores ⁊ prelati qui non possetenus opposuerũt se tali cõsuetudini/ verbis scriptis aut sententijs. ⁊ ꝙ sacramscripturã om̃es illi peruerterẽt Tercio ꝙ virtus huius sacramẽti non est principalius in ꝯsecratiõe q̃ꝫ in sumptione. Quarto ꝙ ecclesia romana nõ rite sentit de sacramẽtis nec in hoc esset imitãda. Quinto ꝙ concilia generalia ⁊ specialiter Constañ. errauerũt in fide ⁊ bonis moribus. Sexto multipliciter occasio essꝫ seditionum ⁊ scismatuꝫ in christianitate nostra/sicut experiẽtia nũc manifestat in bohemia/que seditio nedum ad spiritualem sed temporalem dissipatiõem tendit: nisi dei prouidẽtia ⁊ regis romanorũ prudentia prouideant ⁊ predisponant.

Finit tractatus aduersus heresim nouam de necessaria cõmunicatiõe laicoruꝫ sub vtraqꝫ specie. raptim editus Cõstantie Anno. M.cccc.xvij.die.xx. augusti.

Incipit tractatus

eiusdem magistri Johannis de Gerson/ de probatione spirituum.

R Probate spiritus si ex deo sunt/iubet discipulus ille quẽ diligebat Jesus. Neqꝫ enim nesciebat illaꝫ coapostoli sui sentẽtiaꝫ. Angelus sathane transfigurat se in angelum lucis/ sic vt fiat demonium meridianũ/dum ꝑ tenebris errorum/ quas ad tempus celare ꝑmittitur/lucẽ veritatis claraꝫ se fingit offerre. Patuit hoc apud sanctũ Martinum visibiliter/patꝫ apud alios pl̃imos inuisibiliter/duꝫ teste berñ. sub specie magni boni ⁊ ardui/grande peccatum operit suggerit ⁊ inducit. Probare spũs si ex deo sũt/nõ cuilibꝫ datũ est. sed aliq̃bus ꝑ spũmsactm̃/qui vnus existens diuisiões gratiaꝝ distribuit singulis prout vult/ad edificatiõem corpor̃ christi/qđ est eccl̃ia/ cui nũq̃ꝫ defuit in necessarijs. Sicut igit̃ nõ omniũ est prophetare/nec euãgelisare omniũ est/nec omniũ interp̃tari sermões. sed aliquoꝝ ex officio vsqꝫ in finẽ seculi. Sic nõ omniũ est ꝓbare spũs si ex deo sunt. sed q̃bus datum est. quales sunt spũales quos vnctio docꝫ de om̃ibus/qui ⁊ de om̃ibꝫ iudicant etiã int̃ diem ⁊ diem. Quale donũ beatꝰ martinꝰ ⁊ anthonius ⁊ plures alij legunt̃ habuisse. Probare spiritus si ex deo sunt ꝯtingit multipliciter. Uno quidẽ modo ꝑ modũ artis ⁊ doctrine generalis/sicut ꝑ eruditionẽ sacrarũscripturarũ/diligẽti pioqꝫ studio acquisitã. Sunt nimirũ scripture in quibꝫ putamꝰ nos fidem habere ꝯtinẽtes artẽ/falsos ꝓphetas a veris/ et ab illusionibus reuelatiões cognoscẽdi. Alius ĩuenitur modus ꝑ inspiratiõem intimã/ seu internũ saporẽ/siue ꝑ experimẽtalem dulcedinẽ quandã/siue ꝑ illustratiõem a mõtibus eternis/effugãtem tenebras omnis dubietatꝫ. hoc aũt est mãna absconditũ et nomẽ nouũ in calculo scriptum/ quod nemo nouit nisi qui accepit. hoc Gregorius in dyalogo. hoc Augꝰ. in de confessiõe de seip̃o ⁊ matre. hoc Hugo de arra anĩe. cuꝫ pluribus alijs notauerũt Probare spiritus si ex deo sunt/ꝑ regulam artis generalem ⁊ infallibilem/pro particulari casu aut nõ põt/aut vix põt humanitꝰ fieri. sed req̃ritur donũ spũssancti. qđ apl̃s nominauit discretiõem spirituuꝫ/quo dono fit vt mens nedũ in se ⁊ de se sciat ꝓbare spiritus si ex deo sunt. sed etiã de alijs ⁊ ĩ alijs noscit. Hic aũt est modꝰ terciꝰ alius a p̃dictis/probandi spũs. qm̃ primus est doctrinalis. scđus est experimẽtalis. terciꝰ officialis ex officio hierarchico atqꝫ spirituali dono ꝯcessus. Itaqꝫ sicut nemo nouit q̃ sunt spũs nisi spũs. Ita nẽo ꝯgnoscit ĩfallibili certitudĩe ea q̃ ꝑ solam experimẽtalem noticiã vel sentimẽtũ interius et sensum aguntur in alterius anĩo. Quemadmodum ergo tradere regulã generalem/q̃ distingueret infallibiliter inter visionem somnialem ⁊ illã que fit in vigilia/ nullus facile posset/propter varias sil̃itudĩes inter vtrasqꝫ visiones. multo magis in proposito. Scit nihilominus homo vigilãs se certitudinaliter ⁊ experimẽtaliter vide

re. q̃uis nõ ignoret se habuisse in somnijs visiones valde vicinas ⁊ similes sue vigilie/adeo q̃ somnium suum narrare somniando quãdoq̃ videatur. q̃uis dicat seneca esse vigilantis somnium narrare. Scit similiter homo spiritualis in vigilia vere lucis diuine positus. videre se diuina que videt. vere sentire/odorare ⁊ sape. Quare. quia vigilat. Potest nihilominus recogitare ex se vel alijs q̃ ñ nũq̃ ponitur in quodam somnio naturaliter cognitionis/ aut diabolice illusiõis. qui dũ sic se habet ⁊ quod ammodo dormit ad diuina. putare potest q̃ vigilet ad ea. sicq̃ falli. Uidit hec beatus Gregorius asserens spiritus prophetarũ non semp esse in potestate vel distincta cognitione prophetarũ. Probans h̃ per Nathan/qui ad dauid cogitantẽ edificare domum dei respondit Omne quod est in corde tuo vade ⁊ fac. quoniã dominus tecũ est. Cuius contrariũ ipa nocte reuelauit ei deus. ¶ Probare spiritus si ex deo sunt ex primo modo (qui magis est ad propositũ videlicet p scripturam sacram ⁊ eruditos bonos in eadem/quia de puerse viuentibus quale iudicium nisi puersum ⁊ illusorium reportare sperabimus) cõtingit multipliciter ⁊ sufficienter quantũ ad presentem spectat militiam/⁊ ad statum cõmunem viatorũ. Qua super re/nedum vnum ⁊ ab vno/ sed plures a diuersis tractatus cõpositos inuenimus: quos nũc manualiter habere fas esset/⁊ diligenter inspicere dũ in hoc sacro concilio queritur tractari de canonisatione sanctorũ/⁊ examinatione doctrinarũ suarũ. presertim vnius q̃ Brigitta nominatur/assueta visionibus quas nedum ab angelis/sed a christo ⁊ maria/⁊ agnete/⁊ ceteris sanctis familiaritate iugi sicut sponsus ad sponsam loquitur/se asserit diuinitus suscepisse. ¶ Est autẽ vtrobiq̃ vel in approbatione vel in reprobatione periculũ. Approbare enim falsas ⁊ illusorias aut friuolas visiones pro veris ⁊ solidis reuelationibus. quid indignius. q̃d alienius ab hoc sacro concilio. Reprobare vero nũc eas que multifarie multisq̃ modis quaqua versum/p diuersas nationes probate dicuntur/nõ parua exinde scandalorũ in christiana religione ⁊ deuotiõe populorũ formidatio. Deniq̃ in ipo etiaz silentio ⁊ dissimulatione. ex quo res in medium posita est/nõ nihil esse discriminis pti mescimus. Inuenire vero mediũ aliq̃d vel expediens inter hec extrema. laudabile q̃dem sit aut affectabile sit nec dũ satis cernimus exploratũ. ¶ Probare spiritus/p modũ artis ⁊ doctrine/sicut tota deiceps versabitur intentio: nemo pfecte potest p solam sacre scripture eruditionẽ/ qui non etiam expertus sit in semetipo variam affectionum spiritualiũ pugnam/ tanq̃ ascenderit nũc in celos/nunc descenderit in abyssos/⁊ viderit mirabilia dei in profundo. Nam qui nauigant mare hoc mysticũ diuersarum affectionũ quasi collidentiuz se fluctuum. enarrant mirabilia eius. Inexpertus autẽ taliũ quid nouit eorũ. Hic autem est quartus modus probatiõis spirituum. Ceterum puto differentiaz inter homines quos loquimur/vnum theologum/alterum contemplatiuuz /talem eẽ. qualis est inter peritum in arte medicine et inter expertum seu praticum in eadem qui duo posse conuenire in eodem nullus dubitauerit. Sic fit ⁊ fieri potest domio propicio/vt idẽ sit in scripturis sacris eruditus/qui simul in contemplationis exercitatione probatus est. Hunc vero talem habere vult materia p̃sens. sicut alias scripsisse dum de tractatu quodam spiritualium nuptiarũ sermo fieret meminimus. ¶ Probare vero spiritus isto modo doctrinaliter/dum querimus in alienis psonis: quarũ corda neq̃ videri neq̃ scrutari datur. oportet vt ab opibus signa sumamus dicente christo/A fructibus eorũ cognoscetis eos. Fallit tamẽ vnum signũ vel pauca/si non in vnũ plura conglobauerimus Ita enim tradit Tullius. ita Boetius. ita Aristotiles in cõiecturali causa faciendũ. Sed quoniã infinita est q̃dez hmõi signorũ cõfusio/coartemus ad pauciora ⁊ dicamus sub h̃ metro. Tu q̃s. q̃d. q̃re. cui. qualiter. vñ req̃re. Quis est cui fiat reuelatio. Quid ipa ꝯtinet ⁊ loq̃tur. Quare fieri d̃r. Cui p cõsilio detegitur. Qualiter viuere/⁊ vnde venire reperitur. ¶ Probatio spirituũ duz q̃ritur fieri/ꝯsideretur in p̃mis psona suscipiẽs visiones/si sit boni ⁊ discreti iudicij/rõis naturaliter/qr leso cerebro turbatur iudiciũ rõnis. Si lesus fantasias patiatur non magnopere querẽdũ est a quo spũ veniãt melancolice illusorieq̃ visiones/vt ptz in freneticis/in egrotis varijs/ qui vigilãtes se talia videre putãt. audire: gustare ⁊c. qua/

lia somniãtes patiuntur. Habet preterea quelibet passio profundata/ suam lesionẽ suam ebrietatem. suum vt Origenes loq̃tur demonium. Patet in philocaptis. in zelotipis/ ⁊ iracũdis. ĩ inuidis/ et auaris. Unde poeta. An qui amant sibi somnia fingunt. Queritur ergo si ꝑsona sit nouitia in zelo fidei. quia nouitius feruor cito fallitur/ si regente caruerit/ presertim in adolescẽtibus ⁊ feminis/ quarum est ardor nimius. auidus. vari⁹. effrenis. ideoq; suspectus. Rursus plurimũ refert attendere qualis sit ⁊ fuerit ꝑsona. qualiter erudita. quibus assueta. quib⁹ delicata. cũ quibus cõuersata. si diues/ vel egena. In prĩa sup̱biam vel secretam voluptatem. in altera fictiõem timebimus. Hoc sup̱ om̃ia conueniet obseruare/ ne lateat interior superbia spũalis/ quã Bernardus vere nominat subtile malum/ quoniã ⁊ hec de humiliatione sua nascitur/ de sordibus/ ⁊ cilicio de ieiunijs ⁊ virginitate. ĩmo ⁊ de sua morte/ suoq; cõtrario trahit originẽ. Quid igitur erit tutum a sup̱bia/ cũ nec ip̃a virtus tuta sit ab ea. Est autem sup̱bia quedã in ĩtellectu/ dum nõ vult subijci alieno iudicio/ sed innititur proprio. Quedã in volũtate/ dum renuit obedire. ⁊ hec citius dep̃henditur/ ideoq; facilius corrigitur q̃ prima. ¶ Probatio spirituũ respicit ne duꝫ ꝑsonam que visiones patitur. sed visionũ qualitatem/ si vera sunt om̃ia/ etiã vsq; ad minimã propositionẽ. quoniaꝫ in spiritu veritatis falsitas non est. in spiritu autem mendacij mille quãdoq; sunt veritates aperte/ vt in vnica latenti falsitate decipiat Hac ratiõe prohibuerũt a testimonio veritatis quã fatebantur/ christus demoniacos/ et paulus phitonissas. Si p̃terea sit in visionib⁹ sapiẽtia/ que de sursum est cũ suis titulis quos Jacobus enumerat. primũ inquit pudica est. deinde pacifica. modesta. suadibilis. bonis cõsentiens. plena misericordia/ ⁊ fructibus bonis. iudicans sine simulatiõe. Si rursus excedãt he visiones cõmunẽ intelligẽdi modũ/ vel ĩ scriptura sacra positũ/ vel in ratione naturali vel morali collocatũ. quia si nõ/ videretur illud asscribi frustra reuelationi. Quod ĩ scriptura semel locutus est de⁹/ sicut Job loquitur/ idip̃m nõ repetit. Onerosuꝫ q̃ppe esset ne dicam⁹ vanũ visiones sup̱ visiones in immẽsum multiplicatas/ debere recipere tanq̃ ab ore dei prolatas/ ac deinde certissima fide credẽdas. Sicq; demũ nostra fides nostraq; religio quaꝫ deus/ teste Augustino/ voluit sub paucissimis contineri articulis/ redderetur plus absq; vlla cõpatione q̃ lex vetus onerosa. Hinc clare memorie magister Henricus de hassia/ comprimendã esse tot hominũ canonisationem scripsit. Hinc alia ratio sumitur/ q̃ omisso diuinarũ scripturaꝝ studio/ magna pars christianorũ/ ad has visiones iõ placentiores. quia recentiores cõuerterẽt oculos et aures prurientes/ sicq; necessaria nescirent. quia iuxta Senece verbum superuacua didicissent. Sint oportet in om̃i reuelatione Moyses ⁊ Helyas/ h̃ est ꝑm venerabilem Richardum testimonia legis ⁊ prophetarũ/ ꝑ totum alioquin suspecta est. Et inde fit perspicuum q̃ necessarij sint theologi in canonisationib⁹ sanctorum/ ⁊ examinatione doctrinarum.

Probatio spirituuꝫ requirit vt ꝑsona cui visiones huiusmodi recitantur/ habeat se prudenter ⁊ cautissime. presertim in principio cõsideret acriter quare mouetur hec persona secretum suum pandere. sup̱ quo fiet ista cõsideratio. Caue ergo q̃sq̃s eris auditor aut ꝯsultor. vt ñ applaudas tali ꝑsone. nõ obinde laudes eam. nõ mireris quasi sanctam/ dignamq; reuelationibus atq; miraculis. Obsiste poti⁹. increpa dure. sperne eam. cuius sic exaltatum est cor ⁊ elati sunt oculi/ vt ambulet in magnis et mirabilib⁹ super se/ vt digna sibi videatur que nõ humano aliorũ more operetur salutem suam/ per doctrinam scilicꝫ scripturarum ⁊ sanctorũ/ cum dictamine ratiõis naturalis. nisi consilium habere p̃sumat/ ⁊ putet nedum ab angelis sed a deo/ nedũ semel in necessitatib⁹/ sed pene iugiter/ velut in quotidianis collocutionib⁹. Talem admone non sublime sapere. sed sapere ad sobrietatem. quoniã verissime ait q̃ dixit. Superbia meretur illudi. ⁊ eo dignius/ q̃ instar pharisei latentem herentemq; ossibus sup̱biam/ sicut nec phisicus febrilem calorem/ sup̱bus attendit. Quid enim facilius q̃ se vilissimũ peccatorem dicere: sꝫ veraciter simpliciterq; ita sentire ex intimis/ hoc diuini muneris. nõ humani solius exercitij. Enarrent̃ exẽpla sanctoꝝ patrũ q̃ curiositatẽ hm̃oi visionũ vl̃ miraculoꝝ ꝑniciosissimã fallacissimãq; refugerũt

Aqua se Augustinus liberatū ī suis ꝯfes
sionibus gloriatur in domino. quā prete/
rea domin⁹. Bonauētura abhorrendam
nimis esse determīat. totoqꝫ conatu repel
lendā. nūc orōnib⁹. nūc increpatiōib⁹/ seu
flagellatiōib⁹ ꝓprie mētis ⁊ corꝑis. exem/
plo illi⁹ qui vt temptatiōe careret suꝑbie/
q̄siuit et obtinuit a dño/ vt ꝑ tres menses
demoniaca vexaret̄ obsessiōe. Alter sctōꝝ
patrū dū sibi demon trāsfigurat⁹ in chri/
stū diceret. Ego sum christ⁹ ꝑsonalit̄ te vi
sitans: qꝛ dign⁹ es. ꝯfestim clausit oculos
vtraqꝫ manu/ vociferans. Nolo hic chri/
stū videre. satꝫ est/ ip̄m in gloria si videro.
moxqꝫ disparuit. Alter sub aliꝭ verbis si
milē in hmōi illusione ꝓuauit humilitatē
Vide inquit ad quez missus sis. ego certe
talis nō sum q̄ dign⁹ sum hic videre chri/
stū. Alterū qꝛ nolebat intrare templū/ di/
cens sibi satis esse. qꝛ oculis corporeis a/
spexisset christū. colligauerūt catenis. sol/
uere ieiuniuz. carnib⁹ vesci. vinūqꝫ bibere
cōpulerūt. sicqꝫ tumore cōpresso sanatus
est. ¶ Opponet forsitā aliq̄s ex apl̄o iubē
te. Nolite inq̄t spūm extinguere. Si sit g̊
visio a spūsancto/ que nihilomin⁹ repelli
tur. q̄d hoc est nisi spūisancto resistere/ suā
qꝫ nascentē grām suffocare. Sed profecto
spūssanctus/ q̄ se dat humilib⁹/ nequaq̄ ex
humiliatiōe quā p̄diximus se subtrahet.
Intrabit poti⁹/ et ī bñplacito suo deducz
victor suꝑ excelsa aniam hāc in oculis su/
is vilem/ ⁊ absqꝫ vlla ruga fictiōis humilē
⁊ simplicē. Porro dici nō pōt/ q̄ntum hec
curiositas/ vel cognoscēdi futura et occul/
ta/ vel miracula vidēdi/ vel faciēdi/ fefellit
plurimos/ ⁊ a vera religiōe frequēter auer
terit. hinc suꝑstitiōes in ppl̄is q̄ religionē
inficiūt christianā/ dū sicut olim iudei so/
la signa q̄rūt. duz imaginib⁹ exhibēt latrie
cultū. dū insuꝑ hoībus nec dū canonisatꝫ
scripturis q̄z nō autēticis/ plus q̄ꝫ sanctis
y in euāgelio p̄stant fidem. ¶ Probatio spi
rituū cōsiderat quare fieri dicunt̄ visiōes/
p̄sertim q̄ fine/ nedū proximo. nedū apto/
sed occulto ⁊ longīquo. Potest itaqꝫ finis
primus apparere bon⁹ ⁊ salubris ⁊ deuo
tus/ ad edificationē aliorū/ q̄ tandē prola/
betur in multiplex scandalū/ dū vel nō re/
spondebūt vltima primis/ vl̄ aliud falsuz
fictūqꝫ deꝑhendet̄ in ꝑsonis fuisse/ quod
reputabat̄ sanctitatis ⁊ deuotiōis. Docu
it hoc etas nr̄a/ de p̄dicatiōib⁹ dñorū Jo/
hannis de varēnis ⁊ Johānis huss ⁊ simi
liū. Rursus dū aliq̄d fieri potest ꝑ hūanaz
industriam. sit hoc in vita. sit in doctrina.
quare necesse est vel q̄rere vel expectare di
uinā celit⁹ allocutionē. Hoc nēpe tentati
oni dei q̄ꝫ honoratiōi apparet simili⁹. Ce
terū finis attēdēdus est q̄re fit cōmunica/
tio taliū visionū alteri ꝑsone. vtrū ad ostē
tationē vel ad necessitatē/ vtrū ad danduz
vel recipiendū consiliū. vtrū fiat experto l̄
inexperto taliū. q̄ si videat̄ hec ꝑsona q̄re/
rere tm̄modo consiliū ne fallat̄/ videnduz
est si parataz se monstrat obedire consilio
alioquin iam de curatione vix spes erit. q̄
niā vt dicit Johānes climachus/ non iaz
eget demone tentante se/ qꝛ fact⁹ est sibi de
mon. ¶ Atuero dicit aliquis. hec idcirco
ꝑsona non credit alieno iudicio/ qꝛ de suo
certa est/ ꝑ reuelationē intimā ⁊ secretam.
Sed ꝓfecto nō est diuisionis deus vt vni
timenti se reuelet vnū/ ⁊ ꝑ alterū similit̄ ti
mentem eū/ vt dicat vnū contrariū. Ita/
qꝫ si visio ex deo fuit/ nō dissipabit̄ ī humi
liante se sub alieno iudicio ꝓpter deū/ sed
vigorabit̄ amplius ⁊ vincet. ¶ Quocirca
tradimus ꝑ cautela/ q̄ in huiusmodi visi
onib⁹/ nedū suspensum teneat̄ iudiciū ex/
emplo beati Ambrosij ⁊ Luciani p̄sbyte
ri. Sed dicat̄ reuerenter cū Petro. Exi a
me dñe/ qꝛ peccator sum/ qꝛ vilis sum. qꝛ
visionib⁹ tuis indignus sum/ quas hic ne
qꝫ quero. nec accepto. sed repello. sit in ce/
lo nō in hoc seculo visio tua/ tota merces
mea dñe deus. ⁊ sufficit/ quid ad me de vi
sionib⁹ tuis in hac vita. quid de superioꝝ
meorū monitionibus: mitte potius obse
cro quē aliquādo missurus es. ⁊ me meus
spiritus hūili tegat obscuroqꝫ loco. ¶ Al
tera potest addi suꝑ huiusmodi visionib⁹
recipiendis cautela/ qualē de somniꝭ tra
didit vnus dicens. Si monitiōes alique
bone inquit fieri videantur in somniꝭ/ vl̄
ex persona defunctorum/ vel aliunde/ reci
piantur. eas non quasi somnia penit⁹ ab/
iiciendo. neqꝫ eis ex aduerso velut auten/
ticis vel diuinis adherendo/ recogitentur
potius tanq̄ꝫ rememorationes alique ad
faciendum bona/ vel mala declinandum/
iuxta somniorum qualitatem. ¶ Proba z
tio spirituum considerat qualiter et quo/
modo persona que visiones se habere di
cit conuersatur. an in secreto vel in publi/
co. an in vita actiua vl̄ ꝯtēplatiua. an ī de

uotione nimia q̄ notā affert in vestimētis ꝛ ceteꝛ⁹. aut si cōmunē habꝫ cōuersationē accōmodā bis q̄bus cōuiuit. Hoc pꝛeci/pue ꝓsiderare necesse est si sit mlier/qualit cū suis cōfessoꝛib⁹ ꝙuersat ꝛ instructoꝛib⁹. si collocutionib⁹ intēdit ꝓtinuis/sub obtē tu nūc crebꝛe cōfessiōis. nūc pꝛolixe narra tionis visionū suarū. nūc alterius cuiuslibet cōfabulatiōis. Expertis crede/nomi/natim Augustino ac dño Bonauenture: vix est altera pestis vl efficacioꝛ ad nocendū vl insanabilioꝛ. Nō si nihil bꝛet aliud detrimēti nisi tpis p̄cios latissimam banc ꝓsumptionez. abunde diabolo satis esset. Habet aliud scitote. habꝫ insanabilē vidē di loquēdiq̄ (interim de tactu silentiū sit) pꝛuriginē. Euenitq̄ illud de didone apō poetā/herent infixi pectoꝛe vultꝰ. Uerba q̄ nec placidā mēbꝛis dat cura q̄tez. Cū tñ in pace sit dei locꝰ. Nullus idcirco mirabit. si tales ad fabulas ꝙuersi auertunt a veritate. Si p̄terea mulieres he curiose agentes sunt/q̄les notat apl's/ sp discētes ꝛ nunq̄ ad sciam veritat⁹ q̄uenientes. vbi aūt nō est ꝟitas sit vanitas ꝛ falsitas necesse est ¶ Pꝛobatio spūum ꝓsiderat vñ spūs veniat aut q̄ vadat. Itaq̄ Bern̄. testatur ꝫ in se nūq̄ sciri datū eē. q̄ tñ exptū se pluries asserit būiliter sanctus spūs p̄ntiam ex intimo motu coꝛdis siue mētis. Mirabitur igit fortassis aliq̄s. q̄ pacto ꝓsona status inferioꝛis/dicat se freq̄nter agnoscere vñ spūs veniat: pꝛsertim cū dixerit chꝛistꝰ nichodemo. Uocem inq̄t eius audis ꝛ nescis vñ veniat aut q̄ vadat Quid poꝛro q̄ in spiritib⁹ diuersis multa in inspiratoꝛib⁹ inuenit sil'itudo. Est enī spūs deꝰ. spiritꝰ angelus bonꝰ. spūs angelꝰ malꝰ. spūs humanꝰ tam rōnalis q̄ aialis. Potest aūt similis visio spirari p quēlibꝫ hūc spūz suo modo. longeq̄ tñ diuerso/sz diuersitatem facilit pcipi q̄daz sil'itudo nō sinit apō inexpertos taliū/q̄ neq̄ p seipos exacumīe i genū. neq̄ p eruditōez i theologicꝫ l' phicꝫ discipl'is. neq̄ p alioꝛ traditionē sciūt talia distinguere Certe nec mirandū cū pauciss'imos inueniam⁹. q̄ plene sciūt secerne re cogitatiōes ꝛ affectiōes sue rōnalis anime vt rōnalis est/ab illis q̄ sunt animales videlicꝫ in sensu cōmuni vl oꝛgano fantasie. Quē inuenies p̄coꝛ ex timētib⁹ deum/peccataq̄ fugientib⁹/q̄ semp ꝛ in oīb⁹ ad liquidū pspiciat dū tēptatiōes vigēt/ si sensus eoꝛ sit tm̄modo in imaginatiōe vl cō sensus in rōe. Adeo non facile ē discernere sensuz a ꝓsensu. Quāto plus hꝫ difficultatis pbatio q̄druplicis p̄noiati spūs/dum videlicet instinctꝰ vnus/vl inspiratio vehemens tangit mentē/si sit a deo/l' ab angelo bono/aut malo/ vel a ppꝛio spū hūano. Cuiꝰ rursus sensus poꝛtio duplex superioꝛ ꝛ inferioꝛ ascripta est. Cuiꝰ sentire diuisionē pfecte dat illud ꝟbū dei: q̄ pertingit vsq̄ ad diuisionē spūs ꝛ aīe. Qualē in se diuisionē passa erat q̄ exclamauit. Magnificat aīa mea dñm. Debinc secernens spūm ab aīa: subiunxit. Et exultauit spūs meꝰ in deo salutari meo. ¶ Hec interim sub cōpendio cursim notata sint q̄tinꝰ dū ad singularia descēdendū erit/facilꝰ hac occasione sapiētioꝛes diiudicent psuasum hñtes viuere hoiem/ cuiꝰ nomē sit in libꝛo vite/cui pluries ꝛ in pl'ib⁹ psonis huiꝰ tpis: datū est experiri ꝛ praticare omnia que dicta sunt.

¶ Finit tractatꝰ de pbatiōe spūuz magistri Johis de gerson cancellarij parisien. in Constantia. Anno dñi. M.cccc.xv. in die scti Augustini tpe generalꝫ ꝯcilij inibi celebꝛati/editꝰ ppter aliq̄ q̄ de canonisatione Brigide in p̄fato cōcilio oꝛiebantur/sub.xij. ꝓsiderationib⁹ cōprehensus.

Tractatus eiusdem

Cancellarij parisien. de examinatione doctrinarum.

Attendite a falsis ꝓphetis clamat chꝛistꝰ sūmus doctoꝛ nr̄. Cui cōsonat apl's suꝰ doctoꝛ in ꝟitate. Doctrinis inq̄t varijs ꝛ pegrinis nolite abduci. Patres ꝛ frēs/q̄ hꝫ aures audiēdi audiat. q̄ nulla monitio salubꝛioꝛ. nulla si negligat poterit eē piculosioꝛ. Quia sic venenū coꝛpus enecat. sic ꝓphetie false/ sic doctrine varie ꝛ pegrine trahūt aīas ad interitū/ non q̄lēcūq̄ sz eternū. Turbāt insup eccl'iaz/ politias demū oēs tpales ꝛ spūales euertunt. ¶ Quapꝛopt occasionib⁹ intra coꝛ ab extraq̄ suscept⁹. ꝓposuit nr̄a sedulitas opusculū cōponere. q̄druplici mō de examiatiōe doctriaꝝ. Pꝛio theologicalit. scōo exēplarit. tcio phisical'r. q̄rto ptical'r. Pꝛi⁹ modꝰ q̄ p̄nt⁹ ē opusculi/ sex cōsideratiōes

de examinatoribꝫ idoneis doctrinaꝝ/ ⁊ totidē de examinatiōis arte ꝑstringet/ q̄ notant̄ in his ꝟsibꝫ. Conciliū. papa. p̄sul. doctor. bñ doct⁹. Discretor quoqꝫ spirituuꝫ de dogmate censent. Qualis sit doctrina/ docens q̄s/ quiqꝫ sodales. Si finis sit fastus/ questus siue libido. ¶ Protestamur in p̄mis nihil nos in docendo vl̄ narrādo fore dicturos/ intentiōe corrupta fauore l̄ odio/ sed tanq̄ꝫ in articulo mortis positi/ corā iudice deo/ volum⁹ cautelas insinuare/ cōtra falsas prophetias suspectasqꝫ doctrinas/ maxime diebꝫ istis malis/ qñ studiū theologie refriguit/ qñ magna ex parte dissipatuꝫ est/ vbi potissime florere solebat. Fiet insuꝑ sermo p̄sens talibꝫ ⁊ ꝓ talibus/ qual̄ fuisse laudat̄ iob/ q̄ sunt simplices ⁊ recti ac timētes deū ⁊ recedētes a malo/ ne dyabolus cui⁹ nō ignoram⁹ astutias improuisos forte repiat seducatqꝫ Tales alloq̄mur venerādos p̄res carthusieñ. ⁊ celestinos/ q̄s afflictos/ vt iob/ oꝑtet esse in terra hus/ que sonat concilium ¶ Cōuenit ⁊ orientales esse/ ꝓ susceptiōe luminis gloriosi/ q̄bus testimoniū ꝑhibendum est de lumine. Anīa deniqꝫ iusti annūciat aliquādo vera. plusq̄ꝫ septē speculatores constituti in excelsum ad speculandū ¶ Quibus añ locutis discurram⁹ ꝑ vnāquanqꝫ ꝯsiderationeꝫ/ duodecī veritates aliquasqꝫ cautelas miscendo.

Prima cōsideratio.

Examinator auctentic⁹ ⁊ finalis iudex doctrinaꝝ fidē tāgentiū est generale conciliuꝫ. Deducit̄ hec ꝯsideratio primitus auctoritate generalis cōcilij constantieñ. cui forte par ī duratiōe nullū fuit/ Forma decreti sui satꝫ habet̄ ⁊ posita est in tractatu de ꝑtāte eccl̄iastica/ ⁊ in opusculo. An liceat appellare a papa. Sumit̄ insuꝑ ab euangelio cū rōne talis ꝯfirmatio. Christ⁹ fuit sup̄m⁹ ⁊ optim⁹ institutor eccl̄ie nō deficiens ī necessarijs/ q̄ ⁊ dixit. Ecce ego vobiscū sum vsqꝫ ad ꝯsūmatōeꝫ secl̄i. Oportuit igit̄ in eccl̄ia relinq̄re regulā infallibilem ꝓ fide ꝟuāda/ ⁊ dubijs emergētibꝫ terminādis. nō aūt repit̄ in terrꝫ altera tal̄ infallibilis regula nisi generale ꝯciliū legitime ꝯgregatū. nā ꝑsona q̄libꝫ singularis de eccl̄ia cuiuscūqꝫ dignitatꝫ etiā papal̄/ circūdata est infirmitate/ ⁊ deuiabil̄ est vt fallere possit ⁊ falli. Propterea nō imparem posuit Aug⁹. auctoritatē in eccl̄ia ⁊ ī euāgelio/ dicēs. nō crederē euāgelio nisi me auctoritas eccl̄ie cōmouisset Opponet aliq̄s q̄ in agibilibꝫ/ ⁊ ꝯstitutiōibꝫ hūanis/ vel sentētijs/ vl̄ sctōꝝ canonisationibꝫ/ ecclesia falli pōt ⁊ fallere ꝟm iura ⁊ experimētis pl̄imis. Rñdet̄ secus eē in his q̄ sūt facti vel iuris hūani/ ⁊ in his q̄ sunt iurꝫ diuini de necessitate salutꝫ cognoscēdi/ cuiusmodi sunt ꝟitates fidei/ p̄cipue articuloꝝ ꝓpterea assistit speciali⁹ vbi nō sufficit humanū auxiliū. sicut in determīatiōe veritatū fidei q̄ꝫ in alijs in q̄bus nō necessario stat sal⁹. ¶ Nihilomin⁹ attēdendū ē multiplicem esse doctrinaruꝫ ꝑ eccl̄iam seu cōciliū vice sue approbationē. Quedam approbant̄ vt certitudīalit̄ vere necessarioqꝫ credende. Quedā vt vtiles ad moralē religiosamqꝫ doctrinā/ sine mixtione falsitatꝫ noxie/ nō tñ sunt sic vt credant̄ obligatorie. sed dicunt̄ de pietate fidei. Quedā ꝟo solū ꝑmittunt̄ vt legant̄. nō q̄n sint mixte falsitates/ sꝫ hñt aliunde pl̄imas vtiles doctrinas/ sicut sūt scripta multoꝝ doctorū. Et ita Aug⁹. sua scripta recipi volebat. Noli inq̄t meis lr̄is q̄si canonicꝫ scripturꝫ de se deseruire/ Et iteꝝ. Negare nō possuꝫ nec debeo sicut in ip̄is maioribꝫ. ita multa esse in tā multꝫ opuscul̄ meis/ q̄ pñt iusto iudicio et nulla temeritate culpari. Sumit̄ hic duplex ꝟitas. Canonisatio ꝑsone nō cōpellit firmit̄ adherere doctrine sue. Patꝫ etiā ī martyribꝫ. vt ī btō Cypriano. Patet de pl̄ibꝫ canonisatꝫ. q̄ꝝ q̄tidie positiōes a scolasticis nō tenent̄/ sed palā negant̄/ aut cū reuerētia si fieri pōt exponunt̄. ¶ Altera veritas. Debet cū maturitate maxīa ⁊ nō sine grandi necessitate rei publice/ determīatio fieri ī materijs fidei maxime cōdendo articulū vniuersalit̄ obligantē. Alioq̄n formidandū est de scādalo vel scismate nō facilit̄ extermīabili si q̄ dissenserint. Doceat nos scisma grecorum Hac rōe sacre theologie facl̄tas parisieñ. freq̄nter dū q̄runt̄ ab eadē decisiōes dubiorū q̄si neutroꝝ. solet nō ꝑ se totā dare determīationē/ sꝫ deputatos ꝓ cōcilio dando suos cōmittere. Quāto ampli⁹ hec auctoritatꝫ ḡuitas/ ē in generali ꝯcilio/ nec nō in sūmo pōtifice ꝯseruāda. Neqꝫ tñ ita declinandū est ad nihil determīandū/ q̄ ap̄tū in fide ⁊ moribꝫ scandalū radicet̄ ⁊c.

Secũda ꝯsideratio

A Examinator iuridic⁹ doctrinaꝝ fidem tangentiũ: papa supmus est in terris post generale ꝯciliũ vel cũ ipo. Deducit auctorita/te canonũ/cuꝝ rõne morali: ꝑsupposita fi/de. Quoniã supmus in omni policia iurꝫ habet dubia circa policiã emergentia de/terminare/vel interꝑtari: vl̃ declarare cum appositiõe penaꝝ in rebelles. hoc aũt ẽ iu diciũ auctoritatiuũ. Diceret aliq̃s. nõ oportet ita fieri: cũ papa sit deuiabilis: nõ enĩ est magꝭ ꝯfirmat⁹ q̃s petr⁹ erat. Uñ re prehensus est a paulo eo q̃ nõ recte ambu laret ad veritatẽ euãgelij. Confirmat hec obiectio ꝯsiderationẽ ꝓcedentẽ: sed pl⁹ in fert q̃s oportet. Neq̃ enĩ põt assidue cõci/liũ generale haberi ꝑsentialit̃ ꝑ decisione dubioꝝ/nec expediret passiꝝ ita fieri. Su prem⁹ aũt in eccl̃ia facilit̃ adit̃. Qui si nol let oĩno ꝑtinacit̃ ea q̃ sunt fidei declarare. vel erraret declarãdo/supest iudiciũ concilij. Porro nõ sequit̃ papa ꝑt in diffiniẽdo fallere vel falli/igit̃ nõ est iudex idoneus sĩ cut in alijs ꝓz instantia. Concludit̃ tñ ex hac radice duplex veritas. Prima q̃ de terminatio solius pape in his q̃ sunt fidei nõ obligat vt ꝓcise est tal̃ ad credendum. Alioq̃n staret in casu q̃ quis obligaret̃ ad ꝓtradictoria/vel ad falsum ꝓtra fidẽ. Se/cũda veritas est/q̃ sentẽtia pape ligat oẽs fideles ad nõ dogmatisandũ cõtrariũ: ni/si ꝑ illos ⁊ apud illos. q̃ manifestũ cõtra fi dem depbendũt errorẽ. ⁊ scandalũ grande fidei suo silentio fieri: si nõ opponerent se: cognoscũt. Q⁹ si fieret ꝓsecutio sentẽtiaꝝ ⁊ penarũ cõtra eos/sciant beatos esse q̃ ꝑ secutionẽ patiunt̃ ꝓpter iusticiã. Supest q̃z remediũ cõciliũ general̃: cui⁹ finalis au ctoritatiua. iudicialisq̃ ptãs fundata ẽ in destructibiliter in illo ꝙbo christi: de correctione fraterna. Q⁹ si eccl̃iam nõ audierit sit tibi sicut ethnic⁹ ⁊ publican⁹. Qui legi haud dubie subest papa/licet bacten⁹ mi/tis hec veritas nõ placeret: ꝓpter inordi tum fauorẽ ad summũ pontificẽ. vel scri/pta sua male suscepta/plus q̃s ad christuꝝ ⁊ euãgelia. Hũc aũt opposita falsitas ẽ be resis expresse dãnata ꝑ concilium Cõstan tien̄. cum alijs multis in vtilitatez totius policie christiane.

Tercia consideratio

Examinator iuridic⁹ ⁊ ordinari us doctrinaꝝ hmõi/est ꝑlatus in sua iurisdictiõe: cui cõmuni cat inq̃sitor. Deducit̃ hec ꝯside ratio ꝑ canonicas monitiões: ⁊ cẽsuras ꝑ latoꝝ exhortatiuas/vt dioceses suas extir pare studeant ab hereticis ⁊ heresibꝫ pnicio sisq̃ doctrinis. Sumit̃ ꝑterea rõ ꝓporti/onalis ad auctoritatẽ pape: necnõ ꝑ ordi/nẽ hierarchicũ figuratũ in concilio dato moysi ꝑ iethro socerũ suuz. Sed notet̃ hic duplex veritas. Prima q̃ nullus eps inferior põt condere articulũ fidei catholi ce/q̃ videlicz ad totã eccl̃iam se extendat. Non enĩ ꝑt in eos obligationẽ ferre q̃s nõ habet ĩ iurisdictiõe subiectos. Differt igi tur determiatio pape: qm̃ general̃ est. ⁊ ad oẽs catholicos se extẽdit q̃ ad penaz. Sic intelligere debẽt dicẽtes nullũ ꝑter papaz condere posse articulũ. Alioq̃n fallerẽtur qm̃ in suis dioceslbꝫ ꝑlati ius habent cum appositiõe cauti ꝯsilij. Pro q̃ sit secun/da veritas distinctiõe ꝑmissa. Q⁹ aliq̃ sũt doctrine palã hereticales apud oẽs. Alie dubie simplicibꝫ: sed manifeste sapiẽtibꝫ et peritis. Tercie veluti neutre hũtes pro se doctores cũ rõibꝫ ad vtrãq̃ ptem ꝓbabili bus: nec in vna tm̃ dioceli vel paucis. sed apud oẽs christianos aut longe plurimos Est q̃ veritas/q̃ in primis ⁊ secũdis auc to ritas inferioꝝ ꝑlatoꝝ se extendit ⁊ ad suos tm̃modo. In tercijs ꝙo nequaq̃s. qm̃ me/rito dicunt̃ maiores cause fidei/ꝓpt̃ diffi/cultatẽ decisiõis: cũ ꝑiculo scandali. ideo sunt ad sedẽ eccl̃ie. vl̃ ad sedentẽ in ea sum mũ pontificem referẽde. Juxta illud. Si q̃d ambiguũ vl̃ difficile ⁊c. vocans causaz grandẽ. nõ rõe materie. sed ambigue diffi cultatẽ in termiatiõe. Cui⁹ distinctionis ignoratia vl̃ dissimulatio culpabil̃. ñ pau cos depulit ĩ errores/scãdalosq̃ iudicia. Ꝯ ordiariã ⁊ doctoralẽ ꝑtatẽ nka tẽpestate

Quarta ꝯsideratio.

B Examinator ꝑtim autẽtic⁹ ꝑtim doctrinal̃ hmõi doctrinaꝝ ẽ q/libet ĩ sacre theologie facultate licentiat⁹ aut doctor. Deducit̃ hec ꝯsideratio ꝑ formã ꝙboꝝ q̃by dat̃ licẽ/tia mgr̃alis Ego auctoritate ap̃lica/dicit

cancellarius/do tibi licentiā legendi.regē di.disputandi.docendi in sacra theologie facultate/hic ⁊ vbiq; terrarū. In noīe pa/tris ⁊ filij et spūssancti. Amen. ¶ Ex hoc absq; vlteriori deductione sumit̄ duplex veritas. Prima ꝙ doctores theologici nō sunt arcēdi sine causa rationabili ab exer/citio p̄dictorū actuū.quoniā papal' aucto ritas licentiā confert eis.nō ita tñ/q̄n dio cesani seu locoꝝ ordinarij:pñt obsistere vl' nō consentire ꝓ rationabili volūtate. Ex emplū de ptāte sacerdotali q̄ equalis est ī quolibet q̄ ad corp⁹ christi verū. sed diuer sificat̄ quo ad mysticū/qđ iurisdictiōis re spicit potestatē. Exemplū in mgr̄is in ar/tib:q̄ nō legūt semꝑ artes vbi volūt. nisi scolasticoꝝ ꝯsensus habeat̄. ¶ At vero su mit̄ ex hac declaratiōe veritas altera. Q, doctores theologici nō obligant̄ p̄cise ex ptāte sibi tradita/p̄dictos actus legēdi.p̄ dicandi ⁊c̄.passim exercere. Secus de p̄la tis ordinarijs:quoꝝ officio pastorali an/nexū est debitū vel obligatio p̄dicandi ⁊c̄. subdito sibi gregi.sicut iungit apl'us hec duo pastores ⁊ doctores/qđ ratio manife sta cōuincit. Oportet enī q̄sdā esse ī eccl'ia qui sint ex officio instituti tales act⁹ exer/cere. Alioq̄n nō fuisset instituta ꝑfecte:cō/tra illud dei ꝑfecta sunt opa. Nō aūt sunt alij sic obligati ꝑ officiū q̄ꝫ pastores simul ⁊ doctores:⁊ nō soli doctores. ¶ Possent ꝯsequēter inferri veritates multe salubres de necessitate studij theologici:nisi silenti um breuitas indiceret. ¶ Dictū est p̄cise ⁊ passim/quoniā aliūde pōt doctor theolo/gus obligari p̄dicare vl' docere/vl' scriptu ras interp̄tari:ꝟbo vl' scripto:duꝫ necessi/tas imminet/hereticos ⁊ hereses repellen di Aut qꝛ videret̄ ingrat⁹ dōis dei/quēad modū loquūtur q̄rētes si sacerdos nō be neficiat⁹ possit sine pc̄to ab om̄i celebrati one cessare. Addit̄ tercia causa dū speciali ter mittit̄ ꝑ ordinariū suū/quo casu tenet̄ sibi de sustentatiōe sua sufficient̄ ꝓuidere qua data/iā ꝯtrahit̄ obligatio q̄si pastora lis in p̄fato doctore Neq; enī tūc dicere p̄t in sui velamē ocij. Nemo me ꝯduxit.

Quinta cōsideratio

E

Examinator huiusmōi doctrīa/rū est:ꝑ modū doctrine/q̄libet in sacris litteris sufficiēter eru ditus. Deducit̄ hec ꝯsideratio ꝑ illam maximā a sapiente ⁊ philosopho positam. Q, eorū que quisq; nouit est iu/dex bon⁹. Iterum qꝛ nullis existentib; q̄/bus cōferret̄ gradus licētie. qꝛ vel nollēt recipe/vel nemo conferret. Possent nihilo minus p̄lati secū assumere ꝓ plebis erudi tione:⁊ fidei concilio sufficienter in sacris litteris eruditos. ¶ Hoc tamē obseruato ꝙ dignus est mercenari⁹ mercede sua/con tra illos q̄ precijs ⁊ magnis pensionib; cō ducūt procuratores:⁊ aduocatos:vl' soli/citatores causaꝝ prophanarū.theologos vero vix vel gratis dignant̄ assumere. A/deo terrā sapit anīalis homo.adeo querit nō que dei sunt sed sua.nec tam sua frequē ter ex abusu. ¶ Iungat̄ huic cōsideratiōi cū sua declaratiōe duplex veritas. Prima staret ꝙ aliq̄s simplex nō auctorizat⁹/eēt tam excellenter in sacr̄ litter̄ eruditus:ꝙ plus esset credendū in casu doctrinali sue assertioni/q̄ꝫ pape declaratiōi. Constat eī plus esse credendū euāgelio q̄ꝫ pape. Si doceat igit̄ talis eruditus veritatē aliquā in euangelio cōtineri.vbi ⁊ papa nesciret vel vltro erraret: patet cui⁹ preferēduꝫ sit iudiciuꝫ ¶ Altera veritas. Talis erudit⁹ deberet in casu/si ⁊ dū celebraret̄ generale conciliū.cui ⁊ ip̄e p̄sens esset:illi se oppo/nere/si sentiret maiorem partē ad opposi/tum euangelij:malicia vel ignorantia de/clinare. Exemplū/beatissim⁹ dedit hilari us. ¶ Unde q̄ꝫuis ab initio militantis ec clesie/que cōponebat̄ ex apostolis: ⁊ īme/diatis successorib; nouiter ⁊ certitudina/liter a christo doctis.de multis que nō sūt scripta plus esset credendū auctoritati ta lis eccl'ie.q̄ꝫ euangelio cuicūq;:priusq̄ꝫ eēt ab ea receptū vel auctorizatū. Nihilomi/nus post approbationē ⁊ auctorizationē q̄ttuor euangeliorū ꝑ dictā ecclesiā/pl⁹ es/set credendū euangelio q̄ꝫ alteri cuicunq; humane auctoritati Non dicit̄ q̄ꝫ toti⁹ ec clesie.quoniā illa est auctoritas dei ⁊ euan gelij. Nec potest errare in fide:lege stante.

Sexta consideratio

D

Examinator huiusmōi doctrīa/rum. Est om̄is habens discre/tionem spirituū: q̄ntum h̄ do/num spiritussanctus in eo vult extendi. Deducitur ex terminis: quoniaꝫ spiritussanctus in manifestatiōe veritatis ītima:nec fallere nec falli p̄t. quēadmodū

theologi fundant/q̃ nec fidei nec sensui litterali scripture subesse potest falsuz. Alio quin nihil auctoritatis ad credendum/nihil roboris ad persuadendũ sibi subsisteret. Est autẽ sensus litteralis nõ soluz grãmaticalis/sed nec stricte logicalis. Ueruz ille quẽ spiritussanct⁹ principaliter intendebat.qui ex circũstantia littere cũ causis dicendi ꝛ modis exponendi magis patet. Unde generaliter in parabolicis locutionib⁹ sensus litteralis est: nõ qui p ỹba sed p res ꝛ facta designatur/vt de lignis cõstituentib⁹ sibi regem ꝛc. Porro donũ discretionis spirituũ/quãdoq̃ datur ad priuatam instructionẽ recipientis: quasi priuata lex. De qua canon tradit eos qui priuata lege ducunt generali nõ teneri. Est autem operatio sua facere quodã intimo sapore cũ illustratione certa:cognitã esse veritatem. Exemplũ de Monica matre sancti augustini/ꝑm relationẽ eius in confessionibus. Datur aliquãdo discretio spirituum principaliter ad edificationez ecclesie:sicut ꝛ donum ꝓphetie.vel linguarum vel gratia sanitatũ cum similibus Et hoc reperitur in reprobis ꝑm apostolũ ꝛ euãgelium. Quibus si semper ꝛ quomõ credere debeant fideles:grandis questio est. Quã videtur sũmatim absoluere canon dicẽs. Nemini dicenti se missum desuper: oportere credi:nisi de sua doceat missiõe:exemplo Johannis baptiste. Juxta qõ sumitur prima veritas. Q̃ habendi sunt suspecti vel nõ statim admittendi in doctrinis suis/maxime si sint extranei. tales qui se dicũt discretõez ꝛ visiõez spirituũ:dono sanctispirit⁹ possidere. Alioq̃n ċ cito credunt leues sunt corde:ꝛ faciles ad errorez Quid fiet igitur. Certe iudicium expectabitur ꝑm ꝓmissos quinq̃ gradus examinandi doctrinas ab infimo vsq̃ tandẽ ad supremũ. Quod est conciliũ si res apparuerit prioribꝫ ambigua.ꝛ vrgens decisio reputetur. Altera veritas.nemo facile debet estimare se priuata lege moueri.q̃n bumano se paratus sit subdere parereq̃ iudicio.quoniã nõ est dissensionis de⁹. Neq̃ formidet/qui huiusmodi est:si cuz vera bumilitate cõsilium querit alienum:se ꝓpterea decipiẽdum.vel a spiritu sancto deferendum.exemplo predicatoris nr̃e etatz egregij magistri vincentij. Concludit domin⁹ Bonauentura pro ꝓmissis:vbi querit si quis possit excusari adorando diabolum ostendentẽ se vice christi. Q̃ neq̃q̃. Ratio.quia supest tali casu triplex remediũ. videlicet suspensio iudicij ꝓprij petitio alieni consilij.aut tandez imploratio diuini auxilij.quod nõ deerit faciẽdo quod in se est primis duobꝫ modis. Exẽplo beatissimi martini.ꝛ aliorũ plurimorum. Obijcit idẽ Bonauentura de adoratione eucharistie quãdoq̃ nõ consecrate in manibꝫ sacerdotis. Respondet casuz istum cõmunẽ esse.qui semp implicitã habet conditiõem vl̃ presumptionẽ q̃ sacerdos fecerit ꝑm debitũ eccl̃ie ritum: que cõditio nõ debet exprimi in adoratiõe. Saluatur tamẽ adoratio ne peccatũ sit ꝓpter morem fideliũ. Exempluz de adoratione imaginũ. Non sic de adoratione panis in mensa/etiã si cõditio poneretur/dicendo: adoro te si tu sis consecratus. Non enim sunt tales circũstantie prout in altari. Sumitur inde ꝓsequẽter cautela pro laicis circũstantibꝫ altari/q̃ hostiam nõ adorent quãtũcũq̃ videatur in manibꝫ sacerdotis.nisi cum eleuatur ꝛ postmodũ. Sz nec sacerdos caute facit nõ abscondendo visionẽ a populo dum cõsecrat. Aut cornarũ vsus deberet opponi Aut a circũitu altaris arcẽdi eẽnt alij/maxie populares.

Secũda pars principalis.

Prima consideratio

Attendendum est in examiatione doctrinarũ. Primo et principaliter si doctrina sit cõformis sacre scripture.taz in se eq̃ in modi traditõe. Declaratur ex auctoritate beati Dyonisij dicentis in sentẽtia. Nibil audẽdum dicere de diuinis/nisi que nobis a scriptura sancta tradita sunt. Cuius ratio est.quoniaz scriptura nobis tradita est tanq̃ regla sufficiens ꝛ infallibilis pro regimine toti⁹ ecclesiastici corpis/ꝛ membrorũ vsq̃ in finẽ seculi. Est igitur talis ars.talis regula vel exemplar.cui se nõ conformãs alia doctrina.vel abijcienda est vt hereticalis.aut suspecta.aut imptinẽs ad religionẽ prorsus

est habēda: Hinc glosa quedā super illud Apparuerunt moyses ⁊ helyas loquētes cum eo: scilicet iesu in transfiguratione. Suspecta est oīmis reuelatio quā nō confirmat lex ⁊ prophete cuz euangelio. Que tria significant moyses helyas et christus Alioquin delusiones demonum. aut potius proprij capitis fantasiationes/q̄z reuelationes habeantur. Talibus ideotis obijciatur illud christi. Erratis nescientes scripturas. ¶ At vero dicet aliquis. Ecce q̄ a principio et vsq̄z nunc/ doctrine salubres tam verbis q̄z scriptis inserte sunt quas scriptura sacra nō continet. Immo cōtinet respōdemus/ fm aliquem graduz veritatum catholicarum. quos gradus q̄ niam alibi explicauimus breuitas hic nō apponit. ¶ Queret alius quid sibi vult finis huius cōsideratiōis loquēs de modo traditionis scripture. Hūquid potest alia salubris doctrina taliter tradi q̄ reddere/tur inepta ⁊ nociua. Potest vtiq̄z. Ponit ad presens exemplū de doctrina raymundi lulli que quidē alta ⁊ vera ⁊ copiosa multa continet/nō tamē in multis absq̄z ponibili calumnia/de quibus nihil ad presens Hoc vnum placet inserere tempibus nostris in sacra theologie facultate parisius institutū. Habet ipe lulli modū traditionis specialem/sub magnis voluminibus ad certa nomina/ad caracteres/⁊ figuras. Sensit eadem facultas nōnullos de suis suppositis. vt proni sumus ad nouitates. velle traditionē huiusmodi multiplicare p studiū. Nam ⁊ in arrogonia dicit edoceri. Constituit protinus statutū/ quod patribus carthusieñ. prope parisius significauit p litteram. habent enī copiam librorum dicti lulli. Quo statuto prohibebat omnib⁹ suppositis suis/ ne derelinquētes modum doctrinalē sanctorū doctorum p eccl'iam approbatoz. ⁊ qui tent⁹ est hactenus in sacra theologie facultate/ transiret ad nouam hanc fantasiandi curiositatem ¶ Elicitur ex his cum p̄cedentibus duplex cautela nedum pro examinatoribus sed receptoribus doctrinarū maxime religiosis. quos sua sancta nō dicam rusticitas/cū hieronymo/sed humilis⁊ deo amabilis simplicitas/cōmendat. Nam q̄ ambulat simplicit ambulat p̄fidenter. Simpliciter intellige nō ignoranter/ nō infantili sensu. nō negligenti. vel bebeti intellectu. sed absq̄z plica dolositatis. versutie. curiositatis superbie. Alioquin qui ignorat ignorabitur. ¶ Prima cautela sit eis. nullam recipe doctrinaz absoluto iudicio. nisi altero sex modoz̄ prime partis approbatam. ⁊ eo magis si sermo vel modus sit extraneus/a cōmuni sermone doctorum. q̄uis sententie graues apparerent morales vel philosophice. Theologizat aliquā do demon: ait climacus: ⁊ patet in euāgelijs/etiam cozā iesu quē tentare presumpsit ⁊ dicere. Scriptum est. Angelis suis mandauit de te ⁊c. nihilominus prohibuit christus. Cui paulus ⁊ alij se p̄formant ne testimoniū quātūlibet in supficie veruz acciperetur a demoniacis vel phitonibus vel simulacris: ⁊ prophetis insanientibus vt sibille sunt/ ⁊ ventiloqui. cum ceteris magicis maledictis. Nam que cōmunicatio lucis ad tenebras: ⁊ christi ad belial. Ratio prima. quia sunt excōmunicati. ¶ Secūda. quia nullū verū bono fine dicūt. Tercia quia cōtinuo aut tandē falsitatez ingerunt. Et si mille premiserint ṽitates. Hō est enim doctrina fallens que vera non miscet fm Bedā. ¶ Altera cautela est. Cōferre protinus doctrinā que terminos habet extraneos. vel sententias nouas ⁊ peregrinas. ad terminos doctorum cōmuniū ⁊ sententias eorum. Hoc christus contra diabolum egit. Hoc magnus antoni⁹ docuit. Hoc paulus intellexit cū diceret ad discipulum. prophanas vocum nouitates deuita. Hoc Augustinus vob inquit ad certam regulaz loqui fas est. Hoc Hieronymus. Ex verbis inquit inordinate platis oritur beresis. Hoc serenissime custodiuit sacra theologie facultas pisieñ. Cuius vnum e multis sit hoc exemplū/vnus licentiatus posuit in vesperijs. Q⁹ pater erat causa filij. id est pater generat filium. Confestim oppressum est os eius/neq̄z sibi permissum est talibus vti terminis. licet ostenderet exponendo se verum tenere sensum. Sic Augustinus loquens de fato iuxta philosophoz̄ aliquoz̄ verā sententiam/q̄ deus erat fatum. Tene inquit sententiam: sed corrige linguam.

Secūda ꝓsideratio.

Attendendum est in examinatiōe doctrinarum cuius sit ꝓditionis docens seu publicans siue scribēs

Declaratur quia nō modicum refert ītēr doctum rei quaz loquitur z ītēr indoctū ītēr senem z iuuenem/ītēr morigeratuz z dissolutum.ītēr hoīem boni naturalis iudicij z patiētem in cerebro vl' imprudentem.Demum ītēr virū et mulierem. Fuit Galienus in arte sua peritissim⁹ medicine.Memini dum puerulus studerez in artibus ipm irrisum:quia posuit quartam figurā in sūlogismis.Mittit inquiūt falcem suā in messem alienam.quia nō logicus sed medicus est. Loquitur aduersus eundem rabbi moyses medic⁹.Quia psumens de sciētia medicine.psumpsit cō sequēter de multis:tanqz illa sicut medicinam cognosceret/in quibus turpiter ipm errasse notauit. Et hic error familiarj ad/modum sapiētibus huius seculi/qui duz se vident honorari pro aliqua scientia.sit legum.sit canonū.sit industrie mundialis laxant faciliter ora de sermonibo quos nesciunt.vt de theologia/quasi verecūdarentur aliquid ignorare Aut aliquādo maiori dementia/que nō cognoscūt in se.despiciunt in alijs tanqz supuacua z noxia/nevideantur ea que sunt vtilia/nequaqz cognoscere.Quāto cōsultius iubet sapiens Prudentie tue pone modum. quoniā magna pars sciētie est.dicit hieronymus scire quid nescis. Magne demum modestie taliter agnoscere. Porro differentie patent relique.De senibus expertis.quibus ideo est sapiētia.De bene morigeratis q̄si humilibus.De naturaliter prudentibus respectu iuuenum. quos ait Aristoteles. nullus eligit/cum cōstet eos nō esse prudētes propter inexperientiam. Respectu q̄z maliuolorq̄s excecat malicia. Respectu deniqz melancolicorum/qui seipos regere vel propriam domū nesciūt/delipiētes in manifestis. Postremo sexus mulieb⁹is ab apostolica prohibet auctoritate.ne palam doceat.doctrinam intelligē seu verbo seu scripto/nomine suo publicatam/maxime si fuerit ad viros.nec qualescūqz sed sapientes sed eruditos sed status in deuotione vel religione pcellentis. Sentētia est Gregorij/presumptiōem esse/velle docere sanctiorem doctioremqz. Culpat Hieronymus eos qui discūt(probpudor)a feminis qd viros doceāt. Quid si talis sexus apposuerit ambulare in magnis z mirabilibus sup se.visiones quotidie sup vilio/nes addere.lesiones quoqz cerebri p epilētiam vel congelatiōem.aut aliaz melancolie speciem/ad miraculū referre. Nihil denicqz dicere nisi vice dei.sine medio reuelātis. Appellare sacerdotes dei filios suos. docere eos professionem suam in qua nutriuntur assidue/qualiter obedire supioribus deberēt etiam vbi diabolus eēt incarnatus. Q, si dolent in aduersis pro sensu alitatz amore/ sunt imperfecti. cū nec paulus nec maria īmo nec christus baud dubie perfectissimi fuerint doloris expertes īmo si desunt pene sensus . qualis erit patientie virtus. Dicit altera se annibilataz fuisse pro morula temporis. Altera q̄ mirabiliori vniōe deus vniebatur sibi/q̄s humanitati suscepte christus iūgebatur.cuz talibus sine numero/que nec magnis voluminibus plene referētur.aut relate conuincerētur p singula. Dictum est grauiter a poeta.varium z mutabile semper femina. Quales describens apostolus vitare docuit curiosas z verbosas ductas varijs desideriis. Et ve parēti nostre prime.que primo verbo sup relatione diuini pcepti bis mētita est Precepit inquit deus ne comederemus/z ne tangeremus . hoc addidit ne tangeremus.sequitur ne forte moriamur. Ecce incertuz retulit qō erat certissimum. Neqz tamē ista dicētes derogamus gratie dei/neqz mulieruz quas elegit priuilegiate sanctitati.sed nobis vigilandum est aduersus astutias diaboli iam ab initio ceptas. Et cautela duplex inter alia sumēda est. Prima oīs doctrīa mulierum maxime solennis verbo vl' scripto reputanda est suspecta/nisi prius fuerit altero ser modoruz quos prima pars refert diligēter examinata/ z multo amplius q̄s in doctrina virorum. Cur ita . Patet ratio. Quia lex cōmunis nec qualiscūqz.sed diuina tales arcet. Quare. Quia leui⁹ seductibiles.quia pertinacius seductrices. quia non constat eas esse sapientie diuine cognitrices . Aliud quoqz est garrire que venerint ad fantasiam. Aliud de scripturz sanctis proferre sermonem.istud cum artis stabilitate subsistit. Aliud d.labitur sine firmitate. Ubi sunt scripta tot deuotissimarum eruditissimarumqz feminarum sicut paule sicut eustochium. Certe nulla supsunt.quia nulla presumpserūt. Hec cūda cautela que tacta est. Cōferaz statim

doctrina p singulas sententias ꝛ verba/si sit conformis ad doctores approbatos/ꝛ si sic/quid addit ad illos in pondere sentẽtiarum. vel religionis edificatione pensẽ Sunt enim doctrine quedam habentes folia verborũ q̃i specioſiſſima. que ſi diſcutiantur inueniuntur ſimiles ficulnee/cui maledixit dominus. quia ſunt ſine fructu aut p fructu reddunt inſtar pomorũ ſodome ſolum cinerez. quo turbatur ſenſus nõ reficitur affectus. nec tandez illumina/tur intellectus. Notetur ad extremum q̃ ſancti prophete/ꝛ doctores iam vniuerſaliter approbati/recipiunt in ſuis verbis obſcuris vel ambiguis interpretationem qualis non debetur nouellis prophetantibus de corde ſuo/aut prius q̃ conſtiterit quaſi de ſuo/q̃uis diuino.

Tercia conſideratio

Attendendum eſt in examinatione doctrinarum/cuius conditionis ſunt huiuſmodi doctrinas vel audientes/vl̃ conducẽtes/vel recipientes. Dixit ſapiens de principe/id quod ad oms trahi poteſt. Qui libenter audit verba mendacij/ omnes miniſtros habet impios. Quid nempe eſt efficatius ad corrumpẽdã oñem doctrinã/quam adulatio ſubdola. vel conſulentiũ. vel conſcribentium. vel audientium. vl̃ recipientium/cũ indiſcreta laude ꝛ iexaminata gloria/ſimul cum admiratione. O q̃ties vidimus impletum illud comici de adulatore/hic profecto ex ſtultis inſanos facit. Quod in de amicicia vetuit cicero: dicens hoẽs adulationis impletos vento ſibi ſumere ſpecies improbiſſimas vel errore ſuo fundataſ/vnde nihil ſupeſt ipiſ niſi diſcrimen et perditio/ dum tales hi ſe reputant quales audiunt/ doctos. ſapientes. deuotos. eloquentes. Quo ꝓtra nihil eſt optabilius ad virtutem humilem/q̃ libenter nedum audire. ſed inquirere diligẽter. qui dicat ei cum omni libertate veritatem. Sint in exemplum nobis lucifer cũ angelis ſuis. quos quid aliud q̃ propria ſefellit adulatio. Sint homies qui ſe tanq̃ deos hac tracti veſania/coli iuſſerũt extorſeruntq̃. Ait vero quid ad rem ſpectat que nũc agitur queret aliquis. Multum certe per omnem modum/quod ſub cautela duplici notabim⁹. Sicut nullum habet vir vel mulier efficacius apud ſe remedium pro deluſionibus euitandis quam eas cum humilitate ſedula fugere. nec q̃rere per miracula/vel reuelatiões regi/ſpreto humano ſapientum concilio. ſic aliorum reſpectu nihil fugibilius habere debet/q̃ adulationem indoctorum vl̃ pranorum/nihil quoq̃ deſiderabilius q̃ herere comitibus. ſint confeſſores. ſint alij. qui ſine plica doloſitatis ingerũt aſſidue ſimpliciter ꝛ humiliter ſapere. Talem habuiſſe beatum Bernardum fratrem ſuum gerardum referunt. qui nec in manifeſtis ſignis applaudebat beato bernardo. Q̃z cum aſpernatiõis cachinno reiciebat. nõ ad nequiciam proteruam. ſed humilitatẽ piam agens. Sunt confeſſores qui de nõ nullis quos vel quas audiunt. verba faciunt in bonum. O q̃ pura mens/ q̃ itegra q̃ ſine mortali delicto. Eſſem talis vtinã cum mei ſimilibus. nõ aduertentes qui taliter agunt ſe p indirectum culpare reliq̃s confitentes eis. quos nõ ita predicant/ſimul ꝛ occaſionem dant ſuis laudibus. nõ qualitercunq̃: ſed in confeſſione mentiendi. Eſſet hic habẽdus ſermo latior. preſertim in materia canoniſatiõis ꝛ teſtificationis ſumpte p confeſſores. Sed ſup his ꝛ alijs particularior erit inquiſitio facienda/duz modus exemplaris/id eſt per narrationes exemplorum tractabitur. Sequitur altera cautela pro prelatis: ꝛ ſpeciaIiter doctoribus/apud inferiores preſertim ideotas/ac ſine litteris mulierculas. Caueant qui dati ſunt in regimen ꝛ exemplum/ne leuiter ſuis verbis aut factis approbent doctrinas earum/vl̃ miracla ſeu viſiones inſolitas/ipis maxime ſcientib⁹/ſeu coraz eis. Nulla plane poſſet altera dari talibus ad fingendum fortior occaſio. Experti pluries ioquimur. ꝛ Gregorius xi. teſtis fuit idoneus/ ſed tardus nimis. hic poſitus in extremis habens in manibus ſacrum chriſti corpus. proteſtat⁹ eſt coram omnibus vt cauerent ab homibuſ ſiue viris ſiue mulierib⁹/ſub ſpecie religionis loquẽtibus viſiones ſui capitis. quia p tales ipe ſeductus. dimiſſo ſuorum rationali cõcilio/ſe traxerat ꝛ eccl̃iaz ad diſcrimen ſciſmatis imminẽtis/niſi miſericors puideret ſponſus ieſus/qõ horrendus vſq̃ huc nimis heu patefecit euentus ꝛc.

Hic papa cũ eẽt ĩ auinione ꝑ Katherinaꝫ de senis inductꝰ est q̃liter se romã trãsferret. cardinalibꝫ ⁊ ceterꝫ dissuadẽtibꝫ. Quo cũ veniret circa dimidiũ annũ obijt. Extũc cepit scisma qđ circa. xl. annos durauit vrbano. vi. ⁊ suis successoribꝫ in roma videlicet. bonifacio. ix. innocẽtio. vij. gregorio. xij. alexãdro. v. iohãne. xxiij. ⁊ martino. v. vsq̃ ad ꝯciliũ Constatieñ. In auinione vero clemẽte. vij. ⁊ bñdicto. xiij. qui ⁊ petrꝰ de luna electis. Hoc cancellarius nõ ponit nec vsq̃ eã nomĩat. Sꝫ dñs stephanꝰ olim prior carthusie in seits/postea papie/asserit ꝓpria manu ex Katherine ꝓprio ore/easdẽ lr̃as scripsisse ad papã ⁊c̃.

Quarta cõsideratio

K Attendenduꝫ est quis finis sit huiusmodi publicationis doctrinarum/ꝑm alterum triuꝫ finium qui sunt bonum honorabile/vtile/delectabile. Et primo de honorabili vt de fastu describens Augꝰ. hereticum dicit eum esse/qui alicuius temporalis cõmodi ⁊ maxime glorie. principatusq̃ sui gratia/falsas ⁊ nouas opiniones vl̃ gignit vel sequitur. Notat summa de vitijs ⁊ virtutibus in tractatu de fide/causas octo confectiõis heresuꝫ. Remittamꝰ ad illam/quã libenter hic ⁊ alibi cõmemoramus summã/quoniã ex optimis vndecunq̃ collecta est. Cuius auctor contemporaneus satis fuit Guilhelmo parisieñ. ⁊ sancto thome/vir sine gradu/de conuentu predicatorũ lugduneñ. Hic nihil in cõpilatiõe de fantasia ꝓprij capitꝫ/sed de cõmuni aceruo scripturaꝝ doctrinaꝫ nectit. Cui si comparent̃ nouelle visiões nostrarũ vl̃ nostroꝝ/o sapiẽtissime deꝰ/q̃ntũ solidiores. nõ vmbratiles inuenirent̃/ab eis tñ quibꝫ aduersus sapientꝫ ꝯciliũ non est ꝑsuasum/ꝙ aque furtiue dulciores sunt/ ⁊ panis absconsus suauior. quiq̃ magis ea mirant̃. q̃ vel nõ intelligunt/vl̃ insolita sunt/separatũ volẽtes hr̃e ꝯuiuiũ/sil̃es athenienſibꝫ volentes semꝑ audire aliq̃d noui prurientes auribꝫ. Quo ꝯtra sit cautela duplex. Ruminet assidue docẽs vl̃ scribens/vl̃ studens/q̃s suus sit finis intentꝰ Pauci sunt admodũ: q̃ nõ rñdeant vt tandem saluꝰ fiam. Sed sepe sub generalitate mentit̃ iniquitas sibi/dũ ad ꝑticulares ⁊ ꝓxĩos venit̃ fines: ⁊ sub negocio caritatꝫ agit̃ negociũ vanitatꝫ. Tentationẽ suꝑbie reputauit Augꝰ. iõ difficile cognoscibileꝫ qꝛ nõ habet hõ fas experiri/quẽadmoduꝫ paratꝰ est gl̃aꝫ ꝯtẽnere. sicut nõ est fas homini male viuere ne laudetur. Accipiebat aũt sibi q̃dã nr̃i tꝑis signũ tale. Querebat a seip̃o corã deo de doctrinis ꝓprijs/q̃s vl̃ ex officio/vl̃ ꝑ laudabili ꝯtra ociũ iners exercitio/vl̃ ꝑ q̃siti distributiõe talenti: vl̃ ꝑ tꝑis necessitate scribebat. Ecce ꝑuet̃ integra tibi merces: ait: a dño. ꝯseruet̃ ⁊ aliunde sua ꝓximis tuis edificatio: ꝑ alienã doctrinã: seu ꝑ tuã/velut alienã/q̃si mortuus sis a corde. q̃d rñdes. Nũq̃d nõ adhuc in publicũ prodire tua cuperes scripta. Si tandẽ ĩueniebat ĩ ꝯscĩe serenitate/ ꝙ equo anĩo celari scripta sua tali casu vellet. gratias agebat deo. tanq̃ excussus a palea vanitatis. Sinautez/gemebat sub pondere gloriatiõis vane. Quesiti fuerũt a btõ gregorio libri sui. Remisit ad libros augustini/suadẽs in illis potiꝰ exerceri. Altera cautela suadet hr̃e promptitudinẽ. ꝙ doctrĩe q̃s aliq̃s legit/ aut studꝫ/ aut scribit/ publicũ subeant examen/ ⁊ potiꝰ ĩ vita q̃ post mortẽ. vt si q̃d erroris deꝑhensuꝫ fuerit corrigat viuẽs. Sonant hãc promptitudinẽ/ꝓtestatiões fieri solite in actibꝫ sacre theologie publicꝫ. Hoc intẽdebat q̃ dixit. hereticare potero. sed hereticꝰ nõ ero. Quare. Quia nemo nisi ꝑtinax hereticus est. Nemo q̃ꝫ ꝑatus corrigi ꝑtinax est. Respicit hec cautela venerabilẽ ⁊ deo sacratũ pr̃eꝫ. cuiꝰ occasiõe sũptũ est ꝑsens opusculum. q̃ libros alios sui tꝑis nouellos: voluit examen hr̃e. Respicit ⁊ om̃s in cõmuni doctores. q̃tinꝰ ea studiositate doctrinas cõponãt suas/tanq̃ ꝓtinꝰ interrogãdas ab oĩbꝫ. Fuit iste vt arbitror nõ ꝑuus stimulꝰ btõ hieronymo. q̃ se tot aspiciebat habere obseruatores ⁊ emulos. vt q̃ optime scriberet: vel transferret.

Quinta cõsideratio

Attendendũ est in examĩatione doctrinaꝝ de fine. Si sit ad cõmodũ tꝑale vl̃ questũ. Dici nõ posset q̃ mẽdax est cupiditas/ nec diuinis ꝑcit nec hũanis. Hoc ĩ aduocatꝫ pl̃ibꝫ eruditꝫ ad mẽdaciũ q̃libet in eã. Hoc ĩ doctrinis vsurarioꝝ ⁊ symoniacorũ. Hoc ĩ q̃storibꝫ publicꝫ suꝑ cõfictõe miraculorũ vel reliquiarũ/vel indulgentiaꝝ

Nec heu dolorosius/quo ꝑnitiosi⁹ ⁊ indignius/in p̄dicatoribꝫ nōnullis ad ppl'm/suas vltra modū ꝯcessiones/ et priuilegia dignitates p̄iudicialit' amplificātibꝫ/ vbi quoqꝫ crebro videre miserabiliter est/quē admodū sathanas in se diuisus est/habēt doctrinas suas suorūqꝫ/mutuo p̄ferūt/exaltant/ꝑ fas nefasqꝫ defendūt. Ac proinde quot in fide.quot in bonis moribꝫ scandala.quot errores/etiā circa nob' naturaliter impressa prima legꝫ principia viderit etas nostra. Plangere nūc magis q̄ꝫ in mediuꝫ reducere libet:duplicēqꝫ notare cautelam ¶ Prima ꝯsulit simplicitati deuotoꝝ:q̄rum nō interest curiosos esse suꝑ intentionibꝫ occultis scribentiū/quatin⁹ expeditā regiāqꝫ viam incedāt/legendo scripturas quas sciūt ab eccl'ia tota receptas.quales vtiqꝫ sufficiūt. Aut si pro dubiorū decisione nōnunq̄ꝫ occurrentiū/habendū sit cōsilium.querant' ab illis tales / quos minus est probabile.fauore vel odio:questu vl' fastu trahi.q̄les sunt iam mortui/ viuentes in scriptis suis/si materiā que q̄rit' attigerint. Si p̄terea fuerint in illa tam intenti q̄ꝫ experti. Multi nimirū multa scribunt velut in transcursu/multa qñqꝫ non satis ad suam spectantia facultatē/ vt si theologus purus vellet de punctis exquisitꝫ canonū pure positiuorū/aut purus canonista de apicibus theologie declarādis ferre sententiaꝫ. Cuilibet in arte sua potior est danda fides.si nō.alia ratione pactum vt aiunt reformetur.qd̄ medicorū est promittūt medici:tractāt fabrilia fabri: refert ab Oracio hieronym⁹. ¶ Grandis aūt conq̄sitio caderet hic de doctrinarū hereticaliū cognitoribꝫ atqꝫ iudicibꝫ/qualis sit aptior scientia. Nunq̄d theologica vel canonica. Sed distinctio ꝯcordiā facit/que suuꝫ cuilibet tribuit officiū theologo de veritate catholica/aut opposita heresi.iuriste de penis ⁊ modo iudicij confert ꝑtes suas Cui⁹ declarationē alibi traditā/hic nō inserimus/secūdā ilico cōponētes cautelaꝫ ¶ Prouidendū est sedulo ꝑ rectores christianitatꝫ/ne studiū theologie veritatꝫ depereat:sꝫ alicubi resideat velut ī fonte. Alioquin timendū est ne suꝑseminent' heresum zizania/ꝓpter varietatē tot capitum tot insuꝑ passionū diuersarū.vnde multiplicatio sequit' iudicioꝝ/vbi si desit recursus ad theologos nō deprauatos:⁊ ī vnū collectos.quis oro ꝓuidebit. Si dixerit aliquis fiet recursus ad sedē ⁊ curiā summi pontificis. Nō negabim⁹ hoc si theologia illic habuerit suos doctores/nō ꝑtiales.nō seductos.nō fastuosos.nō questuosos.aut inuidos.non ꝑtāti seculari.non sp̄uali plus q̄ꝫ veritati fauētes. Alioquin tolerabili⁹ esset nullos habere q̄ꝫ tales pati. Acclamātes hic ⁊ deridētes nouimus hic de satrapis eccl'iarū. Quid nobis ⁊ ecclesie de theologis. Nā ꝑ quos alios hereses oriunt' ⁊ orte sunt:certe ꝑ eis sil'es quotidie.⁊ si nō in p̄dicatione saltem in v̄bis domesticis ⁊ oꝑatione. Sed esto ꝓueniāt hereses ꝑ theologos deprauatos.nō enim theologia sicut nec canonica scientia confirmat hominē in veritate. Nunq̄d eo casu plus eniti cōuenit suscitare cōtra tales reprobos ⁊ noxios/ plures alios potētes obsistere suis heresibꝫ palliatis/quas soli theologi vel dep̄hendere vel cōuincere sufficiunt. Illi vero culpant' rationabilit'.hereses introducere/q̄ ex officio resistere debentes:facti sunt speculatores ceci.canes muti.naute stulti nauē ecclesie naufragijs oībus exponētes:quā regere nec sciūt nec volunt. Scientibus deniqꝫ.volentibusqꝫ succurrere.viā claudunt.ip̄os abijciunt. infamant.spernunt.

Sexta consideratio

Attendendū est in examinatiōe doctrinarum de fine. Si sit bonuꝫ delectabile/vel carnale seu sp̄ualis luxus. Et sicut manifestum est ꝙ omnis excellens affectio trahit ad se iudiciū rationis. Veruntamē sicut nulla est vehemētior q̄ꝫ luxuriosa libido.sic ad errandum falsumqꝫ docendum nulla ꝑnitiosior. Patuit in sectis turelīpinorum/q̄ꝝ sequaces nō desunt vsqꝫ hodie qñ ⁊ vbi latere putauerint/ serpūt vbilibꝫ Epicurei sub tunica christi.qui mulierculis primo deuotionē fingentes spē tenus paulatim eis fidem tanq̄ꝫ lumen ⁊ oculos tollere querunt/quatenus eas licenti⁹ ad desideria sua maligna prostituāt. Non est nostrum feditates horrēdas detegere.ꝯsiderantes illud apostoli. Que in occulto fiunt ab eis turpe est dicere. Porro lux⁹ spiritualis accipitur om̄is curiositas impro

ba sciendi. que nõ oportz/ vl' plus q̃ oportet/ iuxta ꝑsone qualitatẽ. ¶ Sit igit' prima cautela. nõ plus sape velle q̃ oportet sed ad sobrietatem. quia nõ om̃ibus om̃s doctrine cõueniũt Sed studentibus alia iubentur cognosci. que vel a religionũ ꝓfessoribus. vel ab homibus parũ idoneis ad apices doctrinarum sublimiũ/ ꝓhibentur. quibus lacte opus est nõ solido cibo. qui diligentius ad inflãmationẽ affectus piam ⁊ deuotam/ nutriẽdi sunt. q̃ intellectus eruditionẽ. Non ꝙ spernẽda sit intellectus seu ratiõis illuminatio. sine qua p̃ceps in seductiõis baratrũ. cecus iret affectus. sed curiositas in cõcessa sciendi sup̃ba vitetur. ¶ Unde generalem finalemq̃ statuimus cautelam. prepositum apostoli verbum. Doctrinis varijs ⁊ peregrinis nolite abduci. Quod vt prudẽti⁹ obꝑuari valeat nõ minimã dabũt premisse cõsiderationes occasionem. Juncta sedulitate solertiaq̃ superioris/ in om̃i collegio. vl' vniuersitate vel monasterio. Sed ꝓuiderint nõ minori solicitudine. quales apud suos doctrine frequẽtentur ad anĩe fomẽtum. q̃ panis qualis apponatur ad corporis nutrimẽtum ¶ Supersũt alia plurima eo fortassis accõmodatiora quo ꝑmo de moralibus particulariter ⁊ exemplariter seu praticabiliter traditus ⁊ citius accipitur in estimatione. ⁊ plus heret ĩ recordatiua motiõe/ sed ad presens ista cursim dicta sufficiant.

Exemplum quoddã de seductione mulieris/ quod accidit Anno dñi. M.cccc.xxiiij.

Recitatus est nuper Lugduni gallie/ corã clero/ processus cuiusdam mulieris delate ⁊ detẽte Burgi in breyssia/ que est notabilis villa ducis sabaudie. Circa quaz est domus sellionis ordinis carthusienꝭ. Hec mulier sub pallio deuotionis ⁊ reuelationum fingebat mirabilia. Astruebat enim se esse vnam de quinq̃ feminabꝫ missis a deo/ compassiue pro redimendis innumeris animabus de inferno. Et iã sua cõllusione subdola deceperat in religione illa q̃ plurimas simplices mulierculas. Sciebat videndo frontem peccata que fecerat vnusquisq̃. hoc enim ꝑm Augusti. etiaz diaboli malicia scire potest et suis reuelare. nõ autem ea que futura sunt absolute. siue que in secreto cordis latẽt/ ⁊ nullo exteriori motu aut signo sese produnt. Habebat etiam supradicta mulier duos carbones in pede/ qui eaz afflixerant quotienscũq̃ aliqua anima ad infernum descendisset. Quotidie tres animas ab inferno liberauit. vnam vel duas sine difficultate. aliam seu alias cũ pena maiori. vt dicebat. Mentis quoq̃ excessus seu extaticos frequẽter habebat. in quibus mirabilia per reuelationem didicerat Eratq̃ mire abstinentie. singularissime etiam vite. Plura vero alia de ea scribenda forẽt Nuper autem cum spiritus almus sancte sue ecclesie/ rector verus/ vt creditur/ hũc spiritum falsuz detegere vellet. hec mulier capta. ⁊ penis vt torqueretur ẽ addicta. que om̃em veritatem ꝯfessa est. qualiter predicta cupiditatis occasione finxisset. vt hoc modo se nutriret/ ⁊ sue pauꝑtati subueniret. Aut fortasse pro hmõi/ diabolo se miseram in famulã dedicauit. Inuẽta est insuper morbũ caducuz habere/ ac eundem sub extaticis excessibꝫ quos finxerat palliare. De qua cũ varia opinio eẽt an tãq̃ heretica ꝯdemnaretur. iudicatũ est a doctis ad penitentiã eam admittendã. nec esse hereticam/ qꝛ illa que fecerat dimisit. nec obstinata permansit.

¶ Finit tractatus de examinatione doctrinaꝝ quo ad primum modorum ĩ prohemio propositorum.

Sequuntur alique ꝯsideratiões q̃ ad tres modos reliquos.

Supererat ex q̃ttuor modis examinandi doctrias propositꝫ/ prosequi de tribus. Sed cur istud nõ sit ad noticiam deductũ tangunt consideratiões que sequũtur. Prima consideratio/ ꝙ in examinatione doctrinaꝝ non sꝑ expedit notificare ꝑticl'ares defect⁹/ q̃ reꝑti sũt apud eos qui se alios docere iactabant Prĩo ne secretũ datũ a viuentibꝫ ⁊ notꝫ violet'. Secũdo ne verꝫ doctrinis ⁊ canõicꝫ miracul' seu prophetijs apud simplices aut mali

gnos calumnie locus detur. Tercio ue p/ticularis enumeratio paucorũ/ sufficiens pro singulis estimetur. Rursus in exami/natione doctrinarũ consulẽdi sunt exper/ti circa pticulares casus: ⁊ euentus. q̃s su/is temporibus inuenerunt. Primo q̃ cer/tius ꝑm Aristotelez iudicat experientia q̃ ars: ⁊ expertus q̃ artifex. Secũdo quia non fiunt actiones bũane circa generalia sed indiuiduis/ sicut medic⁹ nõ sanat ho/minẽ sed bũc hominẽ. ita moraliter agens non dicit facere opus in genere/ sed h̃ op⁹ in singulari/ scilicet cũ circũstantijs debi/tis oĩbus istis ⁊ illis. Tercio q̃ pruden/tia que doctrix est operũ humanorũ/ ꝑsup/ponit experientiã tam exꝑteritꝫ q̃ exꝑre/sentib⁹ exꝑ q̃bus futura cõiecturat. ¶ Am/plius in examiatione doctrinaꝝ cauẽduꝫ est ne decipiat examinans vl̃ examinanti credens/ ppter relatiões insolitas/ nũc ab illis nunc ab istis ꝓceptas vel auditas: p̃/sertim a feminis aut a laicis vsurpantibus sibi nomẽ sanctitatꝫ ⁊ docentis. Prio iux/ta vulgatũ auctorẽ. Rara fides ideo/quia multi multa loquũtur/ et hoc fit sepe sine ꝓsequẽtia/ sine ratione/ sed ex fantasia ca/pitis ꝑturbati. Secundo q̃ multi sunt q̃ decipiunt: q̃ꝫuis se decipi nesciant/ nec de/cipere vellent. Tercio q̃ sunt alij multi q̃ se decipi nõ credunt/ alios tamẽ decipe vo/lunt/ fingendo mirabilia ⁊ illa que sciũt es/se falsa. Et istorũ infinitus est numerus/ ⁊ a me qui loquor frequẽter expertus/ ita q̃ ex istorũ relatiõe si credere: si referre: si scri/bere voluissem/ grandis effectus fuisset li/ber atq̃ mirabilis apud curiosos. Bene/dictus de⁹ qui p talium irrisionẽ et ꝓcẽptuꝫ me totiens a seductione seruauit. Fui pri/dem fateor ꝑ relationes aliquorũ magne merito reputatõis primus seductioni. de quadã heremina remensi/ nisi modũ respõ/sionis ꝓprie deo volente tempassem. Cir/ca quod temp⁹ opusculũ compilaui seu le/ctionẽ vnam de distinctiõe reuelationum verarũ a falsis. ¶ Subinde in examinati/one doctrinarũ/ maxime circa doctrinam theologie mystice que ꝓsistit in affectib⁹ et spũalibus sentimẽtis nõ est fas homi ma/gisteriũ assumere sibi in oĩb⁹/ sꝫ spiritui/ sancto debet hec gratia precipue relinqui. Primo q̃ spirit⁹ vbi vult spirat/ ⁊ vocem eius audis/ ⁊ nescis vnde veniat aut q̃ va/dat/ propterea nõ debet ei⁹ inspiratio sub/ certis regulis aut terminis cõprehendi/ si/cut nec gratuita visitatio/ que ideo gratui/ta dicit/ q̃ pure gratꝫ datur/ q̃ꝫuis vt plu/rimũ nõ conferat nisi ꝓparatis ⁊ facienti/bus qđ in se est/ quales sũt q̃ exemplo mu/lieris fortis ꝓsiderant semitas dom⁹ sue. Secõ q̃ diuisiones gratiarũ sunt/ ⁊ vni/cuiq̃ dedit de⁹ mensurã fidei/ solitarijs a/liter/ aliter scolasticis: ⁊ ita de reliq̃s. Ter/cio q̃ semel loquit deus ⁊ idipm nõ repe/tit. dedit itaq̃ deus ꝑ scripturã suã sacraꝫ ⁊ ꝑ expositores suos: habere sufficienẽ in/tellectũ in oĩbus/ iuxta vocationẽ vniuſ cuiuſq̃. ¶ Ceterũ vocatio solitariorũ ⁊ monachorũ ista est vt plus studeant affe/ctui deuotiõis/ q̃ꝫ intellectus eruditioni. nihilomin⁹ quia dedit de⁹ mundũ disputationi homini tanq̃ occupationez pessi/mã/ saltẽ malicia pene: ne ꝑ ocium deteri⁹ homies torpescerent/ ne preterea pre fasti/dio deficerent: abominãtes manna celicũ condescendendũ est humane fragilitati. p/mittendũ est idcirco religiosis aliquib⁹ in/quirere de doctrinis scolasticorũ/ que tra/ctari solent circa libros sententiarum. Porro si querat a me quis inter ceteros do/ctores/ plus videat idoneus. Respondeo sine ꝓiudicio/ q̃ domin⁹ bonauentura/ q̃/niam in docendo solidus est: ⁊ secur⁹. pi⁹ iustus ⁊ deuotus. Preterea recedit a curi/ositate quantũ potest: nõ immiscens posi/tiones extraneas: vel doctrinas seculares dyaleticas aut philosophicas: ꝫminis the/ologicis obumbratas more multorũ. sed/ dum studet illuminationi intellect⁹/ totũ refert ad pietatẽ ⁊ religiositatem affectus. Vnde factũ est vt ab indeuotis scolastic⁊ quorũ prochdolor maior est numer⁹/ ipse minus extiterit frequẽtatus: cũ tamẽ nul/la sublimior: nulla diuinior: nulla salubri/or atq̃ suauior/ ꝓ theologis sit doctrina. Quãto deniq̃ diligenti⁹ in senectute mea/ sum reuolutus ad studiũ ipius. tanto fa/cta est amplius cõfusa garrulitas mea. Di/riq̃ mecum: sufficit hec doctrina. vt quid/ stulto labore consumeris. quid dictas. q̃d/ scribis. Multiplicentur potius et trans/scribantur opera doctoris istus. De quo/ vere dicitur illud christi de iohãne. Erat/ lucerna ardens ⁊ lucens. Preterea sicut a/pud grãmaticos/ donat⁹ de ptib⁹ oĩs/ ⁊ apud logicos sũmule petri hyspãi tradũt ab ũitio nouis discipliſ ad mẽoriẽ ꝛcolẽdũ

ꝛ si ñ statī intelligāt/sic apud theologicos discipulos/breuiloquium Bonauenture quod īcipit.flecto genua. videretur valde salubriter imponēdū/iūcto itinerario suo mētis in deum.quod incipit.in principio primū principium. Itaq; laus om̄is inferior est his duobus opuscul'/q̄ꝝ vī agnoscere etiaz sola credulitate non paruus est ꝓfectus. ¶ Deniq; sermo de sentimentis spūalib'/in ꝯtēplatōe/in deuotiōe recept' nullaten⁹ intelligit' si nō expiat'. Et si non intelligit':nō amat'.si nō amat' nō libenter audit':sz negligit' l' spernit':nisi q̄s ita fuerit institut⁹ ꝙ firmit' ꝛ pie credat/ se prepans vt sapiat ꝛ nō intelligat.neq; sequat' fantasias ꝓprij capit' l' alieni. Sz doctores approbatos ꝛ eruditos in vtraq; theologia/scolastica ꝛ mystica ꝓ ducib' amplectatur. Sūt industrie q̄dā notate sup hmōi negocio theologie mystice/q̄uis sepe maxīa sit industria/deserere quālibz industriā/ et ꝙ hō secū habitās magisterio spūsscti/ tota fide.tota spe.tota caritate.tota se demum deuotiōe cōmittat Sūt aliq̄ scripta d̄ impulsib' ꝛ de ꝯceptib':ꝛ de ꝯcordia theologie mystice cū scolastica/ ꝛ sil'ia ml'ta/q̄ ꝓficiūt ad examīatiōez doctrīaꝝ. Sz hec interim suffecerit ad ꝯsūmationē h⁹ opusculi subnotasse.

¶ Explicit de examīatione doctrinarū a Johanne cancellario parisieñ.

Epistola laudās mellifluā ꝛ igneā dñi Bonauēture doctrinaz a p̄fato Johe cancellario parisieñ. Anno M.cccc xxvi.lugdunū.missa cuidā fratri minori.

P

Ignem veni mittere in terrā dicebat christus. Et q̄d volo nisi vt ardeat. In dextra nēpe dei ē ignea lex/cui⁹ eloq̄ū ignitū est vehemēt'/ cui⁹ ocl'i sunt sic flāma ignis/cni⁹ p̄co iohes dictus est lucerna ardēs ꝛ lucēs instar helye. Cōsiderās ista nr̄ Eustochi⁹ dñs Bonauentura/voluit eē doctor ardēs/ sciens qm̄ lucere paꝝ est ꝛ sepe vanū/sepe noxiū/qm̄ scientia inflat ꝛ demonē facit.q̄d ei demō interp̄tat' nisi sciēs/sz absq; caritate. Sortitus ē idcirco ꝑm laudē vite sue pit' ꝛ doctrine nomē/ip̄e Bonauentura vt' anthonomatice doctor seraphic⁹ noīet'. Docet h̄ in speciali suū itinerariū mēt' in deū. Cuius opusculi īmo opis īmensi/laus supior est ore mortaliū. Docet ꝛ suū breuiloquium theologie/ꝓcessuz ꝓprie theologicū retinens/ꝛ q̄i ꝯuersū ad priorē/qm̄ a p̄mo pricipio descēdit ad alias v̄itates. Docet deniq; lectura sua grādior ignē suū cū lumīe Uñ mirū īmo miserū ꝛ miserabile videt'/ne dicam⁹ dānabile/q̄ pacto p̄late sunt doctrine q̄dā alie/sub specie subtilitat':plus inq̄etātes/q̄i cinifes egyptie/q̄ꝫ sabbatum ment' incēdio terre gessem afferētes. Secut⁹ est doctor iste/se testāte/doctrinaz cōmunē ꝛ solidā q̄ parisi⁹ vigebat maxīe tp̄e suo. Uñ ꝛ allegat ad ꝯfirmatiōem doctrine sue/parisieñ.articl'os q̄s ꝑ B. parisieñ. de ꝯcilio ꝛ assensu mgr̄oꝝ oīm dicit fuisse dānatos ꝛ excōicatos. Uiuēte tūc ꝛ cōsentiente fratre alexādro de halis/cui⁹ doctrina q̄nte sit vbertat' dici sat' nequit. De q̄ ferr̄ rñdisse sctūs Tho.duz inq̄rereť ab eo/q̄s eēt optim⁹ mod⁹ studēdi theologiam. Rñdit exercere se in vno doctore p̄cipue. Dū vltra petereť/q̄s eēt tal' doctor/alexander inq̄t de halis. Testor ita me legisse pridē in tractatu q̄dā de visiōe btā ꝯtra iohez vigesimū secūdū. Testant' scripta eiusdem scti Tho.maxīe scd̄a scd̄e/q̄ꝫ intimuz sibi fecerat ꝛ faīliarē/illū quē laudabat doctorē alexandrū. Et ecce prochpudor doctores isti duo/halis ꝛ bonauētura/vident' q̄ si sepulti cum illis quorū non est memor amplius/preferti in cordis amore. ¶ Extolluntur alij quidam/quorū sint vtinam nomīa in libro vite/ non enī studiosis inuidemus. Sz multe aliquos ipsorū littere/fecerunt sub nomīe subtilitatis insanire/cū sequacibus ip̄orum. Nunquid non insania concedere ꝙ duo ꝯtradictoria sūt simul vera pro eodē instanti tempis/licet non nature/ꝙ preterea multe sunt veritates ab eterno/ꝛ multa eterna que nō sunt deus. Iste est vnus articulus inter p̄mēoratos damnat⁹/ anno dñi. M.cc.xl. Legatur secūdus Bonauēture.dis.xxiij.circa finem/vbi recitatur hec damnatio. Et ponitur alter articulus/ꝙ primum nūc/ꝛ creatio passio/non sunt creator vel creatura. Error. Repetita ē eadē dānatio eiusdē articl'i de et'nitate v̄itatū/ꝑ dñm stephanū pisieñ.int' illos.cc.xix.articl'os famosiores

Q

anno. M.cc.lxxvi. scz p duos annos post felices obit⁹ sancti thome ⁊ vere scti ⁊ gloriosi dñi. Bonauẽture/ q̃rũ pri⁹ obyt septima marcij/ alius ydus iulij seq̃nte/ tpe pcilij generalis lugduñ. p gregoriũ decimũ celebrati. Dãnata est nouissime p celeberrimũ Constañ. pcilium inter errores huss ⁊ bieronymi. positio ista de vniuersaliũ realiũ ⁊ eternoꝝ positiõe/ ⁊ maxie q aliq̃ sit entitas realis eterna cõmũis deo ⁊ creature. qz tũc nulla creatura potuisset creari q̃ fi de nihilo/ sed nec posset annihilari. Ita fuit tũc argutũ me audiẽte ⁊ a dicto bieronymo statim pcessum/ sed dãnatuz/ nuper eẽ parisi⁹ fuocatũ. Dãnauerat pri⁹ ipe idẽ stephan⁹ pauciores articulos/ viuẽtib⁹ ad huc pfatis doctoribꝫ scz anno dñi. M.cc.lxx. die mercurij post festuz bti nicolai biemalis/ cui⁹ nũc crastino scribim⁹ hãc scedulam. Causa hmõi dãnatiõis faciẽde fuit tũc introducta/ fuit ⁊ postmodũ ptinuata. Quia sicut tradit Aug⁹. viij. de ciuitate/ nobis ad certam regulã loqui fas est/ liberis aũt ꝺbis loquũtur phi/ sed inde miserabili⁹ q̃ liberi⁹ errant. Hic Aug⁹. ⁊ ceteri doctores antiq̃ sic inter recentiores beatus Bernardus/ ⁊ mgr cũ reliq̃s ptinus obstiterũt errantib⁹. sicut Petro abelardi sicut berẽgario/ sicut Johi scoto de theophanis/ sicut gilberto porretano/ q̃ gilbertus si minus errabat i materia de relationib⁹ diuinis/ q̃ plurimi posteriorꝭ tpis/ patebit euidẽt illi q̃ subtilit ⁊ absq̃ pfonarũ acceptiõe voluerit ⁊ sciuerit iudicare ⁊ argumẽtũ beati Bernardi a petro de tarẽtasia recitatũ/ ponderare. ¶ Dãnata ẽ nup p pdecessores meos/ in sacra theologie facultate sub plurib⁹ articul⁹/ doctrina quã nõnulli solã impune/ subtilẽ garriũt/ q̃ ignorãtes vocẽ pprią nõnulli/ veluti pice loq̃ciss̃ime/ stabilire nituñ/ cuz sit mera insania ⁊ vanitas falsa. Unus articul⁹ inter ceteros est/ q aliq̃d sit deus realiter qõ nõ sit formalit deus. Error. Alli⁹ q in diuinis sint ponẽde prioritates ⁊ posteriorit⁹ alie q̃ originis. Error. Alli⁹ q p sone diuine distinguañ p absoluta. Error. Constat aũt q nulla est maior distinctio realis nec ex natura rei/ in diuinis/ q̃ triũ psonaꝝ. Nulla est igit distinctio i diuinis p absoluta/ de q̃ nõ est dubiũ q maior ẽ q̃ p relatiua solũ. Deniq̃ q̃ pot fidei pietate christian⁹ asserere/ q essentia diuia sit ex pte rei/ seu realiter distincta ab intellectu diuino ⁊ volũtate/ q̃si possit essentia diuina esse ⁊ nõ esse vniuersalit pfecta/ nec intelligens nec volẽs. Quãto salubri⁹ est assere/re nec offendere pias aures/ etiã gentiliuz phoꝝ/ q essentia diuia vnica ⁊ simplicissima/ supemineẽt ꝺtiet oẽz pfectionẽ/ quã dũ q̃rit separi ⁊ scindi a suis pfectionib⁹/ ipsa remaneat monstrũ quoddã informe/ chaosq̃ pfusum. Egregie dudũ mihi tũc adolescentulo/ dixit vnus in theologia doctor ⁊ famatissim⁹/ dũ q̃siuerit/ inquit aliq̃s/ fi pscindat essentia diuia ab intellectu diuino/ q̃d est illa essentia/ dic q est deus/ ⁊ q ñ est deus. Est itaq̃ de⁹. qz nihil est i deo qõ nõ sit de⁹. Et tñ ñ est de⁹. qz de⁹ est su⁹ itellectus/ nec esse põt sine ipo. Hoc est sentẽtialit argumẽtũ beati Bern. cõtra gilbertuz. Dic tñ/ addebat ipe doctor q intelligi põt essentia diuia/ nõ intelligẽdo intellectũ suũ/ sicut ⁊ de attributꝭ diuinis. Est enĩ fm Aristotelẽ ⁊ ei⁹ cõmentatorẽ et experientiã tanta vis intellect⁹ nri/ q cõiunctissima imo peniꝰ eadẽ põt p distinctos cõceptus sepatim accipere. sed sepatio dicitur rõnis nõ rei exteriorꝭ. ¶ Sed acclamant alij q de entib⁹ rõnis nihil curãt/ vadam⁹ inquiũt ad res/ q̃si de reb⁹ possit sine terminis esse fmo/ quasi logica frustra sit tota. Addũt q ficticij sunt hmõi cõceptus si nõ ita sit in re sicut significant/ q̃si res sp ita sit/ sicut est sua cognitio in nob/ imo in deo q̃ cognoscit materialia immaterialit fm Dyonisiũ ⁊ Boeciũ. Tradũt nõnulli vnde mirandũ videt q pcept⁹ ⁊ entia rationis/ nõ sunt vere res nec entia. ita q ens nõ dicit vniuoce de ipis ⁊ de reb⁹ ad extra cũ tñ accidẽtia anie/ tam habit⁹ q̃ ꝟtutes ⁊ opatiões immanẽtes/ tã naturales q̃ supernaturales/ sint entia longe pfectioza: q̃ albedo vl nigredo/ saltẽ q̃ relatiões sex p/dicamentoꝝ. ¶ Sed pgredit hec scedula lati⁹ q̃ pposituz fuerat ab initio: sup laude nri custodiẽ bene fortunati ⁊ doctorꝭ seraphici/ cũ de ploratiõe q ita postpositus est: nõ dicã absq̃ canonisatiõe. viderint ꝺ summi pontifices: ꝫ absq̃ scolastico⁹ frequẽtatiõe in vsu ptinuo studiositatis sue. Sint alij doctores/ q̃ dicañ cherubici. ꝺ verissimo noie seraphic⁹ sit ⁊ cherubicus qz inflãmat affectũ ⁊ erudit intellectũ/ reducit ⁊ vnit ad dũ p amoꝛẽ ꝫercitatiuũ/ dũ alij multi solum diuaricant et dispergunt

intellectum/ꝑ ꝑcisiones ꝑoritates et poste
rioritates et signa et contingentia. cũ tamẽ
vnum sit necessarium. Dum ꝑterea suos
imitatores reddunt inflatos/sine caritatis
igne/ac ꝑinde suꝑbos ⁊ indigestos q̃les/di
spergit dñs mẽte cordis sui/iuxta canticuꝫ
Marie iuuẽcularũ tympanistriaꝝ ꝑcellen
tissime/in cuius cõceptionis sctificate/per
ꝑuentiõem ꝑuilegiatam/vigilia/matutĩa/
volui nõ ꝑ satyram. sed ꝑ elegiam poti⁹ ex/
hortatoriã tue caritati studiose cartulã hãc
scribere frater dilectissime in xp̃o. in q̃ bene
vale Et itinerarium qd̃ hẽs cõicare pluri/
bus stude/simul et librũ tuũ recipe/seruãs
illud apl̃i. Qd̃ bonũ est tenete. ab om̃i spe
cie mala abstinete vos ⁊c̃.

Finit.

S **Epistola eiusdẽ ad**
patrẽ Osr valdum cartusieñ. Gr̃a ⁊ pax
¶ Spũs est qui viuificat. ⁊ caro nõ ꝓdest
quicq̃ꝫ. vñ et epl̃e Pauli fortes dicebantur
qꝛ solũ spm̃ sapiebãt pñtia vero q̃ carnem
oñdebat reputabat infirma. Hinc habuit
ortũ illud xp̃i/ꝙ nemo ꝓpha acceptus ẽ in
patria. Rursus aliud metricũ/Minuit ꝑ/
sentia famam. Certissime hic verũ ẽ pater
⁊ domĩe xp̃iana caritate colende/desiderat
vestra caritas vt accepi a litteris eiusdẽ ca/
ritatis/videre faciẽ meam/et miscere collo
quia suꝑ multis/oro q̃escite dedit deus ser
mones dari posse spũs interp̃tes/ Precor
se nõ immisceat carnis infirmitas/q̃ nihil
ꝑsertim in me nisi scandala ꝑfert/⁊ q̃ꝫuis a
pud ꝑfecte cõpositos ⁊ ornatos corpus eẽ
possit simulacrũ quoddã lucidũ ⁊ pulcruꝫ
interiorꝫ hoĩs ⁊ spũs/fateor imꝑfectũ meũ
in hac ꝑte/ cõscius assidue ⁊ totiẽs ex perte
fragilitatis. Porro suꝑ cõicatiõe q̃rũdam
opusculoꝝ meoꝝ postulata/suggerũt mul
ta mihi dicẽda in vtrãqꝫ ꝑtẽ q̃ coartãs in ꝑ
mis grãs ago/⁊ hẽo beniuolẽtie vr̃e/confi
dens ab ea sine fictione diligi/deinde ꝓpo
no diligẽs esse copias ministrare/ vr̃m fue
rit cũ reuerẽdis patribꝫ et dñis fratribusqꝫ
meis. in xp̃o carissimis/ad formã cõpletaꝫ
mensuramqꝫ redigere cũ multiplicatione
put ipoꝝ solicitudĩ visũ fuerit opportunũ
Deniqꝫ doctrinã theologicã ꝓprie dicẽdaꝫ
eximij ⁊ seraphici doctoris dñi Bonauen.
cardinalis/offero me laboraturũ ꝙ habea
tur ad transscribendũ si ita cũ effectu po/
stulauerit sacer ordo vester/cuius orõibus
me cõmendo scriptũ Lug. M.cccc.xxiiij.
in Aprili.

Finit.

Sequitur epistola T
eiusdem. quid et q̃liter studere dẽat nouus
theologie auditor ⁊ cõtra curiositatẽ studẽ
tiũ ad studẽtes collegie Nauerre.

S Timulauit me pluries/ tum co
gitatio mea minus forte sobria
tum familiaris amicoꝝ suasio/
qtũs ex auditis lectis ⁊ intellctis
quedã electiora cõscribẽdo ceteroꝝ vl̃ eru
ditõi vel edificationi deseruirẽ Acuet̃/in/
quiũt ex hac re studiosum ociũ tuũ. Imita
retur ꝑdecessoꝝ industria cõsecraret̃ nomẽ
tuũ memorie posteroꝝ/deniqꝫ fortassis ñ
pauci q̃ nihil interim lecturi erãt. in scripta
tua vel amore vel ex nouitate/vt fit/incidẽ
tes ꝓinde ꝓficerẽt. Atuero modestior alior
sum me rapit cõsideratio. recogito illud sa/
piẽtis. qm̃ faciẽdi plures libros nullus est
finis. Video itaqꝫ tãta volũina ab egregijs
⁊ sũmi ingenij atqꝫ sapĩe viris cõscripta ne
glecta tñ a pl̃imis. ita vt vix nudo noĩe co/
gnoscant̃. Video inq̃ꝫ ⁊ gemebũdns dete/
stor/vel ignauiã vel arrogãtiã nrãm simul
qꝫ cõsidero cuius momenti eẽnt q̃ꝫtulacun
qꝫ scripta mea si ꝑcellentistima sic calcãtur
Vereor ꝑterea me idip̃m intrare viciũ/qd̃
in alijs vehemẽter inculpo. Et q̃le petes?
Sunt q̃ nescio q̃bus nugis ineptissimis
qꝫ nouitatibꝫ/mẽbranas/⁊ auditoꝝ ꝑser/
tim inexptoꝝ mẽtes occupant Implẽt eos
sterilibꝫ vtinã nõ pestiferis doctrinaruꝫ lo
lijs et memorie ventrẽ nõ cibis sed siliquis
onerant. Agrũ insuꝑ cordis spinis inserũt
ꝑ frugibꝫ. Incidũt q̃ꝫ auditores vel lecto/
res in illud Sene. Necessaria nesciũt/q̃a
suꝑuacua didicerũt. Vera heu nimis hec
esse recognoscet q̃squis ꝓpius obs̃uare vo
luerit. Osi tandem resipiscãt lectores tl̃iuꝫ
vel auditores Osi melioribꝫ auspitijs p⁹ ĩ
eptias hm̃oi vertant oculos ad salubriora
documẽta/lugebũt affirmo sortẽ suã tp̃sqꝫ
cõsumptũ/q̃ tabulã aĩe sue q̃ vtilioribꝫ inte
rim pingenda erat/⁊ vix adhuc sui exigui/
tate suspectura q̃busdã litteris in nullo ꝓ/
futuris oppleuerũt/nõ dicẽdũ erat/defor/
mauerũt. ¶ Sed dicãt eandẽ nob̃ q̃ et an/
tiq̃s scribẽdi lniam esse relictam. Miseruꝫ
insuꝑ esse causant̃ vti sꝑ inuentis/⁊ nunq̃ꝫ
inueniẽdis. Hinc incidit in omnes illud

Oratij de poetis Scribimus indocti do/
cti q poemata passim/Scribim us/ꝫ absq;
q̄ p̄deꝝ sniarū/absq; numero ⁊ mensura
verborū. Est enim illud qđ scrimus flocci
dum illiberale fluidum. Scribimus non
noua sed antiq̄.nouiterq; versando ⁊ trans
mutando dū nostra conamur efficere/pra
ua reddimus et inepta.quasi vicz iuxta vul
gare fossatoꝝ veterū q̄ solida sunt/non taz
reparatores q̄ demolitores. Quasi p̄terea ſ.
miles illis q̄s notat Theren.q̄ ex bōis co/
medūs grecis latinas fecerunt non bonas
Sic quidā excerpentes aut magis ꝓprie la
cerantes ex libris optimis et pbatis pticu/
lis/indigētia tendūt volumina. obnubilā
tes et p incuriam scribēdi legendiq; reddē
tes originalia velut supflua ⁊ mortua a cor
de. Vides in snīaꝝ lecturis/dū pudet quē
libet etiam maiores seq̄ q̄ facilis lecturaꝝ
varietas in immēsam successerit ¶ Porro
q̄to cōsultius erat vti bene inuentis q̄ dū
querūtur inuenienda nec illa afferre. q̄netiā
subuertere bñ iam inuenta.q̄ non a loqua
cibus iuuenibus leuiter/qr ad pauca aspi/
ciunt.enūciantib; nō ab argumētatoribus
dialeticis/nō ab improbe sordide pditeq;
viuētibus.sed a sanctissimis ⁊ exptissimis
qui faciebāt q̄ docebant solidissima cautis
simaq; traditione fulcita subsistunt Juxta
qđ memorandū valde est dictū viri q̄ mul
ta vidit legit atq; ꝑscripsit. Buridanū loq̄z
q̄ in egregij scripti sui supethicā ingenuoꝑ
bemio fatetur se nouis rōib; nequaq; adhe
surū/q̄tūcunq; apparētib; qr ab illis plu/
ries deceptus est. ex antiquoꝝ aūt dictꝫ nū
q̄/p̄sertim in moralib;. Propter qđ etiam
dicit Arest.viij.ethic. Oportet extendere
exptoꝝ et senioꝝ vel prudētū enūciationi
bus nō minus demonstratiōe.ꝓpter habe/
re eni exp̄ientiā visum videtur p̄ncipia.
Rñdens igit rñdebo ad cogitatiōes meas
et amicoꝝ sup nouoꝝ cōscriptione exhoꝝ/
tationes Sufficiat interim mihi mei q; si
milibus/sobria in humilitate vti bñ inuē/
tis. Abscedat oīs pomposa sup insolitꝫ ar/
rogantia.ne multiplicem⁹ loq̄ sulimia glo
riātes. Et cōmuni vt ita dixerim minerua
cōtēnemur Seq̄mur trium iter cōmodius
plane et ab erroꝝ scandaloꝝ q; discrimine
remotius Tot habem⁹ sapie salutaris fon
tes viuos ne q̄so cisternas dissipatas fodiē
do nos casso.imo stulto labore fatigemus
Doctor verunū et repetēs iterū q; mone/
bo qtūs electiora examīatioraq; scripta cō
plectamur. Est itaq; nr̄a capacitas nō mō
finita.ꝫ exigua et q̄ ad tot libros vtiles q̄t
occurrūt euoluēdos nō sufficit Quosdam
in transitu raptim videamus /q̄si eos non
penitus ignorasse satis sit. vt eis fiat vale p
petuū Alijs p vices vtamur/put se necessi
tas dederit vel delectationis cōgruitas.
Atuero quosdaz familiares nob assiduos
aduocemus/et tan q; domesticos fidelissi/
mos intra mentis nostre cubicula inter se
creta quotidianaq; colloq̄a iugiter colloce
mus ¶ Siq̄s aūt curiosus interrogare p/
git q̄ vel q̄les libri sunt q̄s alijs p̄ponēdos
censuerim Rñdebo me vnā ⁊ absolutam re
sponsionē dare nō posse. Varietas siq̄dez
studentiū ꝑm etatem ingeniū/et tpa /aliud
expostulat ⁊ aliud cōsiliū. Hoc vnū verū/
tñ apli dictū maneat apud theologos alta
mente repositū/qm̄ plenitudo legis ⁊ finis
est caritas seu dilectio. Cū igitur ꝑm exigē
tiam finis cetera debeāt moderari.q̄cquid
plus ⁊ immediatius edificat caritatē plus
legatur: memoret.rumineť/qtūs cū intelle
ctus refectione/affectus vbi plus est meri/
ti esca sapientie hoc est sapide scientie sicut
adipe et piguedine repleat Ad hec autem
dinoscēda solers sit theologie nouius audi
tor/cōsulere vnū e multis cuius sibi doctri
na mores famaq; cōplaceāt q̄ longo ꝫmto
q; viuendi legēdi/ac bñ viuendi exercitio/
docere faciliter possit/quā amplecti doctri
nam interrogātis studiuz moresq; deside/
rent.siue ꝓ pte illa theologie q̄ inter scho/la
sticos magis vtit.siue ꝓ illa q̄ legentis mo
res edificet regulet ⁊ componat.siue ꝓ illa
q̄ p̄dicantib; cōgruit. Hec autē tria sūt nō
vsquequaq; disparata in q̄bus quotidie ⁊
si nō eq̄liter tū vicissim deberet ver⁹ theo/
logie discipulus exerceri qm̄ p̄mū sine secū
do inflat ⁊ inquietat Scōm sine p̄mo acu
men ingenij sufficiens ⁊ resolutū nō admi
nistrat Tertiū denicz sine duob; reliquis:
sepe nō tam erudit alios q; fascidit et preci
pitat ¶ Ad p̄mum iuuāt exempli gra qō/
nes doctorū sup snīas et p̄sertim illoꝝ qui
purius ⁊ solidius cōscripserunt.inter qua/
les meo iudicio dñs Antisiodoren. Bona
uentura ⁊ Durandus vtiq; resolutissimus
numerandi videtur. Excellit q̄dem in suis
quolibet Henricus de Handauo. excellit
sctūs Tho. p̄sertim .ij. ij. Excellūt multi in
multis.in quib; hoc vnuz minus placet q;

pure phisicalia / aut methaphisicalia / aut
qđ amplius pudet logicalia sub terminis
theologicis inuoluta miscuerũt. ¶ Prete/
rea ad ꝑm et ꝑsumpto vel ꝑsupposito ꝑmo
spectent historie sacre / in quibus fit rc̃e vi/
uentiũ cõmemoratio vt dialogus Grego/
rij / ecclesiastica atq; triptita historie. colla/
tiones et vite patrũ cõfessiones Augustini
et sacre ip̃ius alioꝝ q; meditatiões. diuĩa
rhetorica Guilhel. pisieñ. legende sancto/
rum ec sil'ia. in q̃bus est ardens lectio et ad
virtuosus impetus capescendos vehemẽ/
ter extimulans. tm̃mõ ꝑus non elatus / pre
stetur instinctus. vbi speculationes altissi/
mas pulcerrimas atq; saluberrimas / subti
lis si simplex fuerit studiosi oculus inuenit
Et errant ꝓfecto qui ista tanq̃ rudiora ⁊ fa
cilia dicũt obstare subtilioribꝫ agnoscẽdis
dummõ tp̃e suo et mensurate retractentur.
Spectant nihilominus ad hec mistice di
uinarum scripturarũ expositõs. q̃les apud
celebres sanctissimosq; doctores plurime
sunt quales apud Greg. in moralibꝫ et pa/
storali quales apud Bern. sup̃ canti. apud
venerabilem Richardũ in suo de contem/
platione et alijs opibꝫ satis nunq̃ admirã
dis. quales apud. B. pisieñ. q̃ miro grato
q; opificio speculatiuã cum suis moralibꝫ
absq; cõfusione ꝑmiscuit. Teterũ scriptis
gentiliũ se non tradere sed cõmodare / et ea
velut ꝑegrinãdo ꝑcurrere nequaq̃ impro/
bauerim. tum ꝓ copia sententiaꝝ moraliũ
tum ꝓ stilo et ornatu verboꝝ. tum pro poe
matum ⁊ historiarũ qualicunq; peritia. de
mum ꝓ oblectamento quodam ex varieta
te lectionis. quanq̃ et in sacris doctoribus
vt in Aug⁹. de ciui. dei. in Orosio. in Hie/
ronimo Lactantio ⁊ sil'ibꝫ ista abundãter
nec minus si nõ plus vtiliter inueniẽda cre
diderim. ¶ Rursus quolibet triũ ex ꝑdictꝫ
aliter et aliter tractandũ est. ¶ Primuꝫ di/
sputatiua inter cõsocios disputatione ro/
bur sumit. disputatiõem intelligo nõ ꝓter/
uam nõ ceruicosam. nõ amaram nõ ꝑtina/
ci aĩositate tumultuãtem. sed modestã / q̃lẽ
esse decet veritatis inquisitionẽ. que acuet
et excitet ingeniũ. que studiũ renouet et in/
flammet. que stabiliat q̃ꝫ veritatis positio
nem falsitatis oppositione patefacta. Hinc
fit vt nõ extimescat studiosus etiã in ꝓpatu
lo defendere qđ secretius se bene didicisse
cognouerit. ¶ Atuero ꝑexigitur in scđo si
ꝑfici debeat secretũ silentiũ / sepositũ interi

ab omni turba / non solũ hoĩm sed solicitu
dinis et cure tẽpalis. ĩmo et a priori studio
vacare tũc necesse est qm̃ sano quietem ani
mo ꝑstare nequit q̃ loquit. Tunc mẽs clau
so sup̃ se ostio ad ea legerit discat affici. ꝓ/
ponat sibi q̃ꝫ terriblis deus sup̃ filios hoĩm
q̃ꝫ seuerus improbis ⁊ electis misericors.
Cõscendat eternitatis speculã. vñ videat
cũ sapiente qm̃ vanitas vanitatũ et omĩa
vanitas. Nõ discurro ꝑ plurima qm̃ sapi/
da eoꝝ q̃ dicta sunt lectio / docebit de oĩbꝫ.
Addãm exꝑtus ꝙ nihil ferme q̃eti mentis
et cõtemplationi plus insidiosum. nihil ita
ꝑciosissime rei / tp̃is scꝫ cõsumptiuũ. nihil
postremo ꝑfectioni scholasticoꝝ aliũde ꝓ/
batoꝝ plus obuians. quemadmodũ collo
quia nõ solũ praua q̃ corrumpunt bonos
mores. sed illa etiam que sup̃flue diuq; ꝓ/
trahunt / aut sup̃ rumoribꝫ vulgo volitan/
tibꝫ aut sup̃ ludicris pluribꝫ / et ineptis fa/
bulationibꝫ aut sup̃ cõtentionibꝫ hominũ
in aduersa tendentiũ ⁊ sil'ibꝫ quibꝫ a mane
vsq; ad vesperam. ĩmo ꝓfundam plerunq;
noctem dies sensim atterit. ꝑ que dũ se ob/
lectauerint vel ignauie. vel indignationi /
vel fastidio suo mederi putantes. tristiores
et inq̃etiores ⁊ mẽte dissipatiores remane/
bunt Fallor si vnq̃ ascendet in montẽ dñi
in arcem cõtemplatiõis q̃ non ad vanilo /
quas huiuscemodi fabulatiões factus fue
rit sicut hõ nõ audiens / et sicut mutus nõ
ap̃iens os suũ. Et hoc bonũ / vñ in domĩo
glorior attulit matris cura / ꝙ huiuscemõi
cõfabulationes frequẽter sustulit / mihiq;
loqui et vacare passa est qm̃ rarus admođ
alius cũ q̃ mutuos miscere ꝑmones collibe
ret tanta moꝝ erat inter nos studioꝝ q̃ꝫ va
rietas. Prosunt tñ nec nego ꝓbatoꝝ viro
rum colloquia. q̃ ascensum cõtemplatiõis
et sue arduitatis. discrimina / suo labore su
isq; ꝑiculis exꝑti sunt Deniq; tertiũ. i. extre
mũ ex ꝑmis duobꝫ genitũ ac nutritum vbi
ꝑdicatio nũc inter paucos familiares / nũc
palam cõsummat vbi sumo ꝑe curiosuꝫ oẽ
et omne scandalosum ⁊ breui verbo q̃cq̃d
audientiũ caritatẽ edificare nõ hꝫ fugien/
dum reijciendũq; est. Ad qđ q̃ꝫta discretio
nis cautela sit adhibenda / pastorale vos
gregorianũ ꝑdocebit bñ valete tandẽ socij
et frẽs ꝑcipua caritate cõiuncti. bona faci/
te studia vr̃a ⁊ me or̃oibꝫ vestris cõmenda
tũ habetote. Superueniat mansuetudo ⁊
corripiamur. Finit.

Epistola missa studētibus

y Sequitur alia epi-
stola ab eodem cācellario missa eisdem stu-
dentib⁹ collegij nauerre parisieñ.

Ecce pario votis vestris/socij ⁊
fratres dilectissimi. Nup siqui-
dem ad vos vnam excogitatio-
bus meis litteris exposui. Hoc
bonū p̄cipue ꝯmonens. q̄tinus electioribꝫ
doctrinis vestrnm studiū insudaret. Neqꝫ
enim habetis necesse/instar virgilij in luto
aurū querere. aut ex sterilis doctrine petra
sugere mel oleūqꝫ de saxo durissimo. Sup
addidi colendū sic ītellectum esse. vt incul-
tus et arid⁹ minime desereret affect⁹ sed trā
siretis ī affectū cordis. Rescripsistis ista be
niuole vos accepisse. et vt tale aliquid plu-
ries agerē postulastis. Sic fiat. ¶ Accipi-
te rursus aliud qd̄ ex familiari vobiscū allo
cutōne/meum alleuet studium/quod ani-
mū īdignabundo luctu plenūqꝫ exoneret/
amaricatōnis bilem euomat. cui tamē vsq̄
quaqꝫ sua nō desit vtilitas. ¶ Olim pluri-
es sed noissime crebri⁹ atqꝫ ꝓfūdius/in q̄dā
ocio aduerse valitudinis mee/pia medita-
tōue recogitaui statū alme vniuersitatꝫ pa-
risieñ. matris mee/vt absentiā meā ab ea/
ego vnus ex filijs eius minimis/mentꝫ p̄sē
tia cōpensarem. Occurrūt animo multa sp
in ea preclaris laudib⁹ attollenda. Aspicit
quippe tanq̄ coruscus quidā sol spūalis/
ecclesiasticam machinā irradians. errorū
quoqꝫ tenebrosas caligines/sua nitenti pu
roqꝫ fulgore dispergens. Uidet insup q̄si
fluui⁹ ille paradisi/in quatuor ptes diuis⁹/
irrigās vniuersā supficiem terre. ¶ Sed
heu hic nihil apud nos ex omni parte bea-
tū. Ingerunt se rursus cogitatōi mee non
pauca lugubria/⁊ q̄ seuerā correctōis aut e
mēdatōis manū exigūt. q̄le ē illd̄ q̄ ꝯtētōse
opinionū atꝫ sententiaꝝ ptialitates quedā
illic nimis pertinaces pstrepūt. que et stu-
dium veritatꝫ interrumpūt plurimū. ⁊ totū
vniuersitatis corp⁹ actuosum inq̄etū et pa
rum modestum/et tumultuosum magis q̄ꝫ
sua req̄reret ꝓfessio/cōstituūt. Ab his inq̄-
etatōnū phas ꝯtētionū qꝫ fluatibꝫ veli vos
q̄ntum extiterit alienos effici Neqꝫ frustra
niti om̄es exupare conat⁹ impbos puerso-
rū. p̄sertim vbi ex altiori trahunt sue factio-
nis aut impbitatꝫ originem. Capite qꝫ di-
co. alioq̄n nūq̄ꝫ pax vobis. nūq̄ꝫ securitas
et studio vestro nūq̄ꝫ decēs tanq̄litas dōa
bit. Obsunt p̄terea ptialitates q̄dā affecta-
te./⁊ vincēdi ptinax animositas. psonarū
insup natōnum/vel p̄acceptio/vel cōtēpt⁹
Non enim sinunt ābulare ī domo dñi cuꝫ
ꝯsensu/p veritatis atꝫ charitatis iter. quod
cōmune/pacificum/et a talibꝫ expeditissi-
mum esse debꝫ Cum christo eni neqꝫ adue
na/neqꝫ scitha/neqꝫ barbarus. ¶ Alium z
subinde in christo cerno vniuersitatis stu
dio defectum et hunc q̄dē maximum. Iste
est circa iuuenum disciplinā in moribꝫ īmo
⁊ infundamētali primitiuoꝝ suoꝝ eruditi
one non mediocris defect⁹/aut error. agē
te hoc vt pl'imum nimis exuberāti pedago
gorꝫ multitudine. quoꝝ aliq̄ salua laude
bonoꝝ/⁊ absqꝫ cōtumelia cuiusq̄ꝫ dixerim
vel ceca ignorātia/vel segni neglientia. vel
questuosa maleqꝫ placēte adulatione: vel
inepta leuitate vel quod intolerabiliter pe
stifeꝝ est contagioso puersissime vite exē-
plo ip̄is suis scholaribꝫ noxij sunt. aq̄bꝫ nō
extirpāt malas inclinatōnum radices. sed
nutriunt ⁊ augmētāt. dum vl' corrigere eos
ne abeant extimescunt. vl' qꝛ religio pietas
qꝫ sordēt eis et suum indignum officio de
putāt talia suos edocere scholares. aut qm̄
verent ne docētes illd̄. qd̄ negligunt/inci-
dāt illud impperinm pueris etiam notissi-
mum/Turpe est doctori cum culpa redar
guit ip̄m. Sic adolescētie frena laxant. sic
eunt in ad inuētiōibꝫ suis/dimissi ꝓm̄ desi
deria cordis eoꝝ. ⁊ p vitioꝝ auia ruunt p̄ci
pites. Fiūt exīde cōtūeliosi. vagi. petulan-
tes īobediētes. ꝓni ad īimicicias inferēdas
impatientissimi ad illatas. irreligiosi prete
rea/nihil amplius a paganis d̄ christiana
religione pdocti. Postremo vt de q̄busdā
Judas apl'us ait Macule sunt. vel vt vul
gus loquitur sacci carbonum. alter alterū
pessimis modis maculantes. Sed et qua
les. domi sunt foris in ꝓmonibꝫ palam fa-
ciunt. vbi p sūma que ibi obseruanda erat
morum modestia/insolentissimis atꝫ incō
pescibilibus sibilatiōibꝫ. gestibꝫ ⁊ obmur
murationibus omnia cōfundunt et verbū
dei cū suo euangelisante probrose spernūt
impediunt. turbant. et obrūpunt Nec puū
existimandū est illud incommodū. quoniā
satis est scitum illd̄. Ar. Non parum refert
iuuenem sic vel sic assuefieri. Et qꝛ certe ex
non bñ morigeratis/et ex sinistre instructꝫ
adolescentibus/fiūt iuuenes/atꝫ viri post
modum/non tm̄ īutiles reipublice vniuer

sitatis. sed ipius etiaz totum corpus fedāt/ lacerant qz et in bonoꝝ ꝑniciem crudeliter seuiunt. Quid sane miraudū si ex discholis discipulis fiunt perniciosi doctores? Neqz gradus collatus adimit sed nequiciam auget potius ex supbia vel latenteem foris ꝓdit. Deniqz sicubi nutat fundamentuz doctrine/ideo qr ꝑpropere impfecte vel inepte collocatū extitit. qcqd amplioris sciētie supedificaueris vacillare minus qz habere solidi roboris necesse est. Hec in ipa meditatione mea video/et cōfundor plangor simul et luctu cōcutior. et vltra quid agam qualiter ve ꝓuideam/quibꝫ vtiliter conquerar non satis inuenio. Scriberem hec ipsis sigillatim pedagogis. sed immēsus eēm et apud eoꝝ plurimos nullū habeo mutue cognitionis seu familiaritatis cōmertium Scriberem ad omnes collectiue. sed videte ne stulto labore cōsumerer. qm̄ et paruitatis mee zelum plures eoꝝ more suo vl' irriderent vel ei succēserent/vel de ꝑsumptione culparent. Credite mihi amarissima est veritas. sed nescio quo pacto apud nullos eoꝝ amplius q̄z apud litteratos qui sapientes sunt in oculis suis. apud quos omīs vl' admonitio caritatiua / vel fraterna correctio cōtumeliose et vindicande deputat' iniurie. Postremo ꝑdicarem talia adolescentibus ipis. sed me absentem scitis/ꝛ ipi monitoribus asperi sunt vt Flaccus ait/atz ob vehementissimos passionū strepitus/ obsurderent veritati. Neqz verbis rudes erudiri pñt. stulitcia colligata est in corde pueri ait Sapiens. sed virga discipline fugabit illam. virga dicit non verba. Certi⁹ defectus acriter vrget animū qui nouit sb̄ortus nō paruo dedecore in vniuersitatis gloria maculā ponit. Pluries itaqz relatio fide dignoꝝ mihi tam ꝓpe q̄z remote degēti significauit deesse frequenter sermones ī vniuersitate. etiam dominicales ad cleruz qd̄ nup aliqd̄ monstro simile et pene intolerabile semel accidisse visum extitisset Cogor tum ex hoc/tum ex alijs quibusdā/illā deflere scissuram miserabilem ꝛ mutilationem luctuosam/partis non modice vniuersitatis ꝑisieñ. ꝑsertim a sacra theologie facultate. cuius scissure cām ꝑbuerunt illius de monte sono erronee temerarie ꝛ impie assertiones. Nolo putet aliquis me hoc loco iustificatiōem seu defensionē partis illi⁹ q̄ depulsa vel auulsa est/suscepisse. fratres ꝑdicatores loquor. Uiderint ipi quid egerīt ego enim fidenter ꝛ cōstanter affirmo condemnationē erroꝝ ꝑfati de monte sono rōnabiliter ꝛ catholice factā. que dum deferretur in romana curia. ego ipe baccalari⁹ cursor tunc existens cū ceteris ꝑcellentissimis atqz sapiētissimis viris ab vniuersitate legatis ꝑsens interfui. Sed nunqd q̄ cecide runt nō adijcient vt resurgant. quinetiam pia mater vniuersitas hec q̄ hactenus filijs irata est. nūquid tandem mīe recordabitur aut cōtinebit in ira sua mīas suas? Nūqd tot oues pascue sue si deliquerint aut errauerint/eternaliter abijciet? īmo etsi redire cōtemnerent. exemplū xp̄i pij pastoris imitandū erat vt quererētur. et pia quadam violentia ad ouile ꝓpriū obnitentes traherētur. q̄z to amplius dū id totis vt dicitur affectibus ꝛ votis expostulant ꝛ ꝑcant'. At videre mihi videor quosdam nō ꝑm scientiā zelum habentes qui mox obijcient Parati inquiūt sumus eos suscipe. pacem reformare. sed integritas fidei sed vniuersitatis honor. sed ipius demū indemnitas a laboribus et expēsis ꝑtermitti nequaq̄z pñt At uero non sic loquor vt talia iudicem negligenda. nego tñ illa tanta seueritatis animositate require debere/et ad viuum vt d̄r vulnus secari qd̄ in illo de sillana victoria dictum est. excessit medicina modū. Christiani sumus et in schola caritatis quotidie versamur sub illo qui ait. Discite a me qr mitis sum et humilis corde. Et Nisi remiseritis peccata ꝛc. Ergo nō tam qd̄ liceat ex iuris rigore/q̄z quid expediat exquirat'. Ceterum memoriter teneo/cur et qualiter ꝑmitus ab vniuersitatis cōsortio/via quadam indirecta segregati sunt fratres ꝑdicti Statutū enī ꝛ cōclusum erat vt omnis gradus et honoris in vniuersitate expers fieret/q̄squis nō iuraret tenere cōdemnatiōem sup erroribꝫ ꝑdictis ab vniuersitate ꝑus. de hic ab ep̄o ꝑisieñ fctāz Distulerūt hoc ager' baccalarij fratribus ꝑdictis tunc expediendis causantes se a supioribus suis licentitiam ab hmōi ꝑstationem iuramenti nec dū petisse vel habuisse. Ex hac origine neqz gradus neqz cathedram neqz sermones posterius adepti sunt. Audiui tñ expost aut omues aut plurimos eoꝝ ad ꝑfate conditiōis adimpletiōem ꝑsto fuisse. ꝙ si etiā nūc vellent nō viderētur penitus nō admittendi. Attenderent o vtinam omnes/ꝛ benigna

recogitione secum tractarent/ꝗta qual' ve
iactura spūalis est et fuit/toc hactenus ser/
mones/tot lectiones / tot salubres instru/
ctiones/in vniuersitate ꝛ alibi exide cessas/
se. ¶Quinetiam natural' pietas exigit vt mr̄
filio aberranti.et corpus mēbro egrotanti
cōpassione moueat. ¶Deinde considera dā
num ꝓpriuz in sermonibus.in ꝓpositionib
et alijs.tum audi monitionem metro com
prehensam ¶Si nō vis alijs pcere/parce ti
bi.nec loquar vexationes.opprobria ꝛ car
ceres.ab illis quos loq̄mur platas/q̄ tñ mā
suetos ꝛ benignos extimatores ad miseri/
cordiā velocius impēdēdam deflecterent.
¶Passa est ex aduerso fateor vniuersitas la/
borꝫ ꝛ expensarum damna plurima.ipa tñ
meo iudicio leuiter obliuiscenda aut cōtē/
nenda sunt,p cōmertio pacis.,p fraterna re
cōciliatione.,p reintegratione tante ptis ab
rupte.tñ mō fidei sua integritas.et vniuer
sitati suus honor ꝓmaneant vel fallor l' sat̄
est. ¶Exclamabunt fortassis ad hec pluri
mi eiusdem mecum esse snie.qñ pacis zela
tores aut sunt aut videri volūt. ¶Vereor tñ
dum ad excusationē ventū erit.quibus daz
eoꝝ nihil qō offerri possit ad reconciliati/
onem eius sufficiat/quin assidue calum/
nientur vel fidei vel vniuersitatis bono/
rem non seruari.ita demū neqꝫ recōciliatio
vnq̄/neqꝫ pax habebitur. ¶Ceterū nō sum
tam insolens vt vsurpem diffinire quo pa/
cto ea q̄ pdiximus fides scz ꝛ vniuersitatis
honor illesi manerent. ¶Hoc vnū apud me
persuasum firmiter habeo:posse ista etiam
de facili contingere.si ad hoc non dicā om
nes.nō dicam multi sed paucissimi de vni/
uersitate cum paucis fratrib recta integra
qꝫ volūtate operam dare voluerint Quod
si ex corde noluerint quicq̄d ora blanda lo
quantur/nulla via nullis pcibus/nulla ob
latione idipm valebit obtineri. ¶Cur ita ni/
mirum semp allegabunt hanc esse cām fidi
nec ex ea posse quicqꝫ remittere. ¶Quid igit̄
reliquum est mihi vt apud semetipm q̄s/
qꝫ redeat constituat ante cordis oculos lu/
ctuosam hanc scissuram cum pteritis incō
modis. ¶Videat diligenter et acriter ad re/
parandam hanc iacturam/qꝫtum facultat̄
aut gratie donum/desup acceperit tūc oīm
deposito cōtentionis studio inquirat pacē
et psequatur eam.hoc est qō nunc agere sa
tago.hoc est qō,p vice mea his inscripsi,of
fero ¶Porro qꝫtum,pficiam vel obero ꝓxi
sus in incerto fluctuat anim⁹/noui pub/
licos hoīm morez/noui qꝫta iudicioꝝ sn̄i/
arum qꝫ varietas/noui q̄ implacabiles in
domabiles qꝫ regnant in quoꝝdā cordib
affectiones/qꝫtum vigeat i eoꝝ lingnis ob
loquendi libertas effrenis q̄liter in opibus
psequendi bonos/feroꝝ licētia deseuiat.no
ui deinde quā paucoꝝ est bona ꝛ solicita fi
de que Jesu xpi non q̄ sua sunt querere.
¶Hec vt scripta studui nō in publicum.sed
ad paucos traducere q̄s pdesse nō obeē cō
fiderem. ¶Oblatrabant scio si ad quosdam
scripta hec delata fuerint ferentes indigne
īmo p scelere vel mutabilitate deputantes
q̄ pacem iacobitarum videar optasse aut p
ea verbum scriptum ve fecisse,sed libera vo
ce fatebor nec illud vnq̄ pudori deputabo
me nūc et ꝑus olim sp dū modeste volui vl'
optaui/reconciliatiōem īpoꝝ in medijs ēt
litib optauisse ¶Pereant qui de ma matris
aut mistici corpis feda mutilatione gloriā
tur/q̄ non sanationi studeant/sed medelam
querentibus crudeliter īrascūtur/et q̄ addi
uisiōz magis qꝫ pulcerrimā vniōem demo
niaca impietate pellūtur/quoꝝ psecutio si
ꝑgunt in pacificos vnitatis amatores fu/
ere spnende est.ꝛ generoso aīo sꝛtuz pede
calcāda hoc puiso ne dānosi⁹ inde nascat̄ i
vniuersitati vel republica scandalū /hoc ei
qō vehemēter ptimescēdū censeo magꝫ qꝫ
psecutiōem ꝓpriam. ¶Nunc ꝛ alias euitaui
palam dicere l' agere aliq̄ q̄ dicēda vel agē/
da suggerebat zelus meus/nisi mihi mētō
verax in eis et deuotus.vestrū igit̄ erit has
quales qꝫ lr̄as vel,pdere ve obtegere/dedu
cere rem ad q̄sdam qui extra sunt/vel penī/
tus omittere. ¶Attū quis scit si,ꝓpitius as/
pirabit deus/et dabit voci sue vocē ꝛtutis
ex hac rememorationis occasione/vt audi
entes audiant/ꝛ intelligētes intelligāt/ꝛp
bono pacis adipiscēdo/benigniori mente
laborent/hoc ē qō depcor/qō supplico/q̄d
p illū q̄ pax nr̄a est obtestor. ¶In quo bene
valete mei memores/in oīoibus vr̄is. scri
ptum Brugis.

Finit.

¶Incipit apologeti

ca siue rn̄siua venerabilis mgr̄i Johānis
de Gerson sacre theologie doctoris egregij
et cācellarij pisien.ad quēdā monachū do/
mus carthusie maioris querentez. ¶Utrum
licitū foret,p studio lectionis ꝛ exercitij spi

ritualis conuentum ⁊ ꝓlixitatem diuini officij dimittere. Et q̄ libri eēnt fructuosius frequētandi In qua q̄dē rñsiua p̄mo epl̄a ris p̄mittitur ꝓlogus/post subnectūtur decem ⁊ octo cōsideratiōes In q̄rñ p̄mis. xij. suadet̄ cenobitica stabilitas. ⁊ arguit̄ suspecta loci seu cōuentus mutatio p̄textu seu colore maioris q̄etis ⁊ ꝓfectus. In reliq̄s v̄o sex cōsideratiōib⁹ agit̄ de libris a monacho in diuino officio ⁊ regl̄arib⁹ obs̄uātijs cōtinue occupato frequentandis.

Gratia vobis et pax Si inimicos iubemur diligere/q̄to magis eosq̄ nos diligūt ī veritate et sinceritate salutis Nihil quippe ita debitū/nihil plus nature cōsentaneum uihil efficacius ad diligi q̄ redames si amaris. et ames vt ameris. hoc est enī amatoriū poculū Seneca teste/sine veneficijs sine carmine. s. Si vis amari ama. Durū idcirco videri potuit verbū illud vr̄e caritatis de me et ad me. quis ꝓhibet etiā non amantē diligere. sed fuerit hoc dictū licentia s̄monis amorosi q̄ legē nescit. nec se capit sepe. ¶ Veniā ad alia sup q̄b⁹ ilico rapuit aīm⁹ me stilo currēte cōsideratiōes videlicet aliq̄s annotate p̄ñtib⁹ ānexas Suppetebāt alie cōsideratiōes pl̄es sed lassitudo corpis ⁊ formido tedij cōpescuerūt scribētē. ¶ Sane suadeo p̄mū totū religiōis studiū transire in affectū cordis. nō tamen accipio ꝑ h̄ affectū q̄lēcūq̄ sed sanctum et castū Nā transibant illi de q̄b⁹ ps̄. loquit̄ ī affectū prauū. dū ꝓdijt q̄si ex adipe iniquitas eoꝝ Hz autor de spū et aīa/breuē interceteras magnas multas a laudabiles/cōsideratiōem istā. Affectus inq̄t q̄ est spontanea et suauis inclinatio ad aliud/triplicit̄ in nob̄ attēditur. s. in sup̄iori ꝑte rōis. ⁊ in inferiori ⁊ in imaginatione Si spūs nr̄ seq̄tur affectū p̄mū d̄r hō spūalis. si scd̄z d̄r hō rōnalis. si tertiū d̄r hō aīalis. Poteritis in originali si placet videre latius Item q̄ in epl̄a beati Bern. ad vr̄os frēs de monte dei. Fuit opinio celebris q̄ tota theologia nr̄a deberet magis cēseri affectiua q̄ speculatiua Rōem assignat vnus validaz. qr iubemur redigere oēm intellectū in captiuitatem in obsequiū xp̄i. Plus est igit̄ oīs ītellectus theologice ad cultū xp̄i ꝑ caritatē obsequiū q̄ ad speculandum maxime cuz finis legis sit caritas ¶ Rursum circa monitionē infra de lectura doctrinaꝝ Placet h̄ addere q̄ sermones mgr̄ales qui fiūt succīcte ꝑ distinctiones valde illuminant intellectū et sine labore graui demulcēt etiā affectū cū inspicit̄ s̄mo dei viuus ⁊ efficax duz ad modū loquētis et cōtinētis eidē se infūdit suauiter ꝑ ꝑticulas ordinatim. Habet̄ q̄z vberrim materia circa pene singula psalmoꝝ ⁊ alioꝝ diuinoꝝ v̄ba ꝓ exercitio meditationis Exēpli gr̄a. Beatus vir q̄ non abijt in in cōsilio impioꝝ. hic pōt assumi distinctio de beatitudine Item de viro Itē de abire Item de cōsilio. et ita de reliquis Demū nō est cōsiliū meū vt difficiles q̄ōes et ꝓfundas speculatiōes occupatus in assiduo d̄ino s̄uitio sibi assūet ītelligēdas vbi requirit̄ ociū maximū ac ingenij viuacitas cū dispositione vegeta cerebri/q̄eta et serena ne forte frenesis aut alia incurrant̄ incōmoda. Sufficiūt igitur tractatuli faciles ⁊ ad pietatem idonei Scriptum Lugduni Anno domini. M.cccc.xxvi.ix. Julij. per Joh. cancellariū ꝑisieñ/

Finit epl̄a.

Incipiunt cōside/ B

rationes ad ꝓpositū q̄s bñ cōsiderare debz religiosus in diuinis multū occupatus/ꝓ serenatione conscientie

Consideratio prima.

Religiosus ille cōsideret in p̄mis q̄ dei ꝓuidētia q̄ in sua dispositione non fallitur deduxerit ipsum ad ordinem celebrem et approbatū ī q̄ iā ita profess⁹ ē p⁹ ꝓbatōez solietā vt resilire fas ñ sit Faciat g̃ d̄ pia nccitate

virtutem gratuitam et meritoriam. qrdurꝫ est si cōtra stimulū calcitret Sacrilegiū q̄z si volūtatem suam rursus vsurpet/quaz in supioris sui vice dei resignauit manus.

Consideratio secunda

Consideret scdo ꝙ iam sibi viuendum est non ꝓpria sed aliena lege. nō ꝓpria sz aliena volūtate que tñ originaliter a sua volūtate ꝓcessit. Nō enim quispiam ad ꝓfitēdū cogebat Sequenda est igitur deinceps aliena volūtas non p̄occupanda. non docēda.

Tertia consideratio.

Consideret tertio dictus religiosus qm̄ deus bonoꝝ nr̄oꝝ nō eget. Ac ꝓinde melior est obīa q̄z victima Propterea censeri debeat ꝓregula generali/illud esse melius/illud pulcrius/illud nobilius/illud vtilius delectabilius et honestius/qd̄ est obīe ꝓximus. sit illa res in qua obeditur vilis. abiecta. turpis. inutilis. laboriosa. vana. stulta q̄z tñ libet inhonesta. solo peccato excluso. Exemplū habemus in dño nr̄o ihu xp̄o q̄ sacerdotali et regio genere ac spiritu ꝓpheticoꝫ insignis/nudis ābulabat pedibꝫ/aliisq̄z maxime humilitatis gestis se deiecit hāc existimans vt beatus Hiero. finaliter innuit summā nobilitatem vicz deo pr̄i obedire. Vñ et beata Agatha ꝑ iudicē suū inculpata eo ꝙ seruilem ꝑsonā ꝓpter xp̄i seruitium gereret. rñdet prudētissime theologisando dicēs Summa ingenuitas hec est. q̄ seruitus christi comprobatur.

Quarta consideratio

Consideret quarto ꝙ sicut in domo patris mei māsiones multe sunt/ꝛ vie multe ꝑueniendi ad eā/et in via dei s̄m qd̄ loquitur btūs Aug⁹ alius sic alius ibat Jōq̄z cōformiter iuxta apl'm In q̄ vocatione vocatus est ambulet De q̄ idem apl'us exemplum posuit alio in loco de varijsi veri corporis officijs. Quo exemplo ad ꝓpositum nullum accōmodatius esse pōe/si profunda cogitatione ruminetur

Consideratio quinta

Cōsideret q̄nto/ꝙ aduersarius nr̄ diabolus iuxta beati Petri verbū illo mane lectū in epl'a ad missam q̄ quo hec post meridiem scribūtur/tanq̄z leo rugiens circuit q̄rens quem deuoret. nō habet aūt efficati⁹ malignandi machinamentum q̄z si possit hmōi suadere displicentiā status sui iaz assumpti iam q̄z ꝓfessi. Et hoc facere conat̄ nunc sub velamine maioris vtilitatis in alia vocatione vt in p̄dicando. nunc sub figmneto quietudinis cōtemplatiue. nunc sub arrogantia scīe amplioris. nūc sub vmbraculo quasi omnia sint inutilia que agit in vocatione sua. ꝓsequēdo singula ꝛ annihilando Jeiunia/vigilie/ꝓlixitas cantus et horaꝝ solitudo grauis/ꝛ iuge silentium cū sil'ibꝫ sint ꝑ exemplo Subiungēs ꝙ deus solum inspicit cor. et corꝑalis exercitatio ad modicū vtilis est. Addendo vt quid deniq̄z ꝑditio hec. Poterat em̄ vngentū suum vt sibi videt̄ venūdari multo ꝛ nō sic d̄piret. Dicit hoc qñq̄z spūs seductor instabilibꝫ cellicis. q̄ se p̄sumūt idoneos ad docendū alios vt seducat ꝛ eos ita finaliter d̄cella salutis in mūdū ꝑditionis reducat.

Sexta consideratio.

Consideret etiā sexto ꝙ oīa suspecta sūt tanq̄z a demonio meridiano (qd̄ se transfigurat in angelū lucis) immissa et suggesta que loci vel ꝓpositi semel arrepti ꝛ suscepti mutationē ingerūt ꝛ suadent directe vel indirecte. p̄cipue nisi manifest⁹ sit in via quā ambulat positus obex etarne salutis q̄ poni tunc solū creditur/dum cum hac via ꝛ in ip̄a non stat salus.

Septima consideratio

Cōsideret septimo q̄z schola religionis valde distat a schola secularis inquisitiōis Dicebat hoc vnus fratrū meoꝝ alteri fratri suo et meo dū simul in ordine celestinoruz morarent̄ Frater. hec religio nō ē schola theologie vel ph̄ie sed xp̄iane felicitatis et discipline. nō venisti ad doctrinā et secularis scīe vanitatē sed ad disciplinā ꝛ humilis vite bonitatē Linq̄ qōes scholastic̄ viris q̄ erudiūt intellectū/tibi satis sint regulares nr̄e obs̄uantie que inflāmare sufficiunt tuū affectū. Et vere ita est et verissimū est quod dixit.

Consideratio octaua

Cōsideret octauo ꝙ viatores hic sum⁹ nō comp̄hensores Sit igit viator vt viator nec q̄rat hic ea in via que ꝓ p̄mio quesita debentur in patria. Comp̄hensio. s. diuinitatis sine fantasmatibꝫ et sine labore. vbi nec languor nec seniū ꝛc. Et dicamus cū apl'o Nihil iudicaui me scire inter vos nisi Jesum xp̄m ꝛ hunc crucifixū. Sufficiat hic nobis corporaliter ambulant ibus per corporalia/transire per fidem per q̄z

spem et caritatem in eterna. Et videamus tamdiu in speculo ⁊ enigmate q̃usq; veniat dies illa q̃ sponsus pascit ⁊ cubat in meridie claritatis eterue. qñ videbim⁹ eũ facie ad faciẽ sicuti est. et sil'es ei erimus.

Consideratio nona.

¶ Cõsideret nono q̃ in illa die p̃mi spãlis examinis nr̃i. et in die etiã examinis secundi seu nouissimi ⁊ general' nõ interrogabimur q̃tũ fuerit intellectus nr̃ acutus ⁊ eruditus. sed q̃lis fuerit affectus nr̃ ad dñz deum nr̃m. hoc ẽ q̃ simplex/ q̃ rectus/ q̃ pi⁹/ humilis et deuotus/ q̃ q̃ spontaneus et fidelis in dei seruitio. ꝑm eam vocatiõem q̃ vocat⁹ fuerit diuinitus. Hoc diligẽter pẽsabat q̃ dicebat Omnis cõsũmatiõis vidi finẽ. latũ mãdatũ tuũ nimis. Qd̃ quidem mandatũ certissime est caritas non cognoscendi vanitas

Decima consideratio

¶ Cõsideret decimo ip̃e religiosus ex p̃missis. ex q̃ omne studiũ suũ resolui dz in affectũ vt nihil studeat/ nihil legat/ nihil cãtet/ nihil meditet̃/ qd̃ nõ imediate [illegible] t mediate ordinet̃ ad inflãmatiõem affec[illegible]. qm̃ ĩ hac inflãmatiõe cõsistit sup̃mus apex theologie mistice. tradite ꝑ dionisiũ ac reuelate sibi ⁊ alijs ꝑ sp̃m sctm̃. sed neq; fugabunt̃ fãtasmata ꝑ studiũ. sed ꝑ desideriũ/ ꝑ affectũ scz nõ intellectũ. qm̃ necesse est intelligẽtez fantasmata speculari.

Undecima consideratio

E ¶ Consideret etiã vndecimo q̃ hec inflãmatio affectus nõ expectãda est ab homĩe. Propterea nõ suspiret ad hũc vel illum doctorẽ p̃sertim viatorẽ vt dicat felix essem ex cõuictu talis vni⁹ Suggestiões hmõi sepe sunt diabolice/ inducentes mentis ⁊ nõ nũq̃z etiaz corporis inquietudinẽ. Scio ꝑ experiẽtiam de quodaz ꝓfesso qui prius ardẽtis studij in secl'o de ꝓgenie ne dũ illustri sz et regali ɔquerebat̃ qualiter tẽpe suo nõ eẽt alter Hieronymus/ quẽ posset adire/ vt sic perueniret ex sua eruditione ad scientie ꝑfectionẽ/ q̃si scz nõ esset tẽpe suo doctor. etiam in ianuis/ qui sufficeret docere eũ. q̃si ẽt religionẽ intrasset nõ ad lamentũ sed ad documẽtũ. Recolo tristis q̃ dũ ego pia solicitudine dicerem me timere talẽ sciendi ardorẽ nõ fore ab instinctu bono. sed malo. rñdit ille indignabũdus mihi q̃ voluit et recessie Et o pijssime ⁊ terribilissime in cõcilijs sup̃ filios hoĩm dñe deus meus quo recessit quo abijt Utiq; heu paulo p⁹ factus est apostata sub specie q̃si artioris religionis. ĩmo tandẽ absq; omni verecũdie velo totũ religionis omnis habitũ abiecit Misereat̃ sui ĩmo et mei ac oĩm nr̃m deus Hmõi eteni par vel etiã maius ꝑiculum seclusa dei pietate imminere põt ceruicibus nostris. nisi a curiositate ⁊ vanitate sciendi plura q̃ oporteat caueamus. Sit hoc ĩductum nõ ad cuius q̃ cõtumeliam seu imꝓperiũ ꝓpitius sit mihi deus. sed oĩb; nobis ad cautelã ⁊ in exemplũ. vt nõ q̃ram⁹ plus sape q̃ oporteat/ sape cum sobrietate Et vt meminerimus illud ps̃. Dñe non est exaltatum cor meum ⁊c̃. ¶ Nota quõ paucis tangit execrabile factũ. f. Ja. de borbonio qui sub p̃textu ꝑfectionis ordinem celestinoꝝ reliq̃t et ad frẽs mĩores de obseruãtia trã sijt et paulopost miserabiliter apostatauit ad seculũ rediens et vxorem accipiens ꝓpter qd̃ crudeliter a ꝑntib; vxoris quã deceperat cũ roma rediret interfectus est tp̃e Martini pape.

Duodecima consideratio.

¶ Cõsideret. xij. ⁊ postremo iuxta p̃missa qualis exercitio sibi ante omnia tenẽda sit prima Et ĩueniet ꝓculdubio q̃ nihil sit p̃mum/ nihil sic p̃ncipaliter incũbit sic̃ hoc vnicũ vt scz seruitiũ dei adimpleat. Seruitium dei quippe ꝑsepe in regulis mõachoruz noĩatur ecciasticũ officiũ Deinde siq̃d tp̃is in residuo fuerit ordinet̃ hoc ad vacãdũ q̃tũ obĩa admiserit sibijp̃i/ post necessitates corꝑis que multe sunt. Hoc documẽtũ breui versiculo quidã cõplexus est dicẽs Fac opus iniunctũ/ deinde vacato tibi Cõsulo tñ vt ista vacatio sit taliter practicata ĩ deuotionis ocio. vt nõ reddatur inepta ꝑ lacrimas. aut alia lesiua corꝑis vel mentis exercitia ad ea que in cantando legendo et ceteris hmõi p̃ncipalius et p̃ncipalissime ex sctã obedientia incũbunt Dictũ sufficiat tantum de p̃ma parte. F

Veniamus nunc ad sex alias cõsiderationes scz de libris legẽdis seu frequẽtãdis ꝑ religiosum sedulo in seruitio seu diuino offitio occupatum.

Sequitur prima cõsideratio.

¶ Porro si pergat sedula curiositas aut vt mitius loquamur studiosa sedulitas

inquirere. qui vel quales libri sint frequē/tandi tali religioso sic instituto. sicq; astricto ad q̄lez sermo nūc currit pro admonendo ⁊ hortando/censeo rñdendum. Primo sub doctrina generali/qr nō omnes mouētur silr ex silibꝫ. Liber omnis fit historicus sit moralis. sit allegoricꝰ. sit anagogicꝰ. in quo plus repiet ad deuotiōez se moueri. legatur interim memoret et ruminetur. Ita tñ si ꝓbate sit autoritatis. Sup q̄ reeditū est opusculū de examine doctrinarū. Cui cōsonat libellus de laude scriptoꝝ.

Consideratio secunda.

Ceterū non est hec regula fixe data/nisi ꝓ hic et nunc. Qm̄ sepe variatis affectiōibus ꝓ varietate taz humoꝝ in corpe q̄ꝫ morum in mēte/ncc̄e est studia variari. ꝓna nimirū fastidio est nr̄a nutura/tpe huiꝰ mutabilitatis nr̄e. Obseruandū est nihilominus vt hec mutatio studioꝝ nō sit solūmō nauseātis q̄si stomachi cuiꝰ est mlta degustare ⁊ parū digerere sz veniāt ex mētꝫ ōlcū

Consideratio tertia.

Proinde q̄ꝫtū occurrit ꝓ hic et nūc ⁊ q̄ꝫtū ad exhortatiōem pñtē attinere videt. sūt narratiōes pr̄m ꝓut in libro vitaspatrum digeste cōtinētur bñ salubres qr pōt in q̄libet narratione pausa fieri dū vacat hora ex obia ad ꝓuitutū diuinū siue ad ad alia In sup(q̄ꝫq̄ꝫ mirer q̄ pacto id fiat)monēt ꝑ ceteris scripturis plus ea documēta q̄ veluti alterius ꝑsone sub tipo ingerūtur intellcūi ⁊ facile demulcent affectū cū q̄si ꝑsonā ipsam in mortuis litteris loquētē viuacit pñtem cū sua autoritate imaginamur. Consiliū cōsile sit de paribus piarum historiarū narrationibus.

Consideratio quarta.

Amplius si qō fiat de doctrinalibꝫ et nō de historiacis traditiōibꝫ veniūt ad aīm ꝓtinus aliq̄ q̄ memit idē aīmꝰ antea cōposuisse tāq̄ꝫ sibi familiariꝰ cognita. vtinā non vaniꝰ occurrētia q̄ qr ꝓ hic et nūc hēo ipse supecta. nō q̄dē de nō v̄itate sz de vane glie vera vanitate eadem ꝑtereo Sūt libri plures beati Bern. viri deuotissimi Et ꝑ ꝓtim epl'a eiꝰ ad frēs carthusieñ. de mōte dei Itꝫ sermones eius sup cātica canticoꝝ vbi loquitur tanq̄ꝫ religionē ꝓfessus et sicut expientia multa edoctꝰ Sūt insup moralia beati Greg. pape omni admiratione et veneratiōe atq; vtilitate ꝑclara. q̄ etiā ꝓ magnis et q̄ꝫtumcunq; magnis ingeniis sine seclusione tñ tardioꝝ qr singulis lac ⁊ mel mininistrāt sufficere pñt sua vbertate Sūt deniq; ad maiorē abūdantiā. imo supabūdātiam libri illius venerabilis Richardi de sancto Victore de. xij. pr̄iarchis de archa mistica Et q̄d laborarē ꝑ singula? Nihil ⁊ eni cōposuit nisi diuinū et misticū edoctus a ꝑceptore suo doctore celeberrimo Hugone de sancto victore Cuiꝰ opusculū de oratiōe qd incipit Quo affectu q̄ve studio ⁊c. superat omnem laudem.

Consideratio quinta.

Subinde nescio si ꝑcipuus inter om̄s numerādus sit Eustachius. ita eni nomen istud suū vulgatū Bonauen. videor posse tradere. Ille eni singulariter inter oēs doctores catholicos pace oīm salua/videtur idoneus ⁊ securissimus ad illuminandum intellectum. et ad inflammandum affectū. Cuius opuscula duo. vt lecturam ⁊ alios tractatꝰ eiꝰ interim ꝑtereā tanta sūt arte cōpendij diuinitꝰ cōposita vt supra ipa nihil breuiloquiū noto et itinerariū In q̄bus ꝓcessuz ē duabꝫ vijs cognoscēdi deū Primꝰ nanq; hoꝝ duoꝝ tractatuū. ꝓcedit a ꝑmo ꝑncipio qd deꝰ est vsq; ad alias veritates sub deo creditas ⁊ habitas Alius ecōtra ꝓgreditur a creaturis ad rreatorē ꝑ sex gradꝰ scalares vsq; ad anagogicos excessus Quilz sint difficiliores ⁊ rariores. dz tñ oīs xp̄ianꝰ ad illos aspirare qm̄ theologia tal' mistica ꝓprie ē xp̄ianoꝝ Que et ꝓpiciāte et reuelante spū xp̄i Jesu facillima est sup omnia et vtilissima sed abscōdita a sapiētibꝫ et in oculis suis prudētibꝫ et ipsis pene inaccessibilis et impossibilis. iuxta eiusdē dñi saluatoris diuinam sententiam qua ait Cōfiteor tibi pater ⁊c.

Consideratio sexta.

Confiteor itaq; et ego in insipiētia mea ꝓ cōclusione rñsiue epl'e ne vltra in lōgū vergat q̄ꝫ a. xxx. annis ⁊ āpliꝰ citra volui hr̄e familiares mihi ꝑdcōs tractatulos sepe legēdo. sepe ruminādo. ēt vsq; ad v̄ba ne dum sn̄ias Et ecce hac etate h̄ ocio velut ad votū vix ꝑueni ad iitiū gustus eorūdē. q̄ ⁊ repetiti sp mihi noui fiūt ⁊ placēt iuxta illud flacci de poemate l' imagine ꝯpositꝫ elegāt

Decies repetita placebit. Allegauerim cõ modius grauius dignius et verius illd̃ de sapientia quã ille describit qui ait. Nõ habet amaritudinem cõuersatio illius nec tedium conuictus eius sed leticiam et gaudium. Sicut quoq; ipa eadem sapiẽtia se collaudans dicit. Qui edunt me adhuc esuriunt. Et qui bibunt me adhuc sitient. q; scz in edendo saturitas est ne quid desit. et ĩ desiderio auiditas manet cõtinua ne fastidiũ sit. Uñ etiam fruuntur inquit ꝓsa nec fastidiunt quo frui magis sitiunt. ¶ Hec ad satisfaciendũ scriptis caritatis vestre dicta licet satis cursorie sufficiant. Finit

D Frater fratri. Gratia et pax.

¶ Ex verbis tuis iudicaberis notat xp̃us Et q̃ in verbo nõ offendit hic ꝑfect⁹ est vir Sed cũ linguam hoĩm/nemo domare p̃t. quid cõsultius q̃ꝫ tenere silentiuz/mihi qd̃ necessitas vel pia cogit vtilitas rumpere. Est sup hac re fructuosum de silentio capitulũ in summa de viciis ꝑte vltima relegat̃ Hoc ideo frater p̃miseri q; vix euenit mihi inire cũ aliquo colloquiũ. qui peniteat me aliquorũ Et q̃d ꝓfecerim alteri sum ignorans q̃d autem obfuerim mihi recognosco ꝓpterea conor indies dño ꝓpitio mecũ morari. Et si dandum est consilium malo per scedulam q̃ꝫ ꝑ linguam respondere Uideor enĩ mihi responsionẽ securiorẽ ꝑ h̃ dare ¶ Ceterum super mõ studendi/multi multa scripsere. Summa de v̄tutibus tractiue de prudentia colligit vtiles doctrinas Notantur insuper aliqua pro theologie mistice que stat in affectibus acquisitione. ꝑticulares industrie duodecim ꝑte scd̃a. ꝑncipali de theologia mistica que nũc penes vos habetur. Tanguntur subinde nõnulla in tractatu de laude scriptorũ vbi fit mẽtio de dicto beati Bernardi q; querc⁹ et fagus docuerunt eum. Habetnr a Seneca specialis super modo studendi epistola. Dicit inter cetera q; fastidientis stomachi est multa degustare/et q; peregrini habent hospicia mulca/sed paucas amicicias. sic semper ingerentes animum grauant non nutriunt/quia nec ruminando conterunt/nec digerunt meditando Scripsit deniq; venerabilis Hugo didascalicon. i. mgr̃m docentem discipulũ. ¶ Nunc aliqua q̃ religiosum respiciunt cursim et punctatim vt occurrunt annotaboiiuxta circũstantias a philosophis et theologis positas Recogitetur ꝑmo quis sit ille qui studet in ꝓfessione et statu in ingenio et etate. Recogitet ipse cur studet. i. quo fine. Nam finis ẽ in moralibus ꝑmum/quasi ꝑncipium ꝑmitus/et ꝑncipaliter intendendum ꝑm cuius exigentiam debent alie circumstantie moderari vt tertio sciat quid sit illud quod studz quarto tempus. quinto locũ. sexto cuz quibus et ad quos suum applicare studiũ licz decz ⁊ expedit. Alioqui si desit moderatrix discretio/ponderans istas circunstantias non institutio sed destitutio non instructõ sed destructio subsequũtur Et q; paucorũ valde est ꝑfecta discretio ꝓpria datur in religionibus aliena per obedientie votum qd̃ qui deserit nec obseruat satagens ꝓpria voluntate que sibi nulla debet esse regere se/nihil mirabile si currens incurrit et offendit Scitum est quid Bernardus dicit de talibus q; nullum machinamentuz efficatius habet demon ad seducenduz q̃ꝫ si modum in feruore bono faciat p̃tergredi Deniq; de tali dicit Climacus Qui sibi dux esse vult spreto duce ꝓprio q; non iam indiget demone temptante quia factus est sibi demon. Regulet igitur obedientia studium eius qui obedientiam professus est. I

¶ Postremo frater rogo te/rogo et illos q̃bus h̃ pauculũ cõicare decreuerꝫ vt aptꝫ interioribꝫ oculis retorq̃ant illos ad priores collocutiões/et acriter diiudicẽt si frequenter plus inuenerint ea q̃ mihi cõtingere fateri nõ erubesco Et vt interim sileamus detractiones iras zelũ murmurationes amaras q̃lia nemo nescit esse criminalia/ꝑpendant fabulationes ineptas faciliter immisceri cachinnos scurrales nugas rumoruz volatiliũ sensim effluere/q̃d q; surrepũt mẽdacia: celãda pãdunt̃ temeraria fiũt in absentes iudicia cum silibꝫ incõmodis interq̃ volat interim tꝑs irreꝑabile Et aĩm⁹ q̃ fe talibꝫ nisus ẽ oblectare remanet inanis sterilis vanus tristis ⁊ ad seriosa necessaria q; lãguidior ⁊ ineptior sibiq; displicẽs g̃uis ⁊ penitẽs Magnuz ẽ crede mihi magnum ⁊ p̃ciosum ocij talẽtum q̃ q̃ vtit̃ mltiplicato fenore manipl̃os iusticie cũ exultatione reportabit/q̃ v̄o male ⁊ inerter illd̃ dissipauerit. dispdet illũ de⁹ ẽt ĩ h̃ secl̃o. Sũma eniz malicia est ocium iners. ait Barnardus.

Et desideria occidunt pigrum/desideria ī tellige non ea sola que palam improba sūt et scelerata. sed que specie boni se velant et palliant. vt sunt desideria edificationis et correctionis aliorꝫ. sciendi quoqꝫ plurima ad expulsionem tenebrarum intellectus. sꝫ euenit ꝓfecto deterior obscuritas ex curiositate quā qui sequitur ponitur in numero talium quales loquitur apl'us verbosas curiosas semper discentes et nunqꝫ ad scientiam veritatis venientes sunt cribro in aq̄m merso simillime. sunt vas plenum rimarū qd̄ hac illac effluit/nec sapientiam continebit/maxime dum nō obseruant illud vulgati autoris. Tabulis sup̄ma notato. Bn̄ vale frater carissime ¶ Scriptum hoc mane mercurij Lugduni breuiori prorsus spacio temporꝫ q̄ꝫ icio sit ad vos et redicio vtinam fructuosiori/scio ꝙ mihi min⁹ ē molestuꝫ. Tu quoqꝫ fac simile/si tempus postulat aut res. ꝛc̄.

Johanannes cancellarius ꝑisiensis

K Admonitio quedam breuis et necessaria. quō caute legendi sunt quorundam libri ꝓpter errores occultos venerabilis magistri Johan. de Gerson.

Prohemium

Quia vnum est necessarium optimum et eternū sufficere debet q̄renti bonas margaritas vt tandem inueniat vnā/ꝛ venditꝫ oībus comꝑet eam. Hec me cōsideratio permouit sepius facere orōem in mari ꝛ ī aq̄s multis sacre scripture nominatim hodie p̄ma octobris anni. M.cccc.xxv. dū ꝑscrutatus scripta. Hubertini/relegēdo q̄d super illud canticū Simeonis Nūc dimittꝫ seruū tuū dn̄e/notauerit/apparuit mihi sic̄ et alias aspectu ꝑfunctorio/grande nimis et ꝓfundū q̄ddam super meditatione Jesu xp̄i ꝛ pacis sue misterio. Et dū magꝫ ꝛ magis introrsus aspexi/singulaqꝫ notaui manifestarūt se vulpes ꝑuule/q̄ demoliuntur vineas maxime dū vinea floruit. ¶ Fuer̄t tp̄e Hubertini illius hereses aliq̄ radicē accipiētes ab abbate Joachim/et cōsequenter pullulātes in spuria vitulamina diuersorꝫ errorꝫ/etiam ꝓchdolor vsqꝫ ad tp̄a nostra. Unus error et p̄ncipalis fuit de suscitatione ꝛ publicatiōe euangelij eterni Fingens ꝙ sicut pater habuerat suam legē tp̄e Moysi et legis scripte/Filius vero tēp̄e legis gratie ꝛ euāgelice. Ita sp̄ūssanctus legem inspirarꝫ cōsummatam sub pauꝑtatꝫ legis euāgelice. sicut exp̄sse notare videtur dictus Hubertinus expositione dicti cāntici Nūc dimittis ꝛc̄. ¶ Fuit alter error de lege vel sp̄ū libertatꝫ sub q̄ begardi ꝛ begarde nefanda ꝛ abominabilia ꝑpetrarūt facinora. Ponit error iste ꝙ aīa ꝑfecta reducta cta in deū/ꝑdit suū velle. ita ꝙ nihil hꝫ velle vel nolle/nisi velle diuinū/ quale habuit ab eterno ī esse ideale diuino Quo adiecto dicūt se cōsequēter posse agere quicq̄d carnalis affectio deposcit sine peccato vel crimine cū non habeant velle et nolle Diuersificatur aūt modus iste qm̄ sufficit aliquibus vt sub deo solo suā totaliter vel tl'r abnegent volūtatem In q̄ abnegatione dicūt summā cōsistere ꝑfectiōeꝫ ¶ Sunt alij rudiores idiote et simplices q̄ seducti ꝑ astutos faciūt hāc subnegatiōem ꝓprie volūtatis ꝑ modū ꝓfessionis ꝛ obedientie in manibꝫ suis. Qua facta ꝓmittunt astuti tales et ꝑuersi ꝙ amplius peccare neq̄unt/sub q̄ p̄textu ꝑpetrant innumerabiles nec referēdas abominationes. ¶ Fuit alter error ꝙ hō ꝑfectus nullā curam debet habere de rebus humanis quōcunqꝫ vadant/ īmo nec de seip̄o si damnet̄ vel saluet̄ sed in omnibꝫ et singulis diuinam expectare volūtatē dꝫ/ et in illa cōplacere siue saluet siue damnet. Quia etiā q̄cq̄d velit volūtas dei fiet. Habet error iste ramos plurimos pullulantes ex dictis apl'i. Augustini et sil'iū male intelligētes sup̄ p̄destinatione dei ꝛ sue ꝓuidentie infallibili infirmitate. de q̄bus nō ē hic scribendū ꝑ singula. ¶ Suffecerit igitur ad p̄sens cōmonuisse lectorem p̄dicti Hubertini sicut et aliorꝫ extranea tradentium sub specie subtilitatis vel excellentis dogtꝫ ꝙ omnia regulet ꝛ examinet iuxta veritatē euāgelicam. et doctores cōiter aꝓꝓbatos. alioquin nouerit se ꝑiculis maximis errorꝫ et heresum ꝓximum fore ¶ Deniqꝫ nuper sup̄ hac re compositum est opusculū de examinatione doctrinarum. et aliud sup̄ doctrina Raymūdi lulli Et qui de singul' erroribus cum originibus suis particulares vellet facere tractatus nusq̄ꝫ finis Scripta sunt insuper dudum aliqua sup̄ libro q̄ dicitur Climacus de triginta gradibꝫ ꝑfectionis cuius radix est error stoicorꝫ ponētium virtutes esse īsensibilitates. s. ad nihil

passionabiliter affici/ ꝯtra illud apl'i tam generaliter expertũ Sentio aliã legem in mẽbris meis ꝛc. vnde etiã reperiunt̃ ĩ doctoribꝫ theologie qui subtiles ꝛ ꝓfundi nominati sunt quedã positõnes min⁹ sobrie vt ꝙ de⁹ vult ꝛ facit nos peccare. Q, in ordine ad deuz om̃ia necessario veniũt/ ꝛ ita necessario peccam⁹. Q, diuina voluntas pri⁹ vult res esse q̃ꝫ su⁹ intellectus indicat eas fore. Q, in eodẽ instanti temporis. licet nõ nature duo ꝯtradictoria simul possunt stare. Q, multa sũt eterna p̃ter deum Q, quicq̃d intellect⁹ cognoscit vniuersaliter vel abstractiue vl' precisiue/ habz correspondentiã talẽ in re/ sicut in deo dũ p̃scindit intellect⁹ sapientiam a bonitate. ꝛ ita de reliquis quoꝝ plura damnãda articuli parisiẽses ordinauerũt.

Finit

Tractatus de distinctione veraꝝ visionũ a falsis magistri Johannis de gersonno Cancellarij parisꝭ.

2 Nuper vnã ex lectionibꝫ meis/ sup̃ ñ esu carniuz apud ipsos carthusienꝭ recensui eisdẽq̃ trãsmisi. Nũc aliã quandã sil'r recẽsens/ tibi germane frater mitto. Hec lectio generali quodaz tropo aperit quẽadmodũ numisma veꝝ diuine reuelatõis/ a falsato denario dyabolice illusionis secerni p̃t. ne fallat nos angel⁹ sathane p̃ trãsfigurationẽ sui in angelũ lucꝭ. sz ꝓbem⁹ spũs si ex deo sũt. ꝛ qd̃ bonuz est obediẽtes apl'o teneam⁹. Hec doctrina et si cuilibet xp̃iano vtilis est/ viris tñ religioni ꝛ ꝯtemplatõi dedicatis/ qualẽ te pr̃ celestis elegit/ saluberrima ĩmo necessaria iudicat̃. Bñ vale frater cordis mei/ in eo q̃ te iugiter custodiat ꝛ in q̃ bñ valere p̃res ꝛ fratres tuos celestinos vehemẽter exopto. cõmendãs me orõibꝫ eoꝝ. atq̃ ea q̃ tibi deputo volẽs esse ip̃is cõmunia/ vtinaz et vtilia fiãt. Hec aũt lectio sic habet.

Fuit Johãnes baptisans ĩ deserto. In hac ꝑticula cõmẽdatio Johis p̃cursoris ex tribus oñdit̃/ ex fama p̃ nomẽ exp̃ssa. ibi. Fuit iohãnes. glosa. gr̃a dei. A gr̃a incipit. nc nominari solẽt nisi famosi Scdo ex sua opatione ꝟtuosa qꝛ dicit̃ baptisãs. Tercio ex loci ꝯgruẽtia. in deꝭto. Circa nomẽ videre est ip̃m reuelatũ fuisse celit⁹ ꝭm historiã Luc̃. i. scriptã. Et nõ est hec mediocrꝭ laus hr̃e nomẽ qd̃ p̃ angelũ. ꝛ talẽ angeluz q̃lis est gabriel/ os dñi/ noĩauit. Cõcludit̃ nãq̃ mirabil' vite ꝑfectio futura/ ex p̃nuncia seu p̃saga miraculosi noĩs assignatõe. alioquin frustra fieret in nomĩe miraculi opatio/ si nõ in re ip̃a aliq̃d magnificũ sup̃q̃ naturã excelsũ designaret. Sz insurget statim curiosus inuestigator. ꝛ q̃ret q̃ pacto scit̃ hãc p̃nunciatõez noĩs isti⁹ fuisse angelicã pl⁹ q̃ꝫ illusionẽ dyabolicã. Etenim angel⁹ sathane ꝭm apl'm trãsfigurat se nõnũq̃ꝫ ĩ angelũ lucꝭ. Ista est dubitatio q̃ in nouissima lectõe est tacta/ ꝛ dilata ad tp̃s alteꝝ/ q̃ petit artẽ discernẽdi reuelationes angelicas/ ab illusionibꝫ demoniacis Quocirca dicam⁹ ĩ p̃mis sic ꝟa religionis assignatio/ p̃ sophisticas ꝛ fallaces hereticoꝝ argumẽtatões impugnat̃. sic permendaces angelos miraculoꝝ veroꝝ. sanctaꝝq̃ꝫ reuelationũ autoritas/ factis q̃busdã sophisticis ꝛ magoꝝ p̃stigijs q̃rit̃ infringi. h̃ dicit Petr⁹ apud clemẽtẽ ĩ itinerario suo. Cur ita: q̃ten⁹ p̃ h̃ abducant̃ hoĩes a spũalis veritatꝭ cognitõe q̃ p̃ miraculorũ aut reuelationũ media tradita ẽ/ qñ ad falsitatẽ sil'ia vident̃ introduci. Dicam⁹ p̃terea qm̃ nõ est humanit⁹ regula general' vl' ars dabil'/ ad discernẽdũ semp̃ ꝛ infallibiliter/ q̃ ꝟe sũt ꝛ q̃ false aut illusorie reuelationes. Tũc em̃ nõ haberet̃ solũ fides d̃ nostris ꝓphetijs/ ꝛ ꝯsequẽter de tota religione/ sz esset euidẽtie certitudo. Nã q̃ sciret euidẽter aliq̃d esse a deo vl' ei⁹ angelo reuelatũ/ sciret ꝓfecto aliter q̃ꝫ p̃ solã fidez illud esset veꝝ. Quẽadmodũ si q̃s haberz scientiã clarã de dissolutõe fallaciaꝝ ꝛ argumẽtationũ ꝯtra veritatẽ fidei peccãtiũ eandẽq̃ꝫ impugnantiũ. haberet vtiq̃ꝫ noticiã nõ tm̃ certã ex fide/ sz ex demõstratõne de fidei articulis euidẽter. Cõstat igit̃ nõ esse querẽdũ a catholico vt sibi fiat elucidatio p̃spicua ꝛ euidẽs de p̃nunciatõe huius noĩs Johẽs facta zacharie/ q̃liter ꝓbabiliter sciet̃ esse reuelatio angelica De h̃ eĩ fides est ꝛ nõ sciẽtia. Et sic nõ oĩm est fides ꝭm apl'm/ sz est donũ dei/ sic nõ oẽs verã a

falsa reuelatõne secernũt. sz aut verã sper/
nunt/ꝛ fallã amplectunt. vel sacrilega im
pietate ꝛ incredulitate/talia negant repro
bãt ꝛ ptemnũt. Nihilomin⁹ alia est que
stio ꝙliter ꝑsuppositꝫ eis ꝙ fidei sũt/cogno
scere nos fideles poterim⁹/ꝛ ꝑm doctrinã
Johãnis ꝓbare spũs si ex deo sũt ne falla
mur. Et i hãc ꝙstionẽ sciẽs incidi ꝓpter il
lusiones plurimas ꝙs nr̃o tpe cognoui cõ
tigisse. Et etiã in ꝟ senio seculi. In hac ho
ra nouissima/in ꝓcursione antixp̃i/mũd⁹
tanꝯ senex delir⁹/fantasias plẽs ꝛ illusio
nes somnijs similes pati habz. ꝛ multi di
cent. ego sũ xp̃s/ꝛ recedẽtes a veritate cõ/
uersi ad fabulas seducẽt mlt̃os. De mult̃
ia audiui/ꝙꝯ ꝙlibet sibi reuelatũ esse ꝑ cer
to iã habebat/ꝙ erat futur⁹ papa. Inter
ꝙs quidã bñ lr̃atus ꝛ famosus/ꝟ etiã ꝓpa
manu i scriptis ꝙ legi reliꝗt/ꝛ argumẽtis
ꝓiecturisꝫ plurimis asserere conatus est.
De alio silr̃ lr̃ato/ꝑ relationẽ accepi. ꝓmo
ꝑsuasũ esse sibi ꝙ foret papa. debinc anti/
xp̃s saltẽ ꝑcursor antixp̃i. nouissime vt se/
ipm perimeret instigat⁹ est vehemẽter/ne
videret tm̃ afferre nocumẽtũ ppr̃o xp̃iano
Tãdẽ ꝺo miserãte ad saniorẽ mẽtẽ ꝓuers⁹
ista de se scripsit ad eruditionẽ ꝛ cautelaz
alioꝝ. Porro de alijs mult̃ in religione ꝛ
austeritate vite ꝓstitutis. incredibilia fere
sũt ea ꝙ idoneis testib⁹ referẽtib⁹ agnoui.

Si veniat igit̃ aliꝗs ꝙ se reuelationem
habuisse ꝓtendat quẽadmodũ zacharias
ꝛ alij ꝓphetaꝝ cognoscunt̃ ex historia sa/
cra recepisse/ꝙd agem⁹/ꝙ pacto nos habe
bimus. Si statim negem⁹ oĩa/vel irridea
mus/vl̃ inculpem⁹ videbimur infirmare
autoritatẽ diuine reuelatõis ꝙ nũc vt oliz
potẽs est. neꝯ eñ man⁹ ei⁹ abbreuiata est
vt reuelare nõ possit. Scandalisabim⁹ ꝑ
terea simplices dicẽtes ꝙ ita de nostris re
uelatõib⁹ ꝛ ꝓphetijs poterũt esse calũnie/
ꝛ censendo erũt fantasie vel illusiones Te
nebim⁹ ergo mediũ. ꝛ ꝑm apl̃i Johannis
documentũ. Nõ credem⁹ oñi spiritui/sz
ꝓbabimus spũs si ex deo sint/ꝛ obediẽtes
apl̃o ꝙ bonũ est teneamus. Erim⁹ siẽ nu
mularij seu campsores spũales/ad soler/
ter ꝛ acute examinandũ numisma ꝑciosũ
ꝛ extraneũ diuĩe reuelatõis/ne forte demo
nes ꝙ monetã quãlibet diuinã/ꝛ bonã ꝙm
libet falsare satagũt/subintroducãt ꝑ ꝟa
moneta ꝛ legitima falsatã ꝛ reprobã. essz ꝟ
in detrimentũ nõ mediocre eccl̃iastici fisci
vel erarij/seu thesauri imperialis dei. Et
tanto ampli⁹ ꝙꝯ to moneta ꝑciosior est ꝛ ra
rior/quẽadmodũ sunt act⁹ virtutũ heroi
caꝝ/atꝯ supnaturaliũ visitationũ. Tan/
to igit̃ vigilantior adhibẽda est ad discer/
nendũ cautela/quãto essz iactura damno
sior. Et qñ similitudo hec satꝫ idonea
est ad id palpabilius ostendẽdũ qõ intẽdi
mus/ꝑsequamur eã dicẽtes. Primũ. ꝙ ex
aminator hui⁹ monete spũalis/debet esse
theolog⁹/arte pariter/vsuꝯ peritus. non
ꝙles sũt ꝙ semꝑ addiscẽtes nunꝯ ad sciẽ/
tiã veritatis pueniũt. ꝙles garrulosi/ꝟbo
si/pterui/ꝓtẽtiosi. moribꝫ deniꝯ pessimis
dediti/ꝛ plus ad epulas vanaꝯ gustu di/
scernẽdũ/ꝯ act⁹ suos dñudicandũ indu/
strij ꝛ seduli/quib⁹ oñis sermo de religio/
ne fabula est siue onus. postremo quicꝗd
lingua magniloqua oñdit/vita ꝙ mentiri
nescit ꝓtradicit ꝛ blasphemat. Caput tales
numularios noua ꝙlibet moneta diuine
reuelatõis sic incognita est ꝛ barbara. vt
cõfestim ad se deductã. cũ grandi cachin/
no ꝛ indignatione reñciãt irrideãt ꝛ accu/
sent. Alij sunt/nec nego/ꝙ ex aduerso ĩ op
positũ ruunt viciũ/ꝙ superstitiosa etiã ꝛ va
na ꝛ illusoria deliroꝝ hoiz facta ꝛ somnia
necnõ egrotantiũ ꝛ melancolicoꝝ porten/
tuosas cogitatões/reuelationib⁹ ascribũt
Istis leue coꝛ nimis ad credendum/alijs
nimiũ intractabile ꝛ asperuz esse vides/
scio certissimũ esse ꝙ aput Hasonẽ scribit
medio tutissim⁹ ibis. Est autẽ moneta
ista spũalis reuelatõis tanꝯ aurea/in qñ/
ꝯ principaliter examinãda. s. in pondere.
in flexibilitate/in durabilitate/in ꝓfigura
tione/ꝛ in coloze. Et ꝟ ꝑm quinꝯ ꝟtutes
ex quib⁹ sumit̃ argumẽtũ monete spũalis
legitime. Humilitas dat pond⁹. discretõ
flexibilitatẽ. patiẽtia durabilitatẽ. veritas
ꝓfigurationẽ. charitas dat colorem. Has
quinꝯ ꝟtutes legim⁹ Mariã habuisse in
angelica reuelatõe sibi facta. silr̃ in zacha
ria ꝛ elisabeth cõcludunt̃ extitiste ex serie
euãgelij Luce. dñi Johãnis nomẽ fuit re/
uelatum.

Taꝯ quo ad primã ꝺitionez
si cognoueris aliquẽ ꝙ ꝑ sup/
bam curiositatem ꝛ vanã lau/
dem atꝯ ꝑsumptionẽ sanctita
tis/cupid⁹ sit habere reuelatões insolitas
ꝙ se dignũ istis reputet/qui in talib⁹ de se
narrandis gloriabund⁹ delectet. scito qñ

illudi mereꝛ. Necꝫ magnipendas si aliq̃m habuisse reuelatione iactãter affirmet: de est em̃ pond⁹ humilitatis. Preterea ō sanctis patrib⁹ habem⁹ narratões plurimas sup tanta humilitatis obseruatõe cõposi tas. Quidam ex patrib⁹ demon apparuit trãsfiguratꝰ nõ solũ in angelũ lucis/sed in xp̃m dixit se ad ℔ venisse in mundũ/vt ab ℔ patre videreꝛ z adozareꝛ. Cogitabũdus aliq̃diu mãsit sanct⁹ ille pater/instar ma rie virginis/z cogitãs qualis esset ista sa lutatio. Dicebat intra se. Nunq̃d nõ ado ro quotidie xp̃m. q̃d sibi vult talis appa ritio. Et ad humilitatẽ ilico ꝓfugiens ait ad demonez. Vide ad quẽ mitteris. Non em̃ dignus sum hic videre xp̃m. Quõ di cto tam humili demon ꝓfusus z pudibũ dus abscessit. Ali⁹ pater clausit oculos in re simili. Nolo inquit videre xp̃m in terꝛ illũ in celis videre ꝓtentaboꝛ. Et beatus Martin⁹ ex supbo demonis ornatu/fal sitatem loquele dyabolice/q: se xp̃m dice bat agnouit. ¶ Est igit̃ hominib⁹ saluber rimum consiliũ ꝓtra tales demonũ illusi ones põdus humilitatis obseruare. se re putare itellectu pariter z affectu indignis simum/qui sup alios homines reuelatio nem accipiat. qui pre alijs a deo mirabili ter visiteꝛ. Et si que talia p̃ter solitũ eueni re circa eum ꝓtigerit reiciat a se cũ sancto humili verecundoq̃ pudoꝛe. Deputet ta lia vl̃ lesioni ppꝛie fantasie/z se habere ali qõ simile freneticis z maniacis aut melã colicis reformidet. Vel caueat ne ꝓpter enormitatẽ p̃cedentiũ peccatoꝛ/datus sit in reprobum sensum vt talib⁹ illusionib⁹ seducat. Si talia sint dyaboli machina/ menta seu tentamenta ex humilitate hu iusmodi euanescẽt. Aut si velit de⁹ q̃ hiꝛ tolerandis exerceat/nõ nocebũt. Si vero sit diuina reuelatio non ficta/humilitas pie renitens/magis p̃parabit locũ ad ipsi us susceptionem z audire merebit/amice ascende superi⁹. quãto i loco plus infimo recũbere conabit. Habes in exodo/quoti ens Moyses a se repulit diuinã iussionez dũ ad pharaonez mitteret. Obsecro inq̃t dñe mitte quẽ missurus es ꝛc. Et hieremi as clamat. A a a dñe deus. ecce nescio loq̃ q: puer ego sum. Et Johes baptista non audet sanctũ verticẽ xp̃i tangere. sz eũ a se repulit dicens. Ego a te debeo baptisari. Et apl⁹ paul⁹ se primũ inter peccatoꝛes deputat/qui nec dign⁹ sũ inq̃t vocari apo stol⁹. ¶ Et si quis obiecerit q apl⁹s suas reuelatões iactanter aperuit atq̃ diuul gauit. Respondẽt sancti doctoꝛes int̃ q̃s Ihrik. sub hac sentẽtia. Aliud est inq̃unt ex quãdã necessitate vel habendi ꝓfit̃. vel ad vtilitatẽ audientiũ/secretas gr̃as suas aut ꝟtutes suas prodere seu manifestare aliud sine quauis sua aut alioꝝ vtilitate talia p̃ inanẽ gloriã ventilare. Sñ maria virgo que ꝓseruabat om̃ia verba hec cõfe rens in coꝛde suo. postmodũ apl⁹s p̃sertiz Luce sacra misteria sibi soli credita diſſe ruit. nõ ad iactantiã/q: nõ tantũ tardasſz cũ viciũ om̃e p̃ceps sit. sz ad ecclesie religi onisq̃ edificationem. Quinetiã deuotus Bernard⁹ q̃ totiens iussit vt hõ virtutes suas plus abscõdat etiã familiarissimis z deuotissimis/q̃s alij vicia sua occultare sa tagunt. pluries de suis donis z gratijs p ꝓtemplationẽ adeptis palã nedũ loqui sz scribere nõ esse supbiã arbitrat⁹ est. Quo pacto sic: qm̃ ℔ agere cõpellebat nõ vani tas sz charitas. z iã in humilitatis terra radicẽ ꝟtutis. ne iactantie aura velleret al te demiserat. Hec charitas z edificatõis necessitas a p̃sumptõis suspitõne beatiz paulũ absoluũt. q: ppter subintroductos falsos apl⁹os/q̃ gl̃iosos se monstrabãt/au toꝛitatis sue pondus impulsus ẽ ppalare quãq̃ pl̃a sint in ei⁹ etiã laudatõne plena hũilitatis z recõgnitõis ppꝛie fragilitatis z ignoꝛãtie. An in coꝛpe inq̃t vl̃ extra coꝛ pus nescio. de⁹ scit. Et itez. Fact⁹ sũ insi pies ꝛc. Est igit̃ nõ quelibet manifestatio reuelatõis sibi facte arrogãs vel superba/ sz ea tantũmodo q̃ fit inaniter vane z abs q̃ fructu edificatõis vl̃ ꝓfit̃/sz fit ad exo nerandũ tumoꝛẽ animi a vento iactãtie q̃ plen⁹ est. Ad scalpendũ deniq̃ pꝛurientes aures astantiũ curiosa hmõi narratõe va nitatũ. Et si nõ aliud afferret hec loquaci tas incõmodũ. abũde illud est/q̃ magne rei z inappciabilis fit ꝓsumptio. dũ. s. tps inutiliter delabit. ¶ Quo circa nõ paꝛ ad rẽ attinet si res de q̃ ferꝛ esse reuelatio/sit vtilis ad moꝛes. ad rẽpublicam. ad diuini cult⁹ honoꝛẽ vl̃ augmẽtũ. aut si sit supua cuis reb⁹ seu narratõib⁹ imicta. Pꝛoinde in secularib⁹ histoꝛiis/z actib⁹ humanis. sic reperire cõmune est/z laudare sep̃t hõ absq̃ culpa iactãtie/dũ sue defensionis vꝛ get necessitas. Dic Tullius poꝛando ne

pelleret in exiliũ ꝓseruationẽ ciuitatis romane a se factã aliaqz egregia opa sui ꝓsulat⁹ cõmemorauit. Sic africanus scipio triumphũ quẽ de carragine subiugata reportarat in defensionis sue patrociniũ cõtra accusatores suos allegauit. ⁊ vtrolibz absqz imputatõe ad iactantiã. Refert deniqz plurimũ si ꝙs nouicius sit ĩ exercitio virtutũ aut veteran⁹. qm̃ virt⁹ dũ incipit leuissimo flatu ꝙuellit. Inueterata ãt sua stabilitate nixa consistit. Habes ex his primi signi qualẽcunqz delucidationez/ꝙ qõ dñudicari ꝓt spũale numisma vere revelatõis a falsato denario dyabolice illusionis/qõ signũ est pond⁹ humilitatis. Et nõne ħ pond⁹/hec habuit reuelatio facta zacharie ⁊ Elisabeth sup Johãnis nominatione. Lege histoziã ⁊ videbis q vicini ⁊ cognati vocabant pueꝝ noie prĩs sui zachariam/qz nõ garrula ⁊ vana curiositate sup noie pueri parẽtes vulgauerũt. Illaz dicere sola extorsit necessitas dũ in circũcisione puer esset nomẽ acceptur⁹. Sz ⁊ elisabeth sancto humili verecũdoqz pudore ornata/occultabat se mẽsibz sez Et zacharias tãte humilitatis fuisse ꝙuincit/vt ad verbũ aspectũqz angeli stupidus/⁊ gelido timore ꝓcussus/vix crediderit nuncianti. Addendũ tñ est qõ vult beatus Greg. dyal. Humilitatẽ verã nõ esse ꝓtinacẽ/sz obtpantẽ cũ tremore/quẽadmodũ de qdã libertino refert/q rogabat ⁊ adiurabat renitens suscitare pueꝝ. Virtutis inqt pectus nõ esset si ħ charitas non vicisset. Et plane nõ iã hũilitas sz supbũ ꝺ sua estimatione est iudiciũ. si ꝙs ꝓtendẽdo hũilitatẽ ꝓtemnat ꝑatũ aliqd opis ardui ꝓcipiẽtez Neqz em̃ ħ ageret/si nõ esset sapiẽs ĩ oculs suis. si nõ prudentie ppie innitẽs potius qz superioris sui iudicio sensui ⁊ arbitrio subẽci parat⁹ existerz. Vide g quẽadmodũ pusillanimitas ex supbia generetur.

Addit ipe Greg. p regula q miraculuz ⁊ hũilitas duo sũt signa/q ad manifestandã alicui⁹ sanctitatẽ sufficiũt Neqz em̃ miracula ꝑ se valẽt/cũ a malis iusto dei iudicio ꝓmittuntur fieri ĩ edificationẽ ecclie. Mens q̃ diuio spiritu impleꝝ inqt greg. habet euidẽtissime signa sua. veritatẽ. s. et humilitatẽ. q̃ si vtraqz in vnã mentẽ perfecte ꝓueniũt/liqt q de ꝑsentia sancti spũs testimoniũ ferũt Quãqz refert multũ si miraculũ fiat in attestatõez fidei vere. aut ad sanctitat⁹ alicui⁹ manifestatõez. Nã ⁊ mali ꝓmo mõ faciunt miracula vt scribit Math. vij. Qm̃ veritas a quocũqz dicat a spũsancto est. nec eã vincit malicia. Sz in approbatõez sanctitat⁹ ppie/mal⁹ absqz dei ꝓtradictõe publica ⁊ sufficiẽti/nllo modo ꝓuenire ꝓt miraculoꝝ opatio. aliquin de⁹ esset fallax testis mẽdacij. Quare sicqz signũ ppie manus. i. potẽtie/a se solo factibile/appẽderet lr̃is falsis ꝓtense sanctitatis/nec reclamaret. Addit ħ nc reclamaret/ꝓpter antixp̃i miracula q̃ nõnulli ꝙa forze ꝓtendũt/ad pbatõez electoꝝ ⁊ reproboꝝ subuersionẽ. Licz tñ antixp̃s minister miraculi mẽdacissim⁹ erit/⁊ in vita sceleratissim⁹. Sz de⁹ ipi suisqz miracul' ne crederet/ꝑ suas aliozũqz ꝓnunciatões innumeras reclamauit atqz ꝓtradixit. ꝓpter qõ inexcusabilis erit sibi credẽs.

Secundũ signũ in legitimo numismate spũali/est discretio q dat fleribilitatẽ. Intelligo ꝑmptitudinẽ ad credendũ ꝓcilio/q̃ est humilitatis filia. Si videris aliquẽ exẽplo zacharie ⁊ elisabeth incedẽtẽ via regia ⁊ corde simplici in oĩbz iustificatõnibz dei q nõ vult ambulare in magnis neqz in mirabilibz sup se. Sz medio quodã tenore/regulas viuẽdi sequit a pribz institutas nec trãsgredit fines qs pres sui posuerũt. ꝺ tali noli credere leuiter/q fallax ꝑ demonũ ẽlusiones/quẽ ⁊ credere ꝓsilio/⁊ ĩ oĩbz ceteꝝ moderamẽ discretõis obtuare ꝑspexeris. Atuero sũt alij/quibz placet ppria sentẽtia duci/⁊ ambulãt in adinuentõibz suis. Ducit eos ꝑiculosissimus rector/aut verius impellit ppria opinio. ieiunijs sup modũ se macerant. protendũt vigilias. lacrimis plusqz oportet cerebz turbãt ⁊ extenuãt. Et inter hec nullius credunt monitis. consilio neminis adquiescũt/vt tẽperati⁹ se habeãt Doctoꝛes ꝓterea ⁊ ĩ lege peritos audire seu consulere non curant. ⁊ consultos spernũt Mirum q magnũ iam aliquid esse persuaserũt sibijpis. ⁊ qd eos agere conueniat plus oĩbus sapere arbitrantur. De talibz pronuncio qz cito prolabuntur. in omnem demonum illusionem. cito impingunt ad lapidem offensionis. quia ceca precipitatione ⁊ nimia velocitate rapiuntur. Propterea quicquid de reuelationibus insolitis pronunciauerint habeto suspectũ. Pauci sũt mẽses

dū eram Attrebati.audiui de quadā mu/liere ꝓiugata ⁊ hñte liberos/q̄ aliq̄ diu p̄ duos dies.nōnunq̄ p̄ q̄ttuor ⁊ ampli⁹ ma nebat absq̄ cibo.erat pinde mult⁹ āmira/tioni. Feci vt loq̄rer cū ea. examinaui eaz mult⁹ ꝑmoniby.reperi hāc abstinētiā ñ so/brietatē sed vanā supbāq̄ ptinaciā. Haz ⁊ post tale ieiuniū dira fame excruciata/in/explebili vorācitate comedebat. Nullā in sup̄ asserebat solidā cām q̄re sic ageret/nisi q̄ se indignā dicebat q̄ pane vesceret. Fa/tebat̄ ꝓterea neq̄ a ꝓfessore suo/neq̄ ab al tero hr̄e hanc viuēdi regulaz. Hā a dimi/dio anno ⁊ ampli⁹/nulli⁹ habuerat ꝓfesso rū vl̄ absolucionē vl̄ ꝓsiliū. Expaui fate/or ⁊ exhorrui.dissimulās tñ cepi ostende/re demōis hos eē laq̄os.⁊ eaz piculo insa/nie vicinā eē. Haz ⁊ erat vultu attonito.⁊ color sil̄is iamiā moriture videbat̄. Pete/bam si sciret aliq̄s q̄z auctoritas fides et prudētia maior⁊ eēnt ponder⁊ ⁊ reputati/onis apud eā/q̄s ꝓprie estimatōis iudiciū Rñdit ilico suspirabūda ⁊ gemēs/demissis humi oculs/se miserā/se peccatricē/ se indo ctā plus oīby ⁊ insciā. Subintuli q̄rens si vere ita de se sentiret.q̄ pacto sine cuius q̄s alteri⁹ cōsilio/tā insolitā ⁊ ab aliq̄s sancti/orib⁹ ⁊ fortioribus nō obseruatā abstinētiā seq̄reť. Cepit nescio q̄s rñsionū ambages voluere:quia q̄uis euadere nescire deerat būilitas:⁊ possidebat mentē ei⁹ q̄dā arro/gantia:que se victā erubescebat confiteri. Tandē monui eā bona fide ⁊ sub attestati one maximi discrimis sui/ī aīa ⁊ corpe: vt fatuā desereret banc ieunādi obstinati onē:⁊ absq̄ peritoz consilio nihil singula re/⁊ a aliq̄s inobseruatū seq̄reť/ maxie q̄ viro suo displicebat.⁊ peior erat edacitas insaturabilis sequens. Non rñdit ad hec. Plane discessi ⁊ q̄d postmodū egerit igno ro. ¶ Hec idcirco introduxi vt exemplo ꝑspicuū facerē q̄ntus est in q̄busdā discre/tionis defect⁹/q̄ nō ꝑmittit flecti ad credē duz ꝓsilio. Nō mirandū si numisma q̄ a talib⁹ fabricatū est repudiať/tanq̄ si ex fer
R ro sit nō aureū. ¶ Qua in re saluberrimū est sapient⁊ ꝓsiliū/ne hō sit sapiēs in oculs suis:⁊ ne innitať prudētie ꝓprie/ sed agat oīa cū ꝓsilio.in etnū nō pēitebit Nec suffi cit q̄tidianis interrogatōib⁹ fatigare prudē tes/sz fides⁊ obedientia p̄steť nccē ē.alioq̄n stult⁹ erit hō hmōi put loq̄ť sapiēs/ q̄ ñ re cipit ꝟba prudētie seu ꝓsilij/nisi ea diceris q̄ versanť in corde suo. Est sane donū nō mediocre spūssancti.ꝟ donuz ꝓsilij q̄ sez dari possz: vl̄ hr̄i vl̄ credi recte ꝓsiliū. ¶ Ait ita q̄z Johes climaci de gdib⁹ ptingēdi ad de um:q̄ hō arrogās ⁊ seip̄m ducē sui ꝓstitu/ens/nō indiget demōe tentāte. q̄ factus ē sibūp̄i demō. Estimo deniq̄ q̄ nūc maxi/moz maloz cumul⁹/quē in scismate pati mur ⁊ exprimur:ab hac indiscretiōis peste ꝓcesserit nulli⁹ acq̄escere ꝓsilio ꝓmittent⁊. ¶ De hac discretiōis ꝟtute tractat abun de Cassian⁹ in collatiōib⁹ patz. Tandez ī ꝓsona magni illi⁹ Antonij ꝓcludit solam hāc ꝟtutē esse q̄ imꝑturbato calle deducit ad regnū:⁊ ab insidijs ⁊ seductōib⁹ demo/nū tutos reddit. Subiūgunť exēpla q̄b⁹ ꝟ astruiť. Miserabiles ꝓterea exiť illoz q̄b⁹ hec ꝟt⁹ defuit mēoranť. Itaq̄ ad par exitiū ꝟgūt abstinētia nimia et crapulosa vorācitas/nisi q̄ irremediabilioz est excessus ī abstinētia. Morbos ei affert incura biles ex lesiōe cerebri:⁊ rōis ꝑturbatiōe:q̄ fit vt ꝑ maniā aut furiā vl̄ ceteras passiōes melācolicas sic ꝓfundanť ⁊ intime radicā tur fantasmata interi⁹ refuata in cerebro q̄ esse reputanť vere res extrinsec⁹ appētes ⁊ audire se putat hō videre vl̄ tāgere quod nll̄o sensu exteriori ꝓcipiť. Inualescit aūt hec passio vsq̄ ad hāc aliq̄n insaniā/vt iu/dicet se hō aliud eē q̄s est. Quēadmodū re/pert⁹ est q̄ se murilegū.ali⁹ q̄ se gallū.ali⁹ q̄ se asinū.ali⁹ q̄ se mortuū reputaret. Unō fuerūt nōnulli doctoz q̄ hac egritudine p̄ cussum arbitrati sūt fuisse ipm nabucho donosoz/vt bzutū aīal eē se crederet:⁊ non veracit̄ indueret corp⁹ beluinū. Pleni sūt medicoz libri p̄tētuosis hmōi appitio/nib⁹:⁊ iudicioz corruptiōib⁹:ex lesiōe viri um interioz nascētib⁹. De his ait hieron y mus q̄ magis indigēt fomēto hypocratis. q̄s alio ꝓsilio. Multos taliū vidi.multos etiā examīaui:q̄z aliq̄ in plerisq̄ negocijs sanissimā videbanť hr̄e sniam. desipiebāt tñ in certis casib⁹ ⁊ rñsionib⁹/vbi fantasie sue lesio certi⁹ eminebat. Cetez q̄ pscru tať acuti⁹ artiū magicaz traditiōes sacri/legas ⁊ impias/facillime noscit pīma ibi dē obseruāda ꝓponi/sup̄ īmoderatis ieiu nijs ⁊ alijs nō ad aliud q̄s ad sensus ⁊ rōis ꝑturbationē.q̄ fit vt etiā plerūq̄ talib⁹ de ditis:cadant in insaniaz.⁊ vult⁹ oculoz ūq̄ horroꝛē terrificū patianť. ¶ Attn̄ ne quis ea q̄ dicta sunt/ptra iohez baptistā ⁊ eius S

De distinctiõe visionũ

abstinentiã valeat retorq̃re. Hic aduertẽ/dũ est diligent/q̃ hoĩm diuerse sũt gr̃e/tũ ex naturali boĩtate cõplexiõis. tũ ex dono illi⁹ q̃ diuidit singul' put vult. Quocirca fieri ꝑt q̃ absq̃ culpa ꝛ nota indiscretiõis arripiat vn⁹ modũ viuẽdi austeriorẽ q̃ nõ oĩb⁹ conueniret. Exẽplũ bẽm⁹ in Iobe nr̃o Fuit ille cõplexiõis optĩe natural'/ꝛ armoniã viriũ inferior ad superiores/q̃nta natura lapsa patiebat pulcraz integrãq̃ posse/dit. Q; si cui forsan sit ꝟ ambiguũ/sciat q̃ niã ꝟm scripturã dei ꝑfecta sũt opa. Sed nõne Iohes nr̃ baptista a deo miraculo/se ꝓduct⁹ est. Semẽ igit̃ materiale ex quo corp⁹ cõpaginãdũ erat nec duruz nimis/nec rursus fluidũ abũdãti⁹ fuit/sz tl'e prior sus q̃le disponere ꝛ mistrare talẽ ꝛ tãtũ decebat artificẽ deũ. Dic aliquẽ defectũ mõstruosuz incidisse/q̃d sequit. Jã nõ nature q̃ nõ opabat. sz deo miracl'ose causanti fuisset imputata tal' impfectio qđ dicere nefas est. Ex ꝟ ampli⁹ liq̃t q̃ iohis cõplexio nõ melãcolica sz sanguinea fuit. ꝛ q̃ ĩ sua cõceptiõe ꝛ ãnũciatiõe ꝓstellatõiby celi neq̃q̃ subdebat. Fefellerũt insup aut fallere potuerũt regl'e astronomoz de iudicijs circa eũ/nec ad ipm extẽdi potuert. Apta est rõ ꝓceptõis miracl'm. Ex bis q̃d rursũ ꝓcludit. Nimiz vide q̃ iohes dũ puer beremũ cõcupiuit ꝛ introiuit. ꝟ nõ ex lesione cerebri. nõ ex melãcolica passiõe egit/sz potiusl a spũscto duct⁹ est ĩ deſtũ. Sil'r vict⁹ sui singl'aritas: ꝛ cetera hmõi (q̃ ec añ ei⁹ conceptõem pnũciata sũt) ꝟtuosa sagacitate obseruabant a iohe/q̃ ab alijs ãmirari poterãt/sz nõ cũ discretiõis ꝟtute penit⁹ imitari. Nõ oĩm auiũ par ẽ volat⁹ ad aq̃lam. nec bestie oẽs cursu tigridẽ equãt. Sic in ꝟtutiby dispar ẽ cuiq̃ partitio. Nõne sanctus bñdict⁹ desertũ locuz puer incoluit. ipi⁹ tñ documẽtũ est/vt nõ pmittant passim/ꝛ p libito mõachi solitudinẽ aggredi. Hã q̃ spiã adhuc tyrũcul⁹ nec exp̃t⁹ leuio/res ĩsult⁹ pugne spirital'/qũo tute cõmittit se bello gũiozi gigantj. Hã q̃ cõem vitã agũt ĩ societate. magj experiunt bella mũdi ꝛ carnis tãq̃ rudiores potẽtiores q̃ pugnarũ ꝓgressus. Qui aũt solitarij degunt ꝓtra gigantẽ immanissimũ diabolũ dimicaturi ꝛ fraudiby subtiliorib⁹ atq̃ fortiorib⁹ aggrediẽdi/fatigãdi: ꝛ nisi discretõis gr̃a succurrerit turpit̃ deijciẽdi exponũt. Agnoscitj igit̃ q̃ necessaria ẽ discretionis virt⁹/quã parit nutrit ꝛ saluat humilitas vere obedientie copulata. ¶ Expediam⁹ reliqua sub breuitate maiori.

T Ertiũ igit̃ signũ ĩ numismate spũali/dixim⁹ esse patiẽtiã q̃ dat durabilitatẽ/dũ ꝑ ignẽ tribulatiõis examinant̃/ꝛ dũ ꝑ contumelias ꝛ probra pulsant̃. Doctrina viri inq̃t sapiẽs ex patientia cognoscit̃. Si q̃s itaq̃ ex manifestatiõe illoz q̃ sibi dicit fuisse reuelata: reportet ñ nisi deiectionẽ/irrisionẽ ꝛ opprobria facili⁹ inducit credere sibi/q̃q̃ vbi suspitio de vane laudis captatiõe rõnabilis exorit̃ Fallax tñ ẽ ꝟ signũ/nõ dubito nisi cautissima circũspectiõe cũ alijs adiũctis eraminet̃. Hãc obstinatio sepe patiẽtiã simulat. ꝛ nõnulli ex ꝓtumelijz fatua ppessione gloriant̃. Quẽadmodũ ipe etiaz sordes vestiũ ꝛ ciliciũ/aliqñ supbie vermẽ morsa cissimũ generãt ꝛ nutriũt. Arbitrant̃ isti se iustis et sanctj esse sil'es q̃bus tot aduersa cõtigerũt vl' qui egerũt sil'ia. Impleri rursus in se putãt illã christi ꝑmissionẽ. Beati q̃ ꝑsecutionẽ patiunt̃: qñ ipoz est r̃gnũ celoz. nõ satj aduertẽtes/qñ addit christ⁹ ꝑpter iusticiã/sz tante cecitatj est ipa mentis arrogãtia/tam sil'is esse ꝟtutib⁹ vult videri temeritas. Cetez nunq̃d nõ obsecro repiunt̃ qui de suis etiã defectib⁹: de negligentijs ꝛ necessitatib⁹ improbissime gloriant̃/absurduz dictu. sed ita gloriant̃: certe deputãtes sibi talia a deo ꝑmitti/ne cum paulo magnitudo reuelationũ aut virtutũ eosdẽ extollat. Et vide q̃nte ꝓscientie arrogantj calamitas: q; nec humiliat̃: nec a suis defectib⁹ spoliat̃. Hã q; vtili dispẽsatione sibi datos putat stimulos negligẽtiarũ culpabiliũ: vt eis careat nequaq̃ enitit̃. quinpot⁹ in sue ꝑfectiõis traducit argumentum.

Q Uarrum signũ est veritas / q̃ dat configurationẽ ꝛ inscriptionez legitimã. Est nanq̃ sacra scriptura locus vl' officina/vbi cunus regi⁹ monete spũalis recondit̃. q; si in aliquo vel minimo puncto denari⁹ discrepet in sua figuratione ꝛ supscriptiõe ab hoc cuno regis: absq̃ vlla dubitatiõe falsatus est. Attamẽ tanta est nõnunq̃ sil'itudo denarij falsi adverũ: vt vix nisi a doctissimis possit falsitas depbendi. q; inter tot veritatis lineas ad fraudem politas: nõ statim vnus falsitatj punct⁹ semet aperit. Visi sũt hereticj

qui magnos catholice doctrine cōpinge/
bant libros/ vt solam heresim inꝛ tot ve/
ritates latenter insererent/ ꝛ cautiori effi/
cacioriq; fraude publicarent. Hec res in/
dicat ex ītā necēsitate talꝫ qlibz moneta re
uelationū insolitaꝝ debet a theologꝫ. pri/
usq; admittaꝫ/examiari. quoꝝ pcipue in/
tereſt inter verā ꝛ falsam religionē. mores
q; cōcernens discernere. Palam est insup
q; pernicioſa sit scripture sacre reiectio: et
ad antichristi susceptionē prepatio certis
sima. Hoc signū quartū manifeste tra/
hitur in lege Deuꝫ. xiij. ꝛ. xviij. Et pro
elucidatione maiori placet hic repetere q̄t
tuor ꝓditiones vere reuelatiōis: q̄ ad veri/
tatis inscriptionē alias p me positas: ꝛ p
nūciatas i q̄dā collatōe de angel. Prīa cō
ditio. Nullus angelorꝝ sctorꝝ siue ꝓpheta
rū quicq; eē futurū pnūciat: q̄n veracit fu/
turū sit/in sensu quē ipe vl spūsctūs intē/
debant. Sic nō est rnsum demonū. quia ꝛ
fallūt ꝛ fallunt. ꝛ hec cōditio habet Deuꝫ.
xviij. Si tacita cogitatiōe rnderis. Quo
possum intelligere verbū qō locut⁹ est do
mi⁹. Sequit rnsio. Hoc hēbis signū: q
in noie dni ꝓpheta ille pdixit ꝛ nō euene/
rit. hoc dns nō locut⁹ est. sed p tumorē a/
nimi sui ꝓpheta cōfinxit. Contra h videt
esse instantia fortis de Jona q̄ predixit de
structionē niniuitarū. ꝛ de Jsaia respectu
mortis ezechie. ꝛ de Nathan. Pro q̄ po/
nit scda cōditio. Si idipm qō angel⁹ aut
ꝓpheta pdixit/nō ex modo q̄ vocaliter p/
tendebat eueniat. plus sup h a spūsancto
reuelationē accipiet: de ꝓphetia aut reue
latione sic vel sic intelligenda: ꝓditionalit
aut mystice: vel lr̄aliter. Sic factum est in
Jona et Jsaia. alias debuissent lapidari
ꝟm legē Deuꝫ. xviij. scriptā. hoc est qō pri
us appellaui deū reclamare/vl ꝓtradicere
vel de suo intellectu salubrit informare
Tercia ꝓditio. nihil bonis moribꝫ aut sin
cere fidei ꝓtrariū: angeli sctī ꝛ ꝓphete veri
pdicūt aut pcipiūt. Nō sic demōes vl an/
tichristus: q̄z signa dicunt signa menda/
cij. q̄ ad mēdaciū credendū inducūt. Hec
ꝓditio habet Deuꝫ. xiij. Si q̄s instet de p
cepto dato abrae sup immolatiōe filij. Re
sponsio est: q deo iubente seu dispensante
nō fuisset illicita mortis hui⁹ inflictio Sz
ita diceret ptinax idolatria imolans filios
suos ꝛ filias suas demonijs. Pro quo
ponit quarta ꝓditio. Reuelatio angelica
siue ꝓphetica sup aliq̄ qō bonis moribus
obuiaret. nisi diuīa interueniret iussio si/
ue dispensatio. talit circūstantionata est
aut esse debet: q de ea reuelationē accipiē/
ti vel eis p q̄bus fit reuelatio dubitare nō
liceat. Oportet enī vt tam clare cognosca
tur reuelatio eē a deo/q; clare scit aliquid
esse scripture sacre vel rōni ꝓforme. Et in
hoc casu maxie necessariū est donuz quod
apl's vocat donū spirituū. Queres. q̄d
agit hoc donū qō discretionē spirituū ap
pellam⁹. Agit equidē vt sapore quodā in/
timo/ꝛ illumiatiōe quadā experimentali
sentiat hō differētias inter veras reuelati
ones/ꝛ deceptorias illusiones. Hoc tradit
beat⁹ Gre. in dyal. Hoc idē de seipo bea/
tus Bernn. in suis miracul fatebat. Sen/
tiebat enī ꝛ vt sic dixerim gustabat inter/
no quodā afflatu ꝛ odore/ qñ ad faciendū
miracula sibi virtus aderat/ vtpote ad sa/
nitates opandū. Quēadmodū de dño no
stro iesu christo dicit euāgelista: q̄ sensit ꝓ
tutem de se exisse dum sanata est mulr ex cō
tactu fimbrie vestimēti. Alioq̄n idem ꝛ a/
lij similes: nulla ratione visi fuissent aliqñ
excusabiles a temeritate aut a tentationis
diuine peccato dū ad operandū miracu/
la semet ingerebant. Aug⁹ quoq; refert in
suis confes. matrē suam isto modo inꝛ ve/
ras ꝛ falsas nocturne quietis imagines et
visiones discreuisse. Cur igit aliquis si re/
gula vniuersalis aut doctrina certa ꝛ infal/
libilis nequeat tradi sup hac materia ō di
scretione spūum: aut de reuelationū veri/
tate: cum ista res plus in experientia ꝛ cō
ditionum particulariū q̄ infinite sunt cō/
cursu/q; in arte verset. Videam⁹ simi/
lem in re pari imo longe faciliori difficul/
tatem. Ridebunt ad exemplum forsan a/
liqui sed attendāt ne semet irrideant. Pe/
tamus ab aliquo dari nobis sub arte ꝛ do
ctrina vniuersali: p quam sciri poterit evi
denter de seipo vl alio semper: qñ somnijs
illuditur: aut veris vigilijs exercetur. Ac/
tende in primis q̄ visiones somnioꝝ ple/
rumq; discursiue sunt: rationales ꝛ super
se reflexe. Haz querit hō si somniat. vtrin/
q; insuper arguit. ꝛ tandem deliberate cō
cludit q̄ vigilat. Adde q̄ tanta est somnij
ad vigiliam propinquitatis similitudo:
vt bene sitet homo etiam vigilans: ac visa se
cum retractans: si tunc vere dormiebat.
Rursus apud quosdam dormientiū put

scribit phūs ⁊ experientia loquit/vigilantiũ opa incursu voce ⁊ alijs plurimis reperire est. Denicz tot ⁊ tales aliquãdo occurrunt similitudines somnij ad vigiliam/q̄ solum videt experientia ad discernenduz sufficiens. Interroga aliquẽ de vigilantibus/qño scit an vigilat. Respondebit illico forte insulsam hanc questionẽ tuã. sz vr gere nõ desinas/respõdebit substomachãs bene scio. Persiste vltra/⁊ dic/ quomõ bene scis. dicet q̄ maxima est inter somnium suũ. ⁊ vigiliã dissimilitudo. Si silitudies varias adduxeris/quas p̄tigimus. estimo q̄ nullus sue responsioni alius erit exitus q̄z vt dicat certe scio/qr sic experior. Sed perge vltra insistere/⁊ affer/ q̄ similem crebro habere se iudicat experientiã. dũ somniat/credẽs scz loqui. legere ⁊ audire. imo ⁊ nõ somniare. Ad hec quid iste respondebit nisi dicere/verꝫ est/⁊ tunc decipior. Qz si amplꝰ proteruire ⁊ cõtraniti voluerꝫ dicens/ita nũc. O bone vir etiaz tu falleris. q̄z ignorez. Videat ipe quid vltra obmutire aut sufficiẽter allegare valeat/ad liberandum pedes suos ab hoc labyrintho. p̄ter solam experimentalẽ noticiã ipius vigilie. que valde dispar est a somnijs. fortior scilicet/atq̄z lucidior. p quã nõ se tã opinatur q̄z scit ⁊ intelligit vigilare. Transferatur hec similitudo. que videt puerilis
y ad rem sublimissimã que tractat/comprimetur q̄ eam/si nõ erro/ insolens arrogãs q̄z humana curiositas. que fidei sacramenta si ñ penetrat indignat. quãdo nec quotidiana puerilia/⁊ ludicra/sufficit attingere. Nec etiã nos cõsideratio cautiores efficiet/nõ in reuelationiby tm̃modo secernẽdis sed in oĩby generaliter nr̄is actiby diiudicandis. O quotiens sibi videt homo sapiens/sibi iustus/sibi humilis. ⁊ sibi dicit. qz diues est in ꝑtute: ⁊ nescit q̄ miser est ⁊ miserabilis ⁊ paup cecus ⁊ nudus. Prenalet in vanitate sua ⁊ in multitudine spũaliz diuitiarũ suarum gloziaꝫ. dicit in excessu suo/nõ moueboz in eternum. Sed p certo alto somno pressus fallitur. qz oĩa hec aspicit nõ in lumine veritatis vigilia. sed sub simulacro somniculoseq̄ vanitatis experitur hanc fraudẽ. Tunc primũ homo dũ deo ꝓpicio excitatur a somno peccati. ⁊ nihil inuenit diuitiarũ somniatarũ in manibus suis. Fit hoc dum regreditur ad luminosum ⁊ p̄fulgidum diem humilitatis ⁊ sibi vigilat qui vanitati dormiebat. videt tunc er rorẽ suum/⁊ illũ secuz diuq̄z retractans/q̄ ipe patiebatur/qui ue desipiat/obstupescit. Nam ⁊ vere superbum et arrogantem ⁊ tumidũ aut aliter vicioſuz se fuisse deprehendit/q̄z q̄z aliter prius existimabat. Quare sic. Quia mentiebaꝫ iniq̄tas sibi. Et quid mirũ si mentitur iniq̄taſ sibi plus q̄z si somnians de somnijs. ⁊ maniacus de furia. ⁊ stolidus/de sapiẽtia corruptissime iudicarint. Sic est plane q̄ vicioſi de ꝓprijs vicijs/vt/de tenacitate parcus. de arrogantia superbus puerse cõiecturant. ⁊ tanq̄z acrisia pcussi palpant ĩ meridie. Quãobrem elucescit quantuz/imo q̄z necessariũ sit eis alieni consilij ducatũ habere ⁊ sequi. quia de somniante alius vigilans pfectius iudicat. Ideo ve soli qz cuz ceciderit nõ habet subleuantem. ⁊ ve ceco si ceca eum ducat impietas/⁊ illusio. quia ambo in foueã cadunt. O formidãdas ergo iugiter fraudes quis nõ expauescat. O fallaces vbilibet mille deceptionuz tendiculas/quis has euadet. Quis arto tramite/sic obscuro/sic obsesso securus ambulabit. Profecto solus ille beatꝰ/⁊ decies beatus/humilis ⁊ paupculus/ qui sapiẽti obediens semp est pauidus/qui in dei timore instanter se tenet/ne cito subuertaꝫ domus sua. Putas ne fuerat hoc expertus q̄ dicit. Custodiens paruulos dominꝰ: humiliatus sum: ⁊ liberauit me. Denicz h̄ te statur oraculũ illud digne diuinũ/⁊ sempiterne memoradũ: de humilitate Antonio monstratuz. Conformiter ad quod iurat deuotus Bernardus taliũ expertissimus sup cantica. In veritate inquit didici/nihil eque efficax esse ad gratiã dei pmerendam/retinendã/recupandam/ q̄z si oĩ tẽpore inueniaris coram deo nõ altũ sapere sz timere. beatꝰ homo q̄ semp est pauidus. Hanc humilitatis lucem quisq̄s intrauerit/per medios tentationũ laqueos q̄ntũlibet absconditos/tutꝰ incedet. frustra rugiet aduersarius vt leo. frustra circũiet q̄rens quem deuoret/frustra insidiabitur i spelunca sua vt rapiat paupem/⁊ pauperculum ⁊ cõtritum/quoniã tibi dñe derelictus est ille pauper ⁊ orphano adiutor es.

Hoc est primũ ⁊ precipuum signuz inter signa nostre monete spũalis discretiuũ. Monitiones oĩs itaq̄z intrinsece/oẽs instinctus vehementes/ omnis reuelatio

omne miraculũ/om̃is amor extatic⁹.omnis cõtemplatio.omnis raptus. om̃is denicꝫ nostra interior exterior ve operatio:si humilitas p̃cedit ⁊ comitetur ⁊ sequatur. si nihil eam perimẽs misceatur(crede mihi) signum habẽt ꝙ a deo sunt/ aut bono eius angelo/nec falleris. Si vero p̃dictorum aliquid sumat originem a sup̃bia.si eam secum duxerit/suspecta habe omnia. Humilitatis ergo signum si p̃fecte noscetur/frustra multiplicarent̃ alia. quoniã sup̃bia ⁊ hũilitas numisma sp̃ualiũ opationum sufficienter condistinguunt. Hanc nihilominus sublimissimã paruitatem et paup̃tatem ditissimã/sed in deo/ hanc sapientissimam vt sic loquar insipientiaꝫ/q̃ sibi de se diffidit/ que nemini se preponit que idcirco suasibilis est/ ⁊ nemini detrahens aut indignans/disponit omnia suauiter. Hanc inq̃ꝫ quisquis ꝓpria virtute studio vel industria adipisci ⁊ seruare crediderit/errat proculdubio:etiam sup̃bissimus est.preparat se homo ad eam non negabo:sed ab eo solo gratis infunditur ⁊ custoditur:a quo om̃e donũ optimũ est. et h̃ scire ⁊ sentire iam magnũ dei donum est:⁊ humilitatis initiũ. Ecce magistri venerabiles ⁊ fratres dilectissimi ecce quo relapsus sum de quarto signo ad primũ.ita ẽ. sed nunq̃ꝫ profecto satis crebro/nunq̃ꝫ verbis sufficientib⁹ potest apud nostrã elationem p̃ditissimã/inculcari laus huius virtutis.nunq̃ꝫ nimis sub pedib⁹ rep̃hensionis/valet aduersa sup̃bia deijci conculcari ⁊ conteri. O monstrũ horrendũ ingens O portentuosissimũ sup̃bie negociũ. Nã heu calcata resurgit fortior/ instar fabulosi Anthei/ euulsa repullulat vberior. suademum rescisiõe velut ydre poetice caput redit fecundior. Sic ex suo nedũ cõtrario vt ex humilitate.ex sordib⁹.ex pallore:sed ex sua morte rediuiua generat̃. Atuero tandẽ reuertamur si placet ad q̃rtũ signuꝫ in q̃ eramus. Qd̃ dixim⁹ esse veritatẽ/que dat ꝯfigurationẽ legitimaꝫ monete nostre sp̃uali. Ubi queso animaduertere nequaq̃ꝫ omittamus/ꝙ aliq̃ sic se habere p̃nt:vt q̃uis nõ sint palam ⁊ directe obuiãtia siue ꝯtraria diuĩe om̃ipotentie/que p̃ scripturam sacrã extollitur/q̃n absolute possint fieri.sunt nihilomin⁹ reuellenda tãq̃ꝫ inania ⁊ fatua ⁊ diuine sapiẽtie incõgrua nec testimonio veritatis. legitime formata:sed aliũde protracta: quẽadmodum si quis diceret sibi eẽ reuelatũ ꝙ tot⁹ mũdus mouebit̃ cras motu recto/ꝙ vn⁹ angelus annihilabit̃ postmodũ recreabit̃/non adducendo aliã vtilitatẽ/ꝙ q̃libet p̃latorum debꝫ solus:⁊ nud⁹ incedere:⁊ baiulare crucem materialẽ sup̃ hũeros suos: alias tota p̃ibit ecclesia. Talia inq̃ꝫ velut delira ⁊ diuina reuelatiõe indigna:statĩ abijcienda sunt. Neq̃ꝫ eniꝫ relucet tm̃modo in diuinis op̃ib⁹ potẽtia:sed bonitas:⁊ sapientia quã effudit sup̃ oĩa op̃a ei⁹. Om̃ia inq̃t p̃s.in sap̃ia fecisti. Ad h̃ refert̃ ꝙ antea dictũ est de narratiõib⁹ sup̃uacuis fantasticaꝝ apparitionũ:⁊ de inutili p̃ eas tp̃is ꝯsumptione. Pro h̃ valet qd̃ habemus ex determĩatione doctoꝝ ⁊ glo.mat.iiij.sup̃ illo si fili⁹ dei es mitte te deorsum. Miraculũ si pia vtilitate aut nc̃citate careat:eo facto suspectũ ẽ aut reijciendũ.sicut fuissꝫ christũ volare p̃ aera: ⁊ vt cõiter sunt omnia magoꝝ sacrilega p̃stigia. Fuit nostris tp̃ibus mulier in talib⁹ famata reuelatiõibus quã h̃ signum nisi fallor delirasse cõuincit.

Quintum signum.

Expediamus nos ad postremũ de quinto ⁊ vltimo signo. Illud est si meministis.caritas:seu diuinus amor:q̃ dat colorẽ aureũ numismati. Hoc signũ nõ vsquequaq̃ꝫ statĩ sufficiẽs est:propter sophisticũ ⁊ fucatũ colorẽ aureuꝫ vane seu carnal̃ dilectiõis. Siquidẽ exp̃tuꝫ est mulierculas q̃sdã fuisse q̃ circa deũ vel alios viros sctõs magꝫa fficiebant̃ dilectione viciosa ignorant̃:q̃ꝫ vera sctã et sincera caritate mouerent̃. Et de idolatris constat qꝛ deũ se diligere licꝫ errãtes existimãt Propterea primũ hic incident̃ infero non esse tutã mulierũ q̃ntũcũq̃ꝫ sanctarũ cũ viris etiã religiosissim is: cohabitationeꝫ ⁊ familiaritateꝫ. Quare sic. Quia p̃t fieri vt amor a sp̃ũ incipiat:sꝫ vehement̃ formidãdũ est ne p̃ blãdicias sensim carne ꝯsũmatur. Nõ deerit inq̃t Hiero.visc⁹ diaboli. Nã ⁊ ferreas mentes libido domat ⁊ carpit vires. Uritq̃ꝫ vidẽdo femĩa.inq̃t v̄gilius. Quocirca scripsit q̃dã deuota mulier:nihil ita se habere suspectũ sic̃ dilectionẽ:⁊ pl⁹ q̃ꝫ diabolũ:etiã dũ circa diuina et p̃sonas probate sanctitatꝫ v̄sat̃. Hoc non muliebriter traditꝫ est:quoniã passio seu motio quãto vehementior tanto precipi-

tatiofacilioꝛ inuenit ꝛ regi difficilioꝛ. Am plius hanc ob causam int ceteras/ videnꝫ errasse begardi ꝛ begarde/ ob indiscretam dilectiõem noie deuotiõis palliatã. Argumentũ huiꝰ rei est in q̃daꝫ libello/ incredibili pene subtilitate/ ab vna femia cõposito/ q̃ maria de valẽtianas dicebat. hec agit de p̃rogatia ꝛ eminẽtia dilectõis diuĩe/ ad quã si q̃s deuenerit/ sit ꝑm eaꝫ ab oĩi lege p̃ceptoꝛ solutꝰ. adducẽs p se illud ab apostolo sũptũ. Caritatem habe ꝛ fac q̃ vis: Recolitꝫ opinoꝛ/ vt apud Virgiliũ in bucolicꝫ q̃sitiue ponit. An q̃ amant sibi somnia fingunt. Et certe res sic se habꝫ. q̃m amoꝛ inter oẽs anie passiões magꝫ penetratiuus ꝛ alienatiuꝰ. ꝛ si verꝰ est castꝰ ꝛ sanctꝰ iuuat icogitabiliꝫ ad cognoscẽdũ celestia. Si ꝙ aut vanꝰ sit/ erroneꝰ aut libidinosus/ varias sibi formet illusiões. ita vt credat videre seu cogitare q̃ ꝓrsus ignorat. Experimẽtũ huiꝰ rei in amoꝛe hereos ꝓspicimꝰ. Etenĩ si p̃dicta maria/ nõ de viatoribꝫ vtiq; ligatꝫ ad p̃ceptoꝛ diuinoꝛ impletionẽ/ sꝫ de statu btõꝝ dilectionẽ quam scribebat applicasset/ vir altiꝰ quicq; ꝺ diuina fruitõe/ q̃ ad aliq̃ dici potuerat. sꝫ fallebat eã sua tumiditas animi tãte passiõi dilectiõis imixta. Putabat igiꝫ se frui ꝺo dũ vigebat hec passio fortꝫ circa deũ in eiꝰ anio q̃ntũcũq; a diuinis p̃ceptꝫ longe essꝫ Accepi a narrante q̃dã carthusiensi. se ab vno magno viro audiuisse. sꝫ in ꝫ stultus erat./ q̃ pctm̃ mortale ñ semp corrũpebat caritatẽ/ nec impediebat dilectiõez ꝺi sup oĩa/ imo ad gr̃as agendũ/ ꝛ diuinã dulcedinẽ ãmirãdũ/ laudãdũ/ ꝓcupiscẽdũ nõnũ q̃; inflãmabat. exẽplũ dabat de fornicationis dilectiõe. Errabat vtiq; delirus ille. q̃ sic fantasiabaꝫ/ dũ motũ oẽm amorꝫ passionalẽ vl̃ ex ꝓsuetudie vl̃ aliunde genitum ita diuinã vocabat caritatez/ q̃ nõ gaudet sup iniq̃tate/ ꝛ q̃ deo ꝑ inobedientiã p̃cepti cuiusuis nequaq; inimicatur. Noui hoĩem q̃ ex deuotiõe ꝛ sapĩa plane laudabili cuiusdã ꝙginis religiose/ amicitiã eiusꝫ in dño familiarẽ amplexatꝰ. deerat primo focus oĩs carnalitatꝫ. tandẽ paulati ex cõuictu crebꝛo accreuit amoꝛ/ sꝫ nõ penitus in dño/ vsq; adeo vt ab ea visitãda aut recogitãda si aberat vix diuelli valeret. Nihil tñ ꝑ tũc carnale. nihil subdolum. nihũ fraudis diabolice suspicabaꝫ/ donec aliq̃ discedendũ fuit longiꝰ ab ea. sensit ille vir tũc ꝑmũ. qꝛ nõ pura ꝛ oĩno sincera et casta fuerat hec dilectio. et q̃ magno malo nisi deꝰ ꝓpiciꝰ auertisset approximabat. Dis q̃ppe vehemẽtia est ad ꝙtutẽ piculosissima comes/ vt ad dilectõez. ad zelũ. ad coꝛrectionẽ ꝛ siles. Uerissime ꝓpterea q̃dã enũciauit/ q̃ dixit male cũcta mistrat impetus.

Hec demũ fraus apud illos freq̃ns est/ q̃ in cultu aut dilectiõe primoꝝ/ decoꝛem coꝛpis. floꝛẽ etatis. aut diuitias/ aut alias foꝛtune dotes attẽdũt. Ac inde vehemẽtius ad eoꝝ dilectiõem accẽdũt Qui pfecto cauere bñt ne sordide aut ꝛ carnaliꝫ exurãtur. Alioq̃n si tm̃modo ꝙtutez diligũt. sedem eiꝰ vnicã spũm videlicz/ q̃lecunq; coꝛpusculũ inhabitet eque ament colant ꝛ frequẽtent. Non aduerſoꝛ tamẽ vsquequaq; poete dicenti. Gratioꝛ et pulcro veniens e coꝛpe virtꝰ Adiuuat. Sꝫ affirmo q̃ si gratioꝛ. non ob hoc tutioꝛ aut sincerioꝛ inuenitur. Deniq; vt sentias q̃; nihil tutuꝫ sit in ipa etiã ꝺi dilectione/ dũ pegrinamur a dño recogitatiõe profunda circumspice q̃ apud exercitatos in amoꝛe ꝛ ceterꝫ virtutibus suboꝛiri põt horribiliꝫ deceptio. Et qualis deceptio. Talis q̃ppe vt ipi deuoti: iusta sed occulta dei ꝑmissione/ aut ꝓ erudiendo: aut ꝑ perdendo eludanꝫ a demonio meridiano supbie/ transfigurante se in angelũ lucis: sub specie grãdis boni. declinat tũc ab eis deus: et veste nuptiali caritatis spoliat. Oĩa tamẽ priorꝫ deotionis ꝛ dilectiõis indicia sentire ꝛ habere ꝑsumunt/ errantes vtiq; in via ꝛ experientia moꝛũ/ quẽadmodũ si quis aberret aptis oculꝫ in via pedũ. arbitranꝫ itaq; q̃ agãtur spũ dei dũ ex solo informi habitu ꝛ vsu ꝙtutꝫ prioris nõdũ abolito/ moueantur Et q̃s nõ obstupescat ꝫ audiens. Quis ñ vehementꝫ exhoꝛrescat. Quis nõ obtemperet apl̃o dicẽti. Qui se existimat stare videat ne cadat. Credo ꝓtẽplatꝰ hoc fuerat sapiens q̃ dicebat. Est via q̃ videt homĩ iusta: ꝛ nouissima eiꝰ ducũt ad mortẽ. Et ille q̃ ait. Nescit hõ an amoꝛe vl̃ odio dignꝰ sit. Sup hanc abyssum multam iudicioꝝ dei verterat aciem cõtemplationis sue qui paueſcens exclamat. O altitudo diuitiarum sapiẽtie ꝛ scientie dei/ q̃; incõpꝛehensibilia sũt iudicia eiꝰ. Et alter inq̃ens Terribilis in cõsiliꝭ sup filios hoĩm. Et ad bũiliationẽ nr̃e miserie hec cõsideratio si nõ sufficiat q̃d ꝑ aliud erit satꝫ ignoro

¶ Porro nō ē ptereundū q eadē psona sic
nūc pt esse bona z ornata caritate/nūc de-
clinare in vitiū/z rursus a malicia in iusti
ciā ꝓuerti. Sic possibile ē eandē psonam
nūc vers reuelatiōib⁹ visitari. nūc fatigari
vl' tentari flis illusiōib⁹. Hā z ppḥe nr̄i vt
dauid. helize⁹ z nathā/nō sp ad nutū p̄ sto
hēbant ꝺm ꝺrego. z hist oriā ꝓphet icum
spūm. Uñ nathan ex fr eqnti vsu ꝓphēti-
ce visiōis/credidit ppriā estimationez esse
reuelationez. dū ipi dauid q̄renti de edifi-
catione tēpli: rñdit. fac q̄cūq; hēs in corde
tuo/dñs tecū est. Ualet ḥ exēpluz ad ea q̄
de vsu dilectiōis diuīe ꝓtracta sūt. Quam
obrem q̄ in talib⁹ se existimāt ꝓprio sensu/
arte vl' industria/discernere/videat ne er-
ret. qm̄ si p̄supciōis spūs obrepserit: sub-
A itrabit facile vanitas illusiōis. Caue tū ḥ
audiēs z pauescēs ne deteriorē infidelita-
tis aut desperatōis foueā incurras/ tanq;
videlicz nlla sit aut fuerit i sctis reuelatio
nib⁹/z bone spei/certitudo. Sicut de reue
latiōe dicit ap'lus. Scio hoiem xp̄m. Et de
spe inqt. Certꝰ sum q̄ neq; mors xp̄i. Ha-
bet sane certitudo sz a diuīo lumīe/ nō hu
mana solū inuestigatiōe aut estimatione.
Scis ꝓterea q̄ nō sequit. cadit deceptio
z illusio i iudicādo de somno z vigilia. igi
tur nlla ē de vigilatiōe certitudo. nullaq;
adhibēda vigilātib⁹ fides indubia. vigila
bāt scti i diuīo lūie. nos pctis obruti z ob
uoluti/plerūq; portēta vitioz aut illusio
nū somniam⁹/nimiz si fallimur. illi neq;
¶ Noui hoiem q̄ p⁹ ml'tū tentatiōis inuo
lucrū/sup vno ex fidei articul'. in tātā subi
to lucē veritatis z certitudis introduct⁹ est
vt nulli ꝓrsus residerēt dubietatis relīq
nulla vacillatio. sz serenitas ml'ta. iubente
eo q̄ fluctib⁹ impat. Addebat q̄ nō ex rōne
aliq̄ noua/sic tūc se introgabat/z optīe me
minit. sz ex sola būiliatiōe z captiuatōe in
tellect⁹ in obsequiū fidei/z oīpotētie dei/
istud meruerat/vt nō pl⁹ dubitaret de illa
fide q̄s de sui existētia. q̄rebat rōem tāte so
liditatis z pacis in credendo. Nihil aliud re
periebat nisi q̄ sic expiebat z i aliū transfu
disse nesciret. Nō credēt forsan mūdani sa
piētes tales fieri illūiatiōes/qm̄ verissime
pnūciatū est ad deū p ppḥam. Illuminās
tu mirabilit a mōtib⁹ eternis turbati sūt oēs
insipiētes corde. Qui ñ sapiūt vicz q̄ cor-
dis sūt/z spūs/q̄ nec secuz hitant in corde
suo. sz forīs in plateis vanitatū. ¶ Sic cō
stat iustos i spem sue salutis certā erigi. cer-
tā dico nō in se. sz in eo q̄ afflatu secreto di
cit anīe. salꝰ tua ego suz/q̄ in medijs icertis
q̄s tentatōnū hūanaz fluctib⁹/ancorā spei
firmā figit. qui etiā dilectā in trāquillita-
tis cubiculū/ex tot irruentib⁹ hūane vicis
situdinis turbinib⁹ introducit. Hec sunt
plane mirabilia dei in ꝓfundo hūani cor-
dis/q̄ vident illi qui descēdūt mare ꝓtriti-
onis amare z fontis in manib⁹ virtutis/z
p ꝓtemplationē z meditationē sedulā non
curiosam/sed piā z fidelē faciūt opationē
in aquis multis/tam diuinoz iudicioz/q̄s
humanoz affectuū. Uis videre banc visi
onē magnā/vis ad ista ꝓscendere/nō opus
est viribus hūanis/tuū posse nō est posse/tu
um scire vt socrates dicebat est qđ nescias
tua iusticia nihil de iusticia tua confidere
Quo sic. Accede ad cor altū z tibi exalta-
bitur deꝰ. videbis q̄ nō tu solus/sz oēs gē
tes. iuxta dictum ppḥe. q̄si nihilū z inane
sunt in ꝓspectu eiꝰ/ecce tuum nihil posse.
Exclamabimꝰ nihilominꝰ cū ppḥa. Di
rabil' facta est scia tua ex me. ꝓfortata est z
nō potero ad eā. Ecce tuū scire nihil fate-
bers. Deniq; cū alio ppḥa. Omnes iusticie
nr̄e q̄si pānus mēstruate sic sunt añ te. Ab
hac imbecillitatis tue valle. Ab hac insipi-
entie caligīe. Ab ḥ puluere būilitatis z ster
core vilis reputatiōis. vocabit te deꝰ i mō
tē/loq̄ns tibi de caligīe atq; suscitās ō pul
uere egenū/z de stercore paupem erigens
¶ Sz dices. scio ia me nihil posse nihil sci
re. nihil deiceps bñe iusticie. nihil tū tale q̄
le pollicers experior. Uerūtū p̄cor attēde/
quo scire dixers. video ne audias illud im
properiū. Ex ore tuo te iudico ꝺue nequā
Hā si ꝺa z absq; vlla dubitatōe ita eē iudi
ces forte p intellectū z p rōem/vt fere oīns.
cur affectio. cur opatio ꝓtradicūt. cur vl' ñ
ꝓformit afficers z agis. aut cur sic afficers:
z sic agis/q̄si possis tuis viribus. tua indu-
stria. tuaq; iusticia dignū aliq̄d opari. lau
do iudiciū tuū q̄le dixisti/sz exprimētalem
gustatioz coerigo. Alit q̄ppe iudicāt se ne
scire ideote/q̄ difficultates scie alic⁹ nūq;
attēdūt. alit sapiēs z exptꝰ q̄ sciēdi impos
sibilitatē ex ipa rei ꝺditiōe aut rōnū pple-
xitate ꝓsiderat/sentit z masticat. Nullo pa
cto insup culpo neq; phibeo te conari. te
opari. te totis viribus exercerī. sz arrogantiā
in istis penitus execroz z exulo. Alioquin
noli mirari si tua spes nutat et fluctuat/

dum vl̃ in modico/tuis viribꝫ q̃s fateꝛ̃ in
ualidas innitiꝝ. Si p̃terea cũ venerit tibi
pes ſuꝑbie claudicas ꝛ coꝛruis. vbi ceci/
derũt oĩes q̃ opanꝝ iniquitatẽ. Jn deo q̃
ſolus eſt immutabil̃/ſpes dũtaꝛat figẽda
eſt/cũ illo qui dicit mihi adherere deo bo/
nũ eſt ꝛc̃ Intellige p̃terea vt ad cepta re
B grediar vñ diuerti longi⁹: ꝓſequendo ſuꝑ
biam. intellige inq̃ q̃d ſalomon repit duꝛ
ſolo hũane induſtrie ſtudio ad cognitõez
diuinoꝝ niſus eſt ꝓtingere/q̃liſ eſt pñs in
quiſitio de veris atq̃ falſis reuelatiõibuſ
Cũcta inq̃t tentaui in ſapĩa/dixi ſapiens
efficiar:ꝛ ipa longi⁹ receſſit a me/ml̃to ma
gis q̃ erat/ꝛ alta ꝓfunditas. q̃s inueĩet eã
Et nunq̃d nõ aſpicitis doctiſſimi viri. nũ
q̃d nõ animaduertitꝝ ſil̃e aliq̃d in ꝓpoſita
queſtione. q̃ plane tanto ampli⁹ mihi viſa
eſt exaltari/ q̃nto plus q̃ſita eſt penetrari.
Et ibi vere deficiũt ſcrutantes ſcrutinio.
Ꝛttñ bene actũ eſt. nõ q̃didim⁹ operã: voſ
audiendo:ego loquẽdo. ſi de nob nõ de di
munere diffidim⁹. ſi ꝓinde iugiter hẽam⁹
ad dñm ſurſum coꝛda/petẽtes ne fallam⁹
ꝛ fallamur. Hã homĩ bono in ꝓſpectu ſuo
dedit de⁹ ſapĩam ꝛ ſcientiã: inq̃t ſalomon
Si monete ſpũaliũ reuelationũ nos exa/
minatoꝛes eſſe ꝓtingit/ſtudeam⁹ eſſe q̃les
deſcripſim⁹. Adheream⁹ deo et ſcripture
ei⁹/ꝑ quã ꝛ in q̃ ſemel loquit nob de⁹/ꝛ id/
ipm nõ repetit. Debem⁹ in eo q̃dẽ iudi
cio tũ in oĩbus. tũ p̃cipue in iſta examina/
tione nõ p̃cipitare ſniam/ſz vſq̃ ad pleniſ
ſimã examiatiõez ſuſpẽſuꝝ tenere iudiciũ
matie niſi falſitas aut fatuitas cognata/
falſitatis apta ſit. vbi ꝯo nihil ꝑmo aſpe/
ctu falſum vl̃ delirũ ꝓſpiciꝝ. nõ ſolũ explo
rare ꝓuenit q̃ acta ſunt ſz exitũ expectare.
Hã ꝑmittit aliq̃n demon veritates pluri/
mas/ꝛ poſt tꝑis tractũ q̃n ꝓſuaſit boibuſ
tũc id qõ fallit ſumminiſtrat. ꝛ ꝫ vel ad de
ceptionẽ ſingularꝝ ꝓſone: vl̃ ad impugna/
tionẽ miraculoſaꝝ opatiõnũ nr̃e religiõiſ
quib⁹ fides innixa ſubſiſtit. vl̃ ad vitupe/
rũ toti⁹ deuotiõis/aut ad ſcandalũ verbi
diuini Etei dũ cadit vn⁹/quẽ antea mgni
eẽ noĩs taliũ reuelationuꝝ fama vulgauit
Jrrident ipi deinceps ſeculares / ſeculari
ter viuentes/vnũquẽlibet q̃ religioſa ſim/
plicitate vitaꝝ agere decreuerit. Appellaꝝ
ꝓfeſtim illuſoꝛ ꝛ illuſus/clamaꝝ fantaſtic⁹
exibilatur papelardus:begoſus:ꝛ begar/
dus/ꝛ ſic occaſ̃one accepta irridetur iuſti
ſimplicitas. Hz ꝛ ſimplices ꝑ talia palaz
decepti/aut vix aut nunq̃ ꝑñt ad viã veri
tatis reduci. Que cã eſt/q̃m neq̃ audiunt
clericos q̃s hypocriſi inuidia:ꝛ maligni/
tate laboꝛare credũt. neq̃ emendanꝝ ꝑ lai
cos q̃s ignoꝛãtes vt ſeip̃os eſſe cognoſcũt
Predictoꝝ oĩum hec ſumma eſt vt exa
mineꝝ numiſma diuine reualatiõis/ſi ha/
beat pondus hũilitaꝛ̃:abſq̃ curioſitate ꝛ
tumoꝛis vanitate. Si flexibilitatẽ diſcre/
tionis/aſq̃ ſuꝑſtitioſa eſtimatiõe: ꝛ abie/
ctione ꝓſilij. Si durabilitatẽ patientie in
aduerſ̃:abſq̃ remurmuratiõe ꝛ ficta emu
latione. Si veritaꝛ̃ ꝓfiguratiõem abſq̃
mendoſa aut inepta aſſertione. Si coloꝛẽ
viuidũ ꝛ ſincerũ/diuine charitatis:abſq̃
carnalitaꝛ̃ ſcoꝛia ꝛ fece. Et q̃m hec omnia
circa elyſabeth ꝛ zachariã extiterũt ĩ reue/
latione eis facta de iohe ꝛ ei⁹ noĩe. Cõmẽ
dari ñ irrationabiliꝝ dict⁹ eſt ipe Johan/
nes/tanq̃ bñs nomẽ reuelatuꝝ/qõ os dñi
nomiauit. qõ notari dignuꝝ in pr̃ima no/
ſtri textus ꝑticula fuit iohes ꝛc̃. Cui⁹ me/
ritis ab oĩ nos erroꝛe cuſtodiat ipa veri
tas cbꝛiſtus ieſus/qui eſt bñdictus ĩ ſecu/
la ſeculoꝝ. Amen.

Trigilogiũ aſtrolo

gie theologizate/ab eodẽ ſcriptũ lugduni
Anno dñi. M.cccc.xix. ad delpbinũ vni
cum regis francie filium.

Prohemium

Sapientiã que a dño deo
eſt. que ꝛ de ſe ꝑdicat. Per
me reges regnãt/ quã vſi/ L
tato nomĩe theologiã di/
cim⁹/ null⁹ recte exiſtima
bit ꝓtrariã eẽ cuicũq̃ vere
ſcientie. oĩe ei vex oĩ ꝯo ꝓſonat. Quin
etiã theologia ſcias oẽs alias ſibi ſubdi/
tas hz/velut ancillas/in q̃b⁹ ſi q̃d pulcruꝫ
eſt/illud approbat ꝛ decoꝛat. ſi q̃d noxiũ ꝛ
turpe illud abꝫcit ꝛ mũdat. poꝛro ſi quid
ſuꝑfluũ eſt reſecat. ſupplẽs q̃cq̃d fuerit di/
minutũ. Propterea nõ eſt ꝫ negãdũ ab a/
ſtrologia/quã eẽ ſciam nobilẽ ꝛ admirabi
lẽ ꝑmo pr̃iarche adã ꝛ ſeq̃cib⁹ reuelatã/the
ologia nõ abnegat. Clerũtñ hãc ancillam
ſuã aſtrologiã nõnulli tot vanis obꝺuati/
onib⁹/tot impĩs erroꝛib⁹/ tot ſuꝑſtitiõib⁹
ſacrilegis deturpãtes maculauerũt/ neſci
entes in ea ſobꝛie ſapere/ac modeſte vti. q̃

apud bonos ⁊ graues reddita est nedū in famis/sz religioni xpianoz/suisqz cultoribus pestilēs ⁊ nociua. Succurrendū igit existimaui huic errori/pcipne ppter te pnceps illustrissime Delphine/q̄ supes vnicus heres xpianissimi regni francoz/⁊ iure regēs ipm/quatin⁹ seduci nō possit optima indoles tua/ab extranea muliere/q̄ mollit sermones suos ostentatōe pscientie futuroz/⁊ operatōis mirandoz. Astrologiā loq̄r q̄ndā ppbanoz se philosophari dicentiū. Pāc ego nūc a dña sua theologia/veluti modeste cōpositaz. mundatā. ⁊ ornatā/sub triginta ppositōibꝫ q̄si cū totidē monilibꝫ pciosis deducendā foze/saluberiter iudicaui/corā celsitudinis tue ꝓsiliariozūqz tuoz pudētissimoz/claro intuitu. de q̄ sapiēs/rex q̄ sedet in solio iudicij/intuitu suo dissipat oīe malū. Opto deniqz nitor ⁊ supplico. quatin⁹ p pspez: religiosuz: vez: ⁊ deuotū regimē regni. dñs noster ihs xps: rex regū: ⁊ dñs dñantiū/te pprio sanguine suo redemptū/perducat ad eternū.

D Prima ppositio.

Q Elū a deo glorioso libere/ꝓtinenter ⁊ cū tpe/ꝓstitutum esse. Quoniā dixit ⁊ facta sunt.

Cōmentuz. Errauerūt h mīri astrologi/nō illuminati p fidē/q̄ posuerūt ppetuitatē mūdi/eo q̄ de⁹ agit imutabiliter. ⁊ in de posuerūt aīas rōnales/cum nō possint actū esse infinite numero/aut migrare de corpibꝫ in corpa/vt plato pithagoras virgili⁹ ⁊ alū pl'es. Aut q̄ generant ⁊ corrumpunt cū corpibꝫ. vt Alexander ⁊ epicurus Aut q̄ vnic⁹ est intellect⁹ in oībꝫ hoībꝫ. vt Auerrois ponit aristoteli. vnde timēdū est ne nimis astrologisare aut philosophari volētes. sic Origenes i fine vite sue incidāt in pdictos errozes vel aliquē eozū vel sequentium.

Secunda ppositio.

Q Elū esse velut instrumentū dei gl'iosi/⁊ p ipm machinā mūdi corruptibilis regulariter gubernari.

Cōmentū. Errauerūt hic aliq̄ dicētes celū nihil agere/sz tantūmodo signū esse/allegātes illud. Et erūt in signa ⁊ tpa. Dicitur aūt mundi corruptibilis ppter aīas rōnales que regunt a deo imediate sine celo/quo ad naturā/quo ad gratiā/quo ad gloriā/⁊ generaliter q̄ ad oīa dona ⁊ illuminatōes supnaturaliter infusas. Addit aūt regulariter ppter miracula facta tā i celo q̄ in terra/sicut in statōne ⁊ retrogradatione solis tpibꝫ Josue ⁊ Ezechie/⁊ in eclipsi tpe passiōis. i diluuio generali. i sacramēto altaris. ⁊ i alijs sine nūero miracul'

Tercia ppositio.

Q Elū nihil in creatōe aīaz ratōnaliū ifluere/⁊ ipas aliter post/q̄ ante lapsum regi.

Cōmentū. Errauerūt h Auicēna ⁊ sui seq̄ces q̄ ad primā partē. Et q̄ ad secundā oīes tam astrologi q̄ alij q̄ nō posuerūt corruptionē peccati originalis/putantes nullū statū esse nature lapse. sz illi⁹ tantūmodo que primo instituta est/vt ⁊ nūc sumus p̄m eos/morti. s. passionibusqz de necessitate subiecti. Cōstat aūt q̄ si adā non peccasset/tūc nec fuisset infern⁹. q̄lis nunc est pro hominibꝫ. nec xps fuisset incarnatus/saltem ad moriendū. nec spūssanctus fuisset dat⁹ in varijs linguis. ⁊ ita breuit de oībꝫ nostre reparatōis misterijs. Attamen est probabilis opinio ⁊ subtilis/q̄ deus prescius futuri casus hominum/descripsit in celo quasdam congruentias cōcurrentes in decursu totius mundi/vsq̄ ad finale iudicium. Et hoc intenderūt illi qui voluerunt concordare astrologiā cuz theologia/sicut reuerendissimus pater dominus cardinalis Cameracenſ. ⁊ illi q̄s inducit loquentes de sectis/⁊ de diluuio sensisse videntur. Facit ad hoc q̄ vix reperitur aliquod miraculum fuisse factum quin in circūstantijs concurrerit aliqua naturalis actio. Preterea fides quāuis sit supernaturalis/non refutat rationes/⁊ congruentias naturales. nec charitas supernaturalis/motiua naturalia ad amandum/quoniam talia faciunt ad consolationem fidelium atq̄ mundanoz. Hoc tamen obseruare conuenit/ne fidelis dei amicus/vtatur talibus rationib⁹/⁊ obseruationibus/tanq̄ principalibꝫ/et cogentibus motiuis ad credendum deo/sibiq̄ per charitatem inherendum. Alioquin meritum fidei perderet/⁊ irrisio maioz apud infideles ⁊ humanos sequeretur scientibus illis q̄ talia non conuincunt. Et sub hoc sensu dicitur in epilogo. q̄ misterium nostre reconciliationis nihil habet in celo. hoc est cui principaliter inten/

dere debeam⁹/vt ille q̄ naſonē impudici/ſimum introducit ob hinc credidiſſe. De nīq̄ obſeruēt ne quid nimis. ¶ Sed qm̄ Virgili⁹ ait. Solē q̄s dicere falſū audeat Offert hic p ſcolaſticoꝝ exercitio ſyloguſ/mus talis. Oſtenſo itaq̄ celo p ſtatu ſue creatōis ante lapſū primi hois/arguit ſic Celū p̄ſignabat incarnationē filij dei/cuz multis alijs effectib⁹ factis ꝓpter reparatō nē hois peccātis. ⁊ prim⁹ hō nō peccabit/nec fiet ei⁹ repatio cū ſuis effectib⁹. ergo celum p̄dixit falſū. ꝓſequētia eſt neceſſaria. ⁊ antecedēs p illo tūc erat poſſibile/⁊ ſibi cōpoſſibile. qm̄ maior eſt neceſſaria. cū ſit de preterito vera. ⁊ ſecūda tūc erat poſſibilis. ergo ꝓſequēs eſt poſſibile. ſ. q̄ celum dixit falſū. ⁊ ita cū celū fuerit īmediate creatum a deo/de⁹ diciſſet falſum p celū/qđ blaſphemiū videtur.

Quarta ꝓpoſitio.

¶ Celum virtutes a deo diuerſas p varietate ſuaꝝ partiū ſtellaꝝ planetaꝝ ⁊ motuū recepiſſe. ſz eas ab omnibus comprehēdi non poſſe.

¶ Cōmentū. Errāt ⁊ experientiā negant ſentiētes oppoſitū/cū celū ſit ſic horologiuz pulcerrimū/cōpoſitū ab artifice ſūmo cū ſit etiā liber ſentētioſiſſim⁹ exemplatuſ ab exēplari libro vite infinito ⁊ eterno/q̄ nominat mund⁹ archetyp⁹. in quo id qđ factū eſt vita erat. Dauid de ſtellis dicit p pheta. Qui numerat multitudinē ſtellaꝝ ⁊ omnib⁹ eis noīa vocans. Hec aūt vocatio q̄d aliud eſt q̄s diſtincta virt⁹ ⁊ opatio ſtelle cuilibet attributa. Nomē quippe ſumit a ꝓprietate rei. Et qm̄ innumerabilis eſt hmōi ꝓprietas. Exclamat magn⁹ dñs noſter/⁊ magna virt⁹ eius/⁊ ſapientie ei⁹ non eſt numerus.

Quinta ꝓpoſitio.

¶ Celuz obedire ad nutū dei glorioſo. atq̄ ipm opib⁹ humane recreationis ſeu reparatōis inferius/⁊ ſubditū eſſe.

Cōmentū. Errauerūt hic mlti aſtrologi ⁊ philoſophi/q̄ poſuerūt deū agere de neceſſitate nature/⁊ q̄ negauerūt miſteriū noſtre redemptōis a ſeculis abſcondituz ꝓpter qđ nedū celū corꝓoreū/ſz etiā āgeli ⁊ intelligētie ſunt. ſic dicit ap̄l⁹. in miniſteriū miſſi. Tradit inſup moyſes Deut. iiij. q̄ ſolē ⁊ lunā ⁊ oīa aſtra celi creauit deus ī miniſteriū cūctis gentib⁹. Vñ ⁊ deſcribēſ creationē mūdi poſuit p̄i⁹ fuiſſe virgulta terre/q̄s ſol vl ſtelle formarent/vt oñderet deū poſſe agere ſine ſole ⁊ ſtellis. Cuz igit hō ſit qdām modo finis oīm ſic Chriſto. videtur poſuiſſe. ij. phico. optet ꝑm variatiōnē hois cetera variari/ſic p̄i⁹ tangebat ō ſtatu nature integre ⁊ lapſe. Et ſic apparz ī miraculis factiſ ſupnaturaliter. vt hoieſ ſupnaturalē ſuū finē adipiſcerent. p fidez. ſpem ⁊ charitatem.

Propoſitio ſexta.

¶ Celū generale influēs eſſe et remotū/⁊ actōes ſuas in patiēte diſpoſito recipi/deū ꝙo nedū vniuerſaliter ⁊ remote. ſz ſingulariſſime ⁊ ꝓpinquiſſime opari.

¶ Cōmentū. Errauerūt h̄ aſtrologi q̄dā vt Alkind⁹ ō radijs. ⁊ ſil'es. ponentes res inferiores nihil agere/ſz tantūmodo deferre radioſas influētias celi/⁊ inde fieri effect⁹ ſil'es numero/p̄i⁹ iſtū q̄s illū ꝓpt determinatōez celi/vt ī ꝓductōe graduū caliditatis/quā determinatōez alij ſolū referūt ad diuinū bñplacitū libere ꝓtingēter agēs ꝓfozmiter ad ſcōaz partē ꝓpoſitōis q⁹ de⁹ eſt agēs īmediatiſſimū ⁊ ꝓpinquiſſimū. ñ obſtāte coefficiētia cauſaꝝ ſecūdaꝝ. Et h̄ errauerūt alīq̄ doctores etiā catholici. ponentes deū eſſe cauſā nō īmediatā in oīmi effectu. qm̄ inquiūt alie cauſe ſupfluerent Eſſet p̄terea de⁹ cauſa īmediata actuū voluntatiz tā bonoꝝ q̄s maloꝝ. ⁊ ita eſſet autor pēti. Dz p nobis eſt articul⁹ pariſiēſ. dicēs/q⁹ de⁹ ſit cauſa remotiſſima ſic q⁹ nō ꝓpinq̄ſſima. erroꝝ. Nihilomin⁹ offertur h̄ p ſcolaſticoꝝ exercitio ſilogiſmuſ tal' ad pbandū. Quz ſi de⁹ īmediate agat actū voluntatiz/de⁹ facit ⁊ vult peccatū/ſignando ſortē q̄ facit ſubſtātiā alicui⁹ act⁹ ꝫ phibitionē dei/⁊ vocet A. Tuc arguit ſic. Sortes facit a. actū. ⁊ ſortes habet p̄ceptū dei de nō faciēdo a. actū. g̃ ſortes peccat cōſequētia eſt neceſſaria. ⁊ de⁹ vult ⁊ facit quā libet partē antecedētis. ergo ⁊ totū antecedens/cū ptes ſint ſibi cōpoſſibiles. g̃ deus vult ⁊ facit totū ꝓſequens. ſ. ſortē peccare qđ videt blaſphemiū.

Propoſitio ſeptima.

¶ Celū effect⁹ nedū varios ſz ꝓtrarios vel oppoſitos/i iferioriꝫ facere p diuerſitate materie/rationiꝫ ſeminalibus plene.

Cōmentū. Errauerūt hic astrologi illi q̄ volētes iudicare d̄ natiuitatib⁹/ vl' morte vel alijs inferioꝝ ꝯditionib⁹/ respiciendum esse dicunt ad solū celū ⁊ ꝯstellatōes eius vnde ⁊ experientia ꝯuincit eos. sicut deducit Augustin⁹. v. de ciui. dei. de duobus geminis diuersaꝝ fortunaꝝ. Sicut ⁊ experientia docet de terra ⁊ luto ⁊ similibus. Et de varietate sine numero diuersarum herbaꝝ ⁊ plantaꝝ in eadē ꝑuula ꝑte agri. Q, si dixerint varietates tales fieri ꝓpter diuersitates angulorꝝ influentialiū celi/ qui terminaut' velut in indiuisibili/ ⁊ inde diuersificant in partib⁹ loci suos effectus. Ex h̄ saltē habet' quēadmodū de geminis ꝯcludit Augustin⁹/ cōtra responsionē de rota figuli mota ⁊ ꝑcussa/ q̄ iudicium cuiuscūq̄ astrologi ferri nō p̄t sup̄ tanta incertitudine ⁊ ignorantia diuersitatis huiusmodi imperceptibilis influentiarū angulariū velut indiuisibiliū. Deniq̄ videm⁹ regulas astrologie de ventis ⁊ plantis. ⁊ alijs naturalib⁹ effectib⁹/ aliter ⁊ alit' verificari seu falsificari. ꝑ diuersitate situum ⁊ figurarum ⁊ dispositionū hui⁹ terre vel illius.

Propositio octaua.

Celum cū sideribꝫ ⁊ planetis. in om̄ib⁹ suis cōbinationib⁹ motuū. directionū. retrogradationum. oppositionū cū reliquis circūstantijs. multo plus ab hominib⁹ ignorari q̄ sciri.

Cōmentū. Errauerūt hic quidā iactātes se de omnib⁹ scire rn̄dere. vt Gorgias. Contra quos fuit Achademicoꝝ disciplina. ⁊ si nō verior tamē plus sobria dicētium se nihil scire. Nec mirum de toto celo. cum nec minimū foliuꝫ arboris tantū sciatur ab hominib⁹ quātū ignoratur. cū ꝯtinet numeros ⁊ figuras ⁊ earum combinationes infinitas. Preterea sunt aliqui motus octaue spere ⁊ planetarum prius ignorati ab astrologis: ⁊ satis nouiter inuenti. Deniq̄ presupposita creatione mūdi cuius duratio nondū est septem milia annorum ꝟm veritatem fidei/ non potuit per obseruationes astrologicas/ inueniri saltem quo ad affectus/ calculatio magni anni quem Plato posuit. xxxvi. milium annorum. Et ita de calculationibus aliarum coustellationum/ que non potuerūt totiens repeti vt facerent experientiā certam ⁊ naturalez astrologis de talibus vel talib⁹ effectibus consequentib⁹ huiusmodi constillationes/ quarum alique nunq̄ fuerunt. alique raro. alique semel aut bis propterea finxerunt astrologisantes pagani ⁊ infideles arabum ⁊ indorum/ infinitam vel velut infinitam annorum multitudinem. vt Albumasar ⁊ Marcian⁹ scribunt Potuerunt igitur per solam diuinā inspirationem factam ade vel abrae vel similibus/ dari vere regule/ vel de tota virtute celi quantū voluit de⁹ reuelare ⁊ nos scire sine curiositate. Valde autem pauca sunt talia pro statu p̄sentis miserie/ que ordinata est ad visum beatitudinis eterne/ vbi videbit' de⁹ om̄ia in om̄ibus.

Nona ꝓpositio.

Celum habere cōmensurabiles vel incōmensurabiles motus signoruꝫ/ insuper ⁊ certos planetas huic vel illi genti dominari prorsus incertū esse.

Cōmentum. Errauerunt vt experientia docuit certitudinē afferre volētes. vbi solam posse haberi rhetoricā ꝓbabilitatē/ deducit magister Nicolaus oresine/ ⁊ post eū domin⁹ petr⁹ cardinalis Cameracensis/ sumens exinde radicē vnā difficultatꝭ astrologicoꝝ iudiciorū. Et inde forsan est q̄ nondum videt' reperta p̄cisa quantitas anni solaris/ aut ex qua radice ꝓcedit. Ceterum varietas assignantium huic vel illi plage terre talia vl' talia signoruꝫ dominia/ satis incertitudinē esse monstrat.

Propositio decima

Celum cum sideribus et planetis: suum lumen influxiuum ꝑ varietate fractionis et refractionis radiorum luminariuꝫ: ex diuersitate mediorum diuersificare: ⁊ nō veros situs aspicientib⁹ ad terram monstrare.

Cōmentum. Errauerunt hic pauci vl' nulli qui sciunt cum astrologia perspectiuam: vnde sumitur radix altera difficultatis astrologice iudicatōnis. Inuenitur ⁊ alia difficultas ex collatōe zodiaci: vtrū videlicet sit in primo celo q̄dcūq̄ sit illud an in firmamento ꝟm figurationē stellarū fixarum ī eo. Compertum est enim firmamentū moueri cōtra motū primi mobilis Et ita ꝯsequēter zodiac⁹ mutaret'. Sunt ⁊ alie difficl'tates motōis planetaꝝ ī suis

augibus/epiciclis/ecentricis/ſm aſcenſū deſcēſum.ſtationē.retrogradationē.titubationē.circūgirationē in centro ꝓprio/q̄ oīa punctaliter obſeruare poterit nemo in quibꝫ ꝛ ſimilibꝫ diuīa ſe ſapiētia ludere dicit ꝛ oſtendit.

Propoſitio vndecima.

Qvlum cū ſideribꝫ ꝛ planetis/illos q̄ſtū ī ſe eſt culpare/ꝛ ī abuſum trahere/q̄ de ſingularibus effectibꝫ p̄dicere p̄ſumūt cōpertum eſſe ꝛ eos crebro falli ꝛ fallere poſſe.

Cōmentū. Errant tales/ex ignorātia vl̄ ex fraudulētia vl̄ ex arrogantia. Et qꝛ nō attendūt veritatē vni⁹ ꝓpoſitōnis p̄cedent⁹/q̄ celū eſt ſolū influēs generale. Cuius ratio ꝑticulariſat̄ vel ſingulariſat̄ aut a deo ſolo.aut a diſpoſitōe materie Si aūt obꝰiciāt q̄ inueniunt̄ p̄dicere multa vera. Rñdet̄ q̄ ml̄to plura falſa.ꝛ ideo vera dicūt vl̄ a caſu/vl̄ a multitudine eoꝝ q̄ dicunt/vel a malis q̄ ꝓſagiūt/q̄ ſūt vt in pluribꝫ aput hoīes/vl̄ a fantaſiatōe ꝛ obſuatione eoꝝ q̄ audiūt/vl̄ a cognitōe ſecretorū/maxime dñoꝝ/ꝛ eoꝝ q̄s frequētant/q̄ inueſtigāt diuerſis medꝫs ꝑ fautores ſuos.ꝛ h̄ eſt frequēs ꝛ expertū.aut fit deniq̄ ab īmixtione operationis demonū/ꝓpter ſe ducēdos tā p̄dicentes/q̄ſ fidē adhibentes in talibꝫ/ꝑ damnabilē curioſitatē ſciendi futura/ꝛ ea q̄ pater ſol⁹ habet in ſua poteſtate. Vnde vulgat⁹ autor ait. Nō de⁹ intendit noli perq̄rere ſorte. Nō ſtatuit ō te ſine te deliberat ipe. Vnde rurſus. Mitte archana dei. Cōformiter ad ſapiētē. Que tibi p̄cepit de⁹ illa cogita ſemp/ꝛ in plꝰibꝫ opibꝫ eius ne fueris curioſus. Nec ſi obſeruaueris/miſcebit ſe tibi tuiſq̄ actionibus angelus bon⁹. Signū aūt īmmixtionis dyabolice actionis eſt/q̄ iuxta dictuꝫ cuiuſdam magni viri ſepe ī iudicꝫs aſtronomicis/vbi minus eſt de ratione naturali/ꝛ nihil de miraculo/ibi crebrior euent⁹ inuenitur.qō eſſe ſignum pactionis cū demonibus Auguſtinus tradit/ſecundo de doctrina chriſtiana. Et ſacre theologie facultas pariſienſ idipſuꝫ alias declarauit cōtra idolatricam p̄rauitatem. Notetur hic Auguſtin⁹ libro de ciuitate dei ſatis circa p̄ncipium. Dis inquit omnibꝫ cōſideratis/nō īmerito creditur cum aſtrologi mirabiliter multa vera reſpondent/occulto inſtinctu fieri ſpirituum nō bonorum/quorum cura eſt has falſas ꝛ noxias opiniones de aſtralibus fatis inſerere humanis mentibus/atq̄ firmare/non horoſcopi notati ꝛ inſpecti aliqua arte que nulla eſt.

Propoſitio duodecima.

Qvlum ſuper ſomnia ꝛ ſup auium volatus/ꝛ garritus/multā vim habere/ſz nō ob hoc ſomnia/vel auguria/vel traditōes magicorum/ſe ſuper celeſtem virtutē fundantiū/in geomantia.chiromantia.piromantia.cū ſimilibus obſeruādas eſſe.

Cōmentum. Errauerunt hic q̄ ad partem ſecundā oīes fere gentiles ꝛ idolatre romani.arabes.indi ꝛ ceteri.errāt ꝛ ſupſtitioſi xp̄iani.ſortiligi ꝛ magici. Et eo damnabilius quo per fidem verā ſunt illuminati/ꝛ per eam prohibiti/ne talibus intendant vel vtantur. Cum etiam videant ſe ueritatem iudiciorum cōtra tales per eccleſiaſticos ad incarcerationem perpetuā per ſeculares ad ignē .ꝑ deū ad gehennā

Propoſitio tredecima.

Angelos vel intelligentias non animare/ſed regere celum/cuz ſideribus ꝛ planetis ad dei glorioſi voluntatem.

Cōmentum. Oppoſitum dicitur ſenſiſſe plato/ꝛ quidam aliorum/dicentium totum mundum eſſe animal magnū. Sz tenenda eſt fide certa noſtra ꝓpoſitio/cui ꝓcors eſt philoſophia ariſtotelis.

Propoſitio quartadecima.

Angelos ſeu intelligentias per imperium ꝛ voluntatem influere in ſperam corruptibilium/frequenter cum celo.ꝛ aliquando ſine celi adminiculo.

Cōmentum. Oppoſitum ſenſiſſe videtur maior pars philoſophoꝝ/dicentium contra fidei veritatem.q̄ angeli nō agunt niſi mediante motu celi cum ſuis orbibus vnde ꝛ per orbem Lune dari poſuerunt formas in inferioribus virtute actionis ſue intelligentie ꝛ ſuperiorum. Sed q̄ ꝑ imperium ꝛ voluntatem agant intelligentie/concedere videtur Auicēna/ponens libertatem cōtradictionis in angelis/ꝛ magis q̄ſ in hominibus/ſicut eſt veritas fidei. Quāuis albert⁹ philoſophiſās cōformit ad peripatheticoſ/vl̄ q̄ſdā aſtrologoſ voluerit h̄ impugnare/deducēdo ad h̄ q̄

tunc nõ possunt haberi determinate regu
le de actionibus vel influẽtijs intelligẽtia/
rũ/ex quo libere cõtradictorie agerẽt. Hoc
aũt esse incõueniens reputassent astrologi
et philosophi/quos sequitur. Et similiter
idolatre oẽs/qui per carminatiões ⁊ magi
cam artẽ posuerunt demones in idolis cõ
cludi vel alligari posse/quẽadmodũ tradit
Hermes trimegistus de egyptijs/qui non
habẽtes quõ crearẽt animas/ inuenerunt
artem quõ spũs includerẽt/et inde miracu
la facerent ac responsa darẽt. Ueritas autẽ
fidei concedit cõsequentiã ⁊ consequẽs il/
latum ꝑ Albertũ. Addens demones non
cogi ꝑ artes magicas. sed ita fingere cogi/
vt colant̃ sicut di/et homies fallacia multi/
plici decipiant.

Propositio. XV.

Angelos seu intelligẽtias/ad crea/
tionez anime rationalis nequaq̃
attingere. sed nec eidẽ illabi posse.

Commentum

Oppositum senserunt aliq̃ philosophanti
um et hereticorũ/ponentiũ aĩas rationa
les extraduce fieri vel corrũpi. Ceterũ q̃c/
quid dixerint aliq̃ de energuminis/lunati
cis/et similib. ꝙ demon opprimit aĩas eo
rum q̃si subintrans eas. Quicquid ꝑterea
dicat veritas catholica ꝙ demones sũt in/
cẽsores vitioꝝ/et boni sunt illuminatores
animaꝝ/nihil istoꝝ fit ꝑ illapsum qui soli
deo ꝓprius est/possidẽs aĩam ad suũ plenũ
imperium.

Propositio. XVI

Angelos vel intelligẽtias ad immu
tationẽ humane libertatis/natura
liter ⁊ ĩmediate ꝑ statu vie nequa/
q̃ attingere.

Commentum

Oppositũ videtur posuisse Auicẽna ⁊ ca
tholicoꝝ aliq̃/dicẽtes aĩam rationalẽ sup
irradiari/et supilluminari ĩmediate etiã ꝑ
statu vie/ꝑ lumĩa supiora dei ⁊ angelorum
non cõcurrẽti sensuali vel fantastica visio/
ne Et inde conati sunt prophetias tam in
somno q̃ in vigilia/⁊ ꝑuisiões multas oc/
cultas ꝑ energuminos. Et ita se saluabat
machametus epilẽticus/ꝙ cadebat nõ po
tẽs ferre illuminationẽ angelicã. Sed ari
stoteles. cui fides ꝯsentit est ꝑ nr̃a ꝓpositio
ne/dicẽs necesse est quãcũq̃ intelligentez
fantasmata speculari/dãs signũ hui⁹ ꝙ de
ficiẽte nobis a natura vno sensuũ/deficit ⁊
nobis sciẽtia de illo sensu. Stat nihilomi
nus ꝙ aĩa rationalis in sui creatione susce
pit formationẽ seu illustrationem desup a
deo/in qua ⁊ ꝑ quã cognoscit veritatẽ ꝑn/
cipioꝝ primoꝝ/sine ꝑuia acceptiõe ꝑ sen/
sus seu fantasmata/q̃uis in actũ nõ exeat
fantasmatibus nõ preuisis. Ad qd̃ referri
posset Boecij de aĩa verbũ ex platone. sum
mamq̃ tenens singula perdit.

Propositio. XVII.

Angelos omnes esse administrato
torios spirit⁹/et a deo glorioso bo/
nos in ministeriuz ꝑ hoĩb⁹ q̃ here
ditatem adepturi sunt salutis/datos esse.

Commentum

Oppositũ qui dicit/est heretic⁹ si se gerat
pro christiano/ꝯtradicẽs exp̃ssis verb apl̃i
Et hec est magna ꝯsolatio illoꝝ q̃ tenẽt ve
raciter ⁊ sine fictiõe fidẽ iesu xp̃i/et q̃ capti/
uãt oẽm intellectũ in obsequiũ fidei/ quia
si fiduciã capimus de hoĩb⁹ peritis in me/
dicina vel astrologia/aut arte alia/ꝙ adiu
uare nos possint/ q̃nto mag⁹ h̃ facere pos/
sumus de angelicis spiritibus.

Propositio. XVIII

Angelos bonos et malos/inter cau
sas liberas et alias q̃s de⁹ sic insti/
tuit vt eas proprios motus agere
sinat numerandos esse.

Commentum

Oppositũ nuli⁹ fidelis aut aliq̃s rite phi/
losophãs dicet/Et inde fit ꝙ absq̃ tẽtatio
ne dei possum⁹ ad angelicũ subsidiũ recur
rere/sicut ad peritũ medicũ/⁊ eum q̃ põt iu
uare nos in necessitatib⁹ nr̃is de cursu cõi
et naturali. Excipit̃ angeloꝝ maloꝝ cõsul
tatio ⁊ inuocatio qm̃ nõ est licitũ ꝑticipare
cũ eis tanq̃ excõicatis a deo ⁊ eccl̃ia tota ⁊
qꝛ fallaces sunt/fallere semꝑ cupiẽtes. nõ
iuuare nisi ficte. Uñ iuxta ꝓuerbium vulgi
ludunt ad falsam societatem.

Propositio. XIX.

Angelos celũ ⁊ terraz/iuxta qd̃ exigit
electoꝝ dei dep̃catio/sal⁹ ⁊ ordo/deo

iubēte vel ꝑmittēte/posse mutare vt solem facere stare. et ignem non ardere.

Commentum.

Oppositū putāt oēs astrologi infideles et pagani/negātes vera miracula posse fieri/ nec illumīati cū ꝓpha dicēte. Oīa q̄cūq; voluit fecit deus in celo ⁊ ī terra in mari et in oībꝫ abyssis. Nesciētes ꝑterea vel negātes miracula veteris legis et noue/q̄lia legere prōptū est in biblia/et autenticis christianorum libris.

Propositio. XX.

Angelos ꝑ deuotas ad deum ꝑces/ potiꝰ q̄ꝫ ꝑcuriosas inspectiōes/vel obseruatōes ꝯstellationū. posse cōciliari/⁊ ꝑ ipos opē hoībꝫ dari. Vñ ⁊ ꝑ fidem sancti vicerūt regna. non ꝑ celum.

Commentum.

Oppositū dicētes ꝯuincunt̄ ex ꝑmissis iuncta ꝑmissiōe dei dicētis. Quecūq; orātes petitis credite ⁊ fiet vobis. cū similibꝫ multis. iūcto q̄ non semꝑ expedit nob hr̄e prospa q̄ petimꝰ. sꝫ magꝫ aduersa q̄ fugimꝰ Nec oportet in recursu ad eos et deū/ tēpꝰ oratiōis ꝑ cōstellatiōes obseruare/vt Guilhelmus parisiēsis notāter ait ⁊ deducit.

Propositio. XXI.

Angelos ꝑsertim malos in artibus magicꝫ ⁊ oībꝫ suꝑstitiosis oꝑatōibꝫ /q̄ nec rationē naturalē/nec miraculū verꝫ habent/sed ex pacto noto vel occulto/nō dubiū oꝑari/⁊ effectū sortiri.

Commentum

Oppositū posuerūt q̄ negauerūt demones esse/ꝯtra exꝑssam sacre scripture lr̄am ī veteri et nouo testamēto. Fuerūt etiā experiētie multe ī oppositū/⁊ etiaꝫ doctrine sctōꝝ noīatim. Augustini. q̄ notāter dixit. Oēs tales obseruatiōes tāto magis suspectas ⁊ fugiēdas esse. q̄nto sepiꝰ vidētur suū sortiri effectū. Etsi allegeť q̄ frequēter multa iubenť illic obseruari ī artibꝫ magicꝫ vl̄ sortilegijs/q̄ sunt sctā ⁊ honesta. vt ieiunare. castū esse. dicere pr̄ nr̄. ⁊ euāgeliū. Respondebat vnꝰ vere ⁊ catholice. suꝑstitionē tanto peiorē esse. q̄nto plura miscenť bona. q̄niā vñ deberet honorari deꝰ. honorať diabolꝰ. Nemo tñ ex hꝫ intelligat obſuationes christianoꝝ reprobatas esse. q̄ vel ab eccl̄ia ꝯstitute. vl̄ ab eadē rationabiliter tolerate sunt. q̄uis nō appareat ratio huius magis q̄ꝫ illius. nisi vel ex volūtate seu autoritate instituētꝫ. vel a deuota quadā imaginatiōe faciētis. q̄ nō recedit a deo. sꝫ in exterioribꝫ signis aliq̄bꝫ se exercet. vt ī tali numero orationū. in peregrinatōibꝫ. in nouenis. et oblatiōibꝫ nūc cādelarū. nūc panis. nūc galloꝝ. nunc in gestatiōe reliquiarum et bibitiōe ab lutiōis earū. In quibꝫ pia fide factis/nō minus pōt se īmiscere bonus angelus/q̄ꝫ malus in impia ⁊ ꝓhibita fide factis. Fortassis et emperica medicorū tolerari pñt. Hāc generalē habētia rationē/ fortificationē. s. imaginatiue virtutꝫ. Mēdax assertio tamen desit.

Propositio. XXII.

Angelos mediate ⁊ inclinatiue seu dispositiue/posse suꝑ intellectuꝫ et voluntatē ꝑ īmutationē sensuū/tā interioꝝ q̄ꝫ exteriorum/pro dei iussu vel ꝑmissione multipliciter operari.

Commentum

Oppositū pauci vel nulli senserūt ex astrologis ph̄is ⁊ catholicis. q̄ ꝯsenserūt angelos vel intelligētias esse. Nā ⁊ suꝑ hac radice fundāt astrologi regl̄as interrogationū et responsionū. ⁊ alias multas. sꝫ fallunť in pluribꝫ. ex ꝑtactis causis. qꝛ ponunt angelos influere pure naturaliter. nec satis attēdunt liberi arbitrij potestatem. dei volūtatem et materie diuersitatem.

Propositio. XXIII

Angelos vel intelligentias in suis actiōibꝫ ⁊ influxibꝫ liberis. ponere sub certis regulis coartari. tradi ⁊ cognosci. temerariū ⁊ impiū. necnō a vera philosophia ⁊ theologia alienum esse.

Commentum

Oppositū dicētes ꝯuincunť ex ꝑdictꝫ. maxime ꝓpter arbitrij libertatem in angelis regentibus et in hominibus gubernatis.

Proposi. XXIIII.

Angelos et deū cuiꝰ mīstri sūt. illos offendere. q̄ regulas ⁊ traditiōes. ꝑiudicātes influxui libero dei ⁊ angeloꝝ. īmo ⁊ hoīm lib̄tati/tradūt et palliāt sub noīe astrologie vel alteriꝰ naturalis scientie. ⁊ talibꝫ autoritatē vel approbatiōis occasionem dari non debere.

Commentum

Oppositū dicētes ꝯuincuntur ex ꝑmissis

iuncta lege dei tam vetere q̃ noua Juncto preterea ꝑ secũda ꝑte illo qđ dicit apostol⁹ Ab omi specie mali abstinete vos. hoc est ab omni scãdalo dãte occasionẽ ruine.

Propositio .XXV.

Humanã rationem posse et debere astris cognitis vel incognitꝫ dñari nec ab eis in vitium trahi.

Commentum

Concedũt istã sapiẽtes astronomorum/vt Ptolome⁹. maxime de sapiẽte/ q̃ ꝑcognoscit celi ꝯstellatiões inclinatiuas. qm̃ põt adhibere remediũ cõtra noxias/sicut facimus regulariter ꝯtra hyemẽ ꝓuidẽdo đ calefactiõe ⁊ domibꝫ. ⁊ ꝯtra calores estatis ꝓuidẽdo de refrigeratiõibꝫ. ⁊ ita de pestilentijs. diluuijs. bellis ⁊ siliꝫ Tradũt itaq̃ vere et bñ iudicia astronomie tenere mediũ ĩter necessariũ ⁊ impossibile/qꝛ scꝫ sũt de cõtingẽtibꝫ/⁊ possibilibꝫ aliter se hr̃e. Sꝫ etiam q̃ hũana ratio dñet stellis ĩcognitꝫ nec trahat ĩ vitiũ ꝓbat ex libertate arbitrij. ⁊ ex adiutorio dei libero/qđ dat timẽtibꝫ eũ/et ex libero angeloꝝ mĩsterio. qđ adiutoriuꝫ dei ⁊ angeloꝝ impetrãt sup oẽm dispositionẽ stellaꝝ fides spes et caritas/ q̃bꝫ derelictis euenit freq̃nter vt volẽtes infortunia vitare/ĩ ea ip̃a se trudãt ⁊ inuoluãt/vt comprehendantur sapiẽtes in astutia sua.

Propositio .XXVI

Humanã rationẽ indignã esse ꝑ vanitates ⁊ insanias falsas. aut saltꝫ ĩcertissimas ĩ sua actiõe se captiuare/⁊ melãcolijs q̃tidianis anxijs et periculosis agitari.

Commentum

Cõcedũt hoc exꝑti ⁊ inter alios Tull'. ĩ fi. li. de diuinatiõe. Et h̃ dicebat dñs petrus cardinal' Cameraceñ. cũ obꝑuatões hmõi reprobaret. Addẽs se timere regꝫ adolescẽtie/ne talibꝫ imbueret/et post ab eis nõ posset auelli.

Propositio XXVII

Humanã rationẽ debere ꝑ cõsultationes ꝓbatoꝝ et exꝑtoꝝ viroꝝ ꝑ leges insup morales ⁊ dĩnas /se in suis actiõibꝫ maxĩe in gubernatiõe reipublice/spretis supstitiõibꝫ fallacibꝫ /regulare.

Commentum

Cõcedũt istã q̃ attẽdũt/q̃ nõ frustra dedit nob̃ de⁹ rationẽ liberã/pl⁹ q̃ brutꝫ. Dedit insup leges diuinas naturales ⁊ politicas prudẽtiã q̃ꝫ ꝑ experiẽtias mlias generatã. Ex ergo hũana ratio/libtas/ ⁊ prudẽtia cẽtũ vel mille hoĩm ĩmo vni⁹ regni derelinq̃ntur ad insequẽdum opinionẽ vel deliratio nẽ vni⁹ vel duoꝝ aut paucissimoꝝ /fingẽtiũ se scire mirabilia ex astris vel aliũde(nescio quõ) ꝑ fantasia capitꝫ sui/sup euẽtibꝫ ⁊ agẽdis ĩ republica/ vt q̃ nõ ẽ bellãdũ vsq̃ ad tres mẽses/vel vnũ annũ cuꝫ hostibꝫ/q̃ tñ destruũt oĩa/⁊ ita de siliꝫ absq̃ nũero. Ex inq̃ꝫ ꝓpter paucos tales/derelinq̃t hũana ratio ⁊ prudẽtia/indignissimũ ẽ/fatuũ/et delirum/ĩmo merito dei iudicio puniendum/et in stultum finẽ precipitandum.

Proposi. XXVIII.

Humanam rationẽ/ꝓpter hoĩes viles ⁊ ignotos/⁊ de corruptela iudicij mltiplicit suspectos. pessimeq̃ vt ĩ plurimũ fortunatos/⁊ sine fide/q̃les in tenebris susurrãt/indignissimum captiuari vel dimitti.

Commentum

Cõcedũt istã q̃ ꝑcedẽtẽ attẽdũt/⁊ ex termĩs suis se verã eẽ demõstrat. ꝑsuppositꝫ his q̃ poĩt/q̃ tñ sũt ꝑ exꝑiẽtias q̃tidianas maĩfesta

Propositio.XXIX

Humanã rationẽ ꝓpter sui cõcausationẽ liberã/nõ posse vel debere ꝑ q̃lescũq̃ exꝑientias cuiuscũq̃ tꝑis sub necessarijs euẽtuũ reglis vl' arte ꝯcludi

Commentum

Cõcedũt istã/q̃ reꝝ ꝯnexiões attẽdũt/⁊ hi q̃ didicerũt ex logica. q̃ oĩs ꝓpositio copulatiua cõposita ex plibꝫ necessarijs cathegoricis vl' ypothetic̃ reddit ꝯtingẽs /si ꝯtineat vnicã ꝓpositiõeꝫ ꝯtingẽteꝫ. Ac ꝓinde sumit efficax argumẽtũ ꝯtra regulas astrologie sũptas ex q̃ntiscũq̃ exꝑimẽtꝫ/si liberuꝫ arbitriũ ꝯcurrebat vt cã ꝯiũcta ad effectuꝫ req̃sita. Potuit enĩ semꝑ dici de effectu tali/q̃ indifferẽs erat ad sic fieri vel nõ fieri. nec inde ligari alterius arbitrium potuisse

Propositio .XXX.

Humanã rationẽ/ad deũ gloriosuꝫ q̃ nutu libero cũcta tẽperat ⁊ ad finẽ supnaturalẽ hoĩm gen⁹ ꝑcipue ordinat/debere sedulo ꝯuerti /ꝑ fidẽ spem et caritatẽ. Per adiutoriũ insup angelorũ

et sanctoꝝ/quos liberaliter ꝛ libere vult deus agere/ꝛad eos recursuꝝ hꝫe. q̃tinꝰ ordine hierarchico infima reducãtur ad supiora per media.

Commentum

Cõcedũt istã oĩs veri/ꝛ nõ solũ noie xp̃iani/reputãtes talẽ prouidẽtiã dei ꝛ ita libeꝛã q̃lẽ insinuauit xp̃s dicẽs. q̃ nec foliũ arboris/nec passer vnꝰ cadãt ĩ terrã/sine pr̃e deo. dũ rursus ait. Petite ꝛ accipietꝭ. Et si habuerit fidẽ sic̃ granuꝫ sinapis ꝛc̃. Imo et tota veterꝭ testamẽti series/legal'ꝛ hist̃orica atq; ꝓphetalis/p̃cipue ĩ psalmis ꝛ oratioñib; scd̃oꝝ sc̃toꝝq;/vic aliõ nob iculcare vel pfiteri videt. vñ Jacta ĩ dño curã tuã ꝛ ipe te enutriet. Nõ dic̃. iacta curã tuã ĩ celo Oĩs ĩ me sperauit libabo eũ. nõ dicit in celo. Btus vir cuiꝰ ẽ nomẽ dñi spes eiꝰ. nõ dixit ĩ celo. imo vetuit cũ addit. Et nõ respexit/ĩ vanitates ꝛ insanias falsasloq̃ns ꝺ curiosis q̃ defecerũt scrutãtes scrutinio Et superaddit de miraclis tã noue q̃ veteris leg'. Multa fecisti tu dñe deꝰ meꝰ mirabilia opa tua. Deniq; si paulꝰ opponat dicẽs Jnuisibilia dei p ea q̃ fcã sũt cognosci. Respõdendũ ẽ q̃ hec scala creaturaꝝ/nõ ẽ amplꝰ necessaria fidelib; tenẽtib; dei soliũ nũc in lumiosa spe. tãdẽ ĩ apta visiõe. Si ponamꝰ illꝫ q̃ rarissime pt̃ inueniri tp̃ib; istis Ponamꝰ q̃ ples sciẽtifici ĩ astrologica disciplina ꝓueniãt/q̃ sũt graues viri ĩ moꝛib; et honestate vite. ꝛ tales q̃ multa sint expti in iudicijs astronomie traditꝭ fm verã ꝓbiaz et ĩ naturali ratõe fundatꝭ. nũq̃d erãt tales ꝓtẽnendi nec audiẽdi ab vno p̃ncipe corã suo ꝓsilio. Rñdet plane q̃ audiẽdi erũt/sed nõ ita penit̃ inseq̃ndi/q̃n ex aduerso velut in eq̃libra ponãt ratiões hũane prudẽtie/sũpte ꝺ expientias/ꝛ circũstãtias hũani regiminis inferiorꝭ/quẽadmodũ etiã si ꝓueniret ex vna pte astrologi/ꝛ ex alta pte medici sup curatõe alicui egroti. Dicãt igit ex pli gr̃a prudẽtes astronomi ꝓcordit/dũ fiat q̃stio de bello ineũdo/ꝓtra hostes regni. Ecce ꝓstellatio tal'noxia ẽ p̃hibẽs/nõ tñ ex necessitate/ĩiri bellũ p frãcos ꝓtra ãglicos. dicãt ex alta pte prudẽtes capitanei ꝛ milites expti/q̃ nec̃e ẽ vel expedit frãcos ĩire bellũ ꝓtra anglicos/ pẽsatꝭ circũstãtijs hic et inde p̃ueniẽtib;/ex inferioꝝ dispositiõe vel radice. Tũc oĩb; his ĩ eq̃libra positis/debebit assumi ꝓclusio q̃ ps p̃ꝺerabit ꝛ exequẽda erit. Nõ enĩ oportꝫ vt oĩe p̃sus iudiciũ ex radice supioꝝ celi sumptũ ꝓtemnat. Ex nec expedit vt plꝰ põderet q̃ oportet/vbi/ꝛ quando/et per quos seu propter quos non oportet.

Epilogus pre/missoꝝ. Epilogantes tãgamus duodecim radices/ab astronomoꝝ iudiciorũ curiositate arcẽtes. Prima ẽ dei gloriosi liba p̃meritas ĩ agẽdo. Scõa ãgelorũ tã bonoꝝ q̃ maloꝝ sub deo libtas in exeq̃ndo. Tercia radix ẽ/celestiũ lumiariũ sola generalitas ĩ influẽdo. Quarta est celestiũ cõbinationũ ꝛ situũ incõp̃hensibilis varietas ĩ cõcurrẽdo. Quĩta radix mediorꝝ diuersitas ĩ radiãdo. Sexta. seminaliũ rationũ/pticularꝭ diuersitas ĩ con p̃cipiãdo. Septima libtas hoĩm/q̃ ꝓiũcta q̃libet causis necessarijs/ꝓtingẽtiã reddit ĩ effectu suo Octaua legal'ꝛ ꝓbatis seueritas/talia iudicia p̃hibẽs ꝛ irridẽs sacroꝝ insupꝝ veteꝝ ꝛ nouoꝝ doctorũ diligẽs taliũ reprobatio/maxime ꝓpter fomitꝭ corruptionẽ sciẽtiũ q̃ ad hereses idolatrias et superstitiões ẽ hũana iclinatio p̃na Nona. Raritas studẽtiũ ꝛ peritoꝝ ĩ vera astrologie disciplina/cũ tñ ĩ iudicijs dãdis multiplex supra modũ ꝓsideratio req̃rat vel obseruatio Decia. Mysterij a sec̃lis absc̃diti reparatiõis vic̃ nĩe recogitatio/ q̃ nichil hẽt in celis quicq̃d reuerisans auctor libri de vetula dixerit/ꝛ false ascripserit Ouidio. Undecima. Nois ad finẽ supnaturalẽ ordiatio. ꝛ iõ mediorꝝ supnaturaliũ p uisio/vt supnatural'spes habeat ĩ deo alit q̃ boby aut brutis ꝓueniat/aut boĩb; siue deo Duodecima. Miraculoꝝ q̃ legem cõmunẽ nesciũt crebra ꝛ pene q̃tidiana p illos ꝛ ꝓpter illos q̃ ad finẽ supnaturalẽ electi sunt/ostensio.

Liciuntur sex doctrine notãtes moraliter q̃ ꝺ expediat obfuare iudicijs/ astrologie noie colorat̃is. Prima doctrina. Expediẽs est xp̃iano cuilibet/imo necessariũ ad salutẽ/q̃ nõ adhibeat fidẽ superstitiõib; ꝛ sortilegijs merito suspectis. de opatiõe demoniũ. vel inuocatõe aut de pacto cũ eis secreto vl' exp̃sso. sũt leges ꝛ decreta ꝛ biblia p hac doctrina locis innũeris. Scõa doctrina Expediẽs est cuilibz catholico diligenter cognoscere ꝓpus si effectꝰ q̃ p̃mittit vl' expe

ctatur fieri p aliquas obseruatões/habeat aliquã cãm naturalẽ vel miraculosã Quia si nõ,tũc vehemẽs est suspitio q talis effectus prouenit ex opatiõe demonũ fallaciũ et ex pacto cũ eis latẽte vel apto,et h̃ pmittẽte diuino iudicio/in deceptionẽ ꝯsulentiũ/vel cõfidentiũ in talibꝫ/ꝓpter curiositatẽ notiã aliq̃d habẽdi vel sciẽdi. ¶Tertia doctrina ¶Expediẽs est nõ adhibere fidẽ hoibꝫ promittẽtibꝫ q faciãt effectꝰ magnos et mirabiles/nisi prius ꝯstiterit q sint xp̃iani/et bonoꝝ moꝝ,ꝛ q velint et offerãt dicta sua vel artẽ deducere ad examẽ ꝛ iudicium peritoꝝ in p̃hia naturali et in medicia iuribꝫ ꝛ theologia,alioq̃n h̃ri debẽt merito suspecti de fallacia/vel ignorãtia/vel hereticа prauitate.nã sicut lucẽ veritas amat,sic odit falsitas. ¶Quarta doctrina ¶Expediẽs est pro principibꝫ maxime/et p sua republica/q nec ip̃ nec sui familiares intimi et secreti/dent fidem q̃busc̃q; iudicijs etiã sub noie astrologie vel alterꝰ scie palliatis,nisi prꝰ habitum fuerit ꝯsiliũ,vel examinatio p viros multos/et graues viros in regimine reipublice/vbi prudẽtia maxime locũ hẽt,q̃ innitit ꝯsilijs ex dictamine rationis et experiẽtia multa collectis,non ex supstitiosis obseruatoibꝫ/q̃ deduxerũt semper in malũ finẽ p̃cipes ꝯfidẽtes in eis sicut nr̃o etiã tpe satis ꝛmimis expertum est Quinta doctrina. ¶Expedit illos q̃ se dicũt futura cognoscere/vel mirabilia secreta facere per astrologiã/prius examinari diligẽter de cognitiõe ip̃oꝝ/ꝛ de libris quales sunt/et q̃liter habiti/et vñ cõpositi,qꝛ non credẽdũ est cuilibet dicẽti se astrologũ,sed probãdi sunt ꝛ in publico audiendi,sicut fit de medicis,ꝛ artificibꝫ alijs. Alioq̃n si tales nõ audiãt ĩ publicũ offerre dicta sua debẽt h̃ri merito suspecti de supstitiõe/vel fallacia/vel heretica prauitate. ¶Aut q non q̃runt nisi pecunias/vel honores/sic introductores vel fautores eorũdẽ faciũt/prout millesies exptũ est ĩ curijs p̃cipũ,ꝛ adhuc prochdoloꝛ dicit inueniri. ¶Sexta doctrina ¶Expediẽs ẽ amatoribꝫ p̃cipũ et totꝰ reipublice/materiã istã astrologicorũ declarare vel declarari facere freq̃nter/tam scriptis q̃ ꝓmonibꝫ publicis ꝛ domesticis Alioq̃n negligẽtia sciẽtiũ ꝛ scire debẽtium nocet hostiliter psonis p̃cipũ ꝛ eaꝝ saluti tã tpaliter q̃ etne Nocet regnis ꝛ pollicijs publicis. Nocet denicꝫ ip̃is negligẽtibꝫ vt impeditoribus ad discrimẽ dãnatiõis perpetue a q̃ nos eripiat dñs iesus xp̃s Amẽ.

¶Oritur aũt quẽstio cõcernẽs oĩa q̃ dicta sunt in trilogio astrologie theologisate Si libri cõpositi pastrologos p̃sertim infideles ꝛ idolatras/sint a catholicis tolerandi vel penitꝰ extirpãdi. ¶Pro cuꝰ dissolutione/ꝛ p̃cedẽtiũ elucidatiõe/notenť ꝓpositiones que sequuntur.

¶Prima propositio.

¶Libri astrologici in q̃bꝫ pl̃a vera et vtilia ꝯtinenť/q̃ inutilia supstitiosa et falsa/p̃nt tolerari seu tolerabiliter relegi/ꝑuado illud apli,Omia pbate qđ bonũ est tenete ¶Tales aũt vt plurimũ sunt libri,q̃ de motibꝫ ꝛ mẽsuris et ꝯiunctõibꝫ corpoꝝ celestiũ sunt editi/ꝛ ex geometricis demõstrationibꝫ cũ experiẽtia fundati.sic ẽ gl̃iosus Almagesti.

¶Propositio secunda

¶Libri astrologici,in q̃bꝫ pl̃a iutilia supstitiosa ꝛ falsa ĩmo impia ꝛ sacrilega ꝯtinẽtur q̃ vera et vtilia/debẽt a xp̃ianis oĩbus euitari dãnari ꝛ penitꝰ aboleri. ¶Tales aũt erãt libri de q̃bꝫ sẽptũ ẽ Actuũ. xix. vbi dr. ¶Multi aũt ex eis q̃ fuerunt curiosa secrati cõtulerũt libros/et cõbusserũt oẽs coram oĩbus/et cõputatis p̃cijs illoꝝ inuenerũt pecuniã denarioꝝ q̃nq̃ginta miliũ/ita fortiť crescebat verbum dei et confirmabatur

¶Propositio tertia

¶Libros astrologie multũ expedit discernere/q̃tinꝰ appareat q̃ sũt ꝛ q̃ nõ sũt tolerãdi. ¶Cõposuit sup hac re magnꝰ albꝰ opusculũ/qđ appellať speculũ albti.narrans q̃ modo tpibꝰ suis voluerũt aliq̃ destruere libros Albumasar.et q̃sdẽ libros alios. ¶Videť aũt saluo tãti doctoris honore/q sic in exponẽdis libris p̃hicis p̃sertim peripatheticoꝝ nimiã curã apposuit maiorẽ/ q̃ xp̃ianũ doctorẽ expediebat,nihil adꝺiciẽdo de pietate fidei. ¶Ita ꝛ ĩ approbatõe q̃rundã librorꝝ astrologie.p̃sertim de imagibꝰ,de natiuitatibꝰ,de sculpturis lapidũ. ꝺ caracteribꝰ de introgatoibꝰ nimis ad partẽ supstitionũ,ratõe carẽtiũ determiauit. ¶Sctus aũt thomas ĩ suis opibꝰ minꝰ attribuit hmõi supstitõibꝰ imaginũ,caracterũ,introgationũ,ĩmo ex intentiõe cũ efficacia rationum reprobauit.

¶Propositio quarta

Rationes arcentes a curiosis

R ¶ Libros astrologicos qui tolerant̃ et le/
gunt̃ apd̃ xpianos/sicut Ptolomei/Albu
masar et Hali.nō ideo oportet ī auctorita
tē talē adducere/vt credēdū vel tenendū sit
quicqd ex eis vel deducit̃ vel allegat̃ Fallū
tur in h̄ plēs astronomoꝝ/z simpliciū xpi
anoꝝ/vel alioꝝ nō imbutorū lr̄is sacris/q̄
ptin⁹ vt legūt vel audiūt aliq̄ de libr̄s taliū
credūt z assentiūt/cū tñ repiant̃ illic errores
ꝓtrarij fidei. Nec mirū cū etiā ī libris Ari/
stotelis/Auicēne/Auerrois/et aliorū q̄ q̄ti
die legunt̃ simile inueniat̃. Sz cautissima
religiositate puisuz ē in ꝑclara artiū facul/
tate parisien̄.vniuersitatis/taz p articulos
parisien̄.q̄z p statutū iureiurādo firmatū/p
quēlibet q̄ licētiat̃ i artib⁹/vbi sentētialiter
sic habet̃. Jurabitis q̄ dñ ꝓtigit vos deter
minare q̄stionē aliquā de ph̄ia/illā semp p
parte fidei determinabitis/z ratōes ph̄i op
positū factas dissoluetis. ¶ Quāto magis h̄
esset obseruādū in libris astronomicis q̄ de
iudicijs cōpositi sunt p infideles/z idola/
tras vbi multa posita sunt ex superstitiōibus
idoloꝝ z cultib⁹ demonū/z fallacib⁹ respō/
sis eoꝝ.ex q̄bus ꝑcessit modus cōpositionis
idolorū/q̄s deos appellabāt loq̄ntes z pro
phetātes z mirabilia opantes/ put loquit̃
Hermes trimegistus.z refert Augustin⁹
Vñ et multa tradunt̃ in dictis libris q̄ nul
lā penit⁹ inducūt rationē/nisi p modū nar
ratiōis q̄ ī tali ꝓstellatiōe sic eueniet. z ī al/
tera aliter. Et tñ astrologi superstitiosi pl⁹ in
uenire se dicūt vitat̃ z certi euēt⁹ ex talib⁹
regulis/q̄s ex illis q̄ naturali ratiōe fundāt̃
sic de vētis z pluuijs z alijs impssiōib⁹ me
therologicis. ¶ Cū aūt pauci sunt astrolo
gi.imo nulli/intromittentes se de iudicijs
astronomicis/q̄ nō insequātur tāq̄ p.fun/
damētalib⁹ regulis ꝑdictos libros astrono
micos z similes. Cōcludit̃ h̄ pro doctrina
xpiana q̄ salubri⁹ tuti⁹ z deo accepti⁹ ē/ cō
tenere talia iudicia/cuz suis autoribus/q̄s
dimissis alijs vtilioribus studijs/suā talibus
cognoscēdis z practicādis curā dare. Rur/
sus addit̃ z altera doctrina/q̄ salubri⁹ tuti
us z deo accepti⁹ est/nō req̄rere imo nec p/
mittere fieri iudicia publica sup euētibus
humanoꝝ actuū/quēadmodū dicunt̃ aliq̄
in italia z studijs vniuersalib⁹ attemptare
Ratio q̄z miscēt multa falsa z superstitiosa/z
cōtra experiētias insequētibus manifestas
et terrēt inde reges z regna/principes z pn
cipatus/et hoies de omni statu/z p vanos
timores vel stultas ꝓmissiones maloꝝ vel
bonorū euentuū/eos aliter agere q̄s vera z
recta ratio moralis dictaret/iducūt ¶ Por
ro magnū faceret obsequiū xpianitati col/
legiū aliqd̃ theologorū. Si libris astrono
micis diligēter inspect̃/notarēt sigillatim
passus suspectos/aut palā erroneos z here
ticales/ꝓtētos in eisdē/quēadmodū factū
repitur nedū de libris Aristotelis auicēne
et auerrois.sz etiā de quibusdā libris catho
licorū sicut notati sunt passus vel articuli
in quib⁹ magister cōiter nō tenet̃ ¶ Postre
mo si libri magicoꝝ et superstitiosoꝝ aliorū
sub velamine astronomie vel ph̄ie se palli
antiū q̄ iam inueniūtur fuisse dānati cum
auctoribus custodirētur alicubi/sine peri/
culo manifestationis vel abusus/videret̃
expediēs.q̄nus resurgētibus vel occurrē
tibus materijs similibus/cōfestim habe/
ret̃ dānatiōis facte modus. Sicut euenit
parisius de libris Johānis de barro magi
ci superstitiosi/cōbusti/q̄les reperiūt̃ adhuc
in hispania sub titulo semmaforas. Sicut
insup notat⁹ est rotulus quidā mag⁹ quez
ingerebat clādestine quidā in vesptilionē
se noians. Et in proemio articuloꝝ parisi
en̄.aliq̄ tales notati dānatiq̄ sunt. Su
peraddam⁹ illos nedū fatuos esse sed puer
sos xpianos/q̄ solēt quasi iocando dicere:
Qualis mihi cura est q̄s me sanet.quis vi
ctoriā/quis honorē/q̄s diuitias det. quis
deniq̄ adiuuet.sit deus sit diabol⁹.dūmo/
do ꝓueniat illud mihi qd̃ opto. ¶ Dñ er
go dicit̃ alicui ex principib⁹. Ecce dñe tales
hoies p suā artē sciunt multa facere magna
et mirabilia/et futura ꝑdicere.et victoriam
de hostibus ꝓmittere/si credat̃ eis et si fiat
ea q̄ iusserint. Respōdeat princeps plena
fide et inq̄rat. Sunt ne tales homies san/
cti dei/q̄ ex reuelatiōe et gratia sibi diuini/
tus ꝓcessa hoc ꝓmittūt. Et si tales sunt cre
di poterit eis dū ꝓbabūt.et dū nihil vide/
bunt nisi sanctū z diuina lege cautū/ maxi
me si fuerit dictis coꝝ vita cōcors et ꝓbata
nedū vulgari rumore.sed iudicio sapiētuz
qui freneticas illusiōes a veris sciūt reuela
tionib⁹ separare. Si vero tales hoies mi/
ra ꝓmittunt se facere p ph̄icas disciplinas/
vt p medicinā vel pspectiuā vel geometriā
Respōdeat princeps q̄ studētes de vniuer
sitatibus publicis magis in tali re sunt cre
dēdi/si ratio cōsonet naturalis. Demum si
tales ꝓmissores mirabiliū/neq̄ miraculis

S

neq; ratione naturali se fundant. illos habeo suspectos. superstitiosos. repellendos Auertat dñs a me xpiano seruo suo/vt velim abnegare fidē suā/vel in eius legem q̄modolibet peccare, p quocūq; cōmodo tēporali consequēdo. siue sit sanitas corpis/siue victoria in bellis. siue opulētia in diuitijs. Non enī nego talia qñq; deo pmittente puenire ministerio demonū et hoīm eis deditorū. sicut magi pharaonis multa fecerunt similiter ad moysen. Sed nō est bonū mihi relinq̄re baptisma meū fidē meā/legē meā. etiā vsq; ad mortem propitius sit mihi deus Amen. Finit

Sequitur tractatus eiusdē cōtra supstitiosaz dierz obseruationem presertim Innocentum similiter Lugduni compilatus.

Culpat apostolus/eos qui dies obseruabāt et annos quales multi sunt qui dies egyptios putant infaustos. imo z diē innocētuz per totū anni circulū pestiferū esse credūt. Cōtra q̄s fit talis argumētatio. Si dies innocētū dicit infortunatus vel infaustus ad aliqd inchoandū. z alij dies ꝯsequēter p totū annū similitem situati oportet dare cām radicalē hui⁹ infortunij. qz nullus effect⁹ est sine causa faciēte Sumet ergo cā altero modoz sequētiū/sufficienti diuisione. Primo vel ex dispositiōe siderū fm astrologiā. Secūdo vel ex dispositiōe corpoz inferiorū fm medicinā Tertio vel a formali cōditiōe seu a tota specie fm naturalē phhiam. Quarto vel ex dispositione morū fm moralē disciplinā. Quinto vel ex diuina ordinatiōe fm theologiā. Sexto vel ex demonū actōe fm artē magicā. Septimo vel ex sctōz innocētū merito seu opatiōe fm religionē xpianā. Octauo vel ex obseruātiū fantasia vel imaginatiōe q̄ allegat expiētiā. Sz nulla cāz istaruz sufficiēs est/aut rationabilis. vt hec ponatur obsuatio. nec oēs sil. Talis ergo obseruatio vana ē z reprobāda. Et primo de q̄nq; prioribꝫ causis arguit p indirectū z p locum ab autoritate. q dari non possint. Uñ si det cā p astrologiā. Interrogādi sunt astrologi. z inuenitur h esse ꝯtrariū suis regulis atq; principijs. qm astrologi variāt sua iudicia fm varietatē horoscopi. id est positiōis siderum. ita q nō possit confici almanach vniforme ppetuū. Quia dies lune exēpli grā q mō est indisposita vel infausta fm regl'as eoz. si etiā erūt vere/erit ī hebdomada seq̄uti dispositiōis alteri⁹. Attēto maxime q in eis q̄ cōcernunt arbitrij libertatē/astra nō imponūt necessitatē Juxta dictū Ptolomei q sapiēs dñabit astrꝫ. Et hec ratio fieri solet efficaciter cōtra signationē q̄ repit in kalēdarijs. de dieb⁹ egiptiacis seu periculosis. Cōsequēter per locum ab autoritate sic argueretur. de medicis. sic de philosophis naturalibus. sic de philosophis moralibus. sic de theologis. Nam cuilibet experto in sua arte vel scientia magis credēdum est. q̄z idiotis z insciis Uec oportet satagere ad reparationē subtilem p principia predictarū scientiarum/cōtra tales inexpertos. quia nec intelligerent nec assentirent. Si autem credere nolunt edoctis gratis errant. et vltro se seducunt. Superest igitur discurrere p alias tres causas. et primo de actiōe demonū. Si allegetur q causant infortunium hoc manifeste vergit in idolatriam. si querantur placari per nihil agendum/tanq̄z plus in hoc timeantur q̄z deus ipe et sancti sui. Rursus quia non in his tantum diebus sed assidue. sicut dicunt petrus et paulus. aduersarius noster diabolus/circūit querēs quē deuoret/cui resistendum est fortiter in fide non in vana superstitione. Preterea deducunt sacri doctores precipue Augusti. tales agere illicite. et contra baptismalem sanctitatē. ita q euenit iam baptisatis per tales obseruationes/illud de euāgelio Dū immundus spūs exierit ab homine. scz in baptismo. sequitur q reuertens adducit septem spiritus nequiores se. et fiunt nouissima hominis illius qui eos recipit/peiora prioribus. Melius est enim veritatem non agnoscere q̄z post agnitionem peruerse viuere. eamq; factis aut verbis abnegare. Rursus attendatur hic nullam diem esse que non plena sit infortunijs/nūc istorum nunc aliorum. pro quibus tñ non est dies q̄libz euitandus aut timēd⁹. sz hoīm

infelicitas vel miserāda est/vl' culpāda q̄z operatiões male faciūt/iuxta v̄bū augu. malos dies Deniq̄z nihil ē fallaci⁹ stulti vulgi traditōib⁹ q̄ vt sepi⁹ faciūt de nō cā causaz Exempli gratia p̄cipitabit aliq̄s ab equo effreni/z indomito/in via lubrica. vel i flumine summerget. cōfestim vulgares vt audierint/assignabūt hmōi infortunij cās diuersi diuersimode/q̄ tñ nullaten⁹ cause sūt huius casus/Dicet vn⁹ q̄ i exitu domus obuiū habuerat vnū cattū vel leporē. vl' q̄ in egressu hospitij offenderat pedez/vel q̄ mane camisiā euersam induerat. aut calci⁹ derter p sinistro accept⁹ fuerat. q̄ signū cesar augustus sibi reputabat infaustissimū. Dicet ali⁹. Ego sic somniauerā. Crocitabat coru⁹ sup tectū/aut bubo cū stridore superuolitauerat. vel gallus p̄ter horā vocez dederat. Dicet ali⁹. Ecce mala dies erat/et infortunata/vel egra. Dicet ali⁹. Luna q̄rta erat vel septima. aut sol i ortu nubib⁹ obuolut⁹ palluerat. aut stella decidēs p aerez micauerat. Vel sicut apd comicū legit. Intrōit in edes ater alien⁹ catt⁹. anguis p impluuium decidit. De teglis gallina cecinit Interdixit ariol⁹ aruspex (supple vel astrolog⁹) vetuit añ brumā noui negocij aliq̄d incipe. Alij vero traducēt ad mores. dicentes hoi tali non poterat bñ ꝯtingere q̄ sic z sic egerat. vel rapiendo bona vicinoz. vel fraudādo. vel blasphemādo. aut q̄m ex iniustis aut reprobis parētib⁹ traxerat originē. Longū esset oia p̄sequi. q̄b⁹ fallūtur et fallūt homies inducētes p se experientiā. q̄si certā z fundāt confictiones inanes et falsas

x Si aūt allegēt altera cā q̄ p̄ter rationē occisiōis innocētū puenit istud infortunium i tali die/nedū in proprio z solo festo/sed ꝯsequēter p totū annū. Istud caret ratione. alioq̄n theologi z viri religiosi atq̄ deuoti deberēt istā obseruātiā magis cognoscere z custodire. cui⁹ oppositū inuenit q̄ dissuadēt illā reprobāt z irridēt. Dicūt p̄terea q̄ hoc agere nō cedit in honorē dei/vel sctoz innocētū/vel ad salutē corporalē aut spūalem. sed vergit ad cōtumeliā dei z sanctoz innocētū z pniciē corpoz z aiaz. Rursus talis honor magis deberet si eēt rationabilis dño nr̄o Jesu x̄po/z gloriosissime matri sue/i suis z p suis festiuitatib⁹/q̄z in festis innocētū. Relinquit ergo p cā octaua z vltima. q̄ talis obseruatio ꝯfingit/vel tenet/vel exercet/ex sola hoīm fantasia tione z melācolica imaginatōe. Et hec fantasiatio superstitiosa z corrupta ꝓuenit i hac materia sic z i mille. imo i mille milib⁹ alijs similib⁹/ex varijs seductiōib⁹/seu corruptela multiplici virtutis fantastice in hominib⁹/tam ex lesiōe intrinseca cerebri/sic testant medici q̄ infinite sunt spēs melācolie/sicut in somniātib⁹ ita frequēter i vigilātib⁹ z semidormiētib⁹. z manifeste in multis egritudinib⁹. Prouenit rursus hec lesio ab intrinseco/iusto dei iudicio p̄mittēte/p diabolicas illusiōes/sicut p auctoritates et hystorias posset introduci. Sunt p̄terea cause p̄ticulares aliq̄ tā p se q̄z p accidens q̄ tales fantasias z superstitiones z put vulgo dicit sorcerias/causant aut nutriūt/q̄ oēs ad duas radices p̄missas p̄ñt trahi. Prouenient enī hmōi false credulitates z cōficte obseruatiōes q̄ñq̄z Primo ex demonū suggestiōe z illusiōe/ad aiaz dānationē/et fidei x̄piane subuersiōez. z sctoz infamatōez Uel scdo ex gētiliū z paganoz z aliorū infideliū derelicta in p̄ncipio ꝓuersiōis ad fidē x̄pi superstitiōe. Uel tertio ex poetaz cōfictiōe. Uel quarto ex magicoz malignā traditōe. Uel q̄nto ex fomitis originalis corruptiōe. sic in vi ꝓcupiscibili. ita et i rationali Uel sexto ex fantasie vl' imaginatiue virtutis debilitatōe. Cui⁹ signū est q̄ vetule pueri puelle z idiote p̄niores sūt ad tales superstitiones credēdas vel obseruandas. Uñ ortū habuit illud de vetulis epitheton. Uetule sortilege. gallice vielles sorciers. Juxta q̄d vn⁹ p̄dicas aliq̄n coram rege et nobilib⁹ dixit. Solebat inq̄t appropiate dici vielles sorciers. videāt dñi nobiles/ne trahāt ad se vt dicant gallice nobiles sorciers/nobiles sortilegi. Et q̄ vidit testimonium phibuit. Attendendū illud psalmiste ad dñm. In manib⁹ tuis sortes mee. Qui dat p hoc intelligi. nō i superstitiōib⁹ z sortilegijs huiusmodi fictis et plerūq̄z noxijs/esse cōfidendū. Retrahūt enī spem a deo suspitionib⁹ occupāt. in moribz inq̄t ātis/obsunt aliq̄n reipublice/z viā ad hereses aperiūt Ul' septimo prouenit hec corruptio iudicij rationis/ex p̄meua a puero p stultas matres et nutrices enarratiōe. Delectant enī dicere fabulas āmirabiles. z puerilis etas imbuta talib⁹ vix repellit. q̄z quod noua testa capit inueterata sapit. Uel octauo ex hūano timore. z diffidētia dīni auxilij/z curiosa sciēdi fuga libidie sic patuit i saul/z in alijs.

sine numero. ¶ Vel nono ex supba p̄sumptione hoīm/q̄ volūt reputari scire mirabilia/z despiciūt eruditos in scientijs/z inducūt p autoritate quicq̄d imaginant/z maxime si fuerit i terris longinq̄s/et audierint stulticias aliaq̄ sectaq̄ aut hoīm sibi similiū. ¶ Vel decimo ex certa z excogitata p̄fictione/ad fallēdū alios/z irridēdū/quēadmodū fit apud aliq̄s pueros scolasticos vl alios trufatores. ¶ Vel vndecimo ex electione q̄rundā romāciorū/id ē librorū cōpositorū i gallico/q̄si poeticorū de gestis militaribꝫ. in q̄bꝫ maxima ps fabulosa est/magis ad ingerēdū quādā nouitatē z āmirationē q̄s vitatis cognitōez. ¶ Vel duodecimo ex inobediētia ad diuinā legē/z ex modica ei⁹ reuerētia vel cognitōe. Cui⁹ signū est q̄ tales supstitiosi citi⁹ crederēt verbꝫ vel scp̄tis. vel narratiōibꝫ fabulosis quātūlibz i apparētibꝫ/q̄s diuīne auctati z suis doctoribꝫ. imo z facili⁹ inducunt difficilia valde opari/vt i ieiunijs z certis orationibꝫ z certis votis/put dicūt vota sctē katherine/q̄s possent induci fuare legis p̄ciane facilia/sicut sunt ieiunia p ecclesiā instituta. q̄lia oīa citius frāgerēt. q̄s dimitterēt suas supstitiōes longe difficiliores/q̄ nec vtiles sūt sz in dānationē aiaq̄. z sepe corpoq̄ vergūt. q̄ p̄terea faciūt z accersiūt infortuniū/sicut ōz q̄ imaginatio facit casuz. ¶ Prorsus vnū p talibꝫ est salubre remediū/credere peritioribus z eis q̄ i lege dei recte viuunt et docēt/alioq̄n talibꝫ put supra tāgebat fūtsicassuz ratiocinatiōes. z portabūt iudiciū suū Ez vtinā soli q̄m volūtarie se seducūt/et alios secū trabūt/put vn⁹ p̄ncipū tpe nr̄o. dū induceret vt q̄reret p̄siliū a sapiētibꝫ/q̄s sciebat eē tales z sibi beniuolos. vtrū licite essent supstitiōes q̄s exercebat z credebat Respōdit. Cur inq̄rerē a talibꝫ. Ego el scio q̄ discōsulerēt mihi. ego tñ sic agere z sic credere penit⁹ disposui. nec omittā. Et in hac infelicitate posit⁹ z p̄uētus morte repētina destitit. vellet/nollet. ¶ Nūc agnoscēs q̄m odit dñs obfuātes vanitates supuacue Et ecōtra. Beatus vir cui⁹/ē nomē dñi spes ei⁹/z ñ respi. in vanā. et insanias falsas.

Finit

¶ Jtē ab eodē cācellario. viij. decembris. 1428. Lugduni. aduersus doctrinam cuiusdā medici delati in mōte pessulano/scul pētis i numismate figurā leonis cū certis caracterib⁹/p cui ratōe renū z̄c. aliō opusculū

Quius est imago hec et superscriptio. ¶ Cōformiter ad casum p̄positū de leonis imagine pro curatione renū/dicuntur duodecim propositiones cum additis que sequuntur. ¶ Prima propositio. ¶ Jmaginū q̄ astrologice noīanf fabricatio z vsus. suspect⁹ est plurimū de supstitiōe. et idolatria/seu magica obseruatiōe. patebit ex sequentibus. ¶ Secūda propositio ¶ Jmaginū hmōi fabricatio z vsus. rationabiliter phibit⁹ ē p sacros doctores z ecclesiā ¶ Tertia p̄positio ¶ Jmaginū hmōi fabricatores p̄nt z debēt p suos superiores phiberi/inq̄ri z culpari. z si parere noluerūt. p̄dēnari. nō obstātibꝫ palleatis allegatiōibus suis sub titulo sub titulo astrologie. maxime q̄n nō sūt huius scie multū periti. fm terminos a veris astrologis. nō idolatris cōstitutos. ¶ Ponunf ad istarū p̄positionū declarationē q̄dā regule fundamētales. Et est quarta propositio in ordine. ¶ Omnis obseruatio cuius effectus expectatur aliter/q̄s p ratiōnē naturalē aut p diuinū miraculuz. debet rationabiliter reprobari. et de pacto demonū expresso vel occulto vehemēter haberi suspecta. Sic determinauit ipe nr̄o sacra theologie facultas parisieū. vniuersitatis. ¶ Propositio quinta. ¶ Dis obseruatio quātūcunq̄s scrā z salubris videaf in decez aut vigiti aut centū p̄ticulis. si habeat vnicā p̄ticulā de idolatria. vel de hereſi. vel de apostasia suspectā aut infectaz. debet tota suspecta z infecta reputari. nisi fiat manifesta sepatio p̄cisa a vili. ¶ Propositio sexta ¶ Dis obseruatio p̄ticularis sup effectibꝫ mirabilibꝫ z extraneis sub titulo verarū artiū palliata. debet examiari ex circūstātijs libroq̄ z autorū q̄ obſuatiōez hmōi p̄ticularē tradiderūt. ¶ Ponunf p̄seq̄nter p positōes seu regule ad declaratiōez p̄missorū. z ad p̄ticularē applicationē sup imagie leonis de q̄ fit inq̄sitio. Et est prima. septima in ordine. ¶ Caracteres seu figure vel lre nō bñt vel sortiunf ex cā pure naturali z corporali efficaciam. sicut nec entia mathematica. cuiusmodi sunt figure z caracteres sunt de potētijs actiuis. et in eis fm p̄bm nō est bonū neq̄ finis. ¶ Propositio octaua. ¶ Caracteres seu figure vel litere non bñt de ratiōe sua q̄ ordinēt ad aliq̄s effect⁹ nisi mediāte ratiōali vel intellectuali suba. Significare enī ē rē intellectu p̄stituere.

B

¶ Propositio nona ¶ Caracteres huius modi si habeãt vel habere credant efficaciam/oportet q̃ hoc sit a causa spũali/non a pure naturali et corporali/qualis causa est celũ cum suis influentijs in corpora ¶ Accipiatur ex precedẽtibus regulis consiliuz quid agendũ sit in materia ꝓsenti de imagine leonis cũ circumstantijs. Et sit hec Propositio prima.decima i ordine ¶ Cõstat in primis ex inspectiõe q̃ ibi sunt caracteres.litere.figure et dictiones/que nullũ effectũ habent naturalẽ pure corporalẽ ad curationẽ morbi renũ/et similiũ/fm ꝓpositionem septimam precedentem. Juxta qõ notet in speciali sanctus T. bomas qui tribuit astrologie/quantũ rationabiliter dari põt/ad exemplar Alberti magni magistri sui consone tamẽ ad fidẽ catholicã. Notet inquã in. ij. et. iij. contra gentiles i multis capitulis.a.cxij.z specialiter i.cxvij.z.cxviij ¶ Propositio.xi. ¶ Constat q̃ talis observatio non est posita ab ecclesia et sacris doctoribus/tanq̃ eueniat effectus sperat⁹ per miraculũ diuinũ.imo nec ꝑ sanctos angelos dei.qui sunt administratorij spirit⁹ propter electos dei ad vitã eternam magis q̃ ad curã corporalẽ.et medicus et astrologus verus nõ bẽt se multũ intromittere de actionibus sanctorũ angelorũ circa homines.patet ex immediate ꝓcedenti cum inspectiõibus iuriũ.z ratio satis est manifesta ¶ Propositio.xij ¶ Constat q̃ si talis observatio nitatur et expectet effectuz a malis angelis seu demonibus. illa est manifeste penitus reprobãda/etiam si videat finis bonus/vtilis vel honestus. quãto magis si esset malus vel suspectus/sicut est inter alios.finis quest⁹ ꝑ simulationẽ astrologie aut mirabiliũ effectuũ/sup quibꝫ admirãt hoies pauce religiõis aut fidei. Verũtamen circũstantie ꝓdicte magis apparebunt iuxta practicã primarũ ꝓpositionũ si reperiat coniũctio istius observatõis de imagine leonis cum alijs observatiõibus contentis in auctoribus vel libris tradẽtibus huiusmodi figurationez. Et hoc ideo dicitur.qm̃ tpibus nr̃is inuentus est liber magnus/continẽs tales observatões.quarum aliqui videbant pie et vtiles. alie vero manifestissime erant condẽnande/z superstitiose/et idolatrice /et de hereti suspecte vehemẽter.et vt tales fuerũt etiam igni tradite pio zelo. Tales multe sunt observationes apud hispanos in libro senafozas Tales apud iudeos in numere. tales apũ xpianos supstitiosos sicut de Nescio quo sydrac. Tales deniq̃ practicari querũtur ne duz ꝑ vetulas sorcerias/sed per multos arma sequẽtes ptinuet. ¶ Postremo rotiens occurrit ista materia/quod si ꝑ quolibet casu scribendũ esset.scribẽdi null⁹ esset finis. Poterit inter alia videri tractatulus de astrologia theologisata /specialiter circa finẽ. ¶ Concludit tandẽ ex oibus practica sup hoc casu pticulari/postq̃ facta fuerint q̃ dicta sunt sũmarie z de plano sine i uolutiõe pcessuũ/maxime si delatus reddiderit se obedire paratũ/sine pterua defensione.phibeat ei de futuro q̃ nõ ampli⁹ vtatur.sed antidotis medicine cuius dicit professor. De pteritz aũt sufficiat sine q̃is infamia delati/q̃ honor iudicij fidei.cũ plato et officiarijs suis maneat stabilitus. Et ita in catholica et fraterna caritate.consulẽdum est/q̃ delatus taliter obediat sine stre pitu z figura iudicij.z ꝑ iudicẽ ita fiat Si aũt inueniat pterua defensio.nõ pteruient gor.sed iustitie vigor fiat. ¶ Particularis modus reparandi poterit esse talis.postq̃ melius z pleni⁹ informatus suz/de fabrica tione z vsu taliũ imaginũ/q̃ nõ sunt fm catholicã traditionẽ/ꝓmitto bona fide/q̃ de inceps nequaq̃ vtar illis Aut si mitius iudex velit agere/dicat hoc ꝑ aliũ i tertia ꝑsona. Postq̃ talis delatus ꝛc.fuit melius informatus ꝛc.promittit ꝛc. Judex finaliter poterit declarare snias excõicatiõis cõtra oẽs tales. ꝛc. Proinde non valet allegatio quorũdã ex historia scolastica.q̃ moyses fecit imagines.vnã ꝑ obliuiõe.alterã pro memoria. Et salomõ exorcismos/q̃ viris sanctis cõcurrebat miraculũ.vel si salomõ iam erat quersus ad idolatriã ꝑ vxores/potuit dar⁹ in reprobũ sensũ excogitare magicos rit⁹/sic̃ de nectanabo legit z zoroaste/q̃ nascẽs risit/z postea magicas artes exercuit Veniq̃ Auicẽ.et similes/de actiuitate aie rationalis i materiã exteriorẽ/z fascinatõe non sunt audiendi in modo ponendi.

¶ Explicit Lugduni. viij. decẽbris.1428 per Johannem cancellarũ parisiensem.

C

D

Sequitur tractatus cõtra magistrũ Jacobũ angeli medicũ studij insignis ville/mõtispessulanen.de observatiõe diez quantũ ad opa-

D

Prima conclusio

Omne opus dei sanctum est/et laudabile. Probatur ratiõe z autoritate. Ratione sic. quia a bono et optimo non exit aut procedit nisi bonũ. deus altissimus omnium creator est summũ et optimus. ergo oia ei⁹ opa bona sunt. Autoritate probaf conclusio p illud sacre scripture. Genesis pmo. ca Uidit deus cuncta que fecerat et erãt valde bona. ꝛc.

Hecũda conclusio

Omnes dies anni sunt opera dei altissimi. deducitur cõclusio ex textu sacre scripture. Geñ. primo. vbi per totũ capitulum describunf opa sex dierum. Et qualiter pma dei opa fuerunt dies et anni. Primum autez bonũ a bono incepit operari. Hoc idẽ testatur regius propheta Dauid. ita psallens domino. Tuus est dies. et tua ẽ nox tu fabricatus es auroram et solem. Quo circa canit ecclesia. Aterne rerum cõditor noctẽ diemq; qui regis /et temporum das tempora/ vt alleues fastidium.

Tertia conclusio

Omnes dies anni boni sunt. Ita cõclusio clare apparet et sequif ex duabus prioribus. qz dies z anni sunt opa singularia/ sũme et infinite bonitatis. optimi aũt ẽ optima adducere. Dicere ergo aliquẽ diez esse natura sua malum est iniuriari deo/ q̃ artifex est dierꝫ z annorꝫ. Opus nanq; maluz maliciam arguit opificis et artificis.

Quarta conclusio

Omni anno/omni die/et hora dei/bonum z laudabile est opa quelibet sancta licita et honesta inchoare/facere/opari z pficere. Patet ꝯclusio/qz sicut dies et anni /z etiam hore dei/a deo creatore pdeũt et ducunf. Sic et omne op⁹ sctm licitũ z honestũ/quod oi die et hora inchoaf z pficitur a dño dirigif/inchoaf z pficif. Dicente xpo. Sine me nihil potestis facere. Et rursus euãgelista Johãnes ait. Oia p ipm facta sunt z sine ipo factũ est nihil. Intellige cõclusionẽ nisi p̃cepto dei vel ecclie illud op⁹ inhibeaf/sicut in diebꝫ festiuis aliq̃ opa laboriosa phibentur. alias bona/nisi prohiberentur operari festo die.

Quinta conclusio

E

Superstitiosa et vana religio ac meri/to redarguenda est /nõ inchoare opari vel pficere certis anni diebꝫ opus bonũ vl sanctũ ab ecclia non phibitũ. Istud est expsse de mẽte apli ad Gallathas. iiij. ca. vbi arguit et reph̃dit illos de Gallacia ita dicẽs Obseruatis dies z mẽses z tpa z ãnos Sequit. Timeo aũt vos ne forte sine cã laborauerim in/vobis. Ite si timet aliqs vel recusat bonũ aliqd op⁹ agere vel inchoare certo die. vel hoc est ꝓpter reuerẽtiã z sctitatem diei. qz vult diẽ illum sctificare. et si sic multo magis deberet abstinere ab inchoatione alicui⁹ opis diebꝫ solẽnibꝫ vt sunt festa sanctissima Natiuitatis xpi Resurrectinis dñice Ascẽsionis z Aduẽtus spũsctiqd nõ faciũt obseruatores diez z annorũ. Vel talis obseruãtia fit ꝓpter deuotionẽ adsctos/quoz dies agif/vel quoz celebritas tali die colebaf. z talis deuotio nullũ habz fundamentũ/nullã hẽt rationẽ/nisi solam voluntatẽ obseruãtꝫ tales dies. Q̃si dicãt se tales dies obseruare ꝓpter euẽtus z pricula q̃ consueuerũt euenire his q̃ inchoãt aliquod opus vel iter aliqd/hoc vanũ est z superstitiosum ac sine aliq̃ ratiõe. Quolibet enĩ die anno et hora diei z bona et mala cõtingunt. Sic ergo periculũ diceref/cõlibet die aliqd inchoare. Vel dicaf ratio a talibus. q̃ hec obseruãt quã nec phi/nec medici/imo nec astrologi docẽt. tales obseruantias de festo innocentũ vel alijs festis. Uolũtaria igif est z absq; apparẽtia ratõis alicuius talis obseruantia.

Sexta conclusio

Sicut vera et xpiana fides mirabilia opaf in bene credẽtibus. Sic z falsa z mala credulitas/deo pmittẽte euẽt⁹ malos interdũ opaf/vel poti⁹ demeref. Primã ptez ad longum deducit p exempla q̃ plurima. Apostolus ad Hebreos. xi. Sed z de virtute fidei ipa euangelia multa loquuntur.

Reliq̃ ps ꝯclusiõis experif q̃tidie i male credulis/q̃s ita de⁹ punit ꝓpter malã fidem ymmo dũ cognoscit dominus nimium adherere aliquibus vanis obseruãtijs pmittit aliquos euẽtus cõtingere/z ita eos pl⁹ consequẽter firmari in tali opiniõe/vt maior fiat cecitas eoz. et in laqueum cadant quẽ sibi fecerũt. Preterea duz imaginatio

taliter obseruantiū dies ꝛ annos/actuatur vltra nimis circa tales dies/quicquid mali euenit tali die imputāt malicie diei. nec aspiciūt ad ea q̄ bñ aut prospere succesſerī tali die a deo. et occupatur vis imaginatiua circa aliquos euētus minus bonos/q̄ non potest conuerti ad alia bona que illo die contingūt. Quare periculū est firmare fidē vel credulitatē/que tollit omne iudicium et oēm rationē ad oppositū. Unde merito p̄mittit deus tales decipi/et in laqueos sue credulitatis vane incidere. Reiciat ergo fides catholica ac iudiciuz experiorum seu virorū literatoruz/tales vanitates et superstitiosas obseruantias.

Septimacōclusio

Victoria belli nō diei/sed soli deo attribuenda est/Patet q̄ attribuere tantū op⁹ vt est victoria diei/est tollere honorem deo debitū cuius est vincere. Q̄ autē victoria sit soli⁹ dei habetur in multis locis scripture sacre In libris Regū Paralipom̄. ꝛ machabeoꝝ Doc testat ꝛ rex sapiētissim⁹ Salomon puerbiorū. xxi. sic dicēs. Equus paratur ad diem belli. dominus aūt salutē tribuet. Propterea dauid rex deuotissimus/ Quotiēscunq̄ pugnaturus erat auxilium dei et consiliū quesisse ꝛ inuocasse legitur. Inde est prouerbiū vulgare. Les bēmes font la guerre et dieu la victorie.

Incipit tractatus

magistri Johānis de gerson de erroribus circa artem magicā/ꝛ articulis reprobatis

Quallaudāti mihi nup vt mos bēt venerabiles licētiatos in medicina oblata est occasio. vt cōtra superstitiosas obseruationes/nr̄a p̄ nefas tempestate/et minus etnimis puascentes/aliq̄ disserē. Ea nūc seorsum ad vtilitatē aliquoꝝ separe curauim⁹/ne p̄mixta alijs/ min⁹ placerēt/ꝛ min⁹ cōmode p̄dirent in publicum Supto itaq̄ hoc puerbio p̄ themate De dice cura teip̄m. Circa hāc inter reliq̄s medicū decere retuli/vt esset ornat⁹ ad deuz p filialē subiectionē/ne quicq̄ impiū/vel superstitiosuz/aut diuinis legibꝫ aduersū/sanitatis adipiscēde cā/suis egr̄ suaderet/remoz̄et quoq̄ iugiter illi⁹ decretalis Cū corpalis infirmitas ꝛc. Incidit vt conquererer de supstitiōibꝫ pestiferis magicoꝝ/et stulticijs vetulaꝝ sortilegaꝝ/q̄ se p̄ quosdā ritus maledictos mederi patiētibꝫ pollicēt at ego data occasiōe facili⁹ in hoc diuerticulū lapsus suz quo vtili⁹ ꝛ q̄ in patrociniū hui⁹ corruptele quidā adducere nituntꝫ in crimē medicinā. Nōne inquiūt apud solēnes quosdā medicoꝝ tales supstitiose obseruatiōes inducuntꝫ q̄s etiā scriptz suis inserere curauerūt. Et p̄sistūt in ligaturis in caracteribꝫ. ī figurz. qñq̄z ī verbꝫ pegrinis ꝛ incognitis. Quānis aūt ab ip̄is/nulla p̄ talibꝫ ratio adducaꝫ naturalis. hñt nihilominus efficaciā in curādo. Alioq̄n vane/imo stulte locute fuissent de eis medicoꝝ sapiētes/ꝛ scriptis inseruissent Unū refert ysidorus. iiij. ethimol̄. q̄ apollo quē deū fecit antiq̄tas p̄ methodica quedā. i. p̄ carmia ꝛ incantatiōes. Esculapi⁹ insup ꝛ filius ei⁹ p̄ emperica. i. p̄ experimēta/sanauerūt hoies q̄ngētis annis añ ypocratē/q̄ ratiocinatiuā medicinā q̄ vtimur adinuenit Deinde vox publica vtutibꝫ hmōi carminationū/et ligaturaꝝ/ꝛ empericoꝝ attestaꝫ. quā ex toto falsam dicere videꝫ inciuile. Nec deesſent argumēta ad ꝫ/ex dictz poetaꝝ/virgilij/ouidij/lucani/ꝛ alioꝝ/ex varijs q̄z gētiliū celebribꝫ histoꝛijs Cur nō licebit inquiunt istis vti. p̄sertim cū de⁹ oīpotēs vtutes suas indiderit vt vulg⁹ loquiꝫ/herbis/ gēmis et verbꝫ. hāc dubitationē ego tūc tribꝫ dictis seu p̄sideratioibꝫ breuiter absolui.

Primū dictum

Probabile in philosophia naturali ꝛ fm veritatē fidei/certū est eē demones. Primā ptē tenuerūt elegātissimi phōoꝝ/hermes termegestes plato/ꝛ oēs doctrine sue sectatores. apuleius/porphyri⁹/ꝛ ceteri. Doc libri ab eis editi. ꝫ libri de ciuitate dei ab augustino palā docēt Hinc ē illa famosa inter eos distinctio de cacodemonibꝫ ꝛ kalodemonibꝫ. malis scz ꝛ bonis spiritibꝫ/Hec ē positio de exīstētia demonū apud philosophātes faciliori ratione q̄z opposita defendiꝫ/saluādo effect⁹ quosdā mirabiles/q̄les referunt histoꝛie fide digne in q̄libet gēte obtigisse/q̄s oēs negare ptinaciter pteruire est. ꝛ ciuilitatē humanam societatemq̄z politicam dissipare. quam mutua fides ꝛ credulitas vnius ad alterum consonat/ coniungit agglutinatq̄z. Porro negare demones eē. negare eos p̄moꝝ effectuū opatores exīstere/ dānaꝫ

apud christianos vt erroneum/vt impiuz et sacris litteris aduersum. Qua in re ridē/di sunt. imo dure corrigendi qui theologos derident/mox vt sermonem de demonibus faciunt/mox vt eis effectus quosdam attribuunt/quasi fabulosa sit eoꝝ rñsio. Prouenit error iste apud quosdam litteratos/tum ex defectu fidei. tum ex debilitate et infectione rationis. Gerunt ꝓprie animaz sic occupatam circa corpus/circa res sensibiles/ac eaꝝ solicitas curas/vel ita in causarum ꝑticularium ⁊ visibilium ꝑscrutatiōe consistunt/ꝙ de vniuersalibus ⁊ ꝑmis entibus/ac spiritibus/nihil credere vel sapere/nihil tenuiter ⁊ eleuate cogitare possūt. Hoc Plato dixit maximū esse impedimē/tum veritatis/referre scz omnia ad sensus ⁊ non auerti ab eis. Hoc idem Tullius hoc Aug⁹ in de vera religione. hoc Albertus ⁊ Guilhelmus ꝑisieñ. imo et exꝑientia docuerunt Tales erant apud iudeos saducei q̄ referente Josepheo et hieroni. negabāt spiritus esse. Tales inimici ꝑhi quidā/vt tullius loquitur/tales epicurei ⁊ alij vitaz pecudum eligentes. qui nil esse cōcipiūt aliō a corꝑalibus ⁊ extensis In quoꝝ ꝑsona loquitur Eccs. ⁊ sapiēs Sapie. ij. Ita quasi sint incantati et dementes/nullaz sibi inesse rōem/nullū spm̄/nullos effectus spūales atqꝫ inuisibiles iudicare vident. nō minus errantes a nabuchodonosor q̄ credebat se bouem esse/et ab alijs maniacis/q̄ꝝ aliq̄ se gallos. aliq̄ murilegos opinati sunt De grege taliū erat insipiens ille q̄ dixit in corde suo Non est deus. qꝛ si est deus vtiqꝫ est spūs. et si nullus est spūs. nullus ē deus Neqꝫ eni ego negauero quosdā plerūqꝫ nimis leuiter ea demonibus ascribere que fieri a causis materialibꝫ. naturalibꝫ. rōnabilius dicerētur. nam multas et miras in rebus sensibilibus efficatias/multas virtutes existere quis abnegauerit. ex q̄rū cōbiatione alteratione ⁊ cōfiguratione/fiūt effectus mirabiles. sicut ex applicatione varia speculoꝝ. sicut ex celeri motu et iactatione quarundā rerum. sicut ex immutatione diuersa imaginatiue potētie in hoībus sicut ex alijs quidam docuerunt et oꝑati sunt. q̄rum oꝑationū noticia dici potest magica naturalis. de qua inuestigare q̄uis sepe curiosum esset ⁊ maioris boni impeditiuū immo et ad errores ꝓnum/non tñ est fidei nostre contrarium/dummō ꝑhia suis contenta limitibus nihil impium/nihil mēdosū/nefarium ve miscuerit.

Secūdum dictum

Obseruatio/ad faciendū aliquez effectū qui rōnabiliter expectari non potest a deo miraculose operante/nec a causis naturalibꝫ debet apud xp̄ianos haberi suꝑstitiosa/et suspecta de secreto pacto implicito vl' explicito cum demonibꝫ. Ista est doctrina sctōrum doctoꝝ noīatim Augustini in locꝫ pl'ibus/quibꝫ has obꝑuationes valide cōdēnauit. v. de ciuitate dei. iiij. cōfessionum. ij de doctrina xp̄iana. Et recitātur multa in decretis. xxvi. q. v. et. q. vij. pl'ibus ca. Hāc cōsideratiōem notauit vtiqꝫ facultas theologie in multis articulis quos ad elucidationem huius materie censuit condemnādos. ¶ Articulus tertius est talis ꝙ inire pactum cū demonibꝫ tacitū vel exp̄ssum ñ sit idolatria vel idolatrie spēs et apostasie/error. Et intendimus esse pactū implicitū in omni obseruatiōe suꝑstitiosa cui⁹ effect⁹ nō dz a deo/vel a natura rōnabiliter expectari. ¶ Porro ad sciendū q̄d vocam⁹ pactum implicitū vel explicitū cū demonibꝫ. et cur istud/vel nō fiat narrabim⁹ verā fidei nostre traditionē. ⁊ hoc q̄dem breuissime. qm̄ latior ꝑscrutatio aliam facultatem exigit. aliū locū et actum ¶ Tradit vera fides ꝙ demones neq̄ꝫ/sunt spūs hūane nature hostes acerrimi. seuissimi. astutissimi. q̄ruz violentiā imꝓbissimamqꝫ tyrannidē. si nō compesceret ⁊ frenaret diuina bonitas/de hoībus actū eēt ꝙ ip̄i fundit⁹ deꝑirēt. Job xli. Nū est ptās suꝑ terram q̄ comꝑaret ei ⁊ attñ suus conatus oīno vanus est nisi ꝓ q̄to ꝑmiserit deus. ¶ Sed cur ꝑmittat/obstupescūt insipiētes corde. Pōt tñ h̄ ꝑmitti ob altera q̄tuor cāꝝ vel obstinatoꝝ damnatiōem. vel ad peccātiū purgatiōem ⁊ punitiōem. vel ad fideliū ꝓbatiōem ⁊ exercitationē. vel ad gl'e dei manifestaiionē. ¶ De obstinatoꝝ dānatiōe scriptū est in ps̄. Immisit in eos indignationes suas/indignationē ⁊ iram ꝑ angelos malos. et hoc ꝑpēditur in damnatꝫ. ¶ De peccātiū purgatōne ⁊ punitione patuit in magdalena q̄ subiecta erat septē demonijs. qꝛ carnalibꝫ vacabat vitijs ꝑm glo. Preterea dabant excōicati ab initio eccie ip̄i sathane corꝑalit̄ vexandi vt spūs saluus fieret. Unus ex sctis

patrib⁹ magna ꝑce obtinuit a dño/vt toꝛq̃
retur a demone/qtũs careret elatiõe. ¶ Le
terum de fidelium ꝓbatione et exercitatio/
ne/patuit in Job ⁊ Anthonio ⁊ Paulo se
cundũ quosdã cui datus est angelus satha
ne. Sicut enĩ necesse est ꝑm eũdẽ apl'm be
reses fieri. vt qui ꝓbati sint manifesti fiant
ita fiunt ad hoc illusiones sil'es miraculis.
quẽ admodũ ꝓspicue positũ est Deute. xiij
Temptat inquit vos dñs si ex toto corde
diligatis eum. hec cã nr̃is tpib⁹ magnũ lo/
cum bz. ¶ Deniq; manifestatio gl'e dei ꝑt
esse cã talis vexatiõis sicut in ceco nato. de
quo ẽ hodiernũ euangeliũ/patuit Job. ix.
et in legione demonũ q̃ porcos intrauit et
summersit. nõ ad porcoꝝ punitiõem sz ad
potentie xp̃i manifestationẽ. ¶ Amplius
vero neq; spũs dum seuire ꝑmittit. seuit ñ
solũ aptis viribus. sed frequenter astutis/do
lis ⁊ fraudibus. non tã ad ꝓdendũ corpa
q̃ ad seducendum aĩas. eas in idolatrie et
apostasie et inferni foueam dando preci/
pites. Quã obrem excogitauit vt supb⁹/vt
fallax et dolosus. quo pacto vsurparet sibi
ab hominibus honorem diuinũ/et a vꝛa re
ligione abducere repit q̃sdã ex hoĩbus falli
magis idoneos. q̃les sunt oẽs qui deo reie
cto nil aliud curant/ad nihil aliud studẽt
q̃ p fas aut nefas sua desideria pessima cõ
pleri. ¶ Quoꝝ alĩ ad diuitias inopes. Alĩ
ad honores vanos/ Alĩ ad infames cõcu/
bitus. Alĩ ad curiositatem libidinosaz sa/
ciendi futuros/rer̃ effectus aut alia nature
secreta/damnabiliter aspirãt. Tales cuz as/
pexerit demon intendit nũc occulte nunc a
perte ad obseruandũ q̃dã instituta sua qui
bus mediãtib⁹ fidẽ bẽant optata consequi
Suadet itaq; has obfuatiões fieri. nõ q̃
a seipis bẽant efficaciã aliquã aut q̃ p eas
ipi necessitent. iuxta determinatiõem facul
tatis theologie nup factã sed ob alterã qua
tuoꝛ cãꝝ. ¶ Primo vt dei lex p̃uaricet̃ Se
cũdo vt ipe demon diuino cultu ⁊ ritu ve/
neret. Tertio vt spes de deo minoꝛ aut nul
la bẽat. Quarto vt fraus sua minus videa
tur. ¶ De lege dei ꝓhibente talia bz exp̃sse
textus Leuit. xix. et. xx. et Deute/xviij. ⁊ in
scrõꝝ opusculis In legib⁹ q̃z naturalib⁹ mꝫ
ta p oẽm modũ q̃s leges transgredit q̃ tali
bus opam p̃stiterit Vñ Exo. xxij. Malefi
cos nõ patieris viuere. Colit̃ ꝑterea demõ
p oꝛoes sacrificia et thurificationes iussas
fieri in artib⁹ magicis. Danet siq̃dẽ ipe ne
q̃ spũs in prioꝛi fantasia supbissima qua
quesiuit esse sil'is altissimo: immo ⁊ extolli
vult sup omne qõd dicit̃ deus ꝑm apl'm. Et
ita verũ est q̃ hi ritus tanto plus habẽt de
sacrilega idolatria ⁊ minus excusant̃/q̃to
sanctioꝛa sunt q̃ in eis ad honoꝛem demo/
nioꝝ impendũtur. ¶ Rursus scit ipe ꝑpes
antiquus q̃ beatus vir cuius est nomẽ do
mini spes eius et non respexit in vanitates
⁊ insanias falsas et ecõtra maledicti sunt ⁊
odio habentur obseruãtes vanitates super
uacue. Quid igitur mirandũ si talib⁹ que/
rit implicare hoĩes adinuentionib⁹? Po
stremo. q̃ demon semper dare qõd ꝓmittit
neq; vult neq; ꝓmittitur. adinuenit q̃mo/
do cultoꝛes/sui/deputarent illos defectus
non demoni. nõ sne arti. sed ꝓprie vel negli
gentie vel impitie. atq; dicerent se nõ omia
atq; taliter obseruasse qualia ⁊ qualiter ꝛu/
bebantur. Constat q̃z falli citius hoĩes sb
quadam boni specie. et in hoc mira et poꝛ
sus miserabilis est humane cecitatis insa
nia. q̃m in hac re decem aut crebra menda
cia p vnam casualiter si obtigerit veritatez
excusat. vbi mille in alia materia veritates
p vnico' mendacio comperto despiceret
Deniq; tanta ad credendum ꝓhibita/no/
xia et vanam libidinem. in tam modica fi/
de credendoꝝ. quis non mirabitur? Dicẽ
oꝛigo hic finis artium magicarũ. dãnabili
umq; supstitionum ac nefandoꝝ rituum.

Tertium dictum

Philosophica ant medicinal' cõ
sideratio/nullatenus admittere
debet traditiones illas supstitio
sas que dicuntur methodica vl'
empirica. quarũ sz nulla põt ratio natural'
assignari Jtaq; scribentes ea magis inse/
cuti sunt erroꝛem vulgi. aut magoꝝ ritꝰ im
pios q̃ medicine rationes Et mirandum
quomodo dudum a libris medicine ñ iusꝫ
sa sunt abradi. ex quo enim de rõne natura
li nihil habent illa vel innitũtur operatiõi
diuine et supnaturali et hoc nihil ad medi
cum vt medicus est sed est theologice spec
lationi remittendum. aut innitũtur ope
rationi demouis et hoc sil'r nihil ad medi/
cum sed ad idolatrie cultum. Si vero dicã
tur fieri ꝑ immutatione virtutis imagina
tiue in egroto. quatinus foꝛtificetur in eo
spes sanationis. aut vt cogitatio sua alioꝛ
sum diuertatur. essz hic fateoꝛ aliqua ratio

naturalis.qm̃ vim imaginatiuã plurimũ tum conferre.tũ obesse regimini sanitatis quis nesciat? Dinc est illõ vulgatũ. Imaginatio facit casum. Uerũ caueat obsecro medic⁹ ne volendo sauare corp⁹ alienum sepm̃ vesipiens inficiat. Quo pacto infi cietur? Nimiꝝ p mẽdacia.dũ suis patien tibus asserit tles obuatiões efficaces eẽ pro sanitatis obtentu.q̃s oino imptinen tes/ aut fabulosas/ aut forassis illicitas esse ꝓgnoscit.q̃nto rectiori fide spem i deo figendã esse dicerz.q̃ vite hz mozꝝ impe riũ. Nam inculpat ipse rex asa. ij. Paralipomenon.xvi.q̃ in ifirmitate nõ quesiuit dñm.sz magis in medicoꝝ arte ꝓfisus est. Quis nõ videat maioris crimis eẽ. si q̃s in talib⁹ supsticiosis spem apponat? Ex si hec empirica t methodica supsticiosa.repe riantur esse vtutis alicui⁹.tãto pniciosio ra sunt fm aug̃.q̃nto sunt ad seducendu validiora. Ille siquidem effect⁹.cũ necꝝ a miraculo pro/necꝝ a cã naturali fieri ꝓgno scaf.vt a seductoꝛib⁹ demonijs pueniat cõ seq̃ns ẽ. Et seductoꝛib⁹ aũt fallacib⁹.a pa tre mẽdacij ab hoste crudelissimo/q̃d bo ni/q̃d veri.quid cõmodi speres/tu videꝛs. Profecto demões et si sanarent corpa/il la sanarẽt deo irato. Quõ deo irato/quia certe necarent aias. /t veteꝛ⁹ tãdẽ variis incõmodis suos cultoꝛes t inuocatoꝛes afficerent. Deniqꝝ odienda essz prsus coꝛ poralis valitudo/q̃ aie pcio t morte vende retur. Hec pauca si q̃s religiosa fide di ligẽter aduerrit.nõ eũ turbabũt obiectio nes ille(opinioꝛ)quib⁹ imperiti/a spũ mali gno.turgidi/obstrepere solent/ꝓtra fidei pietatẽ que has oms supstitiões impias dãnat/execrat̃qꝝ. Dicũt aliq̃ nõ vanã eẽ aut falsum taliũ noticiã /qm̃ sua veritas ꝓbaf p effect⁹.q̃i videlz negare ꝓtẽdam⁹ nihil a demonijs t suis cultoꝛib⁹ posse fie ri dño pmittẽte. Adhesit Nos itaqꝝ t ma gos pharaõis/et phitonissam saulis/t sy monẽ magũ/t phitonissam in actib⁹ aplõ rum/et exoꝛcistas iudeoꝛ/t idola gentiũ et futura antixpi portenta.nõ solũ non ne gam⁹.sz ea negãtes reprobam⁹. Sicut et vera fides mereret̃ votari miracul⁹/dum opus ẽ ad edificatõem.ita falsa fides poꝛ tentis t figmẽtis in sui dãnatõez.vl aliꝛ um ꝓbatõem vemeret̃ illudi. Dicunt alij multã in obuationib⁹ hmõi sctitatẽ inesse.tum in oõib⁹ ad deũ devotissimis tum in ieiunijs.in castitate.t vigilijs. in thurificatõibꝰ.i eucharistie etiã sumptio tione.in ceteris venerꝝ religiosis obsequi is. Si plane hic mentit̃ iniq̃tas sibi. q̃si videlz rex optimaꝝ sanctissimaꝝq̃ nõ eẽ possit abusꝰ/q̃ nequioꝛ ille ẽ t flagicio sioꝛ q̃s aliaꝝ/q̃si pterea vemõ talia q̃reret ad sanctificatõem.q̃ spurcissim⁹ est.t ñ po tius ad sui adoratõez/ad malicie sue tegi men.t ad sacrificiũ sacrilegũ.alioq̃n nun q̃s deus/nũq̃s sancti viri q̃ deo inspirante locuti sunt.hec fieri tãta seueritate vetuis sent. Hunq̃s insup theologia talib⁹ essz ad uersata.cui tñ in hac re t suis ꝓfessoꝛib⁹ credi velet.nõ indoctis mulierculis.nõ im pijs idolatr⁹.nõ hominib⁹ datis in repro bũ sensum. Quilibet el in sua arte sapiẽs est/t ei credi velet.iuxta maximã topicã Dicũt se rursuz p hec omia intẽdere ob sequiũ dei t nõ diaboli Certe ita idolatre ita inõ necatoꝛes aploꝝ arbitrabãr se ob sequiũ prestare deo/nec pinde saluant. Quanta queso est illa cecitas. dicere se seruire deo/suis maxime ꝓtrariando pce ptis? Letet quisquis relegerit has obs uationes nefandas/videbit eas eque ad malos sicut ad bonos effectus introductas Propter qs potissime teste Aug̃.de ci.dei circa mediũ/magica in omni secta plectiũ tur. Illic videre est impietatẽ.illic vtutis impugnatõem/in docendo furta t stupra fieri.in volẽdo scire tpa t momẽta que pẽ posuit in sua ptate. Deniqꝝ pfigit̃ ibi ter minus opandi ipi dine omipotentie.pstituit̃ modus quo q̃si compellat operari ipsi diuine sapientie/statuit̃ etiã finis ipi di uine bonitati t clemẽtie. Haz q̃d aliud so nant iste traditões .scribat hec in pgame no virgineo.portetur in figura triangula ri/cũ caracteribus incognitis t thurifice sus|pendat ad collum.fiant ista certis horis tunc infra triduũ aut q̃driduuz/ pueniet absq̃ vlla dubitatõne effect⁹ ille quẽ q̃ri mus.imo hec sub periculo capitis asserit̃. Si quidẽ revelauerit deus eis. ipsi videꝛ rint.nos scimus q̃m revelatiões duse nõ tales sunt/nec phibet deus.credere illud quod dignat̃ revelare. Arguũt iterum et nos in simile cãm trahere satagunt. Hõ ne inquit talia simil⁹ fiunt aut. tolerãtur ab ecclesia/in peregrinatiõibꝰ certis in cul tu imaginũ.in cereis aut ceris aut aq̃s be dictis/t in exoꝛcismis. Hõne dicit quoti

die si nouē diebus ꝑdurat in hac ecclesia si ex aq̄ illa ꝑfundat̄/aut si tali se voueat imagini. aut si aliquid talium faciat. ipse mox sanabitur vel optato potietur. Fateor abnegare nō possumus. mlta inter christianos simplices sub specie religionis introducta esse. quoꝝ sanctior esset omissio. Tolerantur tñ quia nequeunt funditus erui. et quia fides simpliciū quanq̄ minꝰ in aliquibus bene sapiat. regulatur tamē ⁊ quodammodo rectificat̄. saluaturq̄ in fide maiorum. quā fidem generali saltem intētione in omnibus suis obseruatiōibꝰ presupponūt. si pie et humiliter. hoc ē christiane sapiunt. et si ad ostensam veritatis normā obedire parati sunt. Hec autē est intentio. vt talia suscipiātur aut fiant nō tanq̄ necessario efficacia. aut tanq̄ spes principal' in talibꝰ posita sit. dō postposito. sed q̄ pietas fidei per ista nutrit̄. et auget̄ et exaudiri meret̄. Secus vbi fides leditur ⁊ diuina lex violat̄. Vane igitur ⁊ proterue sumit̄ in hac re vl' exemplū vel argumētū. ex his q̄ vulgus indoctū nō que cetus theologoꝝ ⁊ sapientū docz obseruatq̄ Quid mirū si theologia ⁊ fides corruptores quosdā patiatur vt hereticos ⁊ supsticiosos. vt temerarios assertores. quādo ⁊ medicina ⁊ philosophia ⁊ astrologia vera et omis deniq̄ ars vt sciētia. pati tali aliquid cognoscat̄. sed fundamētum stabile stat. Tandē oppositionē suam ꝯuertunt alij in q̄relam dicentes. Ecce talis infirmus est/in grandē ⁊ luctuosaz totiꝰ gētis vnius ꝑditionē. ipe desꝑat̄ a medicꝫ. Cur nō inq̄unt per supstitiosa curabit̄. p̄ſtim si ꝑ supstitiosa p̄sumit̄ in egritudie teneri ⁊ per similia ꝓ mittit̄ liberari? Nōne vana vanis. sicut clauū clauo licz repellere? Nonne sanitas ⁊ auxiliū vndecūq̄ queri possunt. sicut ab herbis ita a verbis ⁊ a virtute spirituū. sicut a virtuie lapidū vel corporum. Cur postremo ꝓhibebit aliq̄s cogere demonem ad obsequendum sibi in bonis. quādo sctōꝝ plurimos vt anthidiū archiepiscopū bysontinū. ⁊ exorcistas alios ita fecisse cōmendāt hystorie. Rñdebimus ad hoc dicentes prio ad vltimū. q̄ demones pñt ⁊ licite pñt ꝑ deū ⁊ sctōs eius ad hoc inspiratos ⁊ electos cogi. ad p̄standum hūana q̄daz obsequia. Ita eni recta fides tenet fecisse xp̄m ⁊ moysen ⁊ raphaelem angelū et dauid respectu saulis. et sanctos quasi innūeros demoniacorum. imo et salomonē ⁊ q̄sdā exorcistas iudeoꝝ. sic egisse videt̄ sensisse Josephus quanq̄ de salomone qui postmodū idolatra fuit. magis dubia sit sententia. an videlicet de peccato in pctūm. de errore ydolatrie in errorē magicaꝝ artium delapsus extiterit. an deo reuelante dū bonꝰ erat talia cognouerit. At vero si coactio demōis aliter expectet̄ q̄ ꝑ miraculū deo specialr̄ cooꝑante. istud false credit̄ ⁊ ꝑiculose q̄ritur. False q̄dem ꝓpt̄ libertatē demonibus insitam. q̄ nec ab istis corꝑalibꝰ quibꝰ ꝑfectior est. nec a carminibꝰ cogitur. Istd̄ autem periculose q̄rit̄. qꝛ hostis est dolosissimus. et nunc fingit se cōpelli ꝑ tales ritꝰ impios q̄bꝰ honorari querit. ⁊ aīas ꝑdere Nūc perplexit respōsis iuoluit sentētias vt tulius loquit̄ ⁊ historie testant̄. nunc semitas tortuosas sue fraudis mille modis tegit. Nobis propter hoc interdicta est societas sua ne queramꝰ ab eo veritatez qui mendax est. sicut xp̄s ⁊ apl's eius paulus ip̄m etiam vera loq̄ntē ommutescere p̄ceperūt. Nō sperem' insup ꝓsperitatē ab eo qui hostis est. nec pactū ineam' cū eo qui infidus est. nec ꝯsortiū cum excōmūicato nec fidem ꝓditori perfido adhibeam'. Fefellit reuera om̄s et fallet. quos sibi aut īstitutꝫ suis deditos inuenerit. Historias hoc docentes qꝛ innumere sunt. nō nūeramus de Juliano apostata. de zoroaste primo inuētore magice artis. de neptenabo et ceteris absq̄ numero. Affirmamus conseq̄nt̄ cū apostolo q̄ nō sunt facienda mala. vt bona eueniāt. Nō igit̄ sunt maleficia maleficijs repellenda. Aliter sapere est ꝯtra fidem desipere. Supest igit̄ in om̄i nr̄a necessitate sentire cū Josaphat rege ⁊ deo dicere. Cum ignoram' q̄d agere debeamus. hoc solū hēm' residiu. vt oculos nr̄os dirigam' ad te. Tentetur via naturalis rōnis ⁊ prudentie ⁊ artis. quantū sciuerimus. Hoc vocatur facere q̄d in se est ne videat̄ tentari deus. q̄ via naturali deficiente. solum restat in dei miscdia refugium. Hec aūt mīa nō supstitiosis obſuationibꝰ. sz pijs obsecratōibꝰ. nō demonuz. inuocatōibus. sed vite emēdatōe. nō ꝑ homines reprobos. sz ꝓbatos cōparat̄. Si deum volum' mutare sententiā suā. nr̄az inm meliꝰ mutemus vitā. Ceteꝝ si permittēte iusto dei iudicio licz occulto. fiāt

in aliquo vexationes et immissiões p an
gelos malos/mediantibꝰ pactis q̃rundaꝫ
sacrilegoꝝ cũ demõibꝰ/vt p inuultuatões
per fascinationes.aut carminatões. q̃nq̃ꝫ
de se prorsus ad hec inefficaces. Dicit vnꝰ
doctor talia si repiant/posse destrui. quibꝰ
amotis et dissipatis/neq̃ spũs dissipare
poterit a vexatione.ad hoc vt pactũ suũ ser
uare.⁊ artẽ suã ꝯfirmare videat.aut qꝛ bo
na fides destruentiũ opera hec dyaboli sic
meret exaudiri. Ita egit philippus q̃ndã
rex francoꝝ de imagine q̃dã cerea quã di
cebant baptisatam/⁊ execratam taliter no
mĩe suo. q̃ ea destructa ipe rex moreretur
Et videbimꝰ inq̃t pius rex fide plenus/si
potentior erit demon ad pdendũ me.q̃ꝫ de
us ad saluandũ Et hec dicens cerã piecit
in ignẽ. Ita concipe eos arbitror q̃ dicũt
vana vanis esse reuellẽda.⁊ q̃ nõ malefi
cijs contra maleficia liceat abuti. Sꝫ hũa
nam rursus impatientiã audire videor.
Obsecrauimꝰ inq̃t deũ nec exaudit. ieiu
nauimus.pegrinatões multas fecimꝰ/et
processiones.nec attendit.sic murmur re
sonat/sic querimonia.quasi gens que fece
rit iusticiam.⁊ quasi populꝰ qui nõ auersus
fuerit a deo suo.sic erecta ceruice deũ suis
petitionibꝰ oĩbus volũt esse obnoxiũ/cum
tamen verissime sint populꝰ q̃ labijs suis
deum honorat(vtinã ⁊ hoc inueniret. nec
verius diceret/hic blasphemat)cor aũt eo
rum longe est a deo. Conticescat hec ob
stinatio diabolica/frendens ⁊ tabescẽs cõ
tra diuinã puidentiã/q̃n potius patiẽter
expectemꝰ/non pfigentes terminũ diuĩe
miscdie iuxta cõsiliũ sancte Judith. Nos
in deũ totiens deliquimꝰ ⁊ in oẽm iusticiaꝫ
ĩmo in oẽm creaturã suam.cur nõ tolera
bimus flagella pij pris. Nos filij nequã/
dum p filios clientes etiã reprobos/ pla
cuerit nos punire.durũ sane ẽ ꝯtra stimu
lum et talem stimulũ dei calcitrare p ĩpa
tientiaꝫ.qꝛ duplici cuspide mortis in aĩa
et corpe recalcitrantes feriũtur. ¶ Nec in
terim de tota collatõe p medicꝫ antedicta
libuit excerpere. ¶ Placuit insup determi
nationẽ sacre facultatis theologie/ cuius
mentio facta est huic opusculo cõnectere
quia ad dictoꝝ firmitatẽ/etiã nõ medio
criter vtilẽ iudicaui. ¶ Datũ p copiã sub
signo et subscriptione mei notarij publi
ci subscripti.

Uniuersis orthodoxe fidei zelatori
bus/ cancellariꝰ ecclie parisiensis.⁊ facul
tas theologie in alma vniuersitate pisieñ.
matre nr̃a/cum integro diuini cultus ho
nore spem hr̃e in dño.ac in vanitates ⁊ in
sanias falsas nõ respicere. Ex antiq̃s late
bris/emergẽs nouiter erroris feda collu
uio.recogitare cõmonuit.q̃ plerunq̃ veri
tas catholica apd studiosos.in sacris litte
ris aptissima ẽ/que ceteros latet.nimirũ
cum hoc ꝓpriũ hꝫ oĩs ars/manifestã esse ex
ercitatis ĩ ea.sic q̃ exinde ꝯsurget illa ma
xima. Cuilibꝫ in sua arte perito credendũ
est. Hinc est. Orõnũ illud qd Hieronimꝰ
ad paulinũ scibens assumit. Quod medi
corũ est ꝓmittũt medici.tractant fabrilia
fabri. Accedit ad hec ĩ sacris litteris aliud
speciale.qd nec expientia nec sensu ꝯstant
vt alie artes.nec pñt oculis circũuolutis
nube vicioꝝ facile deprehendi.excecauit eniꝫ
eos malicia eoꝝ. Ait siq̃dem apostolꝰ q̃ ꝓ
pter auariciã multi errauerũt a fide. pro
pterea nõ irrõnabilit idoloꝝ seruitus ab
eodem nomĩat. Alij ꝓpter magnitudinẽ.q̃
cum cognouissent deũ nõ sicut deũ glĩfica
uerũt/in omnẽ idolatrie impietatẽ. sicut
idem cõmẽorat corruerũt. Porro salomo
nem ad idola.⁊ didonẽ ad magicas artes
ꝑtraxit effrena voluptas. Alios ad hocip
sum intorsit supba curiositas. inuestigan
dorũq̃ ocultoꝝ dira cupido Alios postre
mo misera timiditas.tota ex crastino pen
dens/in obsuatõnes supstitiosissimas im
piasq̃ depulit.quẽadmodũ apd Lucanũ
de filio pompei magni.et apd historicos de
pluribꝰ notatũ est Ita fit vt recedens pec
catora deo/declinet in vanitates ⁊ insani
as falsas.et ad eũ qui pr̃ est mẽdacij.tan
dem imprudẽter palã apostasiãdo se ꝯuer
tat. Sic saul a dño derelictus phitonissaꝫ
cui prius aduersabat ꝯsuluit.sic ochozias
deo isrl̃ spreto.misit ad ꝯsulendũ deũ acca
ron.sic deniq̃ oms eos/q̃ fide vel ope abs
q̃ deo vero sunt/vt a deo falso ludificẽtur
necesse est. ¶ Hanc igit nephariaꝫ pestife
ram mõstriferãq̃ insaniaꝝ falsaꝝ cũ suis
heresibꝰ abominationẽ plꝰ solito nr̃a etate
cernẽtes ĩualuisse/ne forsan xp̃ianissimũ
regnũ qd olim caruit mõstro.et deo prote
gente carebit.inficere valeat tã horrẽde
impietatꝫ ⁊ pniciosissime cõtagionis mon
strũ.cupiẽtes totꝫ conatibꝰ obuiare. Me
mores insup nr̃e pfessionis. pioq̃ legꝫ ze
lo succensi paucos ad hãc rem articulos/

damnationis cauterio/ne ⁊einceps fallāt incogniti:notare ⁊ecreuim⁹ Remēorātes inf̄cet era innſiera.dictū illō ſapiētiſſimi doctoris Aug.de ſupſtitioſis obſuatiōib⁹ q̄ q̄ talib⁹ credūt/aut ad eor ⁊omū eūtes aut ſuis ⁊omib⁹ introducūt aut iterrogāt. ſciāt ſe fidē xp̄ianā ⁊ baptiſmū ꝓuaricaſſe et paganū ⁊ apoſtatā.i.retro abeūtē.⁊ dei inimicū ⁊ irā dei grauiter in eternū incurriſſe.niſi q̄s eccl̄iaſtica pnīa emēdat⁹ do re cōalief. Hec ille. ¶ Hec̄ tñ intentio nr̄a eſt in aliquo ⁊erogare q̄buſcūq̄ licitis et veris traditōib⁹/ſcientijs ⁊ artib⁹,ſed inſanos errores ⁊ ſacrilegos inſipientiū.⁊ trit⁹ ferales,p q̄nto fidem ort̄hodoxā ⁊ religionē xp̄ianā ledūt,cōtamināt.inficiūt.radicitus q̄ntū fas nob⁹ eſt extirpare ſatagimus.et hon⁹ē ſuū ſincere relinq̄re ⁊itat̄

¶ Eſt aūt p̄im⁹ articul⁹ ¶ Qx p artē magicas et maleficia ⁊ inuocatiōes nefarias/querere familiaritates ⁊ amicicias ⁊ auxilia ⁊emonū nō ſit idolatria. Error/q̄m ⁊emon aduerſari⁹ ⁊ptinax/⁊ implacabilis dei ⁊ hoīs iudicat⁹. Hec ē hon⁹is vel ⁊omi nij cuiuſcūq̄ ⁊ere ſeu ꝓticipatiue vel aptitudinal̄r ſuſceptiū⁹. vt alie create rōnales nō dānate.nec in ſigno ad placitū inſtituto.vt ſint imagines ⁊ tēpla, deus in ipſis hon⁹at⁹. ¶ Articul⁹ ſcōs. ¶ Qx dare vel offere vel ꝓmittere ⁊emonib⁹ q̄lēcūq̄ rem.vt adimpleāt ⁊ideriū hom̄is.aut in hon⁹ē eor aliq̄d oſculari vel portare.ſi ſit idolatria. Error. ¶ Articul⁹ tertius.

¶ Qx inire pactū cū ⁊emonib⁹ tacitū vel expreſſum.nō ſit idolatria vl̄ ſpēs idolatrie et apoſtaſie. Error. Et interdū⁹ pactus eē implicitū in oī obſuatōe ſupſtitioſa,cui⁹ effectus nō ⁊idet a deo vel natura/rōnabiliter expectari ¶ Articul⁹ q̄rtus. ¶ Dz per artes magicas ⁊emōes i lapidib⁹. ānulis ſpeculis.aut imaginib⁹ noſe eor ꝓfectis vel pti⁹ exectatis/includere/ cogere vl̄ artare.vel eas velle viuificare.ſi ſit idolatria Error. ¶ Articulus.v. ¶ Dz licitum ſit magicis artibus vel alijs q̄buſcūq̄ ſupſtitionibus a deo aut ab eccl̄ia phibitis.aliqua facere p q̄cūq̄ bono fine. Error.quia ſcom aplm. Hō ſunt facienda mala vt bona eueniāt. Articul⁹ ſextus. ¶ Qx licitū ſit/etiam ꝓmittendū maleficia maleficijs repellere. Error. ¶ Articul⁹ ſeptim⁹.

¶ Qx aliq̄s cū aliquo poſſit diſpenſare in q̄ cunq̄ caſu.vt licite talib⁹ vtat̄. Error.

¶ Articul⁹ octauus ¶ Qx artes magice/⁊ ſil'es ſupſtitiōes ⁊ earū obſuatiōes ſiūt ab eccl'ia irrōnabil'r phibite. Error. ¶ Articulus non⁹. ¶ Qx deus per artes magicas et maleficia/inducat.⁊emōes ꝓpellere ſuis inuocatorib⁹ obedire. Error ¶ Articulus ⁊ecim⁹. ¶ Qx thurificatōes ⁊ ſuffumigatōnes q̄ fiūt in taliū artiū ⁊ maleficiorū⁹ ꝓcreatio/ſunt ad hon⁹ē dei ⁊ ei placeāt. Error ⁊ blaſphemia. Q̄m ⁊eus alias nō phiberet vel puniret. ¶ Articul⁹ xi. ¶ Qx talibus ⁊ tal'r vti/ nō eſt ſacrificiū ſeu imolare ⁊emōibus.⁊ ex conſeq̄nti dānabil'r idolatrare. Error. ¶ Articul⁹ xij. ¶ Qx hba ſctā ⁊ orōnes q̄dam deuote/⁊ ieunia/⁊ balneationes/⁊ cōtinētia corpal' in pueris ⁊ alijs et miſſar ⁊elebratio et alia opa de genere hon⁹ q̄ fiūt p exercēdo hm̄oi artes excuſent eos a malo ⁊ nō pti⁹ excuſent. Error Nam p talia ſacr⁹es.imo ipſe de⁹ in eu⁹ chariſtia ⁊emōib⁹ temptat⁹ immolari. ⁊ p̄curat ⁊emon.qz vult in hoc hon⁹ari ſil'r altiſſimo.vel ad fraudes ſuas occultādas vel vt ſimplices illaq̄at facilius ⁊ dānabilius pdat. ¶ Articul⁹ xiij. ¶ Qx ſcti ꝓphete ⁊ alij p tales artes habuerūt ſuas ꝓphetias et miracla fecerint.aut ⁊emōes expulerint. Error ⁊ blaſphemia. ¶ Articulus xiiij. ¶ Qx poſſibile ē p tales artes cogere lib'rū hoīs arbitriū.ad voluntatē ſiue ⁊ſideriū alter⁹ Error. Et conari facere ē impiū ⁊ nefarium. ¶ Articul⁹ xv. ¶ Qx ideo artes ꝓfate bone ſunt ⁊ a deo/q⁹ licet eas obſuare.qz p eas q̄ſq̄ vel ſepe euenit/ fidē vtentes eis q̄rūt vel p̄dicūt.vl̄ qz bonum q̄ſq̄ ꝓuenit ex eis. Error. ¶ Articulus xvi. ¶ Qx p tales artes ⁊emōes ⁊eraciter cogunt⁹ ⁊ cōpellunt⁹.et ñ pti⁹ ira ſe cogi ſinguntad ſeducēdos hoīes. Error Articulus xvij. ¶ Qx p tales artes ⁊ trit⁹ impios per ſortilegia.p carminatōes.p inuocationes ⁊emonū.p q̄ſdaz inuultuatiōes.⁊ alia maleficia.null⁹ vnq̄ effect⁹ miniſterio demonū ſubſeq̄tur. Error. Hā talia q̄ſq̄ p̄mittit ⁊ꝰ ꝓtigere.vt patuit in magis pharaonis/⁊ alibi plurics.vel ad p̄bationē fidelitū.ſicut hr̄ Deuteron.xiij.vel in q̄rundā hoīm dignā flagellatōz,vl̄ qz abutētes ſeu cōſulētes,xp̄m malaz fidē.aut alia pcta nefaria data ſūt in reprobū ſenſum. ⁊ demerent⁹ ſic illudi. ¶ Articul⁹ xviij. Dō boni angeli includant⁹ in lapidib⁹.⁊ conſecrent imagines vel veſtīta.aut alia faciāt

que in istis artib⁹ ꝯtinent. Error ⁊ blasfe
mia. ¶ Articul⁹ .xix. ¶ Dō sāguis vpue
vel edi vel alteri⁹ animalis. vel pgamenū vir
gineū. aut cozīū leonis ⁊ filia hēant effi/
caciā ad cogēdos vel repellendos dēmōes
ministerio hmōi artiū. Error. ¶ Articls
.xx. ¶ Dō imagines ⁊ ere vel de plumbo
vel auro vel de cera alba vel rubea vel alia
materia. baptisate ⁊ exorcisate. ꝯsecrate.
ſꝫ pot⁹ execrate ſm p̄dictas artes. et sub
dieb⁹ certis. hēant vtutes mirabiles q̄ in
libris taliū artiū recitant. Error in fide.
in philosophia naturali ⁊ astrologia vera.
¶ Articulus .xxi. ¶ Dō vti talib⁹ ⁊ fidē da
re. nō sit idolatria ⁊ fidelitas. Error.
¶ Articul⁹ .xxij. ¶ Dō aliq̄ dēmōes boni sūt
aliqui benigni. alij ola sciētes. alij nec sal
uati nec dānati. Error. ¶ Articul⁹ .xxiij.
Dō fumigatōes q̄ fiūt in hmōi opatōib⁹
cōuertunt in spūs. aut q̄ sint vbite eis.
Error. ¶ Articul⁹ .xxiiij. ¶ Dō vnus dē
mon sit rex orientis. ⁊ pticm suo merito/
alius occidentis. ali⁹ septētrionis. ali⁹ meri
diei. Error. ¶ Articls .xxv. ¶ Dō intelli
gentia motrix celi/influit in aiam rōnalē
sicut corp⁹ celi in corp⁹ hūanū. Error.
¶ Articul⁹ .xxvi. ¶ Dō cogitatōes nre intel/
lectuales ⁊ volitiōes interiores/ immedia
te causent a celo. ⁊ q̄ p aliquā traditiōem
magicā/tales p̄nt sciri. ⁊ p illā de eis cer/
titudinaliter iudicare sit licitū. Error ¶ Ar
ticul⁹ .xxvij. ¶ Ex p ꝯsequens artes magi/
cas possumus deuenire ad visionē diuine
essentie vel sctōr spirituū. Error.

¶ Acta sunt hec ⁊ post maturā crebrāq̄ in
ter nos ⁊ deputatos nrōs examinationē
cōclusa. in nra congregatōe generali pisius
apud sctm maturinū de mane sup hoc spe/
cialiter req̄sitos Anno dñi M.ccc.xcviij
die .xix. mēsis septēbris. In cui⁹ rei testio
niū sigillū dicte facultatis p̄tib⁹ lris du
ximus apponendum. Finit.

Incipiūt propoſi/tiones venerabilis cancellarij pisien. Jo hānis de gerson sup assertōib⁹ fris mathei grabon ordinis p̄dicatorū in cōcilio cōstan tiensi/in causa fidei/de vera religiōe ⁊ pfe ctione. Quibus ꝓpositionib⁹ tredecim do ctores maiores/quos p tunc mund⁹ hūit in theologia/de diuersis vniuersitatibus contra predictas assertiones adhęser.

Reuerendissimo in xpo pri ac dño p̄stantissimo/dño Anthō nio cardinali veronēsi Johēs cancellari⁹ pisien. hūilr obedire
Reuerēdissime p̄r sup scedula p reueren dissimā p̄nitatē vrām ex commissiōe dñi nri mihi transmissa. vidi et ho cadhereo/pat⁹ si op⁹ fuerit ad declara tionē nō veriozē. ſꝫ forte latiozē. Scriptū constātie. xpia mau die tertia Aprilis an ni millesimi q̄dringētesimi decimooctaui.

Ad elucidatōem vritatis ⁊ ad obe dientie meritū ser ꝓpositōes seqn tes cū totidē corollarijs offerunt vobis/reuerēdissimo p̄ri dño cardinali ve roneñ. iudici i hac pte/p me Johēm cācel larium pisien. ¶ Prima ꝓpositio. ¶ Sola religio xpiana est ꝓprie ve ⁊ anthonoma tice dicēda religio quā xps obtuauit perfe ctissimo et summo mō. Patz pria ps. qz ex/tra religionē xpianā nō est sal⁹. Secōaz pte nullus pt negare xpian⁹. qz sic eaz docuit xps in euāgelio. sic ⁊ fecit. qz cepit facere et docere. ¶ Tercia ꝓpositio. Religio chri stiana nō obligat ad obtuantiā cōsiliorum. ne q̄z cū voto neq̄z sine voto. patz qz iam nō erant cōsilia ſꝫ p̄cepta. ¶ Tertia ꝓpositio. Religio xpiana pt absq̄z voto obligāte ad consilia. pfecte. imo pfectissime obtuari Patz de xpo q̄ nō legit⁹ vouisse cōsilia/q̄ fuit tm sue legis pfectissim⁹ obtuator. Pa tet insup de aplis ⁊ discipul⁹ ⁊ xpianis i pri mitiua eccla. quor multi erāt vxorati. mul/ti possessiones habuer t'q̄dam in cōi. qui/dam in proprio. multi subijciebant solis prelatis suis/epis ⁊ curatis. Constat ita q̄z q̄ nō erāt de religionib⁹ basilij vel au gustini. qz nondū fuerāt institute. vel p ec clesiā approbate. nec talib⁹ regulis subdeb/bant. ¶ Quarta ꝓpositio. ¶ Religio xpia na nō req̄rit ad pfectionē sui obtuationes tam in p̄ceptis q̄z in cōsilijs. q̄ supaddat alia religio. q̄les dicūtur obtuationes in stitute p sctōs Basilium et Aug̃. ꝛc. et q̄les Anselmus vocat religiones factitias. ptz ex p̄cedentib⁹. ¶ Quinta ꝓpositio. ¶ Re ligiones hmōi facticie satis improprie ⁊ abusiue ⁊ forsan arrogāter dicte sunt sta/tus pfectionis. Ptz qz stat hmōies impfe ctissimos tales religiones p̄fiteri. sic no/

tat Aug. q nõ peiores repit q̃ eos qui in hmõi religionib⁹ defecerũt. Sz aliũde dcla rat hec abusio vel vsurpatio nois. qz scdm illos q̃ nouit. post sctos doctores / vsi sũt ta li vocabulo stat⁹ pfectionis. ille stat⁹ non dicit apd religiosos pfectõem habitã vel adq̃sitã. sicut ẽ de statu plator. sz tm̃modo dicit pfectõem adq̃rendã. Constat aũt q pfectio adq̃renda nõ ẽ iam adq̃sita. Et iõ meli⁹ nomiaret vie q̃dã vel instrumta seu dispositões ad pfectõem adq̃rendã. quaz dicerẽt status pfectõis. imo ⁊ sicut hmõi status sic dict⁹ / dirigit ⁊ iuuat quosdã ad perfectiorẽ obseruatõnem vere religionis xpiane. sic ⁊ multos impedit atq̃ pcipitat quos tuti⁹ fuerat in seculo remãsisse. quia displicet deo stulta ⁊ infidelis pmissio. q̃ scz vel indiscrete sumit. vel nõ obseruatur.

Sexta ppõ. Religio xpiana pfecti⁹ potest ⁊ debet obseruari a papa / cardinalib⁹ et prelat. etiaz si nullo voto sint astricti. vltra legẽ dei. q̃ simplices religionũ facti ciar pfessores. Patz qz sunt in statu perfe ctionis exercende.

Primũ corollariũ.

Sequit primo q acceptio religio nis sicut fr̃ matheus iacobita de scribit i scda acceptõe vbi vult de clarare q̃d ẽ pprie ⁊ anthonomatice r̃ligio est nedũ stulta ⁊ insana. sz ⁊ heretical blas phema. qñ dicit sic. Alio mõ inq̃t accipit hoc nomẽ religio. sm q a religãdo dr put hõ obligat se ad ea que ptinẽt eẽntialr ad statũ pfectõis. Et illo mõ dr ãthonomati ce tm̃ de illis / q̃ sunt in aliq̃ de approbatz regulis pprie dict. pfessi cuiusmõi sũt Au gustini Basilij Bñdicti Francisci ⁊c. Ptz corollariũ ex pcedentib⁹ deducendo ad hs incõueniẽs / q xps ⁊ papa ⁊ plati ñ obser uauerẽt vel obseruãt eẽntialr statũ pfectõ nis. qz scz nõ pfessi sunt regulas pdictas imo nec deberẽt dici de vera religiõe. nisi impropie ⁊ analogice. ꝯtra primaz ppositionẽ q̃ solide fundata ẽ. Nec ẽ credibile q aug⁹. ⁊ scũs Tho. hoc somniauerẽt. Uñ ⁊ si possint in religiõe xpiana assignari duo modi viuẽdi / secularium videlz ⁊ illoꝝ q̃ p fitent religiões facticias. quos cõis vsus religiosos appellat. Nõ tm̃ ita distinguũt isti modi. q̃n multa q̃ ꝯueniũt talib⁹ reli giosis. cõueniũt ⁊ ꝯuenire possint vere et meritorie multis secularib⁹. imo ⁊ pfecti⁹ sicut ptz de prelat. q̃ sunt i statu pfectõis exercende / tã maiores q̃ minores sic sũt curati. put multi tenẽt ꝯtra sctm̃ thomã.

Secũdũ corollariũ

Sequit scdo q extra religiões factici as põt aliq̃s cũ voto simplici / vel sine vo to xpianã religionẽ in suis precept ⁊ cõsi lijs pfecte obseruare. Et dicere q tale vo tũ simplex si fieret eẽt nullũ / et p nõ voto deberet cõputari. est aptissim⁹ error ⁊ insa nus. sic tm̃ iste frater ponit circa finẽ. ⁊ in fi ne sui scripti vltimi.

Tertiũ corollariũ.

Sequit tertio q tota doctrina fratris isti⁹ innitit stulte ⁊ insane fantasie. immo et blasphemie. Propterea ñ est mirandũ si hoc incõueniẽti dato / multa posuerit / ⁊ deducere conat⁹ est. Ut q implicet cõtra dictionẽ aliquẽ de seculo seruare ꝯsilium pauptatis vel castitat vel obedientie. imo q hoc essz mortale pctm̃ extra religiões fa cticias q̃s solus vocat veras religiones. Et q papa ñ posset dispensare q aliquis in seculo sic obseruaret cõsiliũ pauptatis ⁊c. Et q dicẽs oppositũ ẽ heretic⁹ Nec va let ratio sua q si secularis voueret pauper tatẽ ageret ꝯtra illd pceptũ. Nõ occides qm̃ multis modis posset secularis sicut et religiosus viuere decent ⁊ sufficiẽter in cõ muni sine pprio. imo et nihil habendo nisi labores manuũ suaꝝ. Põt etiã aliq̃s de se culo sicut ꝯfitet ⁊ verꝝ ẽ / vouere solẽniter castitatẽ. patet in sacerdotib⁹. Cur nõ si militer vouere possz obedientiã plato suo seculari / ⁊ cũ secl'arib⁹ viuere in cõmuni.

Quartũ corolariũ.

Sequit q̃rto q fautores et defensores isti⁹ fr̃is sunt arcẽdi seu repellẽdi. ⁊ nisi de sistere voluerint / grauit puniẽdi. ita tm̃ q nõ laxet nimia licẽtia ad defensionẽ begar doꝝ ⁊ beguttaꝝ. si repiant effrenes ⁊ disco li / ⁊ scãdalosi in suis obseruatiõib⁹ p̃ sctim in ꝯtemptũ prelatoꝝ suoꝝ secularium ⁊ cura torum / iuxta mentẽ decretaliũ. cõtra tales editarum.

Quintũ corolariũ.

Sequit quinto q dñs nr̃ papa q̃ secl'a ris ẽ / ⁊ silr sui cardinales ⁊ plati tã maio res q̃ minores de seculo debent celeriter

et vehementer operā dare/ q̄ talis doctrina pestifera ac blasphema atq; iniuriosa eis extirpet̄ iudicial̄r et publice/ ne serpat in maiorem perniciem.

Sextū corollarium

Sequit̄ sexto/ q̄ si auctor tal̄ doctrine cū suis fautoribꝫ inueniat̄ pertinax ⁊ arrogans. ⁊ a lōgo tpe/ tā ꝯtra prelatū suū/ q̄ꝫ mgr̄os ⁊ doctores. tā in ꝟbis q̄ꝫ in scriptis debet sic attestari. q̄ nō habeat facultatez reddendi ⁊ deteriora perpetrādi. sicut iā d̄r hoc pluries fecisse recedēdo. s. a p̄lato suo et iudice. ⁊ ꝯseq̄nt̄ sel̄ ab hoc consilio. Alia sunt de validis mēdicantibꝫ/ ⁊ de actiōe contra iura canōica que dimitto.

Sequitur tenor responsionis dn̄i cardinalis Cameraceñ. de qua supra.

Reuerendissime pr̄ et dn̄e super scedula papirea sigillo vr̄o sigillata mihi ad instigatoris instātiam in q̄dā causa fidei/ rn̄deo deliberationē meā istam eē ꝓ pn̄ti. Ex coram reuerēdissima pr̄nitate vr̄a cōuocent̄ theologi qui sunt in hoc sacro cōcilio/ q̄bꝫ ꝓponat̄ materia. vt cōmunicatis inuicem cōmuni deliberatōe sine cōtentione dicat tandē vnusquisq; in publico id q̄d sibi videbit̄ ꝯformiter ad sacrā scripturā. Et illic ego i fauorē fidei volo libēter interesse Non eni debet tal̄ materia in tenebrꝫ vel ꝑticulariter terminari. s; cōiter ⁊ in luce/ vt q̄libꝫ q̄ intererit possit vl̄ docere vl̄ doceri dū se mutuo q̄libet ītelliget. et talē modū seruari in h̄ ꝯcilio in causis fidei mihi cōmissis. Et nihilominꝰ q̄r nescio si occurrerit occasio q̄ n̄ possez interesse i ꝯuocatiōe premissa. dico q̄ mihi occurrit vt sequit̄.

Propositōes siue ꝯcl̄ones sup̄ q̄bꝫ fit inquisitio. hn̄t fundam̄tū prime cōclusionis principale q̄d ē erroneū. repugnās nedū rōni theologice ⁊ morali. s; etiā obs̄uatōi primitiue eccl̄ie q̄ scribit̄ Act̄. iiij. vbi sic in forma d̄r. Multitudis aūt credentium erat cor vnū ⁊ aīa vna. nec quisq̄ꝫ eorū q̄ possidebat aliq̄d suū eē dicebat. s; nec q̄sq̄ꝫ egens erat int̄ illos ⁊c. Constat itaq; q̄ i illa congregatōe primitiua fuer̄t ml̄ti vxorati. et alij diuersarū cōditionū seculares qui. s. n̄ erāt astricti ꝑ votū ad tria cōsilia euangelica. castitatꝫ obedientie ⁊ pauptatꝫ quēadmodū sunt ꝓfessi religionū. ꝑ beatū Basiliū bn̄dictū ⁊ aug̃. ac sil̄es/ ītroductarū. q̄s iste ponēs hmōi conclusiōes/ appellat veras religiones tanq̄ꝫ extra illas non sit vera religio/ q̄d falsuz ē. imo hereticū si sic ꝑ p̄cisionē intelligat̄. Qm̄ xp̄iana vera est religio etiā ap̄d seculares. vt iacobꝰ in canonica sua notāter expressit. Sūt preterea in dictꝫ ꝓpositionibꝰ multe clausule apposite/ vltra predictū principalē fundamentalē errorē Ex seculares n̄ pn̄t viuere sine ꝓprio q̄ continet magnā temeritatem scandalū atq; ꝓteruiā. ⁊ q̄ possent singillatī reprobari. vt q̄ dicere oppositū illiꝰ q̄d aliq̄ue cōclusiones sue continēt. sit hereticus q̄ sit implicās contradictionē q̄ sit pctm̄ mortale. q̄ omis faciēs contra iura canonica/ peccat mortal̄r. et ita de sil̄ibꝫ. Est igitur deliberatio mea/ q̄ ꝓpt̄ ista ⁊ similia q̄ tractatꝰ vel libellus a q̄ sunt̄ extracte conclusiones seu positiones an̄dicte continet dānandꝰ ē. vt erroneꝰ ⁊ temerarius ⁊ scandalosus. ⁊ vt dogma falsuz sacre scripture contrariū. Et ꝑ conseq̄ns q̄ tactatꝰ ē hereticalis ⁊ igni tradēdus. Ceterꝫ de cōpositore tractatꝰ/ deliberēt dn̄i iuriste. istis attētis/ q̄d agendū. In testimoniū premissoꝝ ꝓpria mānu subscripsi Vester totꝰ Petrus cardinalis Cameraceñ. Finit.

Sequūtur cōclusiones fr̄is Mathei grabou ordīs predicatorū/ in sacro cōcilio Constātieñ. oblate ad examinandū. contra q̄s cancellariꝰ ꝑisieñ. propositiones scripsit supra.

Beatissime pr̄ exponit̄ sctitati vestre ex parte vr̄i deuoti oratoris fr̄is Mathei grabou/ conuētus ꝛ vysmarieñ. ꝓuincie saxonie ordinis predicatoꝝ/ ac merzeburgeñ. dioce. Qd̄ cū lector ipse exn̄s i ꝯuētu gronigeñ. dioceꝭ Traiectn̄. dicte ꝓuintie ⁊ ordinis videret q̄ꝫ pl̄es ꝑsōas sexꝰ vtriusq; noue religionis hītū assumeñ. ⁊ conuēticula faciētes. nullū hītū approbatū ꝓfitētes. statuētesq; sibiipsis sup̄iores ꝓ libitu volūtatꝫ. ⁊ s b simulata deuotione ꝓpl̄m attrahētes. ⁊ multa ꝯ veritatē sacre script̄e ac sacros canones attēptantes. ⁊ de elēosinis xp̄ifideliū domos sūptuosas ad modū monasterioꝝ regl̄ariū edificātes/ ⁊ se inuicez in eis includētes cū obs̄uatōe q̄rundā rituum minime per ecclesiam approbatorum. Cepit super hoc ap̄d semetip̄m ardēter cogitare. ⁊ an hoc stātibꝫ regul̄ fidei

Conclusiones fratris

et sacris canonibꝫ ecclesia dissimulare deberet. Reuoluensq; diligẽti⁹ sacre scripte sanctorũq; doctor⁹ libros et sacros canones quasdã cõclusiones reprobãtes illor⁹ modum viuẽdi extraxit/ et scripture cõmẽdauit. Quar⁹ vna principalis ẽ, ex q̃ alie deducunt exceptis paucis. ¶ Null⁹ põt licite et meritorie/ imo nec veraciter/ obediẽtie pauptatis et castitatis. vniuersalia cõsilia cõiunctim. extra veras religiones manendo adimplere. Ex q̃ sequit immediate formali ꝯsequentia articulus seu cõclusio nona in ordine q̃ null⁹ põt p̃dictũ pauptatis ꝯsiliũ meritorie. imo nec vaciter obseruare. nisi fuerit i statu spũal⁹ pfectõis siue vere religiõis. Et dico notãter de istis tribus consilijs simpliciter seu vniuersaliter sumptis. Scõm quid vo et in aliquo cãu possunt laudabiliter et meritorie extra religiones obseruari. Q̃n enī aliq̃s secularis dat elemosinã in casu aliquo q̃n ea⁹ de necessitate p̃cepti nõ tenet/ implet illud cõsilium pauptatis i illo casu tantũ. Et q̃n cõtinet se ab vxor⁹ amplexib⁹ tpe illo q̃n illud facere nõ tenet. implet ꝯsilium cõtinentie i illo casu. et p̃m quid tm̃. Q̃n etiã obedit alicui suo plato curato vel epo. in casu q̃n hoc de necessitate p̃cepti nõ tenet obseruat illõ obediẽtie ꝯsiliũ in illo cãu Et ista p̃nt extra religiões viuẽtes voto vel sine voto vo offerre. Vñ dicit scũs Tho. scõa scõe. q. in secto viuẽtes aliq̃d vo dãt et aliq̃d sibi reseruant. et p̃m hoc plat⁹ ecclesie subdunt. Regulares aũt optã totũ deo q̃ñ hñt tãq; holocaustũ offerre. et hoc fit et fieri pt tm̃ p tria cõsilia vniuersalia p̃dicta. Et iõ dicit ibidẽ q. ad seculares ptinet tm̃ particularia vota offerre. ad regulares ãt vniuersalia vota. Vñ particularia vota dicunt sacrificia more veter. de cui⁹ratõe fuit õ offertorio vo oblato ptẽ dare et ptẽ retinere. Vniuersalia vo vota holocaustũ dicunt. de cui⁹ rõne fuit totũ vo offerre et nihil retinere. q̃ ptinet ad solos religiosos se et sua i modũ cuiusdã holocausti vo dedicantes. ¶ Ex q̃bus sequit vndecima q. abdicare quẽcq; ola ꝓpter xp̃m extra p̃dictas religiões manẽdo. seu nisi vetam aliquã religionẽ ingrediat⁹ est sibi et suis quor⁹ cura sibi incũbit vitã subtrahere/ q̃ ẽ homicidiũ tot hoim cõmittere/ q̃t eius cure subdũtur. Hec est de mente scti Tho. scõa scõe. q. xxxiij. argumẽto ꝛc. Ex quib⁹ sequit q. null⁹ pt abdicatõe omniũ ꝓpter xp̃m facere extra vtã religionẽ manendo sine pcto mortali. q. subtraheret sibi vitã. Ex quib⁹ seq̃t q. oĩs peccãt qui bona sua simpl'r in elemosinã largiũt extra religionẽ vtã manendo. q̃ est tertia ꝯclusio in ordine. ¶ Et etiã q. peccent. q̃ sua ꝓpria resignãt nõ intrantes religionẽ aliq̃a approbatã q̃ est decimaoctaua i ordine coincidẽs cũ tertia imediate p̃cedenti. ¶ Ex quib⁹ sequit decima q. reputãtes se bene facere assumẽdo p̃dictũ consiliũ pauptatis remanẽdo in statu seculari. mortaliter peccãt. Ratio q⁹ talis nõ est assumptio ipsi⁹ nisi fantastica/ puersa et nõ vera vt docet dñs Johẽs. xxij. in q̃dã extrauagãte. Gloriosam ecclĩam ꝛc. et ratio idem cõmicat. ¶ Ex quib⁹ sequit q. seculares credentes se mereri tali abdicatõe (in seculo scz manẽdo) vitaz eternã credunt se posse mereri vitã eternã mortaliter peccãdo ¶ Ex quibus sequit q. aliq̃s sit voluntarie pauper ꝓpter xp̃m in seculo manens oĩno nihil habendo. nec etiã ipsam volũtatẽ habendi ꝓpria/ includit oĩa tpe ꝯtradictõez ꝛc. quia includit q. secularis sit religiosus et econtra. q̃ est oĩ tpe ꝯtradictio. ¶ Ex quib⁹ seq̃tur q. nõ effundi oẽs opes simul ab his qui volũt in statu seculari remanere. reducit⁹ quasi immediate ad illud precepti decalogi nõ occides. vno casu tm̃ excepto ꝑm expositõe ei⁹ sancti Thome. q. xxxij allegantis ad confirmatõez dicti sui Ambrosiũ dicentẽ in primo de officijs. Deus nõ vult simul oĩs opes effundi. nisi forte vt helise⁹ q̃ mactauit boues suos/ et dauit pauper. ex eo q. hũit vt nulla cura teneret domestica. sz vt se daret ī ꝓpetica disciplinã. q̃ verbum. s. nisi forte vt helise⁹ expõit sanct⁹ Tho. nisi q̃s velit statũ suũ scz secularem mutare p religiõis ingressum. aut principem de extrema necessitate liberare ꝛc. Et iohannes in summa confess. sub aliis verbis nisi quis velit ex toto seculum relinquere. Et magister summe summarum titulo de elemosina dicit idem et loquitur ibi Ambrosius de effusione seu abdicatione actu habitor⁹ ex q̃bus possit hõ cõuenienter vitã trãsigere ꝑm cõditiõem status et p̃sone. ¶ Ex q̃b⁹ sequit q. dicẽs pertinaciter oĩa esse meritorie abijciendo ꝓpter christũ in seculo manẽti/ hereticus est dicendus. excepto vno solo casu de liberando principẽ de necessitate extrema per quẽ ꝛc. ¶ Ex q̃bus sequit q. ꝓprietas tẽ

ꝓpaliū retū ⁊ statui seculari essentialr annexa. Et ꝓ ꝓseqūs dñs papa salua auctoritate sua non pōt dispensare cum secularibus. vt oīb⁹ in singulari careāt seu nihil in singulari habeant. Et q̄bus seq̄t sextus articul⁹ reddens ꝑcedentis quīti articuli rōnem. Si enī dñs papa posset hoc alicui concedere. seculari videl⁊ posſ⁊ ei concedere ꝓprie vite subtractionem ⁊c. posset etiā qō ꝓ omni tpe contradictiōꝫ implicat qō deus sīm sanctos facere nō potest. Sequit etiā q religiosus sine peccato mortali nō pōt abdicare voluntatem habendi cōmunia. etiā qñ actu talia nō h⁊ Quia enim illō qō nullus facere pōt sine pctō mortali. null⁹ pt illud velle facere. ⁊ religiosus ñ pt abdicare cōm[illegible]. qz sine illis viuere nō posset. cum p suā ꝓfessionem renūciauerit oīb⁹ et singul⁹ ꝓprijs singularib⁹. seq̄t ergo q religiosus ⁊c. Quia etiā teste scto T ho. scda sce. q. xxxiij. articulo ⁊c. null⁹ velet incōueniēter viuere tribus casib⁹ exceptis. Sequit q male faciant ⁊ peccāt illō abijcientes. ⁊ q sīm statū suū ⁊ ꝺditiōꝫ ꝑsōe possint ꝓueniēter viuere. dict⁹ trib⁹ casib⁹ exceptis ⁊c. Null⁹ etiā corꝑe validus extra verā vtilitatē ⁊ verā necessitatē exīs. pt sine pctō ꝓpīfidelīū elimosinas tollere. Ex quib⁹ sequitur q ꝑdicta tria saluatoris cōsilia sint ita cōcathenata. vt vbi pauptas veraciter seu meritorie inuenitur. oportet q necessario obedientia ⁊ castitas veraciter seu meritorie inueniātur. Probatur ista quia papa sic arguit in decretali. Cum de quibusdā Qui nō renūciant ꝓprijs. nō sunt religiosi Ergo ꝓprijs renūciātes sunt religiosi. Et omnis religiosus est necessario simul cuz pauptate ad alia duo cōsimilia veraciter obligatus ⁊c. Ordo et numer⁹ articulorum et cōclusionū predictorū .i. Propprietas tempalium reruz. statui seculari essentialiter est annexa. ij Null⁹ sine peccato potest illud abijcere. quo retento potest conueniēter viuere sīm statum suū iij. Omnes peccāt qui bona sua simpliciter in elemosinā largiuntur ꝓpter christum. iiij. Abdicatiōem omniū ꝓpter christū nullus facere potest extra veras religiones manēdo sine peccato mortali et dico veras religiones p sedem apostolicaz approbatas. v. Papa nō pōt dispēsare cum sectarib⁹. vt omibus in seculari careant. vi. Si papa posset alicui cōcedere hoc. tunc posset ei accedere ꝓprie vite subtractiōem. qō est ꝺcta ꝑceptum decalogi nō occides. vij. Religiosus nō potest sine pctō mortali abdicare voluntatē habendi cōmunia. qñ actu talia non habz viij. Ex aliquis sit volūtarie paup ꝓpter xpm in seculo manēs. oīno nihil habendo in singl⁹ari. nec etiā ipam volūtatē habendi ꝓpria includit oīm tpe ꝺctam nem. ix. Null⁹ pt pauptat⁹ ꝓfessū meritorie obſuare. nisi fuerit ī statu spūalis pfectōis siue vere religiōis. dico aūt veram religionē. scōo mō ꝺctā religionē. x. Reputātes se bñ facere assumēdo pauptatē q est saluator⁹ ꝓfessū. remanēdo ī statu seculari. peccāt mortal⁹. xi. Abdicare ofa etiā ꝓpter xpm nisi vera ⁊ approbata religionē ingrediat. ē sibi ⁊ suis q̄z cuta sibi incūbit vitā subtrahere qō ē hōicidiū cōmittere tot hoīm q̄t etiā ei⁹ cure sb⁹ dunt. xij. Credētes se mereri vitā eternā tali abdicatōe. credunt se posse mereri vitā et̄nā. mortal⁹ peccādo. xiij Effūdi oēs opes sil⁹ ab his q volūt in sec⁹o manere. reducit q̄si imediate ad illō ꝑceptū nō occides. xiiij. Dicēs ofa meritorie esse abijciēda ꝓpt xpm remanēti in sec⁹o. ē hr̄etic⁹ iudicād⁹ xv. Null⁹ pt meritorie ⁊ sīm veū obediētie pauptat⁊ castitat⁊ ꝓfessa extra veras ⁊ approbatas religiōes manēdo adiplere. xvi. Tria saluator⁊ ꝓfessa sūt sic cōcathenata. vt vbi pauptas meritoria inq̄ntū ē saluatoris ꝓfessū. optz vt nēcario alia duo. s. ⁊ obediētia inueniātur q a pauptate separi ñ pōt. xvij. Matrōe seu mlieres cōem vitā ducētes. infimā cōmorātes. tegutte vulgarit nūcupate. q̄scūq̄z errores nō tenētes aut ꝑdicātes. seu alias de errorib⁹ vl hereticā prauitate nō suspecte. etne dānatōis sunt filie. Et ea⁹ stat⁹ ē phibit⁹ ⁊ dānat⁹. xviij. Peccāt q ꝓpria sua resignāt ñ intrātes religionē approbatam. Rō est sīm eū qz religiosoꝝ ē carere ꝓpio. sic sectarib⁹ ē necessariū retinere ꝓprium. xix. Nō licet pbris ⁊ clericis cōmunē vitā ducere. nisi ī religiōe approbata sub pena pcti mortal⁹. xx Peccāt oēs qui fouēt ꝓfessū consilio ⁊ auxilio cōem vitā ducētes extra religionē approbatā. xxi. Et cōicati sunt oēs cōem vitā ducētes. extra religionē approbatā. xxij. Ex sil⁹ excōmunicati sunt illi q vitā cōem extra religionē approbatā ducētib⁹ ꝑbēt elēosinas Et qui tales fouent consilio ⁊ auxilio vel

ꝛefenſione ſimlr ſtant et ſunt in ſtatu ꝑ
tue dānatōis.et niſi de hmōi eoꝝ exceſſi
bus magna ꝓtritione penituerint ad vitā
eternā non poſſunt peruenire neq; ſalui p
manere. xxiij. Omnes vitā cōmunē
ducentes extra religionē approbatā.ſunt
illi a quib⁹ ſaluator noſter ꝓcipit eſſe ab
ſtinendū.ꝛ tanq; a falſis ꝓphetis attenden
dum. xxiiij. Quilibet faciens extra iu
ra canōica peccat mortalit. xxv. Mul
lus corpe validus abſq; cōmuni vtilita
te et neceſſitate ꝓteſt extra veras religio
nes ſine peccato elemoſinas chriſtifideli
um tollere ꝛc.

Reuocatio et abiu
ratio predictoꝝ articuloꝝ ꝛ concluſionū.

Ego frater matheus grabu ordi
nis fratrum ꝑdicatoꝝ ꝑfeſſus
Conuētus ꝛ vyſmarien. Ger
burgen. dyoceſis/ puincie ſaxo
nie. cognoſcens veram catholicam ꝛ apl̄i
cam ſedem anathematiſo ꝛ abiuro omnē
hereſim.omnemq; falſam ꝛ erroneā doctri
nam/in quodā meo opuſculo tractulo ſeu
libello (incipiente Suppono me primo q
non intēdo infraſcripta neq; quomodo
libet alia ptinaciter defendere ꝛc.et ſic fi
nientē. Et aliam ſpecificat Johānes an
dree.cuius inuentrices ſeu aſſumptrices
conſcientiā peccatū reputabāt vt inuenit
in gloſa vtriuſq; ſup dictū caplm. Et ꝑ
hec patet reſponſio ad decimū (maxime ad
decem ꝛ septē concluſiones querſas ſiue
aſſertiones.quarū alie ſunt hereтice. alie
erronee et alie ſcandaloſe ac piarū aurīū
offenſiue/ꝑ me editas et manutentas/
in dicto peruerſo opuſculo ſiue tractatulo
aut libello contentas de qua hacten⁹ in
famatus cōuictus/ꝛ ſentētialiter cōdem
natus ſum. Cōſentio ſancte Romane ac
cleſie ꝛ apoſtolice ſedi Ec corde et ore pu
ris/profiteor eandē fidem et doctrinam
me tenere et credere.quā ſancta mr̄ eccle
ſia tradidit ꝛ firmauit. Jurans p ſanctaꝫ
trinitatē ꝛ per hec ſacroſancta chrīsti euan
gelia/eos qui ꝓtra hanc fidem orthodoxā
veniunt cum dogmatib⁹ ſuis.eterno ana
themate dignos eſſe. Promitto etiam q
ſi egoipſe aliquādo contra hec aliquid ſen
tire docere aut predicare preſumpſero/ca
nonum ſeueritati me ſubmitto. Preſenti
abiurationi ꝑ me lecte et plecte mānu p
pria me ſubſcripſi.hancq; meam cōfeſſio
nem et abiurationē coram veſtra reueren
diſſima paternitate dñe cardinalis aqui
legen.iudex et cōmiſſarie. reuerēdiſq; pa
tribus dominis prelatis doctoribus et
magiſtris hic preſentibus ad hoc ſpeciali
ter vocatis ꝛ requiſitis feci ꝛ approbaui/
ad futuram rei memoriam in teſtimoniū
premiſſoꝝ.

Tractatus eiuſdē A
Cancellarij pariſien.contra ſectam flagel
lantium ſe ꝛc.ſub aliquibus conſideratio
nibus.

Lex chriſti dicit lex amoris quā
quā dominus/ſicut dicit Au
guſtinus voluit pauciſſimus
ſacramentis eſſe contentam
Et inde culpat eos qui ſeruili
bus eam ꝓmunt oneribꝫ/conformiter ad
illud primi paſtoris Petri Actuum. xv.
Quid temptatis deū. Jmponere iugum
ſup ceruices diſcipl̄oꝝ/q̄ neq; nos neq;
patres noſtri portare potuim⁹. Ih̄ ꝑ gratiaꝫ
dñi nr̄i ieſu xp̄i credim⁹ ſaluari.quēadmo
dū ꝛ illi. O piū verbū certe.verbū oī acce
ptōie dignīſſimū. Lex xp̄i nō min⁹ velet
in cultu ſuo vitare ſuperſtitiōes gentilium
et idolatrarū/ꝑſertim crudeles ꝛ horren
das q̄ antiqua lex.in qua tamē prohibi
tio fit per expreſſum Deuteron. xviij.vbi
dicit fil ij. Eſtote dñi dei vr̄i nō vos inci
detis. Gloſa.nō velitis in aliq̄ ydolatrīs
aſſimilari. Et in hebreo hīt. Non vos lace
rabitis hec aūt faciebāt ydolatre.ſicut hēt
iij. Reg. xviij. Ubi dr̄ q̄ incidebāt ſe iux
ta ritū ſuū cultr⁹ ꝛ lācieolis/donec pfunde
rent ſanguīe. Cōptū ſiq̄dez eſt et traditū
homicidas illos ꝛ apoſtatas demōes eē cu
pidos effuſionis ſanguīs.ꝑtim hūani.
Lex aliq̄ q̄nto ē iniquior ꝛ demonijs ob
ſequētior.tāto ſp inuenit crudelior ꝛ ama
rior. Patz i illis q̄ filios ſuos ꝛ filias im
molabāt demonijs. Hinc dñs ait p ꝓphāꝫ
Seruietis dijs alienis/q̄ nō dabunt vob
requiē.xp̄s aūt ex gra ſua.ſic̄ notat i dicto
petri prius allegato /voluit nos mirificor
diter ſaluare p ſanguinē ſuū ſel̄ effuſuꝫ/p
quā fact⁹ eſt nobis a deo ſapia. iuſticia.ſa
ctificatio ꝛ redēptio. Lex xp̄i maximaꝫ B
fortit̄ virtutē ex mia ꝛ gra ſua .cui⁹ gre vala
ſunt ſacra noue legis/ex virtute opis ope
rati.ꝛ ideo q̄cq̄d auertit a ſacris ſuſcipiēdis

presertim a sacramento confessionis. debet
reijci fideliter. Constat autẽ per experien
tiam. q̃ talr̃ se flagellãtes nõ curãt d̃ sacra
mẽto ꝯfessionis vel penie sacramẽtalis di
centes q̃ hec flagellatõ potior est ad delen
dum peccata q̃ quecunq̃ confessio. imo
eam equiparant nonnulli/ vel preponunt
martirio. qm̃ facim' inq̃unt vltro fũdẽdo
sanguinẽ ꝓprius q̃d ab alijs martires pa
ti cogebant. Formidandũ tamen istic est
ne apud personas clericales. ⁊ in locis sa
cris/ causet hec pollutio sanguis. vel excom
mucicationẽ vel irregularitatẽ vel cõtami
nationem/ et profanationẽ in eisdez locis
sacris. ¶ Lex christi prohibet sollicite/ pe
nitentias publicas dandas esse clericis
sacerdotibus et prelatis. propter reueren
tiam status clericalis. quanto minus de
bent tales persone suscipe penitẽtias hu
iusmodi publicas. sicut sunt vt fert̃ multi
de numero se flagellantiũ. qui licet videã
tur celare se. tamen satis ꝯgnoscũtur. Si
militer diceretur de personis insignibus
in vtroq̃ sexu/ de seruanda insup̃ verecun
dia iuuencularum. et iuuenum illic se de
nudantiũ/ et de nõ infrigenda grauitate
virorum/ vel auctoritate minuenda parẽ
tum. ¶ Lex xp̃i. si videatur flagella indul
gere/ iuxta illud. Ecce ego in flagella pa
ratus sum/ nihilominus circumstatie de
bent apponi. quibus rationabile fiat obse
quium nostrum. Vna q̃ huiusmodi fla
gellatio fiat iudicio supioris imponentis
talem penitentiaz/ et q̃ ab altero fiat / et
moderate et sine scandalo ⁊ ostentatione
ac sine sanguine/ iuxta traditiõem G. pa
risiensis. quem admodũ fit huiusmodi fla
gellatio in religionibus approbatis. ⁊ ab
aliquibus deuotis personis. Sed aliter
longe videmus in illis que reprobamus
E flagellis obseruari. ¶ Lex xp̃i declara
ta per ecclesiam. cuius auctoritas maior
est in sua ꝯsuetudine/ dicente sancto Tho
ma/ q̃ sit auctoritas vnius doctoris. sicut
Hieronimi vel Augustini semper sectam
flagellantium se reprobauit/ postq̃ insur
gere videbatur in diuersis mundi parti
bus. et hoc de memoria plurium hominũ
viuentium. taz in lothoringia q̃ in alma
nia/ et in francia pluribus in locis. iuxta
narrationes hominum et chronicas fran
cie/ ac scripturas fidedignas. ¶ Lex chri
sti frequenter ꝓhibuit multas obseruatõ
nes begardorum et begardarum / que in
prima sui introductõne p̃tendebant speci
em magne religiõis. ac multi fructus spi
ritualis in animabus/ ⁊ exempla salutis
atq̃ austeritatis. Prohibuit inquam pro
pter sequelas malas et mltas. que sub hoc
pretextu fieri sunt inuẽte. Non enĩ ẽ ma
lum quod subsistere posset si nõ aliquã spe
ciem haberet in se boni. Propterea fallit
hec argumentatio. Proueniũt ex hac se
cta flagellatorũ multa bona. non igit̃ tol
lenda vel reprobanda. ¶ Lex christi/ ne
dum ordinat hominẽ ad deum. sed etiam
ad ꝓximum/ et ad principem seu prelatũ
suum. ꝓpterea non debet qualiscunq̃ ri
tus introduci per populos/ qui possit cau
sare seditionem/ vel partialitatem vel sup̃
stitionem. sed debent omĩa regulate fieri
et ordinate/ de mãdato ⁊ ordinatione su
pioris. vt nullaten' ordo hierarchic' con
fundat̃. q̃d fieret si q̃libet ad arbitriũ suuz
posset instituere vel fouere nouuz ritũ sine
duce/ sine lege stabili/ sine ordĩe. vbi sunt
iuuenes et / vrgines/ senes cum iuniori
bus simul in vnũ diues et pauper. ⁊ illoꝝ
turba magna. de quibus ait Ecclesiastes.
Sultorum infinitus est numerus. ¶ Lex D
Lex christi sufficiẽter data est in p̃ceptis
decalogi/ quorum obseruatõ facta cum bo
na simplicitate. et vt ita dicitur grossa fi
de/ satis est ad salutem presertim laicorũ
et popularium/ absq̃ noua grauissimorũ
onerum impositõe. Iuxta illd̃ christi. Si
vis ad vitam ingredi/ serua mandata.
Nec valet si dicatur q̃ populares suscipi
unt volũtarie tales flagellationes sine p̃
cepto alio. dum inuenitur q̃ ipsi diuina
precepta liberius in multis inde contem
nunt. Est enim contumax humana natu
ra/ que postq̃ destituta est ab origĩalis iu
sticie statu. cupidius fertur in illa q̃ sunt
adinuẽtiõis sue q̃ que sunt diuine iussio
nes. Et hic est vnus superbie gradus. quẽ
apud religiosos loquitur Bernardus in
ueniri. dum plus gaudent in abstinentia
vel oratiõe particulari spontanee sumpta
q̃ in tota regulari disciplina. ¶ Lex chri
sti sufficienter ab apostolis et sacris docto
ribus explicata/ non inuenitur tales no
uitates flagellantium se constituisse/ pre
dicando vel aliter. sed potius reprobasse

tanq̃ sũspectissimas ⁊ ꝑiculosissimas. et q̃ vergere possunt in scandalũ christianorũ/ apud iudeos. saracenos ⁊ paganos. tanq̃ lex christi sit austera. crudelis. et in sanguinibus: non in miserationibus enutrita.

¶ Lex xp̃i docet ex p̃missis ⁊ sil̃ibus multꝰ prelatos eccl̃ie pastores ⁊ doctores. imo et principes/ q̃ sectã hm̃oi cruentã ⁊ sanguinolentã (gallice sanglate) studeant et laborent destruere seu compescere. tam bonis predicatõibus ⁊ bonis suasiõibus/ q̃ censuris nedũ ecclesiasticis/ sꝫ etiã tempalibus: more p̃decessoꝝ. attento q̃ sub hoc velamine ac p̃textu penitẽtie. fiunt inuũera mala. sicut expti testant̃. Insurgunt hereses. vilipendunt̃ ꝓprij sacerdotes/ cõtẽnuntur ꝯfessiones et pn̄ie sacram̃tales. extorquent̃ dolosis modis pecunie/ ocia que pigros occidũt nutriunt̃. Silemus d̃ furtis de stupris ⁊ adulterijs. de periculis q̃ sunt in falsis fratrib⁹ ⁊ fraudulentis solicitatõibus. ad om̃e facin⁹ atꝫ flagiciũ. ita vt bonis ⁊ malis hincinde statera iusta vel eq̃lance pensatis/ mala multo pl̃a q̃ bona parturire cognoscat̃ hec secta/ se flagellãtium/ pridẽ ⁊ pluries iã dãnata. Propterea dũ repullulat vel excrescit to to studio fundit⁹ euellenda ꝓterendaq̃ censetur.

E ¶ Verũ qm̃ oportꝫ in hoc malo iã radicato ⁊ qd̃ latissime serpit ꝓcedere pedetẽtim et caute dum q̃runt̃ eradicari zyzania flagellatoꝝ hm̃oi/ simul euellat̃ ⁊ triticũ prius semiatũ boni salubrisq̃ verbi dei. Notetur igit̃ cautela q̃druplex infrascripta.

¶ Fiat in primis exhortatio vehemens et crebra/ de ⁊ sup auctoritate sacri concilij. dum illud est. Similit̃ de auctoritate pape et ecclesie romane/ q̃tinus quilibꝫ habeat ꝓmptitudinẽ animi/ parere vel obedire mandatis vel institutõib⁹ seu consilijs predictorũ. quemadmodũ facit egregius et feruidus p̃dicator magister Vincenti⁹ sicut patet ex litteris ꝓpria manu subscriptis nouissime missis Constantiã. In q̃tidianis inquit recõmendatõnibus sacri et vniuersalis concilij constancien̄. quas facio post sermonẽ/ docui ⁊ doceo om̃es fideles/ summittere omnia facta et verba/ ac etiam scripta/ determinationi ac etiam correctioni eiusdem sacri concilij. Subdendo. Et sic facio in omnibus factis et dictis/ ac etiam scriptis meis. Hec ibidẽ que manifestant discretam humilitatem. et humilẽ discretionem tanti viri: que discretio posita est a sanctis patrib⁹ ductrix aurigaq̃ virtutum. dum instar deuoti bernardi plus alieno q̃ ꝓprio credit iudicio. Porro non est formidandũ retractationis (que forsitã opponetur) opprobrium. Sit in exemplo beatus Augustinus. cuius retractatio nec inhonorauit eum/ nec auctoritatis dictorum suorũ robur euertit. Nihil enim vt quidam ait: efficacius ad docendum/ q̃ verbum verax. simplex ⁊ humile: nihil habens fictionis vel superbe presumptionis admixtum. quoniaꝫ deus est qui cum simplicib⁹ graditur. dans eis gratiam et virtutem vberibus suis: sine qua laborat in vanũ lingua loquentis ¶ Fiat ostensio quemadmodũ fuerũt quandoq̃ inchoata pia deuotione. que processu temporis inueniuntur deteriores exitus accipere. vel propter scandalum pusillorũ. vel propter scientie defectum. sicut loquitur de quibusdam apostol⁹. Testimoniuꝫ inquit perhibeo eis. quia zelum dei habent sed non scd̃m scientiam. Fiat itaq̃ sic docendo. sic predicando: q̃ non ita reprobabũtur persone singule que p̃sentibus temporibus flagellauerunt se/ q̃ videãtur nũc damnande vel penitus execrande. dummodo deinde obediant monitiõi salutari/ inculcando quemadmodum melior est obedientia q̃ victime. Et q̃ iussione diuina in omni sacrificio tuo sal offeres. ¶ Fiat exhortatio diligens et vehemens: sup laudibus patientie que perfectum opus habet. preferendo eam talibus vltro accep̃ flagellatiõibus. Iuxta quod loquitur Augustinus cõformiter ad senecam: q̃ aduersitates seculi huius. non tam infligende sunt. q̃ dum euenerint patienter tolerande/ faciendo per patientiam de necessitate virtutem. Non sum taꝫ demens inquit seneca vt egrotare velim. sed si egrotãduꝫ est patienter telerabo Debebũt proinde numerari diligẽter atq̃ sigillatim tribulationes varie. nunc temporales. nũc spirituales. que assidue nobis dant et ingerunt velimus nolimus patientie materiam. cuiusmõi sunt infirmitates paupertates. vexatõnes. angarie. mortes pentũ atq̃ filioꝝ. bella. rapine. incẽdia detractõnes. ꝯtumelie. labores manuũ i agricol̃ et F

mechanicis. temptationes sursum varioꝝ peccatorum quando intus pugne et fortis timores. Et q̃s cunctas huiusmodi tribulationes dinumeret: que tot et tales sunt q̃ non oporteat nouas superinducere. quoniam satis esset tolerantia fortis tribulationum huiusmodi quotidianarum p̃ purgatione magna peccatorum/ presertim ad iuncta contritione ꝛ humili confessione in re vel ꝓposito/ tempe et loco. Juxta q̃ rogabat quidam. Fiat pars purgatiõis mee purgatorium meum/ labor quo hic per singulos dies exerceor. Et profecto sic est. plꝰ aliquando valet pia flagellorum dei sb̃ eiꝰ manu tolerantia sine murmure. sine reprehensione diuinorum iudicioꝝ. sine rancore vel odio contra superiores suos. vel alios affligentes se iuste vel iniuste. q̃ si manens iracũdus et ipatiẽs ne dñs flagellaret seip̃m ad sanguinẽ ꝛ lacerarer ꝛ decerperet membratim ad mortem. ¶ Jmo sicut nõ licet hominem seip̃m ꝓpria autoritate mutilare vel castrare. nisi ꝓ sanitate totiꝰ corporis consequenda. sic nec licet vt videtur q̃ a seipo quis sanguinem violenter eiiciat nisi causa medicine corporalis. Alioquin simili ratione posset se homo cauterisare p̃ ferrum ignitum/ q̃ adhuc nemo posuit vl̃ concessit/ nisi forsitan idolatre vel falsi christiani quales reperiuntur in india/ q̃ se putant baptisari debere per ignem. ¶ Fiat in
B speciali velut in quadaꝝ radice prouisio soleꝛs et exacta circa societatem illam multũ numerosam a qua videtur inchoata. vl̃ saltem multum continuata ꝛ obfirmata flagellatio talis. Unde cum dicant se sub obedientia esse/ primitus imperandum est q̃ desistant/ et desistere suadeant alios/ sub moderatione que dicta est videlicet nisi vel q̃usq̃ sacrũ cõciliũ vel ecclesia rõana mãdauerit l̃ tolerauerit hec fieri. allegando regulã moralẽ q̃ vbi dubitatio surgit de aliq̃ actu an possit licite fieri vel omitti. tutius est omittere q̃ facere. Presertim vbi factio generare cernitur scandalum aliorum/ vnde est illud apostoli. Si esca scãdaliset fratrẽ tuum non manducabo carnes in eternum. Videretur proinde numerus talis coartãdus/ et solicite purgandus. ne sub eoꝝ mltitudine etiam bonorum / mali et reprobi delitescant. Deniq̃ populus quando erigitur ad nouitates. ille sunt illis ingerẽde. in quibus est tuta salubris q̃ deuotio sicut de misericordia sanctoꝝ et recursu ad eos/ vt ad angelum proprium custodem. Ad sãctum cuius nomen persona gerit. Ad illam matrem dei. et virginalem sponsum. suum Joseph numerando prerogatiuas eorum. ¶ Proinde si predicandum fuerit de finali iudicio. vel antichristo fiat hoc in generali. concludendo q̃ in morte quilibet habet suum iudicium proximum et incertũ. Qꝛ si quis inducere voluerit miracula noua super antichristi aduentu proximo. Floret q̃ mundus senescens patitur fantasias falsorum miraculorum. sicut homo senex fantasiatur in somno. Propterea sunt nũc habenda miracula valde suspecta nisi fortã prius examinatione diligenti. ¶ Obseruãdum preterea sumopere videtur apud tles de societate q̃ nullo modo viuãt oãiose/ si laborare possint vt sint admõitionẽ ꝛ exẽplar laborantium vt preterea nihil agant contentiose et velut ex vituperio et cõtemptu prelatorum maiorum et minorum vel aliquorum generaliter clericorum. neq̃ in predicationibus faciendis. neq̃ in confessionibus audiendis. Propterea debent in omni loco quo primo veniunt primit⁹ habere collocutionem et beneplacitum cũ ecclesiasticis. vel eorum capitibus ne scisma forsan fiat laicorum ad clericos vel ecõtra. ¶ Tandeꝝ si forte senserit doctor insignis magister Vincentius/ non posse conuenienter super premissis salubriter et efficaciter prouidere. videtur consultius vt ad tempus segregaret presentiam suam. effugiẽs tantam societatem quod si posset/ visitãdo sacrum concilium vel altera occasione sibi sumpta. ¶ Hec interim notata sunt velut in quodam transcursu magis ad remorandum q̃ docendum. xvij. Julij. Anno domini. M.cccc.xvij. Constañ. tpe concilij.

b

Sequitur epistola

missa magistro Vincentio ordinis predicatorum. dei seminiuerbio feruentissimo. coram se flagellantes. per magistrum Johannẽ de Gerson.

In Domina tissimo doctori et p̃dicatori zelanti. salutem animarum. Magistro Vincentio de ordine fratrum predicatorum patri meo in xp̃i caritate dilectissimo Jo. de ger.

Tanta de virtutibus tuis doctor egregie fama referente crebrius accepi. tanta spāliter i collocutōne familiari cū reuerēdo pre dño generali tui ordinis p̄dicatoꝝ agnoui vt mihi videaris recte figuratus ꝑm nomē tuū. ꝑ illud apocal'. quo speculator toti⁹ ecclesiastici decursus. Johes ait Vidi vt ecce equus et q̄ sedebat sup illū habebat arcum et data est ei corona et exijt vincens vt vinceret. Existi quidem vt vinceres o vincēti gloriose. sed quales tu vinceres. qua ratiōe quibus armis. quo apparatu bellico. quali arcu tu tandem ipe coronatus triumphares? Respondet ille cuius es imitator paulus dicēs. arma milicie nostra nō esse carnalia/cum reliquis similib⁹ qualia meli⁹ ipse nosti ¶ Suppetunt hoc loco plurima cordi meo. q̄ libentius ⁊ forsitan vtilipo verbo ore ad os/q̄ calamo muto reserarē tue sapientie/nisi ꝙ aliorsum me trahūt occupationes alie. Et qr te grauib⁹ assidue laboribus intentū ꝓtrahere longa scriptoꝝ serie non visum est satis equū vel modestū. hoc vnum qd̄ in votis nedū meis sed q̄ plimorum versat̄ apiam. ¶ Reddūt tue caritati/tuo q̄ zelo pacis ecciastice/testimoniū hoc insigne. hoc celeberrimū p̄coniū. tum multi. tum nominati p̄fatus magister ac dominus general'/ꝙ inclito arragonū regno nū q̄ fuissent concordata pacis capitula. nū q̄ subtractio/que tam viriliter et legittime facta est ab illo nimis prochdolor erga matrem ecciam obdurato Pe. de luna/fuisset attemptata/si non autoritatis tue pōdus et concilij robur addidisses. cuius fauoris tam egregij nosip̄i sacro generali concilio p̄sentes/desideratissime pacis annis iā fere. xl. miserabiliter exulantis fructum et reditum ꝓximum expectamus. ¶ Et o te felicem. o te ter quaterq̄ beatū si p̄sentialr̄ adesses. si nō auditu solo sed ꝓprijs oculis coram cernere volueris ꝓpinquam velut i ianuis summi pontificis electiōem/si videlz efficaci celeritate/sepositis interim turbis iocundam tue p̄sentie faciem huic eidez sacro concilio cōspiciēdam attuleris. fructuz nisi fallor ampliorem/⁊ te tuis q̄ moribus digniorem afferres q̄ si hoc neglecto permansetis in inceptis. Meminerꝫ bti pauli ad Gal'. scribentis. Deinde ait p⁹ annos xiiij. Ascendi hierosolimam cum barnaba et tito. et contuli cū illis euangeliū qd̄ p̄dico in gentib⁹. Seorsum autem bis qui videbantur aliquid esse/ne forte in vanū currerez aut cucurrissez. hoc satis pro tua re tibi dictum puto. Est siquidem apud nos altera velut hierosolima. sunt apl'oꝝ successores. reuerendissimi ⁊ deo amabiles p̄lati. Sunt legisdoctores cū quib⁹ tuam ip̄am p̄dicationem conferre tam salubriter q̄ humiliter poteris/vt interim sileam de alio ꝓfectu multiplici sperato si veneris. Crede mihi doctor emerite multi multa loquunt̄ sup p̄dicationibus tuis/⁊ maxime sup illa secta se verberantium/qualem constat/prereritis temp̄ibus fuisse pluries et in locis varijs reprobatam. quā nec approbas/vt testantur noti tui sed nec efficaciter reꝓbas Jactantur inde varij rumores ꝑ populos et apud nos. quorum multa etsi neq̄ vera neq̄ credenda censeantur/ab illis qui te sicut p̄sius loquitur intus et in cute norunt. nihilominus exemplo Pauli qui per reuelationem certissimus erat p̄dicationem suam esse ꝑm deum. voluit ꝓpter condescensionem ad infirmos. ꝓpter autorisationez insup pleniorem ꝑ apl'os/descendere in hierusalem ⁊ collationem habere cum apostolis. ¶ Sic agere placeat noīatissime magister ac domine. ac interim bene vale/beniuolus susceptor huius litterule quaz in ꝓcinctu scripsi/die qua solennitatem ip̄ius quē p̄nominaui barnabe beatissimi pauli cōsortis p̄ueniendo recensebam. ix. Junij in vigilia sacrosancti sacramenti. ¶ Porro quia nescio si forte non exaudiat hāc exhortationem zeli mei tua prudens discretio. nolens huc accedere de p̄senti Judicaui tecum agere. sicut mihi in veritate cōscius sum ꝙ in simili vellem erga ꝑuitatē meam similiter ⁊ sinceriter agi. Mittimus reuerend⁹ pater p̄nominatus ⁊ ego querelas aliquorum que in manus nostras nedum verbis sed scriptis deuenerunt. et id agim⁹ non ad damnationem tuam. non ad inculpationem. non ad irritationem/nouit de⁹ sed cautelam super his omnibus ampliorem. Scio milies exꝑtus/q̄ varia sepe/q̄ falsa de predicatnibus referuntur/partim ex auditoꝝ imperitia. partim ex arroganti quorundam malicia. contemptu vel inuidia. Scio deniq̄ qui ait Da sapienti occasionem et festinabit accipere. Interim bene vale in domino/qui tuam in bono viaz dirigat custodiat et confirmet. Amen.

Finit.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

Reuerēde magister ꝛ pater carissime, familiaria colloq̄a quę tecū in ianua ꝛ badua/ꝛ q̄ñq̄ alibi me habuisse recolo, frmo/ nesq̄ tui salutares quos audiui/de te oīe bonum/precipueq̄ humilitatē que virtutū omniū fundamentū/pīsumere agunt. Ipo cum dilecto fratre ꝛ socio meo cancellario parisiensi, ad p̄missa te caritatiue exhortari persuasus sum. Tuus p omnia p. cardinalis Cameracen. Post scriptūrā ꝛ datā litteraꝝ istaꝝ/fuerūt die veneris/ vltimo p̄terita/vniti sacro cōcilio dñi castellani/qui similit ad alios/fecerūt ꝛ publicari subtractionez a pe. de luna Vigneris ad pacem regni/imo de regnoꝝ laborare. ꝛ bene vale. Scriptum. xxi. Junij. Constañ.

Vale in dño/qui tuā in bono viā dirigat/ custodiat/ꝛ confirmet Amen.

Tuus ad te deuot⁹ Johānes Cancellarius parisien.

Finit epistola magistri Johannis de gerson/ad sanctū vincentiū ordinis predicatoꝝ missa/in qua hortat vt concilium constantien. sua personali presentia accedere dignet/sectamq̄ seflagellantiū vt ad tempus deserat/modestissime psuadet.

Incipit tractatus

cōtra ꝓprietarios regule Augustini ą asserbik cācellario pisien. q̄uis suū non esse verisimili⁹ sit/quia neq̄ in stilo neq̄ in doctrina scriptis suis p̄sus concordat.

Zelus domus tue Augustine pater, amicorum sal⁹, obseq̄ium debitū, sincera q̄ dilectio aduersus ꝓprietarios regule tue pfessores/ꝛ ꝓprietatis defensores amicicia iūctos/suadet fraternus amor tricuspide ferrū iacere/nō vt ledat sz suadeat tutiorē viā veritat⁹. Impugnabik g̃ ꝓprietas p̄mo loco p ipam regulā Augustini solito voto p̄missam. Secūdo per auc̄tatē scripture sacre ꝛ canonū. Tertio dissoluēdo p viribus illoꝝ rōes q̄tin⁹/ veprib⁹ ꝓprietat⁹ excussis radicit⁹. vos amici q̄ ex occasione hec tracto/iuxta vocationē vestrā ꝛ regulā, sicut in vnū estis congregati/vnanimes habit⁹ in domo dei, ꝛ sit vobis cor vnū ꝛ anima vna, ꝛ oīa cōmunia, nec sint scismata int vos/q̄ ꝓpter meū ꝛ tuū oriuntur. Caritas enī dicit regula vra nō q̄rit q̄ sua sunt/sed cōia ꝓ⁹ anteponit, nō ꝓpria cō munibus. Et q̄to ampli⁹ rem cōmunem q̄ ꝓpriā curaueritis/tāto vos ampli⁹ pficere noscatis. Vt in omnib⁹ quib⁹ vtik trāsitoria necessitas/supemineat ꝛ pmaneat caritas. Om̄ innocētes dicit pater Augustinus nō estis/si tacēdo frēm perire sinitis, fraternū enī vuln⁹ crudelit dissimulat, nec sine anime piculo/misericorditer indicat.

Proprium siquidē hre ꝓhibet Aug⁹, alūnis suis in regule exordio, quo magis caritatē ꝛ pacē ostenderet finē esse religiōis inter fratres/cū dicit/ In vnū estis congregati vt vnanimes habitetis in domo, ꝛ sit vobis cor vnū ꝛ aīa vna in dño. Sequit. Et nō dicatis aliq̄d ꝓpriū. Grauis⁹ aūt peccatū est facere q̄ dicere. Cū exterius opus malicia superaddat interiori, vt furari, occidere ꝛ mechari grauius q̄ dicere aut ꝓponere in mente. ergo si ꝓhibet expresse verbū ꝓprietatis a fortiori ꝛ factū. Hā dictuz neq̄ciam nō habet aut bonitatē, nisi sit signū rei cuius est dictū, ergo si ꝓhibet dicere quicq̄ ꝓpriū, magis ꝓhibet habere illud. Secūdo mox sequit in textu regule quā vouistis Et sint vobis omia cōia. Om̄e aūt frm logicos est vle signū q̄d distribuit p vniuers⁹ reb⁹ generaliter/que sub possessione cadūt cuiuscunq̄ nature sint, siue sint iocalia, siue pecunia, vel aliud. Ergo falsificat vltis ista regula in voti vestri periculū/per quod cunq̄ ꝓticulare ꝓpriū/q̄ ꝓpriū ꝛ cōe opponunt. Tertio ꝓsequenter in textu regule subiungit, Et distribuat vnicuiq̄ vestrū ą ꝓposito vro/vic⁹ ꝛ tegumētū/ nō eq̄liter oib⁹/q̄ ñ eq̄l⁹ valetis oēs. sed sic cuiq̄ op⁹ fuerit. Nō dicit viginti libras aut scuta, sed tegumētū paratū, q̄d lōge pauciorꝝ est ocupamēti/q̄ pciū ei⁹. Nec ꝓformi⁹ vite a plor̄ a q̄ regularis vita originē cepit. Naz sequit in regule textu. Sic enī legit in actibus apl̄oꝝ. q̄ erāt illis oia cōia/ꝛ distribuebat vnicuiq̄ put cuiq̄ opus erat. Nō aūt distribuebat aplis ꝛ eoꝝ seq̄cib⁹ pecunia/ sed vic⁹ ꝛ vestitus, g̃ ꝓpositū ꝓfirmat. Naz pecuniale vestiariū/eq̄litatē quaz intendit Aug⁹, corrūpit. Patet si ꝓtingat senē frēm ꝛ debilē cui op⁹ est ampli⁹ vestimēti/q̄ sano/pdigū forze sui vestiarij/ꝛ libalit supra modū in ꝓmesationib⁹ exponere/ q̄d in tegumēto ꝓuertendū est, talis senex infirm⁹ male vestiet ꝛ iuuenis fortis nō pdig⁹/melius ipo induet ꝓtra intētionē Augustini.

Quarto arguit p topicā regulam. Si

quod minus videtur iesse/ineſt/ꝛ illud qꝺ magis ꝓpriũ ergo habere tolerabilius esset in nouitijs ordinis/q̃ senioribꝫ/ꝓpter imp fectionẽ eoꝝ sed illis phibet regula / q̃cq̃ retinere de seculo dicẽs. Qui aliquid ha/ bent in seculo/quãdo ingressi sunt mona/ sterij libenter illud velint esse cõmune. q̃ non habent/nõ querent in mõasterio. Er/ go si qꝺ de seculo afferꝛ in monasterio esse cõmune oportet. a fortiori illud qꝺ de mo/ nasterio est: similiꝛ ꝛ de redditibꝫ cõibꝫ. De mũ si in cõe reponere habẽt/ꝛ ꝓpriũ vitare nouiter ingressi. A fortiori etiã seniores il/ lis/quorum debet esse status ꝛ vita pfecti/ or. Et in signũ huius eis reuerentia exhi/ bẽꝛ a minoribus ordinis. Retinere ergo ñ licet ꝓpium his qui habuerunt in seculo ne q̃ non habentibꝫ in seculo/in monasterio querere permittit Augustinus. Ergo om/ nibꝫ iubet proprium non habere. quia om nes qui ingressi sunt aut habuerũt aut nõ. Si primum relinquendũ est. si scõm non est querendum. ergo nullo modo retinen/ dũ. quatin⁹ hac arte ꝛ modestia diuites bu milienꝛ/ꝛ pauperes non inflẽtur ¶ Quin to edocet Augustin⁹/q̃tum sibi cordi fue/ rit cõmune caritatis inter fratres/ꝛ abomi nabile ꝓprium/dissensionis ꝛ brige fomes quia de hoc primo loco tractare incipit in regula/vsq̃ ad locum de oratione. Non ne scius/quomodo ꝓprietas scismata facꝫ. vna nimitati aduersaꝛ ꝛ paci. quibꝫ opus est o/ rantibꝫ/teste Hugone in expositione regu/ le. Non prodest inquit vna dom⁹/ si sepa/ rat diuersa volũtas. Quoniã longe maior vnitas animi q̃ loci. habitus ꝛ conuictus cordis/q̃ corpis. Caritas aũt est q̃ habita re facit vnanimes in domo ꝛ pacem veraꝫ tribuit. Orationẽ quoq̃ eraudibilẽ facit/ nec que sua sunt querit. sed que Jesu chri/ bi. Hinc etiam fratres monet ibidẽ ne sa/ pientes sint in oculis suis. opinionis pro prie ꝺfensores aut ꝺcordie turbatores. Si ergo cõcordie aduersaꝛ ꝓpria voluntas. er/ go etiam ꝓpria cista aut bursa nõ conuenit cõmuni caritati/quia illa cõmunia propri is anteponit. ¶ Sexto vbi de oratione/ ieiunio ꝛ lectura prandij mentionem fecit Augustin⁹ in regula. consequẽter de cibo infirmorum specialiori loquens q̃ sanorũ inquit. Etsi eis qui ex moribus delicatio/ ribus venerint ad monasteriũ/aliquid ve/ stimentoꝝ aut alimentoꝝ datur quod non fortioribus ꝛc̃. Frustra nempe dari diceret nisi hos nihil habere vnde hec comparant intenderet. ¶ Septimo idem facit/sed im plicite. cum prohibet non figi oculos in vi sa muliere. Nec dicatis inquit vos animos habere pudicos/si oculos habetis impudi cos. Ergo cum pari voto promittitur pau pertas sicut castitas. abijcienda est a manu omnis proprietaria possessio. sicut ab ocu lo omnis femine delectatio carnalis. quia oculus ꝛ manus in istis se habent cõformi ter/ꝛ vtrunq̃ est reuerti ad vomitum. Hic in visibilibus carnis. illic in opibꝫ seculi/ coram iusto iudice. Et sequit in regula. Hoc inquit quod dixi de oculo non figendo/eti am in ceteris phibendis obseruetur /cum dilectione hominũ/ꝛ odio vitiorum. Con uictus autem si recusauerit ferre vindictaꝫ priuetur a consortio fratrum. Confirmaꝛ quia plus est rem illicitam tangere/q̃ vide re tantũ. ꝛ adhuc amplius possidere/ ꝛ ad nutum habere voluntatis/q̃ tangere aut velle. Ergo si in voto castitatis phibetur o/ culus figi in feminã/q̃re non in voto pau/ pertatis prohibetur etiam propria posses/ sio. Non enim minus scandalisat aposta/ sia seu tergiuersatio secundi/q̃ primi in cõ spectu hominum. ¶ Octauo non aliter sa pit venerabilis Hugo in expositione. Et non dicatis aliquid proprium. Non dici/ mus inquit quicq̃ meum aut tuuz. sed no/ strum. vt dicatur. capa nostra / vestis nra. grafium nostrũ. sicut dom⁹ eccleſia ꝛ claus/ strum. omnia in communi habenda sunt. Carnales sunt fratres/qui cõmunia diui/ dunt/spirituales qui diuisum in cõmuni reponunt. Ergo si volum⁹ hereditate possi dere dominũ/nihil habeamus/ait/ preter ipsum. Quoniã si aurũ. argentũ. vel quid aliud cum christo queritur/dicit Hieron⁹ mus cum istis ꝛ similibus proprijs / pars fieri dedignaꝫ de⁹. Apli imitemur sñaz ad Thimo. vi. Habẽtes alimẽta ꝛ q̃bꝫ tegamur ꝛc̃. Quippe tribꝫ Leui nõ habuit ptem in tra. ¶ Nono in expositõe regule. Et distri buaꝫ vnicuiq̃ put op⁹ fuerit. Dñs ordina uit eccliam vt plerisq̃ spualibꝫ. ceteri autez tpalibꝫ vacarẽt. ꝛ Prepositoꝝ officia sũt stub ditis corpalia ministrare. Subditoꝝ vero spualibꝫ insistere/orõnibꝫ vicz/ꝺtẽplatiõi/ ꝛ lectioni. Ergo confundiꝫ religio cum q̃/ q̃ puisor efficitur necitatis/ꝛ cõis mgr̃ ve stiarij tollit. ¶ Decimo qꝛ vestiarũ eqli/

ter distributū ꝺ trariak regule dicēti, q̄ non equaliter est omnib⁹ tribuendū qz nō equa lit valēt oēs. Pluriby enī indiget eger q̄m san⁹, z senex q̄z iuuenis. Ita enī ꝺ uāda na/ ture necessitas vt nō intereat corpus/ sz ser uiat z nō supbiat. ¶ Undecimo p eūdem venerabilē Hugonē in expositione huius passus. Et qui aliquid hēbant in seculo li/ benter illud velint esse cōmune. Duo inq̄t sunt q̄ relinqui oportet ꝓpt deū, facultas .s. possidendi/ z volūtas habēdi/ iuxta dñi sē/ tentā Lu. xiij. Nisi q̄s renūciauerit omib⁹ q̄ possidet/ ñ pt me⁹ eē discipul⁹. Nō. n. suf ficit exteriorē relinq̄re substā/ nisi interiorē rescindam⁹ ꝺcupiscētiā. alias eēt renūcia/ tio vocalis tm̄/ z hypocrisis/ dissimulatio facta cora hoib⁹ nō cora ꝺo/ q̄ nouit abscō dita cordis. ¶ Duodecimo Hugo expo nēdo hūc passum/ vnanimit viuite. Sic inq̄t. Pauptas z hūilitas generāt caritatē inter frēs. Caritas vero nutrit z fouet vna nimitatē ꝺcordē z pacē. Ergo per locū ab oppositis. possessio z supbia discordiam z iurgiū. vt cū vn⁹ est altero ditior ꝺseq̄nter supbior z infestior. Despectatores ei sunt z iniuriatores diuites vt dicit Aristo. iiij. eth. z se dignificantes sup alios/ q̄ deperit ꝺfestim fraternitatis vnitas. z p ꝺsequēs caritas deuotio z religio ¶ Tredecimo in ter occasiones alias ꝓprietatē inducētes/ potissimū arbitror fuisse hūanū timorem deficiēdi in necessarijs/ tpe egritudinis et senectutis/ q̄m tūc opus est multo pluriby q̄z cū valem⁹. Nunq̄d aūt tāta forsitan pui sio foret in regula circa infirmos z debiles nisi hāc solicitudinē a cordiby fratrū unten deret Augusti. euellere. vnō sanos/ ne mo leste ferāt lautius egros pasci/ ostendit feli ciores esse dicēs. Melius minus egere q̄z plus habere. ¶ Decimoquarto ꝓpriū reli/ giosoz regulariū impugnat p illud Augu stini in regula. Quicūq̄ intm̄ malū pgres/ sus fuerit/ vt occulte ab aliq̄ lras aut mu/ nus accipiat/ si hoc vltro offert. parcat illi z oret p eo. Si aūt deprehendit aut ꝺuincit graui⁹ emēdet. Ubi Hugo. aliq̄d occulta/ re/ inq̄t/ est ordinē infringere/ z sanctū ꝓpo situ/ pauptatis. Qui abscōdit/ inq̄z morta/ liter peccat/ velut alter Giezi fact⁹ sacrileg⁹ Nō/ ait/ ꝺuenit bñ viuere/ z bonū exem/ plū dare/ z malā tollere suspitionē. Nō est malū qz mun⁹/ cū vt sic ex amore pcedit. ne q̄z qz cultell⁹/ aut hmōi/ ergo qz ꝓpriū. Cō/ sequētia. pbat. qz ei q̄ nō fecisset votū pau/ pertatis/ vt puta seculari nō eēt peccatū ac/ cipe z seruare/ sicut regulari. Nisi ergo pe/ riculosum eēt ꝓpriū saluti/ non vocaret illō Augu. grāde malū/ grauiterq̄z puniendū etiāsi ex dono vel munere pcedat de ꝓpriis bonis seculi. q̄to magis ergo si ex impia volūtate seruetur de bonis cōmunibus

¶ Decimoq̄nto impugnat ꝓprietas p re/ gulam beati Augustini/ vbi dicit. Uestes vr̄as sub vno custode habeatis/ vel pluri/ bus/ ne a tinea ledant. Custodiri iubet ve stes dicit Hugo ibidē/ ꝓpter duo. Primo ne p incuriam a tinea ledant. Secūdo ne frater. quispiā illā quā habet vestē ꝓpriam credat si in ꝓprio loco seruaret. puta in ca/ mera. vel in cista ei⁹. Ad exterminandā enī omnē ꝓprietatē ꝺsequenter dicit Augusti. in regula. Nō ad vos ptineat qđ vobis in dumentū p tempoz ꝺgruentia proferatur vtrū illud qđ deposuerat/ an aliud recipiat dum tamē vnicuiq̄z put opus est non ne/ getur. Necq̄ ꝺquerat deterius se accepisse/ q̄z posuerat. sed magis pbate inq̄t q̄tū vo bis desit in sancto interiori habitu cordis qui pro habitu corporis litigatis. ¶ Deci T
mosexto ꝺfirmat exterminatō ꝓprietatis ex positione Hugonis in regule passu. Discā mus inq̄t fratres supflua resecare/ vt dum quod opus est non negatur/ vltra q̄z opus sit a nemine requirat. Supflua q̄dem est scōa tunica. pfectioni religionis euāgelice cōtraria Matth. x. z Luc. ix. Necq̄ duas tunicas habeatis. Et intellige p tunicam vnā/ q̄tum sufficit de vestitu p tegumento necessario vni⁹. Supfluū est etiā hmōi an helare ad qđ nō pūt puenire cū salute. Nā in voto pauptatis sibi velle abstulit z posse Ad semel vero abiuratum velle anhelare ñ minus ridiculosum est/ q̄z siquis de mona cho studeret non esse monachus aut de ste rili plificus. ¶ Decimoseptimo hocidem vitiū ꝓprietatis ꝺdemnat Aug⁹. in regula dicēs. Et sicut pascimini ex vno cellario/ sic induamini ex vno vestiario. Unū z multa opponunt. iiij. metaph. Cum ergo iubeat vnū z cōem vestiariū. sequit p locū ab op/ positis q̄ phibet ꝓpriū z singulare multū Uidete g̃ si votū pauptatis regule. cū toties i/ fringitis z tā exp̄sse nō sel sz q̄tidie. Judi/ cate si ex vno vestiario induimini/ eo mō q̄ pascimini ex vno cellario/ z si que pauptatis in vr̄is cameris vel cist̄/ sub cōi sint custodia

sicut vinū in penu/aut bladum in horreo. Qō si diceritis pfecto diē negatis ꝛ expiē/tiā oppositā. ꝛ ptradictoria siml' vera ꝓce/ditis. Cōtra quos nil ampli⁹ disputandū dicit Aristote. nisi tales aut in ignē pūcere aut excecare. Quia idē est ꝓpūcere ꝛ nō ꝓpū/cere illis. excecare ꝛ nō excecare. Negare ꝑ nō potestis. qn pmissam pauptatꝫ fidē vio/letis/ꝛ ad vomitū reuertimini possessionis derelicte. ¶ Decimooctauo Aug⁹. necdū ꝓtentus est cōe esse vestiariū/aut dona seu mūera parentū ꝛ amicorū/sed etiā vult esse cōmunia opa singulo⁹ qō est mai⁹/dicens Nullus aliquid sibi opetur/sed oīa opa vr̄a in vnū fiant. maiori alacritate ꝛ studio ꝫ si vobisipis faceretis. ¶ Caritas enī post ponit ꝓpria cōib⁹. imo ꝓpria nescit. Et qn/to ampli⁹ rem cōem ꝫ ꝓpriā curaueritis. tā to ampli⁹ vos noueritis in religione pfice re. qm̄ cōia curare caritatis est meritorie. sua aūt ꝓpria nature recip⁹oce. ¶ Decimo nono pbatur hoc idem p illud quod sequi tur in regula. Consequēs est enī vt q̄ filijs suis in monasterio cōstitutis aliquā ꝓtu/lerint vestē/siue quodlibet aliud inter ne/cessaria deputandū/illud nō accipiat occa/te. sed sit in ptāte prepositi/vt in rem cōem redactū/cui necessariū fuerit/pbeat. Ma/ior aūt rō cōitatis videt esse de bonis eccle cōmunib⁹ ꝫ de ipsorum parentum dona/rijs. que ex proprio ꝓcesserunt eorū. Ergo si ꝓprium pbibet in secundis. sequitur etiā q⁹ in primis. ¶ Vicesimo ostenditur hoc ipsum per Hugonem exponentem hunc passum. In cōmuni omniū vita inquit cu iusmodi est religionis cōuersatio. nihil licz recipi. nihil occulte retineri. Alias iam nō esset cor vnū ꝛ anima vna/si non essent om nia cōia. vbi aūt omia cōia nulla sunt pro/pria. Dic mihi queso. nōne regulā Augu/stini vouisti? nōne vitā regularem scōm eā tenere promisisti? nonne omnia predicta dicit esse cōmunia? Ergo necessario aut il/lam pmissam non tenes. votifragus. aut ni hil penes te ꝓprium habes. alias regularis non es sed magis irregularis. Cū enim ni hil retinet/dicit Hugo/proprium. auari/tia restringitur. inuidia religatur. ꝛ omne fomentum discordie superfluum resecatur caritas vnanimis connutritur. ꝛ pauper/tas deuota custoditur. Et dū non licet ter/rena retinere/cogitur amplius celestia co/gitare. tractare. diligere. tanto minus eni superna diligit quis/ꝫ to magis in infimis delectatur. ¶ Vicesimoprimo/proprie/tas repellitur Hugonis auctoritate. Sūt inquit qui graviter turbantur inter fratres cum non licet donaria retinere parentum. amantes seruare munuscula suorum/ꝛ in proprio delectantur. Adeo enim sepe inar descunt vilibus ꝛ paruis istis oblectamen tis/vt eorum occasionibus soleant turba/re concordiā fratrū. quod persuasione dia/bolica fieri dubium non est/qui in eo ten/tat in quo magis se prevalere cognoscit. Propterea diligenter omnia terrena calcā da sunt/que caritatem fraternam turbare possunt/vi sit laqueus contritus ꝛ nos libe rati simus. ¶ Vicesimosecundo superad/dit Hugo supradictis q⁹ frater qui munus acceptum celauerit/furti iudicio condem/net. Parum dixi imo certe sacrilegio/qō peius est/ꝫ si iude similis factus proditori Prodit enī conuentū totū/cum rem eius cōem ecclesie/de sinu caritatis subtrahit in ꝓpriū vsum. Ver⁹ dixerim pdidit seipm cū retrospicit ad abiectū seculū/ꝛ regulam violat ꝛ votū. Ergo si furtū cōmittis fm Hugonē/seruando seculare donariū/nun q̄d erit sacrileg⁹ qui de cōi sacro ꝓpriū suum facit. In cōmuni dederūt fundatores. ꝛ ni si in cōmuni retinere potes cum salute. ¶ Vicesimotertio lauacrū corporis infirmi ꝛ lotionē vestiū curiosam pbibet August. in regula fieri fm ꝓprium arbitriū fratrum sed magis prepositi/vt etiam si nolit frater faciat iubente preppsito/quod illi expedit pro salute corpis. Et si velit/negāte illo/ñ faciat vt nō obediat sue cupiditati. Cū er/go beat⁹ pater Augusti. cuz regula/vota/p missa/maximus ꝛ prim⁹ sit ꝓpositus post deum/regularib⁹ filijs suis canonicis/pci piēs in tot locis ꝛ passibus omnia habere cōia. ꝛ in ꝓprio nihil. sequitur q⁹ illi paren/dū est/ꝛ non ꝓprie lasciue. qm̄ Hugone te ste non ornat nitor corporis aut vestiū sed mor⁹. ꝛ spūalis magis querenda est mun/dicia ꝫ corpalis. Si ergo ꝓpria libido p/bibet in lotiōe vestiū aut corpis rōe obedie pmisse q̄ ꝓpriā abiecit voluntatē/ꝫre etiaz ñ pbib eret ꝓpetas pecunie ꝛ ocaliū/repu gnās voto pauptatꝫ/caritatiq⁹ fraterne. mul to min⁹ rōabile videt i forēsib⁹ ꝛ aliēis ꝓp uz licer cui⁹ mōi sūt fortune. bōa i cista/aut i camera fuata/ꝫ i ꝓpa corpis sanitate lō/ge magꝭ necaria. ꝫ in ista scōa ꝓpa volūtas

prohibeꝫ ꝛ auferꝫ/ vt dictū est. ergo simr ꝛ in prima. ¶ Uicesimoquarto arguitur p illud in regula augustini de egrotantiū cura laborantiū ꝛ debiliū vel senū, que alicui est fratꝝ iniungenda, vt petat de cellario quod cuiqꝫ opꝰ esse pspexerit Quādo/ quidē ergo necessitate petēde sunt de cōi cellario. ergo si nō sit opus ꝓprio p necessitate infirmitatis, multominꝰ tpe sanitatis. ¶ Uicesimoquinto arguiꝫ p eundē Augu. ibidē. Siue inqt qui cellario, siue qui vestibus/ siue q codicib⁹ scribēdis preponūtur/ sine murmure seruiant fratribꝫ suis. Propriū ergo vestiariū tolerare aut ppeti est regulā interimere pmissam q cōmunē statuit magistrū vestiariꝝ p expressum. Cōis autē tolliꝫ. cū quisqꝫ p se curā gerit ꝛ p conseqns regula corrūpiꝫ ꝛ frangiꝫ videntibꝫ scientibꝫ. ꝛ volentibꝫ vobis singulis in graue discrimē salutis aīaꝝ vestraꝝ. Regula ponit vnū cōem. vos autē ꝓprios oēs. Dicite ergo si regulā pmissam seruatis ¶ Uicesimosexto cōfirmaꝫ hoc ipm p illud qđ mox seqtur in regula. Uestimēta inqt aug. ꝛ calciamēta quādo fuerint indigentibꝫ necessaria/ dare nō differāt sub quorū sunt custodia que poscūꝫ. Ubi bugo. Administrare debet frater deputatꝰ cōi vestiario sine murmure. Caueāt ergo fratres ne nimis petāt importune, aut superflue. nā quicqđ superfluū est mortifeꝝ est illis. Nā vnde paupes erimꝰ si penuriā nō habemꝰ? Attendāt q oblatōes fidelium sunt q vestiūt ꝛ comedūt/ vt formidēt populi pctā portare. Usqꝫ ergo ad puisionē calciamentoꝝ Aug. nō descenderet si hęc fratribꝫ ꝓpriū cōcessisset ¶ Uicesimoseptimo cōfirmaꝫ per illō Augu. in regula. Lites autē nullas habeatis inter vos. ꝛc. Maximū autē fomentū litiū est ꝓpriū/ q secanꝫ intervolūtates teste Seneca. Felicem inqt dixerim humanā vitā si hec duo ꝓnoia possessiua, meū ꝛ tuū tolleꝛēt de medio. Et in epla. xiij. Si vis viuere in pace, aut paup sis, aut paupi fillis. Rixa aūt est inter cōpetitores. Et Ethi. v. Brige et dissensiōes sunt instituteꝫ. Et Boetius in tertio. vnde forenses q̄rimonie, nisi q vi vel fraude a volētibꝫ pecunie repetūtur cupite Tolle proprium de claustro. ꝛ lāpades extinxisti inuidie, luxurie, rixe, auaricie. ceterorūqꝫ defectuū ¶ Uicesimooctauo arguiꝫ p illud de regula ꝓpe finē. Ut autē cū cta ista seruenꝫ, dicit aug. ꝛ siqđ minꝰ fuatum fuerit nō negligenꝫ ptereaꝫ/ sꝫ emēdādum corrigendūqꝫ cureꝫ ab eo q̄ preest vobis. Ipse enī quāto loco supiore tāto in periculo maiori versaꝫ, nisi corrigat vsus manifestos ꝛ defectꝰ patētes/ quibꝫ regula corrūpiꝫ ꝛ lacerat in piculū salutis aīarū/ quoniā illiꝰ est reddere rationē p quibus. Uouit abbas vitā sm regulā Aug. ꝛ silr frēs Illa totiēs clamat omia esse cōia vnū corꝛ aīam, nihil habere ꝓprium, cōvestiariū, ꝛ tñ cōtrariū agiꝫ quotidie. Et qđ deteriꝰ est vsqꝫ adeo infecit hoc virus cunctos vt neminē cōscientia remordeat, nemo ex abusibꝫ vetustate doleat, aut peniteat, qđ indiciū est obstinatiōis ꝛ irremissionis periculū, quoniā qui cōscientiā remordentē non habet, minime penitet, si nō penitet fecisse, nō dolet, si nō dolet nō conteriꝫ, qđ nō conteriꝫ nō cōfiteꝫ nec absoluiꝫ vsqꝫ in finē vite. Discrimē hoc cōest, sed tñ ꝓprio capitis, ꝛ conseqnter membrorū, capitis qꝫ regulā pmissam nec seruat nec seruare cogit, iuxta vocatōis officiū cuiꝰ est sm Augustī. corripe inquietos, cōsolari pusillanimes, infirmos suscipe/ ꝛ patientē ad oēs esse. Membrorū autē, quia nō tenuerūt pmissam regulā Pudet dicere sed veritas vrget, ne in fermentum phariseoꝝ descēdaꝫ, veren dū est hodie de quo Math. xxiij. scribit Uevobis ꝛc q̄ decimatis mentā, anetū, ciminū, ꝛ reliqstis que graviora sunt legis/ iudiciū/ mīam/ ꝛ fidē. Si breuis pducit ꝛ longa corripiaꝫ si innotula cātus/ si in lectura vocabulo titubaꝫ, si rumpit leuiter silentiū, si cerimonie reuerētiales nō seruanꝫ/ si vestes inde center compte, si ceteris q̄ minimis defectus modicus cōmittaꝫ/ corrigiꝫ diligēter Que āt maiora sunt, ꝛ in corpe regle promisse expressa tā frequēter voraqꝫ tria concernētia/ cuiusmodi sunt superbia, rancor, comesatōnes, luxurie, ꝓpietas auaricia pciose vestes, vasa argētea in camera, cetere q̄ curiositates/ prochdolor negligūꝫ. Tales increpans xps prelatos/ vbi supra. cecos cecorūqꝫ duces appellat/ deglutiētes camelū/ ꝛ culicē excolātes. ¶ Uicesimonono cōcludiꝫ p regule calcem, in quo dicit august. Ut autē in hoc libello tanqꝫ in speculo possitis suspicere, ne p obliuionē aliquid negligatis semel in septimana vobis legatur. Et vbi vos inueneritis que

scripta sunt facientes. agite grās deo bo/
norū omniū largitori. Ubi autē sibi qui
cūq; vestrū videt aliq̄d deesse/doleat de p̄/
terito caueat de futuro. orans vt ei debitū
dimittat. z in tentationē nō inducat amē
Ideo autē legit dicit venerabilis hugo z
legi p̄cipit ab augustino septimanatim
vt memoriter teneat z obseruet diligenter
Ex quo igit regula bti patris Augustini
vobis speculū est o regulares/ tā freq̄nter
vobis coz̄ facie p̄posita. quō trabez in
oculo nō videtis. q̄ festucā videtis in alie
no. Trabes enī vt dicit Crisf. sup Math.
est peccatū cleri/festuca autē secularīū Ut
cuncta seruēt dicit Augusti. q̄ in regula
sunt regula legat. z min⁹ obseruatū nō p̄te
reat sed corrigat. Quo animo ergo tanto
tpe dissimulatis p̄terire cōuestiariū vt in
duamini ex vno vestiario sicut vescimi ex
vno cellario? Negare nō potestis quin ꝟ
voto p̄miseritis solenni. qō in regula legi
tis quotidie tot in passibꝫ z locis Antevo
tū dicit aug. libex erat reddere. sed necessa
riū saluti post votū. Voto nāq; cōsilia. vo
bis facta sunt p̄cepta/ z libera necessaria.
Aliq̄n ergo dolendū est de p̄terito ꝓmisso
z futurū cauendū vt sitis factores verbi z
nō auditores tm̄. Jacobi. i. Qm̄ siq̄s au/
ditor ēz nō factor. cōparabitur viro conside
rāti vultū natiuitatis sue in speculo Cōsi
derauit enī se ez abijt z statī oblit⁹ est suiipsi
us Sic est audire quotidie in regula legi
(si tamē legat) q̄ vocati estis z cōgregativt
vnanimes. habitetis in domo. q̄ cor vnū
z anima vna. z oīa sint generaliter z vni
uersalr cōia. z nō dicat aliq̄d proprīū. Ex
etiā donariū aut paternū mun⁹ vel littera
nō seruet. sed phibeat in cōi. q̄ vestes sub
vno cōi custode habeant q̄ induamini ex
vno vestiario sicut vescimi ex vno cellario
q̄ nullus sibi aliq̄d optetur. sed oīa opa in
vnū fiant. qz quātoplus cōe q̄ proprīū cu
ratur. tāto amplius in religione pficitur.
Ex caritas/ que sua sunt nō querit. sz post
ponit propria cōibus. Audire inq̄t hec sz
nō facere. audire paz est aut scire regulaz
nisi facere seq̄tur. Seruare deniq̄t obedi/
entiāz castitatē nō sufficit. si pauptatem z
abiectōem pauptatis neglexeris. quoniā
apostolo Jacobo testante. Qui in vno of/
fendit. factus est oim reus. Quinīmo. q̄n
to crebrius z sep⁹ auditis z nō impletis tā
to culpabiliores estis. Qm̄. ij. Petri. iij.
dicit Melius erat viā iusticie nō cognosce
re/ q̄ post agnitā retrorsum cōuerti. Legi
tis ergo in ruinā vestrā/ nisi vos p̄cepetis
ad emendatōez. neq̄ regulares vocari me
remini. aut habitū eoz gerere. seu de eorū
bonis necessaria vite sumere iuxta inten/
tionē fundatoz. nisi regulā obseruetis pro
viribꝫ amodo in futurꝫ. de p̄teritis penitē
tiā agentes. Donet autem dñs vt verbis
vtar aug. vt obseruetis hec oīa. p̄rium
ab⁹ciētes vt vouistis/ quicūq; regulares
estis tanq̄ cōcordiez pacis aduersarium.
Vos q̄z q̄ p̄estis p dei misericordia co/
gitate aīo. deuia reducere. z obliqua indi/
rectū. neq̄ dissimuletis vlteri⁹ Nō est enīz
grandis differētia vtrū letū inferas vel ad
mittas ait Simachus papa z Innocēti⁹.
Error cui nō resistit approbat z veritas si
nō defendit opprimit. Ezechielis. p̄xxiij
Sanguinē eius de manu tua requirā
Decde p̄ia p̄te sufficiant in qua proprie
tas regle bti augustini visa est repugnare.
In scōa p̄videndū est q̄liter proprietas
impugnatur p̄ sacraz scripturāz canones
tām auctoritatibus q̄ exemplis.

Incipit secunda pars huius tractatus.

Religioso⁹ status dicit sanctus
Tho. ij. ij. q. clxxiij. est pfectoꝝ
sicut z epoꝝ. Probat autoritate
saluatoris mat. xix. Si vis pfect⁹ esse vēde
oīa tē. Et Lu. z Maria optimā p̄tē elegit
Ad vitā eternā ingredi volentibꝫ necessa/
ria sunt p̄cepta. ad pfectōem cōsilia. Hoc
idē dicit Dion. in. v. z in. vi. caplis celestī
gerarchie. monachos vel theopētas. i. dō
famulātes pfectos vocās. Cōformit etiā.
Paulus ad colos. iij. Sup oīa caritatem
habete. q̄ est vinculū pfectiōis. Unūqōq;
enī pfectū est cū suo p̄iūgunt fini. q̄ntum
possibile est. hoc autē est p caritatē. i. Jo.
iij. Qui manet in caritate in deo manet z
deus in eo Et Dion. de diuinis noib⁹ Ex
talium est facies diuin⁹ amor. trāsponēs to
taliter amantē in amatū. sane tñ intelligē/
dū Totū enī z pfectū totalitate diligibilis
nō diligit nisi a seipso deus totalitate dili
gētis anime nisi a beatis. hoc est toto affe
ctu. semp in deū tendere. sed hñ totalitate
viatoris q̄ in affectu nihil hz non solū re/
pugnans caritati. qd̄ est peccatū. qm̄ hoc
etiā incipientibꝫ pficientibꝫ cōuenit. sed

etiã impeditiuũ eius vt sunt solicitudo, cura tpalium, possessiões, diuitie, propria voluntas, cõiugium, et hmõi que abiciũtur religionis voto. Nam teste Augustino venenũ caritatis est cupiditas. Vnde in collatõnib⁹ patrũ inqt abbas Moyses Jeiunia, vigilie, meditatio scpturaꝝ, nuditas ⁊ priuatio facultatũ/nõ pfectio sed perfectiõis instrumẽta sunt, nec in ipsis ꝓsistit discipline finis/sed p illa deuenit ad finẽ. quia nõ oĩs religiosus pfectus est/sz tñ pfectũ habet statũ. ¶ Precepta remouẽt que caritati sunt cõtraria. cõsilia autẽ impedimẽta actus ei⁹. Dicit aug. in enchiridion. Quecũqz mandat de⁹ quoꝝ vnũ est nõ mechaberis ⁊ quecũqz nõ iubet sz amonet poti⁹ consilio. quoꝝ vnũ est, bonũ homini mulierẽ nõ tangere tũc recte fiũt. cũ ad charitatẽ ordinant. qz mox vnit q̃s deo. i. ad Thimo. vj. Finis precepti caritas. ¶ Precepta vt ait Hieroñ. ad demetriadem virginẽ. Et prohibitiões de necessitate sunt salutis/vt colere deũ ⁊ sabbatuz nõ occidere non mechari, ⁊c. qz mala phibentur ⁊ precipiũtur bona p illa. Sed cõsilia de concessis sunt ⁊ licitis/vt est libertas volũtatis, vsus carnis in cõiugio possessiones ⁊ diuine. i. Corin. vij. De virginibus dñi preceptũ nõ habeo. consilium autẽ do. Ab horũ abstinẽtia voto se astringit religionis pfectio. quo pfectius vacet deo ad augmentũ meritorũ victoriã tẽtationũ ⁊ maiorẽ vnionẽ cũ deo. Vnde Jsido. de summo bono recedere inqt bonuz est corpe. sed longe meli⁹ volũtate. Et Anselm⁹ in libro de similitudinib⁹. ponit de homine vlceribꝫ ⁊ arenulis pleno. q̃ se ligari facit ⁊ secet ⁊ sanet. Et greg. sup Ezechielẽ. Sicut holocaustũ est pfecti⁹ legis sacrificiũ qz totũ incendit. sic q̃ nihil reseruant sed sensum linguã atqz substantiam oĩpotẽti immolãt solenni voto, vt deo totaliter se mancipẽt/pfectiorẽ hñt statuz cuiusmodi est religio. Finis siquidẽ religionis pfectio caritatis cui⁹ sunt impedimẽta tria/que abiciũtur voto. libtas sui. possessiones ⁊ diuitie ⁊ carnis voluptates licite secularib⁹, ⁊ phibite religiosis, quatinus p abstinentiã horũ pmissam opam dent caritati pfecte. Confirmat id ipm a sancto Tho. vbi supra. Status inqt religionis est qõdam exercitiũ ⁊ disciplina. q̃ ad pfectũ itur caritatis Ad hoc aũt necessariũ est ab amore mundaliũ affectũ diuertere, vt patz p aug. li. x. cõfessionũ. Vin⁹ te amat, inquit, dñe deus q̃cunqz ꝑter te aliquid amat. Et Hath. vi. Nõ potestis deo seruire ⁊ mãmone. Et Johãnes in canonica. Frẽs nolite diligere mundum ⁊c. Quoniã qui diligit mũdũ nõ est caritas dei in eo. Et greg. in omel. Tanto inquit quisqz min⁹ supius diligit/q̃ntomagz inferius delectat. Amor ergo siue cõcupiscẽtia carnis ⁊ oculoꝝ ⁊ supbia vite prepediunt pfectiõem caritatis dei ⁊ primi trahũt qz hominẽ inferius Sed p oppositũ pauptatis votũ, castitatis quoqz ⁊ obedientie tendit sursum in deũ. veluti nihil inferi⁹ habens/q̃ delectet ¶ Pauptatẽ cõmẽdauit xps caput ecclie nascendo. Lu. v. qñ a paupere matre virgine nascit in stabulo pannis inuolui. ⁊ inclinat in ꝓsepio In oĩ denigz vita sua relucet pauptas. Nihil possidere in ꝓpio cõmendat vetus testamentũ Num. xviij. Dixit dñs ad aarõ In terra eoꝝ nihil possidebitis. nec hẽbitis partẽ inter eos. Ego pars ⁊ hereditas tua in medio filioꝝ israel. Nimis auarus est dicit Augu. cui nõ sufficit de⁹. Et hiero. Dñs cum istis infimis pars fieri dedignat. Et amb. Vi apti sunt ad regnũ celorũ. qui nullis cupiditatiby occupant. sed ad futura festinant, pmissa vite celestz. Et grego. Illic cupit anim⁹ assistere vbi se spere sine fine gaudere. Et ad magna pmia peniri nõ potest. nisi p magnos labores Si ꝑter te dñs sue renũciat matri. cũ dicit Que est mater mea ⁊ q̃ sunt fratres mei Cur tu dño tuo cupis anteferri ? Vñ iuueni querẽti quo pacto vitã haberet eternã. Respondit veritas. Si vis inqt ad vitam ingredi serua mãdata. Rursus dicẽte iuuene. Hec oĩa feci a iuuẽtute Adiecit Si vis pfectus esse vade ⁊ vende oĩa q̃ habes. ⁊ da paupibus ⁊ sequere me. Hoc summope claustralib⁹ notandũ. Non enim ait domin⁹ manduca. quiesce. dormi. fruere delicijs et honorib⁹ mundi. thesauros habeto/vasa argentea. iocalia ⁊ cetera. sed dicit vende oĩa. non partẽ sicut Ananias ⁊ saphira. sed oĩa tua supple/que habes iusto titulo. Nec ait da proximis/sed paupibus. Nec attendendũ dicit august. quib⁹ monasterijs aut indigẽtibus hoc fecerz. quoniã oĩm christiano⁹ res vna publica est. Audiant pauperes ⁊ letẽtur. que sit

pars hereditatis eorum. Beati inquit xp̄s
paupes quoniā ipsoꝝ est regnū celorum.
Ecōtra paulus ad Thimo. vi. Radix in-
quit oīm maloꝝ cupiditas Hac cupidita
te plus hn̄di q̄ꝫ opus est. s̄m glosam magi
stri. ⁊ diabolus cecidit de celo in infernuz
⁊ parētes nostri primi de paradiso in exili
um. In greco autē habet radix oīm malo
ruz philargiria. i. amor pecunie. Scribit
etiā Eccl'. x. Auaro nihil est scelestius. Et
apl's vbi supra. Quā quidā inquit appe-
tentes errauerūt oīno a fide xp̄m deseren-
tes. qꝛ in duob⁹ locis nō potest affect⁹ no-
ster partiri desideriū suū. Breuiter diuers
in locis sacra scriptura laudat ⁊ approbat
voluntariā pauptatem In religione ergo
que est dom⁹ dei abijciēda est oīs negocia
tio ⁊ proprietatis possessio. Non sit inq̄t
Hieroñ. in domo orōnis. negociatio. nō
possessionū amor. nō cupiditas. ne ingre
diat Jesus iratus speluncā latronū. ⁊ mē
sas subuertet vendentiū in hora nouissi-
ma mortis Multi inq̄t Origenes sunt in
domo dei que est ecclesia non spūaliter vt
ꝓmiserūt viuentes. sed carnal'r magis. vē-
dentes ⁊ emendētes. q̄ rarius orōi debite
vacāt secularib⁹ intenti ⁊ dediti negocijs.

F Hactenus ꝓprietas collisa lapidib⁹ sa
cre scripture. supest eā ꝑ canones sa-
cros impugnare. extollēdo volūtariā pau
ptatem. Clemēs quart⁹. xij. q. i. dulcissi
mis. ⁊c. sic dicit Cōis vita oībus est neces
saria fratres. maxime his q̄ deo irreprehē-
sibiliter cupiūt militare. ⁊ vitā apostoloꝝ
imitari. Cōis enī vsus omniū que in mū
do sunt oībus esse debuit. sed ꝑ iniq̄tatez
alius dixit hoc esse suū. alius istō. ⁊ sic in-
ter mortales orta ē dissensio. Deniq̄ꝫ gre
corū quidā sapiētissimus om̄ia cōmunia
esse amicorū dixit. Et sicut aer ait. aut lux
solis diuidi nō potest aut mediari. ita nec
cetera quecūq̄ꝫ cōmunia/ que data sunt oī
bus ex natura. Propter quod dn̄s ait per
ꝓphetā. Ecce q̄ꝫ bonū ⁊ q̄ꝫ iocundū habita
re fratres in vnū. Et apostoli cōmunē in
vnū duxerūt vitam. Qm̄ vt in eoꝝ actib⁹
dicit. multitudinis credentiū erat cor vnū
et aīa vna. nec quisq̄ꝫ aliquid dicebat su-
um. nec erat egens inter eos. Om̄es q̄ do
mos vel agros possidebāt/ venditis illis
offerebāt precium ante pedes apostoloꝝ
sicut quidā vestrū cognouerūt ⁊ viderunt
nobiscū. Ananias autē vir auster⁹ ⁊ Sa-
phira vxor eius qꝛ mentiti sunt nobis pn̄
tibus corruerūt. Seq̄tur Quapropter vo
bis cauenda mandam⁹ ⁊ vobis obedire p̄
cipim⁹ doctrinis apl'orū ⁊ exemplis vt ab
apostolicis regulis nō discedatis/ sed cō-
munē vitā ducentes adimplere satagatis
Ibidē statim allegatur post. Hieroni.
ad nepotianū. Clericus interp̄tet vocabu
lum suū/ ⁊ esse nitat quod dicit Cleros gre
ce sors est latine. qꝛ dn̄s pars ei⁹. ⁊ de sorte
dn̄i sunt Talis ergo esse debet vt possidea
tur a dn̄o ⁊ possideat ipse dn̄m. Ex si quip
piā preter dn̄m possideat pars ei⁹ non erit
dn̄s. verbi gratia si aurū. si suppellectile/
cum istis nō dignat dn̄s fieri ꝑs ei⁹ Hinc
leuita nō accepit partē in terra sicut cete-
re trib⁹. Ambrosi⁹ consequēter de fuga
seculi. hoc in loco inducit. Cui ait portio
est deus. nihil curare debet nisi deū. ne al-
terius necessitate ⁊ solicitudine impediat
August. in eodē loco Nolo ⁊c. Due res
in vobis pollere dn̄t. cōscia scz ⁊ fama Cō-
sciētia est necessaria tibi. fama ꝓximo tuo
Seq̄tur paulo post. Nulli licz in societa-
te nostra aliq̄d habere ꝓpriū. Et si qui ha-
buerint faciūt qd̄ nō licet. Seq̄tur. Qui
habent ꝓpriū vel habere volūt aut de ꝓprio
viuere cōtra p̄ceptū/ nō mecū manebūt in
socialē vitam. Malo habere claudos q̄ꝫ
plāgere mortuos. Ex concilio laterañ. G
extra. c. ij. de statu monachorū Monachi
nō precio recipiant in monasterio. nec ꝑ-
mittant habere peculiū. Peculiū habere/
vt dicit magister Gerard⁹ magn⁹ in tracta
tu de ꝓprietate monachoꝝ non est habere
principale dominiū in re ipsa. sed vt seru⁹
sub dn̄o. sub patre fili⁹/ sub abbate mona-
chus. ex licētia ipsoꝝ sub q̄b⁹ sunt. Et tn̄
hoc nunq̄ꝫ monachis cōcedit s̄m glo. In
no. qui est lucerna iuris. nisi ꝓ adiūcta ad
ministratōne. vt si fuerit vestiari⁹ elemosi-
narius vel thesaurari⁹/ vel hmōi cōmune
habēs officiū. deseruiens vtilitati cōmu-
ni ecclesie. vt fidelis sit ⁊ prudens dispen-
sator nō querēs que sua sunt/ sed que oīm
Qui aūt peculiū habuerit nisi ab abbate
fuerit ei pro iniūcta administratiōe ꝑmis-
sum/ a cōmunione priuet altaris. Et qui
in extremis cū peculio fuerit inuētus. ⁊ di
gne nō penituerit. nec oblatio pro eo fiat
nec inter fratres habeat sepulturā. Quod
de vniuersis religiosis precipim⁹ obserua
ri. Abbas autē qui diligēter ista non caue

rit officij sui iacturam nouerit se incursu-
rum. ¶ Consequenter Clemens tertius
paulopost super quodam canonico regu
lari qui in articulo mortis agens/ licet a
priore suo monitus/ propriū quod ꝯtra
regulā latenter habuerat noluit resignare
ꝛ sic diem clausit/ ꝛ fuit inter fratres tradi-
tus sepulture. Et infra Inq̄sitioni tue re-
spondem⁹ ꝙ ille canonicus nō tantū fue-
rat xp̄iana sepultura priuādus. verū etiaꝫ
si sine maximo scādalo fieri potuit. de ip̄a
proijci dignus est ecclesia. ¶ Item ibidē.
Innocēti⁹ tertius abbati ꝛ conuētui sub
lateñ. Cū ad monasteriū. ꝛc. firmiter inhi
bem⁹ neq̄s decetero monachoꝝ lineis ca-
misiis vtat̄. Prohibem⁹ districte sub atte
statōe diuini iudicij ne quis monachorū
propriū aliq̄d possideat sꝫ si q̄s aliq̄d pro
priū habꝫ totū incōtinenti resignet. Et in
fra. Si proprietas. ꝛc. apud quenq̄ inuē
ta fuerit in morte. ipsa cuꝫ eo in signū ꝑdi
tionis extra monasteriū in sterq̄linio sub
terret̄. ꝓm ꝙ beat⁹ greg. in dialogo se nar-
rat felicisse Unde si quicq̄ alicui fuerit de
stinatū. nō p̄sumat illud accipere. sed ab-
bati aut priori aut cellerario assignet̄. Se
quit̄ in fine. Nec estimet abbas ꝙ sup pro
prietate posset cū aliquo monacho dispē-
sare. Quia abdicatio proꝑetatis. sicut et
custodia castitatꝫ/ adeo sunt annexa regu
le monachali. vt circa eā nec summ⁹ pon-
fex possit licentiā indulgere. ¶ Ex autem
votū solenne religionis indispēsabile sit
patet Leuitici vltimo. vbi dicit̄ qd̄ semel
sanctificatū est dño nō potest ī alios vsus
cōmutari. Nec facere potest prelat⁹ quin
deo cōsecratus per votū religionis oblige
tur ad hoc qd̄ vouit. ¶ Idem sentit Ber-
nar. in libro de p̄cepto ꝛ dispēsatōe. Quic
quid ait in spūalibus in regl̄a est traditū
in manu nō relinquit̄ abbatis. Et paulo
post. Neq̄ enī abbas sup regulam est cui
semel etiam ipse spontanea professione se
subiecit ꝛ deuouit. ¶ Votum etiā paup-
tatis indispēsabile ostendit sanct⁹ Tho.
scd̄a secūde quest. lxxxix. Grauius enī ait
est q̄ꝫ periuriū votū fractū. ex eo ꝙ deo so-
li votum fit ꝛ promittit̄. Juramentū autē
deo ꝛ hominibus. Secundo quia votum
obligat ex fidelitate reddendi deo promis
sum. Juramentū vero ex reuerentia veri-
tatis que est ipse. Grauior est autē infide-
litas q̄ꝫ irreuerentia. ergo ꝛc. Et confirma

tur per eundē in eodem libro in materia
de voto/ vbi dicit̄ ꝙ si votum fiat solenne
etiam de impossibilibus/ verbi gratia Pe
regrinatio egrotis/ elemosina pauperib⁹.
et huiusmōi. nihilominus debꝫ semꝑ ha-
beri promptitudo volūtatis. quotiēs oc-
currit memorie/ ꝛ facere quod in se est.
In his etiam que ꝑ se mala sunt ꝛ bene fie
ri nequeūt. dispensatio non cadit secūduꝫ
Bernardū in epistola ad Adaꝫ monachū
et in libro de precepto ꝛ dispensatōne. cu-
iusmodi est habere propriū monacho/ q̄
ad non habendū se astrinxit per votum re
ligionis Propriū inquit possidere homi
ni seculari licitū est. monacho autē puruꝫ
malum. Nam vbi proprietas ibi singula
ritas/ vt dicit Bernard⁹ ad Carthusienꝭ.
vbi singularitas ibi angulus. vbi angul⁹
ibi sordes. vbi sordes ibi rubigo ꝛ diuisio
¶ Benedictus. xij. Illis inquit quib⁹ in-
cumbit onus de vestiarijs/ calciamētis. ꝛ
alijs corporis necessarijs prouidendi. sta
tuimus vt hoc decēter faciant tempe con-
gruo/ iuxta suppetentiā facultatū/ et con-
ditionē regionis. Et sequit̄ modus. Et il
lud quod erit dādum singulis canonicis
pro vestiario/ taxet̄ in annuali. Nō est in
telligēda huiusmodi taxa in pecunijs dā-
dis cuilibet singillatim. sed magis ꝓm lit-
teram regule/ magistro vestiarij qui debet
ista prouidere in cōmuni pro om̄ibus il-
lis inquā quibus incumbit onus de ve-
stiarijs/ ꝛ calciamentis. ꝛc. Nam distribu
ta cuilibet portione pecunie/ vt isti falso
opinātur. sequitur ꝙ nulli incumbit on⁹
ista prouidendi in cōmuni pro singulis.
Est hoc de anathemate Iherico aliquid
cum Achor reseruare. Achor id est peruer
tens promissum votum. tria de anathema
te prohibito contra deum furatur. regulā
auream/ palliū coccineū/ ꝛ trecentos argē
teos id est propriā voluntatem. carnis vo
luptatem/ et diuitias seculi Tot enim mo
dis religionis frangitur sacramentū. Sꝫ
non est tacenda punitio huic sceleri infli-
cta. Mox enim derelicti sunt filij israel a
domino/ et prostrati ab hostibus vrbis
Hay. i. a vitijs cunctis deducti in precipi
tium morū. Cum autem fleret Josue stra
gem istam. ait domin⁹ illi Peccauit popu
lus israel. ꝛ preuaricatus est pactum meū
tuleruntq̄ de anathemate/ et furati sunt/
ꝛ mentiti/ et abscōderūt inter vasa sua. nec

poterit stare ante hostes suos. quia pollutus est. Et nō ero vltra vobiscū/ donec cōteratis virū qui hui⁹ sceleris reus est Jn q̄ innuit q̄ dñs in totā eccl'iam irascit̄ propter vnū proprietariū/ vt dicit autor summe vitiorū. propterea p̄sequend⁹ est talis ne propter vnū ceteri patiant̄ oīes Oīm vt ait apl's ad Rho. i. Qui talia agūt scelera supplē prius enūerata digni sunt morte. Non solū qui faciūt sed q̄ cōsentiūt facientib⁹. lxxxiij. di. dicit. Symachus papa in decretis Nō est grandis differētia an letum inferas vel admittas Et Jnnocenti⁹ ibidē. Error cui nō resistit̄ approbat̄. Pius etiā papa. Quid pdest suo errore non pellui. qui cōsensum prestāt errāti Et ambrosius in libro de patientia inq̄t. Qui a socio si p̄t iniuriā nō repellit. tātus in vitio est q̄ ille q̄ facit. O formidanda sentētia religios⁹ que sequit̄. Josue. vij Anathema. i. p̄rietas in medio israel est id est contemplatiuo⁹. Non poteris stare coram hostibus tuis. donec cōterat̄ qui cōtaminatus est hoc scelere. ꝛc. Seqūtur in fine capituli. Et lapidauit Achor/ oīs multitudo filiorū israel. ꝛ cuncta que cōtulerāt de anathemate igne cōsumpta sunt. Potius p̄rietarius in seculo cōterat̄ lapidibus correctōis. ꝛ cremet̄ facib⁹ charitatis ꝛ zeli dei q̄ post mortē supplicijs dissimulando deputet̄ eternis. Scribit̄ ad pro posituꝫ scdo Machab. xij. q̄ cū corpa que ceciderāt in bello cōtra Gorgiā ydumeuꝫ post die septimū Judas pararet sepelire/ inuenit sub tunicis occisorum de denarijs idolorū. qui apō Jamniā ceperāt cōtra legē ꝛ eos cōperit corruisse ob hanc cāz Si ergo iudeis viris popularib⁹ tam grauis vltio cōtigit pro acceptis semel ꝛ retētis cōtra legē eo⁹ denarijs. quid pfectis viris si et trāsgressionē votoꝝ solennīū. nec semel sed p totā vitam eorū Apostasia quedā est dicit autor summe viciorū p̄prietas monachoꝝ maior/ q̄ relinq̄re habitū aut exire metas eccl'ie preter plāti licentiā / q̄ pauptas voluntaria magis est de substantia religionis q̄ habitus. Religio enī ordinat̄ ad pfectōem caritatis. que est amor dei vsq̄ ad cōtemptū sui. Habere ergo p̄prīū vt dicit sctus Thom̄. ij. ij. q. clxxxvi. arg. vij. repugnat pfectōni religionis Voluntaria pauptas pacis est fundamētū vt dicit aug. in li. xix. de ciuitate dei Jnter fratres inquit cōcors ꝛ amica consonātia caritatis fraterne. cū nihil habet vn⁹ qđ non omnes. Ecōtrario inter proprietarios rixe q̄tidiane. inuidie. susurratio. detractio. nulla pax. nulla caritas. nulla sal⁹. opiniones ꝛ brige. adeo vt quicq̄d placet vni displicet alteri. Hinc scissure ꝛ discordie. ine qualitates in habitu et victu. hic abiecte. hic curiose induit̄. hic vt dñs. ille vt seru⁹. hic vt pater. ille vt diues incedit. hic esurit ille ebrius est. hic aurū cōtra votum possidet. ille debitis multis obligat̄. ꝛ oīa dilapidat ꝛ expēdit. Et sic fraudat intētio fundato⁹. cōtemnit̄ ecclesie institutio. vilipēditur euangelica instructio. negligit̄ p̄pria salus. ꝛ lumē pfecte religionis quondā in eccl'ia radians pro maiori parte modernis tpibus proh dolor obscuratur ne dicam extinguit̄. Et hec de secundo membro dicta sunt.

Jncipit tertia pars

Ebrius tractatus.

Excussis vtcūq̄ telis duob⁹ exp̄bra retra. inculti⁹ q̄ exposceret ordo ꝛ dignitas materie. supest accedere ad tertium. q̄ p viribꝫ reuellēde sunt p̄rietariorū obiectōes. Pro siq̄dē loco qōdā palliamēto fallere vident. dicētes vestiariū nō esse p̄prīū. sz magis pcuratio. qō abusio est nois. Nā pcurare ē curare p alijs p̄rietari⁹ autē p se solo curat. Jtē pcurator vestiarij p regulā dicit̄ eē cōis p oib⁹. isti aūt p se tm̄. Jn q̄ Brianꝫ regl'e necnō⁹ voto paupꝫtatis. Jn deut. xxiij. ca. scribit̄. Cū votū voueris dño deo nō tardabis reddere. qz requiret illō dñs de⁹ tu⁹. Si morat⁹ fueris reddere imputabit̄ tibi in pctō Et paulo post Qō semel egressuꝫ ē de labijs tuis obseruabis ꝛ facies sic̄ p̄misisti dño ꝛē. Et malach. i. Ad vos o sacerdotes q̄ despicit⁹ ꝛē. Et infra. Et offertis sup altare meū panē pollutū. Et paulo post. Non est mihi voluntas in vobis. dicit dñs exercituū. ꝛ munus nō suscipiam de manu vestra. Seqūt̄ in fine. Maledictus dolosus q̄ hz in grege suo masculū ꝛ votuꝫ faciēs immolabit debile animal. Masculū vouit dño o regularis cum paupta tē despōsauit. sed debile reddit/ q̄ adhuc seruat p̄prīū. Jrridere ne est augustinū patrē dicētē in exordio regule. Hec sunt que vt obseruetis p̄cipim⁹. ꝛē. Et seq̄t̄. Et nō dicatis aliquid

proprijū. Secūdo obijciūt consuetudi
A nē tanto tpe, z a psonis tam discretis z eru/
ditis/z in tot monasterijs obseruatā. Qui/
bus rīdet regula iuris dicēs. q possessor
male fidei nullo tpe pscribit. Et augu. in
enchiridion. lxxvi. Nostris ait tpib⁹ mul
ta mala ita in aptam cōsuetudinē deuene
runt. vt aut parua, aut nulla esse credā tur
que magna atq horrenda sunt. vsq adeo
vt nō solū nō occultanda. vez etiā predi/
canda z diffamāda videātur. Item idē sup
illud ad gal. Timeo ne forte sine causa la/
borauerim in vobis. exclamare inqt ꝓpul
sus sum. Ue peccatis hoīm. qz sola iusta
exhorrescim⁹. Usitata vero pro q̄b ablu/
endis filij dei sanguis effusus est. quāuis
tam magna sint vt oīno claudi cōtra se re
gnū dei faciāt. sepe videndo oīno tolerare
D z sepe tolerādo etiā facere cogimur. Item
in sermone q̄rte dñice aduētus. Nolite in
quit pctā contenere in q̄b forte iā ꝓsuetu
dinē fecistis. Omne enī pctm cōsuetudine
vilescit, z fit hoī quasi nullū. Ilico vt ob/
duruit iā dolorē pdidit, z putre est nec am
pli⁹ dolet. qō autē nō dolet nō pro sano ha
bendū est. sed magis pro mortuo cōputā
dum. Cū vlcus pungit z dolet, aut sanuz
est aut adhuc spem hz sanitatis. Cū autē
pungit z nō dolet, p mortuo hīdum est. z
de corpe pcidendū. Dicant igit proprieta
tis defensores q̄ vouerūt pauptatē an con
suetudo ista eos excuset. Sz dicēt forte
q papa vl' eccl'ia cū eis sup hoc dispēsauit
Audiāt papā Innocentiū expresse dicētē
Abdicatio inqt propietatis. sicut z custo/
dia castitatis adeo est annexa regule mo/
nachali. vt nec summ⁹ pōtifex possit circa
eā dispensare. ergo a fortiori nec generale
capitulū ordis. nec abbas pt indulgere li/
centiā. cū papalis ptās excedat oēm pote
P statē inferiorē post xpm. vt habet dis. xciij.
ciprian⁹ z. xij. nō decz Ex autē votū hoc
nō seruetur multis in locis/a plīb⁹ annis
z magnis viris nō excusat, sz magz aggra/
uat. Inoleuit autē hoc ex negligentia pla
torū/in salutis eorū piculū. Nihil magz dis
sonū rōi q̄ habitū ordinis gerere exterius
in oculis hoīm z statū pfectiōis simulare
interi⁹ autē vota saluti necessaria infringe
re. Rōnalis est cōis cōsuetudo que a iure
approbat dicit Joh. in summa cōfess. li. ij.
ti. vi. Et quā romana eccl'ia seruat, aut p/
cipit seruandā. Irrōnabilis autē vel iniq

non pscribit Innocenti⁹ dicit, q rōnabil'
illa dicitur q̄ nō obuiat canonicis institu
tis, aut quā ius sustinet. Irratōnabilis āt
que cōtra canonū instituta z a iure ip̄ro/
bat. cuiusmodi est propetas inter religio/
sos. Ait enī Greg. cuidā epo. Si cōsuetu
dinē opponis, tibi est aduertendū, q dñs
dicit in euāgelio Joh. xiiij. Ego sum veri
tas. Nō ait. ego sum ꝓsuetudo. Qm̄ Cip/
iani martiris sentētia est, q q̄libet ꝓsuetu/
do quātauis vetustate vulgata. sp est veri/
tati postponēda. z vsus oīs veritati ꝓrius
abolēdus est. Cōsuetudo q̄z sine veritate
vetustas est detestabilis erroz. Frustra er
go, cū hic abusus proprietatis, euāgelio/
rū, canonū z sctoz patrū autoritatibus re
probat. cōsuetudo dicit. sed magis vsitata
culpa debet vocari, q obligat mentē pon/
dere suo vt ait greg. in quarto moraliū. vt
nequaq̄ etiā surgere possit cuz velit, et q̄t
vicibus frequētatōis prauе astringit. q̄si
tot vinculis in mēte sua colligat. Scri
bit quoq Hiero. ad Celantiā. Asperā in
quit z insuauē fecit nobis virtutū viā lon
gā cōsuetudo peccādi. Isiō. etiā in li. soli
loquioz prio. Prauus inqt vite vsus abo
leri difficulter pt. z assidua cōsuetudine vi
tiū in naturā cōuertit. Animꝰ sceleribꝰ irre
titꝰ vix diuelli pt dicit Beda. in li. de tem/
plo salomonis. Non est puꝰ labor a cōsue
tudine sese pestifera reuocare. Inanis er/
go est hec excusatio in pctis. z friuola q̄ p/
tendit propter cōsuetudinē malā. q̄si dice
ret. q abolita sunt p̄cepta legis/q̄ tā a ma
ioribꝰ z maiori pte hoīm nō seruant. z q̄z
nō fuare ea a lōgo est cōsuetū. Tertio
obijciūt propetatis defensores. q in capi
tulis eoz de hmōi pprietatꝫ vsu dispensa
tū est vsq adeo q āpliꝰ nō fit timidū. Pace
salua dicētiū. vt dictū ē supra. z allegatuz
p decretalē Innocētij. iij. extra de sta. mo.
cū ad monasteriū. Ex votū pauptatꝫ adeo
annexū est regle monachali. vt nō estimet
abbas q sup hīda pprietate possit cū ali
quo dispensare. imo nec summ⁹ pontifex.
Idem dicit sctus Tho. in. ij. ij. q. lxxxviij.
de voto solenni/q est indispensabile. Cō
formiter ad decretalē, quoniā minꝰ est cō
mutare votū q̄z absoluere vel dispensare.
Sed aīal deo votū cōmutari nō pt Leui.
xxvij. Sanctū erit inqt lra z ꝓmutari nō
poterit propt̄ melioꝰ aut peiꝰ. Cāz assignat
doctor sanctꝰ. Quoniā mox vbi vouebat

deo. sanctū reputabat/ quasi diuino cultui mācipatū. Sicut nec modo calix aut alia res cōsecrata deo posset cōmutari in melꝰ aut peius. Si ergo nō ꝑt summꝰ pōtifex sanctificatiōem rei inaiate tollere. vt lapidis altaris calicis. aut vestimentorū. ergo multomiꝰ ab hoīe deo sanctificato pervotū solēne religionis Jdeo facere nō potest papa q̄ q̄ religiōis ꝓfessione sctificatus est deo. nō teneat tribus essentialibus votis q̄diu stat in religione. Rursus qz votū est ꝓmissio deo facta dicit sanctus Tho. z nō reddere deo votū. spēs q̄dam infidelitatis est/ q̄ sub dispensatōne nō cadit. Et sicut nō ꝑt abbas ꝓcipere malū suo monacho/ vt dicit idē sanctꝰ scōa scōe in materia devoto. ita bonū deo debitū nō ꝑt phibere. Et in manifestꝫ malis dispensatio nō excusat a culpa. Vnde sctūs Bernā. in li. de ꝑceptoꝛ dispensatōne dicit. In p se malis nō cadit dispēsatio/ z que bñ fieri nō pñt. cuiusmōi est hr̄e proprīū ei qui oīa abiecit in voto pauptatꝫ Hoc inq̄t Bernā. ad adā monachū secularī ꝓprīū possidere licitū est. monacho vero purū malū. Deniq̄ si dispensatū est iure aut facto. nō deberet hoc votū exigi a profitētibꝫ nec ꝓmitti in regula. Dicit quoq̄ Bernā. in li. de ꝓceptoꝛ dispēsatōe. q̄ q̄c quid in regula traditur. in manu nō relinquit abbatis. Neq̄ abbas supra regulaꝫ est. cui semel ipse sese spōtanea ꝓfessione subiecit Quarto obꝯciūt z dicūt q̄ traditio illa clauiū excusat que fieri solet q̄libet anno in manu superioris. Jstud repugnat obiectōni ꝓcedēti. Nā si dispensatū est de hoc ꝓprietatis voto/ vt obiectio ꝓcedens ꝓtendit. frustra est clauis tradēda abbati in signū ꝓsensus. Est etiā ꝓtra decretalē sepius allegatā. quevotū indispensabile ponit pauptatis sicut z castitatꝫ Ergo sicut abbas nō posset dispēsare de fornicatōne. ita neq̄ de possessione in ꝓprio nisi dūtaxat in cōi. ratōe alicui⁹ āministratōis vel officij. z nō ꝑvestiario vel necessitate singulari. Teste decretali ex ꝯcilio lateranēsi extra de statu monachoꝝ que ait Monachi ꝓprie nō recipiant nec peculium habere ꝓmittant. Peculiū lōge miꝰ est q̄ ꝓprīū. qz ꝑm iura q̄ res hñt in peculio nō hñt plenū aut principale dominiū sibi. sz suo superiori. vt seruꝰ sub dño. filius sub parētibꝫ. z monachꝰ sub abbate. sed ex eoꝝ sub q̄bꝫ sunt licētia ꝑ tēpe ꝓmutādi. vendendi. ꝛc. Et hec potētia nō est libera sed limitata z subiecta. z tū ꝯciliū Laterane. hoc phibz monachis. a fortiori ergo ꝓprīū. Obiectio ergo ꝑdicta abusus ē. z irridere deū qui tū nō irridet vt ait apostolꝰ ad Gal. vi. Solū ergo licitū est illis z ꝓmissum claues abbati vel superiori referre/ qui hñt amministratione. vt magisterve stiarij. thesaurariꝰ. cellerariꝰ. aut elemosynarius. in signū subiectōis z āministratōnis. Mendosa quoq̄ est. z delusoria veritatis ptense. clauē abbati referre. qz clauem referunt. sed retinēt operis affectu. que sunt sub claue recluse. Duo sunt inq̄t Hugo de san. vict. que relinq̄re oportet ꝓpter deū. Facultas retinēdi quicq̄ ꝓprīū. z voluntas hñdi. Et tū tradēdo clauē neutrū relinq̄tur hoꝝ. Dic q̄so defensor ꝓprietatis/ q̄d tuas in cista. tuū est an nō? Tu um dicere vetat regula in principio Nemo inq̄ens dicat aliq̄d ꝓprīū. Ergo tuū nō est sed omnīū. nec tibi seruare debes/ aut in vsum accipe q̄d tuū nō est. Quid ergo custodis nō tuū? Repone. repone in cōi q̄d tuū non est sed oīm in cōi. neq̄ clauē referas/ q̄ clauē habere nō debes. Quinto obꝯciūt defensores ꝓprietatis dicētes nō esse ꝓprīū. ꝑ hoc q̄ ad nutū manz abbatis quotiēs volet reuocare. Cōtra hos iaz in parte respōsum est supra. Prīo qz neq̄ religiosus retinere potest peculiū/ aut seruare nisi ꝓ āministratōne officij nec abbas pōt dispēsare Scōo qz nec abbas est supra regulā que hoc phibet. sz regule obligatus z subditus. vt dicit Bernā. in li. de ꝓcep. z dispen. Fallit ergo z q̄ retinet peculiū. z plat⁹ q̄ cōsensit. nisi p admistratōe Fera seuior est leone propetas. maxime si hypocrisi cōmisceat. Simulata enī equitas duplex est iniq̄tas. dicit aug. sup psal. lxvi. Duplici gradit via dicit Grego. qz corꝑ exteriꝰ sz p amorē glorie mūdo viuit Et cōtra phibitionē Moysi induit veste cōtexta ex lino z lana. Deu. xxij. Per lanā simplicitas. p linū subtilitas subdola intelligit. Linū celat interiꝰ. lanā exterius oñtat. Nulla res inq̄t Chrys. sup Matth. sic exterminat sicut simulatio. Nā maluz sub spē boni celatū nō cauetur dū non cognoscit. Huiusmodi est proprietarius. q̄ ꝓprīū excusare palliat p abbatis licētiā. Non habeo inq̄t. non possideo. sz abbas

meus ⁊ tamē ꝓtra abbatis voluntatem si forsan ꝓ cōmunim necessitate fratrū sciret abbatem receptuꝝ/q̄ possidet. absconderet. Aut si bono modo nō possz. inutiliť expo
T neret. ¶ Sexto obȷ̄ciūt dicētes. ꝓpriuz nō esse aliquid custodire ꝓ necessitatibꝫ secretz ⁊ potissime infirmitatis. Quos btūs Augustin⁹ ꝓfundit in eo q̄ talibꝫ prouidere ñ neglerit in regula cum dicit. Egrotantiuz cura sine post egritudinē reficiendoꝝ. /siue imbecillitate laborantiū aliqua aut febribus vni alicui debet iniungi. vt de cellario petat qō cuiqz opus esse ꝑspexerit. Siue añt qui cellario siue qui vestibꝫ/aut codicibus ꝓponuntur sine murmure seruiant fratibus suis. Incidis ergo in altez laq̄orum. quia vel patrē Augustinū. corrigis/q̄si non sufficiēter prouiderit necessitatibꝫ singulorum/aut de fidelitate diffidis fratrum dubitās ne circa egrotātes faciant debitum suum. val quod verisimilī⁹ de te solum cogitas/cui parū aut nihil cure est de ceteris. dūmodo tuipe prouisus es.
Audeo dicere q̄ obiectio p̄dicta officit ea parte vnde sanare putat. Quoniaz si paupertatis obseruaretur votū inter fratres lōge feruidioꝝ arderet caritas fraterna/⁊ cura atqz solicitudo maioꝝ esset infirmoruz/pietas intimioꝝ/⁊ visitatio cordialioꝝ/quoniam tūc vno infirmāte oēs infirmarentur. Juxta illud. ij. Coꝝ. ij. Si patiť vnuz mēbrum compatiuntur ⁊c. Si ꝓpria nulla essent/nemo alium expectaret ad iuuandum ⁊ succurrendum fratri infirmāti. Nemo diceret hic qui infirmatur satis habet vnde medicos habeat ⁊ custodes. Tunc quisqz succurrendo fratri exemplum daret quomodo vellet sibi in simili casu succurri
U ¶ Septimo obȷ̄ciunt antedicti defensores ꝓprietatis/dicentes necessarium ꝓprium pro festiuādis ⁊ suscipiēdis amicis Respondēť eis. q̄ ad hoc est in ordine Augustini hospitalitas instituta. ⁊ prouidus frater eloquens/⁊ discretus est eligendus/qui sciat amicos ⁊ benefactoꝝ ecclesie benigne suscipere/ꝑm facultatum possibilitatem. iuxta doctrinam Pauli ad Heb. xiij. Caritas fraternitatis inquit maneat in vobis ⁊ hospitalitatis nolite obliuisci. Quia per hāc q̄dam placuerūt ⁊c. Hec multū vtilis religiosis ꝓuersatō frequēs amicoꝝ carnaliū/q̄ reliquerūt mundū. Propter quod ait Aug⁹. filijs suis in regula circa finem. Nō carnalis sed spūalis sit inter vos dilectio. Quapropť vero religioso cui mūdus crucifixus est. nō multū affectāda est carnalīū ꝓpinquoꝝ visitatio. Hā qui de terra est de terra loquiť. Tractantqz fabrilia fabri. Que oīa veris religiosis sunt fagienda. imo veri⁹ abominānda. Qui nō relinq̄t inq̄t xps p̄rem ⁊ mr̄em ⁊c. nō pōt me⁹ esse discipulus. ¶ Octauo obȷ̄ciūt/q̄ paucioribus expenť ecclie. puidetur ō vestiario/dādo cuilibz portionē pecunie q̄z in cōmuni. Hoc nō est verū. Esto tñ q̄ ita sit. tñ. ꝓpter hoc tpale cōmodū parūū/nō est frangēduz votū. Quia nō sunt facienda mala vt veniant bona. ad Romañ. iij. Prepostez ordo vota postponere puo lucro. solem ⁊mibus nocte lucentibꝫ. aurū ⁊ gemmas carbonibꝫ Añponere ditias ⁊ tpalia bona bonis animē. absurdū est ⁊ ordinē puertere ergo ⁊c.
¶ Nono obȷ̄ciūt dicentes minorē occupationē fratrū esse dare vnicuiqz sūmaz pecunie ꝓ vestiario. Cū reuerētia dicentiuz. nō est ita. imo pautioꝝ est occupatio vni⁹ aut duoꝝ/q̄z omniū i officio vestiarij. Hoc etiam ꝓsonat dicto phi. Frustra fieri per plura qō pt ꝓ paucioꝝ. In vnitate siq̄dē eq̄litas ē caritas. pax cōcordia. ⁊ qō sup oē bonū est deus. In pluralitate aūt singularitas. diuisio. inuidia. rixa. superbia. ⁊ois malī fomentū. Et ꝓcesso adhuc/q̄z ita non ē q̄ occupatio maioꝝ adesset in cōi vestiario ꝓuiso ꝓ vnū aut duos/q̄z ꝓ omnes singillatim in ꝓprio. nihilomin⁹ tñ min⁹ malū est occupatio/q̄z voti trāsgressio/⁊ regule cui⁹ modi est ꝓprietas. Jtē nō min⁹ abiurata ē ꝓprietas in vestiario/q̄z in cellerario/ꝓ regulā. Ergo si ꝓ cellario vnus solus ipediť quare etiam vnus an duo ꝓ vestiario non sufficiūt/vt obseruetť regla q̄ hoc totiens iubet fieri. nā negari nō pōt q̄n occupatio vnius aut duoꝝ minoꝝ sit/q̄z omniū fratrū. Et sic retoꝝqueť obiectio in confusionem obȷ̄cientiū. ¶ Decimo ⁊ vltimo subdunť obiectiones ꝓtra voluntariā ꝓprietatem/quas ponit sanctus Thomas in. iij. ꝓtra gētiles. ¶ Dāc siq̄dez inuadit ꝑmo. Vigilāti⁹ hereticꝰ/⁊ quidā seq̄ces sui/ñ intelligētes de q̄bꝫ loquūťneq̄z q̄ affirmant. Naturale ē inquiūt cuilibet aiali vt sibi necessaria vite puideat. vñ ñ q̄libz ps āi apta ē frugibꝫ ⁊ puisiōi ipoꝝ. Faciūt ꝫ estate formice ⁊ apes vt ꝓgregēt vñ bieme viuāt Sz bō mltis idiget/q̄ non sp inueniri pñt. q̄

opus est illi pusione. ¶ Secūdo q2 p substantiā diuitiaꝝ esse homis cōfirmat. ergo pauptas est cōtra legem nature. Naturaliter enī diligit vnūquodqꝫ pmanere/ z id quod necessariū est ad illud. ¶ Tertio est homo naturaliter animal sociale ciuile/ vt ī libro politicoꝝ Aristotelis dicit. Societas anie est in mutuo iuuamine z subsidio amicicie q̄ paupertas implere non pt ergo zc. Nam per diuitias z facultates liberam⁹ amicos a malis. ergo bone sunt. ¶ Quarto pauptas est mala per se. ergo zc. Antecedēs pbatur q2 est occasio furti. adulatiōis. piurij. z maloꝝ multorum. ¶ Quinto. nam liberalitas est virtus que danda tribuit z retinet retinēda. Vitiū illi oppositū in mai⁹ est p digalitas q̄ omnia largit. vitiū autē in minus est illiberalitas / que retinet q̄ danda sunt z dat que retinēda. Est ergo pauptas volūtaria vitiū in maius. q2 omia sua largitur z nihil retinet p se. ¶ Pro solutione dictoꝝ dicit idem sanctus Tho. q̄ meliora z maxima bona hominis sunt/ sciētie/ z ꝟtutes. minima sunt bōa fortune extrinseca. media sunt bona corpis Jn tantū ergo sunt diuitie bone. inq̄tum pficiunt ad ꝟtutis vsum. q2 que ad finē sunt/ modū accipiunt ſm exigentiā finis. Si vero per vsū diuitiaꝝ impeditur virtutis vsus. non amplius bona dicenda sunt sed mala. Propt quod dicit/ q̄ bonū est habere diuitias ei q̄ vtitur ad virtutes. z malū qui p eas retrahit a virtute/ nimia solicitudine vel amore aut elatione. Hinc dicit q̄ contemplatiua vita perfectior est q̄z activa. quia paucioribus indiget diuitijs. activa vero pluribus ¶ Occupatur autē humana solicitudo circa tria. Primo circa se. Secūdo circa personas sibi cōiunctas z familiā domumq̄. Tertio circa res pcurandas quib⁹ homo indiget ad vite sustentationē. Pauptatis ergo voto abiicitur solicitudo rei exteriorīs/ cōsilio diuine legis Matth. xix. Si vis perfect⁹ esse zc. Voto autem ꝓtinentie abiicit solicitudo rei familiaris ꝓsilio scripture sctē Lor. vij. Qui sine vxore est cogitat q̄ domini sunt. Voto aūt obedientie abiicit solicitudo sui/ curā et⁹ cōmittēdo superiori De breꝫ vlti. Obedite ꝓpositis vr̄is z subiacete eis. ipi enī puigilāt/ q̄i rōem reddituri p aiabus vr̄is. Est ergo intēt scūs Thomas ibidē pauptas laudabilis/ q2 liberat a vitiis. q̄b⁹ homies p diuitias ī plicant/ vt mente deo liberi⁹ vacēt. z q̄z magis bō p pauptatē liberat ab impedimentis vacandi spūalib⁹. tāto est laudabilior. Nō dicit tanto melior q̄z to maior. sed q̄z to liberior ē ab impedimētis seculi prepedientib⁹ vacare bo

¶ Ad ꝑmam obiectionē. Vigilātij bereti ci z suoꝝ seq̄ciuz dicendū est q̄ naturale sit gregare necessaria ad vitā. ñ tñ oportet omnes circa boc opus intendere. q2 sicut apes nō oēs eidē opi vacāt. sed q̄dā mella ꝓficiunt. quedā construūt edes. reges autē non vacāt istis. Jta bomibus multa sunt necessaria/ que ab vno fieri non possunt / sed a multis z diuersis ſm distributionē diuine sapientie. Vita nr̄a indiget viris spūalib⁹ a tpalibus curis alienis/ qui p actiuis intēdant diuinis sacrificijs z ꝓtemplationib⁹/ ad supplendū defectū secularij/ ꝓtemplatiuoꝝ sustentationi insistentiū. Sic oc̄s videt p ceteris membris/ man⁹ defendit oculū/ z laborat p sustētatōe alioꝝ mēbroꝝ. z sic de alijs/ qm̄ m'ra vnū corp⁹/ dicit apl's Lor. xj. ¶ Ad scōm dicendū q̄ monachi relinquēdo tpalia nō subtrahūt sibi necc̄aria vite/ sz remanēt eis in cōi vita ¶ Ad tertiū dicendū q̄ nec relinq̄ntes oīa faciūt cōtra caritatē hūane societatis/ vt satis expiētia docet. ¶ Ad q̄rtū dicendū q̄ diuitie nō sunt p se bonū. Sz vt ordinant ad bonum rōis. Vñ nihil phibet pauptatē meliorem fore/ si ad id bonū rōis ordiat pfect⁹/ q̄z diuitie/ q2 exteriora/ bōa nō sūt/ nisi vt ad interiora ordināt. Et sic vitiū ex pauptate orit male ordiata ad rōem/ sic ex diuitijs silr

¶ Ad quintū dicēdū/ q̄ pauptas ñ ꝓtrariat ꝟtuti/ nec est pdigalitas abiicere oīa ꝓpter ꝑm/ cū h̄ facit religiosus debito fine rōnis z caritatis. Nam pl⁹ est se morti exponere p ꝟtutē fortitudis q̄z vouere pauptatē ꝓpt liber⁹ vacādū bo. Et cū arguit ō pauptate q̄ suadet z cogit furari zc. Dex ē de coata ñ āt de volūtaria. ¶ Sileat ḡ vigilāt⁹ heretic⁹ cū suis cōplicib⁹ z fautorib⁹. Sileāt q̄z amō ꝓprietarij/ eoꝝ q̄z defēsores z fautores/ ꝓuertantq̄z ab erroꝛe vie sue/ z soluant vota q̄ distinxerūt labia sua. vt tādē audiāt mereāt/ vos q̄ relicq̄stis oīa zc. cētuplū accipietis/ z vitā etnā possidebitis/ quā nob⁹ ꝓcedat q̄ ꝑmisit amē.

Prima ps operis mgr̄i Johis de gerson/ sacre lr̄e doctoris resolutissimi/ xp̄ianissimiq̄z ꝓplectēs tractat⁹/ fidē ac ptātez eccliastica ꝓcernētes/ finit felicit. āno dñice natiuitatis. M.cccc.xxxviij. Mensis vero septembris ydus quarto.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

Inc. 277 Fragm. a
IBP 353, GW 1927
fol. CCXXXVII War!

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 277
INKUNABUŁY